ح

ح } **χά,** ὄγδοον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου προφερόμενον ὡς τὸ χ. Ἀριθμητικῶς σημαίνει 8 [βλ. ابجد].

حا } **χά,** ὄνομα τοῦ γράμματος ح· καλεῖται καὶ حاء مهملة **χάϊ μσχμελέ,** ἤτοι χὰ ἀστικτον, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ خ χῆ, καλούμενον خای معجمه **χάι μσ'δζεμέ,** χῆ ἔνστικτον· ‖ دیمدن حلوا دیه‌جکنی بیلورم—πρὶν ἢ εἴπῃ **[ττέμεττεν]** χὰ γινώσκω ὅτι θὰ εἴπῃ χαλδᾶ, ἤτοι πρὶν ἢ ἀνοίξῃ τὸ στόμα του ἠξεύρω τί θὰ εἴπῃ[πρμ.].

حاتم } A. **χατὲμ** [κυρίως **χατὶμ,** ἐκ τῆς ρ. حتم] ὄν.κ. Ἄραβος παροιμιώδους ἐπὶ γενναιοδωρίᾳ· λέγεται καὶ حاتم طی ἢ حاتم طائی **χατέμ ταΐ,** ἐκ τοῦ [طی] ὀνόματος τοῦ πατρὸς τῆς ἀραβικῆς φυλῆς, εἰς ἣν ἀνῆκε: شیم—**χατὲμ-σιγέμ,** Χατὲμ κατὰ τὰ ἤθη, γενναιόδωρος.

حاتمانه } Π. **χατεμ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἀρμόζων τῷ Χατέμ, ἤτοι γενναιοδώρῳ: — كرم γενναιοδωρία Χατεμικὴ ἢ μεγάλη· § ἐπρ. ὡς ὁ Χατέμ, γενναιοδώρως.

حاج } A. **χὰδζδζ** [ρζ. حج] ὄν.προσκυνητὴς τῶν παρὰ Μουσουλμάνοις ἱερῶν τόπων, ἤτοι τῆς Μέκκας καὶ Μεδινᾶς· ἐν χρήσει μετὰ τοῦ ἀραβ. ἄρθρου ἤτοι الحاج **ἐλ χάδζδζ,** ὁ προσκυνητής, ἢ μεθ' ἑτέρου ἐνάρθρου ὀνόματος· ὡς حاج الحرمین **χάδζδζσ-λ-χαρεμέϊν,** ὁ προσκυνητὴς τῶν δύο ἱερῶν πόλεων, ἤτοι τῆς Μέκκας καὶ Μεδινᾶς· § θηλ حاجه **χαδζδζέ,** προσκυνήτρια· § πλθ. τοῦ ἀρσ. حاج **χσδζδζάδζ,** τοῦ δὲ θηλ. حواج **χαβάδζδζ·** § βλ. καὶ حاجی.

حاجات } A. **χαδζὰτ** [πλθ. τοῦ حاجت] ὄν. θ. ἀνάγκαι: — ال قاضی **κάτη-λ-χαδζάτ,** ὁ ἱκανοποιῶν τὰς ἀνάγκας [Θεός].

حاجیواط } T. **χαδζαϊβάτ,** βλ. عیواض.

حاجب } A. **χαδζὶπ** [ρζ. حجب] ὄν. θυρωρός, ἢ ὁ φυλάττων πλησίον τοῦ παραπετάσματος τοῦ πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ δωματίου μεγάλων προσώπων· § θαλαμηπόλος ἢ βεζύρης παρὰ τοῖς Καλίφαις τῆς Βαγδάτης· § یار **χαδζὶπ-ι γιάρ,** ὁ ἀρχάγγελλος Γαβριήλ· § παραπέτασμα· μεμβράνα· § ὀφρῦς· § πλθ. حواجب **χαβαδζίπ,** αἱ ὀφρῦς, καὶ حاجب **χσδζδζάπ,** θυρωροί· § δυϊκ. حاجبین βλ.

حاجی } A **χαδζὶπ-ί,** ἐπθ. ὀφρυδικὸς [ἀνατ.].

حاجبین } A. **χαδζὶπ-έϊν** [δυϊκ.] ὄν. δύο ὀφρῦς: — ال بین خالی یر وار ایدی ἐίχεν ἕνα φακὸν [ἐλπὰ] μεταξὺ τῶν δύο ὀφρύων.

حاجت } A. **χαδζέτ,** ὄν. θ. ἀνάγκη, πᾶν οὗτινος ἔχει ἀνάγκην ὁ ἄνθρωπος: — عرض δήλωσις ἀνάγκης· ‖ — اسعاف ἐπάκουσις, ἐκπλήρωσις ἀνάγκης· ‖ [δοτ.]: وار اکا—می ὑπάρχει ἀνάγκη τούτου; ‖ یوق اکا—δὲν ὑπάρχει τούτου ἀνάγκη· ‖ یوق بز ذاتاً کیده‌جکز اك کلسنه—δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος· ἡμεῖς ἄλλως τε θὰ ὑπάγωμεν· ‖ —نه ,ἢ نه —,τίς ἡ ἀνάγκη; ‖ نه —نه چیچکدر بیلورز τί ἄνθος εἶναι ἀνάγκη περιγραφῆς τοῦ ρόδου; τί ἄνθος εἶναι γινώσκομεν· ‖ دکل —δὲν εἶναι ἀνάγκη, περιττόν· ‖ حین—ده **χίνι χαδζεττέ,** ἢ وقت—ده βάκτι **χαδζεττέ,** ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης, ἐν ἀνάγκῃ· ‖ ایتمك — ἀναγκαιοῦν· ‖ ایتمك — قضای ἢ ایتمك دفع—ἐκτελῶ φυσικὴν ἀνάγκην[ἀφοδεύω]· βλ. καὶ حاجه· § πλθ. حاجات.

حاجتمند } Π. **χαδζετ-μέντ,** ἐπθ. ἐνδεής, ἄνθρωπος τῆς ἀνάγκης, ἄπορος· § πλθ. حاجتمندان.

حاجر } A. **χαδζὶρ** [ρζ. حجر] ὄν. τοῖχος, πλευρά, κρηπίς, ὕψωμα, πρόχωμα.

حاجز } A. **χαδζὶζ** [ρζ. حجز] ὄν. ὁ παρεμβαίνων, κωλύων· § [νμ.] ὁ δανειστὴς ὁ ἐνεργῶν κατάσχεσιν: — مطلوبی متحجز ذمتنده تبین ایلدیکی تقدیرده حجز تصدیق اولنور ὅταν ἡ κατὰ τοῦ καθ' οὗ ἡ κατάσχεσις **[μσττεχαδζδζὶζ]** ἀπαίτησις τοῦ ἐνεργοῦντος τὴν κατάσχεσιν ἀποδειχθῇ, ἐπικυροῦται ἡ κατάσχεσις· § διάφραγμα [ἀνατ. ἢ βοτ. ὡς καρύων κτλ. βλ. حجاب].

حاجزی } A. **χαδζιζ-ί,** [ἀνατ.] ἐπθ. βλ. حجاب καὶ حجابی· § الشکل — **χαδζιζίσ-σέκλ,** φραγμοειδής.

حاجه } A. **χαδζὲ** [ταὐτὸ τῷ حاجت βλ.] ὄν. θ. ἀνάγκη· ἐν χρήσει ἐνάρθρως ὡς عند ال— **ἰνὲ-λ-χαδζέ,** ἐν ἀνάγκῃ.

حاجه } A. **χαδζδζὲ** [θηλ. τοῦ حاج] ὄν. προσκυνήτρια τῶν παρὰ Μουσουλμάνοις ἱερῶν τόπων, ἤτοι τῆς Μέκκας καὶ Μεδινᾶς· § πλθ. حواج **χαβάδζδζ.**

حاجی } A. **χαδζὶ** [βλ. حج] ὄν. προσκυνητὴς τῶν παρὰ Μουσουλμάνοις ἱερῶν τόπων, ἤτοι τῆς Μέκκας καὶ τῆς Μεδινᾶς: — لر بیرامی βαϊράμιον τῶν προσκυνητῶν, ἤτοι ἑορτὴ Μουσουλμανική, καθ' ἣν γίνεται ἡ προσκύνησις τῆς Μέκκας· ‖ لر یولی —ὁ Γαλαξίας [ἀστρ.]· ‖ لر خواجه‌لر طوپلاتق—συναθροίζονται οἱ προσκυνηταὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι, ἤτοι γίνεται συμβούλιον τῶν προκρίτων τῆς χώρας· ‖ بی — — مکده بولور ὁ προσκυνητὴς τὸν προσκυνητὴν εὑρίσκει ἐν Μέκκᾳ [παροιμία ἐπὶ συναντήσεως ὁμοίων] ‖ اوتی—ρόδον τῆς Ἰεριχοῦς[φτ.]· ‖ یاتاق — ὀρθοστάτης ἤτοι ἄθυρμα παιδικόν, ὅπερ καθ' οἱανδήποτε διεύθυνσιν καὶ ἂν ριφθῇ στρέφεται καὶ ἵσταται ὄρθιον· μτφ. παῖς ἀνήσυχος, σερπετός· ‖ بابا—τίτλος τιμητικὸς ἐπὶ ἀνδρῶν ἡλικιωμένων [κ.λ. προσκυνητὴς σεβαστὸς] ἢ ἀγύρτης, ἀπατεὼν [ἐπὶ μάγων ὑποσχομένων ἀνακάλυψιν θησαυρῶν καὶ χρηματολογούντων οὕτω τοὺς ἁπλοϊκούς].

حاجیلق } T. **χαδζη-λήκ,** ὄν. τὸ νὰ γίνῃ τις προσκυνητής, ἤτοι τὸ νὰ μεταβῇ εἰς τοὺς ἱεροὺς τόπους, προσκυνητεία· βλ. حاجی.

حاچ } **χάτς,** βλ. خاچ.

حاد } **χὰτ,** ὄν. κ. ἑνὸς τῶν υἱῶν τοῦ Ἰακώβ· § κόραξ.

حاد } A. **χάτ,** [ρζ. حد, βλ. حدت] ἐπθ. ὀξύς, διαπεραστικός, κοπτερός, τραχύς· § θ. حاده: — زاویهٔ γωνία ὀξεῖα [Γεωμ. ἀντιθ. منفرج]· ‖ — راغهٔ ὀσμὴ ὀξεῖα, διαπεραστική· ‖ — سیوف ξίφη κοπτερά· ‖ — امراض ὀξεῖαι νόσοι.

حادث } A. **χατὶς** [ρζ. حدث] ἐπθ. ὁ μὴ ὑπάρχων ἀνέκαθεν, ἀλλὰ κατόπιν γινόμενος, ὁ δημιουργηθείς, νέος, πρόσφατος, ἐπισυμβάς [ἀντιθ. قدیم ὁ ἀνέκαθεν, ὁ ἔκπαλαι]: در عالم—ὁ κόσμος εἶναι νέος, ἤτοι δὲν ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν· ‖ —اختلاف διαφωνία πρόσφατος, ἐπισυμβᾶσα· ‖ Ρμ. اولمق—ἐπισυμβαίνω, ἐπέρχομαι: اولدی بین العلما اختلاف—ἐπῆλθε διαφωνία μεταξὺ τῶν σοφῶν **[ττέϊνε-λ-σὸλεμᾶ].**

حادثاً } A. **χάτισεν,** ἐπρ. νεωστί, ἐσχάτως: دولت علیه‌ده قدیماً و —پك چوق قوانین و نظامات یاپلمشدر ἐν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει τὸ πάλαι καὶ ἐσχάτως πολλοὶ νόμοι καὶ θεσμοὶ συνετάχθησαν.

حادثات } A. **χατισὰτ** [πλθ. τοῦ حادث] ὄν. θ. γεγονότα, συμβεβηκότα, ἐπεισόδια: دهر — τὰ γεγονότα τοῦ αἰῶνος.

حادثه } A. **χατισὲ** [θ. τοῦ حادث] ἐπθ. ἐπισυμβάς, νέος: —اختلافات αἱ ἐπισυμβᾶσαι διαφωνίαι· βλ. حادث· § ὄν. θ. γεγονός, ἐπεισόδιον, δυσάρεστον, δυστύχημα· § [ἰατρ.] συνων. عارضه βλ. § πλθ. ὁμλ. حادثات **χατισὰτ** καὶ ἀνώμ. حوادث **χαβατὶς,** βλ.

حاده } A. **χατὶ-è,** θ. τοῦ حاد βλ. § ὄν. ἔλασμα, μερμίθωτρον, ἤτοι ἐργαλεῖον ἔχον ὀπάς, δι' ὧν περῶσι τὸ ἔλασμα τοῦ μετάλλου ὅπως λεπτύνωσι καὶ μεταβάλωσιν αὐτὸ εἰς σύρμα: || تدقیقدن گچیردی —ه مسئله‌یی ἐξήτασε τὸ ζήτημα λεπτομερῶς [ἐπέρασε διὰ τοῦ ἐλάστρου τῆς ἐξετάσεως **χατὶτὲϊ τετκήκ].**

حاده‌خانه } Π. **χατὶτὲ-χανέ,** ὄν. ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ λεπτύνουσι τὰ μεταλλικὰ ἐλάσματα καὶ μεταβάλλουσιν εἰς σύρματα.

حادی } A. **χατὶ** [βλ. احد] ἀριθ. πρῶτος: بادی — ὁ πρῶτος αἴτιος· ‖ عشر—**χάτι-ὰτέρ,** ἑνδέκατος· § ὄν. ὁ ἐλαύνων τὰ ζῶα ἰδίᾳ τὰς καμήλους καὶ ᾄδων ἐν ταυτῷ.

حاذر } A. **χαζὶρ** [ρζ. حذر] ἐπθ. ὁ προφυλατόμενος, προφυλακτικός: —رهرو **ρεχρέβι χαζίρ,** ὁδοιπόρος προφυλακτικός.

حاذق } A. **χαζὶκ** [ρζ. حذق] ἐπθ. ἐπιτήδειος, ἔμπειρος, πεπειραμένος [ἰδίᾳ ἐπὶ ἰατρῶν]: —طبیب ἰατρὸς ἔμπειρος, πεπειραμένος· ‖ —ادیب φιλόλογος ἔμπειρος· § θ. حاذقه.

حاذقانه } Π. **χαζὶκ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἀρμόζων τῷ ἐμπείρῳ, ἐπιτηδείῳ: —مداوات θεραπεία ἐπιτήδειος.

حار A. **χὰρρ** [ρζ. ّحر, βλ. حرارت] ἐπθ. θερμός: — اقليم ἀκλίμακτος θερμόν· || — اقليم **[μιντακά]**· || — θερμὴ κλίματα· || — بلاد θερμαὶ πόλεις· || — اشربهٔ θερμὰ ποτά.

حارث A. **χαρὶς** [ρζ. حرث, βλ. حراثت]ὄν. γεωργός.

حارس A. **χαρὶς** [ρζ. حرس] ὁ φυλάττων, φύλαξ, προστάτης: — ملاح ὁ φύλαξ τῶν χωρῶν· || — دين مبين ὁ φύλαξ τῆς ἀληθοῦς θρησκείας [ὁ Σουλτᾶνος]· § θ. حارسه.

حارق A. **χαρὴκ** [ρζ. حرق] μτχ. ὁ καίων, μτφ. ὁ λυπῶν, λυπηρός: — خيال φαντασία ἢ φάσμα λυπηρόν· || — اندیشهٔ ἀνησυχία, σκέψις λυπηρά· § θ. حارق βλ.

حارقه A. **χαρηκά**, ἐπθ. θ. τοῦ προηγ. βλ. § ὄν. θ. πῦρ: — عشق — τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος· || — ندامت — τὸ πῦρ τῆς μεταμελείας.

حاره T. **χαρέ**, ὄν. ὕφασμα μεταξωτὸν πρὸς ἐπικάλυψιν τοίχων.

حاره **χαρὰ** [Γλ. haras] ὄν. ἱπποφορβεῖον: — همايون Αὐτοκρατορικὸν ἱπποφορβεῖον· βλ. دارالفرس.

حازم A. **χαζὶμ** [ρζ. حزم] ἐπθ. περιεσκεμμένος, συνετός: — مرد ἀνὴρ περιεσκεμμένος.

حازمانه Π. **χαζιμ-ανέ**, ἐπθ. ὁ ἁρμόζων περιεσκεμμένῳ, συνετῷ: — تدابير μέτρα συνετά· § ἐπρ. συνετῷ τῷ τρόπῳ.

حاس A. **χὰσς** [ρζ. ّحس] ἐπθ. ὁ αἰσθανόμενος, εὐαίσθητος· § θ. حاسه βλ.

حاسد A. **χασὶτ** [ρζ. حسد] ἐπθ. φθονερός, ζηλότυπος: آز بلا صائه افندی حسدی — ی کندی حسدی محو ایدر ὀλίγον κακὸν μὴ νόμιζε κύριε τὸν φθόνον **[χασέτ]**· καταστρέφει τὸν φθονερὸν ὁ ἴδιος αὐτοῦ φθόνος· § θ. حاسده **χασιτέ**· § πλθ. حسده **χασετέ**.

حاسدانه Π. **χασιτ-ανέ**, ἐπθ. ὁ ἁρμόζων φθονερῷ, ζηλοτύπῳ: — مؤاخذه ἐπίκρισις ζηλότυπος· || — اضطراب ἀγωνία φθονεροῦ· § ἐπρ. φθονερῶς.

حاسر A. **χασὶρ** [ρζ. حسر] ἐπθ. ἐστερημένος: و خائب — ἐστερημένος καὶ ἀπηλπισμένος· § θ. حاسره.

حاسم A. **χασὶμ** [ρζ. حسم] ἐπθ. ὁ κόπτων, ὁ δικάζων: — حاكم δικαστὴς λύων τὴν διαφοράν· || — حكم ἀπόφασις λύουσα κτλ.

حاسه A. **χασσ-έ**, [θηλ. τοῦ ّحاس]ἐπθ.ἡ αἰσθανομένη· § ὄν. θ. αἴσθησις: — ذوق, αἴσθησις τῆς γεύσεως **[ζέβκ]**· || — رؤيت, αἴσθησις τῆς ὁράσεως **[ρσγέτ]**· || — سمع, αἴσθησις τῆς ἀκοῆς **[σέμ']**· || — شم, αἴσθησις τῆς ὀσφρήσεως **[σέμμ]**· || — لمس, αἴσθησις τῆς ἁφῆς **[λέμς]**· § πλθ. حواس **χασάσ**: — خمسه αἱ πέντε αἰσθήσεις.

حاسیت A. **χασσ-ιγέτ**, ἀφ. θ. εὐαισθησία [φυσιολ.].

حاشا A. **χάσα**, ἐπφ. ἄπαγε! ὁ Θεὸς φυλάξαι! οὐδέποτε!: — جناب حق ظلم ايتمز ὁ Θεὸς δὲν ἀδικεῖ ἄπαγε! || — بن كافر نعمت دكلم ἄπαγε! ἐγὼ ἀγνώμων δὲν εἶμαι· § ἐνίοτε ἔπεται ὁ τελικὸς σύνδεσμος که μετ' εὐκτικῆς ἢ προστακτικῆς: — که او ذات بويله بر سوز سويلمش اولسه [ἢ اولسون] ἄπαγε! ἐκεῖνος νὰ εἴπῃ τοιοῦτον λόγον! || — حضور كردن μετὰ συγγνώμης εἰρήσθω, κ. μὲ συμπάθειο [φράσις ἐν χρήσει ὅταν πρόκηταί τις νὰ εἴπῃ δύσφημόν τινα λέξιν].

حاشر A. **χασὶρ** [ρζ. حشر βλ.] μτχ. ὁ ἀνιστῶν καὶ συναθροίζων τοὺς νεκροὺς ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ: — ندای φωνὴ ἀνιστῶσα τοὺς νεκροὺς κτλ· § θ. حاشره.

حاشلامق **χασλαμὰκ**, βλ. خاشلامق.

حاش لله A. **χάσε-λ-λίλαχ** [φράσις ἐκ τοῦ Κορανίου] ἐπφ. ὁ Θεὸς φυλάξαι! συνών. حاشا βλ.

حاشیوی A. **χασιγεβὶ** [ἐκ τοῦ حاشیه] ἐπθ. λιμβώδης· § θ. حاشیوه.

حاشیه A. **χασιγέ**, ὄν. θ. ἄκρα, στεφάνη· § σημείωσις ἐπεξηγηματικὴ ἐν βιβλίῳ ἢ ἐν ἐπιστολῇ, σχόλια, ἤτοι βιβλίον περιέχον σημειώσεις καὶ ἐξηγήσεις ἑτέρου· § [βοτ.] λίμβος· § πλθ. حواشی **χαβασί**.

حاشیه‌لی T. **χασιγε-λί**, ἐπθ. ὁ ἔχων σημειώσεις[ἐπὶ βιβλίου, ἐπιστολῆς].

حاصب A. **χασὶπ** [ρζ. حصب] ὄν. ἄνεμος σφοδρὸς καλύπτων τὸ πᾶν ἐντὸς κονιορτοῦ.

حاصد A. **χασὶτ** [ρζ. حصد] ὄν. θεριστής, θερίζων.

حاصر A. **χασὶρ** [ρζ. حصر] ἐπθ. ὁ περιορίζων.

حاصل A **χασὶλ** [ρζ. حصل, βλ. حصول] μτχ. ὁ προερχόμενος, παραγόμενος. ‖ Ρμ. ايتمك — παράγω, ἐπιτυγχάνω[αἰτ.]: ايتمك تأثير — παράγω ἐντύπωσιν || ايتمك سرور — παράγω, προξενῶ χαράν· || اولمق — παράγομαι, ἐπιτυγχάνομαι, γεννῶμαι: اولمق مقصد — ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπός· || اولمق احتياج — παρίσταται χαρά· || اولمق سرور — γεννᾶται ἀνάγκη· § ὄν. παραγόμενον, ἐσοδεία, πρόσοδος: ضرب — τὸ παραγόμενον τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, τὸ γινόμενον· || — بی ἀνωφελὴς· || مصدر — **χασὶλ μαστάρ**, οὕτω καλεῖται τὸ ρηματικὸν ἀφηρημένον τὸ γινόμενον ἐκ τοῦ ἀπαρεμφάτου διὰ τῆς καταλήξεως ش ἢ م· ὡς آلش **ἀλ-ισ**, آلم **ἀλ-ιμ**, λῆψις, ἐκ τοῦ آلق **ἀλ-μάκ**, λαμβάνειν· || ايتمك تحصيل ی — ματαιοπονῶ [κ. λ. προσπαθῶ νὰ παραγάγω τὸ παραχθέν]· § ἐπρ. ی — **χάσηλη**, ἢ كلام — **χασίλι κελάμ**, ἢ ال — **χασίλ**, ἐνὶ λόγῳ· § χόρτον κριθῆς θερισμένον ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς βοσκή· § θ. حاصله **χασηλέ**· § πλθ. حاصلات **χασηλάτ**, βλ.

حاصلات A. **χασηλ-ὰτ** [πλθ. τοῦ حاصل] ὄν. θ. παραγόμενα, εἰσοδήματα, πρόσοδοι: ارضيه — ἐσοδεία τῆς γῆς· || صناعيه — βιομηχανικὰ προϊόντα· || نقديه — πρόσοδοι τοῦ ταμείου τοῖς μετρητοῖς· || صافيه — καθαρὰ πρόσοδος· || گمرك — ی πρόσοδος τοῦ τελωνείου· || پوسته — ی πρόσοδοι τοῦ ταχυδρομείου.

حاصلاتلی T. **χασηλατ-λῆ**, ἐπθ. παραγωγός, εὔφορος [τόπος].

حاصلسز T. **χασηλ-σὶζ**, ἐπθ. ὁ ἄνευ παραγομένου, προσόδου, ἤτοι ἀνωφελής, μάταιος.

حاصللانمق T. **χασηλ-λανμάκ**, ρμ. οὐδ. αὐξάνομαι, μεγεθύνομαι [ἐπὶ σπαρτῶν καὶ μτφ. ἐπὶ παίδων].

حاصلی T. **χάσηλη**, ἐπρ. ἐνὶ λόγῳ, τέλος: مرامزی اكلادەمدق — ἐνὶ λόγῳ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ συνεννοηθῶμεν [νὰ δώσωμεν νὰ ἐννοήσωσι τὸν σκοπὸν ἡμῶν].

حاصن A. **χασὶν**, τὸ θ. حاصنه **χασνὲ** [ρζ. حصن] ἐπθ. σώφρων, τιμία γυνή· § πλθ حاصنات **χασνάτ**.

حاضر A. **χαζὶρ** [ρζ. حضر] ἐπθ. παρών, ἕτοιμος, ἠτοιμασμένος, διατεθειμένος, ἐνεστώς: در — طعام τὸ φαγητὸν εἶναι ἕτοιμον· || — شخص πρόσωπον παρὸν [ἀντίθ. غائب ἀπόν]· || بالمجلس — ὁ ἐν τῇ ὁμηγύρει **[πὶ-λ-μεζλὶς]** παρών, συμπαρευρισκόμενος· || — حال ἡ ἐνεστῶσα κατάστασις: ‖ Ρμ. ايتمك — προετοιμάζω, προπαρασκευάζω [αἰτ.]· || اولمق — προετοιμάζομαι: اول — ἔσο ἕτοιμος· προσοχή! [στρατιωτικὸν κέλευσμα]· || — قوغق — πλουτῶ διὰ κληρονομίας καὶ ἀκόπως [κ. λ: κάθημαι εἰς τὰ ἕτοιμα, εὑρίσκω ἕτοιμα]· || — اسم [γραμ.] δ' πρόσωπον προστακτικῆς καταφατικῆς [τὸ ἀποφατικὸν نهی νέχι]· § ἐπρ. ἀκριβῶς ἐνῷ [κ. τώρα ποῦ]: افندی اوبقوده ايكن — ἀκριβῶς ἐνῶ κοιμᾶται ὁ κύριος· § θ. حاضره: — احوال αἱ ἐνεστῶσαι περιστάσεις· § πλθ. ὁμαλ. حاضرون **χαζηροῦν**, حاضرين **χαζηρίν**, καὶ ἀνωμ. حضار **χουζζάρ**, οἱ παρόντες, οἱ παριστάμενοι, οἱ παρευρισκόμενοι.

حاضر جواب Π. **χαζηρ-δζεβάπ**, ἐπθ. πρόχειρος εἰς τὸ ἀπαντᾶν, κ. ἑτοιμολόγος.

حاضر جوابلق T. **χαζηρ-δζεβαπλήκ**, ὄν. προχειρία εἰς τὸ ἀπαντᾶν.

حاضر جوابی Π. **χαζηρ-δζεβαπὶ**, ὄν. συνών. προηγουμένῳ.

حاضر جی T. **χαζηρ-δζῆ**, ὄν. πωλητὴς ἑτοίμων ἐνδυμάτων· βλ. قپامه جی.

حاضر جیلق T. **χαζηρδζη-λήκ**, ὄν. τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ἔργον τοῦ πωλητοῦ ἑτοίμων ἐνδυμάτων.

حاضر لاتمق T. **χαζηρ-λατμάκ**, ρμ. διαμ. βάλλω νὰ προετοιμάσωσι, προπαρασκευάσωσι [δοτ. αἰτ.]:

حاضر لانمق T. **χαζηρ-λανμάκ**, ρμ. μσ. προπαρασκευάζομαι.

حاضرلق T. **χαζηρ-λήκ**, ὄν. προετοιμασία, προπαρασκευή: كورمك — προπαρασκευάζομαι.

حاصرلوپ T. **χαζηρ-λόπ**, ὄν. ὠὸν βρασμένον ἐν τῷ ὕδατι μετὰ τοῦ κελύφους αὐτοῦ, ἤτοι ροφητόν· βλωμὸς ἕτοιμος πρὸς κατάποσιν, κ. βοῦκα ἕτοιμη.

حاضنه A. **χαζηνέ**, ὄν, θ. τροφός: شفيقه, — τροφὸς φιλόστοργος.

حاطب A. **χατὶπ** [ρζ. حطب] μτχ. ὁ συλλέγων ξύλα: الليل — **χατίπου-λ-λέιλ** ὁ λέγων ἀσυνάρτητα, κατὰ λέξιν ὁ συλλέγων ξύλα τὴν νύκτα.

حافر A. **χαφῖρ** [ρζ. حفر] μτχ. ὁ σκάπτων: ـــر ὁ σκάπτων φρέαρ· ‖ ـــرار ὁ σκάπτων τάφον· § ὄν. χηλὴ ἢ ὄνυξ ζώου: ذو — ال **ζοῦ-λ-χαφῖρ,** ζῶον μονόχηλον.

حافظ A. **χαφῆζ** [ρζ.حفظ] ὄν.ὁ διαφυλάττων, φύλαξ, φρουρός, σωτήρ: ـــلاد ـــ و عباد ὁ φρουρὸς τῶν πόλεων καὶ τῶν ἀνθρώπων [ὁ Θεός]· ‖ اموال ـــ φύλαξ τῆς περιουσίας· ‖ نقود ـــ φύλαξ τῶν χρημάτων· ‖ كتب ـــ φύλαξ βιβλίων,βιβλιοφύλαξ, βιβλιοθηκάριος· ‖ ـــ حقيق ὁ ἀληθὴς φρουρὸς [ὁ Θεός]· ‖ ـــ مطاق ὁ φύλαξ τοῦ παντὸς [ὁ Θεός]· ‖ — يا ὦ Σῶτερ ! ἤτοι ὦ Θεέ ! § ὁ γινώσκων τὸ Κοράνιον ἐκ στήθους [τάξις Οὐλεμάδων]· § ـــ مقناطيسيت ὁπλισμὸς τοῦ μαγνήτου [φυσ.]· § ὄν. κ. διασήμου Πέρσου ποιητοῦ· § θ. حفظ βλ. § πλθ. حافظين **χαφηζήν:** — جناب خيرال ὃζενάπι **χαῖρσ-λ-χαφηζήν,** ὁ ἄριστος τῶν φρουρῶν, ἤτοι ὁ Θεός· § ἀνωμ. πλθ. حفاظ **χουφφάζ,** καὶ حفظ **χαφεζέ,** βλ.

حافظه A. **χαφηζὰ** [θηλ. τοῦ حافظ] ἐπθ. ἡ φυλάττουσα: —ة ἡ δύναμις ἡ φυλάττουσα ἐν τῷ νῷ, ἤτοι ἡ μνήμη· § ὄν. μνήμη: غالبدر ـــ ἡ μνήμη του εἶναι ἰσχυρά· ‖ كه مراجعت ايدر ايسه —ἐὰν προστρέξῃς εἰς τὴν μνήμην σου **[χαφηζανά].**

حافه A. **χαφέ,** ὄν. θ. ἄκρα,ὄχθη: ـــء طريق τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ· ‖ وادى حافه **χάφετου-λ-βαδί,** τὸ ἄκρον τῆς κοιλάδος· § πλθ. حافات **χαφάτ.**

حافى A.**χαφὶ** [ρζ. حفاء] ἐπθ. λίαν φαιδρός, λίαν φιλόφρων, περιποιητικός· § ὁ περιπατῶν γυμνῷ τῷ ποδί.

حافياً A. **χάφι-εν,** ἐπρ.γυμνῷ τῷ ποδί.

حاق A.**χάκκ** [ρζ. حق] ὄν.μέσον· ἐν χρήσει ἐν συνθέτοις ἐπιστημονικοῖς ὅροις: الادمه — **χάκκου-λ-ἐτμέ,** μεσόδερμα· ‖ البطن — **χάκκου-λ-πάτν,** μεσογάστριον[ἀνατ.]· ‖ الورق — **χάκκου-λ-βεράκ,** μεσόφυλλον [βτν.]· ‖ حامض ـــ حاض **χάκκη χαμήζι χδμμάζ,** μεσοξαλικόν.

حاقه A. **χακκ-ά,** ὄν.θ. κακὸν μόνιμον· § ἡμέρα τῆς β΄ παρουσίας.

حاكم A. **χακίμ** [ρζ. حكم] μτχ. καὶ ὄν. ἄρχων, δεσπότης, ἡγεμών,ἄναξ,διοικητής, δικαστής, κριτὴς [ἀντίθ. محكوم]: ـــى بخارا ὁ ἡγεμὼν τῆς Βουχάρας· ‖ ـــ حقيق ὁ ἀληθὴς Κριτής,Δεσπότης[ὁ Θεός]· ‖ ـــ مطاق ὁ ἀπόλυτος Κύριος,Κριτής, Δεσπότης [ὁ Θεός]· ‖ ـــ شرع ἱεροδικαστής,ἤτοι ὁ κατὰ τὸν ἱερὸν μουσουλμανικὸν νόμον δικάζων· ‖ حكيم فهيم مستقيم و امين مكين متين — اولليدر ὁ δικαστὴς δέον νὰ ἦ σοφός,νοήμων,εὐθύς,ἔμπιστος,εὐσταθὴς καὶ σοβαρός. ‖ Ρμ. — اولق ἄρχω, δεσπόζω, κυρ. καὶ μτφ. ἐπὶ θέσεως κτλ [δοτ.]: —اولان تپه ὁμαλ. حاكين **χακιμίν,** ἀνώμ. حكام **χδκκάμ,** δικασταί· § θ. حاكه **χακιμέ:** ـــ ملت ἔθνος ἄρχον,δεσπόζον· ‖ —ة سمه σημεῖον δεσπόζον.

حاكمانه Π. **χακιμ-ανέ,** ἐπθ. δεσποτικός, ἐπιβλητικός: ـــ طور ἦθος δεσποτικόν· ‖ —معامله συμπεριφορὰ δεσποτική· § ἐπρ. δεσποτικῶς, ἐπιβλητικῶς.

حاكملك T. **χακιμ-λίκ,** ὄν. τὸ ἀξίωμα, τὸ ἔργον τοῦ δικαστοῦ·§ἀρχή,δεσποτεία, ἐξουσία· βλ. ἐπόμ.

حاكميت A. **χακιμ-ιγέτ,** ὄν. θ. ἀρχή, δεσποτεία, ἐξουσία, κυριαρχία.

حاكى A. **χακὶ** [ρζ. حكى , βλ. حكايه] μτχ. ὁ ἀφηγούμενος, ἐκτιθείς, ἀφηγητής: —ء وقعه ὁ ἀφηγητὴς τοῦ γεγονότος· ‖ بو ذات فلان سيدر — حكايه ὁ κύριος οὗτος εἶναι ὁ ἀφηγητὴς τοῦ δεῖνος διηγήματος. ‖ Ρμ. اولق — ἀφηγοῦμαι, ἐκθέτω, περιέχω λεπτομερείας ἢ περιλαμβάνω [αἰτ] : اولديغى — بو تحريرات مادمى كورلدى τὸ γράμμα τοῦτο παρετηρήθη ὅτι ἀφηγεῖται τὸ πρᾶγμα· § θ. حاكيه.

حال A. **χάλ,** ὄν. τὸ ἐνεστώς, τὸ παρόν, κατάστασις, θέσις, περίστασις· δύναμις, εὐπορία· ἔκστασις· κακόν, πάθημα· [γραμ. συντ.] ἐνεστώς,πτῶσις,τροπικὴ μετοχὴ ἢ τροπικὸς διορισμός,τρόπος: حاضر ـــ ἡ ἐνεστῶσα κατάστασις· ‖ رفاه ـــ ἄνεσις καταστάσεως,εὐημερία· ‖ ى ايودر —ἡ κατάστασίς του εἶναι καλή,ζῇ καλῶς· ‖ دهدر — ه ἐν τίνι καταστάσει εἶναι;ἤτοι πῶς ἔχει; ‖ باق ـــ ه ἰδὲ τὴν κατάστασίν μου **[χαλιμέ],** τὴν θέσιν μου, ἤτοι εὐσπλαγχνίσθητί με· ‖ يوق ـــ م δὲν ἔχω δύναμιν, εἶμαι ἀδύνατος, ἀσθενής· ‖ وقت — و ἡ κατάστασις, ἡ θέσις ἡ ὑλικὴ καὶ χρηματική: بو آدمك — و وقتى نصل اولديغنى بيلورميسكز γινώσκετε τὴν κατάστασιν καὶ τὴν θέσιν [τὴν χρηματικήν] τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ‖ المق ـــ ى **χαλινὶ ἀλμάκ,** καταντῶ : مفقود ـــ المق καταντῶ ὡς μὴ ὑπάρχων, εἶμαι ὡς νὰ μὴ ἤμαι· ‖ — و وجد ἔκστασις μυστικὴ

τῶν δερβισῶν καὶ ἀσκητῶν· ‖ —اهل ὁ ἔχων ἐκστάσεις [ἐπὶ δερβισῶν καὶ ἀσκητῶν]· ‖ — بكا بر· ‖ اولور كاتى [κακόν, ὡς λειποθυμίαν κτλ.] παθαίνω, κάτι μοι συμβαίνει· ‖ اولور — غوغاده بكا بر ايسه ἐὰν πάθω τι ἐν τῇ μάχῃ· ‖ قدر انى بولنجه يه كلدى —ه باشمه ἕως οὗ εὕρω αὐτὸν ὑπέφερα [ἐδοκίμασα]· ‖ كيرمك —ه بر περιέρχομαι εἰς θέσιν, εἰς κατάστασιν : ه كيرر — كورسه ايديكز كيم بيلور نه ايديكز ἐὰν ἐβλέπετε, τίς οἶδεν εἰς ποίαν θέσιν θὰ περιήρχεσθε [τί θὰ ἐπαθαίνετε]· ‖ صورمق — ايله دن اكلامق ἐννοῶ τὴν θέσιν πάσχοντος, συμπαθῶ καὶ προσπαθῶ νὰ βοηθήσω· ‖ ايتمك — بيان ἐκθέτω τὴν ὑπόθεσιν· ‖ عرض —[عرضحال βλ. καὶ لسان] ἔκθεσις καταστάσεως· ‖ —لسان ἡ γλῶσσα τῶν πραγμάτων: ايله سويلمك — لسان ὁμιλῶ διὰ τῆς γλώσσης τῶν πραγμάτων [λέγεται ἐπὶ πράγματος ἢ ζώου, οὗ τὸ ἐξωτερικὸν δεικνύει τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν· βλ. قال] ‖ قالمق — δὲν μένει δύναμις, ἀποκάμνω: چكمك —م قالدى δέν μοι ἔμεινε δύναμις νὰ ὑποφέρω· ‖ يله —οἰκοθεν, φύσει **[χαλι-ϊλε]**: يله براقمق —ἀφίνω τι ὡς ἔχει· ‖ كندى —ندە φιλήσυχος, ὁ μὴ ἀσχολούμενος ἢ περὶ τὸ ἔργον του: كندى —ندە براقمق ἀφίνω ἥσυχον, ὡς ἔχει,δὲν ἐνοχλῶ· ‖ بويله ايكن — توتون اوتوز ايكن τούτων οὕτως ἐχόντων· ‖ —ده او ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει· ‖ —ده ,هر على كل ـــر **ἀλιᾶ κιδάλλι χάλ,** ἐν πάσῃ περιπτώσει· ‖ — همه **πεχέμε χάλ,** ἀφεύκτως, ἐξάπαντος· ‖ — ايسه هر ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ· ‖ —در **τὲρ χάλ,** ἤ —ال فى **φὶ-λ-χάλ,** ἐν τῷ ἅμα, πάραυτα· ‖ —مجه ـــ **χαλίμδζε,** τὸ ἐπ' ἐμοί, κατὰ τὸ ἐνόν· ‖ —بوكه **χαλ-πού-κι,** ἐν τούτοις· § πλθ. احوال **ἀχβάλ:** —عالم τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, τὰ τοῦ κόσμου· ‖ اسم ـــ αἱ πτώσεις τοῦ ὀνόματος· ‖ βλ. καὶ حالت .

حال A. **χὰλ** [κατὰ τὸ لغت كتابى ἀντὶ حالّ **χάλλ,** ἐκ τοῦ حلول] ἐπθ. ἐνεστώς, παρών: ـــ سال τὸ ἐνεστὼς ἔτος· ‖ —شهر ὁ ἐνεστὼς μήν.

حالاً A. **χάλ-εν,**ἐπρ.ὡς πρὸς τὸ ἐνεστώς, τὸ παρόν,νῦν: و استقبالاً بر محذورى — يوق δὲν ἔχει κώλυμα νῦν τε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· βλ. καὶ حالا .

حالا A. **χάλια** [ταὐτὸ τῷ προηγ.] ἐπρ. εἰσέτι, ἀκόμη,νῦν: كلدى —ايسه‌تى دὲν ἦλθε· ‖ بورادەميسين —ايسه‌تى ἐδῶ εἶσαι; ‖ استانبول و توابعى يطريق — و ὁ νῦν Πατ]χης Κων]λεως καὶ τῶν ἐξαρτημάτων· βλ. καὶ حالیا .

حالات A. **χαλιὰτ** [πλθ. τοῦ حالت] ὄν. θ. περιπτώσεις: ـــ نادره σπάνιαι περιπτώσεις· ‖ بعض ـــ ده ἔν τισι περιπτώσεσι.

حالب A. **χαλίπ,** ὄν. οὐρήθρα [ἀνατ.]: ـــ قيحى **χαλίπι κηχῆ,** οὐρηθροπυϊκός.

حالت A. **χαλὲτ** [ἐκ τοῦ حال] ὄν. θ. κατάστασις, περίπτωσις: هذه —ال **ἐλ χάλετου χάζιχι,** ἐπὶ τοῦ παρόντος· ‖ نزع —ἀγωνία, ψυχορραγία· § [γραμ.] ἑκάστη τῶν τριῶν πτώσεων τῶν ἀραβικῶν ὀνομάτων, ἤτοι: رفع ـــ **χαλέτι ρεφ',** ὀνομαστική, جر ـــ **χαλέτι δζέρρ,** γενική, καὶ نصب ـــ **χαλέτι νάσπ,** αἰτιατική· [βλ. καὶ حال]· § πλθ. حالات : نا مرضيه ـــ δυσάρεστα πράγματα· βλ. حالات .

حالداش T. **χαλ-τάς,** ἐπθ. ὁμοιοπαθής, ὁ ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει εὑρισκόμενος, ἢ ὁ ὑποφέρων τὰ αὐτὰ ὡς ἄλλος.

حالسز T. **χαλ-σίζ,** ἐπθ. ἀδύνατος, ἐλεεινός: — بر چوجقدن دها ضعيف دها ἀσθενέστερος, μᾶλλον ἀδύνατος ἐνὸς παιδίου.

حالسزلك T. **χαλ-σιζλίκ,** ἀφ. ἀδυναμία, ἐλεεινὴ κατάστασις.

حاللاشمق T. **χαλ-λαϫμάκ,** ἢ حالشمك **χαλ-λεϫμὲκ** [ἐκ τοῦ حال] ρμ. ἀλλ. ἀφηγεῖσθαι ἀμοιβαίως πρὸς ἀλλήλους τὰς ἰδίας θλίψεις, τὰς λύπας.

حاللاندرمق T.**χαλ-λαντηρμάκ,** ρμ.μτδ. καθιστῶ τινα εὔπορον[αἰτ.].

حاللانمق T. **χαλ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι ἄλλος ἐξ ἄλλου ἐξ ὀργῆς, κακοπαθείας κτλ. § ἀποκτῶ δυνάμεις, ἄνεσιν, εὐπορίαν.

حاللو T. ἢ حالى **χαλ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἐν καλῇ καταστάσει, ἐν ἀνέσει.

حاللوجه T. **χαλ-λοζέ,** ἐπθ. ὁ σχετικῶς καλλίτερος,ἀνετώτερος: اوتوردیغمز خانەدن دها بر خانه οἰκία σχετικῶς ἀνετωτέρα τῆς ἐν ᾗ κατοικοῦμεν· § ἐπρ. μετρίως, ἀρκετὰ ἀνέτως: —اچ كويكيسندن ὀλίγῳ ἀνετώτερον τοῦ ἐσωγάμβρου **[ἴτς γκισδεῖόϊ],** ἤτοι κακὰ καὶ ψυχρὰ διάγω [ρμ.].

حالى A. **χαλ-ί,** ἐπθ. ὁ παρών,ὁ ἐνεστώς· § θ.حاليه : —سنه τὸ παρὸν ἔτος· ‖ مسائل —امور τὰ παρόντα ζητήματα· ‖ —ai αἱ παροῦσαι περιστάσεις.

جبال A. **χπ±àλ** [πλθ. τοῦ جبل **χà±λ**] ὄν. σχοινία.

جباله A. **χπ±αλ-έ,** ὄν. θ. δίκτυον, παγίς· § πλθ. جبائل **χα±αῖλ,** βλ.

جبائل A. **χα±αῖλ** [πλθ. τοῦ جبال] ὄν. θ. δίκτυα, παγίδες: الشيطان – **χα±αϊλουδ-εἐῖτάν,** τὰ δίκτυα τοῦ διαβόλου, γυναῖκες· || الموت – **χα±αῖλδ-λ-μέθ,** τὰ αἴτια τοῦ θανάτου.

حبب A. **χθ±è±** [πλθ. τοῦ حباب] ὄν. πομφόλυγες.

حبذا A. **χα±±εζά,** ἐπφ. πόσον ὡραῖος, ἢ πόσον θαυμάσιος-α-ον!

حبر A. **χὴ±ρ,** ὄν. μελάνη· § πεπαιδευμένος, σοφὸς [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ προφέρεται καὶ **χά±ρ**]· § πλθ. احبار **ἀχ±άρ.**

حبرى A. **χα±ρ-ί,** ἐπθ. μελαντικός, ὁ τῆς μελαντηρίας, χαλκάνθης· § θ. حبر.

حبس A. **χά±ς,** ὄν. κάθειρξις, φυλάκισις: كمسه‌يى — κάθειρξις κατηγορουμένου· || توقيف و – φυλάκισις καὶ κράτησις· || ضبط — ἐπιτήρησις ἰδίᾳ ἡ ἀστυνομική: كوز — ندە بولندیرمق ἢ كوز — ى التنه المق ἔχω ἢ λαμβάνω τινα ὑπὸ ἐπιτήρησιν· § φυλακή: قومق ἢ الڤا ايڤك ἢ آتمق — ه بر كيمسه‌يى ρίπτω ἢ θέτω τινὰ εἰς τὴν φυλακήν, φυλακίζω· § κοινῶς προφερόμενον **χα±ὴς** εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ ἐπιθέτου, ἤτοι πεφυλακισμένος· § ἐπίσχεσις, κράτησις πράγματος: دموع — ى ἐπίσχεσις δακρύων· || تأديه‌سنه قدر مبيعك حق — ى ἐπίσχεσις δικαίωμα ἐπισχέσεως τοῦ πωληθέντος μέχρις ἀποτίσεως τοῦ τιμήματος· || مرتهنك رهنى — و امساكه الحابس حقى تمامًا تأديه ايدنجيه قدر بايع مبيعى — و توقيف ايدر مشترى ثمنى تماماً ὁ πωλητὴς κρατεῖ τὸ πωληθὲν μέχρις οὗ ὁ ἀγοραστὴς ἀποτίσῃ τὸ τίμημα.

حبسخانه Π. **χα±ησ-χανέ,** ὄν. φυλακή, εἱρκτὴ [ἡ τῶν καταδίκων· ἡ δὲ τῶν ὑποδίκων λέγεται توقيفخانه **τεθκηφ-χανέ**].

حبش **χα±έέ,** ὄν. κ. Ἀβυσσινία, Αἰθιοπία· § Ἀβυσσινός, Αἰθίοψ· § νοθογενὴς ἤτοι ὁ ἐκ λευκοῦ πατρὸς καὶ μαύρης μητρὸς ἢ τἀνάπαλιν γεννηθείς.

حبشستان **χα±εά-ιστὰν,** ὄν. κ. Ἀβυσσινία, Αἰθιοπία.

حبل A. **χη±àλ** [πλθ. τοῦ حبل **χà±λ**] ὄν. σχοινία.

حباله A. **χη±αλ-έ,** ὄν. θ. δίκτυον, παγίς· § πλθ. حبائل **χα±αῖλ,** βλ.

حبائل A. **χα±αῖλ** [πλθ. τοῦ حبال] ὄν. θ. δίκτυα, παγίδες: الشيطان – **χα±αϊλουδ-εἐῖτάν,** τὰ δίκτυα τοῦ διαβόλου, γυναῖκες· || الموت – **χα±αῖλδ-λ-μέθ,** τὰ αἴτια τοῦ θανάτου.

حبب A. **χθ±è±** [πλθ. τοῦ حباب] ὄν. πομφόλυγες.

حبذا A. **χα±±εζά,** ἐπφ. πόσον ὡραῖος, ἢ πόσον θαυμάσιος-α-ον!

حبر A. **χὴ±ρ,** ὄν. μελάνη· § πεπαιδευμένος, σοφὸς [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ προφέρεται καὶ **χά±ρ**]· § πλθ. احبار **ἀχ±άρ.**

حبرى A. **χα±ρ-ί,** ἐπθ. μελαντικός, ὁ τῆς μελαντηρίας, χαλκάνθης· § θ. حبر.

حبس A. **χά±ς,** ὄν. κάθειρξις, φυλάκισις: كمسه‌يى — κάθειρξις κατηγορουμένου· || توقيف و – φυλάκισις καὶ κράτησις· || ضبط — ἐπιτήρησις ἰδίᾳ ἡ ἀστυνομική: كوز — ندە بولندیرمق ἢ كوز — ى التنه المق ἔχω ἢ λαμβάνω τινα ὑπὸ ἐπιτήρησιν· § φυλακή: قومق ἢ الڤا ايڤك ἢ آتمق — ه بر كيمسه‌يى ρίπτω ἢ θέτω τινὰ εἰς τὴν φυλακήν, φυλακίζω· § κοινῶς προφερόμενον **χα±ὴς** εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ ἐπιθέτου, ἤτοι πεφυλακισμένος· § ἐπίσχεσις, κράτησις πράγματος: دموع — ἐπίσχεσις δακρύων· || تأديه‌سنه قدر مبيعك حق — ى ἐπίσχεσις δικαίωμα ἐπισχέσεως τοῦ πωληθέντος μέχρις ἀποτίσεως τοῦ τιμήματος· || مرتهنك رهنى — و امساكه الحابس حقى تمامًا تأديه ايدنجيه قدر بايع مبيعى — و توقيف ايدر مشترى ثمنى تماماً ὁ πωλητὴς κρατεῖ τὸ πωληθέν μέχρις οὗ ὁ ἀγοραστὴς ἀποτίσῃ τὸ τίμημα.

حبسخانه Π. **χα±ησ-χανέ,** ὄν. φυλακή, εἱρκτὴ [ἡ τῶν καταδίκων· ἡ δὲ τῶν ὑποδίκων λέγεται توقيفخانه **τεθκηφ-χανέ**].

حبش **χα±έέ,** ὄν. κ. Ἀβυσσινία, Αἰθιοπία· § Ἀβυσσινός, Αἰθίοψ· § νοθογενὴς ἤτοι ὁ ἐκ λευκοῦ πατρὸς καὶ μαύρης μητρὸς ἢ τἀνάπαλιν γεννηθείς.

حبشستان **χα±εά-ιστὰν,** ὄν. κ. Ἀβυσσινία, Αἰθιοπία.

در — نشانی ، رتبه‌يى فلان رتبه‌يى ἔχει τὸν δεῖνα βαθμὸν ἢ παράσημον· || اهميت — εὐμοιρῶν σπουδαιότητος· || فضيلت — κάτοχος ἀξίας, παιδείας, ἀρετῆς· || اولديغى مرتبه‌لك قدرينى بيلمز — δὲν γινώσκει τὴν ἀξίαν τῆς περιωπῆς, ἣν κατέχει.

حائض A. **χαῖζ** ἢ حائضه **χαϊζᾶ** [ἐκ τοῦ حيض] ἐπθ. ἢ ὄν. θ. γυνὴ ἔχουσα τὰ ἔμμηνα αὐτῆς· § ἐπίγαμος.

حائط A. **χαῖτ** [ρζ. حوط] ὄν. τοῖχος, φράκτης: مائل — τοῖχος ἐπικλινής· || — مشترك τοῖχος ἐπίκοινος· § πλθ. حيطان **χητάν.**

حائف A. **χαϊφ̣** [ρζ. حيف] ἐπθ. ἄδικος, τύραννος, σκληρός: خائف — ال **ἐλ χάϊφ̣ουν χάϊφ̣ουν,** ὁ ἄδικος εἶναι δειλός.

حايقرمق T. **χαϊ-κηρμάκ,** ρμ. οὐδ. βάλλω κραυγήν, κραυγάζω, φωνάζω: حايقره حايقره كلايو κραυγάζων· βλ. هايقرمق

حائك A. **χαϊϊκ** [ρζ. حيك] ὄν. ὑφάντης.

حائل A. **χαϊλ** [ρζ. حيل] μτχ. ὁ ἐπιπροσθῶν, ὁ εὐρισκόμενος μεταξὺ δύο σωμάτων καὶ ἐμποδίζων τὴν συγκοινωνίαν. ‖Ρμ. اولق — ἐπιπροσθῶ, παρεντίθεμαι μεταξὺ δύο, ἐμποδίζω τὴν θέαν κτλ.: اولديغندن دكز اغاجلق — كوريلەمیور ἐπειδὴ τὰ δένδρα παρενετίθεντο, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρατηρηθῇ ἡ θάλασσα· || بلوط اولديغندن كونش كورنمیور — ἐπειδὴ τὸ νέφος παρενετίθετο, ὁ ἥλιος δὲν ἐφαίνετο.

حب A. **χά±±,** ὄν. κόκκος, σπόρος, καταπότιον: كسوروك — ى καταπότιον διὰ τὸν βῆχα· || عمل — ى καταπότιον ἐνεργητικόν· || يوتمق — ى καταπίνω τὸ καταπότιον, καταστρέφομαι, τετέλεσται περὶ ἐμοῦ: جاهل طبيبك ترتيبيله — يودانك حالنه دوتمك περιέρχομαι εἰς τὴν θέσιν τοῦ λαβόντος καταπότιον κατὰ συνταγὴν ἀμαθοῦς ἰατροῦ, ἤτοι καταστρέφομαι· || اللذيذ — **χά±±οι-λ-λεζίζ,** μάννα [κόκκος γλυκύς]· || الغنام — **χά±±ου-λ-γαμάμ,** χάλαζα [κόκκος νέφους]· § πλθ. حبوب **χου±οὺ±** καὶ حبوبات **χου±ου±άτ,** βλ. § βλ. حبه καὶ عبد.

حب A. **χού±±,** ὄν. ἀγάπη, ἔρως: نفس — φιλαυτία· || جاه — φιλοδοξία· || — والدين φιλοστοργία.

حباب A. **χα±ά±,** ὄν. πομφόλυξ· § πλθ. حبب **χθ±é±.**

حبال A. **χα±±àλ** [ρζ. حبل] ὄν. πωλητὴς σχοινίων, σχοινέμπορος.

حاليا A. **χάλι-α,** ἐπρ. εἰσέτι, ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἀντὶ τούτου περιελθόντος εἰς ἀχρηστίαν εἶναι ἐν χρήσει τὸ ايڭ βλ.

حام **χάμ,** ὄν. κ. υἱὸς τοῦ Νῶε.

حامد A. **χαμὶ±** [ρζ. حمد] ἐπθ. ὁ αἰνῶν, ἐπαινέτης: عبد — δοῦλος ἐπαινέτης· § θ. حامده· § πλθ. حامدون καὶ حامدين.

حامز A. **χαμίζ** [ρζ. حمز] ἐπθ. δριμύς [χημ.]· § θ. حامزه.

حامض A. **χαμὶζ** [ρζ. حمض] ἐπθ. ὀξύς· § ὄν. ὀξείδιον [χημ.]: آزوت — ἀζωτικὸν ὀξύ· || آزوتى — ἀζωτοῦχον ὀξύ· || بور — βορικὸν ὀξύ· || حامض — ὀξαλικὸν ὀξύ· || — حامض ماء ὀξαλυδρικὸν ὀξύ· || زبد — βουτυρικὸν ὀξύ· || زيت — ἐλαϊκὸν ὀξύ· || فحم — ἀνθρακικὸν ὀξύ· || فحمى — ἀνθρακοῦχον ὀξύ· || قلور — χλωρικὸν ὀξύ· || قلورى — χλωριοῦχον ὀξύ· || — قلور ماء χλωρυδρικὸν ὀξύ· || قلور آزوت — χλωροαζωτικὸν ἢ χλωρονιτρικὸν ὀξύ· || قهوه — καφεϊκὸν ὀξύ· || كبريتيه — θειϊκὸν ὀξύ· || ليمون — κιτρικὸν ὀξύ· || نمل — μυρμηκικὸν ὀξύ· βλ. ἐπόμ.

حامضات A. **χαμηζ-àτ** [πλθ. τοῦ حامض] ὄν. θ. ὀξέα [χημ.]: مولد الحموضه — ὀξέα ὀξυγενῆ **[μσθέλλιτθ-λ-χαμουζά].**

حامضه A. **χαμηζᾶ,** ὄν. θ. ὑποξείδιον [χημ.].

حامضيت A. **χαμηζ-ιγέτ,** ὄν. θ. ὀξύτης [χημ.].

حامل A. **χαμὶλ** [ρζ. حمل] μτχ. ἢ ὄν. ὁ φέρων, ὁ κομιστής, ὁ ἐφωδιασμένος: بركران — ὁ φέρων φορτίον βαρύ· || نشان — ὁ φέρων παράσημον· || ورقهٔ عاجزى — ὁ κομιστὴς τῆς ταπεινῆς μου ἐπιστολῆς· || توصيه‌نامه — ὁ κομιστὴς τοῦ συστατικοῦ· || محرر سند — γραμμάτιον τῷ φέροντι [ἐμπορ.]· § ἔγκυος γυνὴ [ἀντὶ حامله βλ.]· || σχηματίζει σύνθετα ἐπίθετα ἀνάλογα τοῖς εἰς [φορος] λήγουσι τῆς ἑλληνικῆς: زهر — ἀνθοφόρος· || معدن — μεταλλοφόρος· || ثمر — καρποφόρος· || اوراق زهريه — ὁ ἔχων φύλλα περιανθῆ· || حراره — πυροφόρος· || اثاث — γυνοφόρος· || عنب — ραγοφόρος· || لبن — γαλακτοφόρος· || اشعار — τριχωτός· || اغصان — κλαδωτός. ‖Ρμ. البسهٔ رسميه‌سنى لابس و حائز — φέρω [αἰτ.]: اولديغى حالده نشانلرى اولديغى ἐνδεδυμένος τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ στολὴν καὶ φέρων τὰ παράσημα ἅτινα ἔχει· § πλθ. حمله **χαμελέ·** βλ.

حاملاً A. **χάμιλ-εν,** ἐπρ. κομίζων, φέρων, ἐφωδιασμένος [αἰτ.]: ارادهٔ سنيه‌يى — عزيمت ايلدى ἀνεχώρησε κομίζων τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα· || نفر واپور سكز يوز — حركت ايلدى عسكرى τὸ πλοῖον ἐκίνησε φέρον ὀκτακοσίους στρατιώτας.

حامله A. **χαμιλ-è** [θ. τοῦ حامل] ἐπθ. ἔγκυος γυνή· || قالق ἢ اولق — εἶμαι ἢ μένω ἔγκυος, ἐγκυμονῶ.

حامى A. **χαμὶ** [ρζ. حمى] ἐπθ. προστάτης: دين مبين — ὁ προστάτης τῆς ἀληθοῦς θρησκείας, ἢ شريعت — ὁ προστάτης τοῦ ἱεροῦ νόμου [τίτλοι τοῦ Σουλτάνου]· || ضعفا — ὁ προστάτης τῶν ἀδυνάτων· || مظلومين — ὁ προστάτης τῶν ἀδικουμένων· || عباد — ὁ προστάτης τοῦ λαοῦ § θ. حاميه· § πλθ. حماة.

حانث A. **χανὶς** [ρζ. حنث] ἐπθ. ἐπίορκος: اولدى — يمينده ἐγένετο ἐπίορκος [ἐν τῷ ὅρκῳ αὐτοῦ].

حانوت A. **χανούτ,** ὄν. κατάστημα: كبير — μέγα κατάστημα· || عنكبوت — κατάστημα πλῆρες ἀραχνῶν **[πὸρ ἀνκε±οὺτ]** § καπηλεῖον· § πλθ. حوانيت **χαβανίτ.**

حانه A. **χανέ,** ὄν. θ. καπηλεῖον· § πλθ. حانات.

حانى Ελ. **χανί,** ὄν. χάννος [ἰχθ.].

حاو **χάβ,** حاولى **χαβλί,** βλ. خاولى، خاو.

حاو **χάβ,** حاولامق **χαβλαμάκ,** βλ. هاولامق، هاو.

حاوى A. **χαβὶ** [ρζ. حوى] μτχ. περιέχων, περιλαμβάνων· ‖Ρμ. اولق — περιέχω, περιλαμβάνω [αἰτ.]: كتاب — يى نافعه مسائل βιβλίον περιέχον ὠφέλιμα ζητήματα· § θ. حاويه.

حاويار **χαβγιὰρ** βλ. خاويار.

حاويه T. **χαβγά,** ὄν. ἐργαλεῖον ἐν σχήματι σφυρίου, διὰ τοῦ ἄκρου τοῦ ὁποίου θερμαινομένου λαμβάνουσιν οἱ ἐργαζόμενοι τὸν λευκοσίδηρον [τενεκετζῆδες] κασσίτερον πρὸς συγκόλλησιν τεμαχίων λευκοσιδήρου.

حائر A. **χαῖρ** [ἐκ τοῦ حير, βλ. حيرت] ἐπθ. ἔκπληκτος, ἔκθαμβος, ἐκστατικός.

حائز A. **χαῖζ** [ρζ. حيز] ἐπθ. κάτοχος, ἔχων. ‖Ρμ. اولق — εἶμαι κάτοχος, ἔχω [αἰτ.]:

Χαπάκ-Χαπάχ, ἡ —Χαπάκι **Χουπά**, ψάλτος τοῦ Θεοῦ [ὁ προφήτης Μωυσῆ]. § θ. **Χαπάκ** κλπ. ἡ μελλοθ. τοῦ **Χαπᾶ** [ὑπόκ. τοῦ **Χαπάκ**] **Χαπάκι** ἡ μελλοθ τὸ θ. **Χαπάκι**, ἡ, ἡ **Χαπάκ**. ὑπόκ. κόκκος [φαγιοῦ]. § πλθ. **Χαπάκε** κλπ. ἡ θ. κοκκοποιός. ἡ θ. κοκκοποιητικός. ἡ **Χαπάκε**. ὑπόκ. τοῦ πλθ. **Χαπάκε** [πλθ. τοῦ κλπ.] ὑπόκ. κοκκοποίησις. ἡ κατάληψις μεταξύ κλπ. **Χαπάκε**, ἡ, ἡ **Χαπάκ**. ὑπόκ. κοκκοποιητικός. ἡ κατεργασία δι' ἧς τὰ ὑγρὰ μετατρέπονται εἰς κόκκους. **Χαπάκι** [ὑπόκ. τοῦ κλπ.] ὑπόκ. κοκκοποίησις. **Χαπάκι**, τό, ὑπόκ. τοῦ **Χαπί**. ἐπίθ. κοκκοειδής. **Χαπάκι-ά**, ἡ, ἡ **Χαπάκ**. ὑπόκ. κοκκοποιός. ἡ

θῶσιν ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ὑπὲρ ἀπαγορεύσιν, δηλοῦται τὸ αἴτιον εἰς τὸ δημόσιον· § βλ. حجز .

حجر A **χᾶδζο ἢ χίδζο,** ὄν. ἀγκάλη: داية سنك —تربيتده پرورش بولدی ἀνετράφη ἐν τῇ ἀγκάλῃ τῆς ἀνατροφῆς τῆς τροφοῦ αὐτοῦ.

حجر A. **χαδζέρ,** ὄν. λίθος: اسود —ὁ μέλας λίθος **[ἐσβέϯ],** ἤτοι λίθος ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ τεμένους τῆς Μέκκας [كعبه], προσκυνούμενος ὑπὸ τῶν προσκυνητῶν ὡς ἱερός· || حجم —νιτρικὸς ἄργυρος ἢ πέτρα τῆς κολάσεως· || قتيله —ἀμίαντος [λιθ.]· || كليه —νεφρίτης [λιθ.]· || الولاده — **χαδζέρϑ-λ-βιλαϯέ,** ἀετίτης [λιθ.]· || شجر — λίθος, δένδρον ἢ σῶμα ἄψυχον, ἄνθρωπος εὐήθης καὶ ἀνωφελής· || [χημ.] توتيا — καδμεία· || [μετεωρ.] الجو — **χαδζέρου-λ-δζέββ,** ἀερόλιθος || حجاڑی —βολίς· § πλθ. احجار **ἀχδζὰρ** καὶ σπανιώτερον حجار **χηδζάρ,** ἢ حجاره **χηδζαρέ.**

حجراً A. **χάδζρ-εν,** ἐπρ. δι'ἀπαγορεύσεως.

حجرات A. **χδδζϑράϯ,** ἢ **χδδζερὰϯ** ἢ **χδδζρὰϯ** [πλθ. τοῦ حجره βλ.] ὄν. θ. μικρὰ δωμάτια, κελλία, κυψέλλαι, θυρίδες: منوبه —ἀγωγοὶ σπερματικοί.

حجروی A. **χδδζρεβὶ** [ἐκ τοῦ حجره] ἐπθ. κυψελώδης: لفی —ἐνοκυτταρώδης· § θ. حجرويه.

حجره A. **χδδζρέ,** ὄν. θ. μικρὸν δωμάτιον, κελλίον: كشيش —ὁ κελλίον· || صومعه —πτωχικὸν κελλίον· § θυρὶς κ. θερίδα ἐν τῷ τοίχῳ δωματίου πρὸς ἀπόθεσιν μικρῶν πραγμάτων, κόγχη κ. ἀχυβάδα· § [ἀνατ.] κυψέλη.

حجری A. **χαδζερ-ί,** θ. حجره **χαδζεριγὲ** [ἐκ τοῦ حجر, **χαδζὲρ**] ἐπθ. πετρώδης.

حجز A. **χάδζζ** [βλ. حجر] ἀφ. δικαστικὴ κατάσχεσις πραγμάτων ἢ χρημάτων ὀφειλέτου πρὸς ἐξασφάλισιν ἀπαιτήσεων δανειστοῦ: جبری —κατάσχεσις καταναγκαστική· || —احتياطی κατάσχεσις συντηρητική· || —جائز اولیان πράγματα ὧν ἡ κατάσχεσις δὲν ἐπιτρέπεται, ἀκατάσχετα· || —شرائطی ὅροι κατασχέσεως· || —وضع ἐπίθεσις κατασχέσεως, κατάσχεσις· || —فكّ ἄρσις κατασχέσεως· || —ايتمك — ἐπιτίθημι κατάσχεσιν [αἰτ.]· || —ايتديرمك — ἐνεργῶ κατάσχεσιν: مديونك اموال و املاکنی —ايتديره بيلمك τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνεργεῖν κατάσχεσιν ἐπὶ πραγμάτων καὶ κτημάτων τοῦ ὀφειλέτου· || —اولمق — τίθεμαι ὑπὸ κατάσχεσιν.

حجز نامه Π. **χαδζιζ-ναμέ,** ὄν. κατασχετήριον· βλ. حجز .

حجله A. **χαδζλέ,** ὄν. θ. παστάς, νυμφικὸς θάλαμος· § πλθ. حجال **χηδζάλ:** ربات —ال **ραπάτου-λ-χηδζάλ,** αἱ κάτοχοι τῶν παστάδων, νύμφαι.

حجله کاه Π. **χαδζλε-γκιάχ,** ὄν. συνών. τῷ حجله .

حجم A. **χάδζμ,** ὄν. ὄγκος, μέγεθος: كتابك صندوقك —ی —ὄγκος τοῦ βιβλίου· || كمينك —ی ὁ ὄγκος, ἢ τὸ σῶμα τοῦ πλοίου.

حجماً A. **χάδζμ-εν,** ἐπρ. κατὰ τὸν ὄγκον, τὸ μέγεθος.

حجنت T. **χαδζνὲϯ** [ἐκ τοῦ ἀρβ. حجنت] ὄν. ἐλάττωμα: اوجوز ايسه — ی وار حکمتی وار بهالو ايسه ἐὰν ᾖ εὔθηνὸν ἔχει ἐλάττωμα· ἐὰν ᾖ ἀκριβὸν ἔχει τὸν λόγον του.

حجنتلو T. **χαδζνετ-λί,** ἐπθ. ἐλλαττωματικός.

حجه A. **χιδζδζὲ, ἢ χαδζδζέ,** ὄν. θ. προσκύνησις ἅπαξ τῶν ἱερῶν παρὰ Μουσουλμάνοις τόπων, ἤτοι τῆς Μέκκας καὶ Μεδινᾶς: حجة الوداع **χίδζδζετϑ-λ-βεϯά,** προσκύνησις τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, ἤτοι ἡ κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς Ἐγείρας μετάβασις τοῦ προφήτου Μωάμεθ εἰς Μέκκαν πρὸς προσκύνησιν· ὠνομάσθη οὕτω διότι τὸ ἐπόμενον ἔτος ἀπεβίωσεν οὗτος. || — ذی الحجه **ζι-λ-χηδζδζέ,** ὄνομα τοῦ δεκάτου μηνὸς τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους.

حجیف A. **χαδζήφ,** ὄν. βορβορυγμός.

حد A. **χάϯ,** ὄν. ὅριον, μεθόριον, σύνορον· θέσις, περιωπή· τέρμα, τέλος: معروف —τὸ γνωστὸν ὅριον, τὰ ἐσκαμμένα· || معروف —[ἢ ἁπλῶς حدينی] ὑπερεπήδησε τὰ ἐσκαμμένα, ἤτοι τὰ ὅριά του, τὴν θέσιν του, εἶναι αὐθάδης, προπετής· || —ينی بيلور —γινώσκει τὸ ὅριόν του, τὴν θέσιν του, εἶναι μετριόφρων· || —ينی بيلميور — δὲν γινώσκει τὴν θέσιν του, εἶναι αὐθάδης καὶ προπετής· || —ينی بيلديره جكم الا θὰ τῷ γνωρίσω τὴν θέσιν του, ἤτοι θὰ τὸν σωφρονίσω· || —ی وار —ه πῶς τολμᾷ; || —م اوليه رق χωρὶς νὰ ᾖ τῆς ταπεινῆς θέσεώς μου, τῆς δικαιοδοσίας μου, χωρὶς νά μοι ἁρμόζῃ· || من غير حدم **μὶν γάϊρι χάϯ-ιν** [ταὐτὸ τῷ προηγουμένῳ]. || —م دكلدر کیمسه نك —ینه ἐμοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ κατορθώσῃ, ἢ οὐδενὶ δέδοται, δὲν εἶναι ἔργον οὐδενός: بزم عاجز قلمزك —ینه دوشمامش — δὲν εἶναι ἔργον ἢ δὲν εἶναι τῆς ἱκανότητος τοῦ ἡμετέρου ταπεινοῦ καλάμου· || —و حدود بيلمز — δὲν γινώσκει ὅρια, τολμηρός, ἀτρόμητος· || —دن زياده بيرون —ὑπὲρ τὸ ὅριον, ὑπερβολικὸς-ῶς· || —و حساب بی — ἄνευ ὁρίου καὶ ὑπολογισμοῦ, ἄπειρος καὶ ἀναρίθμητος-ως· || —ذاتنده κατ'οὐσίαν, πράγματι, τῷ ὄντι· § —شرعی ποινή, τιμωρία, ἰδίᾳ μαστίγωσις ἐπιβαλλομένη κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον πρὸς σωφρονισμὸν τοῦ ἐγκληματοῦντος, παραδειγματισμὸν δὲ τῶν ἄλλων· § [λογ.] ὅρος, ἑκάστη τῶν τριῶν προτάσεων τοῦ συλλογισμοῦ: اكبر —ὴ μείζων πρότασις· || —اوسط ὴ μέση· || —اصغر ὴ ἐλάσσων· § [ἀλγ.] ὅρος: —واحد μονώνυμον || —اول κύριος ὅρος· || —وسطی μέσος ὅρος· § τὸ κοπτερὸν μέρος, ἀκμή: —سيف ἀκμὴ ξίφους· § δυϊκ. حدين **χαϯέϊν,** πλθ. حدود **χουϯούϯ.**

حداثت A. **χαϯασὲϯ** [ῥζ. حدث] ὄν. θ. ἀρχή, τρυφερότης, νεότης: سن —ἢ ἁπλῶς — νεότης [ἡλικίας **σὶνν**].

حداد A. **χαϯὰϯ** [ῥζ. حد, βλ. حديد] ὄν. σιδηρουργός· § δεσμοφύλαξ, θυρωρός.

حدائق A. **χαϯαῖκ** [πλθ. τοῦ حديقه **χαϯικὰ**] ὄν. κῆποι δενδρόφυτοι: خاصه —κῆποι αὐτοκρατορικοί.

حدب A. **χαϯέπ,** ὄν. κυφότης, κυρτότης, κ. καμποῦρα.

حدبه A. **χαϯεπ-έ,** ὄν. θ. ἀπόφυσις [ἀνατ.]· § [βοτ.] βολβίσκος.

حدبیت A. **χαϯεπ-ιγέϯ,** ὄν. θ. κυρτότης.

حدت A. **χιϯέϯ,** ὄν. θ. σφοδρότης, ὀργή, θυμός, ὁρμή: —شدت σφοδρότης θυμοῦ: تدن يانه وارماز —ἐκ τοῦ θυμοῦ του δὲν δύναται· τις νὰ τὸν πλησιάσῃ. || Ρμ. ايتمك —ὀργίζομαι [δοτ.]: ايتدم برادرمه فنا حالده —ὀργίζει σφόδρα ὠργίσθην κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου· || جزئی بر شيه ايدر —ὀργίζεται διὰ τὸ ἐλάχιστον· § ὀξύτης: —مزاج ὀξυθυμία, τὸ ὀργίλον· || —سيف ὀξύτης ξίφους· || —بصر —ὀξυδέρκεια· || سامعه —ὀξυηκοΐα· || —صوت —ὀξυφωνία.

حدتلندیرمك T. **χιϯϯετ-λενϯιρμέκ,** ῥμ. μτδ. ἐξοργίζω τινὰ [αἰτ.]: بنی حدتلندیردی μ' ἐξώργισε.

حدتلنمك T. **χιϯϯετ-λενμέκ,** ῥμ. οὐδ. ὀργίζομαι [δοτ.]: بکا حدتلنمه μὴ ὀργίζου κατ' ἐμοῦ.

حدتلی T. **χιϯϯετ-λί,** ἐπθ. ὠργισμένος.

حدث A. **χαϯές,** ὄν. καινοτομία, νεωτερισμός· § συμβεβηκός, ἡ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένη ἐνέργεια ἢ κατάστασις· § ἀκαθαρσία σωματικὴ γινομένη αἰτία ἐπαναλήψεως τοῦ πρὸ τῆς προσευχῆς ἐπιβεβλημένου τοῖς Μουσουλμάνοις καθαρμοῦ· § ἀτυχία, δυστύχημα, συμφορά: دائمدن وازمنهٔ ثلثه دن عاری اولمق — ه یعنی بر ايشه و يا بر حاله دلالت ايدن كلمه مصدر ديرلر ἢ λέξις ἥτις δεικνύει συμβεβηκός τι, δηλαδὴ ἐνέργειάν τινα ἢ κατάστασιν, χωρὶς νὰ ἐμφαίνῃ πρόσωπον καὶ ἐν τῶν τριῶν σημείων τοῦ χρόνου καλεῖται ἀπαρέμφατον· βλ. حدوث .

حدس A. **χάϯς,** ὄν. τὸ νομίζειν, εἰκασία, ὑπόθεσις.

حدسز T. **χαϯϯ-σήζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων ὅριον, ἄπειρος: حسابسز — ἄπειρος καὶ ἀναρίθμητος.

حدسیات A. **χαϯεσ-ιγιάϯ,** ὄν. πλθ. θ. εἰκασίαι, ὑποθέσεις.

حدق A **χαϯάκ,** ὄν. μελίταινα κ. μελιζάνα· βλ. بادنجان .

حدقه A. **χαϯεκά,** ὄν. θ. κόρη [ὀφθαλμοῦ]· συνών. : كوز بكی انسان العين καὶ —ه

حدقی A. **χαϯεκῆ** [ἐκ τοῦ حدقه] ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ κόρῃ τοῦ ὀφθαλμοῦ [ἀνατ.].

حدوث A. **χουϯοὺς** [ἐκ τοῦ حدث] ἀφ. τὸ μὴ εἶναι ἀνέκαθεν, ἀλλὰ κατόπιν γίνεσθαι· τὸ ἐπιγίγνεσθαι, συμβαίνειν, προκύπτειν, γεννᾶσθαι, ἐμφάνισις.

حدود A. **χουϯοὺϯ** [πλθ. τοῦ حد] ὄν. ὅρια, σύνορα, μεθόρια: خاقانيه —Αὐτοκρατορικὰ ἤτοι ὀθωμανικὰ σύνορα· || كسمك — ἢ قومق ἢ تعيين ايتمك —χαράττω ἢ θέτω ἢ προσδιορίζω ὅρια· § [Ἀλγ.] ὅροι: متشابه —ὅροι ὅμοιοι· ἢ ἀξίωσις ἢ λέξις ἥτις δεικνύει συμβεβηκός τι, δηλαδὴ ἐνέργειάν τινα ἢ κατάστασιν, χωρὶς νὰ ἐμφαίνῃ πρόσωπον καὶ ἐν τῶν τριῶν σημείων τοῦ χρόνου καλεῖται ἀπαρέμφατον· βλ. حدوث .

حذار } A. **χηζάρ,** ὄν. συνων. حذر βλ.

حذاقت } A. **χαζακάτ,** ὄν.θ. ἐπιτηδειότης, ἱκανότης ἔν τινι τέχνῃ,ἐπιστήμῃ, ἰδίᾳ ἡ τοῦ ἰατροῦ.

حذر } A. **χαζέρ,**ρ. ἀφ. προφύλαξις ἀποχή. ‖ Ρμ. προφυλάττομαι, ἀπέχω [τῆ. دن]: ایتمك — سویلمكدن یالان δέον ν' ἀπέχῃ τις ἀπὸ τοῦ ψευδολογεῖν.

حذف } A. **χὰζῦ,**ρ.ἀφ. ἔκθλιψις,ἀφαίρεσις: ر — ی حرف ἔκθλιψις ἑνὸς γράμματος. ‖ Ρμ. ἐκθλίβω, ἀφαιρῶ [αἰτ.]: ایتمك — بر كلمه یی ἀφαιρῶ μίαν λέξιν· ‖ اولمق — ἐκθλίβομαι [οὐδ.]· ‖ ایدلمك — ἐκθλίβομαι [πθ.].

حذور } A. **χαζῦρ** [ρζ. حذر] ἐπθ. λίαν προφυλακτικός, περιεσκεμμένος.

حر } A. **χὰρρ** ὄν. θερμότης : شدید ـ μεγάλη θερμότης· ‖ نار جهنم ـ θερμότης τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης· συνηθέστ. حرارت βλ.

حر } A.**χούρρ,**ἐπθ. ἐλεύθερος ἤτοι ὁ μὴ δοῦλος, ὁ ἀπολαύων προσωπικῆς ἐλευθερίας·§ὁ ἐνεργῶν κατ' ἰδίαν βούλησιν: مستقل — ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος· ‖ مطلق ـ ἐλεύθερος ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν· ‖ الوجدان — **χούρρου-λ-βιδζτάν,** ἐλεύθερος τὴν συνείδησιν·§θ. حره· § πλθ. احرار **ἀχράρ.**

حراء } A. **χηρά,** ὄνομα ὄρους παρὰ τὴν Μέκκαν, ἔνθα προσηύχετο ὁ Μωάμεθ.

حراث } A. **χαρρὰς** [ρζ. حرث] ὄν. γεωργός.

حراثت } A. **χηραδὲτ** [ρζ. حرث] ὄν. θ. γεωργία, καλλιέργεια: فن ـ ἡ ἐπιστήμη τῆς γεωργίας·‖ ی — ترلارك καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν. ‖Ρμ. καλλιεργῶ [αἰτ.] : ایتمك — مزارعی καλλιεργῶ τοὺς ἀγρούς.

حرارت } A. **χαραρὲτ** [ρζ. حرّ] ὄν. θ. θερμότης, δίψα, πυρετός: شدیده ـ μεγάλη θερμότης·‖بدنیه ـ θερμότης σωματική· ‖حیوانیه ـ θερμότης ζωϊκή·‖ غریزیه ـ θερμότης φυσική, θερμογόνον·§[χμ.] مفرده ـ διάκαυσις·‖ مجرده ـ θερμότης ἐλευθέρα·‖بین — **χαραρὲτ-πῖν,** θερμοσκόπιον·‖نویس — **χαραρὲτ-νδβίς,** θερμομετρογράφος.

حرارتلی } T.**χαραρετ-λί,** ἐπθ. θερμός [κυρ. μτφ.]: طرفدار — θερμὸς θιασώτης· ‖افادات — — θερμότατοι λόγοι.

حراس } A. **χουρρὰς** [πλθ. τοῦ حارس] ὄν. φύλακες.

حراست } A.**χηραδὲτ** [ρζ. حرس] ἀφ.θ. προφύλαξις: ی — بر خانه یك بر بلده یك προφύλαξις πόλεως, οἰκίας. ‖ Ρμ. προφυλάττω [αἰτ.]: ایتمك — بر موقعی προφυλάττω θέσιν,τόπον.

حراضت } A. **χαραζέτ,** ὄν. θ. παράτασις νόσου, πάθους.

حراقه } A.**χαρρακὰ**[ρζ. حرق]ὄν.θ. ἔναυσμα· § πλοῖον πολεμικὸν ἐμπρηστικόν.

حرام } A. **χαράμ,** ὄν. πρᾶγμα ἀπηγορευμένον θρησκευτικῶς, ἀθέμιτον, παράνομον, ἄδικον [ἀντίθ. حلال]·§ἐπθ. ἀπηγορευμένος, ἀθέμιτος, ἱερός, ἅγιος, ἀπαραβίαστος. ‖ Ρμ. ایتمك – δὲν ἀφίνω ν'ἀπολαύσῃ τι [δοτ. αἰτ.]: ایتدیلر — δὲν μὲ ἀφῆκαν νὰ κοιμηθῶ ἡσύχως·‖ایتمك اویقویی کوزه — δὲν ἀφίνω τοὺς ὀφθαλμούς ν'ἀπολαύσωσι τοῦ ὕπνου·‖یمك — τρώγω ἄδικα, ἤτοι ἁρπάζω ἢ δωροδοκοῦμαι·‖اکاولسون — πρὸς ζημίαν ἢ κακὸν ν'ἀποβῇ αὐτῷ, νὰ μὴ τὸ ἀπολαύσῃ, νὰ μὴ τὸ χαρῇ, κ. χαράμι του [κατάρα· τὸ ἐναντίον اولسون حلال]: دن — آچمك برکتی یوقدر کلان τὰ ἐκ τῆς ἀδικίας προερχόμενα χρήματα δὲν ἔχουσιν εὐλογίαν,ἤτοι δὲν φέρουσι τῷ κατόχῳ αὐτῶν εὐτυχίαν [πρμ.].

حرامزاده } Π. **χαραμ-ζαδέ,** ὄν. νόθος· § μτφ. ἀχρεῖος, κακοήθης.

حرامزاده‌لك } A. **χαραμζαδε-λίκ,** ὄν. νοθεία, ἀχρειότης, κακοήθεια.

حرامی } A. **χαραμ-ί,** ὄν.κλέπτης, ληστής.

حرامیلك } T.**χαραμι-λὶκ** ἢ حرامیلق **χαραμη-λήκ,** ὄν. κλοπή, ληστεία.

حرب } A. **χάρπ,** ὄν. πόλεμος: میدان τὸ πεδίον τοῦ πολέμου, τῆς μάχης· ‖ — دار ال **τάρου-λ-χάρπ,** ἐχθρικὴ γῆ ἢ πεδίον πολέμου·‖ ـ داخلی دیوان στρατοδικεῖον·‖ ـ ἐμφύλιος πόλεμος·‖ ـ فن πολεμική·‖ ـ یاور ὑπασπιστής· ‖ ـ ارکان ἢ ارکان حربیه ἐπιτελεῖον·‖ ارکان حربیه اعلان — ایتمك κηρύττω πόλεμον·‖— داهیه ال **τα-χίετδ-λ-χάρπ,** δεινὸς στρατάρχης·‖ قاچاغی — πολεμεφόδια λαθραίως ἀποστελλόμενα ἐνὶ τῶν ἐμπολέμων· § πλθ. حروب **χουρούπ.**

حرباً } A. **χάρπ-εν,** ἐπρ. διὰ τοῦ πολέμου, διὰ τῶν ὅπλων: ضبط اولندی — ἐκυριεύθη διὰ τῶν ὅπλων.

حربا } A. **χαρπᾶ,** ὄν. παρήλιος [φαινόμενον μετεωρολογικόν].

حرباء } A. **χηρπᾶ,** ὄν. μεγάλη σαῦρα [τ. آفتاب پرست , π. قیاکاری].

حربکاه } Π. حربگه **χαρπ-γκὰχ,** ὄν. τὸ πεδίον τοῦ πολέμου, τῆς μάχης.

حربه } A. **χαρπὲ** ἢ **χάρπα,**ὄν. θ. ἀκόντιον, δόρυ· βλ. καὶ حربی .

حربه‌جی } T. **χαρπα-ὄζί,** ὄν. δορυφόρος.

حربی } A.**χαρπ-ί,** ἐπθ. καὶ ὄν. πολεμικός, στρατιωτικός·§ ἐχθρικὸς[χρῆσις ἀρχαία]·‖θ.حربیه: امور ـ στρατιωτικαὶ ὑποθέσεις, τὰ τοῦ πολέμου·دائرهٔ امور ـ نظάρτι ἢ — ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ناظری — ὑπουργὸς τοῦ πολέμου διὰ τὰ ξένα κράτη· διὰ τὸ ὀθωμανικόν,βλ. سرعسکری καὶ ارکان ـ ‖·سرعسکری ἐπιτελεῖον·‖ رئیسی ارکان ـ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου· ‖ ضابطی ارکان ـ ἀξιωματικὸς τοῦ ἐπιτελείου·‖ ـ مهمات πολεμεφόδια·‖— قوهٔ πολεμικὴ δύναμις·‖ ـ مکتب στρατιωτικὴ σχολή.

حربی } T. **χαρπί,** ὄν. ὀβελός, κ. βέργα χρησιμεύουσα πρὸς πλήρωσιν πυροβόλων παλαιοῦ συστήματος·§ ἀκόντιον· βλ. حربه.

حربیه } A. **χαρπι-γέ,** θ. τοῦ حربی βλ.

حرث } A. **χάρς,** ὄν. καλλιέργεια γῆς: و — زرع καλλιέργεια [συνών.].

حرجله } A. **χαρδζελέ,** ὄν.θ. ἱπποφορβεῖον· βλ. حاره .

حرز } A.**χήρζ,**ὄν.ἄσυλον,καταφύγιον,πρᾶγμα δι' οὗ δύναταί τις νὰ προφυλάξῃ ἑαυτόν: جان ـ‖φυλακτήριον.

حرشف } A. **χαρσέφ,** ὄν. λέπιον ἰχθύος· § ψῆγμα ἀργυροῦν πρὸς στολισμὸν ὅπλου·§ κινάρα κ. ἀγκινάρα· [βοτ.]·‖βλ.انکنار .

حرشفیه } A. **χαρσεφ-ιγέ,** ἐπθ. θ. κιναροειδῆ [βοτ.].

حرص } A. **χήρς,** ὄν. ἁπληστία, πλεονεξία: جاه ـ ἁπληστία θέσεως, φιλοδοξία· ‖ نقود ἢ مال ـ ἁπληστία περιουσίας, χρημάτων, φιλοχρηματία· § ὀργή, θυμός, παραφορά, λύσσα: ایله — μετὰ θυμοῦ.

حرصاً } A. **χήρσ-αν,**ἐπρ. ἁπλήστως, πλεονεκτικῶς· § ἐκ παραφορᾶς.

حرصلی } A. **χηρσλί,** ἐπθ. πλεονέκτης, ἅρπαξ· § ἐπιθυμητικός, ἀκόρεστος.

حرفت } A. **χηρφέτ** [ρζ. حرف] ὄν. θ. τέχνη, ἐπάγγελμα: ـ ادبیه ἡ τῶν γραμμάτων τέχνη· ‖ ـ شریفه ἡ τῶν εὐγενῶν τέχνη· ‖ ـ دنیه ἡ τῶν ἀγοραίων τέχνη· ‖ ـ یدیه ἡ τῶν χειρωνακτῶν τέχνη· ‖ ـ سفلیه ἡ τῶν ἀγοραίων τέχνη· ‖ ـ علیه ἡ τῶν εὐγενῶν τέχνη· ‖ ـ عملیه ἡ τῶν χειρωνακτῶν τέχνη· ‖ ـ نفیسه ἡ τῶν εὐγενῶν τέχνη· ‖ ـ یی ἡ τῶν χειρωνακτῶν τέχνη· ‖ ـ یی ἡ τῶν ἀγοραίων τέχνη· ‖ ـ یی

حرصلاندرمق T. **χησδ-λαντηρμάκ,** ρμ. μτδ. διεγείρω τὴν ἀπλησ-τίαν, τὴν πλεονεξίαν τινός· ἐξοργίζω τινά[αἰτ].

حرصلانمق T. **χησδ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐπιθυμῶ ἀπλήστως· ὀργίζο-μαι, παραφέρομαι.

حرصلی T. **χησδ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἐπιθυμῶν ἀ-πλήστως, ἐξωργισμένος.

حرف A. **χάρφ,** ὄν. γράμμα ἢ στοιχεῖον τοῦ ἀλφαβήτου: ى — با τὸ γράμμα **μπέ·**‖[γραμ.] سالم — γράμμα ὑγιές, μὴ μεταβαλ-λόμενον· ἀντίθ. تو علت — γράμμα ἐμπαθές, ἤτοι τὸ و καὶ ى ὡς μεταβαλλόμενα·‖— ب — **χὰρφ πὲ χάρφ,** κατὰ γράμμα [μετάφρασις κτλ.]·§[γραμ.] μόριον: جر — **χάρφι δζὲρρ,** πρόθεσις·‖ تعريف — ἄρθρον· ‖ روى — **χάρφι ρούϊ,** τὸ τελευταῖον γράμμα στίχου ἢ λέξεως, τὸ ἀποτελοῦν τὴν ὁ-μοιοκαταληξίαν· § λέξις, λόγος προσβλητικός, προκλητικός: آتش — ῥίπτω λόγους προσβλη-τικούς· πειράζω διὰ λόγων γυναῖκα κτλ.· § πλθ. حروف **χουρούφ,** καὶ حروفات **χουρουφάτ.**

حرف A. **χιρὲφ** [πλθ. τοῦ حرفت **χιρφὲτ**] ὄν. τέχναι: — اصحاب τεχνῖται.

حرف انداز Π. **χαρφ-εντάζ,** ὄν. ὁ ῥίπτων λογους προσβλητικούς, προ-κλητικούς· ὁ πειράζων διὰ λόγων γυναῖκα κτλ.

حرف اندازلق T. **χαρφ-ενταζλήκ,** καὶ Π. حرف اندازی **χαρφ-εν-ταζί,** ὄν. προσβολὴ διὰ προκλητικῶν λόγων· πείραγμα διὰ λόγων [ἐπὶ γυναικὸς κτλ.].

حرفت A. **χιρφέτ,** ὄν. θ. τέχνη: — اهل τε-χνίτης· ‖ الاسنان **χίρφετου-λ-έδνάν,** ὀδοντοτεχνία, ἔργον τοῦ ὀδοντοϊατροῦ· ‖ السمك — **χίρφετου-δ-σεμέκ,** ἰχθυοτροφία.

حرفكير Π. **χαρφ-γκίρ,** ἐπθ. ὁ ἀγαπῶν νὰ ἐπικρίνῃ, ὁ ζητῶν σφάλμα-τα εἰς τοὺς λόγους τῶν ἄλλων, ἐπικριτής, φι-λοκατήγορος.

حرفكيرلك T. **χαρφ-γκιρλίκ,** καὶ Π. حرفكيری **χαρφ-γκιρί,** ὄν. ἐ-πίκρισις, φιλοκατηγορία.

حرفی A. **χαρφί-,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὸ γράμμα, γραμματικός· ὁ κατὰ γράμ-μα· § θ. حرفيه.

حرفياً A. **χαρφί-γεν,** ἐπρ. κατὰ γράμμα· — ترجمه μετάφρασις κατὰ γράμμα [ἀν-τιθ. ماعلى **μεάλεν,** κατ' ἔννοιαν].

حرق A. **χάρκ,** ρ.ἀφ. καῦσις, ἐμπρησμός, πυρπόλησις· συνηθέστ. احراق βλ.

حرق T. **χάρκ,** ὄν. αὔλαξ· βλ. آرق.

حرقت A. **χουρκάτ,** ἢ حرقت **χουρκά,** ὄν. θ. [ἰατρ.] καῦμα κ. καύσιμον· δρι-μὺς πόνος· ‖ البول — **χούρκατου-λ-πέβλ,** βλε-νορραγία, γονόρροια.

حرقفه A. **χαρκαφέ,** ὄν.θ.εἰλεὸν [ἔντερον]· § πλθ. حرقفات **χαρκαφάτ.**

حرقفی A.**χαρκαφ-ί,** ἐπθ. εἰλεώδης [ἀνατ.] : بطنی — εἰλεοϋπογαστρικός·‖ — ضلعی εἰλεοπλευρικὸς [μῦς]· ‖ عانی — εἰλεοη-δικός· § θ. حرقفيه.

حركات A. **χαρεκιάτ** [πλθ. τοῦ حركت] ὄν. θ. κινήσεις πράξεις, ἐνέργειαι: — اس ال συμπεριφορὰ καὶ πράξεις·‖ **—δσσθ-λ-χαρεκιάτ,** ἀφετηρία κινήσεων στρα-τιωτικῶν· § [πλθ. τοῦ حركت] χαρεκέδες· βλ. حركت.

حركت A. **χαρεκέτ,** ὄν. θ. κίνησις, ἐνέρ-γεια, πρᾶξις, διαγωγή, κίνημα, ἀναχώρησις, ἐξάσκησις σωματική: — سكون κίνησις καὶ στάσις· ‖ ارض — σεισμὸς [κίνησις τῆς γῆς]· § φυσιολ. اراديه اختياريه ἢ — αὐτοκι-νησία, ἐκουσία κίνησις· ‖ غير اختياريه ἢ — غير ارادیه κίνησις ἀκουσία ἢ μηχανική·‖ دوريه — κίνησις περιστροφική· ‖ عصبيه — νευροκίνη-σις· § مستديره — ἢ ديدانيه — κίνησις περι-σταλτικὴ τῶν ἐντέρων, ὡς ἡ τῶν σκωλήκων·§ [μηχ.]: دائره — κίνησις διαρκής· ‖ مائله — κίνη-σις πλαγία· ‖ مركزيه — κίνησις κεντρική·‖ — مستديره κίνησις κυκλική· ‖ متناوبه — κίνησις ἐπαλλάσσουσα· ‖ مستقيمه — κίνησις εὐθύγραμ-μος· § [στρατ.]· تدافعيه — κίνησις ἀμυντική·‖ تعرضيه — κίνησις ἐπιθετική· ‖ — ايلری κίνη-σις πρὸς τὰ ἐμπρός· ‖ رجعت — ی κίνησις πρὸς τὰ ὀπίσω, ὀπισθοχώρησις· § حشرات — κίνησις τῶν ἐντόμων, ἤτοι ἀφύπνισις αὐτῶν ἐκ τῆς χει-μερινῆς νάρκης καὶ ἀναζωογόνησις·‖ — نرده ورکت اورادہ ὅπου κίνησις [ἐνέργεια], ἐκεῖ εὐτυ-χία [πρμ.]· § — حسن καλὴ διαγωγή· ‖ — سوء κακὴ διαγωγή·‖ — ناپسنديده κίνημα ἢ διαγω-γὴ δυσάρεστος· ‖ — كلك ه κινοῦμαι, ὀρθοῦ-

μαι, ἐντείνομαι. ‖ Ρμ. κινοῦμαι, ἐνεργῶ, φέ-ρομαι, ἀναχωρῶ: ايتدی — فنا κακῶς ἐνήργη-σε, προσηνέχθη· § Μετὰ τοῦ ἀραβ.ἄρθρου γρά-φεται حركه سريع الحركه: **σερί'θ-λ-χαρεκέ,** ταχυκί-νητος, ταχύπλους· ‖ بطی الحركه **πατίγιθ-λ-χα-ρεκέ,** βραδυκίνητος· §πλθ. حركات· § βλ.حركه.

حركتسز T. **χαρεκετ-σίζ,** ἐπθ ἀκίνητος· § ἀφ. حركتسزلك ἀκινησία.

حركتلندیرمك T. **χαρεκετ-λεντιρμέκ,** ρμ. οὐδ. κινῶ,θέτω εἰς κίνησιν, ταράττω [αἰτ.].

حركتلنمك T. **χαρεκετ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. κινοῦμαι, ταράττομαι: اعصاب -- ταράττονται τὰ νεῦρα

حركه A. **χαρεκὲ** [ταὐτὸ حركت βλ.] ὄν. θ. σημεῖον φωνητικόν, ἤτοι δεικνύον τὸ φωνῆεν μεθ' οὗ δέον νὰ συλλαβισθῇ τὸ γράμ-μα,ἄνωθι ἢ κάτωθι τοῦ ὁποίου τίθεται· τὰ ση-μεῖα ταῦτα ἀναγκαῖα ἐν τῇ ὀθωμανικῇ γλώσ-σῃ, ὡς στερουμένῃ σταθερῶν φωνηέντων, εἶ-ναι τρία,ἤτοι 1ον τὸ [́] **δστὸν** ἢ **φετχά,** τιθέ-μενον ἄνω τοῦ γράμματος καὶ δεικνύον τὴν φωνὴν**[a]** μετὰ πλατυφώνου γράμματος καὶ **[ε]** μετὰ λεπτοφώνου· 2ον τὸ [̀] **ἐσρὲ** ἢ **κεσρέ,** τιθέμενον κάτω τοῦ γράμματος καὶ δεικνύον τὴν πλατεῖαν φωνὴν**[η]**μετὰ πλατυφώνου γράμ-ματος καὶ τὴν φωνὴν **[ι]** μετὰ λεπτοφώνου· καὶ 3ον τὸ [̆] **ὀτρὲ** ἢ **ζαμμέ,** τιθέμενον ἄνω τοῦ γράμματος καὶ δεικνύον τὴν φωνὴν **[ο ἢ ου]** μετὰ πλατυφώνου γράμματος,καὶ **[ὸ ἢ ʊ]** μετὰ λεπτοφώνου· § φωνῆεν: —خفيف φωνῆεν βραχύ, λεπτόν· ‖ — ثقيل φωνῆεν πλατύ, δα-σύ· ‖ — فوق ἢ وضع ايتك θέτω χαρεκέδες, ἤτοι φωνητικὰ σημεῖα· § πλ. حركات **χαρεκιάτ.**

حركه‌لندیرمك T.**χαρεκε-λεντιρμέκ,** ρμ. μτδ. θέτω χαρεκέν, ἤτοι φωνῆεν [αἰτ.].

حركه‌لنمك T. **χαρεκε-λενμέκ,**ρμ.μσ. λαμ-βάνω χαρεκέν, ἤτοι φωνῆεν : قاف حركه‌لندكده غينه منقلب اولور ὅταν τὸ γράμ-μα ق λάβῃ χαρεκέ, μεταβάλλεται εἰς غ.

حركه‌لی T. **χαρεκε-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων χαρε-κέδες· [ἐπὶ βιβλίων ὡς τὸ ἀλφαβη-τάριον καὶ τὰ διὰ τοὺς παῖδας ἀναγνωστικά, ἐν οἷς τίθενται φωνητικὰ σημεῖα حركه πρὸς διευ-κόλυνσιν τῆς ἀναγνώσεως].

حرم A. **χαρέμ,** ὄν.γυναικωνίτης, χαρέμιον, ἤτοι τὸ ἐσωτερικὸν τμῆμα τῆς οἰκίας τῶν Μουσουλμάνων, ἔνθα διαιτῶνται αἱ γυναῖ-κες, ἀντίθετον τῷ ἐξωτερικῷ καλουμένῳ سلاملق **σελαμλήκ,**ἀνδρωνίτης: هايون — ὁ Αὐτοκρατο-ρικὸς γυναικωνίτης·‖ آغاسی — μαῦρος εὐνοῦχος, φύλαξ γυναικωνίτου·§ ἡ σύζυγος ἢ καὶ αἱ ἄλ-λαι τοῦ χαρεμίου γυναῖκες: — توأم عصمت — τιμία σύζυγος· § ى — جامع τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τεμέ-νους·‖ — شريف τὸ ἐσωτερικὸν μέρους τοῦ Κιαμ-πὲ [كعبه] ἤτοι τοῦ ἐν Μέκκᾳ τεμένους·§ ἑκάστη τῶν δύο ἱερῶν παρὰ Μουσουλμάνοις πόλεων, ἤτοι τῆς Μέκκας καὶ Μεδινᾶς· αἱ δύο ὁμοῦ κα-λοῦνται حرمين **χαρεμέϊν,** βλ. § بيوت — τὸ ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον τῆς κατοικίας.

حرمان A. **χρμάν,** ὄν. στέρησις, ἀπορία, διάψευσις ἐλπίδων,ἀποτυχία: حرص — اولور ἡ ἄτοπος ἀπληστία πρόξε-νος ἀποτυχίας γίνεται.

حرمت A. **χσρμέτ,**ὄν. θ. σέβας, τιμή: سيد — المرسلين **σεϊϊτθ-λ-μσρσελίν χσρ-μετινέ,** πρὸς τιμὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν προ-φητῶν, ἤτοι τοῦ Μωάμεθ. ‖ Ρμ. σέβομαι, τι-μῶ [δοτ.]: كشی انا و بابامسه — و رعايت ايتلی ὁ ἄν-θρωπος δέον νὰ σέβηται καὶ τιμᾷ τὸν πα-τέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ·§ ἀπαγόρευσις: — خمر ἢ شراب ἀπαγόρευσις τοῦ οἴνου.

حرمة A. **χσρμετ-εν,** ἐπρ. ἐκ σεβασμοῦ, πρὸς τιμὴν [δοτ.] : — اكا ἐκ σεβα-σμοῦ πρὸς αὐτόν.

حرمتسزلك T. **χσρμετ-σιζλίκ,** ὄν.ἐλλει-ψις σεβασμοῦ, ἀνευλάβεια.

حرمتلو T. ἢ حرمتلی **χσρμετ-λί,** ἐπθ.σεβα-στός, ἄξιος σεβασμοῦ·§ τίτλος τι-μητικὸς ἀπονεμόμενος τοῖς μητροπολίταις, ἐ-πισκόποις καὶ τοῖς ραββίνοις ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἀλληλογραφίᾳ· § σπουδαῖος, μέγας, εὐμεγέθης, οὐκ εὐκαταφρόνητος.

حرمتليجه T. **χσρμετλι-δζέ,** ἐπθ. ἀρκετὰ μέγας ἢ σπουδαῖος, εὐμεγέθης, οὐκ εὐκαταφρόνητος.

حرمسرا Π. **χαρεμ-σεραΐ,** ὄν. γυναικωνί-της· βλ. حرم.

حرمل A.**χαρμέλ,** ὄν. ἀσπλήνιον· [φυτ. τ. اوزرلك اوتی].

حرمنی **χαρμανί,** βλ. حروانی.

حرمين A. **χαρεμ-εῖν** [δυϊκ. τοῦ حرم] ὄν. αἱ δύο ἱεραὶ παρὰ Μουσουλμάνοις πόλεις τῆς Μέκκας καὶ Μεδινᾶς, καλούμεναι حرمين شريفين **χαρεμεῖν σεριφεῖν·** §پایه‌سی—βαθμὸς ἀπονεμόμενος εἰς τοὺς οὐλεμάδες, ἤτοι θρησκευτικοὺς ὑπαλλήλους.

حروانى T. **χαρβανί,** ἢ حرمنى **χαρμανί,** ὄν. εἶδος μανδύου ἤτοι ἐπανωφορίου στρογγύλου, εὐρέος καὶ ἄνευ χειρίδων.

حروب A. **χουροὺπ** [πλθ. τοῦ حرب] ὄν. πόλεμοι: حسيمه ـــ μεγάλοι πόλεμοι.

حرور A. **χαρούρ,** ὄν. θερμὸς ἄνεμος τῆς νυκτὸς ἢ τῆς ἡμέρας· §θερμότης ἡλίου· θερμότης παρατεταμένη· θερμογόνον [φυσ.].

حرورى A. **χαρουρ-ί,** ἐπθ. θερμός· § θ. حروريه.

حروف A. **χουροὺφ** [πλθ. τοῦ حرف] ὄν. γράμματα ἤτοι στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου καλούμενα καὶ هجا ـــ **χουροῦφι χεδζᾶ,** γράμματα συλλαβισμοῦ: هجا ترتيبى—διάταξις τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου· §τυπογραφικοὶ χαρακτῆρες, ἤτοι στοιχεῖα· § ἔγγραφον: وجه تحرير اولدرکـ—**βέδζι ταχρίρι χουροὺφ ὅλ-τουρ κι,** ἡ αἰτία τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου τούτου εἶναι ἡ ἐξῆς· § [γραμ.] μόρια: جاره ـــ **χουροῦφι δζαρρέ,** προθέσεις· ‖ βλ. καὶ ἑπομ.

حروفات A. **χουρουφ-ὰτ** [β΄ πλθ. ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. θ. συνών. τῷ προηγουμένῳ: باصمه‌سى—τυπογραφία· ‖ دوكمه‌جيسى—χύτης στοιχείων· βλ. حروفاتجى.

حروفاتجى T. **χουρουφατ-τσῆ,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς στοιχείων ἀλφαβητικῶν, χύτης· βλ. دوكمه‌جى.

حروق A. **χαρούκ** [ρζ. حرق] ὄν. ἔναυσμα, κ. ὕσκα.

حرون A. **χαρούν,** ὄν. καὶ ἐπθ. ἵππος δυσήνιος, ἀπειθής, ὁ μὴ θέλων νὰ προχωρήσῃ, ἀλλ' ὀπισθοχωρῶν: اسب ـــ ἵππος δυσήνιος· ‖ استر ـــ ἡμίονος δυσήνιος· §μτφ. ἰσχυρογνώμων, ἐπίμονος.

حرونلق T. **χαρουν-λούκ,** καὶ Π. حرونى **χαρουν-ί,** ὄν. δυσηνιότης ἵππου· § ἰσχυρογνωμοσύνη, ἐπιμονή.

حره A. **χουρρὲ** [θ. τοῦ حر **χοὺρρ**] ἐπθ. ἐλευθέρα, μὴ δούλη [γυνή].

حرى A. **χαρίϊ,** ἐπθ. ἄξιος, ἁρμόζων· βλ. καὶ احرا.

حريت A. **χουρρ-ιγὲτ,** ὄν. θ. ἐλευθερία: شخصيه ـــ ἐλευθερία ἀτομική, προσωπική· ‖ مدنيه ـــ ἐλευθερία ἀστική· ‖ سياسيه ـــ ἐλευθερία πολιτική· ‖ مذهبيه ـــ ἐλευθερία θρησκευτική, ἢ وجدان ـــ ἐλευθερία συνειδήσεως· ‖ حركت ـــ ἐλευθερία ἐνεργείας.

حرير A. **χαρίρ,** ὄν. μέταξα· §ἐπθ. μεταξωτός: ـــ لباس ἔνδυμα μεταξωτόν· ‖ ـــ قماش ὕφασμα μεταξωτόν.

حرير A. **χαρὶρ** [ἐκ τοῦ حرارت] ἐπθ. θερμός: ـــ قلب καρδία θερμή· ‖ ـــ عاشق ἐραστὴς θερμός.

حريرى A. **χαριρ-ί,** ἐπθ. μεταξωτός: ـــ الشكل **χαριρίσ-σ-σέκλ,** σπροειδής· § θ. حريريه: ـــ منسوجات ὑφάσματα μεταξωτά.

حريص A. **χαρὶς** [ἐκ τοῦ حرص] ἐπθ. ἄπληστος, πλεονέκτης: ـــ مال ἄπληστος περιουσίας, φιλοχρήματος· ‖ ـــ جاه ἢ منصب ἄπληστος θέσεως ἢ ὑπουργήματος, ἀρχολίπαρος· ‖ شهرت ـــ ἄπληστος φήμης, φιλόδοξος.

حريصانه Π. **χαρισ-ανέ,** ἐπθ. πλεονεκτικός: ـــ آمال πόθοι πλεονεκτικοί· § ἐπρ. πλεονεκτικῶς.

حريف A. **χαρίφ,** κ. **χερίφ,** ὄν. ὁμότεχνος, συνάδελφος· § ἄνθρωπος, ἄτομον [περιφρονητικῶς ἀντὶ τυχαῖος, εὐτελής, ἄθλιος]: كنديكه كل ـــ بره σύνελθε ὦ 'γαθέ! **[πιρὲ χερὶφ]·** ‖ ـــ كى برى εἷς ἄνθρωπος [εὐτελής].

حريف A. **χαρίφ,** θ. حريفه **χαριφέ,** ἐπθ. δριμύς.

حريفانه Π. **χαριφ-ανέ,** κ. **ἀριφανέ [ρεφενέ],** ἐπθ. διασκέδασις, εὐωχία γινομένη δι' ἀναλόγου κοινοῦ ἐράνου τῶν διασκεδαζόντων καὶ εὐωχουμένων· § ἐπρ. δι' ἀναλόγου κοινοῦ ἐράνου [διασκέδασις, εὐωχία].

حريق A. **χαρὶκ,** ὄν. πυρκαϊά· ‖ ـــ كبير μεγάλη πυρκαϊά· ‖ ـــ هائل φοβερὰ πυρκαϊά· ‖ ـــ خانمانسوز πυρκαϊὰ καταστρεπτική **[χανεμαν-σοὺζ** = ἡ οἰκογενείας καταστρέφουσα]· ‖ ايقاع ايتمك—βάλλω πῦρ, πυρκαϊάν, ἐμπίπρημι· ‖ ظهور ايتمك — ἐκρήγνυται πυρκαϊά.

حريقزده Π. **χαρικ-ζεδέ,** ὄν. θῦμα πυρκαϊᾶς, ἤτοι οὔτινος ἐκάη ἡ οἰκία κτλ. § πλθ. حريقزدكان **χαρικ-ζεδεγκιάν.**

ἀποσοβοῦσα τὴν λύπην **[χαφίσ-λ-χαζέν]·** ‖ بيت ـــ ال **πέϊτσ-λ-χαζέν,** οἶκος λύπης, πένθους· βλ. ἑπόμ.

حزن A. **χὸζν,** ὄν. λύπη, πένθος, μελαγχολία, κατήφεια: و سرور ـــ λύπη καὶ χαρά· § πλθ. احزان **ἀχζάν·** βλ. προηγ.

حزن افزا Π. **χὸζν-εφζά,** ἐπθ. ὁ αὐξάνων τὴν λύπην, μελαγχολίαν: ـــ جاى τόπος αὐξάνων τὴν μελαγχολίαν, μελαγχολικός.

حزن انكيز Π. **χὸζν-ενγκίζ,** ἐπθ. ὁ διεγείρων τὴν λύπην, θλιβερός, μελαγχολικός.

حزن آور Π. **χὸζν-αβέρ,** ἐπθ. ὁ φέρων λύπην, θλιβερός, μελαγχολικός: ـــ نغمهٔ ᾄσμα, μέλος μελαγχολικόν.

حزيران **χαζιρὰν** [ἐκ τῆς Συριακῆς] ὄν. κ. ὁ μὴν Ἰούνιος.

حزيم A **χαζὶμ** [ἐκ τοῦ حزم] ἐπθ. περιεσκεμμένος, περίνους· βλ. حازم.

حزيم A. **χὸζεῖμ,** [ὑποκ. τοῦ حزمه] ὄν. μικρὰ δέσμη [βοτ. ἀνατ.]: ـــ ذو ال **ζοῦ-λ-χὸζεϊμ,** τὸ θ. ـــ ذات ال **ζάτου-λ-χὸζεῖμ,** φακελλώδης.

حزين A. **χαζὶν** [ρζ. حزن] ἐπθ. πένθιμος, μελαγχολικός: ـــ عاشق ἐραστὴς μελαγχολικός· ‖ ـــ قلب καρδία μελαγχολική· ‖ ـــ آواز φωνὴ μελαγχολική· ‖ ـــ انين ἀναστεναγμὸς μελαγχολικός· ‖ آغلامق ـــ ـــ κλαίω πενθίμως.

حس A. **χὶσς,** ὄν. αἴσθησις, αἴσθημα: ـــ درونى ἐνδόμυχον αἴσθημα. ‖ Ρμ. αἰσθάνομαι, ἐννοῶ [αἰτ.]: ايتدم آياق سسى—ἠσθάνθην βηματισμόν· ‖ كوكلم اويله—ايديوردى ἡ καρδία μου οὕτως ἠσθάνετο· ‖ بو سوزدن مخاطبك منفعل اولديغنى ايتدى — ἐνόησεν ὅτι ἐκ τοῦ λόγου τούτου δυσηρεστήθη ὁ πρὸς ὃν ἐλάλει· § πλθ. احساس **ἀχσάς:** رقيقه ـــ αἰσθήματα λεπτά.

حساً A. **χὶσσ-εν,** ἐπρ. αἰσθητικῶς, ὡς πρὸς τὴν αἴσθησιν.

حساب A. **χσὰπ,** ὄν. ὑπολογισμός, λογαριασμός, σκέψις: ـــ سرعت **ταχύτης** ὑπολογισμοῦ· ‖ ـــ سريع ταχὺς ὑπολογισμός· ‖ ـــ كتاب παρμακ ὑπολογισμὸς διὰ δακτύλων· ‖ ـــ ى μετὰ ὑπολογισμόν· τὸ ἀποτέλεσμα· ἀκρίβεια: كتابه كاز ـــ و درجه او δὲν ἐπιδέχεται τόσην ἀκρίβειαν· ‖ ـــ عند ال **ἴντε-λ-χσὰπ,** ἢ — لدى ال

حسام } A. **χσάμ,** ὄν. σπάθη κοπτερά: ⸗ اللیالی — خون آشام σπάθη φονική· ‖ **χσάμου-λ-λεϒλαλί,** μακροτάτη νύξ.

حسامه } A. **χσαμέ,** ὄν. θ. λιβανωτὶς [βοτ.] κ. ⸗ولانلا βλ.

حسب } A. **χάσπε** [κυρίως **χασὲπ**=ποσὸν] προθ. ἐξ αἰτίας, ἕνεκα, κατά, συνῳδά: اللزوم — **χασπε-λ-λζούμ,** ἐξ ἀνάγκης, ἢ — الایجاب الاقتضا **χάσπε-λ-ικτιζά,** ἢ — **χάσπε-λ-ιδζάπ,** κατὰ τὴν ἀνάγκην, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἤτοι ὡς ἀπαιτοῦσι τὰ πράγματα, αἱ περιστάσεις· ‖ الحال — **χάσπε-λ-χάλ,** ὡς ἀπαιτεῖ ἡ περίστασις, κατὰ τὴν περίστασιν· ‖ المأموریه — **χασπε-λ-με'μουριγέ,** κατὰ καθῆκον ὑπηρεσίας, ἐντολῆς· ‖ الاستطاعه — **χάσπε-λ-ισ̇τιτα'ά,** τὸ κατὰ δύναμιν· ‖ البشریه — **χάσπε-λ-πεσεριγέ,** κατ' ἄνθρωπον, ἀνθρωπίνως· ‖ الامکان — **χασπε-λ-ιμκιάν,** τὸ κατὰ δύναμιν, κατὰ τὸ δυνατόν. §'Ενίοτε προτάσσεται αὐτοῦ ἡ ἀραβ. πρόθεσις ب **πί,** καὶ τότε προφέρεται **χασέπι:** بحسب الاستطاعه **πι χασέπι-λ-ισ̇τιτα'ά,** τὸ κατὰ δύναμιν. Μετὰ τῆς τουρ. ἀντων. ی καὶ τῆς προθ. له [κυρ. ⸗ایله] حسبیله **χασεπί-ιλε:** قومشو اولق حسبیله ἕνεκα τοῦ ὅτι εἶναι γείτων, ὡς γείτων· ‖ خصملق حسبیله λόγῳ συγγενείας.

حسب } A. **χασέπ,** ὄν. εὐγένεια, εὐγενὴς καταγωγή: ⸗و نسب — **χασέπ-ου-νεσέπ,** εὐγενὴς καταγωγή, καταγωγή. Κατὰ τὸ قاموس عثمانی τοῦ Σαμῆ, τὸ حسب σημαίνει τὴν ἀτομικὴν ἀξίαν καὶ εἶναι ἀντίθετον τῷ نسب σημαῖνον τὴν εὐγένειαν τῆς καταγωγῆς.

حسبةً لله } A. **χάσπετεν λί-λλαχ,** ἐπρ. δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, δωρεάν, λόγῳ ἐλέους· βλ. حسبی καὶ حسیجه .

حسب حال } Π. ἢ حسبحال **χασπι-χάλ,** ὄν. τὸ λέγειν ἀμοιβαίως τὰς περιπετείας καὶ τὰ δεινὰ ἀλλήλων. ‖ Ρμ. [ایله]: ⸗ایلدك — ⸗لله μετὰ τοῦ δεῖνος εἴπομεν ἀμοιβαίως τὰ δεινά, τὰς περιπετείας ἡμῶν.

حسبی } A. **χασπ-ί,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὁ δωρεὰν διδόμενος: تذکره ویرلمش — ἐδόθη ἄδεια δωρεάν· βλ. حسبةً .

حسبیجه } T. **χασπί-δζε,** ἐπρ. δωρεάν: خدمه‌یه ویرلان عطایا — προσφοραὶ διδόμεναι τοῖς ὑπαλλήλοις ὡς δῶρον· βλ. حسبةً .

حساب } A. **χσπάπ-άτ,** ὄν. πλθ. θ. ὑπολογισμοί, λογαριασμοί: ⸗تجاریه — λογαριασμοὶ ἐμπορικοί· ‖ ⸗مالیه — λογαριασμοὶ οἰκονομικοί· ‖ صحیحه ⸗ — ὑπολογισμοὶ ἀκριβεῖς.

حسابجی } T. **χσπαπ-δζῆ,** ὄν. φιλάργυρος, γλίσχρος, φειδωλός· βλ. حسابی .

حسابسز } T. **χσπαπ-σήζ,** ἐπθ. ἀναρίθμητος.

حسابلاشمق } T. **χσπαπ-λασμάκ,** ρμ. ἀλλ. θεωρῶ ἢ κανονίζω μετά τινος λογαριασμόν, κ. λογαριάζομαι [ایله].

حسابلامق } T. **χσπαπ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. ὑπολογίζω [αἰτ.].

حسابلی } T. **χσπαπ-λῆ,** ἐπθ. μεμετρημένος, ὑπολογισμένος.

حسابی } A. **χσπαπ-ῆ,** ἐπθ. ἀριθμητικός· § θ. حسابیه : ⸗مسائل ζητήματα ἀριθμητικά· πλθ. حسابیات βλ.

حسابی } A. **χσπαπ-ῆ,** ὄν. ὁ εἰς ἄκρον οἰκονόμος, φιλάργυρος, γλίσχρος, φειδωλός· συνων. حسابجی .

حسابیات } A. **χσπαπη-γιὰτ** [πλθ. τοῦ حسابیه] ὄν. θ. λογιστικὰ πράγματα, ζητήματα.

حساس } A. **χασσὰς** [ἐκ τοῦ حس] ἐπθ. λίαν εὐαίσθητος, ὁ αἰσθανόμενος: ⸗جسم σῶμα αἰσθανόμενον· ‖ ⸗دل καρδία εὐαίσθητος· ‖ طوقونمق — تلرینه قلبك اك θίγω τὰς μᾶλλον εὐαισθήτους χορδὰς τῆς καρδίας.

حساسانه } Π. **χασσασ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εὐαισθήτῳ· § ἐπρ. εὐαισθήτως.

حسد } A. **χασέτ,** ὄν. φθόνος, ζηλοτυπία. ‖ Ρμ. φθονῶ, ζηλοτυπῶ [δοτ.]: ⸗كیمسه بر اکا — ایدییور بختنه φθονῶ τὴν τύχην τινος· ‖ ⸗ایتك φθονεῖ αὐτόν· ‖ ⸗ایدن محروم قالور — ὁ φθονῶν μένει ἐστερημένος, δὲν εὐτυχεῖ [πρμ. βλ. حسود].

حسدجی } T. **χασετ-τζί,** ἐπθ. καὶ ὄν. ζηλότυπος, φθονερός.

حسده } A **χασετὲ** [πλθ. τοῦ حاسد] ὄν. ζηλότυποι, φθονεροί.

حسرت } A. **χασρέτ,** ὄν. θ. λύπη διὰ τὴν ἀπώλειαν ἀντικειμένου, ὅπερ εἶχέ τις περὶ πολλοῦ, ἢ διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν προσφιλεστάτου προσώπου καὶ πόθος τοῦ ἐπανακτῆσαι καὶ ἐπανιδεῖν αὐτό· ‖ چکمك — ποθῶ, ἀναστενάζω ἐκ τοῦ πόθου, ζῶ μακρὰν προσφιλῶν προσώπων· § ἐπθ. ὁ ἐπιθυμῶν, ποθῶν· ‖ قالق — ἢ ολق εἶμαι ἐστερημένος πράγματος ἐπιθυμητοῦ, ποθῶ: ⸗قالدیغك قار ایشته یاغدی — ἰδοὺ κατέπεσεν ἡ χιών, ἣν ἐπόθεις· ‖ دکل مکتوبه شمدی بر ⸗اولدم سلامه — τώρα ἐγὼ ποθῶ οὐχὶ ἐπιστολήν, ἀλλὰ καὶ ἕνα χαιρετισμόν.

حسرتزده } Π. **χασρετ-ζετέ,** ἐπθ. ὁ πληγεὶς ἐκ τοῦ ἀποχωρισμοῦ φιλτάτου: ⸗عاشق ἐραστὴς πληγεὶς ἐκ τοῦ ἀποχωρισμοῦ· § πλθ. حسرتزدکان **χασρετ-ζετεγκιάν.**

حسرتکش } Π. **χασρετ-κέζ,** ἐπθ. ὁ ὑποφέρων ἕνεκα ἀποχωρισμοῦ ἀπὸ φιλτάτου προσώπου, ἢ ἀπωλείας, ποθῶν: ⸗عاشق ἐραστὴς ὑποφέρων κτλ. § ἀφ. حسرتکشی πόθος.

حسرتکشانه } Π. **χασρετ-κεσανέ,** ἐπθ. ὁ ἀρμόζων πάσχοντι ἐξ ἀποχωρισμοῦ, ποθοῦντι· § ἐπρ. ὡς ἀρμόζει κτλ.

حسسز } T. **χισσ-σίζ,** ἐπθ. ἀναίσθητος· § ἀφ. حسسزلك **χισσ-σιζλίκ,** ἀναισθησία.

حسم } A. **χασμ,** ρ ἀφ. τὸ κόπτειν, ἐκδίκασις, λύσις: ⸗دعوی — ἐκδίκασις ἀγωγῆς· ‖ ⸗ی مسئله‌نك λύσις ζητήματος. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ⸗دعوایی — ایلدی ἐξεδίκασε τὴν ἀγωγήν· ‖ συνών. فصل βλ.

حسماً } A. **χάσμ-εν,** ἐπρ. δι' ἐκδικάσεως, τελειωτικῶς: اعطای جواب ایتمك — δίδω ἀπάντησιν τελειωτικῶς.

حسن } A. **χασάν,** ὄν. κ. Χασάν· βλ. ἐπόμ. καὶ حسین، حسنین .

حسن } A. **χασέν,** ἐπθ. ὡραῖος, καλός: قول ⸗ὡραῖος λόγος· ‖ ⸗فکر ὡραία ἰδέα· ‖ ⸗وجه — ὡραῖος τρόπος ἢ ὡραῖον πρόσωπον· ‖ الوجه — **χασένδ-λ-βέδζ,** ὡραῖος τὸ πρόσωπον, εὐειδής· ‖ الصوت — **χασένδ-σ-σάδ̇τ,** καλλίφωνος· ‖ عبدالله — ὄνομα φυλῆς Ἀθιγγάνων παρὰ τὴν Ἀγκυραν· ἐπαίτης ὀχληρός· §θ. حسنه **χασενέ:** ⸗صورت τρόπος ἢ μορφὴ ὡραία· ‖ ⸗نیت πρόθεσις, σκοπὸς ὡραῖος· ‖ ⸗نتیجهٔ καλὸν ἀποτέλεσμα ἢ ἔκβασις· ‖ ⸗اخلاق καλὰ ἤθη.

حسن } A. **χδσν,** ὄν. καλλονή, ὡραιότης, κάλλος: ⸗صورى κάλλος φαινομενικὸν **[σουρί]**· ⸗معنوى — κάλλος ἠθικόν· ‖ ⸗و قبح — ἡ ὡραιότης καὶ ἡ ἀσχημία, τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν· § [ἀντὶ ἐπιθ.] καλός: ⸗اخلاق — καλὰ ἤθη, χρηστοήθεια· ‖ ⸗حال — καλὴ κατάστασις ἢ διαγωγή· ‖ ⸗ظن — καλὴ ἰδέα [περί τινος]· ‖ ⸗نظر — ἢ توجه⸗ καλὸν βλέμμα ἢ εὔνοια· ‖ ⸗معامله — καλὴ συμπεριφορά, φιλοφροσύνη· ‖ ⸗قبول — καλὴ ὑποδοχή· ‖ ⸗ختام — καλὸν τέλος· ‖ ⸗اداره — καλὴ διοίκησις· ‖ ⸗رضا — καλὴ συγκατάθεσις: ⸗كندی رضاسیله ἰδίᾳ εὐχαρίστῳ συγκαταθέσει, ἤτοι ἄνευ βίας ἢ πιέσεως· ‖ ⸗تعبیر — καλὴ ἔκφρασις, εὐφημισμός, ἤτοι τὸ νὰ ὀνομάζῃ τις μὲ καλὴν λέξιν κακὸν πρᾶγμα. ‖ ⸗خط — καλὴ γραφή, καλλιγραφία· ‖ اغدی ⸗ **χδσνι ιγιτά,** εὐτροφία [ἰατρ.]· ‖ ⸗خلط — **χδσνι χάλτ,** εὐπλαστία [φαρμ.]· ‖ ویرمك — ἐξωραΐζω [δοτ.].

حسناً } A. **χδσν-εν,** ἐπρ. κατὰ τὸ κάλλος, ὡς πρὸς τὴν καλλονήν.

حسنا } A. **χασνά,** ἐπθ. καὶ ὄν. θ. ὡραία [κόρη, γυνή]: — جاریهٔ θεραπαινὶς ὡραία.

حسنات } A. **χασενὰτ** [πλθ. τοῦ حسنه] ὄν. θ. καλαὶ πράξεις, ἀγαθοεργίαι, ἀρεταί: ی سیئاتنه غالب اولان آدم ابی آدم صایلیر — ὁ ἄνθρωπος, οὗτινος αἱ ἀρεταὶ ὑπερβαίνουσι τὰς κακίας **[σεϊγάτ],** θεωρεῖται καλὸς ἄνθρωπος· ‖ صاحب الخیرات و ال — **σαχήπου-λ-χαϊρὰτ ve-λ-χασενάτ,** ἱδρυτὴς φιλανθρωπικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν καθιδρυμάτων.

حسنه } A. **χασενέ,** ὄν. θ. ἀγαθοεργία, ἀρετὴ [ἀντίθ. سیئه **σεϊγέ,** κακία]· § εὐχρηστότερος ὁ πλθ. حسنات **χασενάτ·** βλ.

حسنی } A. **χδσνὰ** [θηλ. τοῦ احسن] ἐπθ. ὡραιότερος, καλλίων· § ὄν. καλὴ πρᾶξις· ἀξιέπαινον ἦθος.

حسنی } A. **χδσν-ί,** ὄν. κ. Χουσνῆ.

حسنیات } A. **χσδν-ιγμάτ,** ὄν.πλθ. θ. καλά, ἀρεταὶ [ἀντίθ.قبحيات] **κουπχιγμάτ,** κακίαι] : ده قولاغق —μεταχειρίζομαι ἐπὶ καλοῦ [λέξιν].

حسنین } A. **χασεν-εῖν** [δυϊκ.] ὄν. ὁ Χασὰν [حسن] καὶ ὁ Χουσεῖν [حسين], ἤτοι δύο υἱοὶ τοῦ Καλίφου Ἀλῆ ἐκ τῆς Φατιμὲ θυγατρὸς τοῦ Μωάμεθ : — جدال **δζέππδ-λ-χασενέϊν,** ὁ πάππος τοῦ Χασὰν καὶ Χουσεῖν, ἤτοι ὁ προφήτης Μωάμεθ.

حسود } A. **χασούπ** [ἐκ τοῦ حسد] ἐπθ. ζηλότυπος, φθονερὸς [δοτ.] : — ال يسود **γέλ χασούπ λὰ γεδούπ,** ὁ φθονερὸς δὲν εὐτυχεῖ [πρμ. βλ. حسد].

حسودانه } Π. **χασουπ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων φθονερῷ, ζηλοτύπῳ· φθονερὸς [λόγος, πρᾶξις]· § ἐπρ. ζηλοτύπως, φθονερῶς.

حسوم } A. **χουσούμ,** ὄν. ἀπαισιότης.

حسی } A. **χισσί-,** ἐπθ. αἰσθητός, ὁ ὑποπίπτων εἰς τὰς αἰσθήσεις: — افق ὁρίζων αἰσθητός· § θ. حسيه : — اشارت δεῖξις αἰσθητή, ἤτοι διὰ τοῦ δακτύλου.

حسیات } A. **χισσι-ιγμάτ,** ὄν. πλθ. θ. αἰσθήματα: — ترجمان διερμηνεὺς αἰσθημάτων· || خالصانه — εἰλικρινῆ αἰσθήματα· || — عاشقانه ἐρωτικὰ αἰσθήματα· || دوستانه — φιλικὰ αἰσθήματα· || تابع — ὑποκείμενος εἰς αἰσθήματα, αἰσθηματίας, αἰσθηματικός.

حسیب } A.**χασίπ** [βλ. حسب] ἐπθ.ὁ εὐγενοῦς καταγωγῆς·§ λογιστής [βλ.حساب] .

حسیت } A. **χισσιγέτ** [μᾶλλον حاسيت **χασσιγέτ**] ὄν.θ. εὐαισθησία [φυσιολ.].

حسیر } A. **χασίρ** [ρζ. حسر] θολερός, θολός, θαμβός: — چشم ἢ بصر ὄμμα θολερόν· § ὁ ποθῶν ὅπερ ἀπώλεσεν· [βλ. حسرت].

حسین } A. **χσσεῖν** [ὑποκ. τοῦ حسن **χασὰν**] ὄν. κ.Χουσεῖν, υἱὸς τοῦ Ἀλῆ ἐκ τῆς Φατιμὲ θυγατρὸς τοῦ Μωάμεθ· βλ. حسنين .

حسیون } A.**χισσι-γμὸν** [πλθ. τοῦ حسی **χισσὶ**] ὄν. οἱ Ἐπικούρειοι φιλόσοφοι.

حشاری } T. ἢ حشری **χασαρὶ** [ἐκ τοῦ ἀρβ. حشرات] ἐπθ. ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον δὲν δύναταί τις νὰ συγκρατήσῃ, ζωηρός, κ. σερπετός, πανοῦκλα [ἐπὶ μικρῶν παιδίων]· § τυχοδιώκτης, φαῦλος.

حشاش } A. **χασσὰς** [ἐκ τοῦ حشيش] ἐπθ. ὁ ἔκδοτος εἰς ναρκωτικά, ὡς τὸ حشيش.

حشاشه } A. **χουσασέ,** ὄν. θ. λείψανον ζωῆς, ψυχῆς, ἐνυπάρχον ἐν τῷ σώματι ἀσθενοῦς ἢ τραυματίου· βλ. رمق .

حشر } A. **χάσρ,** ρ. ἀφ. τὸ συναθροῖσαι, ἢ ἀναστῆσαι ἕνα ἢ ὅλους τοὺς νεκροὺς καὶ ἀγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τῆς β΄ παρουσίας ὅπως κριθῶσι κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν· || اموات — ἀνάστασις νεκρῶν· || اجساد — ἀνάστασις σωμάτων· || دك — μέχρι τῆς ἀναστάσεως· || يوم ال **γέδμου-λ-χάσρ,** ἡ ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως καὶ κρίσεως·§ **χασέρ :** — در — **χασέρ τὲρ χασέρ,** ἢ — اندر — **χασὲρ ἐντὲρ χασέρ,** πλῆθος ἄπειρον [ἀνάστασις ἐντὸς ἀναστάσεως]· βλ. نشر.

حشرات } A. **χασεράτ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου حشره **χασερὲ**] ὄν. θ. ἔντομα, ἑρπετά, ζῶα μικρὰ καὶ βλαβερὰ ὡς ὁ μύρμηξ, ἡ ἀράχνη, ὁ σκορπίος, ἡ σαῦρα, ὁ μῦς· § μετφ. φαῦλοι: — آلای ὁμὰς φαύλων· βλ. حشاری .

حشرجه } A. **χασρεδζέ,** ὄν. θ. ἀγὼν [ροχαλητὸν] ψυχορραγοῦντος.

حشری } **χασαρί,** βλ. حشاری.

حشفه } A. **χασεφέ,** ὄν. θ. κεφαλὴ καυλοῦ [ἀνατ.]·§ [βτ.] نبات — ζωοθήκη.

حشم } A. **χάσμ,** ὄν. αἰδώς· § ὀργή [σπν.].

حشم } A. **χασέμ,** ὄν. ἀκολουθία, ἤτοι τὸ σύνολον οἰκείων καὶ ἀνθρώπων ἐξόχου προσώπου, ἀκόλουθοι, θεράποντες: — خدم و **χατέμ οὺ χασέμ,** ἀκόλουθοι καὶ θεράποντες· || نشين — **χασὲμ-νισίν,** νομάς.

حشمت } A.**χασμὲτ** [βλ.προηγ.] ὄν.θ. μεγαλεῖον, μεγαλοπρέπεια προερχομένη ἐκ τῆς πολλῆς ἀκολουθίας· || βλ. شوكت .

حشمتانه } Π. **χασμετ-ανέ,** ἐπθ. αὐτοκρατορικός, βασιλικός [ἐπὶ ξένων ἡγεμόνων]: لرى — ذات ἡ Ὑμ.Μεγαλειότης·|| طرف — لردن ἐκ μέρους τῆς Ὑμ. Μεγαλειότητος.

حشمتپناه } Π. **χασμετ-πενάχ,** ὄν. Μεγαλειότατος [ἐπὶ ξένων ἡγεμόνων].

حشمتپناهی } Π. **χασμετ-πεναχί,** ἀφ. Μεγαλειότης [ἐπὶ ξένων ἡγεμόνων]· § ἐπθ. αὐτοκρατορικός, βασιλικός.

حشمتلو } T.ἢ حشمتلی **χασμετ-λοῦ,** ἐπθ. Μεγαλειότατος [τίτλος ἀπονεμόμενος πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας καὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης]: آلمانیا ایمپراطوری حضرتلری — ὁ Μεγαλειότατος Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας·||βλ. شوكتلو .

حشمتمآب } Π.**χασμετ-μεάπ,** ὄν. Μεγαλειότατος [τίτλος αὐτοκρατόρων καὶ βασιλέων τῆς Εὐρώπης]· βλ.. شوكتمآب .

حشو } A. **χάσδ,** ὄν. στοιβή, ἤτοι βάμβαξ, μαλλίον ἢ ἄλλο χρησιμεῦον ὅπως παραγεμίσῃ τις στρωμνήν, προσκεφάλαιον, ἀνάκλιντρον κτλ. παραγέμισμα· § λέξις περιττὴ ἐν τῷ λόγῳ, περιττολογία, παραπλήρωμα, ὡς اما و لكن يالكز **ἔμμα βὲ λάκιν,** ἀλλὰ καὶ ἀλλά, ἢ فقط **φάκατ γιάλπνηζ,** μόνον, μόνον·§ [ἀνατ.] παρέγχυμα· σπλάγχνον· § πλθ. احشا **ἀχσά.**

حشوی } A. **χασδ-ί,** ἐπθ. παρεγχυματώδης· σπλαγχνικός, ὁ τῶν σπλάγχνων.

حشویات } A.**χασδ-ιγμάτ** [βλ. حشو] ὄν.πλθ. θ. λέξεις περιτταὶ ἐν τῷ λόγῳ, περιττολογίαι, παραπληρώματα: اشعارنده — ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ δὲν δύνανται τις νὰ διέλθῃ ἐκ τῶν περιττῶν λέξεων.

حشیش } A. **χασίς,** ὄν. χόρτον ξηρόν·§ φύλλον ἰνδικοῦ καννάβεως, ἐξ οὗ τὸ ναρκωτικὸν Χασίς· βλ. καὶ اسرار .

حشیشه } A.**χασισέ,**ὄν.θ.χόρτον: حشيشة الحمار **χασίσετου-λ-χημάρ,** ὀνάκανθα· || الخنازير — **χασίσετου-λ-χαναζίρ,** ἀπαρίνη·|| — الدود **χασίσετου-τ-τούτ,** σκωληκίτης· || الرئه — **χασίσετου-ρ-ριέ,** πνευμονόχορτον· || الزجاج — **χασίσετου-ζ-ζδζάδζ,** κνίδη· || السطوح — **χασίσετου-σ-σουτοῦ,** ἵππουρις· || السعال — **χασίσετου-σ-σου'άλ,** πετασίτης· || الشرج — **χασίσετου-σ-σὲρδζ,** λυχνίς· || الفرج — **χασίσετου-λ-φὲρδζ,** κυνοκράμβη· || القمله — **χασίσετου-λ-καμλέ,** ἀλεκτορόλοφος· || الكلب — **χασίσετου-λ-κέλπ,** πράσιον· § πλθ. حشيشات **χασισάτ :** معزه — ὀνοβρυχὶς [φυτ.]· § ἀνωμ. πλθ. حشائش **χασαϊζ.**

حشیم } A. **χασίμ** [ἐκ τοῦ حشم] ἐπθ. μεγαλοπρεπής.

حصات } A. **χασάτ,** ὄν. θ. χάλιξ, κ. χαλίκι· § [ἰατρ.] λιθίασις [νοσ.]: الاذن — **χασάτου-λ-δζν,** ὠτόλιθος· || البول — **χασάτου-λ-πέβλ,** οὐρόλιθος· || المخ ἢ الدماغ — **χασάτου-τ-τιμάγ** ἢ **χασάτου-λ-μούχχ,** ἐγκεφαλόλιθος· || عينيه — **χασάτι άϊνιγέ,** ὀφθαλμόλιθος· || المثانه — **χασάτου-λ-μεσανέ,** κυστόλιθος· || — الكليه — **χασάτου-σ-σαφρά,** χολόλιθος·|| الصفرا **χασάτου-λ-κιλγέ,** νεφρόλιθος.

حصاتی } A. **χασατ-ί,** θ. حصاتيه **χασατιγέ,** ἐπθ. λιθιῶν, λιθώδης, ψαμμιώδης.

حصاد } A. **χασάτ,** ὄν. θερισμός: مزروعات — θερισμὸς τῶν σπαρτῶν· || تارلالرك — θερισμὸς τῶν ἀγρῶν· || وقت — ὁ καιρὸς τοῦ θερισμοῦ.

حصاد } A. **χασσὰτ** [ἐκ τοῦ προηγ.] θεριστής.

حصار } A. **χησάρ,** ὄν.φρούριον, ἀκρόπολις: اناطولی — φρούριον ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ ὄχθῃ τοῦ Βοσπόρου καὶ χωρίον·|| روم ايلی — φρούριον ἐν τῇ Ἀνατολικῇ ὄχθῃ αὐτοῦ καὶ τὸ χωρίον·§ ἀντὶ محاصره βλ.

حصافت } A.**χασαφέτ,** ὄν.θ. δύναμις νοός, ὡριμος σκέψις, ἐμβρίθεια, περίνοια.

حصان } A. **χησάν,** ὄν. κήλων, ἄλογον βαρ-

حصانت } A. **χασανὲτ** ὄν. θ. ὀχυρότης, ἐρυμνότης φρουρίου, θέσεως : موقع — ὀχυρότης θέσεως· § σωφροσύνη γυναικός.

حصبه } A. **χασπὲ** καὶ **χασαπέ,** ὄν. θ. ἰλαρὰ [νοσ.] βλ. καὶ قيزاموق · § ζωηρός, κακοήθης [παῖς], τὸ ἡμέτερον πανοῦκλα· βλ. حشاری καὶ يومرجاق .

حصبی } A. **χασαπί,** θ. حصبيه **χασαπιγέ,** ἐπθ. νοσηρός, νοσώδης.

حصحصه } A. **χασχασᾶ,** ἀφ. θ. τὸ γίνεσθαί τι δῆλον, ἐναργές·§ τὸ σείειν τι ὅπως καλῶς τοποθετηθῇ ἐντὸς ἄλλου.

حصر } A. **χάσρ,** ρ.ἀφ. περικύκλωσις, περιορισμός, πολιορκία, ἀποκλεισμός· ἀφιέρωσις: قلعه — πολιορκία φρουρίου· || موقعك بر — ἢ فرقه‌ك بر πολιορκία θέσεως ἢ στρατιωτικῆς μεραρχίας· || كيجيلكك خلقه — ὁ περιορισμὸς τῆς ναυτιλίας εἰς τοὺς κατοίκους τῶν παραλίων· || تحديدی معناك — περιορισμὸς ἐννοίας [λέξεως κτλ.]· || عمرك عبادته — ἢ ἀφιέρωσις τοῦ βίου εἰς τὴν προσευχήν. ‖ Ρμ. περικυκλῶ, περιορίζω, πολιορκῶ, ἀποκλείω, ἀφιερῶ [δοτ. αἰτ.]: نظر ايله مسئله يه — بر جهته ἢ περιορίζω τὸ βλέμμα εἰς ἓν μέρος, εἰς ἓν ζήτημα,

χορδή ἡ, *gut, string*; **χορδή τοῦ τόξου** *bowstring*; **χορδή τοῦ βιολιοῦ** *violin string*; **χορδή τοῦ πιάνου** *piano wire*; **χορδή τοῦ τραγουδιοῦ** *vocal cords*; **χορδή τοῦ ὠτός** *eardrum*; **χορδή τῆς καρδιᾶς** *heartstring*; **χορδή τῆς φωνῆς** *vocal cords*; **χορδή τοῦ ἀχθοφόρου** *tendon*; **χορδή τοῦ Ἀχιλλέως** *Achilles tendon*; **χορδή τοῦ Ἀπόλλωνα** *lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέα** *lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως** *lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως τὸ ἀσημένιο** *Orpheus' lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως τὸ χρυσό** *Orpheus' lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως τὸν ἀσημένιο** *Orpheus' lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως τὸν χρυσό** *Orpheus' lyre*; **χορδή τοῦ πιάνου** *piano wire*; **χορδή τοῦ τόξου** *bowstring*; **χορδή τοῦ τραγουδιοῦ** *vocal cords*; **χορδή τοῦ ὠτός** *eardrum*; **χορδή τῆς καρδιᾶς** *heartstring*; **χορδή τῆς φωνῆς** *vocal cords*; **χορδή τοῦ ἀχθοφόρου** *tendon*; **χορδή τοῦ Ἀχιλλέως** *Achilles tendon*; **χορδή τοῦ Ἀπόλλωνα** *lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέα** *lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως** *lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως τὸ ἀσημένιο** *Orpheus' lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως τὸ χρυσό** *Orpheus' lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως τὸν ἀσημένιο** *Orpheus' lyre*; **χορδή τοῦ Ὀρφέως τὸν χρυσό** *Orpheus' lyre*.

χορδή ἡ, *chord*; **χορδή τοῦ κύκλου** *chord of a circle*.

χορδίζω ρ. μ. *string*.

χορδικός ἐπίθ. *stringed*.

χορδικός ὁ, *stringed instrument*.

χορδικός ἐπίθ. *stringed*.

χορδικός ὁ, *stringed instrument*.

χορδοκοπῶ ρ. μ. *string*.

χορδοκοπῶ ρ. μ. *string*.

χορδοκοπῶ ρ. μ. *string

θυσίς γραφομένη ἄνωθι ἀναφορᾶς, ἐκθέσεως· §ήσυχία, ἄνεσις: ـــ اكتساب ἀπόκτησις ἡσυχίας· ||ـــ انسلاب ἀπώλεια ἡσυχίας· || ـــ لى ἀνήσυχος· ||ـــ قلب ἡσυχία, γαλήνη καρδίας ἢ ἔλλειψις περισπασμοῦ ἐν καιρῷ ἐργασίας, ἰδίᾳ δὲ προσευχῆς· ||ـــ دروں ἀταραξία [ἰατρ.]· ||ـــ مشيخيتپناهيده ἐνώπιον τῆς Α. Υ. τοῦ Σεϊχουλισλάμη· || ـــ ه چيقمق παρουσιάζομαι ἐνώπιον μονάρχου ἢ ἄλλου ἐξόχου προσώπου, τυγχάνω ἀκροάσεως.

حضورسزلق Τ. **χουζουρσουζ-λούκ,** ὄν. ἀνησυχία.

حضيض Α. **χαζήζ,** ὄν. τὸ χθαμαλώτερον μέρος, τὸ βάθος [ἀντίθ. اوج **ἔδδζ,** κορυφή, ὕψος] : ـــ مذلت τὸ βάθος τῆς χαμερπείας· § [ἀστρ.] περίγειον [ἀντίθ. اوج ἀπόγειον].

حط Α. **χάττ,** ρμ. ἀφ. τὸ ἀφίνειν τι νὰ κατέλθῃ, τὸ καταβιβάζειν τι, καταβίβασις, ἐλάττωσις. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ـــ و تنزيل ثمن مبيعى ἐλαττῶ καὶ ὑποβιβάζω τὸ τίμημα· §τὸ διδόναι τῷ ἀντιπάλῳ ἐν τῷ παιγνίῳ τοῦ ζατρικίου ἕνα πεσσόν· βλ. حطوط.

حطاب Α. **χαττάπ** [ῥζ. حطب] ὄν. ξυλοκόπος, ξυλέμπορος.

حطاطه Α. **χδτατά,** ὄν. θ. φλυκταινίδιον, φῦδιον [πθλ.].

حطاطى Α. **χδτατί,** θ. حطاطه **χουτατιγὲ** [βλ. προηγ.] ἐπθ. φλυκταινώδης.

حطام Α. **χουτάμ,** ὄν. πρᾶγμα ἢ ὄφελος, ἢ ἀγαθὸν μικρὸν καὶ εὐτελές: ـــ دنيا τὰ εὐτελῆ τοῦ κόσμου ἀγαθά.

حطب Α. **χατάπ,** ὄν. ξύλον: الله ـــ **χατάπ-ου-λλάχ,** ἁμαθής [ξύλον τοῦ Θεοῦ].

حطبيه Α. **χατπ-ιγέ,** ἐπθ. πλήρης ξύλων: ـــ جبال ὄρη πλήρη ξύλων.

حطمان **χατμάν,** βλ. حطمان.

حطمه Α. **χουταμέ,** ὄν. θ. σφοδρὸν πῦρ· § ᾄδης.

حطوط Α. **χουτούτ,** ὄν. κατάβασις, πτῶσις· βλ. حط.

حطيم Α. **χατήμ,** ὄν. κ. τόπου βορείως τοῦ Κιαμπὲ [كعبه] τῆς Μέκκας.

حظ Α. **χάζζ,** ὄν. [κυριολ. μερίδιον, τύχη] ἀπόλαυσις, ἡδονή, εὐχαρίστησις: موجب ـــ و مسرت πρόξενον ἡδονῆς καὶ χαρᾶς. ‖ Ρμ. αἰσθάνομαι ἡδονήν, εὐχαρίστησιν, εὐχαριστοῦμαι [دن]: ايتدم — بو خبردن چوق مسرور πολὺ πυχαριστήθην ἐκ τῆς εἰδήσεως ταύτης· ||ايتمم — يالاندن δὲν εὐχαριστοῦμαι ἐκ τοῦ ψεύδους· || [δοτ.] : ايتدم — اكا نوچاريستήθην ἐκ τούτου· §πλθ. حظوظ **χουζούζ,** καὶ συνηθέστ. ὁ δ' ὰ حظوظات **χουζουζάτ:** ـــ روحانيه ἡδοναὶ ψυχικαί· ||ـــ نفسانيه ἡδοναὶ σαρκικαί.

حظائر Α. **χαζαῖρ,** πλθ. τοῦ حظيره βλ.

حظلانمق Τ. **χαζζ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. εὐχαριστοῦμαι [دن].

حظوظ Α. **χουζοὺζ** καὶ حظوظات **χουζουζάτ,** πλθ. τοῦ حظ βλ.

حظيره Α. **χαζηρέ** [ἐσφαλμένως خظيره **χατηρὲ**] ὄν. θ. μάνδρα· §νεκροταφεῖον περιτετειχισμένον· || حظيرة القدس **χαζήρετου-λ-κούτς,** παράδεισος· § πλθ. حظائر **χαζαῖρ.**

حظيظ Α. **χαζὴζ** [ῥζ. حظ] ἐπθ. εὐτυχής.

حفاظ Α. **χουφφάζ** [πλθ. τοῦ حافظ] ὄν. οἱ ἀπομνημονεύσαντες καὶ ἐκ στήθους γινώσκοντες τὸ Κοράνιον [τάξις Οὐλεμάδων].

حفاظ Α. **χηφάζ,** ἀφ. τήρησις δικαιωμάτων, πίστις, ἀφοσίωσις.

حفر Α. **χάφρ,** ἀφ. τὸ σκάπτειν, σκαφή : ـــ ى تملر σκαφὴ φρέατος· ||ـــ ى قويونك σκαφὴ ἐκσκαφὴ θεμελίων. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ـــ بر چوق محلى καίτοι πολὺν τόπον ἔσκαψε, τὸν θησαυρὸν δὲν εὗρεν.

حفائر Α. **χαφαῖρ,** πλθ. τοῦ حفيره βλ.

حفر Α. **χδφὲρ** [πλθ. τοῦ حفره] ὄν. λάκκοι, βόθροι: ـــ جهنم οἱ βόθροι τῆς κολάσεως.

حفره Α. **χδφρέ,** ὄν. θ. λάκκος, βόθρος : ـــ مزار λάκκος τάφου· ||ـــ بك βόθρος συμφορᾶς.

حفريات Α. **χαφρ-ιγάτ,** ὄν. σκαφαὶ θεμελίων ἢ πρὸς ἐξομάλισιν ὁδοῦ, ἀνασκαφαὶ ἀρχαιολογικαί: ايتك اجراى — ἐνεργῶ ἀνασκαφάς· || عميقه ـــ ἀνασκαφαὶ βαθεῖαι.

حفض Α. **χάφζ,** ὄν. μία ἐκ τῶν τριῶν πτώσεων τοῦ ἀραβ. ὀνόματος, ἡ γενική.

حفظ Α. **χηφάζ,** ῥ. ἀφ. φύλαξις, προφύλαξις, ὑπεράσπισις, διατήρησις, μνήμη, ἀπομνημόνευσις, ἀποστήθισις τοῦ Κορανίου: ى — محافظت φύλαξις ποσοῦ· || ـــ قرآن ἀποστήθισις Κορανίου· ||ى — برمنظومه‌لك ἀπομνημόνευσις ποιήματος· || — تحت ال **τάχτε-λ-χηφζ,** ὑπὸ φρουράν [ἀποστέλλω κακοῦργον, κατάδικον κτλ. ὅπως μὴ δραπετεύσῃ]· || صحت ـــ ὑγιεινή سلامة الانسان فى — اللسان [προφύλαξις ὑγιείας]· || **صلامتو-λ-ινσὰν φὶ χηφζι-λ-λισάν,** ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου [ἔγκειται] ἐν τῇ συγκρατήσει τῆς γλώσσης [πρμ.]· || چالشمق ه — προσπαθῶ ν' ἀποστηθίσω ἰδίᾳ τὸ Κοράνιον· ||ملق ه — ἀποστηθίζω. ‖ Ρμ. προφυλάττω, ὑπερασπίζω, διατηρῶ· ἀπομνημνεύω, ἀποστηθίζω τὸ Κοράνιον· φυλάττω ἔγγραφον ἤτοι δὲν ἐνεργῶ ἀλλὰ καταθέτω εἰς τὰ ἀρχεῖα [αἰτ.].

حفظه Α. **χαφεζὰ** [πλθ. τοῦ حافظ] ὄν. οἱ ἄγγελοι οἱ ἐπιπεφορτισμένοι νὰ σημειῶσι τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις.

حفظاً Α. **χήφζ-εν,** ἐπρ. προφυλάττων· §ἀπομνημονεύων.

حفظك الله Α. **χάφεζε-κ-άλλαχ,** ἔκφρ. ἀραβ. ὁ Θεὸς φυλάττοι σε!

حفظنا الله Α. **χάφεζε-νά-λλαχ,** ἔκφρ. ἀραβ. ὁ Θεὸς φυλάττοι ἡμᾶς!

حفيد Α. **χαφίδ,** ὄν. ἔγγονος· § θ. حفيده ἐγγόνη· § πλθ. احفاد **ἀχφάδ,** ἔγγονοι ἢ ἐγγόναι: ـــ و اولاد τέκνα καὶ ἔγγονοι.

حفير Α. **χαφίρ,** καὶ θ. حفيره **χαφιρὲ** [ἐκ τοῦ حفر] ὄν. λάκκος· § τάφος.

حفيره Α. **χδφεϊρὲ** [ὑποκ. τοῦ حفره] ὄν. λακκίσκος· § πλθ. حفائر **χαφαῖρ.**

حفيظ Α. **χαφὴζ** [ἐκ τοῦ حفظ] ἐπθ. φύλαξ [Θεός]· βλ. حافظ.

حفيف Α. **χαφὶφ** [ῥζ. حف] ὄν. βοὴ ἵπτου τρέχοντος, ἢ πτηνοῦ πετῶντος, ἢ ἀνέμου πνέοντος.

حق Α. **χάκκ,** ὄν. δίκαιον, δικαίωμα, δικαιοσύνη, ἀλήθεια, ὁ Θεός : ـــ جناب ὁ Θεός· || تعالى حضرتلرى — ὁ Ὕψιστος Θεός· || ياردمجيدر طوغريه — [πρμ.]· §τὸ ὅπερ ἔχει τις λαμβάνειν παρ' ἄλλου [ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς]: ى والدين τὸ δίκαιον τῶν γονέων, ἤτοι αἱ ἐπὶ τῶν τέκνων αὐτῶν ἀπαιτήσεις σεβασμοῦ καὶ τιμῆς· ||ـــ حرف τὸ δίκαιον τοῦ γράμματος, ἤτοι ἡ ἀληθὴς αὐτοῦ προφορά· ||ـــ ى ايستم ζητῶ, θέλω τὸ δίκαιόν μου [**χακκηνή,** τὸ ὀφειλόμενόν μοι ποσόν]· || ـــ صريح δίκαιον ἐναργές, ἀπαίτησις ἐναργής· || كيسه حقك ضايع اولديغنى ايستمز οὐδεὶς θέλει ν' ἀπολεσθῇ τὸ δίκαιόν του· || بغير ـــ **πιγάϊρι χάκκην,** ἀδίκως [βλ. بغير]· || ـــ كز وار ἔχετε δίκαιον **[χακκηνήζ]**· || ـــ ك وار ى — δὲν ἔχει δίκαιον· || ى يوقدر ـــ ك وار ἔχεις δίκαιον **[χακκὴν]** ἀλλὰ νὰ λαμβάνῃς δὲν ἔχεις [πρμ. λεγομένη ἐπὶ ἀνθρώπων ὑποστηριζόντων τι ἄκαιρον ἢ οὐχὶ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν]· §[νομ.] δουλεία, ἤτοι δικαίωμα: ـــ مرور δουλεία διαβάσεως· || ـــ شفيع δουλεία γειτνιάσεως· ||ـــ قرار δικαίωμα ἐγκαταστάσεως ἢ χρήσεως· ||ـــ الانصاف **χάκκου-λ-ινσάφ,** εὐσυνειδήτως, κατὰ συνείδησιν κρίνω κτλ [βλ. الانصاف]· || ـــ بنى يمك τρώγω τὸ δίκαιόν του **[χακκηνή],** δὲν ἀποτίω αὐτῷ τὸ ὀφειλόμενον, ἀδικῶ, ἀρνοῦμαι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ· || ويرمك — δίδω δίκαιον· ||ـــ كندى كلك بركنك τιμωρῶ τινα, καταβάλλω [ἔρχομαι ἀπὸ τὸ δίκαιόν του, **χακκηνὲάν**]· ||ـــ قزانمق νικῶ ἐν τῇ δίκῃ, ἐν διϊσχυρισμῷ· ||ـــ كتمك καθίσταμαι ἄξιός τινος διὰ τῆς ἐργασίας, δικαιοῦμαι, κερδαίνω: بشلوانى مغلوب ايدرك اون بش ἐκέρδησε τὰς δεκαπέντε λίρας, νικήσας τὸν ἀθλητήν· ||يحون ـــ **χακκὴ-ιτδοῦν,** δι' ἀγάπην, πρός: يحون — الله δι' ἀγάπην Θεοῦ, πρὸς Θεοῦ! § Μετὰ τῶν καταληκτ. ἀντων. م، مز، ك، كز، كى، لرى، καὶ τῆς προθ. ده σημαίνει ὡς πρός, ἀναφορικῶς, περί : كزده بويله ديبورلر περὶ ὑμῶν **[χακκηνηζὲà]** οὕτω λέγουσι· || ـــ مده كزده رأيكز نه‌در ποία εἶναι ἡ γνώμη ὑμῶν ἀναφορικῶς **[χακκηνὲà]** εἰς τὸ δεῖνα πρᾶγμα; || ـــ يله **χακκὴ-ιλε,** δεόντως, προσηκόντως, ἀκριβῶς· ||ـــ قوشى ἔποψ, κ. τσαλαπετεινός· ||ـــ اوران εἶδος τρυγόνος· § πλθ. حقوق **χουκούκ·** ||βλ. حقوق, بحق, الحق καὶ ἐπόμ.

حق Α. **χάκκ,** ἐπθ. ἀληθής, δίκαιος: ـــ دين ἡ ἀληθὴς θρησκεία· || ـــ قول ἀληθὴς λόγος· || ـــ اعتقاد ἀληθὴς πεποίθησις· § θ. حقه **χακκά** : ـــ مذاهب ἀληθεῖς θρησκεῖαι· || ـــ اعتقادات ἀληθεῖς πεποιθήσεις· § ناحق ἄδικος, ἀδίκως: ـــ ناـ ἄνευ λόγου, ἀδίκως.

حقا Α. **χάκκ-α,** καὶ ἐνίοτε حقاكه **χάκκα κι** [ἐκ τῆς αἰτ. حقاً **χάκκαν**] ἐπρ. ἀληθῶς, τῇ ἀληθείᾳ.

حقارت Α. **χακαρέτ,** ῥ. ἀφ. θ. περιφρόνησις, προσβολή : عظيمه ـــ μεγάλη

προσβολή· || باقدی اکا نظر ـــ له پارەتپرەسەن اوتون مە ظلم پەریشانلغەدر· || دوچار ـــ اولق ـــ ه دوچار اولق ـــ ه اوغرامق ـــ ه ـــ ـــ ه ـــ ـــ ه ـــ

حقيق A. **χακικ** [ἐκ τοῦ حقيق] ἐπθ. ἀληθής, πραγματικός, κυριολεκτικός : — معنى ὁ ἀληθὴς θεός· ‖ — معنى ἔννοια κυριολεκτική [ἀντιθ. مجازى] · § θ. حقيقه : — معنى τὸ ἀληθὲς [τὰ καλῶς ἐννοούμενα] συμφέροντα.

حقيقون A. **χακικη-γών,** ὀν. φιλόσοφοι ἢ μυθιστοριογράφοι ἐνδιατριβόντες εἰς πραγματικὰ καὶ θετικά, οὐχὶ ἰδανικὰ καὶ φαντασιώδη.

حك A. **χάκκ,** ἀφ. ξέσις, γλυφή, γλύφις, χάραξις : — مهر χάραξις σφραγῖδος, ἤτοι ὀνοματεπωνύμου κτλ. ἐπὶ μετάλλου ἢ λίθου. ‖ Ρμ. ξέω, γλύφω, χαράσσω σφραγῖδα κτλ. [αἰτ.] · § ξέω ἐκ τινος ἐγγράφου λέξιν, ἤτοι ἐξαλείφω ξέων : ى — كك ἐξάλειψις λέξεως· ‖ Ρμ. [αἰτ.] كڭ — كك ἐξαλείφω λέξιν· § ξέσμα, ἐξοφένος : سطرده بر كك — و يا سيله اولق ὑπογραμμίζεται νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῷ στίχῳ λέξις ἐσβεσμένη ἢ ἐξεσμένη.

حكاك A. **χακκάκ** [ῥζ. ك] ὄν. χαράκτης, γλύπτης, ἰδίᾳ σφραγιδοχαράκτης : — مهر ὁ σφραγιδοχαράκτης· ‖ — ماشه περίφημος σφραγιδοχαράκτης.

حكاكى Π. **χακκακι-κί,** καὶ Τ. كاكك **χακκακλίκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ σφραγιδοχαράκτου.

حكام A. **χκκάμ** [πλθ. τοῦ حاكم] ὄν. ἄρχοντες, δικασταί : شرع — δικασταὶ τοῦ Ζερῆ, ἱεροδικασταί· ‖ وظيفه سى — τὸ καθῆκον τῶν δικαστῶν· ‖ صنف — ἡ τάξις τῶν δικαστῶν· ‖ — ملت ἱεραρχικὴ τάξις δικαστῶν.

حكايت A. **χικαγέτ,** ταὐτὸ حكايه βλ.

حكايه A. **χικαγέ,** ὄν. θ. ἀφήγησις, διήγησις : — خصوصى ἀφήγησις ὑποθέσεως· ‖ — طريقيه على طريق ال **ἀλλᾶ ταρικαλ-χικαγέ,** διηγηματικῶς [ἄνευ παρατηρήσεων] · ‖ — مبنى على ال **μεπνί ἀλέ-λ-χικαγέ,** ἔργον διηγηματικόν, ἤτοι ὑπαινισσόμενα ἐπεισόδιόν τι. ‖ Ρμ. ἀφηγοῦμαι, ἐκτίθημι [αἰτ.] : ايلمك — ἀφηγήθη τὸ γεγονὸς· § διήγημα, μυθιστόρημα : بيك بر كيجه — βίβλος τῶν χιλίων καὶ μιᾶς νυκτῶν, μῦθοι τῆς Χαλιμᾶς, ὑπερβολικοί· § πλθ. حكايات : — طبيه τερπνὰ διηγήματα.

حكايه جى Τ. **χικαγε-τζί,** ὄν. ὁ διηγούμενος διηγήματα, μυθολόγος.

حكايه نويس Π. **χικαγε-νουϊσί,** ὄν. μυθιστοριογράφος. ‖ Ρμ. ἀφ. حكايه : — مأمورى αἱ διάφοροι τῶν μυθιστοριογράφων.

حكايه نويسانه Π. **χικαγε-νουϊσανέ,** ἐπθ. μυθιστοριογραφικῶς· ‖ ἐπρ. μυθιστοριογραφικῶς.

حكم A. **χακέμ,** ὄν. διαιτητὴς περὶ διάφορον διαφορᾶς μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων· ‖ — عيسى — διαιτησία διαιτητοῦ· ‖ βλ. محكم.

حكم A. **χακέμ** [πλθ. τοῦ حكمت βλ.] ὄν. μυστήρια : — آلهيه — μυστήρια τοῦ Θεοῦ· § ἀποφθέγματα, ἀξιώματα.

حكم A. **χκέμ,** ἀφ. ἰσχύς, δύναμις, ἐξουσία, ἐπιρροή· διαταγή, κέλευσμα· ἀρχή, διοίκησις· κρίσις, δικαστικὴ ἀπόφασις, ἀπόφανσις· διάταξις, ἢ πνεῦμα νόμου, ἀπαιτήσεις· σπουδαιότης, σημασία, ἔννοια· ἐπανέργεια, ἀποτέλεσμα· θέσις : آلمق — θεία διαταγή· ‖ بر جاريه ى — ἡ δύναμις [ἐπιρροή] αὐτοῦ ἰσχύει ἔν τε τῇ θαλάσσῃ [ἀπάγιο] καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ [ἀπέρω], ἤτοι ἀνάσσει τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ξηρᾶς· ‖ غيابى — ἀπόφασις κατ' ἐρήμην [γκηγαπί]· ‖ وجاهى — ἀπόφασις κατ' ἀντιμωλίαν [βιζ-αγί]· ‖ قطعى — ὁριστικὴ ἀπόφασις· ‖ شرعى — ἀπόφασις ἱεροδικαστική· ‖ نوعى — διάταξις τοῦ νόμου· ‖ دعوالك درجه سنه كلديكى حاله - ὅταν ἡ ἀγωγὴ φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐκδόσεως ἀποφάσεως, ἤτοι γένηται ὥριμος πρὸς ἔκδοσιν κτλ. ‖ — قرقوش ἀπόφασις ἄδικος, ἀδικία· ‖ — مادى ى διάταξις ἄρθρου [νόμου]· ‖ — كمى ى ἀποτέλεσμα [δύναμις] ἐνεχυριάσεως· ‖ — نجه — **χκέμ-νὸζε,** κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ. . . ἢ συνῳδὰ τῷ [ἄρθρῳ τοῦ νόμου κτλ.]· ‖ — زمان τὸ πνεῦμα, αἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς· ‖ — ايتمك مقصد نهايسه اكا كوره در πᾶσα πρᾶξις κρίνεται ἀπὸ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς· ‖ — ى وار شيك او نوعدن صوكره ايش πόσην σπουδαιότητα ἢ σημασίαν ἔχει ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα; ‖ — ى قالمش مرض شمدى هيچ نده ἡ φρικτὴ ἐκείνη νόσος ἤδη ἔμεινεν ἄνευ οὐδεμιᾶς σπουδαιότητος [χὶτς **χκέμ-νὲ,** ἐν μοίρᾳ καρός]· ‖ شخص واحد نده اولان متعدد شخصلر عموجه پدر نده در - πολλὰ πρόσωπα θεωρούμενα [**χκέμ-νὲ**] ὡς ἕν· ‖ — ى ايتدى حاكم بو شيك بويله اولديغنه — ἐκρινεν [ἐξέδωκεν ἀπόφασιν] ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο οὕτως ἔχει· ‖ ويرمك — ἐκδίδω κρίσιν, ἀπο-

φαίνομαι· ‖ — اجرا ايتمك ἐξασκῶ ἰσχύν, ἐπιρροήν, ἐπενέργειαν, σφοδρότητα, ἐπικρατῶ : برودت — ى اجرا ايدييور τὸ ψῦχος ἢ ἡ θερμότης ἐξασκοῦσι τὴν ἐνέργειάν των [**χκέμσνδ**], ἤτοι ἐπικρατεῖ ψῦχος κτλ. ‖ — ى اجرا موسم شتا ايدييور ἐπικρατεῖ, γίνεται χειμών· ‖ — ى كوسترمك ἐπενεργῶ· ‖ سورمك — ἄρχω, διατάσσω· ‖ — ى آدمك بو ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔχει ἐπιρροήν, περνᾷ ὁ λόγος του· ‖ — ى پاپورطك بو كدى τοῦ διαβατηρίου τούτου παρῆλθεν ἡ ἰσχύς· ‖ — ى وار ἔχει σημασίαν, σπουδαιότητα· § πλθ. احكام **ἀχκιάμ·** § βλ. الحكم.

حكماً A. **χκέμ-εν,** ἐπρ. ἐπέχων θέσιν : — والده در ἡ θεία ἐπέχει θέσιν μητρός· ‖ κατὰ τὴν ἰσχύν, τὴν δύναμιν, τὴν κρίσιν κτλ. βλ. حكم.

حكما A. **χκεμά** [πλθ. τοῦ حكيم] ὄν. σοφοί, φιλόσοφοι : — ى يونان οἱ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος.

حكمت A. **χικμέτ,** ὄν. θ. σύνεσις, πρόνοια, σοφία, ἐπιστήμη, φιλοσοφία· ἀξίωμα, ἀπόφθεγμα· μυστήριον, λόγος ἢ αἰτία κεκρυμμένη : — ربانيه ἢ الهيه — θεία σοφία, πρόνοια· ‖ بحكمة الله تعالى **πὶ χικμετί-λλαχι τεάλλα,** θείᾳ προνοίᾳ, διὰ λόγους οὓς οἶδεν ὁ Θεός· ‖ بونك — نده در ἢ بونده — نده در — τίς ὁ λόγος, ἡ αἰτία, τὸ μυστήριον τούτου; ‖ — حكومت διοικητικὴ σύνεσις, ἡ τέχνη τοῦ διοικεῖν καλῶς· ‖ بو — در ὁποῖον μυστήριον! ἢ ὁποία πρόνοια! ‖ — علم φιλοσοφία· ‖ — طبيعيه φυσική· § ἐπφ. μυστήριον! παράδοξον! § πλθ. حكم **χικέμ.**

حكمتلى Τ. **χικμετ-λί,** ἐπθ. ὁ στηριζόμενος ἐπί τινος λόγου, αἰτίας, καὶ οὐχὶ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε συμβαίνων, σοφός.

حكمدار Π. **χκέμ-ταρ,** ὄν. ἄναξ, βασιλεύς : بلد — ἄναξ κραταιὸς **[πολένὲ-ικτὲτάρ]**· § πλθ. حكمداران : — ى اوروپا οἱ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης.

حكمدارانه Π. **χκέμ-ταρανέ,** ἐπθ. βασιλικός, ἡγεμονικός. § ἐπρ. βασιλικῶς, ἡγεμονικῶς.

حكمدارلق Τ. **χκέμ-ταρλίκ,** καὶ Π. حكمدارى **χκέμ-ταρί,** ἀφ. βασιλεία, ἤτοι βασιλικὴ ἐξουσία.

حكمران Π. **χκέμ-ράν,** ἐπθ. ὁ ἀνάσσων, βασιλεύων.

حكمرانى Π. **χκέμ-ρανί,** ἀφ. βασιλεία, βασιλικὴ ἐξουσία· ἐπθ. ἡγεμονικός, κυριαρχικός : — حقوق κυριαρχικὰ δικαιώματα.

حكمسز Τ. **χκέμ-σὸζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἰσχύος, σπουδαιότητος, σημασίας, ἀσήμαντος, ἄκυρος : در — بحث بو ايش ὡς πρὸς ἐμὲ ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι ἄμοιρος σημασίας, σπουδαιότητος· ‖ بو سند در — τὸ ὁμόλογον τοῦτο εἶναι ἄκυρον.

حكمفرما Π. **χκέμ-φερμά,** ἐπθ. βασιλεύων, ἐπικρατῶν. ‖ Ρμ. اولق — βασιλεύω, ἐπικρατῶ, μαστίζω : — برودت سرما كال شدتله اولير τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος ἐπικρατεῖ μετὰ μεγάλης δριμύτητος· ‖ سكوت اولق — βασιλεύει, ἐπικρατεῖ σιγή.

حكملى Τ. **χκέμ-λὸ,** ἐπθ. ὁ περιέχων ἀπόφασιν, κρίσιν, ἀποφασιστικός.

حكمنامه Π. **χκέμ-ναμέ,** ὄν. ἔγγραφον περιέχον δικαστικὴν ἀπόφασιν.

حكمنجه **χκέμὸνδζε,** βλ. حكم.

حكمى A. **χικέμ-ί** [ἐκ τοῦ πλθ. τοῦ حكمت] ἐπθ. φιλοσοφικός, σοφός : سوزلر — λόγοι σοφοί, ἤτοι ἀποφθέγματα· § θ. حكميه : — مسائل ζητήματα φιλοσοφικά· § πλθ. حكميات **χικεμιγάτ,** λόγοι φιλοσοφικοί, ἀποφθέγματα.

حكمى A. **χκέμ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ κρίσει, ὁ περιέχων κρίσιν, κατηγορικός : §θ. حكميه : — افاده ايدر ἐκφράζει σχέσιν κατηγορικὴν μεταξὺ ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου [λογ.].

حكومات A. **χκέμάτ,** πλθ. τοῦ حكومت, βλέπε.

حكومت A. **χκέμέτ,** ὄν. θ. κυβέρνησις, ἐξουσία, ἀρχή, δικαιοδοσία : حقوق — τὰ δικαιώματα τῆς κυβερνήσεως· ‖ — سنيه ἡ Αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις [ἡ Ὀθωμανική]· ‖ — محليه ἐπιτόπιος ἀρχή· ‖ — مشروطه συνταγματικὴ κυβέρνησις· ‖ — مطلقه κυβέρνησις ἀπολυταρχική, ἀπολυταρχία· — مستبده δεσποτικὴ κυβέρνησις· ‖ — مستقله κυβέρνησις ἀνεξάρτητος· ‖ — روحانيه ἐξουσία πνευματική· ‖ — مركز ἕδρα κυβερνήσεως, πρωτεύουσα· ‖ — قوناغى διοικητήριον· ‖ — عليه لرى داخلنده ὑπὸ τὴν ὑμετέραν δικαιοδοσίαν, ἐξουσίαν· § πλθ.

حکه A. **χακκέ,** ὄν. κνησμός, κ. φαγοῦρα: ـــ شدیده ـــ σφοδρὸς κνησμός.

حکی A. **χακκί** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. κνηστικός, ὁ ἐπιφέρων κνησμόν.

حکیر T. **χακίρ,** ὄν. ὕφασμα μὲ ἐπιφάνειαν μεταξωτὴν στιλπνὴν ὡς τὸ ἀτλάζι.

حکیم A. **χεκίμ** [ἐκ τοῦ حکمت] ὄν. σοφός, φιλόσοφος: ـــ شهر ـــ κλεινὸς σοφός· ‖ ـــ مطلق ـــ ذو فنون σοφὸς ἐπιστήμων· ‖ ـــ ὁ ὑπέρτατος σοφός, ἤτοι ὁ Θεός· § κ. ἰατρός, ἀντὶ طبیب [βλ. حکیم]· § πλθ. حکما **χϑκεμά.**

حکیمانه Π. **χεκιμ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων σοφῷ, σοφός, φιλοσοφικός: ـــ قول ـــ λόγος σοφός· ‖ ـــ رأی γνώμη σοφή· ‖ ـــ فکر ـــ ἰδέα σοφή· § ἐπρ. σοφῶς, φιλοσοφικῶς.

حل A. **χάλλ,** ρ.ἀφ. λύσις, ἐξομάλισις· διάλυσις, ἀνάλυσις [χημ.]· ἐξήγησις αἰνίγματος, ἀπορίας κτλ : عقد ـــ و ـــ λύσις καὶ δέσις, τὸ λύειν καὶ τὸ δεσμεῖν, ἡ διεύθυνσις τῶν πραγμάτων· ‖ عقده ـــ ἢ ی ـــ λύσις δεσμοῦ· ‖ ـــ کیمیوی ـــ ἀνάλυσις χημικὴ **[κιμιγεβί]**· ‖ مسئله ـــ ی ـــ, ἢ مسئله ـــ λύσις τοῦ ζητήματος· ‖ ـــ مشکلات λύσις ἀπορίας **[μϑσκιλάτ].** ‖ Ρμ. λύω, ἐξομαλίζω, διαλύω, ἀναλύω [χημ.], ἐξηγῶ [αἰτ.]· ‖ اولق ـــ κενοῦμαι, χηρεύω [θέσις] : مسنده وقوعنده ἐν περιπτώσει χηρεύσεως τῆς θέσεως...

حل A. **χήλλ,** ὄν. θεμιτός, συγκεχωρημένος θρησκευτικῶς [βλ. حلال] : ـــ شیك ـــ ἐξεδόθη ἱερονομικὴ ῥήτρα ὅτι τὸ δεῖνα πρᾶγμα εἶναι θεμιτὸν **[χηλλινέ]**· § ὁ ἐν Μέκκᾳ ἔξω τῶν ὁρίων τοῦ حرم شریف τόπος.

حلاج A. **χαλλάζ,** ὄν. βαμβακοξάντης, κ. χαλάτσης· ‖ طوقاغی ـــ πλῆκτρον.

حلاجلامق T. **χαλ-αζ-λαμάκ,** ρμ.μτδ. ξαίνω βάμβακα [αἰτ].

حلاف A. **χαλλάφ** [ῥζ. حلف] ἐπθ. ὁ ποιῶν πολλοὺς ὅρκους : ـــ کذاب ψευδίστατος ποιῶν πολλοὺς ὅρκους.

حلاق A. **χαλλάκ** [ῥζ. حلق] ὄν. κουρεύς.

حلال A. **χαλάλ,** ὄν. πρᾶγμα θεμιτὸν καὶ οὐχὶ ἀπηγορευμένον θρησκευτικῶς, νόμιμον, νομίμως ἀποκτηθὲν [ἀντίθ. حرام **χαρᾶμ**]· § ὁ καὶ ἡ νόμιμος σύζυγος : ی ـــ فلانك ἡ νόμιμος σύζυγος τοῦ δεῖνος· § [ἐπθ.] θεμιτός, συγκεχωρημένος, νόμιμος. ‖ Ρμ. ἐπιτρέπω, συγχωρῶ· παραιτοῦμαι πράγματος σφετερισθέντος, συγχωρῶ τῷ σφετεριστῇ τὴν κατοχήν, χαρίζω· παύω ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχω ἀξιώσεις ἐπὶ πράγματος χαρισθέντος, θεωρῶν αὐτὸ ὡς νόμιμον κτῆμα τοῦ κατέχοντος [δοτ. αἰτ.] : باری ارتق همیزه حقکی ـــ ایت τοὐλάχιστον συγχώρησον πλέον εἰς ὅλους ἡμᾶς τὸ δίκαιόν σου, ἤτοι ἄφες, χάρισον πλέον τὰς ἀπαιτήσεις σου· ‖ صکره اکا آخرتده حقمی ـــ ایتم ἔπειτα [ἄλλως] ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ δὲν θὰ τῷ συγχωρήσω τὸ δίκαιόν μου, ἤτοι θὰ ἀπαιτήσω παρ' αὐτοῦ τὸ δίκαιόν μου· ‖ اولسون ـــ ἔστω νόμιμον, καλῶς κεκτημένον, κ. χαλάλι, ἤτοι ἀπόλαυε ἢ ἀπολαυέτω τοῦ κεκτημένου πράγματος ἢ χρήματος ἐν εἰρήνῃ· βλ. حرام .

حلال A. **χαλλάλ** [ῥζ. حل] ἐπθ. ὁ λύων: المشکلات ـــ **χαλλάλου-λ-μϑσκιλάτ,** ὁ λύων τὰς ἀπορίας τῶν ἀνθρώπων, σοφώτατος.

حلالزاده Π. **χαλαλ-ζαδέ,** ὄν. νόμιμον τέκνον [ἀντίθ. حرامزاده].

حلاللاشمق T. **χαλαλ-λαϑμάκ,** ρμ. ἀλλ. ἐξοφλῶ ἕνεκα συναλλαγῆς κρύττων ἀμοιβαίως νόμιμον καὶ καλῶς κεκτημένον τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ χρῆμα· συγχωρῶ ἀμοιβαίως, ἤτοι ζητῶ καὶ δίδω συγχώρησιν πρὸς ἐκείνους οὓς ἐγκαταλείπω ἀναχωρῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἢ ἀποθνήσκων.

حلالق T. **χαλαλ-λήκ,** ὄν. ὁ καὶ ἡ νόμιμος σύζυγος: ـــ الق ـــ συζεύγνυμαι· § ἄφεσις, συγχώρησις : ـــ دیلمك ـــ ζητῶ ἄφεσιν.

حلالی T. **χαλαλ-ί,** ὄν. ὕφασμα δι' ὑποκάμισα, οὗ ὁ στήμων μέταξα καὶ τὸ ὑφάδιον βάμβαξ· § ἐπθ. ـــ ὕφασμα κτλ. ‖ ـــ ساعت ὡρολόγιον, οὗ τὸ κάλυμμα δὲν εἶναι ἐξ ἀργύρου, ἀλλ' ἐκ χαλκοῦ ἢ ὀρειχάλκου ἐπιχρύσου.

حلاوت A. **χαλαβέτ,** ὄν. θ. γλυκύτης, ἡδονή, χάρις, θέλγητρον : ـــ میوه ـــ γλυκύτης καρποῦ· ‖ کلام ـــ γλυκύτης, χάρις τοῦ λόγου.

حلاوتبخش Π. **χαλαβέτ-μπάχς,** ἐπθ. ὁ δίδων γλυκύτητα, ἡδονήν, χάριτα, ὁ ἡδύνων, γλυκύς, θελκτικός : ـــ مذاق ـــ ὁ ἡδύνων τὴν γεῦσιν.

حلاوتیاب Π. **χαλαβέτ-γιάπ,** ἐπθ. ὁ εὑρίσκων γλυκύτητα, ἡδονήν, θέλ-

γητρον : اولانلر ـــ آثار شاعرانه‌دن οἱ εὑρίσκοντες ἡδονὴν ἐν τοῖς ποιήμασι.

حلاوتلی T. **χαλαβετ-λί,** ἐπθ. ἡδύς, γλυκύς, θελκτικός, χαρίεις: سس ـــ γλυκεῖα φωνή.

حلائل A. **χαλαΐλ** [πλθ. τοῦ حلیله] ὄν. θ. σύζυγοι.

حلب **χαλέπ,** ὄν. κ. Χαλέπιον [πόλις τῆς Συρίας]: اوزاق ایسه آرشون بوندهدر ـــ ἂν τὸ Χαλέπιον ἦναι μακράν, ὁ πῆχυς εἶναι ἐδῶ, ἤτοι ἰδοὺ ἡ Ρόδος ἰδοὺ καὶ τὸ πήδημα [πρμ.].

حلبلی T. **χαλεπ-λί,** ὄν. ἰθαγενὴς ἢ κάτοικος Χαλεπίου, Χαλεπινός· βλ. حلبی .

حلبه A. **χϑλπέ,** ὄν. θ. αἰγόκερας [φυτ. τουρκ. بوی تخمی].

حلبی A. **χαλεπ-ί,** ὄν. ὁ κάτοικος Χαλεπίου, Χαλεπινός· βλ. καὶ حلبلی .

حلاج A. **χάλδζ,** ῥ. ἀφ. τὸ ξαίνειν βάμβακα· βλ. حلاج .

حلزون A. **χαλεζόν,** ὄν. λείμαξ, κοχλίας· § κέλυφος κοχλίου θαλασσίου χρησιμεῦον τοῖς ταχυδακτυλουργοῖς· ‖ چویرمك ـــ ی ـــ διὰ δόλου κατορθόνω τι· § κοχλίας, ἤτοι τὸ ὀστῶδες μέρος τοῦ λαβυρίνθου τοῦ ὠτίου· § [χημ. ἀρχιτ.] ἕλιξ : ـــ خط ـــ στροφὴ ἕλικος.

حلزونی A. **χαλεζον-ί,** ἐπθ. σπειροειδής, ἑλικοειδής, κοχλιοειδής· § θ. حلزونیه: ـــ نصیلهٔ σπειραιοειδῆ φυτά [βοτ.[.

حلزونیت A. **χαλεζονιγέτ,** ὄν. θ. σπείρασις, ἕλιξις, ἑλιγμὸς [βοτ. ἀνατ.].

حلف A. **χάλφ,** ὄν. τὸ ὀρκίζεσθαι, ὅρκος.

حلف A. **χήλφ,** ὄν. ὅρκια, συνθήκη.

حلق A. **χάλκ,** ὄν. λάρυγξ: ـــ حروف γράμματα λαρυγγοπρόφερτα.

حلقوم A. **χουλκούμ,** ὄν. λάρυγξ [ἀνατ.]· βλ. راحت .

حلقومی A. **χουλκουμ-ί,** ἐπθ. λαρυγγώδης [ἀνατ.] : ـــ بلغومی ـــ κρικοφαρυγγώδης· ‖ ـــ درق ـــ κρικοθυρεοειδής.

حلقوی A. **χαλκαβί** [ἐκ τοῦ حلقه] ἐπθ. δακτυλιοειδής, δακτυλιωτός, κρικοειδής, ἡμικυκλοειδής: ـــ کسوف ἔκλειψις ἡλίου δακτυλιοειδής: ‖ ـــ تلائی ـــ τρισχιδὴς [βοτ.]· § θ. حلقویه **χαλκαβιγέ :** ـــ حیوانات δακτυλιωτά.

حلقه A. **χαλκά,** ὄν. θ. κρίκος, δακτύλιον, κ. χαλκᾶς: ـــ زنجیر ـــ κρίκος ἁλύσου· ‖ ـــ یوزوك ـــ κρίκος δακτυλίου· ‖ ـــ پارمق ـــ κρίκος δακτύλου, δακτύλιον· ‖ ـــ بویون ـــ κρίκος λαιμοῦ, περιδέραιον· ‖ ـــ بیلك ـــ κρίκος καρποῦ τῆς χειρός, βραχιόνιον· ‖ ـــ آیاق ـــ κρίκος, δακτύλιον ποδὸς [κόσμημα· βλ. خلخال]· ‖ ـــ باب ـــ κρίκος ρινός, φιμός· ‖ ـــ پرده **χαλκάϊ πάπ,** ἢ ـــ قپو ـــ κρίκος θύρας· ‖ ـــ پرده ـــ κρίκος παραπετάσματος· § κύκλος [προφέρεται καὶ **χαλεκά]:** ـــ درویشان ـــ κύκλος δερβισῶν· ‖ ـــ تدریس ـــ κύκλος διδασκαλίας, ἤτοι κύκλος μαθητῶν περὶ τὸν διδάσκαλον : مشار الیهك ـــ تدریسنده بولنانلر οἱ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ εὑρεθέντες, ἤτοι οἱ ὑπ' αὐτοῦ διδαχθέντες· ‖ ـــ اولق ـــ ταξιθετοῦμαι ἐν σχήματι κύκλου, ἢ συσπειροῦμαι ὡς ὁ ὄφις, ἢ γίνομαι οὖλος [ἐπὶ κόμης, βοστρύχου]· ‖ ـــ یی طاقق بورنه βάλλω τὸν κρίκον εἰς τὴν ῥῖνά του, καθιστῶ τινα ὑποχείριον, ἄγω καὶ φέρω· § [βοτ.] ـــ شیب ـــ γύρωμα, ἤτοι τὸ κυκλοτερὲς δοχεῖον τῶν λειχήνων.

حلقه بکوش Π. **χαλκᾰ-πὲ-γκιϑζ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐν τῷ ὠτὶ κρίκον [σημεῖον δουλείας], δοῦλος ἰσόβιος: ـــ بنده θεράπων διὰ βίου.

حلقه جق T. **χαλκα-ϑζήκ,** ὄν. μικρὸς κρίκος.

حلقه لی T. **χαλκα-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων κρίκους, κρικωτός, κρικοειδής.

حلقی A. **χαλκ-ῆ,** θ. حلقیه **χαλκηγέ,** ἐπθ. λαρυγγοπρόφερτος· συνων. حلقومی βλ.

حلم A. **χήλμ,** ὄν. πραότης, ἠπιότης, ἀγαθότης : حکیم ـــ πραότης σοφή, συνετή· ‖ حاری ـــ πραότης ὄνειος, ἤτοι ἀξιόμεμπτος.

حلم A **χϑλμ,** ὄν. ὄνειρον [μᾶλλον رؤیا]· § ὀνείρωξις [μᾶλλον احتلام]· § πλθ. احلام βλ.

حلمه A. **χαλεμέ,** ὄν. θ. θηλὴ μαστοῦ, κ. ῥῶγα· § πλθ. حلمات **χαλεμάτ :** ـــ جدیه νευροθηλαί.

حلمی A. **χαλεμί** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. μαστοειδής : الشکل ـــ **χαλεμίγου-ϑσέκλ,** ὁ ἔχων σχῆμα θηλῆς, μαστοειδής· § θ. حلمیه : اذنیه ـــ μετώτιος [μῦς].

حلو A. **χᾰλό,** ἐπθ.γλυκὺς [ἀντιθ. مُرّ **μῐ̱ῤῥ** πικρός] : المذاق اولق — **χᾰλᾰ́σ-λ-με-ζὰκ ὀλμάκ,** ἠδύνομαι[τὴν γεῦσιν] τρώγων καλὰ φαγητά.

حلوا A. **χαλβᾶ,** κ. **χελβᾶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. θ. γλύκυσμα, θρυμματίς, κ. χαλβᾶς: سى — اون χαλβᾶς ἐξ ἀλεύρου, βουτύρου καὶ σακχάρεως·||سى — ايرميك χαλβᾶς ἐκ σεμιδάλεως· || سى — سيسام χαλβᾶς ἐκ σησάμου· || طحين سى — χαλβᾶς ἀπὸ σησαμέλαιον[βλ. طحين]·||قدرت سى — μάννα, ἀερόμελι [ἰατρ]·||جمعيتى ﻫ صحبتى — νυκτερινὴ διασκέδασις τῶν σοφτάδων, ἐν ᾗ προσφέρουσι χαλβᾶν·|| تجره‌سى اوموزنده‌در — φέρει ἐπ' ὤμων τὴν χύτραν τοῦ χαλβᾶ, ἤτοι εἶναι ἑτοιμοθάνατος [ἐκ τῆς συνηθείας παρ' ὀθωμανοῖς τοῦ διανέμειν χαλβᾶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ οἰκείου].

حلواجى T. **χελβα-δζῆ,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς χαλβᾶ, κ. χαλβατζῆς [βλ. προηγ.]· § كاغذى — χαρτίον πρὸς χρῆσιν τῶν χαλβατζήδων[λέγεται ἐπὶ ἐγγράφων, ἅτινα ἀπώλεσαν τὸ κῦρος καὶ τὴν σπουδαιότητα]· §قباغى—κολοκύνθη στρογγύλη γλυκεῖα.

حلواخانه T. **χελβα-χανέ,** ὄν. μεγάλη χύτρα, ἧς ἡ βάσις στρογγύλη, ἐν ᾗ παρασκευάζεται ὁ χαλβᾶς τοῦ χαλβατζῆ.

حلوافروش Π. **χαλβα-φῤῥούζ,** ὄν. ὁ πωλητὴς χαλβᾶ· βλ. حلواجى .

حلول A. **χουλούλ,** ῥ.ἀφ. ἐπέλευσις, εἴσοδος: رمضان — εἴσοδος ἔαρος·||رمضان — εἴσοδος τοῦ μηνὸς Ραμαζάν· || عيد — εἴσοδος ἑορτῆς·||سى — كيجه‌يك ἐπέλευσις τῆς νυκτός·||سى — متقرب اولان پاسقاليه يورطيلرى αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα, ὧν πλησιάζει ἡ εἴσοδος [ἐπὶ θύρας]· || [ψυσ.] داخلى — ἐντόσμωσις·||خارجى — ἐξόσμωσις· § ἐνσάρκωσις, ἤτοι εἴσοδος τοῦ Θεοῦ εἴς τι σῶμα, ἢ μετεμψύχωσις, ἤτοι εἴσοδος τῆς ψυχῆς εἰς ἕτερον σῶμα. ‖ Ρμ. ἐφίσταμαι, φθάνω, εἰσέρχομαι [ἐπὶ μηνῶν, ἐποχῶν, τοῦ ἔτους, ἑορτῶν, νυκτὸς κτλ.]: يلدى — كيجه ἐπέστη ἡ νύξ·§ εἰσέρχομαι [ἐπὶ μετεμψυχώσεως]·§ βλ. شرحلول .

حلولى A. **χουλουλί,** ὄν. ὁ πιστεύων τὴν ἐνσάρκωσιν, μετεμψύχωσιν· βλ. حلول.

حلويات A. **χᾰλβ-ιγ̱ᾶτ** [ἐκ τοῦ حلو] ὄν. πλθ. θ. γλυκύσματα.

حله A. **χᾰλλέ,** ὄν. θ. ἔνδυμα ἐκ δύο τεμαχίων, ὧν τὸ ἓν καλύπτει τὸ ἄνω τῆς ὀσφύος, τὸ δ' ἕτερον τὸ κάτω μέρος·§διατύπωσις τοῦ Σερῆ, καθ' ἣν ἡ τρὶς διαζευχθεῖσα σύζυγος συζεύγνυται μετὰ τρίτου καὶ διαζεύγνυται παρ' αὐτοῦ πρὸς νομιμοποίησιν τῆς μετὰ τοῦ πρώτου συζύγου ἀνασυζεύξεως αὐτῆς· § πλθ. حلل **χᾰλέλ.**

حلى A. **χαλλ-ί,** ἐπθ. ἀναλυτικός·§ θ. حليه: —هندسهٔ ἀναλυτικὴ γεωμετρία.

حلى A. **χουλίϊ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου حلى **χηλὰ**] ὄν. κοσμήματα ἐξ ἀργύρου, χρυσοῦ κτλ: —نسا κοσμήματα γυναικεῖα.

حليات A. **χιλῐγ̱ὰτ** [πλθ. τοῦ حليه] ὄν. κοσμήματα· βλ حلى.

حليزون A. **χᾰλεϊζὸν** [ὑποκ. τοῦ حلزون] ὄν. μικρὰ σπεῖρα.

حليب A. **χαλίπ,** ὄν. γάλα ἠμελγμένον.

حليف A. **χαλῐ̀φ** [ῥζ. حلف] ὄν. ὁ μεθ'ὅρκου συνθηκολογῶν μετά τινος.

حليق A. **χαλῐ̀κ** [ῥζ. حلق] ἐπθ. ἐξυρισμένος: —ريش γενειὰς ἐξυρισμένη.

حليل A. **χαλίλ** [ἐκ τοῦ حلل] ὄν.ὁ σύζυγος· § ὄν. κ. Χαλίλ.

حليله A. **χαλιλὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ὄν. ἡ σύζυγος : سى — كاوك ἡ σύζυγος τοῦ δεῖνος·§ ὄν. κ. Χαλιλέ· § πλθ. حلائل **χαλαϊ̈λ.**

حليم A. **χαλῑ̀μ** [ῥζ. حلم] ἐπθ. πρᾶος, ἤπιος· § θ. حليمه.

حليمانه Π. **χαλιμ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων ἠπίῳ, πράῳ: — معامله συμπεριφορὰ πρᾶος, ἠπία.

حليمه A. **χᾰλεΐμὲ** [ὑποκ. τοῦ حلم] ὄν. θ. θηλὴ [ἀνατ.]

حليمى A. **χᾰλεΐμ-ί,** ἐπθ.: الشكل — **χᾰλεϊ-μιγ̱ᾰ-ό-σέκλ,** ψυχοειδὴς [ἀνατ].

حليه A. **χιλγ̱έ,** ὄν.θ.κόσμημα·§ φυσιογνωμία, ὡραῖον ἐξωτερικόν, ὡραῖος χαρακτήρ, ὡραῖα χαρακτηριστικὰ τοῦ Μωάμεθ·§ βιβλίον περιέχον τὴν φυσιογνωμίαν, τὰ χαρακτηριστικὰ ἱστορικοῦ προσώπου.

حما A.[ἢ حمى] **χουμμά,** ὄν. θ. τύφος, τυφοειδὴς πυρετός, πυρετός: اصفرا ﻫ صفرا — κίτρινος πυρετός· || اعما — γαστρικὸς πυρετός· ||داغه — διαρκὴς πυρετός·||متقطعه — διαλείπων πυρετός·|| نائبه — περιοδικὸς πυρετός· || دقيه — πυρετὸς ἐκτικός, φθισικός· || غب — τριταῖος πυρετός·||ربع — τεταρταῖος πυρετός·||يوميه — καθημερινὸς πυρετός·||مترده — يوميهٔ μεθημερινὸς πυρετός·|| — قره تيفوئيدىٔ πυρετός·|| — چوروك πυρετὸς σήψεως· ||— قزل اوستراكيا· § μτφρ. روح — ὀχληρὸς ἄνθρωπος· § πλθ. حميات **χουμεγ̱ᾶτ.**

حمات A. **χουμᾶτ** [πλθ. τοῦ حامى] ὄν. προστάται: معارف — οἱ προστάται τῆς παιδείας.

حمار A. **χημάρ,** ὄν. ὄνος· [ἐν χρήσει καὶ ἐπὶ θηλείας ὄνου, ἀντὶ حماره].

حمارات T. **χαμαρὰτ** [μᾶλλον حمارت] ἐπθ. φίλεργος, ἐργατικός.

حماراتلق T. **χαμαρατ-λῖκ,** ὄν. φιλεργία, ἐργατικότης.

حماريت A. **χημαρ-ιγ̱έτ,** ὄν. θ. συμπεριφορὰ ὄνου, ἄτοπος, κ. γαϊδουριά.

حماست A. **χαμασέτ,** ὄν. θ. ἀνδρεία, γενναιότης: سليم اولك — ἡ ἀνδρεία Σελὶμ τοῦ Α' [Σουλτάνου].

حماض A. **χουμάζ,** ὄν. ὀξαλίς, κ. ξοινήθρα [φυτ.]· βλ. قوزو قولاغى· § صغير — ὀξαλὶς [φυτ.]·||[χημ.] حامض — ὀξαλικὸν ὀξύ· || ماء حامض — ὀξαλυδρικὸν ὀξύ.

حماضيت A. **χουμαζ-ιγ̱έτ,** ὄν. θ. ὀξαλικὸν ἅλας [χημ.].

حماضيه A. **χουμαζ-ιγ̱ὲ** [ἐκ τοῦ حماض] ἐπθ. θ. ὀξαλιδοειδῆ [φυτ.].

حماقت A. **χαμακὰτ** [ῥζ. حمق] ὄν. θ. εὐήθεια, μωρία, βλακεία.

حمال A. **χαμμάλ,** κ. **χαμὰλ** [ῥζ. حمل] ὄν. ἀχθοφόρος: صيرق — ἀχθοφόρος μεταφέρων ὁμοῦ μετ' ἄλλου, ἢ ἄλλων βάρη διὰ κονταρίου·||آرقه‌لجى — σάγμα ἀχθοφόρου· || سمرى يوك دكلدر — τῷ ἀχθοφόρῳ τὸ σάγμα αὐτοῦ δὲν εἶναι βάρος [πρμ.].

حمالق T. **χαμαλ-λῖκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ ἀχθοφόρου· ἐργασία χονδροειδὴς καὶ ἐπίπονος· σκαιότης· || ايتك — μετέρχομαι τὸν ἀχθοφόρον· κουράζομαι πολύ· βλ. ἐπόμ.

حماليه A.**χαμαλλιγ̱έ,** κ. **χαμαλιέ,** ὄν. θ. ἀμοιβὴ ἀχθοχόρου, ἀχθοφορικά.

حمام A. **χαμμάμ,** κ.**χαμάμ,** ὄν.βαλανεῖον, λουτρών: طاقى — τὰ χρειώδη τοῦ βαλανείου, ἤτοι περίζωμα, προσόψιον καὶ τὰ τοιαῦτα· || طاسى — κύπελλον τοῦ λουτροῦ· || — آتاسى ἐπιστάτις βαλανείου ἡλικιωμένη [βλ.ناظر]· ||بوجكى — εἶδος κανθάρου ζῶντος ἐντὸς τῶν βαλανείων· || قدرت‌ى — πηγὴ φυσικὴ θερμῶν ὑδάτων, λουτρῶν·||قبه‌سى — κοῦφος, ἀμαθής.

حمامجى T. **χαμαμ-δζῆ,** ὄν. βαλανεύς.

حمامجيلق T. **χαμαμδζη-λῖκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ βαλανέως.

حمامى A. **χαμαμ-ί,** ὄν. συνων. حمامجى βλ.

حمامه A. **χαμαμέ,** ὄν. θ. περιστερά: ء — دلكش تراله περιστερά, ἧς τὸ μέλος θελκτικόν· § τρυγών· § πλθ. حمائم **χαμαῖμ.**

حمايت A. **χιμαγ̱έτ,** συνηθέστ. حماه βλ.

حمايتكار Π. **χιμαγ̱ετ-κιάρ,** ὄν. προστάτης.

حمايتكارانه Π. **χιμαγ̱ετ-κιαρανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. προστατευτικὸς-ῶς.

حمائد A. **χαμαῖτ** [πλθ. τοῦ حميده] ὄν. θ. πράξεις ἀξιέπαινοι.

حمائل A. **χαμαΐλ** [πλθ.τῶν ἀχρήστων حمله **χιμαλὲ** καὶ حمله **χαμιλέ,** ἐν χρήσει ἀντὶ ἑνικοῦ] ὄν. τελαμών· § προβασκάνιον ἀναρτώμενον ἐν τῷ λαιμῷ, κ. χαμαϊλί.

حمائم A. **χαμαῖμ,** πλθ. τοῦ حمامه βλ.

حمائيون A. **χᾰμμα-ϊγ̱ῐ́ὸν,** ὄν.πλθ. πυρετολόγοι [ἰατρ.].

حمايةً A. **χιμάγ̱ετ-εν** [βλ. حمايت ،حمايه] ἐπρ. προστατευτικῶς [αἰτ.].

حمايه A. **χιμαγ̱έ,** ὄν. θ. προστασία : ء — ضعفا προστασία ἀσθενῶν· ||ء — عجزه προστασία ἀδυνάτων· ||ء — حيوانات προστασία τῶν ζώων.‖Ρμ. προστατεύω[αἰτ.دە]: بر خصوصده — ايتدى ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ἐπροστάτευσέ με· § βλ. καὶ حمايت **χιμαγ̱έτ.**

حمد A. **χάμ̱ε,** ἀφ. αἶνος, δόξα [τῷ Θεῷ] : اولسون — ﻫ ﷲ — ال **ἐλ χάμ̱ου λί-λ-λαχι,** ﻫ — ال له **λέχου-λ-χάμ̱ε,** δόξα τῷ Θεῷ·|| بحمده تعالى **πὶ χάμ̱ι-χι τεάλλα,** διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου·||و ثنا — δόξα καὶ αἶνος.‖ Ρμ. [δοτ.]: و ثنا ايتك — الطاف ربانيه‌يه aἰνῶ καὶ δοξάζω ἐπὶ ταῖς θείαις χάρισι.

حمداً A. **χάμτ-εν,** ἐπρ. δόξα: — ـم — **χάμτεν σόμμε χάμτεν,** ἢ ثم شكراً — **χάμτεν σόμμε σόκρεν,** δόξα καὶ πάλιν δόξα, ἤτοι ἄπειρος δόξα τῷ Θεῷ.

حمدله A. **χαμτελέ** [συντομία τῆς φράσεως ﷺ الحمد لله **έλ χάμτου λί-λλαχι** =δόξα τῷ Θεῷ] ὄν. θ. τὸ λέγειν: δόξα τῷ Θεῷ.

حمراء A. **χαμρά** [θ. τοῦ احمر] ἐπθ. ἐρυθρός: — سحابة ἐρυθρὰ νεφελώματα· || سجاد — τάπης ἐρυθρός. § Μετὰ περσικῶν ὀνομάτων τίθεται ἀντὶ τοῦ ἀρσενικοῦ احمر: — كل ῥόδον ἐρυθρόν· || — كُلْ κρίνον ἐρυθρόν.

حمرت A. **χσμρέτ,** ὄν. θ. ἐρυθρότης, ἐρύθημα: — خجاب ἐρύθημα αἰδοῦς· || — رخسار ἐρύθημα παρειᾶς· || — وجه ἐρύθημα προσώπου· || — شفق ἐρυθρότης ἠοῦς· βλ. حمره.

حمروی A. **χσμρεβί,** θ. حمره **χσμρεβιγέ** [ἐκ τοῦ حمره] ἐπθ. ἐρυσιπελατώδης.

حمره A. **χσμρέ,** ἢ حمرت **χσμρέτ,** ὄν. θ. ἐρυθρότης, ἐρύθημα· § [βοτ.] نباتیه — ξάνθωμα· § [ἰατρ.] ἐρυσίπελας.

حمص A. **χιμμές,** ἢ **χσμμός,** ὄν. ἐρέβινθος· βλ. نخود.

حمصه A. **χιμμεσά,** ὄν. θ. καυτήριον, κ. φουντανέλλα· βλ. نخود یاقیسی.

حمض A. **χούμζ,** ὄν. ὀξείδιον [χημ.]: — اساسی ὀξεῖα βάσις· || — اول πρωτοξείδιον· || — باریوم ὁ βαρύτης· || — پوتاسیوم κάλιον· || — توتیا ὀξείδιον ψευδαργύρου· || — ثانی διοξείδιον· || — ثانیء مولد الماء διοξείδιον ὑδρογόνου, ὕδωρ· || — متوسط δευτεροξείδιον μολύβδου· || — اخیر حدید αἱματίτις [λίθος]· || — ثالث τριοξείδιον.

حمق A. **χούμκ,** ὄν. εὐήθεια, βλακεία· συνών. حماقت.

حمقاء A. **χσμκά** [θ. τοῦ احمق] ἐπθ. εὐήθης: — جارية θεραπαινὶς μωρά.

حمقاء A. **χσμμεκά** [πλθ. τοῦ ἀχρ. حميق **χαμήκ**] ὄν. εὐήθεις, βλᾶκες, μωροί.

حمل A. **χάμλ,** ὄν. φορτίον, βάρος, ἔμβρυον, ἐγκυμοσύνη: — وضع τοκετός· || — وضع **έκτε** τίκτω [καταθέτω τὸ φορτίον, τὸ ἔμβρυον]· || — مدت διάρκεια ἐγκυμοσύνης· || — ظهور آثار ἐμφάνισις τῶν σημείων τῆς ἐγκυμοσύνης· || — خارج رحم παρακύησις, ἐξωκύησις· || — على الحمل **χάμλ άλέ-λ-χάμλ,** ἐπικύησις· || — كاذب ψευδὴς ἐγκυμοσύνη· § ρ. ἀφ. ἀπόδοσις λόγου ἢ πράξεως τινος εἰς τινα. § Ρμ. **έκτε**—ἀποδίδω τινὶ λόγον ἢ πρᾶξιν, προσάπτω [δοτ. αἰτ.]: سكوتی جهله اولندی — ἡ σιγὴ αὐτοῦ ἀπεδόθη εἰς τὴν ἀμάθειαν αὐτοῦ.

حمل A. **χαμέλ,** ὄν. ἀρνίον· § Κριὸς [ἀστερισμὸς τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου].

حمل A. **χίμλ,** ὄν. φορτίον: — ثقیل φορτίον βαρύ.

حملات A. **χαμελάτ** [πλθ. τοῦ حمله] ὄν. θ. ἔφοδοι, προσβολαί: — متواليه ἔφοδοι ἀλλεπαλλήλοι.

حمله A. **χαμελέ** [πλθ. τοῦ حامل] ὄν. οἱ φέροντες: — قرآن οἱ ἐννοοῦντες καὶ τηροῦντες τὸ Κοράνιον.

حمله A. **χαμλέ,** ὄν. θ. ἔφοδος, προσβολή: — حيدرانه προσβολὴ λεοντική· || — اولی ἡ πρώτη ἔφοδος, προσβολή· || — ثانیه ἐξ ἐφόδου, διὰ μιᾶς· § **χαμλά,** κωπηλασία, καθ' ἣν οἱ κωπηλάται κωπηλατοῦσι στιβαρῶς οἱονεὶ ἔφοδον ποιοῦντες· § πλθ. حملات.

حمله جی A. **χάμλα-δζη** [βλ. حمله] ὄν. ὁ πρῶτος τῶν κωπηλατῶν λέμβου ἢ πολυκώπου ἀκατίου.

حملی A. **χαμλ-ί,** ἐπθ. κατηγορικός [λογ.] § θ. حمله: — قضیهٔ κρίσις κατηγορική.

حملیه A. **χαμλ-ιγέ,** ἐπθ. θ. πεντάνευρα [βοτ.].

حمو A **χάμβ,** ὄν. πυράκτωσις.

حموضت A. **χουμουζάτ,** ἢ حموضه **χουμουζά,** ὄν. θ. ὀξύτης, ὀριμύτης: مولد الحموضه **μσβέλλιτ-ου-λ-χουμουζά,** ὀξυγόνον.

حمول A. **χαμβλ** [ἐκ τοῦ حمل] ἐπθ. ἀνεκτικός.

حمولانه Π. **χαμβλ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων ἀνεκτικῷ.

حموله A. **χαμουλέ,** ὄν. θ. φορτίον [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ πλοίου]· || — اخذ λῆψις φορτίου· || — اخراج ἐξαγωγὴ φορτίου· || — سفینه‌نك سی یاموق ایدی — τὸ φορτίον τοῦ πλοίου ἦτο βάμβαξ· || — سندی —φορτωτική.

حموله‌لی T. **χαμουλε-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων φορτίον: — بر واپور معدن کومووری πλοῖον ἔχον φορτίον γαιανθράκων.

حموی A. **χουμμεβί,** θ. حمو **χουμμεβιγέ** [ἐκ τοῦ حمو] ἐπθ. πυρετικός, πυρετώδης.

حمی A. **χουμμά,** βλ. حما.

حمیا A. **χουμεγγά,** ὄν. θ. σφοδρότης, ἀκμή: — الشباب **χουμεγγάου-σ-σεπάπ,** ἀκμὴ νεότητος· || — الكأس **χουμεγγάου-λ-κέ'ς,** ἡ μᾶλλον εὔθυμος στιγμὴ τοῦ ποτηρίου [τῆς οἰνοποσίας].

حميات A. **χουμμεγγάτ,** πλθ. τοῦ حما βλ.

حميت A. **χαμιγέτ,** ὄν. θ. ζῆλος, πατριωτισμός, φιλοτιμία, φιλανθρωπία: — ملیه ζῆλος ἐθνικός, φιλοπατρία· || — اسلامیه ζῆλος ὑπὲρ τῆς μωαμεθανικῆς θρησκείας· || — ارباب ζηλωταί, πατριῶται, φιλάνθρωποι· || — ملیه‌سی معارف دینیه ایله تزیین ایدن اذکیای عصرندر ἐκ τῶν νοημόνων τῆς ἐποχῆς, τῶν κοσμούντων τὸν ἐθνικὸν ζῆλον διὰ τῆς θρησκευτικῆς παιδείας· || — ابراز ἐπιδεικνύω ζῆλον, φιλανθρωπίαν· § προηγουμένου τοῦ ἄρθρου [ال], γράφεται حميه **χαμιγέ:** حسب الحميه **χασπε-λ-χαμιγέ,** ὡς ἀπαιτεῖ ὁ ζῆλος, ἡ φιλοπατρία κτλ.

حميتكار Π. **χαμιγέτ-κιάρ,** ἐπθ. ζηλωτής, φιλότιμος, πατριώτης, φιλόπατρις.

حميتكارانه Π. **χαμιγέτ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ζηλωτῇ, φιλοτίμῳ, φιλανθρώπῳ, πατριωτικός: — حركات διαβήματα πατριωτικά· § ἐπρ. μετὰ ζήλου, φιλοπατρίας.

حميتلی T. ἢ حميتلو **χαμιγέτ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ζῆλον, ζηλωτής, φιλόπατρις, φιλάνθρωπος· § τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος εἰς ὑπαλλήλους μικροῦ πολιτικοῦ βαθμοῦ, ἢ εἰς ἀνθρώπους μικρᾶς κοινωνικῆς τάξεως.

حميتمند Π. **χαμιγέτ-μέντ,** ὄν. καὶ ἐπθ. ὁ ἔχων ζῆλον, ζηλωτής, φιλόπατρις, φιλάνθρωπος· § πλθ. حميتمندان.

حميتمندانه Π. **χαμιγέτ-μεντανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων ζηλωτῇ, φιλοπάτριδι, φιλανθρώπῳ: — مأثر τεκμήρια, ἔργα φιλοπατρίας, ἁρμόζοντα εἰς φιλόπατριν κτλ.

حميتمندی Π. **χαμιγέτ-μεντί,** ὄν. ἴδιον ζηλωτοῦ, ζῆλος, φιλοπατρία κτλ.

حميد A. **χαμίτ** [ρζ. حمد] ἐπθ. αἰνετός, ἀξιέπαινος: الخصال — **χαμίτου-λ-χησάλ,** ὁ ἀξιεπαίνων προσόντων [κάτοχος]· § ἐν τῶν ἐπιθέτων τοῦ Θεοῦ: — رب ὁ Κύριος ὁ αἰνετός· || — عبدال **άπτου-λ-χαμίτ,** δοῦλος τοῦ Θεοῦ [τὸ κύριον ὄνομα τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου]· § θ. حميده: — اخلاق χρηστὰ ἤθη· || — صاحبی اخلاق χρηστοήθης.

حمير A. **χιμγέρ,** ὄν. κ. ἀρχαίου λαοῦ τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας, Χιμαρῖται.

حميض A. **χσμεγίζ** [ὑποκ. τοῦ حمض] ὄν. ὑποξείδιον.

حميم A. **χαμίμ,** ὄν. στενὸς συγγενής· § ὕδωρ θερμόν.

حميوی A. **χιμγεβί,** θ. حميه **χιμγεβιγέ** [ἐκ τοῦ حميه] ἐπθ. διαιτητικός· § ὄν. διαιτητιστής, ἤτοι ἰατρὸς μόνον τὴν δίαιταν ὡς ἰαματικὸν μέσον μεταχειριζόμενος· § πλθ. حميون.

حميه A. **χαμιγέ,** βλ. حميت.

حميه A. **χιμγέ,** ὄν. θ. δίαιτα: — ادویه رἀσ πρὸς τὸ πρώτιστον τῶν φαρμάκων εἶναι ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ δίαιτα.

حناء A. **χίννα,** κ. **κννᾶ,** ὄν. κύπρος, κ. κνᾶς, ἤτοι φυτὸν ἐκ τῶν φύλλων τοῦ ὁποίου κατασκευάζεται κόνις ἐρυθρά, δι' ἧς οἱ Πέρσαι ἰδίως βάφουσι τὸν πώγωνα καὶ τὴν κόμην, αἱ δὲ γυναῖκες τοὺς ὄνυχας· βλ. καὶ حنا.

حناجر A. **χαναδζίρ,** πλθ. τοῦ حنجره βλ.

حناكر Π. **χννα-γκέρ,** ἐπθ. γυνὴ ἔργον ἔχουσα νὰ βάφῃ ἄλλοτε τοὺς ὄνυχας τῆς νύμφης διὰ κύπρου.

حنان A. **χανάν,** ὄν. εὐσπλαγχνία, οἶκτος.

حنان A. **χαννάν,** ἐπθ. εὐσπλαγχνικώτατος [ἐπίθετον τοῦ Θεοῦ].

حنبلی A. **χανπελί,** θ. حنبلیه **χανπελιγέ,** ἐπθ. ὁ τοῦ Χαμπέλ, Χαμπελίτης ἢ Χαμπελικός, ἤτοι ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Χαμπέλ, ἕνα τῶν τεσσάρων ὀρθοδοξούντων διδασκάλων τῆς μωαμεθανικῆς θρησκείας [βλ. حنفی، مالکی καὶ شافعی]· § πλθ. حنبلیون **χανπελιγούν.**

حنث A. **χίνς,** ὄν. ἀθέτησις ὅρκου, ἐπιορκία.

حنجره A. **χανδζερέ,** ὄν. θ. λάρυγξ· § πλθ. حناجر **χαναδζίρ.**

حنجرى A. **χανδζερὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. λαρυγγικός: — مرض λαρυγγῖτις· § θ. حنجره **χανδζεριγέ.**

حنجقرمق T. **χηνδζκηρμάκ,** حنجقريق **χηνδζκηρήκ,** βλ. ايڭقريق ، ايڭجرمق .

حنطل A. **χαντάλ,** ἐπθ. πελώριος, εὐρύς, ὑπερμεγέθης, κ. χαντάλικος.

حنطه A. **χηντά,** ὄν. θ. σῖτος: ـه سودا — μελάμπυρον [βοτ.].

حنظل A. **χανζάλ,** ὄν. θ. κολοκυνθίς· τ. ابو جهل قاربوزى βλ.

حنفاء A. **χῆνεφά,** πλθ. τοῦ حنيف βλ.

حنفى A. **χανεφί,** ἐπθ. Χανεφίτης ἢ Χανεφικός, ἤτοι ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Ἄμπου Χανιφᾶ [ابو حنيفه], ἕνα τῶν τεσσάρων ὀρθοδοξούντων διδασκάλων τῆς μωαμεθανικῆς θρησκείας [βλ. حنبلى]: المذهب — **χανεφίγῑν-λ-μεζχέπ,** Χανεφικοῦ δόγματος· § θ. حنفيه : — فقهاى ἱερονομικοὶ διδάσκαλοι τοῦ Χανεφικοῦ δόγματος: — سادات ἀρχηγοὶ Χανεφικοί· § πλθ. حنفيون.

حنك A. **χανέκ,** ὄν. οὐρανίσκος: اعلى — ὁ ἄνω οὐρανίσκος· || اسفل — τὸ κάτω τοῦ οὐρανίσκου μέρος τοῦ στόματος.

حنكى A. **χανεκ-ί,** ἐπθ. ὑπερῷος, ὁ, ἡ, τὸ τοῦ οὐρανίσκου: ـه بلعمى — ὑπερῳοφαρυγγαῖος [μῦς]· § θ. حنكيه .

حنوط A. **χανούτ,** ὄν. ἄρωμα ἐξ οὐσιῶν εὐωδῶν, ραντιζόμενον ἐπὶ τοῦ νεκρικοῦ σαβάνου.

حنومه A. **χανουμέ,** ὄν. θ. ὀξυρεγμία [ἰατρ.].

حنيث A. **χανὶς** [ρζ. حنث], ἐπθ. ὁ ἀθετῶν τὸν ὅρκον αὐτοῦ, ἐπίορκος.

حنيف A. **χανίφ,** ὄν. ἄνθρωπος σταθερὸς καὶ μὲ ὑγιᾶ κλίσιν πρὸς τὸν μωαμεθανισμόν· § πλθ. حنفاء **χῆνεφᾶ·** βλ. حنفى .

حنين A. **χανίν,** ὄν. ἐπιθυμία, πόθος· § θρῆνος ἐξ ὑπερβολικοῦ πόθου.

حواء A. **χάββα,** ὄν. κ. Εὔα: — بنات αἱ θυγατέρες τῆς Εὔας, τὸ γυναικεῖον φῦλον.

حواج A. **χαββὰδζδζ** [πλθ. τοῦ حاجه βλ.] ὄν. θ. προσκυνήτριαι.

حواجب A. **χαββαδζὶπ** [πλθ. τοῦ حاجب] ὄν. αἱ ὀφρῦς.

حواجيوه **χαββαδζιβά,** βλ. هواجيوه .

حوادث A. **χαββὰτὶς** [πλθ. τοῦ حادث βλ.] ὄν. θ. ἐπεισόδια, γεγονότα, συμβάντα, συμβάματα, εἰδήσεις: ـساره — εἰδήσεις εὐχάριστοι· || ـمؤلمه — εἰδήσεις θλιβεραί· || ـقواعد فقهيه ἐφαρμογὴ τῶν γεγονότων πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ Μουσουλμανικοῦ δικαίου· § ἀντὶ ἑνικοῦ: — بر μία εἴδησις· § β΄ πλθ. حوادثات **χαββατισάτ** [κακίζεται].

حوادثجى T. **χαββὰτισ-τζί,** ὄν. δημοσιογράφος, ὁ πωλῶν εἰδήσεις.

حوادثنامه Π. **χαββὰτὶς-ναμέ,** ὄν. δελτίον εἰδήσεων.

حواريون A. **χαββαριγγοὺν** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου حوارى] οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἱ Ἀπόστολοι· § مرهمى — δωδεκαφάρμακον [ἰατρ.].

حواس A. **χαββὰσ** [πλθ. τοῦ حاسه **χαββὲ**] ὄν. θ. αἰσθήσεις: خمسه — αἱ πέντε αἰσθήσεις· τ. بش طويغو .

حواشى A. **χαββαὶ** [πλθ. τοῦ حاشيه βλ.] ὄν. θ. σχόλια, σημειώσεις.

حواصب A. **χαββαβήπ,** πλθ. τοῦ حاصب βλ.

حواصن A. **χαββαβήν,** πλθ. τοῦ حاصن καὶ حاصنه βλ.

حوافر A. **χαββαφὶρ** [πλθ. τοῦ حافر] ὄν. θ. χηλαί, ὄνυχες ζώων.

حوالةً A. **χαββάλετ-εν** [αἰτ. τοῦ حواله] ἐπρ. διὰ παραγγελίας ἢ μεταθέσεως χρέους, ἢ δι' ἐντάλματος πληρωμῆς· βλ. حواله .

حواله A. **χαββαλέ,** ρ. ἀφ. θ. ἀνάθεσις, ἐπιφόρτισις [ὅοτ.]: سى — ايشك بكا ἡ ἀνάθεσις τῆς ἐργασίας εἰς ἐμέ· § παραπομπή, ἐπιψήφισις ἀναφορᾶς ὑπὸ ὑπουργοῦ εἰς γραφεῖον: — بال **πὶ-λ-χαββαλέ,** δι' ἐπιψηφίσεως· || عرضحالك تجارته برنجى محكمهٔ سى — ἡ παραπομπὴ τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸ α΄ τμῆμα τοῦ ἐμποροδικείου· || جميع — συμβούλιον παραπομπῶν· || تاريخى χρονολογία ἐπιψηφίσεως ἀγωγῆς κτλ. § τὸ καταβιβάζειν, καταφέρειν κατά τινος κτύπημα διὰ ῥάβδου, μαχαίρας, ἢ διευθύνειν τι κατά τινος κτλ. § [νμ.] μετάθεσις χρέους: ـمطلقه — ἀπόλυτος μετάθεσις· || ـمقيده — μετάθεσις περιωρισμένη, ἢ ὑπὸ ὅρον· § ἔνταλμα, παραγγελία πληρωμῆς· § πᾶν ὅ,τι κωλύει τὴν ὅρασιν, ἐπιπροσθεῖ, παρεμβάλλεται· ὕψωμα, ὀχύρωμα δεσπόζον ἄλλου, κτίριον ἢ ὕψωμα ἐξ οὗ φαίνεται τὸ ἐσωτερικὸν οἰκίας· § على — νόσος σπασμώδης τῶν νηπίων· εἶδος ἐπιληψίας προσκαίρου. ‖ Ρμ. ἀνατίθημι, παραγγέλλω, παραπέμπω, ἐπιψηφίζω ἔγγραφον εἴς τι γραφεῖον· καταβιβάζω, καταφέρω κατά τινος κτύπημα διὰ ῥάβδου, μαχαίρας, διευθύνω ὅπλον κτλ. κατά τινος· μετατίθημι χρέος [δοτ. αἰτ.] : بر كيمسه ايتمسه — παρὰ τοῦ παιδὸς τοῦ μὴ ἔχοντος ἀνεπτυγμένην τὴν κρίσιν **[σαπιϊ γάϊρι μῦμεγγὶζ]** γινομένη μετάθεσις χρέους ἐπί τινος καὶ ἡ παραδοχὴ ὑπ' αὐτοῦ μεταθέσεως γενομένης ὑπ' ἄλλου εἶναι ἄκυρος· || اولق — παρεμβάλλομαι, ἐμποδίζω τὴν ὅρασιν, δεσπόζω, ἐνοχλῶ, στενοχωρῶ.

حواله‌لى T. **χαβαλε-λί,** ἐπθ. ὑψηλός, ἐπικλινής, ἐπικείμενος· § ἐπιληπτικός.

حواله‌نامه Π. **χαβαλε-ναμέ,** ὄν. ἔνταλμα πληρωμῆς, ἤτοι γραμμάτιον δι' οὗ διατάττει τις τὸν ὀφειλέτην αὐτοῦ νὰ πληρώσῃ εἰς ἕτερον τὸ πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενον.

حوالى A. **χαβαλὶ** [πλθ. τοῦ حول] ὄν. τὰ περίχωρα, τὰ πέριξ: سى — ادرنه τὰ περίχωρα τῆς Ἀδριανουπόλεως· || ـ حجاز — τὰ περίχωρα τῆς Χεδζάζης· § ἰατρ. χῶραι, ἤτοι μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος· συνων. نواحى، ناحيه.

حوانيت A. **χαβανίτ,** πλθ. τοῦ حانوت βλ.

حوايج A. **χαβαῖδζ** [πλθ. τοῦ حاجت] ὄν. θ. ἀνάγκαι [αἱ ὑλικαί], τὰ χρειώδη : ـضروريه — τὰ χρειώδη τῆς οἰκίας· || ـحيتيه — ἀνάγκαι ἀπόλυτοι, ἤτοι πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης, ὡς ὁ ἄρτος, τὸ κρέας, ἡ κατοικία κτλ· || شتائيه — ἀνάγκαι χειμεριναί, τὰ χρειώδη τοῦ χειμῶνος, ὡς ἄνθρακες, ξύλα, κτλ. βλ. احتياج .

حوت A. **χούτ,** ὄν. ἰχθύς· § Ἰχθύς, ἤτοι ἀστερισμὸς τοῦ Ζωδιακοῦ.

حور A. **χοὺρ** καὶ حورى **χουρὶ** [πλθ. τοῦ حور **ἀχβέρ** καὶ τοῦ θ. حوراء **χαβρά,** ἐν χρήσει ἀντὶ ἑνικοῦ] ὄν. θ. νύμφη τοῦ παραδείσου κατὰ τὴν μουσουλμανικὴν θρησκείαν, Οὐρὶ συνέκδ. ὡραία γυνή: العين — **χούρου-λ-ἄϊν,** Οὐρὶ μελανόφθαλμος· § περσιστὶ ὁ πλθ. τοῦ حور [حوران], τοῦ δὲ حورى [حوريان].

حوزه A. **χαβζέ,** ὄν. θ. περιοχή, κύκλος, διοικοδοσία βασιλέως : ـ تصرف — περιοχὴ τῆς κατοχῆς, ἐξουσία, δικαιοδοσία· || هندستان انكلترەنك ـ تصرفنه داخلدر εἶναι ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἀγγλίας· || فرانسزلر تونكين ـ تصرفنه چيردكلرى οἱ Γάλλοι ἔλαβον τὸ Τογκῖνον εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῶν· § ἐπομένου τοῦ ἄρθρου ال γράφεται حوزة الاسلام: **χάβζετου-λ-ισλάμ,** ἡ δικαιοδοσία τοῦ Ἰσλάμ, ἤτοι αἱ ἰσλαμικαὶ χῶραι.

حوصله A. **χαβσαλέ,** ἢ **χαβσαλᾶ,** ὄν. θ. πρόλοβος, πρηγορεών, κ. σγάρα, δεύτερος στόμαχος πτηνοῦ· § ἱκανότης διανοητική, νοῦς, ὑπομονή, ἀνοχή: ـ تعريف خارج — ἐκτὸς τῆς ἱκανότητος τῆς περιγραφῆς, ἢ ـه صيغماز دكر وسيع ال — ῥηγμὰ ὅπερ δὲν χωρεῖ εἰς τὴν περιγραφήν, ἤτοι ἀπερίγραπτος· || **βεδί'ου-λ-χαβσαλέ,** οὗ εὐρὺς ὁ πρόλοβος, ἡ καρδία εὐρύχωρος, ὁ τὰ πάντα ὑπομένων· || سى طار — ἢ — تنك **τένκ-χαβσαλέ,** οὗ στενὸς ὁ πρόλοβος, ἀνυπόμονος· || الماز شى — πρᾶγμα ὅπερ δὲν ἀνέχεται ὁ στόμαχος, ἤτοι πρᾶγμα ὅπερ εἶναι οὐχὶ ὀρθόν, οὐχὶ σύμφωνον τῇ τιμῇ, φιλοτιμίᾳ· || ـه صيغدير مق — ποιῶ τὸν νοῦν νὰ περιλάβῃ τι, ἐννοῶ, ἀνέχομαι· || ادراكه صيغدير مق — ἐννοῶ· § [ἀνατ.] λεκάνη, ἤτοι κοιλότης ὀστεώδης ἐν τῷ ὑπογαστρίῳ, περιλαμβάνουσα τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα τῆς γεννήσεως καὶ τὴν κύστιν.

حوصلى A. **χαβσαλ-ὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. λεκανικός : ـ صدرى — λεκανοτροχαντηρικός.

حوض A. **χάβζ,** κ. **χαούζ,** ὄν. δεξαμενή, κ. χαβοῦζι : ـ بغچه — δεξαμενὴ κήπου· || ـ حمام — δεξαμενὴ βαλανείου· || ـ كبير — μεγάλη δεξαμενή· || ـ ساج — δεξαμενὴ πλωτή· || ـ ماء — πνευματικὴ σκάφη [χημ.]· § πλθ. حياض **χιγιὰζ** καὶ احواض **ἀχβάζ.**

حوضلامق T. **χαουζ-λαμάκ,** θέτω εἰς τὴν δεξαμενὴν [αἰτ.]: — كمى يى εἰσάγω τὸ πλοῖον εἰς τὴν δεξαμενὴν πρὸς ἐπισκευήν.

حوضلانمق T. **χαουζ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. λιμνάζω [ὕδωρ βροχῆς κτλ.].

حوضه A. **χαβζᾶ,** ὄν. θ. λεκάνη, δεξαμενή: سی — نهری سن ἡ λεκάνη τοῦ ποταμοῦ Σηκουάνα **[σέν]**.

حوقله A. **χαβκαλέ,** ὄν. θ. τὸ ὀδεύειν ταχέως, σπουδή: § عجول — ἡ σπουδὴ τοῦ ἐπειγομένου· § ταὐτὸ حولقه βλ.

حول A. **χάβλ,** ὄν. ἔτος: كامل — πλῆρες ἔτος· § μεταβολὴ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑτέραν κατάστασιν· § δύναμις [βλ. حولقه]· § τὰ πέριξ, ὁ περίβολος: بيت — τὰ πέριξ ἢ ἡ αὐλὴ τοῦ οἴκου [βλ. حولی] ‖ كعبه — ὁ περίβολος τοῦ Κιαμπέ, ἤτοι τοῦ ἐν Μέκκᾳ τεμένους· § πλθ. حوالی **χαβαλί,** βλ.

حول A. **χάβλ,** ὄν. στραβισμός, κ. ἀλλοιθωριὰ [τουρκ. شاشيلق]· ‖ زنق — ρινοψία, νόσος τοῦ κανθοῦ [ἤτοι τῆς ἐσωτερικῆς γωνίας τοῦ ὀφθαλμοῦ] ἀνοίγουσα σύριγγα ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ῥῖνα.

حول A. **χάβλε,** ἐπρ πέριξ: الفم — **χάβλε-λ-φέμμ,** περιστόμιος· ‖ المبيض — **χάβλε-λ-μεπγέζ,** περιγύναιος· ‖ الشرج — **χάβλε-ὸ-σέρδζ,** περιδακτύλιος.

حولامق χαβλαμάκ, βλ. هاولامق.

حولان A. **χαβλάν,** ὄν. : هندی — ἄκμηλον [φυτ.].

حولقه A. **χαβλεκᾶ,** ὄν. θ. τὸ ἐκφωνεῖν τὴν φράσιν: لا حول و لاقوة إلا بالله **λὰ χάβλε bέ λὰ κούbbετε ἴλλα πίλλαχι,** οὐκ ἔστι δύναμις, οὐκ ἔστιν ἰσχὺς εἰμὴ ἐν τῷ Θεῷ.

حوله A. **χαβλέ,** ὄν. θ: رومیه — κλήθρα [δένδρον].

حولی **χαβλῆ,** ἢ آولی **ἀβλῆ,** ὄν. αὐλή. Ἡ λέξις κατὰ μὲν τὸ لهجه ἐκ τοῦ آغل **ἀγὶλ** = μάνδρα, κατὰ δὲ τὸ لغت كتابی ἐκ τοῦ ἀραβ. حول **χὰβλ** = πέριξ, περίβολος, κατὰ δὲ τὸ قاموس فرانسوی ἡ Ἑλληνικὴ αὐλή· § βλ. خاولی

حولیجان A. **χαβλιδζάν,** ὄν. ἄκορον, ἤτοι φυτὸν τῆς Ἰνδίας ἔχον ἀρωματικὰς τὰς ῥίζας.

حولیجانیه A. **χαβλιδζαν-ιγέ,** ἐπθ. θ. ἀκοροειδῆ [φτ.].

حویار **χαβγιάρ,** βλ. خاویار.

حویصل A. **χδβεϊσάλ,** καὶ θ. حویصله **χδβεϊσαλὲ** [ὑποκ. τοῦ حوصله **χαβσαλὲ**] ὄν. κύστις· § πλθ. حویصلات **χδβεϊσαλάτ.**

حویصلی A. **χδβεϊσαλ-ί,** ἐπθ. φλυκταινοειδής, κύστώδης.

حوین A. **χδβεῖν** [ὑποκ. τοῦ حیوان] ὄν. ζωΰφιον, μικρόβιον· § πλθ. حوینات : بسیطه — πρωτόζωα· ‖ منویه — σπερματόζωα.

حویه A. **χαβγέ,** ὄν. θ. [ἀνατ.] ἐξόγκωμα περὶ τὴν ὀσφὺν τῶν ὑδερικῶν· ‖ ملتحمه — , χήμωσις, ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τῆς ὀφθαλμίας.

حی A. **χάγγι,** ἐπθ. ζῶν: و میت — ζῶν καὶ νεκρός· ‖ جناب — ὁ θεὸς ὁ ζῶν, ὁ ἀθάνατος **[λὰ γεμούτ]**· § πλθ. احیا **ἀχγιά** : — و اموات ζῶντες καὶ νεκροί· § βλ. حیات.

حی A. **χάγε,** ἔλθετε, προσέλθετε: على الصلاة — على الفلاح — **χάγε ἀλέ-ὸ-σαλάτ, χάγε ἀλέ-λ-φελάχ,** προσέλθετε εἰς τὴν προσευχήν! προσέλθετε εἰς τὴν σωτηρίαν! [μέρος τῆς προσκλήσεως, δι' ἧς ὁ μουεζίνης ἀπὸ τοῦ μιναρὲ προσκαλεῖ τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν προσευχήν].

حیاً A. **χάγγεν** [αἰτ. τοῦ حی ζῶν] ἐπρ. ζῶν: اخذ و گرفت ایتمك — συλλαμβάνω τινὰ [κακοῦργον] ζῶντα, ζωγρῶ.

حیا A. **χαγιά,** ὄν. αἰδώς: صاحب — αἰδήμων· ‖ بی — ἀναιδής.

حیات A. **χαγιάτ** [βλ. حی، حیوان] ὄν. θ. ζωή, βίος : ده — حال ἐν καταστάσει ζωῆς, ἤτοι ἐνῷ ζῇ ἢ ἔζη, ζῶν· ‖ مدت — διάρκεια ζωῆς, βίου· ‖ جاودانی ἢ جاودان — αἰώνιος ζωή, ἀθανασία· ‖ كاذبه — ψευδαισθησία [καὶ ὀυχὶ حی كاذب] .

حیات T. **χαγιάτ,** ὄν. προπύλαιον, πρόθυρα οἰκίας.

حیات A. **χαγγιάτ** [πλθ. τοῦ حیه **χαγγὲ**] ὄν. θ. ὄφεις.

حیات افزا Π. **χαγιὰτ-έφζά,** ἐπθ. ὁ αὐξάνων τὴν ζωήν : باد صبا — ζωογόνος αὔρα.

حیاتبخش Π. **χαγιὰτ-πάχζ,** ἢ حیاتبخشا **χαγιὰτ παχσᾶ,** ἐπθ. ὁ διδοὺς ζωήν, ζωογόνος.

حیاتی A. **χαγιατί,** θ. حیاتیه **χαγιατιγὲ** [ἐκ τοῦ حیات] ἐπθ. ζωϊκός : مسئلهٔ حیاتیه ζήτημα ζωτικόν· § ὄν. حیاتی: ἰατρὸς ὑπάγων ὀργανικὴν ἐνέργειαν εἰς ζωτικὴν ἀρχήν, ζωτικόδοξος· ὁ πλθ. حیاتیون **χαγιατιγούν.**

حیادید **χαγιαδὶδ** [πλθ. ἀραβ. τοῦ حیدود **χαϊδούδ,** βλ.] ὄν. λησταί: — و اشقیا κακοῦργοι καὶ λησταί.

حیاسز T. **χαγιασζ,** ἐπθ. ἀναίσχυντος, ἀναιδής.

حیاسزلق T. **χαγιασζ-λήκ,** ὄν. ἀναισχυντία, ἀναίδεια.

حیاض A. **χιγιάζ** [πλθ. τοῦ حوض **χὰβζ**] ὄν. δεξαμεναί.

حیاك A. **χαγγιὰκ** [ῥζ. حیك] ὄν. ὑφάντης· συνών. حائك .

حیاك الله A. **χάγγια-κιάλλαχου,** ὁ Θεὸς νὰ σὲ πολυετῇ [φράσις ἐκφερομένη πρὸς ἔπαινον καὶ ἐπιδοκιμασίαν].

حیاکت A. **χιγιακέτ,** ὄν. θ. ὑφαντική.

حیث A. **χαΐς,** ἐπρ. ποῦ; ἐν χρήσει ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἔν τισι φράσεσιν, ὡς: من المجموع — **μὶν χαΐδι-λ-μεδζμοῦ',** ἐν συνόλῳ· ‖ من المادة فاسد — **μὶν χαΐδι-λ-ματτὲ φασίτ,** πλημμελὴς καθ' ὕλην, καὶ من الصوره فاسد — **μὶν χαΐδι-σ-σουρὲ φασίτ,** πλημμελὴς κατὰ τύπον [συλλογισμός]· ‖ βλ. καὶ من .

حیثیت A. **χαΐσ-ιγέτ,** ὄν. θ. ἀξιοπρέπεια, ὑπόληψις, τιμή: ذاتیه — ἀτομικὴ ὑπόληψις· ‖ اصحاب — οἱ ἀξιοπρεπεῖς, οἱ κάτοχοι ἀξιοπρεπείας, ὑπολήψεως· ‖ طوقونمق — προσβάλλω τὴν ἀξιοπρέπειαν· ‖ يله — **χαΐσιγετίϊλε,** ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ... καθό: اعضاسندن بولنمق — كندیسنك ده علاقه دار بولندیغی هیئت اجتماعیه‌نك منافع عمومیه‌سی τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας, εἰς ἃ καὶ ὁ ἴδιος ἐνδιαφέρεται, καθὸ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς τυγχάνων.

حیثیتسز T. **χαΐσιγετ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἀξιοπρεπείας, ὑπολήψεως.

حیثیتلی T. **χαΐσιγετ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξιοπρέπειαν, ὑπόληψιν.

حیدر A. **χαϊτέρ,** κ. **χαϊτάρ,** ὄν. λέων· § ἐπίθ. τοῦ Ἀλῆ γαμβροῦ τοῦ Μωάμεθ.

حیدرانه Π. **χαϊτερ-ανέ,** ἐπθ. λεόντειος, λεοντικός· § ἐπρ. λεοντηδόν.

حیدره A. **χαϊτερέ,** ὄν. θ. λέων· βλ. حیدر .

حیدری Π. **χαϊτερί,** ὄν. τὸ εἶναι λέοντα, γενναιότης· § ἐπθ. λεόντειος.

حیدود **χαϊτοὺτ** [Οὐγγρ.] ὄν. ληστής· § πλθ. ἀραβιστὶ حیادید **χαγιαδὶδ** [ἡ λέξις κακίζεται ὡς βάρβαρος, διότι ἐξ ὀνόματος ἑτερογλώσσου δὲν ἐπιτρέπεται ὁ σχηματισμὸς ἀραβικοῦ πληθυντικοῦ].

حیدودلق T. **χαϊτουτ-λούκ,** ὄν. ληστεία.

حیدهمق **χαϊταμὰκ,** βλ. هایدامق .

حیران A. **χαϊρὰν** [ἐκ τοῦ حیرت] ἐπθ. ἔκθαμβος, θαυμαστής: بن اك — ی‌یم یا — یدر کیمك اول کیمك ἐγὼ εἰμι θαυμαστὴς ἐκείνου· ἀλλ' ἐκεῖνος τίνος θαυμαστὴς εἶναι; ‖ — — اطرافنه باقینور ایدی παρετήρει περὶ ἑαυτὸν λίαν ἔκθαμβος ‖ قالق — ἐκπλήττομαι, μένω ἔκθαμβος [δοτ.]: اولدم اندامنه — ἐξεπλάγην ἐπὶ τῷ ἀναστήματι αὐτῆς.

حیرت A. **χαϊρέτ,** ὄν. θ. ἔκπληξις, θαυμασμός, ἀπορία, ἔκστασις: بو خصوصده — κύριον ἔρχεται ἀπορία εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· ‖ قالق — μένω ἐν ἐκπλήξει, ἢ ἔκπληκτος, ἔκθαμβος, ἐκστατικός, ἀπορῶ, ἀμηχανῶ· ‖ براقق — ده ἀφίνω εἰς ἔκπληξιν, θαυμασμόν· ‖ طالق — ه βυθίζομαι, πίπτω εἰς ἔκστασιν, ἐξίσταμαι.

حیرت افزا Π. **χαϊρὲτ-έφζά,** ἐπθ. ὁ αὐξάνων τὸν θαυμασμόν, τὴν ἔκπληξιν.

حیرتبخش Π. **χαϊρὲτ-πάχζ,** ἢ حیرتبخشا **χαϊρὲτ-παχσᾶ,** ἐπθ. ὁ προξενῶν θαυμασμόν, ἔκπληξιν, θαυμάσιος: حیرتبخش عقول ὁ ἐκπλήττων τὰ πνεύματα.

حیرتزده Π. **χαϊρὲτ-ζετέ,** ἐπθ. ὁ πλαγεὶς ὑπὸ θαυμασμοῦ, ἐκστατικός.

حیز A. **χαγίζ,** ὄν. θέσις, τόπος : اعتبار — θέσις ὑπολήψεως, ὑπόληψις· ‖ امكان — θέσις δυνατοῦ, δυνατόν· ‖ حصول — θέσις ἐπιτεύξεως, πραγματοποίησις: حصوله كلك — πραγματοποιοῦμαι, ἐπιτυγχάνομαι· ‖ مثلث — μεσόφραγμα, μεσοθώραξ, ἤτοι μεμβράνα διαιροῦσα καθέτως τὸ στῆθος· ‖ آرا — ὁ κοσμῶν τὴν θέσιν.

حیزران T. **χαϊζεράν,** ὄν. δόναξ, κάλαμος· βλ. καὶ هزارن καὶ خزارن .

حیزوم A. **χαϊζούμ,** ὄν. ἀκρωμία, ἀκρωμὶς [ἵππου]· § πλθ. حیازیم **χαγιαζίμ.**

حیض A. **χαΐζ,** ὄν. ἔμμηνα, καταμήνια: — نسوانیدن قاق αἷμα ἐμμηνιακόν· ‖ — انقطاع διακοπὴ τῶν γυναικείων ἐμμήνων.

حيطان } A. **χητὰν** [πλθ. τοῦ حائط] ὄν. τοῖχοι, φράκται: للحيطان آذان **λι-λχητάνι ἀζάν,** τοῖς τοίχοις ὦτα, ἤτοι καὶ οἱ τοῖχοι ἔχουσιν ὦτα, ἢ πρόσεχε τοὺς ὠτακουστάς.

حيطه } A. **χητά,** ὄν. θ. αὐλή, περίβολος: عقول خارجنده ـِ— ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τοῦ νοός, πρᾶγμα ὅπερ δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὁ νοῦς, ἐκτὸς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας.

حيف } A. **χαῖφ,** ὄν. ἄδικον· § ἐπφ. κρῖμα! βλ. ἐπομ.

حيفا } A. **χάϊφ-α,** ἐπφ. φεῦ! κρῖμα! δυστυχῶς! [ἐνίοτε ἀκολουθεῖται ὑπὸ τοῦ كه **κι** ἢ كيم **κιμ**]: كه نائل مقصود اولهمدی — δὲν ἠξιώθη φεῦ! τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

حيفلانمق } T. **χαϊφ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. λέγω κρῖμα! φεῦ! ταλανίζω, λυποῦμαι.

حيق } T. **χήκ,** μορ. ἐν χρήσει μετὰ τοῦ μορ. ميق **μήκ,** σημαῖνον ἀσθενῆ ἔνστασιν: ديمك — ميق حيق ποιῶ ἐνστάσεις.

حيقرمق } T. **χαϊκρμάκ,** βλ. حايقرمق.

حيل } A. **χιγέλ** [πλθ. τοῦ حيله] ὄν. θ. δόλοι, πανουργίαι: و دسائس — πανουργίαι καὶ ραδιουργίαι.

حيلولت } A. **χαϊλουλέτ** [ρζ. حيل] ρ. ἀφ. ἐπιπρόσθησις, παρένθεσις [ἐμποδίου]: موانع ـِ— ἢ ى— ἐπιπρόσθησις ἐμποδίων. ‖ Ρμ. ἐπιπροσθῶ, παρεντίθεμαι [δοτ.].

حيله } A. **χιλέ,** ὄν. θ. δόλος, πανουργία, ἀπάτη: و خديعه — δόλος καὶ ἀπάτη. ‖ Ρμ. δολιεύομαι [δοτ.]· ‖ ايله— μετὰ δόλου, δολίως· § πλθ. حيل **χιγέλ.**

حيله باز } Π. **χιλὲ-πάζ,** ἐπθ. δόλιος, πανοῦργος, ἀπατεών.

حيله ساز } Π. **χιλὲ-σάζ,** ἐπθ. ταὐτὸ τῷ προηγ.

حيله سز } T. **χιλε-σίζ,** ἐπθ. ἄδολος, μὴ νενοθευμένος, μὴ παραπεποιημένος.

حيله كار } Π. **χιλε-κιάρ,** ἐπθ. πανοῦργος, δόλιος, ἀπατεών.

حيله كارانه } Π. **χιλε-κιαρανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων δολίῳ, πανούργῳ, πανουργικὸς-ῶς.

حيله كارلق } T. **χιλε-κιαρλήκ,** ὄν. δολιότης, πανουργία.

حيله كارى } Π. **χιλε-κιαρί,** ὄν. ταὐτὸ προηγουμένῳ.

حيله لى } T. **χιλε-λί,** ἐπθ. ὁ περιέχων δόλον, πανουργίαν, δόλιος, νενοθευμένος, παραπεποιημένος: افلاس—πτώχευσις δολία· ‖ مفلس—δόλιος χρεωκόπος· ‖ يغ— ἔλαιον νενοθευμένον.

حين } A. **χίν,** ὄν. χρόνος, καιρός, ὥρα: عزيمتنده ـِ— ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀναχωρήσεώς του, κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του· ‖ عودت ـِ— χρόνος ἢ ὥρα ἐπιστροφῆς· ‖ حاجتده ـِ— ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης· ‖ ـِ— تحصيل χρόνος σπουδῆς· ‖ استراحتده ـِ— ἐν ὥρᾳ ἀνέσεως· § πλθ. احيان **ἀχγιάν.**

حينونت } A. **χαϊνουνὲτ** [ἐκ τοῦ حين] ὄν. θ. προσέγγισις χρόνου: موسم ـِ— ἡ προσέγγισις τῆς ὥρας τοῦ ἔτους.

حيوان } A. **χαϊβὰν** [ρζ. حيو] ὄν. ζῶον: ناطق ـِ— ζῶον λογικόν, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος· ‖ نباتى ـِ— ζωόφυτον· ‖ ناقص ـِ— πρωτόζωον· ‖ شعاعى ـِ— ἀκτινωτόν· ‖ منفرد ـِ— μονοζωϊκός· § κτῆνος, ζῶον πρὸς ἐπίβασιν, ἵππος: ينمه — ἐπέβην τοῦ ἵππου· ‖ سرقى —ζωοκλοπή· § μτφρ. εὐήθης, κτῆνος· § πλθ. حيوانات βλ.

حيوانات } A. **χαϊβαν-άτ,** πλθ. θ. ζῶα: باطنى ـِ— ἐνδόζωα· ‖ بيتيه ـِ— κατοικίδια ζῶα· ‖ زاحفه ـِ— ἑρπετά· ‖ مجتمعه ـِ— πολυζωϊκά· ‖ مكيسه ـِ— μαρσιπποφόρα· ‖ منويه ـِ— ζωόσπερμα· ‖ ناعمه ـِ— μαλάκια· ‖ تقيعيه ـِ— ἐγχυματικά.

حيوانجه } T. **χαϊβάν-δζα,** ἐπρ. κτηνωδῶς, ὡς κτῆνος, βλακωδῶς.

حيوانلق } T. **χαϊβαν-λήκ,** ὄν. κτηνωδία, βλακεία, εὐήθεια.

حيوانى } A. **χαϊβαν-ί,** θ. حيوانيه **χαϊβανιγέ,** ἐπθ. ζωϊκός· § κτηνώδης.

حيوانيت } A. **χαϊβαν-ιγέτ,** ὄν. θ. ζωότης, κτηνωδία.

حيه } A. **χαγγέ,** ὄν. θ. ὄφις: سودا ـِ— ἀσπίς, ὄφις θανατηφόρος· § πλθ. حيات **χαγγάτ:** و عقارب — ὄφεις καὶ σκορπίοι.

خ

خ } **χή,** ἔννατον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου, ὅπερ ἐν τῇ τουρκικῇ διαλέκτῳ τῆς Κων]πόλεως ἀπολέσαν τὴν τραχύτητα αὐτοῦ προφέρεται ὡς τὸ ἡμέτερον χ [βλ. خا]. Ἀριθμητικῶς σημαίνει 600 [βλ. ابجد].

خا } A. **χά,** ὄνομα τοῦ γράμματος خ καλουμένου καὶ معجمه خای **χάϊ μῦ'ὄζεμέ,** χὰ τὸ ἔνστικτον, κατ'ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ح καλούμενον مهمله خای **χάϊ μῦχμελέ,** χὰ τὸ ἄστικτον.

خا } Π. **χά,** ἢ خای **χάϊ** [προστ. τοῦ خايدن **χαγιτὲν**] ὁ μασσῶν: — شكر ὁ μασσῶν ζάχαριν· μτφ. ὁ ὁμιλῶν μὲ πολλὴν γλυκύτητα, χάριν· ‖ — ژاژ ὁ λέγων ἀνοησίας, μωρολόγος.

خائب } A. **χαῖπ** [ρζ. خوب] μτχ. ὁ ζημιωθείς, ἀποτυχὼν τοῦ ποθουμένου, ἀπηλπισμένος: — و خاسر ἀπηλπισμένος, ἀπογοητευμένος· § πλθ. خائبون καὶ خائبين.

خائباً } A. **χάϊπ-εν,** ἐπρ. ἐν ἀποτυχίᾳ, ἄπελπις, ἀπηλπισμένος: — خاسراً عودت ἐπέστρεψεν ἄπελπις καὶ ἐζημιωμένος.

خائف } A. **χαῖφ** [ρζ: خوف] ἐπθ. φοβούμενος, πεφοβισμένος, δειλός: —الخائن **ἐλ-χαῖν[ου] χαῖφ[ουν]** ὁ ἄπιστος φοβεῖται [πρμ. ὅποιος ἔχει τὴν μυῖγα σκιάζεται]· βλ. خائف § πλθ. خائفين ، خائفون.

خائفاً } A. **χάϊφ-εν,** ἐπρ. δειλῶς, πεφοβισμένος: يوله چيقدى — ἀνεχώρησε πεφοβισμένος.

خائفانه } Π. **χαϊφ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων δειλῷ, δειλός, περιδεής: —مقابله ἀνταπόδοσις ἢ ἀπάντησις δειλή· § ἐπρ. περιδεῶς.

خائن } A. **χαῖν** [ρζ. خون, βλ. خيانت] ἐπθ. ἐπίβουλος, ἄπιστος, ἀχάριστος, προδότης: ـِ— خادم ὑπηρέτης ἄπιστος· βλ. خائف· § πλθ. ὁμλ. خائنون ، خائنين καὶ ἀνώμ. خونه **χαβενέ.**

خائنانه } Π. **χαϊν-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων ἀπίστῳ, ἀχαρίστῳ, προδοτικός: ـِ— حركت διαγωγὴ προδοτική.

خائنلق } T. **χαϊν-λήκ,** ὄν. ἐπιβουλή, ἀπιστία, προδοσία.

خاتم } A. **χατὲμ** [ρζ. ختم] ὄν. σφραγίς: نقش ـِ— τύπος σφραγῖδος, ἐκμαγεῖον· ‖ وضع — σφράγισις· § δακτύλιος: الماس ـِ— δακτύλιος ἀδαμάντινος· ‖ ياقوت ـِ—δακτύλιος ἐκ σαπφείρου· ‖ زحل ـِ— ὁ δακτύλιος τοῦ Κρόνου **[ζσχάλ]**· § τὸ ἐπισφράγισμα, ὁ τελευταῖος: المرسلين —, ἢ — **الأنبيا χατέμου-λ-μῦρσελίν,** ἢ **χατέμου-λ-ἐνπιγιά,** τὸ ἐπισφράγισμα τῶν προφητῶν [ὁ Μωάμεθ]· § Μωσαϊκὸν ἐξ ἐβένου ἢ ἐλεφαντόδοντος, ἐπικολλώμενον ἐπὶ τοῦ ξύλου πρὸς διακόσμησιν· § چچكى—ἀλθαία, κ. δενδρομολόχα· § πλθ. خواتم ἢ خواتيم **χαβατίμ.**

خاتم } A. **χατὶμ** [ρζ. ختم] μτχ. ὁ σφραγίζων: اوراق ـِ— ὁ σφραγίζων τὰ ἔγγραφα· § ὁ συμπληρῶν, ὁ δίδων τέλος: قرآن ـِ— ὁ ἀναγινώσκων ὁλόκληρον τὸ Κοράνιον.

خاتمه } A. **χατιμὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ὄν. τέλος, τέρμα, ἐπισφράγισμα: كلام ـِ— ἢ مقال ἐπισφράγισμα λόγου, ἐπίλογος· ‖ ـِ— حسن καλὸν τέλος, ἐπισφράγισμα, ἐπίλογος· ‖ خاتمة المفسرين **χατίμετου-λ-μῦφεσσιρίν,** τὸ ἐπισφράγισμα, ὁ τελευταῖος τῶν ἑρμηνευτῶν· ‖ حيات ـِ— τέλος τοῦ βίου· ‖ چكمك—δίδω τέρμα: حياتنه كندى اليله چكدى — ἔδωκεν ἰδιοχείρως τέρμα εἰς τὸν βίον αὐτοῦ, ἤτοι πυτοκτόνησεν.

خاتمه كش } Π. **χατιμε-κές,** ἐπθ. ὁ τιθεὶς τέρμα: حيات ـِ— ὁ τιθεὶς τέρμα εἰς τὸν βίον. ‖ Ρμ. اولق — τίθημι τέρμα, ἐπισφραγίζω: اولدى —نقطه مشوش بر صورتده ἔθηκε τέρμα εἰς τὸν λόγον του συγκεχυμένως πως

خاتميه A. **χατεμ-ιγέ,** ἐπθ. θ. μαλάχια, μαλαχοειδῆ [φτ.].

خاتون A. Π. **χατοὺν** [τ. قادين **κατήν,** βλ.] ὄν. δέσποινα, κυρία, γυνή, οἰκοδέσποινα: —قیامت ἡ δέσποινα τῆς ϐ΄ παρουσίας [ἐπίθετον τῆς عذرا θυγατρὸς τοῦ προφήτου Μωάμεθ]·‖— عایشه ἡ κυρία Ἀϊσέ· § —كوزل ἄτροπος [φτ.]· § πλθ. ἀρϐ. خواتين **χαϐατίν,** βλ.

خاتونجق T. **χατουν-δζούκ,** ὄν. γυνὴ τοῦ λαοῦ.

خاچ **χὰτς** [κατὰ τὸ عجم, ἡ λ. ἀρμενικὴ] ὄν. σταυρός: —كرمك **χατσά γκερμέκ,** τανύω ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, σταυρῶ, κ. σταυρόνω.

خاچان T. **χάτσαν,** βλ. قاچان.

خاچلامق T. **χατσ-λαμάκ,** ρμ. μτϐ. σταυρῶ, κ. σταυρόνω [αἰτ.].

خاچواری T. **χατσ-ϐαρῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων σχῆμα σταυροῦ, σταυροειδής· § ἐπρ. σταυροειδῶς.

خاخام **χαχάμ,** ὄν. ραϐδῖνος: — باش πρῶτος ραϐδῖνος [ἐν ταῖς συνοικίαις]·‖ باشی — ἀρχιρραϐῖνος [ϐλ. احبار]·‖ باشیلق — ἀρχιρραϐινεία.

خاخاملق T. **χαχαμ-λήκ,** ὄν. ραϐϐινεία.

خاد A. **χάτ,** ὄν. ἰκτῖνος· τ. چیلاق.

خادع A. **χατί'** [ρζ. خدع, ϐλ. عدع] ἐπθ. ἀπατεών, δόλιος: —بایع πωλητὴς δόλιος.

خادعانه Π. **χατί'-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων ἀπατεῶνι, δολίῳ, ἀπατηλός: — معامله συμπεριφορὰ ἢ πρᾶξις δολία, ἀπατηλή.

خادم A. **χατίμ** [ρζ. خدم, ϐλ. خدمت] μτχ. ἢ ἐπθ. ὁ ὑπηρετῶν, θεράπων: الحرمين — الشريفين **χατίμου-λ-χαρεμέϊνι-ὰ-σερηφέϊν,** θεράπων τῶν δύο ἱερῶν πόλεων, ἤτοι τῆς Μέκκας καὶ Μεδινᾶς [τίτλος ἀπονεμόμενος τῷ Σουλτάνῳ]· ὄν. ὑπηρέτης· § πλθ. خدمه **χατεμέ,** خدم **χατέμ** καὶ خدام **χσττάμ·** § θηλ. خادمه **χατιμέ·** § ἡ λέξις خادم κοινῶς σημαίνει εὐνοῦχος· ἐξ οὗ τὸ كتم— εὐνουχίζω [αἰτ.].

خاذل A. **χαζίλ** [ρζ. خذل] ἐπθ. ἀχρεῖος, εὐτελής, οὐτιδανός· § πλθ. خذله **χα·** ζελέ: دندر — ἐκ [τῆς τάξεως] τῶν ἀχρείων, εὐτελῶν· [ὁ ἑνικὸς σπανίως ἐν χρήσει].

خار Π. **χάρ,** ὄν. ἄκανθα· § ἐρωτοτροπίαι καὶ ἀκκισμοὶ ἐρωμένης: اشتر — **χάρι δὸτδρ,** σκόλυμος, κ. γαδουράκανθον· ‖ ماهی — **χάρι μαχί,** ἄκανθα ἰχθύος, κ. ψαροκόκκαλον.

خار T. **χάρ,** μόριον ἐπαναλαμϐανόμενον πρὸς παράστασιν τοῦ κελαρυσμοῦ ἀφθόνως ῥέοντος ὕδατος, ἢ ῥόγχου [ρογχαλητοῦ], ἢ γρυσμοῦ κυνῶν ἑτοιμαζομένων εἰς πάλην: طور اقار — — ἐξακολουθεῖ νὰ ῥέῃ ἀφθόνως· ϐλ. خارل καὶ παράγωγα خارلامق، خارلدی κτλ. καὶ خور **χόρ,** خر **χήρ.**

خارا Π. **χαρά,** ὄν. μάρμαρον: شكاف — **χαρὰ-σικιάφ,** ὁ σχίζων μάρμαρον·‖ ضربهٔ شكاف — κτύπημα σχίζον τὸ μάρμαρον· § εἶδος ὑφάσματος μεταξωτοῦ ἔχοντος κυματισμούς, κ. νερὰ [moiré]· ϐλ. καὶ عاره.

خارآور Π. **χὰρ-ὰϐέρ,** ἐπθ. ὁ φέρων ἄκανθαν, ἀκανθωτός.

خارپشت **χὰρ-πὸστ,** ὄν. ἀκανθόχοιρος.

خارت T. **χάρτ,** μορ. ϐλ. قارت.

خارج A. **χαρὶδζ** [ρζ. خرج] ἐπθ. ὁ ἐκτός, ἤτοι ὁ μὴ ἀποτελῶν μέρος, ὁ μὴ συμπεριλαμϐανόμενος, ἀποκλειόμενος· ἀντίθ. داخل· [دن]: قالور — تعریفدن μένει ἐκτὸς τοῦ ὁρισμοῦ, δὲν συμπεριλαμϐάνεται· § [νομ.] ὁ μὴ κάτοχος· ἀντίθ. ذی الید **ζῆ-λ-γὲτ**=ὁ κάτοχος, ἤτοι ὁ κατέχων πρᾶγμά τι κινητὸν ἢ ἀκίνητον· § ὄν. τὸ ἔξω, ἢ ἐπρ. ἐκτός: —ندە قپوسی اوطه ἔξω τῆς θύρας τοῦ δωματίου **[χαριδζινὲ]**· ‖ اشبو جوابی —ندە بر دیه‌جك وارمی ἔχει νὰ εἰπῇ τι ἐκτὸς τῆς ἀπαντήσεως αὐτοῦ ταύτης;‖—وظیفه‌مدن ἐκτὸς τοῦ καθήκοντός μου, τῆς ἁρμοδιότητός μου·‖ —از وظیفه **χαριὸζ ἐζ ϐαζιφέ,** ἐκτὸς τοῦ καθήκοντος, ἀναρμοδίως, καθ' ὑπέρϐασιν καθήκοντος·‖ —عادتدن ἐκτὸς τῆς συνηθείας, ἀσυνήθης, ἀσύνηθες· ‖ —دن ἔξωθεν· ‖ —قسمت πηλίκον [ἐξαγόμενον διαιρέσεως]· ‖ —ابط παραμασχάλιος [ϐοτ.] ‖—عن المركز **χαριὸζ ὰν ἐλ μερκέζ,** ἐκκεντρικὸς [μηχ.] § θ. خارجه.

خارجاً A. **χάριδζ-εν,** ἐπρ. ἐξωτερικῶς, ἔξωθεν [ἀντίθ. داخلاً **τάχηλεν,** ἐσωτερικῶς]: —تزیین ایتك κοσμῶ ἔξωθεν·‖ احاطه —ایتك περιϐάλλω ἔξωθεν.

خارجتان A. **χαριὸζετάν,** δυϊκ. τοῦ خارجه θ. τοῦ خارج· ϐλ. زاویه، زاویتان.

خارجی A. **χαριὸζ-ί,** ἐπθ. ἐξωτερικὸς [ἀντίθ. داخلی]: —قسم τὸ ἐξωτερικὸν μέρος· § ὁ ἀνήκων εἰς αἵρεσιν κηρυχθεῖσαν κατὰ τοῦ Ἀλῆ, γαμϐροῦ τοῦ Μωάμεθ, καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ὁ πλθ. خوارج **χαϐαριὸζ**·§ الدماغ — **χαριὸζίσ-τ-τιμάγ,** ἐξεγκέφαλος [φσ. ἱστ.]·§θ. خارجیه· ϐλ. ἐπόμ.

خارجیه A. **χαριὸζ-ιγὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἐξωτερικός: —تزیینات κοσμήματα ἐξωτερικά· ‖ —امور ὑποθέσεις ἐξωτερικαί·‖نظارتی —ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ ناظری—ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν [ἐξυπονοεῖται امور ἤτοι ὑποθέσεων].

خارخار Π. **χαρ-χάρ,** ὄν. κνησμός, κ. φαγοῦρα [ϐλ. خارش]·§ ταραχὴ καρδίας, ἀνησυχία, ἀγωνία· § μόρ. τ. ϐλ. خار.

خارزار Π. **χὰρ-ζάρ,** ὄν. ἀκανθών.

خارش Π. **χαρ-ίς,** ὄν. κνησμός, κ. φαγοῦρα.

خارق A. **χαρίκ** [ρζ. خرق] ἐπθ. ὁ σχίζων: العاده — **χαρίκου-λ-ά'τέ,** ἢ عاده— **χαρίκι ά'τέ,** ἔκτακτος· § θ. خارقه: —امور ἔκτακτοι ὑποθέσεις· ‖ —كيفيت ἔκτακτος ὑπόθεσις.

خارقه A. **χαρικά,** ὄν. θ. ἔκτακτον πρᾶγμα, θαῦμα, ἔκτακτος ἀνήρ, λίαν ἔξοχος: عرفان ایدی — ء كامل ὁ Κεμὰλ ἤτο ἔκτακτος λόγιος·‖ سیاسی ایدی —ء بسمارق ὁ Βίσμαρκ ἦτο ἔκτακτος διπλωμάτης· ‖ فطرت — ء θαῦμα τῆς φύσεως, ἤτοι ἔκτακτος ἄνθρωπος· ‖ ادب — ء ἀριστούργημα φιλολογικόν· § πλθ. خوارق **χαϐαρίκ,** ϐλ.

خارل T. **χαρήλ,** μόριον ἐπαναλαμϐανόμενον πρὸς παράστασιν ἀφθόνου καὶ ἀδιακόπου ροῆς: آقمق — — ῥέω ἀφθόνως·‖ —سویلمك ὁμιλῶ ἀδιακόπως· ϐλ. καὶ خار.

خارلامق T. **χαρ-λαμάκ,** ρμ. μτϐ. γρύζω [ἐπὶ κυνὸς ἑτοιμαζομένου νὰ ἐπιτεθῇ κατ' ἄλλου καὶ οἱονεὶ ῥέγχοντος]· ϐλ. خرلامق **χηρ-λαμάκ,** تخرش· § ὀν. ἀπαρ. خارلامق **χαρλαμά:** —سی چایك ῥόγχος ῥύακος.

خارلدی T. **χαρηλ-τῆ,** ὄν. ῥόγχος, γρυσμός, θόρυϐος, φωναί: —سی خلقك θόρυϐος τοῦ λαοῦ·‖—بوشنه φλυαρία·‖—سی دكزك ῥόχθος θαλάσσης·‖ ϐλ. καὶ خرلدی **χηρηλτῆ.**

خاره Π. **χαρέ,** ὄν. συνών. ارا ϐλ.

خاره‌لنمك T. **χαρε-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. κυματίζω, κυμαίνομαι, ἀποκτῶ κυματισμοὺς [νερὰ] ὡς τὸ μεταξωτὸν خاره ἢ ارا. § θαμϐοῦται ὁ ὀφθαλμός· ϐλ. καὶ خیره‌لنمك.

خازن Π. **χαζὲν** καὶ خاژ **χαζενὲ** [ἐκ τοῦ خواهر زن **χαχέρι ζέν,** ἀδελφὴ τῆς συζύγου] ὄν. γυναικαδέλφη.

خازن A. **χαζὶν** [ρζ. خزن, ϐλ. خزینه] ὄν. θησαυροφύλαξ: —كنج دانش ὁ θησαυροφύλαξ τοῦ θησαυροφυλακίου τῆς σοφίας· ‖ —اسرار ὁ θησαυροφύλαξ τῶν μυστηρίων· § πλθ. خزنه **χαζενὲ** καὶ خزان **χζζάν.**

خاسته Π. **χαστὲ** [μτχ. τοῦ خاستن **χαστὲν**] ἐγερθείς, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετὰ τῆς περσ. προθ. بر **πὲρ,** ἐπάνω, ἤτοι خاسته بر **πὲρ-χαστέ,** ἐγερθεὶς ἐπάνω·‖ — نو **νεϐ-χαστέ,** νεαρὸς [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ μομφῆς]: نادان—نو·، νεαρὸς ἀδαής, ἀμαθής.

خاسر A. **χασὶρ** [ρζ. خسر, ϐλ. خسار] ἐπθ. ὁ ὑποστὰς ἀπωλείας, ζημίας, ζημιωθείς: —تاجر ἔμπορος ζημιωθείς·‖—و خائب ἐζημιωμένος καὶ ἀπηλπισμένος, ἀπογοητευμένος· § πλθ. خاسرون καὶ خاسرین.

خاسراً A. **χάσιρ-εν,** ἐπρ. μετὰ ζημίας, ζημιωθείς: ایدی تجارت ترك —ἐγκατέλειψε τὸ ἐμπόριον ζημιωθείς· ‖ ϐλ. خائباً.

خاسف A. **χασὶφ,** ἐπθ. ὠχρός. —لون ἀναιμία [χρῶμα ὠχρόν].

خاش Π. **χάς,** ὄν. ἔρις, ταραχή· § ϐλ. خرد.

خاشاك Π. **χασάκ,** ὄν. καλάμη ἀχύρου, κάρφος, κ. τσάκνον ἢ σκύϐαλον, σκουπίδι· § μτφρ. εὐτελὲς πρᾶγμα.

خاشردامق T. **χασιρ-ταμάκ,** ϐλ. خشردامق.

خاشع A. **χασί'** [ρζ. خشع, ϐλ. خشوع] ἐπθ. ταπεινόφρων, μετριόφρων: —عبد δοῦλος ταπεινόφρων· ‖ —قلب καρδία μετριόφρων· § θ. خاشعه: —قلوب καρδίαι μετριόφρονες· § πλθ. خاشعون καὶ خاشعین· § ϐλ. καὶ خاضع.

خاشعاً A. **χάσι'-αν,** ἐπρ. ταπεινοφρόνως: کبهٔ معظمه توجه ایتدی — διπυθύνθη πρὸς τὸν σεβαστὸν Κιαμπὲ [τὸ τέμενος τῆς Μέκκας] μετὰ ταπεινοφροσύνης.

خاشعانه Π. **χαϑι'-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων ταπεινόφρονι, ταπεινός: — نیاز παράκλησις ταπεινή.

خاشلاتمق T. **χαϑ-λατμάκ,** ρμ. διαμ. βάλλω νὰ ζεματίσωσι δι' ὕδατος ζέοντος ἀσπρόρρουχα, λαχανικά, ἢ διὰ βουτύρου πιλάφι κτλ. [δοτ. αἰτ.]· βλ. καὶ خاشلامق.

خاشلامق T. **χαϑ-λαμάκ,** ρμ.μτδ. ζεματίζω διὰ ζέοντος ὕδατος λαχανικά, ἀσπρόρρουχα κτλ. ἢ διὰ ζέοντος βουτύρου ζυμαρικὸν ἢ πιλάφι κτλ. [αἰτ.]: یاغی قزغین خاشلامه اولدیغی حالده πρέπει νὰ περιχύσῃ [ζεματίσῃ] τις τὸ βούτυρον, ἐνῷ εἶναι θερμόν· § καίω: فتجان قیریلوب قاینار چای دیزلرینی خاشلامش πεπέλλου θραυσθέντος, τὸ ζέον τέϊον ἔκαυσε [ἐζεμάτισε] τὰ γόνατα αὐτοῦ· § κεντῶ καυστικῶς [ἐπὶ κεντήματος ἐντόμων]· μτφ. ἐπιπλήττω, ἐλέγχω αὐστηρῶς· ὑποβάλλω εἰς σπουδαίας ἀπωλείας, ζημιῶ τινα σπουδαίως· βλ. ἐπόμ.

خاشلامه T. **χαϑ-λαμᾶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. βραστὸν κρέας ἢ ἰχθύς: بالق — βραστοὶ ἰχθῦς.

خاشلانمق T. **χαϑ-λανμάκ,** ρμ.πϑ. ἢ οὐδ. ζεματίζομαι: — چاشرلر τὰ ἀσπρόρρουχα ζεματίζονται, ἤτοι περιχέεται ἐπ' αὐτῶν ζέον ὕδωρ· § μτφ. καίομαι· ὑφίσταμαι, δοκιμάζω σπουδαίας ἀπωλείας, ζημίας.

خاشه T. **χαϑᾶ** [ἐκ τοῦ ἀρϐ. غاشیه **γαϑιὲ**] ὄν. ἐπίβλημα, ἤτοι ἐπικάλυμμα ἐφιππίου, κ. χαδᾶς.

خاص A. **χὰϑς** [ῥζ. خصّ, ϐλ. خصوص] ἐπθ. ἰδιάζων, ἴδιος, ἰδιαίτερος, μερικός· καθαρός, ἁγνός, μὴ νενοθευμένος, λευκός, αὐτοκρατορικός, ϐασιλικός: در — بو ادا کندیسنه ἡ χάρις αὕτη ἰδιάζει αὐτῷ· ‖ — اسم ὄνομα κύριον [ἀντίθ. اسم عام ὄνομα κοινὸν ἢ προσηγορικόν]· ‖ — مجلس ἢ وکلا ὑπουργικὸν συμϐούλιον· ‖ اوطه — δωμάτιον ἐν τοῖς ἀνακτόροις διὰ τοὺς πρώτης τάξεως ἀγάδες [ϐλ. آغا]· ‖ — آخور ἀνακτορικὸς σταῦλος· ‖ — بالچی κῆπος ἀνακτορικός· ‖ — ایکی λευκὸς ἄρτος πρώτης ποιότητος· ‖ — اون λευκὸν ἄλευρον· ‖ — دن — **χαϑς-τὰν χάϑς,** καθαρώτατος, λευκότατος· § ὄν. ἀριστοκράτης, ἤτοι πρόσωπον διακρινόμενον ἐπὶ ὑψηλῇ κοινωνικῇ θέσει κτλ: عام — οἱ ἀριστοκράται καὶ ὁ λαός, πάντες· ‖ — ال — **χάϑσουλ-χάϑς,** λίαν διακεκριμένος ἢ ἔξοχος: — ال — مسافر ξένος διακεκριμένος· § θ. خاصه: — خزینهٔ αὐτοκρατορικὸς οἶκος· ‖ — نظارتی خزینهٔ ὑπουργεῖον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου [ϐλ. καὶ خاصه]· § πλθ. خواص **χαϐάϑς,** καὶ περσ. خاصان **χαϑάν.**

خاصکی T. **χαϑεκί,** ὄν. ἀρχαῖον ἰδιαίτερον σῶμα φρουρᾶς τῶν ἀνακτόρων, καλούμενον بوستانجی **ποστανδζί,** ϐλ. λ. § سلطان — προνομιοῦχος, εὐνοουμένη Σουλτάνα.

خاصه A. **χαϑὰ** [θηλ. τοῦ خاص ϐλ.] ὄν. θ. ἰδιάζον, ἰδιότης, προσόν: مقناطیسده — ی واردر ἐν τῷ μαγνήτῃ ὑπάρχει ἡ ἰδιότης τοῦ ἕλκειν τὸν σίδηρον· § — بال **πί-λ-χαϑσά,** ἰδίᾳ, ἰδιαζόντως: تمی ایلرم — βλ. ἰδίᾳ παρακαλῶ· § [λογ.] μερικὸν γνώρισμα ἐπουσιῶδες [ϐλ. عرض]· § πλθ. خواص **χαϐάϑς.**

خاصه A. **χαϑὰ** [θ. τοῦ خاص] ὄν. ἡ αὐτοκρατορικὴ φρουρὰ [ἀντὶ خاصه عساکر **ἀσακίρι χαϑά**]: اردوی همایونی — τὸ σῶμα τῆς αὐτοκ. φρουρᾶς· ‖ اردوی همایونی مشیری — ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς αὐτοκ. φρουρᾶς.

خاصه A. **χαϑὰ** κ. **χαϑέ,** ὄν. θ. εἶδος ὑφάσματος ἢ μανδαπόλας.

خاصةً A. **χάϑα-τεν** [αἰτ. τοῦ خاصه] ἐπρ. ἰδίᾳ, ἰδιαζόντως: رجا ایلرم — παρακαλῶ ἰδίᾳ· ταὐτὸ بالخاصه, ϐλ. خاصه.

خاصی A. **χαϑὶ-ί,** ἐπθ. εἰδικός, μερικός· § θ. خاصیه: — استعارهٔ μεταφορὰ εἰδική.

خاصیت A. **χαϑὶ-ιγὲτ** [ἐκ τοῦ خاص] ὄν. θ. ὠφέλιμος ἰδιότης, ἐπενέργεια.

خاصیتلی T. **χαϑιγὲτ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὠφελίμους, ὑγιεινὰς ἰδιότητας: — چیلك χαμαικέρασον ἔχον ὑγιεινὰς ἰδιότητας: ‖ — چیچك ἀνθόνερον ἔχον ὑγιεινὰς κτλ.

خاضع A. **χαζί'** [ῥζ. خضع, ϐλ. خضوع] ἐπθ. ταπεινόφρων, μετριόφρων: — بنده θεράπων μετριόφρων· § θ. خاضعه **χαζί'έ**· § πλθ. خاضعین καὶ خاضعون· § ϐλ. καὶ خاشع.

خاضعاً A. **χάζι'-αν,** ἐπρ. ταπεινοφρόνως, μετριοφρόνως: عرض تحیه ایتمك — **χαιρετῶ** μετριοφρόνως.

خاطب A. **χατὶπ** [ῥζ. خطب] ὄν. ἱεροκῆρυξ ἀπαγγέλλων ἐν τῷ τεμένει τὰς παρασκευὰς εὐχὴν ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου [خطبه **χουτπέ**]· ϐλ. خطیب καὶ ϐλ. واعظ.

خاطبلق T. **χατπὶπ-λήκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ خاطب, ἤτοι ἱεροκήρυκος· ϐλ. λ.

خاطر A. **χατὴρ** [ῥζ. خطر] ὄν. μνήμη, νοῦς, σκέψις· καρδία· ὑγιεία, διάθεσις· χάρις, φιλοπροσωπία, κ. χατῆρι: — قاصر νοῦς μικρός, περιωρισμένος· ‖ — ده — εἶναι ἐν τῇ μνήμῃ μου **[χατηρημὰ],** τὸ ἐνθυμοῦμαι· ‖ — در — اتمك **ἐὲρ χατὴρ ἐτμέκ,** ἀναμιμνήσκομαι· ‖ — ده — طوتمق φυλάττω, διατηρῶ ἐν τῇ μνήμῃ, δὲν λησμονῶ· ‖ — ه کلمك — ἔρχεται εἰς τὴν μνήμην· ‖ — کلمیور δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν μνήμην μου **[χατηρημὰ],** δὲν δύναμαι νὰ τὸ ἐνθυμηθῶ ἢ νὰ τὸ φαντασθῶ [ὡς δυνατόν]· ‖ — دن چیقمق ἐξέρχεται τῆς μνήμης, λησμονεῖται· ‖ — دن کیتمك διαφεύγει τῆς μνήμης· ‖ — دن چیقارمق — λησμονῶ· ‖ — ه کتیرمك — φέρω εἰς τὴν μνήμην, ὑπομιμνήσκω· ‖ — طورمق ἢ قالق — μένω ἐν τῇ μνήμῃ, ἐγχαράττομαι, δὲν λησμονοῦμαι· ‖ — صورمق ἐρωτῶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας: — کزی صورییور ἐρωτᾷ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν· ‖ صفای — ἐν ἡσυχίᾳ πνεύματος, καρδίας· μετ' εὐχαριστήσεως· ‖ — م ایچون — πρὸς χάριν μου **[χατηρήμ]**· ‖ — کز ایچون — πρὸς χάριν ὑμῶν **[χατηρηνήζ]**· ‖ — یاپمق ἢ الق — ποιῶ τινι τὸ ἀρεστόν, ἱκανοποιῶ, χαρίζομαι, εὐχαριστῶ· ‖ — صایمق — τιμῶ τινα [γράφω τὸ χατῆρι]· ‖ — کوزتمك — προσέχω ὅπως μὴ δυσαρεστήσω, χαλάσω χατῆρι· ‖ — یقمق ἢ قیرمق δυσαρεστῶ, ἀρνοῦμαι νὰ ἱκανοποιήσω παράκλησιν [χαλνῶ χατῆρι]· ‖ — ه کوکله — ἐνεργῶ ἄνευ φιλοπροσωπίας· ‖ — قالمق — δυσαρεστοῦμαι: — کز قالسون — ϐρῖσι σویله یه جکم θὰ εἴπω κάτι τι· μὴ πρὸς ϐάρος σας! [ἤτοι μὴ δυσαρεστηθῆτε ἐκ τούτου]· § ϐλ. خوش.

خاطرخواه Π. **χατὴρ-χάχ,** ὄν. ὅ,τι θέλει ἡ καρδία, ἐπιθυμία τῆς ψυχῆς.

خاطرشناس Π. **χατὴρ-σινάς,** ἐπθ. φιλόφρων, περιποιητικός.

خاطرشناسانه Π. **χατηρ-σινασανέ,** ἐπθ. φιλοφρονητικός: — معامله συμπεριφορὰ φιλοφρονητική· § ἐπρ. φιλοφρονητικῶς.

خاطرشناسلق T. **χατηρ-σινασλήκ,** καὶ Π. خاطرشناسی **χατηρ-σινασί,** ὄν. φιλοφροσύνη, περιποίησις.

خاطرلاتمق T. **χατηρ-λατμάκ,** ρμ. μτϐ. ὑπομιμνήσκω [δοτ. αἰτ.].

خاطرلامق T. **χατηρ-λαμάκ,** ρμ. μτϐ. ἀναμιμνήσκομαι [αἰτ.]: بونی خاطرلایهمم δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ τοῦτο.

خاطرمانده Π. **χατηρ-μανδέ,** δυσηρεστημένος [τ. قالمش خاطری].

خاطر نشان Π. **χατηρ-νισάν,** ἐπθ. ὁ μέλλων ἐγκεχαραγμένος, ἐντετυπωμένος ἐν τῇ μνήμῃ, ὁ μὴ λησμονούμενος: اولمق — ἐντυποῦμαι ἐν τῇ μνήμῃ.

خاطر نواز Π. **χατηρ-νουϐάζ,** ἐπθ. φιλόφρων, περιποιητικός.

خاطرنوازانه Π. **χατηρ-νουϐαζανέ,** ἐπθ. φιλοφρονητικός, περιποιητικός: — معامله συμπεριφορὰ φιλοφρονητική· § ἐπρ. φιλοφρονητικῶς.

خاطرنوازلق T. **χατηρ-νουϐαζλήκ,** καὶ Π. خاطر نوازی **χατηρ-νουϐαζί,** ὄν. φιλοφροσύνη, περιποίησις.

خاطره A. **χατηρέ,** ὄν. θ. ἰδέα, σκέψις: بورانسی بر — اولمق اوزره عرض ایدییورم τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὑποϐάλλω ὡς σκέψιν· § ἀνάμνησις, ἀπομνημόνευμα, μνήμη: عهد شباب — ἀνάμνησις τῆς παιδικῆς ἡλικίας· ‖ بزی من — الدامیور ایسه ἐὰν ἡ μνήμη δὲν μᾶς ἀπατᾷ· § πλθ. خاطرات **χατηρὰτ** καὶ خواطر **χαϐατήρ,** ϐλ.

خاطف A. **χατὴφ** [ῥζ. خطف] ἐπθ. ὁ ἁρπάζων, ὁ ἐν τάχει ἁφαιρῶν, ϑαμϐῶν: — برق ἀστραπὴ λαμπρά [ϑαμϐοῦσα]· § — الکلام **χατήφου-λ-κελάμ,** ὁ ἀκροαζόμενος σατανικῶς καὶ ἀπὸ τοῦ στόματος ἁρπάζων λόγον.

خافض A. **χαφὶζ** [ῥζ. خفض] ἐπθ. ὁ ταπεινῶν, ἐξευτελίζων [ἐπίθετον τοῦ Θεοῦ]· § πρόθεσις [γραμ.].

خافق A. **χαφὶκ,** ὄν. ὁρίζων· § δυϊκ. خافقان **χαφὶκὰν** καὶ خافقین **χαφὶκάϊν,** Ἀνατολὴ καὶ Δύσις.

خافیه A. **χαφιγέ,** ὄν. θ. μυστήριον· § ἄνθρωπος ἐνεργῶν μυστικῶς καὶ εἰς τρόπον νὰ μὴ ἐννοήσῃ κανεὶς τὰς πράξεις καὶ ἐνεργείας του· § πλθ. خوافی **χαϐαφί.**

خاقان A. **χακὰν** [ἐκ τοῦ σινικοῦ· βλ. قاآن] ὄν. μονάρχης, αὐτοκράτωρ κυρίως τοῦ Τουρκεστὰν καὶ τῆς Σινικῆς· λέγεται καὶ ἐπὶ Σουλτάνων: البرین و البحرین — **χακάνου-λ-πεῤῥεΐν βὲ-λ-παχῥέϊν,** αὐτοκράτωρ τῶν δύο ἠπείρων [Εὐρώπης καὶ Ἀσίας] καὶ τῶν δύο θαλασσῶν [Μαύρης καὶ Μεσογείου]· τίτλος τοῦ Σουλτάνου· § πλθ. خواقین **χαβακήν.**

خاقانی A. **χακαν-ί,** ἐπθ. αὐτοκρατορικός, βασιλικός: دفتر — Αὐτοκρατορικὸς κώδιξ, ἤτοι γενικὸν κτηματολόγιον τοῦ κράτους [λέγεται καὶ دفتر خانه]· || دفتر — نظارتی ὑπουργεῖον ἢ διεύθυνσις τοῦ κτηματολογίου· § θ. خاقانیه: — قیود αὐτοκρατορικὰ ἀρχεῖα.

خاك Π. **χάκ,** ὄν. χοῦς, χῶμα, κόνις: — پاك τὸ καθαρὸν χῶμα· || وطن — پاك τὸ ἱερὸν ἔδαφος τῆς πατρίδος· § κόνις τάφου, μνήμη τεθνεώτος: قبرنه — لاك ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν μνήμην [**χακινέ,** κόνιν] τοῦ δεῖνος· || برابر — **χάκ-περαπέρ,** ἴσος τῷ χοΐ, ταπεινός: — چاکر برابرلری ὁ ταπεινὸς Αὐτῆς θεράπων· || ایله یکسان — کاتدافیزمένος· || ایله یکسان ایتك — κατεδαφίζω, κατασκάπτω· || βλ. καὶ خاکپای.

خاك انداز Π. **χάκ-ενταζ,** ὄν. σκουπιδολόγος, κ. φαράσι· βλ. فراش.

خاکپای Π. **χακι-πάϊ** [ἀντὶ پای خاك] ὄν. κόνις τῶν ποδῶν, ἤτοι τὸ ἔδαφος, ἡ γῆ ἣν πατεῖ τις, ἐνώπιον: شوکت احتوای — حضرت پادشاهی [κτλ. مکارم پناهی] **χακιπάϊ σεβκέτ-ιχτιβάϊ** [ἢ **μεκαρίμ-πεϊμάϊ**] **χαζρέτι πατισαχγέ,** ἐνώπιον τῆς γαληνοτάτης [ἢ εὐεργετικωτάτης κτλ.] Α.Α. Μεγαλειότητος· || عالیکزه — یوز سورمك ایچون کلدم ὑμᾶς [τὴν κόνιν τῶν ποδῶν ὑμῶν], ἤτοι ὅπως προσκυνήσω ὑποβάλω ὑμῖν τὰ σέβη μου· || کزه عرض ایتدم — ὑπέβαλον ἐνώπιον ὑμῶν [ἐντεῦθεν κοινῶς ἡ ἐσφαλμένη ἔκφρασις τοῦ خاکپایکز **χακιπαϊνίζ,** ἀντὶ τοῦ سز **σίζ,** ἢ افندمزه ذات عالیکز **ἐφένδιμιζ,** ἢ **ζάτι ἀλινίζ,** ἤτοι ὑμεῖς, τὸ ὑψηλὸν ὑμῶν ἄτομον.

خاکدان Π. **χακ-τάν,** ὄν. ἡ γῆ· ἀντίθ. آسمان **ἀσμάν,** ὁ οὐρανός.

خاکروب Π. **χακ-ροῦπ,** ὄν. σάρωθρον· βλ. چاروب.

خاکسار Τ. **χακ-σάρ,** ἐπθ. ὁ ἐντὸς χώματος καὶ κονιορτοῦ μείνας, πεπτωκώς, ἐλεεινός, εὐτελής.

خاکستر Π. **χακιστέρ,** ὄν. τέφρα, σποδός: مبدل — و رماد اولق **μπετεττέλι χακιστὲρ βὲ ρεμάτ ὀλμάκ,** μεταβάλλομαι εἰς τέφραν καὶ σποδόν, ἀποτεφροῦμαι.

خاك نشین Π. **χακ-νισίν,** ἐπθ. ὁ ἐν τῷ χώματι καθήμενος, πτωχός, εὐτελής.

خاکی Π. **χακ-ί,** ἐπθ. ὁ ἐκ χοός, γήϊνος: — وجود σῶμα γήϊνον· § πλθ. خاکیان **χακιάν,** κάτοικοι τῆς γῆς, ἤτοι ἄνθρωποι, ἀντίθ. افلاکیان **ἐφλακιάν,** οἱ οὐράνιοι, ἤτοι ἄγγελοι.

خال Π. **χάλ,** ὄν. φακός, κ. φακίδα, ἤτοι ἡ ἐν τῷ προσώπῳ ἢ ἀλλαχοῦ μέλαινα κηλίς, θεωρουμένη ὡς σημεῖον ὡραιότητος: — سیاه μέλας φακός· || مشکین — φακὸς εὐώδης.

خال A. **χάλ,** ὄν. θεῖος πρὸς μητρός [τ. دایی]: و عم — ὁ θεῖος πρὸς μητρὸς καὶ ὁ θεῖος πρὸς πατρός **[ἄμμ]·** || خالمی اولور — **χὰλ χαλί-μι ὁλοὺρ ἀεφκατ-τάν,** ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος γίνεται ἄμοιρος στοργῆς; § θ. خالجا βλ.

خالد A. **χαλὶτ** [ρᾷ. خلد] ἐπθ. αἰώνιος· § πλθ. خالدون، خالدین θ. خالده.

خالداً A. **χάλιτ-εν,** ἐπρ. αἰωνίως.

خالص A. **χαλὶς** [ρζ. خلص, βλ. خلوص] ἐπθ. καθαρός, ἁγνός, ἄδολος, εἰλικρινής: — زر χρυσὸς καθαρός· || — قلب καρδία εἰλικρινής· || القلب — **χαλίσου-λ-κάλπ,** εἰλικρινὴς τὴν καρδίαν· § θ. خالصه: — نیت πρόθεσις εἰλικρινής.

خالصاً A. **χάλισ-αν,** ἐπρ. καθαρῶς, ἁγνῶς, εἰλικρινῶς: — جناب حقه عبادت ایدر ایدی ἐδέετο τοῦ Θεοῦ εἰλικρινῶς.

خالصانه Π. **χαλισ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων ἀδόλῳ, εἰλικρινεῖ, εἰλικρινής: — محبت ἀγάπη εἰλικρινής· || — اخطار παρατήρησις, ὑπόμνησις εἰλικρινής· § ἐπρ. εἰλικρινῶς: اخطار ایدرم — ὑπομιμνήσκω εἰλικρινῶς.

خالصیت A. **χαλισ-ιγέτ,** ὄν. θ. καθαρότης, ἁγνότης, εἰλικρίνεια: — کلام افاده ἢ καθαρότης λόγου, ἐκφράσεως· § τὸ ἄδολον, ἡ καθαρότης τροφίμων κτλ.

خالطه Τ. **χαλτά,** ὄν. κλοιὸς κυνός.

خالق A. **χαλὶκ** [ρζ. خلق] θ. خالقه **χαλικά,** ἐπθ. δημιουργός· § ὄν. δημιουργός, ὁ πλάστης [Θεός]: خالق کائنات ὁ δημιουργὸς τῶν

ὄντων· || زمین و آسمان — ὁ δημιουργὸς τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ· || انس وجن — ὁ δημιουργὸς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πνευμάτων· § πλθ. خالقین: احسن الخالقین **ἄχσενου-λ-χαλικίν,** ἢ **χαϊρου-λ-χαλικίν,** ὁ ἄριστος, ὁ ἀγαθώτατος τῶν δημιουργῶν.

خالقیت A. **χαλικ-ιγέτ,** ὄν. θ. ἡ ἰδιότης τοῦ δημιουργοῦ.

خاله A. **χαλὲ** [θηλ. τοῦ خال βλ.] ὄν. θ. θεία πρὸς μητρὸς [τουρκ. تیزه **τεϊζέ,** βλ.]. § τουρκιστὶ προφέρεται **χάλα** καὶ σημαίνει θεία πρὸς πατρός: — خانم ἡ κυρία θεία.

خاله زاده Π. **χάλα-ζατέ,** ὄν. υἱὸς ἢ θυγάτηρ τῆς πρὸς πατρὸς θείας, ἤτοι ἐξάδελφος, ἐξαδέλφη.

خالی Τ. **χαλῆ** καὶ قالی **καλῆ,** ὄν. τάπης, κ. χαλί: دوشمك — στρώνω τάπητα· || — عشاق τάπης ἐξ Οὐσακίου [συνεκδ. περίφημος]· || — فرنك γαλλικὸς τάπης.

خالی A. **χαλὶ** [ἐκ τοῦ خلا] ἐπθ. κενός, ἔρημος, ἀπαλλαγμένος: — τόπος ἔρημος, ἀκαλλιέργητος, χέρσος· || — وقت ὥρα ἀνέσεως [καθ' ἣν δὲν εἶναί τις ἀπησχολημένος]· || الذهن — **χαλίου-ζ-ζίχν,** οὗ ὁ νοῦς κενός, ὁ μὴ προκατειλημμένος ἢ ἀδαής· || دکل — ایکیدن δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένον τῶν δύο, ἤτοι δυοῖν θάτερον· || قالق ἢ اولق — پاوُ [دن]: عمرینك صوکنه — قالدی δὲν ἔπαυσε μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νὰ διδάσκῃ.

خالیاً A. **χάλι-γεν,** ἐπρ. κενῶς.

خالیجی Τ. **χαλη-δζῆ,** ὄν. ταπητουργός· § ἀφ. خالیجیلق **χαλητζηλήκ,** ταπητουργία.

خالیچه Τ. **χαλη-τζὲ** καὶ قالیچه **καλητζέ,** ὄν. μικρὸς τάπης.

خام Π. **χάμ,** ἐπθ. ὠμός, ἄψητος, ἄωρος· χέρσος, ἀκαλλιέργητος· ἀκατέργαστος, ἀμόρφωτος, κενός, μάταιος, ἄτοπος, ἀνόητος: میوه — καρπὸς ἄωρος· || اشیا — ἀκατέργαστα πράγματα· || ایش — μέταξα ἀκατέργαστος· || — اراضی γαῖαι χέρσοι· || کومش — ἄργυρος ἀκατέργαστος· || شکر — σάκχαρον ἢ σάκχαρις αὐτοφυής, ἀκατέργαστος· || تکلیف — ἄτοπος πρότασις· || خیال — ματαία φαντασία, φαντασιοπληξία· || ادعای — ἄτοπος, ἀνόητος διϊσχυρισμός· || تعصب — ἀνόητος φανατισμός· || — سودای ἄτοπος, ματαία ἔφεσις: ی — سودای زنکین اولمك ἡ ματαία ἔφεσις τοῦ πλουτῆσαι· || دوشمك — طمع πίπτω εἰς ματαίαν ἀπληστίαν, ἤτοι καταλαμβάνομαι ὑπὸ ματαίας πλεονεξίας· || آدم — ἀμαθής, ἀπαίδευτος ἄνθρωπος.

خام Τ. **χάμ,** μόριον ἐπιτατικόν: — خلاط **χὰμ-χαλάτ,** λίαν ἀνόητος.

خام خوم Τ. **χὰμ-χούμ,** μόριον παριστάνον πολυλογίαν ἀνόητον καὶ ὀχληράν: — ایتمك μωρολογεῖν πρὸς ἀλλήλους.

خامجی Τ. **χαμ-ὄζῆ,** ὄν. ὁ κλώθων ἀκατέργαστον μέταξαν.

خامد A. **χαμὶτ,** ἐπθ. οὗ ἡ φλὸξ κατέπεσε, κατηυνασμένος [ἐπὶ πυρός].

خامس A. **χαμὶς** [ἐκ τοῦ خمس] ἀριθ. πέμπτος: — جلد τόμος πέμπτος· || فصل — κεφάλαιον πέμπτον· § θ. خامسه: — دفعهٔ πέμπτη φορά· || — مقاله πέμπτη πραγματεία· || رتبهٔ — πέμπτος βαθμὸς [πολιτικῶν ὑπαλλήλων].

خامساً A. **χάμισ-εν,** ἐπρ. πέμπτον.

خامسه A. **χαμισὲ** [βλ. خامس] ὄν. θ. πέμπτος πολιτικὸς βαθμός· κυρίως ἐπίθετον κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως رتبهٔ **ρὸτπὲ** βαθμός, ἤτοι: رتبهٔ خامسه **ρὸτπὲϊ χαμισέ.**

خامش Π. **χαμούς,** ἀντὶ خاموش βλ.

خاملامق Τ. **χαμ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. χαυνοῦμαι, συνειθίζω εἰς τὴν χαύνωσιν, τὴν μαλθακότητα οὕτως ὥστε δὲν δύναμαι ν' ἀνθέξω εἰς τοὺς κόπους· [λέγεται ἐπὶ ἀνθρώπων ἀδρανούντων, ἢ ἵππων καὶ ζώων ἐπὶ μακρὸν μὴ ἐξαγομένων ἐκ τοῦ σταύλου].

خامل A. **χαμὶλ** [ρζ. خمل, βλ. خمول] ἐπθ. ἀφανής, ἄσημος.

خاملاً A. **χάμιλ-εν,** ἐπρ. ἀφανῶς, ἀσήμως: — پاشامغی ترجیح ایلدی προὐτίμησε νὰ ζῇ ἀφανῶς.

خاملق Τ. **χαμ-λήκ,** ὄν. χαύνωσις, μαλθακότης· § ἀπειρία, ἀδαημοσύνη.

خاموش Π. καὶ ἐνίοτε خامش ἢ خموش **χαμούς,** ἐπθ. σιωπηλός. || Ρμ. اولق — σιωπῶ, σιγῶ: اولدی — جواب اوزرینه ἐπὶ τῇ ἀπαντήσει ταύτῃ ἐσιώπησεν· § ἐπιφ. σιωπή!

خاموشانه Π. ἡ حالت خموش **χαμουσ-ανέ,** ἐπθ. σιωπηλός [πρᾶξις] : — فریاد — θρῆνος σιωπηλός.

خاموشی Π. **χαμουσ-ί,** ἀφ. σιωπή, σιγή.

خامه Π.**χαμέ,**ὄν.κάλαμος:کالاتعلامه‌لری **ἐσέρι χαμέϊ κεμαλάτ-άλαμελερί,** ἔργον τοῦ σοφοῦ Αὐτῆς καλάμου· ||زن—**χαμε-ζέν,** κοπτὴρ καλάμου· ||موی — ἡ موین — κάλαμος ἐκ τριχός.

خامه‌دان Π. **χαμε-τάν,** ὄν. μελανοδοχεῖον περιέχον θήκην διὰ τὸν κάλαμον.

خامه‌ران Π. **χαμε-ράν,** ἐπθ. ὁ κινῶν τὸν κάλαμον. ‖ Ρμ. اولق—κινῶ τὸν κάλαμον: بسط و ایضاح اولدی—ἐκίνησε τὸν κάλαμον τῆς ἀναπτύξεως καὶ διασαφήσεως, ἤτοι διὰ τοῦ καλάμου ἀνέπτυξε καὶ διεσαφήνισεν· ||اولق مقال—πραγματεύομαι [ιδ].

خامه‌کذار Π. **χαμε-γκιδζάρ,**ἐπθ. γεγραμμένος [διελθὼν διὰ καλάμου].

خامیازه Π.**χαμίγιαζέ,**ὄν.χάσμησις: کش— **χαμίγιαζε-κὲς** χασμώμενος.

خان Π. **χάν,**ὄν. ξενών,ξενοδοχεῖον,κ.χάνι· § μτφ. εὐρύς: قپوسی — πύλη, εἴσοδος εὐρεῖα [ὡς ἡ τοῦ ξενοδοχείου].

خان Π.**χὰν** [κατὰ τὸ جغ ἐκ τοῦ σινικοῦ خان **χὰνγ**] ὄν. ἡγεμών, μονάρχης· §τίτλος Σουλτάνων,ἡγεμόνων Ἀσίας καὶ εὐγενῶν Περσίας: حضرتلری — سلطان عبد الحمید ἡ A. Ą. M. ὁ Σουλτᾶνος Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ὁ Β΄.||βλ.خاقان .

خانجی Τ. **χαν-δζῆ,** ὄν. ξενοδόχος ἀνατολικοῦ ξενοδοχείου, χανίου.

خانجیلق Τ. **χανδζη-λήκ,** ὄν. τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ἔργον τοῦ ξενοδόχου.

خاندان Π. **χανε-τάν,** ὄν. οἰκογένεια ἡγεμόνος ἢ εὐγενοῦς: آل عثمان—οἰκογένεια τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας·||نبوت—οἰκογένεια τοῦ προφήτου [Μωάμεθ]· || سلجوق — οἰκογένεια, δυναστεία τῶν Σελτζουκιδῶν· || — قرالی βασιλικὴ οἰκογένεια· § εὐγενὴς τὴν καταγωγήν, γενναιόδωρος, φιλόξενος, φιλόπτωχος: تندر — بو ذات شهرمزك ὁ κύριος οὗτος εἶναι ἐκ τῶν εὐγενῶν **[χανε-τανν-τὰν]** τῆς ἡμετέρας πόλεως·||یدر—بو آغا شو کویك ὁ ἀγᾶς οὗτος εἶναι εὐγενὴς τοῦ χωρίου τούτου· || بو ذات — در ἢ بر

آدمدر—ὁ κύριος οὗτος εἶναι εὐγενής, ἢ εἷς εὐγενὴς ἄνθρωπος.

خاندانلق Τ. **χανε-τανλήκ,**ὄν. γενναιοδωρία, ἐλευθεριότης, φιλοξενία.

خانزاده Π **χαν-ζατὲ,** ὄν. υἱὸς Χάν, ἡγεμονόπαις, βασιλόπαις.

خانق Α. **χανὶκ** [ρ.ζ. خنق] μτχ. ὁ πνίγων, στραγγαλίζων : — سارق κλέπτης στραγγαλίζων·§στενότατος·§الذئب — **χανήκουζ-ζίτ,** ἀκόνιτον τὸ λυκοκτόνον [φτ.]·||الکلب — **χανήκου-λ-κέλτ,** κολχικόν [φτ.]·||النمر — **χανήκου-ν-νίμρ,** ἀκόνιτον τὸ κυανοῦν [φτ.].

خانقاه Α. ἢ خانکاه **χανκὰχ** [ἐκ τοῦ π. خانکاه **χαν-γκιὰχ**] ὄν μοναστήριον δερβισῶν: مولوی — μοναστήριον Μεβλεβίδων [τάγμα δερβισῶν].

خانکی Π. **χανε-γκὶ** [βλ. خان] ἐπθ. οἰκιακός, κατοικίδιος: کوتر — περιστερὰ κατοικίδιος·|| — کلب κύων κατοικίδιος.

خانلق Τ. **χαν-λήκ,**ὄν. ὁ τίτλος, τὸ ἀξίωμα τοῦ ἡγεμόνος, τοῦ Χάν [βλ. خان]· § ἡγεμονία, Χανάτον : ی—قریم τὸ Χανάτον τῆς Κριμαίας.

خانم Α. **χανὴμ** [θ. τοῦ خان] ὄν. κυρία, δέσποινα·|| او—ی **ἓϐ χανημή,** οἰκοδέσποινα· || قیز—δεσποινίς· || [καὶ ὁμοῦ μετὰ τοῦ افندی]: عایشه خانم افندی ἡ κ. Ἀϊσέ· § الی — αἰγόκλημα [φτ.]· βλ. بوجك · § — کیرلو τυρὸς τοῦ βουτίου.

خانمان Π. **χανουμάν,** ὄν. οἰκογένεια, οἶκος : — یی ἄνευ οἰκογενείας.

خانمان براندار Π. **χανουμὰν-πὲρ-ἐνετάζ,** ἐπθ. ὁ ἀνατρέπων οἰκογενείας, καταστρέφων, καταστροφεύς.

خانمان براندازانه Π. **χανουμαν-πὲρ-ἐνεταζανέ,**ἐπθ.καὶἐπρ.καταστρεπτικός-ῶς.

خانمانسوز Π. **χανουμὰν-σούζ,** ἐπθ. ὁ καίων οἰκογενείας, καταστρεπτικός: — حریق πυρκαϊὰ καταστρεπτική.

خانه Π. **χανέ,** ὄν. οἰκία: واسع — εὐρεῖα οἰκία·|| جدید —νέα οἰκία·|| کهنه بر — παλαιά, σεσαθρωμένη οἰκία· || خدا — οἶκος Θεοῦ, τὸ ἐν Μέκκᾳ τέμενος,Κιαμπὲς [βλ.کعبه]· || فردا — ὁ οἶκος τῆς ἐπαύριον, ἤτοι ὁ μέλ-

λων βίος· || چشم — κόγχη ὀφθαλμοῦ· || — صاحبی οἰκοδεσπότης· || تحریی — κατ' οἶκον ἔρευνα· § θυρίς· § στήλη μονάδων, δεκάδων κτλ: ی—عشرات στήλη δεκάδων· § στήλη [ἐν διαγράμματι]: ی — ملاحظات στήλη παρατηρήσεων· § στροφὴ [ἐπὶ στίχων], δίστιχον· § σχηματίζει σύνθετα τοπικὰ ὀνόματα : آرسلانخانه، اجزاخانه، باروتخانه، بنده‌خانه، خسته‌خانه، دولتخانه، ایپلکخانه، طوپخانه ، کتبخانه، یازیخانه κτλ. βλ.

خانه‌باز Π. **χανὲ-πάζ,** ὄν. παίκτης ριψοκινδυνεύων τὸ πᾶν [τὸν οἶκον].

خانه براندار Π. **χανὲ-πὲρ-ἐνετάζ,**ἐπθ.ὁ ἀνατρέπων, καταστρέφων οἶκον.

خانه براندازانه Π. **χανὲ-πὲρ-ἐνεταζανέ,**ἐπθ. ἐπρ. καταστρεπτικός-ῶς.

خانه بردوش Π. **χανὲ-πὲρ-τούς,** ὄν. ὁ φέρων τὸν οἶκον ἐπ' ὤμων,τυχοδιώκτης.

خانه پرورد Π. **χανὲ-περβέρτ,** ἐπθ. ὁ ἐν τῷ οἴκῳ ἀνατραφείς, ὁ μὴ ἰδὼν τὸν κόσμον, ἄπειρος: — محدوم υἱὸς ἄπειρος τοῦ κόσμου.

خانه‌خراب Π. **χανὲ-χαράτ,** ἐπθ. ἀμαθής, πτωχεύσας, κατεστραμμένος, ἐλεεινός.

خانه‌زاد Π. **χανὲ-ζάτ,** ἐπθ. τέκνον δούλου ἢ δούλης γεννηθὲν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κυρίου.

خانه‌کن Π **χανὲ-κέν,** ἐπθ. ὁ ὑποσκάπτων τὸν οἶκον, ἄσωτος υἱός.

خاو Τ. **χάϐ,**ὄν. χνοῦς, κ. χνοῦδι [ὁπωρικῶν ἢ ἐριούχων].

خاور Π. **χαϐέρ,** ὄν. ἀνατολή.

خاوری Π. **χαϐερ-i,** ἐπθ. ἀνατολικός.

خاوسز Τ. **χαϐ-σίζ,** ἐπθ. ἄχνους, ὁ μὴ ἔχων χνοῦδι, συνεκδ. παλαιός.

خاولی Τ. ἢ خاولو **χαϐ-λῆ,** ὄν. χειρόμακτρον,προσόψιον:سی — آبدست χειρόμακτρον διὰ τὸν θρησκευτικὸν καθαρμόν· || سی — ال χειρόμακτρον· || سی — آیاق ποδόμακτρον·|| سی — حمام προσόψιον τοῦ λουτροῦ.

خاوره **χάϐρα** [ἑϐρ.] ὄν. συναγωγή:یهود سی — συναγωγὴ Ἑϐραίων.

خاویار Τ. **χαϐγιὰρ** [ἴσως ἐκ τοῦ ἑλλ. ὠάριον] ὄν. χαβιάριον: — قرمزی κόκκινον χαβγιάριον·|| ی — کفال ὠοτάριχον,κ. αὐγοτάριχον [βλ. καὶ یورطه‌سی بالق].

خاوی Α.**χαϐί,**ἐπθ.ἔρημος, ἀκαλλιέργητος· θ. خاوی: — ارض γῆ ἀκαλλιέργητος.

خای Π. **χάϊ,** βλ. خا ὁ μασσῶν.

خایلاز Τ. ἢ خیلاز **χαϊλάζ,** ἐπθ. ἀργός, ὀκνηρός, ῥάθυμος, τυχοδιώκτης.

خایلازلانمق Τ.ἢ خیلازلانق **χαϊλαζ-λαμάκ,** ῥμ. οὐδ. γίνομαι ὀκνηρός, ἀργός, ῥαθυμῶ, ὀκνηρεύομαι.

خایلازلق Τ. ἢ خیلازلق **χαϊλαζ-λήκ,** ὄν. ὀκνηρία, ἀργία, τυχοδιωκτική.

خاینده Π. **χαγενὲ** [μτχ. τοῦ خایدن **χαγιὲν**] ὁ μασσῶν.

خایه Π. **χαγὲ** ἢ **χαγά,** ὄν. ὠόν· ὄρχις.

خاییده Π. **χαγιὲ** [μτχ. τοῦ خایدن **χαγιὲν**] μεμασσημένος· || سخن — λόγος τετριμμένος·||—کلمات λόγοι τετριμμένοι·||— **χαγιὲ-γκιοῦ,**ὁ λέγων λόγους τετριμμένους.

خباء Α. **χπᾶ,** ὄν. μικρὰ σκηνὴ τῶν Ἀράϐων νομάδων.

خبائث Α. **χαπαῖς** [πλθ. τοῦ ἀχρ. خبیث **χαπισέ,**κακία] ὄν. πλθ. θ. κακίαι, μοχθηρίαι: — ام‌الـ **ὄμμ-λ-χαπαῖς,** μήτηρ τῶν κακιῶν, ἤτοι ὁ οἶνος.

خباثت Α. **χαπασέτ,** ὄν. θ. μοχθηρία, κακεντρέχεια,κακία,μιαρότης: اشقیانك وجود — آلودی τὸ μιαρότητος μεστὸν **[χαπασέτ-ἀλούτ]** σῶμα τῶν ἀνοστῶν.

خباز Α· **χαππὰζ** [ἐκ τοῦ خبز] ὄν. ἀρτοπώλης : حیله‌باز — ἀρτοπώλης δόλιος.

خباز Α. **χσππὰζ** καὶ خبازه **χσππαζέ,** ὄν.θ. μαλάχη: خبازه فروش πωλητὴς κτλ.

خبازت Α. **χιπαζέτ,** ὄν. θ. ἀρτοπωλική.

خبازیه Α. **χσππαζ-ιγέ,** ἐπθ. θ. μαλαχοειδής.

خبایا Α.**χαπαγιᾶ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου خبیئه **χαπιγὲ**] ὄν. θ. μυστήρια, μυστικά ;

ANOGIO

ی امور واقف کچینیور — θεωρεῖται ὡς γνώστης τῶν μυστηρίων τῶν ὑποθέσεων· βλ. خفایا.

خبث A. **χοὐπ̈ς** [συνων. خباثت] ὄν. μοχθηρία, αἰσχρότης, μιαρότης: ظاهری ⸗ μοχθηρία ἐξωτερική, φαινομενική· ‖ باطنی ⸗— μοχθηρία ἐσωτερική.

خبثاء A. **χῠπ̈εδά** [πλθ. τοῦ خبیث **χαπ̈ὶς**] ὄν. μοχθηροί, μιαροί, ἀλιτήριοι, αἰσχροί: ی قوم —οἱ ἀλιτήριοι τοῦ λαοῦ.

خبخاب T. **χαπ̈-χάπ̈**, ὄν. καλόβαθρον, κ. ξυλοπόδαρον, ἤτοι ξύλα μακρὰ πέντε ἢ ἓξ πόδας, ἐφ' ὧν βαδίζουσι συνήθως οἱ σχοινοβάται κτλ.

خبخابی T. **χαπ̈χαπ̈-ί**, ὄν. ὁ δονούμενος ὡς ὁ ἐπὶ καλοβάθρου, ὁ μὴ σκεπτόμενος περὶ οὐδενός, ἀμέριμνος, ἀργός, εὐήθης.

خبر A. **χαπ̈έρ**, ὄν. εἴδησις, πληροφορία, νέον, γνῶσις· ρῆσις τοῦ Μωάμεθ μεταδιδαθεῖσα διὰ παραδόσεως· κατηγορούμενον [συντ. βλ. καὶ مسند]: ⸗ صحیح εἴδησις ἀληθής· ‖ ⸗ کاذب εἴδησις ψευδής· ‖ [دن]: ⸗ وار بوندن ἔχω γνῶσιν, εἴδησιν τούτου [**χαπ̈ερίῠ**]· ‖ ⸗ یوق بوندن δὲν ἔχω γνῶσιν τούτου· ‖ — با **πὰ-χαπ̈έρ**, ἐνήμερος, ἐν γνώσει· ‖ — بی **πὶ-χαπ̈έρ**, ὁ μὴ ὢν ἐν γνώσει, ἀγνοῶν, ἀδαής· ‖ اولدی ⸗ δὲν ἔσχον γνῶσιν, εἴδησιν, δὲν τὸ ἐνόησα· ‖ — قره εἴδησις μαύρη, ἤτοι ἀπαισία [περὶ θανάτου, δυστυχήματος]· ‖ — و علم πιστοποιητικὸν [περί τινος γεγονότος πρὸς τὴν ἀρχήν]· ‖ — الق λαμβάνω εἴδησιν, μανθάνω, πληροφοροῦμαι [دن]· ‖ — ویرمك δίδω εἴδησιν· ‖ — کوندرمك πέμπω εἴδησιν· ‖ — صورمق ἐρωτῶ [εἴδησιν]· ‖ — ایتمك πληροφορῶ [ἡ χρῆσις τούτου ἀρχαϊκή· ἀντὶ τούτου σήμερον λέγεται خبر ویرمك]· § πλθ. اخبار **ἀχπ̈άρ**.

خبرت A. **χιπ̈ρὲτ** καὶ خبره **χιπ̈ρέ**, ὄν. θ. γνῶσις βαθεῖα καὶ ἀκριβής, πεῖρα: خبره اهل پراگماتογνώμων· ‖ خبرت اصحاب πραγματογνώμονες.

خبرجی T. **χαπ̈ερ-δζί**, ὄν. ἀγγελιαφόρος, ὁ κομιστὴς εἰδήσεως, γεγονότος ἢ ἀφίξεως.

خبردار Π. **χαπ̈ερ-ὶάρ**, ἐπθ. ἐνήμερος, ὁ ἐν γνώσει ὤν, γνώστης. ‖ Ρμ. ایتمك — καθιστῶ ἐνήμερον, γνώστην [αἰτ. دن]· ‖ اولق — καθίσταμαι ἐνήμερος, πληροφοροῦμαι [دن]: حقیقت اولدم — ἐπληροφορήθην τί συνέβη [τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος].

خبردارانه Π. **χαπ̈ερ-ὶαρανέ**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων γνώστῃ, ἐνημέρῳ: ⸗ استفسار ἐρώτησις ἁρμόζουσα γνώστῃ· § ἐπρ. ὡς γνώστης, ὡς ἁρμόζει ἐνημέρῳ.

خبرلشمك T. **χαπ̈ερ-λεσμέκ**, ρμ. ἀλλ. πληροφορεῖν ἀλλήλους, ἀνταποκρίνεσθαι, συνεννοεῖσθαι [الله].

خبری A. **χαπ̈ερ-ί**, ἐπθ. [γραμ.] ὁ ἐμφαίνων γεγονὸς τετελεσμένον [ἀντίθ. انشائی βλ.]· ‖ ⸗ کلام λόγος ἐμφαίνων γεγονὸς τετελεσμένον· § θ. خبریه: — جملهٔ πρότασις ἐμφαίνουσα κτλ.

خبز A. **χούπ̈ζ**, ὄν. ἄρτος: حنطه ⸗ ἄρτος ἐκ σίτου· ‖ شعیر ⸗ ἄρτος ἐκ κριθῆς.

خبزه A. **χουπ̈ζέ**, ὄν. θ. εἷς ἄρτος· τεμάχιον ἄρτου· ἄρτος ἐψημένος ἐν τῇ τέφρᾳ.

خبط A. **χάπ̈τ**, ρ. ἀφ. τὸ νὰ περιπατῇ τις παντῶν ὅπου τύχῃ ὡς τυφλός· συνεκδ. λάθος: عشوا ⸗ **χάπ̈τι ἀὸβᾶ**, λάθος καμήλου, ἤτοι μέγα λάθος.

خبیث A. **χαπ̈ὶς** [ρζ. خبث] ἐπθ. μιαρός, ἀλιτήριος, καταχθόνιος, μοχθηρός, κακεντρεχής, εὐτελής, ποταπός, ἄθλιος: شخص ⸗ μιαρὸς ἄνθρωπος· ‖ ⸗ فکر ἰδέα μοχθηρά, καταχθόνιος· § θ. خبیثه: ⸗ افکار ἰδέαι μοχθηραί· ‖ ⸗ ارواح πνεύματα καταχθόνια, δαίμονες· § πλθ. ὁμλ. τοῦ ἀρσ. خبیثین، خبیثون καὶ ἀνωμ. خبثا **χῠπ̈εδά**, τοῦ δὲ θηλ. خبیثات **χαπ̈ισάτ**.

خبیثانه Π. **χαπ̈ισ-ανέ**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων μιαρῷ, μοχθηρῷ, καταχθονίῳ: آمال ⸗ πόθοι καταχθόνιοι· § ἐπρ. μοχθηρῶς κτλ.

خبیر A. **χαπ̈ὶρ** [ἐκ τοῦ خبر] ἐπθ. ἐνήμερος, ὁ ἐν γνώσει, γνώστης, καλῶς πληροφορημένος: ⸗ خداوند ὁ Κύριος ὁ τὰ πάντα εἰδώς.

خبیرانه Π. **χαπ̈ιρ-ανέ**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων τῷ ἐνημέρῳ, τῷ ἔχοντι πληροφορίας, τῷ γνώστῃ· § ἐπρ. ὡς ἐνήμερος κτλ.

خپور T. **χαπούρ**, μόριον ὅπερ ὁμοῦ μετὰ τοῦ خپور **χουπούρ**, ἤτοι خپور **χαποὶρ χουπούρ**, παριστάνει τὸν ἐν βίᾳ καταβροχθισμὸν τοῦ φαγητοῦ· βλ. شار.

ختار A. **χαττὰρ** [ρζ. ختر] ὄν. ἄπιστος, δόλιος, ἄδικος.

ختام A. **χητάμ**, ὄν. τέλος, ἐπισφράγισμα, ἀποπεράτωσις: کلام ⸗ τέλος λόγου· ‖ انشا آت ⸗ ἀποπεράτωσις οἰκοδομῆς· ‖ حسن ختام καλὸν τέλος· ‖ ویرمك — δίδω τέλος, πέρας, διεκπεραιῶ· ‖ بولق — εὑρίσκω τέλος, περαιοῦμαι· ‖ ایرمك —ه ایردیرمك — φθάνω εἰς τέλος· ‖ ایردیرمك —διεξάγω, διεκπεραιῶ [κάμνω νὰ φθάσῃ εἰς τέλος]: انسان باشلادیغی شیی —ه ایردیرملیدر ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ διεκπεραιοῖ τὸ ἔργον ὅπερ ἀρχίζει.

ختامپذیر Π. **χητάμ-πεζίρ**, ἐπθ. ὁ λαβὼν τέλος, πέρας, περαιωθείς, λήξας. ‖ Ρμ. اولق —λήγω, περαιοῦμαι: مذاکرات انشا آت —ἔληξαν αἱ διαπραγματεύσεις· ‖ اولدی —λήγει ἡ κατασκευή.

ختان A. **χαττὰν** [ρζ. ختن], ὄν. χειρουργὸς περιτέμνων· βλ. ἑπόμ.

ختان A. **χητὰν** [βλ. ختن] ὄν. περιτομή: —اجرای ἐκτέλεσις περιτομῆς· ‖ جمعیت ⸗ ὁμήγυρις γινομένη ἐπὶ τῇ τελετῇ περιτομῆς· ‖ اطفال ⸗ περιτομὴ τῶν παίδων· ‖ βλ. سنت.

ختانت A: **χητανέτ**, ὄν. θ. τὸ ἔργον τοῦ περιτέμνοντος· βλ. ختان **χαττάν**.

ختم A. **χάτμ**, ὄν. σφράγισις: ⸗ مکتوب σφράγισις ἐπιστολῆς· ‖ —ی سندك σφράγισις ὁμολόγου [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ συνηθέστ. تختیم βλ.]· ‖ القلب — **χάτμῠ-λ-κάλπ̈**, σφράγισις καρδίας, ἤτοι τὸ νὰ σφραγίσῃ ὁ Θεὸς τὰς καρδίας τῶν ἀπίστων, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἐννοῶσιν οὐδὲν ἀφορῶν τὴν ἀληθῆ πίστιν· § ἀποπεράτωσις, συμπλήρωσις: قرآن —τελεία ἀνάγνωσις ἤτοι ἀποπεράτωσις τοῦ Κορανίου· ‖ حیات ⸗ συμπλήρωσις τοῦ βίου· ‖ کلام ایتمك —περαίνω, καταπαύω τὸν λόγον.

ختمه A. **χατμέ**, ὄν. θ. συμπλήρωσις ἅπαξ· § πλθ. ختمات **χατεμάτ**: قرآن ⸗ ἀναγνώσεις τέλειαι τοῦ Κορανίου.

ختمی **χατμί**, ἀντὶ خطمی βλ.

ختن A. **χάτν**, ρ. ἀφ. τὸ περιτέμνειν, περιτομή: صبی —περιτομὴ παιδός· ‖ —ماهرانه περιτομὴ ἐπιτηδεία.

ختنه A. **χατνέ**, ὄν. θ. μήτηρ τῆς συζύγου, πενθερά· § πλθ. ختنات

ختور A. **χατούρ**, ἐπθ. συνων. τῷ ختار βλ.

خدا Π. **χῠ̈ὶά**, ὄν. Θεός, Κύριος: نکرده — **χῠ̈ὶὰ νὲ κερὶέ**, ὁ Θεὸς φυλάττοι! ‖ —را **χῠ̈ὶάρα**, δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ‖ یا — ὦ Θεέ! ‖ —ی خانه οἰκοδεσπότης· βλ. خداوند.

خداپرست Π. **χῠ̈ὶὰ-περέστ**, ἐπθ. ὁ λατρεύων τὸν Θεόν, θεοσεβής· § πλθ. خداپرستان.

خداپرستانه Π. **χῠ̈ὶὰ-περεστανέ**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων τῷ λατρεύοντι τὸν Θεόν, θεοσεβής [πρᾶξις, λόγος]· § ἐπρ. θεοσεβῶς.

خداپرستی Π. **χῠ̈ὶὰ-περεστί**, ὄν. θεοσέβεια: — وظیفهٔ καθῆκον θεοσεβείας.

خداپسندانه Π. **χῠ̈ὶὰ-πεσενὶανέ**, ἐπθ. θεάρεστος, θεοφιλής: —یت πρόθεσις θεάρεστος· § ἐπρ. θεαρέστως, θεοφιλῶς.

خداداد Π. **χῠ̈ὶα-ὶάτ**, ἐπθ. θεόσδοτος, θεοῦώρητος: —استعداد ἱκανότης θεόσδοτος· ‖ —ذکای εὐφυΐα θεόσδοτος· ‖ — عقل νοῦς θεόσδοτος· ‖ —درایت σύνεσις θεόσδοτος.

ختون A. **χουτούν**, θ. ختونت **χουτουνέτ**, ὄν. τὸ γίνεσθαι γαμβρόν· σύζευξις.

خثارت A. **χαθαρέτ**, ὄν. θ. πῆξις: مایع —πῆξις ὑγροῦ· ‖ لبن —πῆξις γάλακτος.

خثل A. **χάθλ**, ὄν. γαστήρ, κοιλία [ἀνατ.].

خثله A. **χαθλέ**, ὄν. θ. ὑπογάστριον [ἀνατ.].

خثلی A. **χαθλ-ί**, θ. خثله **χαθλιγέ**, ἐπθ. ὑπογαστρικός [ἀνατ.].

خجالت A. **χαδζαλὲτ** [ρζ. خجل] ὄν. θ. αἰδώς, αἰσχύνη: کتیرمك — φέρω, προξενῶ αἰσχύνην· ‖ کلك — ἔρχεται αἰσχύνη· ‖ چکمك —ὑποφέρω αἰσχύνην, αἰσχύνομαι.

خجسته Π. **χῠδζεστέ**, ἐπθ. εὐτυχής, αἴσιος: وقت ⸗ στιγμὴ αἰσία· ‖ —لم ὄνομα αἴσιον.

خجل A. **χαδζέλ**, ὄν. αἰδώς, αἰσχύνη· βλ. خجالت καὶ خجلت.

خجل A. **χαδζίλ**, ἐπθ. αἰδήμων.

خجلت A. **χαδζλέτ**, ὄν. θ. συνών. خجالت βλέπε.

خد A. **χάττ**, ὄν. παρειά: —الله οὖ ἡ παρειὰ ὡς τὸ λείριον, ροδοπάρειος.

خدا Π. **χῠ̈ὶά**, ὄν. Θεός, Κύριος: نکرده — **χῠ̈ὶὰ νὲ κερὶέ**, ὁ Θεὸς φυλάττοι! ‖ —را **χῠ̈ὶάρα**, δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ‖ یا — ὦ Θεέ! ‖ —ی خانه οἰκοδεσπότης· βλ. خداوند.

خداشناس Π. **χσ῾ὰ-ᾰνάς,** ἐπθ. ὁ γινώσκων καὶ λατρεύων τὸν Θεόν, θεογνώστης, μονοθεϊστής.

خداشناسانه Π. **χσ῾ὰ-ᾰναδανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων τῷ θεογνώστῃ, μονοθεϊστῇ, θεογνωστικός-ῶς.

خداشناسی Π. **χσ῾ὰ-ᾰναδί,** ὄν. θεογνωσία, μονοθεϊσμός.

خداع A. **χα῾ὰᾰ᾽** [ῥζ. خدع, βλ. خدعه] ἐπθ. πανοῦργος, δόλιος· βλ. خدعه‌کار, خادع.

خداع A. **χπ῾ὰᾰ,** ὄν. δόλος, συνηθέστ. خدعه· § ταὐτὸ خداع βλ.

خداعانه Π. **χα῾ὰ'-ανέ,** ἐπθ. ἴδιος δολίῳ, δολερός, πανουργικός· § ἐπρ. δολερῶς κτλ.

خدافروش Π. **χσ῾ὰ-ῳσρούς,** ὄν. ὑποκριτής: اول — خود فروش ὁ ἐγωϊστὴς **[χόσ῾ὰ-ῳσρούς]** ἔδω, ὑποκριτὴς μὴ γίνου.

خدافروشی Π. **χσ῾ὰ-ῳσρουσί,** ὄν. ὑποκρισία.

خدام A. **χσ῾ὰμ** [πλθ. τοῦ خادم] ὄν. θεράποντες, ὑπηρέται: — خواص ἰδιαίτεροι θεράποντες· § خدام καλοῦνται καὶ οἱ θεράποντες, οὓς χοδζάδες [خواجه] τινὲς ἐπαγγελλόμενοι θεραπείαν ἀσθενειῶν δι' ἐμφυσήματος [اوفوروکچی] καὶ γοητειῶν προσκαλοῦσι δῆθεν παρὰ τῶν πνευμάτων [جن] πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας ἣν θέλουσι· ‖ βλ. καὶ خدمه.

خداوند Π. **χσ῾ὰ-βέν῾,** ὄν. κύριος, κάτοχος, ἰδιοκτήτης, δεσπότης, βασιλεύς, Θεός: خانه — κύριος τῆς οἰκίας, οἰκοδεσπότης· ‖ جهان — κύριος τοῦ παντός· ‖ یکه — κύριος μοναδικὸς [θεός].

خداوندانه Π. **χσ῾ὰ-βεν῾ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων κυρίῳ, δεσπότῃ, δεσποτικός, βασιλικός: — اطوار συμπεριφορὰ δεσποτική.

خداوندکار Π. **χσ῾ὰ-βεν῾ιγκιάρ,** ὄν. ταὐτὸ خداوند βλ. § ἐπώνυμον τοῦ Σουλτὰν Μουρὰτ τοῦ Α΄. τρίτου ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Σουλτάνων· § ولایتی — νομαρχία Προύσης.

خداوندی Π. **χσ῾ὰβεν῾-ί,** ὄν. τὸ εἶναι κύριον, δεσποτεία, βασιλεία· § ἐπθ. δεσποτικός, βασιλικός.

خدایع A. **χα῾ὰα῾** [πλθ. τοῦ خدیعه] ὄν. θ. δόλοι, στρατηγήματα: بدایع نامیله — ὑπὸ τὸ πρόσχημα θαυμασίων ἐφευρέσεων δὲν γίνονται δεκτοὶ δόλοι.

خدایکان Π. **χσ῾ὰᾰ-γεγκιάν,** ὄν. βασιλεὺς ἀπαράμιλλος, μοναδικός, ὁ μέγιστος τῶν βασιλέων, βασιλεὺς τῶν βασιλέων.

خدایی Π. **χσ῾ὰ-γί,** ὄν. θεότης, τὸ θεῖον· § ἐπθ. θεϊκός, θεῖος: — امر θεία ἐντολή. § نابت — αὐτοφυής: نابت آغاج — δένδρον αὐτοφυές· ‖ نابت ازهار — ἄνθη αὐτοφυῆ· ‖ نابت ارباب قلم — λόγιοι οἰκοθεν μορφωθέντες, αὐτοδίδακτοι.

خدایی‌فروش Π. **χσ῾ὰγ῾ὶ-ῳσρούς,** ἐπθ. ὁ θεοποιῶν ἑαυτόν· — نمرود Νεμρὼδ ὁ θεοποιῶν ἑαυτόν.

خدایی‌فروشانه Π. **χσ῾ὰγ῾ὶ-ῳσρουσανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων τῷ θεοποιοῦντι ἑαυτόν, ἢ ὡς ἀνήκει κτλ.

خدر A. **χί῾ρ,** ὄν. παραπέτασμα [σπν.]· § [φυσιολ.] νάρκη, νάρκωσις: — عمومی γενικὴ νάρκωσις· ‖ البنان — **χι῾ρῳ-λ-῾πενάν,** αἱμωδίασις, νάρκη τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων ἕνεκα ψύχους.

خدشه A. **χα῾ὰσέ,** ὄν. θ. ἅμυξις, κ. τσουγράνισμα· συνεκδ. ἀνησυχία: موجب — درون πρόξενον ἐσωτερικῆς ἀνησυχίας· ‖ فزای درون — **χα῾ὰσὲ-ῳεζάῖ ῾ερούν,** ὁ αὐξάνων τὴν ἐσωτερικὴν ἀνησυχίαν· ‖ بخش اذهان — **χα῾ὰσὲ-῾πάχὸι ἐζχάν,** ὁ προξενῶν ἀνησυχίαν εἰς τὰ πνεύματα· ‖ رسان — **χα῾ὰσὲ-ρεσάν,** ὁ φέρων, προξενῶν ἀνησυχίαν· ‖ ویرور — ذهنه μὲ ἀνησυχεῖ τὸν νοῦν· § πλθ. خدشات **χα῾ὰσά῾.**

خدعه A. **χσ῾ὰᾰ,** ὄν. θ. δόλος, πανουργία, στρατήγημα: — و حیله πανουργία καὶ δόλος· ‖ — الحرب **ἑλ χὰρ῾π χσ῾ὰ'ά,** ὁ πόλεμος εἶναι δόλος, ἢ **ἑλ χὰρ῾π χσ῾ὰεᾶ,** ὁ πόλεμος εἶναι λίαν δόλιος, ἢ **ἑλ χὰρ῾π χα῾ὰᾰ,** ὁ πόλεμος εἶναι μία ἀπάτη· [ἤτοι ἡ φράσις ἐπιδέχεται τριπλῆν ἀνάγνωσιν].

خدعه‌کار Π. **χσ῾ὰ-κιάρ,** ἐπθ. πανοῦργος, δόλιος.

خدعه‌کاری Π. **χσ῾ὰ-κιαρί,** ὄν. πανουργία, δολιότης.

خدم A. **χα῾ὲμ** [πλθ. τοῦ خادم] ὄν. θεράποντες, ὑπηρέται· βλ. خدمه.

خدم A. **χι῾ὲμ** [πλθ. τοῦ خدمت] ὄν. θ. ὑπηρεσίαι [σπν.]· συνηθέστ. خدمات βλ.

خدمات A. **χι῾ὲμὰ῾** [πλθ. τοῦ خدمت] ὄν. θ. ὑπηρεσίαι: صادقه — ὑπηρεσίαι πισταί· ‖ صدوحه — ὑπηρεσίαι ἐπαινεταί, ἀξιέπαινοι· § ὑπουργήματα, θέσεις.

خدمت A. **χι῾ὲμέ῾,** κ. **χιζμέ῾,** ὄν. θ. ὑπηρεσία, ὑπούργημα, καθῆκον, ἀποστολή, θέσις· τὸ ἔργον τοῦ ὑπηρέτου, τῆς ὑπηρετρίας: دولت — ὑπηρεσία τοῦ κράτους, θέσις κυβερνητική· ‖ کتابت — ὑπηρεσία γραφική, θέσις γραμματέως· ‖ مفتخره — ὑπηρεσία περιποιοῦσα τιμήν, τιμητική· ‖ عسکریه — ὑπηρεσία στρατιωτική· ‖ موظفه — ὑπηρεσία ὑποχρεωτικὴ στρατιώτου, θητεία· ‖ محافظه — ὑπηρεσία φρουρᾶς· ‖ ردیفه — ὑπηρεσία ἐφεδρείας· ‖ استکشافیه — ὑπηρεσία κατασκοπεύσεως τῶν θέσεων τοῦ ἐχθροῦ. ‖ Ρμ. ایتمك — ὑπηρετῶ, κάμνω ὑπηρεσίας [δοτ.]: ایتمشدر — دولتك اعلای شانه ὑπηρέτησεν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ κλέους τοῦ κράτους· ‖ ایدیبور — دولته ὑπηρετεῖ εἰς τὸ κράτος· ‖ کورمك — ὑπηρετῶ, ὠφελῶ, κάμνω ὑπηρεσίας· ‖ ندہ بولنمق — فلانك ευρίσκομαι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ δεῖνος, ἤτοι ὑπηρετῶ ὡς ὑπάλληλος ἢ ὡς ὑπηρέτης παρὰ τῷ δεῖνι· ‖ فلانی مده قوللانمق — μεταχειρίζομαι, ἔχω τὸν δεῖνα ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ μου **[χι῾ὲμετιμέ῾]**· § πλθ. خدمات **χι῾ὲμά῾,** καὶ σπν. خدم **χι῾ὲμ.**

خدمتجی T. **χι῾ὲμετ-τζί,** κ. **χιζμετ-τζί,** ὄν. ὑπηρέτης: قاری ἢ قز — ὑπηρέτρια [κόρη ἢ γυνή]· ‖ خسته — νοσοκόμος.

خدمتجیلك T. **χι῾ὲμετ-τζιλίκ,** κ. **χιζμετ-τζιλίκ,** ὄν. τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ἔργον τοῦ ὑπηρέτου ἢ τῆς ὑπηρετρίας.

خدمتکار Π. **χι῾ὲμετ-κιάρ,** κ. **χιζμετ-κιὰρ** ὄν. ὑπηρέτης, θεράπων· § ὑπάλληλος καταστήματος· § πλθ. خدمتکاران.

خدمتکارلق T. **χι῾ὲμετ-κιαρλήκ,** κ. **χιζμετκιαρλήκ,** τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑπηρέτου ἢ τοῦ ὑπαλλήλου καταστήματος.

خدمتکذار Π. **χι῾ὲμετ-γκιδζάρ,** ὄν. ὁ ὑπηρετῶν τὸν μέν, τὸν δέ.

خدمه A. **χα῾ὲμὲ** [πλθ. τοῦ خادم] ὄν. κληρικοὶ ὑπουργείου ἢ δικαστηρίου, ὑπηρέται σχολῆς ἢ τεμένους ἢ ἄλλου δημοσίου καθιδρύματος κτλ: — خاصه ἰδιαίτεροι θεράποντες τοῦ Σουλτάνου φέροντες στολὴν ἀξιωματικοῦ· ‖ — نظارت κληρικοὶ ὑπουργείου· ‖ — خسته‌خانه κληρικοὶ νοσοκομείου· ‖ — میکروب κληρικοὶ μικροβιοκτονίας· § ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ ἑνικοῦ: — بو آدم جامع سیدر ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τεμένους **[χα῾ὲμεδινέν],** ἢ ὑπηρέτης **[χα῾ὲμεδί]** τεμένους· ‖ — سر **δὲρ-χα῾ὲμέ,** ὁ πρῶτος τῶν κληρικῶν, ἀρχικληρικός.

خدنك Π. **χα῾ένκ,** ὄν. βέλος [ἐν χρήσει παρὰ ποιηταῖς].

خدوش Π. **χα῾ούς,** ὄν. μυῖα· § ψύλλος: — یرقوا خدشات κεντήματα ψύλλου τολμηροῦ.

خدیج A. **χα῾ιδζ,** θ. خدیجه **χα῾ιδζέ,** ὄν. βρέφος γεννώμενον πρὶν ἢ συμπληρώσῃ τὸν χρόνον τὸν ἀπαιτούμενον διὰ τὸ ἔμβρυον· § خدیجه τὸ ὄνομα τῆς πρώτης συζύγου τοῦ προφήτου Μωάμεθ.

خدیش Π. **χα῾ίς,** καὶ **χσ῾ίς,** ὄν. μεγάλη οἰκοδέσποινα.

خدیعه A. **χα῾ι'ά,** ὄν. θ. δόλος, στρατήγημα· § πλθ. خدایع **χα῾ὰῖ.**

خدین A. **χα῾ίν** [ῥζ. خدن, βλ. خادنت] ἐπθ. φίλος, φίλος ἐπιστήθιος: امین — φίλος πιστός.

خدیو Π. **χι῾ίώ,** ὄν. ἡγεμών· ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, Χεδίβης· [τίτλος ἀπονεμόμενος καὶ εἰς Βεζύρας [βλ. وزیر]· ἄλλοτε οὕτως ἐκαλοῦντο καὶ οἱ βασιλεῖς].

خدیوانه Π. **χι῾ίώ-ανέ,** ἐπθ. ἡγεμονικός, ὁ ἀνήκων τῷ ἀντιβασιλεῖ τῆς Αἰγύπτου, Χεδιβικός.

خدیوی Π. **χι῾ίώ-ὶ** [συνηθέστ. خدیویت βλ.] ἀφ. ἀντιβασιλεία τῆς Αἰγύπτου, Χεδιβάτον· § ἐπθ. ἡγεμονικός, Χεδιβικός, καὶ θηλ. ἀραβ. خدیویه **χι῾ίβιγ῾έ.**

خدیویت A. **χι῾ίώ-ιγ῾έτ,** ὄν. θ. ἡγεμονία, ἀντιβασιλεία τῆς Αἰγύπτου καλουμένη: — مصریه **χι῾ίβιγ῾έτι μισριγ῾έ,** Χεδιβεία, Χεδιβάτον [ἡ λέξις καίπερ βάρβαρος, διότι ἐκ π. λέξεως δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σχηματισθῇ ἀφηρημένον ἀραβιστί, οὐχ ἧττον καθιερώθη].

خذلان A. **χιζλὰν** [ῥζ. خذل] ἀφ. ἐγκατάλειψις ἄνευ βοηθείας, ἐξευτέλισις:

اولدی ⟩ دوچار ὑπέπεσεν εἰς ἐγκατάλειψιν, ἢ دوشدی وادی، — ه ἔπεσεν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἐγκαταλείψεως, τοῦ ἐξευτελισμοῦ, ἐγκατελείφθη, ἐξηυτελίσθη.

خذله A. **χαζελὲ** [πλθ. τοῦ σπανίως ἐν χρήσει خَذَل] ὄν. ἀχρεῖοι, εὐτελεῖς, οὐτιδανοί, ἄθλιοι: دن — ἐκ τῶν οὐτιδανῶν.

خذول A. **χαζοῦλ,** ἐπθ. ἐγκαταλελειμμένος καὶ ἐξηυτελισμένος: ⟩ ابلیس δαίμων ἐξηυτελισμένος.

خذولانه Π. **χαζουλ-ανέ,** ἐπθ. ἐπρ. ὁ ἀνήκων ἢ ὡς ἀνήκει ἐξηυτελισμένῳ.

خذیم A. **χαζίμ,** θ. ج خذیم **χαζιμὲ** [ρζ. خذم] ἐπθ. μεμεθυσμένος, μέθυσος.

خذیمانه Π. **χαζιμ-ανέ,** ἐπθ. ἴδιος μεθύσῳ: ⟩ رفتار βάδισμα μεθύσου.

خر Π. **χάρ,** ὄν. ὄνος: دشتی ⟩ **χάρι τεζτί,** ὄναγρος· § πλθ. خران **χαράν.**

خر Τ. **χήρ,** μόριον λεπτότερον τοῦ خار παριστάνον τὴν ἀπειλητικὴν φωνὴν τοῦ κυνός, ὅταν μετὰ κλεισταῦ στόματος καὶ οἱονεὶ ρέγχων γρύζει, γρυσμός: كور — **χὴρ-γκιὸρ,** διηνεκὴς ἔρις, φιλονεικία.

خراب A. **χαράπ,** ρ.ἀφ. καταστροφή, ἐρήμωσις: ⟩ سبب اولدی — نه اوینك ἐγένετο αἴτιος τῆς καταστροφῆς **[χαραπινὲ]** τοῦ οἴκου αὐτοῦ· ‖ موجب اولدی — نی مملکتك προὐξένησε τὴν καταστροφὴν τῆς χώρας· ‖ ⟩ ویران کیسا τὸ βακούφιον τῆς Ἐκκλησίας πωλεῖται ἕνεκα τῆς ἐρημώσεώς του· § ἐπθ. κατεστραμμένος, κατερημωθείς: ⟩ دار οἶκος κατεστραμμένος· ‖ — بلد πόλις κατεστραμμένη· ‖ ⟩ مست μέθυσος εἰς τὸν ἔσχατον βαθμόν· ‖ Ρμ. ἐρημῶ, καταστρέφω [αἰτ.]· ‖ اولق — καταστρέφομαι, ἐρημοῦμαι· [ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων]: اولدم — κατεστράφην.

خرابات A. **χαραπὰτ** [πλθ. τοῦ خراب ἐρείπιον] ὄν. θ. καπηλεῖον, τὸ σύνολον τῶν καπηλείων· ‖ مداومی — θαμὼν τῶν καπηλείων· [κακίζεται ἡ χρῆσις τῆς λέξεως ἐν τῇ κυριολεκτικῇ ἐννοίᾳ, ἤτοι ἐρείπια].

خراباتی Π. **χαραπατ-ή,** ἐπθ. ὁ διάγων τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τοῖς καπηλείοις καὶ ἐν κραιπάλῃ· μέθυσος, ἐκδεδιητημένος, ρυπαρός, κακοενδεδυμένος· § πλθ. خراباتیان.

خراباتیلق Τ. **χαραπατη-λήκ,** ὄν. μέθη, κραιπάλη, ἀσωτία· ρυπαρότης καὶ κακὴ κατάστασις ἐνδυμάτων: اورمق — ه παραδίδομαι εἰς τὴν κραιπάλην.

خرابه A. **χαραπέ,** ὄν. θ. ἐρείπιον: — بر شهر ἐρείπια πόλεως· § πλθ. خرابات βλ.

خرابه‌زار Π. **χαραπὲ-ζάρ,** ὄν. τόπος πλήρης ἐρειπίων: — جهانده بولور فنا ἐν τῷ κόσμῳ, ὅστις εἶναι τόπος ἐρειπίων [φθαρτός], εὑρίσκει πᾶν πρᾶγμα καταστροφήν.

خرابه‌نشین Π. **χαραπὲ-νισίν,** ἐπθ. ὁ ἐν τοῖς ἐρειπίοις καθήμενος: فقیر ⟩ πτωχὸς ἐν ἐρειπίοις καθήμενος.

خرابی Π. **χαραπ-ί,** ὄν. καταστροφή, ἐρήμωσις: خانه — καταστροφὴ οἴκου.

خرابیت A. **χαραπ-ιγέτ,** ὄν. θ. καταστροφή, ἐρήμωσις: ی — قریه‌نك καταστροφή, ἐρήμωσις τοῦ χωρίου· ‖ ⟩ بو شی مرزی τὸ πρᾶγμα τοῦτο προξενεῖ τὴν καταστροφὴν ἡμῶν **[χαραπιγετιμιζί].**

خراج A. **χαράτζ,** ὄν. ἐπικεφάλαιον, ἤτοι φόρος κεφαλικός, κ. χαράτσι: ه — کسمك καθιστῶ φόρου ὑποτελῆ· ‖ اراضی ⟩ ἔγγειος φόρος· βλ. خراجیه.

خراج A. **χαράτζ,** ὄν. ἀπόστημα: السره — **χαράτζ-ά-σαρέ,** ἐμπυόφαλος, ἤτοι ἐντεροκήλη τοῦ ὀμφαλοῦ περιέχουσα πύον· ‖ القحف — **χαράτζ-λ-κάχφ,** ὑποκράνιον, ἀπόστημα εἰς τὸ κρανίον· ‖ المفاصل — **χαράτζ-λ-μεφασήλ,** ἀρθροπύωσις.

خراججی Τ. **χαρατζ-τζί,** ὄν. εἰσπράκτωρ ἐπικεφαλαίου, κεφαλικοῦ φόρου.

خراجکذار Π. **χαρατζ-γκιζάρ,** ἐπθ. φόρου ὑποτελής.

خراجیه A. **χαρατζ-ιγέ,** ἐπθ. θ. φορολογούμενος: — اراضیٔ **ἐραζίϊ χαρατζιγέ,** γαῖαι πληρόνουσαι φόρον, φορολογούμεναι· λέγονται οὕτως αἱ κατὰ τὴν ἄλωσιν τόπου τινος ἐπαφινόμεναι εἰς τὰς χεῖρας τῶν μὴ μουσουλμάνων κατόχων αὐτῶν· βλ. عشری.

خرار Τ. **χαράρ,** ὄν. μέγας σάκκος ἰδίᾳ δερμάτινος διὰ στρώματα, ἐφαπλώματα κτλ. στρωματεύς, στρωματόδεσμος· § βλ. غرار.

خرازه Τ. **χαραζέ,** ὄν. μικρὸς σκληρὸς ὄγκος παραγόμενος ἐν τῇ χοληδόχῳ

κύστει τῆς δαμάλεως καὶ τοῦ βοός· ἡ ἐν τῷ ὄγκῳ τούτῳ ὕλη θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς φάρμακον κατὰ τοῦ ἰκτέρου καὶ ἄλλων νόσων.

خراس Π. **χαρ-άς,** ὄν. μύλος στρεφόμενος δι' ὄνου: خراب ⟩ κόσμος.

خراسان **χορασάν,** ὄν. κ. Κορασάνη [ἐπαρχία Περσίας]· § κεραμοκονία, ἤτοι κέραμος κοπανισμένη ἐν καταστάσει κόνεως, ἐξ ἧς ἀναμιγνυομένης μετ' ἀσβέστου καὶ ἄμμου σχηματίζεται πηλὸς χρησιμεύων εἰς τὴν οἰκοδομήν· § — قره لعپس ξίφους κατασκευαζομένη ἐν Κορασάνῃ καὶ περὶ πολλοῦ οὖσα.

خراستر Π. **χαρεστέρ,** ὄν. ἔντομον ὀχληρόν.

خراش Π. **χηρὰς** [προστ. τοῦ خراشیدن **χηραϊτὲν** = ἀμύσσειν, ἐν χρήσει πρὸς σχηματισμὸν συνθέτων ἐπιθέτων]: — دل ὁ σπαράσσων τὴν καρδίαν, σπαραξικάρδιος, τραγικός· ‖ — خاطر ὁ ἀμύσσων τὸ πνεῦμα, ὁ προξενῶν ἀνησυχίας καὶ φόβους, ἀνησυχητικός.

خراط A. **χαρρὰτ** [ρζ. خرط] ἐπθ. τορνευτὴς [τ. چیقریقجی].

خراطم A. **χαρατήμ,** πλθ. τοῦ خرطوم βλ.

خراطین A. **χαρατὶν** [ἐκ τοῦ περσ. خراتین **χαρατίν**], ὄν. ἕλμινς ἡ σκώληξ τῆς κοιλίας, τῶν ἐντέρων, ταινία.

خرافات A. **χαραφάτ,** πλθ. τοῦ ἑπομένου.

خرافه A. **χαραφέ,** ὄν. κ. Ἄραβος ὅστις διάστημά τι ἀφανὴς γενόμενος, ἤρχισεν ἐν τῇ ἐπανόδῳ του νὰ λέγῃ ὑπερβολικὰ ψεύδη, διαδίδων ὅτι δῆθεν εἰς τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ τὸ πνεῦμα [جن **δζὶνν**] ἀπήγαγεν αὐτόν: — حدیث ψεῦδος καθαρόν· § πλθ. خرافات **χαραφάτ,** μῦθοι, μυθεύματα.

خرام Π. **χηράμ** [προστ. τοῦ خرامیدن **χηραμιτὲν**] ἀφ. βάδισμα ὑπερήφανον, τὸ νὰ περιπατῇ τις σειόμενος μετὰ χάριτος. ‖ Ρμ. περιπατῶ ὑπερηφάνως καὶ μετὰ χάριτος: مالکه بر کروه کنج پریلر ایچنده اوکدن — ایدر ایدی ἡ Θεὰ [Καλυψὼ] ἐντὸς ὁμίλου νέων νυμφῶν προεπορεύετο βαδίζουσα ὑπερηφάνως.

خرامان Π. **χηραμ-άν** [μτχ. τοῦ خرامیدن **χηραμιτὲν**] ὁ περιπατῶν ὑπερηφάνως καὶ μετὰ χάριτος, ὁ σειόμενος ὅταν περιπατῇ: — طاوس ταὼς περιπατῶν ὑπερηφάνως. ‖ Ρμ. اولق — περιπατῶ ὑπερηφάνως.

خرامنده Π. **χηραμενδέ,** παθ. μτχ. ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ خرامان. βλ.

خرائد A. **χαραΐδ** [πλθ. τοῦ خرید] ὄν. θ. μαργαρῖται ἄτρητοι· § παρθένοι.

خرائط A. **χαραΐτ** [πλθ. τοῦ خریطه] ὄν. θ. χάρται: منتظمه — χάρται κανονικοί· ‖ سقیمه — χάρται λελανθασμένοι.

خربان Π. **χαρ-πάν,** ὄν. ὀνηλάτης: بی — اذعان ὀνηλάτης ἀνόητος **[πὶ ιζάν].**

خربزه Π. **χαρπὸζέ,** ἢ خربز **χαρπὸζ** [ἐξ οὗ τὸ قاربوز βλ.] ὄν. πέπων, ὑδροπέπων: خربزه فروش ὁ πωλητὴς πεπόνων κτλ· ‖ خربزه زار ἀγρὸς πεπόνων κτλ· § λογοπαίγνιον ἐκ τοῦ خر **χὰρ** ὄνος, καὶ بز **πὸζ** αἴξ.

خربط Π. **χαρ-πάτ,** ὄν. χὴν πελωρία [γαϊδουρόχηνα] μτφ· εὐήθης ἔχων ἐξωτερικὸν ἐπιδεικτικόν.

خربق A. **χαρπάκ,** ὄν. ἑλλέβορος [τουρκ. چوبله].

خربقیت A. **χαρπακ-ιγέ,** ὄν. θ. ἑλλεβορισμός.

خربقیه A. **χαρπακ-ιγέ,** ἐπθ. θ. ἑλλεβοροειδῆ [φυτ].

خربله Π. **χαρ-πελέ,** ὄν. γαυλός, κ. μαγγανοπήγαδον: کردان — خرکلك **χαργκελέϊ χαρπελὲ-γκερπάν,** ἵππος ἢ ἡμίονος στρέφων τὸν γαυλόν.

خربنده Π. **χαρ-πενδέ,** ὄν. ὁ ἔχων ἔργον νὰ περιποιῆται τὸν ὄνον καὶ τὰ ἄλλα φορτηγὰ ζῶα, ὀνηλάτης· § πλθ. خربندکان **χαρπενδεγκιάν.**

خرپالامق Τ. **χηρπα-λατ-μάκ,** ρμ. διάμ. βάλλω ἢ ἀφίνω τινὰ νὰ κακομεταχειρίζηται, τυραννῇ, ταλαιπωρῇ ζῶον ἢ ἄνθρωπον [δοτ. αἰτ.].

خرپالامق Τ. **χηρπα-λαμάκ,** ρμ. μτδ. κακομεταχειρίζομαι, κακῶ, τυραννῶ, ταλαιπωρῶ, κάμνω νὰ ὑποφέρῃ ζῶον ἢ ἄνθρωπον [αἰτ.]: — حیوانی τυραννῶ τὸ ζῶον· ‖ ذخیره کمیجك یوللری قطع ایله انلری بر مدت خرپالا ایتمش دقدنصکره بر میدان محاربه‌سنده مغلوب ἀφοῦ τοὺς ἐταλαιπώρησε κόψας ἐπί τινα καιρὸν τὴν συγ

κοινωνίαν τῶν τροφῶν, ἐπὶ τέλους ἐνίκησεν αὐτοὺς ἔν τινι μάχῃ.

خرپالانمق Τ. **χηρπα-λανμάκ,** ρμ.πθ. κακοῦμαι, ὑφίσταμαι κάκωσιν, ταλαιπωρίαν, κακοπαθῶ, ὑποφέρω.

خرپوشته Τ. **χαρπουστὲ** [ἐκ τοῦ π. خرپشت] ὄν. εἶδος κατασκευῆς τῆς στέγης ἐν σχήματι ῥάχεως ἰχθύος.

خرپه **χαρπέ,** βλ. آرپا.

خرتاوی Τ. **χαρταβί,** ὄν. εἶδος κυκλοτεροῦς καλύμματος κεφαλῆς, ὅπερ οἱ Σιπαχῆδες [βλ. سپاهی] ἐφόρουν ἀντὶ κράνους.

خرتلاق Τ. **χηρτλάκ,** ἀντὶ غرتلاق βλ.

خرتوت Π. **χαρ-τούτ,** ὄν. μέγα καὶ ἄνοστον μέλαν συκάμινον [γαϊδουροσυκάμινον]: خور—فرتوت **φερτοῦτι χαρτοὺτ-χόρ,** ἐσχατόγηρος τρώγων μέλανα συκάμινα.

خرتوج Γλ. **χαρτοὺδζ** [cartouche] ὄν. πυριτιδοβολή.

خرتی Τ. **χηρτῆ,** ὄν. ἐν χρήσει πάντοτε μετὰ τῆς λέξεως پرتی **πηρτῆ,** ἤτοι خرتی پرتی ἀποσκευή, κουρέλια [ἐπὶ εὐτελοῦς ἀποσκευῆς καὶ ἐπίπλων].

خرج Α. **χάρδζ,** ὄν. δαπάνη, ἔξοδον: وکیل —**βεκίλ-χάρδζ,** ὁ ἐπὶ τῆς δαπάνης, οἰκονόμος, φροντιστής· مطبخ— δαπάνη μαγειρείου· § ἔξοδα συντηρήσεως: ی — بش سواری ἔξοδα συντηρήσεως πέντε ἱππέων, ἤτοι σιτηρέσια, μισθός· § τέλος ἢ δικαίωμα δημοσίου ταμείου: فراغ— δικαίωμα κυβερνητικοῦ ταμείου λαμβανόμενον ἐκ πωλήσεως ἀκινήτου· || — مصارف محاکمه و δικαιώματα ταμείου καὶ δικαστικὰ ἔξοδα· § ὑλικόν, ἤτοι ὅ,τι ἀπαιτεῖται ὅπως κατασκευασθῇ τι: ی— بنا ὑλικὸν οἰκοδομῆς· || ی— دیوار ὑλικὸν τοίχου, ἤτοι μίγμα ἀσβέστου, ἄμμου καὶ ἀμμοκονίας ἐν χρήσει ἐν τῇ κατασκευῇ τοίχων λιθίνης οἰκοδομῆς, κ. χάρτζι || ی—طعام τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς παρασκευὴν φαγητοῦ [κρέας, λαχανικὰ κτλ.]· § σειράδιον, ἤτοι σειρῆτι ἢ ἄλλο κόσμημα δουλευόμενον ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων· § ἔργον, ὅπερ δύναταί τις νὰ πράξῃ: ی— دکل δὲν εἶναι ἔργον του, ἤτοι δὲν δύναται νὰ τὸ κάμῃ, δὲν εἶναι ἱκανός· || ی— دکل هر کسك δὲν εἶναι ἔργον παντός [τοῦ τυχόντος]· || ی— عالم ἐφικτὸς εἰς τὸ κοινόν [τὸν κόσμον], πρόστυχος [ἐπὶ πράγματος εὐώνου]. ‖ Ρμ. كچ—دپانوه, ἐξοδεύω [αἰτ.]: ایدر — پاره چوق ἐξοδεύει πολλὰ χρήματα· || — ایدر γίνεται δαπάνη, ἔξοδον, ἐξοδεύεταί τι.

خرج Α. **χούρδζ,** ὄν. δισάκκιον· βλ. خورج.

خرجامق Τ. **χαρδζ-αμὰκ** καὶ خرجاغق **χαρδζ-ανμάκ,** ρμ.οὐδ. ἐξοδεύω, ποιῶ δαπάνην.

خرجراه Π. **χαρδζ-ι-ράχ,** ἔξοδα ὁδοιπορικὰ διδόμενα ὑπαλλήλῳ ἀποστελλομένῳ εἴς τι μέρος: ویرمك ἢ المق— δίδω ἢ λαμβάνω ἔξοδα ὁδοιπορικά: اولدرق درت یوز — غروش الدی ἔλαβεν ὡς ὁδοιπορικὰ γρ. 400.

خرجلق Τ. **χαρδζ-λήκ,** ὄν. χρήματα διὰ τὴν τρέχουσαν καθημερινὴν δαπάνην, κ. χαρτζιλίκι: جب—ی **χρήματα πρόχειρα [τῆς τσέπης δζὲπ],** ὅσα ἀρκοῦσί τινι διὰ τὰ μικρὰ ἔξοδα αὐτοῦ· || یوق— م στεροῦμαι ἀπολύτως χρημάτων, δὲν ἔχω χαρτζιλίκι.

خرجلی Τ. **χαρδζ-λῆ,** ἐπθ. κατεσκευασμένος μετ' ἀμμοκονίας [ἐπὶ οἰκοδομῆς]· § δεδουλευμένος μετὰ σειραδίων ἢ ἄλλων κοσμημάτων [ἐπὶ ἐνδυμάτων]· § δαπανηρός, ὁ ἀπαιτῶν πολλὴν δαπάνην.

خرجی Τ. **χαρδζί,** ἐπθ. πρόστυχος, κατωτέρας ποιότητος: كچی—πρόστυχος [μέλας] ἄρτος.

خرچنك Π. **χαρτσένκ,** ὄν. καρκῖνος.

خرچین Τ. **χηρτσήν,** ἐπθ. δύστροπος, ἰδιότροπος: قز— δύστροπος κόρη.

خرچینلق Τ. **χηρτσην-λήκ,** ὄν. δυστροπία, ἰδιοτροπία: ایچك— κάμνω δυστροπίας, δυστροπῶ.

خرخره Α. **χαρχαρά,** ὄν.θ. ρόγχος [ἰατρ.]: غطیط— ρόγχος βροντώδης.

خرخشه Π. **χαρχηδά** [ἐξ οὗ τὸ τ. قارغشه **καργηδά**] ὄν. θόρυβος, ταραχή.

خرد Π. **χιρέ,** ὄν. νοῦς, νοημοσύνη, σύνεσις: —ی ἄνους, ἀφυής· βλ. خردمند καὶ خردفرسا.

خرد Π. **χῦρ** [βλ. خرده]ἐπθ.μικρός: سال—ὁ μικρᾶς ἡλικίας [παῖς]· || مرد—و **χῦρ**

οὐ μῦρ, μικρὰ ἀντικείμενα, ψιλὰ πράγματα [τ. اوفاق تفك]· || خاش— ὁ εἰς μύρια μικρὰ τεμάχια ὤν. ‖ Ρμ. خاش اولق—γίνομαι μύρια τεμάχια [κομμάτια κομμάτια], κατασυντρίβομαι· μτφ. κατακόπτομαι, κατακουράζομαι: ارلا ایدی خاش اولدی — اوچورومدن دوشه‌رك ἢ ἄμαξα πεσοῦσα ἐκ τοῦ κρημνοῦ κατασυνετρίβη· || — وجودم ایدی اولدی τὸ σῶμά μου κατεκόπη, κατεκουράσθην.

خردال **χαρτάλ,** κ ἀντὶ خردل βλ.

خردل Α. **χαρτέλ,** κ. خردال **χαρτάλ,** ὄν. ἀδυρτάκη, κ. μουστάρδα, σίναπι, κ. σινάπι: یری— ἀδυρτάκη ἢ ἀγρία **[πεῤῥί]**· || آق—σίναπι· || —قره μαῦρον σίναπι || —دانه‌ی— κόκκος σινάπεως, ἐλάχιστον [κουκκοῦτσι]· βλ. پل.

خردفرشا Π. **χιρεὲ-φερσά,** ἐπθ. ὁ τρίβων, φθείρων, κουράζων τὸν νοῦν, καταπληκτικός: مشاغل— ἀσχολίαι ἐπίπονοι· || — انتظام ἁρμονία καταπληκτική.

خردمند Π. **χιρεὲ-μενὲ,** ἐπθ. νουνεχής, νοήμων, συνετὸς· § πλθ. خردمندان.

خردمندانه Π. **χιρεὲ-μενὲανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων νουνεχεῖ, νοήμονι, συνετῷ, ἤτοι συνετὸς[λόγος, πρᾶξις]· §[ἐπρ.] νουνεχῶς, συνετῶς, μετὰ συνέσεως.

خردمندی Π. **χιρεὲ-μενὲί,** ἀφ. νοημοσύνη, σύνεσις.

خردوات **χῦρεβὰὲ** [πλθ.ἀραβ. τοῦ περσ. خرده **χῦρέ,** ἤτοι βαρβαρισμὸς] ὄν.ἀντικείμενα, σκεύη, ἐργαλεῖα μικρὰ ἢ παλιά, τεθραυσμένα καὶ εὐτελῆ· βλ. καὶ چرچی.

خردواتجی Τ. **χῦρεβατ-τζῆ,** ὄν. ὁ πωλῶν ἀντικείμενα, σκεύη, ἐργαλεῖα μικρὰ καὶ εὐτελῆ ἢ παλαιά· ρωποπώλης· § ὁ ἀγαπῶν ν'ἀγοράζῃ τοιαῦτα ἀντικείμενα· βλ. چرچیجی καὶ خرده فروش، خرده‌جی.

خرده Π **χῦρὲ** [βλ.خرد]ὄν. τεμάχιον, τρίμμα, ψῆγμα: زر—ψῆγμα χρυσοῦ· § πλθ. خردوات **χῦρτεβάτ,** βλ.

خرده‌بین Π. **χῦρὲ-πὶν,** ἐπθ. ὁ παρατηρῶν τὰς λεπτότητας, λεπτολογῶν: حکیم— σοφὸς λεπτολόγος· § ὄν. μικροσκόπιον.

خرده‌بینانه Π. **χῦρὲ-πὶνανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων λεπτολόγῳ, λεπτολογικός: ملاحظات— παρατηρήσεις λεπτολογικαί· § ἐπρ. λεπτολογικῶς.

خرده‌بینی Π. **χῦρὲ-πὶνί,** ἀφ. λεπτολογία· § ἐπθ. μικροσκοπικός.

خرده‌جی Τ. **χῦρὲ-ζῆ,** ὄν. ταὐτὸ خردواتجی βλ.

خرده‌دان Π. **χῦρὲ-τὰν,** ἐπθ. ὁ γινώσκων τὰς λεπτότητας, προσεκτικός, ἀκριβής.

خرده‌دانی Π. **χῦρὲ-τὰνί,** ἀφ. γνῶσις τῶν λεπτοτήτων, προσοχή, ἀκρίβεια.

خرده‌فروش Π. **χῦρὲ-φῦρούζ,** ὄν. ὁ πωλητὴς μικρῶν ἀντικειμένων· βλ. خردواتجی.

خرده‌لمك Τ. **χῦρὲ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι τεμάχια, κομματιάζομαι.

خرس Α. **χαρές,** ὄν.ἀφωνία [φυσιολ.]: بتلای —ὁ περιπεσὼν εἰς τὸ πάθος τῆς ἀφωνίας, ἄφωνος.

خرس Π. **χίρς,** ὄν. ἄρκτος· § خرسك **χιρσέκ,** ἀρκτύλος, κ. ἀρκουδάκι.

خرستیان Ελ. **χριστιάν,** ὄν. χριστιανός.

خرستیانجه Τ. **χριστιάν-τζα,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. χριστιανικὸς-ῶς, ὡς χριστιανός.

خرستیانلق Τ. **χριστιαν-λήκ,** ὄν. χριστιανισμός.

خرستیانی Α. **χριστιαν-ὶ** [βαρβαρισμός, ἀντὶ نصرانی، عیسوی], ἐπθ. χριστιανικός· § θ. خرستیانیه: اهم— οἱ χριστιανικοὶ λαοί.

خرسز Τ. **χηρσὴζ** [ἐκ τοῦ خیر **χαῖρ** βλ.] ὄν. καὶ ἐπθ. κλέπτης: ی—آت ἄθλιος, κάθαρμα· || ی—دکز πειρατής· || —مالی κλοπιμαῖον· || —فناری ἑτερόφανον κ. κλεπτοφάναρον· || —یتاغی—κλεπταποδόχος· βλ. آشیق

خرسزلامه Τ. **χηρσὴζ-λαμά,** ἐπρ.λάθρα, ὡς κλέπτης.

خرسزلق Τ. **χηρσὴζ-λήκ,** ὄν. κλοπή: ایچك—διαπράττω κλοπήν.

خرسند Π. **χῦρσένὲ,** ἐπθ. ὀλιγαρκής· §ἀφ. خرسندی **χῦρσενὲί,** ὀλιγάρκεια.

خرسندانه Π. **χῦρσενὲ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων ὀλιγαρκεῖ.

خرشف Α. **χαρὰὲφ,** ὄν. [ἰατρ. βοτ.] λέπος.

خرشفی Α. **χαρᾶεῤ-ί,** ἐπθ. [βοτ.] λεπιδωτός : الشكل — **χαρᾶεῤίσ-ᾶ-ᾶὲκλ** λεπιδοειδής· || الاوراق — **χαρᾶεῤίσ-λ-ὲβρᾶκ** λεπιδόφυλλος· || الجناح — **χαρᾶεῤίσ-λ-δζενᾶχ** λεπιδόπτερος· § θ. خرشفیه **χαρᾶεῤιγέ.**

خرشوف Α. **χαρᾶουῤ,** ὄν. [βοτ.] κινάρα, κ. ἀγκινάρα [βλ. انكنار].

خرشوفیه Α. **χαρᾶουῤ-ιγέ,** ἐπθ. θ. κιναροκέφαλα, κιναροειδῆ.

خرط Α. **χάρτ,** ρ. ἀφ. ἀπόσπασις φύλλου ἐκ κλάδου διὰ τῆς χειρός.

خرطم Α. ἢ خرطوم **χουρτούμ,** ὄν. προβοσκὶς ἐλέφαντος· § σωλὴν ἀντλίας, σίφων· § πλθ. خراطم **χαρατήμ.**

خرق Α. **χάρκ,** ρ. ἀφ. μτδ. σχίσις, διάρρηξις, διαυλάκισις : ثوابـ — διάρρηξις ἐνδυμάτων. ‖ Ρμ. σχίζω, διαρρηγνύω, διαυλακίζω [αἰτ.]· § ὄν. σχίσμα, ῥῆγμα· § αὔλαξ : دكرمنـ — ی αὔλαξ μύλου· ‖ بوستانـ — ی αὔλαξ ἀγροῦ· βλ. آرق.

خرقه Α. **χπρκᾶ,** ὄν. θ. [κυρ. τεμάχιον ὑφάσματος, ἐμβάλωμα] μανδύας δερβίσου, ἤτοι μοναχοῦ μουσουλμάνου γινόμενος ἄλλοτε ἐκ τεμαχίων ὑφασμάτων καὶ ἐμβαλωμάτων : درویشانهـ — μανδύας δερβισικός· || بر لقمه ـ — εἷς βλωμὸς [ἄρτου] καὶ εἷς μανδύας, ὅ,τι ἀρκεῖ πρὸς τὸ ζῆν, τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα· || باشه چكمك ـ بی — ὕπνος, ἔκστασις δερβίσου [κ.λ. καλύπτω τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ μανδύου]· § ἐπενδύτης βραχὺς καὶ βαμβακωτός, ὃν φοροῦσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ· § سعادت ـ ـه شریف ـ — **χπρκάῖ ᾶερι̯ὲ** [ἢ شریف **ᾶερὶ̯ὲ**] ἱερὸς μανδύας τοῦ προφήτου, φυλαττόμενος ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ θησαυροφυλακίῳ μεταξὺ τῶν ἄλλων προφητικῶν κειμηλίων [امانات **ἐμανὰτ**] καὶ ἐκτιθέμενος εἰς προσκύνησιν τῶν Μουσουλμάνων ἅπαξ τοῦ ἔτους τῇ 15 τοῦ μηνὸς Ραμαζάν.

خرقه پوش Π. **χπρκᾶ-πουῤ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ φέρων μανδύαν ἢ δερβίσης, μοναχὸς μουσουλμᾶνος.

خرقه پوشانه Π. **χπρκα-πουᾶανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. δερβισικὸς-ῶς.

خرکاه Π. ἢ خرک **χαργκιᾶχ** ἢ **χπργκιάχ,** ὄν. εὐρεῖα σκηνὴ ἡγεμονική, βεζυρική: ـماه — ἅλως, ἤτοι ὁ περὶ τὴν σελήνην φωτεινὸς κύκλος [βλ. καὶ هاله].

خرکله Π. **χαρ-γκελέ,** κ. **χεργκελέ,** ὄν. ἵππος, ἡμίονος ἢ ὄνος μὴ εἰθισμένος νὰ σάττηται καὶ ἱππεύηται, ἤτοι ζῶον ἀτίθασσον, ἀδίδακτον· § ἀγέλη ἵππων, ἡμιόνων, ὄνων ἀτιθάσσων· § μτφρ. πρόσωπον ἀνάγωγον ἢ ἀγέλη ἀναγώγων: اشخاص مقوله سی — آلای ير سورو ἀναγώγων.

خرکله جی Τ. **χεργκελε-δζί,** ὄν. ὁ ἔχων خرکله βλ. λ.

خرکور Τ. **χὴρ-γκιούρ,** βλ. خر.

خرکوش Π. **χαρ-γκιούς,** ὄν. λαγωὸς [κυρ. ὁ ἔχων μεγάλα ὦτα].

خرل Τ. **χπρὴλ** ἢ **χαρήλ,** βλ. خارل.

خرلاشمق Τ. **χπρ-λαᾶμάκ,** ρμ. ἀλλ. γρύζω, ἐρίζω ὡς οἱ κῦνες.

خرلامق Τ. **χπρ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ῥέγχω, κ. ροχαλίζω.

خرلداشمق Τ. **χπρπλ-ταᾶμάκ,** ρμ. ἀλλ. συνων. خرلامق βλ.

خرلدامق Τ. **χπρπλ-ταμάκ,** ρμ. οὐδ. ταὐτὸ خرلامق.

خرلدی Τ. **χπρπλ-τῆ,** ὄν. ῥόγχος, γρυσμός, ἔρις, φιλονεικία: سی — كوپك γρυσμὸς κυνῶν· ||مرلدی — θόρυβοι καὶ ψιθυρισμοὶ **[μπρπλτῆ]** πολλῶν ὁμοῦ λαλούντων· βλ. καὶ خورلدی καὶ خارلدی.

خرلدیجی Τ. **χπρπλτη-δζῆ,** ὄν. φιλόνεικος, φίλερις.

خرم Π. **χδρρέμ,** ἐπθ. ἀγαλλόμενος, χαίρων, φαιδρός, χαροποιός, προξενῶν χαράν: ـدل — καρδία ἀγαλλομένη, φαιδρά: ||ـدم — στιγμὴ χαροποιά· § ἀφ. حرمی **χδρρεμί,** φαιδρότης.

خرما Π. **χουρμᾶ,** ὄν. φοῖνιξ [καρπός]: مدينه سی — φοῖνιξ τῆς Μεδινᾶς· ||آغاجی — φοῖνιξ [δενδρ.].

خرمان Τ. ἢ خرمن **χαρμὰν** [ἐκ τοῦ περσ. خرمن **χιρμὲν**] ὄν. ἀλώνιον· σωρός, θημωνία σίτου ἢ δημητριακῶν· σωρὸς ἐγγράφων, ἢ φύλλων καπνοῦ ἢ ἄλλων πραγμάτων κεχυμένων εἰς μέσον πρὸς ταξιθέτησιν : ـیری — τόπος ἀλωνίου· || دوكمك ـ صاورمق ἢ — **χαρμὰν τὸβμέκ, ἢ ᾶαβουρμάκ,** ἀλωνίζω τὸν σῖτον ἐν τῷ ἀλωνίῳ· || تپمك — σωρεύω ἐν τῷ μέσῳ ἔγγραφα, φύλλα καπνοῦ ἢ ἄλλα πρὸς ταξιθέτησιν.

خرمانجی Τ. ἢ خرمنجی **χαρμαν-δζῆ,** ὄν. ἀλωνιστής.

خرماندە Τ. **χαρμανὰ** [ἐκ τοῦ π. خرمانده βλ.] ὄν. ὀνηλάτης.

خرمانلامق Τ. **χαρμαν-λαμάκ,** ρμ. μτδ. προπαρασκευάζω [αἰτ.]: توتونی — χύνω εἰς μέσον καὶ τακτοποιῶ φύλλα καπνοῦ· βλ. خرمان· § στρέφομαι κυκλικῶς ὡς ἐν ἀλωνίῳ [ἐπὶ ἵππων κτλ.].

خرمن Π. **χιρμέν,** ὄν. ἀλώνιον, βλ. خرمان· § ماه ـ — ἅλως ἤτοι φωτεινὸς κύκλος περὶ τὴν σελήνην.

خرمنش Π. **χὰρ-μενίς,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἕξεις, ἰδιώματα ὄνου· § πλθ. خرمنشان.

خرمهره Π. **χὰρ-μᾶχρέ,** ὄν. μικραὶ ὑάλινοι σφαῖραι ἢ κομβολόγια ἀναρτώμενα εἰς τὸν τράχηλον ὄνων, ἡμιόνων.

خرنوب Α. **χαρνούπ,** βλ. خروب.

خروات **χπρβάτ,** ὄν. κ. Κροάτης· § خرواتلق **χπρβατλήκ,** Κροατία.

خروار Π. **χὰρ-βάρ,** ὄν. φορτίον ὄνου.

خروب Α. **χαρροὺπ** [καὶ خرنوب **χαρνοὺπ**] ὄν. κεράτιον κ. ξυλοκέρατον [τ. آغاجی : آغاجی — κερατία [τὸ δένδρον].

خروج Α. **χουρούδζ,** ρ. ἀφ. ἔξοδος, ἐμφάνισις κατακτητοῦ κτλ. στάσις : ـدن قپو — ἔξοδος ἐκ τῆς οἰκίας· || ـدن اسنان — ὀδοντοφυΐα [ἔξοδος ὀδόντων]· || اطاعتدن — ἀποστασία· || ـ صاحب كاتكتنك· ἀποστάτης. ‖ Ρμ. ἐξέρχομαι [ἀπ] : ايچك — مكتبدن ἐξέρχομαι τῆς σχολῆς, ἀποφοιτῶ.

خروس Π. **χορός,** ὄν. ἀλέκτωρ: ـخوش آواز — ἀλέκτωρ καλλίφωνος **[χὸς-ᾶβάζ]**· || ايكى يمورطه سی — **χορὸς ἰπιγί,** λόφος ἀλέκτορος· ἀμάραντος [φυτ.]· || يمورطه سی — ὠὸν σμικρότατον· || — ἐκπωματοστήρ· || λύκος πυροβόλου ἀρχαίου συστήματος, κ. πετεινός· || عقلو — ἐλαφρόνους, κ. πετεινόμυαλος· || اوچك — ὁ ἀλέκτωρ κελαδεῖ· || زنكينك ـ ی بيله يمورطلار — τοῦ πλουσίου καὶ ὁ ἀλέκτωρ γεννᾷ [πρμ. δηλοῦσα ὅτι τοῖς πλουσίοις τὰ πάντα βαίνουσι κατ' εὐχήν]· ||ـ كندی چوپلكنده اوتر — πᾶς ἀλέκτωρ ἐν τῷ ἰδίῳ φορυτῷ [σκουπιδαρειῷ] ᾄδει, ἤτοι ἕκαστος ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ κομπάζεται [πρμ].

خروسپینه Τ. **χοροσπίνα,** ὄν. εἶδος ἰχθύος, οὗ τὸ κρέας δὲν τρώγεται καὶ ὅστις ὁμοιάζει πως τῇ φώκῃ, φώκαινα.

خروسجق Τ. **χοροσ-δζήκ,** ὄν. καλαμίνθη [φυτ.].

خروسلانمق Τ. **χοροσ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. γαυριῶ ὡς ὁ ἀλέκτωρ.

خروش Π. **χουροὺς** [προστ. τοῦ خروشیدن **χουρουᾶιτὲν**] ἀφ. ἀναβρασμός, θόρυβος, βοή, ταραχή, ἐνθουσιασμός: ـدریا — ἀναβρασμός, βοὴ θαλάσσης· || جاعت ـ — βοή, ἀναβρασμὸς ὀμηγύρεως· || انهار ـ — βοή, ἀναβρασμὸς ποταμῶν· || خروشا خروش **χουρούᾶ-α-χουρούς,** ἀναβράζων, παφλάζων ὡς ἡ τρικυμιώδης θάλασσα κτλ. ‖ Ρμ. ايچك ـ ه كلمك — ἔρχομαι εἰς ἀναβρασμόν, ἐνθουσιασμόν, ἐνθουσιάζομαι· βλ. جوش.

خروشان Π. **χουρουᾶ-ὰν** [μτχ. τοῦ خروشیدن **χουρουᾶιτὲν**] ὁ ἐν ἀναβρασμῷ, ἀναβράζων, παφλάζων, θορυβῶν, ἐνθουσιῶν : ـبادە نوشان — **πατὲ-νουᾶάνι χουρουᾶάν,** πόται ἐνθουσιῶντες· || ـ سيل χείμαρρος παφλάζων.

خری Π. **χαρ-ί,** ὄν. ἰδιότης ἢ κακοήθεια ὄνου, ὀνικὴ ἀναισθησία, γαϊδουριά.

خرید Π. **χιριτ** [ἀόρ. τοῦ خریدن **χιριτέν,** ἀγοράζειν] ἀφ. ἀγορά.

خریدار Π. **χιριτ-άρ,** ὄν. ἀγοραστής: ـ خواهشكر ἀγοραστὴς πρόθυμος **[χαχιὲ-γκέρ]**· || ـمشكلپسند — ἀγοραστὴς δυσκόλως ἀρέσων πρᾶγμα **[μπᾶκιλ-πεᾶέντ]**· || ـمتاع — ἀγοραστὴς τοῦ ἐμπορεύματος.

خریدارکیر Π. **χιριταρ-γκίρ,** ἐπθ. ὁ ἐλκύων ἀγοραστάς: ـمتاع ἐμπόρευμα ἑλκύον ἀγοραστάς, ἔχον καταναλωσιν.

خریداری Π. **χιριταρ-ί,** ἀφ. τὸ εἶναι ἀγοραστήν, ἢ τὸ ἔργον κτλ.

خریده Α. **χαριτέ,** ὄν. θ. μαργαρίτης ἄτρητος· § παρθένος, κόρη ἄθικτος· § πλθ. خرائد **χαραΐτ.**

خریده Π. **χιριτὲ** [μτχ. τοῦ خریدن **χιριτὲν**] ἠγορασμένος.

خریزمه Τ. **χαριζμά,** ὄν. φιμός, ἤτοι κρίκος τιθέμενος περὶ τὸ στόμα ἀ-

γρίων ζώων ἵνα μὴ δάκνωσι· § κρίκος, ὃν ἐν Κουρδιστὰν αἱ γυναῖκες φέρουσιν εἰς τὴν ῥῖνα ὡς κόσμημα·§μικρὸς σκληρὸς ὄγκος ἐξαγόμενος ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ βοὸς καὶ θεωρούμενος ὡς πανάκεια· βλ. حرازه .

خريطه A. **χαρίτα** [ἐκ τῆς ἑλλ.] χάρτης γεωγραφικὸς κτλ : سی — آسیا χάρτης τῆς Ἀσίας· || سی — اوروپا χάρτης τῆς Εὐρώπης· || بحریه ء — χάρτης ναυτικός· || سماویه ء — χάρτης οὐράνιος· || عسکریه ء — χάρτης στρατιωτικός· || فنیه ء — χάρτης ἐπιστημονικός· || ملکیه ء — χάρτης πολιτικός [διοικητικός]· || تقسیم اراضی ء — χάρτης γεωδαιτικός· || راسمه ء — χάρτης τοπογραφικός· || ساحلیه ء — χάρτης ὑδρογραφικός· || ء — کرهٔ ارض ἢ سطحه — سی — ὑδρόγειος σφαῖρα· § σχέδιον, πρόγραμμα, ἀπόφασις ἐκ προμελέτης: دو بو یوق ایدی — τοῦτο δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῷ σχεδίῳ, ἐν τῷ προγράμματι, ἤτοι ἀπροσδόκητον· § πλθ. خرائط **χαραῖτ.**

خريطه لى T. **χαρίτα-λη,** ἐπθ. ὁ ἔχων χάρτην [γήπεδον, τόπος].

خريف A. **χαριφ,** ὄν. φθινόπωρον : فصل ἢ — موسم ὥρα, ἐποχὴ φθινοπώρου.

خريفى A. **χαριφ-ί,** ἐπθ. φθινοπωρινός.

خريم A. **χαρίμ** [ῥζ. خرم] ἐπθ. ἀμέριμνος, ἀδιάφορος.

خز A. **χάζ,** ὄν. ὕφασμα ἐκ μαλλίου αἰγὸς μόνου ἢ μετὰ μετάξης ἀναμεμιγμένου.

خز **χήζ,** βλ. خيز.

خزار **χαζάρ,** βλ. حزار.

خزاف A. **χαζζάφ** [ῥζ. خزف] ὄν. ἀγγειοπλάστης, ἢ πωλητὴς πηλίνων ἀγγείων·

خزان Π. **χαζάν,** ὄν. φθινόπωρον: پیراغی — ὡς φύλλον φθινοπώρου کی دوکلدی ἐφυλλορρόησεν.

خزان A. **χζζάν** [πλθ. τοῦ حازن] ὄν. θησαυροφύλακες· βλ. خزنه .

خزانت A. **χιζανέτ,** ὄν. θ. τὸ ἔργον τοῦ θησαυροφύλακος : — خدمت ὑπηρεσία θησαυροφύλακος.

خزانه A. **χιζανέ,** καὶ ἐπομένου τοῦ ἀρθ. ἄρθ. الخزانه **χιζανέτ,** ὄν. θ. θησαυροφυλάκιον, ταμεῖον : خزانة الكتب **χιζάνετ-ου-λ-κιτσπ,** θησαυροφυλάκιον βιβλίων, ἤτοι βιβλιοθήκη· βλ. خزينه.

خزائن A. **χαζαΐν** [πλθ. τοῦ خزينه] ὄν. θ. θησαυροφυλάκια, ταμεῖα : كتبخانه لرك علومدر — αἱ βιβλιοθῆκαι εἶναι ταμεῖα ἐπιστημῶν.

خزر **χαζὲρ** [ἢ خوزار **χουζὰρ**] ὄν. κ. λαοῦ τουρκικοῦ κατοικοῦντος κατὰ τὸν 8ον καὶ 9ον αἰῶνα περὶ τὴν Κασπίαν, Χάζαροι: بحر — ἢ خزر دکزی ἡ Κασπία θάλασσα.

خزع A. **χάζ',** ῥ.ἀφ.τομή, ἀποτομὴ [χειρ.]: البطن — **χάζ'ου-λ-πάτ,** γαστροτομία, τομὴ τῆς γαστρός· || الاذن — **χάζ'ου-λ-δζν,** ὠτοτομία· || البلعوم — **χάζ'ου-λ-πελ'ούμ,** φαρυγγοτομία· || الرأس — **χαζ'ου-ρ-ρε'ς,** κεφαλοτομία· || الكليه — **χαζ'ου-λ-κιλγέ,** νεφροτομία.

خزعه A. **χιζ'ά,** ὄν. θ. τμῆμα, τεμάχιον.

خزف A. **χαζέφ,** ὄν. ἀγγεῖον πήλινον:— ἢ پارچه τεμάχιον ἀγγείου πηλίνου.

خزلى T. **χηζλῆ,** βλ. خيزلى .

خزم A. **χάζμ,** ὄν. δίερμα, πλέγμα ἐκ βαμβακίου ἢ μετάξης χρησιμεῦον εἰς ἐγχειρίσεις χειρουργικὰς [τ. غيطان ياقيسى].

خزنه **χαζνέ,** خزنه‌دار **χαζνετάρ,** ἀντὶ خزينه, خزينه‌دار βλ.

خزى A. **χίζι,** ὄν. ἐξευτελισμός: نهايت درجه‌ده و خذلانه گرفتار اولدى — ὑπέπεσεν εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τοῦ ἐξευτελισμοῦ· || βλ. خزيه.

خزينه A. **χαζινέ,** κ. **χαζνέ,** ὄν. θ. θησαυροφυλάκιον, ταμεῖον, ἀποθήκη καταστήματος κτλ: همايون ء — αὐτοκρατορικὸν θησαυροφυλάκιον, σκευοφυλάκιον· || خاصه ء — τὸ ἰδιαίτερον Αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον· || ماليه ء — ἢ جليله ء — ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν· || نظاميه — سی — τὸ ταμεῖον τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ· || — محاسبات عمومیه لائی ὁμολογίαι, χρεώγραφα ταμειακά, ἤτοι τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν· || نقود ء — ταμεῖον χρημάτων· || كتب ء — ταμεῖον βιβλίων, βιβλιοθήκη· || اوراق ء — ἀποθήκη ἐγγράφων, ἀρχεῖα· || صو — سی ἀποθήκη ὕδατος, δεξαμενή· || كتخدالى ἢ كيالى — ἐπιστάτης τοῦ θησαυροφυλακίου· § ὑπόνομος μεταλλείου ἐν εἴδει δεξαμενῆς· § ποσὸν δέκα ἓξ χιλιάδων γροσίων· § φορτίον συνιστάμενον εἰς χρήματα ἢ ἄλλα πολύτιμα πράγματα· § πλθ. خزائن **χαζαΐν.**

خزينه‌دار Π. **χαζινὲ-τάρ,** κ. **χαζνατάρ,** ὄν. θησαυροφύλαξ, ταμίας: — آغا ὑπαρχηγὸς τῶν εὐνούχων· || قلفه — ἐπιστάτις ἢ ἐπιμελήτρια τοῦ παλατίου.

خزينه‌دارلق T. **χαζινε-τὰρλήκ,** ὄν. ἡ θέσις, τὸ ἔργον τοῦ خزينه‌دار βλ.

خزيه A. **χιζγὲ** [βλ. خزى] ὄν. θ. ἐξευτελισμός: عظيمه ء — μέγας ἐξευτελισμός.

خس A. **χάσ,** ὄν. θρίδαξ κ. μαρούλιον [τ. مارول] · || كاذب — σόγχος κ. ζόχος [φτ.].

خس Π. **χάσ,** ὄν. ἀνωφελὲς χόρτον, κάρφος ἤτοι τεμάχιον ἀχύρου, σκύβαλον, πρᾶγμα εὐτελές: خاشاك و — κάρφη καὶ σκύβαλα· || خار و — κάρφη καὶ ἄκανθαι.

خسار A. **χασάρ** [βλ. خسارت] ὄν. ζημία, ἀπώλεια : عظيم — μεγάλη ζημία· || اوغرامق ه — ὑφίσταμαι ζημίας, ἀπωλείας· || ديه **χασὰρ-τιτέ,** ὁ ἰδὼν ζημίας, ἢ زده — **χασὰρ-ζετέ,** ὁ πληγεὶς ὑπὸ ζημίας, ἤτοι ὁ ὑποστὰς ζημίας, ἀπωλείας, ὁ ζημιωθείς.

خسارت A. **χασαρὲτ** [βλ. خسار] ὄν. θ. ζημία, ἀπώλεια· || عظيمه — μεγάλη ζημία· || چكمك — ὑφίσταμαι ζημίας ἢ ἀποζημιῶ· § πλθ. خسارات **χασαράτ.**

خساست A. **χασασέτ** [βλ. خست] ὄν. θ. ποταπότης, χαμέρπεια, μικροπρέπεια: طبع — ἢ مزاج — ποταπότης χαρακτῆρος ἢ διαθέσεως· || طينتنده‌كى — دندر فكرنده‌كى — ἡ ἐν τῇ σκέψει αὐτοῦ ποταπότης προέρχεται ἐκ τῆς ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ ποταπότητος.

خسائس **χασαΐς,** πλθ. τοῦ خسيسه βλ.

خست A. **χισσέτ,** ὄν. θ. γλισχρότης, φιλαργυρία: طبع — γλισχρότης χαρακτῆρος· || جبليه — γλισχρότης φυσική· || βλ. خساست.

خستكان Π. **χασταγκιὰν** [πλθ. τοῦ خسته] ὄν. ἀσθενεῖς.

خستكى Π. **χασταγκὶ** [ἐκ τοῦ خسته] ὄν. ἀσθένεια.

خستلنمك T. **χισσετ-λενμέκ,** ῥμ. οὐδ. γίνομαι γλίσχρος, φιλάργυρος : كسهٔ فقفور لبريز اولسه هيچ ويرمز صدا ثروت افزايش بولنجه μενῆς· § ποσὸν δέκα ἓξ χιλιάδων γροσίων· § φορτίον συνιστάμενον εἰς χρήματα ἢ ἄλλα πολύτιμα πράγματα· § πλθ. خزائن **χαζαΐν.**

خسته Π. **χαστά,** [μτχ. τοῦ خستن **χαστέν,** τετραυματισμένος] ἐπθ. ἀσθενής: — آدم ἀσθενὴς ἄνθρωπος· || حيوان — ἀσθενὲς ζῶον. || حال — ἢ مزاج — φιλάσθενος, ἐμπαθής· || جكر — οὗ ὁ πνεύμων πάσχει, φθισικός, ἐμπαθής· || — دل οὗ ἡ καρδία ἀσθενής, τεθλιμμένος· || اولق — ἢ دوشمك — ἀσθενῶ, πίπτω ἀσθενής· || ء — دوشك صورلمازلغ ايله ἀσθενεῖ δὲν γίνεται ἐρώτησις περὶ κλίνης· [πρμ. περὶ πραγμάτων ἀναγκαίων καὶ ἐπιθυμητῶν]· § πλθ. خستكان **χαστεγκιάν.**

خسته بند Π. **χαστὰ-πέντ,** ὄν. νάρθηξ, ἤτοι τεμάχιον ξύλου προσδενόμενον εἰς τὰ κατεαγμένα μέλη ὅπως κρατῇ αὐτὰ ἀκίνητα μέχρις οὗ ἰαθῶσι.

خسته خانه Π. **χαστὰ-χανέ,** ὄν. νοσοκομεῖον: سی — ملی ἐθνικὸν νοσοκομεῖον· || روم — سی νοσοκομεῖον τῶν Ὀρθοδόξων· || — سيار φορητὸν νοσοκομεῖον.

خسته لانمق T. **χαστα-λανμάκ,** ῥμ. οὐδ. ἀσθενῶ.

خسته لق T. **χαστα-λήκ,** ὄν. ἀσθένεια: جلد — ی ἀσθένεια τοῦ δέρματος· || قلب — ی ἀσθένεια καρδίας· || سكير — ی ἀσθένεια τῶν νεύρων· || — بولاشيق ἢ صالغين ἀσθένεια, νόσος μεταδοτική, ἐπιδημία· || — سنه‌سی ἔτος ἀσθενείας, ἤτοι νόσου ἐπιδημικῆς.

خسته لقلى T. **χαστα-λήκ-λῆ,** ἐπθ. φιλάσθενος.

خسر A. **χσσρ** καὶ خسران **χσσρὰν** [συνών. خسار] ὄν. ζημία, ἀπώλεια, στέρησις: وادىٔ خسرانده قالمق μένω ἐν τῇ κοιλάδι τῆς ζημίας, στερήσεως, ἤτοι ἐστερημένος· § ἀποπλάνησις, πλάνη [θρησκ.].

خسرو Π. **χσσρέφ,** [ὄνομα τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας Χοσρόη]· ὄν. ἡγεμών, μονάρχης, βασιλεύς.

خسروانه Π. **χσσρεφ-ανέ,** ἐπθ. βασιλικός, αὐτοκρατορικός : — احسان δωρεὰ βασιλικὴ·§ἐπρ. βασιλικῶς, αὐτοκρατορικῶς.

خسروانى Π. **χσσρεφ-ανί,** ἐπθ. βασιλικός, μεγαλοπρεπής: — لباس ἔνδυμα βασιλικόν, μεγαλοπρεπές.

خسروی Π. **χῡσρεβ-ί,** ὄν. βασιλεία, ἡγεμονεία.

خسنده Π. **χασενδέ,** ὄν. μυῆα, μέλισσα καὶ ἄλλα μικρὰ ἔντομα κεντῶντα.

خسوف Α. **χουσούφ,** ὄν. ἔκλειψις σελήνης· [ἡ τοῦ ἡλίου λέγεται کسوف **κῡσσούφ**]: کلی ـــ ἔκλειψις ὁλική· ‖ جزئی ـــ ἔκλειψις μερική· ‖ واقع اولق — συμβαίνει ἔκλειψις.

خسیر Α. **χασίρ** [συνών. خاسر ἐκ τοῦ خسار, ρ. خسر] ἐπθ. ὁ ὑποστὰς ζημίας, ἀπωλείας : ـــ اسیر αἰχμάλωτος ὑποστὰς ζημίας.

خسیس Α. **χασίς** [ἐκ τοῦ خست] ἐπθ. φιλάργυρος, γλίσχρος· § [ἐκ τοῦ خساست] ποταπός, εὐτελής: — شیء ـــ πρᾶγμα εὐτελές· ‖ شغل ـــ ἐνασχόλησις εὐτελής· ‖ شخص ـــ πρόσωπον ποταπόν· § θ. خسیسه : مشاغل ـــ ἐνασχολήσεις εὐτελεῖς· ‖ βλ. ἐπόμ.

خسیسه Α. **χασισέ** [θηλ. τοῦ προηγ.] ὄν. κακὴ ἕξις, κακόν : — شی ـــ τὸ κακὸν τῆς ἁπλοτσίας **[τένκ-τσεβμί]**· ‖ — خود ستایی ـــ τὸ κακὸν τῆς περιαυτολογίας **[χόδ-σιταγί]**· ‖ — کدائی ـــ τὸ κακὸν τῆς ἐπαιτείας **[γκεδαῖ]**· § πλθ. خسائس **χασαΐς.**

خش Τ. **χής,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον καὶ παριστάνον τὸν θόρυβον τῶν ξηρῶν φύλλων ὅταν ἀνακυκῶνται, ἢ τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων συρομένων : ی ـــ ـــ چاقمق ὁ θροῦς μεταξωτοῦ ὑφάσματος· ‖ ایتمک ـــ ـــ παράγω θροῦν κτλ.βλ. خشلامق، خشردامق، خشدامق .

خشب Α. **χασέπ,** ὄν. ξύλον [τ. اودون]:— الآلیا **χασέπδ-λε-ενδιγά,** τ. بیغمبر ἀγαθὸν ἱεροξύλον [δένδρον τῆς Ἀμερικῆς]· ‖ — التعبان **χασέπδ-ό-δόπάν,** ἕρπυλλος· ‖ کاذب ـــ πτελέα· ‖ متحم ـــ **χασέπι μδτεφαχχήμ,** λιγνίτης [εἶδος γαιανθράκων]· § πλθ. اخشاب **άχόάπ.**

خشبه Α. **χασεπέ,** ὄν. θ. τεμάχιον ξύλου· § πλθ. خشبات **χασεπάτ:** ساجه ـــ τεμάχια ξύλου ἐπιπλέοντα.

خشبی Α. **χασεπί,** ἐπθ. ξύλινος· § θ. خشبیه : — بیتهٔ اشیای οἰκιακὰ ἀντικείμενα ξύλινα.

خشت Π. **χίτ,** ὄν. πλίνθος [τ. طوغله]: سر ـــ و **σέρ ου χίτ,** ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ὡς πλίνθος [ἐπὶ ἀνθρώπου μὴ ἐννοοῦντος]· § εἶδος κοντοῦ καὶ χονδροῦ ἀκοντίου· § خشت خشت ἢ خش خش κρότος, θόρυβος· βλ. خش .

خشخاش Α. **χασχάς,** ὄν. μήκωνα κ. παπαροῦνα: ری ـــ **χασχάσι ἀερρί,** μήκων τοῦ ἀγροῦ [τ. کلینجك چیچکی]· ‖ ـــ قرنی **χασχάσι καρνί,** γλαύκιον· ‖ — آق διακώδιον, ἤτοι ἔγχυμα ἐκ τῶν κεφαλῶν τοῦ μήκωνος· ‖ شوم ـــ ἀργεμώνη [βοτ.].

خشخاشیه Α. **χασχασιγέ,** ἐπθ. θ. μηκωνοειδῆ [φυτά].

خشر Τ. **χήρ,** ὄν. τὸ σκληρὸν καὶ λευκὸν μέρος πέπονος, ὑδροπέπονος.

خشردامق Τ. **χήρ-τατμάκ** [ἐκ τοῦ ἐπομ.] ρμ. μτδ. κάμνω τι νὰ παραγάγῃ ἦχον ὅμοιον τῷ τῶν ξηρῶν φύλλων ἢ τοῦ χόρτου.

خشردامق Τ. **χήρ-ταμάκ** [βλ. خش] ρμ. οὐδ. θορυβῶ, ποιῶ θόρυβον [λέγεται ἐπὶ φύλλων ξηρῶν ἢ χόρτου θορυβούντων ὅταν ἀνακυκῶνται, ἢ ἐπὶ ζώων τρωγόντων αὐτὰ καὶ παραγόντων οὕτω ξηρόν τινα θόρυβον.

خشردی Τ. **χήρ-τή** [βλ. خش] ὄν. κρότος ξηρὸς ὡς ὁ τῶν ξηρῶν φύλλων ἢ τοῦ χόρτου.

خشعه Α. **χιτά,** ὄν. θ. βρέφος, οὗτινος ἡ μήτηρ κατὰ τὸν τοκετὸν ἀποθνήσκει, καὶ ὅπερ ἐξάγεται σχιζομένης τῆς κοιλίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

خشك Π. **χῡσκ,** ἐπθ. ξηρός: ر و ـــ ξηρὸς καὶ νωπός· ‖ باد ـــ ἄνεμος ξηρός· ‖ میوهٔ ـــ ὀπωρικὸν ξηρόν· ‖ چای ـــ **χῡσκ-πέϊ,** ἀπαίσιος [οὗ ὁ ποῦς ξηρός]· ‖ — ἀμαθής, ἀπαίδευτος, ἄνους· ‖ سر ـــ **χῡσκ-σέρ,** ξηροκέφαλος, μωρός, παράφρων. § ἀγροῖκος, ψυχρός : مزاج ـــ ἄγροικος διάθεσις· ‖ زاهد ـــ ἐρημίτης ψυχρός.

خشکسال Π. **χῡσκ-σάλ,** ὄν. ἔτος ξηρόν, ἄγονον· σιτοδεία, λιμός· [συνηθέστ. قحط].

خشکی Π. **χῡσκί,** ὄν. ξηρασία.

خشلامق **χασλαμάκ,** βλ. خاشلامق .

خشلامق Τ. **χησλαμάκ** καὶ خشلدامق **χησλ-ταμάκ,** ρμ. οὐδ. ποιῶ κρότον ὅμοιον τῷ ρόγχῳ [ἐπὶ στήθους ἐξ ἀσθενείας ἢ ἐκ βηχὸς ῥέγχοντος], ἀγωνιῶ, ἀναπνέω μετὰ ρόγχου.

خشلدی Τ. **χησλτῆ,** ὄν. ἦχος ὅμοιος τῷ ρόγχῳ, ἀγωνία ἀναπνοῆς.

خشم Π. **χήμ,** ὄν. ὀργή, θυμός: غضب ـــ و كلك ἔρχομαι εἰς ὀργὴν καὶ θυμόν, ὀργίζομαι, παραφέρομαι· ‖ آلود ـــ ὠργισμένος, παράφορος.

خشملانمق Τ. **χησμη-λαμμάκ,** ρμ. οὐδ. ὀργίζομαι, παραφέρομαι.

خشمناك Π. **χησμη-νάκ,** ἐπθ. ἐξωργισμένος, παράφορος.

خشن Π. **χασέν,** ὄν. εἶδος σχοίνου, ἐξ οὗ οἱ πτωχοὶ κατασκευάζουσιν ἐνδύματα: پوش ـــ ὁ τοιοῦτον ἔνδυμα φορῶν, ὑποκριτής.

خشن Α. **χασίν** [βλ. خشونت] ἐπθ. σκληρός, τραχύς· μτφ. σκαιός: شخص ـــ πρόσωπον σκαιόν· ‖ — شی ـــ πρᾶγμα τραχύ, σκληρόν.

خشنود **χοσνούδ,** ἐπθ. εὐχαριστημένος, ἱκανοποιημένος [τῷ دن]: معلم بو ـــ در چوجقدن ὁ διδάσκαλος εἶναι εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ παιδὸς τούτου· ‖ اولمق ـــ εὐχαριστῶ, ἱκανοποιῶ [αἰτ. دن]: سزی ایده‌جکم θὰ εὐχαριστήσω ὑμᾶς· ‖ فقیر ـــ ایلمکدن عاجز قالمش بر معده‌سنی πτωχὸς μὴ δυνάμενος νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν στόμαχόν του· ‖ اولق — εὐχαριστοῦμαι, ἱκανοποιοῦμαι [دن].

خشنودسزلق Τ. **χοσνουτ-σουζλούκ,** ὄν. δυσαρέσκεια.

خشنودلق Τ. **χοσνουτ-λούκ,** ὄν. ταὐτὸ خشنودی βλ.

خشنودی Π. **χοσνουτ-ί,** ὄν. εὐχαρίστησις, ἱκανοποίησις: حصول جلبك ـــ τάξις ἥτις θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν [χουσούλι **χοσνουτί,** ἐπίτευξιν τῆς εὐχαριστήσεως] ὅλων.

خشنوديت Α. **χοσνουτιγέτ,** ὄν. θ. λέξις βάρβαρος· τὸ ὀρθὸν خشنودی βλ.

خشوع Α. **χουσούγ'** [ρζ. خشع] ἀφ. ταπείνωσις, μετριοφροσύνη : ایله ـــ کال حضورینه داخل اولدی εἰσῆλθε παρ' αὐτῷ μετὰ μεγάλης ταπεινώσεως.

خشونت Α. **χουσουνέτ** [ρζ. خشن] ὄν. θ. σκληρότης, τραχύτης, μτφ. σκαιότης, ἀγροικία: بساط ـــ σκληρότης τάπητος· ‖ لباس ـــ σκληρότης ἐνδύματος· ‖ مزاج ἢ طبع ـــ σκαιότης χαρακτῆρος.

خصیان Α. **χασήγιάν** [βλ. خصیت] ἐπθ. δειλός· ‖ اولق — φοβοῦμαι.

خشیان Α. **χασεγιάν,** ὄν. φόβος, δέος· βλ. خشیت .

خشین Α. **χασίν** [ρζ. خشن, βλ. خشونت] ἐπθ. σκληρός, τραχύς, μτφ. σκαιός: بساط ـــ τάπης σκληρός· § θ. خشینه : مفروشات ـــ ἔπιπλα σκληρά· § βλ. καὶ خشن .

خشیت Α. **χασέγέτ,** ὄν. θ. δέος, φόβος μετὰ σεβασμοῦ οἷος ὁ τοῦ κατωτέρου πρὸς τὸν ἀνώτερον, ὁ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς: — و خوف φόβος καὶ τρόμος· ‖ خشیة‌الله **χάσέγετου-λλάχ,** φόβος Θεοῦ· ‖ اولك افندیسنه ـــ φόβος τοῦ δούλου πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ· ‖ حضوری موجب ـــ اولدی پروژه‌سنه φόβον· ‖ قلبمی ـــ الهیه استیلا ایلدی τὴν καρδίαν μου κατέλαβε θεῖος φόβος.

خشیة Α. **χάσέγετ-εν,** ἐκ φόβου, φόβῳ.

خصاء Α. **χησάά,** ἀφ. εὐνουχισμός : ی ـــ حیوانات εὐνουχισμὸς τῶν ζώων.

خصاص Α. ὄν. **χασάς,** καὶ θ. خصاصت **χασασέτ,** ἔνδεια, πενία: خصاصت سائقهٔ ایله ἐλαυνόμενος ὑπ' ἐνδείας· ‖ حسب الخصاصه **χάσπε-λ-χασασέ,** ἐξ ἐνδείας, ὡς πένης.

خصاصه Α. **χασασέ** [ταὐτὸ προηγ.] : ـــ شدیده φρικτὴ ἔνδεια.

خصال Α. **χησάλ** [πλθ. τοῦ خصلت] ὄν. θ. ἤθη, χαρακτῆρες, προσόντα [ἠθικά]: حمیده ـــ χρηστὰ ἤθη· ‖ — ال ممدوح **μεμτούχ ού-λ-χησάλ,** ὁ ἀξιεπαίνων ἠθῶν, χρηστοήθης· ‖ — ال ممدوحة **μεμτούχατου-λ-χησάλ,** χρηστοήθης [γυνή]· ‖ — مکارم εὐγενῶν, εὐεργετικῶν ἠθῶν, εὐγενής, εὐεργετικός· § βλ. خصائل.

خصائص Α. **χασαΐς** [πλθ. τοῦ خصیصه] ὄν. θ. ἰδιότητες, προσόντα, ἀρεταί: جلیله ـــ ὑψηλὰ προσόντα· ‖ انسانیه ـــ ἰδιότητες ἀνθρώπινοι.

خصائل Α. **χασαΐλ** [πλθ. τοῦ خصلت] ὄν. θ. ἤθη, προσόντα: عالیه ـــ προσόντα ὑψηλά· ‖ ممدوحه ـــ προσόντα ἀξιέπαινα.

خصب Α. **χήσπ,** ὄν. εὐωνία, ἀφθονία: — و رفاهیت ἀφθονία καὶ ἄνεσις.

خصلت Α. **χασλέτ,** ὄν. θ. ἦθος, χαρακτήρ, ἰδιότης, προσόν· ἕξις [ἐπὶ

καλοῦ,ἐνίοτε καὶ ἐπὶ κακοῦ] : حسنه ـــ καλὸν ἦθος, καλὸς χαρακτήρ· ‖قبيحه ـــ κακὸν ἦθος, κακὸς χαρακτήρ· ‖ — ملا **μελεκ-χασλέτ,** ἄγγελος τὸ ἦθος· ‖— دنی εὐτελὴς τὸ ἦθος· §πλθ. خصال **χησάλ** καὶ خصائل **χασαΐλ.**

خصم A. **χάσμ** [βλ. خصم] ὄν. ἐχθρός, ἀντίπαλος,ἀντίδικος: قارشی ـــ ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ· ‖جان ـــ ἐχθρὸς ἄσπονδος [τῆς ψυχῆς]: خصمك دلائلی جرح ایله دعواسنی ابطال ایلدی ἀναιρέσας τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀντιδίκου του κατέρριψε τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· ‖ اولق — γίνομαι ἀντίδικος : شرکادن بری دیکرینك حصه‌سنده مدعی‌یه—اولمق ὁ εἷς τῶν συγκοινωνῶν δὲν δύναται νὰ ᾖ ἀντίδικος τοῦ ἑνάγοντος διὰ τὴν μερίδα τοῦ ἄλλου· § πλθ. خصم **χσάεμᾶ,** καὶ σπαν. خصوم **χουσούμ.**

خصم T. **χησήμ,** ὄν. συγγενής : اولق — συγγενεύω, ἀγχιστεύω.

خصما A.**χσάεμᾶ** [πλθ. τοῦ خصم] ὄν. ἐχθροί, ἀντίδικοι : سندن پروای یوقدر ـــ δὲν φοβεῖται τοὺς ἐχθροὺς ἢ τοὺς ἀντιδίκους αὐτοῦ.

خصمانه A. **χασμ-ανέ,** ἐπθ. ἐχθρικός: نظر ـــ ὄμμα ἐχθρικόν· ‖ ـــ تنقید ἐπίκρισις ἐχθρική.

خصملق T. **χησημ-λήκ,** ὄν. συγγένεια.

خصوص A. **χουσούς,** ὄν. ὑπόθεσις, ζήτημα, ἀντικείμενον, πρᾶγμα, κεφάλαιον: ایچون بو—διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην· ‖ بو — ده رأیکز ندر τίς ἡ γνώμη ὑμῶν ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ,ἢ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου; ‖ ده ـــ ἐν τῷ κεφαλαίῳ **[χουσουσουνδὰ]** τῆς ἀποστολῆς, ἢ ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀποστολὴν ἐκεῖσε ἑνὸς ὑπαλλήλου· ‖ دیانت ـــ ندکی مسلك عاجزی αἱ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς εὐσεβείας ἀρχαί μου·‖ یله — **χουσουσούϊλε,** ἢ با — **ἀπὸ χουσούς,** ἢ — على ال **ἀλέ-λ-χουσούς,** ἢ—بال **ἀπ-λ-χουσούς,** ἰδίως, πρὸ πάντων, κατ' ἐξοχήν·§ πλθ. خصوصات.

خصوصا A. **χούσουσ-α,** ἢ **χουσοῦσ-αν,** ἐπρ. ἰδίᾳ, πρὸ πάντων.

خصوصات A.**χουσουσ-άτ** [πλθ. τοῦ خصوص] ὄν. θ. ὑποθέσεις, ζητήματα, ἀντικείμενα: ذاتیه ـــ ὑποθέσεις ἰδιωτικαί.

خصوصی A.**χουσουσ-ί,** ἐπθ. ἰδιωτικός[ἀντίθ. رسمی **ρεσμὶ** = ἐπίσημος] : مکتوب ـــ ἐπιστολὴ ἰδιωτική· ‖ ـــ مکتب σχολὴ ἰδιωτική·§θ. خصوصیه: ـــ مکاتیب ἐπιστολαὶ ἰδιωτικαί ‖ ـــ مکاتب σχολαὶ ἰδιωτικαί.

خصوصیات A. **χουσουσ-ιγιάτ** [πλθ. τοῦ خصوصی] ὄν. θ. ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις, προσωπικά, προσωπικότητες.

خصوصیت A. **χουσουσ-ιγέτ,** ὄν. θ. εἰδικότης, μερικότης [ἀντίθετον عمومیت **οὐμουμιγὲτ**=γενικότης] : حال نسوان ـــ ἡ ἐξαιρετικὴ κατάστασις τοῦ γυναικείου φύλου· § φιλία, οἰκειότης: قدیم ـــ ἀρχαία οἰκειότης.

خصوم A. **χουσοὺμ** [πλθ. τοῦ خصم] ὄν. ἐχθροί, ἀντίδικοι.

خصومت A.**χουσουμέτ,**ὄν.θ.ἔχθρα,ἐχθροπραξία:—اعلان کنرّوتّو ἔχθραν, κηρύττομαι ἐχθρός τινος·‖مقابله ایجك ـــ ἀνταποδίδω τὰ ἴσα τῷ ἐχθρῷ·§[νομ.] τὸ εἶναι ἀντίδικον: بو دعواده موکلنه توجه ایتمیه‌جکنی [ἢ متوجه ἢ راجع ادعایلدی اولمیه‌جغنی] διϊσχυρίσθη ὅτι ἐν τῇ ἀγωγῇ ταύτῃ ὁ ἐντολοδότης αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ᾖ ἀντίδικος, ἀντίκλητος [τῷ ἐντολοδότῃ αὐτοῦ ἀντιδικία δὲν ἀπευθύνεται, ἤτοι ἀγωγὴ δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ κατ' αὐτοῦ].

خصومتکارانه Π. **χουσουμὲτ-κιαρανέ,** ἐπθ. ἐχθρικός : حسیات ـــ αἰσθήματα ἐχθρικά.

خصی A. **χασιῖ** [ἐκ τοῦ خصاء] ἐπθ. εὐνουχισμένος.

خصی A. **χσάα** [πλθ.τοῦ خصیه **χσάγὲ**] ὄν. θ. ὄρχεις·§ السمك—**χουσᾶ-σ-σεμέκ,** γαλακτίδες, γονή, σπέρμα τῶν ἰχθύων.

خصی A. **χσάϊ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ὀρχιακός.

خصیب A. **χασὶπ** [ῥζ. خصب] ἐπθ. εὔωνος, ὁ ἐν ᾧ ὑπάρχει ἀφθονία : شهر ـــ πόλις ἐν ᾗ ὑπάρχει εὐωνία, ἀφθονία·§θ. خصیبه.

خصیصه A. **χασισέ,** ὄν. θ. ἴδιον, ἰδίωμα, χαρακτὴρ ἰδιάζων, προσὸν [λέγεται ἐπὶ προσώπων· ἐπὶ δὲ πραγμάτων, φυτῶν κτλ. خاصه **χασσᾶ,**ἰδιότης]:پاکیزه مدبرسی ـــ **χασισέϊ πακιζέϊ μετὲτ-ρεσί,** τὸ ἀγνὸν ἰδίωμα τοῦ σπεύδειν εἰς βοήθειαν·‖ جمیله ـــ ذات عالیلرینه اولان شیمهٔ التفاتکاری τὸ ἰδίωμα τῆς φιλοφροσύνης, ὅπερ εἶναι ὡραῖος χαρακτὴρ ἰδιάζων τῷ ὑψηλῷ Αὐτῆς ἀτόμῳ· ‖ ـــ عدل و احسان ایله

مجبول ὁ ἔχων ἔμφυτον τὸ προσὸν τῆς εὐθυδικίας καὶ τῆς ἐλευθεριότητος·§ πλθ. خصائص **χασαΐς.**

خصیم A. **χασὶμ** [βλ. خصم] ἐπθ. ἑκάτερος δύο ἐχθρῶν, ἢ ἀντιπάλων.

خصیه A. **χσάγέ,** ὄν. θ. ὄρχις: سقیمه ـــ παρορχίς, κακὴ θέσις τῶν ὄρχεων· ‖سقیمه مع الفتق ـــ παρορχὶς μετὰ ἐντεροκήλης **[μὰ ἐλ φέτκ]**· § δυικ. خصیتان **χσάγετάν,** καὶ خصیتین **χσάγετέϊν**·§ πλθ. خصی **χσάα.**

خضاب A. **χηζὰπ** ἢ **χητάπ,** ὄν. βαφή:ـــ βαφὴ ὡραία·‖زمردی—βαφὴ σμαραγδίνη, πρασίνη.

خضابلی T. **χηζαπ-λῆ,** ἐπθ. βεβαμμένος: — یوزی ὁ ἔχων τὸ πρόσωπον βεβαμμένον,ἐψιμμυθιωμένον[γυνὴ κτλ.]·βλ.خضیب.

خضاره A. **χσζαρέ,** ὄν. θ. λαχανικόν, λαχανικά.

خضر A. **χὴζρ** ἢ **χηζὴρ** ἢ **χητήρ,** ὄν. κ. προφήτου, ὅστις κατὰ τὴν Μουσουλμανικὴν παράδοσιν ζῇ ἔτι, οὗτινος ὁ λιχανὸς δάκτυλος εἶναι ἴσος τῷ μέσῳ, καὶ ὅστις σπεύδει εἰς βοήθειαν τῶν δεομένων: کی یتشدی —ἔφθασεν ὡς ὁ Χηδήρ· ‖ روز ـــ **ροσζι χητὴρ** ἡ εἰκοστὴ τρίτη 'Απριλίου [ἡ παρ'ἡμῖν τοῦ ἁγ. Γεωργίου], καθ' ἣν ὁ Μουσουλμανικὸς λαὸς πιστεύει ὅτι ὁ Χηδὴρ καὶ ὁ ὡς αὐτὸς ἀξιωθεὶς ἀθανασίας προφήτης'Ηλίας [حضرت الیاس **χαζρέτι 'Ελγὰς**]ἔλαβον συνεύντευξιν,ἐξ οὗ ἡ ἡμέρα αὕτη καλεῖται κοινῶς حضر اللز **χητρελλέζ,** ὀρθότερον حضر و الیاس **χητρ-ου-ἐλιάς.**Κατὰ τὸ لغت کتابی καὶ τὸ لغت ابو الضیا ἡ ἡμέρα αὕτη ὠνομάσθη οὕτω,διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ χλοερότης [خضرت **χσζρέτ,**اخضرار **ἰχζιρὰρ**] τῆς γῆς εἶναι ἐν ἐντελείᾳ.

خضرا A. **χαζρᾶ** [θηλ. τοῦ اخضر **ἀχζὰρ**] ἐπθ. πράσινος, χλοερός:—کسوهٔ ἔνδυμα χλοερὸν[τῆς φύσεως]. Ἡ λέξις καίπερ θηλυκοῦ γένους εἶναι ἐν χρήσει καὶ μετὰ περσικῶν ὀνομάτων:ـــ درخت δένδρον πράσινον,χλοερόν·‖ دمن ـــ **χαζράϊτιμέν,** βλαστὸς τοῦ φορτοῦ·μτφ. ὡραία κόρη ἢ γυνὴ κακῆς διαγωγῆς·§ τὸ στερέωμα· § πλθ. حضراوات **χαζραβάτ.**

خضراوات A. **χαζραβάτ,** ὄν. θ. λαχανικά.

خضرت A. **χσζρέτ,**ὄν. θ. χλοερότης,χλόη· § [χημ.]: اوراق ـــ χλωροφύλλιον.

خضوع A. **χουζοῦ',** ὄν. ταπείνωσις, μετριοφροσύνη· συνών. خشوع .

خضیب A. **χαζὶπ** [ἐκ τοῦ خضاب] ἐπθ. ἀρσ. καὶ θηλ. βεβαμμένος:ـــ ریش **ρὶσι χαζὶπ,** ἢ — لحیهٔ **λιχγέϊ χαζὶπ,** γενειὰς βεβαμμένη.

خط A. **χάττ,** ὄν. γραμμή: حرکت ـــ γραμμὴ ἐνεργείας, πορεία· ‖ حدود ـــ γραμμὴ ὁρίων,ὁροθετική· ‖ ی — تلغراف τηλεγραφικὴ γραμμή· ‖ ی — دمیر یول γραμμὴ σιδηροδρόμου· ‖ [γεωμ.]· افق ـــ γραμμὴ ὁριζοντία **[ὄῤῥσκῆ]**·‖ عمودی ـــ γραμμὴ κάθετος **[ἀμουτί]**· ‖ مستقیم ـــ γραμμὴ εὐθεῖα **[μσστεκίμ]**· ‖ منحنی ـــ γραμμὴ καμπύλη **[μσνχανί]**·‖ ـــ منکسر γραμμὴ τεθλασμένη **[μσνκεσίρ]**· ‖ ـــ موازی γραμμὴ παράλληλος **[μσβαζί]**· § [ἀστρ.] استوا ـــ γραμμὴ τοῦ ἰσημερινοῦ **[ἰστιβά]**· ‖ ـــ انحراف ـــ ἢ میل—ἀπόκλισις **[ἰνχιρὰῤ ἢ μέϊλ]**· نصف النهار ـــ γραμμὴ τοῦ μεσημβρινοῦ **[νήσῤουν-νεχάρ]**· § [στρ.] ی — آتش γραμμὴ τοῦ πυρός·‖ ی – رجعت γραμμὴ τῆς ὀπισθοχωρήσεως· ‖ مدافعه ـــ ἀμυντικὴ γραμμή· § γραφ: دست ـــ **χάττι τέστ,** αὐτόγραφος·‖ شریف ـــ ἢ همایون ـــ αὐτόγραφον ἱερὸν ἢ αὐτοκρατορικὸν χάττιον [τοῦ Σουλτάνου]·‖ حسن ـــ καλλιγραφία· [εἶδη γραφῆς τουρκικῆς βλ. دیوانی، جلی، تعلیق، سیاقت رقعه]· § [ποιητ.] γενειὰς ἀρτιφυής: نو ـــ νεοφυὴς ἢ νεοχιές γενειὰς ἀρτιφυὴς **[χάττι νὲβ-χίζ]**·‖ آور — **χάττ-ἀβέρ,** ἢ آورده — **χὰττ-ἀβερτέ,** πωγωνοφόρος· § πλθ. خطوط **χουτούτ**·‖βλ. مستقیم، قرابت، منحنی .

خطاً A. **χάττ-εν,** ἐπρ. ἐν τῇ γραφῇ : کلمات عربیه‌ك همزه‌سی ترکجه‌ده لفظاً و — ترك اولنور τὸ χεμζὲ [ء] τῶν ἀραβικῶν λέξεων ἐγκαταλείπεται ἐν τῇ τουρκικῇ λεκτικῶς τε **[λάφζεν]** καὶ ἐν τῇ γραφῇ.

خطاء A. **χατᾶ,** ὄν. λάθος, σφάλμα, ἁμάρτημα: در ـــ بو ὁ λόγος οὗτος εἶναι λάθος [λελανθασμένος]· ‖ بوندە ـــ وار ἐν τούτῳ ὑπάρχει λάθος· ‖ ایچلی تصحیح ـــ τὸ σφάλμα διορθωτέον· ‖بندن عطا سندن ـــ τὸ σφάλμα παρ' ἐμοῦ, ἡ ἄφεσις παρὰ σοῦ, ἤτοι ἐγὼ ἥμαρτον, σὺ συγχώρησον·‖صواب جدولی ـــ πίναξ σφαλμάτων καὶ διορθώσεων, ἤτοι πίναξ παραραμμάτων ἐν τέλει τῶν βιβλίων. ‖ Ρμ. σφάλλω,ἁμαρτάνω [τῇ ده]: ایتدم ـــ بوندە ἔσφαλα ἐν τούτῳ·‖اختیار ـــ ایچلك λανθάνομαι, σφάλλω.

خطاء Α. **χατά-εν,** ἐπρ. κατὰ λάθος, ἀπατηθείς: خطئ اِخطِ — τραυματίζω τινὰ κατὰ λάθος, μὴ θέλων.

خطاب Α. **χητάπ-,** ἀφ. τὸ ἀποτείνειν τινὶ τὸν λόγον, προσαγόρευσις, προσφώνησις· § [γραμ.] τὸ δ' πρόσωπον τοῦ ῥήματος ἢ τῶν ἀντωνυμιῶν· βλ. غيبت καὶ تكلم. ‖ Ρμ. ἀποτείνω τὸν λόγον, ἀποτείνομαι, προσφωνῶ, προσαγορεύω· [δοτ.]: ايلدم—جاعت ἀπέτεινα τὸν λόγον πρὸς τὴν ὁμήγυριν· ‖ ايلدى—سمايه ἀπετάθη πρὸς τὸν οὐρανόν· § πλθ. خطابات: حكيمانه—σοφαὶ προσφωνήσεις.

خطاباً Α. **χητάπ-εν,** ἐπρ. ἀποτείνων τὸν λόγον ἢ ἀποτεινόμενος [δοτ.]: —بكا ديدى ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμὲ εἶπε.

خطابت Α. **χητατπέτ,** ὄν. θ. ἡ θέσις, τὸ ἔργον τοῦ ἱεροκήρυκος [خطيب βλ.] εἰς τὰ τεμένη: ى—فلان جامعك θέσις ἱεροκήρυκος τοῦ δεῖνος τεμένους· ‖ حسب الخطابه **χάσπελ-χητατπέ,** ὡς ἱεροκῆρυξ· ‖ اِخطِ — μετέρχομαι τὸν ἱεροκήρυκα· § ῥητορική.

خطابخش Π. **χατα-πάχς,** ἐπθ. ὁ συγχωρῶν τὰ σφάλματα, ἐπιεικὴς· § ἀφ. خطابخشى **χατα-παχάι,** συγχώρησις, ἐπιείκεια.

خطابخشانه Π. **χατα-παχάνέ,** ἐπθ. ὁ ἀρμόζων τῷ συγχωροῦντι τὰ σφάλματα, ἐπιεικὴς [πρᾶξις, λόγος].

خطابيات Α. **χητατπ-ιγάτ,** ὄν. θ. προσφωνήσεις, προσαγορεύσεις.

خطاپوش Π. **χατα-πούς,** ἐπθ. ὁ καλύπτων τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, παραβλέπων· § ἀφ. خطاپوشى **χατα-πουάι,** ἐπιείκεια.

خطاپوشانه Π. **χατα-πουάνέ,** ἐπθ. ὁ ἀρμόζων τῷ καλύπτοντι τὰ σφάλματα, ἐπιεικής: —ت ἐπιεικὴς φιλανθρωπία.

خطاسز Τ. **χατα-σής,** ἐπθ. ὁ ἄνευ σφάλματος· § ἐπρ. ἄνευ σφάλματος.

خطاط Α. **χαττάτ** [ῥζ. خطّ] ὄν. καλλιγράφος: خوش نويس—καλλιγράφος ὡραῖα γράφων **[χὸς-νσις].**

خطاطانه Π. **χαττατ-ανέ,** ἐπθ. καλλιγραφικός: —الواح نفائس ἐξαίρετοι καλλιγραφικοὶ πίνακες.

خطاطلق Τ. **χαττατ-λήκ,** καὶ Π. خطاطى **χαττατ-ί,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ καλλιγράφου.

خطاف Α. **χαττάφ** [ῥζ. خطف] ἐπθ. ὁ ἁρπάζων· § δαίμων, σατανᾶς· §βλ. خاطف

خطاف Α. **χττάφ,** ὄν. χελιδών· § حشيشة — ال **χαάίάετδ-λ-χττάφ,** χελιδόνιον [φτ.]· § πλθ. خطاطيف **χατατήφ,**

خطاكار Π. **χατα-κιάρ,** ἐπθ. ὁ σφάλλων, ὁ ποιῶν λάθος.

خطاكارانه Π. **χατα-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ σφάλλοντι, ἐσφαλμένος.

خطاكارى Π. **χατα-κιαρί,** ἀφ. τὸ σφάλλεσθαι.

خطالى Τ. **χατα-λή,** ἐπθ. ὁ περιέχων σφάλματα, λελανθασμένος.

خطايا Α. **χαταγιά** [πλθ. τοῦ خطيه **χατιγέ**] ὄν. θ. σφάλματα: سايى — σφάλματα προηγούμενα· ‖ —غفو συγχώρησις σφαλμάτων.

خطب Α. **χττέπ,** πλθ. τοῦ خطبه **χττπέ** βλ.

خطبا Α. **χττεπά,** πλθ. τοῦ خطيب βλ.

خطبه Α. **χητπέ,** ὄν. θ. κόρη ἢ γυνὴ ἣν ζητεῖ τις εἰς γάμον: حسنا—ء ὡραία κόρη.

خطبه Α. **χττπέ,** ὄν. θ. διδαχή, λόγος ἱεροκήρυκος εἰς τὰ τεμένη· § εὐχὴ κατὰ πᾶσαν παρασκευὴν ἀναγινωσκομένη εἰς τὰ τεμένη ὑπὲρ μακροημερεύσεως καὶ εὐκλείας τοῦ ἀνάσσοντος Σουλτάνου· § λόγος, ὃν οἱ ἀρχαῖοι Καλίφαι καὶ ἄλλοι ἀρχηγοὶ τῶν Μουσουλμάνων ἀπήγγελλον εἰς τὰ τεμένη· § μέρος βιβλίου ὁμοιάζον πρὸς λόγον, ἔνθα ὁ συγγραφεὺς ἀποτείνεται πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

خطر Α. **χατάρ,** ὄν. κίνδυνος: — پر **πὸρ χατάρ,** πλήρης κινδύνων, κινδυνώδης, ἐπικίνδυνος· ‖ —راه ὁδὸς κινδυνώδης· ‖ —عظيم μέγας κίνδυνος· § πλθ. خطرات **χαταράτ** [κυρίως πλθ. τοῦ ἀχρήστου خطره **χαταρέ**]: —عظيمه μεγάλοι κίνδυνοι.

خطرات Α. **χαταράτ,** πλθ. τοῦ خطر βλ.

خطرلى Τ. **χαταρ-λή,** ἐπθ. ταὐτὸ خطرناك βλ.

خطرناك Π. **χαταρ-νάκ,** ἐπθ. ἐπικίνδυνος: —طريق ὁδὸς ἐπικίνδυνος.

خطف Α. **χάτφ,** ἀφ. θάμβωσις: ابصار—θάμβωσις τῶν ὀφθαλμῶν.

خطل Α. **χατάλ,** ὄν. πολυλογία πλημμελής: حكايه نويس—πολυλογία μυθιστοριογράφου· ‖ —ملاى ἐπιῤῥεπὴς εἰς πολυλογίαν· ‖ شاعر—πολυλογία ποιητοῦ.

خطم Α. **χάτμ,** ὄν. ῥύγχος.

خطمى Α. **χατμ-ί,** ὄν. ἀλθαία κ. δενδρομαλάχη: اسود—ء παιωνία.

خطوات Α. **χαταβάτ,** πλθ. τοῦ خطوه βλ.

خطوب Α. **χουτοὺπ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου خطب **χὰτπ**] ὄν. ὑποθέσεις, ἔργα: —عظيمه μεγάλα ἔργα.

خطور Α. **χουτούρ,** ῥ. ἀφ. τὸ ἐπέρχεσθαι εἰς τὸν νοῦν. ‖ Ρμ. [δοτ.]: — خاطرمه ايتدى μοι ἐπῆλθε κατὰ νοῦν·

خطوط Α. **χουτοὺτ** [πλθ. τοῦ ˜خط] ὄν. γραμμαί: تلغرافيه—τηλεγραφικαὶ γραμμαί· ‖ عموديه—κάθετοι γραμμαί· ‖ غير محدوده γραμμαὶ ἀπροσδιόριστοι· ‖ فراريه—γραμμαὶ φαινομενικῶς συγκλίνουσαι [σκηνογραφία]· ‖ متباعده—γραμμαὶ ἀποκλίνουσαι· ‖ متجاوره—γραμμαὶ παρακείμεναι· ‖ متقاربه—γραμμαὶ συγκλίνουσαι [ὀπτική]· ‖ متساويه—γραμμαὶ ἴσαι· ‖ متوازيه—γραμμαὶ παράλληλοι· ‖ مستحكمه—γραμμαὶ συνεχεῖς· ‖ منفصله—مستحكمه γραμμαὶ διακοπτόμεναι· ‖ منحنيه—اقعيه γραμμαὶ καμπύλαι ὁριζόντιοι· ‖ متساوية الحراره—γραμμαὶ ἰσόθερμοι **[μστεδαβίγετου-λ-χαραρέ].**

خطوه Α. **χατβέ,** ὄν. θ. βῆμα: اولى—ء τὸ πρῶτον **[οὐλγᾶ]** βῆμα· ‖ هندسيه—ء βῆμα γεωμετρικόν· § πλθ. خطوات **χαταβάτ,** καὶ **χουτουβάτ:** الشيطان—**χουτουβάτουσ-σειτάν,** βήματα τοῦ διαβόλου, ἤτοι ὁδὸς τῆς πλάνης.

خطوه انداز Π. **χατβέ-έντάζ,** ἐπθ. ὁ βῆμα ῥίπτων, προχωρῶν. ‖ Ρμ. —جرأت اولدى اولق κάμνω βῆμα, προχωρῶ: ـــ ἔρριψε βῆμα τόλμης, ἐπροχώρησε μετὰ τόλμης.

خطوه شمار Π. **χατβέ-σμάρ,** ἐπθ. ὁ μετρῶν τὰ βήματα, ὁ βαίνων περιεσκεμμένως καὶ μετ' ἐπιφυλάξεως.

خطه Α. **χττά,** ὄν. θ. χώρα, ἐπαρχία: ء—مصريه ἡ Αἰγυπτιακὴ χώρα· ‖ جسيمه—ء μεγάλη χώρα· ‖ يمن—ى ἐπαρχία Ἰεμένης.

خطى Α. **χαττ-ί,** ἐπθ. γραμμικὸς [γεωμ. καὶ βοτ.]· § ὁ ἀνήκων τῇ γραφῇ, γραφικός· § θ. خطه: —اشارات σημεῖα γραφῆς, ἤτοι τὸ اوستون **δστόν,** اسره **έδρὲ** καὶ اوزه **ὀτρέ-**βλ.λ.

خطيب Α. **χατὶπ** [ῥζ. خطب] ὄν. ἱεροκῆρυξ ἀναγινώσκων τὴν παρασκευὴν εἰς τὰ τεμένη **χὸτπὲ** [خطبه], ἤτοι εὐχὴν ὑπὲρ μακροημερεύσεως καὶ εὐκλείας τοῦ ἀνάσσοντος Σουλτάνου· § ῥήτωρ: خوش آواز—ἱεροκῆρυξ καλλίφωνος· § πλθ. خطبا **χὸτπὰ.**

خطيبانه Π. **χατιπ-ανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὁ ἁρμόζων ἱεροκήρυκι, ῥητορικῶς-ως.

خطير Α. **χατίρ,** ἐπθ. μέγας, ἔξοχος, σημαίνων, σπουδαῖος, ὑψηλός: —مرد ἀνὴρ ἔξοχος· ‖—رأى ὑψηλὴ γνώμη· ‖ —مجلس συμβούλιον ὑψηλὸν ἀξιοσέβαστον **[λαζίμδ-τ-τεβκήρ]**· ‖ —امر μεγάλη, σπουδαία ὑπόθεσις· ‖ —تأليف σύγγραμμα ὑψηλόν· § ἐπικίνδυνος: —طريق ὁδὸς ἐπικίνδυνος·

خطيره Α. **χατιρέ,** βλ. حظيره καὶ جزيره.

خطيل Τ. **χατήλ,** ὄν. δοκὸς ξυλίνη τιθεμένη ὡς ζώνη ἐντὸς κτιζομένου τοίχου ὅπως συγκρατῇ αὐτόν: — طوغله صيرا ἐκ πλίνθων κτιζομένη ἐν εἴδει ζώνης ἐν τοίχῳ λιθίνῳ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν.

خطيئه Α. **χατιγέ** καὶ خطيئت **χατιγέτ,** ὄν. θ. σφάλμα, ἁμάρτημα: ارتكاب ايتديكى—دن نادمدر μεταμέλεται διὰ τὸ σφάλμα ὅπερ διέπραξε· § πλθ. خطايا **χαταγᾶ.**

خف Α. **χφφ,** ὄν. πέδιλον, ὑπόδημα· βλ. خفاف.

خفاء Α. **χαφά,** ὄν. ἡ κατάστασις τοῦ κεκαλυμμένου, κεκρυμμένου, ἀφάνεια, σκοτεινότης, πρᾶγμα κεκαλυμμένον, μυστήριον: — ى—معنا ἐμφάνισις καὶ ἀφάνεια· ‖ بو عبارهنك مدلولنده—وار ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς φράσεως ταύτης ὑπάρχει σκοτεινότης, ἀσάφεια.

خفاش Α. **χφφάς** [ῥζ. خفش] ὄν. νυκτερίς: ضيادن—ء رنجيده اولور ديده ὑποφέρει ὁ ὀφθαλμὸς τῆς νυκτερίδος ἐκ τοῦ φωτός.

خفاشيه Α. **χφφάς-ιγέ,** ἐπθ. θ. [φυσ. ἱστ.] χειρόπτερα ὡς αἱ νυκτερίδες.

خفاف A. **χαφφάφ** [ρζ. خف] ὄν. ὑποδηματοπώλης: دكّاني —ὑποδηματοπωλεῖον· || ايشي — ὑπόδημα πρόστυχον, οὕτινος δηλ. καὶ τὸ δέρμα καὶ ἡ κατεργασία εὐτελής, καὶ ὅπερ κατεσκευάσθη ὅπως πωληθῇ ἕτοιμον [ἀντίθ. اصارلي ἐκ παραγγελίας]. Κοινῶς προφέρεται καὶ γράφεται قواف **καβάφ**· βλ.

خفاكاه Π. **χαφά-γκιάχ,** ὄν. κρύπτη, κ. κρυψιῶνα.

خفايا A. **χαφαγιά** [πλθ. τοῦ خفيه] ὄν. θ. μυστικά, μυστήρια : ى — μυστήρια τῶν ὑποθέσεων ||ى وجدان — μυστήρια τῆς συνειδήσεως· βλ. καὶ خفيات .

خفت A. **χιφφέτ,** ὄν. θ. ἐλαφρότης [ἀντίθ. ثقل **σικλέτ**=βαρύτης]: بار ـِ ἐλαφρότης βάρους·||حال ـِ ἐλαφρότης φορτίων· § μτφ. κουφότης: عقل ـِ κουφόνοια·||مزاج ـِ κουφότης χαρακτῆρος, ἔλλειψις σοβαρότητος· || كيرمك — عقلنه ἢ شعورينه — παραφρονεῖν· § [ἰατρ.] حا ـِ ὕφεσις πυρετοῦ.

خفتان A. **χαφτάν** [κ. قفتان βλ.] ὄν. χιτὼν μακρός, ὃν ἄλλοτε ἐφόρουν ὑπὸ τὸν θώρακα· § μανδύας πολύτιμος, ὃν οἱ ἀρχαῖοι Σουλτάνοι καὶ Βεζύραι ἐδώρουν πρὸς τιμήν.

خفته Π. **χσφτὲ** [μτχ. τοῦ خفتن **χσφτὲν**=κοιμᾶσθαι] κοιμώμενος : ـِ مار ὄφις κοιμώμενος· § πλθ. **χσφτεγκιάν.**

خفش A. **χάφς,** ὄν. νυκταλωπία· βλ. خفاش.

خفض A. **χάφζ,** ἀφ. πίεσις, θλῖψις, ταπείνωσις διὰ τῆς πιέσεως· § βλ. تنزيل.

خفقان A. **χαφεκάν,** παλμὸς καρδίας, κ. καρδιοκτύπι: قلب ـِ παλμὸς καρδίας [ἡ λ. قلب περιττεύει]· ||بوغمق — πνίγει ὁ παλμός· || اوغرامق ـه — καταλαμβάνει παλμός.

خفي A. **χαφί** [ἐκ τοῦ خفاء] ἐπθ. κεκρυμμένος, λανθάνων, κρυπτός, μυστικός: و جلي — κρυπτὸς καὶ φανερός·|| امر ـِ ὑπόθεσις κεκρυμμένη, μυστική· || سر ـِ μυστήριον ἀπόκρυφον·§θ.خفيه: امور ـِ ὑποθέσεις μυστικαί· || اسرار ـِ μυστήρια ἀπόκρυφα·§[φυσ. ἱστ.] خفية الجناح **χαφίγετου-λ-ζενάχ,**κολεόπτερα·βλ.خفيه.

خفي A. **χαφφί,** ἐπθ. πελματικός [ἀνατ.]·§ θ. خفيه .

خفياً A. **χαφί-γεν,** ἐπρ. κρυφίως, μυστικῶς : مذاكره ايتديلر ـِ κρυφίως συνεσκέφθησαν.

خفيات A. **χαφιγιάτ** [πλθ. τοῦ خفيه, θ. τοῦ خفي] ὄν. θ. μυστικά: —عالم ال **ἀλί-μου-λ-χαφιγιάτ,** ὁ γνώστης τῶν μυστικῶν, ἤτοι ὁ Θεός· || βλ. καὶ خفايا .

خفيف A. **χαφίφ,** ἐπθ. ἐλαφρός : يوك — φορτίον ἐλαφρόν·||بار ـِ βάρος ἐλαφρόν·||صو — ὕδωρ ἐλαφρόν·||عسكر — ἐμπροσθοφυλακή [ἐλαφρὸς στρατός]· § μτφ. κοῦφος: — العقل **χαφίφσ-λ-ἄκλ,** κουφόνους· || المزاج — **χαφίφσ-λ-μιζάδζ,** κοῦφος τὸν χαρακτῆρα· § θ. خفيه: —اشياى پراغماتا ἐλαφρά·|| استحكامات ـِ ὀχυρώματα ἐλαφρά·§ἐπρ. ἐλαφρῶς: خفيف تكدير ايلدى ἐπετίμησεν ἐλαφρῶς.

خفيفجه T. **χαφιφ-τσέ,** ἐπθ. ὁ ὀλίγον ἐλαφρός· § ἐπρ. ὀλίγον ἐλαφρῶς.

خفيفلتمك T. **χαφιφ-λετμέκ,** ρμ.μτδ. καθιστῶ ἐλαφρόν, ἐλαφρύνω,ἀνακουφίζω [αἰτ.]: —يوكى ἐλαφρύνω τὸ βάρος τινός·||—اضطرابى ἀνακουφίζω τὴν ἀγωνίαν τινός.

خفيفلك T. **χαφιφ-λίκ,** ὄν. ἐλαφρότης, κουφότης: ى—μετ'ἐλαφρότητος, ἐλαφρῶς, ἀπερισκέπτως.

خفيفلنمك T. **χαφιφ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. ἐλαφρύνομαι, ἀνακουφίζομαι : حمولهسنك بر چوغى دكزه اتيلهرق سفينه خفيفلندى τὸ πλοῖον ἠλαφρύνθη, ῥιφθέντος πολλοῦ μέρους τοῦ φορτίου αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν.

خفيه A.**χαφιγέ** [θηλ. τοῦ خفي]ἐπθ.κεκρυμμένος, μυστικός· § ὄν. κατάσκοπος, ἤτοι ὑπάλληλος τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ εἶναι κατὰ παράλειψιν, ἀντὶ امورى خفيه مأمورى ὑπάλληλος τῶν μυστικῶν ὑποθέσεων, ἤτοι τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας.

خفيه A.**χουφφέ,**ρ.ἀφ.θ.τὸ ἀποκρύπτεσθαι.

خفيةً A. **χούφφε-τεν,** ἐπρ. κρυφίως, μυστικῶς: تضرع —ἱκεσία ἐν τῷ κρυπτῷ.

خل A. **χάλλ,** ὄν. ὄξος [τ. سركه]: معطر ـِ **χάλλι μουαττάρ,** ὀξονικός·||وردى ـِ **χάλλι βερτί,** ὄξος ῥόδου, τριανταφυλλόξειδον· || حامض ـِ ὀξικὸν ὀξύ· || روح ـِ ὀξόνη [ὄξος μετὰ μύρου].

خلا A. **χαλά,** ὄν. κενὸν διάστημα, τὸ κενόν· ἔρημος, ἐρημία· ἀπόπατος: يه— وارمق ἢ چيقمق ἐξέρχομαι εἰς τὸν ἀπόπατον.

خلاخل A. **χαλαχίλ,** πλθ. τοῦ خلخل βλ.

خلاسى A. **χιλασί,** ἐπθ. [φυσ.ἱστ.] μικτογενής, ἀμφιγενής, ἤτοι ὁ ἐκ λευκοῦ πατρὸς καὶ μαύρης μητρὸς ἢ τἀνάπαλιν·§ ἀμφιγενὴς [ἐπὶ ζώων καὶ φυτῶν]· § θ. خلاسيه .

خلاسيت A.**χιλασιγέτ,**ὄν. θ.μικτογένεια, ἀμφιγένεια [φυσ. ἱστ.].

خلاص A.**χαλάς,** ρ.ἀφ. σωτηρία, ἀπαλλαγή: —چارهٔ μέσον σωτηρίας·||سبب ـِ αἰτία τῆς σωτηρίας αὐτοῦ·|| اولدى ـِ ἐγένετο πιθανότης ἢ μέσον σωτηρίας·|| Ρμ. σώζω, ἀπαλλάττω [αἰτ. دن]· || اولق ἢ بولق — σώζομαι, ἀπαλλάττομαι : اولدى دردندن ἀπηλλάγη ἀπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ.

خلاصات A. **χουλασάτ,** πλθ. τοῦ خلاصه βλ.

خلاصةً A. **χουλάσα-τεν,**ἐπρ. ἐν συνόψει, ἐν περιλήψει : تحرير مرام ايتمك — γράφω τὸ σκοπούμενον ἐν περιλήψει.

خلاصه A. **χουλασά,** ὄν. θ. ἡ οὐσία, τὸ ἄνθος,τὸ καθαρὸν μέρος, τὸ ἐκχύλισμα· σύνοψις, περίληψις: سى — نباتات ἐκχύλισμα φυτῶν·|| مفاد ء—περίληψις ἐννοίας [γράμματος κτλ.]· || كلام ء— περίληψις λόγου, ἤτοι ἐν ἐνὶ λόγῳ· || خلاصة الخلاصه **χουλάσατου-λ-χουλασά,** ἢ خلاصهسى خلاصهك **χουλασανῆν χουλασασῆ,** περίληψις περιλήψεως, ἄκρα συντομία. || سى الماق، چيقارمق — λαμβάνω, ἐξάγω τὴν ἔννοιαν λόγου κτλ. ἤτοι συνοψίζω, ἢ τὴν οὐσίαν καρποῦ κτλ. ἤτοι ἐκχυλίζω· || Ρμ. — ايتمك συνοψίζω [αἰτ]· § πλθ. خلاصات .

خلاصه جى T. **χουλασα-τζῆ,** ὄν. γραμματεύς,οὗτινος τὸ ἔργον εἶναι νὰ κάμῃ περίληψιν τῶν ἀναφορῶν κτλ.

خلاط T. **χαλάτ,** ὄν. κάλως, καραβόσχοινον,παλαμάρι: بوكمك—πλέκω κτλ.

خلاطجى T. **χαλατ-τζῆ,** ὄν. ὁ πλέκων ἢ πωλῶν κάλως, καραβόσχοινα.

خلاعت A. **χαλαάτ,** ὄν. θ. αὐθάδεια, ἀναίδεια: عذار ـِ ἀναισχυντία,

خلاف A. **χαλλάφ** [ρζ. خلف] ἐπθ. ὁ ἀθετῶν τὸν λόγον,τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ: ـِ شخص πρόσωπον ἀθετοῦν κτλ.

خلاف A. **χηλάφ,** ὄν. τὸ ἐναντίον [ἰσοδυναμεῖ τῇ **παρά**]: قاعده ـِ παρὰ τὸν κανόνα [ἐναντίον τῷ κανόνι]· || اصول ـِ παρὰ τὴν τάξιν· || مأمول ـِ παρ' ἐλπίδα· || وظيفه ـِ παρὰ τὴν ἀρμοδιότητα, ἀναρμοδίως· || نظام ـِ παρὰ τὸν νόμον· || نه ـِ **χηλαφνά,** ἢ ندم ـِ معافيت قديمه **χηλαφνὰ ὀλαράκ,** παρά: اولمرق ندم ـِ παρὰ τὴν ἀρχαίαν ἀσυδοσίαν· § διαφωνία, διαφορά : واردر — آرهلرنده ὑπάρχει διαφωνία μεταξὺ αὐτῶν·§ ψεῦδος, ψευδής: — سويلمك — λέγω ψεῦδος, ψεύδομαι· || βλ. καὶ على .

خلافاً A. **χηλάφ-εν,**ἐπρ. ἐναντίον, διαφωνῶν: شو ادعاده بولندى شاعر كاتبه— ὁ ποιητὴς διαφωνῶν πρὸς τὸν γραμματέα ἐποίησε τὸν διϊσχυρισμὸν τοῦτον.

خلافت A. **χηλαφέτ,** ὄν. ἡ θέσις, τὸ ἀξίωμα τοῦ Καλίφου,ἤτοι τοῦ διαδόχου, ἢ τοποτηρητοῦ τοῦ Μωάμεθ, Καλιφάτον: عظمى ـِ کبرى — τὸ μέγα ἀξίωμα τοῦ Χαλίφου, ἡ μεγάλη [**ὀζμᾶ,κισπρᾶ**] Χαλιφεία· || ـِ اسلاميه τὸ 'Ισλαμικὸν Χαλιφάτον ἢ βασίλειον·|| حضرت پيغمبرك تقرر ايتدى جناب صديقده — μετὰ τὸν προφήτην [Μωάμεθ] τὸ ἀξίωμα τοῦ Χαλίφου ἔμεινεν εἰς τὸν Σηδδὴκ [ἐπίθετον τοῦ Χαλίφου 'Αβου-βεκίρ]· || حضرت صديقدن مسند حضرت فاروقه انتقال ايلدى — μετὰ τὸν 'Αβουβεκὶρ τὸ ἀξίωμα τοῦ Χαλίφου περιῆλθεν εἰς τὸν Φαρούκ·||—دار ال **ἐαρου-λ-χηλαφέ,** ἕδρα τοῦ Χαλιφάτου [Κων]πολις].

خلافتپناه Π. **χηλαφέτ-πενὰχ** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ προστάτης τῆς Χαλιφείας,ἤτοι ὁ Χαλίφης [τίτλος τοῦ Σουλτάνου].

خلافتپناهى Π **χηλαφέτ-πεναχί,**ἐπθ. Χαλιφικός:—حضرت ἡ Αὐτοῦ Χαλιφικὴ Μεγαλειότης [ὁ Σουλτᾶνος].

خلافكير Π. **χηλαφ-γκίρ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ἀντιπολιτευόμενος, ἀντίπαλος, ἐναντίος, ἀντιπράττων: ى در—فلان فلانك ὁ δεῖνα εἶναι ἀντιπολιτευόμενος τοῦ δεῖνος· § πλθ. خلافكيران .

خلافكيرانه Π. **χηλαφ-γκιρανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὁ ἀνήκων ἀντιπάλῳ, ἀντιπολιτευομένῳ, ἐναντίος, ἐχθρικὸς-κῶς.

خلافکیری Π. **χηλαφ-γκιρί,** ὄν. ἀντιπολίτευσις, ἀντίπραξις.

خلاق A. **χαλλὰκ** [ῥζ. خلق] ὄν. ὁ δημιουργὸς [Θεός]: جهان ἢ عالم ـــ ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου· || كائنات ـــ ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός· || معانی ـــ δημιουργὸς ἐννοιῶν **[με'ανὶ],** ἤτοι φιλόλογος ἢ ποιητὴς διάσημος.

خلاقت A. **χαλακάτ,** ὄν. θ. χρηστοήθεια: اولاد ـــ χρηστοήθεια τέκνων· § ἐπίπεδον: سطوح ـــ τὸ ἐπίπεδον ἐπιφανειῶν.

خلال A. **χηλάλ,** ὄν. ὀδοντογλυφὶς ἢ ὠτογλυφίς: ـــ استعمال χρῆσις ὀδοντογλυφίδος· § μέσον, διάστημα [ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου]· || سطور ـــ διάστημα μεταξὺ γραμμῶν· || || اشجار ـــ διάστημα μεταξὺ δένδρων· || ـــ رمضانده ἐν μέσῳ τοῦ μηνὸς Ραμαζάν· || ـــ سالده ἐν μέσῳ τοῦ ἔτους τούτου· § βοτ. χάσμα.

خلالت A. **χαλαλέτ,** ταὐτὸ خلت **χηλλέτ**-βλ.

خلاللامق Τ. **χηλαλ-λαμάκ,** ρμ. μτβ. καθαρίζω διὰ τῆς ὀδοντογλυφίδος [αἰτ.]: ـــ ارالرینك و صقالرینك καθαρίζω τὰ μεταξὺ τῶν δακτύλων καὶ τῶν γενείων.

خلالی A. **χηλαλ-ί,** ἐπθ. χασμώδης [βοτ.].

خلان A. **χηλλὰν** [πλθ. τοῦ خلیل] ὄν. φίλοι [σπν.].

خلائق A. **χαλαΐκ** [πλθ. τοῦ خلیقه] ὄν. θ. πλάσματα, δημιουργήματα, ἄνθρωποι: — كافه ὅλα τὰ πλάσματα· || βλ. ἐπόμ.

خلایق Τ. **χαλαΐκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. δούλη, ὑπηρέτρια: — چركس δούλη Κιρκασία· || — زنجی δούλη Αἰθιοπὶς [μαύρη]· || قسمی دائما خانم اولمق صایقلار — ἡ τάξις τῶν ὑπηρετριῶν [δούλων] πάντοτε ὀνειρεύεται νὰ γένηται κυρία.

خلب A. **χήλπ,** ὄν. ὄνυξ [πτηνῶν].

خلت A. **χηλλέτ,** ὄν. θ. φιλία εἰλικρινής· βλ. خلیل، خلالت.

خلتیت A. **χαλτιγέτ,** ὄν. θ. σίλφιον· συνων. شیطان یوق· βλ. یوق.

خلجان A. **χαλεδζάν,** ὄν. ταραχή, κίνησις, σύγχυσις, παλμός, ἀγωνία: ـــ قلب παλμὸς καρδίας [βλ. خفقان]· || ـــ اوغرامق καταλαμβάνει παλμός, ταραχή, ταράττομαι.

خلجانلی T. **χαλεδζαν-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἢ φέρων ἀγωνίαν, ταραχήν, τεταραγμένος, ἀγωνιώδης, ἀνησυχητικός.

خلخال A. **χαλχάλ,** ὄν. κρίκος, ὃν αἱ γυναῖκες τῶν Ἀράβων φέρουσιν εἰς τὴν κνήμην ὡς στόλισμα· § πλθ. خلاخل **χαλαχίλ.**

خلد A. **χῆλτ,** ὄν. παράδεισος: ـــ برین ὁ ἀνώτατος παράδεισος· § αἰωνιότης: دار ـــ ال **τὰρδ-λ-χῆλτ,** οἶκος αἰωνιότητος, παράδεισος.

خلد A. **χάλλετε** [γ' προσ. ἀορ. ἀρβ. ἐν χρήσει ἐπὶ εὐχῆς] καταστήσαι αἰώνιον: — ملكه الله **χαλλετά-λλαχθ μίλκηθχθ,** ὁ Θεὸς καταστήσαι αἰώνιον τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

خلط A. **χήλτ,** ῥ.ἀφ. μίξις, ἀνάμιξις [δοτ.]: ی — اجزائك یکدیکره μίξις φαρμάκων, ἢ διαφόρων στοιχείων χημικῶν· || ـــ اموال ἀνάμιξις πραγμάτων· || جنسین ـــ **χήλτι δζινσέϊν,** νοθογενὴς· § λόγος ἀνόητος, ἄτοπος, ἀνοησία, φλυαρία· ‖ Ρμ. μιγνύω δύο ἢ περισσότερα πράγματα [δοτ.αἰτ.] §λέγω ἀνοησίας, ἀνοητα ίνω.

خلط A. **χίλτ,** ὄν. ὑγρόν, χυμός, κρᾶμα [ἰατρ.]: ـــ صفراء τὸ ὑγρὸν τῆς χολῆς· § πλθ. اخلاط **ἀχλάτ·** βλ.

خلطی A. **χιλτ-ί,** θ. خلطیه **χιλτιγέ,** ἐπθ. ὑγρογενὴς [ἰατρ.].

خلطیات A. **χαλτ-ιγιάτ,** ὄν. πλθ. θ. φλυαρίαι.

خلع A. **χὰλ'** ῥ.ἀφ ἀφαίρεσις, ἀπέκδυσις, καθαίρεσις, ἐκθρόνισις, διάζευξις, ἀποκήρυξις τέκνου: ثوب ـــ ἀπέκδυσις ἐνδύματος· § παράρθρησις κ.στραγγούλισμα [βλ.καὶ چیقیق]· || مفاصل ـــ ἐξάρθρωσις· || ناقس ـــ παράρθρησις· || فلس ـــ ἀπολεπίδωσις, κάθαρσις ἀπὸ τῶν λεπῶν [ἰχθύος]. ‖ Ρμ. ἀπεκδύω, καθαιρῶ, ἐκθρονίζω, διαζευγνύω, ἀποκηρύττω, ἐξαρθρῶ [αἰτ.].

خلع A. **χιλᾶ,** πλθ. τοῦ خلعت βλ.

خلعت A. **χιλάτ,** ὄν. θ. ἐπανωφόριον τιμητικὸν ἀπονεμόμενον ἄλλοτε ὑπὸ τῶν μεγιστάνων εἰς πρόσωπα θεωρούμενα ἄξια εὐνοίας [βλ. خفتان]· || فاخره ـــ λαμπρὸν ἔνδυμα· || پادشاهی ـــ ἔνδυμα βασιλικόν· § πλθ. خلع **χιλά'.**

خلعه A. **χηλά',** ὄν. θ. διαζύγιον τῇ συγκαταθέσει τῶν δύο συζύγων.

خلف A. **χάλφ,** ὄν. ράχις, τὸ ὄπισθεν μέρος: امام ـــ τὸ ὀπισθεν τοῦ Ἰμάμη.

خلف A. **χάλφε,** ἐπρ. ὄπισθεν [σπν.]· § الرحم ـــ **χάλφε-ρ-ράχμ,** ὀπισθομητρικὸς [ἀνατ.].

خلف A. **χαλέφ,** ὄν. διάδοχος, ὁ διαδεχόμενός τινα ἔν τινι θέσει· υἱός, ἀπόγονος: خیر ال ـــ **χαΐρ-χαλέφ,** ἢ ـــ خیر ال **χαΐρθ-λ-χαλέφ,** καλὸς υἱὸς ἢ διάδοχος ἀντάξιος τοῦ πατρός· || ـــ نا **νὰ χαλέφ,** ἢ ـــ شر ال **σέρρθ-λ-χαλέφ,** υἱὸς ἀνάξιος τοῦ πατρός, διεφθαρμένος· || كندولرینه خیر ال ـــ اولمق مقتدر مأمورلر یتشدیرلمسی ἢ μόρφωσις ἱκανῶν ὑπαλλήλων, ἀξίων διαδόχων αὐτῶν· || سلف ـــ **χαλὲφ σελέφ,** διάδοχος καὶ προκάτοχος: سلف اولمق ـــ بر مأمورله διαδέχομαι ὑπάλληλον ἔν τινι θέσει· § πλθ. اخلاف **ἀχλάφ.**

خلف A. **χήλφ,** ἀφ. ἀθέτησις: وعد ـــ ἀθέτησις ὑποσχέσεως· || یمین ـــ ἀθέτησις ὅρκου. ‖ Ρμ. ἀθετῶ [τῇ ده]: وعدنده ـــ ایدن مرد دکلدر ὁ ἀθετῶν τὸν λόγον του δὲν εἶναι ἄνθρωπος.

خلفاً A. **χάλεφ-εν,** ἐπρ.: عن سلف ـــ **χάλεφεν ἂν σέλεφιν,** ἐκ προκατόχου εἰς τὸν διάδοχον, κατὰ διαδοχήν.

خلفاء A. **χηλεφᾶ** [πλθ. τοῦ خلیفه] ὄν. διάδοχοι, τοποτηρηταί, διάδοχοι τοῦ Μωάμεθ ἢ Καλίφαι: ی راشدین ـــ οἱ ὀρθοδοξοῦντες Καλίφαι· ἐπίθετον τῶν διαδεχθέντων τὸν Μωάμεθ τεσσάρων Καλιφῶν, ἤτοι τοῦ Ἀβουβέκρ [ابو بکر], τοῦ Ὀμὰρ [عمر], τοῦ Ὀσμὰν [عثمان] καὶ τοῦ Ἀλῆ [علی]· § γραμματεῖς κυβερνητικῶν γραφείων: خارجیه نظارتنك مکتوبی قلمی ـــ سندن ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ γραφείου τῆς ἀρχιγραμματείας τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν.

خلفا A. **χαλφᾶ,** ὄν. [βοτ.] ἄγνος, λύγος κ. ἁγναριά.

خلفالق Τ. **χηλεφα-λήκ,** ὄν. τὸ εἶναί τινα خلفا βλ.

خلفی A. **χαλφ-ί,** ἐπθ. ὀπίσθιος.

خلفی A. **χαλεφ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ διαδόχῳ, ὁ τοῦ διαδόχου, διαδοχικός.

خلق A. **χάλκ,** ῥ. ἀφ. πλάσις, δημιουργία: ی — كائناتك ἡ δημιουργία τῶν ὄντων· § ὄν. δημιουργήματα, ὁ λαός, κόσμος, ἄνθρωποι: عالم ـــ ὁ κόσμος, οἱ ἄνθρωποι· || ـــ بین ال **πεϊνελ-χάλκ,** μεταξὺ τοῦ λαοῦ, δημοσίᾳ· || ـــ كی آغزی طوریه دکلکه بوزولسون τὸ στόμα τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι πήρα ὥστε νὰ περισταλῇ· || خانه ـــ ی οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκίας, οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, σύζυγοι, τέκνα, ὑπηρέται. ‖ Ρμ. δημιουργῶ, πλάττω [αἰτ.]· || ـــ ایدن ὁ δημιουργήσας τὰ πάντα.

خلق A. **χούλκ,** ὄν. ἦθος, χαρακτήρ: ـــ کریم καλὸς χαρακτήρ· || ـــ ی εὐγενὴς, ἐλευθέριος χαρακτήρ· || ـــ بد κακὸς τὸ ἦθος, κακοήθης.

خلقاً A. **χάλκ-αν,** ἐπρ. πλάσει, φύσει, ἐξωτερικῶς.

خلقاً A. **χούλκ-αν,** ἐπρ. κατὰ τὰ ἤθη: هر بکزه مز پدرینه اوغل ـــ πᾶς υἱὸς δὲν ὁμοιάζει τὸν πατέρα αὐτοῦ κατὰ τὰ ἤθη· || خلقاً ـــ و **χάλκαν βὲ χούλκαν,** ἐξωτερικῶς τε καὶ κατὰ τὰ ἤθη.

خلقت A. **χηλκάτ,** ὄν. θ. δημιουργία, πλάσις: عالم ـــ δημιουργία τοῦ κόσμου· || آدم ـــ πλάσις τοῦ ἀνθρώπου· § φύσις, χαρακτήρ· || بشریه ـــ ἀνθρωπίνη φύσις· || حیوانیه ـــ φύσις ζωϊκή· || ـــ مقتضای ἀπαίτησις τῆς φύσεως, τοῦ φυσικοῦ χαρακτῆρος· || ـــ عجیبهٔ ἔκτρωμα [παράδοξον πλάσεως].

خلقةً A. **χήλκατ-εν,** ἐπρ. πλάσει, φύσει: ـــ آدم یوك φύσει [γεννηθεὶς] μέγας ἀνήρ· || ـــ کریم φύσει γενναιόδωρος.

خلقی A. **χηλκῆ** [ἐκ τοῦ خلقت] ἐπθ. φυσικός, ἔμφυτος, κληρονομικός: ـــ کرم γενναιοδωρία ἔμφυτος· § θ. خلقیه: ـــ مزیات προτερήματα ἔμφυτα· § [ἰατρ.] σύμφυτος.

خلقیات A. **χηλκηγιάτ** [πλθ. τοῦ خلق] ὄν. θ. προσόντα ἔμφυτα, χαρακτῆρες: فاضله ـــ προσόντα ἔξοχα· || ذمیمه ـــ χαρακτῆρες ἀξιόμεμπτοι.

خلقیت A. **χηλκηγέτ,** ὄν. θ. τὸ εἶναί τι ἔμφυτον, φυσικότης: ی — صولاقلغك τὸ εἶναί τινα φύσει ἀριστερόχειρα· || بعض اوضاعك ـــ ی ἡ φυσικότης στάσεών τινων.

خلل A. **χαλέλ,** ἀφ. διατάραξις, βλάβη, ἐλάττωμα· || كلك طاری اولق ἢ ـــ ـــ ἐπέρ-

χεται εἴς τι διατάραξις, βλάβη, βλάπτεται τι: كلير [φωνήεντος]βλάπτεται ὁ ρυθμός·‖— عبارده διατάραξις ἐν τῇ φράσει,ἤτοι ἀσυνταξία·‖ تجارتنه — كتيرمك ἔπαθε τὸ ἐμπόριον αὐτοῦ·‖ كتيرمك — ἢ ويرمك ἢ چكمك ايراث ايتمك φέρω, προξενῶ διατάραξιν, βλάβην, βλάπτω: كتيرر — كاهى بر سوز محبته ἐνίοτε εἴς λόγος βλάπτει τὴν φιλίαν·‖ — عقلنه كتيردى ἔπαθε τὸν νοῦν·‖ پدرينك ناموسنه--ويرمش ἔβλαψε τὴν ὑπόληψιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

خلپذیر Π. **χαλὲλ-πεζίρ,** ἐπθ. ὁ ὑποστὰς διατάραξιν, βλάβην, βλαφθείς. ‖ Ρμ. اولق — βλάπτομαι, διαταράττομαι : محبت صميميه قولايلقله — اولماز ἡ εἰλικρινὴς φιλία εὐκόλως δὲν ταράττεται.

خلدار Π. **χαλὲλ-τὰρ,** ἐπθ. διατεταραγμένος, βεβλαμμένος. ‖ Ρμ. ايتمك—βλάπτω, ταράττω [αἰτ.].

خلنج Α. **χαλέντζ,** ὄν. ἐρείκη κ. σκοῦπα.

خلو Α. **χάλτσ,** ὄν. κενότης : ذهن — κενότης νοός· ‖ مكان — κενότης τόπου.

خلوت Α. **χαλβέτ,** ὄν. θ. ἀπομόνωσις,μοναξία, τὸ ἀποσύρεσθαι καὶ μένειν μόνον: —اعتياد ἕξις ἀπομονώσεως· ‖ — آرزوى ἐπιθυμία ἀπομονώσεως· § τόπος μονήρης, μοναξία· δωμάτιον ἰδιαίτερον ἰδίᾳ δερβισῶν ἔνθα κλείονται πρὸς προσευχήν: قپانمق ἢ كيرمك — ه چكمك εἰσέρχομαι ἢ κλείομαι, ἢ ἀποσύρομαι εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον ὅπως προσευχηθῶ[ἐπὶ δερβισῶν]· ‖ حمام — ى δωμάτιον ἰδιαίτερον λουτρῶνος· ‖ دونمك — ه اوطه τὸ δωμάτιον μεταβάλλεται εἰς δωμάτιον λουτρῶνος, ἤτοι θερμαίνεται πολύ· ‖ صحيحه واقع اولمق — συνευρίσκεσθαι [ἐπὶ συζύγων]·‖ ايتمك — ἀπομακρύνω ἔκ τινος μέρους ὡς δωματίου, αἰθούσης, οἴκου κτλ. τὸ πλῆθος καὶ μένω μόνος μετά τινος, συνομιλῶ, συνεννοοῦμαι μετά τινος ἰδιαιτέρως καὶ κατὰ μόνας·‖ اولمق—ἀπομακρύνεται τὸ πλῆθος ἀπὸ μέρος τι ὅπως μένωσιν ἐν αὐτῷ δύο ἢ περισσότεροι καὶ συνομιλήσωσι κατὰ μόνας.

خلوتخانه Π. **χαλβετ-χανέ,** ὄν. οἰκία, δωμάτιον ἢ τόπος ἔνθα ἀποσύρεται τις πρὸς ἡσυχίαν, ἀπομονοῦται· μονῆρες ἀναπαυτήριον, ἐρημητήριον.

خلوتسراى Π. **χαλβὲτ-σεράϊ,** ὄν. μονῆρες παλάτιον βασιλικόν: ى— خاص βασιλικὸν ἀναπαυτήριον.

خلوتكاه Π. **χαλβὲτ-γκιάχ,** ὄν. τόπος κατάλληλος πρὸς μοναξίαν, τόπος ἔνθα ἀποσύρεται τις.

خلوتكزين Π. **χαλβὲτ-γκιουζίν,** ἐπθ. ὁ προτιμῶν τὴν μοναξίαν, ἐρημίαν:— درويش δερβίσης ἀγαπῶν τὴν μοναξίαν.

خلوتنشين Π. **χαλβετ-νισίν,** ἐπθ. ὁ ἐν τῇ ἐρημίᾳ καθήμενος, ἐρημίτης: —زاهد ἀσκητὴς ἐρημίτης.

خلوتى Α. **χαλβετ-ί,** ἐπθ. δερβίσης ἀνήκων εἰς τάγμα δερβισῶν, οἵτινες τελοῦσι μυστικὴν προσευχὴν ἀποσυρόμενοι εἰς μονῆρες μέρος· § θ. خلوتيه .

خلود Α. **χουλούτ,** ὄν. αἰωνιότης.

خلوص Α. **χουλούς,** ὄν. εἰλικρίνεια, φιλία, κολακεία : نيت — εἰλικρίνεια προθέσεως, εἰλικρινὴς πρόθεσις·‖ قلب ἢ بال—εἰλικρίνεια καρδίας· ‖ چاقمق ἢ ايتمك — πωλῶ αἰσθήματα, ἐπιδεικνύω ψευδῆ φιλίαν, εἰλικρίνειαν, κολακεύω τινὰ ὅπως ἐφελκύσω τὴν εὔνοιαν αὐτοῦ· ‖ —عرض ὑποβάλλω προσρήσεις.

خلوصكار Π. **χουλουσ-κιάρ,** ἐπθ. εἰλικρινὴς [φίλος]·§ κόλαξ: —مكار πανοῦργος κόλαξ.

خلوصكارانه Π. **χουλουσ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἁρμόζων, εἰλικρινεῖ, εἰλικρινὴς [λόγος, πρᾶξις], κολακευτικός· § ἐπρ. εἰλικρινῶς, κολακευτικῶς.

خلوصكارلق Τ. **χουλουσ-κιαρλήκ,** ὄν. εἰλικρίνεια· § κολακεία.

خلوصكارى Π. **χουλουσ-κιαρὶ** καὶ خلوصورى **χουλουσ-βερί,** ὄν. συνων. προηγουμένῳ.

خلوق Α. **χαλούκ,** ἐπθ. χρηστοήθης, ὁ καλῶν ἠθῶν:—حكيم σοφὸς χρηστοήθης.

خلى Α. **χαλὶ** [ρζ. خلو] ἐπθ. κενός, ἀμέριμνος: البال —**χαλίγιου-λ-πάλ,** ἀμέριμνος· § ἀνὴρ μὴ συζευχθείς, ἄγαμος.

خلى Α. **χαλλὶ** [ἐκ τοῦ خل] ἐπθ. ὀξεικός.

خليا **χουλιᾶ,** ἐσφαλμένον ἀντὶ خوليا βλ.

خليت Α. **χαλλιγὲτ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ὀξεικὸν ἄλας:نحاس—**χαλλιγέτι νουχάς,** ὀξεικὸς χαλκός· συνών. ژنكار βλ.

خليتى Α. **χαλλιγετ-ί,** ἐπθ. ὀξειδοῦχος.

خليج Α. **χαλίτζ,** ὄν. κόλπος: درسعادت— ἢ قسطنطنيه κόλπος τῆς Κων]πόλεως, ἤτοι ὁ Κεράτειος κόλπος· § πορθμός.

خليده Π. **χαλιτὲ** [μτχ. τοῦ خليدن **χαλιτέν**]ἐμπηχθείς,κεντηθείς:خنجر ἢ خار — ἄκανθα ἢ ἐγχειρίδιον ἐμπηχθέν.

خليط Α. **χαλὶτ** [ρζ. خلط] ὄν. κοινωνὸς δουλείας, ἢ συνέταιρος εἰς δικαιώματα δουλείας ἐπὶ κτήματος, οἷα ἡ ὕδρευσις, διάβασις κτλ.

خليطه Α. **χαλιτᾶ,** ὄν. θ. μίγμα, κρᾶμα : سى—باقر و كوموش μίγμα χαλκοῦ καὶ ἀργύρου·‖ صو وشراب κρᾶμα ὕδατος καὶ οἴνου· § πλθ. خليطات **χαλιτάτ.**

خليع Α. **χαλὶ'** [ρζ. خلع] ἐπθ. αὐθάδης, ἀναιδής:العذار — **χαλίτ-λ-ιζάρ,** ἀναίσχυντος· βλ. خلاعت .

خليفه Α. **χαλιφὲ** [βλ. فلفه]ὄν. διάδοχος,τοποτηρητής, διάδοχος τοῦ Μωάμεθ, Καλίφης, Σουλτᾶνος: الله رسول ء — διάδοχος τοῦ προφήτου τοῦ Θεοῦ **[ρεσούλου-λλάχ],** ἢ خليفة الله **χαλίφετου-λλάχ,** τοποτηρητὴς τοῦ Θεοῦ, ἤτοι Σουλτᾶνος·§ سى — قلم γραμματεὺς γραφείου κυβερνητικοῦ, καὶ —سر προϊστάμενος γραμματέων κτλ. βλ. لفلف· § πλθ. لفا **χαλεφᾶ.**

خليقه Α. **χαλικά** [ρζ.خلق] ὄν. θ. πλάσμα, ἄνθρωπος· § ἔμφυτος χαρακτήρ· § πλθ. خلائق βλ.

خليل Α. **χαλὶλ** [ρζ. خل, βλ. خلت] ἐπθ. φίλος εἰλικρινής : شفاء العليل لقاء ال — **λικάου-λ-χα-λὶλ σιφάου-λ-άλίλ,** τὸ πρόσωπον τοῦ εἰλικρινοῦς φίλου εἶναι θεραπεία τοῦ πάσχοντος· ‖ الله — **χαλίλου-λλάχ,** φίλος τοῦ Θεοῦ, ἢ ἁπλῶς خليل **χαλίλ,** ἐπίθετον τοῦ πατριάρχου 'Αβραάμ·‖ — بركات τὰ ἀγαθὰ τοῦ 'Αβραάμ· § θ. خليله · § πλθ. اخلا **ἐχιλλά, καὶ** خلان **χαλλάν.**

خم Π. **χάμ,** κυρτός, καμπύλος: —قدر ἀνάστημα κυρτόν·‖—ابروى ὀφρὺς καμπύλη. ‖ κύρτωμα,καμπύλωμα· § βόστρυχος: —زلف ἢ كيسو — βόστρυχος κόμης [ποιητ.]· βλ. خيده .

خم Π. **χούμ,** ὄν. πίθος: —باده πίθος οἴνου.

خمار Α. **χουμάρ,** ὄν. καρηβαρία, ζάλη, κεφαλαλγία ἐκ μέθης: —ه دكز ذوق **ζεβκὴ χουμαρνὰ δεγμέζ,** ἡ ἡδονή του δὲν ἀξίζει τὸν κόπον του [πρμ.].

خماسى Α. **χθμασὶ** [ἐκ τοῦ خمسه] ἐπθ. ὁ ἐκ πέντε μερῶν συγκείμενος· § [γραμ.] πενταγράμματος, ἤτοι ρῆμα ἢ λέξις, ἧς τὰ ριζικὰ γράμματα εἶναι πέντε: —مصدر ἀπαρέμφατον πενταγράμματον· § [ἰατρ.] πεμπταῖος παροξυσμός· [βοτ.] πεντάστοιχος· ‖ الاخوه — **χθμασίδ-λ-δχθδέ,** πενταδελφος· ‖ الاناث — **χθμασί-δλ-ινάς,** πενταγυνος·‖ الاوراق—**χθμασίδ-λ-ὲβράκ,** πενταφυλλος· ‖ البزور — **χθμασίδ-λ-πδζούρ,** πενταδσπερμος· ‖ الذكور — **χθμασίδ-ζ-ζδκιούρ,** πενταν̈δρος· § θ. خماسيه.

خمبره Π. **χουμπαρᾶ,** κ. **κουμπαρᾶ** [βλ. قومباره] ὄν. ὅλμος, βόμβα, μύδρος, σφαῖρα πυροβόλου περιέχουσα ὕλας ἐκρηκτικάς [βλ. اوبوز]: آتمق — βομβαρδίζω, καταβομβίζω·‖باطلامق—βόμβα ἐκρήγνυται· § μικρὰ πηλίνη σφαῖρα ἔχουσα στενὴν ἐπιμήκη ὀπήν,ἐξ ἧς ρίπτουσιν οἱ παῖδες κατ'ὀλίγον χρήματα πρὸς συνάθροισιν ποσοῦ τινος.

خمبره جى Τ. **χουμπαρα-δζῆ,** κ, **κουμπαραδζῆ,** ὄν. ὁλμοβόλος, βομβαρδιστής.

خمبره خانه Π. **χουμπαρα-χανέ,** κ. **κουμπαρα-χανά,** ὄν. στρατὼν ὁλμοβόλων ἢ βομβαρδιστῶν.

خمبل Τ. **χημπήλ,** ἐπθ. ἀδαής, ἄπειρος.

خمخانه Π. **χουμ-χανέ,** ὄν. ὑπόγειον περιέχον πίθους οἴνου· § καπηλεῖον.

خمخم Τ. **χημ-χήμ,** ἐπθ. ρινόφθογγος, ὑπόρρινος, ὁ λαλῶν διὰ τῆς ρινός : سويلمك ايتمك ἢ — ὁμιλῶ διὰ τῆς ρινός·‖بلا — بورونسز برى برندن اوغورسز ὁ ὑπόρρινος καὶ ὁ ἄρρις ἀμφότεροι ἄθλιοι, ἤτοι πάρε τὸν ἕνα κτύπα ς' τὸν ἄλλον.

خمخملامق Τ. **χημχημ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. λαλῶ διὰ τῆς ρινός,ὑπορρίνως.

خمخملق Τ. **χημχημ-λήκ,** ὄν. ρινόφθεγμα, ἡ λαλιὰ τοῦ ὑπορρίνου, ἤτοι τοῦ διὰ τῆς ρινὸς λαλοῦντος.

خمر Α. **χάμρ,** ὄν. οἶνος : —ك كيفى خمارينه دكر **χαμρὶν κεῖρὶ χουμαρινὰ ὄεῖμέζ,** ἡ διάθεσις ἡ ἐκ τοῦ οἴνου δὲν ἀξίζει τὴν καρπαρίαν τὸν κόπον της· § [ἰατρ.]: طبـ — οἰνέλαιον· ||انجبين — οἰνόμελι.

خمرى Α. **χαμρ-ί,** θ. خمر **χαμριγέ,** ἐπθ. οἰνώδης: — ادويه συνών. خمرطبى βλ.

خمس Α. **χούμς,** ὄν. πέμπτον: —ى مالك قرايه ترك ايلدى τὸ πέμπτον **[χουμδουνοὶ]** τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἀφῆκεν εἰς τοὺς πτωχούς.

خمسون Α. **χαμσοῦν,** ἀριθ. πεντήκοντα· βλ. خمسين.

خمسه Α. **χαμσέ,** ἀριθ. θ. πέντε : — اصابع πέντε δάκτυλοι· || — حواس αἱ πέντε αἰσθήσεις· ||— اوقات οἱ πέντε καιροί [ἤτοι αἱ ἐν τῷ ἡμερονυκτίῳ πέντε ὡρισμέναι ὧραι τῆς προσευχῆς παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις]· ||— آل عبا ἐπθ. — τὰ πέντε μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ Μωάμεθ, ἤτοι ὁ Μωάμεθ, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Φατημέ, ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Ἀλῆς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν Χασὰν καὶ Χουσεΐν· ||مباركه ἐπθ. — οἱ πέντε εὐλογημένοι, ἤτοι οἱ πέντε δάκτυλοι τῆς χειρός· [λέγεται εἰρωνικῶς περὶ τῆς ἕξεως τοῦ τρώγειν διὰ τῶν πέντε δακτύλων ἄνευ περόνης].

خمسى Τ. **χαμσί,** ὄν. μεμβράς, ἀφύη, κ. χαμψί [ἰχθ.].

خمسين Α. **χαμσίν,** ἀριθ. πεντήκοντα· § αἱ πεντήκοντα ἡμέραι τοῦ χειμῶνος, αἱ ἀκολουθοῦσαι τὰς اربعين **ἐρπαΐν,** ἤτοι τεσσαράκοντα [βλ. λ.]· § ἄνεμος τῆς Ἀφρικῆς θερμότατος καὶ ὀλέθριος, λίψ.

خمود Α. **χουμούτ,** ὄν. κατεύνασις [ἐπὶ πυρὸς ὅπερ ἐξακολουθεῖ μὲν νὰ καίῃ ἔπαυσεν ὅμως ν'ἀναδίδῃ φλόγα]· § [ἰατρ.] νάρκη, νάρκωσις [συνών. خدر].

خمور Τ. **χαμοὺρ** [ἐκ τοῦ ἀραβ. خمير] ὄν. ζύμη, φύραμα: — تكنه‌سى — σκάφη ζύμης [ζυμωταριά]· ||طوتمق—ζυμόνω [ἄρτον]· ||— اچمق ἀνοίγω ζύμην, ἤτοι λεπτύνω διὰ κυλίνδρου εἰς σχῆμα φύλλου· ||ايتمك—ير ἀναμιγνύω, κάμνω μίαν ζύμην· ||ايشى— πλακούντια, ζυμαρικά· ||ايشنه قاريشمق — ἀναμιγνύομαι εἰς ὑποθέσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τῆς δικαιοδοσίας μου, ἢ ἀνωτέρας τῶν δυνάμεών μου· § ἐπθ. μαλακός, ὁ μὴ καλῶς ἐψημένος, ὠμός, ἀνέψητος: — اكمك ἄρτος ἀνέψητος· || اولق—γίνομαι ὠμός, ἀνέψητος, δὲν καλοψήνομαι, ἢ κουράζομαι, χαυνοῦμαι ἐκ τῆς κοπώσεως.

خمورجى Τ. **χαμουρ-ὄζῆ,** ὄν. ζυμωτής [βλ. خميركار].

خموردانمق Τ. **χουμουρ-ὰανμάκ,** βλέπε خمردانمق.

خمورسز Τ. **χαμουρ-σούζ,** ἐπθ. ἄζυμος, ὁ ἄνευ ζύμης [ἄρτος]· ||يرامى—ἑορτὴ τῶν ἀζύμων [παρ''Ιουδαίοις].

خمورلامق Τ. **χαμουρ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. φράττω διὰ ζύμης ἀγγεῖον ἢ χύτραν περιέχουσαν φαγητόν, ὅπως ψηθῇ χωρὶς νὰ πάρῃ ἀέρα [αἰτ.].

خموش Π. **χαμούς,** ταὐτὸ خاموش βλ.

خمول Α. **χουμούλ,** ὄν. ἀφάνεια, ἀσημότης: —ى اشتهاره ترجيح ايدرلر ἀρὰβ فنا οἱ θνητοὶ προτιμῶσι τῆς εὐκλείας τὴν ἀφάνειαν.

خميازه Π. **χαμγαζέ,** ὄν. χάσμημα: —ى بى اختيار χάσμημα ἀκούσιον· § μτφ. ἀνία, συμπεριφορὰ ἀφόρητος: —سى چكمك فلكك اولدى ἡ ἀνία τῆς τύχης κατήντησεν ἀφόρητος.

خميازه كش Π. **χαμγαζε-κέ,** ἐπθ. ὁ χασμώμενος.

خميده Π. **χαμιτὲ** [μτχ. τοῦ خميدن βλ. καὶ خم] κεκαμμένος, λυγισμένος, κυρτός: — قامت نهال βλαστὸς κεκαμμένος· ||پير — ἢ قد—γέρων κεκαμμένος τὸ ἀνάστημα, κυρτός.

خمير Α. **χαμίρ,** καὶ θ. خميره **χαμιρέ,** ὄν. ζύμη [τουρκ. βλ. خمور].

خميركار Π. **χαμιρ-κιάρ,** ὄν. ζυμωτής [βλ. خمورجى].

خميرمايه Π. **χαμιρ-μαγέ,** ὄν. προζύμη· § φυσικόν, χαρακτήρ.

خميس Α. **χαμίς,** ἐπθ. πέμπτος: —يوم ال **γέβμδ-λ-χαμίς,** Πέμπτη [ἡμέρα].

خناث Α. **χινάς,** πλθ. τοῦ خنثى βλ.

خنادق Α. **χαναὰήκ** [πλθ. τοῦ خندق] ὄν. χάνδακες, τάφροι.

خنازير Α. **χαναζὴρ** [πλθ. τοῦ خنزير **χνζὴρ**] ὄν. χοῖροι : —ه اعناق جواهر طاقيليرى ἀναρτῶνται πολύτιμα κοσμήματα εἰς τοὺς τραχήλους τῶν χοίρων· § χοιράδες [νόσος].

خناس Α. **χαννάς,** ὄν. διάβολος, Σατάν.

خناق Α. **χαννάκ** [ρζ. خنق] ἐπθ. ὁ πνίγων· § ὄν. δήμιος φονεύων δι' ἀγχόνης.

خناق Α. **χδννάκ** [ρζ. خنق] ὄν. ὑμενογόνος κυνάγχη, κ. λαιμά: كابى —**χδννάκη κελπί,** κυνάγχη διφθερική.

خناقى Α. **χδννακ-ή,** θ. خناقيه **χδννακηγέ,** ἐπθ. συναγχώδης.

خنثائيت Α. **χδνὰα-ϊγέτ,** ὄν. θ. ἑρμαφροδιτισμός.

خنثى Α. **χδνὰά,** ἐπθ. καὶ ὄν. θ. ἑρμαφρόδιτος· [βοτ.] ἀνδρόγυνον· συνών. ذو الجنسين **ζοῦ-λ-δζινσέϊν** · § πλθ. خناث **χινάς.**

خنج Τ. **χήνδζ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον, ἤτοι خنجا خنجا **χηνδζ-α-χήνδζ,** κατάμεστος.

خنجر Α. **χανδζέρ,** ὄν. ἐγχειρίδιον.

خنجرى Α. **χανδζερ-ί,** ἐπθ. ὁ ἐν εἴδει ἐγχειριδίου, ἤτοι λεπτὸς καὶ μακρός: —الحيه **χανδζερίου-λ-λιχγέ,** ὁ ἔχων γενειάδα λεπτὴν καὶ μακράν· § [βοτ.] ἀμφίτομος.

خنچر Π. **χαντσὲρ** καὶ خنچرى **χαντσερί,** ἀντὶ خنجرى ، خنجر βλ.

خند Π. **χάνὰ,** γέλως: — شكر γλυκὺ μειδίαμα· || —زهر πικρὸν μειδίαμα.

خنداخند Π. **χὰνὰ-α-χάνὰ,** ἐπθ. ὁ πλήρης γελώτων: —مجلس ὁμήγυρις πλήρης γελώτων, εὔθυμος· § ἐπρ. ἐν μέσῳ διαρκῶν γελώτων: دينيلهجك بر صورتده وقت كچيردك —διήλθομεν τὴν ὥραν εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἴπῃ τις ἐν μέσῳ διαρκῶν γελώτων.

خندان Π. **χανὰάν** [μτχ. τοῦ خنديدن **χανὰιὰὲν**] γελῶν, γελόεις, φαιδρός: روى —πρόσωπον φαιδρόν· || دلبر ὡραία γελῶσα, φαιδρά· || — — λίαν φαιδρός.

خندق Α. **χανὰάκ,** ὄν. χάνδαξ, τάφρος πέριξ τείχους, ἀγροῦ κτλ. [τουρκ. هندك]· § πλθ. خنادق **χαναὰήκ.**

خنده Π. **χανὰέ,** ὄν. γέλως : —ه مستهزيانه γέλως εἰρωνικός· || زمين —ه γέλως τῆς γῆς, ἤτοι ἡ χλόη καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα τοῦ ἔαρος· || جام —ه γέλως τοῦ ποτηρίου, ἤτοι ἡ λάμψις ἡ ἐν τῷ ποτηρίῳ παραγομένη ἅμα τεθῇ ἐντὸς αὐτοῦ οἶνος· || فرا — **χανὰὲ-φεζά,** ὁ αὐξάνων τὸν γέλωτα· || فرما — **χανὰὲ-φερμά,** ὁ προξενῶν γέλωτα, γελοῖος.

خنده خانه Π. **χανὰὲ-χανέ,** ὄν. κωμικὸν θέατρον.

خنده نما Π. **χανὰὲ-νδμά,** ἐπθ. ὁ μειδιῶν, γελῶν. ‖ Ρμ. اولق — μειδιῶ, γελῶ· ى استخفاف اولق — γελῶ μυκτηρίζων.

خنزير Α. **χνζήρ,** ὄν. χοῖρος· ||—لحم κρέας χοίρου· § μτφ. ἀπάνθρωπος, ἀλιτήριος, ἄπιστος, ἀχρεῖος· § πλθ. خنازير **χαναζήρ·** § θηλ. خنزيره βλ.

خنزيرلق Τ. **χνζηρ-λήκ,** ὄν. χοιρωδία, ἀπανθρωπία, ἀπιστία κτλ. βλ. خنزير.

خنزيره Α. **χνζηρέ,** [βλ. خنزير] ὄν. ὗς, κ. γουροῦνα, σκρόφα· § μτφρ. γυνὴ ἄπιστος, ἀχρεῖα: فنا —ه —γυνὴ ἄπιστος πλανῶσα.

خنس Α. **χδννὲς** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου خانس **χανὶς**] ὄν. ἀστέρες, ἰδίᾳ οἱ ἐξῆς πέντε : Κρόνος, Ζεύς, Ἄρης, Ἀφροδίτη καὶ Ἑρμῆς.

خنسير Α. **χινσίρ,** ἐπθ. ποταπός, χαμερπής : خنزير منش — ποταπὸς ἀποτρόπαιος [**χνζὴρ-μενίς,** ἔχων ἤθη χοίρου].

خنصر Α. **χνσὴρ** ἢ **χνσάρ,** ὄν. ὠτίτης [δάκτυλος]· τ. سرچه‌پارمق .

خنق Α. **χάνκ,** ρ.ἀφ. τὸ πνίγειν, στραγγαλίζειν, πνιγμός, στραγγαλισμός.

خنقاً Α. **χάνκ-αν,** ἐπρ. διὰ πνιγμοῦ, στραγγαλισμοῦ.

خنك Π. **χινκ,** ὄν. ἵππος ψαρός.

خنك Π. **χδνκ,** ὄν. εὐτυχία.

خنكار Π. **χδνκιὰρ** [κατὰ τὸ لغت كتابى , ἡ λέξις ἐκ τοῦ خنك εὐτυχία καὶ آر προστ. τοῦ περσ.ρημ اوردن **ὰβουρὰὲν**=φέρειν, ἤτοι ὁ φέρων εὐτυχίαν, εὐτυχής· κατὰ τὸ قاموس فرانسوى ἐκ τοῦ خداوندكار βλ.] ὄν. βασιλεύς, μονάρχης [κοινῶς λέγεται ἐπὶ Σουλτάνου].

خنكارلق Τ. **χδνκιαρ-λήκ,** ὄν. τὸ ἀξίωμα τοῦ βασιλέως, βασιλεία.

خو Π. **χοῦ** βλ. خوى .

خواب Π. **χάπ-,** ὄν. ὕπνος: كران ـــ ὕπνος βαρύς· ‖ نوشين ـــ ὕπνος γλυκύς· ‖ غفلت ـــ ὕπνος ἀμεριμνησίας, λήθαργος· ‖ ـــ خرکوش ὕπνος λαγωοῦ, δόλος, ἀπάτη· § ὄνειρον: تعبير ـــ ἐξήγησις ὀνείρου· ‖ ـــ عالم ὕπνος ὀνείρων.

خواب آلود Π. **χὰπ-ἀλοὺτ** ἢ خواب آلوده **χαπ-ἀλουτέ,** ἐπθ. νυσταλέος: چشم ـــ ὀφθαλμὸς νυσταλέος· ‖ ـــ مست μέθυσος νυσταλέος.

خواب آلودکی Π. **χαπ-αλουτεγκί,** ὄν. τὸ νυσταλέον.

خواب دیده Π. **χαπ-τιτέ,** ἐπθ. ἐνῦλιξ· βλ. خواب نادیده.

خوابکاه Π. ἢ خوابگه **χαπ-γκιάχ,** ὄν. κοιτών.

خواب نادیده Π. **χάπ-νά-τιτέ,** ἐπθ. ἀνήλικος: ـــ طفل παῖς ἀνήλικος.

خوابناك Π. **χαπ-νάκ,** ἐπθ. νυσταλέος.

خوابنوش Π. **χαπ-νούς,** ἐπθ. κοιμώμενος· §ἀφ. خوابنوشی **χαπ-νουσί,** ὕπνος.

خوابیده Π. **χαπιτὲ** [μτχ. τοῦ خوابیدن **χαπιτὲν**] κοιμώμενος: ـــ طفل παῖς κοιμώμενος· § πλθ. خوابیدگان **χαπιτεγκιάν,**

خواتم Α. ἢ خواتیم **χαβατίμ** [πλθ. τοῦ خاتم **χατὲμ**] ὄν. σφραγῖδες: رسمیه ـــ σφραγῖδες ἐπίσημοι·§[πλθ. τοῦ خاتم] ἐπισφραγίσματα: امور ـــ ἐπισφραγίσματα τῶν ὑποθέσεων.

خواتین Α. **χαβατὶν** [πλθ. τοῦ خاتون] ὄν.θ. κυρίαι: حرمسرای عصمت ـــ γυναῖκες τοῦ αὐτοκρ. γυναικωνίτου τῆς σωφροσύνης.

خواجکان Π. **χαὸζεγκιὰν** [πλθ. τοῦ خواجه **χαὸζὲ**] ὄν. κύριοι, διδάσκαλοι· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ περιῆλθεν εἰς ἀχρηστίαν·§ [ἐν. ἢ πλθ.] ὑπάλληλος πολιτικὸς φέρων τὸν ἀρχαῖον πολιτικὸν βαθμὸν خواجکانلق: خواجکان دیوان همایون **χαὸζεγκιάνι τιβάνι χσμαγιούν,** ὑπάλληλος τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ διβανίου.

خواجکانلق Τ. **χαὸζεγκιαν-λὶκ,** ὄν. ἀρχαῖος πολιτικὸς βαθμός· βλ. خواجه‌لق، خواجکان.

خواجکی Π. **χαὸζε-γκὶ** [ἐκ τοῦ خواجه βλ.] τὸ εἶναι κύριον ἢ διδάσκαλον·§ τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος ἄλλοτε εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν βιομηχάνων: بستان ـــ ἀρχηγὸς τοῦ Βεζεστενίου.

خواجه Π. **χαὸζέ,** κ. **χόὸζα,** ὄν. κύριος: عالم ـــ ἢ كائنات ـــ ἢ دو سرا ـــ ὁ κύριος τῶν δύο κόσμων [**τοῦ σερά**], ἢ τοῦ παντός, ἢ τοῦ κόσμου [ἐπίθετον τοῦ Μωάμεθ]· § διδάσκαλος: مکتب ـــ διδάσκαλος σχολῆς· ‖ عربی ـــ διδάσκαλος τῆς ἀραβικῆς· ‖ قیز ـــ διδάσκαλος κορασίων· ‖ حق ـــ حق تکری τὸ δίκαιον τοῦ διδασκάλου εἶναι ὡς τὸ δίκαιον τοῦ Θεοῦ **ταγρῆ** [πρμ.]· ‖ عقل ـــ δοκησίσοφος· § κοινῶς καλοῦνται οὕτως οἱ Ἰμάμαι.

خواجه‌لق Τ. **χοὸζα-λὶκ,** ὄν. θέσις διδασκαλική· § βαθμὸς خواجکان βλ.

خوار Π. **χὰρ** [τουρκιστὶ προφέρεται **χόρ,** βλ. خور] ἐπθ. εὐτελής, οὐτιδανός, ἄξιος περιφρονήσεως: خریص ـــ ἄπληστος ἄξιος περιφρονήσεως·§[προστ. τοῦ خوردن **χαρτὲν**= τρώγειν] ὁ τρώγων [ἐν συνθέσει]: مردم ـــ **μερτσμ-χάρ,** ἀνθρωποφάγος· ‖ گیاه ـــ χορτοφάγος· ‖ گوشت ـــ σαρκοφάγος· ‖ شراب ـــ πότης.

خوارج Α. **χαβαρὶὸζ** [πλθ. τοῦ خارجی βλ.] ὄν. αἱρετικοί.

خوارده Τ. **χοβαρτά,** ὄν. σπάταλος, ἄσωτος, ἀκόλαστος, ἐκδεδιητημένος.

خوارده‌لق Τ. **χοβαρτα-λὶκ,** ὄν. ἀσωτία, σπατάλη, ἀκολασία.

خوارق Α. **χαβαρὶκ** [πλθ. τοῦ خارق] ὄν. θαύματα: ظهور ـــ طاقم انبیادن بر عصرك یتشدیرکی ـــ بشریه میانندہ کسب امتیاز ایدن جنتکان او فاتح سلطان محمد خان μὲτ χὰν ὁ πορθητής, ὅστις διεκρίθη μεταξὺ τῶν ἐκτάκτων ἀνδρῶν, οὓς παρήγαγεν ἐκεῖνος ὁ αἰών· ‖ فطرت ـــ ἔκτακτοι ἄνδρες [θαύματα τῆς φύσεως].

خواره Π. **χαρέ,** ὄν. ἐδώδιμον, τροφή: درویش بی ـــ δερβίσης ἄνευ τροφῆς, ἐνδεής.

خواری Π. **χαρ-ί,** ὄν. εὐτέλεια, οὐτιδανότης, χαμέρπεια.

خواستکار Π. **χαστε-κιάρ,** ἐπθ. ὁ ζητῶν, ὁ θέλων· § ἀφ. خواستکاری.

خواسته Π.**χαστὲ** [μτχ. τοῦ خواستن **χαστὲν**= θέλειν] ὁ ζητούμενος,ὁ ποθούμενος,

τὸ ζητούμενον: خدا ـــ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλει ἢ ζητεῖ ὁ Θεός, ἡ θεία θέλησις.

خواص Α. **χαβὰὸς** [πλθ. τοῦ خاص] ὄν. οἱ ἐκλεκτοί, τὸ ἄνθος: عوام ـــ οἱ ἀριστοκράται καὶ ὁ λαὸς **[ἀβάμμ]**· ‖ بندگان ـــ οἱ ἐκλεκτοὶ τῶν θεραπόντων· ‖ اخوان ـــ οἱ ἐκλεκτοὶ τῶν ἀδελφῶν· § [πλθ. τοῦ خاصه] ἰδιότητες: ـــ ادویه ἰδιότητες τῶν φαρμάκων· §εἶδος γοητείας, δι'ἧς προγινώσκονται τὰ μέλλοντα ἢ γινώσκονται τὰ ἀπόκρυφα.

خواطر Α. **χαβατὶρ** [πλθ. τοῦ خاطر **χατιρὲ**] ὄν. θ. διαλογισμοί κακοί, ὡς οἱ ἐν ὥρᾳ προσευχῆς.

خوافی Α. **χαβαφὶ,** πλθ. τοῦ خافی βλ.

خواقین Α. **χαβακὶν,** πλθ. τοῦ خاقان βλ.

خوال Τ. **χαβάλ,**ὄν. τύπος ἰδίᾳ τοῦ ὀξέος ἄκρου τοῦ ὑποδήματος· βλ. قوال.

خوان Π.**χάν,** ὄν. τράπεζα: احسان ـــ پروردهٔ **περβερτὲϊ χάνι ιχσάν,** ὁ ἀνατεθραμμένος διὰ τῆς τραπέζης τῆς εὐεργεσίας· ‖ بی ـــ امتنان **χάνι τὶ ιμτινάν,** τράπεζα εὐεργετική· ‖ یغما ـــ **χάνι γιάγμα,** φαγητὰ διδόμενα τοῖς ἐνδεέσι, τράπεζα παρατιθεμένη τῷ λαῷ.

خوان Π. **χὰν** [προστ. τοῦ خواندن **χαντὲν** = ἀναγινώσκειν, ᾄδειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ἀναγινώσκων:— قرآن **κουρὰνχάν,** ὁ ἀναγινώσκων τὸ Κοράνιον· ‖ — دعا ὁ **τσὰ-χάν,**ὁἀναγινώσκων εὐχήν,εὐχόμενος· ‖ مرثیه — ὁ ἀναγινώσκων ἐλεγεῖον· ‖ — آمین ὁ λέγων Ἀμήν: اولمق — آمین λέγω Ἀμήν, ἢ γένοιτο.

خوان Α. **χαββὰν** [ρζ. خون, βλ. خائن καὶ خیانت] ἐπθ. λίαν ἄπιστος.

خوانسالار Π. **χαν-σαλάρ,** ὄν. ἀρχιτρίκλινος· τ. سفره‌جی βλ. سفره‌جی.

خواننده Π.**χανεντὲ** [μτχ. τοῦ خواندن **χαντὲν,**ᾄδειν] ἀοιδός, μουσικός, ψάλτης·§ πλθ. خوانندگان **χανεντεγκιάν.**

خواه Π. **χὰχ** [προστ. τοῦ خواستن **χαστὲν**] ὁ θέλων, ὁ ἐπιθυμῶν: ناخواه — **χὰχ ναχάχ,** θέλων καὶ μή,ἐκὼν ἄκων·§ [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν συνθέσει]: — خیر **χαϊρ-χάχ,** ὁ θέλων τὸ καλὸν τινός, ὁ φίλα φρονῶν,ὁ εὔνους· ‖— بد **πὲτ-χάχ,** ὁ θέλων τὸ κακόν τινος, ὁ ἐχθρικῶς διακείμενος· § ἐπιθυμία, εὐχή:— دل ἐπιθυμία τῆς καρδίας· ‖ — خاطر ἐπιθυμία τῆς ψυχῆς.

خواهر Π. **χαχέρ,** ὄν. ἀδελφή.

خواهرزاده Π. **χαχερ-ζατέ,** ὄν. υἱὸς ἢ θυγάτηρ ἀδελφῆς, ἤτοι ἀνεψιός-ά.

خواهش Π.**χαχ-ὶς,**ἀφ. θέλησις,ἔφεσις, διάθεσις,ἐπιθυμία, προθυμία: کال ـــ μετὰ μεγάλης προθυμίας· ‖ کوستردی ـــ طعامه ἔδειξε διάθεσιν εἰς φαγητὸν [ὅπως φάγῃ].

خواهشکر Π. **χαχιὰ-γκέρ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἔφεσιν,ἐπιθυμίαν,προθυμίαν, ἐπιθυμῶν:تحصیل ـــ ὁ ἔχων ἔφεσιν εἰς σπουδήν· ‖ ترق ـــ ὁ ἔχων ἔφεσιν εἰς πρόοδον, προαγωγήν· § πλθ. خواهشکران **χαχὶς-γκεράν.**

خواهشکرانه Π. **χαχὶς-γκερανέ,** ἐπθ.ὁ ἀρμόζων τῷ ἔχοντι ἔφεσιν, ἐπιθυμοῦντι·§ ἐπρ. μετ' ἐφέσεως, ἐπιθυμίας.

خوب Π. **χούπ,** ἐπθ. ὡραῖος: روی ـــ πρόσωπον ὡραῖον· ‖ زن ـــ γυνὴ ὡραῖα· ‖ آواز ـــ φωνὴ ὡραία· § [ἐν συνθέσει]: رو ـــ **χουπ-ροῦ,** εὐειδής· ‖ آواز ـــ **χοὺπ-ἀβάζ,** καλλίφωνος· § πλθ. خوبان **χουπάν,**ὡραῖαι γυναῖκες.

خوبان Π. **χουπάν,** βλ. خوب.

خوبتر Π. **χουπ-τέρ,** ἐπθ. ὡραιότερος.

خوپ Τ. **χόπ,** μόριον παριστάνον σκίρτημα καρδίας, βρέφους κτλ.: — یورك ἡ καρδία σκιρτᾷ·βλ. خوپلامق، خوپپالا، خوپپا.

خوپپا Τ. **χοππᾶ,** ἐπθ. μαμμόθρεπτος κ. χαδευμένος: بك ـــ **χοππᾶ-πέμ,** νέος μαμμόθρεπτος, κακοανατεθραμμένος, κοῦφος.

خوپپالا Τ.**χόππαλα,** μόριον ἐν χρήσει ὅταν τις χορεύῃ τὸν παῖδα·‖ پاشا ـــ συνών. خوپپا βλ.

خوپلاتمق Τ.**χοπ-λατμάκ,**ρμ.μτδ. κάμνω νὰ σκιρτήσῃ: سوخ بنی زیب زیب ـــ خوپلاتدی ἡ χαρὰ μ' ἔκαμε νὰ σκιρτήσω.

خوپلامق Τ. **χοπ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. σκιρτῶ: — یورك πάλλει ἡ καρδία [ἐκ συγκινήσεως, ταραχῆς].

خوتوز Τ. **χοτόζ,** βλ. خوطوز.

خوخلامق Τ. **χουχ-λαμάκ** [ὀνοματοποιία] ρημ. οὐδ. χουχουλίζω, ἁάζω: — آغز ایله χουχουلίζω μὲ τὸ στόμα· βλ. καὶ هوهلامق.

خود Π. **χόϯ,** ἀντ. ὁ ἴδιος, αὐτός ὁ ἴδιος: —ب— **χὸϯ ϯὲ χόϯ,** ἀφ' ἑαυτοῦ, οἰκοθεν, αὐθαιρέτως, αὐτοβούλως· §ἀφ. خودی **χοϯί,** ἐγωϊσμός,

خود Π. **χόϯ,** ὄν. κράνος, περικεφαλαία [σπν.].

خودان Τ. **χοϯάν,** ὄν. πεντάνευρον, βούγλωσσον [φυτ.].

خوداندیش Π. **χὸϯ-ἐνϯίϛ,** ἐπθ. ὁ περὶ ἑαυτοῦ φροντίζων, ἰδιοτελής, ἐγωϊστής.

خودبین Π. **χὸϯ-ϯίν,** ἐπθ. [ὁ ἑαυτὸν βλέπων] ἀλαζών, ἐγωϊστής.

خودبینلك Τ. **χοϯ-ϯινλίκ,** καὶ Π. خودبینی **χὸϯ-ϯινί,** ὄν. ἀλαζονεία, ἐγωϊσμός.

خودپرست Π. **χὸϯ-περὲϛτ,** ἐπθ. [ὁ λατρεύων ἑαυτὸν] φίλαυτος, οἰηματίας, ἐγωϊστής.

خودپسند Π. **χὸϯ-πεϛέντ,** ἐπθ. [ὁ ἀρέσκων ἑαυτόν] φίλαυτος, ἐγωϊστής.

خودرأی Π. **χὸϯ-ρέϊ,** ἐπθ. αὐτογνώμων, αὐθαίρετος.

خودرو Π. **χὸϯ-ροῦ** [ἢ خودروی] ἐπθ. αὐτοφυής: —ِ کل ῥόδον αὐτοφυές.

خودستا Π. **χὸϯ-ϭιτὰ** [ἢ خودستای] ἐπθ. ὁ ἐπαινῶν ἑαυτόν, κομπορρήμων.

خودسر Π. **χοϯ-ϭέρ,** ἐπθ. ὁ ἀκολουθῶν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλήν, αὐθαίρετος, αὐτόβουλος.

خودسرانه Π. **χοϯ-ϭερανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὁ ἀνήκων αὐθαιρέτῳ, αὐθαίρετος [πρᾶξις, λόγος]· § ἐπρ. αὐθαιρέτως.

خودفروش Π. **χοϯ-ϕϬρούϛ,** ἐπθ. συνών. خودستا βλ.

خودکام Π. **χοϯ-ϰάμ,** ἐπθ. ὁ μὴ σκεπτόμενος ἄλλο ἐκτὸς τοῦ ἰδίου πόθου, σκοποῦ, ἰδιοτελής.

خودنما Π. **χοϯ-νϬμᾶ,** ἐπθ. ὁ ἑαυτὸν ἐπιδεικνύων, ἐπιδεικνύμενος.

خور Τ. **χόρ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς ἔκφρασιν ἀφθονίας: خور خور **χὸρ χόρ,** ἀφθόνως· βλ. خار ἢ خارل.

خور Π. **χὸρ** [κυρίως خوار βλ.] ἐπθ. καταπεφρονημένος: طوتق قوللانق ἢ —δὲν προσέχω ἔνδυμα κτλ., ἢ μεταχειρίζομαί τι ἀπροσέκτως, δὲν περιποιοῦμαι, κακομεταχειρίζομαι·‖باقق — βλέπω μετὰ περιφρονήσεως· § ὁ τρώγων [βλ. خوار]·§ φαγητόν, τροφή: — و خواب ὁ ὕπνος καὶ ἡ τροφή· βλ. خورد.

خور Π. **χοῦρ,** ὄν. ἥλιος· βλ. خورشید.

خورا Ελλ. ἢ هوره **χορᾶ,** ὄν. χορός: — هوای σκοπὸς χορευτικός. ‖ Ρμ. — ِتمك χορεύω.

خوراته Ελ. ἢ هوراطه **χορατᾶ,** ὄν. ἀστειότης: ِتمك— κάμνω ἀστειότητα, ἀστειεύομαι.

خوراته‌جی Τ. ἢ هوراطه‌جی **χορατα-δϠῆ,** ὄν. ὁ ἀγαπῶν νὰ κάμνῃ ἀστειότητας, φιλοπαίγμων, εὐτράπελος.

خورتلاق Τ. **χορτλάκ,** ὄν. σκιὰ νεκροῦ, φάντασμα, κ. βρυκόλακας.

خورتلامق Τ. **χορτ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. φωνάζω [ἐπὶ ἀγρίων ζώων]·§ μένω ἄταφος, τυραννοῦμαι ἐν τῷ τάφῳ, κ. βρυκολακιάζω.

خورج **χοῦρϬζ,** ἀντὶ خرج βλ.

خورد Π. **χὸρϯ** [γ' πρόσ. ἀορ. τοῦ خوردن **χορϯὲν** = τρώγειν] ὄν. τροφή: — و خواب τροφὴ καὶ ὕπνος.

خوردنی Π. **χορϯενί,** ὄν. συνών. خورد.

خورده Π. **χορϯὲ** [μτχ. τοῦ خوردن **χορϯὲν** = τρώγειν] ὁ φαγωθείς, ποθείς: —ِ طعام φαγητὸν φαγωθέν·‖—ِ شراب οἶνος ποθείς· § [ἐν συνθέσει ἀντὶ τοῦ φαγών, πιών]: —ِ سال γέρων φαγὼν ἔτη **[ϭὰλ-χορϯέ],** ἤτοι ὑπέργηρως·‖—باده ὁ πίνων οἶνον, οἰνοπότης.

خورشید Π. **χουρ-ϭὶϯ** [βλ. خور] ὄν. ἥλιος: — و شیر نشان παράσημον τοῦ λέοντος καὶ τοῦ ἡλίου [παράσημον περσικόν].

خورل Τ. **χορήλ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τοῦ ἤχου συνεχοῦς ρόγχου: خورل خورل اویومق κοιμῶμαι ρέγχων ἀδιακόπως·‖ βλ. خارل، مثیل.

خورلامق Τ. **χορ-λαμάκ** [ἐκ τοῦ خور = καταπεφρονημένος] ρμ. μτδ. καταφρονῶ, ἐξευτελίζω, ἐπιπλήττω [αἰτ.]·§ [ἐκ τοῦ μορίου خور] ρέγχω, κ. ροχαλίζω· βλ. خورل.

خورلدامق Τ. **χορηλ-ϯαμάκ,** ρμ. οὐδ. κελαρύζω, θορυδῶ [ἐπὶ θορύβου, ὃν παράγει τὸ ἐντὸς σωλῆνος ἐν ἀφθονίᾳ ρέον ὕδωρ]· βλ. καὶ خرلدامق.

خورلدی Τ. **χορηλ-ϯῆ,** ὄν. κελάρυσμα, θόρυβος ὕδατος ῥέοντος ἐντὸς σωλῆνος ἐν ἀφθονίᾳ: سی— صولك κελάρυσμα ὕδατος· § βλ. خارلدی καὶ خرلدی.

خورلق Τ. **χορ-λήκ,** ὄν. περιφρόνησις, ἐξευτελισμός, ταπείνωσις.

خوروز Τ. **χορόζ,** βλ. خروس.

خورول Τ. **χορούλ,** βλ. خورل.

خوره **χορά,** βλ. خورا.

خوره **χάβρα,** βλ. هاوره.

خوریات Ελ. **χοργιάτ,** ἢ خویرات **χοϊράτ,** ὄν. ἀγροϊκος, κ, χωριάτης.

خوریاتلق Τ. **χορϠατ-λήκ,** ἢ خویراتلق **χοϊρατ-λήκ,** ὄν. ἀγροικία, κ. χωριατιά.

خوش Π. **χόϡ,** ἐπθ. καλός, ὡραῖος, εὐάρεστος, νόστιμος, παράδοξος, περίεργος: آدم صحبتی سوزی—بر ἄνθρωπος, οὗ ὁ λόγος καὶ ἡ συναναστροφὴ εὐάρεστος·‖آدم — ἀγαθὸς ἄνθρωπος· § [ἐπρ.] καλῶς: کلدیکز—καλῶς ὡρίσατε [ἤλθετε]·‖بولدق—καλῶς σᾶς εὕρομεν [βλ. صفا]·‖کورمك —παραβλέπω, ἐπιτρέπω, δὲν ἐνίσταμαι εἴς τι·‖مه کلدی—**χοϡουμὰ γκελϯί,** μοὶ ἤρεσε, μοὶ ἐκαλοφάνη, πύχαριστήθην· ‖ ه— کلدی **χοϡουνὰ γκελϯί,** τῷ ἤρεσε, τῷ ἐκαλοφάνη, πύχαριστήθη·‖ چکمك—προξενῶ εὐχαρίστησιν·‖چکمك—διάγω καλῶς, ἐν ἀνέσει, καλοπερνῶ·‖کوکلی ἢ خاطرینی περιποιοῦμαι, ἱκανοποιῶ, καλοκαρδίζω·‖اولق ایچون — خاطری διὰ νὰ εὐχαριστηθῇ·‖اولق بر — λειποθυμῶ·‖ایدی ایله **χὸϡ ἴμϯι,** κ. **χόϡουντου** [γράφεται καὶ خوشدی ἢ خوشکدی] καλά! νὰ τὸ ἐνθυμηθῇς! [ἔκφρασις ἀπειλητική]· ‖ بش —φιλοφρόνησις.

خوشا Π. **χόϡα,** ἐπφ. πόσον ὡραῖον! πόσον καλόν!

خوشاب Π. **χοϡ-ὰπ** καὶ κατὰ παραφθορὰν خوشاف **χοϡάφ,** ὄν. ποτὸν χρησιμεῦον ὡς ἐπιδόρπιον, καὶ κατασκευαζόμενον ἐξ ὀπωρικῶν ξηρῶν, οἷον βερυκκόκων, δαμασκήνων, σταφίδων, ξυλοκεράτων κτλ. ἑψομένων μετὰ ζακχάρεως, κ. χοσάφι: —ك یاغی کسلدی ἐκόπη τὸ λίπος τοῦ χοσαφίου, πάγει ἡ γλυκύτης του·[λέγεται ἐπὶ κακῆς ἐκδάσεως πράγματός τινος, καὶ ἐπὶ μεγάλου φόβου]: طولاندیریجیده ك یاغی کسلدی— ὁ αἰσχροκερδὴς ἔμεινεν ἔννεός.

خوشاف **χοϡάφ,** ἀντὶ خوشاب βλ.

خوش‌آمد Π. **χὸϡ-ἀμὲϯ,** φρ. καλὴ ἔλευσις, ἤτοι καλῶς ὡρίσατε [φιλοφρόνησις πρὸς ξένον ἐρχόμενον]: کو— **χοϡἀμὲϯ-γκιοῦ** κόλαξ [ὁ λέγων καλῶς ὡρίσατε].

خوش‌آمدی Π. **χὸϡ-ἀμὲϯί,** ἀφ. τὸ καλῶς ὡρίσατε, τὸ ὡς εὖ παρέστης: رسم— یی ایفا ایتمك ἐκτελῶ τὴν ἐθιμοτυπίαν τοῦ ὡς εὖ παρέστης, ἤτοι μεταβαίνω εἰς προϋπάντησιν καὶ ὑποδοχὴν ξένου προσφωνῶν αὐτῷ τὸ ὡς εὖ παρέστης· ‖ βλ. كلك.

خوشبو Π. **χὸϡ-πού,** ἢ خوشبوی **χὸϡ-πουῖ,** ἐπθ. εὐώδης: —ِ ازهار ἄνθη εὐώδη.

خوش‌جریان Π. **χὸϡ-ϬζερεγϠάν,** ἐπθ. καλλίῤῥους: — جوی ποταμὸς καλλίῤῥους.

خوشجه- Τ. **χόϡ-Ϭζε,** κ. **χόϡτϬα,** ἐπρ. καλῶς: كلمه— **χόϡτϬα κάλην,** ἔχετε ὑγιείαν [ἀποχαιρετισμὸς ἀναχωροῦντος].

خوشحال Π. **χὸϡ-χάλ,** ἐπθ. ὁ ἐν καλῇ καταστάσει, εὐημερῶν, εὐτυχής.

خوشدل Π. **χοϡ-ϯίλ,** ἐπθ. εὐχαριστημένος.

خوشدم Π. **χὸϡ-ϯέμ,** ἐπθ. εὐημερῶν.

خوش‌روش Π. **χόϡ-ρεβίϡ,** ἐπθ. καλλίδρομος, καλλίῤῥους: —جوی ποταμὸς καλλίῤῥους.

خوشطبع Π. **χοὐ-τάπ,** ἐπθ. ὁ ἔχων χαρακτῆρα, ἢ ἦθος καλόν.

خوشکام Π.**χοὐ-κιάμ,**ἐπθ. εὐφραινόμενος.

خوشکذاری Π. **χοὐ-γκιʒδζαρί,**ὄν.ἁρμονία: ایکی مملکت اراسنده مناسبات—ك تأمینی ἐξασφάλισις σχέσεων ἁρμονίας [ἁρμονικῶν] μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν.

خوشکوار Π. **χοὐ-γκιʒβάρ,**ἐπθ.εὐάρεστος τὴν γεῦσιν, ἡδύς: —میوهٔ καρπὸς ἡδύς.

خوشلاشمق Τ.**χοά-λαάμάκ,** ρμ. οὐδ. βελτιοῦμαι· εὐημερῶ· μένω εὐχαριστημένος ἀμοιβαίως.

خوشلاندیرمق Τ. ρμ. μτδ. ἱκανοποιῶ, προξενῶ εὐχαρίστησιν, τέρπω[αἰτ.]: آغاچلریشیل یاپراقلریله کوزلری خوشلاندیرر τὰ δένδρα διὰ τῶν πρασίνων φύλλων των τέρπουσι τοὺς ὀφθαλμούς.

خوشلانمق Τ. **χοά-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. εὐχαριστοῦμαι, αἰσθάνομαι εὐχαρίστησιν, ἡδονὴν, τέρπομαι [τῇ دن] : شقادن خوشلانم δὲν εὐχαριστοῦμαι ἀπὸ ἀστειότητας· || شمندوفردن خوشلاندیغی جهتله انی واپورلره ترجیح ایدیبور ἐπειδὴ εὐχαριστεῖται ἀπὸ τὸν σιδηρόδρομον, προτιμᾷ αὐτὸν τῶν ἀτμοπλοίων· || بندەلرندن کوکلری خوشلاندیغی نائل مکافات ایدرلر εὐχαριστήθη ἡ καρδία των ἀπὸ ἕνα θεράποντά των; τὸν ἀνταμείβουσι.

خوشلق Τ. **χοά-λούκ,** ὄν. εὐχαρίστησις, συγκατάθεσις: ل— τῇ συγκαταθέσει, ἄνευ βίας, μὲ τὸ καλόν.

خوشمریم Τ. **χοὐ-μεργέμ,** ὄν. εἶδος φαγητοῦ ἐξ ἁλεύρου καὶ νωποῦ ἀναλάτου τυροῦ.

خوشندی Τ. **χοάουνδού,** βλ. خوش .

خوشنما Π. **χοὐ-νδμᾶ,** ἐπθ. ὁ φαινόμενος εὐάρεστος: —منجره τόπος σύνδενδρος φαινόμενος εὐάρεστος· § ὁ δεικνύων τι ὡραῖον: —آیر κάτοπτρον δεικνύον τι ὡραῖον.

خوشنوا Π. **χοὐ-νεβά,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὡραίαν, ἁρμονικὴν φωνήν, καλλίφωνος : —مغنی ψάλτης καλλίφωνος.

خوشنود **χοάνούδ,** βλ. خشنود.

خوشه Π. **χοάέ,** ὄν. στάχυς, βότρυς: بغدای سی— στάχυς σίτου· || انکور ء— βότρυς σταφυλῆς.

خوشه‌چین Π. **χοάε-τσίν,** ἐπθ. σταχυολόγος·§μτφ. συγγραφεὺς ἢ ποιητὴς ὅστις ποιεῖ πόνημά τι σταχυολογῶν ἐκ διαφόρων ἔργων.

خوطوز Τ. **χοτόζ** [κυρ. قوتاز] ὄν. θύσανος ἐκ τῆς οὐρᾶς μακρότριχος βοὸς τῆς Ταταρίας, χρησιμεύων ἄλλοτε καί ὡς κόσμημα διὰ τὸν λαιμὸν τῶν ἵππων·§κρήδεμνον, κεφαλόδεσμος γυναικεῖος· § λόφος πτηνῶν.

خوطوزلی Τ.**χοτοζ-λῆ,** ἐπθ. ὁ φέρων θύσανον ἢ κεφαλόδεσμον· βλ. خوطوز · § λοφωτός [ἐπὶ πτηνῶν].

خورنق Α. **χαβερνάκ,**ὄν.κ.περιφήμου ἀρχαίου ἀνακτόρου ἑνὸς τῶν ἀράβων βασιλέων: —قصر ἀνάκτορον Χαβερνάκ.

خوض Α.**χάβζ,** ρ.ἀφ. τὸ εἰσέρχεσθαι εἰς τὸ ὕδωρ: — دریایه εἰσέρχομαι εἰς τὴν θάλασσαν· || —تهلکه εἰσέρχομαι, ἐκτίθεμαι εἰς κίνδυνον.

خوف Α.**χά[6]φ,**ρ.ἀφ. φόβος: —جان φόβος περὶ τῆς ζωῆς·||—تهلکه ὁ φόβος τοῦ κινδύνου. || Ρμ. φοβοῦμαι [دن]: بوندن زیاده سیله ایتدی — μεγάλως ἐφοβήθη ἐκ τούτου· § [ἰατρ.] الرطوبه— **χάφου-ρ-ρδτουπέ,**ὑγροφοβία·|| الضیا— **χάφου-ζ-ζιά,**φωτοφοβία·|| الماء — **χαφου-λ-μά,** ὑδροφοβία·||الموت—**χάφου-λ-μέβτ,** νεκροφοβία· || الهوا — **χάφου-λ-χεβά,** ἀεροφοβία.

خوفاً Α. **χά[6]φεν,** ἐπρ. ἐκ φόβου [دن] : —جناب حقدن ἐκ φόβου πρὸς τὸν Θεόν.

خوفناك Π. **χα[6]φ-νάκ,** ἐπθ. πεφοβισμένος, περιδεής, δειλός.

خوك Π. **χούκ,** ὄν. χοῖρος.

خوکبان Π. **χουκ-πάν,** ὄν. χοιροβοσκός.

خوکرده Π. **χοῦ-κερτέ** [ἐκ τοῦ خوی καὶ کرده] ἐπθ. συνειθισμένος.

خولان Τ. **χαβλάν,** ὄν. εἶδος θάμνου, ράμνος· βλ. طوپالاق.

خولیا Π.**χουλιᾶ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ Ἑλλ. βλ. مالخولیا] ὄν.μελαγχολία·§ὀνειροπόλησις: —ل قورمق ὀνειροπολῶ.

خونی Ελ. **χουνί,** ὄν. χώνη, χωνίον.

خونین Π. **χον-ίν,**ἐπθ. αἱματόχρους, αἱματόφυρτος, αἱμάσσων:— دیده ὀφθαλμὸς αἱματόφυρτος·|| —جرح πληγὴ αἱμάσσουσα.

خوی Π. **χούΐ,** ὄν. ἕξις, χαρακτήρ, ἦθος, φυσικόν: —ایو καλὸν ἦθος·||—اچیق ἀνοικτῶν ἠθῶν, ἄδεμνος· || — بد κακὸν ἦθος, κακὴ ἕξις·|| قزانمق — ἀποκτῶ κακὰ ἤθη· || — جانك التدەدر ἡ ἕξις εἶναι ὑπὸ τὴν ψυχήν, ἤτοι ἡ ἕξις δὲν χάνεται ἢ μετὰ τῆς ζωῆς[ρμ.]§ ἐν συνθέσει خو **χοΰ,** : بدخو **πὲτ-χοΰ** κακοήθης· || نیکخو **νὶκ-χοΰ,**χρηστοήθης·

خویار **χαβγιάρ,** βλ. خاویار .

خویرات **χοϊράτ,** βλ. خوریات .

خویسز Τ. **χουΐ-σουζ,**ἐπθ. ὁ ἔχων κακὰς ἕξεις, κακοήθης, δύστροπος.

خویسزلانمق Τ.**χουΐ-σουζλανμάκ,** ταὐτὸ خویلانمق βλ.

خویسزلق Τ. **χουΐ-σουζλούκ,** ὄν. κακὴ ἕξις, κακοήθεια, δυστροπία.

خویش Π. **χιὲ** [βλ. خویشتن] ἀντ. ὁ ἴδιος· § οἰκεῖος, συγγενής: —بیگانه و — συγγενὴς καὶ ξένος· § πλθ. خویشان **χιὰν.**

خویشاوند Π. **χιὰβέντ,** ὄν. ὁ ἴδιος· § συγγενεῖς [ἀντὶ خویشاوندان].

خویشتن Π. **χιὰτέν,** ταὐτὸ خویش βλ.

خویشتن‌دار Π. **χιὰτὲν - τὰρ** καὶ خویشدار **χιὰ-τάρ,** ὄν. ὁ προφυλάττων ἑαυτόν, ὁ τηρῶν τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς: طبیب خویشتن‌دار ἰατρὸς τηρῶν τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς·§ ὁ ἐκτὸς ἑαυτοῦ οὐδὲν ἄλλο σκεπτόμενος: شخص خویشدار ἄνθρωπος περὶ ἑαυτοῦ μόνον σκεπτόμενος.

خویشی Π. **χιὰ-ί,** ὄν. συγγένεια.

خویلاندیرمق Τ. **χουΐ-λαντιρμάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν' ἀποκτήσῃ ἕξιν κτλ. [αἰτ.] ·βλ. خویلانمق .

خویلانمق Τ. **χουΐ-λανμάκ,** ρμ.οὐδ.ἀποκτῶ ἕξιν [μᾶλλον ἐπὶ κακοῦ]· καθίσταμαι δύστροπος,ἀνάποδος,ὀργίζομαι[ἐπὶ

خومردانمق Τ. **χουμουρ-τανμάκ** [λ. πεποιημένη ἐκ τοῦ خومر, ἢ مومور· βλ. καὶ کومبورده‌مك] ρμ. οὐδ. μυκῶμαι, μουγγρίζω [ἐπὶ ζώων]· ὀμάζω [ἐπὶ ἄρκτου]· ὑποτονθορύζω, μουρμουρίζω [ἐπὶ ἀνθρώπων] : — خومر خومر **χουμοὺρ χουμούρ χουμουρτανμάκ,** μυκῶμαι, μουγγρίζω.

خون Π. **χόν,** ὄν. αἷμα.

خون‌آشام Π. **χὸν-ἀάμ,** ἐπθ. αἱμόδιψος [ὁ πίνων αἷμα], ἀπηνής.

خون‌افشان Π. **χὸν-ἐφάν,** ἐπθ. ὁ προχέων αἷμα, αἱμοσταγής: —تیغ ξίφος αἱμοσταγές.

خوناب Π. **χὸν-ἄπ,** ἢ خوناوه **χὸν-ἀπέ,** ὄν. ὕδωρ αἵματι μεμιγμένον·§[ποιητ.] δάκρυ.

خون‌آلود Π. **χὸν-ἀλούτ** ἢ خون الوده **χὸν-ἀλουτέ,** ἐπθ. αἱματόφυρτος.

خونبار Π. **χὸν-πάρ,** ἐπθ. ὁ χύνων αἷμα : —چشم ὀφθαλμὸς χύνων αἷμα, ἤτοι πύρινα δάκρυα.

خونبها Π. **χὸν-πεχά,** ὄν. τιμὴ ἢ ἀντίτιμον αἵματος, ἤτοι ἀποζημίωσις πληρονομένη ἐκ μέρους δολοφόνου πρὸς τοὺς συγγενεῖς δολοφονηθέντος.

خونخوار Π. **χὸν-χάρ,** ἐπθ. αἱμοβόρος.

خونخوارانه Π. **χον-χαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων αἱμοβόρῳ, ἀπηνής, σκληρός.

خونخوارلق Τ. **χον-χαρλίκ,**ὄν. τὸ αἱμοβόρον, σκληρότης, ἀπήνεια.

خونریز Π. **χον-ρίζ,** ἐπθ. ὁ χύνων αἷμα, φονικός, αἱμοχαρής.

خونریزانه Π. **χον-ριζανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων αἱμοχαρεῖ, αἱματηρός, φονικός: — محاربهٔ μάχη αἱματηρά.

خونریزلك Τ. **χον-ριζλίκ,** ὄν. φονικότης, σκληρότης.

خون‌فشان Π. **χον-φεάν,** βλ. خون افشان.

خونه Α. **χαβενὲ** [πλθ. τοῦ خانه] ὄν. προδόται, ἄπιστοι, κακοῦργοι : — عونهٔ **ἀβενέϊ χαβενέ,** κακοῦργοι ἐταῖροι.

ζώων ἢ ἵππου ἢ καὶ ἀνθρώπου]: ايو خوى ايله — ἀποκτῶ καλὰς ἕξεις· § γίνομαι καχύποπτος· βλ. καὶ خويسزلانمق .

خويلو Τ. **χουΐ-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἕξιν ἰδίᾳ κακὴν, δύστροπος [ἄνθρωπος, ἵππος]: خويلدن چمز—ὁ ἔχων κακὴν ἕξιν δὲν παραιτεῖται αὐτῆς [πρμ.].

خيابان Π. **χιγιαπάν,** ὄν. ὁδὸς κανονικὴ ἔχουσα ἑκατέρωθεν δενδροστοιχίαν· ὁδὸς κήπου: جنت نشان — ὁδὸς παραδείσιος.

خيار A. **χιγιάρ,** ὄν. σίκυς κ. ἀγγοῦρι: — آجى ترشيسى σικύδια ταριχευτά· ‖ — κολοκυνθὶς, κ. ἀγριοκολοκυθνὰ· βλ. καὶ ايو .

خيار A. **χιγιάρ,** ὄν. ἐπιλογὴ ἢ δικαίωμα ἐκλογῆς [νομ.]: رؤيت — ἐπιλογὴ ἐξ ὄψεως· ‖ شرط — ἐπιλογὴ ἐξ ὅρου· ‖ نقد — ἐπιλογὴ ἐκ πληρωμῆς· ‖ تعيين — ἐπιλογὴ προσδιορισμοῦ· ‖ عيب — ἐπιλογὴ ἐξ ἐλαττώματος· ‖ وصف — ἐπιλογὴ ἐξ ἰδιότητος· ‖ شرط ايله مخير اولان طرف **χιγιάρι σάρτ ἰλὲ μουχαγγιὲρ ὁλὰν ταράφ,** ὁ ἔχων [τὸ μέρος τὸ ἔχον] τὴν ἐξ ὅρου ἐπιλογήν.

خيارجق Τ. **χιγιαρ-ὄζήκ,** ὄν. βουβὼν ἤτοι ἐξοίδημα περὶ τὸν μηρὸν [ἐπιστημ. خيرجل βλ.].

خيارشنبر Π. **χιγιὰρ-σενπέρ,** ὄν. κασσία.

خيارشنبريه A. **χιγιαρ-σενπεριγέ** [βαρβαρισμὸς] ἐπθ. κασσιοειδῆ.

خيارشنبه **χιγιὰρ-σανπᾶ,** κοινῶς ἀντὶ خيارشنبر βλ.

خيازل **χαγιαζίλ,** κοινῶς ἀντὶ ظل خيال **χαγιάλι ζήλλ-** βλ. خيال .

خياط A. **χαγγιάτ,** ὄν. ράπτης: ماهر — ράπτης ἔμπειρος· ‖ چيره دست — ράπτης ἐπιτήδειος.

خياط A. **χιγιάτ,** ὄν. κλωστή· § βελόνη: — ال سمّ **σέμμσ-λ-χιγιάτ,** τρυμαλιὰ ραφίδος.

خياطت A. **χιγιατὰτ** καὶ خياط **χιγιατά,** ὄν. θ. ραπτικὴ· § [ἀνατ.] ραφή: خياط اعضاء ἐντέρων ραφή· ‖ خياط رافه ραφὴ ρινός· ‖ وضع اولمش — جدار بطنه ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς κοιλίας ἐτέθησαν ραφαί, ἤτοι ἐρράφη ἡ κοιλία.

خيال A. **χαγιάλ,** ὄν. φάσμα, φάντασμα, εἰκών, σκιά: يار ἢ جانان — ἡ εἰκών, τὸ φάσμα τῆς ἐρωμένης· ‖ وطن — τὸ φάσμα τῆς πατρίδος· ‖ اولاد — τὸ φάσμα τῶν τέκνων· ‖ — آينه ده كورين ἢ ἐν τῷ κατόπτρῳ φαινομένη εἰκών· ‖ زائل — كي ὡς φάσμα ἐξαφανιζόμενον· ‖ هائل — φοβερὸν φάσμα· § ὀνειροπόλησις, χίμαιρα, φαντασία: — ترق ὀνειροπόλησις προαγωγῆς· ‖ جاه — ὀνειροπόλησις ὑψηλῆς περιωπῆς· ‖ مال — ὀνειροπόλησις περιουσίας· ‖ شاعرانه — φαντασία ποιητική· ‖ بو شى خاطر وـ مدن بيله كچمدى — τὸ πρᾶγμα τοῦτο οὔτε κἂν διὰ τοῦ νοὸς καὶ τῆς φαντασίας μου διῆλθε. ‖ Ρμ. φαντάζομαι [αἰτ.]: صورت حالمى كورن صورت — ايلرى بنى ὁ βλέπων τὴν κατάστασίν μου [ἀντὶ [حالمى] μὲ φαντάζεται ὡς φάσμα· ‖ ميال — **χαγιὰλ-μαγιὰλ,** δυσδιάκριτος: ميال — كورمك βλέπω τι ὡς φάσμα, ὡς σκιάν, ἤτοι ἀμυδρῶς, συγκεχυμένως· ‖ پارس شهرينك اوزاقدن اوزاغه ميال كورنمسى — ἡ ἀμυδρῶς πως μακρόθεν ἄποψις τῆς πόλεως τῶν Παρισίων· ‖ بولمق — ὀνειροπολῶ, βαυκαλίζομαι· ‖ ظل — νευρόσπαστα [κοινῶς خيازل **χαγιαζίλ**]· § πλθ. خيالات .

خيالاً A. **χαγιάλ-εν,** ἐπρ. κατὰ φαντασίαν: خزينه‌لر مالك اولمق — κέκτημαι θησαυροὺς κατὰ φαντασίαν· ‖ اجراى سياحت — περιήγησις κατὰ φαντασίαν.

خيالات A. **χαγιαλ-ὰτ** [πλθ. τοῦ خيال] ὄν. θ. ὀνειροπολήσεις, χίμαιραι: — محوف μεχουφέ, φάσματα φοβερά· § [πλθ. τοῦ خيالت] φάσματα: طالمق بوشلقلرى ايله — βυθίζομαι εἰς ὀνειροπολήσεις·

خيالپرست Π. **χαγιὰλ-περέστ,** ἐπθ. καὶ ὄν. φαντασιοκόπος· § πλθ. خيالپرستان.

خيالت A. **χαγιαλέτ,** ὄν. θ. φάσμα: مزعجه — φάσμα ὀχληρόν· ‖ دن قورقمق — φοβοῦμαι ἀπὸ τῶν φασμάτων· § πλθ. خيالات .

خيالجى Τ. **χαγιαλ-ὄζή,** ὄν. ὁ παίζων νευρόσπαστα.

خيالى A. **χαγιαλ-ί,** ἐπθ. φαντασιώδης, ὁ κατὰ φαντασίαν, φανταστικός, ἰδεώδης, χιμαιρικός: — امر ὑπόθεσις φαντασιώδης· § θ. خياليه: — فقرهٔ ἀνέκδοτον φανταστικὸν [οὐχὶ πραγματικόν]· § τ. خيالى ἀντὶ خيالجى βλ.

خياليات A. **χαγιαλιὰτ** [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. πράγματα φαντασιώδη: — شاعرك φαντασίαι τοῦ ποιητοῦ.

خيام A. **χιγιὰμ** [πλθ. τοῦ خيمه] ὄν. θ. σκηναί: عساكر اسلام — αἱ σκηναὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ· ‖ — ضرب ἢ نصب ἢ ركز στῆσις ἢ πῆξις σκηνῶν· ‖ — رفع ἢ كه ἄρσις σκηνῶν.

خيانت A. **χηγιανέτ,** ὄν. θ. ἀπιστία, προδοσία, ἐπιβουλή, δολιότης [δοτ.]: امانته اولمز — ἀπέναντι τῆς παρακαταθήκης δὲν γίνεται ἐπιβουλή· ‖ — ارباب ἄπιστος, προδότης, ἐπίβουλος, δόλιος· § [κοιν.] ἐπιθ. ἄπιστος, ἐπίβουλος, σκληρός: آدم — ! πόσον σκληρὸς ἢ δόλιος ἄνθρωπος! ‖ Ρμ. [δοτ.]: ايتمك — برينه ποιῶ τινι ἀπιστίαν, φέρομαι ἀπίστως· § πλθ. خيانات.

خيانةً A. **χηγιάνετ-εν,** ἐπρ. ἐξ ἀπιστίας, δολιότητος, ἐπιβούλως, προδοτικῶς: امانةً اضاعهٔ — ἀπώλεια παρακαταθήκης ἐξ ἐπιβουλῆς.

خيانتكار Π. **χηγιανετ-κιάρ,** ἐπθ. ἄπιστος, ἐπίβουλος, δόλιος· § σκληρός.

خيانتكارانه Π. **χηγιανετ-κιαρανέ,** ἐπθ. ἴδιος ἀνθρώπῳ ἀπίστῳ, ἐπιβούλῳ, σκληρῷ· § ἐπρ. ἀπίστως, σκληρῶς.

خيانتلك Τ. **χηγιανετ-λὶκ** [τὸ ὀρθὸν خيانت] ὄν. δολιότης, ἐπιβουλή· § σκληρότης.

خيبت A. **χαϊπέτ,** ὄν. θ. στέρησις, ἀποτυχία, ἀπελπισία: زده — عاشق ἐραστὴς ἀπελπισίᾳ πληγεὶς **[χαϊπὲτ-ζεπέ],** ἀπελπισμένος, ἀπογοητευμένος· ‖ دوچار اولمق — περιπίπτω εἰς ἀποτυχίαν, ἀποτυγχάνω.

خير A. **χαΐρ,** ὄν. ἀγαθόν, καλόν, ἀγαθοεργία [ἀντιθ. شر **σέρρ,** κακόν, πονηρόν]: — و شر — τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν· — ال كثير **κεσίρσ-λ-χαΐρ,** οὗ πολλὴ ἡ ἀγαθοεργία, ἤτοι ἄνθρωπος λίαν ἀγαθοεργός· § καλόν, ὄφελος, ὠφέλεια [δοτ.]: ى اولمق — برشيه ἢ كسه‌يه ὠφελεῖ, εἶναι καλὸς εἴς τινα ἢ εἴς τι· ‖ — ى يوق — ἢ ى قالمدى — δὲν ἔχει ἢ δὲν ἔμεινεν αὐτῷ σωτηρία, θεραπεία, τετέλεσται! ἀπελπισία! ‖ اولمه — τί συμβαίνει; τί τρέχει; [κυρίως ἀγαθὸν νὰ ᾖ]! ‖ اندن — كلز — ἐκ τούτου δὲν προέρχεται καλόν, ὠφέλεια· ‖ سويلمك — λέγω καλὸν [καλομελετῶ]: — كلمه‌سى — καλομελέτα κι' ἔρχεται· ‖ — ينى βλέπω τὸ καλόν τινος, ἀπολαύω: — ينى كورمك φράσις ἐκ μέρους πωλητοῦ πρὸς ἀγοραστήν, ἐνδεικτικὴ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ εἰς τὴν προτεινομένην τιμήν· τὸ ἡμέτερον νὰ τὸ χαίρεσαι! § ἐπιθ. καλός, ἀγαθός, αἴσιος, ὠφέλιμος: خبر — ἢ — خبرى ἀγαθὴ εἴδησις· ‖ دعا — ἀγαθὴ εὐχὴ [ἀντιθ. بد دعا κακὴ εὐχή, κατάρα]· ‖ البشر — **χαΐρου-λ-πεσέρ,** ἢ الناس — **χαΐρου-ν-νάς,** ὁ ἄριστος τῶν ἀνθρώπων, ἤτοι ὁ προφήτης Μωάμεθ [βλ. شر]· ‖ — امر **ἔμρι χαΐρ,** ἔργον ἢ πρᾶγμα ἀγαθόν· ‖ الامور — τὸ ἄριστον τῶν πραγμάτων: الامور اوسطها — **χαΐρου-λ-οὐμοὺρ ἐσσάτουχα,** τὸ ἄριστον τῶν πραγμάτων [εἶναι] τὸ μέσον αὐτῶν, ἤτοι πᾶν μέτρον ἄριστον· ‖ اوله — صباح شريفلرگز — اوله ἢ صباح كلهٔ ἡμέρα σας! ‖ اوله — آقشام شريفلرگز — اوله ἢ آقشام كلهٔ ἑσπέρα σας!

خير T. **χάΐρ,** μόρ. [θεωρεῖται εὐγενέστερον τοῦ يوق] οὐχί: افندم — οὐχί, κύριέ μου!

خير A. **χαγγὶρ** ἐπθ. ἄνθρωπος λίαν ἀγαθοεργός· [ἀντίθ. شرير **σερὶρ** πονηρός].

خيرات A. **χαΐρὰτ** [πλθ. τοῦ ἀχρ. خيره **χαΐρέ,** καὶ ἀντὶ ἑνικοῦ] ὄν. θ. καθιδρύματα ἀγαθοεργὰ καὶ εὐσεβῆ, ὡς κρῆναι, νοσοκομεῖα, γέφυραι, τεμένη κτλ.: — صاحب ال **σαχήπου-λ-χαΐρὰτ βέ-λ-χασενάτ,** ἱδρυτὴς ἀγαθοεργῶν καὶ εὐσεβῶν καθιδρυμάτων· ‖ اولمق بر كوپرى بنا ايلدى — ἔκτισεν ὡς ἀγαθοεργὸν καθίδρυμα μίαν γέφυραν· ‖ بر — ى — چشمه‌دن عبارتدر τὰ ἀγαθοεργὰ καθιδρύματα αὐτοῦ συνίστανται ἐκ μιᾶς κρήνης.

خيراندیش Π. **χαΐρ-ἐνδίς,** ἢ خير انديشه **χαΐρ-ἐνδισέ,** ἐπθ. ὁ ἀγαθὰ βουλευόμενος, σκεπτόμενος: — درويش δερβίσης ἀγαθὰ βουλευόμενος.

خيراندیشانه Π. **χαΐρ-ἐνδισανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων τῷ ἀγαθὰ βουλευομένῳ, ἀγαθός: — تشبثات διαβήματα ἀνθρώπου βουλευομένου ἀγαθά.

خيرجل A. **χιρεδζίλ,** ὄν. βουβών, ἤτοι οἴδημα περὶ τὸν μηρόν, κ. خيارجق.

خيرخواه Π. **χαΐρ-χάχ,** ἐπθ. ὁ ἐπιθυμῶν τὸ καλὸν ἄλλου, φίλα φρονῶν, ἢ διακείμενος, εὔνους, καλοθελητής· ἀντίθ. بد خواه **πὲτ-χάχ,** κακόβουλος [δοτ.]: — بزه φίλα φρονῶν ἡμῖν· § πλθ. خير خواهان **χαΐρχαχάν:** — دولت عليه — οἱ φίλα φρονοῦντες τῷ ὀθωμανικῷ κράτει.

خيرخواهانه Π. **χαΐρ-χαχανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων τῷ φίλα φρονοῦντι, φιλικός, εὐνοϊκός: — اخطار ὑπόμνησις φιλική· § ἐπρ. φιλικῶς.

خيرخواهلق T. **χαΐρ-χαχλὶκ,** καὶ Π. خيرخواهى **χαΐρ-χαχί,** ὄν. τὸ φίλα φρονεῖν, διάκεισθαι, φιλία, ἀγάπη, εὔνοια.

ἀνα-πάλλω ἐπιθ. ἀνα-. ἀναπηδῶ, ἀναπετάννυμαι, ἀναπτερώνομαι· ἀνα-πάλλομαι

الفيل — **ταδ-λ-φίλ,** ἐλεφαντίασις· || لكلب — **ταδ-λ-κέλπ,** λύσσα· || القمل — **ταδ-λ-κάμλ,** φθειρίασις· || المفاصل — **ταδ-λ-μεφασήλ,** ἡ κλωκ || الملوك — **ταδ-λ-μδλούκ,** ἀρθρῖτις· || الصلة — **ταδ-σ-σπλά,** νοσταλγία.

دأب A. **τέ'π,** ὄν. ἔθος, τάξις, ἐθιμοτυπία: دیرین ἡ قدیم ⸗ ἔθος ἀρχαῖον· || ⸗ حسن ἔθος καλόν· § πλθ. ادابِ **ά'τά'π.**

دابه A. **τα'π'έ,** ὄν. θ. ζῶον, κτῆνος οἱονδήποτε πρὸς ἱππασίαν : دابة الارض **τά'π'τε'τσ-λ-ᾶρζ,** ζῶον ἑρικτόν, ὅπερ μέλλει νὰ ἐμφανισθῇ ἐπὶ τῆς γῆς ὡς σημεῖον τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· τὸ θηρίον τῆς Ἀποκαλύψεως· § πλθ. دوابِ **τεβά'π'.**

داحس A. **τα'χίς,** ὄν. παρωνυχίς, κ. τρυγυρίστρα [παθ.].

داخل A. **τα'χὶλ** [ἐκ τοῦ دخول, ῥζ. دخل] ἐπθ. εἰσερχόμενος, συμπεριλαμβανόμενος. || Ρμ. ايخل — εἰσάγω, συμπεριλαμβάνω [δοτ. αἰτ.]: ايخل حساب ⸗ ἠيخل — ر شي حسابه συμπεριλαμβάνω τι εἰς τὸν λ]σμόν, συνυπολογίζω. || ⸗ دعوى ايخل — συμπεριλαμβάνω εἰς τὴν ἀγωγήν. || Ρμ. οὐδ. اولخل — εἰσέρχομαι [δοτ.]· συμπεριλαμβάνομαι [δα]: اولدى — شهره εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· || در — اوده حسابده καὶ ἐκεῖνος συμπεριλαμβάνεται ἐν τῷ λογαριασμῷ, συνυπολογίζεται. || اولور — قوناغك بيعنده مطبخ وكيلارى من غير ذكر ἐν τῇ πωλήσει οἰκίας συμπεριλαμβάνονται ἄνευ μνείας τὸ μαγειρεῖον καὶ ἡ ὑψοθήκη || اولق — προστίθεμαι [ἐπὶ μορίου ἢ συλλαβῆς ἐν ἀρχῇ λέξεως] [δοτ.]: اولور — زيرا « اداتى جملك اولنه » τὸ μόριον «διότι» τίθεται ἐν ἀρχῇ [προτάτεται] τῶν προτάσεων· ἀντίθ. لاحق βλ. § ὄν. τὸ ἐσωτερικόν, ἐντός [ἀντίθ. خارج]: بلده ⸗ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως· || خانه ⸗ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας· || الرحم — **τα'χήλου-ρ-ράχμ,** τὸ ἐσωτερικὸν τῆς μήτρας· || ⸗ پازارلق ἐντὸς τῆς συμφωνίας· § θ. داخل· § δυϊκ. داختان, داختين· βλ. زاوين.

داخلاً A. **τά'χηλ-εν,** ἐπρ. ἐσωτερικῶς: — تعمير ἐπισκευὴ ἐσωτερικῶς· || — و ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς.

داخلی A. **τα'χηλ-ί,** ἐπθ. ἐσωτερικός, ἐγχώριος: — نظامنامهٔ ἐσωτερικὸς κανονισμός, ἤτοι διοργανισμὸς συμβουλίου, διευθύνσεως, ἑταιρίας κτλ. || ⸗ آسايش ἐσωτερικὴ ἡσυχία· § θ. داخليه βλ.

داخليه A. **τα'χηλιγὲ** [θ. τοῦ داخلی] ἐπθ. ἐσωτερικός : نظارتی — ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν [κατὰ παράλειψιν τοῦ امور **οὐμοὺρ**=ὑποθέσεων] · || ناظری — ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν· || ⸗ حوادث εἰδήσεις ἐσωτερικαί· || — ضابطی ἀξιωματικὸς ἐπιπεφορτισμένος τὴν ἐπιτήρησιν ἐν στρατιωτικῇ σχολῇ.

داخنه A. **τα'χινὲ** [ἐκ τοῦ دخن] ὄν. θ. καπνοδόχος.

داد Π. **τὰ'** [ἀόρ. τοῦ دادن **τα'τέν**=διδόναι] ὄν. δόσις, δῶρον : ستاد و ⸗ — **τά'τ-ου-σιτά',** δόσις καὶ λῆψις, δοσοληψία, ἐμπόριον· || ⸗ حق δῶρον τοῦ Θεοῦ· § δικαιοσύνη, ἐπίκλησις δικαιοσύνης, παράπονα, ὀλοφυρμός: فرياد ايتمك — و ὀλοφύρομαι, ἐπικαλοῦμαι δικαιοσύνην· || ⸗ كلك — ἀρχίζω νὰ παραπονῶμαι, ἐπικαλοῦμαι δικαιοσύνην· || ⸗ الق — ἐκδικοῦμαι· § ἐπφ. δικαιοσύνη! χάρις!

داد T. **τά'τ,** ἀντὶ طاد βλ.

دادا Π. **τα'τά,** ὄν. τροφός : ى — درشت ادا **τα'τάϊ τσρσδότ-ε'τά,** τροφὸς σκαιὰ ταῖς τρόπους· βλ. دادى.

دادار Π. **τα'τ-άρ** [τὸ ار ἢ آر προστ. τοῦ آوردن **άβερτέν,** φέρειν] ὄν. δίκαιος, δικαιοκρίτης [Θεὸς ἢ καὶ βασιλεύς] : جهان ⸗ ὁ δικαιοκρίτης τοῦ κόσμου, ἤτοι ὁ Θεός.

داداندیرمق T. **τα'ταν-'τηρ-μάκ,** ῥμ. μτβ. δελεάζω, γλυκαίνω τινὰ [αἰτ].

دادانمق T. **τα'ταν-μὰκ** [ἐκ τοῦ داد ἢ طات = γεῦσις, γλυκύτης]] ῥμ. οὐδ. λαμβάνω γεῦσιν, δελεάζομαι, κ. γλυκαίνομαι [δοτ.]: — عطايايه δελεάζομαι ἐκ τῶν δώρων **[άτανγαγγέ]·** || βλ. دادانمق.

دادبخش Π. **τὰ'-β'άχ'ς,** ἐπθ. ὁ ἀπονέμων δικαιοσύνην.

دادخواه Π. **τα'-χάχ,** ἐπθ. ὁ ζητῶν δικαιοσύνην, ἐγκαλῶν.

دادخواهانه Π. **τα'-χαχανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ ζητοῦντι δικαιοσύνην: ⸗ استرحامات ἱκεσίαι ἀνθρώπου ζητοῦντος δικαιοσύνην.

دادر Π. **τα'τέρ,** ὄν. ἀδελφός· § φίλος εἰλικρινής.

دادرانه Π. **τα'τερ-ανέ,** ἐπθ. ἀδελφικὸς § φιλικός.

دادكر Π. **τα'τ-γκέρ,** ἐπθ. δίκαιος : شهريار ⸗ βασιλεὺς δίκαιος.

دادكستر Π. **τα'τ-κιστέρ,** ἐπθ. ὁ ἀπονέμων δικαιοσύνην.

دادكسترى Π. **τα'τ-κιστερί,** ὄν. ἀπονομὴ δικαιοσύνης.

داده Π. **τα'τὲ** [μτχ. τοῦ دادن **τα'τὲν**] δεδομένος· § ὄν. دادن: حق ⸗ — δῶρον τοῦ Θεοῦ.

دادى T. **τα'τή,** ὄν. τροφός, παιδαγωγός : سى — چوجق τροφὸς παιδίου· βλ. καὶ دادا καὶ دايه.

دادیلق T. **τα'τη-λήκ,** ὄν. ἡ ἰδιότης, τὸ ἔργον τῆς τροφοῦ, τῆς παιδαγωγοῦ.

دار A. **τάρ,** ὄν. οἶκος, κατοικία: الامان — **τάρου-λ-άμάν,** ἄσυλον, καταφύγιον· || الاستحضار — **τάρου-λ-ιστιχζάρ,** ἐργαστήριον χημικοῦ, χημεῖον· || بقا ⸗ οἶκος αἰωνιότητος, ἡ αἰωνιότης, ὁ μέλλων βίος [ἀντιθ. فنا ⸗ ὁ οἶκος τῆς φθορᾶς, ὁ φθαρτὸς κόσμος]· || الحرب — **τάρου-λ-χάρπ,** θέατρον ἢ πεδίον τοῦ πολέμου· || الحركات — **τάρου-λ-χαρεκιάτ,** τόπος ἐνεργείας [συνων. دارالحرب]· || الخلافه ⸗ **τάρου-λ-χηλαφέ,** οἶκος τοῦ Χαλιφάτου, ἡ πρωτεύουσα ἤτοι ἡ Κων]πολις· || السلام — **τάρου-σ-σελάμ,** παράδεισος [οὕτως ἐκαλεῖτο ἐπὶ τῶν Καλιφῶν ἡ Βαγδάτη καὶ ἡ Δαμασκός]· || السلطنه — **τάρου-σ-σαλτανά,** οἶκος τῆς βασιλείας, πρωτεύουσα· || الشفا — **τάρου-σ-σιφά,** οἶκος θεραπείας, φρενοκομεῖον· || الشفقه — **τάρου-σ-σεφακά,** οἶκος συμπαθείας [ὄνομα ὀρφανοτροφείου ὀθωμανικοῦ ἐν Κων]λει]· || العجزه — **τάρου-λ-αδζεζέ,** πτωχοκομεῖον· || الفنون — **τάρου-λ-φσνοῦν,** οἶκος ἐπιστημῶν, πανεπιστήμιον· || العمليات — **τάρου-λ-αμελιάτ,** ἐργοστάσιον· || الفرس — **τάρου-λ-φερές,** ἱπποφορβεῖον [βλ. حاره]· || الصحه — **τάρου-σ-σηχά,** καὶ المجانين — **τάρου-λ-μεδζανίν,** φρενοκομεῖον· || المجذومين — **τάρου-λ-μεδζζουμίν,** λεπροκομεῖον· || الملك — **τάρου-λ-μάλκ,** ἕδρα τοῦ κράτους· § δυϊκ. دارين **ταρέϊν,** οἱ δύο κόσμοι, ἤτοι ὁ παρὼν καὶ ὁ μέλλων βίος· § πλθ. ديار **τιγάρ·** βλ. λ.

دار Π. **τάρ,** ὄν. δένδρον· ξύλον· ἀγχόνη : آغاجى — τὸ ξύλον τῆς ἀγχόνης· || ⸗ چكمك ἀπαγχονίζω· || βλ. بردار **περτάρ.**

دار Π. **τὰρ** [προστ. τοῦ داشتن **τα'τέν,** κρατεῖν, ἐν χρήσει πρὸς σχηματισμὸν συνθέτων ἐπιθέτων] ὁ κρατῶν, ὁ ἔχων : حصه — **χπσδε-τάρ,** ὁ ἔχων μετοχήν, μερίδιον, μέτοχος, μεριδοῦχος· || خزينه — **χαζινε-τάρ,** θησαυροφύλαξ, ταμίας· || دفتر — **τεφτερ-τάρ,** ὁ κρατῶν τὰ κατάστιχα, ἤτοι οἰκονομικὸς ἔφορος νομαρχίας· || طرف — **ταραφ-τάρ,** ὁ κρατῶν κόμμα, ὁπαδός· || مال — ὁ ἔχων περιουσίαν, πλούσιος· || نام — ὁ ἔχων ὄνομα, ὀνομαστός, περιώνυμος.

دار Π. **τάρ,** ὄν. ἐν χρήσει μετὰ τῆς συνών. كير **γκίρ,** ἤτοι كير و — **τάρ-ου-γκίρ,** ἢ كير و — **γκίρ-ου-τάρ,** πόλεμος, μάχη, ταραχή.

دار T. **τάρ,** ἀντὶ طار βλ.

دارا Π. **τάρᾶ,** ὄν. κ. Δαρεῖος [ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν]· § βασιλεύς.

دارا T. **τάρα,** βλ. طاره.

دارات Π. **ταράτ,** ὄν. πομπή, μεγαλοπρέπεια : اسكندر ⸗ πομπὴ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἢ جشيد ⸗ πομπὴ τοῦ Δζεμσίτ, ἤτοι βασιλικὴ πομπή.

داربيز T. **ταρπίζ,** ὄν. ἀγρὸς ὑγρός.

دارچين Π. **ταρτσὶν** κ. **ταρτσίν,** κινναμωμον, κ. κανέλλα: آغاجى — κανελλόδενδρον, κινναμωμον.

دارغين T. **ταργήν,** ἀντὶ طارغين βλ.

دارفلفل Π. **ταρ-φλφλ,** ὄν. πέπερι τὸ μέλαν.

دارلق T. **ταρπλμάκ,** دارلمق **ταρπλτμάκ,** ἀντὶ طارلق، طارلمق βλ.

دارمه‌طغان T. **ταρμα-ταγάν,** ἀντὶ طارمه طغان βλ.

دارنده Π. **ταρεντὲ** [μτχ. τοῦ داشتن **τα'τέν**] ὁ κρατῶν, φέρων: فرمان عاليشان ⸗ ὁ κρατῶν, ὁ φέρων τὸ ὑψηλὸν φερμάνιον· || براط همايون ⸗ ὁ φέρων τὸ αὐτοκρατορικὸν βεράτιον· § πλθ. دارندكان **ταρεντεγκιάν.**

دارو Π. **ταρού,** ὄν. φάρμακον, ἰατρικόν: ى شفابخش — **ταρού-ϊ σιφά-τάχ'ς,** φάρμακον ἰαματικόν· || چين ى — κινναμωμον· || ى — مؤثر **ταρού-ϊ μσεσσίρ,** αἰθερέλαιον.

داروکیر Π. **ṭαρ-ου-γκίρ,** βλ. دار.

داری T. ἢ دارو **ṭαρί,** ὀν. κέγχρος: — دانه‌سی قدر عقلی اولان آدم ἄνθρωπος ἔχων νοῦν ὅσον ὁ κόκκος κέγχρου, ἤτοι ἔχων τὸν ἐλάχιστον νοῦν· ‖ اکك — دینه εἰς τὴν ῥίζαν του κέγχρον σπείρω ἤτοι ἐξετάζω λεπτομερῶς διὰ νὰ μάθω τι, λεπτολογῶ· ‖ —سی باشکزه εὐχὴ φιλοφρονητικὴ ἀπευθυνομένη κατὰ τὸν γάμον πρὸς τοὺς συγγενεῖς τῶν νεονύμφων, ἀντιστοιχοῦσα τῇ ἡμετέρᾳ : καὶ στὸ κεφαλάκι σας, καὶ στὰ δικά σας.

دارین A. **ṭαρ-έϊν** [δυϊκ. τοῦ دار] ὄν. οἱ δύο κόσμοι, ἤτοι ὁ παρὼν καὶ ὁ μέλλων βίος.

داس Π. **ṭάς,** ὄν. δρέπανον: زرین ⁼ χρυσοῦν δρέπανον, ἤτοι νέα σελήνη ἐν σχήματι δρεπάνου.

داسار Π. **ṭασάρ** ἢ داستار **ṭασṭάρ,** ὄν. μεσίτης.

داستان Π. **ṭασṭάν** κ. **ṭεσṭάν,** ὄν. ἱστορία, διήγημα· ποίημα δημῶδες περί τινος γεγονότος ἢ ἀτόμου: اولق — دیللرده διαδίδεταί τι μεταξὺ τοῦ λαοῦ, γίνεται ἀντικείμενον τῆς κοινῆς συνδιαλέξεως· ‖ —سویلمك λέγω δημῶδες ποίημα ἢ διηγοῦμαί τι ἐν δημώδει ποιήσει.

داش T. **ṭάς,** μόριον τιθέμενον ἐν τέλει ὀνομάτων καὶ ἀντιστοιχοῦν τῷ ἡμετέρῳ **σὺν** ἢ **ὁμοῦ**: یولداش **γιολ-ṭάς,** συνοδοιπόρος· ‖ آرقه‌داش **ἀρκα-ṭάς,** συνάδελφος· ‖ دینداش **ṭιν-ṭάς,** ὁμόθρησκος· ‖ یاشداش **γιαϑ-ṭάς,** ὁμῆλιξ.

داشته Π. **ṭαϑτὲ** [μτχ. τοῦ داشتك **ṭαϑτὲν**] κεκρατημένος, κατειλημμένος· πεπαλαιωμένος: — جامهٔ ἔνδυμα πεπαλαιωμένον.

داعی A. **ṭαῖ** [ἐκ τοῦ دعا] ἐπθ. εὐχέτης: کر — ἢ لی — ὁ εὐχέτης Αὐτῆς [ὑμῶν]· ‖ قدیم ἢ دیرینه — ἀρχαῖος εὐχέτης· ‖ کینه — ἐλάχιστος εὐχέτης· ‖ —ال **ἐϑ-ṭαῖ** εὐχέτης [λέξις τιθεμένη ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις ὑπὸ τῶν οὐλεμάδων καὶ τῶν κληρικῶν ἐν τῇ ὑπογραφῇ αὐτῶν ἄνω τοῦ ὀνόματος, ἐκεῖ ὅπου οἱ πολιτικοὶ καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι θέτουσι τὴν λέξιν بنده **πενϑὲ**=θεράπων]· § [ἐκ τοῦ دعوت] ὁ προκαλῶν, πρόξενος, παραίτιος : نزاع — προκαλῶν, παραίτιος ἔριδος, φιλονεικίας· ‖ Ρμ. — اولق γίνομαι πρόξενος, προξενῶ [αἰτ.] : امور خیریه‌ده ابراز همت و مساعی اجر و مثوباتی — اولیور ἡ ἀνάπτυξις ζήλου καὶ προσπαθείας ὑπὲρ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν προξενεῖ ἀντιμισθίαν· §πλθ. περσ. داعیان **ṭαϊγγάν,** εὐχέται· §πλθ. ἀραβ. دعات **ϑάṭ,** ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως τοῦ Χασὰν Σαπάχ.

داعیان Π. **ṭαϊ-γγὰν** [πλθ. περσιστὶ τοῦ ἀρβ. داعی] ὄν. εὐχέται: و بندکان — εὐχέται καὶ θεράποντες.

داعیانه Π. **ṭαϊ-γγανέ,** ἐπθ. εὐχετικός: تقریر ⁼ τακρίριον εὐχετικόν· § ἐπρ. εὐχετικῶς.

داعیه A. **ṭαϊγὲ** [ἐκ τοῦ داعی] ὄν.θ. αἴτιον, ἐλατήριον, ἀξίωσις : ء — ἀξίωσις ὑπεροχῆς· ‖ سنده بولنمق — ἔχω τὴν ἀξίωσιν· ‖ سنه قالقشمق — προβαίνω εἰς τὴν ἀξίωσιν· § πλθ. دواعی **ṭεϑα'ῖ.**

داغ Π. **ṭάγ,** ὄν. σημεῖον ἢ στίγμα ἐκτυπούμενον διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου ἐπὶ τοῦ σώματος ἀνθρώπου ἢ ζώου : — اورمق στίζω, ποιῶ ὡς ἀνωτέρω σημεῖον ἢ στίγμα, καυτηριάζω· § καυτήριον· μτφ. τραῦμα πληγὴ ἀθεράπευτος, λύπη, θλῖψις ἀλησμόνητος: درون ⁼ دل ἢ θλῖψις ἐνδόμυχος, πληγὴ τῆς καρδίας, ἤτοι θλιβερὰ ἀνάμνησις, τύψις τοῦ συνειδότος· ‖ بر دل — **ṭὰγ πὲρ ṭίλ,** ὁ ἔχων θλῖψιν ἐν τῇ καρδίᾳ· ‖ —بر — **ṭὰγ πὲρ ṭάγ,** θλῖψις ἐπὶ θλίψεως, ἀλλεπάλληλοι θλίψεις.

داغ T. **ṭάγ,** ἀντὶ طاغ βλ.

داغدار Π. **ṭαγ-ṭάρ,** ἐπθ. ὁ διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου ἐστιγματισμένος ἢ τετραυματισμένος, τεθλιμμένος. ‖ Ρμ. ایتمك — τραυματίζω, καταθλίβω [αἰτ.]: موی الیهك وفاتی — ایلدی بتون اقربا و احباسنی — ὁ θάνατος αὐτοῦ κατέθλιψεν ὅλους τοὺς οἰκείους καὶ φίλους αὐτοῦ· ‖ اولق — τραυματίζομαι, καταθλίβομαι: حزن ⁼ و الم اولق καυτηριάζομαι ὑπὸ τῆς θλίψεως καὶ τῆς ὀδύνης, καταθλίβομαι, καταλυποῦμαι.

داغستان **ṭαγnσṭάν,** ὄν.κ. Δαγεστὰν [ἐπαρχία ἐν Καυκάσῳ].

داغلامق T. **ṭαγ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. στίζω ἤτοι ποιῶ ἐπὶ ἀνθρώπου ἢ ζώου σημεῖον ἢ στίγμα διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου, καίω, καυτηριάζω μέρος τοῦ σώματος πάσχον· § δάκνω, δριμύσσω [ἐπὶ κνίδης ἢ ζώου

دال T. **ṭάλ,** ἀντὶ طال βλ.

دالجغز T. **ṭαλ-ϑζηγὰζ** [ὑποκρ. τοῦ دال] ὄν. κλωνίον, κλωνάριον.

دالدیرمه T. **ṭαλṭὲnρμά,** ἀντὶ طالدیرمه βλ.

دالقاوق T. **ṭαλκαϑούκ,** ἀντὶ طالقاوق βλ.

داللاندیرمق T. **ṭαλ-λανṭὲnρμάκ,** ρμ.μτδ. κάμνω κλάδους, κάμνω νὰ φυτρώσῃ κλάδους· μτφ. μεγαλοποιῶ, καθιστῶ περίπλοκον, δυσχερὲς [αἰτ.]: شی ذهناً داللاندیردم بوداللاندیردم ἐμεγαλοποίησα τὸ πρᾶγμα κατὰ νοῦν.

داللانمق T. **ṭαλ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀποκτῶ κλάδους, φύω κλάδους· μτφ. μεγαλοποιοῦμαι· καθίσταμαι περίπλοκος, δυσχερής.

داللو T. ἢ داللی **ṭαλ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων κλάδους, κλῶνας, κλαδώδης : بوداقلی — ὁ ἔχων πολλοὺς κλάδους καὶ κλῶνας, περίπλοκος· ‖ بوداقلی بر یالان—ψεῦδος εἰς τὴν ἐντέλειαν· ‖ قماش — ὕφασμα κλαδωτόν.

دالی T. **ṭαλῆ** ἢ دال **ṭάλ,** ὄν. ῥάχις ⁼ بینمك ἐπιβαίνω ἐπὶ τῆς ῥάχεώς τινος, βιάζω, ἀναγκάζω τινὰ [τὸν φορτόνομαι]· ‖ دالیدن کلك ἀκολουθῶ, ἔρχομαι ὄπισθεν, μιμοῦμαι· ‖ دال یازلق γίνομαι παράσιτος.

دالی A. **ṭαλί,** θ. داله **ṭαλιγὲ** [ἐκ τοῦ دال] ἐπθ. ὁ ἐν σχήματι δέλτα, δελτοειδὴς [μῦς τοῦ βραχίονος]· § مصدر دالی ἀπαρέμφατον τῆς περσικῆς δαλικόν, ἤτοι λῆγον εἰς τὴν κατάληξιν دن **ṭέν** [ἀντίθ. تائی βλ.].

دالیا Ελ. **ṭάλια,** ὄν. δάλεια [φυτὸν καλούμενον ἄλλως یلدیز چیچکی].

دالیان **ṭαλιάν, ἀντὶ** طالیان βλ.

داله A. **ṭαλι-γὲ** [θ. τοῦ دالی] ἐπθ. δελτοειδὴς [ἀνατ.]· ‖ —سودا — κληματῖτις [βοτ.].

دام Π. **ṭάμ,** ὄν. παγίς, δίκτυον : طاتر ⁼ παγὶς πτηνῶν· ‖ ماهی—δίκτυον ἰχθύων· ‖ عشق ⁼ παγὶς ἔρωτος· ‖ اختیال ⁼ παγὶς δόλου· ‖ بوکلرك ⁼ تزویرینه دوشدم ἔπεσα εἰς τὴν παγίδα τῆς ἀπάτης αὐτῶν· ‖ دوشورمك — ῥίπτω εἰς τὴν παγίδα, παγιδεύω [αἰτ.]· ‖ قورمق — στήνω

δάκνοντος]· § καταλυπῶ, καταθλίβω [αἰτ.] : —جکرینی καταθλίβω τὴν ψυχήν τινος [καίω τὸ ἦπαρ αὐτοῦ].

داغلانمق T. **ṭαγ-λανμάκ,** ρμ.πθ. καυτηριάζομαι κτλ. βλ. προηγ.

داغلمق T. **ṭαγπλμάκ,** ἀντὶ طاغلمق βλ.

داغنیق T. **ṭαγnνήκ,** ἀντὶ طاغنیق βλ.

داغلی T. **ṭαγ-λῆ,** ἐπθ. στιγματίας, ὁ φέρων στίγματα διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου· § κατατεθλιμμένος: — جکری οὐ τὸ ἦπαρ ἐκαυτηριάσθη, ἤτοι καταλελυπημένος· § βλ. καὶ طاغلی.

دافع A **ṭαφὶ'** [ῥζ. دفع] ἐπθ. ὁ ἀποκρούων, ἀπωθῶν, ἀποσοβῶν: غم ⁼ ὁ ἀποσοβῶν τὴν λύπην· ‖ بلا ⁼ ὁ ἀποσοβῶν τὸ κακόν, τὴν συμφοράν· ‖ الحمّا — **ṭαφὶ'ου-ϑ-ϑουκαλά,** ὁ ἀπωθῶν τοὺς ὀχληροὺς [θεούς]· § [ἰατρ.]: — التعفن **ṭαφὶ'ου-τ-τεαφλῦν,** ἀντισηπτικός· ‖ — الجرب **ṭαφὶ'ου-λ-χϑμά,** ἀντιπυρετικός· ‖ — قوهٔ **ṭαφὶ'έ:** — δύναμις ἀπωστικὴ [ἀντιθ. جاذبه **ϑζαζιṭέ**].

دافق A. **ṭαφὶκ** [ῥζ. دفق] ἐπθ. ὁ ἐκπηδῶν καὶ χυνόμενος, ἀναθρώσκων: — ماء ὕδωρ ἀναθρῶσκον· § [ἀνατ.] θοραῖος.

دال A. **ṭάλ,** ὄν. τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος [د]: مهمله ⁼ **ṭάλι μσχμελέ,** δάλ τὸ ἄστικτον, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ معجمه ذال **ζάλι μσ'ϑζεμέ,** ἤτοι ζὰλ τὸ ἔνστικτον· § μτφ. καμπύλος, κυρτὸς ὡς τὸ γράμμα [د].

دال A. **ṭάλλ** [ῥζ. دلّ, βλ. دلالت] ἐπθ. ὁ δεικνύων, σημαίνων, ἐμφαίνων, μαρτυρῶν [δοτ.]: در — شو حال ذکایه ἡ κατάστασις αὕτη ἐμφαίνει νοημοσύνην· ‖ —در بو سوزی حقنه ὁ λόγος αὐτοῦ οὗτος ἐμφαίνει εὐήθειαν. ‖ Ρμ. — اولق δεικνύω, σημαίνω, ἐμφαίνω, μαρτυρῶ [δοτ.].

دال T. **ṭάλ,** ὄν. κλών, κλάδος: ی — خرما κλάδος φοίνικος· ‖ —آصمه ی κληματίς· ‖ —باصدی κέρασος ἔχουσα ἄφθονον τὸν καρπὸν [κ. λ. ὁ κλάδος ἐκάμφθη]· ‖ ه — دن — ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον, ἢ طورماز — ده δὲν ἵσταται ἐν ἑνὶ κλάδῳ, ἤτοι ἄστατος· ‖ بوداق — صالمق διακλαδοῦμαι, ἐξαπλοῦμαι· μτφ. ἀποκτῶ ἰσχύν, ἐπιρροήν· § βλ. دالی.

παγίδα· || طوتمق — συλλαμβάνομαι εἰς τὴν παγίδα.

دام Τ. **τάμ,** ἀντὶ طام βλ.

دام Α. **τάμε** μετ' ἀρσ. ὀν. καὶ دامت **τάμετ** μετά θηλ. [γ΄ πρόσ. ἀορ. τῆς ἀρδ. ἐν χρήσει ἐπὶ εὐχῆς] εἶη διαρκὴς καὶ αἰώνιος : **τάμε μέδζτου-χου,** εἶη διαρκὴς ἡ δόξα αὐτοῦ· || علوه — **τάμε ὄλδδδ-χδ,** εἶη διαρκὲς τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ· || βλ. مادام.

داما **τάμα,** βλ. دامه.

داماد Π. **ταμάτ,** ὀν. γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρί· [ὁ ἐπ' ἀδελφῇ λέγεται اينشه **ενιότέ**] : خانكى— **ταμάτι χανεγκί,** ἐσώγαμβρος, ἀξιολύπητος [βλ. كويكى καὶ حالو].

داماسقو Ιτ. **τάμάσκο** [damasco] ὀν. ὕφασμα δαμασκηνὸν κλαδωτὸν λινομέταξον, κ. δαμάσκο· βλ. دمشق، دمشق .

دامان Π. **τάμάν,** ταὐτὸ دامن βλ.

دامت Α. **τάμετ,** βλ. دام **τάμε.**

دامز Τ. **τάμήζ,** دامزلق **τάμηζ-λήκ,** βλέπε طاميز، طاميزلق.

دامعه Α. **τάμι'έ,** ὀν. θ. τραῦμα τῆς κεφαλῆς ἢ τοῦ προσώπου, ἐν ᾧ παρουσιάζεται μὲν αἷμα, ἀλλὰ δὲν ἐκρέει· βλ. دامیه.

دامغه Τ. **τάμγά,** دامغەلامق **τάμγαλαμάκ,** βλ. تمغا، تمغالامق.

دامن Π. **τάμέν,** ὀν. κράσπεδον, κ. ποδιά: —لباس κράσπεδον ἐνδύματος· || —جبل κράσπεδον ὄρους, ὑπώρεια· || —مكادم پيرامن **τάμέ-νι μεκιαρίμ-πιραμέν,** εὐεργετικὸν κράσπεδον.

دامن افشان Π. **τάμέν-έφσάν,** ἐπθ. ὁ σείων, τινάσσων τὸ κράσπεδον, ὁ ἀποφεύγων, ἀπέχων.

دامن بوس Π. **τάμεν-πούς,** ἐπθ. ὁ φιλῶν τὸ κράσπεδον.

دامن بوسى Π. **τάμεν-πουσί,** ὀν. τελετὴ φιλήματος τοῦ κρασπέδου τοῦ Σουλτάνου ἢ ἐξόχου προσώπου ἐπὶ ἑορτῇ, ἢ πρὸς ἐκδήλωσιν εὐγνωμοσύνης: —ايفاى راسمهٔ ايڭ ἐκτελῶ τὴν τελετὴν τοῦ φιλήματος τοῦ κρασπέδου.

دامن درميان Π. **τάμέν-τέρ-μιγιάν,** ἐπθ. οὗ τὸ κράσπεδον ἐν τῇ ὀσφύϊ ἤτοι ἀποδυθεὶς ἢ ἕτοιμος εἰς τὴν ἐργασίαν, κ. ἀνασκουμπωμένος: [غيرت ناشيت ἢ] —اولق ἀποδύομαι μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, ἐπιχειρῶ, κ. ἀνασκουμβόνομαι.

دامنكش Π. **τάμεν-κέϛ,** ἐπθ. ὁ ἀποσύρων τὸ κράσπεδον, ἀπέχων, ἀποφεύγων.

دامنكشا Π. **τάμεν-κδσά,** ἐπθ. ὁ ἀνοίγων τὸ κράσπεδον: —ى سؤال اولق ὁ ἀνοίγων τὸ κράσπεδον τῆς ἐπαιτείας, ἐπαιτῶν.

دامنكير Π. **τάμέν-γκίρ,** ἐπθ. ὁ κρατῶν τὰ κράσπεδα, ὁ προσπίπτων εἰς τὸ ἔλεός τινος, ἱκετεύων· § ἀντίδικος.

دامه Ιτ. **τάμα** [dama] ὀν. παιδεία, τὸ παίγνιον τῶν πεσσῶν κ. δάμα: پولى —تخته سى—άδάκιον, ἐφ οὗ παίζεται τὸ παιγνίδιον τοῦτο· || —يه وارمق ἢ دكمك — τελειόνω, ἐξοδεύω ἢ καταναλίσκω ὅλα· § ἐπφ. ἐτελείωσε! δὲν ὑπάρχει πλέον! δὲν ἔμεινε! [συνών. جيجوز **δζιδζοζ**].

داميه Α. **τάμιέ,** ὀν. θ. τραῦμα κεφαλῆς ἢ προσώπου, ἐξ οὗ ἐκρέει αἷμα [βλ. καὶ دامعه].

دان Π. **τάν,** μόριον σχηματίζον ἐκ λέξεων περσικῶν ἢ ἀραβικῶν ὀνόματα σημαίνοντα τὴν θήκην ἢ τὸ δοχεῖον, ἐν ᾧ περιέχεταί τι, ἤτοι περιεκτικά : تمكدان **νεμεκ-τάν,** ἁλατοδοχεῖον· || جزدان **δζζδζ-τάν,** χαρτοφυλάκιον· || شمعدان **σεμ-τάν,** κηροπήγιον.

دان Π. **τάν** [προστ. τοῦ دانستن **τανιστέν** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει πρὸς σχηματισμὸν συνθέτων ἐπιθέτων] ὁ γινώσκων, ὁ εἰδώς: —دقيقه **τακικα-τάν,** ὁ γινώσκων τὰς λεπτότητας· || — بسيار **πισιάρ-τάν,** ὁ πολλὰ εἰδώς· || —سخن **σδχάν-τάν,** ὁ γινώσκων τὸν λόγον, εὔγλωττος· || —قدر **κάτρ-τάν,** ὁ γινώσκων νὰ ἐκτιμᾷ [τὴν ἀξίαν τῶν ἀνθρώπων]· || —ناد ἀμαθής.

دانا Π. **τανά** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. σοφός· πεπαιδευμένος, πολυμαθής: —مرد ἄνθρωπος σοφός· || —دل καρδία σοφή, συνετή· § πλθ. دانايان **τανάγιάν.**

دانايى Π. **τανα-γί,** ὀν. σοφία, παιδεία, πολυμάθεια.

دانه جك Τ. **τάνε-δζήκ** [ὑποκορ.] ὀν. μονογενής: ى— آناسنك بالسنك بر آناسنك مονογενὴς υἱὸς ἢ κόρη τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, κανακάρης.

دانه لك Τ. **τάνε-λήκ,** ὀν. τὸ εἶναι ἕνα καὶ μόνον, μοναδικότης.

دانه لمك Τ. **τάνε-λεμέκ,** ρμ. μτδ. ἐκκοκίζω, ἐβγάζω τοὺς κόκκους ὡς ἀραβοσίτου, ρωδίου κτλ.

دانه لنمك Τ. **τάνε-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. ἐκκοκίζομαι ὡς ὁ ἀραβόσιτος, τὸ ρώδιον κτλ. § σπερματίζω, ἔρχομαι εἰς τὸν σπόρον, σποριάζω [ἐπὶ σιτηρῶν].

دانه لى Τ. **τάνελ-ί,** ἐπθ. ὁ ἔχων κόκκους, ὁ συνιστάμενος ἐκ κόκκων, κοκκωτός, κοκκώδης, οὗ οἱ κόκκοι εἶναι εὐδιάκριτοι.

دانيمارقه **τάνιμάρκα,** ὀν. κ. Δανιμαρκία, Δανία· § دانيمارقه لى Δανός.

داو Π. **τάδ,** ὀν. ἡ ἐκ περιτροπῆς σειρὰ τῶν παιζόντων ἐν τῷ παιγνίῳ ζατρικίου, ταβλίου, χαρτοπαιγνίου· βλ. طاو .

داوار Τ. **τάβάρ,** ἀντὶ طاوار βλ.

داود Α. **τάούτ,** ὀν. κ. Δαυΐδ.

داودى Α. **τάουτ-ί,** ἐπθ. Δαυϊτικός: سس — φωνὴ Δαυϊτική, ἤτοι σοβαρὰ καὶ μελαγχολικὴ ὡς ἡ τοῦ Δαυΐδ.

داور Π. **τάβέρ,** ὀν. ἄρχων, ἡγεμών, βασιλεύς, δικαστής, διοικητής· § Θεός.

داورانه Π. **τάβερ-ανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. βασιλικός, ἡγεμονικὸς-κῶς· § ἐπίθετον κοσμητικὸν ἀπονεμόμενον ἐκ μέρους τοῦ Μ. Βεζύρου πρὸς ὑπουργοὺς καὶ νομάρχας ἔχοντας τὸν βαθμὸν Βεζύρου [وزارت]: ذات عالى— لرى ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης.

داورانمق Τ. **τάβράνμάκ,** ἀντὶ طاورانمق βλ.

داورى Π. **τάβερ-ί,** ὀν. ἡγεμονεία, βασιλεία, ἀρχή, ἐξουσία: ذات عالى— لرى ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης· βλ. داوران .

داول Τ. **τάβούλ,** ἀντὶ طاول βλ.

داه Τ. **τάχ,** ἐπιφώνημα ἐν χρήσει πρὸς παρακίνησιν τοῦ ἵππου ἢ τοῦ ζώου ὅπως ὁδεύῃ· || ايڭ — ἀποπέμπω περιφρονητικῶς.

دانديلامق Τ. **τάνδήν-λαμάκ** [ἐκ τοῦ ἑπομ.] ρμ. μτδ. χορεύω τὸ μικρὸν παιδίον πρὸς διασκέδασιν, βαυκαλίζω· θωπεύω κ. χαϊδεύω, κανακεύω.

داندينى **τάνδήν**[dandin] μόριον, ἐν χρήσει ὅταν χορεύωσι τὰ μικρὰ παιδία πρὸς κατεύνασιν καὶ διασκέδασιν: بك— **τάνδήν πεπέκ,** ἄνθρωπος ὅστις φέρεται ὡς μικρὸς παῖς, μαμμόθρεπτος, κοῦφος, γελοῖος.

دانش Π. **τάν-ίϛ** [ἐκ τοῦ دان] ἀφ. γνῶσις, σοφία, παιδεία: —صاحب ἢ اهل σοφός, πεπαιδευμένος· || —اصحاب انجمن σοφοὶ· || —**ενδζημένι τανίϛ,** σύλλογος σοφῶν, ἀκαδημία: —ى فرانسه انجمن ἡ γαλλικὴ ἀκαδημία.

دانشمق Τ. **τάνδήμάκ,** ἀντὶ طانيشمق βλ.

دانشمند Π. **τάνιά-μέντ,** ἐπθ. σοφός, πεπαιδευμένος : —م خواجهٔ σοφὲ διδάσκαλέ μου! § σπουδαστὴς τῆς νομικῆς ἀρκούντως προοδεύσας ὥστε νὰ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πάρεδρος δικαστηρίου· § πλθ. دانشمندان .

دانشور Π. **τάνιά-βέρ,** ἐπθ. σοφός, πεπαιδευμένος.

دانشيق Τ. **τάνδήκ,** βλ. طانيشيق .

دانغالاق Τ. **τάνγαλάκ,** ἀντὶ طانغالاق βλ.

دانه Π. **τάνέ,** κ. **τανέ,** ὀν. κόκκος, πυρήν, σπειρί : —خردل κόκκος σινάπεως· || —ى نار κόκκος ῥωδίου, κόκκων· || اوزوم —ى ῥὰξ κ. ῥῶγα σταφυλῆς· || —چين **τανε-τσίν,** ὁ συλλέγων κόκκους [μτφ.]· || —يه كلمك ἔρχομαι εἰς τὸν σπόρον, σπερματίζω κ. σποριάζω· § σφαῖρα: —ى قورشون σφαῖρα πυροβόλου· || —ى طوپ σφαῖρα τηλεβόλου· || —ياغديرمق ῥίπτω βροχηδὸν σφαίρας· § ἀριθμός: —ليمون δέκα τὸν ἀριθμὸν λεμόνια ἢ ὠά· || —كتاب اون δέκα τὸν ἀριθμὸν βιβλία· || —يوز اوچ—اولاد ἑκατὸν τὸν ἀριθμὸν πρόβατα· || قويون τρία τὸν ἀριθμὸν τέκνα· || —ى آناسنك بر μονογενὴς υἱὸς ἢ κόρη τῆς μητρὸς αὐτοῦ· || — قاچ πόσα τὸν ἀριθμόν; || — — ἓν πρὸς ἕν· || —سوزلمك — λέγω τοὺς λόγους ἕνα πρὸς ἕνα, ἤτοι ὁμιλῶ καθαρῶς καὶ εὐκρινῶς· || پلاو — — πιλάφιον, οὗ οἱ κόκκοι εἶναι ἀκέραιοι [εἷς εἷς], ἤτοι οὐχὶ πολὺ ἐψημένον· || βλ. καὶ لوبا ἢ طاب .

داهداه T. **ṫaχ-ṫáχ,** ὄν. ἵππος [λέξις ἐν χρήσει ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν νηπίων].

داهی A. **ṫaχī** [ρζ. دها **ṫexà**] ἐπθ. δαιμόνιος νοῦς, ὁ ἔχων ἔκτακτον νοῦν, εὐφυΐαν, δεινός: ء — سیاسی — δεινὸς πολιτευτής· [βλ. καὶ داهیه]· § πλθ. دهات **ṫðχát.**

داهیه A. **ṫaχīyè** [θηλ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. μεγάλη συμφορά· ء دهیا — μεγίστη συμφορά· § δαιμόνιος νοῦς: ء — عرفان — σοφώτατος· § πλθ. دواهی **ṫeβaχí,** μεγάλαι συμφοραί.

دایاق T. **ṫaγıák,** ἀντὶ قایاق βλ.

دایانمق T. **ṫaγıanmák,** ἀντὶ قایانمق βλ.

دائر A. **ṫaïr** [ἐκ τοῦ دور **ṫèðr**] ἐπθ. περιστρεφόμενος: —چرخ σφαῖρα περιστρεφομένη· || اولان عقود — συμβάσεις περιστρεφόμεναι [ταλαντευόμεναι] μεταξὺ ὠφελείας καὶ ζημίας· § ἰσοδυναμεῖ τῇ **περὶ** [δοτ.]: —بوکا περὶ τούτου· || در — بحث ὁ λόγος περὶ τίνος εἶναι, ἢ περὶ τίνος πρόκειται; || — فن هیئه περὶ ἀστρονομίας· § [ἀνατ.] περιφέρεια· § βλ. دائره.

دائراً A. **ṫáïr-ev,** ἐπρ. πέριξ: مادار — **ṫáïrev má ṫár,** κύκλῳ, ὁλόγυρα.

دائروی A. **ṫaïreví** [ἐκ τοῦ دائره] ἐπθ. κυκλοτερής· § θ. دائره **ṫaïreviyé.**

دائره A. **ṫaïrè** [θ. τοῦ دائر] ὄν. κύκλος: شکنده — ἐν σχήματι κύκλου· || نصف — ἡμικύκλιον· || اقلاب — ἐκλειπτική· § μτφ. اتفاق — κύκλος συμπνοίας, συμμαχίας· || — ادب κύκλος εὐσχημοσύνης, ἠθικῆς: — ادب داخلنده ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἠθικῆς· || — عقل واذعان داخلنده ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς συνέσεως, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ νοῦς καὶ ἡ σύνεσις· § περιφέρεια διοικητική: ولایت — ء ἡ περιφέρεια τῆς νομαρχίας· § οἰκοδόμημα, τμῆμα κυβερνητικόν, ὑπουργεῖον κτλ: مالیه — سی τὸ τμῆμα τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν· || خارجیه — سی τὸ τμῆμα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν· § δημαρχία: — ء بلدیه δημαρχιακὸς κύκλος, δημαρχία· § μέγας οἶκος ἢ διαμέρισμα αὐτοῦ κ. παρταμέντο· § ἀκολουθία: — خلق ὑπάλληλοι ἰδιαίτεροι ἢ ὑπηρέται ὑπεροχικοῦ προσώπου· § σεῖστρον, ἤτοι μουσικὸν ὄργανον [βλ. دف]· § πλθ. دوائر **ṫeβaïr:** — عالیه ὑπουργεῖα.

دائره‌زن Π. **ṫaïrè-zén,** ὄν. ὁ κρούων τὸ σεῖστρον.

دائری A. **ṫaïr-i,** θ. دائره **ṫaïriyé,** ἐπθ. περιφερικὸς [ἀνατ.].

دائم A. **ṫaïm** [ἐκ τοῦ دوام, ρζ. دوم] ἐπθ. διαρκής, διηνεκής, μόνιμος, αἰώνιος· || اولق — εἶμαι διαρκής, αἰώνιος: حاصلی عزیزم — بنده خدمتده سزمجیده ἐνὶ λόγῳ ἀγαπητέ! ὑμεῖς [ἐστὲ] ἐν τῇ ἀγάπῃ διαρκής, κἀγὼ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἑδραῖος· § θ. دائما : — عافیت εὐεξία μόνιμος, ἀμετάπτωτος.

دائما A. **ṫáïm-a,** ἐπρ. πάντοτε, αἰωνίως.

دائمی A. **ṫaïm-i,** ἐπθ. διηνεκής, διαρκής: — تفتیش ἐπιθεώρησις διηνεκής· || — صورتده κατὰ τρόπον διαρκῆ, διαρκῶς, διηνεκῶς, πάντοτε· § θ. دائمیه.

داین A. **ṫaïn** [ρζ. دین **ṫeïn**=δάνειον] ὄν. δανειστής, πιστωτής: — و مدیون ὁ δανειστὴς καὶ ὁ ὀφειλέτης· § θ. دایه δανείστρια.

دایه Π. **ṫaγé,** ὄν. τροφός, παιδαγωγός [τ. دادی **ṫaði].**

دایی T. **ṫaï** [βλ. طایی] ὄν. θεῖος πρὸς μητρός [ὁ πρὸς πατρὸς عموجه **àμουðζá**]: یه قیز خاله‌یه چکر اوغلان — τὸ ἄρρεν κλίνει [ὁμοιάζει] πρὸς τὸν θεῖον ἐκ μητρός, καὶ τὸ θῆλυ πρὸς τὴν ἐκ πατρὸς θείαν [προμ.]· § τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς κυβερνήτας πλοίων ἢ εἰς ἡλικιωμένους, ὡς τὸ μπάρμπα ἢ κύρ· § — قبا κομπορρήμων, ὅστις κάμνει τὸ παλληκάρι.

دب T. ἢ دب **ṫíp,** μόριον ἐπιτατικὸν προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀπὸ د ἀρχομένων: دیری — ὁλοζώντανος· βλ. دوب **ṫoúp.**

دب A. **ṫðpp,** ὄν. ἄρκτος: میشه‌زار — ἄρκτος τοῦ δρυμοῦ· § [ἀστρ.] اکبر — **ṫðppi èkpév,** ἡ Μεγάλη Ἄρκτος, καὶ اصغر — **ṫðppi àðγár,** ἡ Μικρὰ Ἄρκτος· § θ. دب **ṫðppé-** § πλθ. ادباب **èppáp.**

دبابیج A. **ṫepapíðž,** πλθ. τοῦ دیباج βλ.

دبابیس A. **ṫepapíς,** πλθ. τοῦ دبوس βλ.

دباغ A. **ṫepáγ,** κ. **ṫapák** [ρζ. دبغ] ὄν. βυρσοδέψης: — سودیکی دری‌یی یرده اورر ὁ βυρσοδέψης κτυπᾷ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον τὸ δέρμα τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷ [προμ. ἀντιστοιχοῦσα τῇ ἡμετέρᾳ «ὃν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει»].

دباغت A. **ṫepáγàt** [ρζ. دبغ] ὄν. θ. τὸ ἔργον τοῦ βυρσοδέψου: — صنعت ἡ τέχνη τοῦ βυρσοδέψου· § βυρسودباغتسز || Ρμ. βυρσοδεψῶ, κατεργάζομαι δέρματα [αἰτ.]: — دری‌یی κατεργάζομαι τὸ δέρμα.

دباغخانه Π. **ṫepáγ-χané,** κ. **ṫapák-χané,** ὄν. βυρσοδεψεῖον.

دبدبه A. **ṫepépé,** ὄν. θ. πάταγος, θόρυβος: کوس — πάταγος κυμβάλου· § πομπή, μεγαλοπρέπεια: — کال ایله μετὰ μεγάλης πομπῆς.

دبدبه‌لی T. **ṫepépepé-lí,** ἐπθ. πομπώδης: سفیرك سرای امپراطوریده قبولی غایت — ἡ ὑποδοχὴ τοῦ πρεσβευτοῦ εἰς τὰ Αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα ἦτο λίαν πομπώδης· || صورتده — πομπωδῶς.

دبر A. **ṫðpðr,** ὄν. ράχις, νῶτα, πρωκτός.

دبس T. **ṫépç,** دبسیمك **ṫepðsimék,** βλ. تبس تبسیمك.

دبستان Π **ṫepðstán,** ὄν. σχολεῖον: — عرفان σχολεῖον παιδείας.

دبستانی Π. **ṫepðstan-í,** ἐπθ. ὁ φοιτῶν εἰς σχολεῖον, σπουδάζων, μαθητής: — طفل παῖς σπουδάζων.

دبغ A. **ṫépγ,** ἀφ. βυρσοδέψησις· βλ. دباغت.

دبق A. **ṫipk,** ὄν. ἰξὸς [τ. اوکسه].

دبور A. **ṫepúr,** ὄν. ζέφυρος· τ. باتی.

دبوس A. **ṫepðúç** [καὶ κατὰ παραφθορὰν طوپوز βλ.] ὄν. ῥόπαλον: آهنین — ῥόπαλον σιδηροῦν· § πλθ. دبابیس **ṫepapíς.**

دبوسی A. **ṫepðpuð-í,** ἐπθ. ροπαλοειδής: الشکل — **ṫepðpuðíou-ð-ékl,** κορυνοειδὴς [βοτ.].

دبوی Γλ. **ṫepðpóï** [dépòt] ὄν. ἀποθήκη ἰδία στρατιωτικὴ ὅπλων, πολεμεφοδίων.

دبه T. **ṫepé,** ὄν. σκεῦος χάλκινον, οὗ ὁ πυθμὴν σφαιροειδής, καὶ τὸ ὁποῖον κυλιόμενον δὲν ἀνατρέπεται.

دبه T. **ṫepé,** ἐπθ. κηλήτης, ὁ ἔχων ἐντεροκήλην κ. σπασμένος.

دبه‌لك T. **ṫepe-lík,** ὄν. κήλη, ἐντεροκήλη κ. σπάσιμον.

دبه‌لنمك T. **ṫepelen-mék,** ρμ. οὐδ. κεκλιμένος ὢν ἐπὶ τῆς ῥάχεως προσπαθῶ ν' ἀνορθωθῶ κυλιόμενος.

دبیب A. **ṫepíp,** ὄν. βάδισμα βραδὺ ἰδίᾳ ζώων: — نمل — βάδισμα μύρμηκος.

دبیر Π. **ṫepír,** ὄν. γραμματεύς, γραφεύς: — فلك Ἑρμῆς [πλανήτης].

دبیرستان Π. **ṫepír-istán,** ὄν. γραφεῖον· § ἀντὶ دبستان βλ.

دپرتمك T. **ṫepre-t-mèk** [ἐκ τοῦ دپرمك βλ.] ρμ. μτδ. ταράττω, κινῶ, μετακινῶ [αἰτ.].

دپرشدیرمك T. **ṫepre-ðtir-mék,** ρμ. μτδ. θέτω εἰς κίνησιν, ταράττω, ἀνακινῶ, ἐρεθίζω [αἰτ.]: اسکی یارەیی دپرشدیرمه μὴ ἀνακίνει [μὴ ἀνάξεε] παλαιὰν πληγήν.

دپرشمك T. **ṫepre-ð-mék,** ρμ. οὐδ. ταράττομαι, κινοῦμαι, προσπαθῶ.

دپرنمك T. **ṫepre-n-mék,** ρμ. οὐδ. ταράττομαι, κινοῦμαι, δονοῦμαι, καταβάλλω προσπάθειαν: اعصابم دپرندی τὰ νεῦρά μου ἐταράχθησαν.

دپرمك T. **ṫepre-mèk** [ἐκ τοῦ دپرمك] ρμ. οὐδ. ταὐτόσημον دپرنمك ἀλλ' ἄχρηστον· ἐν χρήσει τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα.

دپمك T. **ṫepmék,** دپه **ṫepmé,** دپمك **ṫepinmék,** βλ. تپنمك ، تپه ، تپمك .

دپوزیتو Ιτ. **ṫepózito** ἢ **ṫipózito** [deposito] ὄν. παρακαταθήκη χρηματικὴ ἢ ἄλλη παρακατατιθεμένη ὡς ἐχέγγυον ἐκτελέσεως ὑποχρεώσεως ἢ ἐπιχειρήσεως.

دپه T. **ṫepé,** دپه‌لك ، دپه‌له ، دپه‌لی βλ. تپه‌لك ، تپه‌له ، تپه‌لی καὶ تپه .

دترتمك T. **ṫitre-t-mék,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ τρέμῃ, προξενῶ πολὺν φόβον, ἐκφοβῶ [αἰτ.]: بنی دترتدی μ' ἐξεφόβησε.

دترشمك T. **ṫitre-ð-mék,** ρμ. ἀλλ. τρέμω [ἐπὶ πολλῶν ὁμοῦ ἀνθρώπων ἢ ζώων].

دترك T. **ṫitrèk** [ἐκ τοῦ دترمك] ἐπθ. τρέμων: — الی οὗ ἡ χεὶρ τρέμει, ὑπέργηρως· || — سس — φωνὴ τρέμουσα § κόσμημα ἀδα-

μάντινον προσηρτημένον εἰς τὸ ἄκρον νήματος χρυσοῦ σπειροειδοῦς καὶ κινούμενον.

دتره‌مك } T. **τιτρε-μέκ,** ἢ مك‌تره **τιτρε-μὲκ** [λ. πεποιημένη] ρμ. οὐδ. τρέμω ἐκ τοῦ ψύχους ἢ ἐκ πυρετοῦ ἢ ἐκ θυμοῦ, ἢ ἐκ φόβου: — ترل ترل **τιρὶλ τιρὶλ τιτρε-μέκ,** τρέμω πολὺ κ. τουρτουρίζω· ‖ — اوزرينه τρέμω διά τινα, ἀγαπῶ τινα πολὺ καὶ φοβοῦμαι μὴ πάθῃ τι· ‖ — ير كوك ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς τρέμει, ἤτοι συμβαίνει μέγα κακόν, μεγάλη συμφορὰ ἐμπνέουσα πανικὸν καὶ τρόμον.

دتسمك } T. **τιτσιμέκ,** ἀντὶ تسمك βλ.

دثار } A. **τιθάρ,** ὄν. ἐπανωφόριον [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπανίως εἶναι ἐν χρήσει]· §ἐν συνθέσει σημαίνει πλήρης: — مرحمت **μερ-χαμὲτ-τιθάρ,** πλήρης εὐσπλαγχνίας, ἢ φέρων τὸν τύπον τῆς εὐσπλαγχνίας· ‖ — آثار مرحمت ἔργα φέροντα τὸν τύπον τῆς εὐσπλαγχνίας.

دثور } A. **τθσούρ,** ἀφ. ἐξάλειψις, ἐξόντωσις: نشانه دار ⟵ ἐξάλειψις τοῦ ἴχνους τῆς κατοικίας· ‖ القلب — **τθσούρου-λ-κάλπ,** ἡ ἐκ τῆς καρδίας ἐξάλειψις ἤτοι λήθη τῶν αἴνων τοῦ Θεοῦ· ‖ النفس — **τθσούρου-ν-νέφς,** τὸ λησμονεῖν ταχέως τὰ πάντα, λησμοσύνη.

دجا } A. **τθζά,** ἀντὶ دجى βλ.

دجاجه } A. **τθζαζὲ** ἢ **τεθζαζέ,** ὄν. θ. ὄρνις: — بيضهٔ ὠὸν ὄρνιθος· § πλθ. دجج **τθζζθζ.**

دجاجيه } A. **τθζαζιγέ,** ἐπθ. θ. ἀλεκτρυονοειδής: — طائفهٔ ἀλεκτρυονοειδῆ [ψυσ. ἱστ.].

دجال } A. **τεθζζάλ,** ὄν. ὁ ψευδοπροφήτης ὅστις μέλλει νὰ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν προσέγγισιν τῆς δευτέρας παρουσίας, Ἀντίχριστος.

دجله } **τιθζλέ,** ὄν. κ. Τίγρις [ὁ ποταμός]· βλ. καὶ فرات .

دجه } A. **τθζζέ,** ὄν. θ. σκότος βαθύ.

دجى } A. **τθζά,** ὄν. σκότος:—ال بدر **τέτρου-τθζά,** πανσέληνος τοῦ σκότους [ἐπίθετον τοῦ προφήτου Μωάμεθ.

دخالت } A. **τεχαλέτ,** ὄν. θ. καταφυγή, αἴτησις ἀμνηστείας : اچك ⟵ عرض καταφεύγω, ζητῶ ἀμνηστείαν. ‖ Ρμ. اچك—καταφεύγω [δοτ.].

دخان } A. **τουχάν,** ὄν. καπνός: آتش⟵καπνὸς τῆς πυρᾶς· § καπνὸς διὰ κάπνισμα [τ. توتون]: شرب⟵ καπνίζω· ‖ انحصار⟵ μονοπώλιον καπνοῦ· § πλθ. ادخ **τέτχινέ.**

دخانی } A. **τουχανί,** ὄν. ὁ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ὑπάλληλος μεγάρου, ἤτοι ὁ φροντίζων διὰ τὸν καπνόν, σιγάρα καὶ παρεπόμενα: حضرت شهريارى ء⟵ سر ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ὑπαλλήλων τῶν Αὐτοκρ. ἀνακτόρων.

دخت } Π. **τθχτ,** ὄν. ταὐτὸ دختر βλ.

دختر } Π. **τθχτέρ,** ὄν. θυγάτηρ, κόρη : ⟵ زر **τθχτέρι ρέζ,** θυγάτηρ σταφυλῆς, ἤτοι οἶνος [ἔκφρ. ποιητ.]· § πλθ. دختران: ⟵ پرى κόραι νυμφοειδεῖς [βλ. پرى]· ‖ ⟵ سرو اندامان **τθχτεράνι σὲρβ-ένταμάν,** κόραι ὑψηλαὶ ὡς κυπάρισσοι.

دختره } Π. **τθχτερέ,** ἢ دختری **τθχτερ-ί,** ὄν. παρθενία.

دختندر } Π. **τθχτεντὲρ,** ὄν. προγονή.

دخل } A. **τάχλ,** ἀφ. ἀνάμιξις, μέθεξις, ἐπιροή, ἐπέμβασις [ad] : ى—انك بوندە οὗτος δὲν ἔχει ἀνάμιξιν ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, ἤτοι δὲν ἀναμιγνύεται· ‖ ترقيات مدنيه‌ده علمك صنعتدن زياده — ى واردر ἐν ταῖς κοινωνικαῖς προόδοις ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἐπιροὴν μεγαλειτέραν τῆς τέχνης· ‖ تعرض و – ἐπέμβασις καὶ προσβολή· ‖ Ρμ. ἀναμιγνύομαι, ἐπεμβαίνω, ἐπικρίνω, κατακρίνω [δοτ.]: بارى سوزمه ده ايدن—ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ὑπαλλήλων τῶν Αὐτοκρ. ἀνακτόρων καὶ ὁ ἐπικρίνων τὸν λόγον μου τουλάχιστον νὰ ἦτο ἱκανός· § εἰσόδημα: و خرجى— بيلمز δὲν γινώσκει τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἐξοδά του.

دخمه } Π. **τάχμέ,** ὄν. τάφος, μαυσωλεῖον.

دخمه } Τ. **τάχμέ,** ὄν. εἶδος πυραύλου ἢ πυροτεχνήματος ἐκσφενδονιζομένου.

دخول } A. **τθχούλ,** ἀφ. εἴσοδος : قبودن — εἴσοδος ἐκ τῆς θύρας· ‖ [δοτ.] — خانه εἴσοδος εἰς τὴν οἰκίαν. ‖ Ρμ. εἰσέρχομαι [δοτ.]· § μίξις, συνουσία.

دخوليه } A. **τθχουλιγέ,** ὄν. θ. εἰσιτήριον θεάτρου, χοροῦ, κτλ. ἢ δικαίωμα εἰσόδου εἰς δημόσιον κῆπον, μουσεῖον κτλ.

دخى } Τ. **ταχή,** σύνδ. καί: معلوم — سندن اولور καὶ ἐκ τῆς φωνῆς αὐτοῦ γίνεται γνωστός· ‖ — و καὶ ἔπειτα: معلوم اولمق—و καὶ ἔπειτα γνωστὸν ἔστω· ‖ βλ. دها καὶ ده .

دخيل } A. **τεχὶλ** [ρζ. دخل] ἐπθ. ὁ καταφεύγων παρά τινι, ὁ ζητῶν προστασίαν, χάριν : دوشمك—καταφεύγω, προσπίπτω· ‖ ك— **τέχιλεκ,** προσφεύγω σοι, ἐξαιτοῦμαι παρὰ σοῦ χάριν, προστασίαν [ἐπιφώνημα ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἄραψιν.

ددەكان } **τεττεγκιάν,** βλ. دده.

دده } Τ. **τεττέ,** ὄν. πάππος· § τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς δερβίσας· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ὁ πλθ. περσιστί: دكان **τεττεγκιάν.**

در } Π. **τὲρ,** ὄν. πύλη: مسجد⟵πύλη προσκυνήματος· ‖ خان ⟵ πύλη οἰκίας· ‖ ⟵ سعادت πύλη εὐδαιμονίας, ἤτοι ἡ Κων]πολις· λέγεται καὶ عليه⟵πύλη ὑψηλή, ὅπερ σόλοικον, διότι τὸ π. در δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἐπίθετον γένους θηλ. ὡς τὸ عليه· ἀλλά κατά τινας εὐοδοῦται, διότι ἐξυπονοεῖται ἡ λ. دولت, ἤτοι عليه در دولت **τέρι τεβλέτι ἀλιγέ,** πύλη τοῦ ὑψηλοῦ κράτους.

در } Π. **τὲρ** [ἐκ τοῦ اندر **εντὲρ**] πρόθ. ἐν, ἐντός· ‖ ἐν χρήσει ἐν ταῖς φράσεσι: در آغوش، در آنبار، درپيش، درحال، دردست، درعهده، درکنار، درميان، درهوا κτλ. βλ.

در } Π. **τὲρ** [προστ. τοῦ دريدن **τεριτὲν** = σχίζειν] ὁ σχίζων· εὕρηται ἐν συνθέτοις ἐπιθέτοις, ὡς صفدر، پرده‌در βλ.

در } A. **τέρρ,** ὄν. ἀξιέπαινος πρᾶξις, ὡραῖον ἔργον· ἐν χρήσει ἐν τῇ ἐπαινετικῇ φράσει : دره ⟵ **λίλλαχι τέρρουχου,** σημαινούσῃ ἰδίᾳ ἐπὶ λόγου ὅτι ἀνατίθεται τῷ Θεῷ ν'ἀνταμείψῃ, διότι ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ.

در } Τ. **τὶρ** [γ' πράσ. τοῦ συνδετικοῦ م **ἰμ** εἶμαι] εἶναι : — زنكين εἶναι πλούσιος· § ἰσοδυναμεῖ τῇ ἀπό : اوينامق ير ساعت — μία ὥρα εἶναι παίζει, ἤτοι ἀπὸ μιᾶς ὥρας παίζει· ‖ كيديور ير خيلى زماندنبرو ير املا بحثى— ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου μία συζήτησις περὶ ὀρθογραφίας [εἶναι] ἐξακολουθεῖ· ‖ — اوك ايچنده ير اوغولتى ἐντὸς τῆς οἰκίας μία βοή [εἶναι] ἤρχισε· ‖ الدى بنى ير دوشونمه — μὲ κατέλαβε σκέψις.

در } Τ. ἢ دير **τὶρ,** συλλαβὴ ἤτις προστιθεμένη εἰς τὰς συμφωνολήκτους ρίζας τῶν τουρκικῶν ρημάτων μεταβάλλει τὰ μὲν οὐδέτερα αὐτῶν εἰς μεταβατικά, τὰ δὲ μεταβατικὰ εἰς διάμεσα: قيزمق **κηζμάκ,** ἐρεθίζομαι· قيزدرمق **κηζ-τηρ-μάκ,** ἐρεθίζω· ‖ قازمق **καζ-μάκ,** σκάπτω· قازدرمق **καζ-τηρ-μάκ,** σκάπτω δι' ἄλλου, βάλλω τινὰ νὰ σκάψῃ.

در } A. **τθρρ,** ὄν. μαργαρίτης: ناسفته⟵μαργαρίτης ἄτρητος· παρθένος· ἰδέα ποιητικὴ πρωτότυπος· ‖ يتيم ⟵ μαργαρίτης εὑρισκόμενος μόνος ἐν τῷ κόχλῳ, συνεκδ. σπάνιος, πολύτιμος [λεγεται ἀλληγορικῶς καὶ περὶ τοῦ Μωάμεθ]· ‖ βλ. دردانه · § πλθ. درر **τθρρέρ.**

درا } Π. **τερά,** ὄν. κώδων.

دراث } A. **τθρράτ,** πλθ. τοῦ درّ βλ.

دراج } **τθράζ,** ὄν. κ. Δυρράχιον.

دراج } A. **τθρράζ,** καὶ θ. دراجه **τθρραζέ,** ὄν. ἀτταγᾶς, κ. λιβαδοπέρδικα.

دراجه } A. **τεραζὲ** [ἐκ τοῦ درج] ὄν. θ. εἶδος μικροῦ σκίμποδος δι'οὗ τὰ νήπια μανθάνουσι νὰ περιπατῶσι, κ. στρατοῦλα· § [νλγ.] ποδήλατον.

درارى } A. **τεραρί,** πλθ. τοῦ درى **τθρρί,** βλ.

دراز } Π. **τιράζ,** ἐπθ. μακρός: —كيسوى κόμη μακρά· ‖ ⟵ عمر βίος μακρός· ‖ دور — و **τούρ-ου-τιράζ,** κατὰ μῆκος καὶ πλάτος, διεξοδικῶς, ἐν ἐκτάσει.

درازى } Π. **τιραζ-ί,** ὄν. μῆκος.

دراعه } A. **τθρρα'ά,** ὄν. θ. ἐπενδύτης γυναικεῖος, ἤτοι φερεδζές [βλ فراجه]· § εἶδος ἐπενδύτου ἀνδρικοῦ· τ. بنيش **πινίς.**

درآغوش } Π. **τερ-άγούς,** ἀφ. ἐναγκάλισις. ‖ Ρμ. ἐναγκαλίζομαι [αἰτ.] : مخدومى اينكدى — ἐνηγκαλίσθη τὸν υἱόν του.

دراغومان } **τραγομὰν** [ἐκ τῆς γαλ. λ. drogman, καὶ αὕτη ἐκ τῆς ἀρβ. ترجمان] ὄν. διερμηνεύς.

دراغون } Γλ. **τραγὸν** [dragon] ὄν. δραγόνος [στρατιώτης]: آلاى — τάγμα τῶν δραγόνων.

دراقى } Τ. **τουρακὴ** ἢ دراكى **τθρακί,** ὄν. ροδάκινον ἄνευ χνοός.

دراك A. **ṫɛrραὰḱ** [ρζ. درك] ἐπθ. εὐφυέστατος, ἀγχινούστατος: ـــر شخص πρόσωπον ἀγχινούστατον· || ـــر عقل νοῦς εὐφυέστατος· § θ. دراكه: — قوة δύναμις μεγάλης εὐφυΐας, ἀγχινοίας.

دراكى βλ. دراق.

درام Ελ. **ṫράμ,** ὄν. δρᾶμα· βλ. هام.

درانبار Π. **ṫɛρ-ἀνṫάρ,** ἐπθ. ὁ ἐν τῇ ἀποθήκῃ ἐναποτεθηκευμένος. || Ρμ. ἐναποθηκεύω [αἰτ.]: اتمك — حنطه ἐναποθηκεύω τὸν σῖτον.

دراهم A. **ṫɛραχίμ,** πλθ. τοῦ درهم βλ.

درايت A. **ṫιραγέτ,** ὄν. θ. νοημοσύνη, περίνοια, σύνεσις, ἐμπειρία, ἱκανότης: ـــر مسلمه περίνοια ὡμολογημένη, ἐγνωσμένη· || ـــر اربابِ συνετός·

درايتسز T. **ṫιραγɛτ-σίζ,** ἐπθ. ἀνίκανος, ἀδέξιος.

درايتكار Π. **ṫιραγɛτ-κιάρ,** ἐπθ. συνετός, περίνους, ἱκανός, ἐπιτήδειος.

درايتلى T. **ṫιραγɛτ-λί,** ἐπθ. ταυτὸ درايتكار βλ.

درايندە Π. **ṫɛραγɛνṫὲ** [μτχ. τοῦ دراييدن **ṫɛραγιṫέν**] φωνασκῶν, φλύαρος.

درب A. **ṫέρṫ,** ὄν. θύρα, ὁδός § πλθ. دروب **ṫθρούṫ.**

دربار Π. **ṫὲρ-ṫάρ,** ὄν. αὐλὴ βασιλέως: ـــر شوكتقرار **ṫɛρṫάρι σɛβκὲṫ-καράρ,** αὐλὴ ἔνθα ἐδρεύει τὸ μεγαλεῖον ἤτοι ἡ πρωτεύουσα τοῦ ὀθωμ. κράτους, Κων]πολις· || ـــر معدلتقرار **ṫɛρṫάρι μaṫɛλɛṫ-καράρ,** αὐλὴ ἔνθα ἐδρεύει ἡ δικαιοσύνη, φιλοδίκαιος.

دربان Π. **ṫɛρ-ṫάν,** ὄν. θυρωρός.

دربدر Π. **ṫὲρ-ṫɛ-ṫέρ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ἀπὸ θύρας εἰς θύραν περιφερόμενος, φερέοικος, ἀλήτης, τυχοδιώκτης, ἄθλιος.

دربدرلك T. **ṫɛρṫɛṫɛρ-λίḱ,** ὄν. τυχοδιωκτική, ἀθλιότης.

دربند Π. **ṫɛρ-ṫὲνṫ** [κ. دروند **ṫɛρθὲνṫ**] ὄν. μικρὸν φρούριον ἐν τοῖς μεθορίοις· § στενὸν μεταξὺ δύο ὀρέων, κλεισώρεια: — آغاسى محافظى ἢ ἀρχηγὸς ἄλλοτε στρατοῦ ἀτάκτου ἐπιπεφορτισμένου τὴν ἀσφάλειαν τῶν ὁδῶν.

دربندجى T. **ṫɛρṫɛντ-ζί,** ὄν. φύλαξ στενοῦ, ἤτοι κλεισώρειας.

درپى T. **ṫθρṫθ,** βλ. تورپى.

درپيش Π. **ṫɛρ-ṫίṣ,** ἐπθ. ὁ ἔμπροσθεν εὑρισκόμενος, ὁ ὑπ' ὄψει. || Ρμ. — اتمك λαμβάνω ὑπ' ὄψει [αἰτ.]· || [πθ.] ايدلمك — λαμβάνομαι ὑπ' ὄψει: ايدلدى — استدعاكز ἐλήφθη ὑπ' ὄψει ἡ ἀναφορὰ ὑμῶν

درت T. **ṫόρṫ,** τέσσαρες, τέσσαρα: يوز — τετρακόσια· || بيك — τέσσαρες χιλιάδες· || — اون δεκατέσσαρα· || ـــر بر — δὲ ἓν τέταρτον· || كوزله بكلمك — ἀναμένω μὲ τέσσαρας ὀφθαλμούς, ἤτοι ἀνυπομόνως· || ـــر ايله ياپشمق — προσκολλῶμαι μὲ τέσσαρας χεῖρας, ἤτοι ἐπιχειρῶ τι μετὰ ζήλου, μετὰ μεγάλης δραστηριότητος· || نعل كيتمك — καλπάζω, πηγαίνω μὲ τὰ τέσσαρα [πέταλα], ἤτοι μετὰ μεγάλης ταχύτητος· || آتمق — لرى ἀποθνήσκω κ.κακκαρόνω [τινάζω τὰ τέσσαρα]· || ـــر باقمق — پانته παρατηρεῖ περὶ ἑαυτὸν [εἰς τὰ τέσσαρα μέρη του] εἶναι τεταραγμένος, τεθορυβημένος· || آياق اولمق ἢ يورومك — περιπατῶ τετραποδητί· || دونمك — دونمك ايچنده اوطه‌نك ستρέφομαι εἰς τὰ τέσσαρα μέρη ἐντὸς τοῦ δωματίου [ἐκ ταραχῆς]· || دونمك — بغچه‌يى κάμνω τὸν γύρον τοῦ κήπου· || يول آغزى — τετράδρομον· || — كوشه‌لى τετράγωνος· || آياقلى — τετράπους· || — باش τὰ τέσσαρα μέρη, πανταχόθεν· || — باشى معمور ἐν καλῇ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καταστάσει· || — اوستنه كيفى ἢ ذوق ἡ διασκέδασις ἢ ἡ διάθεσίς του εἰς τὴν ἐντέλειαν.

درتلمه T. **ṫόρṫ-λɛμέ,** ὄν. μὲ τὰ τέσσαρα, καλπασμός: قوشمق — καλπάζω, τρέχω μὲ τὰ τέσσαρα.

درتلى T. **ṫόρṫ-λοῦ,** ὄν. τεσσάριον χαρτοπαιγνίου.

درج A. **ṫέρζ,** ρ.ἀφ. καταχώρισις [δοτ.]: ى—حوادثك غزتەيه ἡ καταχώρισις τῆς εἰδήσεως ἐν τῇ ἐφημερίδι· || ى—بو فقره‌نك مكتوبه ἡ καταχώρισις τῆς παραγράφου ταύτης ἐν τῇ ἐπιστολῇ. || Ρμ. καταχωρίζω [δοτ. αἰτ.]: او ايچدى — مسئله‌يى كتابنه τὸ ζήτημα ἐκεῖνο δὲν κατεχώρισεν εἰς τὸ βιβλίον αὐτοῦ· § συλλογή,

συνάθροισις: نقود ـــر — συλλογὴ χρημάτων· || — و جمع ايديلان اعانات αἱ συλλεγεῖσαι συνδρομαί· || و احماسى چكركه تخمنك — συλλογὴ καὶ ἐξαφάνισις τοῦ σπόρου τῶν ἀκρίδων.

درج A. **ṫθρṫζ,** ὄν. κυτίον, θήκη κοσμημάτων: در ـــر — θήκη μαργαρίτου **[ṫθρρ]**· || ـــر كهر — θήκη πολυτίμου κοσμήματος **[γκιṫχέρ]**.

درجات A. **ṫɛρɛṫζάṫ,** πλθ. τοῦ درجه βλ.

درجه A. **ṫɛρɛṫζέ,** ὄν. θ. βαθμὶς κλίμακος ἢ ἀνιοῦσα· [ἀντίθ. دركه βλ.]: ء—مرقات βαθμὶς κλίμακος· || ـــر ترفيعى προαγωγὴ τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ κατὰ μίαν βαθμίδα· § βαθμός, περιωπή: ء—ارتفاع βαθμὸς ὕψους· || ء—حرارت βαθμὸς θερμότητος, θερμοκρασίας· || ء—بالا ἀνώτατος βαθμός· || ء—عليا ὕψιστος βαθμός· || اك عالى — يه واصل اولدى ἔφθασεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν· || ـــر صوك — ده εἰς τὸν ἔσχατον βαθμόν· || ء—اولى ὑψώθη ἕνα ἔτι βαθμόν· || ـــر بر — دها يوكسلدى πρωτοβάθμιος [δικαστήριον κτλ.]: اولده — πρωτοβαθμίως· || ء—ثانيه δευτεροβάθμιος [δικαστήριον, ἤτοι ἐφετεῖον]: ء—ثانيه‌ده δευτεροβαθμίως, ἤτοι κατ' ἔφεσιν· || ء—اخيره‌ده لاحق اولان — ἀπόφασις ἐκδοθεῖσα εἰς τὸν τελευταῖον βαθμόν, ἤτοι ἀνέκκλητος· || — — κατὰ βαθμούς, βαθμηδόν: — يوكسليور — ὑψοῦται βαθμηδόν· § βαθμὸς προαγωγῆς μαθητοῦ, ἤτοι μαθήματος ἢ διπλώματος· § [γεωμ. γεωγρ. ἀστρον.] μοῖρα, ἤτοι τὸ 360όν μέρος τοῦ κύκλου: قرق بش 45 — ـــر زاويه تشكيل ايلدى μοῖραι ἐσχημάτισαν μίαν γωνίαν· § πλθ. درجات **ṫɛρɛṫζάṫ.**

درحال Π. **ṫὲρ-χάλ,** ἐπρ. ἐν τῷ ἅμα, πάραυτα, ἀμέσως.

درخت Π. **ṫιράχṫ,** ὄν. δένδρον: ـــر سيب μηλέα· || [στιχ.] اتارلر طاشى عادتدر ميوه‌دار اوزره ـــر ρίπτουσι τὸν λίθον, εἶναι ἔθος, ἐπὶ δένδρου καρποφόρου **[μεϊδε-ṫάρ].**

درخش Π. **ṫιραχṧ** [κυρ. **ṫθραχṧ**] ὄν. φῶς, ἀκτίς, λάμψις: برق ـــر — λάμψις ἀστραπῆς.

درخشان Π. **ṫιραχṧάν** [κυρ. **ṫθραχṧάν**] ἐπθ. λαμπρός, λάμπων, ἀκτινοβόλος: ـــر مهر ἥλιος λαμπρός· || ـــر كوكب ἀστὴρ λαμπρός· || ـــر كوهر κόσμημα λαμπρόν.

درخشانى Π. **ṫιραχṧάν-ί,** ἀφ. λαμπρότης, λάμψις.

دردلى Τ. ἢ دردلو **ṫɛρṫ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων πόνους, λύπας, ὑποφέρων, πάσχων.

درخواست Π. **ṫὲρ-χάσṫ,** ἀφ. αἴτησις.

درخور Π. **ṫὲρ-χόρ,** ἐπθ. ἄξιος.

درد Π. **ṫέρṫ,** ὄν. πόνος, ἄλγος, πάθος, λύπη, θλῖψις: چشم ـــر — πόνος ἢ πάθος ὀφθαλμοῦ· || دندان ـــر — ἄλγος ὀδόντων· || حسد ـــر — πάθος τοῦ φθόνου· || فراق ـــر — θλῖψις ἀποχωρισμοῦ· || ـــر بو ايش بكا — اولدى عشق πάθος τοῦ ἔρωτος· || ἡ ὑπόθεσις αὕτη προὐξένησέ μοι πολλὴν θλῖψιν· || بو ـــرك چاره‌سى ἡ θεραπεία τοῦ πόνου, τῆς θλίψεως ταύτης· || چكمك — ὑποφέρω, λυποῦμαι· || ـــر صاقلايان درمان بولمز — ὁ κρύπτων τὸν πόνον του θεραπείαν δὲν εὑρίσκει [πρμ.].

درد Π. **ṫθρṫ,** ὄν. ὑποστάθμη κ. καταπάτι [τ. طورتى βλ.].

دردار A. **ṫɛρṫάρ,** ὄν. πτελέα [τ. قره آغاج].

دردانه Π. **ṫθρ-ṫάνέ,** ὄν. κόκκος μαργαρίτου· § τέκνον πεφιλημένον: ء — ابنِ πεφιλημένον τέκνον λίαν πολύτιμον.

دردر Τ. **ṫὶρ-ṫίρ,** βλ. دير دير.

دردر Τ. **ṫορṫέρ** [βλ. درت] ἀρθ. ἀνὰ τέσσαρες: صايمق — — μετρῶ ἀνὰ τέσσαρα· || غروش اصابت ايلدى — هر بريمزه ἐνὶ ἑκάστῳ ἡμῶν ἀνὰ τέσσαρα γρόσια ἀνελόγησαν.

دردست Π. **ṫὲρ-ṫέṣṫ,** ἐπθ. ὁ ἐν τῇ χειρὶ εὑρισκόμενος, ἤτοι ὁ ἐν τῷ ἐκτελεῖσθαι, ἐν τῷ γίνεσθαι, ἐν τῷ θεωρεῖσθαι ὤν: تسويه بولنان مصالح — αἱ ὑποθέσεις αἵτινες εἶναι ἐν τῷ ἐξομαλιζεσθαι· || تحرير ـــر — ἐν τῷ γράφεσθαι, ἐν τῷ συντάττεσθαι [ἔγγραφον]· || رؤيت ـــر — ἐν τῷ θεωρεῖσθαι, ἐν τῷ δικάζεσθαι [ὑπόθεσις, ἀγωγὴ κτλ.] § σύλληψις· || Ρμ. συλλαμβάνω [αἰτ]: اتمك — اشقيايى συλλαμβάνω τοὺς κακούργους.

دردسز T. **ṫɛρṫ-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων πόνον, πάθος, ἄλυπος: باش — κεφαλή, ἤτοι ἄνθρωπος ἄλυπος.

دردلشمك T. **ṫɛρṫ-λɛδμέḱ,** ρμ. ἀλλ. λέγειν πρὸς ἀλλήλους τοὺς πόνους καὶ τὰς λύπας καὶ παρηγορεῖσθαι ἀμοιβαίως.

دردلمك T. **ṫɛρṫ-λɛνμέḱ,** ρμ. οὐδ. ὑποφέρω, πάσχω.

دردمند Π. **ṫερṫ-μένṫ,** ἐπθ. ταὐτὸ دردلى· βλέπε.

دردمندانه Π. **ṫερṫ-μενṫανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων ὑποφέροντι, πάσχοντι, τεθλιμμένῳ, ἢ ὡς ἁρμόζει κτλ.

دردناك Π. **ṫερṫ-νάκ,** ἐπθ. συνών. دردمند.

دردنجى Τ. **ṫὸρṫσνὸζὸ** [βλ. درت] ἀριθ. τέταρτος: سى — ὁ τέταρτος· || — اون δέκατος τέταρτος· || سكز يوز طقسان — ὀκτακοσιοστὸν ἐννενηκοστὸν τέταρτον ἔτος.

دردور Π. **ṫδρṫούρ,** ὄν. δίνη [ὕδατος].

درر Α. **ṫδρὲρ** [πλθ. τοῦ درّ **ṫδρρ**] ὄν. μαργαρῖται· βλ. καὶ درات.

درربار Π. **ṫδρερ-ṫάρ,** ἐπθ. ὁ σκορπίζων μαργαρίτας, εὐεργετικώτατος.

دردىزلو Τ. **ṫὸρṫσζλσ̀** [ἐκ τοῦ درت] ἐπθ. τετράφωτος: شمعدان — κηροστάτης τετράφωτος.

درز Π. **ṫέρζ,** ἀφ. ραφή: لامى — ραφὴ τοῦ κρανίου λαμβδοειδὴς ἤτοι σχήματος Λ· § κονίαμα τοίχου, ἤτοι τὸ μεταξὺ τῶν λίθων ἐξ ἀσβέστου ἢ τσιμέντου χρίσμα. ‖Ρμ. χρίω διὰ τοιούτου κονιάματος [αἰτ.]: ايتدى — دیوارى ἔχρισε τὸν τοῖχον· § πλθ. ἀρθ. دروز **tδρού́ζ.**

درزنجير Π. **ṫερ-ζινδζίρ,** ἐπθ. ὁ ἐν ἀλύσει, ἁλυσίδετος. ‖Ρμ. δένω δι'ἁλύσεως, ἁλυσιδῶ [αἰτ.].

درزى Π. **ṫερζ-í,** ὄν. ράπτης [τ. ترزى βλ.].

درزى **ṫδρζί,** ὄν. κ. Δροῦζος, Δροῦζοι [φυλὴ Ἀραβικὴ κατοικοῦσα ἐν τῷ ὄρει τοῦ Λιβάνου].

درس Α. **ṫέρς,** ὄν. μάθημα: ويرمك — παραδίδω μάθημα, διδάσκω[δοτ.]· || — الق لمبدانو μάθημα, διδάσκομαι [δη]· || — باقق ﻫ چالشمق — καταγίνομαι, ἐνασχολοῦμαι εἰς τὸ μάθημα· || عام — δημόσιον μάθημα· || عام خواجه لرى — οὐλεμάδες διδάσκοντες τὴν γραμματικήν, τὴν θεολογίαν καὶ τὸ ἱερὸν δίκαιον [Σερῆ] εἰς τὰ μεγάλα τεμένη.

درست Π. **ṫδρδσ̀τ,** ἐπθ. ὑγιής· ὀρθός: جسم — σῶμα ὑγιές· || — رأى γνώμη ὀρθή· § ἐπρ. ὑγιῶς, ὀρθῶς: اوقومق — ἀναγινώσκω ὀρθῶς· βλ. درشت.

درستى Π. **ṫδρδσ̀τ-í,** ὄν. ὑγιεία, ὀρθότης.

درسخانه Π. **ṫερδ-χανέ,** ὄν. παράδοσις, ἤτοι δωμάτιον ἢ αἴθουσα σχολῆς, ἔνθα γίνεται τὸ μάθημα.

درسعادت Π. **ṫέρι σε'aṫέτ,** ὄν. πόλη τῆς εὐδαιμονίας, ἤτοι Κων]πολις.

درشت Π. **ṫδρδ́τ,** ἐπθ. τραχύς, χονδρός: — قاش ὕφασμα χονδρόν· || — كلام λόγος τραχύς· || بر كلامى درست اولديغيچون حسن — ἐγὼ τραχύν, διότι εἶναι ὀρθός. **[ṫδρδ́σ̀τ].**

درشتى Π. **ṫδρδσ̀τ-í,** ἀφ. τραχύτης.

درع Α. **ṫίρ',** ὄν. θώραξ· § πλθ. دروع **ṫδρού̓.**

درعقب Π. **ṫὲρ-ákáṫ,** ἐπρ. ἐν τῷ ἅμα, πάραυτα, ἀμέσως.

درعهده Π. **ṫερ-ὸχṫέ,** ὄν. ὑποχρέωσις· ‖Ρμ. ἀναλαμβάνω ὑποχρέωσιν [αἰτ.]: ايدر — وظيفه يى كيم بو تو καθῆκον τοῦτο τίς ἀναλαμβάνει; § ἐγγραφὴ κτήματος, ἤτοι τὸ εἶναι κτῆμά τι ἐγγεγραμμένον εἰς ὄνομά τινος: كيفيتى — بغچه لك موقع و نومروسيله ἡ θέσις, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἐγγραφὴ τοῦ κήπου· βλ. عهده.

درفش Π. **ṫιρέφ̀ṣ,** ὄν. σημαία.

درق Α. **ṫερκῆ,** ἐπθ. [ἀνατ.] θυρεοειδής, ὁ ἔχων σχῆμα θυρεοῦ [ἐπὶ χόνδρων καὶ ἀδένων]: بلغمى — θυρεοφαρυγγώδης· || — طرجهالى θυρεοαρυταινοειδὴς [μῦς κτλ.].

درك Α. **ṫέρḱ,** ἀφ. νόησις, κατάληψις: — حقائق νόησις τῶν ἀληθειῶν. ‖Ρμ. νοῶ, ἐννοῶ, καταλαμβάνω [αἰτ.]: نتيجه دكى مشكلاتى — ايلدى امرده ἐνόησεν ἐκ πρώτης ἀρχῆς τὰς ἐν τέλει δυσκολίας· § τὸ κατώτατον στρῶμα: اسفلى — جهنمك τὸ κατώτατον στρῶμα τοῦ ᾄδου, τὰ τάρταρα [βλ. دركه]· § βλ. كفالت.

دركات Α. **ṫερεḳμάṫ,** πλθ. τοῦ دركه βλ.

دركار Π. **ṫερḳμάρ,** ἐπθ. πρόδηλος, ἐναργής: در — بو بويله اولديغى πρόδηλον εἶναι ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει. ‖Ρμ. بيورلق — ἐπιδαψιλεύομαι: بيورلق بابنده — ἐπὶ τῷ هم عليه لرى τέλει τοῦ νὰ ἐπιδαψιλευθῇ ἡ ὑψηλὴ Αὐτῆς μέριμνα, ἤτοι νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ φροντίσῃ.

دركاه Π. **ṫερ-γκμάχ,** ὄν. πύλη, αὐλή: — الى αὐλή, ἤτοι θρόνος τοῦ Θεοῦ· § μοναστήριον δερβισῶν [βλ. پوست نشين]· § — عالى چوقه دارى διαγγελεὺς τῆς Ὑψηλῆς Αὐλῆς [βαθμὸς πολιτικὸς ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων].

دركنار Π. **ṫερ.κενάρ,** ὄν. σημείωσις γινομένη ὑπὸ κυβερνητικοῦ γραφείου ἢ δικαστηρίου ἐν τῷ περιθωρίῳ, ἢ κάτωθι αἰτήσεως κτλ. ὑποσημείωσις: بيان ايتمك — γράφω ἐκθέτω τι δι'ὑποσημειώσεως· || ايتمك — γράφω τοιαύτην σημείωσιν [αἰτ.]: ايتمك — كيفيتى ὑποσημειῶ τὸ πρᾶγμα κάτωθι αἰτήσεως κτλ. §[σπν.] ἐναγκάλισις, ἐναγκαλίζεσθαι.

دركه Α. **ṫερεḳέ,** ὄν. θ. βαθμὶς πρὸς τὰ κάτω ἤτοι κατιοῦσα [ἀντίθ. درجه βλ.]· § τὸ κάτω στρῶμα: جحيم — τὰ τάρταρα τοῦ ᾄδου [βλ. درك]· § πλθ. دركات **ṫερεḳμάṫ.**

دركه Π. **ṫεργκέχ,** βλ. دركاه.

درلانمق Τ. **ṫιρλανμάκ,** βλ. ديرلانمق.

درلتى Τ. **ṫιρλτί,** βλ. ديرلتى.

درلمك Τ. **ṫερλεμέḳ,** βλ. ديرلمك.

درلو Τ. **ṫδρλὸ,** ἢ **tδρλὸ,** ὄν. εἶδος, τρόπος: — بو τοιούτου εἴδους, τοιοῦτος· || ايكى — يمك φαγητὸν δύο εἰδῶν· || كاغد — درت τεσσάρων εἰδῶν χάρτης· || — هر ποίου εἴδους; || — هر παντὸς εἴδους, παντοειδής· || — — εἰδῶν εἰδῶν, διάφορος, ποικίλος· || — كه κατ'οὐδένα τρόπον, οὐδαμῶς· || سى — سى سبزه — ات φαγητὸν ἐκ διαφόρων κρεάτων καὶ λαχανικῶν, ποικίλον· || يخنيسى — φαγητὸν ἐκ κρέατος καὶ διαφόρων λαχανικῶν· || سنه راست كلك — ἀπαντῶ ἤτοι δοκιμάζω διάφορα δυστυχήματα **[tδρλὸδσνέ]**· §βλ. καὶ ديرلو.

درم Π. **ṫιρὲμ** [ἐκ τοῦ درهم] ὄν. χρῆμα, νόμισμα· || خريده — **ṫιρὲμ-χριṫέ,** ἠγορασμένος διὰ χρημάτων, ἀργυρώνητος: — بنده خريده لرى ὁ θεράπων Αὐτῆς ὁ ἀργυρώνητος, ἤτοι ὁ Ὑμέτερος ταπεινὸς θεράπων.

درمان Π. **ṫερμάν,** ὄν. φάρμακον, θεραπεία: — واملز دردينى سويلميان خسته يه — ἀσθενεῖ τῷ μὴ λέγοντι τὸ πάθος αὐτοῦ φάρμακον δὲν ὑπάρχει [πρμ.]· § δύναμις, πόρος, μέσα: — قالمدى — δέν μοι ἔμεινε δύναμις· || — كسلدى يورومكه — ايستر ἐκόπη ἡ δύναμίς μου, ἀπέκαμον· || ايستر — ἀπαιτεῖται δύναμις ἵνα περιπατήσῃ τις.

درماندكان Π. **ṫερμανṫεγκμάν,** πλθ. τοῦ درمانده βλ.

درماندكى Π. **ṫερμανṫε-γκί,** ὄν. ἀπορία, ἐσχάτη ἀνάγκη, ἀμηχανία.

درمانده Π. **ṫερμανṫὲ**[μτχ. τοῦ درماندن **ṫερμανṫὲν**] ὁ περιελθὼν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀδυναμίαν, ἀπορίαν, ἄπορος, πάσχων, δυστυχής· § πλθ. درماندكان **ṫερμανṫεγκμάν.**

درمانسز Τ. **ṫερμαν-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων δυνάμεις, μέσα, ἀδύνατος, ἀσθενής· ὁ μὴ ἐπιδεκτικὸς θεραπείας, ἀναπόφευκτος.

درمانسزلق Τ. **ṫερμανσὸζ-λήḳ,** ὄν. ἔλλειψις δυνάμεων, μέσων, ἀδυναμία, τὸ ἀνεπίδεκτον θεραπείας.

درمك Τ. **ṫερμέḳ,** βλ. ديرمك.

درميان Π. **ṫὲρ-μιγμάν,** ἐπρ. ἐν τῷ μέσῳ. ‖Ρμ. θέτω εἰς μέσον, ἐπὶ τοῦ τάπητος, προτείνω, προβάλλω, ἀναφέρω, ποιοῦμαι λόγον, παρατήρησιν [αἰτ.]: ايتمك — اعتراض προβάλλω ἔνστασιν.

درن Α. **ṫέρν,** ὄν. [ἀνατ. βοτ.] βολβίσκος· [ἰατρ.] φῦμα ἤτοι ἀρχὴ ἀποστήματος ἢ φθίσεως τῶν πνευμόνων κτλ: الغم — **ṫερνδ-λφέμ,** φυμάτωσις στόματος· || قلب — φυμάτωσις καρδίας· § πλθ. ادران **ἐṫράν.**

درنده Π. **τερρενṫὲ** ἢ **ṫερενṫὲ** [μτχ. τοῦ دريدن **ṫεριṫὲν**] ὁ σχίζων, ὁ σπαράττων, ἄγριος [ἐπὶ ἀγρίων ζώων]: — كرك λύκος **[γκιδόρκ]** σπαράττων τὸ θῦμά του.

درنك Π. **ṫιρένḳ,** ὄν. ἀνάπαυσις, ἡσυχία· § ἀναβολή· § ὄχος κώδωνος κτλ.

درنك Τ. **ṫερνέḳ,** βλ. ديرنك.

درنى Α. **ṫερν-í** [βλ. درن] ἐπθ. φυματώδης· § θ. درنيه.

درو Π. **ṫιρέδ,** ὄν. θερισμός: — موسم ἐποχὴ θερισμοῦ· || — هنكام καιρὸς θέρους· || كر — **ṫιρὲδ-γκέρ,** θεριστής.

دروازه Π.**τερβαζέ,** ὄν. μεγάλη θύρα,θύρα τῆς αὐλῆς ἀνοίγουσα πρὸς τὴν ὁδόν· μεγάλη πύλη πόλεως ἢ φρουρίου.

دروب A.**τδροὶτ** [πλθ.τοῦ درب **τὲρτ**] ὄν. ὁδοί: زقاق و دروبك و اسواقك ταῖς ὁδοῖς σου καὶ ταῖς ἀγυιαῖς σου. || Π.**τδρούτ,**ὄν.εὐχή: خير نمود حضرت **[χαϊρ-νδμοὶτ]** ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος.

دروس A.**τδροὶς** [πλθ. τοῦ درس **τὲρς**]ὄν. μαθήματα : ابتدائيه — μαθήματα προκαταρκτικά.

دروع A. **τδροῦ'** [πλθ. τοῦ درع] ὄν. θώρακες.

دروغ Π. **τδρούγ,**ὄν. ψεῦδος: ايجاد— ἐπινόησις ψεύδους· || مصلحت آميز—ψεῦδος ἐξοικονομοῦν τὰ πράγματα, τελειόνον ὑπόθεσιν.

دروغزن Π.**τδροὶγ-ζέν,** ὄν. ψεύστης: —زن γυνὴ ψεῦστις· § ἀφ. دروغزنی τὸ ψεύδεσθαι, ψεῦδος.

دروكر Π.**τδρου-γκὲρ**[ἀντὶ درود كر **τδροὶτ-γκέρ,** ἐκ τοῦ درودن **τδρουτὲν** = πελεκῶ ξύλον, καὶ τῆς καταλ. كر] ὄν.λεπτουργός, ξυλουργός· ἐκ τῆς λέξεως ταύτης ἐγένετο κατὰ παραφθορὰν ἡ λέξις دولكر βλ.

درون Π.**τερούν,** ὄν. τὸ ἐσωτερικὸν πράγματός τινος, τὸ ἐντός: —خانه ، جامع ملكت τὸ ἐσωτερικὸν οἰκίας, τεμένους, χώρας· || و بيرون — τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, τὸ ἐντὸς καὶ τὸ ἐκτός· § μτφ. καρδία: —درد πάθος, λύπη τῆς καρδίας· || —اضطراب ἀγωνία τῆς καρδίας· || دلدن — ἐκ μέσης καρδίας, ἐκ βάθους ψυχῆς.

درون‌بين Π. **τερουν-πίν,**ὄν. ἐνδοσκόπιον [ἰατρ.].

دروند **τερβέντ,** ἀντὶ دربند βλ.

درونی Π. **τερουν-ί,** ἐπθ. ἐσωτερικός, ἐνδόμυχος, ἐγκάρδιος: —آه ἀναστεναγμὸς ἐνδόμυχος.

درويش Π. **τερβίς,**ὄν.πτωχός, ὀλιγαρκής: —و توانگر πτωχὸς καὶ πλούσιος· § μοναχὸς μουσουλμᾶνος, δερβίσης: —ك فكرى ὁ δερβίσης ὅ,τι ἔχει κατὰ νοῦν ἐκεῖνο καὶ λέγει [πρμ. ἀντιστοιχοῦσα τῇ ἡμετέρᾳ: ἡ ἀλεποῦ στὸν ὕπνον της πετεινοράκια βλέπει]· § ἐπθ. آدم — ἄνθρωπος λιτός, ἀπέριττος καὶ ἀγαθῆς καρδίας· § πλθ. درويشان .

درويشان Π. **τερβιὶ-άν,** πλθ. τοῦ درويش βλ.

درويشانه Π. **τερβιὶ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων δερβίσῃ, ἤτοι μοναχῷ μουσουλμάνῳ, μοναχικός, πτωχικός· § ἐπρ. ὡς δερβίσης, μοναχικῶς, λιτῶς, ἐγκρατῶς, πτωχικῶς.

درويشلك T. **τερβιὶ-λίκ,** καὶ Π. درويشی **τερβιὶί,** ὄν. ἡ κατάστασις ἢ ὁ τρόπος τοῦ ζῆν τοῦ δερβίσου, τοῦ μουσουλμάνου μοναχοῦ, λιτότης, ἐγκράτεια.

دره T. **τερέ,** ὄν. κοιλάς, ρύαξ: —ته ἐπιφάνεια ἀνώμαλος [κοιλάδες καὶ λόφοι]: —دن تپه‌دن سويلشمك συνομιλῶ περὶ ἀέρος καὶ ὑδάτων·||—دن صو كتيرمك φέρω νερὸν ἀπὸ χιλίους ρύακας,προβάλλω μυρίας δικαιολογίας, προσπαθῶ νὰ πείσω διὰ μυρίων μέσων·||—بكى **τερὲ-πεγί,** ἀρχαῖος εὐγενὴς ἔν τινι ἐπαρχίᾳ τοῦ κράτους ἐξασκῶν μεγάλην ἰσχὺν καὶ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, δεσπότης, τυραννίσκος, κ. δερέβεης·||—بكلكى **τερὲ-πεϊλιγί,** ἡ κατάστασις καὶ ἡ ἐπιρροὴ ἑνὸς τοιούτου εὐγενοῦς·||—اوى εἶδος μαράθρου· βλ. اوى تره.

دره A. **τερρέ,**ὄν. θ. σχοινίον ἢ μανδήλιον συνεστραμμένον,βούνευρον· τ.طوره βλ.

دره A. **τδρρὲ** [βλ. درّ] ὄν. θ. εἷς ἢ μέγας κόκκος μαργαρίτου· § μτφ. δάκρυ, λόγος κομψός, γλαφυρός·§πλθ. درات **τδρράτ.**

درهم Π. **τὲρ-χέμ,** ἐπθ. ἀνάμικτος, συγκεχυμένος, τεταραγμένος· βλ برهم .

درهم A. **τιρχέμ** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. δραχμή, ἤτοι ἀρχαῖον νόμισμα ἀργυροῦν· § δράμιον ἢ τὸ ἐν τετρακοσιοστὸν τοῦ βάρους τῆς παλαιᾶς ὀκκᾶς: شكر— يوز ἑκατὸν δράμια σακχάρεως·||—يكى νέον δράμιον, γραμμάριον·|| —صاتمق —πωλῶ δράμι δράμι, ἤτοι λίαν ἀκριβά: صاتمق ايستيور —— كنديني θέλει νὰ δείξῃ ἑαυτὸν πολύτιμον· § πλθ. دراهم **τεραχίμ.**

درهوا Π. **τὲρ-χεβά** [ἐκ τῆς προθ. در **τὲρ** καὶ τῆς λ. هوا] ἐν τῷ ἀέρι : — سر **σὲρ τὲρ χεβά,** ἐρωτόληπτος [κεφαλή].

درين T. **τερὶν** [κυρ. دريك] ἐπθ. βαθύς:— دكز، ير، قويو ، قاب θάλασσα, τόπος, φρέαρ, δοχεῖον βαθύ· || اويقو — ὕπνος βαθύς· || عقل— βαθὺς νοῦς· || فكرلى — βαθύνους· § ἐπρ. βαθέως: دوشونمك —σκέπτομαι βαθέως· || —دن كوكس چيرمك — — ἀναστενάζω βαθέως·§ ὄν. βάθος: —ى دكزك τὸ βάθος τῆς θαλάσσης· سس كلك ἔρχεται φωνὴ ἐκ τοῦ βάθους, βαθέως·

درينلتمك T. **τερὶν-λετμέκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τι βαθύ, βαθύνω [αἰτ.].

درينلشمك T. **τερὶν-λεδμέκ,** ρμ.οὐδ. καθίσταμαι βαθύς, βαθύνομαι.

درينلك T. **τερὶν-λίκ,** ὄν. βαθύτης·§ κοιλὰς βαθεῖα.

دريوز Π.**τεργιοὶζ** καὶ دريوزه **τεργιουζέ,** ὄν. ἐπαιτεία.

دريوزه‌كر Π. **τεργιουζὲ-γκέρ,** ὄν. ἐπαίτης.

دز T. **τὶζ,** ὄχος παριστάνων τὸν βόμβον· βλ. دزدق ،دزدز .

دز Π. **τὶζ,** ὄν. φρούριον [σπν.].

دزد Π.**τδζ-τὲ,**ὄν.κλέπτης·§ἀφ. دزدی **τδζτί,** τὸ ἔργον τοῦ κλέπτου· βλ. دزديده .

دزدار Π.**τὶζ-τάρ,**ὄν.φρούραρχος [λ.ἀρχ.].

دزديده Π. **τδζτιτὲ** [μτχ.τοῦ دزديدن **τδζτιτὲν**= κλέπτειν] κλαπείς, κλοπιμαῖος: —كوهر κόσμημα κλαπέν || —كاه βλέμμα λαθραῖον.

دزدز T. **τὲζ-τὲζ** [ἐκ τοῦ ز βλ.] ὄν. βόμβος·§στροφάς, ἀνέμη· συνών.چيقرق.

دزلاتمق T. ἡ دزلاق **τὲζ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. πτοῶ τινὰ, κάμνω νὰ ἐκβάλῃ ὀξεῖαν φωνήν.

دزلاق T. ἡ دزلاق **τὲζ-λάκ,**ἐπθ. γυμνός: طم طزلاق **τὴμ τὲζλάκ,** ὁλόγυμνος· || βλ. طاسلاق، طازلاق.

دزمان T. **τὲζμάν,** βλ. ديزمان.

دژم Π. **τιζέμ,** ἐπθ. τεθλιμμένος [σπν].

دساتير A. **τεδατίρ,** πλθ. τοῦ دستور **τδδτούρ·** βλ.

دری T. **τερί,** ὄν.δέρμα, βύρσα: —سی قوزی δέρμα ἀμνοῦ· || —سی قويون δέρμα προβάτου·||—سی يلان δέρμα ὄφεως·||— خام δέρμα ἀκατέργαστον· || — آق پرگامينه· || — يوزمك ἐκδέρω·||—برکيك ἓν δέρμα,ἓν ὀστοῦν,κ. πετσὶ καὶ κόκκαλον,ἤτοι κάτισχνος·||—باغلامق ἐπουλοῦμαι, πιάνω δέρμα.

دری Π. **τερί,** ἐπθ. περσικὸς [ἐπὶ γλώσσης]: —لسان ἡ περσικὴ γλῶσσα· § [ἀραβ.] θ. دريه **τεριγέ** : —لغت λέξις περσική.

دری A. **τδρρ-ί,** ἐπθ. λαμπρός : —كوكب ἀστὴρ λαμπρός·§πλθ. درارى **τεραρί.**

دريا Π. **τεργιά,** ὄν. θάλασσα: —روى ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης· || —لب τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, ἤτοι παραθαλασσία, παραλία· || —قپودان πλοίαρχος τῆς θαλάσσης κ. καπετάν πασᾶς [τίτλος ἀπονεμόμενος ἄλλοτε τῷ ὑπουργῷ τῶν ναυτικῶν·βλ. قپودان καὶ بحريه].

دريادل Π. **τεργιὰ-τὶλ,** ἐπθ. οὗ ἡ καρδία εὐρεῖα ὡς ἡ θάλασσα, μεγάθυμος, ἀνεκτικός.

دريانوش Π. **τεργιὰ - νούς,** ἐπθ. ὁ πίνων τὴν θάλασσαν, ἤτοι πολυπότης.

دريجه Π. **τερ.ιτσέ,** ὄν. θυρίδιον, παράθυρον.

دريده Π. **τεριτὲ**[μτχ. τοῦ دريدن **τεριτὲν**] ἐσχισμένος: —كريبان τράχηλος ἐσχισμένος·||چشم — **τεριτὲ-τσέμ,** ἀναιδὴς [οὗ ὁ ὀφθαλμὸς ἐσχισμένος].

دريغ Π. **τιρίγ,** ὄν.φειδώ,ἄρνησις, ἐκποίησις.‖ Ρμ. φείδομαι, ἀρνοῦμαι, ἀποποιοῦμαι [αἰτ. دن]: ايتمك — برشی ἀρνοῦμαί τινί τι || ايتزلر — ايستيلان معلوماتی δὲν ἀρνοῦνται [νὰ δώσωσι] τὰς ζητηθείσας πληροφορίας· || βλ. καὶ بيدريغ **πιτιρίγ·** § ἐπιφ. φεῦ! οἴμοι! δυστυχῶς! || βλ. ἐπόμ.

دريغا Π. **τιριγά,** ἐπφ.! οἴμοι! δυστυχῶς !

دريك T. **τερίν,** βλ. درين .

دريلنمك T. **τερι-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. καλύπτομαι ὑπὸ δέρματος, ἐπουλοῦμαι [ἐπὶ πληγῆς].

دريم T. **τιρίμ,** βλ. ديرم .

دساس A. **τεσσὰς** [ἐκ τοῦ دسیسه] ἐπθ. ραδιοῦργος.

دسامه A. **τεσαμέ,** ὄν. θ. [ἀνατ.] δικλίς, βαλβίς· § πλθ. دسامات.

دسائس A. **τεσαῖς,** πλθ. τοῦ دسیسه βλ.

دسپوت Ελ. **τεσπότ,** ὄν. δεσπότης, ἀρχιερεὺς ἢ ἐπίσκοπος.

دسپوتخانه T. **τεσποτ-χανέ,** ὄν. κατοικία δεσπότου, ἤτοι μητροπολίτου ἢ ἐπισκόπου, μητρόπολις, ἐπισκοπή.

دسپوتلق T. **τεσποτ-λούκ,** ὄν. τὸ ἀξίωμα δεσπότου, ἤτοι ἀρχιερατεία.

دست Π. **τέσ,** ὄν. χείρ: دست — تشبث بر شیه اورمق βάλλω εἰς τι χεῖρα ἐπιχειρήσεως, ἐπιχειρῶ τι·||— ب **πὲ τέσ,** εἰς τὴν χεῖρα: — ب سلاح **σιλὰχ πὲ τέσ,** τὸ ὅπλον εἰς τὴν χεῖρα, ἔνοπλος·|| — ب خامه **χαμὲ πὲ τέσ,** τὸν κάλαμον εἰς τὴν χεῖρα: دست ابتدار اولق — ب خامه λαμβάνω εἰς τὴν χεῖρα τὸν κάλαμον ὅπως γράψω·|| — بر سینهٔ عبودیت اولق **τέστ πὲρ σινέῖ ὄπουτιγέτ ὀλμάκ,** ἔχω τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους πρὸς ἔνδειξιν σεβασμοῦ ἀπέναντι ἐξόχου προσώπου·|| —ب— **τὲστ πὲ τέσ,** χέρι μὲ χέρι, ἤτοι συνεργασία, ἀλληλοβοήθεια : نشر و تعمیم مدنیت — وفاق اولق ب— خصوصنده κρατεῖν ἀλλήλους ἐκ τῆς χειρός, ἤτοι συνεργάζεσθαι ἐν τῇ διαδόσει τοῦ πολιτισμοῦ· § βλ. دستزن، دسترس، دردست، یکدست καὶ عرض·§ πλθ. دستان **τεστάν.**

دستار Π. **τεστάρ,** ὄν. κίδαρις [τ. صاریق]· بند — **τεσταρ-πέντ,** κιδαροφόρος [τ. صاریقلی].

دستارچه Π. **τεσταρ-τσέ,** ὄν. μανδήλιον.

دست‌آموز Π. **τὲστ-αμούζ,** ἐπθ. χειροήθης, ἥμερος [ἐπὶ πτηνῶν, ζώων].

دستان Π. **τεστάν,** ὄν. δόλος, ἀπάτη· § ἀντὶ داستان βλ. § πλθ. τοῦ دست χεῖρες.

دستاویز Π. **τὲστ-αβίζ,** ὄν. δῶρον ἐλάχιστον ἰδίᾳ μικροῦ πρὸς μεγάλον.

دستبرد Π. **τεστ-πὸρτ,** ὄν. δύναμις νικητοῦ, ἰσχύς, βία.

دستبسته Π. **τὲστ-πεστέ,** ἐπθ. ὁ ἔχων δεδεμένας ἢ ὁ διασταυρῶν τὰς χεῖρας ἐκ σεβασμοῦ: انتظار اولق —، — ἀναμένω [διαταγὰς] μὲ χεῖρας δεδεμένας·||اولق —، تکریم — δένω ἢ διασταυρῶ τὰς χεῖρας ἀπέναντί τινος ἐκ σεβασμοῦ·||βλ. ἐπόμ.

دست بند Π. **τὲστ-πέντ,** ἐπθ. ὁ δένων τὰς χεῖρας: اولق عبودیت — διασταυρῶ τὰς χεῖρας ἀπέναντί τινος ἐκ σεβασμοῦ.

دستبوس Π. **τὲστ-πούς,** ἐπθ. ὁ φιλῶν τὴν χεῖρα [βλ. بوس].

دستبوسی Π. **τὲστ-πουσί,** ὄν. χειρασπασμός, χειροφίλημα [ἐκ σεβασμοῦ].

دسترس Π. **τὲστ-ρές,** ἐπθ. ὁ ἐπιτυχών [οὗ ἡ χεὶρ ἔφθασε]. ‖ Ρμ. اولق — ἐπιτυγχάνω, ἀξιοῦμαι [δοτ]: اولق — معلوماته ἐπιτυγχάνω πληροφορίας·||اولق — املنه ἐπιτυγχάνω τοῦ ποθουμένου.

دستره Π. **τὲστερὲ** [ἐκ τοῦ دست καὶ اره βλ.] ὄν. πρίων [τῆς χειρός]: — کسمك ایله — κόπτω διὰ τοῦ πρίονος·||سی — زمین εἶδος πρίονος χρησιμεύοντος πρὸς πριόνισμα κυκλοτερές· || بالغی — πρίστης [ἰχθ.] βλ. فلاندره.

دسترەلمك T. **τεστερε-λεμέκ,** ρμ. μτδ. πριονίζω [αἰτ.].

دستزن Π. **τὲστ-ζέν,** ἐπθ. ὁ κτυπῶν ἢ βάλλων χεῖρα ἤτοι ἐπιχειρῶν, ἐπιλαμβανόμενος [δοτ.]: شروع اولدی — وظائف مهمه‌سنه ἔβαλε χεῖρα ἐνάρξεως, ἤτοι ἐπελήφθη τῶν σπουδαίων αὐτοῦ καθηκόντων.

دستك T. **τεστέκ,** ὄν. ὑποστήριγμα, ἤτοι μικρὰ δοκὸς τιθεμένη πρὸς ὑποστήριξιν τοίχου ἢ κλάδων δένδρου: اورمق — θέτω ὑποστήριγμα, ὑποστηρίζω διὰ δοκοῦ τοῖχον ἢ δένδρον.

دستکاه Π. **τὲστ-γκιάχ,** [κ. کزك **τεζγκιὰχ**] ὄν. τηλία ἤτοι τράπεζα, ἐφ' ἧς εὑρίσκονται τὰ ἐργαλεῖα τεχνίτου καὶ πρὸ τῆς ὁποίας οὗτος ἐργάζεται, συνεργεῖον : مرانغوز — τράπεζα ξυλουργοῦ·||سی — چولها ὑφαντήριον ὑφάντου· § μηχανὴ βιομηχάνου κινουμένη διὰ χειρός·§ τὸ μέρος τοῦ ἐργαστηρίου ἢ καταστήματος ἢ οἰνοπωλείου ἔνθα γίνεται συμφωνία ἢ ληψοδοσία, ἐκτιθεμένων τῶν πρὸς πώλησιν.

دستکاهجی T. **τεστγκιαχ-τσή,** ἢ **τεζγκιαχτσή,** ὄν. ἐργάτης ἐργαζόμενος διὰ μηχανῆς χειροκινήτου.

دستکاهدار Π. **τεστγκιαχ-τάρ,** ἢ **τεζγκιαχτάρ,** ὄν. ὑπάλληλος καταστήματος, καφενείου, οἰνοπωλείου, ἱστάμενος πρὸ τῆς τραπέζης ἔνθα γίνεται ἡ συμφωνία ἢ ληψοδοσία.

دستکاهلامق T. **τεστγκιαχ-λαμάκ,** ἢ **τεζγκιαχλαμάκ,** ρμ. μτδ. θέτω τὴν ἐργασίαν εἰς τὴν τηλίαν ἢ εἰς τὴν μηχανήν· μτφ. θέτω τὰς βάσεις τοῦ ἔργου, διοργανίζω τὸ πρᾶγμα [αἰτ.].

دستکش Π. **τὲστ-κέ,** ἐπθ. ὁ ἀποσύρων τὴν χεῖρα, ἀποσυρόμενος, παραιτούμενος.

دستکشا Π. **τὲστ-κισά,** ἐπθ. ὁ ἀνοίγων χεῖρα: اولق تضرع — ἀνοίγω χεῖρα ἱκεσίας, δέομαι·||اولق سؤال — ἀνοίγω χεῖρα ἐπαιτείας, ἐπαιτῶ.

دستکاهمك T. **τεστεκ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. ὑποστηρίζω διὰ δοκοῦ τοῖχον, δένδρον κτλ. [αἰτ.].

دستکیر Π. **τὲστ-γκίρ,** ἐπθ. ὁ χεῖρα κρατῶν, ἀρωγός, βοηθός, προστάτης.

دستکیرلك T. **τεστγκιρ-λὶκ** καὶ Π. دستکیری **τεστγκιρ-ί,** ὄν. ἀρωγή, βοήθεια, προστασία.

دستمال Π. **τὲστ-μάλ,** ὄν. χειρόμακτρον, μανδήλιον.

دستمایه Π. **τὲστ-μαγέ,** ὄν. κεφάλαιον [βλ. καὶ سرمایه].

دستور Π. **τεστὸρ,** ὄν. ἄδεια: — بغه کیرلر ἄνευ ἀδείας δὲν εἰσέρχεταί τις εἰς τὴν ἄμπελον [πρμ.]· § ἐπιφ. ἐπιτρέπεται; ἢ κάμετέ μοι τόπον, προσέξατε, δώσατε τόπον ὅπως διέλθω.

دستور Α. **τσστούρ,** ὄν. συλλογὴ νόμων, κανονισμῶν, ὀθωμανικοὶ κώδικες· || العمل — **τσστούρου-λ-αμέλ,** κανὼν ἐνεργείας, ἤτοι ὁ ἐν ἰσχύϊ νόμος, κανών· § ἀξίωμα ἤτοι λόγος μὴ χρήζων ἀποδείξεως: — ریاضی ἀξίωμα μαθηματικόν·§ βεζίρης: — مکرم βεζίρης ἔξοχος **[μσκερρέμ]·** § πθλ. دساتیر **τεσατίρ.**

دسته Π. **τεστὲ** [κοινῶς **τεστὲ**] ὄν. δέσμη, δεσμίς, ἀνθοδέσμη, δωδεκάς: — کاغد μία δέσμη χάρτου·|| — چوراب μία δέσμη περικνημίδων·|| — — κατὰ δεσμίδας· || — چوجق δωδεκὰς παίδων· § λαβή· ὕπερος κ. γουδοχέρι.

دسته‌لمك T. **τεστε-λεμέκ,** κ. **τεστελεμέκ,** ρμ. μτδ. κάμνω δέσμην, δέμα, δένω εἰς δεμάτιον [αἰτ.].

دستی Π. **τεστ-ί,** κ. **τεστί,** ὄν. ἀμφορεύς, λάγηνος, στάμνος, ὑδρία : سی — صو ὑδρία·||سی — یاغ λάγηνος ἐλαίου.

دستیار Π. **τεστ-γιάρ,** ὄν. ἀρωγός, βοηθός.

دستیاری Π. **τεστγιαρ-ί,** ὄν. ἀρωγή, βοήθεια: — همم و عنایات مبجلهٔ حضرت پادشاهی τῇ ἀρωγῇ τῆς σεβαστῆς μεριμνης καὶ τῶν χαρίτων τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου.

دستینه Π. **τεστ-ινέ,** ὄν. βραχιόνιον.

دسکره **τεσκερὲ** ἢ **τεσκερέ,** βλ. تسکره.

دسم Α. **τεσὲμ** ὄν. στέαρ, λίπος κ. ἄλειμμα: — نعشی στέαρ τῶν πτωμάτων· § βούτυρον νενοθευμένον· § ἐπθ. παχύς· θ. دسمه **τεσεμέ:** اجسام دسمه σώματα παχέα, λιπαρά.

دسیسه Α. **τεσισέ,** ὄν. θ. δόλος, ἀπάτη, ραδιουργία, τέχνασμα·§ πλθ. دسائس **τεσαῖς.**

دسیسه‌کار Π. **τεσισε-κιάρ,** ἐπθ. ραδιοῦργος, δόλιος.

دسیسه‌کارلق Τ. **τεσισεκιαρ-λὶκ,** ὄν. δολιότης, ραδιουργία.

دسیسه‌لی Τ. **τεσισε-λί,** ἐπθ. ὁ περιέχων δόλον, ἀπάτην, ραδιουργίαν.

دسیترو Γλ. **τεσιμέτρο** [décimètre] ὄν. δεκατόμετρον.

دشت Π. **τέσ,** ὄν. πεδιὰς ἔρημος.

دشمك Τ. **τεσμέκ,** βλ. دیشمك.

دشمن Π. **τσμὲν** κ. **τσυμάν,** ὄν. ἐχθρός: اسکی دوست — اولز ὁ ἀρχαῖος φίλος δὲν γίνεται ἐχθρὸς [πρμ.]· || — جان ἐχθρὸς θανάσιμος, ἄσπονδος· || — قاشیق — ی οἰκογένεια, ἄνθρωποι ὧν ἡ συντήρησις εἶναι εἰς βάρος τινὸς [κ. λ. ἐχθρὸς τοῦ κοχλιαρίου]· ||اولق — γίνομαι ἐχθρός· § πλθ. دشمنان **τσμενάν.**

دشمنان Π. **τσμεν-άν,** πλθ. τοῦ دشمن βλ.

دشمنانه Π. **τσσμεναν-έ,** ἐπθ. ἐχθρικός, πολέμιος: — تعرضات προσβολαὶ ἐχθρικαί· § ἐπρ. ἐχθρικῶς, πολεμίως.

دشمنشكن Π. **τσσμὲν-σικέν,** ἐπθ. ὁ θραύων τὸν ἐχθρόν, νικητής.

دشمن كام Π. **τσσμὲν-κιάμ,** ἐπθ. οὗ ὁ σκοπὸς ἐχθρικός.

دشمنلك Τ. **τσσμεν-λὶκ** κ. **τσυσμανλὶκ,** ὄν. ἔχθρα.

دشنام Π. **τσσ-νάμ,** ὄν. δυσφημία ὕβρις: — آغاز ايلدى—ἤρχισε τὰς ὕβρεις.

دشنه Π. **τεανέ,** ὄν. ἐγχειρίδιον.

دشوار Π. **τσσβάρ,** ἐπθ. δυσχερής, δύσκολος: — امر ὑπόθεσις δυσχερής.

دشيك Τ. **τεσὶκ,** βλ. ديشيك .

دعا Α. **τσ'ά,** ὄν. δέησις, παράκλησις, εὐχή: — كتابى —εὐχολόγιον· || اوقودى —ر ἀνέγνωσε μίαν εὐχήν· || —لرم نه زمان مستجاب يارب اولور Θεέ! αἱ δεήσεις μου πότε θὰ εἰσακουσθῶσι; || — خير ἀγαθὴ εὐχή, εὐλογία· || —بد κακὴ εὐχή, κατάρα· || — ده قصورمز يوق ἐν τῇ προσευχῇ ἔλλειψιν δὲν ἔχομεν, ἤτοι δὲν παύομεν δεόμενοι· || —باق الله **τακὴ ἐτ-τσ'ά,** ἐπὶ τούτοις ἡ εὐχή! ἤτοι ὑγίαινε, χαῖρε! [λέξεις τυπικαὶ ἐν τέλει ἐπιστολῶν πρὸς ἐπισφράγισιν τοῦ λόγου]· ||—لره στὴν εὐχήν, ἤτοι χαῖρε [ἀποχαιρετισμός]. ‖ Ρμ. εὔχομαι [δοτ.]: سزه دعالر ايديور σᾶς εὔχεται, ἤτοι προσφέρει ὑμῖν τὰς εὐχάς του. || آنا—سنى الق—λαμβάνω τὴν εὐχήν τινος: و باباسنك خير — سنى الان چوجق τὸ τέκνον τὸ λαμβάνον τὴν εὐχὴν τῶν γονέων αὐτοῦ· ||—سى طوتلمق εἰσακούεται ἡ εὐχή τινος [πιάνεται]· § πλθ. ادعيه **ἐτιγὲ** καὶ دعوات **τσαβὰτ** [βλ. دعوه].

دعات Α. **τσ'άτ,** πλθ. τοῦ داعى **τσαῖ-** βλ.

دعاجى Τ. **τσ'α-δζῆ,** ὄν. ὁ εὐχόμενος ὑπὲρ τῆς ὑγιείας, εὐεξίας τινός, εὐχέτης, θεράπων ἀφωσιωμένος: —يم— εἶμαι εὐχέτης, εὔχομαι ὑπὲρ ὑμῶν [φιλοφρόνησις δι' ἧς ἀπαντῇ τις εἰς ἀνώτερον ἐρωτῶντα περὶ τῆς ὑγιείας αὐτοῦ]· § εὐχολόγος· βλ. دعاكوى .

دعاجيلق Τ. **τσ'αδζη-λὶκ,** ὄν. τὸ εὔχεσθαι ἢ ἀφοσίωσις κτλ. βλ. προηγ.

دعاخوان Π. **τσ'ὰ-χάν,** ἐπθ. εὐχέτης· ὁ ἀναγινώσκων εὐχήν.

دعاكوى Π. **τσ'ὰ-γκιὸϊ,** ἐπθ. ὁ ποιῶν εὐχὴν ὑπέρ τινος, εὐχέτης· § εὐχολόγος Οὐλεμᾶς [علما] μισθοδοτούμενος ὅπως ποιῇ εἰς τὰ τεμένη εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ ἄνακτος καὶ τοῦ κράτους· §πλθ. دعاكويان **τσ'αγκιὸϊ-γιάν.**

دعاكويلق Τ. **τσ'αγκιὸϊ-λὶκ,** ὄν. τὸ ἀξίωμα τοῦ εὐχολόγου· βλ. λ. προηγ.

دعاكويى Π. **τσ'αγκιὸ-γὶ,** ἐπθ. εὐχετικός, ὁ ἀνήκων εὐχέτῃ: — تقرير ταμεῖον εὐχετικόν.

دعامه Α. **τσι'αμέ,** ὄν. θ. στήριγμα [οἰκοδομῆς]· § πλθ. دعائم **τσε'αΐμ.**

دعاوى Α. **τσε'αβὶ** [πλθ. τοῦ دعوى] ὄν. θ. ἀγωγαί, δίκαι: — اداره—ء διοικητικαὶ ἀγωγαί· || —ء جزائيه ποιναὶ ἀγωγαί· ||—ء حقوقيه πολιτικαὶ ἀγωγαί· || —قلمى δικαστικὸν γραφεῖον· || —وكلاى δικηγόροι· || —ناظرى ἄλλοτε οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης, καλούμενος σήμερον عدليه ناظرى · βλ. عدليه .

دعوا Α. **τσ'ὰ-βᾶ,** βλ. دعوى .

دعوات Α. **τσ'ὰ-βὰτ** [πλθ. τοῦ دعوت، دعوى] ὄν. θ. εὐχαί: — خيريت آيات εὐχαὶ ἀγαθαὶ **[χαϊριγὲτ-ἀγιὰτ]** ἤτοι ὑπέρ τινος.

دعواجى Τ. **τσ'α-δζῆ,** ὄν. ἐνάγων, ἀντίδικος: — كيم τίς ὁ ἐνάγων;

دعواجيلق Τ. **τσ'αδζη-λὶκ,** ὄν. τὸ εἶναι ἐνάγοντα, ἀγωγή, ἀπαίτησις· || —ايتمك κάμνω ἀγωγήν, ἔχω ἀπαίτησιν.

دعوالى Α. **τσ'α-λῆ,** ἐπθ. ὁ περὶ οὗ ὑπάρχει ἀγωγή, ἐπίδικος, διαφιλονεικούμενος· § ὁ ἔχων ἀξιώσεις: آدم — ἐγωϊστής.

دعائى Α. **τσ'αΐ** [ἐκ τοῦ دعا] ἐπθ. ὁ περιέχων ἢ ἐκφράζων εὐχήν, εὐκτικός· § θ. دعائيه **τσ'αϊγὲ:**—ه πρότασις ἐκφράζουσα εὐχήν· || —زمزمهء μέλος περιέχον εὐχήν.

دعوت Α. **τσ'α'βέτ,** ἀφ. θ. πρόσκλησις: — تذكره‌سى γράμμα προσκλήσεως, προσκλητήριον· || —ه اجابت لازم εἰς τὴν πρόσκλησιν ἀνάγκη νὰ ὑπακούῃ τις, ἤτοι δέον νὰ δέχηται τὴν πρόσκλησιν· § [συνεκδ.] γεῦμα: —ده ايدى ἐν προσκλήσει]· § κλῆσις, κλήτευσις [δικαστ.]:

واقعه اوزرينه — συνεπείᾳ τῆς γενομένης κλητεύσεως. ‖ Ρμ. προσκαλῶ, κλητεύω [δοτ. αἰτ.]: ايتدى كندوسنى ضيافته προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸ γεῦμα· || اولنامش مدعى عليه ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐκλητεύθη· || اولنمى—شخص ثالث κλήτευσις τρίτου προσώπου, προσεπίκλησις· § προκαλῶ, προξενῶ [αἰτ.]: ايتمك اويقوبى—προκαλῶ ὕπνον· || ايديرير سؤظنى προκαλεῖ ὑπόνοιαν· § βλ. καὶ دعوه .

دعوتجى Τ. **τα'βετ-δζί,** ὄν. ὁ προσκαλῶν, ἀπεσταλμένος ἵνα προσκαλέσῃ.

دعوتلى Τ. **τα'βετ-λί,** ἐπθ. προσκεκλημένος [δοτ.] : — دوكونه προσκεκλημένος εἰς γάμον.

دعوتنامه Π. **τα'βετ-ναμέ,** ὄν. προσκλητήριον· § κλῆσις· βλ. καὶ دعوتيه .

دعوتيه Α. **τα'βετ-γὲ,** ὄν. θ. δῶρον διδόμενον εἰς ὑπηρέτην διαβιβάζοντα πρόσκλησιν· § [δικ.] κλῆσις [τὸ ἔγγραφον]· λέγεται καὶ دعوتيه ورقه‌سى **τσαβετιγὲ βερακασὴ.**

دعوه Α. **τα'βέ,** ἀντὶ دعوت [ὅταν λάβῃ τὸ ἀρθ. ἄρθ. ال] ὄν. θ. εὐχή: مستجاب الدعوه **μισττεδζάπου-τ-τσαβέ,** οὗ ἡ εὐχὴ εἰσακούεται· § πλθ. دعوات **τσαβάτ.**

دعوى Α. ἢ دعوا **τσ'α'βᾶ,** ὄν. θ. ἀγωγή, διαφορά, δίκη, διεκδίκησις· διϊσχυρισμός, ἀξίωσις· πρότασις, πρόβλημα [μθμ.]: دعواى شخصيه προσωπικὴ ἀγωγή· || —صاحب ὁ ἔχων ἀγωγήν, ἐνάγων· || باطله دعواى μάταιος διϊσχυρισμός· || —اثبات ἀπόδειξις ἀγωγῆς, ἢ διϊσχυρισμοῦ· || تحت دعواده كتمه ὑπόδικον κτῆμα **[τάχτι τσαβὰτὰ πουλουνάν]**· || دين مؤجلى دعواده ἐν τῇ ἀγωγῇ περὶ χρέους ἐπὶ προθεσμίᾳ. ‖ Ρμ. ποιῶ ἢ κινῶ ἀγωγήν, ἐνάγω, ἀπαιτῶ, διεκδικῶ [αἰτ.δη]: ايتمك بر كيمسه‌دن بر شى—διεκδικῶ τι παρά τινος, ἀπαιτῶ τι παρά τινος δικαστικῶς· || بر كيمسه ديكر كمسنه دن الهجق — ايتدكده ἐνάξῃ τινὰ διὰ χρέος· || اولنامش بر شى—πρᾶγμα μὴ αἰτηθέν, περὶ οὗ δὲν ἐγένετο ἀγωγή, αἴτησις· || دعواسنده بولنمق **[τσαβασιντά],** διϊσχυρίζομαι, διεκδικῶ: حيث مليه دعواسنده بولنان بر صادق دولت τῷ κράτει ἔχων ἀξιώσεις φιλοπατρίας.

دغا Π. **τεγά,** ὄν. δόλος, μοχθηρία· § ἐπθ. δόλιος, μοχθηρός· βλ. καὶ دغل .

دغدغه Α. **τσαγτσαγά,** ὄν. θ. τύρβη, ταραχή, ἀνησυχία: — دنيا ء— τύρβη τοῦ κόσμου· || معيشت ء— τύρβη τοῦ βίου· || عائله ء— τύρβη τῆς οἰκογενείας· || حيات ايتمك ترك ر— καταλείπω τὴν τύρβην τοῦ βίου.

دغل Π. **τεγάλ,** ὄν. δόλος, νόμισμα κίβδηλον باز— **τεγαλ-τσάζ,** δόλιος· βλ. دغا .

دف Π. **τεφ̀** ἢ Α. دف **τεφ̀φ̀** [κ. تف **τεφ̀**] ὄν. σεῖστρον κ. δέφι : ى—عرب σεῖστρον ἀραβικόν· || ى— آيوجى σεῖστρον ἀρκτοκόμου· || زن— **τεφ̀-ζέν,** ὁ κρούων τὸ σεῖστρον.

دفاتر Α. **τεφατὶρ** [πλθ. τοῦ دفتر] ὄν. κατάστιχα ἤτοι βιβλία λογιστικά, ἐμπορικὰ ἢ πρωτοκόλλου, ἀρχεῖα, κατάλογοι: —مالیه βιβλία, κατάστιχα τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν· || تجاريه — βιβλία ἐμπορικά.

دفائن Α. **τεφαΐν,** πλθ. τοῦ دفينه βλ.

دفتر Α. **τεφτὲρ** [ἐκ τοῦ ἑλλ. διφθέρα] ὄν. κατάστιχον ἤτοι βιβλίον λογιστικόν, ἐμπορικὸν ἢ πρωτοκόλλου, ἀρχεῖον, κώδιξ, κατάλογος: —آ μέγα βιβλίον καὶ ى—يومیه ἡμερολόγιον [ἐμπ.]· || —امينى ὁ ἐπὶ τῶν ἀρχείων [ὑπάλληλος]· || —اعمال βιβλίον τῶν πράξεων **[ἀμάλ],** ἤτοι βιβλίον ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐν ᾧ ἐγγράφονται αἱ πράξεις ἑκάστου· || ى—قره οὗ τὸ βιβλίον τῶν πράξεων μέλαν, ἁμαρτωλός· || —يازمق ἢ چيرمك ه— ἢ كچ ايتمك قيد καταχωρίζω ἢ ἐγγράφω εἰς τὸν κώδικα, πρωτοκολλῶ, καταγράφω· § πλθ. دفاتر .

دفتر خاقانى Α. **τεφτέρ-ι χακανί,** ὄν. αὐτοκρατορικὸν κτηματολόγιον, ἢ γραφεῖον ἐν ᾧ ἐνεργοῦνται αἱ πράξεις τῆς πωλήσεως καὶ μεταβιβάσεως τῶν ἀκινήτων καὶ ἐξ οὗ ἐκδίδονται οἱ τίτλοι τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῶν : نظارتى — ὑπουργεῖον ἢ διεύθυνσις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ κτηματολογίου.

دفتر خانه Π. **τεφτερ-χανέ,** ὄν. ταὐτὸ προηγ.

دفتردار Π. **τεφτερ-τάρ,** ὄν. οἰκονομικὸς ἔφορος, ἤτοι γενικὸς διευθυντὴς καὶ ἐλεγκτὴς τῶν οἰκονομικῶν νομαρχίας [ἤτοι βιλαγετίου ولايت] οἱ τῶν ἐπαρχιῶν [سنجاق **σανδζάκ,** ἢ لوا **λιβᾶ**] καλοῦνται محاسبه‌جى **μουχασεπεδζή** ἤτοι λογισταί, οἱ δὲ τῶν ὑποδιοικήσεων [قضا **καζᾶ**] مال مديرى **μὰλ-μσττιρί,** διευθυνταὶ τῶν οἰκονομικῶν.

دفتردارلق T. **defterdarlyk,** ὄν. θέσις ἢ ἀξίωμα τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου ἤτοι γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν οἰκονομικῶν νομαρχίας.

دفع A. **def',** ρ. ἀφ. ἀπώθησις, ἀπόκρουσις, ἀποσόβησις, ἀποπομπή· πληρωμή, θεραπεία ἀνάγκης: دشمن ـــ ἀπόκρουσις ἐχθροῦ·‖ ى — غوائلك ἀποσόβησις περισπασμῶν· ‖ ـــ يل ἀποσόβησις κακοῦ, ἀπαλλαγὴ ἀπὸ ἀνησυχίας, ἐνοχλήσεως, κ. ξεφόρτωμα· ‖ ـــ دعوى ἀπόκρουσις ἀγωγῆς·‖ ـــ كافى احتياجزى ἱκανὸν νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀνάγκην ἡμῶν·‖ ـــ طبع κένωσις ἤτοι φυσικὴ ἀνάγκη. ‖ Ρμ. ἀπωθῶ, ἀποκρούω, ἀποσοβῶ, ἀποπέμπω, ἀποτίω, θεραπεύω ἀνάγκην [αἰτ.]·‖ اولق — ἀπέρχομαι [ἐπὶ κακοῦ, ἤτοι γκρεμίζομαι, φεύγω]: اول — **def'-ōl,** ἄπιθι, ἔρρ'ἐς κόρακας, κ. γκρεμίσου! ‖ اولدى كيتدى — ἔφυγε [κ. γκρεμίσθηκε].

دفعاً A. **def'-en,** ἐπρ. πρὸς ἀποσόβησιν, ἀπόκρουσιν: لحظ النفس — **def'en lì χάζι-n-nefs,** πρὸς ἀποσόβησιν τῆς ἡδονῆς τοῦ ἐγώ, ἤτοι διὰ νὰ μὴ ἱκανοποιηθῇ ὁ ἐγωϊσμός.

دفعات A. **def'āt** [πλθ. τοῦ دفع] ὄν. θ. φοραί: ايله — **def'ātle,** ἤ — بال **ti-t-tef'āt,** πολλὰς φοράς, ἐπανειλημμένως: ايله — خبر ويردم ἐπανειλημμένως ἔδωκα εἰδησιν.

دفعة A. **def'at-en** [αἰτ. τοῦ دفع] ἐπρ. διὰ μιᾶς: تأديه — ἀποτίω διὰ μιᾶς·‖ بعد اخرى — **def'atenpāre ōχrá,** ἐπανειλημμένως· §αἴφνης: ظهور — αἴφνης παρουσιάζομαι.

دفعه A. **def'á,** ὄν. θ. φορά: — ر ἅπαξ· ‖ — ايكى δίς·‖ — بيك μυριάκις·‖ — قاچ ποσάκις·‖ — بو ταύτην τὴν φοράν·‖ — بعض ἐνίοτε·‖ — چوق πολλάκις·‖ — اولى واخره — πρώτη **[ὁλᾶ]** καὶ τελευταία φορά· § πλθ. دفعات **def'át·** § δυϊκ. دفعتين **def'atéïn.**

دفن A. **téfn,** ρ. ἀφ. ἐνταφίασις, ταφή: ميت — ἐνταφίασις νεκροῦ·‖ ى — اموات ἐνταφίασις νεκρῶν. ‖ Ρμ. θάπτω, ἐνταφιάζω [δοτ. αἰτ.].

دفنه Ελ. **téfne,** ὄν. δάφνη: دالى — κλάδος δάφνης·‖ آغاجى — δάφνη [δένδρον]·‖ كل — **gkiöl. tefné,** ροδοδάφνη·‖ — يمشلو **gemiöli téfne,** δαφνοκέρασος.

دفه T. **tefé,** ἤ **tefè,** ὄν. ἐφίππιον μὲ ποδιὰς στρογγύλας· § πρᾶγμα στρογγύλον ὡς τὸ σεῖστρον [دف **téf**]·§κύλινδρος ἢ δέμα ὑφάσματος ἢ μετάλλου εἰς λεπτὰς πλάκας.

دفه جى T. **tefe-dzi,** ὄν. τοκογλύφος, τοκιστής· § ἀφ. دفه جيلك τοκογλυφία.

دفه لى T. **tefe-lí,** ἢ تفه لى **tefelí,** ἐπθ. πυκνός[ὕφασμα]: ـــ ὕφασμα πυκνόν.

دفين A. **tefín** [ἐκ τοῦ دفن] ἐπθ. τεθαμμένος: خاك عطرلى ـــ τεθαμμένος ἐν γῇ μυροβόλῳ [ἐπὶ ἁγίου παρὰ μουσουλμάνοις].

دفينه A. **tefiné,** ὄν. θ. θησαυρὸς τεθαμμένος: بولمق — εὑρίσκω ἢ ἀνακαλύπτω θησαυρόν·‖ چيقارمق — ἐξάγω ἐκ τῆς γῆς θησαυρὸν κεκρυμμένον· § πλοῦτος ἀπροσδόκητος· περιουσία ἀνεξάντλητος· § πλθ. دفائن **tefaïn:** ـــ كشف ἀνακάλυψις θησαυρῶν.

دق A. **tákk,** ρ. ἀφ. κροῦσις. ‖ Ρμ. κρούω· ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: باب ايتمك — κρούω τὴν θύραν· § ρμ. ἀρθ. من دق دق **mèn tákka toŭkka,** ὅστις τύπτει, τύπτεται [ἤτοι ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν]·§[φαρμ.] σύντριψις, συντρίβω, λειανίζω.

دق A. **tákk,** ὄν. φθίσις [λεπτὴ νόσος· τ. خسته‌لك ايجه βλ. ايجه].

دقاق A. **tikák,** ὄν. εἰλεὸν [ἔντερον]· συνών. شيردن اعورى: ـــ τυφλὸν ἔντερον.

دقائق A. **tekaïk** [πλθ. τοῦ دقيقه] ὄν. θ. λεπτότητες ἤτοι λεπτομέρειαι ἢ λεπτὰ ζητήματα γλώσσης κτλ.: ادبيه ـــ λεπτότητες φιλολογικαί·‖ اكتاه — **tekaïk-iktináχ,** τὸ βάθος τῶν λεπτοτήτων, ἤτοι ὁ γινώσκων κατὰ βάθος τὰς λεπτότητας, βαθὺς γνώστης.

دقت A. **tnkkát,** ὄν. θ. λεπτότης, προσοχή: — نظر ὄμμα προσοχῆς·‖ نظر ـــ ندن — ἐξάγω ἐκ τῆς γῆς θησαυρὸν κεκρυμμένον· § πλοῦτος ἀπροσδόκητος· περιουσία ἀνεξάντλητος· § πλθ. دقائق **tekaïk·** βλ.

دقه لق T. **takpka-lík,** ἐπθ. ὁ εἰς ἓν λεπτὸν γινόμενος, στιγμιαῖος: ايكى — ايش ὑπόθεσις δύο λεπτῶν.

دقيق A. **tekpk-ñ,** θ. دقيقه **tekpkpyè** [ἐκ τοῦ دقيق **tekìk**] ἐπθ. ἀλευρώδης, ἀλφιτοειδής.

دك T. **ték,** πρόθ. μέχρι [δοτ.]: — صباحه μέχρι πρωΐας·‖ — ويانه μέχρι Βιέννης· ‖ βλ. دكين καὶ ρμ. دكمك.

دك T. **ték,** ὄν. δόλος, τέχνασμα, ἀπάτη· ‖ Ρμ. دكمك — ἀπατῶ.

دك T. **tèn** [λ. ἀρχ.] ὄν. ποσόν, βαθμός, τρόπος, εἶδος, δοκιμή, πεῖρα: دوشمك — δοκιμάζω· ‖ βλ. καὶ دكمك، دكسز، دكلو. دكتمك،

دكاكين A. **tekyakín** [πλθ: τοῦ دكان] ὄν. ἐργαστήρια, καταστήματα.

دكان A. **tökkyán** κ. **tökyán,** ὄν. ἐργαστήριον, κατάστημα· § πλθ. دكاكين **tekyakín.**

دكانچه Π. **tökkyan-tzé,** ὄν. μικρὸν ἐργαστήριον.

دكانجى T. **tökyan-dzí,** ὄν. ἐργαστηριάρχης· § ἀφ. دكانجيلق τὸ ἔργον τοῦ ἐργαστηριάρχου.

دكتمك T. **tene-t-mèk** [ἐκ τοῦ دك **ték,** βλ. دكمك] ρμ. διαμ. βάλλω νὰ δοκιμάσωσι [δοτ. αἰτ.].

دكديرمك T. **tekyirmèk** ἢ دكرمك **tekyirmèk** [ἐκ τοῦ دكك] ρμ. μτδ. κάμνω νὰ ἐγγίσῃ, νὰ φθάσῃ, ἢ νὰ εὕρῃ τιμὴν, ἀξίαν, διαβιβάζω, ὑπαινίττομαι [δοτ. αἰτ.].

دكر T. **tekyèr** [γ' προσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ ρημ. دكك **tekymèk** = ἀξίζω] μτχ. ὁ ἀξίζων, προσήκων, ἀνάλογος: يا — τιμὴ ἢ ἀντίτιμον ἀνάλογον, ὅσον ἀξίζει· § ὄν. ἀξία: وار — ἔχει ἀξίαν·‖ يك — **tekyerí-ílle,** μὲ τὴν ἀξίαν του·

دكرسز T. **tekyer-sís,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἀξίας, εὐτελής, εὐθηνός: حلقه قاچ — بر بهاسز بيله‌زك κρίκοι τινὲς βραχιονίων ἄνευ ἀξίας καὶ εὐτελεῖς· ‖ فكرسز بر محرر — συγγραφεὺς εὐτελὴς καὶ ἄνους· § ἐπρ. εὐτελῶς, εὐθηνά: مالى صاتمق — πωλῶ τὸ ἐμπόρευμα εἰς εὐτελῆ τιμήν.

دكرلى T. **tekyer-lí,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξίαν, τιμήν, πολύτιμος: شى بر — πρᾶγμα πολύτιμον.

دكرمك T. **tekyirmék,** βλ. دكديرمك.

دكرمن T. ἢ دكرمان **tekyirmèn** [κατὰ τὸ لهجه, ἐκ τοῦ تكر **tekèr** = τροχὸς] ὄν. μύλος: ى — اون μύλος ἀλεύρου· ‖ ى — ياغ μύλος ἐλαίου, ἐλαιοτριβεῖον· ‖ ى — قهوه μύλος τοῦ καφέ· ‖ ى — يل ἀνεμόμυλος· ‖ ى — صو ὑδρόμυλος· ‖ ى — بيكير μύλος κινούμενος δι' ἵππων· ‖ ى — ال χειρόμυλος· ‖ طاشى — μυλόπετρα· ‖ ـــ ده صمال آغارتمق — πτερὰ τοῦ μύλου·‖ پروانه‌سى λευκαίνω τὸν πώγωνα ἐν τῷ μύλῳ, ἤτοι γηράσκω χωρὶς ν' ἀποκτήσω πείραν, σύνεσιν [ρμ.].

دكرمنجى T. **tekyirmen-dzí,** ὄν. μυλωθρός· § ἀφ. دكرمنجيلك **tekyirmendzilík,** τὸ ἔργον τοῦ μυλωθροῦ.

دكرمى T. **tekyirmí** [κατὰ τὸ لهجه, ἐκ τοῦ تكر **tekèr** = τροχὸς] ἐπθ. στρογγύλος, σφαιρικός: چمره — πρόσωπον στρογγύλον· § τετράγωνος, ἤτοι οὐτινος τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος εἶναι τὸ αὐτό: دولبند — ὀθόνη τετράγωνος.

دكرميلمك T. **tekyirmi-lenmék,** ρμ. οὐδ. στρογγυλαίνω, παχύνω, γίνομαι εὐτραφής.

دكز T. ἢ دكيز **tekyiz** [κατὰ τὸ لهجه, κυρίως دنكيز **tekyiz** ἐκ τοῦ دك **tèk** = ὁμαλὸς] ὄν. θάλασσα: — آق λευκὴ θάλασσα, ἢ Μεσό-

γενος. ‖ — قره Μαύρη θάλασσα, Εὔξεινος. ‖ ى — مرمره ἡ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ, Προποντίς. ‖ ى — اجه Τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, Ἀρχιπέλαγος. ‖ بالطق ى — وندیك Ἀδριατικὸν πέλαγος. ‖ ى — ه Βαλτική. ‖ ى — آزاق ἡ Ἀζοφική. ‖ اچ — میدوگنوس ἀνάθετον: — طیش ἐξωτερικὴ θάλασσα, ἤτοι ὠκεανός. ‖ — اچیق πέλαγος, ὠκεανός. ‖ ى — شاب Ἐρυθρὰ Θάλασσα. ‖ — صاری Κιτρίνη Θάλασσα. ‖ — مأی Κυανῆ Θάλασσα. ‖ قیسی — ἐενιζ κπόϑη, ἡ کاری — παραλία, ἀκτή. ‖ آشوری — πέραν τῆς θαλάσσης, ὑπερθαλάσσιος. ‖ ى — محاربه ναυμαχία. ‖ صالیانغوزی — κογχύλια. ‖ قطاق — φῦκος. ‖ قوردی — σκώληξ τῆς θαλάσσης. μτφ. ἄνθρωπος διεφθαρμένος τὸν βίον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, δεινὸς ἐν θαλάσσῃ, κ. θαλασσοπνίκτης: قوردی اولش وندیك کبی — κράτος δεινὸν εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς τὸ Βενετικόν. § τρικυμία: وار — ἔχει τρικυμίαν. ‖ طوتمق — ναυτιῶ, μὲ πιάνει ἡ θάλασσα. ‖ ه — طوتلمق καταλαμβάνομαι ὑπὸ τρικυμίας. ‖ دوت کسلمك — بآن τὰ τέσσαρα μέρη [πανταχόθεν] κόπτονται θάλασσα, ἤτοι περιέρχομαι εἰς ἀπορίαν, ἀμηχανίαν. ‖ آتمق مال — ه — ποιῶ χύσιν, ῥίπτω πράγματα εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς ἀποφυγὴν ἀπὸ ναυαγίου. ‖ دوشن بیلانه صاریلور — ه — ὁ πίπτων εἰς τὴν θάλασσαν ὄφιν περιπτύσσεται· [πρμ. δηλοῦσα ὅτι ὁ ἐν ἀμηχανίᾳ εὑρισκόμενος δὲν γινώσκει τί πράττει].

دكزلك } T. ἐενιζ-λίκ, ὄν. σανὶς κυρτὴ τιθεμένη πρὸ τοῦ παραθύρου ἢ εἰς τὸ ἄκρον τῆς λέμβου ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν εἴσοδον τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς ἢ τῆς θαλάσσης.

دكسز } T. ἐεν-σίζ ἐπθ. ἀσήμαντος, εὐτελής, πρόστυχος, ἀδιάκριτος, μικροπρεπής, μωρός, βλάξ, ἄνοστος, ἀνάρμοστος· βλ. دكو.

دكسزلك } T. ἐενσιζ-λίκ, ὄν. εὐτέλεια, προστυχιά, μικροπρέπεια, ἀναρμοστος πρᾶξις ἢ λόγος, ἀτοπία, ἀνοστιά, ἀδιακρισία, ἀνοησία, μωρία· βλ. دكسز.

دكسزلمك } T. ἐενσιζ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. φέρομαι ἀτόπως, ἀπρεπῶς, ἀνοήτως, μωρῶς.

دكش } T. ἐεγίς [ἐκ τοῦ دكمك] ἀφ. ἀλλαγή, ἀνταλλαγή. ‖ Ρμ. اچك — ἀλλάσσω, ἀνταλλάσσω· βλ. دكشديرمك، دكشمك.

دكشديرمك } T. ἐεγιό-τιρ-μέκ, ρμ. μτδ. ἀλλάσσω, μεταβάλλω [αἰτ.]: — البسه ἢ قیافت ἀλλάσσω ἐνδυμασίαν ἢ ἐνδύματα. ‖ — فكر μεταβάλλω ἰδέαν. ‖ — نیت μεταβάλλω πρόθεσιν, σκοπόν. ‖ — كلامی ἀλλάσσω τὸν λόγον. ‖ — یولی ἀλλάσσω δρόμον. ‖ — اوی ἀλλάσσω οἶκον.

دكشمك } T. ἐεγί-ιό-μέκ [ἐκ τοῦ دكمك] ρμ. οὐδ. μεταβάλλομαι, ὑφίσταμαι μεταβολήν, ἀλλάσσω, γίνομαι διάφορος, διαφέρω, ἀλλοιοῦμαι: — هوا ὁ καιρὸς μεταβάλλεται. ‖ — مادهٔ ایش ἀλλάσσει, διαφέρει τὸ πρᾶγμα, τὸ ζήτημα. ‖ — عبارهٔ تعبیر ἡ φράσις, ἡ ἔκφρασις μεταβάλλεται. ‖ — چهره ἀλλοιοῦται τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. § μτδ. [δοτ. αἰτ.]: دنیایی آخرتنه دكشدی ἤλλαξε τὸν κόσμον μετὰ τοῦ μέλλοντος, μετήλλαξε τὸν βίον· § ἀνταλλάσσω: برلرینی دكشدیلر ἀντήλλαξαν τὰς θέσεις αὐτῶν. ‖ — مالی مالی ἀνταλλάσσω πρᾶγμα πρὸς πρᾶγμα.

دكشمه } T. ἐεγιόμέ [ἐκ τοῦ دكشمك] ἀφ. μεταβολή, ἀλλαγή.

دكشيجی } T. ἐεγιόιδζί [ἐκ τοῦ دكشمك] ἐπθ. μεταβαλλόμενος, εὐμετάβολος.

دكشيك } T. ἐεγιόικ [ἐκ τοῦ دكشمك] ἐπθ. μεταβεβλημένος, μεταπεποιημένος, ἀντηλλαγμένος, ὑποκατεστημένος, ὁ εἰς θέσιν τινὸς τεθείς· § παῖς ὑποκατάστατος.

دكشيكلك } T. ἐεγιόικ-λίκ, ὄν. μεταβολή, ἀνταλλαγή, ὑποκατάστασις.

دكل } T. ἐεγίλ, μόρ. ἀρνητ. οὐ, δέν· προτάσσεται τοῦ συνδετικοῦ م ιμ, سك σιν κτλ: دكم ἐεγίλ-ιμ, δὲν εἶμαι, دكسك ἐεγίλ-σιν, δὲν εἶσαι κτλ· ἐν τῷ γ' προσώπῳ πολλάκις τὸ در παραλείπεται: ‖ بن — دلدر δὲν εἶμαι ἐγώ, εἶναι ὁ δεῖνα· ‖ — او ἢ — او δὲν εἶναι ἐκεῖνος· ‖ — اویله δὲν εἶναι τοιουτοτρόπως, ἤτοι δὲν ἔχει τοιουτοτρόπως· § οὐ μόνον: كرومك یورومك بیله قابل اولیور کزمك οὐ μόνον νὰ κάμῃ τις περίπατον, ἀλλ' οὐδὲ νὰ κινηθῇ δύναται. ‖ — اوقومغه بیله یازمغه — متدر در οὐ μόνον νὰ γράψῃ δὲν δύναται, ἀλλ' οὐδὲ ν' ἀναγνώσῃ· § ὄχι ὅτι: حقکز یوق — فقط سزده اعتراف ایدرسکزکه ὄχι ὅτι δὲν ἔχετε δίκαιον, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς ὁμολογεῖτε ὅτι... ‖ ایستمدی .... ایسه ده — دوشونمدی ὄχι ὅτι δὲν ἐσκέφθη, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε....

دكلمك } T. ἐικιλμέκ, βλ. دیكلمك.

دكلمك } T. ἐινλεμέκ, βλ. دیكلمك.

دكلمك } T. ἐινλεμέκ, βλ. دیكلمك.

دكلو } T. ἢ دكلی ἐεν-λὶ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ دك ἐὲν] ἐπθ. ὁ εἴδους, βαθμοῦ ἢ ποσότητός τινος: — ؤ ὁποίου εἴδους, ὁποῖος; ἢ ὁποίου βαθμοῦ; ὁπόσος; ‖ — بو τοιούτου εἴδους, τοιοῦτος, τοιουτοτρόπως· § σπουδαῖος, σημαντικός [ἀντίθ. دكسز βλ.].

دكمك } T. ἐεγμέκ, ρμ. οὐδ. ἐγγίζω, φθάνω, διαπερῶ, ἐπενεργῶ· ἀξίζω [δοτ.]: — آیاق قره یه ὁ ποῦς ἐγγίζει ἢ πατεῖ εἰς τὴν ξηράν. ‖ — ال φθάνει ἡ χείρ, ἤτοι εὑρίσκω καιρὸν νὰ κάμω τι· ‖ الی ودر دكدیكی φθάνει ἡ χείρ του, ὅσῳ δύναται· ‖ — خبر قولاغه ἡ εἴδησις φθάνει εἰς τὰς ἀκοάς· ‖ — جانه ἐγγίζει, διαπερᾷ εἰς τὴν ψυχήν, καταβάλλει· ‖ — نظر کوز، باصمق زحمت دكز δὲν ἀξίζει [ἐεγμεζ] τὸν κόπον· ‖ جهان دكر لطیف صداسنی ایشیتمك ἀξίζει τὸν κόσμον ν' ἀκούσῃ τις τὴν ὡραίαν αὐτοῦ φωνήν.

دكمك } T. ἐινμέκ, ἀντὶ دیكمك βλ.

دكمه } T. ἐεγμὲ [ἐκ τοῦ دكمك] ἀφ. τὸ ἐγγίζειν, φθάνειν κτλ. βλ. دكمك.

دكمه } T. ἐεγμέ, ἐπθ. συνήθης, ἀσήμαντος, τυχαῖος: — بر آدم — τυχαῖος ἄνθρωπος. ‖ — شبان دیارده بولنماز — ἐν τυχαίᾳ χώρᾳ δὲν εὑρίσκεται. ‖ — ده δὲν εἶναι πιθανόν, δὲν τὸ πιστεύω.

دكنك } T. ἐεγνὲκ [ἐκ τοῦ دكمك ἐεγμὲκ] ὄν. ῥάβδος, βακτηρία: — ی ال βακτηρία· ‖ — ی قولتوق βακτηρία μασχάλης, δεκανίκιον τῶν ἀναπήρων. ‖ — ی چوبان ποιμενικὴ ῥάβδος· § ῥαβδισμός, κ. ξυλιά: — یوز ἑκατὸν ῥαβδισμοί. ‖ باصمق ἢ چالق — ῥαβδίζω, ξυλίζω. ‖ — یمك ῥαβδίζομαι [τρώγω ῥαβδισμούς].

دكنكجك } T. ἐεγνεκ-δζὶκ [ὑποκ.] ὄν. ῥαβδίον.

دكنكجی } T. ἐεγνεκ-δζί, ὄν. ῥαβδοῦχος, ῥαβδοφόρος: — سی اسكله ἐπιστάτης ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας τῶν ἄκατίων κρατῶν ῥάβδον καὶ ἐπιστατῶν εἰς τὴν ἐπιβίβασιν τῶν εἰσερχομένων εἰς τὰ ἀκάτια, ἢ ἐξερχομένων.

دكنكلی } T. ἐεγνεκ-λί, ἐπθ. ὁ κρατῶν ῥάβδον, ῥαβδοῦχος, ῥαβδοφόρος. ‖ الی — κακοήθης, ἀχρεῖος, ἀναιδής.

دكه مك } T. ἐενε-μὲκ [ἐκ τοῦ دك ἐὲν] ῥμ. μτδ. δοκιμάζω [αἰτ.]: — جنی کوچی δοκιμάζω τὴν δύναμίν τινος.

دكيش } T. ἐεγίς, βλ. دكش.

دكين } T. ἐεγ-ίν, [βλ. دك ἐὲκ] πρόθ. μέχρι [δοτ.]: — اقشامه μέχρις ἑσπέρας. ‖ او — كلنجه یه μέχρις οὗ ἔλθῃ ἐκεῖνος.

دل } T. ἐίλ, βλ. دیل.

دل } Π. ἐίλ, ὄν. καρδία: — از جان و ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας, ἐκθύμως, λίαν ἀσμένως [τ. جان و دلدن]· § μέσον: — شب, τὸ μέσον τῆς νυκτός, μεσονύκτιον.

دل آرا } Π. ἐίλ-ἀρά, ἐπθ. ὁ κοσμῶν τὴν καρδίαν, ὁ προσφιλὴς τῇ καρδίᾳ, θυμήρης, τερπνός: — موقع θέσις τερπνή. ‖ — وجه πρόσωπον θυμῆρες. ‖ — نظم ποίησις τερπνή.

دل آرام } Π. ἐίλ-ἀράμ, ἐπθ. ἀνάπαυσις, διασκέδασις τῆς καρδίας, ὁ τέρπων τὴν καρδίαν [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ ἐρωμένης].

دل آزار } Π. ἐίλ-ἀζάρ, ἐπθ. ὁ θλίβων, ἐνοχλῶν τὴν καρδίαν.

دل آشوب } Π. ἐίλ-ἀὸούπ, ἐπθ. ὁ ταράττων τὴν καρδίαν· ἀντιθ. دل آرام.

دل آگاه } Π. ἐίλ-ἀγκιάχ, ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν καρδίαν ἐγρηγοροῦσαν, ἔξυπνον, προορατικός.

دلاك } A. ἐελλάκ κ. ἐελλάκ, ὄν. βαλανεὺς ἤτοι ὑπηρέτης λουτροῦ τρίβων, λούων καὶ σαπωνίζων τοὺς λουομένους: نا پاك — βαλανεὺς ἀκάθαρτος.

دلاكلق } T. ἐελλακ-λίκ, ὄν. τὸ ἔργον τοῦ βαλανέως.

دلال } A. ἐελάλ, ὄν. ἀκκισμός, ἐρωτοτροπία.

دلال } A. ἐελλὰλ κ. ἐελλάλ, ὄν. μεσίτης· δημόσιος κῆρυξ: محتال — μεσίτης δόλιος [μουχτάλ].

دلالت } A. ἐελαλέτ, ἀφ. θ. ὁδηγία· ἔνδειξις, τεκμήριον: — مقابله سنده تصریح ἀπέναντι τῆς σαφηνείας δὲν ἰσχύει τὸ τεκμήριον· ‖ — یله امثال کثیره τῇ ὁδηγίᾳ [ἐκ ἢ διὰ] πολλῶν τεκμηρίων. ‖ Ρμ. ὁδηγῶ, σημαί-

νω, ἐμφαίνω, συντελῶ [δοτ.]: — طريق استقامته ايستدم ايڭسى ἐζήτησα νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εὐθύτητος· || ايدر — شو كلمه يو معنايه ἡ λέξις ἐκείνη τοῦτο [τὴν ἔννοιαν ταύτην] σημαίνει.

دلالةً Α. **τελάλετ-εν,** ἐπρ. ἐξυπονοουμένως: اذن صراحةً اذن كبى در — ἡ ἐξυπονοουμένη ἄδεια θεωρεῖται ὡς ρητὴ ἄδεια.

دلالق Τ. **τελλαλ-λήκ,** ὄν. μεσιτεία· τὸ ἔργον τοῦ δημοσίου κήρυκος: — كچى μετέρχομαι τὸν μεσίτην ἢ τὸν δημόσιον κήρυκα.

دلاليه Α. **τελλαλιγὲ** κ. **τελλαλιέ,** ὄν. θ. ἀμοιβὴ μεσίτου, μεσιτεία.

دلانيه Α. **τελανιγέ,** ἐπθ. θ. κυστοειδῆ φυτὰ [βοτ.].

دلاور Π. **τὶλ-ἀβέρ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ἔχων καρδίαν, γενναῖος, ἀνδρεῖος· § πλθ. **دلاوران τὶλαβεράν.**

دلاورلك Τ. **τὶλαβερ-λὶκ** καὶ Π. دلاورى **τὶλαβερ-ί,** ὄν. γενναιότης, ἀνδρεία.

دلاويز Π. **τὶλ-ἀβίζ,** ἐπθ. ὁ ἀναρτῶν ἤτοι ἑλκύων τὴν καρδίαν, θελκτικός.

دلائل Α. **τελαῖλ** [πλθ. τοῦ دليل] ὄν. ἀποδείξεις, τεκμήρια: واضحه — ἀποδείξεις ἐναργεῖς· || قطعيه — ἀποδείξεις τέλειαι, ὁριστικαί· || جديده — νέαι ἀποδείξεις.

دلباز Π. **τὶλ-πάζ,** ἐπθ. ὁ θέλγων τὴν καρδίαν, ὁ ὁμιλῶν εἰς τρόπον ὥστε νὰ θέλγῃ, στωμύλος, πολύλογος.

دلبازلق Τ. **τὶλπαζ-λήκ** καὶ Π. دلبازى **τὶλπαζ-ί,** ὄν. στωμυλία, πολυλογία.

دلبر Π. **τὶλ-πέρ,** ἐπθ. ὁ ἁρπάζων, κατακηλῶν τὴν καρδίαν, θελξικάρδιος· § ὄν. ὡραία γυνή, ἀντικείμενον ἔρωτος, ἀγάπης.

دلبرانه Π. **τὶλπερ-ανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. θελκτικός-κῶς, ἐπαγωγὸς ἢ κατὰ τρόπον ἐπαγωγόν.

دلبستكى Π. **τὶλπεστε-γκί,** ὄν. ἐρωτολαψία.

دلبسته Π. **τὶλ-πεστέ,** ἐπθ. οὗ ἡ καρδία δεδεμένη, ἐρωτόληπτος, ἐραστής.

دلبند Π. **τσλπένδ** κ. **τσλπέντ** [تولبند] ὄν. μουσελίνα, τουλπάνι.

دلپذير Π. **τὶλ-πεζίρ,** ἐπθ. ὁ ἀρέσκων τῇ καρδίᾳ, θυμήρης, εὐάρεστος.

دلپسند Π. **τὶλ-πεσέντ,** ἐπθ. ᾧτινι ἀρέσκεται ἡ καρδία, εὐάρεστος, θυμήρης.

دلتشنكى Π. **τὶλτεσνε-γκί,** ὄν. δίψα καρδίας, διακαὴς ἔφεσις.

دلتشنه Π. **τὶλ-τεσνέ,** ἐπθ. οὗ ἡ καρδία διψᾷ, ἐφίεται διακαῶς· || — عاشق ἐραστὴς ἐφιέμενος διακαῶς· βλ. تشنه.

دلتنك Π. **τὶλ-τένκ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν καρδίαν στενήν, ἐστενοχωρημένην, τεθλιμμένος τὴν καρδίαν.

دلتنكى Π. **τὶλ-τενγκί,** ὄν. στενοχωρία, θλῖψις καρδίας.

دلجك Τ. **τὶλδζήκ,** ἀντὶ دلجك βλ.

دلجو Π. **τὶλ-δζοῦ** ἢ دلجوى **τὶλ-δζοῦϊ,** ἐπθ. ἐκεῖνο ὅπερ ζητεῖ ἡ καρδία, ἐπιθυμητός.

دلخراش Π. **τὶλ-χπράζ,** ἐπθ. ὁ σπαράσσων τὴν καρδίαν, σπαραξικάρδιος: — فرياد οἰμωγὴ σπαραξικάρδιος.

دلخسته Π. **τὶλ-χαστά,** ἐπθ. ὁ πάσχων τὴν καρδίαν, τεθλιμμένος.

دلخواه Π. **τὶλ-χάχ,** ὄν. ὅ,τι θέλει ἡ καρδία, ἐπιθυμία: — برو جه **τὲρ βέδζχι τὶλχάχ,** κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας· || — عالى ὑψηλὴ ἐπιθυμία [τοῦ Ἄνακτος].

دلخون Π. **τὶλ-χόν,** ἐπθ. ὁ αἱμάσσων τὴν καρδίαν, λίαν τεθλιμμένος.

دلداده Π. **τὶλ-τατέ,** ἐπθ. οὗ ἡ καρδία παραδεδομένη, ἀφωσιωμένη, ἐρωτόληπτος, ἐραστής· || اولق — ἐρῶμαι [δοτ.]: ترجمه — اولق εἶμαι ἐραστὴς τῆς Τουρκικῆς γλώσσης· § κεφαλόδεσμος χρωματιστός, ἤτοι εἶδος καλεμκερίου [قلمكارى] ἢ γεμενίου [يمنى] δι' οὗ δένουσι τὴν κεφαλήν.

دلدار Π. **τὶλ-τάρ,** ἐπθ. ὁ κρατῶν τὴν καρδίαν αἰχμάλωτον, ἐρωμένη.

دلدل Α. **τολτόλ,** ὄν. τὸ ὄνομα τῆς ἡμιόνου τοῦ προφήτου Μωάμεθ, δωρηθείσης εἶτα τῷ Ἀλῇ: شاه — سوار βασιλεὺς ἐπιβαίνων τῆς ἡμιόνου ταύτης, ἤτοι ὁ Μωάμεθ.

دلدوز Π. **τὶλ-τούζ,** ἐπθ. ὁ διαπερῶν, τιτρώσκων τὴν καρδίαν.

دلديرمك Τ. **τελ-τὶρ-μέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω νὰ τρυπήσωσι· τρυπῶ τὰ ὦτα τῶν κορασίων πρὸς ἀνάρτησιν ἐνωτίων [δοτ. αἰτ.].

دلربا Π. **τὶλ-ρπά,** ἐπθ. ὁ ἁρπάζων ἤτοι μαγεύων τὴν καρδίαν, μαγευτικός· συνεκδ. ἐρωμένη.

دلريش Π. **τὶλ-ρίζ,** ἐπθ. ὁ τετραυματισμένος τὴν καρδίαν, τεθλιμμένος.

دلساز Π. **τὶλ-σάζ,** ἐπθ. ὁ περιποιούμενος τὴν καρδίαν, περιποιητικός.

دلستان Π. **τὶλ-στάν,** ἐπθ. ὁ κυριεύων, κατακτῶν τὴν καρδίαν.

دلسز Τ. **τὶλσίζ,** ἀντὶ دلسز βλ.

دلسوخته Π. **τὶλ-σουχτέ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν καρδίαν καίουσαν, ὁ πάσχων τὴν καρδίαν.

دلسوز Π. **τὶλ-σούζ,** ἐπθ. ὁ καίων τὴν καρδίαν, μαγευτικός· § τραγικός.

دلسير Π. **τὶλ-σίρ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν καρδίαν κεκορεσμένην, ἀπολαύσας ἐν ἀφθονίᾳ: نم بى پايان — ὁ κεκορεσμένος εὐεργεσιῶν ἀπείρων.

دلشاد Π. **τὶλ-σάτ,** ἐπθ. ὁ χαίρων, ἀγαλλόνος τὴν καρδίαν, φαιδρός, ἱκανοποιημένος, εὐχαριστημένος. || Ρμ. ايڭلمك — χαροποιῶ [αἰτ.]· || اولق — χαίρω, ἀγάλλομαι, ἱκανοποιοῦμαι.

دلشادى Π. **τὶλ-σατί,** ὄν. χαρά, ἀγαλλίασις καρδίας, φαιδρότης, εὐχαρίστησις, ἱκανοποίησις ψυχική.

دلشده Π. **τὶλ-σστέ,** ἐπθ. οὗ ἡ καρδία ἁφηρέθη, ἐραστής.

دلشكار Π. **τὶλ-σικάρ,** ἐπθ. ὁ ἀγρεύων, θέλγων τὴν καρδίαν.

دلشكاف Π. **τὶλ-σικάφ,** ἐπθ. ὁ σχίζων ἤτοι σπαράσσων τὴν καρδίαν.

دلشكسته Π. **τὶλ-σικεστέ,** ἐπθ. ὁ ἔχων συντετριμμένην τὴν καρδίαν, τεθλιμμένος, περίλυπος.

دلفروز Π. **τὶλ-φσρούζ,** ἐπθ. ὁ φωτίζων, φαιδρύνων τὴν καρδίαν, τερπνός.

دلفريب Π. **τὶλ-φρίπ,** ἐπθ. ὁ ἀπατῶν, μαγεύων τὴν καρδίαν, θέλγων.

دلفريبانه Π. **τὶλφριπ-ανέ,** ἐπθ. μαγευτικός, θελκτικός, ἐπαγωγός.

دلفكار Π. **τὶλ-φικάρ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τετρωμένην τὴν καρδίαν, ἐραστής.

دلفين Ελ. **τελφίν,** ὄν. δελφὶν [κῆτος] § Δελφὶν [ἀστερισμός].

دلق Π. **τάλκ,** ὄν. ἔνδυμα παλαιὸν [ἰδίᾳ ράσον δερβίσου]· || پوش — **τάλκ-ποῦζ,** ρασοφόρος [δερβίσης].

دلك Α. **τέλκ,** ρ. ἀφ. τρίψις διὰ τῆς χειρός, μάλαξις, χειρομάλαξις [ἰατρ.]: وعاس — ἐπαφὴ καὶ χειρομάλαξις· || Ρμ. τρίβω, χειρομαλάσσω [δοτ. αἰτ.]· § زبق — ὑδραργύρωσις, ἔντριψις δι' ὑδραργύρου· || ياس — ξηροτριβία, ξηρὰ ἔντριψις.

دلكداز Π. **τὶλ-γκιστάζ,** ἐπθ. ὁ τήκων τὴν καρδίαν.

دلكش Π. **τὶλ-κέ,** ἐπθ. ὁ ἑλκύων τὴν καρδίαν, θελξικάρδιος, μαγευτικός.

دلكشا Π. **τὶλ-κιστά,** ἐπθ. ὁ ἀνοίγων, τέρπων τὴν καρδίαν, εὐρύς, ἀνοικτόκαρδος: — موقع θέσις ἀναπεπταμένη, τερπνή

دلكشى Π. **τὶλκεσ-ί,** ὄν. θέλγητρον.

دلكير Π. **τὶλ-γκίρ,** ἐπθ. δυσηρεστημένος.

دللشمك Τ. **τὶλ-λεσμέκ,** دللنمك ἀντὶ دللو، ديللو، دياللنمك، دياللشمك.

دلمرده Π. **τὶλ-μστέ,** ἐπθ. ὁ νεκρὸς τὴν καρδίαν, ἀναίσθητος.

دلمك Τ. **τελμέκ,** ρμ. μτδ. τρυπῶ [αἰτ.]: — ديوارى τρυπῶ τὸν τοῖχον, διορύσσω· || — يرى τρυπῶ τὴν γῆν, ποιῶ ὑπόνομον· || قورشون دانه‌سى دلوب چكر ἡ σφαῖρα τρυπᾷ καὶ διέρχεται, διατρυπᾷ· || — قولاق τρυπῶ τὸ οὖς, διεγείρω τὴν προσοχὴν [βλ. دليك]· || — ايشى ἐξετάζω βαθέως τὸ πρᾶγμα, τὴν ὑπόθεσιν.

دلمه Τ. **τελμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρ. ἀφ. ἀνάτρησις, τρύπημα πέρα πέρα· § ἐπθ. ἀνάτρητος.

دلنشين Π. **τὶλ-νισίν,** ἐπθ. ὁ ἐδρεύων ἐν τῇ καρδίᾳ, θυμήρης, εὐάρεστος, ὡραῖος: — معمارى طرز ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμός.

دلمك Τ. **τελ-ιν-μὲκ** [ἐκ τοῦ دلمك] ρμ. οὐδ. καὶ πθ. τρυπῶμαι: — چيان τὸ

φῦμα τρυπᾶται, ἀνοίγεται· || — ين ὁ νοῦς τρυπᾷ ἤτοι δὲν κρατεῖ τι, ἡ μνήμη ἐξασθενεῖ.

دلنواز Π. **ṫılı-nsbáz,** ἐπθ. ὁ θωπεύων, θέλγων τὴν καρδίαν, φιλόφρων.

دلنوازانه Π. **ṫılınsbaz-ané,** ἐπθ. θωπευτικός, φιλοφρονητικός, περιποιητικός: — معامله συμπεριφορὰ φιλοφρονητική.

دلنوازلق T. **ṫılınsbaz-lık,** ὄν. θωπεία, περιποίησις, φιλοφρόνησις.

دلو A. **ṫélb,** ὄν. κάδος, κουβᾶς [قوغه]· § Ὑδροχόος [ἀστρ.].

دلو T. **ṫelí,** دلورمك **ṫeli-rmék,** βλ. دلى، دليرمك . **ṫelirtmék,**

دله Π. **ṫelé,** ὄν. λευκὴ ἱκτίς, κ. κακοῦχμι βλ. قاقم .

دلى T. **ṫelí,** ἐπθ. παράφρων, ἀνόητος, μανιώδης: صاچه‌سى — παραλήρημα, λόγοι παράφρονος· || آلاجه‌سى — πρᾶγμα παρδαλόν, ἤτοι κεχρωματισμένον εἰς τρόπον γελοῖον· || — دومان گونه فاڤلن، ἐκδεδιητημένη, πόρνη· || — اولدم ‌ه ἀνόητος νομίζων ὅτι εἶναι κάτι τι [κ. λ. τρελλὸς τοῦ τί ἔγινα]· || — زير طولو διόλου παράφρων, ἐμμανής, θεότρελλος· || اورمان — δάσος ὑλομανές, ἄγριον, ἀπεριποίητον· || ايرماق — ποταμὸς ὁρμητικός· || اولق — παραφρονῶ, γίνομαι τρελλός· || سى اولق — ἀγαπῶ ἐμμανῶς· || باشى — βλ. دليل || βλ. دليقانلى .

دليجه T. **ṫeli-ǰé,** ἐπθ. ὀλίγον τρελλός, τρελλούτσικος· § ἄγριος, παράσιτος ὡς ἡ ὀρεινὴ συκῆ [ἐπὶ φυτῶν κτλ.]· § αἶρα, κ. ἤρα, ζιζάνιον, ἤτοι χόρτον ἄγριον φυόμενον ἐντὸς τοῦ σίτου· || طوغان — ἄγριος ἱέραξ· منطار — ἀμανίτης ἄγριος· § ἐπρ. ἀφρόνως, ἀνοήτως, μωρῶς.

دلير Π. **ṫilír,** ἐπθ. καὶ ὄν. ἀνδρεῖος, γενναῖος, ἥρως: — امير ἀρχηγὸς γενναίων· || — مشير στρατάρχης γενναῖος· § πλθ. دليران .

دليرانه Π. **ṫilır-ané,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων ἀνδρείῳ, ἥρωϊ, ἡρωϊκός· § ἐπρ. ἀνδρείως, ἡρωϊκῶς.

دليرتمك T. **ṫelır-t-mék,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τινα παράφρονα, ἢ ἐραστὴν ἐμμανῆ [αἰτ.].

دليرلك T. **ṫılır-lík,** βλ. دليرى .

دليرمك T. **ṫelırmék** [ἐκ τοῦ دلى] ρμ. οὐδ. καθίσταμαι παράφρων, παραφρονῶ ἢ ἀγαπῶ ἐμμανῶς.

دليرى Π. **ṫılır-í,** ὄν. ἀνδρεία, γενναιότης, ἡρωϊσμός.

دليشمن T. **ṫeli-şmén,** ἐπθ. ὀλίγον τρελλός, ζωηρός, τρελλούτσικος.

دليقانلى T. ἢ دليقانلو **ṫeli-kanlı,** ὄν. νέος, νεανίας [κ. λ. οὗ τὸ αἷμα ζωηρόν, τρελλόν]· § πλθ. لر — οἱ νέοι, ἡ νεολαία.

دليقانليلق T. ἢ دليقانلولق **ṫelikanlı-lık,** ὄν. νεότης, νεανικὴ ὁρμή.

دليك T. **ṫelík** [ἐκ τοῦ دلك] ὄν. ὀπή, τρύπα: ى — بوروز ὀπὴ ρινός, ῥώθων· || ى — بوغاز ὀπὴ λαιμοῦ, οἰσοφάγος· || ى — ايكنه ὀπὴ βελόνης, τρυμαλιὰ ραφίδος· || طوپ تفنك ἢ ى — ὀπή, ἄνοιγμα πυροβόλου, πιλεβόλου· βλ. καὶ فاليه· || اچق — ἀνοίγω ὀπήν· || اچلمق — ἀνοίγεται ὀπή· μτφ. παρουσιάζεται ἀνάγκη ἐξόδων· || قاچق — — φεύγω τρύπα τρύπα, τρυπόνω, χώνομαι, κρύπτομαι· § ἐπθ. τετρημένος, τρύπιος· || ديشيك — **دليك ṫelík ṫeşík,** διάτρητος, τετρημένος πανταχόθεν, τρύπα τρύπα· || — قولاغى εἰδήμων, ἄνθρωπος πεπειραμένος καὶ εὐκόλως ἐννοῶν [βλ. دلك].

دليكلى T. ἢ دليكلو **ṫelík-lí,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὀπὴν ἢ ὀπάς, τρητός, διάτρητος· || طاش — λιθίνη πλὰξ τιθεμένη εἰς τὸ στόμιον ὑπονόμου ἢ ὀχετοῦ ὑδάτων καὶ ἔχουσα ὀπήν.

دليل A. **ṫelíl** [ἐκ τοῦ دلالت, ῥζ. ّدل] ὄν. ὁδηγός: راه — ὁδηγὸς ὁδοῦ [πλθ. ادلا **ṫıllá**]· § ἀπόδειξις, τεκμήριον, ἐπιχείρημα: قوى — ἀπόδειξις ἰσχυρά· || قطعى — τεκμήριον τέλειον· || [δοτ.]: برهان واجب — بو اثر موفقيات جليله‌يه التبجيل دیکر تشکیل ایتمش τὸ ἔργον τοῦτο ἀπετέλεσε μίαν νέαν ἀξιοσέβαστον **[βαδζíπου-t-tepṫézíl]** ἀπόδειξιν τῶν ὑψηλῶν κατορθωμάτων· || دعوانسه اقامه ايلدى نصل — ὁποίαν ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς του προσήγαγε; [πλθ. دلائل **ṫelaíl** καὶ ادله **ṫıllé** βλ.]· § دليل **ṫelíl** καὶ κοινῶς **ṫelí** [دلى] ἐλέγοντο ἄλλοτε οἱ ἱππεῖς τοῦ ἐλαφροῦ ἱππικοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ· ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἐκαλεῖτο دلى باشى **ṫelí-paşá.**

دليلك T. **ṫelí-lík,** ὄν. παραφροσύνη, ἀνοησία, μωρία, τρέλλα.

دليم T. **ṫılím,** βλ. ديلم .

دم A. **ṫém,** ὄν. αἷμα: — سفك αἱματοχυσία· || — كك ἔρχεται ἢ ἐκρέει αἷμα· || — حيض αἷμα ἐμμήνων· || — متبول **ṫém ıbtelá,** οὐραιμία· || [βοτ.] — زهره ἀδώνιον, εἶδος βατραχίου [τ. آوجى اوتى]· § πλθ. دماء **ṫımá.**

دم Π. **ṫém,** ὄν. πνοή, ἀναπνοή: — واپسين **ṫém bapesín,** τελευταία πνοή· § στιγμή: — هر **ṫér ṫém,** εἰς πᾶσαν στιγμήν, πάντοτε· || — ب — **ṫém ṫé ṫém,** καθ' ἑκάστην στιγμήν, συνεχῶς, πάντοτε [βλ. دمادم]· || اورمق — διατείνομαι, μεγαλαυχῶ [دن]: — اورمق بر شيدن ὁμιλῶ περί τινος πράγματος μετ' ἐπιδεικτιάσεως· || — سورمك διάγω τὰς στιγμάς ἢ τὸν βίον ἐν ἀνέσει καὶ ἀπολαύσει, καλοζῶ· || — تازه هر **ṫér ṫém tazé,** ἀείζωον [φτ.]· || βλ. دمين.

دم Π. **ṫóm,** ὄν. οὐρά: — كو **ṫóm-u gıbáb,** οὐρὰ βοός· § دمچه **ṫómṫché,** μικρὰ οὐρά.

دماء A. **ṫımá'** [πλθ. τοῦ دم] ὄν. αἵματα.

دمادم Π. **ṫém-a-ṫém** [ἐκ τοῦ دم στιγμὴ] ἐπρ. καθ' ἑκάστην στιγμήν, συνεχῶς: یاد — كوكل ايدر بو كچن دملرى ἡ καρδία ποιεῖται τῶν παρελθουσῶν ἐκείνων στιγμῶν συνεχῶς μνείαν [στίχ.]· λέγεται καὶ دمبدم.

دمار A. **ṫemár,** ὄν. καταστροφή: — مدار μέσον καταστροφῆς· § ἐκδίκησις: — آور **ṫemár-ábér,** ἐκδικητής.

دماغ A. **ṫımáġ,** ὄν. μυελός, ἐγκέφαλος: — مثانى κυστεγκέφαλος [φσ.ἱστ.]· § πλθ. ادمغه **ṫémiġá.**

دماغ **ṫımáġ** [ἀντὶ طاماق βλ.] ὄν. οὐρανίσκος, ὑπερῴα.

دماغچوى Π. **ṫımaġtşe-bí** [ἐκ τοῦ دماغچه] ἐπθ. παρεγκεφαλικός.

دماغچه Π. **ṫımaġ-tşé,** ὄν. παρεγκεφαλίς.

دماغى A. **ṫımaġ-í,** ἐπθ. ἐγκεφαλικός: — الشكل **ṫımaġíou-ş-şékl,** ἐγκεφαλοειδής.

دماميل A. **ṫemamíl,** πλθ. τοῦ دمل **ṫémél-** βλ.

دمان Π. **ṫemán,** ἐπθ. ὠργισμένος, ἀφρίζων ἐξ ὀργῆς: — پيل ἐλέφας ὠργισμένος· βλ. دمنده .

دمبدم Π. **ṫém-ṫé-ṫém,** βλ. دمادم.

دمبسته Π. **ṫem-ṫesté,** ἐπθ. οὗ ἡ πνοὴ δεδεμένη, ἄναυδος, ὁ ἐξ ἀμηχανίας μὴ εὑρίσκων λόγους: — اعظم ايروكنروز ἄναυδος.

دمبك T. **ṫémṫék,** دمبلك **ṫémṫelék,** βλ. تومبلك، تومبك .

دمت Ελ. **ṫemét,** ὄν. δεμάτιον, δέμα, δέσμη, δεσμίς: ى — بوغداى δέσμη σίτου· || چيچك — ى δέσμη ἀνθέων, ἀνθοδέσμη· || چالى — ى δέσμη θάμνων· || — — δεμάτια δεμάτια, κατὰ δεμάτια· || باغلامق — δένω δεμάτια· διοργανίζω ράβδους πρὸς κατασκευὴν ὀχυρώματος, προμαχῶνος.

دمتله‌مك T. **ṫemet-lemék,** ρμ. μτδ. δένω δεμάτια, κάμνω δεσμίδας [αἰτ.].

دمدار T. **ṫém-ṫár,** ὄν. ὀπισθοφυλακή· ἀντίθ. پيشدار ἐμπροσθοφυλακή.

دمدمه A. **ṫemṫemé,** ὄν. θ. τὸ ὁμιλεῖν τινι μετ' ὀργῆς, ἐπίπληξις· ἐξολόθρευσις, ἐξόντωσις, καταστροφή: — الهى — θεία καταστροφή.

دمدمه Π. **ṫemṫemé,** ὄν. τύμπανον, κρότος, θόρυβος, βοή· § ἀπάτη, δόλος.

دمساز Π. **ṫém-sáz,** ἐπθ. καὶ ὄν. φίλος ἐπιστήθιος, ἔμπιστος, τῶν αὐτῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων [δοτ.]: — نسيمه اولان بلبل ἡ ἀηδών, ἥτις εἶναι ὁ ἔμπιστος τῆς αὔρας.

دمشق **ṫımişk,** ὄν. κ. Δαμασκός [πρωτεύουσα τῆς Συρίας].

دمشق A. **ṫımişkí,** θ. دمشقيه **ṫımişkıyé,** ἐπθ. Δαμασκηνός· § ὄν. λεπὶς σπάθης ἐκ Δαμασκοῦ.

دمع A. **ṫém',** ὄν. δάκρυ· § πλθ. دموع **ṫémoú'.**

دمعان A. **ṫem'án,** ἐπθ. πλήρης μέχρι χειλέων, ὑπερεκχειλίζων: — قدح ποτήριον ὑπερεκχειλίζον.

دمعه A. **ṫem'á,** ὄν. θ. μία σταγὼν δακρύου: — عاشق ἓν δάκρυ ἐραστοῦ.

دمعى A. **ṫem'í,** θ. دمعيه **ṫem'iyé,** ἐπθ. δακρυώδης [ἰατρ.].

دمكذار Π. **ṫém-gıdzár,** ἐπθ. ὁ τὰς στιγμὰς ἢ τὸν καιρὸν διερχόμενος: — خيال وصاليله اولق διέρχομαι τὸν καιρόν [ايله]: —

ایدی διήρχετο τὸν καιρὸν μὲ τὴν ὀνειροπόλησιν τῆς συνεντεύξεως μετ' αὐτῆς· || دعوات خیریه اولق — ایله یاد و تذکار διέρχομαι τὸν καιρὸν διὰ τῆς μνημονεύσεως ἀγαθῶν εὐχῶν, ἤτοι εὐχόμενος ὑπέρ τινος· § πλθ. دمكداران.

دمكش Π. **τὲμ-κές,** ὄν. ἀοιδός, μουσικός [ὁ τὴν πνοὴν σύρων]· § εἶδος περιστερᾶς.

دمل A. **τὲμὲλ** καὶ **τὲμμέλ,** ὄν. δοθιήν, κοινῶς βούζουνας [ἰατρ.]· § πλθ. دماميل **τὲμαμίλ.**

دمن A. **τὶμέν,** πλθ. τοῦ دمنه **τὶμνέ.**

دمنه A. **τὶμνέ,** ὄν. θ. φορυτός, κ. σκουπιδαρεῖον.

دموع A. **τὲμοῦ'** [πλθ. τοῦ دمع **τὲμ'**] ὄν. δάκρυα: — اسالـه τὸ χύνειν δάκρυα, δακρυρροεῖν.

دموی A. **τὲμεβὶ** [ἐκ τοῦ دم] ἐπθ. οὗ τὸ αἷμα πολύ, αἱματώδης: آدم — ἄνθρωπος αἱματώδης· || — مزاج κρᾶσις αἱματώδης· || المزاج — **τὲμεβίγὶ-λ-μιζάδζ,** ὁ αἱματώδους κράσεως· § θ. دمويه **τὲμεβιγέ.**

دمنده Π. **τὲμενδὲ** [μτχ. τοῦ دمیدن **τὲμιδὲν**] ὁ φυσῶν, ἀναπνέων· βλ. دمیده καὶ دمان.

دمه Π. **τὲμέ,** ὄν. φῦσα, φυσητήρ, κ. φυσοῦνα.

دمیده Π. **τὲμιδὲ** [μτχ. τοῦ دمیدن **τὲμιδὲν** βλαστάνω] βλαστήσας: — سبزه χλόη βλαστήσασα· || — نو ὁ νεωστὶ βλαστήσας: بهار نو — ὁ νεωστὶ βλαστήσας ἔαρ τοῦ βίου.

دمیر T. **τὲμὶρ,** دمیرجی **τὲμὶρ-ὄζὶ,** دمیرلك **τὲμὶρ-λὲμὲκ,** دمیرلی **τὲμὶρ-λὶ,** βλ. تیمورلی، تیمورلك، تیمورجی، تیمور.

دمین T. **τὲμ-ὶν** [ἐκ τοῦ دم **τὲμ,** στιγμὴ] ἐπρ. πρό τινων στιγμῶν, πρὸ ὀλίγου, πρὸ μικροῦ: بوراده ایدی — πρὸ μικροῦ ἦτο ἐδῶ· || دن بنم ایله برابر کیدن دلیقانلی — ὁ νέος ὅστις πρὸ μικροῦ ὁμοῦ μετ' ἐμοῦ ἐπορεύθη· || دنیرو — **τὲμὶν-τὲν-πὲρὶ,** ἀπὸ προτήτερα, ὀλίγῳ πρότερον.

دمینجك T. **τὲμὶν-ὄζὶκ** [ὑποκ.] ἐπρ. πρὸ μιᾶς στιγμῆς.

دن T. **τὰν** [μετὰ πλατυφώνων λέξεων] καὶ **τὲν** [μετὰ λεπτοφώνων] πρόθ. ἐκ, ἀπό: کدی — اسکدار ἦλθεν ἐκ Χρυσοπόλεως· || چیقدی — مکتب ἐξῆλθε [ἐκ] τῆς σχολῆς· || — رمضان شواله قدر ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ραμαζὰν μέχρι τοῦ Σεβάλ· || — یوقاری ἐκ τῶν ἄνω, ἄνωθεν· || — آشاغی ἐκ τῶν κάτω, κάτωθεν· || — ایچری ἔνδοθεν, ἔσωθεν, ἀπὸ μέσα· || — طیشاری ἔξωθεν, ἀπ' ἔξω· || — اوك **ὀντὲν,** ἔμπροσθεν· || — آرقه ὄπισθεν· || — ایرو ἐντεῦθεν· || — اورا ἐκεῖθεν· || — نره πόθεν; || بوندن بویله τοὐντεῦθεν, ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς· § [ἐπὶ συγκρίσεως] کوچك — ... μικρότερος ἀπὸ ἐμέ, ἤτοι ἐμοῦ· || بیوك — سن μεγαλείτερος ἀπὸ σέ, ἤτοι σοῦ· § [αἰτίαν] : خسته لندم — کدرم πάρε βιρمك ἐκ τῆς θλίψεώς μου ἠσθένησα· || — ایستمدیکمز ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι [ἤ ἐπειδὴ] δὲν ἠθελήσαμεν νὰ δώσωμεν χρήματα· § κατά, διά: — قره ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, διὰ ξηρᾶς, ἢ κατὰ ξηράν· || — دكز ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, διὰ θαλάσσης, ἢ κατὰ θάλασσαν.

دن A. **τὲνν,** ὄν. πίθος: صهبا — πίθος οἴνου.

دناست A. **τὲνασὲτ,** ὄν. θ. ρυπαρότης, ἀκαθαρσία: لباس — ρυπαρότης ἐνδύματος· || اخلاق — ρυπαρότης ἠθῶν, κακοήθεια· || اخلاط — ἀκαθαρσία χυμῶν [ἰατρ.].

دنانیر A. **τὲνανὶρ,** πλθ. τοῦ دینار βλ.

دنائت A. **τὲνα'ὲτ,** ὄν. θ. χαμέρπεια, εὐτέλεια, ποταπότης: ... ی — شخصك بر χαμέρπεια ἀτόμου τινός· || فطرت ἢ خلقت — χαμέρπεια φύσεως, χαρακτῆρος.

دنائتکار Π. **τὲνα'ὲτ-κὶάρ,** ἐπθ. χαμερπής, εὐτελής, ποταπός [ἄνθρωπος].

دنائتکارانه Π. **τὲνα'ὲτκὶαρ-ανέ,** ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων χαμερπεῖ, εὐτελεῖ, ποταπῷ, ἤτοι χαμερπής, ποταπός [ἐπὶ πράξεων, λόγων]: — افعال πράξεις χαμερπεῖς· § ἐπρ. χαμερπῶς, ποταπῶς.

دنائتی T. **τὲνα'ὲτ-λί,** ἐπθ. χαμερπής, ποταπός· μᾶλλον دنی **τὲνὶ-** βλ.

دنبال Π. **τὲνπὰλ** καὶ دنباله **τὲνπαλέ,** ὄν. οὐρά· § μτφ. ἄκρα [σπν.].

دنباله‌رو Π. **τὲνπαλε-ρέβ,** ἐπθ. ὁ ἀκολουθῶν, ἐπόμενός τινι: ... خر اولدی — اشتر ἡ κάμηλος ἠκολούθησε τῷ ὄνῳ [στιχ.].

دنباله‌دار Π. **τὲνπαλε-τὰρ,** ἐπθ. ὁ φέρων οὐράν, κομήτης: — اختر ἀστὴρ κομήτης.

دنبك T. **τὲνπὲκ,** دنبلك **τὲνπελέκ,** βλ. تومبلك، تومبك.

دنكلشمك T. **τὲνκ-λεσμέκ,** ρμ. οὐδ. ἀποκτῶ ἰσορροπίαν.

دنه‌مك T. **τὲνεμέκ,** βλ. دكمك.

دنی A. **τὲνὶ** [ρζ. دنو, βλ. دنائت] ἐπθ. εὐτελής, χαμερπής, ποταπός, ἀγενής: — شخص πρόσωπον εὐτελές, χαμερπές· § θ. دنیه **τὲνιγέ·** § πλθ. دنیات **τὲνιγὰτ,** εὐτέλειαι, χαμέρπειαι.

دنیا A. **τὲνγὰ** [ἐκ τοῦ دنو] ὄν. θ. κόσμος, γῆ: — یکی ὁ Νέος Κόσμος, ἤτοι ἡ Ἀμερική· || — حالی ὅλος ὁ κόσμος· || — بتون ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου, τὰ τοῦ κόσμου, ματαιότης, θάνατος· || — قوریلیدن برو ἀφότου ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος· || — طوردیجه ἐνόσῳ ὁ κόσμος ἵσταται, ὑπάρχει· § κοινωνία, ἄνθρωποι: — ترك ὁ ἐγκαταλείπων τὸν κόσμον, τὴν κοινωνίαν· § ὁ παρὼν βίος: — و آخرت ὁ παρὼν βίος καὶ ὁ μέλλων· || — اهل ὁ ἀνήκων εἰς τὸν παρόντα κόσμον, ἐπίγειος, ἄνθρωπος· || — یه کلمك ἔρχομαι εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὴν ζωήν, ἤτοι γεννῶμαι: کلدی — یه چوجغی ἐγεννήθη αὐτῷ ἓν ἄρρεν τέκνον· || — یه کتیرمك φέρω εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὴν ζωήν, ἤτοι γεννῶ· || — یه کیرمك εἰσέρχομαι εἰς τὰ ἐγκόσμια, ἤτοι νυμφεύομαι· || — کوزی ὄμμα τοῦ παρόντος βίου, ἤτοι ὄμμα ζῶντος ἀνθρώπου: — کوزیله بر یرلی بر دها احتمالکه بو یرلری کورمیه‌جکم πιθανὸν τοὺς τόπους τούτους νὰ μὴ δυνηθῶ νὰ ἴδω ἄλλοτε ζῶν.

دنیاپرست Π. **τὲνγὰ-περέστ,** ἐπθ. κοσμολάτρης, κενόδοξος, ὁ ἀγαπῶν τὴν δόξαν καὶ ματαιότητα τοῦ παρόντος βίου καὶ θυσιάζων εἰς αὐτὴν τὸν μέλλοντα βίον· § ἀφ. دنیاپرستی κοσμολατρεία, κενοδοξία.

دنیات A. **τὲνιγὰτ,** πλθ. τοῦ دنیه **τὲνιγέ·** βλ. دنی.

دنیالق T. **τὲνγὰ-λὶκ,** ὄν. τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου, τὰ πρὸς τὸ ζῆν, πλοῦτος, περιουσία.

دنیلك T. **τὲνὶ-λὶκ,** ὄν. εὐτέλεια, χαμέρπεια, ποταπότης.

دنیوی A. **τὲνγέβὶ** [ἐκ τοῦ دنیا] ἐπθ. κοσμικός, ἐπίγειος: — امل πόθος ἐπίγειος· § θ. دنیویه : — آمال πόθοι ἐπίγειοι.

دنیئه A. **τὲνὶ'γὲ** [θ. τοῦ دنی] ὄν. θ. ἐλάττωμα: دنیاپرستی — ... τὸ ἐλάττωμα τῆς κενοδοξίας.

دنج T. **τὶνζ,** βλ. دینج.

دندان Π. **τὲνδὰν,** ὄν. ὀδούς: — تجاوزندن لحم و شحمی قورتاره بیلمشدر ἡ ὀδὼν τὴν ἐπιθέσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κρέας καὶ τὸ λίπος αὐτοῦ· || — طعمهٔ بورا ὀδόντων [ἀγρίου ζώου]· || — مزد **τὲνδὰνὶ μὸζ,** ἰδιαίτερον φιλοδώρημα πρὸς φιλοξενηθέντας [τ. دیش کراسی βλ.].

دندانه Π. **τὲνδανέ,** ὄν. συνών. προηγ.

دندنه A. **τὲνδὲνέ,** ὄν. θ. ὑποτονθορυσμός, ψιθυρισμός: — ناغمی ὑποτονθορυσμὸς κοιμωμένου· § βόμβος : — ذباب βόμβος μυίας.

دنس A. **τὲνές,** ὄν. ρύπος, ἀκαθαρσία [ἐπὶ ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν]· § πλθ. ادناس βλ.

دنس A. **τὲνίς,** ἐπθ. ρυπαρός [ἐπὶ ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν].

دنسز T. **τὲν-σὶζ,** دنسزلك **τὲνσὶζ-λὶκ,** βλ. دكسزلك، دكسز.

دنك T. **τὲνκ,** ὄν. δέμα : — مال ی δέμα πραγματείας· § τὸ ἥμισυ φορτίου ζώου· § τὸ τέταρτον τοῦ δραμίου, ἢ τὰ δύο τρίτα γραμμαρίου· § ἰσορροπία: — قاپنك ی ἰσορροπία ἀκατίου· § ἐπθ. ἰσόρροπος, ἰσοβαρής, ὅμοιος, ἴσος, ὁ δυνάμενος ν' ἀποτελέσῃ μετ' ἄλλου ἕν ζεῦγος: — دكل ی بو قادین انك ἡ γυνὴ αὕτη δὲν εἶναι ἴση πρὸς αὐτόν, ἤτοι δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς κοινωνικῆς θέσεως· || — كلك ἔρχεται ἰσόρροπος· || — اچمك κάμνω δέμα, ἤτοι περισυλλέγω καὶ δένω τὰ ἔπιπλα πρὸς ἀναχώρησιν.

دنك Π. **τὲνκ,** ἔκπληκτος, ἔκθαμβος, ἠλίθιος, μωρός.

دنكادنك T. **τὲνκὶ-α-τὲνκ** [κατὰ τὰ π. کوناکون، رنکارنك κτλ.] ἐπθ. ὁ ἐν πλήρει ἰσορροπίᾳ.

دنكسز T. **τὲνκ-σὶζ,** ἐπθ. ἀνισόρροπος, ἄνισος, ἀνόμοιος.

دنكل Π. **τὲνγκὶλ,** ὄν. ὁ τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ γυναικὶ μαστρωπὸς γινόμενος.

دنكل T. ἢ دینكل **τὶνγκὶλ** [κατὰ τὸ اچمه, ἐκ τῆς ρίζης دنك **τὲνγκ** ἢ دیكمك **τὶνμέκ-** βλ.] ὄν. ἄξων τροχοῦ.

دنكلده‌مك T. **τὶνγκὶλ-τεμέκ,** ρμ. οὐδ. ταράττομαι διαρκῶς, δὲν μένω ἥσυχος ὡς οἱ ζωηροὶ παῖδες.

دو Π. **τὲδ** [προστ.τοῦ دویدن **τεδιτέν,** τρέχειν] ὄν. τὸ τρέχειν, δρόμος· συνών. کژ **τέκ,** βλ.

دو Π. **τοῦ,** ἢ **τθ,** ἀριθ. δύο: عالم ἢ جهان — οἱ δύο κόσμοι, ὁ παρὼν βίος καὶ ὁ μέλλων· ||پا—δίπους.

دواء A. **τεβά,** ὄν. φάρμακον, θεραπεία: بی —ἀθεράπευτος· || —قبول ایتز جریحه—πληγὴ ἀθεράπευτος· || — داء بی **τάϊ πὶ τεβά,** πάθος ἀθεράπευτον· ||حشیش ی—τὸ διὰ βοτάνων [εἶδος ἐμπλάστρου]· ||کل ی— **τεβάϊ κιθλλ,** πανάκεια· || مکتوم ی— ἰατρικὸν ἀπόρρητον, μυστικόν, ἀλχημικόν· ||لطف ی— **τεβάϊ μθλτίθ,** φάρμακον ἐπικεραστικόν, ἤτοι γλυκαῖνον τὴν δριμύτητα τῶν ὑγρῶν· § πλθ. ادویه **ἐτθιγέ.**

دواب A. **τεβὰπ** [πλθ. τοῦ دابه **ταπέ**] ὄν. θ. κτήνη, ζῶα.

دوات A. **τεβάτ,** ὄν. μελανοδοχεῖον : كلك — و κάλαμος καὶ μελανοδοχεῖον· || βλ. دویت καὶ دیویت.

دواج Π. **τεβάδζ,** ὄν. κάλυμμα, ἐφάπλωμα.

دوار A. **τεβὰρ** ἢ **τθβὰρ** [ρζ. دور] ὄν. σκοτοδινίασις, ζάλη τῆς κεφαλῆς.

دوار A. **τεββὰρ** [ρζ. دور] ἐπθ. ὁ πολὺ ἢ ἀκαταπαύστως στρεφόμενος: —چرخ σφαῖρα στρεφομένη ἀκαταπαύστως, γῆ· || —مهر ἥλιος στρεφόμενος ἀκαταπαύστως.

دواره A. **τεββαρὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. διαβήτης· βλ. پرکار.

دواریه A. **τεββαρ-ιγέ,** ἐπθ. θ: —طائفهٔ τροχοφόρα [ζῳσ. ἱστ.].

دواسز Τ. **τεβα-σήζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ φαρμάκου, θεραπείας, ἀθεράπευτος: درد— πάθος ἀθεράπευτον δὲν γίνεται[πρμ.].

دواعی A. **τεβαΐ,** πλθ. τοῦ داعیه **ταϊγέ·** βλ.

دواق Τ. **τουβὰκ** [ἐκ τοῦ طوپاق] ὄν. κάλυμμα δι' οὗ καλύπτουσι τὸ πρόσωπον τῆς νύμφης κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου: ی— کابین νυμφικὴ καλύπτρα· ||اچق — ἀνοίγω τὴν καλύπτραν, ἀποκαλύπτω τὸ πρόσωπον νύμφης· || ی—چوچق μεμβράνα περικαλύπτουσα τὸ νεογέννητον.

دواکار Π. **τεβὰ-κιάρ,** ἐπθ. ὁ θεραπεύων, ἰατρός.

دوال Τ. ἢ دیوال **τιβάλ,** ὄν. κόσκινον κεντήματος: دیکیشی — κοσκινοβελονιά.

دوال A. **τεβάλ,** ὄν. κιρσός, ἤτοι πρῆσμα μαλακὸν φλεβός· ||سره — κιρσὸς ὀμφαλοῦ **[σθρρέ]·** || —خزع κιρσοτομία.

دوالی A. **τεβαλ-ί,** θ. دوالیه **τεβαλιγέ,** ἐπθ. κιρσοειδής.

دوالیب A. **τεβαλίπ,** πλθ. τοῦ دولاب βλ.

دوام A. **τεβάμ,** ρ.ἀφ. διάρκεια, ἐξακολούθησις, συνέχεια, ἐνδελέχεια, φοίτησις : —عافیت διάρκεια εὐεξίας· || —توجه διάρκεια εὐνοίας· || —اقبال διάρκεια εὐτυχίας, δόξης· ||بی— **πὶ τεβάμ,** ὁ μὴ διαρκής: —بی عمر βίος ἐφήμερος· ||— بر **πὲρ τεβάμ,** διαρκής: —در التفاتی بر ἡ φιλοφρόνησις αὐτοῦ διαρκεῖ, ἐξακολουθεῖ· || علی ال— **ἀλὲ-τ-τεβάμ,** διαρκῶς: یاغمور اوج کون علی ال— τρεῖς ἡμέρας διαρκῶς ἔβρεξε. ‖Ρμ. διαρκῶ, ἐξακολουθῶ, ἐργάζομαι ἐνδελεχῶς, φοιτῶ[οὐδ.]: ایتدی — یولنده ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του· || [δοτ.]: اچك — قلمه ، مکتبه φοιτῶ εἰς τὸ σχολεῖον, εἰς τὸ γραφεῖον· || ایدلدی — محاکمهٔ علنیه ἐξηκολούθησε [τὸ δικαστήριον] τὴν δημοσίαν ἐκδίκασιν· || ایدییور — مذاکرات ἐξακολουθοῦσιν αἱ συζητήσεις, αἱ διαπραγματεύσεις· || مذاکراته ایدلدی — ἐγένετο ἐξακολούθησις εἰς τὰς διαπραγματεύσεις.

دوامسز Τ. **τεβαμ-σήζ,** ἐπθ. ὁ μὴ διαρκής, ὁ μὴ ἐξακολουθῶν, ἄστατος· § ὁ μὴ ἐνδελεχής, ὁ μὴ τακτικὸς περὶ τὴν φοίτησιν.

دوامسزلق Τ. **τεβαμσήζ-λὶκ,** ὄν. ἔλλειψις διαρκείας, ἐνδελεχείας, τακτικῆς φοιτήσεως, ἀστασία.

دواملی Τ. **τεβαμ-λή,** ἐπθ. διαρκής, συνεχής: یاغمور—βροχὴ διαρκής· § ἐνδελεχής, τακτικὸς περὶ τὴν φοίτησιν, ἐπιμελής.

دوان Π. **τεβὰν** [μτχ. τοῦ دویدن **τεβιτὲν**] ὁ τρέχων : —شخص ἄνθρωπος τρέχων· || —اسب ἵππος τρέχων· ||—سیل χείμαρρος τρέχων.

دواوین A. **τεβαβὶν** [πλθ. τοῦ دیوان **τιβὰν**] ὄν. συλλογαί : اشعار — συλλογαὶ ποιημάτων.

دواهی A. **τεβαχί,** πλθ. τοῦ داهیه βλ.

دوائر A. **τεβαΐρ** [πλθ. τοῦ دائره] ὄν.θ. κύκλοι, περιφέρειαι διοικητικαί, δημαρχίαι, ὑπουργεῖα· βλ. دائره.

دوائی A. **τεβαΐ** [ἐκ τοῦ دواء] ἐπθ. φαρμακολογικός, ἰαματικός· § θ. دوائیه **τεβαϊγέ :** —خاصهٔ ἰδιότης ἰαματική.

دوب Τ. **τοὺπ** καὶ دوپ **τουπέ,** μόριον προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ [د] πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν: دوز — **τοὺπ-τούζ,** ὅλως διόλου ἐπίπεδος· βλ. καὶ دپ.

دوباره Π. **του-πάρα,** ὄν. δίς, δύο [ἐν τῷ ταβλίῳ]· §δόλος, πανουργία, ἀπάτη.

دوباره‌جی Τ. **τουπάρα-δζη,** ὄν.δόλιος, πανοῦργος, ἀπατεών.

دوبه Ιτ. **τούπα** [tuba] ὄν.γεφυροσκάφιον· § εἶδος πλοιαρίου χρησιμεύοντος ὡς δεξαμενὴ ὕδατος.

دوپا Π. **τοῦ-πᾶ,** ἐπθ. δίπους: —خر ὄνος [χὰρ] δίπους, ἤτοι ἄνθρωπος εὐήθης.

دوت **τούτ,** βλ. توت καὶ طوت.

دوتا Π. **τοῦ-τά,** ἐπθ. κυρτός, λυγισμένος εἰς δύο: —قامت ἀνάστημα κυρτὸν[ἐκ γήρατος κτλ.]· § χρονόγραμμα οὗ τὰ γράμματα ὑπολογιζόμενα κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν αὐτῶν ἀξίαν ἀποτελοῦσιν ἔτος διπλάσιον τοῦ ζητουμένου.

دوتدری Τ. **τθττθρθ̀** [ἐκ τοῦ دودك βλ.] ὄν. φλύαρος, λάλος.

دوچار Π. **τουτσάρ,** ἐπθ. ὁ περιπεσών, ἐμπεσών. ‖Ρμ. μτδ. ρίπτω, ἐμβάλλω [δοτ.αἰτ.]: ایلدی—بو شی بنی اندیشه یه τὸ πρᾶγμα τοῦτο μ' ἐνέβαλεν εἰς σκέψιν· ||امر تحصیل تأخراته ایلدك— ἡ εἴσπραξις ρίπτεται εἰς καθυστέρησιν, ἤτοι καθυστερεῖται. ‖Ρμ. οὐδ. اولق — περιπίπτω, ἐμπίπτω [δοτ.]:اولق—بلایه περιπίπτω εἰς δυστύχημα, συμφοράν· ||بوکلمه‌نك معناسی بسبتون تغییره اولدی— ἡ ἔννοια τῆς λέξεως ταύτης περιέπεσεν ὅλως διόλου εἰς ἀλλοίωσιν, ἤτοι ἠλλοιώθη

دوحه A. **τεβχά,** ὄν. θ. δένδρον μέγα, ὑψηλόν: سلطنت قدرتنای — τὸ κραταιὸν δένδρον [ἡ δρῦς] τῆς βασιλείας.

دوخته Π. **τουχτὲ** [μτχ.τοῦ دوختن **τουχτὲν**] ἐρραμμένος, κεντημένος:—جامهٔ ἔνδυμα ἐρραμμένον· § προσπλωμένος: —مسمار ἧλος προσπλωμένος· § ἠμελγμένος:—لبن γάλα ἠμελγμένον· || βλ. دوز.

دود A. **τούτ,** ὄν. σκώληξ: القز— **τούτου-λ-κάζζ,** ἢ الحریر — **τούτου-λ-χαρίρ,** μεταξοσκώληξ [τ. ایپك بوجكی]· || انی —πριονόδερμον [σκώληξ]· ||رمل —حدیث χρυσαλίς· ||وحید — ἢ ψαμμοδύτης [θαλάσσιος σκώληξ]· || —شریطی ταινία· ||کلیه —στρογγυλέλμινς [ἕλμινς τῶν νεφρῶν]· § πλθ. دیدان **τιτάν·** || βλ. دوده.

دود Π. **τούτ,** ὄν. καπνός : دل — καπνὸς τῆς καρδίας, στεναγμός· ||آه—καπνὸς τοῦ ἀναστεναγμοῦ· || —مدود καπνὸς διαρκής.

دوداق Τ. **τουτάκ,** βλ. طوداق.

دودمان Π. **τουτμάν,** ὄν. οἰκογένεια, οἰκία, γενεά, φυλή : اولسون عالمده کیمسه —ᾶς μὴ γίνῃ ἐν τῷ κόσμῳ κανεὶς μακρὰν τῆς οἰκογενείας του **[τουτμανιντὰν δζθτά].**

دودو Τ. **τουτοῦ** [κατὰ τὸ لهجه, ἐκ τοῦ [طوطی] ὄν. κυρία [ἐπὶ Ἀρμενίδων].

دودوك Τ. **τθτθ̀κ** [κατὰ τὸ لهجه, ἐκ τοῦ توتوك **τθτθ̀κ** = ράβδος καὶ αὐλός, παραγομένου ἐκ τοῦ توتمك، توتدیرمك βλ.] ὄν.σύριγξ, αὐλός: —چوبان ποιμενικὸς αὐλός· ||ی— چالق παίζω τὸν αὐλὸν καὶ μτφ. τελειόνω τὴν ἐργασίαν, κατορθόνω· § ὀστοῦν ἐπίμηκες, ὡς τὸ τοῦ μηροῦ· § ἐπθ. λεπτὸς καὶ διάτρητος, ὡς ἡ σύριγξ: مقاربه — μακαρόνιον λεπτόν.

دودوکجی Τ. **τθτθ̀κ-δζθ̀,** ὄν. αὐλητής.

دوده A. **τουτέ,** ὄν.θ.σκώληξ: دودهٔ القز **τούτετθ-λ-κάζζ,** μεταξοσκώληξ· βλ. دود.

دوده Π. **τουτέ,** ὄν. συνών. دودمان βλ.

دودی A. **τουτ-ί,** ἐπθ. σκωληκοειδής, βομβυκώδης: الشکل — **τουτίγιθ̀-σέκλ,** σκωληκόμορφος.

دور A. **τέβρ,** ρ. ἀφ. στροφή, περιστροφή : ی— کرهٔ ارضك στροφὴ τῆς γηΐνης σφαίρας· § περιοδεία διοικητοῦ, ἀρχιερέως κτλ: —ولایت περιοδεία τῆς νομαρχίας· ||ی— قضانك περιοδεία τοῦ Καζᾶ, ἤτοι τῆς ὑποδιοικήσεως·

||عالم — περιοδεία τῆς γῆς || ابواب — τὸ περιφέρεσθαι ἀπὸ θύρας εἰς θύραν· § μεταβίβασις λογιστικῶν βιβλίων, χρημάτων κτλ. γινομένη ὑπὸ ὑπαλλήλου, ἢ ἐφόρου, ἐπιτρόπου κτλ. εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ : اوراق — μεταβίβασις ἐγγράφων· || و تسليم — μεταβίβασις καὶ παράδοσις· § ἐποχή, περίοδος: سليمى — ἐποχὴ τοῦ Σελὶμ [Σουλτάνου]· || مدافعه‌سى — محاكمه‌نك περίοδος τῆς ὑπερασπίσεως ἢ ἀπολογίας κατὰ τὴν διαδικασίαν· § κύκλος: فاسد ἢ باطل — φαῦλος κύκλος [λογ.]·||زمان ἢ فلك — πορεία τῶν πραγμάτων, περιστάσεις. ‖ Ρμ. οὐδ. στρέφομαι, περιστρέφομαι· μτδ. περιέρχομαι, ποιῶ περιοδείαν [αἰτ.]· μεταβιβάζω βιβλία ἢ χρήματα εἰς διάδοχον, ὑπάλληλον, ἔφορον κτλ. [δοτ. αἰτ.] : كرهٔ ارض كونشك اطرافنده يكرمى درت ساعتده — ايدر γνίνη σφαῖρα στρέφεται περὶ τὸν ἥλιον ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν· || ايدر — واپورك چرخى στρέφεται ὁ τροχὸς τοῦ ἀτμοπλοίου· || والى دائرهٔ ولايتى — ὁ Νομάρχης περιῆλθε [ἔκαμε τὴν περιοδείαν] τὴν περιφέρειαν τῆς νομαρχίας.

دور Π. **τούρ,** ἐπθ. ὁ μακράν, μεμακρυσμένος [τῆ ὁδ]: — اولان كوزدن كوكلدن — اولور بى اشتباه ὁ μακρὰν ὢν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀπὸ τῆς καρδίας μακρὰν γίνεται ἀναμφιβόλως [στίχ.]·|| راه — ὁδὸς μεμακρυσμένη·||نظر — طوتمق δὲν κρατῶ μακρὰν ἀπὸ τοῦ ὄμματος τῆς προσοχῆς **[ναζάρι τηκκάτ],** ἤτοι παρακολουθῶ τι μετὰ προσοχῆς·||اولمق — ἀπομακρύνομαι·||دراز — μακρός, διεξοδικὸς-κῶς.

دوراً A. **τέβρ-εν,** ἐπρ. περιοδεύων : والى پاشا حضرتلرى — شهرمزى تشريف بيوردیلر ἡ A. E. ὁ Νομάρχης περιοδεύων ἐπεσκέψατο τὴν πόλιν ἡμῶν.

دورات A. **τεβρὰτ** [πλθ. τοῦ دوره] ὄν. θ. — متتابعه ἔλικες ἐντέρων ἐν τῇ κοιλίᾳ.

دورادور Π. **τούρ-α-τοὺρ** [ἐκ τοῦ دور = ὁ μακρὰν] ἐπθ. καὶ ἐπρ. μακρός, διεξοδικὸς-κῶς: — فكر ἰδέα, σκέψις διεξοδική· || — تذكرات διασκέψεις διεξοδικαί· || — تدقيقات ἐξετάσεις μακραί.

دوران A. **τεβρὰν,** ρ. ἀφ. στροφή, περιστροφή: كرهٔ ارضك كندى محورى اطرافنده — ς στροφὴ τῆς γνίνης σφαίρας περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς· || — ى قلب περιστροφὴ τοῦ λεπτοδείκτου· § κυκλοφορία [συνων. جولان βλ.]. ‖ Ρμ. كزمك — στρέφομαι, περιστρέφομαι.

دوران A. **τεβρὰν,** ὄν. ἐποχή, χρόνος, αἰών : — مادام ال **μάτ-αμου-τ-τεβρὰν,** ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ὁ αἰών, μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος· § τύχη.

دوراندیش Π. **τοὺρ-ἐντίς,** ἐπθ. ὁ σκεπτόμενος μακρὰν ἤτοι τὸ μέλλον, ὁ προβλέπων, περιεσκεμμένος.

دوراندیشانه Π. **τουρεντισ-ανέ,** ἐπθ. προορατικός: — مطالعات σκέψεις προορατικαί, περιεσκεμμέναι.

دوراندیشلك T. **τουρεντισ-λίκ,** ὄν. προορατικότης, περίσκεψις.

دورانی A. **τεβεραν-ί,** θ. دورانيه **τεβερανιγέ,** ἐπθ. κυκλοφορικός, περιστροφικός.

دورباش Π. **τουρ-πάς,** ὄν. ῥάβδος, βακτηρία.

دوربین Π. **τουρ-πίν,** ἐπθ. ὁ βλέπων μακράν, ὀξυδερκής, διορατικὸς [ἀντιθ. كوتاهبين] : — فكر νοῦς ὀξυδερκής· § ὄν. τηλεσκόπιον.

دوربینانه Π. **τουρπιν-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων ὀξυδερκεῖ, διορατικός: — عقل و حكمت νοῦς καὶ σοφία ὀξυδερκοῦς· § ἐπρ. ὀξυδερκῶς, διορατικῶς.

دوربینلك T. **τουρ-πινλίκ,** ὄν. ὀξυδέρκεια, διορατικότης.

دوربینی Π. **τουρπιν-ί,** ὄν. ὀξυδέρκεια, διορατικότης· § ἐπθ. τηλεσκοπικός.

دورپی T. **τουρπού,** دوربيلمك **τουρπου-λεμέκ,** βλ. تورپيلمك، تورپی.

دورتش T. **τουρτούς** [ἐκ τοῦ دورمك] ῥ. ἀφ. ὥθησις, κέντησις, παρακίνησις, διέγερσις.

دورتشديرمك T. **τουρτ-δατδυρ-μέκ,** ρμ. μτδ. ὠθῶ, κεντῶ διαρκῶς, κ. σκουντῶ, δὲν ἀφίνω ἥσυχον, κεντῶ τὸ ζῶον διὰ τοῦ βουκέντρου, κεντρίζω [αἰτ.].

دورتشمك T. **τουρτ-δά-μέκ,** ῥ. ρμ. ἀλλ. ὠθοῦνται [σκουντιοῦνται], ἢ κεντῶνται δύο ἢ περισσότεροι ἀμοιβαίως, συνεννοοῦνται ὠθοῦντες ἀλλήλους.

دورتمك T. **τουρτ-μέκ,** ρμ. μτδ. ὠθῶ, κ. σκουντῶ τινα διὰ νὰ ἴδῃ κτλ. § μτφ. παρακεντῶ διὰ τῆς χειρὸς ἢ δι' ἐργαλείου,

κινῶ, διεγείρω, παραπλανῶ[αἰτ.]:—شيطان παρακινεῖ ὁ δαίμων.

دورتمك T. ἢ دسكيرمك **τεβιρ-τ-μέκ,** ρμ. διαμ. κάμνω τινὰ ν' ἀνατρέψῃ τι, ν' ἀναποδογυρίσῃ [δοτ. αἰτ.].

دورتیجی T. **τουρτσούζού** [ἐκ τοῦ دورتمك] ἐπθ. ὁ ὠθῶν, ὁ κεντῶν, ὁ παρακινῶν, ὑποκινῶν, παρακινητής, ὑποκινητής.

دورشمك T. **τουρ-σά-μέκ,** ρμ. οὐδ. καταγίνομαι, ἐργάζομαι, προσπαθῶ ἐνδελεχῶς [δοτ.].

دورك T. **τεβρὲκ** [ἐκ τοῦ دورمك **τεβιρμὲκ**] ὄν. ἀγγεῖον, δοχεῖον μέ στόμα πλατύ.

دورلمك T. ἢ دسكيرلمك **τεβιρ-ιλ-μέκ,** ρμ. οὐδ. ἀνατρέπομαι, ἀναποδογυρίζομαι:—صندال ἢ λέμβος ἀνετράπη·|| دورلمش **τεβιριλμίς,** ἀνατετραμμένος, ἀναποδογυρισμένος.

دورلمك T. **τουρ-σλ-μέκ,** ρμ. πθ. διπλοῦμαι, διπλόνομαι, τυλίσσομαι [ἔνδυμα κτλ.] : دورلمش δεδιπλωμένος κτλ.

دورلو T. **τουρλού,** βλ. درلو .

دورمك T. ἢ دسكيرمك **τεβιρ-μέκ,** ρμ. μτδ. ἀνατρέπω, ἀναποδογυρίζω, στρέφω [αἰτ.]: — دستى ἀνατρέπω τὴν λάγηνον·|| —صندالى ἀνατρέπω τὴν λέμβον·|| —خصمى ἀνατρέπω, καταβάλλω τὸν ἀντίπαλον·|| —چام ἀνατρέπω τὴν πεύκην, ἤτοι λέγω ἄτοπα καὶ ἀγροῖκα εἴτε ἐκ περιφρονήσεως εἴτε ἐκ προπετείας· βλ پوت .

دورمك T. **τουρ-μέκ** [κατὰ τὸ لهجه, κυρίως تورمك] ρμ. μτδ. διπλόνω, τυλίσσω ἔνδυμα, ὀθόνην κτλ.

دورنكنما Π. **τουρνεκνε-μαγί,** ἐπθ. διχρωματικός· § ἀφ. دورنكنمايى **τουρνεκνεμαγί,** διχρωματισμός.

دورنویش Π. **τουρ-νοβίς,** ὄν. τηλέγραφος· τὸ σύνηθες تلغراف.

دورو Π. **τουρού,** ἐπθ. διπρόσωπος.

دوروم T. **τουρούμ** [ἐκ τοῦ دورمك **τουρμὲκ**] ὄν. πτυχή : — — κατὰ πτυχάς, πολύπτυχος· || ى بوزلمش — οὗαι πτυχαὶ δὲν ἐχάλασαν, ἤτοι νέος [ἐπὶ ἐνδύματος, ὑφάσματος]. || قياق — ر ملا κροῦστα ἀνθογάλακτος·

دوره A. **τεβρέ,** ὄν. θ. στροφή, περιστροφή, περίοδος· § γεγονὸς θλιβερόν, δυστύχημα: — نقاهته كيرمك — εἰσέρχομαι εἰς περίοδον ἀναρρώσεως [ἐπὶ ἀσθενοῦς]·|| اولاسى — حياتك πρώτη περίοδος τῆς ζωῆς·§πλθ. دورات **τεβεράτ.**

دورى A. **τεβρί,** ἐπθ. περιοδικός·§ θ. دوره: — سنهٔ ἔτος περιοδικόν, ἀμφιετηρίς· || — تحولات μεταβολαὶ περιοδικαί.

دورى T. **τουρῆ,** βλ. طورى καὶ يورو.

دورى Π. **τουρῆ** [ἐκ τοῦ دور **τούρ,** μακρὰν] ὄν. ἀπόστασις.

دوريك T. **τεβιρὶκ** [ἐκ τοῦ دورمك **τεβιρμὲκ**] ἐπθ. ἐστραμμένος πρὸς τὰ κάτω, οὗ τὸ χεῖλος ἐστραμμένον·||طوداق — χεῖλος ἐστραμμένον πρὸς τὰ κάτω.

دوريم T. **τεβιρὶμ** [ἐκ τοῦ دورمك **τεβιρμὲκ**] ρ. ἀφ. ἀναστροφή, κύρτωσις·

دوريه A. **τεβριγὲ** [θ. τοῦ دورى] ὄν. θ. τάξις Οὐλεμάδων [علما] περιοδευόντων πρὸς διδαχὴν τῶν Μουσουλμάνων, καὶ καλουμένων: موالیسی — ἢ — ء موالى **μεβαλίϊ τεβριγέ·** || قولى — περιπολία· || كزمك — περιφέρεται περιπολία.

دوز T. **τόζ,** ἐπθ. ὁμαλός, ἐπίπεδος : — هر يوقوشك بر اووه πεδιὰς ἐπίπεδος· || ى هر كيجه‌نك بر كوندوزى — πᾶς ἀνήφορος ἔχει καὶ τὸ ἐπίπεδόν του μέρος, πᾶσα νὺξ ἔχει τὴν ἡμέραν· [πρμ. δηλοῦσα ὅτι τὴν δυστυχίαν καὶ στενοχωρίαν ἀκολουθεῖ ἡ εὐκολία]· || ه — آياق πρὸς ὁ ποῦς πατεῖ εἰς ἐπίπεδον, ἤτοι αἴρονται αἱ δυσκολίαι, τὰ προσκόμματα, ἔρχεται ἄνεσις·||آياق — ἰσόγειος, ὁ μὴ ἔχων ἄνοδον καὶ κλίμακα [ἐπὶ οἰκοδομῶν]·||بياض — ὅλος ἄσπρος· ||سياه — ὅλος μαῦρος·||طبان — λυκοπόδιον [ῥτ.]. ὁ φέρων συμφοράν, ἀπαίσιος· § ὁ κατὰ σειράν: الفبا — ἀλφάβητον κατὰ σειρὰν [ἀντίθ. قاريشيق ἀνακατωμένος]·§ἀφελής, ἁπλοῦς: آدم — ἄνθρωπος ἀφελής·§—دوم **τόμ-τόζ,** ἢ — دوب **τόπ-τόζ,** ὅλως διόλου ὁμαλός, ὁμαλώτατος· || βλ. دوزى.

دوز Π. **τοὺζ** [προστ. τοῦ دوخمك **τουχτὲν** = ῥάπτειν, κεντᾶν, ἐν χρήσει πρὸς σχηματισμὸν συνθέτων]: —پالان ὁ ῥάπτων σάγματα·|| — زر ἐρραμμένος διὰ χρυσοῦ, χρυσοκέντητος·|| — ديده ὁ ἔχων προσπλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς·||βλ. دوخته καὶ چوالدوز.

دوزاق Τ. **τουζάκ,** βλ. طوزاق.

دوزتمك Τ. **τσζ-ετ-μέκ,** ρμ. μτδ. διευθετῶ, τακτοποιῶ, ἰσάζω, διορθῶ [αἰτ.]: —ياق diευθετῶ κ. σιάζω τὴν κλίνην· || اوستمی — باشمی diευθετῶ τὰ ἐνδύματά μου, κ. σιάζομαι· ||—صاچلری diευθετῶ τὴν κόμην.

دوزجه Τ. **τσζ-δζε,** ἐπθ. ἀρκετὰ ὁμαλός, ἁπλοῦς, εἰλικρινής· § ἐπρ. ἀρκετὰ ἴσια, ἁπλῶς, διαρρήδην: اوقوبوب يازمق—ἀναγινώσκω καὶ γράφω,ἁπλῆ ἀνάγνωσις καὶ γραφή· || سی— ἄνευ περιστροφῶν, ἐλευθέρως.

دوزخ Π. **τουζάχ,** ὄν. ᾅδης : قرار — οὗ διαμονὴ ὁ ᾅδης, ὁ καταδεδικασμένος εἰς τὸν ᾅδην·||—اهل ἄνθρωπος τῆς κολάσεως, κεκολασμένος.

دوزخی Π. **τουζαχ-ῆ,** ἐπθ. ὁ τῆς κολάσεως, καταχθόνιος.

دوزدلك Τ. **τσζεϊιλμέκ** [ἐκ τοῦ دوزتمك] ρμ. πθ. διευθετοῦμαι, τακτοποιοῦμαι, διορθοῦμαι.

دوزديجی Τ. **τσζεϊιδζί** [ἐκ τοῦ دوزتمك] ἐπθ. ὁ διευθετῶν, τακτοποιῶν, ἰσάζων, διορθῶν.

دوزكون Τ. **τσζγκιδν** [ἐκ τοῦ دوزمك]ἐπθ. ὁ διευθετημένος, τακτοποιημένος, ὁ ἐν τάξει, τακτικός, κανονικός, διωρθωμένος § ψιμμύθιον, φυκιασίδι: سورمك — ψιμμυθιοῦμαι· § ἐπρ. يازمق — كلدی درست γράφω τὰς λέξεις ὀρθῶς καὶ ἐν τάξει, ὀρθογραφῶ.

دوزكونجی Τ. **τσζγκιδν-δζό,** ὄν. ὁ προπαρασκευάζων καὶ πωλῶν ψιμμύθιον· γυνὴ ψιμμυθιῶσα καὶ καλλωπίζουσα τὰς νεονύμφους, καλλωπίστρια.

دوزلتمك Τ. **τσζελτμέκ,** ταὐτὸ دوزتمك βλ.

دوزلك Τ. **τσζ-λόκ,** ὄν. ὁμαλότης, ἡ κατάστασις τοῦ ἐπιπέδου, τὸ ἐπίπεδον· § ἁπλότης, εὐθύτης· § πεδιάς, τόπος ὁμαλὸς καὶ ἐπίπεδος.

دوزلمك Τ. ἢ دوزلمك **τσζ-λεμέκ,** ταὐτὸ دوزتمك βλ.

دوزلمك Τ. **τσζ-ελμέκ** [ἐκ τοῦ دوز] ρμ. οὐδ. διευθετοῦμαι, τακτοποιοῦμαι: — دولاشمك [διευθετοῦμαι εἰς δρόμον]· § διορθοῦμαι, βελτιοῦμαι: — هوا ὁ καιρὸς βελτιοῦται· || — ايش ἡ ἐργασία διορθοῦται, βελτιοῦται· || دوزلمز **τσζελμέζ,** ἀδιόρθωτος, ὁ μὴ ἐπιδεχόμενος διόρθωσιν.

دوزلمك Τ. **τσζ-λεμέκ,** ρμ. πθ. ἰσοπεδοῦμαι, ἐξομαλύνομαι, τακτοποιοῦμαι.

دوزمك Τ. **τσζ-μέκ,** ρμ. μτδ. διευθετῶ, τακτοποιῶ [αἰτ.]: دووب قوشمق προπαρασκευάζω, διευθετῶ, διορθῶ·§ πλάττω, ἐπινοῶ,κατασκευάζω [αἰτ.]:—لقردی πλάττω λόγους, ἐπινοῶ ψεύδη· § ἁρμόζω, κουρδίζω μουσικὸν ὄργανον [αἰτ.]· § συζῶ [μετὰ γυναικός].

دوزمه Τ. **τσζμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. πλαστός, ψευδής, παραπεποιημένος, κίβδηλος: شاىعه — ψήφη πλαστή.

دوزن Τ. **τσζὲν** [ἐκ τοῦ دوزمك] ὄν. δόλος, τέχνασμα· τάξις,ἁρμονία: ياڭی هپسی — در ὅλα ψεῦδος, ὅλα τέχνασμα εἶναι· || چكی — διευθέτησις, τακτοποίησις· || ويرمك — τακτοποιῶ, διευθετῶ· ἁρμόζω, κουρδίζω ὄργανον [δοτ.]: ويردی — كندينه چكی ἢ البسه‌سنه διηυθέτησεν ἑαυτὸν ἢ τὰ ἐνδύματά του, ἐκαλλωπίσθη εἰς τὴν ἐντέλειαν· || ويردی — قلمنه چكی ἐρρύθμισεν ἢ ἐπεμελήθη τὸν κάλαμόν του.

دوزنباز Τ. **τσζεν-πάζ,** ἐπθ. πανοῦργος.

دوزنده Π. **τουζεντὲ** [μτχ. τοῦ دوخت] ὁ ῥάπτων: دوزنده — ὑποδηματορράφος.

دوزنسز Τ. **τσζεν-σίζ,** ἐπθ. ἀτημέλητος, ἀπεριποίητος· § ἄνευ ἁρμονίας.

دوزنلك Τ. **τσζενλίκ,** ὄν. ἁρμονία· ἀντὶ دوزن || βλ. ديرلك.

دوزنلی Τ. **τσζεν-λί,** ἐπθ. διηυθετημένος, τακτοποιημένος, ἁρμονικός.

دوزنمك Τ. **τσζ-εν-μέκ,** ρμ. οὐδ. διευθετοῦμαι, καλλωπίζομαι.

دوزی Τ. **τσζὶ** [ἐκ τοῦ دوز **τσζ**=ὁμαλὸς] ἐπρ. ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει : بر دوزیيه **πὶρ τσζιγέ,** ἐξακολουθητικῶς, διαρκῶς, ὁμοιομόρφως·||بر اولان ساده ايچی طيشی قاش ἁπλοῦν ὕφασμα, οὗ ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις καὶ ἡ ἐσωτερικὴ εἶναι ὁμοιόμορφος.

دوزينه Ιτ. **τουζίνα** [Dozzina] ὄν. δωδεκάς: قاشيق — بر μία δωδεκάς κοχλιαρίων· || مندیل — بر μία δωδεκὰς ρινομάκτρων.

دوست Π. **τόστ,** ὄν. φίλος: بولق زياده — مشكلدر λίαν δύσκολον τὸ εὑρεῖν φίλον· || قديم — ἀρχαῖος φίλος· || — عزيز φίλος ἀγαπητός· || — ايله يه ايچ آليش ويرش ايتمه — μετὰ τοῦ φίλου φάγε πίε **[γέ, ἴτς],** δοσοληψίας μὴ ποίει [πρμ.]· § ἐρωμένος-η· § πλθ. دوستان **τοστάν.**

دوستان Π. **τοστ-άν** [πλθ. τοῦ دوست] ὄν. φίλοι: تلطف يا دشمنان مدارا — μετὰ φίλων φιλοφροσύνη, μετ' ἐχθρῶν ὑπόκρισις **[μστ‌αρά],** ἤτοι δέον νὰ ἐξοικονομῇ τις τὰς περιστάσεις.

دوستانه Π. **τοστ-ανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. φιλικὸς-κῶς: اخطار — ὑπόμνησις φιλική.

دوستجه Τ. **τόστ-δζα,** ἐπρ. φιλικῶς.

دوستدار Π.**τοστ-τάρ,** ὄν. φίλος, θιασώτης [σπν.].

دوستكام Π. **τοστ-κιάμ,** ἐπθ. ὁ φίλα φρονῶν.

دوستلاشمق Τ. **τοστ-λασμάκ,** ρμ.ἀλλ. γίνομαι φίλος μετά τινος, συνάπτω φιλίαν [τῇ ايله].

دوستلق Τ. **τοστ-λίκ,** ὄν.φιλία· βλ. ἐπόμ.

دوستی Π. **τοστ-ί,** ὄν. φιλία.

دوسنطاريا Ελ. **τουσεντερία,** ὄν. δυσεντερία.

دوش Τ. **τόζ,** ὄν. πλευρά, θώραξ, στῆθος ἵππου [σπν.]· βλ. دول.

دوش Τ. **τόζ,** ὄν. ὄνειρον: كورمك — ὀνειρεύομαι·||يورمق — ἐρμηνεύω ὄνειρα· || صوكی خيرليدر قورقولو — τοῦ φοβεροῦ ὀνείρου τὸ τέλος ἀγαθὸν [πρμ.]· § ἐνυπνιασμός, ὀνειρωξις·|| آزمق — ἐνυπνιάζομαι, ὀνειρώττω.

دوش Τ. **τόζ,** ὄν. συνάντησις : كلك — ἡ اولمق — συναντῶ.

دوش Π. **τούζ,** ὄν. ὦμος : كلپوش — ὦμος κεκαλυμμένος μὲ ρόδα**[γκιόλ-ποῦζ],** ῥόδινος·|| تحمل — ὦμος ὑπομονῆς, ἀνοχῆς·|| — دوشمك λαμβάνω εἰς τὸν ὦμον τῆς φροντίδος, ἀναλαμβάνω νὰ πράξω τι·||—بر خانه كيچه **πὲρ τούζ,** οὗ ἡ οἰκία ἐπ'ὤμων,φερέοικος, ἀνέστιος, πλάνης, τυχοδιώκτης·§ ἐπρ. χθὲς τὴν νύκτα.

دوش Γλ. **τοὺς** [douche] ὄν.ψυχρολουσία· συνών. تشلشل βλ.

دوشاب Π. **τουὰπ,** ὄν. σίραιον, γλεῦκος ἑψημένον.

دوشاخ Π. **του-ὰχ** καὶ دوشاخه **του-ὰχά,** ὄν. κλοιὸς περὶ τὸν τράχηλον τῶν καταδίκων.

دوشتديرمك **τοὰε-ττιρ-μέκ,** ρμ. διαμ.βάλλω νὰ στρώσωσι δάπεδον διὰ τάπητος, ψιάθου ἢ σανίδων, ἢ ὀδὸν διὰ λιθοστρώτου, ἢ νὰ ἐπιπλώσωσιν οἰκίαν [δοτ. αἰτ.].

دوشتمك Τ. **τοὰε-τ-μέκ,** ρμ. μτδ. στρώνω δάπεδον διὰ τάπητος, ψιάθου ἢ σανίδων [σανιδόω]ἢ ὀδὸν διὰ λιθοστρώτου[αἰτ.]: —قالديرم στρώνω λιθόστρωτον·||—مرمره στρώνω μάρμαρα·§ ἐπιπλῶ οἰκίαν.

دوشرتمك Τ. **τσάσρτμέκ,** βλ. دوشورتمك.

دوشرتمك Τ. ἢ دوشيرتمك **τεβάιρ-τ-μέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ συλλέξῃ, δρέψῃ καρποὺς κτλ. ἢ νὰ εἰσπράξῃ χρήματα, ἢ νὰ διπλώσῃ ὕφασμα,ἔνδυμα[δοτ.αἰτ.].

دوشرمك Τ. **τσάσρμέκ,** βλ. دوشورمك.

دوشرمك Τ. ἢ دوشيرمك **τεβάιρμέκ,** ρμ. μτδ. συλλέγω [αἰτ.] : — چيڭ δρέπω καρπούς·|| — آچمق συλλέγω, εἰσπράττω χρήματα· || — قاش ἢ اثواب διπλόνω ὕφασμα, ἔνδυμα· || — ياڭه‌سی πιάνω τινὰ ἀπὸ τὸ περιλαίμιον.

دوشرمه Τ. ἢ دوشيرمه **τεβάιρμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. συλλογή, δρέψις,εἴσπραξις,διπλωμα·§ στρατὸς συλλεγόμενος ἔνθεν κακεῖθεν ἀτάκτως, παιδομάζωμα, στρατὸς ἄτακτος· βλ. καὶ ديرمه.

دوشريجی Τ.**τεβάιρ-ιδζὶ**[ἐκ τοῦ دوشرمك] ἐπθ. ὁ συλλέγων, εἰσπράττων, διπλόνων.

دوشريم Τ. ἢ دوشريم **τεβάιρὶμ** [ἐκ τοῦ دوشرمك] ἀφ. συλλογή·§ ὅ,τι συλλέγει τις εἰς μίαν φοράν.

دوشيملو } T. **τεβδίριμ-λί,** ἐπθ. περιεσταλμένος: قاب—δοχεῖον οὗ τὸ στόμιον εἶναι περιεσταλμένον, ἀπιοειδές.

دوشس } Γλ. **τσδὲς** [duchesse] ὄν. δούκισσα.

دوشش } Π. **τσ-δές,** ἀρθ. δὶς ἓξ [ἀριθμὸς πεσσῶν ἐν τῷ ταβλίῳ].

دوشش } T. ἢ دوشيش **τσδὸς,** ρ.ἀφ. σύμπτωσις· ἐπρ. τυχαίως.

دوشك } T. **τὸδὲκ** [ἐκ τοῦ كمك دوشه] ὄν. στρωμνή, στρῶμα, κλίνη: قبا—ده ياتمق κατακλίνομαι ἐν στρωμνῇ ἀπαλῇ· || راحت ى — κλίνη θανάτου [ἀναπαύσεως]· § φυτώριον, ἤτοι μέρος ἔνθα τὸ πρῶτον φυτεύονται φυτά, ἢ δένδρα καὶ ἐξ οὗ μεταφυτεύονται ὅταν αὐξηθῶσι· || βλ. دوشوك .

دوشكلى } T. **τὸδεκ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν βάσιν εὐρεῖαν [ἀντιθ. نازك **vaqìv**=λεπτός]: فايق— ἀκάτιον οὗ ἡ βάσις εὐρεῖα.

دوشكون } T. **τσδὰκῳδν** [ἐκ τοῦ كمك دوشمك πίπτω] ἐπθ. ἔκπτωτος κ. ξεπεσμένος: ى— دولت ἔκπτωτος δόξης, εὐτυχίας, δυστυχήσας, ξεπεσμένος· || يلديزى οὗ ὁ ἀστὴρ ἔδυσε, δυστυχήσας, ἐν δυσμενείᾳ διατελῶν· || كبار ى— εὐγενὴς δυστυχήσας, ἀρχοντοξεπεσμένος· || ى— چهره ἄσχημος, δυσειδής· § ὑποτετιμημένος [ἐπὶ ἐμπορευμάτων κτλ.]: در—اسهامك فيناڭى αἱ τιμαὶ τῶν χρεωγράφων εἶναι ὑποτετιμημέναι· § ἔκδοτος [δοτ.]: — شرابه ἔκδοτος εἰς τὸν οἶνον· || ى— يوغاز λαίμαργος.

دوشكونلك } T. **τσδάκῳδν-λδκ,** ὄν. ἔκπτωσις ἀπὸ τῆς προτέρας δόξης, εὐτυχίας, πλούτου κτλ. § ὑποτίμησις ἐμπορευμάτων, χρεωγράφων κτλ. § πάθος, ἤτοι τὸ εἶναί τινα ἔκδοτον εἴς τι.

دوشمك } T. **τσδ-μέκ,** ρμ. οὐδ. πίπτω· συμπίπτω ἐκ τύχης, συμβαίνω· ἐκπίπτω· ἀναλογῶ· ἁρμόζω [δοτ.]: —پنجره دن يره πίπτω ἐκ τοῦ παραθύρου κατὰ γῆς· || —اوكه آردينه ἢ آرقه‌سنه πίπτω ἐμπρός, ὀδηγῶ· || — اوستنه πίπτω ἐπάνω, ἐπιτίθεμαι, προσβάλλω, δεικνύω πολλὴν ἐπιθυμίαν ἢ βιάζω τινὰ νὰ κάμῃ τι· παραδίδομαι εἴς τι· || —آياغنه، اتكنه προσπίπτω εἰς τὰ κράσπεδα, εἰς τοὺς πόδας τινός, ἐκλιπαρῶ· || اوجاغنه ἢ عرضنه — καταφεύγω εἰς τὴν ἑστίαν τινός, ἤτοι εἰς τὴν προστασίαν· || — قومه πίπτω εἰς τὴν ἄμμον, ἐξοκέλλω [πλοῖον]· || — ايچكى παραδίδομαι εἰς τὸ ποτόν· || —يوله πίπτω εἰς τὴν ὁδὸν, ἤτοι ἀναχωρῶ, κινῶ· || — اغزينه ال πίπτω εἰς τὰ στόματα τῶν ξένων **[ἴλ],** εἰς τὴν καταλαλιάν· || — سوزى يره ὁ λόγος του πίπτει χαμαί, δὲν εἰσακούεται, δὲν ἔχει ἐπιρροήν· || —كوكله ἔρχεται εἰς τὴν μνήμην· || —فكرينه πίπτω εἰς τὴν ἰδέαν, συλλαμβάνω τὴν ἰδέαν· || —صاغه συμπίπτει δεξιᾷ· || — ايش συμπίπτει, συμβαίνει, παρουσιάζεται ἐργασία· || —ايشه πίπτει, ἀναλογεῖ εἰς τὸ μερίδιόν μου· || — شامه ἁρμόζει εἰς τὴν θέσιν μου, εἰς τὴν ὑπόληψιν μου **[ἀανημὰ]** || بكا دوشمز بو τοῦτο δέν μοι ἁρμόζει, ἢ δὲν εἶναι τῆς δικαιοδοσίας μου· || بو سزه دوشر τοῦτο ὑμῖν ἁρμόζει ἢ εἶναι τῆς δικαιοδοσίας ὑμῶν· || كوزل دوشمش فلان شى τὸ δεῖνα πρᾶγμα καλῶς ἥρμοσε, ἢ ταίριαξε· || — آشاغى ἐκπίπτω, χάνω τὴν ἀξίαν· || دوشك اولماز دوستى τοῦ ἐκπίπτοντος [δυστυχοῦντος] φίλος δὲν γίνεται, ἤτοι τὸν δυστυχοῦντα ἐγκαταλείπουσιν οἱ φίλοι· || معاشى دوشه دوشه يوز غروشه دوشدى ὁ μισθός του ὁλονὲν ἐκπίπτων ἐξέπεσεν εἰς τὰ ἑκατὸν γρόσια· || —حسابدن ἐκπίπτω, ἀφαιροῦμαι ἀπὸ τὸν λογαριασμόν· || — اتدن ἐκπίπτω τῆς σαρκός, ἤτοι ἰσχναίνω, ἐξασθενῶ· || آياقدن الدن، — ἐκπίπτω τῶν χειρῶν, τῶν ποδῶν, ἀποκάμνω· || —كوزدن ἐκπίπτω τῶν ὀφθαλμῶν, ἤτοι τῆς εὐνοίας· || — طامدن πίπτω ἀπὸ τῆς στέγης, λέγω τι ὅλως διόλου ἀκαταλλήλως: طامدن كوچك دوشرجه‌سنه ὅλως διόλου ἀκαταλλήλως· || —پنتو μικρός, ἐντρέπομαι, ἐκτίθεμαι· || خسته —πίπτω ἀσθενής, ἀσθενῶ· || بريله دوشوب قالقمق πίπτω καὶ ἐγείρομαι ὁμοῦ μετά τινος, συνοικῶ, συζῶ στενῶς καὶ ἀχωρίστως· || دوشه قالقه μετὰ δυσκολίας [πέσε σήκω]· || ياغمور، قار، طولو — πίπτει βροχή, χιών, χάλαζα· || — فيات ἐκπίπτει ἡ τιμὴ [ἐμπορευμάτων, χρεωγράφων].

دوشمك } T. **τὸσεμέκ,** βλ. دوشه‌مك .

دوشمه } T. **τσδμὲ** [ἐκ τοῦ كمك دوشمك πίπτειν] ὄν. ἀπαρ. πτῶσις κτλ. βλ. دوشمك.

دوشمه } T. **τὸσεμέ,** دوشه‌لى **τὸσεμελί,** βλ. دوشه‌مه، دوشه‌لى .

دوشنبه } Π. **τσ-δενπίχ,** ὄν. Δευτέρα [ἡμέρα].

دوشنديرمك } T. βλ. دوشونديرمك **τσδσν-τσρμέκ.**

دوشنمك } T. **τὸσενμὲκ** [ἐκ τοῦ كمك دوشه ἢ دوشه‌مك] ρμ. πθ. στρώνομαι, ἐπιπλοῦμαι· § μσ. [δοτ.] : — يوله στρώνομαι εἰς τὴν ὁδόν, κινῶ, προχωρῶ· § πίπτω εἰς τὴν κλίνην [ἐπὶ ἀσθενοῦς]: كنج ياشنده يتاغه دوشندى ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἔπεσε κλινήρης· § ἀναπτύσσομαι, εἰσέρχομαι εἰς λεπτομερείας.

دوشنمك } T. **τσδσνμέκ,** βλ. دوشونمك .

دوشوت } T. **τσδσδτ** [ἐκ τοῦ كمك دوشمك] ἐπθ. πηρός, χωλός, ἠκρωτηριασμένος· § ἔκτρωμα· βλ. دوشوك .

دوشورتمك } T. **τσδ-σρτ-μέκ,** ρμ. διαμ. κάμνω ἢ βάλλω τινὰ νὰ ρίψῃ [δοτ. αἰτ.]: — قارى يه چوجق κάμνω τὴν γυναῖκα νὰ ἐκτρώσῃ, ν'ἀποβάλλῃ τὸ ἔμβρυον.

دوشورمك } T. **τσδ-σρ-μέκ,** ρμ. μτδ. ἀφίνω νὰ πέσῃ, ρίπτω· ἀνατρέπω, καταβάλλω, ἐκπίπτω· ἐκτιτρώσκω, ἀποβάλλω·εὑρίσκω εὐκαιρίαν,ἐπιτυγχάνω[αἰτ.دن]: — منديل ρίπτω [ἐξ ἀπροσεξίας] τὸ ρινόμακτρον· ||—الدن بر شى [ἐξ ἀπροσεξίας] ἀφίνω τι νὰ πέσῃ ἐκ τῆς χειρός· || شو قدر غروش حسابدن دوشوردى ἐξέπεσε τόσα γρόσια ἐκ τοῦ λ]σμοῦ· || — اعتباردن ρίπτω τινὰ ἐκ τῆς ὑπολήψεως, ἐκφαυλίζω· || [δοτ. αἰτ.] : ايكى كشيى يكديكرينه —βάλλω δύο νὰ συγκρουσθῶσι, διεγείρω κατ' ἀλλήλων· || — چوجق ἐκτιτρώσκω, κάμνω ἀποβολὴν [ἐπὶ ἐγκύου]· || — كوچك ἐκθέτω τινά, ρίπτω μικρόν· || — صرمه‌سنى φέρω τι εἰς τὴν σειράν του, εἰς τὴν κατάλληλον στιγμὴν [διὰ νὰ τὸ εἴπω, ἢ νὰ τὸ πράξω]· || اوجوز دوشوروب ἐπιτυγχάνω τι εὐθηνὸν καὶ τὸ ἀγοράζω.

دوشورمه } T. **τσδσρμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. ρίψις,ἔκπτωσις, ἔκτρωσις·

دوشوك } T. **τσδσδκ** [ἐκ τοῦ كمك دوشمك πίπτειν] ἐπθ. ὁ πεσών, πεπτωκώς: چكمسى —οὗ ἡ σιαγὼν ἔπεσε, φλύαρος· || قنادى —قوشك ἡ πεσοῦσα πτέρυξ τοῦ πτηνοῦ· § ὕφος ἀσυνάρτητον· § ἔκτρωμα· βλ. دوشوت .

دوشوكلك } T. **τσδσκ-λδκ,** ὄν. ἀσυναρτησία ὕφους κτλ. βλ. دوشوك .

دوشونجه } T. **τσδσνδζὲ** [ἐκ τοῦ دوشونمك] ὄν. σκέψις,φροντίς,μέριμνα: شمديلك

دوشونديرمك } T. **τσδσν-τσρ-μέκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ σκέπτηται, ἐμβάλλω εἰς σκέψεις,διεγείρω σκέψεις, προξενῶ ἀνησυχίας [αἰτ.]: بو بنى دوشونديريور τοῦτο μ' ἐμβάλλει εἰς σκέψεις, ἀνησυχίας.

دوشونمك } T. **τσδσνμέκ,** ρμ. οὐδ. σκέπτομαι, συλλογίζομαι, ἀναλογίζομαι [αἰτ.]: طاشينق دوشونوب σκέπτομαι βαθέως· || نى دوشونيورسكز σὲ συλλογίζομαι.

دوشونمه } T. **τσδσνμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. σκέψις· βλ. ἐπόμ.

دوشونيش } T. **τσδσν-ίς** [ἐκ τοῦ دوشونمك] ρ. ἀφ. ταὐτὸ دوشونمه βλ.

دوشه‌مك } T. **τὸ-σε-μέκ,** ρμ.μτδ. στρώνω [αἰτ.]: —اوطه ἢ او στρώνω οἰκίαν ἢ δωμάτιον, ἤτοι ἐπιπλῶ· || دائره‌يى يره طايادى دوشه‌يوب ἔστρωσε καὶ ἐπίπλωσεν ἓν τμῆμα· || —حصير ἢ خالى στρώνω τάπητα ἢ ψίαθον κτλ. || — قالديرم στρώνω λιθόστρωτον· || —مرمر στρώνω μάρμαρα εἰς τὴν αὐλὴν κτλ. § κάμνω τὸ πάτωμα, σανιδόω κτλ.

دوشه‌مه } T. **τὸσεμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. στρῶσις, ἔπιπλα ὡς μιντέριον [مندر] μαξιλάρες κτλ.§ πάτωμα, δάπεδον: تخته‌سى— σανίδες πατώματος.

دوشه‌مه‌لى } T. **τὸσεμε-λί,** ἐπθ. ἐστρωμένος, ἐπιπλωμένος: طايامه‌لى خانه—οἰκία ἐστρωμένη καὶ ἐπιπλωμένη· βλ. ἐπόμ.

دوشه‌لى } T. **τὸσελί,** ἐπθ. ἐστρωμένος: چاقل يول — ὁδὸς χαλικόστρωτος·||مالطه —ἐστρωμένος διὰ πλακῶν τῆς Μελίτης [αὐλὴ κτλ.]· βλ. دوشه‌مه‌لى.

دوشيزه } Π. **τουσιζέ,** ὄν. κόρη.

دوشين } Π.**τουσὶν** καὶ دوشينه **τουσινέ,** ἐπθ. ὁ χθὲς τὴν νύκτα: صحبت دوشينه ἡ χθὲς τὴν νύκτα συναναστροφή.

دوغ } Π. **τούγ,** ὄν. ὀξύγαλα· τ. آيران βλ.

دوغرامق } **τογραμάκ,**دوغرامه‌جى**τογραμαδζῆ,**βλ. طوغرامه‌جى، طوغرامق .

دوغمق } **τογμάκ,** βλ. طوغمق.

δεκάδα Α. **ἑπτάς** ἡ **ἑβδομάς** θ. ἐπίσημα.§ —ικός, ή, ό αὐτοψιακόποτος.

δεκάζω Α7. **ἐδικ** [dock] ὁν. εὐρετὰ ἀποδίκη ἐνθα ἀποτίθενται προσφερόμενα τὰ προὸς διαμετακόμιση ἐμπορεύματα.

δεκαετηρίδα Γλ. **ἑπτάτομος** [doctteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

δεκαήμερος Γλ. **ἑπτάτομος** [docteur] ὁν. διδάκτωρ ἱάτρευσις] ὁν. ρᾴστος πεπαίδευμένος, μαχόμενος, ἀκεσάνδρου κἀι. πέτοι τὸ ἀντίθετον τοῦ κοπτερὸν μέρος ἐφεστὼς μὲ ὀξεῖαν ἀκμήν.§ἀφιλοτίμητος τις;— ἐπιθυμητικός, ἡ, ὀν. ἀπρόσκοπτος.

ραλελυμένος: ماصه ىر—قيريق τράπεζα ἐσπασμένη καὶ παραλελυμένη· || — تخته پرده‌دن قيريق تخته ىر μία σανὶς ἐσπασμένη καὶ πεσοῦσα ἐκ τοῦ περιφράγματος.

دوكوم } T. **τόκιδμ** [ἐκ τοῦ كمك دوكمك χύνω] ρ. ἀφ. χύσις, τῆξις, ἀνάλυσις μετάλλου: ى — يايراق φυλλόρροια.

دوكوم } T. **τσγιδμ** [ἐκ τοῦ كمك دوكمك ἀποδένω] ὄν. κόμβος, δεσμός: اچمك — κάμνω κόμβον, κομβοδένω· || اچمق — διαλύω κόμβον, δεσμόν, δυσκολίαν· || — ايلمكلو κόμβος μετὰ θηλείας, ἤτοι βρόχος, στραγγαλία κ. συρτοθηλειά, ἥτις ἀνοίγεται καὶ σφίγγεται χρησιμεύουσα ὡς παγίς· τὸ ἐναντίον: — كور κόμβος τυφλός.

دوكومجى } T. **τόκιδμ-δζή,** ὄν. καὶ ἐπθ. χύτης: سى — στοιχειοχύτης· βλ. دوكمه‌جى.

دوكومخانه } T. **τόκιδμ-χανέ,** ὄν. χυτήριον, χωνευτήριον μετάλλων, ἢ στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου.

دوكوملمك } T. ἢ كمك دوكوملمك **τσγιδμ-λεμὲκ** ρμ.μτβ. κομβοδένω, κομβόω, κομβόνω, ἀποδένω [δοτ. αἰτ.]: اتكمى اتكنه دوكوملمدم ἐκόμβωσα τὸ κράσπεδον αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἰδικοῦ μου· || — مندیلی κομβοδένω τὸ μανδύλιον.

دوكوملى } T. **τσγιδμ-λῶ,** ἐπθ. ὁ ἔχων κόμβους, κομβωμένος, κομβοδεμένος.

دوكوز } T. **τσγιδζ** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. πλήρης, ὁλόκληρος· § ρωμαλέος, ἰσχυρός.

دوكون } T. **τόδδν** [ἐκ τοῦ كمك دوكمك τύπτω] ὄν. στίγμα ἢ σημεῖον ἢ λέξις ἐγχαρασσομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἢ ἄλλαχοῦ τοῦ σώματος διὰ βελόνης ἢ πεπυρακτωμένου σιδήρου: لر ياپديرمقده‌در οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν ἐκείνων ποιοῦσιν ἐπὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν στίγματα· βλ. دوكمك **τόδδλμέκ.**

دوكون } T. **τσγιδν** [κατὰ τὸ لهجه, ἐκ τοῦ كمك دوكمك ἀποδένω] ὄν. ὁμήγυρις, ἑορτὴ γάμου, περιτομῆς κτλ. χαρά, διασκέδασις: اوى — οἶκος χαρᾶς, τόπος θορυβώδης· || دلى هر كون—بيرام τῷ τρελλῷ πᾶσα ἡμέρα εἶναι ἡμέρα γάμου καὶ πανηγύρεως [πρμ.] || سنت—ى ὁμήγυρις ἤτοι χαρὰ ἐπὶ τῇ περιτομῇ τέκνου· || اچمك—پيچكى βατράχιον [ἰχθ.]· § βλ. ديرنك.

دوكوندیلی } T. **τόκιδντδλδ,** βλ. دوكنديلى.

دوكه‌سيمك } T. **τδκεδιμέκ,** ρμ. οὐδ. ὀργῶ [ἐπὶ νέου ταύρου].

دوكى } T. **τόδδ** [ἐκ τοῦ كمك دوكمك τύπτω] ὄν. ὄρυζα ἐκκοκισθεῖσα· βλ. چلتيك.

دوكيك } T. **τόκιδκ,** βλ. دوكوك.

دول } T. **τόλ,** ὄν. ἔμβρυον, σπέρμα, γένος: يتاغى—μήτρα || اشى — **τόλ ἐόι,** ὕστερον ἤτοι ἡ τὸ ἔμβρυον περικαλύπτουσα μεμβράνα· || دوش — **τόλ-τόζ,** γένος· || آت—ى γένος ἵππου· || طوتمق — συλλαμβάνω, μένω ἔγκυος· || المق — φέρω φορβάδα εἰς κήλωνα καλῆς καταγωγῆς, ἤτοι συνδυάζω ὅπως λάβω πῶλον ἀνάλογον.

دول } T. **τούλ,** βλ. طول

دول } A. **τσδέλ** [πλθ. τοῦ دولت] ὄν. θ. κράτη, δυνάμεις, βασίλεια: معظم—**τσδέλι μουαζζαμέ,** ἢ مفخم—**μσφεχχαμέ,** μεγάλα κράτη· || متحاب—**τσδέλι μσττεχαπτέ,** φίλια κράτη· || متفقه—**τσδέλι μσττεφικά,** αἱ σύμμαχοι δυνάμεις· || — بين الـ **πέϊνε-τ-τσδέλ,** ὁ μεταξὺ τῶν κρατῶν, διπλωματικός, διεθνής: — معاهدات διεθνεῖς συνθῆκαι.

دولاب } A. **τολάπ** [ἐκ τοῦ περσ. βλ. καὶ طولاب] ὄν. ἐρμάριον διὰ φαγητά, σκεύη, βιβλία, μαγγανοπήγαδον κ. δουλάπι· § πανουργία, παγίς· § πλθ. دواليب **τεβαλίπ.**

دولامق } T. **τολαμάκ,** دولاشمق **τολαδμάκ,** دولانديرمق **τολαντιρμάκ,** βλ. طولانديرمق طولاشمق، طولامق.

دولبند } **τσλπέντ,** βλ. دلبند καὶ تولبند.

دولت } A. **τεβλέτ,** ὄν. θ. κράτος, δύναμις, βασίλειον: عليه— τὸ Ὑψηλὸν Κράτος, ἢ عثمانيه—τὸ Ὑψηλὸν Ὀθωμανικὸν Κράτος· || فخيمه — μέγα κράτος [ἐπὶ τῶν μεγάλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης]: روسيه—فخيمه‌سى τὸ μέγα κράτος τῆς Ρωσίας· § μεγάλη εὐτυχία, εὐδαιμονία: شهادت—ἡ εὐτυχία τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου· || — صاحب κάτοχος εὐτυχίας, εὐτυχής· || — كوسكونى ὁ μὴ εὐνοούμενος ὑπὸ τῆς τύχης, οὗ ἡ τύχη δυσμενής, δυστυχής· || ايله—ἢ اقبال ايله — εὐτύχει ἢ εὐτυχεῖτε [ἀποχαιρετισμὸς πρὸς ἀναχωροῦντα].

دولتجه } T. **τεβλέτ-τδε,** ἐπρ. ὡς πρὸς τὸ κράτος, κυβερνητικῶς: مقرردر — κυβερνητικῶς εἶναι ἀποφασισμένον **[μουκαρρέρ].**

دولتخانه } Π. **τεβλετ-χανέ,** ὄν. οἶκος εὐτυχίας, μέγαρον κ. ἀρχοντικόν· [ἔκφρασις φιλοφρονητικὴ περὶ τῆς οἰκίας τοῦ μεθ' οὗ ὁμιλεῖ τις· τὴν δ' ἑαυτοῦ οἰκίαν καλεῖ فقيرخانه **φακὶρ χανέ,** πτωχικὴν οἰκίαν, ἢ بنده خانه **πενὲ χανέ,** δουλικὴν οἰκίαν]: يه كلدم — ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν ὑμῶν.

دولتلو } T. **τεβλετ-λοῦ,** ἐπθ. εὐτυχής, εὐδαίμων· § ἐξοχώτατος, ἤτοι τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος τοῖς ἔχουσι τὸν βαθμὸν βεζίρου [وزير] ἢ ἀρχιστρατήγου [مشير]: پاشا حضرتلرى — داخليه ناظرى ἢ A. Ἐξοχότης ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν· || βλ. فخامتلو، نجابتلو، عصمتلو، عنايتلو، سيادتلو، عطوفتلو، سماحتلو، ابهتلو.

دولجك } T. **τόλ-δζίκ,** ὄν. φορβὰς προωρισμένη πρὸς πωλοτοκίαν.

دولك } T. **τόλέκ,** ὄν. πέπων καὶ ὑδροπέπων μὴ ἀναπτυχθείς.

دولك } T. **τόλέκ,** ὄν. τὸ μέσον τοῦ τροχοῦ, ὅπου εἰσέρχονται αἱ ἀκτῖνες καὶ ὁ ἄξων, χοινικίς: ى — تكرلك χοινικὶς τροχοῦ.

دولكر } T. **τδλγκὲρ** [ἐκ τοῦ π. دروكر **τδρδγκὲρ**] ὄν. τέκτων, λεπτουργός: بالغى—χριστόψαρον.

دولكرلك } T. **τδλγκερ-λίκ,** ὄν. τεκτονική, λεπτουργική.

دولنكج } T. **τδλενγκέδζ,** ὄν. εἶδος πτηνοῦ ὡς ὁ κορυδαλὸς καὶ ἡ σεισοπυγὶς ἢ μικρὸς ἱέραξ.

دولو } **τδέλο** βλ. دوللو.

دولى } A. **τδελ-ί,** θ. دوله **τδελιγὲ** [ἐκ τοῦ دول **τδέλ**] ἐπθ. διεθνής, πολιτικός, διπλωματικός: — معاهدات διεθνεῖς συνθῆκαι.

دوم } T. **τόμ,** μόριον προταδσόμενον ἐπιθέτων τινῶν τουρκικῶν ἀρχομένων ἀπὸ [د] καὶ ἐπιτεῖνον τὴν ἔννοιαν αὐτῶν: دوز دوم **τόμ-τόζ,** ὁμαλώτατος· βλ. ديم.

دوم } Π. **τόδμ,** ἀρθ. δεύτερος [σπν.].

دوماتس } **τομάτες,** βλ. طوماتس.

دومالمق } T. **τομαλμάκ,** βλ. طومالمق.

دومان } T. **τουμάν,** ὄν. καπνός· ὁμίχλη· κονιορτός· δρόσος λεπτὴ καλύπτουσα καρπὸν ἢ ἄνθος· κηλίς· ἀμαύρωσις ὀφθαλμοῦ· ἐπιτίμησις σφοδρά: اچمك— κάμνω, ἐκβάλλω καπνόν· || چيقمق — καπνίζει, ἐξέρχεται ὁ καπνός του· || اولمق — γίνομαι καπνός, ἐξαφανίζομαι, καταστρέφομαι: اولمق — ايش καταστρέφεται ἡ ὑπόθεσις· || چوكمك—ἐπικάθηται ὁμίχλη· || قاتمق توزى — σπεύδω, ἔρχομαι δρομαίως [κ.λ. προσθέτω τὸν κονιορτὸν εἰς τὸν καπνόν]: قاره‌ق كيور توزى — ἔρχεται δρομαίως· || ى — اوستنده اوسته ἡ δρόσος του εἶναι ἐπάνω του, ἤτοι νωπός, δροσερός [ἐπὶ καρπῶν]· || ويرمك — ἐπιτιμῶ σφοδρῶς ἢ φθείρω· || يمك — ἐπιτιμῶμαι.

دومانلاتمق } T. **τουμαν-λατμάκ,** ρμ. [μτδ. καπνίζω [αἰτ.]:— سيغاره καπνίζω σιγάρον.

دومانلامق } T. **τουμαν-λαμάκ,** ρμ. μτδ. καπνίζω, θολῶ [αἰτ.]: — قفايى μεθύω [καπνίζω τὴν κεφαλήν].

دومانلانمق } T. **τουμαν-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. καπνίζω, ἐξατμίζω καπνόν· καλύπτομαι ὑπὸ καπνοῦ, ὁμίχλης, θολοῦμαι· καλύπτομαι ὑπὸ λευκῆς δρόσου [ἐπὶ καρπῶν, ἀνθέων]: — كوز θολοῦται ὁ ὀφθαλμὸς ἐξ ὀργῆς ἢ ἐξ ἀσθενείας· || — لر καλύπτομαι ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τῆς μέθης.

دومانلق } T. **τουμαν-λήκ,** ὄν. ἀτμόσφαιρα πλήρης καπνοῦ, ὁμίχλης· § τὸ ἄνω τῆς λυχνίας πετρελαίου ἀναρτώμενον μικρὸν σκεῦος χρησιμεῦον ὅπως κρατῇ τὸν καπνὸν καὶ τὴν θερμότητα τῆς λυχνίας ὅταν καίῃ.

دومانلى } T. **τουμαν-λῆ,** ἐπθ. ὁ περιέχων καπνόν, ὁμίχλην, ὁμιχλώδης: — هوا كارىوز ὁμιχλώδης· || — باشى οὗ ἡ κεφαλὴ περιέχει καπνούς, μεμεθυσμένος, οἰνόφλυξ.

دومن } Γλ. **τδμὲν** [limon] ὄν. πηδάλιον, κ. τιμόνι: يكسى — **τδμὲν γενεδί,** οἷαξ [τὸ χέρι τοῦ τιμονιοῦ]· || طوتمق ἢ قوللانمق—κρατῶ ἢ διευθύνω τὸ πηδάλιον, πηδαλιουχῶ, κυβερνῶ· || باصمق—στρέφω [πατῶ] τὸ πηδάλιον· || نفرى—ὁ τελευταῖος συνοδείας, ὁμηγύρεως· || ى اكرى—آت ἵππος μὲ στρεβλὴν οὐράν· || دايسى—ὁ θεῖός του ἐν τῷ πηδαλίῳ [εἶναι], ἤτοι ἔχει προστάτην,

دومنجی T. **τζμεν-δζί,** ὀν. πηδαλιοῦχος·§ ἀφ. جلك دومنجیلك πηδαλιουχία.

دومو Π. **τζ-μοῦ,** ἢ **τζ-μούϊ,** ὀν. ἄνθρωπος οὔτινος ἡ κόμη καὶ ἡ γενειὰς ἤρχισε νὰ λευκαίνηται[κ.λ. δύο εἰδῶν τρίχες].

دومینو Ιτ. **τόμινο** [domino] ὀν. ἐνδυμασία προσωπιδοφόρου· § εἶδος παιγνίου.

دون T. **τζὸν** [λ. ἀρχ.] ὀν. νύξ· βλ. آیدین καὶ ἐπόμ.

دون T. **τζὸν,** ἐπρ.χθές: صباح—χθὲς τὸ πρωΐ· ||اخشام—χθὲς τὸ ἑσπέρας·||کیجه—χθὲς τὴν νύκτα·||دکل اولیسی کون—προχθές·|| دکل — دها اولیسی کون ἀντιπροχθές.

دون A. **τοῦν,** ἐπθ. εὐτελής: ها— εὐτελὴς τιμή·||فیاته—ἐπὶ εὐτελεῖ ἀντιτίμῳ || در اندن—بو τοῦτο εἶναι εὐτελέστερον, ὑποδεέστερον ἐκείνου· § χαμερπής, εὐτελής: دشمن— ἐχθρὸς χαμερπής· || — طالع εὐτελὴς τύχη· § ἐπρ. ὑπό, ὑποκάτω: —ما ὑποδεέστερος [αντίθ. مافوق]· || ده — ما بونك **τουνοὶν μὰ-τουνινὲέ,** ὑποδεέστερος τούτου· || βλ. καὶ ἑπομ.

دون A. **τοῦνε,** προθ. ὑπό, ὑποκάτω : من —**μὶν τοῦνι,** πέραν· ||بدون **πι-τοῦνι** ἄνευ: سلاطین عظام حضراتنك اراضیٔ امیریه‌دن بدون التملك جهات خیریه‌دن برینه تعیین بیوردقلری اوقاف τὰ βακούφια, ἅτινα οἱ μεγάλοι Σουλτάνοι ἐπροώρισαν ἐκ τῶν δημοσίων γαιῶν ὑπὲρ ἀγαθοεργοῦ σκοποῦ, μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς κυριότητος τῆς γῆς **[πιτοῦνι-τ-τεμελλὸκ].**

دوناتمق T. **τονατμάκ,** βλ. طوناتمق.

دونان T. **τόνεν** [ἐκ τοῦ دونمك] μτχ. ὁ στρεφόμενος· § ὀν. ἵππος, κάμηλος ἢ ἄλλο μέγα ζῶον φθάσαν τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του· §πρόβατον ἢ αἶξ διετής.

دوندیرمك T.**τὸν-τζρ-μέκ,** ρμ.μτδ. στρέφω, κάμνω νὰ στρέφηται κυκλοτερῶς· κάμνω νὰ μεταβάλῃ διεύθυνσιν, νὰ ἐπιστρέψῃ, μεταβάλλω, στρέφω τὸ ἐντὸς ἐνδύματος κτλ. εἰς τὰ ἔξω [αἰτ.]: — فرلداق στρέφω στρόβιλον, ραδιουργῶ, ταράττω.

دونش T. **τόνζὸς** [ἐκ τοῦ دونمك] ἀφ. ἐπιστροφή: ده— ἐν τῇ ἐπιστροφῇ· βλ καὶ دونشین.

دونشدیرمك T. **τὸν-ζὰτζρ-μέκ,** ρμ. μτδ. ἀναζητῶ, ἀνερευνῶ.

دونشمك T. **τὸν-ζὰ-μέκ,** ρμ. ἀλλ. στρέφομαι μετ'ἄλλου, συστρέφομαι.

دونشین T. **τὸνζὰ-ζὶν,** ἐπρ. ἐν τῇ ἐπιστροφῇ· βλ. دونش .

دونك T. **τὸνὲκ** [ἐκ τοῦ دونمك] ἐπθ. ὁ στρεφόμενος ἤτοι εὐμετάβλητος,ἀσταθής.

دونك T. **τζὸνέκ,** βλ. تونك .

دونکل T. **τὸνγκὲλ** [λ. ἀρχ.] ὀν. μέσπιλον· βλ. موشمولا .

دونکلك T. **τὸνεκ-λίκ,** ὀν. τὸ εὐμετάβλητον, ἀστασία, ἀστάθεια.

دونکی T **τὸν-κί,** ἐπθ. ὁ τῆς χθές, χθεσινός:کون—τὴν χθὲς ἡμέραν·§πρόσφατος.

دونم T. **τὸνζὸμ** [ἐκ τοῦ دونمك] ὀν. στρέμμα, ἤτοι μέτρον ἐπιφανείας τεσσαράκοντα βημάτων πανταχόθεν,ἤτοι τὸ ὅλον 1600 πήχεων: اراضی—بش γαῖαι πέντε στρεμμάτων· || — اعشاری στρέμμα δεκαδικόν· || βλ. دونوم .

دونمك T.**τὸν-μέκ,** ρμ.οὐδ. στρέφομαι κυκλικῶς· ἐπιστρέφω, ἐπανέρχομαι, μεταβάλλομαι· ἐξομνύω· ἀνακαλῶ, ἀθετῶ λόγον, ὑπόσχεσιν,ἐγκαταλείπω πατρίδα· ἀποβαίνω: —فرلداق کی στρέφομαι ὡς στρόβιλος·||باش — στρέφεται ἡ κεφαλή, ζαλίζεται· || — کوز στρέφονται οἱ ὀφθαλμοί,ταράττομαι, ὀργίζομαι· ||—دیل ἡ γλῶσσα στρέφεται, προφέρω, ὁμιλῶ· || دیل دونمامك ἡ γλῶσσα δὲν στρέφεται, δὲν δύναται νὰ προφέρῃ·|| — کیرو ἐπιστρέφω ὀπίσω,ἐπανέρχομαι· || کیتدیکی یردن دوندی ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ μέρους εἰς ὃ μετέβη·||اولمك وار—یوق θάνατος ὑπάρχει,ἐπιστροφὴ δὲν ὑπάρχει, ἀποθνήσκω δὲν ἐπιστρέφω·|| [دن]:--سوزندن ἀθετῶ τὸν λόγον·||—پازارلقدن ἢ مقاوله‌دن ἀθετῶ τὴν συμφωνίαν·||دیندن دوندی ἐξώμοσε· || — صوی سونجدن مجنونه، دلیه دوندی ἐκφυλίζομαι·||[δοτ.]: ἐκ τῆς χαρᾶς ἀπέβη, κατίντησε παράφρων· || قادینه دوندی اختیار بر μετεβλήθη[ἐξ ἀσθενείας ἢ θλίψεως] εἰς γραῖαν γυναῖκα,κατήντησε γραῖα.

دونمه T. **τὸνμέ,** ρ. ἀφ. στροφή, ἐπιστροφή, ἀνάκλησις,ἀθέτησις·§ ἐπθ.ἐξώμοτης.

دونما T.**τὸνανμὰ**[ἀντὶ طونابه‌ك τοῦ طونامق] ὀν. φωταψία: کیجه‌سی — νὺξ φωταψιῶν·§ στόλος: اونیه‌ی—στόλος αὐτοκρατορικός·|| — ایچی στόλος ἐκ μικρῶν πλοίων·|| طونه‌سی—στόλος τοῦ Δουνάβεως **[τοῦνα]**·||βλ. مهابت.

دونور T. **τὸνὸρ** βλ. دوکور .

دونوش T. **τὸνὸζ,** دونوشین **τὸνὸζὶν,** βλ. دونشین ، دونش .

دونوم T. **τὸνὸμ** [ἐκ τοῦ دونمك] ρ.ἀφ.στροφή, ἐπιστροφή· φορά, σειρά· μεταβολή: کون ایشمیری [χειμερινή, ἐαρινή]·|| قوش—ی ἐπιστροφὴ τῶν πτηνῶν·||قرلانغیچ—ی ἐπιστροφὴ χελιδόνων, ἤτοι ἀρχαὶ ὀκτωβρίου·|| βλ. καὶ دونم .

دونه‌مك T. **τὸνεμὲκ** βλ. تونه‌مك .

دونیم Π. **τὸ-νίμ,** ἐπθ. ὁ εἰς δύο τεμάχια διηρημένος [κ. λ. : δύο ἡμίση].

دوللو Ιτ. **τὸβέλλο** [duèllo] ὀν. μονομαχία.

دوه T. **τεβέ,** ὀν. κάμηλος: —دیشی θήλεια κάμηλος· || خومورداق ἢ اوکولده‌مك—ἡ κάμηλος μυκᾶται·||تویی—θρὶξ τῆς καμήλου, χρῶμα καμήλου ἤτοι πυρρόν·||یوروشی—βάδισμα καμήλου, μτφ. τὸ πορεύεσθαι βραδέως,τὸ μὴ παραιτεῖσθαι τὴν παλαιὰν ἕξιν καὶ συνήθειαν·|| قولاق—ده τὸ οὖς ἐν τῇ καμήλῳ,ἤτοι ἀπέναντι μεγάλου πράγματος ἐλάχιστόν τι καὶ ἀσήμαντον [πρμ. ἐπί πτωχεύσεων, ἐν αἷς οἱ δανεισταὶ λαμβάνουσιν ἐλάχιστα ἐκ τῶν ὀφειλομένων]·باغرداق—ὁδὸς ἀνώμαλος καὶ βορβορώδης[κ.λ. ἡ ποιοῦσα τὴν κάμηλον νὰ κραυγάζῃ]·||قوشی—στρουθοκάμηλος·|| دیکنی — σκόλυμος, γαδουράκανθον [φτ.]· || طیانی—βήχιον [φτ.].

دوه‌جی T. **τεβε-δζί,**ὀν. καμηλιλάτης,καμηλοκόμος: یا دوه یا—یا اوستنده‌کی حاجی ἢ ἡ κάμηλος, ἢ ὁ καμηλιλάτης, ἢ ὁ ἐπ' αὐτῆς προσκυνητὴς [κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως اولور **ὀλὸρ** ἀποθνήσκει· παροιμία ἐπὶ τῶν ὠφελουμένων ἐκ τῶν παρόντων καὶ ἀφινόντων τὰς δυσχερείας εἰς τὸ μέλλον].

دویه A. **τζβεϊτζπὲ** [ὑποκ. τοῦ دابه] ὀν.θ. μικρὸν κτῆνος· § ἔντομον, ἑρπετόν.

دویت Π. **τεβίτ,** κ. **τιβὶτ** [βλ.دوات] ὀν. μελανοδοχεῖον ἀρχαίας κατασκευῆς ἐξ ὀρειχάλκου μετὰ θήκης ὄπισθεν διὰ κάλαμον.

دویتجی T. **τιβιτ-δζί,** ὀν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς μελανοδοχείων.

دویتدار Π. **τιβιτ-τάρ,** ὀν. ὁ ἐπὶ τοῦ μελανοδοχείου, ἤτοι ὑπάλληλος ἁλλοτε τῶν Βεζυρῶν.

دویرمك T. **τεβιρμέκ,** βλ. دورمك.

دویره A. **τζβεϊρὲ** [ὑποκ. τοῦ دائره] ὀν. θ. καλύβη ἀχυροσκεπής·§ἅλως ἢ στεφάνη ἔχουσα χρώματα ἴριδος καὶ περιβάλλουσα ἐνίοτε τοὺς ἀστέρας·§φωτεινὸς κύκλος περὶ τὴν κεφαλὴν ἁγίου ὡς σύμβολον ἁγιότητος, δόξης.

دویست Π. **τζβίστ,** ἀρθ. διακόσιοι-αι-α.

ده T. **τὰ** [μετὰ πλατυφώνων] καὶ **τὲ** [μετὰ λεπτοφώνων] πρόθ.ἐν: —او **ἐβ-τέ,**ἐν τῇ οἰκίᾳ· || —آو **ἀβ-τά,** ἐν τῷ κυνηγίῳ· || استانبول — ἐν Κων]πόλει·|| — ن ἐν ἐμοί, παρ' ἐμοί·|| —ز ἐν ἡμῖν, παρ'ἡμῖν·||—ور ن παρ'ἐμοὶ ἐστίν, ἤτοι ἔχω·||—ور سن παρὰ σοὶ ἐστίν, ἤτοι ἔχεις κτλ·||—ر اون ἐν τοῖς δέκα ἔν, ἤτοι ἓν δέκατον·||—بش سکز πέντε ὄγδοα·||—ر بیك ἐν χιλιοστόν·||—در یازمق εἶναι ἐν τῷ γράφειν, ἤτοι ἐξακολουθεῖ νὰ γράφῃ· § ὅτε, ὅταν : — یازدینم ὅτε ἔγραψα· || — یازدیغك ὅτε ἔγραψας κτλ· || —یازه‌جغم ὅταν γράψω κτλ· || βλ. ἑπόμ.

ده T. **τα,** μετὰ πλατυφώνων λέξεων, καὶ **τε,** μετὰ λεπτοφώνων [διακρίνεται τῆς προθέσεως ده καθότι ἐγκλίνεται] σύνδ. καί: — ن **τέν-τε,** καὶ ἐγώ, κἀγώ [**πεντέ,** ἐν ἐμοί]· || —کلسون καὶ ἐκεῖνος **[ὃ-τα]** ἐλθέτω·||—كلك **γκέλιν-τε γκιορὸδζὸνδζ,** ἔλθετε καὶ θὰ ἴδητε·||—سن—ن آدم **ἄτα μ δέν-τε,** καὶ σύ! ἢ δὲν βαρύνεσαι καὶ σύ!||—ر **τίρ-τε,** ἔπειτα, πρὸς τούτοις,προσέτι· || βλ. دخی ،دها.

ده T. **τέ,** ἐπφ. βλ. دی.

ده Π. **τέχ,** ἀρθ. δέκα: —ساله δέκα ἐτῶν, δεκαετής.

ده Π. **τίχ,** ὀν. χωρίον : خدا — προῦχων χωρίου.

ده Π. **τὶχ** [προστ. τοῦ دادن **τα-τὲν**=διδόναι, ἐν συνθέσει] ὁ διδούς : — فرمان ὁ διδοὺς διαταγήν, ὁ διατάσσων· || — آرام ὁ διδοὺς ἡσυχίαν, ἄνεσιν.

دها T. **ταχά,** ἐπρ. ἔτι, ἀκόμη: — ير ἅπαξ ἔτι· || سويله — ير εἰπὲ [τοῦτο] ἅπαξ ἔτι· || — ير δὲν ἔρχομαι ἄλλοτε· || — اوتوره جمیسین θὰ καθήσῃς ἀκόμη; §μόριον σχηματίζον τὸ συγκριτικόν: زنکین — πλουσιώτερος· || کوزل — ὡραιότερος· || — ی ده وار **ταχασή τα βαρ,** ἔχει ἀκόμη καὶ ἄλλο, ἤτοι δὲν ἐτελείωσεν.

دهاء A. **τεχά,** ὄν. νοῦς ἔκτακτος, δαιμόνιος: وفطانتده اقرانی یوقدر — ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ ἀγχινοίᾳ δὲν ἔχει ὅμοιον [ἀπαράμιλλος].

دهات A. **τζχὰτ** [πλθ. τοῦ داهی] ὄν. οἱ ἔχοντες ἔκτακτον, δαιμόνιον νοῦν, μεγάλοι νόες: اسلام — οἱ μεγάλοι νόες τῶν μουσουλμάνων.

دهاش A. **τεχχὰς** [ρζ. دهش, βλ. دهشت] ἐπθ. λίαν φρικτός, φοβερός: — ير آتش μετεβλήθη [ἐκόπη] εἰς φοβερὸν πῦρ, ἤτοι ἐμάνη ἐξ ὀργῆς· || — ير مضایقه φρικτὴ ἀνέχεια.

دهاقین A. **τεχακήν,** πλθ. τοῦ دهقان βλ.

دهالیز A. **τεχαλίζ,** πλθ. τοῦ دهلیز βλ.

دهان Π. **τεχάν,** ὄν. στόμα: تنك — στόμα στενὸν **[τένκ]**· || بسته — **τεχὰν-πεστέ,** οὗ τὸ στόμα κλειστόν· || کشا — **τεχὰν-κιοδά,** ὁ ἀνοίγων τὸ στόμα, μὲ στόμα ἀνοικτόν.

دهان A. **τιχάν,** ὄν. μαροκῖνον ἐρυθρόν [δέρμα].

دهانه Π. **τεχανέ,** ὄν. στόμα [ἐπὶ ἀψύχων]: تنور — στόμα κλιβάνου· βλ. دهان.

دهر A. **τέχρ,** ὄν. χρόνος, αἰών, ἐποχή, ἡλικία, τύχη, κόσμος· §πλθ. دهور **τζχούρ.**

دهره T. ἢ طهره **ταχρά,** ὄν. κλαδευτήριον, δρέπανον.

دهری A. **τεχρ-ί,** ἐπθ. ὁ πιστεύων ὅτι τὸ πᾶν γεννᾶται καὶ φθίνει μετὰ τοῦ χρόνου, ὁ μὴ πιστεύων εἰς Θεὸν καὶ εἰς τὴν αἰωνιότητα, ὑλιστής· §πλθ. دهریون **τεχριγιδὸν.**

دهری A. **τζχρί,** ἐπθ. ἐσχατόγηρος.

دهش A. **τεχέζ,** ὄν. συνών. دهشت.

دهش Π. **τιχ-ιζ** [ἐκ τοῦ ده **τιχ**] ρ. ἀφ. δόσις, δωρεά.

دهشت A. **τεχδέτ,** ὄν. θ. φρίκη, τρόμος: ایچنده قالق — μένω ἐντὸς τρόμου, ἔντρομος· || ویرمك — προξενῶ τρόμον, φρίκην· || βλ. دهشتنا، دهشترسان، دهشت انکیز

دهشت انکیز Π. **τεχδὲτ-ἐνγκίζ,** ἐπθ. ὁ διεγείρων φρίκην, φρικτός, φοβερός: ير منظره — θέαμα φρικτόν.

دهشترسان Π. **τεχδὲτ-ρεσάν,** ἐπθ. ὁ προξενῶν φρίκην, φρικτός.

دهشتلی T. **τεχδετ-λί,** ἐπθ. φρικτός, φοβερός: ير فورطنه — φοβερὰ πυρκαϊά· || ير قهرمان — φοβερὸς ἥρως· || ير اورمان — φοβερὸν δάσος.

دهشتنا Π. **τεχδὲτ-νδμά,** ἐπθ. ὁ ἐμποιῶν ἢ ἐμπνέων φρίκην, τρόμον. || Ρμ. اولق — ἐμπνέω τρόμον: ی ظهور اولان وبا علتی — ἡ πανώλης ἥτις ἐνεποίησε τρόμον ἐνσκήψεως, ἤτοι ἐνέσκηψε μετὰ τρόμου.

دهقان A. **τιχκάν,** ὄν. χωρικός· προϋχων χωρίου· § πλθ. دهاقین **τεχακήν.**

دهل Π. **τδχδλ,** ὄν. τύμπανον [μουσ.]· § τύμπανον [ὄργανον τοῦ ὠτός].

دهلیز A. **τεχλίζ,** ὄν. πρόθυρον, προπύλαιον, νάρθηξ [ναοῦ]· §[ἀνατ.] αἴθουσα τοῦ ὠτός, πρόδομος τοῦ γυναικείου κόλπου· § πλθ. دهالیز **τεχαλίζ.**

دهلیزی A. **τεχλιζ-ὶ** ἐπθ. ὁ τῆς αἰθούσης τοῦ ὠτός, ἢ ὁ τοῦ προδόμου τοῦ γυναικείου κόλπου [ἀνατ.].

دهم Π. **τέχδμ,** ἀρθ. δέκατος [σπν].

دهن A. **τδχν,** ὄν. ἔλαιον, λίπος: صاف — ἔλαιον καθαρόν· || مبارك — ἅγιον ἔλαιον, μύρον· § πλθ. ادهنه **ἐτχινέ.**

دهن Π. **τεχέν,** βλ. دهان **τεχάν.**

دهنده Π. **τιχενδὲ** [μτχ. τοῦ دادن **ταδὲν,** διδόναι, ἐν συνθέσει] ὁ διδούς: — پیرایش **πιραγὶζ-τιχενδέ,** ὁ κόσμον διδούς, κοσμῶν.

دهنی A. **τδχν-ί,** ἐπθ. ἐλαιώδης, στεατώδης [χμ.]: اللمس — **τδχνίγιδ-λ-λέμς,** λιπαρός· § θ. دهنیه.

دهنیت A. **τδχνι-γέτ,** ὄν. θ. στεάτωσις σμηγματώδης.

دهور A. **τδχοὶρ** [πλθ. τοῦ دهر] ὄν. χρόνοι, αἰῶνες: — مرور πάροδος αἰώνων.

دهیا A **τεχγιά,** ἐπθ. θ. ἐκ τῆς ρίζης τῆς λ. داهیه **ταχιγέ** [συμφορά], ἐν χρήσει ὁμοῦ μετὰ τῆς λέξεως ταύτης πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας αὐτῆς, ἤτοι دهیا داهیهٔ μεγάλη συμφορά.

دهیم Π. **τιχίμ,** βλ. دیم.

دی T. ἢ ده **τὲ** [προστ. τοῦ دیمك **τεμὲκ** λέγειν] ἐπφ. λέγε! ἄγε! ἐμπρός!: ایدی — λέγε λοιπόν! κάμε λοιπόν! σπεῦσον! || باقم — λέγε νὰ ἴδωμεν! νὰ ἴδωμεν λοιπόν! || — — **τὲ τέ,** ἐγέρθητι λοιπόν! σπεῦσον λοιπόν! ἄγωμεν λοιπόν!

دی Π. **τέϊ,** ὄν. χειμών: — فصل ὥρα χειμῶνος.

دی Π. **τί,** ἐπρ. χθές: روز — τὴν χθὲς ἡμέραν· || و فردا — ἡ χθὲς καὶ ἡ αὔριον.

دیار A. **τιγιὰρ** [πλθ. τοῦ دار] ὄν. χώρα, τόπος: مصر — χώρα τῆς Αἰγύπτου· || بکر — **τιγιὰρ-πεκίρ,** Διαρβεκίρη [ἐπαρχία καὶ πόλις τῆς Μεσοποταμίας]· || آخر — ἄλλη χώρα, ἀλλοδαπή· § Ὡς ὄνομα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ συντάσσεται καὶ μετὰ θηλυκοῦ ἐπιθέτου: بعیده — χῶραι μεμακρυσμέναι· || اجنبیه — χῶραι ξέναι.

دیار A. **τεγγιάρ** [ρζ. دیر] ἐπθ. ὁ κάτοχος μονῆς, μοναχός· § [ἀόρ.] τίς, κάποιος.

دیاقوز Ελ. **τιάκοζ,** ὄν. διάκονος ['Εκκλησίας].

دیان A. **τεγγιὰν** [ρζ. دین] ἐπθ. ὁ ἀποδίδων ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα του [Θεός].

دیانت A. **τιγιανέτ,** ὄν. θ. εὐλάβεια, εὐσέβεια πρὸς τὴν θρησκείαν· §θρησκεία, πίστις: — اسلامیه — ἡ μωαμεθανικὴ θρησκεία· § جه — **τιγιανέτ-τσε,** ὡς πρὸς τὴν εὐσέβειαν, ἢ τὴν θρησκείαν.

دیانة T. **τιγιάνετ-εν,** ἐπρ. θρησκευτικῶς, κατὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ εὐλάβειαν.

دیانتکار Π. **τιγιανὲτ-κιάρ,** ἐπθ. εὐσεβής, εὐλαβὴς πρὸς τὴν θρησκείαν.

دیانتلی T. **τιγιανετ-λί,** ἐπθ. ταὐτὸ دیانتکار.

دیب T. **τίπ,** ὄν. πυθμήν, βυθός, πάτος: دکرك — ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης· || جهنمك — ی یرك βυθὸς τῆς γῆς, τὰ ἔγκατα· || ی — تجره βυθὸς τῆς χύτρας· μτφ. τὸ εἰς τὸν βυθὸν τῆς χύτρας κολλημένον μέρος τοῦ φαγητοῦ, τὸ ὁποῖον ἔχει εὐάρεστον ὀσμὴν κνίσσης· || بولق — ی εὑρίσκω τὸν βυθόν, τὸν πάτον, πάγω στὸν πάτον· §βάσις δένδρου, τοίχου: آغاج — ی βάσις δένδρου, ἡ σκιὰ ἤτοι τὸ μέρος ὅπερ σκιάζει τὸ δένδρον· || دیوار — ی βάσις τοίχου, σύρριζα τοῦ τοίχου· § ρίζα, ἀριθμός: اشجار — τὰ πεντήκοντα [τὸν ἀριθμὸν] δένδρα· §τὰ δύο κάτω κάτω φύλλα τοῦ φυτοῦ τοῦ καπνοῦ· § πρωκτός, ἕδρα, πάτος: — دیش — τραπεζῖται [ὀδόντες]· || βλ. καὶ دب.

دیبا Π. **τιπά,** ὄν. ὕφασμα μεταξωτόν: ی — زیبا **τιπάϊ ζιπά,** ὡραῖον μεταξωτὸν ὕφασμα.

دیباج A. **τιπὰδζ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ὕφασμα μεταξωτόν· § πλθ. دیبیج **τεπαπὶδζ** καὶ دیباج **τιγιαπίδζ.**

دیباجه A. **τιπαδζέ,** ὄν. θ. πρόλογος βιβλίου, προοίμιον.

دیبجك T. **τιπ-δζίκ,** ὄν. τὸ κάτω μέρος τῆς ἀκτηρίδος ἤτοι τοῦ κοντακίου πυροβόλου.

دیبسز T. **τιπ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ βάσεως, ἀβάσιμος· § ἐπρ. ἀβασίμως.

دیبك T. **τιπέκ,** ὄν. εὐρὺ ἰγδίον λίθινον ἢ ξύλινον ἔνθα κοπανίζουσι σῖτον, ὄρυζαν, καφέν, ἢ ἐριοῦχον.

دیبکخانه T. **τιπέκ-χανέ,** ὄν. ταὐτὸ دیبك βλ.

دیپلومه Ελ. **τιπλομα,** ὄν. δίπλωμα: — الق λαμβάνω δίπλωμα· || βλ. شهادتنامه.

دیپلومات Ελ. **τιπλομάτ,** ὄν. διπλωμάτης· βλ. سیاسی، سیاست.

دیپلوماتی Ελ. **τιπλοματί,** ὄν. διπλωματία· βλ. سیاست.

دیپلوماتیق Ελ. **τιπλοματίκ,** ἐπθ. διπλωματικός· βλ. سیاسیون، سیاسی.

دیپوزیتو Ιτ. **τιπόζιτο,** βλ. دپوزیتو.

دیت A. **τιγέτ,** ὄν. θ. τιμὴ αἵματος ἤτοι ποσὸν χρηματικόν, ὅπερ κατὰ τὸ Σερῆ [شرع] καταδικάζεται ὁ φονεὺς ἢ ὁ τραυμα-

τίσας ὅπως πληρώσῃ ὁ μὲν εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος, ὁ δὲ εἰς τὸν τραυματισθέντα πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ μέλους τοῦ παθόντος ἐκ τοῦ τραύματος·‖ —ذكور τιμὴ αἵματος ἀνδρῶν, συνισταμένη εἰς $26666\frac{1}{2}$ γρόσια·‖ —اناث τιμὴ αἵματος γυναικῶν, συνισταμένη εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ, ἤτοι 13303 γρόσια καὶ 10 παράδες·‖ —من عليه **μὲν ἀλέϊχι-ε-τιγέ,** ὁ καθ' οὗ ἡ τιμὴ τοῦ αἵματος, ἤτοι ὁ φονεύς, ᾧ τινι ἐπιβάλλεται ἡ πληρωμή· § πλθ. ديات.

ديتمك } T. **τιτμέκ,** ρμ. μτδ. ξαίνω [μαλλίον, βάμβακα]· § κατασπαράσσω, καταξεσχίζω ὡς τὸ σαρκοβόρον ὄρνεον τὴν λείαν του κτλ. [αἰτ.]:—لش καταπαράσσω τὸ πτῶμα.

ديجور } Π. **τεϊζούρ,** ἐπθ. σκοτεινός, ζοφώδης: —شب νὺξ σκοτεινή, ζοφώδης.

ديدار } Π. **τιτάρ,** ὄν. πρόσωπον, ὄψις, ὡραῖον πρόσωπον: الانوار ساطع—πρόσωπον φωτολαμπὲς **[σατί'ου-λ-ενβάρ]**·‖ —نور شاهد πρόσωπον φωταυγὲς **[νὄρ-νισάρ]**· ‖ حقيقت عرض— ايلدى ἡ ἀλήθεια ἔδειξε τὸ πρόσωπον, ἐπαρουσιάσθη εἰς μέσον· § ἡ εἰς τοὺς πιστοὺς ὑποσχεθεῖσα ἐμφάνισις τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ.

ديدان } A. **τιτάν** [πλθ. τοῦ دود] ὄν. σκώληκες, ἕλμινθες: امعاء— ἀσκαρίδες ἤτοι μικροὶ σκώληκες ἐντέρων·‖ خيطيه— νηματοειδεῖς σκώληκες· ‖ كليه— ἕλμινθες τῶν νεφρῶν· ‖ دم— αἱμοζωάρια.

ديدبان } Π. **τιτε-πάν,** βλ. ديده‌بان.

ديدركين } T. **τετιργκὶν** [ἐκ τοῦ ديدرمك] ἐπθ. ὁ μὴ ἀρεσκόμενος εἰς τὸ μέρος του, ὁ ἀπολέσας τὸν τόπον του καὶ ἀποστρεφόμενος ἄλλον, ἀλήτης, πλάνης.

ديدشمك } T. **τιτ-ιό-μὲκ** [ἐκ τοῦ كچمك] ρμ. ἀλλ. δύο ἢ περισσότεροι καταπαράττουσιν ἀλλήλους, διαπληκτίζονται.

ديدك } T. ἢ ديديك **τιτὶκ** [ἐκ τοῦ كچمك] ὄν. ἴς, κλωστή, ξαντόν: كچمك — —κάμνω κλωστὴν κλωστήν, ἤτοι ξαίνω μαλλίον ἢ βάμβακα, ἢ καταπαράσσω σάρκας [ἐπὶ σαρκοβόρων ζώων καὶ ὀρνέων]·‖ — —ايكيسى بر برينى ديدكلرلر καταπαράσσουσιν ἀλλήλους, τρώγονται, διαπληκτίζονται· βλ. καὶ ديديك.

ديدكان } Π. **τιτε-γκιὰν** [πλθ. τοῦ دده ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ἐπθ. οἱ ἰδόντες: — سفالت οἱ δεινοπαθοῦντες, ἀναξιοπαθοῦντες· ‖ —مصائب οἱ ταλαιπωρούμενοι.

ديدكله‌مك } T. **τιτικ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. ξαίνω, καταπαράσσω· βλ. ديدك.

ديدن } A. **τεϊτέν,** βλ. عادت.

ديدنمك } T. **τιτινμὲκ** [ἐκ τοῦ كچمك] ρμ. μσ. παραλύομαι, ξεφτῶ· § καταξεσχίζομαι, καταβάλλω μεγάλην προσπάθειαν: صباحدن اقشامه قدر ديدينه ديدينه يورولیور ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας καταβάλλων μεγάλην προσπάθειαν **[τιτινὲ τιτινὲ]** ἀπαυδᾷ.

ديدنه } A. **τεϊτενέ,** ὄν. θ. ἕξις, συνήθεια, ἔθος: ديرينه ء— ἔθος ἀρχαῖον·‖ مستحسنه ء— ἔθος ἀξιέπαινον.

ديده } Π. **τιτὲ** [μτχ. τοῦ ديدن **τιτὲν** βλέπειν, ἐν συνθέσει] ὁ ἰδών: — جهان ὁ ἰδὼν τὸν κόσμον, ὁ περιηγηθεὶς πολλὰ μέρη, πολύπειρος· ‖ — امور ὁ ἰδὼν ὑποθέσεις, πεπειραμένος· ‖ — عنايت ἢ احسان ὁ ἰδὼν εὐεργεσίας, εὐεργετηθείς·‖ — لطف ὁ ἰδὼν χάριν·‖ — ضرر ὁ ἰδὼν ζημίαν, ζημιωθείς·‖ — مصيبت ὁ ἰδὼν συμφοράν, ὁ παθών· ‖ — الم ὁ ἰδὼν πόνους, τάλας, ταλαίπωρος· § πλθ. ديدكان **τιτεγκιάν**· βλ.

ديده } Π. **τιτὲ** [βλ. προηγ.] ὄν. ὀφθαλμός, ὄμμα: افتخار ء— ὄμμα καυχήσεως ‖ مسرت ء— ὄμμα ἀγαλλιάσεως·

ديده‌بان } Π. **τιτε-πὰν** [βλ. προηγ.] ὄν. φύλαξ, φρουρός, σκοπός· § ἄλλοτε οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ τελωνοφύλακες.

ديده‌بانلق } T. **τιτεπαν-λήκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ φρουροῦ, τοῦ σκοποῦ.

ديدى } T. **τετί,** ἀόρ. τοῦ ديمك=λέγειν, ἐν χρήσει μετὰ τοῦ قودى **κοτοῦ**=ἔθηκεν, ἤτοι ديدى قودى **τετὶ-κοτοῦ,** σκάνδαλα, λόγοι, ἄρρητ' ἀθέμιτα, καταλαλιά: ديدى خلقك قودیسندن دائما متنفرم ἀποστρέφομαι πάντοτε τὰ σκάνδαλα τοῦ λαοῦ· ‖ ميدان قالماز ديدى قودیيه δὲν μένει στάδιον εἰς σκάνδαλα.

ديدير مك } T. **τετιρμὲκ** [ἐκ τοῦ ديمك] ρμ. διάμ. κάμνω, ἀναγκάζω τινὰ νὰ λέγῃ, παρέχω ἀφορμὴν νὰ λέγῃ, νὰ παραπονῆται [δοτ. αἰτ.]: ديمامك برينه وق ديديرمامك δὲν ἀφίνω τινὰ νὰ κάμῃ βήκ, ἤτοι δὲν ἐπιτρέπω εἴς τινα ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα, νὰ παραπονεθῇ.

ديديغى } **τητηγῆ,** βλ. ديغديغى.

ديديك } T. **τετὶκ** [ἐκ τοῦ ديمك=λέγειν] ὄν. λόγος, ὑπόσχεσις: آدم— ى— **τετὶ-γὶ τετὶκ ατέμ,** ἄνθρωπος τηρῶν τὸν λόγον του, σταθερός, ἐπίμονος [ὁ λόγος του λόγος].

ديير } A. **τεῖρ,** ὄν. μονὴ χριστιανικὴ ἢ ναὸς εἰδωλολατρῶν· § πλθ. ادیار **ετὶγιάρ.**

ديير } Π. **τὶρ,** ἐπρ. ἐξώρας, βραδέως.

ديير } T. **τήρ,** καὶ ديردير **τηρτήρ,** μόριον πρὸς παράστασιν τῆς ὀχληρᾶς καὶ ἀφορήτου φλυαρίας, μουρμούρα, παρατηρήσεις· βλ. ديرلانمق.

ديرانى } A. **τεῖρ-ανὶ** [ἐκ τοῦ ديير μονὴ] ὄν. κάτοχος μονῆς, μοναχός.

ديرسك } T. **τιρσὲκ** [ἐκ τοῦ ديرمك] ὄν. ἀγκών: طيانمق— ὠλέκρανον· § δοκὸς κυρτή· § καμπὴ ὁδοῦ, ποταμοῦ, σωλῆνος.

ديرك } T. **τιρέκ,** ὄν. δοκός, στύλος: بنا— δοκὸς οἰκοδομῆς·‖ —تل δοκὸς θεμελίου·‖ —ديكمك στήνω στύλον· § κίων: مرمر — κίων μαρμάρινος· § ἱστός: كمى — ἱστὸς πλοίου·‖ —باش πρωραῖος ἱστός·‖ —اورته μεσαῖος ἱστός·‖ —قيچ ἱστὸς τῆς πρύμνης.

ديركلى } T. **τιρεκ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων δοκούς, κίονας, ἱστούς: كمى— اوچ πλοῖον ἔχον τρεῖς ἱστούς, τριΐστον· § κολονάτον, ἤτοι νόμισμα ἀργυροῦν ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὅ φράγκα.

ديرلانمق } T. **τηρ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ὁμιλῶ πολλὰ καὶ εἰς τρόπον ὀχληρὸν καὶ ἀφόρητον, φλυαρῶ, μουρμουρίζω, γρύζω: مثل ديرلانوب طورر

ديرلتمك } T. **τιρλ-τ-μὲκ** [ἐκ τοῦ ديرلمك] ρμ. μτδ. κάμνω νὰ ζήσῃ, ἐπαναφέρω εἰς τὴν ζωήν, ἀνιστῶ, ἀναζωογονῶ [αἰτ.]: — اولو ἀνιστῶ νεκρόν.

ديرلتى } T. **τηρλτή** [ἐκ τοῦ ديرلانمق] ὄν. μορμορυγμός, κ. μουρμούρα, μεμψιμοιρία, γρύνα, φλυαρία ὀχληρὰ καὶ ἀφόρητος: قاين — سى آنا μορμορυγμὸς πενθερᾶς· εἶδος θορυβώδους παιδιᾶς τῶν παίδων.

ديرلك } T. **τιρλὶκ** [ἐκ τοῦ ديرى] ὄν. ζωή, βίος, πόρος, τρόπος τοῦ ζῆν, καλὴ συμβίωσις: كچمك برلكده— συζῶ ὁμοῦ ἐν ἁρμονίᾳ, συμβιβάζομαι·‖ دوزلك ويرسون جناب حق— ὁ Θεὸς νὰ χαρίζῃ αὐτοῖς καλὴν συμβίωσιν καὶ ἁρμονίαν [εὐχὴ ἐπὶ νεονύμφων].

ديرلكسز } T. **τιρλικ-σίζ,** ἐπθ. ἀσυμβίβαστος, ἀβίωτος: عائله — οἰκογένεια ἤτοι σύζυγοι διάγοντες βίον ἀβίωτον.

ديرلكسزلك } T. **τιρλικ-σιζλίκ,** ὄν. ἔλλειψις συμβιβασμοῦ, κακὴ συμβίωσις, τὸ ἀβίωτον: بو آدم زوجه‌سيله بر درلو چكنه‌مز ايدى بو— اصل سببى ايسه οὐδαμῶς ἠδύνατο νὰ συμβιώσῃ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ· ἡ δ' αἰτία τοῦ ἀβιώτου τούτου...

ديرلمك } T. **τιρλμὲκ** [ἐκ τοῦ ديرى] ρμ. οὐδ. ἀνίσταμαι, ἐπανέρχομαι εἰς τὴν ζωήν, κ. ζωντανεύω, ἀναζωογονοῦμαι, ἀποκτῶ δύναμιν, θάρρος.

ديرلمك } T. **τερλμὲκ** [ἐκ τοῦ ديرمك] ρμ. οὐδ. συναθροίζομαι.

ديرلو } T. **τερλοῦ** [ἐκ τοῦ ديرمك، ديرله‌مك] ἐπθ. εὐσταλής, συμμαζωμένος, περιωρισμένος: طوپلو دائره — διαμέρισμα οἰκίας περιωρισμένον, εὔθετον.

ديرله‌مك } T. **τερλεμέκ,** ρμ. μτδ. συναθροίζω: اكلش شيلرك يچلمسى و ديرليوب συλλογὴ τὸ νὰ θεισθῶσι τὰ σπαρέντα καὶ νὰ συλλεγῶσι· ‖ βλ. طورلامق.

ديرمك } T. **τερμέκ,** ταὐτὸ كله‌ديرله βλ.

ديرمه } T. **τερμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. συνάθροισις, σωρός: چاتى — καὶ — ديوشيرمه σωρὸς θάμνων, χαμοκλάδων ἢ ἄλλων εὐτελῶν πραγμάτων συνηθροισμένων καὶ τεθειμένων ὅπως τύχῃ· § εὐτελής, τυχαῖος, ἄθλιος: عسكر— στρατὸς ἄτακτος, συνειλεγμένος ἐκ τῶν τυχόντων· ‖ βλ. ديرندى.

ديرن } T. **τιρέν,** ὄν. μεγάλη τρίαινα ἢ τρίκρανον ξύλινον χρησιμεῦον εἰς τὸ ἁλώνιον.

ديرندى } T. **τερινδὶ** [ἐκ τοῦ ديرمك] ὄν. σωρὸς πραγμάτων εὐτελῶν· στρατὸς ἄτακτος συνειλεγμένος ὅπως τύχῃ.

ديرنك } T. **τερνὲκ** [ἐκ τοῦ ديرمك] ὄν. συνάθροισις, ὁμήγυρις γάμου, διασκεδάσεως: زورناسز اولماز خويرات γάμος χωρια-

τῶν δὲν γίνεται μὲ δίχως ζουρνᾶ [πρμ.]·||دوكون قیامتلر قوپدی — ἐγένετο μεγάλη καὶ πομπώδης χαρά·|| ـى — ايت ﻫ ـى — قارغه συνάθροισις εὐτελῶν [κ.λ. κυνῶν ἢ κοράκων].

دیرنمك } T. **τιρενμὲκ** [ἐκ τοῦ دیرەمك] ρμ. οὐδ. ἀνθίσταμαι, ἐνίσταμαι, ἐναντιοῦμαι [σπν.].

دیروز } Π. **τιρούζ,** ἐπρ. χθές· βλ. دی .

دیرەمك } T. **τιρεμέκ,** ρμ. μτδ. ἐντείνω, τσιτόνω, ἐπιμένω : حقلی حقسز بر — حكمده آیاق δικαίως ἢ ἀδίκως ἐπιμένω [ἐντείνω τὸν πόδα] ἔν τινι κρίσει.

دیری } T. **τιρί,** ἐπθ. ζῶν, ζωντανός [ἀντίθ. اولو **ὀλού**=νεκρός] : — — **τιρὶ τιρί** ﻫ — دب **τὶπ τιρί,** ὀλοζώντανος· § σκληρός, ὠμός, τραχύς: طاش — πιλάφιον σκληρόν, ἤτοι οὕτινος οἱ κόκκοι τῆς ὀρύζης δὲν ἔβρασαν καλῶς· ||سوز — λόγος τραχύς.

دیریسه } Ιτ. **τιρισὲ** [dirizza] ὄν. στροφή, μεταβολὴ διευθύνσεως. ‖ Ρμ. κάμπτω, στρέφομαι, ἀλλάσσω διευθυνσιν: —روزكار كیتمز ὁ ἄνεμος ἀλλάσσει διεύθυνσιν.

دیریلك } T. **τιρι-λίκ,** ὄν. ζωή, ζωτικότης· § τραχύτης, σκληρότης, ἄψητον.

دیریم } T. **τερὶμ** [ἐκ τοῦ دیرمك = συναθροίζω] ρ. ἀφ. συνάθροισις, ὁμήγυρις.

دیریم } T. **τιρὶμ** [ἐκ τοῦ دیری] ὄν. ζωή : — اولوم ζωὴ καὶ θάνατος, μάταιος κόσμος.

دیرین } Π. **τιρὶν** καὶ دیرینه **τιρινέ,** ἐπθ. ἀρχαῖος: عادت دیرینه ﻫ دیدهٔ دیرینه **[τεϊτενὲ]** ἀρχαῖον· ||بندهٔ دیرینه ﻫ چاکر δοῦλος, θεράπων ἀρχαῖος·||داعیٔ دیرینه εὐχέτης ἀρχαῖος.

دیز } T. **τίζ,** ὄν. γόνυ: قباغی — ἐπιγονατίς·|| باغی — τένων τοῦ γόνατος· γονατόδεσμος, καλτσοδέτα· || اوزره ﻫ اوستنه — ἐπὶ τῶν γονάτων, γονατιστός·||چوكمك — κλίνω τὸ γόνυ, γονατίζω·||چوروتمك — σήπω τὸ γόνυ, ἤτοι ἐπὶ μακρὸν σπουδάζω· ||باغی چوزلمك —λύεται ὁ τένων τοῦ γόνατος, ἤτοι φοβοῦμαι εἰς ἄκρον, τρέμω ἐκ τοῦ φόβου·||ـندە — اكمكی ἄπιστος, ἀχάριστος [κ. λ. οὗ ὁ ἄρτος εἰς τὸ γόνυ, **τιζιντέ].**

دیزدرمك } T. **τιζ-τιρ-μέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω νὰ ταξιθετήσωσι, ἀραδιάσωσι· § δίδω τοῖς στοιχειοθέταις νὰ στοιχειοθετήσωσι [δοτ. αἰτ.].

دیزكه } T. **τιζ-γκέ,** ὄν. καλτσοδέτα, γονατόδεσμος· συνηθέστ. دیزباغی βλ. دیز .

دیزكین } T. **τιζ-γκίν,** ὄν. ἡνία, ρυτήρ: طولو كیتمك—ἐλαύνω ἀπὸ ρυτῆρος [ἐπὶ ἱππέως]·||—لی ἵππος ἀτίθασσος· || چارچی ه— περιορίζω, ἐπιβάλλω σιγὴν εἰς αὐθάδη.

دیزلاق } T. **τιζλάκ,** βλ. دیزلاق .

دیزلاتمق } T. **τιζλατμάκ,** βλ. دیزلاتمق .

دیزلك } T. **τιζ - λίκ,** ὄν. περισκελὶς βραχεῖα φθάνουσα μέχρι τῶν γονάτων.

دیزلمك } T. **τιζ-ιλ-μέκ,** ρμ. πθ. καὶ οὐδ. ταξιθετοῦμαι, ἀραδιάζομαι·§στοιχειοθετοῦμαι.

دیزلمه } T.**τιζιλμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.]ὀν.ἀπαρ. ταξιθέτησις, στοιχειοθέτησις.

دیزمان } T. **τιζμάν,** ἐπθ. πελώριος, γιγάντιος.

دیزمك } T. **τιζμὲκ** [ἐκ τοῦ دیزی βλ. καὶ دوزمك] ρμ.μτδ.ταξιθετῶ, ἀραδιάζω,διατάσσω στρατὸν κτλ. περνῶ εἰς κλωστὴν μαργαρίτας κτλ. συντάττω λόγον κτλ. [αἰτ.]: —كتاب στοιχειοθετῶ βιβλίον·|| [δοτ.αἰτ.]: برینی — قورشونه τυφεκίζω τινά.

دیزمه } T. **τιζμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν.ἀπαρ. ταξιθέτησις, στοιχειοθέτησις κτλ.

دیزی } T.**τιζὶ** [βλ. دوزی،دوز] ὄν.τάξις,στοῖχος,σειρὰ κ. ἀράδα, ὁρμαθός: تسبیح ـسی — ὁρμαθὸς κομβολογίου·|| ـسی — انجو ὁρμαθὸς μαργαριτῶν· § στοῖχος, γραμμὴ στρατιωτικῆς φάλαγγος.

دیزیلك } T. **τιζι-λίκ,** ἐπθ. ὁ κατὰ στοῖχον, κατὰ γραμμήν: صف — ایکی στρατιωτικὴ φάλαγξ κατὰ στοίχους ἀνὰ δύο.

دیزیلی } T.**τιζι-λί,** ἐπθ. παρατεταγμένος, ἀραδιασμένος,στοιχειοθετημένος: كیز صخلری منقال كنارنده — τὰ τρυβλία τῶν φαγητῶν παρατεταγμένα εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πυραύνου.

دیزیلیش } T.**τιζιλὶ**[ἐκ τοῦ دیزلمك] ἀφ.παράταξις, ἀράδιασμα, πέρασμα εἰς ὁρμαθόν· § στοιχειοθέτησις.

دیزین } T. **τιζὶν** [ἐκ τοῦ دیزی] ἐπρ. κατὰ σειράν, κατὰ τάξιν: — — κατὰ τάξιν, τακτικῶς, ἀλληλοδιαδόχως.

دیش } T. **τὶς,** ὄν. ὀδούς: — اوك ἐμπρόσθιος ὀδούς, τομεύς·|| ـى — كوپك κυνόδους· || ـى — سوت μυλόδους, τραπεζίτης· ||ـى — آزو ὀδοὺς τοῦ γάλακτος,ἤτοι οἱ προσωρινοὶ ὀδόντες τῶν παίδων [λέγονται καὶ ـى — پینیر ὀδοὺς τοῦ τυροῦ]· ||اتی — οὖλον· || آغریسی — ὀδονταλγία· ـسو رمه‌سی — ὀδοντοφυΐα·||توزی — ὀδοντόσμηγμα, ἤτοι κόνις πρὸς τρίψιμον τῶν ὀδόντων· || [هكیمی ﻫ] طبیبی — ὀδοντοϊατρός·|| ـى — فیل ἐλεφαντόδους·||بادمی—ἀμύγδαλον τοῦ ὀδόντος, ἤτοι οὗ ὁ φλοιὸς λεπτὸς καὶ εὔθραυστος· §ὀδοὺς κτενίου, πριονίου, τροχοῦ· § δόντι ἤτοι χάραγμα, ρῆγμα, ἐντομή: — — δόντια,δόντια,ὡς μαχαίρας ἢς ἡ ἀκμὴ ἀπέκτησε ρήγματα,ἐντομάς·§σκελὶς: صارمساق بر — μία σκελὶς σκορόδου·|| بوداق — μελία[δένδ.]||اوتی—ἐλελίφασκος κ.ἀλιφασκιὰ [ἄλλως چایی اطه]·||چیقارمق — ἐξάγω ὀδόντας,ὀδοντοφυῶ ﻫ ἀποσπῶ ὀδόντας·||چكمك—ἀποσπῶ ὀδόντας·||چیقمق — ὀδοὺς ἐξέρχεται, ἤτοι χάραγμα ﻫ ρῆγμα ﻫ ἐντομὴ γινομένη εἰς τὸ χεῖλος τρυβλίου, δοχείου ﻫ εἰς τὴν ἀκμὴν μαχαίρας,ξίφους κτλ.|| دوكلك — χύνονται ἤτοι πίπτουσιν οἱ ὀδόντες· ||بیلمك — ἀκονίζω ὀδόντας, ἤτοι προετοιμάζομαι εἴς τι, ἔχω πρόθεσιν·|| قیجرداتمق—τρίζω ὀδόντας·|| صیریتمق— δεικνύω τοὺς ὀδόντας, ἤτοι ὁμιλῶν ﻫ γελῶν ἀνοίγω τὸ στόμα εἰς τρόπον ὥστε νὰ φαίνωνται οἱ ὀδόντες·|| قاشمق— οἱ ὀδόντες αἱμωδιῶσι·|| صیقمق— σφίγγω τὰ δόντιά μου, ὑπομένω, προφυλάττομαι· βλ. قوغوق .

دیش } T. **τὶς,** دیشاری **τισαρῆ,** βλ. طیش ، طیشاری .

دیشجی } T. **τισ-τσί,** ὄν. ὀδοντοϊατρός· § ἀφ. دیشجیلك **τιστσιλίκ,** τὸ ἔργον τοῦ ὀδοντοϊατροῦ.

دیشسز } T. **τισ-σὶζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ὀδόντων, νωδός.

دیشلك } T. **τισ-λίκ,**ἐπθ. νωδὸς κ. κουτσοδόντης.

دیشلمك } T. ﻫ دیشلمك **τισ-λεμέκ,**ρμ.μτδ. δάκνω,κρατῶ διὰ τῶν ὀδόντων.

دیشلمك } T.**τεσ-ιλ-μὲκ**[ἐκ τοῦدیشمك]ρμ. οὐδ. σχίζομαι, ἀνοίγω, τρυπῶ: —قارن σχίζεται, ἀνοίγει, τρυπᾶ ἡ κοιλία.

دیشلو } T. ﻫ دیشلی **τισ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὀδόντας, ὀδοντωτός· § ὁ δυνάμενος νὰ δήξῃ, βλάψῃ: آدم — ἄνθρωπος ἐπιζήμιος, ἐπίφοβος κ. δαγκανιάρης.

دیشمك } T. **τεσ-μὲκ** [ἐκ τοῦ دیش ἐντομὴ] ρμ. μτδ. σχίζω, τρυπῶ φῦμα, ἀπόστημα κτλ. διὰ βελόνης [αἰτ.].

دیشنكی } T. **τισενγκί,** ὄν. ἐργαλεῖον λιθοξόου, κτένιον.

دیشی } T.**τισί,**ἐπθ. θηλυκός,θῆλυς: كدی — θήλεια γαλῆ·|| آرسلان — λέαινα· § τὸ ἥμισυ μηχανήματος ὡς ὁ στρόφιγξ θύρας, παραθύρου κτλ. τὸ ἔχον ὀπήν, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσέρχεται τὸ ἕτερον ἥμισυ αὐτοῦ τὸ ἔχον αἰχμήν [βλ دیشلی]· § μαλακός: دمیر —σίδηρος μαλακός·|| باقر—χαλκὸς μαλακός.

دیشیك } T. **τεσὶκ** [ἐκ τοῦ دیشمك] ἐπθ. ὁ ἔχων ῥήγματα, χαράγματα: — دلیك ὁ ἔχων πολλὰς τρύπας καὶ ῥήγματα, διάτρητος· || اولدی — قفاسی ﻫ κεφαλή του ἔγινε διάτρητος [ἐκ τῶν τραυμάτων].

دیشیلی } T.**τισι-λί,**ἐπθ.ὁ ἔχων θῆλυ: ارككلی —ὁ ἔχων ἄρρεν καὶ θῆλυ,ἤτοι ζευγαρωτός,ζεῦγος·||رخت — ارككلی στρόφιγξ παραθύρου ἀρσενικὸς καὶ θηλυκός,ἤτοι συνιστάμενος ἐκ δύο μερῶν, ὧν τὸ ἕν εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ ἄλλου.

دیغدیغی } T.**τηγτηγῆ,**ἐπθ. τραυλός,ὁ προφέρων τὸ γράμμα [ρ] ὡς [γ]· βλ. ككه تیكی، پپه.

دیك } T. **τὶκ,**ἐπθ.ὀρθός, ἀπότομος,ἀπόκρημνος, κάθετος· τραχύς, ἄκαμπτος, ἐναντίος: نردبان — κλίμαξ ὀρθή, ἀπότομος·|| — یوقوش ἀνήφορος ἀπότομος·||سس — φωνὴ τραχεῖα, ὀξεῖα, ὑψηλή, ἄκαμπτος, ἀπότομος·|| — آدم τραχὺς ἄνθρωπος· || سوز — λόγος τραχύς, ἀπότομος·||باش—ἰσχυρογνώμων, ὁ ἔχων τὴν κεφαλὴν ὀρθήν·|| كلك—ἐναντιοῦμαι, ἀνθίσταμαι· ||— دیم **τὶμ-τὶκ,** ὅλως διόλου ὀρθός·||توكارم دیم—اولق αἱ τρίχες μου ἀνορθοῦνται, φρικιῶ,ἀνατριχιάζω· ||ـى — ـى—**τικὶ τικινέ,** ὅλως διόλου ἐναντίον,εἰς τὸ πεῖσμα: || —— ἀσκαρδαμυκτί: باقمق — — ἀτενίζω ἀσκαρδαμυκτί.

دیك } A. **τὶκ,** ὄν. ἀλέκτωρ : — آواز φωνὴ ἀλέκτορος.

περιφέρομαι εἰς τὰς γλώσσας, καὶ كزمك — ἔρχομαι εἰς τὴν γλῶσσαν, ἤτοι γίνομαι ἀντικείμενον λόγων, κοινῆς ὁμιλίας, διασύρομαι, κακολογοῦμαι· || ی — قوش γλῶσσα τῶν νηπίων· μελία [δενδ.]· || ی — قایش κορακιστί, κορακιστικά· || اوغلانی — διερμηνεὺς μαθητευόμενος· || ترازو، — ὁ μὴ γινώσκων ξένην γλῶσσαν· || بیلمز — چاك، ی — قطار γλῶσσα πλάστιγγος, στατῆρος, κώδωνος κτλ. || آلتی — τσύφνα, κόρυζα [ἀσθένεια ὀρνίθων]· || ی — ادرنه βοεία γλῶσσα 'Αδριανουπόλεως· || بالغی — γλῶσσα[ἰχθ.]· || یئیری — γλῶσσα [εἶδος τυροῦ νωποῦ ἐν σχήματι γλώσσης]· || ی — کوپك κυνόγλωσσον [ἰχθ.]· || — کوچك ἐπιγλωττίς.

دیلاق } T. **ديلاك**، ὄν. κλειτορίς.

دیلجك } T. **ديلجيك**، ὄν. ἐπιγλωττίς, τσύφνα, κόρυζα [ἀσθένεια ὀρνίθων].

دیلسز } T. **ديلسيز**، ἐπθ. ἄλαλος, βωβός: — مكتبی σχολὴ τῶν βωβῶν.

دیلك } T. **ديلك** [ἐκ τοῦ دیلمك] ἀφ. ἐπιθυμία, αἴτησις, παράκλησις: — **ديلكي ايله**، τῇ αἰτήσει αὐτοῦ.

دیلكی } T. **ديلكي**، βλ. تلكی.

دیللشمك } T. **ديلشمك**، ρμ. ἀλλ. συνδιαλέγομαι· συνομιλῶ ἐν ξένῃ γλώσσῃ.

دیللنمك } T. **ديلنمك**، ρμ. οὐδ. ἀρχίζω νὰ ὁμιλῶ, ὁμιλῶ πολλά, φλυαρῶ, λέγω ἄτοπα, ἀνάγωγα, κακολογοῦμαι.

دیللو } T. ἡ دیللی **ديلي**، ὁ ἔχων γλῶσσαν: — تلی ὁ ἔχων γλυκεῖαν γλῶσσαν, εὐπροσήγορος· || دودوك — φλύαρος [αὐλὸς ἔχων γλῶσσαν]· § αὐθάδης, κ. γλωσσᾶς.

دیلماج } T. **ديلماج**، ὄν. διερμηνεύς· βλ. ترجمان.

دیلمك } T. **ديلمك**، βλ. دیلمك.

دیلمك } T. **ديلمك**، ρμ. μτδ. διαιρῶ ἢ κόπτω εἰς τμήματα [φελλά, φέτας].

دیلنجی } T. **ديلنجي**، ὄν. ἐπαίτης: — كزی طولار ἡ — كزی طولاسی τοῦ ἐπαίτου οὔτε ὁ ὀφθαλμὸς χορταίνει, οὔτε ἡ πήρα πληροῦται [πρμ. ἐπὶ ἀπληστίας]· || چناغی — τρυβλίον ἐπαίτου.

دیكمك } T. **ديكمك**، ρμ. οὐδ. παύω, καταπαύω, καταπραύνομαι: — یاغمور καταπαύει ἡ βροχή· || — روزگار καταπαύει ὁ ἄνεμος· || — قان καταπαύει ἡ ροὴ αἵματος.

دیكن } T. **ديكن** [ἐκ τοῦ دیكمك ἐμπήγω]ὄν. ἄκανθα: ی — کل ἄκανθα ρόδου· || ی — چاقر ἢ بوغا ταράξακον κ. μαντατοῦρα· || — آق λευκάκανθα· § μτφ. ἐμπόδιον, κώλυμα.

دیكنلی } T. **ديكنلي**، ἐπθ. ὁ ἔχων ἀκάνθας, ἀκανθωτός· μτφ. ἀκανθώδης.

دیكیجی } T. **ديكيجي** [ἐκ τοῦ دیكمك ῥάπτω] ἐπθ. ῥάπτης, ἐμβαλλωματᾶς.

دیكیجیلك } **ديكيجيلك**، ὄν. ραπτική.

دیكیش } T. **ديكيش** [ἐκ τοῦ دیكمك ῥάπτω] ῥ. ἀφ. ραφή: دیكمك — ῥάπτω· || — قالق μικροῦ δεῖν, παρ' ὀλίγον· || طوندیرمق — διατηροῦμαι στερεὸς ἔν τινι θέσει, παγιοῦμαι.

دیكیلو } T. ἢ دیكیلی **ديكيلي** [ἐκ τοῦ دیكمك φυτεύω] ἐπθ. πεφυτευμένος: آغاج — τόπος πεφυτευμένος δένδρα· § πεπηγμένος, ἑστημένος: طاش — ὀβελίσκος.

دیكیم } T. **ديكيم**، ταὐτὸ دیكیش βλ.

دیكیمخانه } T. **ديكيم خانه**، ὄν. οἰκία ἢ κατάστημα ἔνθα ῥάπτουσιν ἐνδυμασίας στρατιωτικάς.

دیل } T. **ديل**، ὄν. γλῶσσα, ἰδίωμα, διάλεκτος· § γλωσσίς, γλωσσίδιον ἤτοι μέρος ἐργαλείου ὁμοιάζον γλώσσῃ· § γλῶσσα ἤτοι μέρος ξηρᾶς στενὸν προχωροῦν πρὸς τὴν θάλασσαν· ἰσθμὸς [τὸ ὑψηλὸν λέγεται بورون ἀκρωτήριον]· § κακολογία: یوق — آغیزی وار στόμα ἔχει, γλῶσσαν δὲν ἔχει, ἀνεκτικός· || ی — اوزون αὐθάδης [οὐ ἡ γλῶσσα μακρά]· || — تلی γλῶσσα γλυκεῖα, ἤτοι λόγοι γλυκεῖς· || — اوجنده εἰς τὴν ἄκραν τῆς γλώσσης, λόγος ἕτοιμος νὰ λεχθῇ· || — اوزاتمق ἐκτείνω τὴν γλῶσσαν, αὐθαδιάζω· || — چیقارمق ἐβγάζω γλῶσσαν, χλευάζω, περιπαίζω· || — نی کسمك ἢ طوتمق κρατεῖ, κόπτει τὴν γλῶσσάν του [**ديلني**]، σιγᾷ· || طوتمق ἢ الق — συλλαμβάνω αἰχμάλωτον [ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ ὅπως ἀναγκάσω αὐτὸν νὰ εἴπῃ ὅ,τι γινώσκει περὶ αὐτοῦ]· || — طولاشمق ἢ صارماشمق· || — باغلامق ἢ γλῶσσα περιπλέκεται, ψελλίζω, τραυλίζω· || — لره دوشمك πίπτω εἰς τὰς γλώσσας, καὶ لرده —

دیك } Π. **ديگ**، ὄν. χύτρα πηλίνη: — جوشان χύτρα κοχλάζουσα.

دیكجه } T. **ديك-ذجه**، ἐπθ. ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ ὀρθός ἢ τραχύς, ἀπότομος· § ἐπρ. ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ τραχέως, ἀποτόμως: — سویلمك ὁμιλῶ ὀλίγον ἀποτόμως, τραχέως.

دیكدیرمك } T. **ديك-تير-مك**، ρμ. διάμ. βάλλω νὰ φυτεύσωσι, στήσωσιν, ὑψώσωσι, ῥάψωσι [δοτ. αἰτ.]: — آغاج بغچوانه φυτεύω δένδρα διὰ τοῦ κηπουροῦ· || — ترزیه اثواب ῥάπτω ἐνδύματα εἰς τὸν ῥάπτην.

دیكدیرمك } T. **ديڤ-تير-مك**، ρμ. μτδ. κάμνω νὰ παύσῃ, νὰ σταθῇ, κατευνάζω [αἰτ.]: — كوز ياشلری καταπαύω τὰ δάκρυα· || — موم σβύνω τὸν κηρόν.

دیكر } Π. **ديگر**، ἐπθ. ἄλλος, ἕτερος, διάφορος: — طرز διάφορος τρόπος· || — مكتوب ἑτέρα ἐπιστολή· || — شخص ἕτερον πρόσωπον· || — كون **ديگر گيدن**، μεταβεβλημένος ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἠλλοιωμένος· || — روز μεθαύριον.

دیكسنمك } T. **ديگسنمك**، ἢ **ديگسينمك**، ρμ. οὐδ. αἰσθάνομαι ἀποστροφήν, ἀηδίαν· βλ. تیسنمك.

دیكش } T. **ديگيش**، βλ. دیكیش.

دیكك } T. **ديگيك** [ἐκ τοῦ دیكمك φυτεύειν] ὄν. νέον ἤτοι νεοφύτευτον κλῆμα.

دیكلتدیرمك } T. **ديگلته-تير-مك**، ρμ. διάμ. βάλλω ν'ακούσωσι [δοτ. αἰτ.]: — محكمه‌یه شاهد βάλλω τὸ δικαστήριον ν' ἀκούσῃ, ἤτοι ἐξετάσῃ μάρτυρας, ἀπαιτῶ τὴν ἐξέτασιν μαρτύρων.

دیكلتمك } T. **ديگله-ت-مك** [βλ. دیكلمك ἢ دیكلهمك **ديگله-لمك**] ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν'ἀκούσῃ [δοτ. αἰτ.]· § βάλλω ν'ἀναπαυθῇ· βλ. دیكلندیرمك.

دیكلمك } T. **ديگلهمك** [κατὰ τὸ لهجه, ἐκ τοῦ دك **ديگ** βλ.] ρμ. μτδ. ἀκούω, δίδω ἀκρόασιν, προσοχήν [αἰτ.]: — چالغی ἀκούω μουσικήν· || — سوز ἀκούω λόγους, εἶμαι εὐπειθής· || سوز دیكلهمز δὲν ἀκούει λόγους, εἶναι ἀπειθής.

دیكلشدیرمك } T. **ديگله-لهشتير-مك**، ρμ. μτδ. καθιστῶ ὀρθόν, τραχύ, τραχύνω, ὑψῶ [αἰτ.]: — صدایی ὑψόνω, τραχύνω τὴν φωνήν, μεγαλοφωνάζω.

دیكلشمك } T. **ديگله-لهشمك**، ρμ. οὐδ. γίνομαι ὀρθός, τραχύς, ἀπότομος.

دیكلمك } T. **ديگله-مك**، ρμ. πθ. καὶ οὐδ. φυτεύομαι, ἐμπήγομαι, ἐγείρομαι, ὑψοῦμαι· § ἵσταμαι ὄρθιος καὶ ἀκίνητος ἐνώπιόν τινος ἀναμένων ἢ διὰ νὰ ἐμποδίσω εἴσοδον κτλ· § ῥάπτομαι· § πίνομαι ἐξ ὁλοκλήρου [ἐπὶ ποτοῦ]: — شمعدان كبی ἵσταμαι ὄρθιος ὡς κηροπήγιον· || آغاچلر دیكیلان τὰ φυτευθέντα δένδρα· || ستری دیكیلان τὸ ραφθὲν ἐπανωφόριον.

دیكلندیرمك } T. **ديگلهن-دير-مك**، ρμ. μτδ. βάλλω ν' ἀναπαυθῇ, ἀναπαύω, ξεκουράζω [αἰτ.]: — اراضی یی ἀναπαύω τὴν γῆν, ἤτοι μετὰ συνεχῆ ἐπὶ δύο τρία ἔτη καλλιέργειαν ἀφίνω ἐπὶ ἓν ἔτος τὸν ἀγρὸν ἀκαλλιέργητον ὅπως ἐνδυναμωθῇ ἡ γῆ· || — قالبی ἀναπαύω τὸ σῶμα, ἤτοι ἀποθνήσκω καὶ ἀπαλλάττομαι τῶν κόπων καὶ μόχθων· || — موی σβύνω τὸν κηρόν.

دیكلمك } T. **ديگلهمك**، ρμ. οὐδ. ἀναπαύομαι, ξεκουράζομαι: — بر از دیكلهمك ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον· § πθ. [ἐκ τοῦ دیكلمك **ديگلهمك**] ἀκούομαι, εἰσακούομαι: سوزی دیكلمز ὁ λόγος του εἰσακούεται **[ديگلهنير]**.

دیكلمك } T. **ديگلهمك**، βλ. دیكلمك.

دیكلی } T. **ديگلي**، βλ. دیكیلو.

دیكلیجی } T. **ديگليجي** [ἐκ τοῦ دیكلهمك] ἐπθ. ἀκροατής, ὁ σιγῶν, ὁ μὴ ἀναμιγνυόμενος εἰς τὴν συζήτησιν.

دیكم } T. **ديگم**، βλ. دیكیم.

دیكمك } T. **ديگ-مك** [ἐκ τοῦ دیك ὀρθὸς] ρμ. μτδ. φυτεύω, ἐμπήγω, ὑψόνω, στήνω, ῥάπτω, προσηλόνω [αἰτ.]: — آغاج φυτεύω δένδρα· || — قازیق ἐμπήγω πάσσαλον· || — كوز προσηλῶ ὀφθαλμόν· || — قویروغی ἀποθνήσκω κ. κακκαρόνω, [ὑψόνω τὴν οὐρά]ν· || — طاش στήνω ἐπιτύμβιον λίθον· || — ستری ῥάπτω ἐπανωφόριον· || — سوكوك ῥάπτω ἐξηλωμένον [φόρεμα] κτλ. || — سوزی ἀνθίσταμαι, ἐπιμένω· || — اوجاغه انجیر ἀναρτῶ εἰς τὴν ἑστίαν σῦκα, καταστρέφω οἰκογένειαν· || — صویی κενόνω τὸ ποτήριον κτλ. πίνων διὰ μιᾶς ὅλον τὸ ὕδωρ.

دينجيلك } Τ. **τιλενδζι-λίκ,** ἀφ. ἐπαιτεία.

دينديرمك } Τ. **τιλεν-τιρ-μέκ,** [ἐκ τοῦ دينمك] ρμ.μτδ.περιάγω ἢ φέρω τινὰ εἰς θέσιν νὰ ἐπαιτῇ [αἰτ.].

دينمك } Τ. **τιλενμέκ** [ἐκ τοῦ ديلمك] ρμ. οὐδ. ἐπαιτῶ : آيا صوفيه‌ده دينور سلطان احمده زكات ويرر, ἐν τῷ [τεμένει] τοῦ Σουλτὰν Ἀχμὲτ δίδει ἐλεημοσύνην [πρμ. ἐπὶ ἐνδεῶν ἐπιδεικνυμένων].

ديلك } Τ. **τιλέκ,** βλ. ديلك .

ديلمك } Τ. **τιλεμέκ,** ρμ. μτδ. θέλω, ζητῶ, ἐπιθυμῶ [αἰτ.] : مخير اولان كيمسه مدت خيارنده ديلر ايسه اجاره‌يى فسخ ايدر و ديلر ايسه **μουχαγγὲρ ὀλὰν κίμσε μσττέτι χιγγαρηντὰ τιλὲρ ισὲ ιὸζαρεγὶ ϕὲσχ ιτέρ,** βὲ **τιλέρσε μσδζὶζ ὀλούρ,** ὁ ἔχων τὴν ἐπιλογὴν ἐντὸς τῆς προθεσμίας αὐτῆς ἐὰν θέλῃ διαλύει τὴν μίσθωσιν, ἢ ἂν θέλῃ διατηρεῖ αὐτήν.

ديليم } Τ. **τιλὶμ** [ἐκ τοῦ ديلمك] ὄν τιμῆμα, κ.ϕελί, ϕέτα: قاريوز ير— ἓν τεμάχιον ὑδροπέπονος ||اتمك ير— ἓν τεμάχιον [ϕέτα] ἄρτου· ||اتمكه ير— δι' ἓν τεμάχιον ἄρτου, ἤτοι εὐθηνότατα [ἀγοράζω ἢ πωλῶ τι].

ديم } Τ. **τὶμ** [βλ. دوم] μόριον ἐπιτατικόν: — ديك ὅλος διόλου ὀρθός· βλ. ديك .

ديمك } Τ. **τεμέκ,** ρμ. μτδ. λέγω, καλῶ, ὀνομάζω, χαρακτηρίζω, κάμνω παρατήρησιν, ϕρονῶ, σημαίνω [δοτ. αἰτ.]: ديور تا لغز; ||بونى سزه كيم ديمش τίς εἶπεν ὑμῖν τοῦτο; || ديرسكز نه بوكا تا لغز τί λέγετε εἰς τοῦτο; τί ἔχετε νὰ εἴπητε, νὰ παρατηρήσητε; || ير شى ديمدى δὲν εἶπε τίποτε; δὲν ἔκαμε καμμίαν παρατήρησιν; ||ديمجكز وارمى ير ἔχετε νὰ εἴπητέ τι; ||بوكا قيا بالمق ديرلر τοῦτο καλοῦσιν, ἢ ὀνομάζουσι κωδιόν· ||ديمك نه بو τοῦτο τί θὰ εἴπῃ; τί σημαίνει; ||ديمك نه تا τί θὰ εἴπῃ! ἤτοι βεβαίως· ||ديمك اولور σημαίνει, ἰσοδυναμεῖ [θὰ πῇ]: وقت فرصت ديمك اولان ملاقات بو ἡ συνέντευξις αὕτη ἤτις ἀποτελεῖ [θὰ πῇ] εὔκαιρον περίστασιν· ||ديمك اولورکه θὰ εἴπῃ ὅτι..., λοιπόν, ἄλλαις λέξεσι· ||ديمك نه تا τί νὰ εἴπῃ τις! ἤτοι δὲν δύναται νὰ κάμῃ παρατήρησιν· ||بر شى بكندك اما ديمه كيتسون ἠρέσαμεν κάτι τι, ἀλλὰ ἄϕησε [**τέμε,** μὴ λέγε] ἂς ὑπάγῃ, ἤτοι εἶναι ἐξαίρετον· || معروف ديمكله γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα [**τεμέγ-λε**]· || دير ايكن **τὲρ ικέν,** αἴϕνης, ἐπὶ τούτοις, μετ' ὀλίγον· || βλ. καὶ ديدى.

ديمومت } Α. **τεϊμουμέτ,** ὄν. θ. διάρκεια, μονιμότης: اقبال ـــ διάρκεια εὐτυχίας, εὐτυχία ἀμετάπτωτος· ||عافيت ـــ μονιμότης ὑγιείας, ὑγεία ἀμετάπτωτος.

دين } Α. **τέϊν,** ὄν. χρέος, ὀϕειλή: معجل ـــ **τέϊνι μουαδζὸζέλ,** χρέος ἀμέσως ἀπαιτητόν· ||مؤجل ـــ **τέϊνι μουεδζὸζέλ,** χρέος ἐμπρόθεσμον· ||ـــ ادای ἢ ايفای ἢ تسويهٔ ἀπότισις χρέους· ||ـــ سندی ὁμόλογον χρέους· § πλθ. ديون **τσγιούν,** καὶ δ' πλθ. ديونات **τσγιουνάτ.**

دين } Α. **τίν,** ὄν. πίστις, θρησκεία: ـــ و ملت ἡ ἐκκλησία τὸ ἔθνος καὶ ἡ θρησκεία ἀμϕότερα εἶναι ἓν· ||ـــ حق **τίνι χάκκ,** ἡ ἀληθὴς θρησκεία, καὶ مبين ـــ **τίνι μουπίν,** ἡ θρησκεία ἡ ἐναργὴς [λέγονται περὶ τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας]· || ـــ باطل θρησκεία ψευδής· || ـــ كزلى قوللغمق εἶμαι ὑποκριτής [κ.λ. ἔχω μυστικὴν θρησκείαν, **γκιζλὶ τίν**]· || ـــ نده بولنمق χριστιανικὴν θρησκείαν· § πλθ. ديان **τὶγιάν.**

دينار } Α. **τινάρ,** ὄν. δηνάριον, ἢ νόμισμα ἀρχαῖον χρυσοῦν· § πλθ. دنانير **τενανίρ:** مسروقه ـــ τὰ κλαπέντα δηνάρια, χρήματα.

دينپرور } Π. **τιν-περβέρ,** ἐπθ. ϕιλόθρησκος, προστάτης τῆς θρησκείας, εὐσεβής,

دينپرورانه } Π. **τιν-περβερ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων ϕιλοθρήσκῳ κτλ· § ἐπρ. ϕιλοθρήσκως κτλ.

دينپناه } Π. **τιν-πενάχ,** ἐπθ. τὸ ἄσυλον ἤτοι ὁ προστάτης τῆς θρησκείας.

دينج } Τ. **τίνδζ,** ἐπθ. εὔρωστος, ὑγιής.

دينجلك } Τ. **τινδζ-λίκ ,** εὐρωστία, ὑγίεια, ζωηρότης.

دينجلمك } Τ. **τινδζ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. εἶμαι εὔρωστος, ὑγιής.

ديندار } Π. **τιν-τάρ,** ἐπθ. εὐσεβής, εὐλαβὴς [ἄνθρωπος]· §πλθ. ديندارلر .

ديندارانه } Π. **τινταρ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων εὐσεβεῖ, εὐλαβεῖ, εὐσεβὴς [πρᾶξις, λόγος]· §ἐπρ. εὐλαβῶς, εὐσεβῶς.

ديندارلق } Τ. **τινταρ-λήκ,** ἀϕ. εὐσέβεια, εὐλάβεια.

ديندارى } Π. **τιν-ταρί,** ἀϕ. ταὐτὸ ديندارلق βλ.

ديندائش } Τ. **τιν-τάς,** ἐπθ. ὁμόθρησκος.

ديندير مك } Τ. **τινὶτιρμέκ,** βλ. ديكديرمك.

دينسز } Τ. **τιν-σίζ,** ἐπθ. ἄθρησκος, ἄθεος, ἄπιστος, ἀσεβής· § σκληρός, ὠμός.

دينسزلك } Τ. **τινσιζ-λίκ,** ἀϕ. ἀθεία, ἀπιστία, ἀσέβεια· § σκληρότης, ὠμότης.

دينشكن } Π. **τιν-σικέν,** ἐπθ. ὁ θραύων τὴν θρησκείαν, πολέμιος τῇ θρησκείᾳ.

دينشكنانه } Π. **τινσικεν-ανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ἀντιθρησκευτικός-ῶς.

دينكل } Τ. **τινγκὶλ,** βλ. دنكل.

دينلمك } Τ. **τιν-ιλ-μέκ,** ρμ. πθ. λέγεσθαι, καλεῖσθαι, ὀνομάζεσθαι· βλ. دنمك.

دينلنمك } Τ. **τινλενμέκ,** βλ. ديكلنمك.

دينمك } Τ. **τινμέκ,** βλ. ديكمك.

دينمك } Τ. **τε-ν-μέκ,** ρμ.πθ. λέγεσθαι, καλεῖσθαι· ἰσοδυναμεῖ ἀπροσώπῳ **τῆς** ἑλληνικῆς [δοτ.] : دينير نه بوكا تί δύναταί τις νὰ εἴπῃ εἰς τοῦτο; ἢ πῶς καλεῖται τοῦτο ;

دينى } Α. **τινί,** ἐπθ. θρησκευτικός· § θ. دينيه : ـــ امور ὑποθέσεις θρησκευτικαί.

دينيات } Α. **τινιγιὰτ** [πλθ. τοῦ دينى] ὄν.θ. θρησκευτικὰ πράγματα ἢ ζητήματα.

ديو } Τ.**τεγιοῦ** κ.**τεγί,** ἢ ديه **τεγὲ** [ἐκ τοῦ دمك **τεμέκ,** λέγειν] μόρ. λέγων, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι: نه در ديو صوردى ... ἠρώτησε [λέγων] τί εἶναι...; || انجيل شريفده ديو محرردر ... **ἰνδζίλι σεριϕτὲ . . . τεγὶ μουχαρρέρ τιρ,** ἐν τῷ ἱερῷ εὐαγγελίῳ γέγραπται ὅτι ... § ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ἢ ἐλπίδι ὅτι: بكا اكرام اولنور ديه‌كلدم ἤλθον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ μοὶ γένηται ϕιλοϕρόνησις.

ديو } Π. **τίβ,** ὄν. πνεῦμα, δαίμων, διάβολος: آينه‌سى ـــ κάτοπτρον τοῦ διαβόλου, ἤτοι τὸ μεγεθύνον τὰ ἀντικείμενα· || ـــ كنديني سنده آينه كورمك νομίζειν ἑαυτὸν πανίσχυρον, ἐπαίρεσθαι· ||چه‌ـــ **τιβτσέ,** σάραξ· ||باد ـــ **τιβ-πάτ,** ἀνεμοστρόβιλος· § πλθ. ديوان **τιβάν.**

ديوار } Π. **τιβὰρ** κ. **τουβάρ,** ὄν. τοῖχος: قلعه ى ـــ τεῖχος· || ـــ قورى τρόχαλος κ. ξεροτρόχαλος, ἤτοι τοῖχος ἄνευ πηλοῦ ἢ ἀσβέστου ἐκτισμένος· ||ـــ اورمه τοῖχος κτιστὸς δι' ἀσβέστου **[ὸρμέ]**· || چكمك ـــ περιτειχίζω· || ـــ اورمك κτίζω τοῖχον· ||ـــ قولاغى وار ὁ τοῖχος ἔχει ὦτα, ἤτοι πρόσεχε εἰς τοὺς λόγους σου· || ـــ كر **τιβὰρ-γκέρ,** κτίστης τοίχων· τ. ديوارجى.

ديوارجى } Τ. **τουβαρ-δζί,** ὄν. κτίστης, οἰκοδόμος: باشى ـــ ἀρχικτίστης.

ديوارجيلق } Τ. **τουβαρδζη-λήκ,** ἀϕ. τὸ ἔργον τοῦ κτίστου, τοῦ οἰκοδόμου, τοιχοποιία.

ديوال } Τ. **τιβάλ,** βλ. دوال .

ديوان } Π.Α. **τιβάν,** ὄν. Διβάνιον ἤτοι ἀνώτατον συμβούλιον: هايون ـــ Αὐτοκρ. Διβάνιον, ἤτοι τὰ γραϕεῖα τῆς Υ.Πύλης, καγκελλαρία τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους· || ـــ ترجمان Τελετάρχης τῶν ἀνακτόρων, ἤτοι ὁ κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἀρχαιότητα ταξιθετῶν τοὺς ἔν τινι τελετῇ ἐμϕανιζομένους ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου βαθμούχους· || ـــ آمدى هايون διευθυντὴς τοῦ γραϕείου τῆς μετὰ τῶν ἀνακτόρων ἀνταποκρίσεως τῆς Ὑψ. Πύλης· ||هايون بكلكجى ـــ Βεϊλικτσῆς τοῦ Αὐτοκρ. Διβανίου, ἤτοι ὁ διευθυντὴς τοῦ γραϕείου ἐξ οὗ ἐκδίδονται τὰ Αὐτοκρ. Βεράτια καὶ Φερμάνια· || قلمى ـــ τὸ γραϕεῖον ἐξ οὗ ἐκδίδονται τὰ Αὐτοκρ. Βεράτια καὶ Φερμάνια· || افندى ـــ ἀρχιγραμματεὺς ἄλλοτε γενικῆς διοικήσεως, ἢ ὑπουργείου· §συμβούλιον, δικαστήριον : المى ـــ δικαστήριον τοῦ Θεοῦ· || آياق ـــ ى συμβούλιον ἀνώτατον συγκροτούμενον ἐν ἐκστρατείᾳ· ||احكام عدليه ـــ ἀνώτατον συμβούλιον τῆς δικαιοσύνης· οὕτως ἐκαλεῖτο ἄλλοτε τὸ ἀκυρωτικόν, καλούμενον σήμερον محكمهٔ تمييز **μακχεμέϊ τεμγίζ·** || تمييز ـــ **τιβάνι τεμγίζ,** οὕτως ἐκαλεῖτο ἄλλοτε τὸ ἐϕετεῖον, καλούμενον σήμερον استيناف محكمه‌سى **ιστινὰϕ μαχκεμεσί·** ||حرب ـــ στρατοδικεῖον· ||محاسبات ـــ ἀνώτατον λογιστήριον· § συλλογὴ ποιημάτων: ـــ

قمی συλλογὴ ἢ ποιήματα τοῦ Νεφῆ·§ قورمق— συγκαλῶ συμβούλιον·‖ اولق— γίνεται συμβούλιον ὑπουργικόν, ἢ στρατιωτικόν, ἢ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων·‖ طورمق—ἵσταμαι ὀρθιος ἐνώπιον ἀνωτέρου ἢ ἐξόχου προσώπου ὅπως λάβω τὰς διαταγὰς ἢ τὸν χαιρετισμὸν αὐτοῦ·§ἄθροισμα 50 ἢ 100 οἰκιῶν διεσπαρμένων, θεωρουμένων ὡς ἓν χωρίον καὶ οὕτω καταγραφομένων· τὰ τοιαῦτα χωρία εὑρίσκονται ἐν τοῖς παραλίοις τῆς Μαύρης θαλάσσης καὶ ἰδίᾳ ἐν τοῖς Σανδζακίοις Μπολοῦ καὶ Δζανίκ·§πλθ.ἀρθ. دواوين **ṫebaḃín.**

ديوانچه Π. **ṫiḃan-ṫdé,** ὄν. μικρὰ συλλογὴ ποιημάτων: شناسی ء—μικρὰ συλλογὴ ποιημάτων τοῦ Σινασῆ.

ديوانخانه Π.**ṫiḃan-χané,** ὄν.αἴθουσα συμβουλίου, δικαστηρίου· § μεγάλη αἴθουσα, προθάλαμος.

ديوانه Π.**ṫiḃané,** ἐπθ. παράφρων, τρελλός, μωρός, ἀνόητος.

ديوانه‌جه T.**ṫiḃané-ǰḋe,** ἐπρ. παραφρόνως, ἀνοήτως, μωρῶς.

ديوانه‌لك T. **ṫiḃane-líḳ,** ἀφ. παραφροσύνη, μωρία, ἀνοησία.

ديوانى A. **ṫiḃan-í,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὸ Διβάνιον, τὴν Αὐλήν: — خط γραφὴ τοῦ Διβανίου, ἤτοι ἐν χρήσει πρὸς γραφὴν Φερμανίων καὶ Βερατίων· § θ. ديوانيه .

ديوث A.**ṫeyyúṡ,**ὄν. ὁ τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ γυναικὶ προαγωγός, μαστροπὸς γινόμενος.

ديوثلق T.**ṫeyyúṡḋ-lúḳ,**ὄν.μαστροπεία.

ديورمك T. **ṫeḃiṛmék,** ديورلمك **ṫeḃiṛlmék,** βλ. دورلمك، دورمك .

ديوشرمك T. **ṫeḃáṛmék,** βλ. دوشرمك .

ديون A. **ṫdyṛoùn** [πλθ. τοῦ دين **ṫéïn**] ὄν. χρέη: عموميه ـ δημόσιον χρέος·‖ ـ منتظمه χρέος κεκανονισμένον· ‖ ـ غير منتظمه χρέος ἀκανόνιστον, κυμαινόμενον.

ديونات A.**ṫdyṛounàt**[ὁ πλθ.τοῦ دين **ṫéïn,** ἐκ τοῦ ديون] ὄν. χρέη.

ديويت **ṫiḃít,** βλ. دويت .

ديه T. **ṫeyié,** βλ. ديو .

ديه Π. **ṫíχ,** βλ. ده .

ديهيم Π. **ṫiχím,** ὄν. διάδημα, στέμμα : — آرای سلطنت **ṫiχím-áṛáï ṡaltanát,** ὁ κοσμῶν τὸ διάδημα τῆς βασιλείας ‖ ـ معالی وسيم و سلطنت خلافت τὸ ὑψηλαῖς ἀρεταῖς σεσημασμένον **[meali-ḃeṡím]** διάδημα τῆς Καλιφείας καὶ Βασιλείας [τῶν Σουλτάνων].

ذ

ذ **ẓál,** ἐνδέκατον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου, ἀπαντῶν μόνον ἐν λέξεσιν ἀραβικαῖς καὶ ἓν τισι περσικαῖς καὶ προφερόμενον ἐν μὲν τῇ ἀραβικῇ ὡς τὸ **ō** τῆς ἑλληνικῆς, ἐν δὲ τῇ τουρκικῇ ὡς ζ · βλ. ذال. Ἀριθμητικῶς σημαίνει 700 [βλ. ابجد], ἐν δὲ χρονολογίαις εἶναι συγκοπὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀραβικοῦ μηνὸς ذى الحجه **ẓì-l-ḥiǰṫǰé.**

ذا A. **ẓá,** συγκοπὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀραβικοῦ μηνός: ذى القعده **ẓì-l-ḳa'ṫé.**

ذا A. **ẓá,** ἀντ. οὗτος, ἐκεῖνος [ἐν χρήσει ὡς ἔπεται]: —بعد **ṫáṫe ẓá,** μετὰ τοῦτο· ‖كذا **ḳè-ẓá,** ὡς τοῦτο, ἐπίσης·§ βλ. καὶ اهذا .

ذابح A. **ẓaṫḥ** [ρζ. ذبح] μτχ. ὁ σφάζων, σφάκτης: غنم ـ σφάκτης προβάτου **[ganém]**·‖ذبيحه—σφάκτης σφαγίου **[zeṫiχá].**

ذات A. **ẓàṫ** [βλ. ἐπόμ.] ὄν. θ. ἡ α. ὕπαρξις, οὐσία, σῶμα: باری ـ **ẓáṫi ṫarí,** ἡ οὐσία τοῦ δημιουργοῦ, αὐτὸς ὁ Θεός· ‖ ـ مصلحت **ẓáṫi maṡlaḥáṫ,** ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως: دعوى مصلحتجه وظائفدن اولمیان ـ ἀγωγὴ ἥτις δὲν εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος [δικαστηρίου] λόγῳ ὕλης· ‖ مسئله ـ **ẓáṫi meṡelé,** ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος, αὐτὸ καθ'ἑαυτὸ τὸ ζήτημα· ‖ وقعه ـ **ẓáṫi ḃaka'á,** τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος·‖ حدنده ـ **χáṫṫi ẓaṫnṫá,** ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ πράγματος, τῆς ὑποθέσεως, κατ'οὐσίαν·§πρόσωπον, ἄτομον: كز ـ **ẓaṫi-níẓ,** τὸ ἄτομόν σας, ἡ ـ عاليكز **ẓáṫi àliníẓ,** τὸ ὑψηλὸν ὑμῶν ἄτομον, ὑμεῖς·[ἐπὶ γυναικῶν: عاليه كز ـ **ẓáṫi àliyénìẓ,** τὸ ὑψηλὸν ὑμῶν ἄτομον, ἢ عليا كز ـ **ẓáṫi ὸlyanìẓ,** τὸ ὕψιστον ὑμῶν ἄτομον, ὑμεῖς]·‖ عالى حضرت ـ **ẓáṫi àlíï χaẓrétι paṫiṡaχí,** τὸ ὑψηλὸν ἄτομον τῆς A.A.M.‖ شوكتمآب حضرت خلافتپناهى ـ **ẓáṫi ṡebkèṫ-ṡimáṫi χaẓrétι χilaφèṫ-peναχí,** τὸ ὑπεροχικὸν [κ.λ. τύπος μεγαλείου] πρόσωπον τοῦ Καλίφου, ἤτοι ἡ A. A. M. ὁ Καλίφης [ἐπὶ Σουλτάνων]·‖ معاليمآب ـ **ẓáṫi meali-ṡimáṫ,** τὸ ἔξοχον [κ.λ. ὁ τύπος τῶν ἐξόχων ἀρετῶν] ἄτομον·‖ بال ـ **ṫi-ẓ-ẓàṫ,** αὐτοπροσώπως·‖ بالذات ـ **ṫi-ẓáṫi-χi,** αὐτοπροσώπως [ἐπὶ ἀνδρός]· ‖ بالذات ـ **ṫi-ẓáṫi-χa,** αὐτοπροσώπως [ἐπὶ γυναικός]· ‖ ـ بين الذات **ẓáṫḋ-l-ṫeïn,** σχέσεις μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων· βλ· تأليف ·‖ عائد ـ ὁ ἀφορῶν τὸ ἄτομον, ἀτομικός, προσωπικός· §πλθ. ذوات **ẓeḃát.**

ذات A. **ẓàṫ** [θ. τοῦ ذو βλ] ἐπθ. κάτοχος: الزوج ـ **ẓátou-l-ẓéḃṫ,** ἔγγαμος γυνή· ‖الحركه ـ **ẓátou-l-χareké,** αὐτοκίνητος.§'Η λέξις αὕτη χρησιμεύει εἰς σχηματισμὸν ὅρων ἐπιστημονικῶν· [ἰατρ.]: الجنب ـ **ẓátou-l-ḋẓénṫ,** πλευρῖτις·‖الرئه ـ **ẓátou-r-ri'é,** πνευμονία·‖ ـ الكبد **ẓátou-l-kéṫṫ,**ἡπατῖτις ‖الكليه ـ **ẓátou-l-kilyé,**νεφρῖτις·§[φυσ. ἱστ.] الاصبعين ـ **ẓátou-l-ṡṡṫouáïn,** διδάκτυλα·‖الالتحام الخفيه ـ **ẓátou-l-élkáχi-l-χafiyé,**κρυπτόγαμα· ‖البطنين ـ **ẓátou-l-ṫatnéïn,** διγαστρικός·‖التويج ـ **ẓátou-t-ṫḋeïṫḋ,**στεφανηφόρος·‖الرأسين ـ **ẓátou-r-re'-ṡéïn,** δικέφαλος· ‖ القمين ـ **ẓátou-l-feṃṃéïn,** δίστομος·‖ الفقرات ـ **ẓátou-l-ṗnkrát,**ὀστεόζωα σπονδυλωτά·‖الفلقه ـ **ẓátou-l-filká,** μονοκοτυλήδονα·‖الفلقتين ـ **ẓátou-l-filkatéïn,** δικοτυλήδονα· ‖ βλ. كرسى.

ذاتاً A. **ẓáṫ-en,** ἐπρ. οἰκοθεν, κατ'οὐσίαν, φύσει, κυρίως, ἄλλως τε : كتابك لزوم و اهميتى حقنده بحثه كيرشمكى زائد كورييرم — بو لزوم ظاهر اولور θεωρῶ περιττὸν νὰ εἰσέλθω εἰς λόγον περὶ τῆς ἀνάγκης καὶ σπουδαιότητος τοῦ βιβλίου τούτου· ἄλλως τε ἡ ἀνάγκη αὕτη καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ.

ذاتى A. **ẓaṫ-í,** ἐπθ. ἀτομικός, προσωπικός, ἰδιαίτερος, ὁ ἐν τῷ ἀτόμῳ ἐνυπάρχων, φυσικός·§[λογ.] ἀτομικός [ἔννοια]: — مهر σφραγὶς ἀτομική, ἰδιαιτέρα [ἀντίθ. رسمى ἐπίσημος]· ‖— شرف τιμὴ ἀτομική, φύσει ἐνυπάρχουσα· § θ. ذاتيه: — مزيت πλεονέκτημα ἀτομικόν, φυσικόν· § ἐπρ. οἰκοθεν, κυρίως, φύσει.

ذاتيات A. **ẓaṫiyàṫ** [πλθ. τοῦ ذاتيه] ὄν. θ. προσωπικότητες, ἀτομικότητες· §[λογ.] οὐσιώδη γνωρίσματα ἢ ἀναγκαῖα, ἰδιότητες σταθεραί, γενικαὶ [ἀντίθ. عرضيات].

ذاكر A. **ẓaḳìr** [ἐκ τοῦ ذكر] ἐπθ. ὁ ποιῶν μνείαν, λόγον, μνημονεύων: اسم ـ حق ὁ μνημονεύων τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀπαγγέλλων τὰ ὀνόματα τοῦ Θεοῦ· § ὄν. ψάλτης ἐν τοῖς μοναστηρίοις [تكيه] τῶν δερβισῶν, ψάλλων ὕμνους τῷ Θεῷ·§πλθ. ذاكرون **ẓakirṡn** καὶ ذاكرين **ẓakirín.**

ذاكرلك T. **ẓaḳìrlík,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ ذاكر βλ.

ذاكى A. **ẓaḳì** [ρζ. ذكاء] ἐπθ. οὗ ἡ ὀσμὴ διαπεραστική, ὀξεῖα: مشك ـ μόσχος ἔχων ὀσμὴν διαπεραστικήν.

ذال A. **ẓál,** ὄν. θ. τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος [ذ]· καλεῖται καὶ معجمه ـ **ẓáli mṻ'ḋẓeṃé,** ζὰλ τὸ ἔνστικτον, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ [د] καλούμενον مهمله دال **ṫáli mṻχmeλé,** ἄστικτον.

ذالق A. **ẓalìḳ** [ρζ. ذلق] ὄν. [ἰατ.] : — الاسما **ẓalíḳou-l-éṃ'á,** λειεντερία.

ذاهب A. **ẓaχìṫ** [ἐκ τοῦ ذهاب, ρζ. ذهب] ἐπθ.ὁ πορευόμενος ἤτοι ἀκολουθῶν, πρεσβεύων, νομίζων, ὑποθέτων, φανταζόμενος. ‖Pμ.اولق — πορεύομαι, ἀκολουθῶ, πρεσβεύω, νομίζω φαντάζομαι,ὑποθέτω [δοτ.]: — او مذهبه اولدى ἠκολούθησεν ἢ ἐπρέσβευσε τὴν δοξασίαν ἢ τὴν θρησκείαν ἐκείνην· ‖ اولدم — بن ده بو طريقه اورادە καὶ ἐγὼ ἠκολούθησα τὴν ὁδὸν ταύτην·‖

ذاهل A. **ζαχίλ** [ρζ. ذهل, βλ. ذهول] ἐπθ. ὁ λησμονῶν, παραλείπων: — ذهن νοῦς λησμονῶν· ‖ — كاتب γραμματεὺς παραλείπων.

ذائب A. **ζαΐπ** [ρζ. ذوب] ἐπθ. ὁ τηκόμενος, ἀναλυόμενος: — معدن μέταλλον τηκόμενον.

ذائق A. **ζαΐκ** [ρζ. ذوق] ἐπθ. ὁ γευόμενος, γευθείς: — تلخ و شيرين **ζαΐκι τέλχ οὐ σιρίν,** ὁ γευθεὶς τὰς πικρίας καὶ τὰς ἡδονάς· ‖ — موت ὁ γευθεὶς θανάτου, ἀποθανών· §θ. ذائقة: **κιόλλδ νέφσιν ζαΐκατου-λμέϭ,** πᾶσα ψυχὴ γευθήσεται θανάτου, ἤτοι πᾶς ἄνθρωπος θέλει ἀποθάνει· § γευστικός: قوة ذائقة ἡ γευστικὴ δύναμις, γεῦσις· βλ. ἐπόμ.

ذائقه A. **ζαΐκὰ** [θηλ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. γεῦσις κ. γοῦστο: بو شربت انك — سنه خوش πῶς ἐπίεν ἐκεῖνος τὸ ποτὸν τοῦτο δὲν ἤλθεν εὐάρεστον εἰς τὴν γεῦσιν αὐτοῦ [τὸ γοῦστό του]· ‖ بو شعر — سنه اويدى πῶς ἡ ποίησις αὕτη δὲν συνεφώνησε πρὸς τὴν γεῦσίν του, δὲν τῷ ἤρεσε

ذباب A. **ζσπὰπ** ὄν. μυῖα: — طين βόμβος μυΐας· ‖ طيار — **ζσπάπι ταγγάρ,** μυῖαι ἱπτάμεναι [ὀπτ.].

ذبابه A. **ζσπαπέ,** ὄν. θ. ταὐτὸ ذباب βλ.

ذباله A. **ζσπαλέ,** ὄν. θ. θρυαλλὶς κ. τὸ φτίλλι τοῦ κηροῦ.

ذبايح A. **ζεπαΐχ** [πλθ. τοῦ ذبيحه] ὄν. θ. σφάγια, ζῶα θυσιαζόμενα τῷ Θεῷ.

ذبح A. **ζέπχ,** ἀφ. θυσία, σφαγή: — قربان ἢ قرابين θυσία θύματος **[κουρπὰν]** ἢ θυμάτων **[καραπίν].** ‖ Ρμ. θυσιάζω, σφάζω [αἰτ.].

ذبحه A. **ζιπχά,** ὄν. θ. διφθερῖτις: — كذب ψευδὴς διφθερῖτις.

ذبحوى A. **ζιπχαβί,** θ. ذبحويه **ζιπχαβιγέ,** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. διφθεριτικός.

ذبول A. **ζσπούλ,** ἀφ. ὠχρίασις, κιτρίνισμα, μαρασμός: شكوفه — μαρασμὸς ἄνθους· ‖ چهره — μαρασμὸς προσώπου.

ذبيح A. **ζεπίχ** [ἐκ τοῦ ذبح] ἐπθ. σφαγιασθείς· ζῶον κατάλληλον ὅπως προσενεχθῇ θυσία τῷ Θεῷ· ‖ الله — **ζεπίχ ὁλλάχ,** καὶ — ال **ἐζ-ζεπίχ,** ὁ προσενεχθεὶς ὡς θυσία τῷ Θεῷ· ἐπίθετον τοῦ Ἰσραήλ, εἰς ὃν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων ἡ κατὰ τὴν παλαιὰν Γραφὴν διήγησις τῆς θυσίας τοῦ Ἰσαὰκ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ πατριάρχου Ἀβραάμ.

ذبيحه A. **ζεπιχά** [θηλ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. σφάγιον, ζῶον κατάλληλον ὅπως προσενεχθῇ θυσία τῷ Θεῷ· § πλθ. ذبايح **ζεπαΐχ.**

ذخائر A. **ζεχαΐρ** [πλθ. τοῦ ذخيره] ὄν. θ. προμήθειαι, γεννήματα, σιτηρά: — مدخره προμήθειαι συνειλεγμέναι **[μουτταχηρέ]**· ‖ — فيأت τιμαὶ τῶν γεννημάτων.

ذخر A. **ζὄχρ,** ὄν. προμήθεια, ἐφόδιον [ἠθικ.]: — آخرتيدر αἱ καλαὶ πράξεις εἶναι τῷ ἀνθρώπῳ ἐφόδιον τοῦ μέλλοντος βίου.

ذخيره A. **ζεχιρὲ** κ. **ζαχρὲ** [ρζ. ذخر] ὄν. θ. προμήθεια, ζωοτροφίαι, σιτηρά: — خيلى جمع — ζωοτροφίαι τοῦ χειμῶνος· ‖ — فيأتى ἡ τιμὴ τῶν σιτηρῶν· § πλθ. ذخائر **ζεχαΐρ.**

ذرات A. **ζερράτ,** πλθ. τοῦ ذره βλ.

ذراره A. **ζσραρέ,** ὄν. θ. πρᾶγμα ὅπερ ραίνει τις ὡς κόκκος, ψῆγμα.

ذرارى A. **ζεραρί,** πλθ. τοῦ ذريت βλ.

ذراع A. **ζιρά',** ὄν. πῆχυς: — اعشارى πῆχυς δεκαδικός· ‖ — معمارى πῆχυς τεκτονικός· ‖ — عرصه — يوز γῆπεδον ἑκατὸν πήχεων· § τὸ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ μέσου δακτύλου αὐτοῦ διάστημα, πῆχυς· § πλθ. ذراعات.

ذرائع A. **ζερα'ΐ,** πλθ. τοῦ ذريعه βλ.

ذرعى A. **ζερ'ΐ,** θ. ذرعية **ζερ'ιγὲ** [ἐκ τοῦ ذراع] ἐπθ. ὁ διὰ τοῦ πήχεως μετρούμενος· βλ. καὶ مذروع.

ذروه A. **ζιρβέ,** ὄν. θ. κορυφή: — جبل κορυφὴ ὄρους· ‖ — ستون κορυφὴ κίονος.

ذره A. **ζερρέ,** ὄν. θ. ἄτομον ὕλης ἢ μόριον· ἕκαστον τῶν λεπτῶν μορίων κόνεως, ἅτινα ἀόρατα ὄντα ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ φαίνονται ἐν τῇ δι' ὀπῆς ἢ παραθύρου εἰς σκοτεινὸν μέρος εἰσερχομένῃ δέσμῃ ἡλιακοῦ φωτός· ‖ قدر — **ζερρὲ καπάρ,** ἢ ما ذره **ζερρέτου-**

μα, ὡς μόριον, ἤτοι ἐλάχιστον πρᾶγμα, οὐδαμῶς [κουκκοῦτσι]· ‖ قدر حائز اهميت يوقدر — δὲν ἔχει οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην [ὡς κόκκον] σπουδαιότητα· ‖ قدر عقلى يوق — οὐδὲ κόκκον νοὸς ἔχει· ‖ قدر ضرر كاز — οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ζημία ἐπέρχεται· § πλθ. ذرات **ζερράτ:** كائنات — τὰ μόρια τῶν ὄντων, τοῦ παντός.

ذريت A. **ζσρριγέτ,** ὄν. θ. τέκνα, ἀπόγονοι, γενεά: ى يوقدر — δὲν ἔχει τέκνα, ἀπογόνους· ‖ — كثرت πολυτεκνία, γονιμότης παραγωγική· ‖ — جديده νέα γενεὰ [ἀνθρώπων]· ‖ — توكنمك ى — ἐξαντλεῖται ἡ γενεά του, ἐκλείπει· § πλθ. ذريات **ζσρριγὰτ** καὶ ذراری **ζεραρί.**

ذريعه A. **ζερι'ά,** ὄν. θ. ἀφορμή, αἰτία: — حسنه καλὴ ἀφορμή· ‖ تحرير اخلاصنامه يه — اتخاذ قلندى ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφορμὴ εἰς γραφὴν φιλικῆς ἐπιστολῆς· ‖ احترامات فائقه مك تأكيدينه — اتخاذ قلندى ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφορμὴ πρὸς διαβεβαίωσιν τῶν ἐξόχων σεβασμάτων μου, ἢ δράττομαι τῆς περιστάσεως ὅπως διαβεβαιώσω κτλ.

ذقن A. **ζεκάν,** ὄν. πώγων κ. πηγοῦνι· τ. ك.

ذكاء A. **ζεκιά,** ὄν. ἀγχίνοια, εὐφυΐα, νοημοσύνη: — سى ἐπιμέλεια εὐφυΐα τῶν τυφλῶν. ‖ ناصيه سنده لمعان ايتمكده در — πρὸ τοῦ ἡ ἀκτὶς τῆς εὐφυΐας λάμπει ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ· ‖ — صاحب εὐφυής· ‖ — اصحاب εὐφυεῖς.

ذكاره A. **ζσκιαρέ,** ὄν. θ. ἀνδρικότης, ἄρρεν φῦλον· βλ. ذكورت.

ذكاوت A. **ζεκιαβέτ,** ὄν. θ. εὐφυΐα, ἀγχίνοια· συνών. ذكاء.

ذكاوتلى T: **ζεκιαβετ-λί,** ἐπθ. εὐφυής, ἀγχίνους, νοήμων: — بر چوجق παῖς εὐφυής.

ذكر A. **ζεκέρ,** ὄν. ἄρρην [ἐπὶ ἀνθρώπων ἢ ζώων]· § πέος ἤτοι ἀνδρικὸν μόριον· § πλθ. ذكور **ζσκιούρ,** ἢ ذكران **ζσκράν·** βλ. λ.

ذكر A. **ζίκρ,** ἀφ. μνεία: — اسماء احبا μνεία τῶν ὀνομάτων τῶν φίλων· ‖ — محل و ارادهٔ حال **ζίκρι μεχάλλ βὲ ιραπέϊ χάλ,** μνεία τοῦ τόπου καὶ ἔννοια τοῦ πράγματος, ἤτοι ἐκ τοῦ περιέχοντος τὸ περιεχόμενον [σχημ. ρητορ.]· ‖ — آنف ال **ἄνιφου-ζ-ζίκρ,** οὗ ἡ μνεία προηγήθη, ἢ — سالف ال **σάλιφου-ζ-ζίκρ,** οὗ ἡ μνεία παρῆλθε, ἤτοι ὁ προδιαληφθείς, προμνησθείς· ‖ — جيل μνεία καλή, εὔφημος, ἤτοι ἐνδεικτικὸν ἐπιμελείας καὶ καλῆς διαγωγῆς διδόμενον παρὰ τῆς σχολῆς πρὸς τοὺς μαθητάς· § ἀπαγγελία τῶν ὀνομάτων καὶ ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ. ‖ Ρμ. μνείαν ποιοῦμαι, μνημονεύω, ἀναφέρω [αἰτ.]: ايلدى اسمنى — ἀνέφερε τὸ ὄνομά του· ‖ ايلدى احياسنى برر برر — ἐποιήσατο μνείαν ἑνὸς ἑκάστου τῶν φίλων αὐτοῦ.

ذكران A. **ζσκρὰν** [πλθ. τοῦ ذكر **ζεκὲρ**] ταὐτὸ ذكور βλ.

ذكور A. **ζσκιοὺρ** [πλθ. τοῦ ذكر **ζεκὲρ**] ὄν. ἄρρενες, ἄρρενα: اطفال — οἱ ἄρρενες τῶν παίδων, ἄρρενα· ‖ — و اناث ἄρρενα καὶ θήλεα παιδία, ἢ ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

ذكورت A. **ζσκιουρὲτ** καὶ ذكوره **ζσκιουρὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. θ. ἀνδρικότης, ἄρρεν φῦλον: ذكورت و انوثت τὸ ἄρρεν φῦλον καὶ τὸ θῆλυ· ‖ [βοτ.] احديت الذكوره **ἐχατίγετου-ζ-ζσκιουρὲ** μοναδρία· ‖ ثنائى الذكوره **σδναϊου-ζ-ζσκιουρὲ** διανδρία.

ذكى A. **ζεκὶ** [ἐκ τοῦ ذكاء] ἐπθ. εὐφυής, ἀγχίνους, νοήμων: غبى — ὁ εὐφυὴς καὶ ὁ βλὰξ **[γαπί]**· ‖ چوجق — εὐφυὴς παῖς· ‖ — آدم εὐφυὴς ἄνθρωπος· ‖ حيوان — ζῶον νοῆμον· § θ. ذكيه· § πλθ. اذكيا **ἐζκιγιά:** عصر — οἱ εὐφυεῖς τοῦ αἰῶνος, τῆς ἐποχῆς.

ذل A. **ζὄλλ,** ὄν. εὐτέλεια, ταπείνωσις, αἶσχος, ὄνειδος: اداره بورادە بولنمسى انك ذل در — ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ ἐνταῦθα εἶναι αἶσχος διὰ τὸ ἡμέτερον γραφεῖον· ‖ موجب — πρόξενον ταπεινώσεως, αἶσχους· ‖ سؤال — τὸ αἶσχος τῆς ἐπαιτείας· ‖ انسان ايچون عظيم — διὰ τὸν ἄνθρωπον μέγα αἶσχος.

ذلت A. **ζιλλὲτ** [ρζ. ذل βλ.] ὄν. θ. ἐξευτελισμός: دوچار ايتمك — ἐξευτελίζω [αἰτ.]· ‖ دوچار اولمق — ἐξευτελίζομαι.

ذلك A. **ζάλικε,** ἢ **ζαλίκ,** ἀντ. οὗτος [ἐν χρήσει ὡς ἐξῆς]: على بناءً **πινάεν ἀλλὰ ζαλίκ,** ἕνεκα τούτου, ἐπομένως, κατὰ συνέπειαν· ‖ — مع **μά'α ζαλίκ,** μ' ὅλα ταῦτα, ἐν τούτοις· ‖ كذلك **κέ-ζαλίκ,** ἐπίσης [ὡς τοῦτο].

ذليل A. **ζελὶλ** [ρζ. ذل] ἐπθ. εὐτελής, χαμερπής, ταπεινός: حقير و — εὐτελὴς καὶ καταπεφρονημένος· § θ. ذليله.

ذليلانه Π. **ζελιλ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εὐτελεῖ, χαμερπεῖ· § ἐπρ. εὐτελῶς, χαμερπῶς.

ذم A. **ζέμμ,** ρ.ἀφ. μομφή, ψόγος, κακολογία, κατηγορία : —و مدح ἔπαινος καὶ ψόγος· || —ى پرستش ψόγος κατά τινος. ‖ Ρμ. μέμφομαι, ψέγω, κακολογῶ, κατηγορῶ [αἰτ.]: ایدییور —انى ψέγει τοῦτον ἢ τοῦτο.

ذمام A. **ζεμμάμ** [ρζ. ّذم] ἐπθ. ὁ ψέγων, ὁ κακολογῶν, ὁ ἔχων ἔξιν ἢ ἔργον τὴν κακολογίαν : —ذمام **νεμμάμι ζεμμάμ,** συκοφάντης κακολογῶν.

ذمائم A. **ζεμαΐμ** [πλθ. τοῦ ذميمه, βλ. ذميم] ὄν. θ. ἀξιόμεμπτα ἤθη.

ذمت A. **ζιμμέτ,** ὄν. θ. χρέος, ὀφειλή, ὑποχρέωσις,καθῆκον: —بنوت **ζιμμέτι πθνθδδέτ,** χρέος υἱϊκόν· || — واجبهٔ **βαδζιπέϊ ζιμμέτ,**ἐπιβαλλόμενον καθῆκον: واجبهٔ —صداقت καθῆκον ἐπιβαλλόμενον πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως·||—پوصله‌سى σημείωσις χρέους·|| —قيد κπ περνῶ εἰς χρέωσιν, εἰς τὸ λαβεῖν, χρεόνω· || فلانك —نده شو قدر غروش الهجم وار ἔχω λαβεῖν τόσα γρόσια παρὰ τοῦ δεῖνος [**ζιμμετινπὲ**=εἰς χρέος τοῦ δεῖνος]· || — اصحاب οἱ χρεωφειλέται· § ποσὸν ἀνῆκον εἰς δημόσιον ταμεῖον καὶ καταχρηστικῶς κατακρατούμενον: شو فلانك خزينه‌يه —ى واردر ὁ δεῖνα ἔχει ὀφειλὴν τόσων γροσίων εἰς τὸ Κυβερνητικὸν ταμεῖον,ἤτοι ὀφείλει κτλ. || — برائت **περαέτι ζιμμέτ,** ἡ μὴ ὀφειλὴ χρέους, τὸ ἀνεύθυνον, ἀθωότης: —تبريهٔ كتك **τεπριγέϊ ζιμμέτ ιτμέκ,** ἀποδεικνύω τὴν μὴ ὀφειλὴν χρέους, τὸ ἀνεύθυνον ἢ τὴν ἀθωότητα [ἀπὸ προσαπτομένης κατηγορίας] : تبريهٔ —مضبطه‌سى πρακτικὸν διδόμενον ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου εἰς ὑπάλληλον ἀπολυόμενον πρὸς πίστωσιν τοῦ ὅτι δὲν ὀφείλει τι εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον· || —ه كيرمك **ζιμμετινὲ γκετσιρμέκ,**περνᾷ εἰς χρέος του χρήματα ξένα ἢ δημόσια, καταχρᾶται, κατακρατεῖ· § προστασία χορηγουμένη ὑπὸ μουσουλμανικοῦ κράτους εἰς τοὺς μὴ μουσουλμάνους ὑπηκόους αὐτοῦ ἀπέναντι κεφαλικοῦ φόρου:—اهل ὑπήκοοι μουσουλμανικοῦ κράτους, πληρόνοντες κεφαλικὸν φόρον· βλ. ذمى **ζιμμί·** § πλθ. ذم **ζιμὲμ** καὶ δ' πλθ. ذمات **ζιμεμάτ.**

ذم A. **ζιμὲμ** [πλθ. τοῦ ذمت] ὄν. χρέη, ὀφειλαί: ناس —ى χρέη τοῦ λαοῦ, ἤτοι ὅσα ἔχει τις λαμβάνειν παρὰ διαφόρων·§δ' πλθ. ذمات **ζιμεμάτ.**

ذممات A. **ζιμεμάτ,** βλ. ذم .

ذمى A. **ζιμμί,** τὸ θ. ميه ذ **ζιμμιγέ,** ὑπόφορος, ἤτοι ὑπήκοος μὴ μουσουλμάνος κράτους μουσουλμανικοῦ, πληρόνων κεφαλικόν φόρον·§πλθ. ذميون **ζιμμιγούν**·βλ.یا رعا.

ذميم A **ζεμὶμ** [ρζ. ذم] ἐπθ. ἀξιόμεμπτος, κακός: —خلق ἦθος ἀξιόμεμπτον, κακόν·§θ. ذميمه: —اخلاق ἤθη ἀξιόμεμπτα, κακά· § πλθ. τοῦ θ. ذمائم **ζεμαΐμ.**

ذنب A. **ζένπ,** ὄν. ἁμάρτημα: —عظيم ἁμάρτημα μέγα·§πλθ ذنوب **ζθνούπ** : مغفرت —ἄφεσις ἁμαρτημάτων.

ذنب A. **ζενέπ,** ὄν. οὐρά: —قطع κόψις οὐρᾶς·||—ذو ال **ζοῦ-ζ-ζενέπ,**ὁ ابو ال— **ἔπου-ζ-ζενέπ,**οὐροφόρος,κομήτης·||—نجم ذو ال ἀστὴρ **[νὲδζμ]** κομήτης· § [βοτ.] μίσχος· || —الاسد **ζενέπου-λ-ἐδέπ,** λεονοῦρος [φυτὸν εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου]· § πλθ. اذناب **ἐζνάπ.**

ذنبى A. **ζενεπ-ί,** θ. ذنبيه **ζενεπιγέ,** ἐπθ. μισχωτὸς [βοτ.].

ذنوب A. **ζθνοὺπ** [πλθ. τοῦ ذنب] ὄν. ἁμαρτίαι: كثيرهٔ سبعه —τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα.

ذنيب A. **ζθνεῖπ** [ὑποκ. τοῦ ذنب] ὄν. μισχίσκος [βοτ.],

ذو A. **ζοῦ** [γεν. ذى **ζί,** αἰτ. ذا **ζά**· ἐν τῇ ὀθωμανικῇ εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἡ ὀνομ. ذو καὶ ἡ γεν. ذى βλ.] ἐπθ.κάτοχος:—القدر و الاحترام **ζοῦ-λ-κάτ ϱὲ-λ-ἰχτιράμ,**κάτοχος δυνάμεως καὶ σεβασμοῦ, ἰσχυρὸς καὶ σεβαστός·|| —فنون **ζοῦ ϱθνούν,** κάτοχος ἐπιστημῶν, ἐπιστήμων·§σχηματίζει διαφόρους ἐπιστημονικοὺς καὶ τεχνικοὺς ὅρους: [μαθ.] —اثنا عشرة الوجوه **ζοῦ ἰόνα ἀσέρετι-λ-βσδζούχ,**δωδεκάεδρος·|| —اربعة الاضلاع **ζοῦ ἐρπέατι-λ-ἀτλά',** τετράπλευρον·||—حد واحد **ζοῦ χάττι βαχπέ,**μονώνυμος·|| —حدود كثيره **ζοῦ χσδούτι κεσιρέ,**πολυώνυμος· §[χημ. βοτ.φυσ.ἱστ.] —آرسنيق **ζοῦ ἀρσενίκ,** ἀρσενικοῦχος ||—آزوت **ζοῦ ἀζότ,** ἀζωτοῦχος·||—الاذهار **ζοῦ-λ-δζέϊν,** ὠτώεις· || —الازهار المستقيمه **ζοῦ-λ-ἐζχάρι-λ-μσστεκιμέ,** εὐθυανθής· || —الرجل الكفى **ζοῦ-ρ-ρίδζλι-λ-κεφφί,**παλαμόποδα || —البيضه **ζοῦ-λ-πεζρέϊν,** δίσπερμα·|| —الزرين **ζοῦ-λ-πεϊζά,**ὀἔχωνὠοθήκην,ὠοθηκοφόρος·|| —ثمانية الذى **ζοῦ-ὁ-σεπί,** μαστοφόρος [ζῶον]·||

الوريقات **ζοῦ σεμανίγετι-λ-βσρεϊκάτ,** ὀκτάφυλλος·||الرحم—**ζοῦ-ρ-ράχμ,** ὁμαίμων,ὁμοπάτωρ·|| —الجاحين **ζοῦ-ρ-ριδζλέϊν,**δίπους· || —الجناح المجلد **ζοῦ-λ-δζε-ναχέϊν,**δίπτερα·||—ارلويقين **ζοῦ-λ-δζενάχι-λ-μδδζελλέπ,**δερμόπτερμος·||—المصراع **ζοῦ-λ-βσ-ρεϊκάϊν,**δίφυλλα·||—المصراعين **ζοῦ-λ-μισρά',**θύραιον [γένος ὀστρακοδέρμων]·||—الوجهين **ζοῦ-λ-μισρα'έϊν,**δίθυρον,τὸ ἔχον τὰ δύο καλύμματα συνεχόμενα διὰ δέρματος [ἐπὶ ὀστράκων]·|| —المعاشين **ζοῦ-λ-με'αέϊν,** ἀμφίβιος· || —الوجهين **ζοῦ-λ-βεδζχέϊν,**τέρας ἔχον διπλοῦν πρόσωπον, δύο ὄψεις·§θ. ذات **ζάτ**· § πλθ. ذوى **ζέβι.**

ذوابه A. **ζθβαπέ,** ὄν. σκόλλυς, προκόμιον [κεφαλῆς] §[ἀστρ.]: —ذو ال **ζοῦ-ζ-ζεβαπέ,**κομήτης ἔχων προκόμιον [βλ. كيسودار]· § πλθ. ذوابات **ζθβαπάτ,** καὶ ذوائب **ζεβαϊπ.**

ذوات A. **ζεβὰτ** [πλθ τοῦ ذات] ὄν. θ. πρόσωπα [ὑψηλά]: —عاليه πρόσωπα ὑψηλά· || —محترمه πρόσωπα σεβαστά· || —تاريخيه πρόσωπα ἱστορικά·§ κάτοχοι: —الشديد **ζεβάτι-σδεπιγέ,** μαστοφόρα.

ذوان A. **ζεβάν,** ὄν. αἶρα, ζιζάνιον φυτρόνον μεταξὺ τοῦ σίτου.

ذوالجلال A. **ζοῦ-λ-δζελάλ,** ὄν. ὁ κύριος τῆς δόξης, ὁ Θεός.

ذوالفقار A. **ζοῦ-λ-φικάρ,** ὄν. ξίφος μυστηριώδες, ὅπερ λέγεται ὅτι κατῆλθεν ἐξ οὐρανοῦ διὰ τὸν Μωάμεθ, καὶ ὅπερ παρεχωρήθη ὑπ'αὐτοῦ τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ Ἀλῆ.

ذوالقرنين A. **ζοῦ-λ-καρνέϊν,** ἐπθ. δίκερως, ὁ ἔχων δύο κέρατα [ἐπίθετον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὡς κυρίου δύο ἠπείρων, ἤτοι Εὐρώπης καὶ Ἀσίας].

ذوالنون A. **ζοῦ-ν-νοῦν,** ἐπθ. ὁ κύριος ἰχθύος· [ἐπίθετον τοῦ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας διαμείναντος προφήτου Ἰωνᾶ].

ذوائب A. **ζεβαΐπ,** πλθ. τοῦ ذوابه βλ.

ذوب A. **ζὲβπ** καὶ ذوبان **ζεβεπάν,** ἀφ. τῆξις, ἀνάλυσις μετάλλου κτλ.:—برف τῆξις χιόνος·|| —رصاص τῆξις μολύβδου.

ذوق A. **ζέβκ,** ρ.ἀφ. γεῦσις,ἀρέσκεια, ὄρεξις [γοῦστο],ἡδονή, διασκέδασις : —كلام ἡδονὴ τοῦ λόγου·|| —شراب ἡδονὴ ἢ εὐθυμία οἴνου· || —سليم καλαισθησία·|| —اهل ὁ ἀγαπῶν τὰς διασκεδάσεις,ἡδονάς·|| —كزميدر ὁ τυρὸς εἶναι τῆς ἀρεσκείας ὑμῶν **[ζεβκνηζμη-πηο],** ἢ σᾶς ἀρέσει ὁ τυρός;||—يو صورتله يولزى شاشرمق بزم —مزدر ἀρέσει εἰς ἡμᾶς οὕτω νὰ περιπλανώμεθα·||—ه كيتمك ἢ كلك —ه ἀρέσκομαι [πηγαίνει εἰς τὴν ἀρέσκειάν μου,**ζεβκηέ**]: —ه كيتدى كوزل محلر پك —ه كوزل محلر پك οἱ ὡραῖοι οὗτοι τόποι πολὺ μὲ ἤρεσαν·||—ه باقمق παρατηρῶ τὴν διασκέδασίν μου, ἀδιαφορῶ, δὲν σκέπτομαι ἄλλο τι ἢ πῶς νὰ διασκεδάσω·||—ه مجبور ἄνθρωπος ἀδιάφορος, ὅστις δὲν σκέπτεται ἢ τὴν διασκέδασίν του[**ζεβκνέ**]·||—ى چيقمق —παρέρχεται ἡ ἡδονὴ ἕνεκα ἀπολαύσεως κατὰ κόρον· || —ى ير امر—در حقيله تعريف اولنماز οὕτως ὥστε νὰ κορεσθῶ καὶ νὰ μὴ θέλω πλέον· ‖Ρμ. كتك — κάμνω διασκέδασιν, διασκεδάζω, ἡδύνομαι, τέρπομαι·|| —بولمق εὑρίσκω ἡδονὴν ἔν τινι πράγματι· || —المق λαμβάνω ἡδονήν,εὐφραίνομαι·|| —المق περιγελῶ, ἐμπαίζω, σκώπτω· § πλθ. اذواق **ἐζβάκ.**

ذوق آشنا Π. **ζέβκ-ἀσινά,** ἐπθ. ὁ εἰδὼς τὴν γεῦσιν, τὴν ἡδονὴν [τὸ γοῦστο], ὁ ἔχων καλαισθησίαν·§ πλ. ذوق آشنايان **ζὲβκ-ἀσιναγιάν.**

ذوقلمك T. **ζεβκ-λεμμέκ,** ρμ. οὐδ. περιγελῶ, σκώπτω, περιπαίζω,χλευάζω, ἐμπαίζω [αἰτ.].

ذوقلمه T. **ζεβκλεμμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. σκῶψις, ἐμπαιγμός, χλεύη.

ذوقلى T. **ζεβκ-λῆ,** ἐπθ. διασκεδαστικός, τερπνός: —ايدى عالمى پك آرايه ἡ διασκέδασις διὰ τῶν ἀμαξῶν ἤτο πολὺ διασκεδαστική.

ذوق A. **ζεβκ-ῆ,**ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ὄρεξιν, τὴν ἀρέσκειαν, ὁ τῆς ἀρεσκείας: —در حقيله تعريف اولنماز بو بر امر τοῦτο εἶναι πρᾶγμα τῆς ἀρεσκείας· δὲν δύναται νὰ περιγραφῇ ὡς δεῖ.

ذوقياب Π. **ζεβκ-γιάπ,** ἐπθ. ὁ εὑρίσκων ἡδονήν, ἡδυνόμενος, τερπόμενος. ‖ Ρμ. كتك—ἡδύνω, τέρπω [αἰτ.]·||—اولمق—ἡδύνομαι, τέρπομαι [τῇ ἐλλ].

ذوقيات A. **ζεβκηγὰτ** [πλθ. τοῦ ذوق] ὄν. θ. πράγματα ἢ ἀντικείμενα, μέσα διασκεδάσεως.

ذوى A. **ζέϐι** [πλθ. τοῦ ذو βλ.] ἐπθ. κάτοχοι, κύριοι, πεπροικισμένοι: العقول— **ζέϐι-λ-ʊκούλ,** κάτοχοι νοός, λόγου, ἤτοι νοήμονες, λογικοί· ‖الاعتبار — **ζέϐι-λ-ἰτιϯάρ,** κάτοχοι ὑπολήψεως, εὐϋπόληπτοι· ‖ الاقتدار — **ζέϐι-λ-ἰκτιϯάρ,** κάτοχοι δυνάμεως, ἰσχυροί, κραταιοί· ‖ [Ζωολ.] الثدى— **ζεϐι-ὰ-σεϯί,** μαστοφόρα· ‖ الفقار — **ζέϐι-λ-ϕεκάρ,** σπονδυλωτά· ‖ المفاصل— **ζέϐι-λ-μεϕασήλ,** ἀρθρωτά· § الارحام— **ζέϐι-λ-ἐρχάμ,** ἁπλοῖ κληρονόμοι [βλ. عصبه καὶ فروض].

ذهاب A. **ζεχάϯ,** ρ. ἀϕ. ἀπέλευσις, ἀναχώρησις: ایاب — و ἀναχώρησις καὶ ἐπιστροφὴ **[ἰγιάϯ]**· § δοξασία, ἰδέα, εἰκασία, ὑπόθεσις [ἐσϕαλμένη]· ‖ صواب — δοξασία ὀρθὴ **[σαϐάϯ]**· ‖ بولمق —نده εὑρίσκομαι ἐν τῇ ἰδέᾳ, τῇ εἰκασίᾳ, νομίζω, εἰκάζω. ‖Ρμ. νομίζω, εἰκάζω, ὑποθέτω [δοτ.]: بيورلسون— انى مدافعه ايتديكمه ἂς μὴ νομισθῇ ὅτι ὑπερασπίζομαι αὐτόν.

ذهاباً A. **ζεχάϯ-εν,** ἐπρ. ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ, δοξασίᾳ, νομίζων [δοτ.]: مبلغ مزبورك —قبول ايدلديكنه τὸ εἰρημένον ποσόν.

ذهب A. **ζεχέϯ,** ὄν. χρυσός: خالص—καθαρὸς χρυσός· ‖ كذب — ψευδὴς χρυσός· ‖ —ال ابو **ἔϯου-ζ-ζεχέϯ,** ζάπλουτος [κ. λ. πατὴρ τοῦ χρυσοῦ].

ذهبي A. **ζεχεϯ-ί,** θ. ذهبيه **ζεχεϯιγὲ** [ρζ. ذهب] ἐπθ. χρυσοῦς.

ذهيب A. **ζεχὶϯ** [ρζ. ذهب] ἐπθ. κεχρυσωμένος· συνών. مذهب **μʊζεχχέϯ,** βλ.

ذهن A. **ζίχν,** ὄν. πνεῦμα, νοῦς, διάνοια, μνήμη: صرف— يرلشديرمك ἢ قويق —τοποθετῶ εἰς τὸν νοῦν **[ζιχνιμὲ]**, βάλλω κατὰ νοῦν· ‖ اتعاب— ايچك κουράζω **[ιτὰϯ]** τὸν νοῦν· ‖ صيغمق— ايرمك φθάνει **[ἐρμὲκ]** ὁ νοῦς, ἢ χωρεῖ ὁ νοῦς, ἐννοῶ [δοτ.]· ‖ صرف— ايچك **σάρῳι ζιχν ἐτμέκ,** δαπανῶ ἤτοι μεταχειρίζομαι τὸν νοῦν, σκέπτομαι ἐπί τινος ἀντικειμένου, καταγίνομαι, ἐνασχολοῦμαι: بو موفقيتك استحصاليچون سنين وفيرمدنبرو ايديور — صرف πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐπιτυχίας ταύτης ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καταγίνεται· ‖ مدن — چيرمك διέρχομαι διὰ τοῦ νοός, νοερῶς **[ζιχνιμϯέν]**· § πλθ. اذهان **ἐζχάν.**

ذهناً A. **ζίχν-εν,** ἐπρ. κατὰ διάνοιαν, νοερῶς, διὰ τοῦ νοός, διανοητικῶς: — مشغول ἀπησχολημένος διανοητικῶς· ‖ يورغون— κεκοπιακὼς τὴν διάνοιαν, τὸν νοῦν· ‖ حسابى بولق— εὑρίσκω λογαριασμόν τινα νοερῶς.

ذهنى T. **ζιχιν-λί,** ἐπθ. νοήμων, εὐϕυής.

ذهنى A. **ζιχν-ί,** ἐπθ. διανοητικός, ὁ κατὰ διάνοιαν, νοερός: — حساب ὑπολογισμὸς νοερός· § θ. ذهنيه.

ذهول A. **ζʊχούλ,** ρ. ἀϕ. παράλειψις ἀπὸ σκοποῦ· λήθη ἕνεκα ἐνασχολήσεως· ‖Ρμ. παραλείπω, λησμονῶ [τῇ دن]: مؤلف بو كلمه دن—ايتمدر—ὁ συγγραφεὺς παρέλειψεν ἢ ἐλησμόνησε τὴν λέξιν ταύτην.

ذى A. **ζὶ** [γεν. τοῦ ذو βλ.] ἐπθ. κάτοχος, κύριος: شان —**ζὶ-σάν,** κάτοχος κλέους, κλεινός, ἔνδοξος· ‖ قيمت — **ζὶ-κιϊμέϯ,** πολύτιμος· ‖ ثروت — **ζὶ-σερβέϯ,** πλούσιος· ‖ حيات— **ζὶ-χαγιάϯ,** ζῶν· ‖روح— **ζὶ-ρούχ,** ἔμψυχος.

ذئاب A. **ζιάϯ,** πλθ. τοῦ ذئب βλ.

ذى الحال A. **ζὶ-λ-χάλ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τροπικὸν ἢ χρονικὸν διορισμὸν [حال χὰλ] ἢ τὸ ὄνομα τὸ διοριζόμενον διά τινος τοιούτου διορισμοῦ· ‖ — و حال ὁ τροπικὸς ἢ ὁ χρονικὸς διορισμὸς καὶ τὸ δι' αὐτοῦ διοριζόμενον ὄνομα.

ذى الحجه A. **ζὶ-λ-χιδζδζέ,** ὄν. θ. ὄνομα τοῦ δωδεκάτου ἀραβικοῦ μηνὸς [κ. قربان آيى τῶν σφαγίων].

ذى القعده A. **ζὶ-λ-καϯέ,** ὄν. θ. ὄνομα τοῦ ἑνδεκάτου ἀραβικοῦ μηνὸς [π. ارالق ὁ ἐν τῷ μεταξὺ μήν].

ذى اليد A. **ζὶ-λ-γέϯ,** ὄν. κάτοχος [νομ.]: منقول هر كيمك يدنده ايسه—اودر κάτοχος τοῦ κινητοῦ εἶναι ἐκεῖνος, εἰς οὗτινος τὰς χεῖρας τοῦτο εὑρίσκεται· ‖ [δοτ.]: اولق—عقاره εἶμαι κάτοχος κτήματός τινος, ἔχω αὐτὸ ὑπὸ τὴν κατοχήν μου.

ذى اليدلك T. **ζι-λ-γεϯλίκ,** ὄν. κατοχὴ [νομ.]: منازع فيه اولان عقارده بينه ايله اثبات اولنق لازمدر — ἐν τῷ φιλονεικουμένῳ **[μουνάζε'ουν ϕὶχ]** κτήματι ἡ κατοχὴ ἀποδεικνύεται διὰ μαρτυρικῆς ἀποδείξεως.

ذئب A. **ζιάϯ,** ὄν. λύκος: بحرى—ἀναρριχίας [γένος ἰχθύων ἐκ τῶν λεγομένων ἀπόδων]· § ἐλάττωμα, ἁμάρτημα: يوسف— ἁμάρτημα τοῦ 'Ιωσήϕ, συνεκδ. ὁ ἀδίκως κατηγορούμενος· § πλθ. ذئاب **ζιάϯ.**

ذيل A. **ζεϊλ,** ὄν. κράσπεδον: — طويل ال **ταϐίλου-ζ-ζεϊλ,** ὁ ἔχων μακρὰ τὰ κράσπεδα, ἐκτενής· ‖ جبل—κράσπεδον ὄρους, πρόποδες· § παράρτημα, ὑστερόγραφον: دستورك —ى ايكنجى τὸ δεύτερον παράρτημα τῶν ὀθωμανικῶν κωδίκων **[ϯʊσϯούρ]**· ‖ مكتوب— ὑστερόγραφον ἐπιστολῆς· ‖—على طريق ال **ἀλγὰ ταρήκι-ζ-ζεϊλ,** ἐν ὑστερογράϕῳ· ‖[δοτ.]: نظامنامه‌ك بشنجى ماده‌سنه—اولق اوزره قامه النان ماده ἄρθρον συνταχθὲν ὡς παράρτημα εἰς τὸ πέμπτον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ· § ἀπάντησις εἰς γράμμα **[τεζκερὲν]** δι' ὑποσημειώσεως: اولمق — δι' ὑποσημειώσεως· § [βοτ.] الجذير — **ζέϊλʊ-λ-ὄζʊ-ζεῖρ,** ϕυσόρριζος· § πλθ. ذيول **ζʊγιούλ.**

ذيلاً A. **ζέϊλ-εν,** ἐπρ. ἐν παραρτήματι, ὑποσημειώσει: يازيلان جواب — ἀπάντησις [εἰς γράμμα] γραφεῖσα ἐν ὑποσημειώσει.

ذيلى A. **ζεϊλ-ὶ,** θ. ذيليه **ζεϊλιγέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς ὑποσημείωσιν, εἰς ὑστερόγραφον.

ذيليات A. **ζεϊλιγιάϯ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. θ. ὑποσημειώσεις.

ذى مدخل A. **ζὶ-μεϯχάλ,** ἐπθ. συνένοχος· [τῇ دە].

ذيول A. **ζʊγιούλ,** πλθ. τοῦ ذيل βλ.

ر **ρά, ρή,** δωδέκατον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου, προφερόμενον ὡς τὸ [ρ] τῆς ἑλληνικῆς [βλ. ار]. 'Αριθμητικῶς σημαίνει 200 [βλ. ابجد]. 'Εν χρονολογίαις εἶναι συγκοπὴ τοῦ ὀνόμ. τοῦ ἀραβ. μηνὸς ربيع الاخر **ρεϯί'ου-λ-ἀχήρ.**

راء A. **ρά,** τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος [ر]· καλεῖται καὶ مهمله راء **ρᾶϊ μʊχμελέ,** ἤτοι ἄστικτον·

را **ρά,** συγκοπὴ τοῦ ὀνόμ. τοῦ ἀραβ. μηνὸς ربيع الاول **ρεϯί'ου-λ-ἐϐϐέλ,** ἤτοι τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν λέξεων ربيع καὶ اول.

رابح A. **ραϯήχ** [ρζ. ربح] ἐπθ. ὁ ἐν τῇ λησοδοσίᾳ κερδαίνων, κερδοσκόπος: تاجر —ἔμπορος κερδοσκόπος· § θ. رابحه κερδαλέος, κερδῷος: —تجارت ἐμπόριον κερδαλέον.

رابط A. **ραϯήϯ** [ρζ. ربط] ἐπθ. ὁ ράπτων, συνδέων: —حبل δεσμός, κάλως συνδέων· ‖ — حرف μόριον συνδέον, σύνδεσμος.

رابطه A. **ραϯηϯά,** κ. **ραϯουϯά** [θ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. δεσμός, συνάφεια, σχέσις, ἀϕοσίωσις, τάξις, κανών, διάταξις: ء— محبت اخوت δεσμὸς ἀδελϕότητος, ἀδελϕικός· ‖ محبت ء— δεσμὸς ἀγάπης, ϕιλίας· ‖ قديمه ء— ἀρχαῖος δεσμός, σχέσις· ‖— قطع κόπτω τὸν δεσμόν, τὴν σχέσιν· ‖ قلبيه ء—δεσμός, σχέσις ἐγκάρδιος· ‖ ايشنده —ى يوقدر— δὲν ἔχει τάξιν ἐν τῇ ἐργασίᾳ του· ‖ ويرمك— δίδω τάξιν, τακτοποιῶ [δοτ.]· ‖ يه— قومق θέτω εἰς τάξιν [αἰτ.]· ‖ كيرمك يه— τακτοποιοῦμαι· § τὸ συνδετικὸν ἢ ὁ σύνδεσμος كى **κί.**

رابطه بند Π. **ραϯηϯὰ-ϯένϯ,** ἐπθ. ὁ τακτοποιῶν, συνδέων.

رابطه سز T. **ραϯουϯα-σὶζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ δεσμοῦ, συναφείας, τάξεως, ἀσυνάρτητος, ἄτακτος: كلام — λόγος ἀσυνάρτητος, ἄτακτος· ‖ ايش — ἐργασία, ὑπόθεσις ἄτακτος· ‖ آدم — ἄνθρωπος ἄτακτος· § ἐπρ. ἀτάκτως.

رابطه سزلق T. **ραϯουταϑζ-λὶκ,** ὄν. ἀσυναρτησία, ἀταξία.

رابطه‌لى T. **ραϯουτα-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων συνάφειαν, τακτικός, ὁ ἐν καλῇ τάξει, κανονικός, καθὼς πρέπει· ‖ ايش—ὑπόθεσις, ἐργασία τακτική, κανονική· ‖كلام—λόγος κανο-

ρλγ

ρλγ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρλγ.] ἀρτιό. τέταρτος : τεταρτημόριον κεφάλαιον ἐπιλ.—τε-ταρτοῦν τέταρτον ‖ —**ζάτ-έβδομος** τε-ταρτοῦν ἕβδομον τῆς ὑπεροχῆς ἑπτὰ ἀριθμῶν ἐπὶ ἕξ. ‖ Ἀπόλ. τετάρτη ἡμέρα.

ρλδ Α. **ζάτ'-ανά** ἐπιρ. τετάρτον.

ρλε Α. **ζάτα'-ία** [θ. τοῦ ρλε] ἐπιθ. τετάρτη [ἡμέρα] ἀπὸ πυρετοῦ [κατὰ παροξυσμὸν τῆς ἑλ. ζάθηβος].

ρλϝ Α. **ζατάκ-ις**, ὁ προτιμ. ἐπιθ. προτιμητέος, προτιμητέα· ἐπιμόρφως ἄριστος.—ἄριστα ἐπιρ. ἀρετῇ πρὸ πάντων προτιμητέον. § θ. ἀρέσκω : ἀρέσκον προτιμητέον ἢ ἀδόθευτα προτιμᾶται. ‖ βλ. ἀπόκρ. —ἀρέσκω.

ρλϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρλϛ, ρλϛ] ἐπιθ. ἑξηκοστός· ἑξηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἕξ—ιε ‖ —**ἀνά** ἐπιρ. ἑξηκοστόν· ἑξηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξήκοντα ἴσα μέρη, ἑκάστου τῶν ἑξήκοντα μερῶν ἐπὶ τὸ ἑξηκοστὸν μέρος ἑκάστου τῶν ἑξήκοντα μερῶν ἢ ἑξηκοστὸν μέρος ἑκάστου τῶν ἑξήκοντα μερῶν [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρλζ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρλζ] ἐπιθ. ἑβδομηκοστός· ἑβδομηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑβδομήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑβδομηκοστή· ἑβδομηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑβδομήκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρλη Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρλη] ἐπιθ. ὀγδοηκοστός· ὀγδοηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ὀγδοήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ὀγδοηκοστή· ὀγδοηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ὀγδοήκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρλθ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρλθ] ἐπιθ. ἐνενηκοστός· ἐνενηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἐνενήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἐνενηκοστή· ἐνενηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἐνενήκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρμ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρμ] ἀριθ. τέταρτος : τεταρτημόριον κεφάλαιον ἐπιλ.—τε-ταρτοῦν τέταρτον ‖ —**ζάτ-έβδομος** τε-ταρτοῦν ἕβδομον τῆς ὑπεροχῆς ἑπτὰ ἀριθμῶν ἐπὶ ἕξ. ‖ Ἀπόλ. τετάρτη ἡμέρα.

ρμα Α. **ζάτ'-αν** ἐπιρ. τετάρτον.

ρμβ Α. **ζάτα'-ία** [θ. τοῦ ρμβ] ἐπιθ. τεταρτημόριον· ἡμιόλιος, ἡμιολία, ἡμιολικός· ἡμιόλιον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τρία ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἡμιολική· ἡμιόλιον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τρία ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρμγ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρμγ] ἐπιθ. τριακοστός· τριακοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τριάκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τριακοστή· τριακοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τριάκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρμδ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρμδ] ἐπιθ. τεσσαρακοστός· τεσσαρακοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τεσσαράκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τεσσαρακοστή· τεσσαρακοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τεσσαράκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρμε Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρμε] ἐπιθ. πεντηκοστός· πεντηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς πεντήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα πεντηκοστή· πεντηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς πεντήκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρμϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρμϛ] ἐπιθ. ἑξηκοστός· ἑξηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑξηκοστή· ἑξηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξήκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρμζ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρμζ] ἐπιθ. ἑβδομηκοστός· ἑβδομηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑβδομήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑβδομηκοστή· ἑβδομηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑβδομήκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρμη Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρμη] ἐπιθ. ὀγδοηκοστός· ὀγδοηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ὀγδοήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ὀγδοηκοστή· ὀγδοηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ὀγδοήκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρμθ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρμθ] ἐπιθ. ἐνενηκοστός· ἐνενηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἐνενήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἐνενηκοστή· ἐνενηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἐνενήκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρν Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρν] ἐπιθ. ἑκατοστός· ἑκατοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστή· ἑκατοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξ] ἐπιθ. ἑξηκοστός· ἑξηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξήκοντα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑξηκοστή· ἑξηκοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξήκοντα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξα Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξα] ἐπιθ. ἑνδεκατημόριος· ἑνδεκατημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἕνδεκα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑνδεκατημόρια· ἑνδεκατημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἕνδεκα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξβ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξβ] ἐπιθ. δωδεκατημόριος· δωδεκατημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δώδεκα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα δωδεκατημόρια· δωδεκατημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δώδεκα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξγ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξγ] ἐπιθ. τριακοστοτριτημόριος· τριακοστοτριτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τριάκοντα τρία ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τριακοστοτριτημόρια· τριακοστοτριτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τριάκοντα τρία ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξδ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξδ] ἐπιθ. τεσσαρακοστοτετρημόριος· τεσσαρακοστοτετρημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τεσσαράκοντα τέσσαρα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τεσσαρακοστοτετρημόρια· τεσσαρακοστοτετρημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τεσσαράκοντα τέσσαρα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξε Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξε] ἐπιθ. πεντηκοστοπεμπτημόριος· πεντηκοστοπεμπτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς πεντήκοντα πέντε ἴσα μέρη ἢ μοῖρα πεντηκοστοπεμπτημόρια· πεντηκοστοπεμπτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς πεντήκοντα πέντε ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξϛ] ἐπιθ. ἑξηκοστοεκτημόριος· ἑξηκοστοεκτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξήκοντα ἕξ ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑξηκοστοεκτημόρια· ἑξηκοστοεκτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξήκοντα ἕξ ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξζ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξζ] ἐπιθ. ἑβδομηκοστοεβδομημόριος· ἑβδομηκοστοεβδομημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑβδομηκοστοεβδομημόρια· ἑβδομηκοστοεβδομημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξη Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξη] ἐπιθ. ὀγδοηκοστοεβδομημόριος· ὀγδοηκοστοεβδομημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ὀγδοηκοστοεβδομημόρια· ὀγδοηκοστοεβδομημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρξθ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρξθ] ἐπιθ. ἐνενηκοστοεβδομημόριος· ἐνενηκοστοεβδομημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἐνενήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἐνενηκοστοεβδομημόρια· ἐνενηκοστοεβδομημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἐνενήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρο Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρο] ἐπιθ. ἑκατοστός· ἑκατοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστή· ἑκατοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρπ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρπ] ἐπιθ. ἑκατοστοπρωτημόριος· ἑκατοστοπρωτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἕν ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστοπρωτημόρια· ἑκατοστοπρωτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἕν ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρπβ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρπβ] ἐπιθ. ἑκατοστοδευτερημόριος· ἑκατοστοδευτερημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν δύο ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστοδευτερημόρια· ἑκατοστοδευτερημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν δύο ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρπγ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρπγ] ἐπιθ. ἑκατοστοτριτημόριος· ἑκατοστοτριτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τρία ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστοτριτημόρια· ἑκατοστοτριτημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τρία ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρπδ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρπδ] ἐπιθ. ἑκατοστοτεσσαρακοστημόριος· ἑκατοστοτεσσαρακοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρα ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστοτεσσαρακοστημόρια· ἑκατοστοτεσσαρακοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρα ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρπε Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρπε] ἐπιθ. ἑκατοστοπεντηκοστημόριος· ἑκατοστοπεντηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα πέντε ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστοπεντηκοστημόρια· ἑκατοστοπεντηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα πέντε ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρπϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρπϛ] ἐπιθ. ἑκατοστοεξηκοστημόριος· ἑκατοστοεξηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἑξήκοντα ἕξ ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστοεξηκοστημόρια· ἑκατοστοεξηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἑξήκοντα ἕξ ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρπζ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρπζ] ἐπιθ. ἑκατοστοεβδομηκοστημόριος· ἑκατοστοεβδομηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστοεβδομηκοστημόρια· ἑκατοστοεβδομηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρπη Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρπη] ἐπιθ. ἑκατοστοὀγδοηκοστημόριος· ἑκατοστοὀγδοηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστοὀγδοηκοστημόρια· ἑκατοστοὀγδοηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρπθ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρπθ] ἐπιθ. ἑκατοστοἐνενηκοστημόριος· ἑκατοστοἐνενηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἐνενήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατοστοἐνενηκοστημόρια· ἑκατοστοἐνενηκοστημόριον μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν ἐνενήκοντα ἑπτὰ ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρρ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρρ] ἐπιθ. διακοσιοστός· διακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς διακόσια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα διακοσιοστή· διακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς διακόσια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρσ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρσ] ἐπιθ. τριακοσιοστός· τριακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τριακόσια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τριακοσιοστή· τριακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τριακόσια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρτ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρτ] ἐπιθ. τετρακοσιοστός· τετρακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τετρακόσια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τετρακοσιοστή· τετρακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τετρακόσια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρυ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρυ] ἐπιθ. πεντακοσιοστός· πεντακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς πεντακόσια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα πεντακοσιοστή· πεντακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς πεντακόσια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρφ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρφ] ἐπιθ. ἑξακοσιοστός· ἑξακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξακόσια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑξακοσιοστή· ἑξακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑξακόσια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρχ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρχ] ἐπιθ. ἑπτακοσιοστός· ἑπτακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑπτακόσια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑπτακοσιοστή· ἑπτακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑπτακόσια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρψ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρψ] ἐπιθ. ὀκτακοσιοστός· ὀκτακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ὀκτακόσια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ὀκτακοσιοστή· ὀκτακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ὀκτακόσια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρω Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρω] ἐπιθ. ἐνακοσιοστός· ἐνακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἐνακόσια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἐνακοσιοστή· ἐνακοσιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἐνακόσια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωα Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωα] ἐπιθ. χιλιοστός· χιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς χίλια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα χιλιοστή· χιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς χίλια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωκδ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωκδ] ἐπιθ. τετρακισχιλιοστός· τετρακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρες χιλιάδες ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τετρακισχιλιοστή· τετρακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρες χιλιάδες ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωμ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωμ] ἐπιθ. δεκακισχιλιοστός· δεκακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα χιλιάδες ἴσα μέρη ἢ μοῖρα δεκακισχιλιοστή· δεκακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα χιλιάδες ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωνς Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωνς] ἐπιθ. ἑκατομμυριοστός· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν χιλιάδες ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατομμυριοστή· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν χιλιάδες ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϛ] ἐπιθ. δισεκατομμυριοστός· δισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα δισεκατομμυριοστή· δισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. τρισεκατομμυριοστός· τρισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τρισεκατομμυριοστή· τρισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. τετρακισεκατομμυριοστός· τετρακισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρα τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τετρακισεκατομμυριοστή· τετρακισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρα τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. δεκακισεκατομμυριοστός· δεκακισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα δεκακισεκατομμυριοστή· δεκακισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. ἑκατομμυριοστός· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατομμυριοστή· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. χιλιοστός· χιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς χίλια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα χιλιοστή· χιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς χίλια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. τετρακισχιλιοστός· τετρακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρες χιλιάδες τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τετρακισχιλιοστή· τετρακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρες χιλιάδες τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. δεκακισχιλιοστός· δεκακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα χιλιάδες τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα δεκακισχιλιοστή· δεκακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα χιλιάδες τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. ἑκατομμυριοστός· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν χιλιάδες τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατομμυριοστή· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν χιλιάδες τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. δισεκατομμυριοστός· δισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα δισεκατομμυριοστή· δισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. τρισεκατομμυριοστός· τρισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τρισεκατομμυριοστή· τρισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. τετρακισεκατομμυριοστός· τετρακισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρα τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τετρακισεκατομμυριοστή· τετρακισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρα τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. δεκακισεκατομμυριοστός· δεκακισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα δεκακισεκατομμυριοστή· δεκακισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. ἑκατομμυριοστός· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατομμυριοστή· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. χιλιοστός· χιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς χίλια τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα χιλιοστή· χιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς χίλια τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. τετρακισχιλιοστός· τετρακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρες χιλιάδες τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα τετρακισχιλιοστή· τετρακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς τέσσαρες χιλιάδες τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. δεκακισχιλιοστός· δεκακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα χιλιάδες τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα δεκακισχιλιοστή· δεκακισχιλιοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δέκα χιλιάδες τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. ἑκατομμυριοστός· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα ἑκατομμυριοστή· ἑκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς ἑκατὸν τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη [ζάτ'] τοῦ ὅλου.

ρωϡϟϛ Α. **ζάτ'** [ζῆ. ρωϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϡϟϛ] ἐπιθ. δισεκατομμυριοστός· δισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια ἴσα μέρη ἢ μοῖρα δισεκατομμυριοστή· δισεκατομμυριοστὸν μέρος ἢ διαίρεσις εἰς δισεκατομμύρια τρισεκατομμύρια τρισεκατομμύ

چكمك — βάφω μελαίνας τὰς ὀφρῦς διὰ τῆς κόνεως ταύτης· || طاش — ἀντιμόνιον.

راستكو Π. **ραστ-γκιὸ,** ἐπθ. ὁ λέγων τὴν ἀλήθειαν, φιλαλήθης· § πληθυντ. راستكويان **ραστ-γκιδγιάν.**

راستلامق T. **ραστ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. συναντῶ [αἰτ.] : ايى بنى راستلادى μὲ συνήντησε.

راستى Π. **ραστ-ί,** ἀφ. εὐθύτης: — طريقِ ὁδὸς τῆς εὐθύτητος, εὐθεῖα ὁδός.

راسخ A. **ρασὶχ** [ρζ. رسخ, βλ. رسوخ] ἐπθ. στερεός, σταθερὸς, ἑδραῖος, ἰσχυρός, ὀχυρός: — جبلِ ὄρος ὀχυρόν· || — اعتقادِ πεποίθησις στερεά, ἑδραία· || — مذهبِ θρησκεία στερεά· § ὁ γινώσκων κατὰ βάθος τὴν θρησκείαν ἢ ἐπιστήμην, ὁ καλῶς ἐστηριγμένος· § θ. راسخه: — عقائدِ δόγματα στερεά, ἑδραῖα· || — موالاتِ φιλία σταθερά· § πλθ. راسخون **ραδιχοὺν,** καὶ راسخين **ραδιχίν,** σοφοὶ δεινοὶ ἐν ταῖς ὑψηλαῖς ἐπιστήμαις.

راسخون A. **ραδιχούν,** ἢ راسخين **ραδιχίν,** πλθ. τοῦ راسخ βλ.

راسم A. **ραδὶμ** [ρζ. رسم] ἐπθ. ὁ ζωγραφῶν, ἰχνογραφῶν, σχεδιάζων, χαράσσων· § θ. راسمه βλ.

راسمه A. **ραδιμὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ὄν. διατύπωσις, ἐθιμοτυπία: ايفا وداعى — ، ἐκτελῶ τὴν διατύπωσιν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ **[βετά'],** ἀποχαιρετῶ· || ايفا ايتمك — ، تبريكى ἐκτελῶ τὴν διατύπωσιν τῶν συγχαρητηρίων, ἤτοι συγχαίρω.

راسى A. **ραδὶ** [ρζ. رسو] ἐπθ. σταθερός, ἑδραῖος, ἰσχυρός, ὀχυρός: — جبلِ ὄρος ἑδραῖον, ὀχυρόν· § ἠγκυροβολημένος· § θ. راسيه: — سفينهٔ πλοῖον ἠγκυροβοληθέν.

رأسى A. **ρε'σὶ** [ἐκ τοῦ رأس] ἐπθ. κεφαλικός: بلعوى ، — κεφαλοφαρύγγιος· || ، — الشكل — **ρε'σίδ-ὸ-σέκλ,** κεφαλοειδής.

راشد A. **ραδὶτ** [ρζ. رشد] ἐπθ. ὁ τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν βαδίζων, εὐθύς, δίκαιος· ὀρθοτομῶν, ὁ τὴν ἀληθῆ θρησκείαν πρεσβεύων, ὀρθόδοξος· § πλθ. راشدون **ραδιτοὺν,** καὶ راشدين **ραδιτίν:** — خلفاى οἱ ὀρθοτομοῦντες Καλίφαι, ἤτοι οἱ τέσσαρες πρῶτοι διάδοχοι τοῦ Μωάμεθ, ὁ Ἄβου-Βὲκρ [ابوبكر], ὁ Ὀμὰρ [عمر], ὁ Ὀθμὰν [عثمان] καὶ ὁ Ἀλῆς [على].

راشه Γρ. **ραδὰ** [rasch] ὄν. εἶδος ἐριούχου χονδροῦ κατασκευαζομένου ἐν Αὐστρίᾳ, σαγή· βλ. شايق .

راشى A. **ραδὶ** [ρζ. رشو, βλ. رشوت] ἐπθ. ὁ δωροδοκῶν: و مرتشى — ὁ δωροδοκῶν καὶ ὁ δωροδοκούμενος **[μδρτεδί]**· § θ. راشيه .

راصد A. **ραδὶτ** [ρζ. رصد] ἐπθ. ὁ μετὰ προσοχῆς παρατηρῶν, ἀστεροσκόπος: قر — ἀστρονόμος μελετῶν τὰς κινήσεις τῆς σελήνης **[καμέρ].**

راض A. **ρὰτ** [ρζ. رض] ἐπθ. θλαστικός, ὁ προξενῶν μώλωπας [χειρ.]· § θ. راضه **ρατὰ.**

راضع A. **ραζί'** [ρζ. رضع] ὄν. βρέφος θηλάζον.

راضى A. **ραζῆ** [ρζ. رضا] ἐπθ. εὐχαριστημένος, ἱκανοποιημένος, συναινῶν, παραδεχόμενος, συγκατανεύων· || Ρμ. ἱκανοποιῶ, εὐχαριστῶ [αἰτ.] : ايتدم انى — ἱκανοποίησα αὐτόν, τὸν ἔκαμα νὰ συναινέσῃ || اولق — εὐχαριστοῦμαι, ἱκανοποιοῦμαι, συγκατανεύω [δοτ.]: اولدم — بوكا συγκατένευσα εἰς τοῦτο· || اولسون — الله ὁ Θεὸς εἴη εὐχαριστημένος [ἀπὸ σοῦ], ὦ ποῦ νὰ σ' εὕρῃ τὸ καλόν! καλὸν ν' ἄχῃς· § θ. راضيه.

راطب A. **ρατὶτ** [ρζ. رطب, βλ. رطوبت] ἐπθ. ὑγρός, νωπός· § [ἰατρ.] ὑγραντικός: هوا — ὑγρὰ ἀτμοσφαῖρα· || اراضى — γαῖαι ὑγραί· § θ. راطبه.

راعب A **ραῖτ** [ρζ. رعب] ἐπθ. γόης, μάγος.

راعد A. **ρα'ὶτ** [ρζ. رعد] ἐπθ. ὁ βροντῶν, βρονταῖος: آسمانِ οὐρανὸς βροντῶν· || سحابِ νέφος βροντῶν· § θ. راعده.

راعى A. **ρα'ῖ** [ρζ. رعى] ἐπθ. ὁ ποιμαίνων· § ὄν. βοσκός.

راغ Π. **ράγ,** ὄν. πρόποδες ὄρους, λειμών· ἐν χρήσει μετὰ τῆς λ. باغ **πὰγ** = ἄμπελος : آرايش تخت و تاج دولت آسايش باغ و — جنت τὸ κόσμημα τοῦ θρόνου καὶ τοῦ στέμματος τοῦ κράτους, ἡ ἡσυχία τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ λειμῶνος τοῦ παραδείσου.

راغب A. **ραγὶπ** [ἐκ τοῦ رغبت] ἐπθ. ὁ ἐπιθυμῶν, ἐφιέμενος, βουλόμενος, ὁ ζητῶν τι: حسنات — ὁ ἐπιθυμῶν τὰ καλά, τὰς

ἀγαθοεργίας. || Ρμ. اولق — ἐπιθυμῶ, ἐφίεμαι [δοτ.]. § θ. راغبه.

راف T. **ράφ,** ὄν. θέσις, ἤτοι σανὶς ἐν τῷ τοίχῳ ἢ ἐν ἐρμαρίῳ πρὸς ἀπόθεσιν πράγματος ἢ σκεύους: لرى — طولاب θέσεις ἐρμαρίου· || — يرلى θέσις ἀκίνητος· || — آصمه θέσις πρόσθετος, κρεμαστή· || — قومق — θέτω εἰς τὴν θέσιν· μτφ. παραγκωνίζω, ῥίπτω εἰς τὰς ἑλληνικὰς Καλένδας.

رأفت A. **ρε'φέτ,** ὄν. θ. ἐπιείκεια, εὐσπλαγχνία, συμπάθεια, εὐμένεια.

رأفتلو T. ἢ رأفتلى **ρε'φετ-λὶ,** ἐπθ. ἐπιεικής, εὐσπλαγχνικός· § τίτλος τιμητικὸς ἐν χρήσει ἄλλοτε ἐν ἐπιστολαῖς, ἀναφοραῖς : — دولتلو ἐξοχώτατε [ἐπὶ στρατηγοῦ].

رافدان T. **ραφεδὰν** [κατὰ τὸ لهجه καὶ τὸ لغت ابو الضيا, ἡ λέξις πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀρθ. رفد **ρεφδ** = κέλυφος] ὄν. ὠὸν ἐψημένον μετὰ τοῦ κελύφους αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνθρακιᾷ ἢ ἐν τῷ ὕδατι· ὠὸν ροφητὸν ἢ μελάτον.

رافض A. **ραφὶζ** [ρζ. رفض] ἐπθ. ὁ ἐγκαταλείπων: راه صواب — ὁ ἐγκαταλείπων τὴν εὐθεῖαν ὁδόν· § θ. رافضه βλ.

رافضه A. **ραφιζ-ά,** θ. τοῦ προηγ. βλ. § ὄν. μερὶς τῶν σιϊτῶν [βλ. شيعه], ἥτις ἀναγνωρίζουσα πρῶτον τὸν Ζεὶτ-Βὶν-'Αλῆ ὡς Καλίφην, εἶτα ἐγκατέλειπεν αὐτόν· αἵρεσις· § πλθ. روافض **ρεβαφίζ.**

رافضى A. **ραφιζ-ὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ὁ ἀκολουθῶν τὴν αἵρεσιν رافضه βλ. § πλθ. رافضيون **ραφιζιγιδν·** § θ. رافضيه .

رافضيلك T. **ραφιζι-λίκ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα رافضى βλ.

رافع A. **ραφὶ'** [ρζ. رفع] ἐπθ. ὁ αἴρων, ὑψῶν, φέρων· توقيعِ — ὁ φέρων τὸ Αὐτοκρ. διάταγμα· || اعلام الشريعه و الدين — **ραφὶὶ ἀλάμι-ὸ-σεριὰ βέ-τ-τιν,** ὁ αἴρων τὰς σημαίας τοῦ ἱεροῦ νόμου καὶ τῆς θρησκείας [τίτλος ἀνωτέρων οὐλεμάδων]· || بالا — **ραφὶ'ὶ πελά,** ὁ αἴρων τὰς συμφορὰς [ἐπθ. τοῦ Θεοῦ] : — یا ὦ Θεέ, ὁ αἴρων τὰ δεινά· § [ἀνατ.] μῦς ὑψωτής· § θ. رافعه **ραφ'ά.**

رافه A. **ραφὶχ** [ἐκ τοῦ رفاه] ἐπθ. ὁ ζῶν ἐν ἀνέσει: — مؤمن πιστὸς ζῶν ἐν ἀνέσει.

راقم A. **ρακὶμ** [ρζ. رقم] ἐπθ. ὁ γράφων: — عريضه ὁ γράψας τὴν ἀναφοράν, τὸ γράμμα· || الحروف — **ρακήμου-λ-χδρούφ,** ὁ γράφων τὰ γράμματα, ἤτοι τὰς γραμμὰς ταύτας, ὁ ὑποφαινόμενος· § [τοπογραφ.] γραμμὴ μετροῦσα ἀπόστασιν σημείου πρὸς μόνιμον ὁριζόντιον σημεῖον.

راقى T. **ρακῆ** [ἐκ τοῦ ἀρθ. عرق] ὄν. ρακῆ: — سى جبره ρακῆ ἀπὸ τσήπουρο· || — دوز ἁπλῆ ρακῆ, κ. δούζικο· || — صيسقه سى ὁ ἐκ τῆς ρακοποσίας ὑδρωπικός.

راقيجى T. **ρακη-δζῆ,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς ρακῆς· § ρακοπότης.

راقيجيلق T. **ρακηδζη-λίκ,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ κατασκευαστοῦ ρακῆς, ἢ τὸ ἐμπόριον τῆς ρακῆς· § ρακοποσία.

راكب A. **ρακὶπ** [ἐκ τοῦ ركوب] ἐπθ. ὁ ἀναβαίνων ἵππον, ἅμαξαν, ἢ ἐπιβαίνων πλοίου, ἀναβάτης, ἐπιβάτης: — جازه ἀναβάτης καμήλου. || Ρμ. اولق — ἀναβαίνω, ἐποχοῦμαι, ἐπιβαίνω [δοτ.]: سفينه يه ، آته، شمندوفره — اولق — ἐπιβαίνω πλοίου, ἵππου, σιδηροδρόμου· § ἐπιφυὴς [βοτ. ἐπὶ φύλλων κοτυληδόνος·] § θ. راكبه· § πλθ. راكبون **ρακιπδν,** راكبين **ρακιπὶν** καὶ ἀνώμ. ركبان **ρδκίπάν.**

راكباً A. **ράκιπ-εν,** ἐπρ. ἐπιβαίνων [δοτ.]: عزيمت ايلدى — دمير يول قطارينه ἐπιβὰς τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμαξοστοιχίας ἀνεχώρησε.

راكد A. **ρακὶτ** [ρζ. ركد] ἐπθ. στάσιμος, γαλήνιος: — ماء ὕδωρ στάσιμον· || — هوای ἀὴρ στάσιμος, γαλήνιος || بوكون دكز — ايدى σήμερον ἡ θάλασσα ἦτο γαλήνιος· § θ. راكده : — مياهِ ὕδατα στάσιμα.

راكع A. **ρακὶ'** [ἐκ τοῦ ركعت] ἐπθ. ὁ κλίνων τὴν κεφαλὴν ἐμπρός [ἐν τῇ προσευχῇ παρὰ μουσουλμάνοις]· § θ. راكعه.

راكعاً A. **ράκι'αν,** ἐπρ. κλίνων τὴν κεφαλὴν ἐμπρός· βλ. راكع .

رام Π. **ράμ,** ἐπθ. εὐπειθής, ὑποχείριος· || — ايتمك — καθιστῶ ὑποχείριον, ὑποτάσσω ζῶον ἢ ἄνθρωπον [δοτ. αἰτ.] : آرسلانى كنديه — ايتدى — κατέστησεν ὑποχείριον ἑαυτῷ τὸν λέοντα· || اولمق — ὑποτάσσομαι, γίνομαι ὑποχείριος [δοτ.]: اولدى — او حرون حيوان عاقبت ἐκεῖνο τὸ ἀτίθασσον ζῶον ἐπὶ τέλους ἐγένετο ὑποχείριον.

رامپه Ιτ. **ῥάμπα** [rampa] ὄν. προσπέλασις δύο πλοίων οὕτως ὥστε νὰ δύνανται τις ἐκ τοῦ ἑνὸς νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ἕτερον· || كلّ — προσπελάζω πλοῖον εἰς ἕτερον.

رامح A. **ῥαμὶχ** [ῥζ. رمح] λογχοφόρος· § **σιμάκδ-ρ-ραμίχ,** Ἀρκτοῦρος, ἤτοι ἀστὴρ πρώτου μεγέθους κείμενος ἐν τῇ οὐρᾷ τῆς Μικρᾶς Ἄρκτου.

رامشكر Π. **ῥαμισ-γκέρ,** καὶ رامشی **ῥαμισί,** ὄν. μουσικός, ἀοιδός.

رامی A. **ῥαμὶ** [ῥζ. رمى] ἐπθ. ὁ ῥίπτων, βάλλων: رماء —ὁ βάλλων βέλη **[σιχάμ]**· § πλθ. رامین **ῥαμίϊν,** καὶ ἀνώμ. رمات **ῥδμάτ.**

رامی Π. **ῥαμὶ** [ἐκ τοῦ رام] ἐπθ. εὐπειθέστατος.

رامین A. **ῥαμιῖν,** πλθ. τοῦ رامی βλ.

ران Π. **ῥὰν** [προστ. τοῦ راندن **ῥανέ̇ὲν** = ἐλαύνω, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ἐλαύνων, ὠθῶν, κινῶν:— اسب **ἐσπ-ράν,** ὁ ἐλαύνων τὸν ἵππον· [μτφ.] ὁ σπεύδων ἢ ἀναλαμβάνων μετὰ ζήλου· || — خامه **χαμὲ-ράν,** ὁ ἐλαύνων, κινῶν τὸν κάλαμον, γράφων.

راواق T. **ῥαβὰκ** [ἐκ τοῦ π. رواق] ὄν. τὸ ἄνθος, ἡ οὐσία τοῦ μέλιτος.

راواقلانمق T. **ῥαβακ-λανμάκ,** ῥμ. οὐδ. πήγνυμαι, πήζω [μέλι, ζάχαρις].

راوند A. **ῥαβέν̇ὲ,** ὄν. ῥαβάρβαρον, ῥῆον, κ. ῥεβέντι.

راوندیه A. **ῥαβεν̇ὲ-ιγέ,** ἐπθ. θ : — فصیله πολυγόνατα [φυτά].

راوی A. **ῥαβὶ** [ἐκ τοῦ روایت] ἐπθ. ὁ διηγούμενος, ὁ ἀφηγούμενος, ἀφηγητής : حکایه —ὁ ἀφηγητὴς τοῦ διηγήματος· || — ὁ ἀφηγητὴς ἐπὶ τὸν ἀφηγούμενον, τὸν εἰπόντα [φράσις ἀραβικὴ ἐν χρήσει ὅταν δὲν ἀναλαμβάνῃ ὁ λαλῶν τὴν εὐθύνην τῶν λόγων, οὓς λέγει ἀποδίδων εἰς ἕτερον]· § πλθ. ἀραβ. روات **ῥσβάτ,** καὶ περσ. راویان **ῥαβιγάν.**

راه Π. **ῥάχ,** ὄν. ὁδός, μέσον, σύστημα: — مکه ὁδὸς τῆς Μέκκας· || سلامت — ὁδὸς τῆς σωτηρίας· || محبت — ὁδὸς τῆς ἀγάπης· || — شاه **σάχ-ράχ,** λεωφόρος· μτφ. νόμιμος διαγωγή· || — خرج — **χάῥσζι-ράχ,** ἔξοδα ὁδοῦ, ὁδοιπορικά· || — هم **χὲμ-ράχ,** συνοδοιπόρος· || — دو اتنای καθ' ὁδόν· || βλ. رهنما، رهیاب، رهزن، رهرو، رهبر، ره .

راهب A. **ῥαχὶπ̇** [ῥζ. رهب] ὄν. μοναχός, καλόγηρος ἢ κληρικός, ἱερεὺς χριστιανός· § πλθ. رهبان **ῥουχπ̇άν·** βλ. ἐπόμ.

راهبه A. **ῥαχιπ̇ὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. μοναχή, καλογραῖα.

راهرو Π. **ῥαχῥέϑ,** βλ. رهرو.

راهزن Π. **ῥαχζέν,** βλ. رهزن.

راهن A. **ῥαχὶν** [ῥζ. رهن] ὄν. ὁ ἐνεχυριάζων, ἐνεχυριαστής : مرتهن —ὁ ἐνεχυριάζων καὶ ὁ ἐνεχυροῦχος **[μῦρτεχὶν].**

راهوان T. **ῥαχβὰν** [ἐκ τοῦ π. راهوار **ῥαχβὰρ**] ὄν. ἵππος βαδίζων κατὰ πέδην, ἤτοι ὁμοῦ ἐγείρων καὶ πατῶν τοὺς πόδας του, καὶ βαίνων εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ σείῃ τὸν ἀναβάτην· § πέδη, ἤτοι τὸ εἶδος τοῦ ὡς εἴρηται βαδίσματος.

راهیه A. **ῥαχιγέ,** ὄν. ϑ. μέλισσα· § πλθ. روامی **ῥσβαχί.**

رای **ῥάϊ,** ὄν. τίτλος τῶν αὐτοκρατόρων τῶν Ἰνδῶν.

رأی A. **ῥέϊ,** ὄν. ἰδέα, γνώμη, ψῆφος : — سدید γνώμη ὀρθή· || سالم — γνώμη ὑγιής· || رزین معالی قرین — **ῥέϊ ῥεζίνι με'αλὶ-καρίν,** γνώμη ἐμβριθὴς καὶ ἔξοχος· || سقیم — γνώμη ἡμαρτημένη, σφαλερά· || فاسد — ἰδέα πλημμελής· || فکر—σκέπτομαι, εἶμαι τῆς ἰδέας· || یکرمك — ده اولق — εἶμαι τῆς αὐτῆς γνώμης· || طوپلامق — θέτω εἰς ψηφοφορίαν [συλλέγω ψήφους]· || العین — **ῥέϊϑ-λ-αΐν,** ἰδίοις ὀφθαλμοῖς: العین کورمش—τὸ εἶδεν ἰδίοις ὀφθαλμοῖς, ἐγένετο αὐτόπτης· § πλθ. آرا **ἀρά,** βλ.

رایات A. **ῥαγὶάτ,** πλθ. τοῦ رایت βλ.

رایت A. **ῥαγέτ,** ὄν. ϑ. σημαία: اسلامیت — σημαία τοῦ ἰσλαμισμοῦ· || عثمانی — σημαία ὀθωμανική· § πλθ. رایات **ῥαγιάτ:** ظفر — σημαῖαι θριαμβευτικαὶ **[ζαφὲρ-άγιάτ].**

رائج A. ἡ رایج **ῥαϊ̈ὸζ** [ἐκ τοῦ رواج] ἐπθ. ὁ ἔχων κατανάλωσιν, πέρασιν, τρέχων : اچه—τὸ τρέχον νόμισμα τῆς ἀγορᾶς· § ὄν. τὸ τρέχον νόμισμα; وقت—τὸ τρέχον νόμισμα τῆς ἐποχῆς· § ἡ τρέχουσα τιμή, ἡ ἀγοραία: پاموغك—ἡ τρέχουσα τιμὴ τοῦ βάμβακος.

رائحه A. ἡ رایحه **ῥαϊχὰ** [ῥζ. ريح] ὄν. ϑ. ὀσμή : طیبه — ὀσμὴ καλή **[ταγιπ̇έ],** εὐωδία· || كريه — ὀσμὴ κακή **[κεριχέ],** δυσωδία· § πλθ. روایح **ῥεβαΐχ.**

رایحه‌لی T. **ῥαϊχα-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὀσμήν.

رایش A. **ῥαΐ̈ὲ** [ῥζ. ريش] ὄν. συνεργὸς δωροδοκίας, ἤτοι ὁ μεταξὺ δωροδοκοῦντος καὶ δωροδοκουμένου μεσολαβῶν· § ϑ. رایشه.

رائف A. **ῥαΐ̈ὸ̨** [ἐκ τοῦ رأفت] ἐπθ. εὔσπλαγχνος.

رائق A. **ῥαΐκ** [ῥζ. روق] ἐπθ. καθαρός, ἄδολος, ἁπλοῦς: — لبن γάλα ἄδολον· || — شراب οἶνος ἄδολος· § ϑ. رائحه: — عبارة πρότασις ἤτοι φράσις ἁπλῆ, καθαρά.

رایکان Π. **ῥαϊγκάν,** ἐπθ. ὁ δωρεὰν ἀποκτώμενος, ἐπιδαψιλευόμενος. ‖ Ρμ. بیورلق — ἐπιδαψιλεύεσθαι.

رائی A. **ῥαΐ** [ἐκ τοῦ رؤیت] ἐπθ. ὁ βλέπων· § [ἐκ τοῦ را] ὁ ἀνήκων εἰς τὸ γράμμα ρὰ [ر].

رب A. **ῥάπ̇π̇,** ὄν. κύριος, κάτοχος, πεπροικισμένος· § Θεός : العالمین—**ῥάπ̇π̇ου-λ-ὰλεμίν,** ὁ Κύριος τῶν κόσμων, τοῦ παντός, ὁ Θεός· || عزت — ὁ κύριος τῆς δόξης **[ἰζζέτ],** ὁ Θεός· || الدار — **ῥάπ̇π̇ου-τ-τάρ,** ὁ κύριος τῆς οἰκίας, οἰκοδεσπότης· || — **ῥαπ̇π̇ίμ,** Θεέ μου· || — **یا ῥὰ ῥάπ̇π̇,** ἢ **ῥὰ ῥάπ̇,** ἀντὶ یارب **ῥαράπ̇π̇ι** [βλ. رب] ὦ Θεέ· § πλθ. ارباب **ἐρπ̇άπ̇.**

رب A. **ῥῦπ̇π̇,** ὄν. ἐκχύλισμα, χυλὸς καρπῶν βρασθέντων [χημ.].

ربا A. **ῥιπ̇ά,** ὄν. τόκος, τοκογλυφία: خور— **ῥιπ̇α-χόρ,** τοκογλύφος.

ربا Π. **ῥῦπ̇ά** [προστ. τοῦ ربودن **ῥῦπ̇ῦτ̇ὲν** = ἁρπάζειν, ἐν συνθέσει] ὁ ἁρπάζων: دل — **τὲλ-ῥῦπ̇ά,** ὁ ἁρπάζων, μαγεύων τὴν καρδίαν· || — آهن **ἀχεν-ῥῦπ̇ά,** ὁ ἕλκων τὸν σίδηρον μαγνήτης· || — کاه **κεχ-ῥῦπ̇ά,** ἤλεκτρον.

رباب A. **ῥεπ̇άπ̇,** καὶ ϑ. ربابه **ῥεπ̇απ̇έ,** ὄν. εἶδος κιθάρας.

رباخور Π. **ῥιπ̇α-χόρ,** ὄν. τοκογλύφος, τοκιστής.

رباط A. **ῥιπ̇άτ** [ῥζ. ربط] νῆμα, δεσμός : محبت —δεσμὸς ἀγάπης· || اخلاص — δεσμὸς εἰλικρινείας· § κατάλυμα, οἶκος, μοναστήριον δερβισῶν.

رباطت A. **ῥιπ̇ατάτ** [ῥζ. ربط] ὄν. ϑ. γενναιότης, εὐστάθεια.

رباطی A. **ῥιπ̇ατ-ί,** ἐπθ. γραμμώδης, δεσμώδης [βοτ. ἀνατ.]· § ϑ. رباطیه.

رباعی A. **ῥῦπ̇α'ῖ** [ῥζ. ربع] ἐπθ. ὁ ἐκ τεσσάρων μερῶν συγκείμενος· § [γραμ.] τετραγράμματος, ἤτοι ρίζα ἀραβικὴ συνισταμένη ἐκ τεσσάρων γραμμάτων [ἀντιϑ. ثلاثی, خماسی βλ.]· § ποίησις συνισταμένη ἐκ τεσσάρων ἡμιστιχίων· § [γεωμ. βτν.]· الاضلاع — **ῥῦπ̇α'ῖϑ-λ-ὰπ̇λά',** τετράγωνος· || الاجزا — **ῥῦπ̇α'ῖϑ-λ-ὲδζζά,** τετραμερής· || الازهار — τετρανθής· || الاصابع — τετραδάκτυλος· || التأنیث — τετραγυνία· || التذکیر—τετρανδρία· || الاوراق — τετράφυλλος· || الجناح — τετράπτερος· || الفصوص—τετράλοβος· || الوریقات التویجیه — **ῥῦπ̇α'ῖϑ-λ-ϑῦῥεϊκάτι-τ-τῦϑεϊῦζιγέ,** τετραπέταλος· § ϑ. رباعیه.

ربانی A. **ῥεπ̇π̇-ανί,** ἐπθ. θεῖος: لطف— θεία χάρις· || امر— θεία διαταγή· § θεοσεβής· § ϑ. ربانیه : — ارادهٔ θεία βουλή· || الطاف — θεῖαι χάριτες· § πλθ. ربانیون **ῥεπ̇π̇ανιγούν** καὶ ربانیین **ῥεπ̇π̇ανιῖν,** θεοσεβεῖς.

ربح A. **ῥιπ̇χ,** ὄν. κέρδος, ὠφέλεια, τόκος: عظیم— μέγα κέρδος· || مشروع — νόμιμον κέρδος, ἤ τόκος· § πλθ. ارباح **ἐρπ̇άχ.**

ربط A. **ῥάπ̇τ,** ῥ.ἀφ. σύνδεσις, δεσμός, σύναψις, ὑφή, τακτοποίησις : — ادات μόριον συνδέσεως, ἤτοι σύνδεσμος ἢ τὸ συνδετικὸν در **τὶρ** [ἐστί]· || کلام — σύνταξις, πλοκή, ὑφὴ λόγου· || قلب — σύνδεσις καρδίας, ἤτοι ἀγάπη, ἀφοσίωσις· || [βοτ.]: ی — معاملاتك بر قاعده‌یه σύνδεσις τῶν πράξεων [ἢ τῶν ἐνεργειῶν] πρός τινα κανόνα, ἤτοι τὸ νὰ τεθῇ κανών τις διὰ τὰς πράξεις· || ی — تقسیطه بورجك ὁρισμὸς δόσεων πρὸς ἀπότισιν τοῦ χρέους· || ی — دینك سنده σύνταξις ὁμολόγου **[σενὲ̇ὲ]** διὰ τὸ χρέος· || پرینك — ی — کفالته λῆψις ἐγγυήσεως [ἐγγυητοῦ] παρά τινος· || ی — ضبط و ملکتك ἡ τάξις καὶ ἡ εὐταξία τῆς χώρας· § βοτ. ἐπίδεσμος· || محیط — περιδεσμικός. ‖ Ρμ. δένω, συνδέω, συνάπτω, συνενῶ, τακτοποιῶ [δοτ.αἰτ.]: قلب ایتمش — بر قزه ایپك بر اوجی بلنه دیکرینی || ηγάπησε κόρην τινά·

ايلدى — ايله حلقه ἔδεσε τοῦ σχοινίου **[ἰπ-ἰν]** τὴν μὲν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ **[πελ-ινὲ]** τὴν δ' ἄλλην εἰς τὸν κρίκον **[χαλκα-γιά]**. || ايتك عطف و — συνδέω προτάσεις.

ربطاً A. **ῥάπτ-αν,** ἐπρ. διὰ συνδέσεως, προσδέσεως, συνάψεως, ἢ συνδέων, προσδένων, συνάπτων [δοτ. αἰτ.].

ربع A. **ῥὲπ'** ὀν. οἰκία περιέχουσα αὐλήν.

ربع A. **ῥῦπ'** ἀρθ. τέταρτον: مسكون — τὸ τέταρτον τὸ κατοικούμενον, ἤτοι ἡ γῆ ἡ οἰκουμένη, ἡ ξηρά, θεωρουμένη ὡς τὸ τέταρτον τῆς ὅλης γηίνης σφαίρας ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν θάλασσαν· § دائره — ἡλιακὸν ὡρολόγιον· || تخته — ἀστρολάβιον· § τὸ ὄγδοον τοῦ πήχεως, ἤτοι 12 $^1/_2$ ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου.

ربعيه A. **ῥεπ'ιγέ,** ὀν. θ. καλλιέργεια ἀγρῶν, ἀμπέλων πρὸ τοῦ χειμῶνος.

ربعيه A. **ῥῦπ'ιγέ,** κ. **ρουπιέ,** ὀν. θ. ἀρχαῖον χρυσοῦν νόμισμα, ἀξίας ἑνὸς καὶ ἡμίσεως φράγκου, ἤτοι τὸ τέταρτον φλωρίου τῶν εἴκοσι γροσίων· τέταρτον λίρας· § — چيچكى βατράχιον [ψυτ.].

ربقه A. **ριπκά,** ὀν. θ. βρόχος, ζυγὸς περὶ τὸν λαιμὸν ζώου ἢ αἰχμαλώτου : — اسارت ζυγὸς αἰχμαλωσίας.

ربنا A. **ράπτενα** [συνθ. ἐκ τοῦ ἀραβ. ὀν. رب καὶ τῆς ἀραβ. ἀντων. ا ἡμῶν] ὁ κύριος ἡμῶν, ὁ Θεός: — حقيچون μὰ τὸν Θεόν!

ربوب A. **ρεπούπ,** ταὐτὸ ربيب.

ربوبى A. **ρεπουπίϊ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ Κυρίῳ [رب] τῷ Θεῷ, θεϊκός: — علم ἐπιστήμη ἐξ ἐμπνεύσεως· βλ. لدنى.

ربوبيت A. **ῥῦπουπιγὲτ** [ἐκ τοῦ رب] ὀν. θ. θεότης: مسيح مسئله‌سى — τὸ ζήτημα τῆς θεότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ [**μεσὶχ**=τοῦ Μεσσίου].

ربوده Π. **ῥῦπουτὲ** [μτχ. τοῦ ربودن **ῥῦπουτὲν** ἁρπάζειν] ἀνάρπαστος, ἀνηρπασμένος, κυριευμένος· || — دل **τὶλ-ῥῦπουτέ,** οὗ ἡ καρδία εἶναι ἀνάρπαστος, ἐρωτόληπτος: — سوداسى اولديغى دليقانلى ὁ νέος, ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τοῦ ὁποίου ἦτο κυριευμένη.

ربون A. **ρεπούν,** ὀν. ἀρραβών, προκαταβολή· βλ. καὶ عربون.

ربى A. **ραπτ-ὶ** [ἐκ τῆς ἀρθ. ὀν. رب καὶ τῆς ἀρθ. ἀντων. ى ἐμοῦ] ὁ κύριος μου, ὁ Θεός μου: — يا ὦ Θεέ μου!

ربيب A. **ρεπὶπ,** ὀν. πρόγονος κ. προγονός· §θ. ربيبه προγόνη· βλ. رابه καὶ اوكى.

ربيط A. **ρεπὶτ** [ἐκ τοῦ ربط] ἐπθ. συνδεδεμένος, συνηνωμένος.

ربيع A. **ρεπὶ'** ὀν. ἔαρ: — فصل ἐποχή, ἢ ὥρα τοῦ ἔαρος· || اول — πρῶτον ἔαρ· || ثانى — δεύτερον ἔαρ [φθινόπωρον]· || الاول — **ρεπὶ'ῦ-λ-ἐββέλ,** τὸ ὄνομα τοῦ τρίτου μηνὸς τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους [κοινῶς مولد بيوك μεγάλη γέννησις **μεβλιτ**]· || الاخر — **ρεπὶ'ῦ-λ-ἀχίρ,** τὸ ὄνομα τοῦ τετάρτου μηνὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους [κοινῶς مولد كوچك μικρὰ γέννησις]· || ابو ال — **ἔπου-ρ-ρεπὶ'** κορυδαλὸς [πατὴρ τῆς ἀνοίξεως].

ربيعى A. **ρεπι'-ῖ** θ. ربيعه **ρεπὶ'ιγέ,** ἐπθ. ἐαρινός.

رتائم A. **ρεταῖμ,** πλθ. τοῦ رتم βλ.

رتب A. **ῥῦτὲπ** [πλθ. τοῦ رتبه βλ.] ὀν. θ. βαθμοί: علميه — βαθμοὶ θρησκευτικοὶ **[ἰλμιγὲ],** ἤτοι βαθμοὶ ἀπονεμόμενοι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τοὺς Οὐλεμάδες.

رتبتپناه Π. **ῥῦτπὲτ-πενάχ,** ἐπθ. τίτλος κοσμητικὸς Πατριάρχου [κ.λ. τὸ ἄσυλον τοῦ βαθμοῦ]· βλ. رتبتلو καὶ پناه.

رتبتپناهى Π. **ῥῦτπὲτ-πεναχὶ,** ἐπθ. πατριαρχικός· § ἀφ. ἡ ἰδιότης Πατριάρχου.

رتبتلو T. **ῥῦτπετ-λοῦ** [ἐκ τοῦ رتبه βλ.] ἐπθ. βαθμοφόρος· τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἀλληλογραφίᾳ πρὸς τοὺς Πατριάρχας ἐν γένει τῶν χριστιανικῶν ἐθνῶν, καὶ πρὸς τὸν Ἀρχιῤῥαβῖνον: افندى حضرتلرى — روم پطريق ἡ Α. Παναγιότης [ὁ βαθμοφόρος] ὁ Πατριάρχης τῶν Ρωμαίων· § βλ. رتبتپناه.

رتبه A. **ῥῦτπέ,** ὀν. θ. βαθμός, σημεῖον: — εἰς ποῖον βαθμόν, σημεῖον; πόσον; || — اوتوسوتون τοσοῦτον· § περιωπή: اقتدار — περιωπὴ δυνάμεως· § βαθμὸς ἀπονεμόμενος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς τοὺς ὑπαλλήλους: — ملكيه βαθμὸς πολιτικὸς [ἤτοι διὰ τοὺς πολιτικοὺς ὑπαλλήλους]· || — عسكريه βαθμὸς στρατιωτικὸς [διὰ τοὺς στρατιωτικούς]· || — علميه βαθμὸς θρησκευτικὸς [διὰ τοὺς Οὐλεμάδες]· || — وزارت βαθμὸς Βεζυρείας **[βεζαρὲτ],** ἤτοι ὁ ἀνώτατος τῶν πολιτικῶν βαθμῶν· || — اولى صنف **ρῦτπέϊ ὄλγά σὴνῦφι ἐββελί,** α' βαθμὸς α' τάξεως· || — صاحب κάτοχος βαθμοῦ, βαθμοῦχος· || — اصحاب βαθμοῦχοι· || — الق λαμβάνω βαθμόν· || — ويرمك ἀπονέμω βαθμόν· || — توجيه بيورلمق ἀπονέμεται **[τεβὸζὶχ]** βαθμός· || — ترفيع **[τερφὶ']** προαγωγὴ βαθμοῦ· § πλθ. رتب **ῥῦτέπ.**

رتبه‌سز T. **ῥῦτπε-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων βαθμὸν πολιτικόν, στρατιωτικόν, ἢ θρησκευτικόν· βλ. رتبه.

رتبه‌سزلك T. **ῥῦτπεσιζ-λίκ,** ἀφ. τὸ μὴ ἔχειν βαθμόν· βλ. προηγ.

رتبه‌لى T. **ῥῦτπε-λί,** ἐπθ. βαθμοῦχος· βλ. رتبه.

رتبى A. **ῥῦτπί** [ἐκ τοῦ رتبه] ἐπθ. ὁ τοῦ βαθμοῦ, βαθμολογικός, ἱεραρχικός· §θ. رتبيه : تشريفات — ἱεραρχικὴ τάξις ἀνάλογος τοῦ βαθμοῦ· βλ. تشريفات.

رترت Γλ. **ρετρέτ** [retrait] ὀν. ἐπισυναλλαγή, ἤτοι λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς περιέχων σὺν τοῖς γενομένοις ἐξόδοις τὸ ποσὸν συναλλαγματικῆς μὴ γενομένης ἀποδεκτῆς καὶ ἑπομένως ἐπιστρεφομένης τῷ ἐκδόντι αὐτήν· καλεῖται καὶ اعاده حسابى· || βλ. καὶ رقامیو.

رتق A. **ῥέτκ,** ῥ.ἀφ. συγκόλλησις, σύναψις τῶν δύο μερῶν πράγματος ἐσχισμένου, διερρωγότος· §μτφ. و فتق امور — **ῥέτκ οὐ φέτκι οὐμούρ,** τὸ λύειν καὶ τὸ δεσμεῖν, ἡ διεύθυνσις τῶν πραγμάτων.

رتقا A. **ρετκὰ** [ῥζ. رتق] ὄν. θ. γυνὴ ἀκατάλληλος πρὸς συνουσίαν ἐξ ἐλαττώματος περὶ τὴν φύσιν [τ. آصلق **ἀσλήκ**].

رتل A. **ρετέλ,** ἢ **ρετίλ,** ἐπθ. κανονικός, εὐάρεστος, θελκτικός, εὔγλωττος.

رتم A. **ρέτμ,** ὄν. σπαρτίον, σπάρτον [ψτ.]· βλ. قاطر طرناغى

رتمه A. **ρετμέ,** καὶ رتم **ρετιμέ,** ὄν. θ. κλωστή, ἣν δένει τις εἰς τὸν δάκτυλον ἑαυτοῦ ἢ ἄλλου ὅπως μὴ λησμονήσῃ τι· § πλθ. رتائم **ρεταῖμ.**

رثاء A. **ριθά,** ταὐτὸ رثى βλ.

رثاثت A. **ρεθαθέτ,** ὄν. θ. παλαιότης: — البسه παλαιότης ἐνδυμάτων· || — مفروشات παλαιότης ἐπίπλων.

رثايت A. **ριθαγέτ,** ταὐτὸ رثى βλ.

رثى A. **ρεθί,** ὄν. τὸ κλαίειν καὶ ἀπαριθμεῖν τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀποθανόντος· βλ. مرثيه.

رثيث A. **ρεθίς** [ῥζ. رثّ] ἐπθ. παλαιός, πεπαλαιωμένος: — لباس ἔνδυμα παλαιόν· § θ. رثيثه **ρεθιθέ.**

رثيه A. **ριθγέ,** ὄν. θ. ρευματισμός [συνών. ريح طيار βλ.] : — معده γαστροδυνία, πόνος γαστέρος· || — امعا ἐντεροδυνία· || — مثانه κυστοδυνία· || — كبد γοναλγία.

رجى A. **ριθίϊ,** θ. رثيه **ριθιγὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ρευματικός.

رج A. **ρεδζδζ,** ὄν. δόνησις, κλόνησις, σεισμός: — اجسام δόνησις τῶν σωμάτων· || كرهٔ ارضك — δόνησις τῆς γῆς, σεισμός.

رجا A. **ρεδζά,** κ. **ριδζά,** ῥ.ἀφ. παράκλησις: — ى قبول ايتدى نه‌ده رد ايتدى οὔτε ἐδέχθη τὴν παράκλησίν μου, οὔτε ἀπέῤῥιψεν αὐτήν· || — وار سزه برم ἔχω πρὸς ὑμᾶς μίαν παράκλησιν· § ἐλπίς: — منقطع الـ **μὸνκατί'ου-ρ-ρεδζά,** οὗ ἐκόπη ἡ ἐλπίς, ἀπηλπισμένος. || Ρμ. παρακαλῶ [δοτ. αἰτ.] : — ايتدم اكا بر شى παρεκάλεσα αὐτὸν κάτι τι.

رجاجى T. **ριδζα-δζὶ,** ἐπθ. ὁ μεσολαβῶν.

رجال A. **ριδζὰλ** [πλθ. τοῦ رجل **ρεδζὸλ**] ὄν. ἄνδρες: — و نسا ἄνδρες καὶ γυναῖκες· § ἔξοχα πρόσωπα, μεγιστᾶνες, ἀνώτεροι βαθμοῦχοι, ἤτοι ἔχοντες μεγάλα ἀξιώματα ἢ ὀφφίκια: — دولت οἱ μεγιστᾶνες τοῦ κράτους, οἱ ἐν τέλει· || — باب عالى οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῆς Υ. Πύλης· || — مملكت οἱ πρόκριτοι τῆς χώρας.

رجب A. **ρεδζέπ,** τὸ ὄνομα τοῦ ἑβδόμου μηνὸς τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους.

رجيون A. **ρεδζεπιγὸν,** ὄν. πλθ. οἱ κατὰ τὸν μῆνα Ρεδζὲπ εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς κωμοπόλεις διασπειρόμενοι καὶ παρὰ τῶν Μουσουλμανικῶν οἰκιῶν βοηθήματα συλλέγοντες μουσουλμᾶνοι ἱεροκήρυκες.

رجحان A. **ρῦδζχὰν** [ῥζ. رجح] ῥ.ἀφ. ὑπερτέρησις, ὑπεροχή, προτίμησις [δοτ.]: — ى بر شيئك ديكر شيئه ὑπεροχὴ πράγματός τινος ἀπὸ ἄλλου· || — دعواى ديكدِيكمنك ὑπεροχῆς, πρωτείων· || — ايتمك ادعاى **πιρινὲ ἰτ-**

ἐιάϊ ῥσδζχὰν ἰτμέκ, διεκδικῶ τινι ὑπεροχήν· ‖—ح حق δικαίωμα ὑπεροχῆς, προτιμήσεως.

رجحانيت A. **ῥσδζχανιγέτ,** ὄν. θ. ἐσφαλμένον ἀντὶ رجحان βλ.

رجز A. **ῥεδζέζ,** ὄν. ἕν τῶν μέτρων τῆς ἀραβικῆς ποιήσεως.

رجز A. **ῥίδζζ,** ὄν. τιμωρία, βάσανος· § εἰδωλολατρεία, πολυθεϊσμός· § ἀκαθαρσία, ῥύπος.

رجس A. **ῥὲδζς** καὶ θ. رجسه **ῥεδζσέ,** ὄν. σφοδρὰ βροντή.

رجس A. **ῥίδζς,** ὄν. πρᾶξις κακὴ συνεπάγουσα ποινήν, βάσανον· βάσανος· ῥύπος, ἀκαθαρσία.

رجعت A. **ῥιδζὰ'τ** ἢ **ῥεδζά'τ,** ῥ.ἀφ.θ. ὀπισθοχώρησις, ἐπιστροφή, ὑποχώρησις [στρ.] : —خط γραμμὴ ὀπισθοχωρήσεως· ‖ —قهقريه ὀπισθοχώρησις καρκινοβατικὴ **[καχκαριγέ],** ἤτοι ἐπιστροφὴ ἐπὶ τῶν ἰδίων ἰχνῶν. ‖ Ρμ. ὀπισθοχωρῶ, ὑποχωρῶ, ἐπιστρέφω: دشمن ايتمش — **[μσντέζαμεν]·** § [ἀστρ.] μετάπτωσις, ἤτοι κίνησις ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς.

رجعه A. **ῥεδζά,** ὄν. θ. ἐπάνοδος εἰς τὴν ζωὴν μετὰ θάνατον, μετεμψύχωσις· ي — قائلر πιστεύει **[καΐλ]** εἰς τὴν μετεμψύχωσιν.

رجعه A. **ῥιδζὰ'** ἢ **ῥεδζά',** ἀφ.θ. ἐπάνοδος τοῦ ἅπαξ ἢ δὶς διαζεύξαντος τὴν σύζυγον αὐτοῦ εἰς αὐτήν, ἤτοι σύζευξις ἐκ νέου μετ' αὐτῆς, ἀνάκλησις τοῦ διαζυγίου.

رجعى A. **ῥιδζ'ὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἀνακλητός, ὁ δυνάμενος ν' ἀνακληθῇ: —طلاق διαζύγιον **[ταλὰκ]** ἀνακλητόν.

رجف A. **ῥὲδζῴ** καὶ رجفان **ῥεδζεῴάν,** ὄν. δόνησις, κλονισμός, τιναγμός: رجفان ارض κλονισμός, σεισμὸς τῆς γῆς· § رعد رجفان σφοδρὸν βρόντημα βροντῆς· § [ἰατρ.] κλονισμός.

رجل A. **ῥεδζᾰλ,** ὄν. ἀνήρ: —صالح ἀνὴρ χρηστός· § μτφ. ἱκανός, κατάλληλος: —ى دكلدر ὃν δὲν εἶναι ἱκανὸς διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην [ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐργασίας ταύτης]· § πλθ. رجال **ῥιδζάλ·** βλ.

رجل A. **ῥίδζλ,** ὄν. ποῦς [βοτ.]: —اسد μυριόφυλλον· ‖ —اثنا μυριόποδον· ‖ —ذو الجذير **ῥίδζλι ζοῦ-λ-δζδζεῖρ,** ριζόποδον· § [φυσ. ἱστ.]: —راحى **ῥαχίδ-ρ-ρίδζλ,** στεγανόπους· § [δυϊκ.] رجلين **ῥιδζλέϊν,** δύο πόδες : —غسل ποδόλουτρον.

رجلانه Π. **ῥεδζδλ-ανέ,** ἐπθ. ἀνδρικός: غيرت —προσπάθεια ἀνδρική.

رجلى A. **ῥεδζδλ-ί,** ἐπθ. ἀνδρικός· § θ. رجليه: —قوة ἀνδρικὴ ἱκανότης [φυσική].

رجلى A. **ῥιδζλ-ί,** ἐπθ. ποδήρης [ἐπὶ φύλλων τῶν ὁποίων ὁ διχιδὶὺς μίσχος φέρει φυλλίδια συμφυῆ μὲ τὸ ἐσωτερικὸν μόνον μέρος τῶν τμημάτων του]· ‖ θ. رجليه : —فصيلهٔ ποδιαῖα [γένος φυτῶν].

رجليت A. **ῥεδζδλιγέτ,** βλ. رجوليت .

رجم A. **ῥέδζμ,** ῥ.ἀφ. λιθοβόλησις: —شيطان λιθοβόλησις τοῦ Σατανᾶ· ‖ بر ملعونك —ى λιθοβόλησις ἐπαράτου. ‖ Ρμ. λιθοβολῶ· § πλθ. رجوم **ῥσδζούμ.**

رجماً A. **ῥέδζμ-εν,** ἐπρ. λιθοβολῶν: بالغيب — λιθοβολῶν ἢ προσβάλλων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς **[π-λ-γαΐπ].**

رجوع **ῥσδζοῦ'** [ῥζ. رجع] ῥ.ἀφ. ὀπισθοχώρησις, ἀνάκλησις, ἐπιστροφή, ἐπάνοδος· [νομ.] ἀναγωγὴ [δοτ. دن] : —حقه ἐπάνοδος εἰς τὸ δίκαιον, ὀπισθοχώρησις ἀπὸ ἀδίκων πράξεων. ‖ Ρμ. ὀπισθοχωρῶ, ἐπιστρέφω, ἀνακαλῶ [τῇ دن]· ποιῶ ἀναγωγήν, ἀποτείνομαι [δοτ.]: ايتمك — قولندن ἀνακαλῶ λόγον **[καδλ-ιντέν]·** ‖ ايتمك—بر فكردن ἀνακαλῶ, μεταβάλλω φρονήματα· ‖ —عدم **ἀτέμι ῥσδζοῦ,** τὸ ἀμετάκλητον: —عدم فراغدن τὸ ἀμετάκλητον πωλήσεως· ‖ كفيل مكفول عنك بورجنى ادا ايتدكدنصكره اصيله—ايده جك اولدقده كفيل اولديغى شى ايله—ايدر ὅταν ὁ ἐγγυητής, ἀφοῦ πληρώσῃ τὸ χρέος τοῦ ὑπὲρ οὗ ἡ ἐγγύησις **[μεκφούλουν ἄνχ],** ἀποταθῇ εἰς τὸν πρωτοφειλέτην **[ἀσηλέ],** ἀποτείνεται ἀπαιτῶν ὅτι ἠγγυήθη [βλ. καὶ محال]· ‖ معير اعاره دن —ايده بيلور ὁ χρήστης **[μσ'ῖρ]** δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὸ χρησιδάνειον· ‖ هبه دن —فى الاصل ايتمك — ἀνακαλῶ δωρεάν· § [φυσ. ἱστ.] **ῥσδζοῦ' φὶ-λ-ἀσήλ,** ἀποκατάστασις εἴδους.

رجوليت A. **ῥεδζουλιγέτ** [βλ. رجل **ῥεδζδλ**] ἀφ.θ. ἀνδρικότης.

رجيل A. **ῥεδζὶλ** [ἐκ τοῦ رجل **ῥὶδζλ**] ἐπθ. ὁ πολὺ περιπατῶν, πεζοπόρος.

رجوم A. **ῥσδζούμ,** πλθ. τοῦ رجم βλ.

رجيم A. **ῥεδζὶμ** [ῥζ. رجم] ἐπθ. λιθοβοληθείς, ἐξωσθείς, ἀπόβλητος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ: —شيطان ὁ ἀπόβλητος Σατανᾶς.

رچته Ιτ. **ῥετσέτε** [ricetta] ὄν. συνταγὴ ἰατροῦ: يازمق ἢ ترتيب ايتمك — γράφω συνταγήν.

رچل Τ. **ῥετσὲλ** [κατὰ τὸ لغت ابو الضيا, τὸ ὀρθὸν چل **λετσὲλ**] ὄν. μελίπηκτον, σακχαρόπηκτον, ἤτοι διάφοροι καρποὶ ἑφθαμένοι μετὰ γλεύκους ἢ σακχάρεως : ى — قايسى μελίπηκτον βερυκόκκων.

رچينه Ιτ. **ῥετσίνα** [resina] ὄν. ρητίνη· βλ. راتنج.

رچينه‌لى Τ. **ῥετσινα-λῆ,** ἐπθ. ρητινώδης, ὁ περιέχων ρητίνην.

رحال A. **ῥιχάλ,** πλθ. τοῦ رحل βλ.

رحاله A. **ῥιχαλέ,** ὄν. θ. σάγμα.

رحل A. **ῥάχλ,** ὄν. σάγμα : —شد **σέτ'τι ῥάχλ,** δένω τὸ σάγμα, ἀναχωρῶ εἰς ταξείδιον· τὰ ἀναγκαιοῦντα εἰς ὁδοιπορίαν ὡς ἐπανωφόριον βροχῆς κτλ. § πλθ. رحال **ῥιχάλ:** —تنظيم διευθέτησις τῶν πρὸς ὁδοιπορίαν.

رحلت A. **ῥιχλέτ,** ῥ.ἀφ.θ. ἀποδημία, ἤτοι θάνατος: —دم ἡ στιγμὴ τοῦ θανάτου. ‖ Ρμ. ἀποδημῶ, ἤτοι ἀποθνήσκω.

رحله A. **ῥαχλέ,** ὄν.θ. ἀναλόγιον ἢ θρανίον διὰ βιβλία κτλ. : —قرآن ἀναλόγιον διὰ τὸ Κοράνιον· ‖ —تدريس θρανίον διδασκαλίας, ἤτοι σχολῆς.

رحم A. **ῥάχμ,** ῥ. ἀφ. εὐσπλαγχνία, ἔλεος, οἶκτος. ‖ Ρμ. εὐσπλαγχνίζομαι, οἰκτείρω [δοτ]: ايلم ايدك دشمنم اولسه‌ك احواله ثه ὤκτειρας τὴν θέσιν μου, ἐχθρός μου ἂν ἦσο.

رحم A. **ῥάχμ, ἢ ῥαχήμ,** ὄν. μήτρα : —مادر μήτρα μητρός· ‖ —اختناق ἔμφραξις μήτρας· ‖ —ذوالقرنين **ῥάχμι ζοῦ-λ-καρνέϊν,** μήτρα δισχιδὴς ἢ δίκερως· ‖ —ريح **ῥίχι ῥάχμ,** ὑστερόφυσις· § συγγενεῖς: —صلهٔ **σηλάϊ ῥάχμ,** συνένωσις μετὰ τῶν συγγενῶν, ἤτοι ἐπάνοδος ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰς τὴν πατρίδα πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ συγγενεῖς.

رحم A. **ῥάχμε** [ῥμ. χρόν. ἀορ. ἐν χρήσει ὑπὲρ εὐχῆς τεθνεώτων] συγχωρήσαι, συγχωρησάτω: الله —**ῥαχίμε χὸλλαχ,** ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτόν· ‖ الله —ها **ῥαχίμε χάλλαχ,** ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτήν· ‖ الله —هما **ῥαχίμε χσμάλλαχ,** ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτοὺς ἢ αὐτὰς τὰς δύο· ‖ الله —هم **ῥαχίμε χσμάλλαχ,** ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτοὺς [πλθ]· ‖ βλ. رحمت .

رحمان A. ἢ رحمن **ῥαχμὰν** [ῥζ. رحم] ἐπθ. οἰκτίρμων, πολυεύσπλαγχνος, πολυέλεος [ἐπίθ. τοῦ Θεοῦ]· βλ. رحيم.

رحمانى A. **ῥαχμαν-ί,** ἐπθ. θεϊκός [ἀντίθ. شيطانى **σεϊτανὶ** = διαβολικός] : بر رؤيايه بكزمهيور τὸ ὄνειρον **[ῥσ'γιά]** τοῦτο ὁμοιάζει πρὸς ὄνειρον θεϊκόν.

رحمت A. **ῥαχμέτ,** ὄν. θ. εὐσπλαγχνία, ἔλεος, οἶκτος, ἄφεσις, συγχώρησις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον μετὰ θάνατον : —ايله الله ὁ Θεὸς ποιησάτω **[ἐΐλεγγὲ]** ἄφεσιν, ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτόν, ἢ الله عليه — **ῥάχμετ-ὸλλαχι ἀλέϊχι,** τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐπ' αὐτόν· [εὐχὴ ὑπὲρ τεθνεῶτος· βλ. رحم **ῥάχιμε**]· ‖ بابانك —جانبه ἄφεσις [ἐννοεῖται اولسون **ὸλσοὶν** = ἔστω] τῇ ψυχῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ν' ἀγιάσῃ ἡ ψυχὴ τοῦ πατρός του· ‖ اوقومق — ἀναγινώσκω εὐχήν, δέησιν ὑπὲρ τεθνεῶτος, μνημονεύω, εὐλογῶ [δοτ.]· ‖ اوقوتق —ايمان χείρων τοῦ προκατόχου, οὕτως ὥστε ἀναγκάζω τοὺς ἀνθρώπους νὰ δέωνται ὑπὲρ ἐκείνου· § βροχὴ ἰδίᾳ ἡ ὠφέλιμος: —ياغمق ἢ دوشمك — βρέχει βροχήν.

رحمة A. **ῥαχμετ-εν,** ἐπρ. ἐξ οἰκτου, εὐσπλαγχνίας [δοτ.].

رحمتسز T. **ῥαχμετ-σίζ,** ἐπθ. ἀσπλαγχνος, σκληρός.

رحمتلك T. **ῥαχμετ-λίκ,** ταὐτὸ رحمتلو ἢ رحمتلى βλ.

رحمتلو T. ἢ رحمتلى **ῥαχμετ-λί,** ἐπθ. μακαρίτης, ἀοίδιμος.

رحمن A. **ῥαχμάν,** βλ. رحمان.

رحموت A. **ῥεχαμούτ,** ὄν. θ. μεγάλη εὐσπλαγχνία: —حق μεγάλη τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνία.

رحمى A. **ῥαχμ-ί,** ἐπθ. μητρικός, ἤτοι ὁ ἀνήκων τῇ μήτρᾳ· § θ. رحميه: —قرابت συγγένεια ἐξ αἵματος· βλ. صهرى.

رحى A. **ῥεχί,** ὄν. μύλος : —فرس ال **ῥέρεὸδ-ρ-ρεχί,** ἵππος τοῦ μύλου.

رحيب A. **ρεχὶπ** [ρζ. رحب] ἐπθ. εὐρύς,εὐρύχωρος: الواحه — **ρεχίπδ-ρ-ραχά,** οὗ ἡ παλάμη εὐρεῖα, ἐλευθέριος.

رحيق A. **ρεχήκ,** ὄν. οἶνος ἐξαίρετος, νέκταρ.

رحيل A. **ρεχίλ,** ὄν. ἀποδημία: ـــ يوم ἡμέρα ἀποδημίας· συνηθέστ. رحلت βλ.

رحيم A.**ρεχὶμ** [ρζ.رحم] ἐπθ. πολυεύσπλαγχνος, οἰκτίρμων: ـــ رب ὁ Κύριος ὁ οἰκτίρμων [Θεός]·‖— بسم الله الرحمن ال **πιδμί-λλαχι-ρ-ραχμάνι-ρ-ρεχίμ,** ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ οἰκτίρμονος καὶ ἐλεήμονος.

رخ Π. **ρούχ,** ὄν. παρειά, συνεκδ. καὶ τὸ πρόσωπον·βλ. رخسار·§ πύργος, ἤτοι ὄνομα ἑνὸς πεσσοῦ τοῦ ζατρικίου.

رخاء A.**ρεχά,**ρ.ἀφ.τὸ ζῆν ἐν ἀνέσει:ـــ نعمت τὸ εὐεργέτημα τῆς εὐζωΐας.

رخاصت A. **ρεχασέτ,** ὄν. θ. τρυφερότης, ἁπαλότης, ἁβρότης: بدن ـــ ἁβρότης σώματος· ‖ اصابع ـــ ἁβρότης δακτύλων.

رخام A. **ρᾰχάμ,** ὄν. μάρμαρον : بدن ـــ هيكل ἄγαλμα ἐκ μαρμάρου.

رخامت A. **ρεχαμέτ,** ὄν. θ. λεπτότης, ἠπιότης, χάρις φωνῆς, λόγου: ـــ صوت ἠπιότης φωνῆς· ‖ كلام ـــ ἠπιότης λόγου.

رخامی A. **ρᾰχαμ-ί,** ἐπθ. μαρμάρινος: هيكل ـــ ἄγαλμα μαρμάρινον.

رخاوت A. **ρεχαβέτ,** ὄν. θ. χαλαρότης, χαύνωσις,μαλθακότης, νωθρότης, ἀμέλεια : بدن ـــ χαύνωσις τοῦ σώματος·‖ ايقاى — وظيفه ده νωθρότης περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος.

رخت Π.**ράχτ,**ὄν.ἱπποσκευή·§ ἀποσκευή, τὰ χρειώδη τῆς ὁδοιπορίας, ἔπιπλα· § στρόφιγξ, δι'οὗ τὸ παράθυρον τῆς παλαιᾶς κατασκευῆς ἀναρτᾶται εἰς τὸ πλαίσιον : ـــ پنجره στρόφιγξ παραθύρου.

رختلامق T. **ραχτ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. συσκευάζω, εὐτρεπίζω τὸν ἵππον [αἰτ.].

رختلی T. **ραχτ-λῆ,**ἐπθ. συνεσκευασμένος, πὐτρεπισμένος [ἵππος].

رختوان T. **ραχτ-βάν,** ὄν. διάζωμα χρυσοϋφὲς ἐφιππίου: آغاسی — ὑπάλληλος ἔχων τὴν φροντίδα τῆς ἱπποσκευῆς.

رخسا Π.**ρουχ-σά,** ἐπθ.ὁ τὸ πρόσωπον τρίβων, προσκυνῶν·‖Ρμ. اولق — προσκυνῶ [δοτ.]: ـــ ى زمين عبوديت اولق προσκυνῶ εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ἀφοσιώσεως **[ζεμίνι οὐπουτιγὲτ]** προσκυνῶ εὐσεβάστως· ‖ عتبهٔ فلكمرتبهٔ ـــ ى عبوديت حضرت پادشاهيه προσκυνῶ εὐσεβάστως τὸ Αὐτοκ.ὑποπόδιον **[ἀτεπέῖ φελὲκμερτεπέῖ χαζρέτι πατιδαχιγέ]**· ‖ βλ. رخسوده καὶ رومال .

رخسار Π.**ρουχ-σάρ** καὶ رخساره **ρουχσαρὲ** [βλ. رخ] ὄν. παρειά, πρόσωπον : ـــ كل ῥόδον παρειᾶς, ἐρύθημα [ποιητ.].

رخسودکی Π. **ρουχ-σουτέγκὶ** [ἐκ τοῦ رخسوده] ἀφ.προσκύνησις: ـــ خاكپای شوكت احتوای حضرت شهنشاهی شرف عالیلهاسنه تالیم **ρουχσουτεγκίϊ χακιπάϊ σεβκὲτ-ιχτιδάϊ χαζρέτι σεχινσαχὶ σερέφι ἀλὲμ-πεχασηνὰ ναϊλιγέτ,** τὸ ἀξιοῦσθαι τῆς ὑψηλῆς τιμῆς τῆς προσκυνήσεως τοῦ ὑποποδίου τῆς A.A.M.

رخسوده Π. **ρουχ-σουτέ,** ἐπθ. ὁ τὸ πρόσωπον τρίβων χαμαί, προσκυνῶν. ‖ Ρμ. اولق— προσκυνῶ[δοτ.]: ـــ آستان — نياز اولق προσκυνῶν παρακαλῶ· ‖ βλ. رخسا .

رخش Π. **ράχς,** ἵππος ὡραῖος καὶ ὠκύπους, κέλης : سوار — **ράχς-σσβὰρ** ἔφιππος·§ὄνομα τοῦ ἵππου τοῦ διασήμου πέρσου ἥρωος Ρουστέμ· ‖ همايون سيما ـــ ἵππος ἔχων ὄψιν αἰσίαν **[χσμαγιοὶν-σιμά].**

رخشا Π. **ραχσά,** καὶ رخشان **ραχσάν,** ἐπθ. λαμπρός: رخشان نجم ἢ كوكب ἀστὴρ λαμπρός·‖ رخشان شان δόξα λαμπρά·βλ.درخشان.

رخشنده Π. **ραχσενδὲ** [μτχ. رخشيدن **ραχσιτὲν** λάμπω] λάμπων,λαμπρός.

رخص A. **ράχς,** ἐπθ. ἥπιος, πρᾶος, μαλακός.

رخص A. **ρούχς,**ἀφ. εὐθηνία, τὸ εὔωνον.

رخصت A. ρουχσάτ, ὄν. θ. ἄδεια, ἐπίτρεψις, ἐξουσία· § ἀπόλυσις ὑπαλλήλου: ـــ كره-ى ἔγγραφον, δι'οὗ χορηγεῖται ἄδεια πρὸς ἐπισκευήν, ἀνέγερσιν κτλ· ‖ كامله ـــ πλήρης ἄδεια, πληρεξουσιότης·‖ كلك ـــ له ἔρχομαι ἐπ'ἀδείᾳ·‖ باشلامق ـــ له اينه ἐπιλαμβάνομαι τοῦ ἔργου ἐπ'ἀδείᾳ·‖ ايستمك — ζητῶ ἄδειαν ὅπως πράξω ἢ εἴπω τι, ζητῶ τὸν λόγον· ‖ — ويرمك δίδω ἄδειαν, ἐπιτρέπω· ἀπολύω ὑπάλληλον τῆς ὑπηρεσίας [δοτ].

رخصتنامه Π. **ρουχσατ-ναμέ,** ὄν. ἔγγραφον δι'οὗ χορηγεῖται ἄδεια, ἄδεια γραπτή: ـــ مكتب ἄδεια σχολῆς,ἤτοι ἄδεια ἐπίσημος ὅπως λειτουργῇ σχολή.

رخصتیه A. **ρουχσατ-ιγὲ,** ὄν.θ.τὸ λόγῳ ἀδείας πληρονόμενον ποσόν,τέλος παραχωρήσεως: تامله ـــ λόγῳ **[ναμίϊλε]**ἀδείας.

رخنه Π. **ραχνέ,** ὄν. ῥῆγμα, ραγάς : ـــ ديوار ῥῆγμα τοίχου·‖اچلمق—ἀνοίγεται ῥῆγμα [ἐν τοίχῳ, πλοίῳ ἐκ συγκρούσεως κτλ.]· § μτφ. ζημία, ἀπώλεια.

رخنه‌دار Π. **ραχνε-τάρ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ῥῆγμα ἢ ῥήγματα· μτφ. ὁ ζημιωθείς, ὑποστὰς ζημίας, ἀπωλείας. ‖ Ρμ. اولق— ἀποκτῶ ῥήγματα, βλάπτομαι, ζημιοῦμαι· ‖— اتمك βλάπτω, ζημιῶ, καταστρέφω, μειῶ [αἰτ.]: اتمك — نفوذی καταστρέφω ἐπιρροήν.

رخو A. **ράχ,**ἐπθ. χαλαρός, χαῦνος: جسم ـــ **δζίσμι ράχ,** σῶμα χαῦνον.

رخیص A. **ρεχὶς** [ρζ. رخص] ἐπθ. εὔωνος, εὐθηνός· § ἥπιος, μαλακός· § αἰφνήδιος: ـــ موت αἰφνήδιος θάνατος.

رخیطس A. **ρεχίτις** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ἀφ. **ραχίτις** [νόσος]·‖— ذوال **ζοῦ-ρ-ρεχίτις,** ραχιτικός.

رخیم A.**ρεχὶμ** καὶ رخيمه **ρεχιμὲ** [βλ.رخامت] ἐπθ.θ. κόρη λεπτόφωνος,ἧς ἡ ὁμιλία ἔχει χάριν: رخيمه جاريه θεραπαινὶς λεπτόφωνος.

رد A. **ρέτ,** ρ.ἀφ. ἀπόκρουσις, ἀπόρριψις· ἄρνησις, ἀναίρεσις, ἀνασκευή· ἀποκήρυξις υἱοῦ κτλ. ἀπόδοσις: هدايا ـــ ἀπόρριψις τῶν δώρων· ‖ دعوى ـــ ἀπόρριψις ἀγωγῆς· ‖ اعضا ـــ ἐξαίρεσις δικαστῶν· ‖ جواب ـــ ἀπάντησις ἀρνήσεως [ἀρνητική]: ايله جواب ويرمك—δίδω ἀπάντησιν ἀρνητικήν· ‖ سلام ـــ ἀπόδοσις χαιρετισμοῦ· ‖ فراغ ـــ μεταπώλησις [κτήματος] εἰς τὸν πρῶτον ἰδιοκτήτην· § [χειρ.]: خلع ـــ **ρέτι χάλ'** καταρτισμὸς κατάγματος,ἐξαρθρώσεως· § [νομ.] μείωσις ἤτοι ἡ πρᾶξις, ἣν ὁ ἱεροδικαστὴς πράττει διανέμων τὴν περιουσίαν, ὅπως καταστήσῃ δυνατὴν τὴν διανομὴν αὐτῆς, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν αἱ κλασματικαὶ μερίδες τῶν κληρονόμων προστιθέμεναι παράγουσι ποσὸν μικρότερον τῆς μονάδος τῆς περιουσίας· διὰ τῆς μειώσεως οἱ κληρονόμοι κατ ἀνάγκην λαμβάνουσι πλέον τῆς νομίμου μερίδος αὐτῶν [ἀντιθ. عول βλ.]·‖Ρμ.اتمك—ἀποκρούω,ἀπορρίπτω, ἀρνοῦμαι, ἀναιρῶ, ἀνασκευάζω, ἀποκηρύττω υἱὸν κτλ. ἀποδίδω [αἰτ.]: اتمك — سوزی ἀποκρούω, ἀνασκευάζω λόγον.

رداء A. **ριτά,** ὄν. εἶδος μανδύου χρησιμεύοντος ὅπως καλύπτῃ τοὺς ὤμους μέχρι τῆς ὀσφύος [ἀντίθ. ازار **ιζὰρ** βλ.]· § μτφ. πέπλος: ـــ ى غرض ايله مستور—κεκαλυμμένος διὰ τοῦ πέπλου τῆς ἐμπαθείας.

ردائت A. **ρετάέτ,**ὄν. θ. εὐτέλεια, ἀχρειότης, κακία: طبع ἢ خلقت ـــ ἀχρειότης ἤθους, χαρακτῆρος, κακοήθεια· ‖ لباس ـــ εὐτέλεια ἐνδύματος· § ἰατρ. κακοήθεια.

رداد A. **ρετάτ** [ρζ.رد] ὄν.ὀρθοπεδιστής, ὁ καταρτίζων κατάγματα, ἐξαρθρώσεις.

ردت A. **ρετέτ,** ὄν. θ. ἀσχημία, ἀποτροπίασις: منظره ـــ ἀσχημία ὄψεως, θεάματος· ‖ قيافت ـــ ἀσχημία περιβολῆς.

ردت A. **ριτέτ,**ὄν.θ. ἀρνησιθρησκεία [ἐπὶ Μουσουλμάνων]: ـــ اهل ἀρνησίθρησκος.

ردع A. **ρέτ',** ρ.ἀφ.ἀπομάκρυνσις, ἀναχαίτισις:ـــ ى اطفالك مهالكدن ἀπομάκρυνσις τῶν παίδων ἀπὸ τῶν κινδύνων· ‖ جيب ـــ διασκέδασις τῆς ἐσωτερικῆς λύπης **[δζέϊτ].**

ردف A. **ρίτφ,** ὄν. ὁ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζώου ὄπισθεν ἄλλου καθήμενος[βλ.ردیف]· §ἡμέρα ἢ νύξ·§ἐν τῶν γραμμάτων ا , و ی, ἅτινα εὑρίσκονται πρὸ τοῦ τελικοῦ γράμματος τῆς ὁμοιοκαταληξίας στίχου· § πλθ. ارداف **ἐρτάφ.**

ردفان A. **ριτφ-άν** [δυϊκ.] ὄν. ἡμέρα καὶ νύξ, νὺξ καὶ ἡμέρα.

ردم A. **ρέτμ,**ρ.ἀφ.τὸ κλείειν ἐπιμελῶς θύραν ἢ φράττειν ῥῆγμα καὶ τὰ τοιαῦτα: در ـــ κλείσιμον θύρας **[τέρ]**·‖ى — خانه رخنه ἀπόφραξις ῥήγματος **[ραχνενίν].**

ردم A. **ρετέμ,** ὄν. φραγμός, πρόχωμα: هدم ـــ κρήμνισις **[χέτμ]** φραγμοῦ.

ردوس **ράτος,** ὄν. κ. Ρόδος [νῆσος].

ردی A. **ρετίϊ** [ἐκ τοῦ ردائت] ἐπθ.ἀχρεῖος, κακός : ـــ خلق ἦθος κακόν· § [ἰατρ.]

καλοήθης. συνών. βλ.§8.ν. **φιλάνθ.**:Ιλιάδ. ‖ ⁓ **θάνατος** ‖ ⁓ **κακκά.**

ρεζίδι Α. **φεζίτη,** ήτθ. καταδάπεδις, πίτπ. **δείς:** ⁓ δλγιλ δάπτης πίτπθείς. § ανθρωπος ευπήσης. ⁓ **ρεζίδικος** [ρζ. ρεζιδ, ρζ. ρεζιδ] ήτθ. **ρεζίδι** [ρεζιδ. ρζ. ρεζιδ] βλ. **ρεζίδικος.**

ρεζίδικος Α. **φεζίτη,** ήτθ. καταδάπεδις, πίτπ. **δείς:** ⁓ δλγιλ δάπτης πίτπθείς. § ανθρωπος ευπήσης. ⁓ **ρεζίδι** [ρζ. ρεζιδ, ρζ. ρεζιδ] ήτθ. **ρεζίδι** [ρεζιδ. ρζ. ρεζιδ] βλ. **ρεζίδικος.**

ρεζίδι Α. **φεζίτη,** ήτθ. καταδάπεδις, πίτπ. **δείς:** ⁓ δλγιλ δάπτης πίτπθείς. § ανθρωπος ευπήσης. ⁓ **ρεζίδικος** [ρζ. ρεζιδ, ρζ. ρεζιδ] ήτθ. **ρεζίδι** [ρεζιδ. ρζ. ρεζιδ] βλ. **ρεζίδικος.**

ρεζίδι Α. **φεζίτη,** ήτθ. καταδάπεδις, πίτπ. **δείς:** ⁓ δλγιλ δάπτης πίτπθείς. § ανθρωπος ευπήσης. ⁓ **ρεζίδικος** [ρζ. ρεζιδ, ρζ. ρεζιδ] ήτθ. **ρεζίδι** [ρεζιδ. ρζ. ρεζιδ] βλ. **ρεζίδικος.**

ρεζίδι Α. **φεζίτη,** ήτθ. καταδάπεδις, πίτπ. **δείς:** ⁓ δλγιλ δάπτης πίτπθείς. § ανθρωπος ευπήσης. ⁓ **ρεζίδικος** [ρζ. ρεζιδ, ρζ. ρεζιδ] ήτθ. **ρεζίδι** [ρεζιδ. ρζ. ρεζιδ] βλ. **ρεζίδικος.**

ἤτοι ἐφάνη ὅτι παραδέχεται· § κατὰ τὸ σχῆμα, τὴν γραφὴν λέξεως, τὴν εἰκόνα.

رسمجی T. **ρεσιμ-τζί,** ὄν. σχεδιογράφος, ἰχνογράφος, ζωγράφος, φωτογράφος.

رسمسز T. **ρεσιμ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ εἰκόνων, σχεδίων· § ἐπθ. καὶ ἐπρ. ἄνευ ἐθιμοτυπιῶν, ἐλευθέρως.

رسملی T. **ρεσιμ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων εἰκόνα, εἰκονογραφημένος : غز— ἐφημερὶς εἰκονογραφημένη.

رسمی A. **ρεσιμ-ί,** ἐπθ. ἐπίσημος, τυπικός: اعلان — قرار ἀπόφασις ἐπίσημος· ‖ — ἐπίσημος κοινοποίησις· §[γραμ.] γράμμα γραφόμενον μὲν ἐν ἀραβικαῖς τισι λέξεσι, μὴ προφερόμενον δέ· ‖ — غیر **γάϊρι ρεσμί,** ἀνεπίσημος· § θ. رسمیه : — معامله ἐνέργεια ἢ πρᾶξις ἐπίσημος· ‖ — هندسهٔ γεωμετρία περιγραφικὴ ἢ παραστατική· ‖ — البسهٔ ἐπίσημος στολὴ [βαθμούχου]· ‖ — تحاریرهٔ ἐπίσημος ἀλληλογραφία.

رسمیات A. **ρεσιμ-ιγιάτ** [πλθ. τοῦ رسمیه] ὄν. θ. ἐπίσημοι ὑποθέσεις· § διατυπώσεις.

رسمیت A. **ρεσιμ-ιγέτ,** ὄν. θ. ἐπισημότης: ایشی — دوکمك ἔφρω **[τὸκμὲκ]** τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐπισημότητα, παρὰ τῇ ἀρχῇ.

رسن Π. **ρεσέν,** ὄν. σχοινίον, κάλως.

رسنبند Π. **ρεσὲν-πέντ,** ἐπθ. προσδεδεμένος διὰ κάλω [ἐπὶ πλοίων].

رسوا Π. **ρσβά,** καὶ رسوای **ρσβάϊ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων ὑπόληψιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, αἴσχιστος, ἄτιμος, δυσφημούμενος : مرتبهٔ رسوا ἄτιμος δωροδόκος· ‖ رسوای عالم θέατρον τοῦ κόσμου, ἤτοι ὁ παρὰ πάντων τῶν ἀνθρώπων καταφρονούμενος· ‖ کندینی رسوا ایتدی κατέστησεν ἑαυτὸν θέατρον τοῦ κόσμου.

رسوالق T. **ρσβα-λήκ,** ἢ رسوایلق **ρουσβαϊ-λήκ,** ὄν. αἶσχος, ἀτιμία, ὄνειδος, δυσφημία.

رسوایی Π. **ρουσβα-γί,** ὄν. συνών. προηγ.

رسوب A. **ρσβούπ,** ὄν. ὑφίζησις, ὑποστάθμη : خمر — ὑποστάθμη οἴνου.

رسوخ A. **ρσβούχ,** ὄν. ἐδραίωσις, εὐστάθεια, σταθερότης : اعتقاد — ἐδραίωσις πεποιθήσεως· § τριβή, ἄσκησις, πολυμάθεια: پیدا ایلدی — مسلکنده پك زیاده ἀπέκτησε μεγάλην τριβὴν ἐν τῷ σταδίῳ αὐτοῦ· ‖ ایکك کسب — ἀποκτῶ ἐδραίωσιν, ἐδραιοῦμαι, ἢ ἀποκτῶ τριβήν.

رسول A. **ρεσοὺλ** [ρζ. رسل] ὄν. ἀπεσταλμένος, πρεσβευτὴς [σπν.]· § διάγγελος, ἀπεσταλμένος ὅπως ἀγοράσῃ ἢ πωλήσῃ τι [βλ. رؤیت]· § ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, προφήτης: ‹ω|— **ρεσούλου-λλάχ,** ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ [Μωάμεθ]· § πλθ. رسل **ρσβὸλ** καὶ رسال **ρσβσλά.**

رسوم A. **ρσβσὺμ** [πλθ. τοῦ رسم **ρεσὺμ**] ὄν. δασμοί, ἔμμεσοι φόροι, τέλη [βλ. ویرکو، تکالیف]: سته— ξ **[σιττὲ]** ἔμμεσοι φόροι· ‖ — تحصیل εἴσπραξις ἐμμέσων φόρων· § κανόνες, τάξεις, ἐθιμοτυπίαι· § δ' πλθ. رسومات βλ.

رسومات A. **ρσβσουμὰτ** [δ' πλθ. τοῦ رسوم **ρσβσὺμ**] ὄν. θ. δασμοί, τέλη: — داڑه‌سی **ρσβσουμὰτ ταϊρεσί,** ἢ ἁπλῶς **ρσβσουμάτ,** τμῆμα τῶν ἐμμέσων φόρων· ‖ امانی — ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις τῶν ἐμμέσων φόρων· ‖ امینی — ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν ἐμμέσων φόρων, ἤτοι τοῦ τελωνίου· ‖ مأموری — ὑπάλληλος τελωνείου.

رسومی A. **ρσβσουμ-ί,** ἐπθ. τελωνιακός· § θ. رسومیه : جمعیت — συμβούλιον τῆς Κεντρικῆς Διευθύνσεως τῶν ἐμμέσων φόρων.

رسی A. **ρεσίϊ** [ρζ. رسو] ἐπθ. ὁ σταθερὸς εἰς τὰς ἀρχάς του [ἐπὶ καλοῦ ἢ κακοῦ].

رسید Π. **ρεσὶτ** [ἀόρ. τοῦ رسیدن **ρεσιτέν** = φθάνειν] λέξις τιθεμένη ἐν λογιστικῷ βιβλίῳ παρά τινι ποσῷ ὅπως δείξῃ ὅτι τὸ ποσὸν ἐπεστράφη, διαγραφή. ‖ Ρμ. ایکی — σημειῶ ὡς ἀνωτέρω τὴν ἐπιστροφὴν ποσοῦ δανεισθέντος, διαγράφω : بز ویرمیه‌لم پاره‌یی سن بو — ἡμεῖς ἂς μὴ δώσωμεν τὸ ποσόν· ایت بورجی σὺ τὸ χρέος τοῦτο διάγραψον.

رسیده Π. **ρεσιτὲ** [μτχ. τοῦ رسیدن **ρεσιτὲν** φθάνειν] ὁ φθάς, ἀφιχθείς : پیام — ἡ ἀφιχθεῖσα εἴδησις. ‖ Ρμ. اولق — φθάνω: حد ختام اولق — **ρεσιτέϊ χάττι χητὰμ ὁλμάκ,** φθάνω τὸ ὅριον τῆς λήξεως, λήγω, περατοῦμαι· ‖ دست تعظیم اولق — **ρεσιτέϊ τέστι τ'αζὶμ ὁλμάκ,** φθάνω εἰς τὴν χεῖρα τοῦ σεβασμοῦ, λαμβάνομαι εὐσεβάστως [ἐπὶ ἐπιστολῆς, διατάγματος]· § ὥριμος: — میوهٔ καρπὸς ὥριμος· ‖ — **تو νεβ ρεσιτέ,** νεαρός [νεωστὶ φθάς] βλ. λ.

رسیس A. **ρεσίς,** ὄν. πρόδρομος, ἤτοι σημεῖον προαγγέλον ἀσθένειαν [ἰατ.].

رسیسی A. **ρεσισ-ί,** θ. رسیسیه **ρεσισ-ιγὲ** [ἐκ τοῦ προηγ. βλ.] ἐπθ. προδρομικός.

رسیل A. **ρεσὶλ** [ρζ. رسل] ἐπθ. καὶ ὄν. ἀπεσταλμένος, πρεσβευτής.

رش A. **ρεὰς,** ρ. ἀφ. ραντισμός, ράντισις: — کلاب ράντισις ροδοστάγματος· ‖ — دموع ραντισμὸς δακρύων· § ψιλὴ βροχή, ψεκάς.

رشاد A. **ρεσὰτ** [ρζ. رشد] ρ. ἀφ. τὸ εὑρίσκειν τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν καὶ μὴ παρεκκλίνειν ἀπ' αὐτῆς, ἐχεφροσύνη : — مسلك τὸ βαίνειν τὴν εὐθεῖαν, ὁδὸς εὐθύτητος.

رشادت A. **ρεσατέτ,** ἐσφαλμένον ἀντὶ رشاد

رشادتلو T. **ρεσατετ-λοῦ,** ἐπθ. ὁ γινώσκων καὶ δεικνύων τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ποδηγέτης· τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος ἐν τῇ ἐπιστολιμαίᾳ γλώσσῃ εἰς Σέϊχας, ἤτοι ἀρχηγοὺς Τεκέδων [تکه].

رشاش A. **ρεσάς,** καὶ τὸ θ. رشاشه **ρεσασὲ** [ρζ. رش] ὄν. ράντισμα: رشاشهٔ ما ράντισμα ὕδατος.

رشته Π. **ριστέ,** ὄν. νῆμα, κλωστή : ء — حیات **ριστέϊ χαγιάτ,** τὸ νῆμα τοῦ βίου· ‖ ء — سکوت τὸ νῆμα τῆς σιγῆς· ‖ ء — مناسبت ἢ علاقه τὸ νῆμα τῆς σχέσεως, σχέσις· ‖ ء — قطع مناسبت ἢ سکوت ἢ حیات κόπτω τὸ νῆμα τοῦ βίου, ἢ τῆς σιγῆς, ἢ τῆς σχέσεως, ἤτοι φονεύω, ἢ διακόπτω τὴν σιγήν, ἢ τὰς σχέσεις.

رشته‌خانه Π. **ριστε-χανέ,** ὄν. νηματουργεῖον: ء عامره — Αὐτοκρατορικὸν νηματουργεῖον.

رشح A. **ρεσχ,** ἀφ. ἐφίδρωσις : بدن — ἐφίδρωσις τοῦ σώματος **[πετέν]**· ‖ انا — ἐφίδρωσις ἀγγείου **[ινά].**

رشحه A. **ρεσχά** [ρζ. رشح] ὄν. θ. ἱδρώς, σταγών: حامه ء — σταγὼν καλάμου, γραφόμενον· ‖ پاش — **ρεσχά-πάς,** ὁ σταγόνας διαχέων, ἐνσταλάζων: پاش تسلیت اولور — قلب الحزینه **κάλπι ἐλιμινὲ ρεσχά-πάσι τεθλιγὲτ ὁλούρ,** εἰς τὴν τεθλιμμένην καρδίαν αὐτοῦ ἐνσταλάζει σταγόνα παραμυθίας· § πλθ. رشحات.

رشد A. **ρσδ,** ἀφ. τὸ εὑρίσκειν καὶ ἀκολουθεῖν τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, εὐθύτης, καλὴ διαγωγή: — اهل ἔχλι **ρσδέ,** ἄνθρωπος τῆς εὐθύτητος· § ἐχεφροσύνη, ὀρθοφροσύνη : صغیرك — ی ثابت اولق ἀποδεικνύεται ἡ ὀρθοφροσύνη τοῦ ἀνηλίκου· ‖ سن — **σίννι ρσδέ,** ἡλικία τῆς ὀρθοφροσύνης, ἐφηβικὴ ἡλικία· βλ. رشید .

رشدی A. **ρσδέ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ εὐθύτητι, τῇ καλῇ διαγωγῇ, τῇ ἐχεφροσύνῃ, τῇ ἐφηβικῇ ἡλικίᾳ : — مکتب σχολὴ διὰ τοὺς φθάσαντας τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, ἤτοι ἀστικὴ σχολή· § θ. رشدیه.

رشدیه A. **ρσδέι-γέ** [θ. τοῦ رشدی] ὄν. θ. ἀστικὴ σχολή, ἢ ἀστικαὶ σχολαί, ἀντὶ — مکاتب **μεκτατὶπι ρσδέι-γέ.**

رشف A. **ρεσὲφ,** ρ. ἀφ. ἀπορρόφησις: زلال — ἀπορρόφησις καθαροῦ ὕδατος **[ζελλάλ]**· ‖ ی — شراب ῥόφησις οἴνου. ‖ Ρμ. ἀπορροφῶ [αἰτ.]: ایدر — سونکر صویی ὁ σπόγγος ἀπορροφᾷ τὸ ὕδωρ· ‖ βλ. نشف .

رشك Π. **ρεσὲκ,** ὄν. φθόνος, ζηλοτυπία.

رشك‌انداز Π. **ρεσὲκ-ενταζ,** ἐπθ. ὁ ρίπτων ἤτοι προξενῶν φθόνον.

رشك‌آور Π. **ρεσὲκ-αβέρ,** ἐπθ. ὁ φέρων φθόνον, ὁ ἐπισύρων τὰ βλέμματα τοῦ φθόνου καὶ τῆς ζηλοτυπίας, ἐπίφθονος : — جهان ὁ ἐπισύρων τὰ βλέμματα τῆς ζηλοτυπίας τοῦ κόσμου, ἐπίζηλος, ἐπίφθονος πᾶσι.

رشمه T. **ρεσμέ,** ὄν. χαλινὸς ἐξ ἀλύσεως ἀναρτώμενος ὡς κόσμημα ἐπὶ τῆς ρινὸς τοῦ ἵππου.

رشوت A. **ρισβέτ,** ὄν. θ. δωροδοκία : — المق ἢ جك τρώγω ἢ λαμβάνω δῶρα, δωροδοκοῦμαι· ‖ یدیرمك ἢ ویرمك — δῶρα δίδω ἢ προσφέρω, δωροδοκῶ· ‖ ایله قزانمق — ایشی κερδίζω τὴν ὑπόθεσιν διὰ δωροδοκίας· ‖ ه — طیانامامق δὲν δύναμαι ν' ἀνθέξω εἰς τὴν δωροδοκίαν.

رشوتجی T. **ρισβετ-τζί,** ὄν. δωροδόκος, ὁ δωροδοκούμενος.

رشوتلی T. **ρισβετ-λί,** ἐπθ. ὁ ἐκτελούμενος διὰ δωροδοκίας [ἐπὶ ὑποθέσεως].

رشید A. **ρεσὶδ** [ρζ. رشد] ἐπθ. ὁ ἀκολουθῶν τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἐχέφρων, ὀρθόφρων: — بالغ ἐνῆλιξ ἐχέφρων, μὴ σπαταλῶν

τὴν περιουσίαν του· ‖ ⸗ غیر **γάϊρι ρεϊτ,** ὁ μὴ ἐχέφρων·§ὁ δεικνύων τὴν εὐθεῖαν ὁδόν· رب ⸗**ράπτι ρεϊτ,** ὁ Θεὸς ὁ ποδηγετῶν § ὄν.κ Ροζέτη, πόλις τῆς Αἰγύπτου: پرنجی ⸗ὄρυζα Ροζέτης.

رشيديه } A. **ρεϊτ-ιγέ,** ὄν. θ. εἶδος γλυκύσματος [χαλβᾶ] ὀνομασθὲν οὕτω ἐκ τοῦ Καλίφου Χαροὺν-Ρεϊτ.

رشيق } A. **ρεϊκ**[ρζ. رشق] ἐπθ. ὁ ἔχων ἀνάστημα σύμμετρον: ⸗جوان νέος ἔχων σύμμετρον ἀνάστημα· ‖ القد — **ρεϊκου-λ-κάτ,** ὁ συμμέτρου ἀναστήματος.

رشيم } A. **ρεϊμ,** ὄν. βλάστημα, ἔμβρυον [βοτ.]: حیطی ⸗ **ρεϊμι χαϊτί,** νεόβλαστον· ‖ ذوالجذير ⸗ **ρεϊμι ζοῦ-λ-δζζεῖρ,** ριζόβλαστον· ‖ خارجی ⸗ **ρεϊμι χαριδζί,** ἔμβρυον ἐξωτερικόν· ‖ منحنی ⸗ **ρεϊμι μῦνχανί,** κυρτέμβρυον· ‖ — فصيله قائمة ال **φασιλέϊ καϊμετῦ-ρεϊμ,** δεξιέμβρυον· ‖ صغير ⸗ **ρεϊμι σαγήρ,** ἐμβρύδιον.

رشيمى } A. **ρεϊμι-ί,** ἐπθ. ὁ τοῦ ἐμβρύου [βοτ].

رصاد } A. **ρεσάτ** [ρζ. رصد] ὄν. ὁ ποιῶν ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, ἀστρονόμος, ἀστεροσκόπος.

رصاص } A. **ρεσάς,** ὄν. μόλυβδος, κασσίτερος: ابيض ⸗ **ρεσάσι ἐπγιάζ,** κασσίτερος· ‖ اسود ⸗ **ρεσάσι ἐσβέτ,** μόλυβδος· ‖ حض اول ⸗ **χούμζι ἐσβέλι ρεσάς,** πρωτοξείδιον μολύβδου· ‖ حض اخير ⸗ ὑπεροξείδιον μολύβδου.

رصاصى } A. **ρεσασ-ί,** ὄν. γανωτής.

رصافت } A. **ρεσαφέτ,** ὄν. θ. συνών. رصانت βλέπε.

رصانت } A. **ρεσανέτ,** ὄν. θ. στερεότης: ⸗ بنا στερεότης οἰκοδομῆς.

رصانتلى } T. **ρεσανετ-λί,** ἐπθ. στερεός· βλ. رصين.

رصايع } A. **ρεσαΐ,** πλθ. τοῦ رصيعه βλ.

رصد } A. **ρεσάτ,** ρ. ἀφ. κατασκόπευσις· § ἀστεροσκόπησις: كواكب ⸗ παρατήρησις ἀστέρων **[κεβακίτ]**· ‖ ⸗ اهل **ἔχλι ρεσάτ,** ἀστεροσκόπος [βλ. هيئت]. ‖ Ρμ. ἀστεροσκοπῶ, ποιῶ παρατηρήσεις ἀστρονομικάς·§πλθ. رصدات **ρεσατάτ.**

رصدخانه } Π. **ρεσατ-χανέ,** ὄν. ἀστεροσκοπεῖον : عامره ⸗ Αὐτοκρατορικὸν ἀστεροσκοπεῖον[ὀθωμανικόν].

رصدكاه } Π. **ρεσατ-γκιάχ,** ὄν. ταὐτὸ τῷ رصدخانه βλ.

رصدى } A. **ρεσατ-ί,** ἐπθ. ἀστρονομικός· § θ. رصدیه: ⸗ آلات ἀστρονομικὰ ἐργαλεῖα· ‖ ⸗ تدقيقات ἀστρονομικαὶ παρατηρήσεις.

رصف } A. **ρέσφ,** ρ.ἀφ.στρῶσις λιθοστρώτου.

رصف } A. **ρεσάφ,** καὶ θ. رصاص **ρεσαφέ,** ὄν. λιθόστρωτον § πλθ. رصفات **ρεσαφάτ:** ⸗ تنظيم τακτοποίησις λιθοστρώτων.

رصيعه } A. **ρεσι'ά,** ὄν. θ. ἅλος ἔχων πλατεῖαν κιτρίνην κεφαλὴν καὶ χρησιμεύων πρὸς στολισμόν [βλ. قباره]·§πλθ. رصايع **ρεσαΐ :** ⸗ لجام ἅλοι τοιοῦτοι χαλινοῦ **[λιδζάμ].**

رصيف } A. **ρεσίφ** [ρζ. رصف] ἐπθ. συνών. رصين βλ.

رصين } A. **ρεσίν** [βλ. رصانت] ἐπθ. στερεός, ὀχυρός: ⸗ بنای οἰκοδομὴ στερεά·§θ. رصينه: — **قلعهٔ καλάϊ ρεσινέ,** φρούριον ὀχυρόν.

رض } A. **ράτ,** ὄν. θλάσις, σαρκόθλασις, μώλωψ [ιατρ.].

رضا } A. **ριζά,** ρ.ἀφ. συγκατάθεσις, συναίνεσις: ⸗ تحصيل ἀπόκτησις ἤτοι λῆψις συγκαταθέσεως· ‖ ى طرفين - συναίνεσις τῶν δύο μερῶν **[ταραφέϊν]**· ‖ ى — يدك συγκατάθεσις τοῦ πατρός· ‖ ى اولق — ὑπάρχει ἡ συγκατάθεσίς τινος, συγκατατίθεται· ‖ [δοτ.]: بوكا م يوقدر δὲν ὑπάρχει συγκατάθεσίς μου εἰς τοῦτο, δὲν συγκατατίθεμαι εἰς τοῦτο· ‖ باقامق سنه — πράττω τι χωρὶς νὰ λάβω ὑπ'ὄψει τὴν συγκατάθεσιν ἢ μή τινος· ‖ الله رضاء **ριζάεν λίλλαχι,** ἢ — الله سيچون δι' ἀγάπην θεοῦ! πρὸς Θεοῦ! ‖ ⸗ حسن **χῦσνι ριζά,** ἐλευθέρα θέλησις.

رضاء } A. **ριζά'εν,** ἐπρ. ἑκουσίως, τῇ συγκαταθέσει· βλ. رضا.

رضاجو } Π. **ριζα-δζοῦ,** ἐπθ. ὁ ζητῶν ἢ προσπαθῶν νὰ εὐχαριστήσῃ, ἱκανοποιήσῃ τινά.

رضاجويانه } Π. **ριζα-δζουγανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων τῷ προσπαθοῦντι νὰ εὐχαριστήσῃ, ἱκανοποιήσῃ, περιποιητικός· § ἐπρ. περιποιητικῶς.

رضاداده } Π. **ριζα-τατέ,** ἐπθ. ὁ δοὺς συγκατάθεσιν, συγκατατεθείς.

رضاع } A. **ρεζά'** καὶ **ριζά',** καὶ θ. رضاعت **ρεζα'άτ,** ἀφ. θηλασμός [ἐκ μέρους βρέφους]: سن رضاعتی θηλασμὸς βρέφους· ‖ پارچه كيچيدى παρῆλθε τὴν ἡλικίαν **[σὶνν]** τοῦ θηλασμοῦ.

رضام } A. **ριζάμ,** πλθ. τοῦ رضم βλ.

رضفه } A. **ρατφέ,** ὄν. θ. μύλη, ἐπιγονατὶς· συνών. ركبه.

رضفى } A. **ρατφί,** θ. رضفيه **ρατφι-γέ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ὁ τῆς μύλης, ἐπιγονατίδος, ἐπιγονατικός.

رضمه } A. **ραζμέ,** ὄν. θ. μέγας λίθος πρὸς οἰκοδομὴν κτλ. § πλθ. رضام **ριζάμ.**

رضوان } A. **ριτβάν** [ρζ. رضو ، رضاء]ἀφ. συναίνεσις, συγκατάθεσις, εὐχαρίστησις: الله عليه — **ριτβάν ἄλλαχου ἀλέϊχι,** ἡ εὐχαρίστησις τοῦ Θεοῦ ἐπ'αὐτόν, εἴη εὐχαριστημένος ὁ Θεὸς ἀπ' αὐτοῦ [εὐχὴ λεγομένη περὶ τῶν συντρόφων τοῦ Μωάμεθ· βλ. καὶ رضى]·§ ὄνομα ἀγγέλου φύλακος τοῦ παραδείσου κατὰ τὴν μουσουλμανικὴν πίστιν.

رضى } A. **ρατιγία** [γ΄ πρόσ. ἀορ.] εἴη εὐχαριστημένος : عنه الله — **ρατιγιά λλαχου ἄν-χῦ,** εἴη εὐχαριστημένος ὁ Θεὸς ἀπ' αὐτοῦ·[ἐπὶ γυναικός, عنها **ἄν-χα,** ἀπ'αὐτῆς· ἐπὶ πολλῶν ἀνδρῶν, عنهم **ἄν-χῦμ,** ἀπ' αὐτῶν· ἐπὶ δύο ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, عنهما **ἀν-χῦμά**]· ἡ φράσις αὕτη τίθεται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα συντρόφου ἢ συγγενοῦς τοῦ Μωάμεθ· βλ. ترضيه.

رضيع } A. **ρεζί'** [ρζ. رضع, βλ. رضاع] ἐπθ. ὁμογάλακτος ἀδελφός· νήπιον θηλάζον· § θ. رضيعه .

رطابت } A. **ρετατέτ,** συνών. رطوبت βλ.

رطانت } A. **ρετανέτ,** ἀφ. θ. τὸ ὁμιλεῖν ἄλλην ἢ τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν.

رطب } A. **ράτ,** ἐπθ. νωπός, πρόσφατος, ἀπαλός: ميوه **μεϊβέϊ ράτ,** καρπὸς νωπός· ‖ جسم ⸗ σῶμα ἀπαλόν· ‖ ياس — و **ρατ-ου-γιατίς,** νωπὸς καὶ ξηρός, ἤτοι κατάλληλος καὶ ἀκατάλληλος, ἀρρητ' ἀθέμιτα, ἀνοησίαι· ‖ اللسان — **ράτου-λ-λισάν,** οὗ ἡ γλῶσσα νωπή, ἤτοι εὔρεν ἡδονήν, τέρψιν: دماسيله اولق — اللسان ἡδύνω τὴν γλῶσσαν διὰ τῆς εὐχῆς.

رطب } A. **ρετάτ,** ὄν. τὸ λέγειν ὅ,τι ἔλθῃ εἰς τὴν γλῶσσαν ὀρθὸν ἢ μή, μωρολογία: — مبتلای ἐπιρρεπὴς εἰς τὴν μωρολογίαν.

رطل } A. **ρϊτλ** ἢ **ράτλ,** ὄν. εἶδος ἀρχαίου μέτρου βάρους· βλ. بطمان· §μέγα κύπελλον, κύλιξ [ποιητ.] : پاپی صون بزه كيتسون — κύπελλον βαθμηδὸν πρόσφερε **[σὸν]** ἡμῖν, ἵνα παρέλθῃ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ἡ λύπη **[ἐλέϊμ]**· ‖ كران ⸗ **ρϊτλι γκιράν,** βαρὺ κύπελλον.

رطوبت } A. **ρῦτουτέτ,** ὄν. θ. ὑγρασία: ⸗ هوا ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας· ‖ موقعيه ⸗ τοπικὴ ὑγρασία.

رطوبتلى } T. **ρῦτουτετ-λί,** ἐπθ. ὑγρός: — هوا ὑγρὸς καιρός.

رطيب } A. **ρετιτ** [ρζ. رطب] ἐπθ. ὑγρός ī بر محل — τόπος ὑγρός· ‖ ⸗ چشم ὀφθαλμὸς ὑγρός· ‖ συνών. رطب **ράτπ.**

رعاف } A. **ρῦ'άφ,** ἀφ. ρινορραγία ἢ ἐπίστα-ξις [ιατ.].

رعام } A. **ρῦ'άμ,** ὄν. κόρυζα, βλέννα κ.μύξα [ιατ.].

رعايا } A. **ρε'αγιὰ** κ. **ραγιά** [πλθ. τοῦ رعيه **ρεϊγέ**]ὄν.θ.ποίμνια·§ὑπήκοοι μὴ μουσουλμάνοι φόρου ὑποτελεῖς [ἀντίθ. برايا] : ترفيه ⸗ **τερφίχι ρεαγιά,** τὸ παρέχειν τοῖς ὑπηκόοις τὰ μέσα τῆς ἀνέσεως, τῆς εὐζωΐας.

رعايت } A. **ρι'αγέτ,** ρ.ἀφ.θ.προσοχή, τήρησις, τιμή, σέβας, ὑπόληψις, καλὴ ὑποδοχὴ [δοτ.]: — قاعده ه تήρησις τοῦ κανόνος· ‖ — عادته تήρησις τοῦ ἔθους. ‖ Ρμ.τηρῶ, προσέχω, λαμβάνω ὑπ'ὄψει, τιμῶ, σέβομαι, ὑποδέχομαι καλῶς[δοτ.]: ايتمك — بر آدمه τιμῶ ἄνθρωπον, ποιῶ αὐτῷ καλὴν ὑποδοχήν.

رعايةً } A. **ρι'άγετ-εν,** ἐπρ. πρὸς τήρησιν, πρὸς τιμήν, ἐκ σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως[δοτ]: — اكا ἐκ σεβασμοῦ πρὸς αὐτόν.

رعايتجى } T. **ρι'αγετ-δζί,** ἐπθ. ὁ ὑποδεχόμενος καλῶς καὶ ἀπονέμων τὰς προσηκούσας τιμάς, ὁ τιμῶν.

رعايتسز } T. **ρι'αγετ-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ τιμῶν, ὁ μὴ σεβόμενος, ὁ μὴ ἀπονέμων τὴν προσήκουσαν τιμήν, ἀνευλαβής· § ὁ μὴ ἀπολαύων τιμῆς, ὑπολήψεως.

رعایتسزلك Τ. **ρι'αγετ-σιζλίκ,** ὄν. ἔλλειψις σεβασμοῦ, ἀνευλάβεια, τὸ μὴ ἀπονέμειν τὴν προσήκουσαν τιμήν.

رعایتكار Π. **ρι'αγετ-κιάρ,** ἐπθ. ὁ τιμῶν, σεβόμενος, καλῶς ὑποδεχόμενος.

رعایتكارانه Π.**ρι'αγετ-κιαρανέ,**ἐπθ. ὁ ἁρμόζων τῷ τιμῶντι, σεβομένῳ, τῷ καλῶς ὑποδεχομένῳ, περιποιητικός·§ ἐπρ. μετὰ σεβασμοῦ, τιμῆς, καλῆς ὑποδοχῆς.

رعایتلی Τ.**ρι'αγετ-λί,**ἐπθ.ὁ ἀπονέμων τὴν προσήκουσαν τιμήν, ὁ σεβόμενος, καλῶς ὑποδεχόμενος· § ὁ ἀπολαύων τιμῆς,σεβασμοῦ, σεβαστός.

رعب Α. **ρσ'ͤπ,** ὄν. φόβος, τρόμος:— باعث **πα'ͤϊσι ρσ'ͤπ,** πρόξενος τρόμου·‖ — مشركين ὁ τρόμος τῶν πολυθεϊστῶν **[μσ̔ρικίν].**

رعد Α. **ρά'τ,**ὄν.βροντή: و برق — **ρά'ͤ-συ-πέρκ,** βροντὴ καὶ ἀστραπή.

رعدانداز Π. **ρά'ͤ-ενͤτάζ,** ἐπθ. ὁ ῥίπτων βροντάς, βροντῶν,ὁ ἐκρηγνύμενος μετὰ πατάγου ὁμοιάζοντος πρὸς βροντήν.

رعشه Α. **ρα'σέ,** ὄν.θ. τρόμος, ῥῖγος, ψρίκη, σπασμός: بدن ء—ῥῖγος τοῦ σώματος **[πεͤτέν].**

رعشه‌دار Π. **ρα'σε-τάρ,** ἐπθ. τρέμων, ριγῶν : دست ـر χεὶρ τρέμουσα.

رعنا Α. **ρα'νὰ** [θ. τοῦ ارعن **ἐρ'άν**] ἐπθ. ὡραῖος, ἐξαίρετος, χαρίεις: سرو ـر **σέρ-βι ρα'νά,** κυπάρισσος ὡραία·‖— محبوبهٔ ἐρωμένη ὡραία· ‖ — گل ـر ῥόδον τὸ ἥμισυ ἐρυθρόν, τὸ ἥμισυ κίτρινον,ἢ ῥόδον ὡραῖον §ἐπρ.καλῶς: معلومكزدركه — καλῶς γινώσκετε ὅτι. [Ἡ λέξις αὕτη ὡς θηλυκὸν τοῦ ارعن σημαίνει κυρίως γυνὴ εὐήθης· οὐχ'ἧττον παρὰ ποιηταῖς εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ καλοῦ, ὡς κοσμητικόν].

رعوم Α. **ρε'οὐμ** [βλ. رعام] ἐπθ. μυξόῤῥους, μυξώδης, βλεννώδης, κ. μυξιάρης.

رعونت Α. **ρσ̔'ουνέτ,** ὄν. θ. εὐήθεια, βλακεία, ἀδεξιότης·§ συμπεριφορὰ ἐπαχθής, δυσάρεστος.

رعی Α. **ρά'ϊ,**ῥ.ἀφ.βόσκησις : اغنام ـر—βόσκησις προβάτων, ποιμενικὸς βίος· ‖ حيوانات—ی βόσκησις ζώων.‖ Ρμ. βόσκω, ποιμαίνω [αἰτ.]: اغنام—اغتك βόσκω πρόβατα·§ὑποταγὴ ἠττηθέντος : ويرمك—ὑποτάσσομαι.

رعیب Α. **ρε'ͤϊπ** [ῥζ. رعب] ἐπθ. πεφοβισμένος· συνών. مرعوب.

رعیه Α. **ρε'ͤϊγέ** ἢ رعیت **ρε'ͤϊγέτ** [ῥζ. رعی]ὄν. θ. ποίμνιον [σπν.]· § ὑπήκοοι: رعیت ـر ὑπήκοοι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους· § πλθ. رعایا **ρε'αγιά,** κ. **ραγιά·** βλ.

رغاوی Α. **ρεγαβὶ** [ῥζ. رغو] ἐπθ. ἀφρώδης [ἰατ.].

رغائب Α. **ρεγαΐπ** [πλθ.τοῦ رغیبه]ὄν.θ.δῶρα ἄφθονα [σπν.]:—ليله ἡ νὺξ τῶν δώρων,ἤτοι ἡ ἱερὰ παρὰ μωαμεθανοῖς νύξ,καθ' ἣν ἡ μήτηρ τοῦ Μωάμεθ 'Αμινὲ ἔμεινεν ἔγκυος, ἡ σύλληψις τοῦ Μωάμεθ.

رغبت Α. **ραγπέτ,** ῥ.ἀφ.θ.ἐπιθυμία, ἔφεσις, διάθεσις, κλίσις, ζήτησις, ὑπόληψις ἢ ὑποστήριξις εἰς σύγγραμμα, ἐφημερίδα κτλ. [δοτ.]: وارمی— ἔχετε ὄρεξιν; ἐπιθυμεῖτε νὰ σᾶς προσφέρω; ‖ ی یوقدر—ی وارثك اجرای انتقاله ὁ κληρονόμος δὲν ἔχει ἔφεσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μεταβιβάσεως, ἤτοι δὲν θέλει ἤδη νὰ ἐνεργήσῃ εἰς ὄνομα αὐτοῦ τὴν μεταβίβασιν τῶν ἀκινήτων τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ κληρονομικῶς· ‖ لری وار — صلحه ἔχουσιν ἔφεσιν πρὸς συμβιβασμόν· ‖ عامه‌یه مظهر اولمق ـر **ραγπέτι ἀμμεγὲ μαζχὰρ ὀλμάκ,**ἀξιοῦμαι τῆς γενικῆς ζητήσεως, ὑπολήψεως,ὑποστηρίξεως,καλῆς ὑποδοχῆς, εἶμαι περιζήτητος [ἐπὶ ἐμπορευμάτων, προϊόντων, συγγραμμάτων]·‖ی کسر اچمك— κόπτω, παραλύω τὴν ἔφεσιν, τὴν ἐπιθυμίαν· ‖ کوسترمك — ἢ اچمك اظهار—δεικνύω ἔφεσιν κτλ. ‖Ρμ. ἐπιθυμῶ, ἔχω κλίσιν, ὄρεξιν,ἔφεσιν,ζητῶ [δοτ.]·§ τιμή, περιποίησις,φιλοφρόνησις [δοτ.]: ایدر — مسافره περιποιεῖται τὸν φιλοξενούμενον· § πλθ. رغبات **ρεγαπάτ.**

رغبةً Α. **ράγπετ-εν,** ἐπρ. ἐξ ἐπιθυμίας, ἐφέσεως, κλίσεως κτλ. βλ. رغبت : — عبادت προσευχὴ γινομένη ἐξ ἐφέσεως.

رغبتسز Τ. **ραγπετ-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων ἐπιθυμίαν, κλίσιν, ἔφεσιν, διάθεσιν·§ ὁ μὴ ἔχων ζήτησιν, τιμήν, ὑπόληψιν.

رغبتسزلك Τ. **ραγπετσιζ-λίκ,** ὄν. ἔλλειψις ἐπιθυμίας, κλίσεως, ἐφέσεως, διαθέσεως, ζητήσεως,τιμῆς, ὑπολήψεως.

رغبتكار Π. **ραγπετ-κιάρ,** ὄν. ὁ ἔχων ἐπιθυμίαν, ἔφεσιν, ἐραστὴς ἐπιστήμης κτλ. § πλθ. رغبتكاران **ραγπετκιαράν.**

رغبتكارانه Π. **ραγπέτ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ ἔχοντι ἐπιθυμίαν, ἔφεσιν,διάθεσιν· § ἐπρ. μετ'ἐπιθυμίας, ἐφέσεως, ἢ ὡς ἀνήκει τῷ ἔχοντι ἔφεσιν, ἐπιθυμίαν.

رغبتلی Τ. ἢ رغبتلو **ραγπετ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐπιθυμίαν, κλίσιν,ἔφεσιν·§ ὁ ζητούμενος, ἐπιθυμητός·§ ἀξιότιμος, ἤτοι τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος πρὸς χριστιανοὺς μὴ ἔχοντας ἐπίσημον τίτλον, πρὸς ἐμπόρους κτλ.

رغد Α. **ρεγάτ,** ὄν.ἄνεσις βίου: معیشت ـر ἀφθονία τῶν πρὸς τὸ ζῆν, εὐμάρεια.

رغم Α. **ράγμ,** ὄν. πεῖσμα: ه ـر**ραγμινέ,** εἰς τὸ πεῖσμά του·‖ه ـر دهر بی ثباتك εἰς τὸ πεῖσμα τῆς ἀστάτου ἐποχῆς·‖العدو ـر على **ἀλγὰ ράγμι-λ-ἀπόββι,** εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ ἐχθροῦ.

رغماً Α. **ράγμ-εν,** ἐπρ. εἰς τὸ πεῖσμα : — ه‌یه **ράγμεν λὶ ἔνβιχι,** εἰς τὸ πεῖσμα τῆς ἐπάρσεως αὐτοῦ,πρὸς ἐξευτέλισιν αὐτοῦ·‖ [δοτ.]:—بسالتنه و شجاعت‌مه‌ب ὅλην τὴν ἀνδρείαν καὶ γενναιότητα αὐτοῦ.

رغمیات Α. **ραγμιγιὰτ** [ἐκ τοῦ رغم] ὄν. θ. πλθ. πείσματα, πράγματα γινόμενα ἐκ πείσματος.

رغیبه Α. **ρεγιπὲ** [ῥζ. رغب] ὄν. θ. τὸ εἰς ὃ ἔχει τις ἔφεσιν· § δῶρον ἄφθονον, πλούσιον·§ πλθ. رغائب **ρεγαΐπ·** βλ.

رغیف Α. **ρεγίφ,** ὄν. ἄρτος ἐν σχήματι δίσκου, πήτα· βλ. كرده.

رفات Α. **ρσφάτ,** ὄν. καὶ ἐπθ. ὁ σεσηπὼς καὶ κατακερματισθείς : — عظم ὀστοῦν **[ἀζμ]** σεσηπὸς κτλ.

رفاده Α. **ριφαπέ,** ὄν. θ. πτύγμα, ἤτοι δίπλωμα πανίου λινοῦ ἐπιτιθέμενον εἰς τὰς πληγάς· τ. باصق.

رفاقت Α. **ρεφακάτ,**ἀφ.θ. συντροφία,συνοδία, σχέσις: قدیم—παλαιὰ σχέσις·‖ حسب‌الرفاقه **χάσπε-ρ-ρεφακά,**ὡς ἀπαιτεῖ ἡ σχέσις, ὡς σύντροφος, συνάδελφος·‖ه ادبارنده‌ده اقبالنده‌ده ـر ایدی **ικπαληνπάτα ιπαρηνπάτα ρεφακατηνπὰ ιπὶ,** ἔν τε τῇ εὐτυχίᾳ καὶ τῇ δυστυχίᾳ αὐτοῦ ἦτο ἐν τῇ συντροφίᾳ του, ἦτο σύντροφός του κτλ. ‖ Ρμ. συνοδεύω [δοτ.].

رفاه Α. **ρεφάχ,** ὄν. ἄνεσις, εὐκολία [βίου]: حال ـر ἄνεσις καταστάσεως, εὐημερία· ولدی ناﷲ ایشلمسون ـر—ἄνεσις καὶ ἡσυχία· βλ. ἐπομ.

رفاهت Α. **ρεφαχέτ** καὶ رفاهیت **ρεφαχιγέτ,** ὄν. θ. συνών. رفاه ἄνεσις : رفاهیتی تأمین ایلدی ἐξησφάλισε τὴν ἄνεσίν του.

رفت Π. **ρὲφτ** [ἀόρ. τοῦ رفتن **ρεφτὲν**=ἀναχωρεῖν] λέξις σημειουμένη ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς μητρῴοις παρὰ τὸ ὄνομα στρατιώτου ἀπολυομένου ἐκ τῆς ὑπηρεσίας· § ἀναχώρησις [ἐν χρήσει ὁμοῦ μετὰ τῆς λ. آمد = ἔλευσις]: — و آمد **ἀμέτ ου ρέφτ,** ἔλευσις καὶ ἀναχώρησις,ἢ ἐπιστροφή.

رفت Π. **ρσφτ** [ἀόρ. τοῦ رفتن **ρσφτὲν**=σαροῦν] σάρωσις, σκούπισμα· ἐν χρήσει μετὰ τῆς συνωνύμου روب : و روب خانه — **ρσφτ ου ρούπι χανέ,** σάρωσις τῆς οἰκίας.

رفتار Π. **ρεφτ-άρ,** ὄν. βάδισμα, πορεία : ینه دقت ایت نه موزون! —παρατήρησον τὸ βάδισμά του· πόσον ἁρμονικὸν εἶναι!‖خوش —**χὸς-ρεφτάρ,**ὁ ἔχων ὡραῖον βάδισμα.

رفته Π. **ρεφτὲ** [μτχ.τοῦ رفتن **ρεφτὲν**=ἀναχωρεῖν] ἀναχωρήσας,παρελθών:—عمر ـر βίος παρελθών·‖ ـر ایام ἡμέραι παρελθοῦσαι· ‖ [ἐπρ.]: — — βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον.

رفتیه **ρεφτιγὲ** [βαρβαρισμὸς ἐκ τοῦ π. رفت μετὰ τῆς ἀραβ.καταλήξεως یه] ὄν.δικαίωμα ἐξαγωγῆς· ἀντίθετον آمدیه βλ.

رفث Α. **ρεφέ,** ὄν. ἀνηθικολογία,λόγος ἀνήθικος.

رفد Α. **ριφὲτ,** ὄν. δῶρον, φιλοδώρημα : ـر و فیر ἄφθονον δῶρον.

رفدان **ραφετάν,** βλ. رافدان .

رفرف Α. **ρεφρέφ,** καὶ θ. رفرف **ρεφρεφέ,** ὄν. πράσινον ὕφασμα πρὸς κατασκευὴν παραπετάσματος ἢ στρώσεως· § λεπτὸν μεταξωτὸν ὕφασμα· § κροσσὸς παραπετάσματος,καλύμματος·§στρωμνή,ἀνάκλιντρον**[μινπέρι],** μαξιλάριον· § δένδρον κομψὸν, οὗ οἱ κλῶνες κρέμανται μετὰ χάριτος, ὡς οἱ τῆς ἰτέας.

رفش Α. **ρέφ,** ὄν. δίκελλα, λίσγος: من ال الی العرش—**μίνε-ρ-ρέφι ἴλε-λ-ἄρσι,** ἀπὸ τῆς δικέλλης μέχρι τοῦ θρόνου [παροιμία ἐν χρήσει περὶ ἀνθρώπων οἵτινες ἀδύνατοι ὄντες ἐγένοντο πανίσχυροι τῇ εὐνοίᾳ τῆς τύχης].

رفش A. **ρεφέξ,** ὄν. τὸ ἔχειν μεγάλα ὦτα: عيب — τὸ ἐλάττωμα **[ἄϊπ]** τοῦ ὠταροῦ.

رفض A. **ρὲφ̀ζ** ἢ **ρεφέζ,** ρ. ἀφ. ἐγκατάλειψις· §τὸ εἶναι رافضى βλ.

رفع A. **ρέφ',** ρ. ἀφ. ὕψωσις: درجه — ὕψωσις βαθμοῦ, περιωπῆς ‖ صوت — ὕψωσις φωνῆς [ἔνστασις]· §ἀνάλψις: ى — حضرت مسيحك ἀνάλψις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· § ἄρσις: نزاع — **ρέφι νιζά',** ἄρσις ἔριδος, ἀποσόβησις· § ἀφαίρεσις, κατάργησις: رتبه — **ρεφ'ι ρστπέ,** ἀφαίρεσις βαθμοῦ· § [ἀριθμ.] ἐξαγωγὴ ἀκεραίου ἐκ καταχρηστικοῦ κλάσματος· § [γραμ.]: حالت — **χαλέτι ρέφ',** πτῶσις τῆς ἀραβικῆς ὀνομαστικῆς, ἤτοι συλλαβισμὸς τῆς ληγούσης μετὰ ζαμμὲ [βλ. جر καὶ نصب]· εἷς τῶν τριῶν τύπων τοῦ ἀορίστου. ‖ Ρμ. ὑψῶ, αἴρω, ἀφαιρῶ, καταργῶ [αἰτ.]: ايتمك — محاصره يى αἴρω τὴν πολιορκίαν.

رفعت A. **ριφ'ὰτ** [ρζ. رفع] ὄν. θ. ὕψωσις, ὕψος [βαθμοῦ, περιωπῆς] : مقام — ἢ منزلت ἢ جاه ὕψος θέσεως ἢ περιωπῆς.

رفعتلو T. **ριφα'τ-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ὑψηλῆς περιωπῆς, ἐνδοξότατος, ἤτοι τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος εἰς ταγματάρχας [بيكباشى] καὶ εἰς πολιτικοὺς ὑπαλλήλους τρίτου βαθμοῦ [مالیه **σαλιзέ**].

رفق A. **ρίφ̀κ,** ὄν. πρᾳότης, ἀγαθότης, εὐμένεια: ايتمك معامله يله—φέρομαι πρός τινα μετὰ πρᾳότητος, ἀγαθότητος.

رفقا A. **ρσφ̀εκὰ** [πλθ. τοῦ رفيق] ὄν. συνάδελφοι, σύντροφοι: ى كرام — **ρσφ̀εκάϊ κιράμ,** ἀξιότιμοι συνάδελφοι.

رفو Π. **ρεφοῦ,** ὄν. ἐπίρραμμα, ρύτισμα, ἤτοι ἐπιδιόρθωσις καέντος ἢ σχισθέντος ἐνδύματος εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ φαίνηται· ‖ كر — **ρεφοῦ-γκέρ,** ἀκεστής· τ. اوروجى βλ.

رفوشه Π. **ρεφουσέ,** ὄν. ἀστειότης· § ἁμάρτημα, πταῖσμα.

رفهان A. **ρεφ̀χάν,** συνών. رفاه καὶ رفيه βλ.

رفيع A. **ρεφί'** [ρζ. رفع] ἐπθ. ὑψηλός: بنای — οἰκοδομὴ ὑψηλή : الدرجات — **ρεφί'ου-τ-τερεζζάτ,** οὗ οἱ βαθμοὶ ὑψηλοί, ὑψηλῆς περιωπῆς· § θ. رفيعه : — رتبهٔ βαθμὸς ὑψηλός.

رفيق A. **ρεφ̀ὶκ** [ρζ. رفق , βλ. رفاقت] ὄν. σύντροφος, συνάδελφος : "خدمتِ غزته‌سى — μέλος ἢ συνάδελφος ἡμῶν **[ρεφικημὶζ]** ἐφημερὶς Χηδμέτ· ‖ شفيق — σύντροφος συμπαθητικός· ‖ [ιατρ.] ἐπιβοηθητικός· βλ. معين **μσῖν**· §θ. رفيقه : مشفقه — σύντροφος [σύζυγος] συμπαθοῦσα **[μσφ̀κά]**· § πλθ. رفق **ρσφ̀εκά.**

رفيه A. **ρεφὶχ** [ρζ. رفه, βλ. رفاه] ἐπθ. ὁ ἐν ἀνέσει ζῶν· βλ. رافه.

رق T. **ράκ,** μόριον· βλ. كر **ρέκ.**

رق A. **ράκκ,** ὄν. περγαμηνή, μεμβράνη, ἤτοι δέρμα χρησιμεῦον πρὸς γραφήν· § σελίς, λευκὴ σελίς.

رق A. **ρήκκ,** ὄν. θ. δουλεία· βλ. رقيت· § δοῦλος, δούλη.

رقاب A. **ρικὰπ** [πλθ. τοῦ رقبه **ρεκαπὲ**] ὄν. θ. αὐχένες, τράχηλοι.

رقابت A. **ρεκαπὲτ** [ρζ رقب] ὄν. θ. ἅμιλλα, συναγωνισμός, ἀντιζηλία : تجاريه آرەلرنده — μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχει ἅμιλλα· ‖ حسب الرقابه **χάσπε-ρ-ρεκαπέ,** ἕνεκα ἀμίλλης.

رقاد A. **ρσκάπ,** ὄν. ὕπνος : — ترك **τέρκι ρσκάπ,** ἀφύπνισις.

رقاص A. **ρεκκὰς** [ρζ. رقص] ὄν. χορευτής· § ἐκκρεμὲς ὡρολογίου.

رقاع A. **ρικά',** πλθ. τοῦ رقعه **ρσκὰ'** βλ.

رقامبيو Ιτ. **ρεκάμπιο** [ricambio] ὄν. ἐπισυναλλαγή, ἤτοι συναλλαγὴ δι' ἧς ὁ κομιστὴς πληρόνεται εἰς βάρος τοῦ ἐκδότου ἢ τινος τῶν ὀπισθογράφων τὸ κεφάλαιον διαμαρτυρηθείσης συναλλαγματικῆς, τὰ ἔξοδά του καὶ τὴν τιμὴν τῆς συναλλαγῆς.

رقائق A. **ρεκαΐκ** [πλθ. τοῦ رقيقه **ρεκηκὰ**] ὄν. θ. λεπτότης: شعريه — **ρεκαΐκι σι'ριγέ,** λεπτότητες ποιητικαί· ‖βλ. دقائق.

رقبا A. **ρσκαπὰ** [πλθ. τοῦ رقيب **ρεκήπ**] ὄν. ἀντίπαλοι, ἀντίζηλοι, ἀνταγωνισταί.

رقبه A. **ρεκαπέ,** ὄν. θ. αὐχήν, τράχηλος· § κυριότης, ἰδιοκτησία: اراضئ مملوكيك — سى يعنى ذاتى و ملكيتى صاحب و مالكى اولان كيمسه يه عائددر δηλαδὴ ἡ οὐσία καὶ ἡ ἰδιοκτησία αὐτῶν ἀνήκει τῷ κατόχῳ καὶ κυρίῳ αὐτῶν· §ٍδοῦλος, δούλη: — اعتاق ἢ كى **φὲκκ** ἢ **ιτάκι ρεκαπέ,** ἀπολύω

δοῦλον, δούλην· § πλθ. رقبات **ρεκαπάτ,** καὶ ἀνώμ. رقاب **ρικάπ.**

رقبي A. **ρεκαπὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. αὐχενικός, τραχηλικός: — تحت الجلد **ρεκαπὶϊ τάχτε-λ-δζίλτ,** τραχηλοϋποδερμικὸς [ἀρτηρία]· ‖ تحت القفا — **ρεκαπὶϊ τάχτε-λ-καφὰ,** τραχηλοϋπνινικὸς [μῦς]· ‖ شوكى — **ρεκαπὶϊ σεβκί,** τραχηλορραχιαῖος· ‖ عميق — **ρεκαπὶϊ ἀμίκ,** τραχηλοεγκεφαλικός.

رقت A. **ρικκὰτ** [ρζ. رق **ρὶκκ**] ὄν. θ. λεπτότης, οἰκτος, συμπάθεια, κατάνυξις: كلام — λεπτότης λόγου· ‖ ورق — λεπτότης φύλλου· ‖ قلب — τὸ εὐαίσθητον τῆς καρδίας· ‖ سوزلى كتيرمك — φέρω εἰς οἶκτον, κατάνυξιν: انسانى كتيرر — οἱ λόγοι του φέρουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς κατάνυξιν.

رقت آميز Π. **ρικκὰτ-ἀμίζ,** ἐπθ. ἀνάμικτος οἴκτου, συγκινήσεως, συγκινητικός.

رقت انكيز Π. **ρικκὰτ-ἐνγκίζ,** ἐπθ. ὁ διεγείρων οἶκτον συμπάθειαν, συγκινητικός.

رقت بخشا Π. **ρικκὰτ-πὰχά,** ἐπθ. ὁ προξενῶν συγκίνησιν, συγκινητικός.

رقتلى T. **ρικκατ-λῆ,** ἐπθ. εὐαίσθητος, συμπαθητικός.

رقدان A. **ρεκαπάν,** ὄν. σκίρτησις ἐκ χαρᾶς καὶ εὐθυμίας, σκίρτημα: صبيان — **ρεκαπάνι σπίγιάν,** σκίρτημα τῶν παίδων.

رقش A. **ράκς,** ὄν. συνων. نقش βλ.

رقص A. **ράκς,** ρ. ἀφ. χορός: نسوان — χορὸς τῶν γυναικῶν **[νισβὰν]**· ‖ پك ى — سور ἀγαπᾷ πολὺ τὸν χορόν. ‖ Ρμ. χορεύω· ‖ — كنان **ράκς-κιβνάν,** χορεύων.

رقصان Π. **ρακσὰν** [μτχ. τοῦ رقصيدن **ρακσιπὲν** = χορεύειν] ὁ χορεύων.

رقعه A. **ρσκ'ά,** ὄν. θ. τεμάχιον χάρτου ἢ δέρματος πρὸς γραφήν, γραμμάτιον· ἐπιστολή: — ترقيم γραφή, ἤτοι σύνταξις ἐπιστολῆς· §εἶδος γραφῆς τουρκικῆς [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ προφέρεται **ρικά'**] §ἐπίρραμμα, ἤτοι τεμάχιον δι' οὗ ἐπιδιορθοῦται ἔνδυμα· § πλθ. رقاع **ρικά'.**

رقم A. **ρεκάμ,** ἢ **ρακάμ,** ὄν. χαρακτὴρ [ἀριθμητικός]: يله مرقم — [ε] **τὸρτ ρακαμὶ ἰλὲ μσρακκάμ,** ἠριθμημένος διὰ τοῦ ἀριθμοῦ [4]· ‖ — علم الحساب ἀριθμητική· ‖ — اهل الحساب ἀριθμητικός, ὁ περὶ τὴν ἀριθμητικὴν ἀσχολούμενος· ‖ تعيين — θέτω ἀριθμούς, ἀριθμῶ [ἐπὶ ἐγγράφου κτλ.]. ‖ Ρμ. σημειῶ ἀριθμόν· §γραφή· §πλθ. ارقام **ἐρκάμ,** καὶ رقوم **ρσκούμ·** βλ. نومرو .

رقمزده Π. **ρακαμ-ζεδέ,** ἐπθ. γεγραμμένος, εἰρημένος.

رقمزن Π. **ρακαμ-ζέν,** ἐπθ. ὁ γράφων.

رقمكش Π. **ρακαμ-κέζ,** ἐπθ. ὁ γράφων, ὁ σύρων γραμμὰς ἢ διαγράφων.

رقملامق T. **ρακαμ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. γράφω ἢ σημειῶ ἀριθμητικοὺς χαρακτῆρας [αἰτ.].

رقملو T. **ρακαμ-λῆ,** ἐπθ. ὁ φέρων ἀριθμόν, ἀριθμητικὸν χαρακτῆρα.

رقمى A. **ρακαμ-ί,** θ. رقيه [ρζ. رقم] ἐπθ. ὁ φέρων ἢ ἀνήκων εἰς ἀριθμόν.

رقوم A. **ρσκούμ,** πλθ. τοῦ رقم βλ.

رقيب A. **ρεκὴπ** [ρζ. رقب, βλ. رقابت] ἐπθ. ἀντίπαλος, ἀντίζηλος, ἀντεραστής· §φύλαξ [Θεός]· § θ. رقيبه· § πλθ. رقبا **ρσκαπά.**

رقيت A. **ρικκ-πγέτ,** ὄν. θ. δουλεία: — رتبه **ριπκάϊ ρικκπγέτ,** ζυγὸς δουλείας.

رقيق A. **ρεκὶκ** [ρζ. رق **ρὶκκ**] ἐπθ. λεπτός, εὐαίσθητος, συμπαθητικός : — رشتهٔ νῆμα λεπτόν· ‖ — قلب καρδία εὐαίσθητος· ‖ — شعر ποίησις λεπτή, παθητική· ‖ القلب — **ρεκήκου-λ-κάλπ,** εὐαίσθητος τὴν καρδίαν· ‖ — لفظ λέξις λεπτὴ κατὰ τὴν προφορὰν καὶ εὐάρεστος κατὰ τὴν ἔννοιαν [ἀντίθ. جزل]· § [ἀνατ.] ἰσχνός, λεπτός· § [βοτ.] البزور — **ρεκήκου-λ-πσζούρ,** λεπτόσπερμος· § θ. رقيقه : احساس — **ἀχσάσι ρεκηκά,** αἰσθήματα λεπτά, εὐγενῆ.

رقيم A. **ρακὴμ** [ρζ. رقم] ὄν. πλὰξ πρὸς γραφήν, ὡς ἡ τοῦ μαθητοῦ.

رقيمه A. **ρακημ-έ** [θ. τοῦ προηγ.] ὄν. χάρτης γεγραμμένος, γράμμα, ἐπιστολή: — ترقيم τὸ γράφειν ἐπιστολήν.

رقيه A. **ρσκγέ,** ὄν. θ. μαγεία, γοητεία: — اوقومق ἀναγινώσκω μαγείας, γοητείας.

رقيه‌خوان Π. **ρσκγε-χάν,** ἐπθ. ὁ ἀναγινώσκων μαγείας, γόης, μάγος.

ركبان A. **ρσκπάν,** πλθ. τοῦ راكب βλ.

ركبه A. **ρσκπέ,** ὄν. θ. γόνυ· § πλθ. ركب **ρσκέπ.**

ركبي A. **ρσκπ-ὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. γονατώδης, ὁ ἔχων γόνυ, καμπήν [βοτ.].

ركز A. **ρέκζ,** ρ. ἀφ. ἔμπηξις, ἵδρυσις: علم ـــ ἔμπηξις ἢ ἀνύψωσις σημαίας· || خيام ـــ اقامت ἔμπηξις, ἢ ἵδρυσις σκηνῶν κατοικίας. || Ρμ. ἐμπηγνύω, πηγνύω, ἱδρύω, στήνω [δοτ. αἰτ.].

ركزن Π. **ρὲγκ-ζέν,** ὄν. φλεβοτόμος.

ركض A. **ρέκζ,** ρ. ἀφ. τὸ λακτίζειν, λακτισμός: ارض ـــ τὸ λακτίζειν τὴν γῆν· § دابه ـــ τὸ ποιεῖν τὸ ζῶον ὅπως τρέχῃ.

ركعات A. **ρεκε'άτ,** πλθ. τοῦ ركعت βλ.

ركعت A. **ρεκ'άτ,** ὄν. θ. μέρος τῆς προσευχῆς τῶν μουσουλμάνων περιλαμβάνον ἓν ρκωε **ρσκιοῦ'** ἤτοι μίαν κλίσιν τοῦ σώματος πρὸς τὴν γῆν καὶ ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν ἐπὶ τῶν γονάτων· § δυϊκ. ركعتين **ρεκ'ατέϊν·** § πλθ. ركعات **ρεκε'άτ.**

ركن A. **ρσκν,** ὄν. στύλος, κίων, παραστάς· στήριγμα: بنا ـــ στύλος τῆς οἰκοδομῆς: § [μτφ.] πρωτεῦον μέλος σωματείου, ἀρχῆς, πρόσωπον σημαῖνον, ἔχον ἐπιρροήν, ἀρχηγός: دولت ـــ στύλος τοῦ κράτους· || مجلس ـــ στύλος τοῦ συμβουλίου· § συστατικόν, ἤτοι θεμελιώδης ὅρος [νομ.]: بيع ـــ συστατικὸν πωλήσεως **[πέϊ]·** § πλθ. اركان **έρκιάν·** βλ.

ركوب A. **ρσκιούπ,** ρ. ἀφ. ἐπίβασις, ἀνάβασις [δοτ.]: سفينه ـــ ἐπίβασις εἰς πλοῖον || آت ـــ ἀνάβασις ἐπὶ ἵππου. || Ρμ. ἐπιβαίνω, ἀναβαίνω [δοτ].

ركود A. **ρσκιοὺτ** [ρζ. ركد] ἀφ. στασιμότης, στάσις: ما ـــ στασιμότης ὕδατος· || هوا ـــ στασιμότης ἀέρος· || دم ـــ αἱμόστασις, στάσις τοῦ αἵματος προερχομένη ἐκ πληθώρας.

ركوع A. **ρσκιού',** ὄν. στάσις ἰδιαιτέρα τοῦ σώματος κατὰ τὴν προσευχὴν τῶν μουσουλμάνων, συνισταμένη εἰς τὴν κλίσιν τοῦ σώματος πρὸς τὴν γῆν καὶ τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν ἐπὶ τῶν γονάτων· § πλθ. وارمق ـــ λαμβάνω τὴν στάσιν ταύτην κατὰ τὴν προσευχήν· || ـــ سجود و κλίσις καὶ προσκύνησις **[σσδζούτ].**

رك T. **ρέκ,** μόριον ἢ κατάληξις [μετὰ πλατυφώνων λέξεων رق **ράκ**], δι' ἧς ἄλλοτε ἐσχηματίζοντο τὰ συγκριτικὰ [βλ. دها] καὶ ἐνίοτε καὶ τὰ ὑποκοριστικὰ [βλ. جه ،جك ،جق]: كوزلك **γκιζζελ-ρέκ,** ὡραιότερος· || آچقرق **άλτσακ-ράκ,** χαμηλότερος· || كوچوك **κιζτσσ-ρέκ,** μικκύλος, μικρούτσικος· § κατάληξις τῆς τροπικῆς μετοχῆς: كلرك **γκελε-ρέκ,** ἐρχόμενος [ἐκ τοῦ كلك **γκελμὲκ**=ἔρχεσθαι]· || يازمق **γιαζα-ράκ,** γράφων [ἐκ τοῦ يازمق **γιαζμάκ**=γράφειν].

رك Π. **ρέγκ,** ὄν. φλέψ: ويردیکی نصائح تحریك حواس و شعور ایچش ـــ αἱ συμβουλαί, ἃς ἔδωκεν, ἐκίνησαν τὴν φλέβα τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοῦ, ἤτοι ἔφεραν εἰς συναίσθησιν.

ركاب A. **ρικιάπ** [ρζ. ركب, βλ. ركوب] ὄν. ἀναβολεύς: هايون ـــ **ρικιάπι χσμαγιούν,** αὐτοκρατορικὸς ἀναβολεύς· § ὑποπόδιον τοῦ θρόνου: قرتاب شاهانه ـــ **ρικιάπι καμὲρ τάπι σαχανέ,** τὸ λαμπρὸν [σεληνολαμπὲς] αὐτοκρατορικὸν ὑποπόδιον τοῦ θρόνου· § αὐλικὴ ὑποδοχή, ἤτοι παρουσίασις ὑπουργῶν καὶ μεγιστάνων τοῦ κράτους ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἑορτῆς ὅπως καθυποβάλωσι συγχαρητήρια.

ركابدار Π. **ρικιαπ-τάρ,** ὄν. ὁ κρατῶν τὸν ἀναβολέα [ἄλλοτε ὑπάλληλος κρατῶν τὸν ἀναβολέα ὅταν ὁ Σουλτάνος ἵππευε].

ركابيه A. **ρικιαπ-ιγὲ** [ἐκ τοῦ ركاب] ὄν. θ. μῦς τοῦ ἀναβολέως [ἀνατ.].

ركاكت A. **ρεκιακὲτ** [ρζ. ركك] ὄν. θ. ἀδυναμία, χαλαρότης, παράλυσις, ἐλαττωματικότης: لسان ـــ βατταρισμὸς ἢ τραυλισμὸς γλώσσης, δυσκολία περὶ τὸ ὁμιλεῖν· || ـــ عبارة ἐλαττωματικότης φράσεως, χωλότης ὕφους, ἤτοι κακὴ διάταξις τῶν λέξεων, ἀσυντα-ξία: وار ـــ سوزلرده مزاجلرده καὶ ἐν τῷ λόγῳ καὶ ἐν τῇ ὑγιείᾳ αὐτοῦ ὑπάρχει ἀδυναμία, ἐλαττωματικότης [βλ. ركيك]· || ἀντίθ. جزالت.

ركانت A. **ρεκιανὲτ** [ρζ. ركن] ὄν. θ. σοβαρότης, ἐμβρίθεια: اطوار ، مشرب ـــ σοβαρότης τρόπων, συμπεριφορᾶς.

ركب A. **ρὲκπ,** ὄν. ἱππικόν: غزات ـــ τὸ ἱππικὸν τῶν ἀγωνιστῶν [ὑπὲρ τοῦ μωαμεθανισμοῦ].

ركب A. **ρσκὲπ** [πλθ. τοῦ ركبه] ὄν. θ. γόνατα.

ركون A. **ρσκιούν,** ὄν. κλίσις ἐγκάρδιος, εἰλικρινής.

ركونت A. **ρσκιουνέτ,** ὄν. θ. συνών. τῷ ركانت βλ.

ركيك A. **ρεκὶκ** [ἐκ τοῦ ركاكت βλ.] ἐπθ. ἀδύνατος, χαλαρός, παραλελυμένος, ὁ μὴ καλῶς συντεταγμένος, ἀσύντακτος [ἀντιθ. جزل]. || Ρμ. اولق ←χωλαίνω: اولور ـــ عباره ἡ πρότασις χωλαίνει· § θ. ركيكه

ركين A. **ρεκὶν** [ἐκ τοῦ ركانت] ἐπθ. στερεός, σοβαρός, ἐμβριθής: ـــ ركن **ρσκὶνι ρεκὶν,** κίων στερεός· || ـــ وضع ἦθος **[βάζ']** σοβαρόν· || ـــ مرد ἀνὴρ **[μὲρτ]** σοβαρός.

رم Π. **ρὲμ** [προστ. τοῦ رميدن **ρεμιτὲν** πτοεῖσθαι] ρ. ἀφ. πτόησις· || كرده ـــ **ρεμ-κερτέ,** ἐπτοημένος: ـــ رخش ἵππος ἐπτοημένος.

رم A. **ρίμμ,** ὄν. τερηδών, σπεδών, σῆψις ὀστέων: الاسنان ـــ **ρίμμου-λ-ὲσνάν,** τερηδὼν ὀδόντων.

رمات A. **ρσμάτ,** πλθ. τοῦ رامی βλ.

رماح A. **ριμάχ,** πλθ. τοῦ رمح **ρσμχ,** βλ.

رماد A. **ρεμάτ,** ὄν. τέφρα, σποδός: مبدل اولق ـــ **μσπετὲτέλι ρεμὰτ όλμάκ,** μεταβάλλομαι εἰς τέφραν, ἀποτεφροῦμαι· || ـــ ما ال **μάσ'-ρ-ρεμάτ,** ρύμμα, στακτή, στακτόνερον.

رمادی A. **ρεματ-ί,** ἐπθ. σποδώδης, στακτόχρους: لباس ـــ ἔνδυμα στακτόχρουν· § θ. رماديه.

رمال A. **ρεμμὰλ** [ρζ. رمل βλ.] ὄν. μάγος προλέγων διὰ τῆς ἄμμου, ἀπατεών.

رمال A. **ριμάλ,** πλθ. τοῦ رمل **ρέμλ,** βλ.

رمالق T. **ρεμαλ-λήκ,** ὄν. μαγεία ἢ πρόρρησις διὰ τῆς ἄμμου· βλ. رمل.

رمان Π. **ρεμὰν** [μτχ. τοῦ رميدن **ρεμιτὲν** πτοεῖσθαι] ἐπτοημένος, δειλός: اسب ـــ ἵππος σκιόφοβος· || βλ. رم.

رمان A. **ρσμμάν,** ὄν. ρόα, ῥᾴδιον· βλ. نار.

رمانی A. **ρσμμαν-ί,** ἐπθ. ὁ ἔχων χρῶμα ῥοᾴδιου: ياقوت ـــ σάπφειρος ἔχων χρῶμα ἄνθους ῥοᾶς· § θ. رمانيه ροιοειδῆ· [βοτ.].

رمايت A. **ριμαγὲτ** [ρζ. رمی] ὄν. θ. τέχνη, ἐμπειρία περὶ τὸ βάλλειν βέλος κτλ.

رمح A. **ρσμχ,** ὄν. λόγχη· § πλθ. رماح **ριμάχ**: لامع ـــ λόγχαι λάμπουσαι.

رمحی A. **ρσμχ-ί,** ἐπθ. λογχοειδής, τριγωνοειδής [ἐπὶ φύλλων].

رمد A. **ρεμέτ,** ὄν. ὀφθαλμία: يابس ـــ **ρεμέτι γιαπίς,** σκληροφθαλμία [πάθος ὀφθαλμῶν]· || مشوك ـــ **ρεμέτι μσ'εββέκ,** ἐχινοφθαλμία, φλόγωσις περὶ τὰς βλεφαρίδας ὀρθουμένας ὡς αἱ τρίχες τοῦ ἐχίνου.

رمرام A. **ρεμμράμ,** ὄν. ἡλίανθος [φτ. τ. آی چیچکی]

رمز A **ρέμζ,** ρ. ἀφ. ἡ διὰ νευμάτων παράστασις τοῦ σκοποῦ, νεῦσις, νεῦμα, ὑπαινιγμός, σύμβολον, συμβολικὴ παράστασις, ἀλληγορία: كيميوی ـــ χημικὴ σημειογραφία || Ρμ. νεύω, ὑπαινίττομαι, ὑποδεικνύω [δοτ.]: مشبه‌بك لوازمندن بر شيك ذكريله مضمر ضمير اولان تشبيهه ـــ ايدلش اولور ἡ ὑπονοουμένη παρομοίωσις **[μσζμέρι ζαμὶρ όλλαν τεσπὶχ]** ὑποδεικνύεται, μνημονευομένου ἑνὸς τῶν προσόντων **[λεβαζὶμ]** τοῦ πρὸς ὃ ἡ παρομοίωσις **[μσ'εππεχουν πὶχ]·** § πλθ. رموز **ρσμούζ,** καὶ δ' πλθ. رموزات **ρσμουζάτ.**

رمزی A. **ρεμζ-ὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. συμβολικός, συνθηματικός: لسان ـــ γλῶσσα συνθηματική, ὡς ἡ τῆς ἀλγέβρας.

رمضان A. **ρεμεζάν,** κ. **ραμαζάν,** ὄν. Ραμαζάν· τὸ ὄνομα τοῦ θ ἀραβικοῦ μηνός, καθ' ὃν οἱ μουσουλμᾶνοι νηστεύουσι τὴν ἡμέραν, ραμαζάνιον: شريف ـــ ὁ ἱερὸς Ραμαζάν· || مغفرت نشان ـــ **ρεμεζάνι μαγφιρὲτ-νισάν,** Ραμαζὰν ὁ τύπος τῆς ἀφέσεως, ἢ غفران اقتران **γσφρὰν-ικτιράν,** ὁ ἐγγὺς τῇ ἀφέσει, ἢ رحمت رسان **ραχμὲτ-ρεσάν,** ὁ φέρων εὐσπλαγχνίαν, ἤτοι καθ' ὃν συγχωροῦνται τοῖς πιστοῖς αἱ ἁμαρτίαι·

رمق A. **ρεμάκ,** ὄν. ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς, τελευταία πνοὴ τοῦ ἀνθρώπου: سد ـــ **σέττι ρεμάκ,** φραγμὸς τῆς τελευταίας πνοῆς, ἤτοι μικρὰ ποσότης τροφῆς ἀρκοῦσα εἰς τὸ νὰ μὴ ἀφήσῃ τὸν ἄνθρωπον ν' ἀποθάνῃ· || μικροῦ δεῖν: قالدی ـــ بوغلمسنه **πογουλμασηνὰ ρεμὰκ καλτὴ,** μικροῦ δεῖν νὰ πνιγῇ.

رمكرده Π. **ρεμ-κερτέ,** βλ. رم.

رمل A. **ῥέμλ,** ὄν. ἄμμος : وادى — ἄμμος τῆς κοιλάδος· § μαγεία, μαντεία συνισταμένη εἰς τὸ μαντεύειν τὰ ἀφανῆ διά τινων στιγμῶν καὶ γραμμῶν σχεδιαζομένων ἐπὶ τῆς ἄμμου·‖دوكك — χύνω ἄμμον, ἤτοι προσπαθῶ νὰ μαντεύσω τὸ μυστικὸν διὰ στιγμῶν καὶ γραμμῶν ἐπὶ τῆς ἄμμου·§πλθ. رمال **ριμάλ.**

رمل A.**ῥεμέλ,**ὄν. ἰδιαίτερον μέτρον ποιήσεως, προσῳδία.

رمنده Π. **ῥεμενὲ** [μτχ. τοῦ رميدن **ῥεμιὲν** πτοεῖσθαι] πτοούμενος, δειλός.

رموز A. **ῥῡμοὶζ** [πλθ. τοῦ رمز] ὄν. σύμβολα, ἀλληγορίαι, σημεῖα : ايما — اكلاتق δίδω νὰ ἐννοήσῃ μὲ σημεῖα, λέγω ἀλληγορικῶς· § ϐ' πλθ. **ῥῡμουζάτ.**

رموزات A. **ῥῡμουζάτ,** βλ. رموز.

رمه Π. **ῥεμέ,** ὄν. ἀγέλη : فيل — ἀγέλη ἐλεφάντων·‖آهو — ἀγέλη δορκάδων.

رمى A.**ῥεμή,** ῥ. ἀφ. βολή, ἐκσφενδόνισις, ἀκοντισμός.‖ Ρμ. βάλλω, ἐκσφενδονίζω, ἀκοντίζω [αἰτ]· ‖ βλ. رمايت .

رمى A.**ῥιμμί,** θ. رميه **ῥιμμιὲ** [ῥζ. رم βλ.] ἐπθ. σεσηπώς [ἰατρ.].

رميده Π. **ῥεμιὲ** [μτχ. τοῦ رميدن **ῥεμιὲν** πτοεῖσθαι] ἐπτοημένος, περίφοβος, ἔντρομος: — آهوى ἔλαφος **[ἀχούΐ]** ἐπτοημένη·‖— دل καρδία περίφοβος·‖ [βλ. رمان].

رميم A. **ῥεμὶμ** [ῥζ. ّرم] ἐπθ. σεσηπώς [ἐπὶ ὀστέων]:— عظم ὀστοῦν σεσηπός· § θ. رميمه: — عظام ὀστᾶ σεσηπότα.

رنان A. **ῥεννὰν** [ῥζ. رن] ἐπθ. εὔηχος, ἠχηρός [ψυσ.]· § θ. رنّانه **ῥεννανέ.**

رنانت A. **ῥενανὲτ** [ῥζ. ّرن] ὄν. θ. τὸ εὔηχον, τὸ ἠχητικόν [ψυσ.].

رنج Π. **ῥένδζ,** ὄν. πόνος, μόχθος, βάσανον,λύπη, θλῖψις: — شديد σφοδρὸς πόνος, θλῖψις·‖— فراق θλῖψις τοῦ ἀποχωρισμοῦ·‖ —چكمك ὑποφέρω κόπον, μόχθον, θλῖψιν·‖— بى **[ἀὶ-ῥένδζ]** ἀκμαῖος, ἀκούραστος: بى فكرى كنج وبى ايدى — τὸ πνεῦμά του ἤτο νέον καὶ ἀκμαῖον.

رنجبر Π. **ῥενδζ-ὰὲρ,** κ. **ῥετσπέρ,** ὄν. κ.λ. ὁ φέρων κόπον καὶ μόχθον, μοχθῶν, κοπιῶν, χειρώναξ, ἐργάτης κερδίζων τὸν ἐπιούσιον δι'ἐπιπόνων ἔργων, ἤτοι ὀργόνων,σκάπτων, σπείρων, γεωργός, ἢ ἐργάτης μεταφέρων λίθους, πηλὸν κτλ. ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς.

رنجبرلك T. **ῥενδζὲρ-λὶκ,** κ. **ῥετσπερλὶκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ χειρώνακτος, τοῦ ἐργάτου, τοῦ γεωργοῦ, τοῦ μεταφέροντος λίθους, πηλὸν κτλ. ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς.

رنجش Π. **ῥενδζ-ὶὶζ,** ὄν. πόνος, βάσανος, ἐνόχλησις, προσβολή.

رنجور Π. **ῥενδζ-ούρ,** ἐπθ. ἀσθενής, πάσχων, ὑποφέρων: — عاشق ἐραστὴς ὑποφέρων·‖— دل καρδία πάσχουσα.

رنجورى Π. **ῥενδζουρ-ί,** ὄν ἀσθένεια, πόνος, ὀδύνη.

رنجه Π. **ῥενδζέ,** ὄν. πόνος, ἀλγηδών, βάσανος· § ἐπθ. ὁ ὑποφέρων, πάσχων.

رنجيدكى Π. **ῥενδζιὲε-γκὶ** [ἐκ τοῦ ἑπομ.] ἀφ. τὸ ὑποφέρειν δεινά, ταλαιπωρία, βάσανος, ἐνόχλησις, προσβολή.

رنجيده Π. **ῥενδζιὲὲ** [μτχ. τοῦ رنجيدن **ῥενδζιὲὲν**] ὁ ὑποστὰς βάσανα, ταλαιπωρίας, βεβαρημένος ὑπὸ δεινῶν, προσβεβλημένος:—قلب καρδία βασανισμένη·‖ دل ἢ خاطر — **ῥενδζιὲὲ-χατήρ** ἢ **ῥενδζιὲὲ-ὲὶλ,** προσβεβλημένος τὴν καρδίαν, δυσηρεστημένος.

رند Π. **ῥινὲ** [λ. ποιητ.] ὄν. πότης, μέθυσος, ἐκδεδιητημένος,ἀκόλαστος· φιλόσοφος φαινόμενος ὡς ἄφροντις καὶ ἐλευθεριάζων·σοφὸς κατὰ τὸ φαινόμενον ἁπλοϊκός·ἄνθρωπος κατὰ τὸ φαινόμενον ἁμαρτωλός, πράγματι δ'εὐσεβής· §πλθ. رندان: خدا — μακάριοι, ἅγιοι.

رندك Π.**ῥινὲὲκ,** ὄν ὁ προσποιούμενος τὸν ἐλευθεριάζοντα φιλόσοφον· βλ. رند.

رندانه Π. **ῥινὲ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἐλευθεριάζοντι, ἐλευθεριαστικός : بر — قيافت ἐνδυμασία ἐλευθεριαστική·‖سوزلر — λόγοι ἐλευθεριαστικοί.

رندلك T. **ῥινὲ-λὶκ,**ὄν.ἡ κατάστασις τοῦ πότου κτλ.βλ. رند.

رنده Π. **ῥενὲέ,** ὄν. ρυκάνη, κ. ροκάνι : — سى ρυκάνη ξύλων· § ξύστρον, κ.ρενδές,δι'οὗ θρύπτουσι τυρόν, κυδώνιον, ραφανίδας κτλ. § συνεκδ. θρύμμα τυροῦ κτλ.

رنده‌لك T. **ῥενὲε-λεμέκ,**ρμ.μτϐ. ρυκανῶ, ροκανίζω ξύλα· § ξέω ἤτοι θρύπτω διὰ ξύστρου τυρόν, ραφανίδας κτλ. [αἰτ.].

رندى Π. **ῥινὲ-ὶ,** ὄν ταὐτὸ رندلك βλ.

رنديده Π. **ῥενὲιὲὲ** [μτχ. τοῦ رنديدن **ῥενὲιὲὲν** = رنكانيدن] ρυκανισμένος. — تخته ξύλον ρυκανισμένον.

رنك Π. **ῥένγκ,** ὄν.χρῶμα, χροιά: — ويرمك δίδω χρῶμα, χρωματίζω· ‖ — ويرمامك δὲν ἀφίνω νὰ ἐννοήσῃ,·ἐνεργῶ μετὰ προσποιητῆς ἀδιαφορίας ὅπως μὴ ἀφίσω τινὰ νὰ ἐννοήσῃ, δὲν προδίδομαι· ‖ — آچق ἢ اوچق — ἐξανθῶ, ξεθωριάζω·‖— اولق — λαμβάνω διάφορα χρώματα, ὠχριῶ καὶ εἶτα ἐρυθριῶ ἀλληλοδιαδόχως·‖— دن — ه كيرمك εἰσέρχομαι ἀπὸ χρώματος εἰς χρῶμα, μεταβάλλω ὄψιν καὶ χροιάν, εἶμαι ἀσταθής·§φάσις, τροπή : — ى وقوعاتك φάσις τῶν πραγμάτων·‖— كسب ايتمك — λαμβάνω φάσιν, τροπήν· ‖— يك **γὲκ-ῥένγκ,** μονόχρους· ‖ — دو **τοῦ-ῥένγκ,** δίχρους· ‖ — بى **ὰὶ-ῥένγκ,** ἄχρους·§ δόλος πανουργία. ‖ Ρμ. چمك — μηχανῶμαι δόλον, παίζω παιγνίδι.

رنكارنك Π. **ῥένγκι-α-ῥένγκ,** ἐπθ. ποικιλόχρους [χρώματα χρώματα].

رنك آميز Π. ἢ رنكامیز **ῥενγκι-ὰμίζ,** ἐπθ. κεχρωματισμένος, χρωματιστός· § δόλιος, πανοῦργος.

رنكسز T. **ῥενγκ-σὶζ,** ἐπθ. ἄχρους, ὠχρός: غاز — ἀέριον ἄχρουν.

رنكسزلك T. **ῥενγκ-σιζλὶκ,** ὄν ἔλλειψις χρώματος,τὸ ἄχρουν,ὠχρότης.

رنكمك T. ἢ رنكلمك **ῥενγκ-λεμέκ,** ρμ. μτϐ. χρωματίζω [αἰτ.].

رنكلو T. ἢ رنكلى **ῥενγκ-λί,** ἐπθ. κεχρωματισμένος, χρωματιστός·§ἄστατος: آدم — ἄστατος ἄνθρωπος.

رنكين Π. **ῥενγκ-ίν,** ἐπθ. κεχρωματισμένος: — قماش ὕφασμα κεχρωματισμένον· § ὡραῖος, λαμπρός : — قصيدهٔ ποίημα ὡραῖον.

رو Π. **ῥὲϐ** [προστ. τοῦ رفتن **ῥεφτὲν**=βαίνειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ βαίνων : — ره **ῥεχ-ῥέϐ,** ὁ τὴν ὁδὸν βαίνων, ὁδοιπόρος· — پيش **πιὲ-ῥέϐ,** ὁ ἐμπρὸς βαίνων, προπορευόμενος, ἡγέτης·‖— تيز **τιζ-ῥέϐ,** ὁ ταχέως βαίνων.

رو Π. **ῥοῦ** ἢ روى **ῥοὺΐ,**ὄν.πρόσωπον,μορφή, ἐπιφάνεια : — خوب **χοὺὲ-ῥοῦ,** ὡραῖος τὸ πρόσωπον, εὐειδής·‖ — الفات — πρόσωπον εὐμενείας, φιλοφρονήσεως· ‖ — دل — πρόσωπον καρδίας,συμπάθεια, ἔρως: — دل كورمك βλέπω ἔρωτα, ἤτοι βλέπω τινὰ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸν ἴδιον ἔρωτα· ‖ — دل كوسترمك — δεικνύω ἔρωτα, συμπάθειαν·‖ — ب — **ῥοῦ-ὲὲ-ῥοῦ,** πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, κατ' ἀντιμωλίαν· ‖ — دو **ὲϑ-ῥοῦ,** διπρόσωπος· ‖ — ى زمين πρόσωπον ἢ ἐπιφάνεια τῆς γῆς·‖— ى دريا — ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης· ‖ براه — **ῥοῦ-ὲὲ-ῥάχ,** τὸ πρόσωπον εἰς τὸν δρόμον, ἕτοιμος ν'ἀναχωρήσῃ: — براه عزيمت اولق **ῥοῦ-ὲὲ-ῥάχι ἀζιμὲτ ὀλμάκ,** ἀναχωρῶ·‖βλ.حرف، روكردان، رومال، نكار.

روا Π. **ῥεϐά,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων, πρέπων, θεμιτός,δίκαιος: — مدير قربانى اولديغم يو تردد **ῥεϐὰ** ἁρμόζει **[ῥεϐάμιὲιρ]** ἡ ἀμφιταλάντευσις **[τερεὲιὲ]** αὕτη, ἧς εἶμαι θῦμα;‖— كورمك θεωρῶ δίκαιον, πρέπον, θεμιτόν, ἐπιτρέπω.

روابط A. **ῥεϐαπὲτ** [πλθ. τοῦ رابط]ὄν. θ. δεσμοί : — قويه ἰσχυροὶ **[καϐιγὲ]** δεσμοί·‖— معنويه ἠθικοὶ **[μανεϐιγὲ]** δεσμοί·‖— قديمه ἀρχαῖοι δεσμοί·‖ اخوت — δεσμοὶ ἀδελφότητος· ‖ حيائيه — βιοταξία, ἤτοι περὶ φυσικῆς κατατάξεως τῶν ζώων ἢ φυτῶν.

روات A. **ῥϑϐὰτ** [πλθ. τοῦ راوى] ὄν. διηγούμενοι, ἀφηγηταί.

رواتب A. **ῥεϐατὶπ,** πλθ. τοῦ راتبه βλ.

رواج A. **ῥεϐάδζ,**ὄν. κατανάλωσις κ.πέρασις, ζήτησις,εὐπρασία [ἐπὶ ἐμπορευμάτων, νομισμάτων κτλ.]: — متاع — κατανάλωσις ἐμπορεύματος·‖ وار — ى ἔχει κατανάλωσιν, ζήτησιν, πωλεῖται [ἐμπόρευμα] ‖ بولق — εὑρίσκω κατανάλωσιν· ‖ ويرمك — δίδω κατανάλωσιν.

رواجسز T. **ῥεϐαδζ-σὶζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων κατανάλωσιν, πέρασιν, ζήτησιν, ὁ μὴ πωλούμενος.

رواجسزلق T. **ῥεϐαδζ-σιζλὶκ,** ὄν. ἔλλειψις καταναλώσεως, πωλήσεως, τὸ μὴ ἔχειν κατανάλωσιν, ζήτησιν.

رواجلى T. **ῥεϐαδζ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων καταναλωσιν, ζήτησιν, ὁ ταχέως πωλούμενος.

رواح A. **ῥεϐάχ,** ὄν. χαρά, ἣν αἰσθάνεται τις ὅταν μάνθάνῃ πρᾶγμα ὅπερ ἠ-

γνόει: متتبع—χαρὰ τοῦ ἀναδιφῶντος, μελετῶντος **[μȣτετεπτή']**· § ἑσπέρα : — و صباح πρωΐα καὶ ἑσπέρα·§τὸ ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς νυκτὸς χρονικὸν διάστημα.

رواحاً A. **ρεβάχ-αν,** ἐπρ. τὸ ἑσπέρας : —و صباحاً πρωῒ καὶ ἑσπέρας.

رواعد A. **ρεβαῖτ** [πλθ. τοῦ راعد] ὄν. νέφη βροντῶντα.

روافض A. **ρεφαβήζ,** πλθ. τοῦ رافض βλ.

رواق A.**ριβάκ ἢ ρȣβάκ** [βλ. روق] ὄν. σκηνὴ ἀράδων· στέγη ἐπὶ τοῦ προθύρου οἰκίας, ἔνθα ἐκβάλλει τὰ ὑποδήματα ὁ εἰσερχόμενος· ἐξώστης,θόλος, στοά: — **ȣ̈νδχ-ριβάκ,** ὁ ἔχων ἐννέα θόλους,οὐρανός· ||عين—**ριβάκι ἄϊν,** ὀφρῦς [θόλος τοῦ ὀφθαλμοῦ].

رواق T. **ριβάκ,** ὄν. πηκτὸν σίραιον ζακχάρεως·||باغلامق—δένω [ἐπὶ σιραίου γλυκίσματος].

رواقلامق T. **ριβακ-λανμάκ,** ρμ οὐδ.δένω ἢ πήγνυμαι [ἐπὶ σιραίου].

رواقلی T.**ριβακ-λῆ,** ἐπθ.πηκτός,δετός, καλοδεμένος [ἐπὶ σιραίου ζαχάρεως].

رواقی A. **ριβακ-ῆ,** ἐπθ. καὶ ὄν. Στωϊκὸς [φιλόσοφος]·§ πλθ. رواقیون **ριβακηγιȣ́ν.**

روال A. **ρȣβάλ,** ὄν. σίαλος.

روالی A. **ρȣβαλ-ί,** θ. روالیه **ρȣβαλιγέ,**ἐπθ. σιαλοχόος,κ. σαλιάρης.

روان Π.**ρεβὰν** [μτχ.τοῦ رفتن **ρεβτέν,** βαίνειν] ὁ βαίνων, πορευόμενος,ὁ ῥέων: —آب **ἄπι ρεβάν,** ὕδωρ ῥέον· || —تخت **τάχτι ρεβὰν** κ. **ταχτιρβάν,** φορεῖον.‖Ρμ. اولق—βαίνω, πορεύομαι, ῥέω[δοτ.]: اولق—يولو πορεύομαι τὴν ὁδόν, κινῶ.

روان Π. **ρεβάν,** ὄν. ψυχή, ζωή.

روانبخش Π. **ρεβὰν-πάχ̌ς,** καὶ روانبخشا **ρεβὰν-παχ̌ά,** ἐπθ. ὁ δίδων ζωήν, λίαν εὐάρεστος, τερπνός.

روانه Π. **ρεβανὲ** [συνών. روان] ἐπθ. ὁ πορευόμενος, βαίνων· ‖Ρμ.اولق — πορεύομαι.

روانی T. **ρεβανὶ** [κατὰ τὸ لهجه, ἀντὶ روغنی ἐκ τοῦ روغن] ὄν. θρυμματίς, ἤτοι εἶδος ζυμαρικοῦ, κ. ρεβανί: فروش — **ρεβανὶ-φȣρȣ́ς,** ὁ πωλητὴς τοῦ ζυμαρικοῦ τούτου, ἄλλως روانجی **ρεβανιδζί.**

روانیجی T.**ρεβανι-δζί,**ὄν.πωλητὴς θρυμματίδος,κ. ρεβανί· βλ. روانی .

رواهی A. **ρεβαχ̀ι** [πλθ. τοῦ راهیه] ὄν. θ. μέλισσαι:دکلش دواهی ایمش—**ρεβαχ̀ὶ ἐγὶλ-ιμίς, ἐεβαχ̀ὶ ιμίς,**ἦσαν φαίνεται οὐχὶ μέλισσαι, ἀλλὰ θεομηνίαι.

روایت A. **ριβαγὲτ**[ρζ.روی]ρ.ἀφ.θ.ἀφήγησις, ἱστορία, παράδοσις, λεγόμενα, φήμη: اعتماد جائز دکلدر—δὲν εἶναι θεμιτὸν νὰ πιστεύσῃ τις τὴν ἀφήγησιν, τὰ λεγόμενα αὐτοῦ **[ριβαγετινέ]**·||كذب—ἀφήγησις, φήμη ψευδής·||كوره—κατὰ τὴν ἀφήγησιν, τὰ λεγόμενα, καθὰ λέγουσι· ||على روايةٍ **ἀλλὰ ριβάγετιν,** κατά τινα φήμην·||اخرى—**ριβαγὲτι ὄχ̣ρά,** ἑτέρα φήμη. ‖ Ρμ. ἀφηγοῦμαι, διηγοῦμαι [αἰτ.]: ایتدیکی وقعه یك غریبدر —τὸ γεγονός, ὅπερ διηγεῖται, εἶναι πολὺ παράδοξον.

روایح A.**ρεβαῖχ** [πλθ.τοῦ رایحه **ραῖχὰ**] ὄν. θ. ὀσμαί: ازهار—ὀσμαὶ τῶν ἀνθέων.

روب Π. **ροὺπ** [προστ. τοῦ روبتن **ρȣβτὲν**= σαρῶ] ἐν χρήσει μετὰ τοῦ رفت βλ.

روباه Π. **ρουπάχ,** καὶ روبه **ρουπέχ,**ὄν. ἀλώπηξ.

روبراه Π. **ροῦ-πὲ-ράχ** ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ πρόσωπον εἰς τὸν δρόμον,ὁ κινῶν, ἀναχωρῶν· βλ. رو **ροῦ.**

روبرو Π.**ροῦ-πὲ-ροῦ,**ἐπρ.πρόσωπον πρὸς πρόσωπον,κατ'ἀντιμωλίαν· βλ. رو.

روبه Π. **ρουπέχ,** ταὐτὸ روباه βλ.

روبه Ιτ. **ροῦπα ἢ ȣ̓ρȣ́πα** [roba] ὄν.ἔνδυμα: دكشيرمك —ἀλλάσσω ἐνδύματα· § ἔνδυμα κοιτῶνος κ. ρόμπα.

روبهانه Π. **ρουπεχ-ανέ,** ἐπθ. ἀλωπέκειος, δόλιος· || —حيله πρόφασις ἀλωπεκεία, δολία.

روبهلق T. **ρουπα-λήκ,** ἐπθ. κατάλληλος πρὸς κατασκευὴν ἐνδύματος κοιτῶνος, ρόμπας [ἐπὶ ὑφάσματος].

روبیه **ρȣπιέ,**ὄν.ρούπιον, νόμισμα τῆς Ἰνδίας.

روپوش Π. **ροῦ - ποῦς,** ἐπθ. ὁ καλύπτων τὸ πρόσωπον· § ὄν. καλύπτρα προσώπου, πέπλος.

روح A. **ρούχ,**ὄν.ψυχή,ζωή, πνεῦμα, ζωηρότης, ἐνέργεια· ἐκχύλισμα, οὐσία : —ذى ἔμψυχος·||—بى ἄψυχος,νεκρός·|| —القدس **ρούχου-λ-κουτούς,** τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον [παρὰ χριστιανοῖς]·ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ [παρὰ Μωαμεθανοῖς] λεγόμενος καὶ—جبرائيل **ρούχου-λ-ἐμίν·** || الله — **ρούχου-λ-λάχ,** ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς [κ. λ. πνεῦμα Θεοῦ]·||—آفيون ἐκχύλισμα ὀπίου, λαύδανον·||—شادر ἀμμωνιακόν·||—لقمان **λοκμὰν ρουχοῦ,** αἰθήρ· || —قوقلامق δίδω εἰς λειπόθυμον νὰ ὀσφρανθῇ αἰθέρα ὅπως συνέλθῃ· § πλθ. ارواح **ἐρβάχ·** βλ. فتوح .

روح افزا Π. **ροὶχ-ἐφζά,** ἐπθ. ὁ τὴν ζωὴν αὐξάνων, ζωογόνος, τερπνός : —خاطرات ἀναμνήσεις ζωογόνοι.

روحانی Π. **ρουχ-ανὶ** [ρζ. روح] ἐπθ.ψυχικός, πνευματικός, ἄϋλος [ἀντίθ. جسمانی **ὄζισμανί,**σωματικός]:—ذوق **ζέβκι ρουχανί,** ἡδονὴ πνευματική·§ ἐκκλησιαστικός, πνευματικὸς [ἐπὶ χριστιανῶν]: —رئيس ἐκκλησιαστικὸς ἢ πνευματικὸς ἀρχηγός, ἤτοι πατριάρχης, μητροπολίτης, ἐπίσκοπος ἢ προϊστάμενος·|| —مجلس ἐκκλησιαστικὸν συμβούλιον· § θ. روحانیه: —ادارهٔ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις.

روحانی A.**ρουχ-ανί,** ὄν. πνευματικὸν ὄν, ἄγγελος, ἱερεύς, πνευματιστής· § πλθ. روحانیون **ρουχανιγιȣ́ν,** καὶ περσιστὶ روحانیان **ρουχανιάν.**

روحانیت A. **ρουχανι-γέτ,** ὄν. θ. πνευματικότης, δύναμις ἄϋλος καὶ ὑπερφυσική, κληρικότης, χάρις ἀγγελική: سياستك—ἡ ἀγγελική του μορφή.

روحانیلك T. **ρουχανι-λίκ,** ὄν. συνών. τῷ προηγουμένῳ.

روحپرور Π. **ρούχ-περβέρ,** ἐπθ. ὁ τρέφων τὴν ψυχήν, τὴν ζωήν,ζωογόνος: —یاد ἀνάμνησις ζωογόνος.

روحسز T. **ρουχ-σούζ,** ἐπθ. ἄψυχος, ὁ ἄνευ ζωηρότητος, ἐνεργείας, νεκρός, ἄχαρις : و لذتسز اکلنجه—διασκέδασις νεκρὰ καὶ ἄνοστος.

روحلاندیرمق T **ρουχ-λανδηρμάκ,** ρμ. μτδ. ἐμψυχῶ, δίδω ζωήν, ζωηρότητα, ἐνεργητικότητα [αἰτ.] : —نفخه يى ἐμψυχῶ τὸ σῶμα, τὸ μέλος.

روحلانمق T. **ρουχ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐμψυχοῦμαι,λαμβάνω ζωήν,καθίσταμαι ζωηρός, ἐνεργητικός.

روحلی T. **ρουχ-λοῦ,** ἐπθ. ἔμψυχος, ζωηρός: كوز – ζωηρὸς ὀφθαλμός.

روحنواز Π. **ρουχ-νȣβάζ,** ἐπθ. ὁ τὴν ψυχὴν θωπεύων, εὐφραίνων : —نسيم μειδίαμα εὐφρόσυνον.

روحی A. **ρουχ-ί,** ἐπθ. ἀλκοολικός, ὁ περιέχων ἀλκοόλιον, σπίρτον· § ψυχικός· § θ. روحیه: و معنویه احوال—ψυχολογικαὶ καὶ ἠθικαὶ καταστάσεις.

رود Π. **ρούτ,** ὄν. ποταμός· § εἶδος μουσικοῦ ὀργάνου,λύρα·§ χορδὴ ὀργάνου.

رودبار Π. **ρουτ-πάρ,** ὄν. ποταμός.

رودە Π. **ρουτέ,** ὄν. ἔντερον· § πλθ. رودكان **ρουτεγκιάν.**

روز Π. **ρούζ,** ὄν. ἡμέρα: و شب—**ρούζ-ου γέτ,** ἡμέραν καὶ νύκτα, νυχθημερόν. ||حساب یا جزا یا —ἡμέρα τῆς κρίσεως, τῆς δευτέρας παρουσίας **[ὄζεζά, χισάπ].**

روزافزون Π. **ρούζ-ἐφζούν,** ἐπθ. ὁ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ αὐξάνων, μακροημερεύων: جناب حق عمر و شوکت شاهانه يى—βουλεύεται ὁ Ὕψιστος καταστῆσαι μακροήμερον τὸν βίον καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἄνακτος [Σουλτάνου].

روزکار Π. **ρουζ-γκιάρ,** ὄν. καιρός, περίστασις, περίοδος χρονική, ἐποχή, κόσμος· § ἄνεμος : شديد—σφοδρὸς ἄνεμος· || زورکار—**ρουζγκιάρι ζορκιάρ,** βίαιος ἄνεμος·|| —مساعد εὐνοϊκὸς ἄνεμος, οὖριος·||—آلتی ὑπήνεμος τόπος·|| —اسمك ἄνεμος πνέει·||—اوكنه ك اوكنه كورلور دوشمیان آدم یورلور κουράζεται ὁ ἄνθρωπος ὁ μὴ πίπτων ἔμπροσθεν **[ὀνδνὲ]** τοῦ ἀνέμου, ἤτοι ὁ μὴ ἀκολουθῶν τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων [πρμ.]· ||باصمق — ἄνεμος πατεῖ,ἤτοι πνέει σφοδρός· ||كى— ὡς ἄνεμος, ἤτοι ταχύς.

روزکارلی T. **ρουζγκιαρ-λῆ,** ἐπθ. ἀνεμώδης.

روزمره Π. **ρουζ-μερρέ,** ἐπθ. ὁ καθ'ἑκάστην γινόμενος, καθημερινός, συνήθης: —حيات ὁ καθημερινὸς βίος·||—ادارهٔ ἡ καθημερινὴ συντήρησις.

روزن Π. **ρεβζὲν** καὶ ϕ'ϳρϳ **ρεβζενέ,** ὄν. παράθυρον.

روزنامچه Π. **ρουζ-ναμτσέ,** ὄν. δελτίον ἐν ᾧ σημειοῦται ὁ καθημερινὸς λ]μός, ἡμερολόγιον· βλ. ϕ'ϳρϳ.

روزنامه Π. **ρουζ-ναμέ,** ὄν. ἡμερολόγιον, ἤτοι κατάστιχον καθημερινῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων·§ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους, κ. καλανδάρι.

روزنامه‌جی Τ. **ρουζναμε-δζί,** ὄν. λογιστὴς κρατῶν ἡμερολόγιον, ἤτοι κατάστιχον καθημερινῶν ἐξόδων.

روزه Π. **ρουζέ,** ὄν. νηστεία.

روزه‌دار Π. **ρουζε-τάρ,** ἐπθ. καὶ ὄν. νηστεύων, νῆστις.

روزی Π. **ρουζ-ί,** ὄν. ἐπιούσιος [ἄρτος]: دە — **ρουζὶ-τὶχ,** ὁ τὸν ἐπιούσιον διδούς, ἡ رسان — **ρουζὶ-ρεδάν,** ὁ τὸν ἐπιούσιον προφθάνων, ἤτοι ὁ Θεός.

روزینه Π. **ρουζινέ,** ὄν. ἡμερομίσθιον.

روس **ροὺς ἢ οὐρούς,** ὄν.κ. Ρῶσος· § ἐπθ. Ρωσικός.

رؤس Α. **ρ'οὺς** [πλθ. τοῦ رأس] ὄν. κεφαλαί, ἀρχηγοί· § δίπλωμα ἀπονομῆς κατωτέρου βαθμοῦ[βλ.ﻣﺸﻮﺭ، ﺭﺗﺒﻪ·[ﺑﺮﺍﺕ·§βαθμὸς ἀπονεμόμενος εἰς Οὐλεμάδες [βλ. علما]: قلمی — γραφεῖον, ἔνθα γράφονται τὰ διπλώματα τῶν ἀπονεμομένων βαθμῶν· ‖ خرجی — δικαίωμα **[χὰρδζ]** διπλώματος βαθμοῦ.

رؤسا Α. **ρ'ὸ'εσὰ** [πλθ. τοῦ رئيس] ὀν. ἀρχηγοί, πρόεδροι: ﻯ — πνευματικοὶ ἀρχηγοί,ἤτοι Πατριάρχαι, Μητροπολῖται κτλ.‖ محاكم ﻯ — πρόεδροι τῶν δικαστηρίων.

روسپی Τ. **ροσπού,** κ. **ὀροσπού,** ὄν. πόρνη: اوغلی — υἱὸς πόρνης, νόθος· μτφ. πανοῦργος· βλ. روستوپوللی.

روسپیلق Τ. **ροσπου-λοὶκ** κ. **ὀροσπου-λούκ,** ὄν.πορνεία· βίος, διαγωγὴ πόρνης.

روستا Π. **ρουστᾶ,** ὄν.χωρίον· βλ. رستاق.

روستایی Π. **ρουσταγί,** ὄν. καὶ ἐπθ. χωρικός.

روستوپوللی Τ. **ροστοπολλῆ** ἢ **ὀροστοπολλῆ** [ἐκ τοῦ اوغلی روسپی] ὄν. πανοῦργος, δόλιος, φαῦλος, κακοήθης.

روستوپوللیلق Τ. **ροστοπολλη-λήκ,** ἢ **ὀροστοπολλη-λήκ,** ὄν.πανουργία, δολιότης, φαυλότης,κακοήθεια.

روسیاه Π.**ροῦ-σιγιάχ,** ἢ روسیه **ροῦ-σιγέχ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ πρόσωπον μέλαν, κατησχυμμένος.

روسیه **ρουσία,** ὄν. κ. Ρωσία: دولتی — τὸ Ρωσικὸν κράτος.

روسیه‌لی Τ. **ρουσία-λη,** ὄν. Ρῶσος· § ἐπθ. Ρωσικός.

روش Π. **ρεβ-ὶζ,** ρ.ἀφ.πορεία διαγωγή,τρόπος: احوال — ἡ πορεία τῶν πραγμάτων·‖ مصلحت — ἡ πορεία τῆς ὑποθέσεως.

روشن Π. **ρουσέν,**ἐπθ. φωτεινός, πεφωτισμένος, ἐναργής, λαμπρός: دل — **ρουσεν-τὶλ** καὶ ضمیر — **ρουσεν-ζαμίρ,**οὗ ἡ καρδία, ἡ συνείδησις πεφωτισμένη, ἤτοι εἰδήμων τῶν πνευματικῶν ἀληθειῶν·‖ بیان — **ρουσὲν-τεγιάν,**οὗ ἡ ἔκφρασις ἐναργής, εὔγλωττος: دیدملر — **τὶτελὲρ ρουσέν,** ϕῶς εἰς τὰ μάτια σας, καλῶς τὸν ἐδέχθητε [ἐπὶ συγγενοῦς ἀπόντος καὶ ἐπανερχομένου]· βλ. آیدین.

روشنا Π. **ρουσενά,** ἐπθ. ταὐτὸ روشن.

روشنایی Π. **ρουσεναγί,** ὄν. φωτεινότης, λάμψις, ἐνάργεια.

روشنی Π. **ρουσεν-ί,** ἀφ. ταὐτὸ روشنایی βλ.

روضه Α. **ρεβζά,**ὄν.θ. λειμών, τόπος σύνδενδρος καὶ ἔχων ὕδατα·§ παράδεισος: مطهره ، — **ρεβζάϊ μὸταχχερέ,** ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ§ θ. ریاض **ριγιάζ.**

روع Α. **ρὲβ'** καὶ θ. روعه **ρεβά,** ὄν. φόβος, ταραχή.

روغن Π. **ρεβγάν,**κοιν. **ρουγάν,**ὄν. λίπος, ἔλαιον, βούτυρος: زیت — **ρουγάνι ζεϊτ,**ἐλαιόλαδον·‖ سادە — βούτυρος·§ βερενίκειον κ. βερνίκι, ἐπίχρισμα πρὸς στίλβωσιν ἐπίπλων ξυλίνων ἢ ἀγγείων πηλίνων· βλ. جلا ‘ سر.

روغنلاتمق Τ. **ρουγαν-λατμάκ,** ρμ. μτδ. ἐπιχρίω βερενίκειον,βερενικῶ, κ. βερνικόνω, στιλβῶ [αἰτ.].

روغنلی Τ. **ρουγαν-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἐπικεχρισμένος βερενίκειον, ἐστιλβωμένος.

رؤف Α. **ρεοὶφ** [ἐκ τοῦ رأفت] ἐπθ. εὔσπλαγχνος, οἰκτίρμων: رب — πολυεύσπλαγχνος κύριος [ὁ Θεός].

روق Α. **ρέβκ,** ὄν. παραπέτασμα: رفع — ἄρσις τοῦ παραπετάσματος·‖— القای καταβίβασις παραπετάσματος· § πρόθυρον: — الدار **ρεβκου-τ-τάρ,** πρόθυρον οἴκου· § καθαρός: — ماء ὕδωρ καθαρόν· ‖ الشباب — **ρέβκου-ὰ-δεπάπ,** τὸ ἄνθος τῆς νεότητος· § κέρας: ذات روقین **ζάτι ρεβκάϊν,** μεγάλη συμφορά.

روقه Ιτ.**ρόκα** [Λατ.eruca]ὄν.εὔζωμον,ἤτοι εἶδος σαλάτας, κ. ρόκα.

روکردان Π. **ροῦ-γκερτάν,**ἐπθ. ὁ τὸ πρόσωπον ἀποστρέφων, ὁ ἐγκαταλείπων. ‖ Ρμ. اولق — στρέφω τὸ πρόσωπον, ἐγκαταλείπω [αἰτ.]: نصیحت ویردیکم کوندبری — ἀϕ' ἧς ἡμέρας τῷ ἔδωκα συμβουλήν,ἀπέστρεψεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ πρόσωπον.

روکردانی Π.**ρουγκερτανί,** ὄν. ἀποστροϕὴ τοῦ προσώπου, ἐγκατάλειψις.

روم Α. **ρέβμ,** ρ.ἀϕ. τὸ ζητεῖν, τὸ θέλειν· ἐν χρήσει ἡ αἰτ. روما βλ.

روم **ροὶμ ἢ οὐρούμ,** ὄν.ρωμαῖος,γραικός, ἤτοι ἕλλην ὑπήκοος ὀθωμανὸς [ἀντίθετον یونانلی **γιουνανλί,** ἕλλην ὑπήκοος]: ایلی — **ροὶμ-ἐλί,**Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία κ. Ρούμελη· ‖ شرقی — **ἀαρκῆ ρούμ-ελι,** Ἀνατολικὴ Ρωμυλία·βλ.هایجوروم **χαϊχουρούμ.**

روم Γλ.**ροὶμ** [rhum] ὄν. ροῦμι, κ. ρόμι.

روما **ρόμα,** ὄν. κ. Ρώμη [ἡ ἀρχαία καὶ ἡ σημερινή]· βλ. καὶ رم.

روماً Α. **ρέβμ-εν,** ἐπρ. ζητῶν, χάριν: — للاختصار **ρέβμεν λὶ-λ-ὶχτισάρ,** χάριν συντομίας.

رومال Π.**ροῦ-μάλ,** ἐπθ.ὁ τρίβων τὸ πρόσωπον χαμαί, ὁ προσκυνῶν. ‖ Ρμ. اولق — προσκυνῶ [δοτ.]: اولق زمین عبودیته — προσκυνῶ εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ἀϕοσιώσεως,ἤτοι ὑποκλινῶς·‖ خاك پای فیوضات احتوای حضرت شهریاری یه — عبودیت اولق — προσκυνῶ εὐλαβῶς τὸ χαριτόβρυτον ὑποπόδιον τῆς Α. Α. Μ. [βλ. رخسا].

رومالی Π. **ρουμαλ-ί,** ἀϕ. προσκύνησις: — ، حضور نبوی ایله شرفیاب اولدی **ρουμαλὶϊ χουζούρι νεπεβὶ ἰλὲ ἀερεϕ-γιὰπ ὀλτοῦ,** διὰ τῆς προσκυνήσεως [ἐνώπιον] τοῦ προφήτου ἐτιμήθη,ἤτοι ἠξιώθη τῆς τιμῆς τῆς προσκυνήσεως τοῦ προφήτου· ‖ — ، صداقت و عبودیت προσκύνησις ἐξ ἀϕοσιώσεως.

رومالی Τ. **ρόμα-λη,** ὄν. Ρωμαῖος, ἤτοι ὁ κάτοικος τῆς πόλεως Ρώμης, Λατῖνος.

رومان Γλ **ρομὰν** [roman] ὄν. μυθιστόρημα.

رومانیه **ρουμάνια,** ὄν. κ. Ρουμανία.

رومانیه‌لی Τ.**ρουμάνια-λη,**ὄν. Ρουμοῦνος· § ἐπθ. ρουμουνικός.

رومجه Τ. **ρούμ-δζε,** κ. **οὐρούμ-δζε,** ἐπθ. ρωμαϊκός, γραικικός, ἑλληνικός· § ὄν. νεοελληνικὴ γλῶσσα· § ἐπρ. ἑλληνιστί.

رومستان Π. **ρουμ-ιστάν,** ὄν. Ἑλλάς.

روملق Τ.**ρουμ-λούκ,**κ.**οὐρουμ-λούκ,**ὄν. νεοελληνισμός, ἐθνικότης τῶν νεοελλήνων, τὸ γραικικὸν γένος·§τόπος κατοικούμενος ὑπὸ νεοελλήνων, ρωμαίων.

رومورکور Ελ. **ρσμσρκὶορ** [γλ. remorqeur] ὄν. πλοῖον ρυμουλκόν.

رومی Α. **ρουμ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τοῖς ρωμαίοις, τοῖς ἕλλησιν ὑπηκόοις ὀθωμανοῖς,γραικικός, ρωμαϊκός: لسان — νεοελληνικὴ γλῶσσα·‖ سال — ἔτος οἰκονομικόν·§θ. رومیه.

روندە Π. **ρεβεντὲ** [μτχ. τοῦ رفتن **ρεϕτὲν** = πορεύεσθαι] ὁ πορευόμενος, ἀπερχόμενος, ὁ πολὺ περιπατῶν: — آینده و **ἀγεντὲ βοῦ ρεβεντέ,** ὁ ἐρχόμενος καὶ ἀπερχόμενος·‖— اسب ἵππος πολὺ ὁδεύων.

رونق Α. **ρεβνάκ,** ὄν. λάμψις, αἴγλη, ὡραιότης, χάρις, κόσμος: جال — ἡ αἴγλη τοῦ κάλλους·‖ بهار — ἡ χάρις τοῦ ἔαρος·‖ سیف — λάμψις ξίφους·‖ ویرمك — δίδω αἴγλην, χάριν, ὡραιότητα.

رونق‌افزا Π. **ρεβνὰκ-ἐϕζά,** ἐπθ. ὁ τὴν λάμψιν, τὴν αἴγλην αὐξάνων, ὁ κοσμῶν, λαμπρός.

اسقاط ایتز ἡ ὄψις [ἤτοι τὸ νὰ ἴδῃ τὸ πρᾶγμα] τοῦ ἀπεσταλμένου δὲν ἀποσβεννύει τὴν ἐπιλογὴν τῆς ὄψεως τοῦ ἀγοραστοῦ **[χιγιάρι ρσ'γετινί]** ‖دعوی—θεώρησις τῆς δίκης,ἐκδίκασις. ‖ دعوالرینك ی — مجالس روحانیه یه عائدد نکاح ἡ ἐκδίκασις τῶν περὶ γάμου ἀγωγῶν ἀνήκει τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συμβουλίοις· § [ἰατρ.] داخلیه—ἐνδοπτική· ‖ذباب—μυιοψία **[ζσπὰπ]**.‖Ρμ. θεωρῶ, παρατηρῶ, διεξάγω, διαιτῶ, ἐξετάζω [αἰτ.]: حساب—ایتز θεωρῶ λ]σμόν.

رویتکارانه } Π. **ρεβιγετ-κιαρανέ,** ἐπθ. ταὐτὸ **رویتمندانه** βλ.

رویتمندانه } Π. **ρεβιγετ-μενπανέ,** ἐπθ. περιεσκεμμένος, συνετός, ἄγρυπνος: — مساعیء ἢ خدمات ὑπηρεσίαι ἢ ἐνέργειαι περιεσκεμμέναι, ἄγρυπνοι, συνεταί.

رویش } Α. **ρσβεΐς** [ὑποκ. τοῦ ریش] ὄν. κολεόπτερον, πτερίδιον [φυσ. ἱστ.] : مغلوف— ἐνδόπτιλον· ‖غیر مغلوف—ἐξώπτιλον.

رویشی } Α. **ρσβεϊὰ-ί,** θ. رویشیه **ρσβεϊὰ-ιγέ,** ἐπθ. κολεόπτερος [φυσ. ἱστ.].

رویین } Π. **ρουγίν,** ἐπθ. ὀρειχάλκινος.

ره } Π. **ρέχ,** ἀντὶ راه **ράχ,** βλ.

رها } Π. **ρεχά,** ἀφ. ἀπαλλαγή, σωτηρία : — بادیء πρόξενος ἀπαλλαγῆς, σωτηρίας· ‖بولق—εὑρίσκω σωτηρίαν, ἀπαλλάττομαι [ὀδ]: بولدن—ἀπαλλάττομαι ἀπὸ τῆς ἐνοχλήσεως, τοῦ κακοῦ.

رهابنه } Α. **ρεχαπίνὲ** [πλθ. τοῦ راهب **ραχίπ,** βλ.] ὄν. ἱερεῖς : نصاری ء— ἱερεῖς τῶν χριστιανῶν· συνηθέστ. رهابین βλ.

رهابه } Α. **ρεχαπέ,** ὀν. θ. ξιφοειδὴς [βοτ. ἐπὶ φύλλων].

رهابی } Α. **ρεχαπὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. θ. ξιφοειδικὸς [βοτ.].

رهابین } Α. **ρεχαπὶν** [πλθ. τοῦ راهب **ραχίπ,** βλ. رهبان **ρσχπάν,**] ὄν. ἱερεῖς, καλόγηροι, κληρικοὶ τῶν χριστιανῶν: —قدمای **[κουπεμάϊ ρεχαπὶν]** οἱ ἀρχαῖοι τῶν κληρικῶν.

رهاوی } Π. **ρεχαβί,** ὄν. σκοπὸς μουσικός· § κυτίον περιέχον ὄργανον μουσικόν, ὅπερ κανονιζόμενον παίζει οἰκοθεν.

رونق‌بخش } Π. **ρεβνὰκ-πάχς,** ἢ رونق بخشا **ρεβνὰκ-παχσά,** ἐπθ. ὁ δίδων λάμψιν, αἴγλην, ὁ κοσμῶν.‖Ρμ. اولق—[δοτ.] : تخت عالیبخت عثمانیه رونقبخش اولان ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی ἢ Α.Α. Μεγαλειότης,ἥτις κοσμεῖ τὸν εὐτυχῆ ὀθωμανικὸν θρόνον.

رونقدار } Π. **ρεβνακ-τάρ,** ἐπθ. λαμπρός.

رونقلی } Τ. **ρεβνακ-λῆ,**ἐπθ. ὁ ἔχων αἴγλην, λαμπρός.

رونما } Π. **ρσῦ-νσμά,** ἐπθ. ὁ τὸ πρόσωπον δεικνύων, ἐκδηλούμενος, φαινόμενος. ‖Ρμ. اولق — φαίνομαι, ἐκδηλοῦμαι, παρατηροῦμαι: ی— δεικνύω τὸ πρόσωπον εἰς τὸ κάτοπτρον τοῦ δυνατοῦ, παρουσιάζομαι, συμβαίνω·§ δῶρον τοὺ γαμβροῦ πρὸς τὴν νύμφην, ὅτε τὸ πρῶτον βλέπει τὸ πρόσωπον αὐτῆς· βλ. كوروم.

رونمود } Π. **ρσῦ-νσμοὺτ** καὶ رونمون **ρσῦ-νσμούν,** ἐπθ. ὁ τὸ πρόσωπον δεικνύων, ἐκδηλούμενος,δῆλος· συνών. رونما.‖Ρμ. اولق — φαίνομαι, ἐκδηλοῦμαι, παρατηροῦμαι,

رووِلور } Αγ. **ρεβόλβερ** [revolver] ὄν. περίστροφον, πολύκροτον.

روی } Α. **ρεβί,** ὄν. τὸ τελευταῖον γράμμα τῆς ὁμοιοκαταληξίας.

روی } Π. **ρσύϊ,** βλ. رو **ρσῦ.**

روی } Π. **ρσύϊ,** ὄν. ὀρείχαλκος.

رویا } Π. **ρσυγιὰ** [μτχ. τοῦ رسیدن **ρσϑτέν,** ὁ φυόμενος : — کیاه χόρτον φυόμενον.

رؤیا } Α. **ρσ'γιά,** ὄν. ἀ. ἢ θ.ὄνειρον: ی— صادق ὄνειρον ἀληθές·‖کاذب ی — ὄνειρον ψευδές·‖کورمك — βλέπω ὄνειρον.

رویت } Α. **ρεβιγέτ,** ὄν. θ. σκέψις, περίσκεψις, σκέψις ὀρθὴ καὶ εὔστοχος, ὀρθοφροσύνη, προσοχή, ἱκανότης : — بلا **πίλα ρεβίγετιν,** ἄνευ σκέψεως,ἀπερισκέπτως·‖درایت — و περίνοια καὶ περίσκεψις· ‖—اصحاب οἱ κάτοχοι περισκέψεως,περιεσκεμμένοι.

رؤیت } Α. **ρσ'γέτ,** ρ.ἀφ.θ. τὸ βλέπειν ἢ θεώρησις, παρατήρησις, ὄψις διεξαγωγή, διαίτησις : هلال — παρατήρησις τῆς νέας σελήνης· ‖ نی— رسولك ی — مشترینك خیار

رهایاب } Π.**ρεχα-γιάπ,** ἐπθ. ὁ ἀπαλλαγήν, σωτηρίαν εὑρών, διαφυγών. ‖Ρμ. اولق—ἀπαλλάττομαι, σώζομαι [ὀδ] : — علتدن ἀπαλλάττομαι τῆς ἀσθενείας. ‖ δین ذمه‌مدن خسته‌لقدن — اولق δὲν δύναμαι ν'ἀπαλλαγῶ τῆς νόσου.

رهایافته } Π. **ρεχὰ-γιαφτέ,** ἐπθ. ὁ σωθείς, ἀπαλλαγείς.

رهائن } Α. **ρεχαΐν,** πλθ. τοῦ رهینه **ρεχινέ,** ὄν. θ. ἐνέχυρα.

رهب } Α.**ρέχπ,**ὄν.φόβος, τρόμος· βλ.رهبت .

رهبان } Α.**ρσχπὰν** [πλθ. τοῦ راهب] ὄν. ἱερεῖς, καλόγηροι, κληρικοὶ [τῶν χριστιανῶν]· § β' πλθ. رهابین **ρεχαπὶν** ἢ رهابنه **ρεχαπινέ.**

رهبانیت } Α. **ρεχπαν-ιγέτ,** ὄν.θ. βίος μοναχικός, ἀσκητικός : لا — فی الاسلام **λὰ ρεχπανίγετε φὶ-λ-ισλάμ,** οὐκ ἔστι βίος ἀσκητικὸς ἐν τῷ ἰσλαμισμῷ, ἤτοι ἀπαγορεύεται τὸ εὐνουχίζεσθαι, τὸ περιβάλλειν τὸν λαιμὸν δι' ἀλύσεων, τὸ μὴ τρώγειν κρέας κτλ.

رهبت } Α. **ρεχπὲτ** [ρζ. رهب] ὄν. θ. φόβος, τρόμος:—جنته رغبت جهنمدن διὰ τὸν παράδεισον ἔφεσις **[ραγπέτ],** ἀπὸ τοῦ ἴδου φόβος· § πλθ. رهبات **ρεχεπάτ.**

رهبةً } Α.**ρέχπετ-εν,** ἐπρ.ἐκ φόβου : عبادت — προσευχὴ ἐκ φόβου.

رهبر } Π.**ρεχ-πέρ,**ὄν. ὁδηγός: آور سلامت — ὁδηγὸς σωτήριος·‖حرکت اتخاذ ایتمك — λαμβάνω ὡς ὁδηγὸν ἐνεργείας.

رهبرلك } Τ. **ρεχπερ-λίκ,** ὄν. ὁδηγία·‖ — ایتمك ὁδηγῶ, κάμνω τὸν ὁδηγὸν [δοτ.]: ایدن ذات—بکا موزه درونده ὁ κύριος,ὅστις μοὶ ἔκαμε τὸν ὁδηγὸν ἐντὸς τοῦ μουσείου.

رهبری } Π. **ρεχπερ-ί,** ὄν. ὁδηγία· ταὐτὸ رهبرلك .

رهرو } Π. **ρεχ-ρεὸ** ἢ راهرو **ραχ-ρέό,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ τὴν ὁδὸν βαίνων, ὁδοιπόρος: سمت مقصود —ὁ βαίνων τὴν διεύθυνσιν τὴν σκοπουμένην **[σέμτι μακσούτ],** ἤτοι εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. ‖Ρμ. اولق—βαίνω, πορεύομαι: دیار عدم اولق—**ρεχρέβι τιγιάρι άτεμ ολμάκ,**βαίνω εἰς τὴν χώραν τῆς ἀνυπαρξίας, ἀποθνήσκω : سمت فرار — ὁ τρεπόμενος εἰς φυγὴν **[σέμτι φιράρ]**·§ πλθ.رهروان **ρεχρεβάν.**

رهزن } Π. **ρεχ-ζὲν** ἢ راهزن **ραχζέν,** ὄν. λῃστής.

رهط } Α.**ρέχτ,**ὄν. φυλὴ εἰς ἣν ἀνήκει τις· § κοινότης, οἱ πολλοί, ὁ ὄχλος.

رهگذار } Π. **ρεχ-γκισζὰρ** καὶ رهگذر **ρεχγκισζέρ,**ὄν. ὁδὸς ἐξ ἧς διέρχεταί τις, δίοδος, διάβασις: ندہ منتظر سلام ایدی —ἐν τῇ διαβάσει του ἀνέμενε χαιρετισμόν·‖میامن —اثر حضرت پادشاهی **ρεχγκισζέρι μεγιαμὶν-έσέρι χαζρέτι πατισάχί,** τὸ αἴσιον μέρος, ἐξ οὗ διῆλθεν ἡ Α. Α. Μεγαλειότης· ‖ βλ. گذرگاه.

رهل } Α. **ρεχέλ,** ὄν. ἀμνίον, ὕστερον, ἤτοι ὑμὴν περιτυλίσσων τὸ ἔμβρυον.

رهله } Α. **ρεχλέ,** ὄν. θ. οἴδημα [ἰατ.].

رهلی } Α. **ρεχλ-ί,**θ. رهله **ρεχλιγὲ** [ρζ. رهل βλ.] ἐπθ. ἀμνικός.

رهن } Α.**ρὲχν** ἢ**ρεχίν,**ὄν. ἐνέχυρον, ὑποθήκη: —مستعار**ρέχνι μσστε'άρ,** ἐνέχυρον διὰ χρησιδανείου, ἤτοι χρησιδάνειον ὅπερ, τῇ ἀδείᾳ τοῦ εἰς ὃν ἀνήκει, ἐνεχυράζει τις [νομ.]: اولق— λαμβάνω ἐνέχυρον, ὑποθήκην· ‖ —ك ἀπόσπασις **[ρὲὲκ]** ἤτοι ἀπαλλαγὴ ἐνεχύρου· ‖ تخلیص ایتمك—ی ἀπαλλάττω τὸ ἐνέχυρον. ‖ Ρμ. ویرمك ἢ قومق ἢ ایتمك — ἐνεχυράζω, δίδω ἢ θέτω ἐνέχυρον, ὑποθηκεύω [δοτ. αἰτ.]: بو شی سکا دینم مقابلنده — ایتدم τοῦτο ἀπέναντι τοῦ χρέους μου·§ μτφ. ὅμηρος· § πλθ. رهن **ρσχὸν** καὶ رهون **ρσχούν.**

رهنسز } Τ. **ρεχιν-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐνεχύρου,ὑποθήκης,ἀνέγγυος: الهجقلو— πιστωτὴς ἀνέγγυος· βλ. ἐπόμ.

رهنلی } Τ. **ρεχιν-λί,** ἐπθ. ἐνυπόθηκος : — الهجقلو πιστωτὴς ἐνυπόθηκος.

رهنما } Π.**ρεχ-νσμά,**ὄν.ὁ τὴν ὁδὸν δεικνύων, ὁδηγός: ی قرائت — ὁδηγὸς ἀναγνώσεως **[κηραέτ]**·‖ معلمین ی —ὁδηγὸς τῶν διδασκάλων **[μσαλλιμίν].**

رهنمون } Π. **ρὲχ-νσμούν,** ὄν. ὁδηγός.

رهنمونی } Π. **ρεχ-νσμουνί,** ἀφ. ὁδηγία, τὸ εἶναι ὁδηγόν.

رهنیت } Α. **ρεχν-ιγέτ,** ὄν. θ. τὸ εἶναί τι ἐνέχυρον, ἐνεχυρασία : رهن— ὁδηγὸς τὸ ἐνέχυρον ἀπαλλάττεται τῆς ἐνεχυρα-

σίας· || ایمك اعاده ه — رهی ἐπαναφέρω τὸ ἐνέχυρον εἰς τὴν ἐνεχυρασίαν.

رهون } A. **ῥᾱχούν,** πλθ. τοῦ رهن **ῥέχν,** βλ.

رهیاب } Π. **ῥὲχ-γιάπ,** ἐπθ. ὁ εὑρίσκων τὴν ὁδὸν ὅπως εἰσέλθῃ που, ἢ τὰ μέσα ὅπως ἐπιτύχῃ τινος.

رهیده } Π. **ῥεχιτὲ** [μτχ. τοῦ رهیدن] σεσωσμένος, διαφυγών· βλ. رها.

رهین } A. **ῥεχὶν** [ρζ. رهن βλ.] ἐπθ. ὁ δοθεὶς ὡς ἐνέχυρον, ἐνεχυριασμένος· § ὁ ἐγγύς: ـــ شوت ὁ ἐγγὺς τῇ ἀποδείξει **[σσπoὶτ],** ἀποδεδειγμένος· || ـــ صواب ὀρθός **[σαβάπ]·** || ـــ علم ὁ ἐγγὺς τῇ γνώσει **[ἴλμ],** γνωστός· || ـــ ایقان ὁ ἐγγὺς τῇ κατανοήσει **[ικὰν],** γνωστός· || ـــ جواز ὁ ἐγγὺς τῇ ἀδείᾳ **[δζεβάζ],** ἐπιτετραμμένος.

رهینه } A. **ῥεχινὲ** [θηλ. τοῦ προηγ.] ὄν. ἐνέχυρον· § πλθ. رهائن **ῥεχαῖν.**

ری } **ῥέϊ,** ὄν. κ. Ράγαι, ἀρχαία πόλις τοῦ Ἰράκ τῆς Περσίας παρὰ τὴν Τεχεράνην.

ریا } A. **ῥεγγιά,** ὄν. εὐωδία ἄνθους κτλ.: ی — صبا **ῥεγγιάϊ σαπά,** ἡ εὐωδία τῆς αὔρας.

ریاء } A. **ῥιγιά,** ὄν. ὑπόκρισις, ὑποκρισία: — ایجون **ῥιγιὰ ιτσοῦν,** πρὸς ὑπόκρισιν· || — بی ἄνευ ὑποκρίσεως, ἀνυπόκριτος.

ریاءً } A. **ῥιγιά-εν,** ἐπρ. πρὸς τὸ θεαθῆναι· βλ. سمعةً **σσμ'ατεν.**

ریأت } **ῥι'άτ,** πλθ. τοῦ ڕ βλ.

ریاح } A. **ῥιγιὰχ** [πλθ. τοῦ ریح **ῥὶχ**] ὄν. ἄνεμοι : شدید ـــ σφοδροὶ ἄνεμοι· || — مرسل الـ **μσρσίλσ-ρ-ριγιάχ,** ὁ πέμπων τοὺς ἀνέμους [ὁ Θεός] || بطنیه ـــ ἄνεμοι τῆς κοιλίας.

ریاحین } A. **ῥεγιαχ-ίν,** πλθ. τοῦ ریحان **ῥεϊχάν,** βλ.

ریاست } A. **ῥιγιασὲτ** [ρζ. رأس] ὄν. θ. προεδρεία : ـــ مقام **μακάμι ριγιασέτ,** ἡ θέσις τῆς προεδρείας, τοῦ προέδρου· || مجلس ی — προεδρεία τοῦ συμβουλίου. ‖ Ρμ. προεδρεύω [δοτ.] : ایتدی — مجلسه προῄδρευσε τοῦ συμβουλίου.

ریاستپناه } Π. **ῥιγιασὲτ-πενάχ,** ὄν. ὁ ἔχων τὴν προεδρείαν, προεδρεύων, πρόεδρος.

ریاستپناهی } Π. **ῥιγιασὲτ-πεναχὶ,** ἐπθ. προεδρικός: یه — حضور عالی **χουζούρι ἀλιῖ ῥιγιασὲτ-πεναχιγέ,** τῇ Αὐτοῦ προεδρικῇ Ἐξοχότητι, ἤτοι τῷ Ἐξοχωτάτῳ προέδρῳ.

ریاض } A. **ῥιγιὰζ** [πλθ. τοῦ روضه **ῥεβζὰ**] ὄν. θ. λειμῶνες, κῆποι: خلد ـــ οἱ λειμῶνες τοῦ παραδείσου **[χὸλτ].**

ریاضت } A. **ῥιγιαζάτ,** ὄν. θ. ἐγκράτεια περὶ τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν, νέκρωσις τῶν παθῶν, βίος ἀσκητικός : له امرار عمر — ه کیرمك εἰσέρχομαι εἰς ἐγκράτειαν, ἐγκρατεύομαι, ζῶ βίον ἀσκητικόν· || ـــ اهل ἔχλι **ῥιγιαζάτ,** ἀσκητής.

ریاضتکش } Π. **ῥιγιαζὰτ-κέ̱ς,** ἐπθ. ἀσκητεύων, διάγων βίον ἀσκητικόν.

ریاضی } A. **ῥιγιαζ-ὶ,** ἐπθ. μαθηματικός: علم ـــ ἐπιστήμη μαθηματική, ἤτοι τῶν μαθηματικῶν· || — جغرافیای μαθηματικὴ γεωγραφία· || ـــ آدم μαθηματικὸς [ἄνθρωπος]· § θ. ریاضیه : ـــ علوم μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι· § πλθ. ریاضیون **ῥιγιαζιγιούν,** μαθηματικοί, οἱ περὶ τὰ μαθηματικὰ ἐνασχολούμενοι.

ریاضیات } A. **ῥιγιαζιγιὰτ** [πλθ. τοῦ ریاضیه] ὄν. θ. μαθηματικά, μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι.

ریاضیون } A. **ῥιγιαζιγιούν,** πλθ. τοῦ ریاضی βλ.

ریاکار } Π. **ῥιγὶα-κιάρ,** ὄν. ὑποκριτής.

ریاکارانه } Π. **ῥιγια-κιαρανέ,** ἐπθ. ὑποκριτικός: — معامله συμπεριφορὰ ὑποκριτική· § ἐπρ. ὑποκριτικῶς.

ریاکارلق } T. **ῥιγια-κιαρλὶκ,** ὄν. ἴδιον ὑποκριτοῦ, ὑπόκρισις, ὑποκρισία.

ریاکاری } Π **ῥιγιὰ-κιαρί,** ὄν. ταὐτὸ ریاکارلق βλ.

ریال } **ῥιγιὰλ** [λ. ἱσπανικὴ] ὄν. νόμισμα ἱσπανικὸν ἀξίας 4 ἢ 5 φράγκων: دیرکلی — **ἰρεκλὶ ριγιάλ,** δίστηλον, κολονάτον.

ریاله } Ιτ. **ῥιγιάλα** [riala] ὄν. ὑποναύαρχος· σήμερον καλεῖται لواسی میر بحریه **πaχριγὲ μίρι λιβασὶ.**

ریان } A. **ῥεγγιὰν** [ρζ. ری, βλ. ارواء] ἐπθ. κεκορεσμένος ὕδατος. ‖ Ρμ. κορέννυμι [αἰτ.]: ایدن یاران — چنلری ἡ βροχὴ ἡ κορεννύουσα τὴν χλόην.

ریب } A. **ῥεϊπ,** ὄν. ἀμφιβολία, ὑπόνοια, ὑποψία : و کان — **ῥεϊπ ου γκιὸμάν,** ἀμφιβολία καὶ ὑπόνοια· || المنون — **ῥεϊπσ-λ-μενούν,** τὰ περιστατικὰ τῶν καιρῶν, αἱ ἀντίξοοι περιστάσεις· || — بی ἀναμφίβολος-ως· || — لا **πίλα ῥεϊπ,** ἀναμφιβόλως.

ریباس } A. **ῥιπάς,** ὄν. εἶδος ῥήου, ἤτοι ρεντίου.

ریباسیه } A. **ῥιπασ-ιγέ,** ἐπθ. θ. ριβισιοειδῆ φυτὰ ὡς φραγκοστάφυλον.

ریبت } A. **ῥιπὲτ** [ρζ. ریب] ὄν. θ. ἀμφιβολία, ὑπόνοια.

ریتین } A. **ῥιετέϊν,** δυϊκ. τοῦ ڕ **ῥιέ,** βλ.

ریح } A. **ῥίχ,** ὄν. ἄνεμος: عاصف ـــ ἰσχυρὸς ἄνεμος· || طیار ـــ **ῥίχι ταγγιάρ,** ρευματισμός· § πλθ. ریاح **ῥιγιάχ.**

ریحان } A. **ῥεϊχάν,** ὄν. βασιλικός § πᾶν φυτὸν εὐῶδες· § τροφή, ὁ ἐπιούσιος : — روح و ἡ ψυχὴ καὶ ὁ ἐπιούσιος § πλθ. ریاحین **ρεγιαχίν :** ـــ شم τὸ ὀσφραίνεσθαι **[σὲμμ]** τοὺς βασιλικούς.

ریحانه } A. **ῥεϊχανέ,** ὄν. θ. δρὰξ βασιλικοῦ.

ریختم } Π. **ῥιχτίμ,** ὄν. προκυμαία: انشاسی — κατασκευὴ προκυμαίας· || کی — ὡς προκυμαία, ἤτοι πλῆθος πολὺ ἀνθρώπων, κ. πατεῖς με πατῶ σε [χυδ.].

ریخته } Π. **ῥιχτὲ** [μτχ. τοῦ ریختن **ῥιχτὲν** = χέειν] κεχυμένος, χυθείς.

ریز } Π. **ῥὶζ** [προστ. τοῦ ریختن **ῥιχτὲν** χέειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ χέων, διαχέων: — اشك **ἔσκ-ρὶζ,** ὁ δάκρυ χέων, δακρυροοῦν· || — شعله **σσ'λὲ-ρὶζ,** ὁ διαχέων φλόγα, λάμψιν.

ریزان } Π. **ῥιζ-ὰν** [βλ. προηγ.] ἐπθ. χεόμενος, ῥέων ‖ Ρμ. اولق — χέομαι, ῥέω.

ریزش } Π. **ῥιζ-ὶς,** ἀφ. χύσις, ῥεῦσις.

ریزه } Π. **ῥιζὲ** [ἐκ τοῦ ریز] ὄν. μικρὸν τεμάχιον, κερμάτιον, ψιχίον: الماس ـــ κερμάτιον ἀδάμαντος· || نان ـــ ψιχίον ἄρτου· || — — εἰς μικρὰ τεμάχια.

ریزه‌چین } Π. **ῥιζὲ-τσίν,** ἐπθ. ὁ ψιχία συλλέγων· § ὁ γινώσκων νὰ ὠφελῆται ἐκ πράγματος, ὅπερ δὲν ἔχει δι' ἄλλον καμμίαν ἀξίαν.

ریسمان } Π. **ῥισμάν,** ὄν. σχοινίον, κάλως· βλ. آسمان.

ریش } A. **ῥίς,** ὄν. πτερόν, πτέρωμα [φυσ. ἱστ.]· § κόσμημα· § πλθ. ارياش **ἐργιάς.**

ریش } Π. **ῥίς,** ὄν. γενειάς: سفید ـــ γενειὰς λευκή· || سیاه ـــ γενειὰς μέλαινα· || ـــ جعد γενειὰς οὖλη· || دراز ـــ γενειὰς μακρά· § τραῦμα, τετραυματισμένος· || — دل **τὶλ-ρίς,** ὁ ἔχων τὴν καρδίαν τετραυματισμένην.

ریشخند } Π. **ῥὶς-χάντ,** ὄν. σκῶψις, χλευασμός, εἰρωνεία· τ. صقاله کولك .

ریشدار } Π. **ῥὶς-τάρ,** ἐπθ. πωγωνοφόρος, ὁ ἔχων γενειάδα.

ریشه } Π. **ῥισὲ** [βλ. π. ریش] ὄν. κροσσός : پرده ـــ κροσσὸς παραπετάσματος· § اینه ریژنس: ـــ درخت ἶνες ῥίζης δένδρου.

ریشه‌کیر } Π. **ῥισὲ-γκίρ,** ἐπθ. ὁ ἀποκτήσας κροσσοὺς ἢ ῥίζας, ἐῤῥιζωμένος· ‖ Ρμ. اولق — ριζοῦμαι, θεμελιοῦμαι.

ریشی } A **ῥισὶ,** ἐπθ. πτερωτός, πτεροειδής: المقسوم — **ῥισίγιδ-λ-μακσούμ,** ἢ — الانقسام **ῥισίγιδ-λ-ινκισάμ,** πτερότμητος [ἐπὶ φύλλων]· || التجزی — **ῥισίγιδ-τ-τεδζεζζί,** διχόπτερος [ἐπὶ φύλλων]· || المشقوق — **ῥισίγιδ-λ-μεσκούκ,** ἢ الانشقاق — **ῥισίγιδ-λ-ινσικάκ,** πτεροσχιδὴς [ἐπὶ φύλλων]· || المشقوضاق معف — **ῥισίγιδ-λ-μεσκοῦκι μσζαάδ,** διπτεροσχιδὴς [ἐπὶ φύλλων]· § θ. ریشه **ῥισίγέ.**

ریع } A. **ῥέϊ,** ὄν. αὔξησις, πρόσοδος [ἀφιερώματος, βακουφίου].

ریعان } A. **ῥεγέ'ὰν** ἢ **ῥεϊὰν** [ρζ. ریع] ἀφ. αὔξησις: مزروعات ـــ αὔξησις σπαρτῶν· § شباب ـــ ἄνθος τῆς νεότητος **[σεπάπ].**

ریق } A. **ῥήκ,** ὄν. σίαλος: — ال على **ἀλὲ-ρ-ρήκ,** νῆστις κ. νηστικάτα.

ریك } Π. **ῥίκ,** ὄν. ἄμμος: بیابان ـــ ἄμμος τῆς ἐρήμου· § ἄμμος λεπτὴ ἐν χρήσει πρὸς ἀποξήρανσιν τῶν γραφομένων διὰ μελάνης [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ προφέρεται **ῥίχ**].

ریکدان } Π. **ῥικ-τάν,** ἢ **ῥιχτάν,** ὄν. ἀμμοδοχεῖον.

ریکدانلق } T. **ῥιχτάν-λὶκ,** κ. ἀντὶ ریکدان.

ريم } **ρίμ,** ὄν. κ. Ρώμη [οὕτως ἐκαλεῖτο ἄλλοτε ἡ πόλις τῆς Ρώμης καλουμένη σήμερον روما **ρόμα**]: پاپاسی — ὁ Πάπας τῆς Ρώμης.

ريم } Π. **ρίμ,** ὄν. πύον, κ. ἔμπυος: جريحه — πύον τῆς πληγῆς **[ὀζερικά].**

ريمه } Π. **ριμέ,** ὄν. λήμη. κ. τσίμπλα: چشم رمديده — **ριμέϊ τσέσμι ρεμέ-τιτέ,** λήμη ὀφθαλμοῦ πάσχοντος ὀφθαλμίαν· || دار — **ριμε-τάρ,** λημαλέος, κ. τσιμπλιάρης.

رين } A. **ρέϊν,** ὄν. ρύπος, σκωρία· § πώρωσις καρδίας προερχομένη ἐκ διαπράξεως πολλῶν ἁμαρτιῶν.

رينغه } Ιτ. **ρίνγκα** [aringa] ὄν. μαίνη, μαινίς, κ. ἀρίγγα [ἰχθ.].

ريو } Π. **ρίβ,** ὄν. δόλος: ديو — **ρίβι τίβ,** δόλος δαίμονος.

رئوى } A. **ρι'εβί,** θ. رئو **ρι'εβιγέ** [ἐκ τοῦ رئه] ἐπθ. πνευμονικός.

رئه } A. **ρι'έ,** ὄν. θ. πνεύμων: تشريح — **τεσρίχι ρι'έ,** πνευμονοτομία· || — توصيف ال **τεβσήφου-ρ-ρι'έ,** πνευμονογραφία || — سل ال **σέλλου-ρ-ρι'έ,** ψυμάτωσις πνευμόνων· || — ذات ال **ζάτου-ρ-ρι'έ,** πνευμονία· || — نزف ال **νέζφου-ρ-ρι'έ,** πνευμονορραγία· || — مبحث ال **μεπχάσου-ρ-ρι'έ,** πνευμονολογία· § [βοτ.] — حشيشة ال **χασίσε-του-ρ-ρι'έ,** πνευμονιάς [φτ.] · § δυϊκ. ريتين **ρι'ετέϊν,** οἱ δύο πνεύμονες· § πλθ. رئات **ρι'άτ,** πνεύμονες.

رئيس } A. **ρε'ϊς** [ρζ. رأس] ὄν. ἀρχηγός, πρόεδρος: روحانی — πνευματικὸς [ἐκκλησιαστικὸς] ἀρχηγός, ἤτοι πατριάρχης, μητροπολίτης, προϊστάμενος· || مجلس — πρόεδρος τοῦ συμβουλίου· || محكمه — πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου· || ثانی — ἀντιπρόεδρος· || جمهور — πρόεδρος τῆς δημοκρατίας **[δζεμχοϊρ]** || ليمان — ی λιμενάρχης· § πλοίαρχος· § πλθ. رؤسا **ρου'εσά.**

رئيس الكتاب } A. **ρε'ϊσσ-λ-κιτάπ,** ὄν. ἀρχηγὸς τῶν γραμματέων, ἢ ἁπλῶς رئيس افندی **ρεῖς ἐφέντη,** κύριος πρόεδρος· τίτλος ἀπονεμόμενος ἄλλοτε τῷ ὑπουργῷ τῶν Ἐξωτερικῶν ἐν Τουρκίᾳ, καλουμένῳ σήμερον خارجيه ناظری **χαριδζιγέ ναζηρή.**

رئيس العلما } A. **ρε'ϊς-ιλ-ὀλεμά,** ὄν. ἀρχηγὸς τῶν Οὐλεμάδων [ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ Σέϊχ οὐλ-ἰσλαμάτου].

رئيسه } A. **ρεϊσέ** [θ. τοῦ رئيس] ὄν. ἡ πρόεδρος.

زاد } A. **ζάτ,** ὄν. προμήθειαι, ζωοτροφίαι: راه — **ζάτι ράχ,** προμήθειαι ὁδοιπορίας· § συνών. ذخيره.

زاد } A. **ζάτε** [ἀόρ. ρήμ. ἀραβ. ἐν χρήσει ἐπὶ εὐχῆς] αὐξανέτω, πληθυνέτω: عمره — **ζατέ-λλαχου ὄμρσχσ,** ὁ Θεὸς αὐξανέτω τὸν βίον του.

زاد } Π. **ζάτ** [ἀόρ. τοῦ ρήμ. زادن **ζατέν** = γεννᾶν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει ἀντὶ πθ. μετοχῆς] γεννηθείς, γόνος: — نو **νέβ-ζάτ,** νεογέννητος, νεογνός· || — پری **περὶ-ζάτ,** νυμφογενής· || — ملك **μελέκ-ζάτ,** βασιληγενής· || مادر — **ματέρ-ζάτ,** μητρογενής, ἔμφυτος.

زادكان } Π. **ζατεγκιάν** [πλθ. τοῦ زاده] ὄν. εὐγενεῖς, ἀριστοκράται.

زادكانلق } T. **ζατεγκιαν-λίκ,** ὄν. ταὐτὸ زادگی βλ.

زادگی } Π. **ζατε-γκὶ** [ἐκ τοῦ زاده] ὄν. εὐγένεια, καλὴ καταγωγή: — ادعای ἀξίωσις **[ιτδιάϊ]** ἤτοι διεκδίκησις εὐγενείας.

زاده } Π. **ζατέ** [μτχ. τοῦ زادن **ζατέν** = γεννᾶν] γεννηθείς, γόνος: — حلال **χαλὰλ-ζατέ,** ὁ ἐκ νομίμου γάμου γεννηθείς, νόμιμον τέκνον· || — حرام **χαράμ-ζατέ,** ὁ ἐκ μὴ νομίμου γάμου γεννηθείς, νόθος· || — اصل **ἀσὶλ-ζατέ,** ὁ ἐξ εὐγενῶν γεννηθείς, εὐγενής· § παῖς, υἱός· || — شاه **ἀὰχ-ζατέ,** ἢ — شه **σὲχ-ζατέ,** βασιλόπαις· || طبع — ء ἢ خاطر — ء ποίησις, ποίησις εὔγλωττος, ἔμπνευσις· § πλθ. زادكان **ζατεγκιάν.**

زاده‌لك } T. **ζατε-λίκ,** ὄν. εὐγένεια, καλὴ καταγωγή· § συμπεριφορὰ νέου μαμμοθρέπτου, χαδεμμένου.

زار } T. **ζάρ,** ὄν. ὀθόνη λεπτὴ ἢ παραπέτασμα πρὸς κάλυψιν τοίχου, μεμβράνα, λέπυρον [φλοῦδα λεπτή]: ی — طورله λέπυρον ὠοῦ· || ی — μεμβράνα ὠτός· § κύβος, κ. ζάρι: آتمق — ρίπτω τὸν κύβον· || كلك — ἔρχεται ὁ κύβος, ἤτοι εἶναι εὐνοϊκός· || طوتمق — πιάνω τὸν κύβον, κάμνω δόλον· || المق — λαμβάνω κύβον, νικῶ.

زار } T. **ζάρ,** μόριον ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: زور — **ζὰρ ζόρ,** ἐκὼν ἄκων, διὰ τῆς βίας.

زار } Π. **ζάρ,** μόριον σχηματίζον τοπικὰ ὀνόματα: — كل **γκιὸλ-ζάρ,** ροδών· || — ألا κρινών, μέρος κατάφυτον ἀπὸ κρίνους.

زار } Π. **ζὰρ** [ἐκ τοῦ زار βλ.] ἐπθ. ἰσχνός, ἀδύνατος: — جسم σῶμα ἰσχνόν.

زار } Π. **ζὰρ** [ἐκ τοῦ زاريدن **ζαριτέν** = ἀναστενάζειν καὶ κλαίειν, οἰμώζειν] ἀναστενάζων καὶ κλαίων, οἰμώζων: — عاشق ἐραστὴς οἰμώζων· || — عندليب ἀηδὼν οἰμώζουσα § ἀναστεναγμὸς καὶ κλαυθμός, οἰμωγή· § — — θλιβερῶς, πικρῶς: آغلامق — — **ζὰρ ζὰρ ἀ-γλαμάκ,** κλαίω πικρῶς.

زارع } A. **ζαρί'** [ρζ. زرع] ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ σπείρων, γεωργός· § πλθ. زراع **ζαρρά'.**

زارغنه } Ἑλ. **ζαργάνα,** ὄν. βελόνη κ. ζαργάνα [ἰχθ.].

زارى } Π. **ζαρ-ί,** ὄν. ἀναστεναγμὸς καὶ κλαυθμός, οἰμωγή: دل ء — θρηνῳδία τῆς καρδίας· || طلب ء — κλαυθμὸς παιδικός· || عاشقانه ء — κλαυθμὸς ἐρωτικός.

زاغ } T. **ζάγ** [λ. ἀρχ.] ὄν. στίλβωμα, ἀκόνημα.

زاغ } A. Π. **ζάγ,** ὄν. κορώνη κόραξ: — سياه μαῦρος κόραξ· § πλθ. ἀρβ. زيغان **ζιγάν.**

زاغانه } Π. **ζαγ-ανέ,** ἐπθ. κορώνειος, κοράκειος.

زاغر } **ζαγάρ,** βλ. زغار.

زاغلامق } T. **ζαγ-λαμάκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. στιλβῶ, ἀκονίζω.

زاغنوس } **ζαγανός,** βλ. چاغنوس.

زاكى } A. **ζακὶ** [ρζ. زكاء] ἐπθ. ἁγνός, καθαρός: — صوفی ἀσκητὴς ἁγνός· § θ. زاكيه : — صلوات προσευχαὶ **[σαλαβάτ]** ἁγναί.

زال } Π. **ζάλ,** ὄν. γέρων, λευκοπώγων § ὄν. κ. Ζάλ, πατὴρ τοῦ κλεινοῦ πέρσου ἥρωος Ρουστέμ.

زامر } A. **ζαμὶρ** [ρζ. زمر] ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ παίζων αὐλόν, αὐλητής: ماهر — ἔμπειρος αὐλητής.

زامق } **ζάμκ,** βλ. صمغ.

زامله } A. **ζαμιλέ,** ὄν. θ. ζῶον φορτηγόν· || πλθ. زوامل **ζεβαμίλ.**

زانباق } **ζανπάκ,** ἀντὶ زنبق βλ.

ن

ز } **ζέ,** δέκατον τρίτον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου, προφερόμενον ὡς τὸ [ζ] τῆς ἑλληνικῆς. Ἀριθμητικῶς ἰσοδυναμεῖ τῷ 7 [βλ. ابجد].

زا } A. **ζά,** ὄνομα ἀραβιστὶ τοῦ γράμματος [ز]· καλεῖται καὶ معجمه زای **ζάϊ μσ'ὸζε-μέ,** ἤτοι ζὰ τὸ ἔνστικτον· βλ. ابجد.

زا } Π. **ζά** [ρζ. τοῦ زادن **ζατέν** = γεννᾶν, ἐν χρήσει σπανίως ἐν συνθέσει] ὁ γεννῶν.

زاج } A. **ζάτζ,** ὄν. θειϊκὸς σίδηρος, βιτριόλιον· || ياغی — θειϊκὸν ὀξύ· || قبريس — βιτριόλιον πράσινον **[κπρὴς]** · || روحی — αἰθὴρ θειϊκοῦ σιδήρου· || — آق θειϊκὸς ψευδάργυρος.

زاجر } A. **ζαὸζὶρ** [ρζ. زجر] ἐπθ. κωλύων, ἐμποδίζων, ἀπαγορεύων: — آمر προϊστάμενος κωλύων, ἀπαγορεύων.

زاحف } A. **ζαχὴφ** [ρζ. زحف] ἐπθ. ἕρπων, ἑρπετός: — حيوان ζῶον ἕρπον, ἑρπετόν· § θ. زاحفه : — حيوانات ζῶα ἕρποντα, ἑρπετά· § πλθ. زاحفات **ζαχηφὰτ** καὶ زواحف **ζεβαχήφ.**

زاخر } A. **ζαχὶρ** [ρζ. زخر] ἐπθ. πλημμυρῶν [ἐπὶ θαλάσσης]: — بحر θάλασσα πλημμυροῦσα· § θ. زاخره **ζαχηρέ·** βλ. زخار.

γάνυμαι, μόριον ἐπαναλαμβανόμενον ὡς μεσον πρὸς παράταξιν κρότου ὡς **πέ-ξεμεν τετρηχότ' ὀλιγάκις**, γουνατοῦ ὅπως ἱκετεύω.

γάνυσις — ξύσις. **ἔγανυσε** : γουνατῶν : **γανύσσεται** : γουνατίζει : **γανύσσεσθαι** : γουνατίζειν : **γανύσσετο** : γουνατίζεσκε : **γανύσσεσκε** : γουνατίζεσκον : **γανύσσεσκον** : γουνατίζεσκεν : **γανύσσεσκεν

زبزب T. **ζιπ-ζίπ,** βλ. زبز.

زبزب A. **ζιπ̈ζίπ,** ὄν. τρόχος [ζῶον].

زبقين T. **ζηπ̈κήν,** ὄν. κάμαξ ἢ κοντάριον χρησιμεῦον πρὸς ἁλιείαν μεγάλων ἰχθύων.

زبل A. **ζιπ̈ίλ,** ὄν. κόπρος ζώων χρησιμεύουσα πρὸς λίπανσιν τῆς γῆς· § σκύβαλα.

زبلامق T. **ζιπ̈-λαμὰκ** ἢ زبلامق **ζιπλαμάκ,** ρμ. οὐδ. τινάσσομαι, πηδῶ, ἐξορμῶ.

زبللايى T. **ζεπ̈ελλαγί,** ἐπθ. καὶ ὄν. πελώριος καὶ δυσειδὴς ἄνθρωπος.

زبور A. **ζεπ̈ούρ,** [βλ. زبر **ζίπ̈ρ**] ὄν. τὸ βιβλίον τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαυίδ, ψαλτήριον: شريف — τὸ ἱερὸν ψαλτήριον.

زبون Π. **ζεπ̈ούν,** ἢ **ζαπ̈ούν,** ἐπθ. ἀδύνατος, καχεκτικός, ἰσχνός, εὐτελής: دوشمك — καταβάλλομαι, ἀδυνατῶ. ‖ Ρμ. ايتمك — καταβάλλω, κατατρύχω [αἰτ.]: بى بشرى دست قهرنده — αἱ νόσοι, αἵτινες κατατρύχουσι τὸ ἀνθρώπινον γένος **[νέθ'ι πεσὲρ]** ἐν τῇ χειρὶ τῆς καταθλίψεως αὐτῶν **[τέστι καχρινέ]**· اولق — καταβάλλομαι ὑπὸ τὸ βάρος τῶν μόχθων τοῦ βίου § πλθ. زبونان.

زبون T. **ζιπ̈οὺν** ἢ زبون **ζιπούν,** ὄν. ἔνδυμα παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς λαοῖς, ἔχον ὑπόρραμμα βαμβακωτὸν καὶ φορούμενον ὑπὸ τὸν μανδύαν· § ἔνδυμα τῶν βρεφῶν φορούμενον ἐπὶ τοῦ ὑποκαμίσου.

زبونكش Π. **ζαπ̈ουν-κιδζ,** ἐπθ. ὁ πιέζων τοὺς ἀδυνάτους καὶ ὑποδεεστέρους αὐτοῦ καὶ πτοούμενος τοὺς ἀνωτέρους καὶ ἰσχυρούς.

زبونكشلك T. **ζαπ̈ουν-κισδλδκ,** ὄν. τὸ ἐλάττωμα τοῦ πιέζοντος τοὺς ἀδυνάτους καὶ πτοουμένου τοὺς ἰσχυρούς.

زبونلامق T. **ζαπ̈ουν-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. καταβάλλομαι, ἐξασθενῶ, ἰσχναίνω.

زبونلق T. **ζαπ̈ουν-λούκ,** ὄν. ἀδυναμία, ἐξασθένισις, καχεξία, ἰσχνότης.

زبيب A. **ζεπ̈ίπ̈,** ὄν. σταφίς, ξηρὸν σῦκον.

زبيدى **ζιπ̈ιτί,** βλ. زبدى.

زپر T. **ζιπὶρ** [βλ. زبر] ἐπθ. μανιώδης, τρελλὸς [κυρίως ὁ πηδῶν, σκιρτῶν].

زجاج A. **ζεδζδζάδζ,** ὄν. ὑαλουργός, ὑαλοπώλης.

زجاج A. **ζσδζάδζ,** ὄν. ὕαλος: شفاف — ὕαλος διαυγὴς **[σεφφάφ]**· ملون — ὕαλος χρωματιστὴ **[μσλεββέν]**.

زجاجه A. **ζσδζαδζέ,** ὄν. θ. ταὐτὸ τῷ προηγουμένῳ.

زجاجى A. **ζσδζαδζί,** ἐπθ. ὑάλινος, ὑαλοειδής· § ὄν. ὑαλοπώλης.

زجر A. **ζέδζρ,** ρ. ἀφ. τὸ κωλύειν τινὰ εἴτε διὰ φωνῆς, εἴτε διὰ νεύματος, κώλυσις, ἀπαγόρευσις, περιορισμός, βία: اهل تجاوز — περιορισμός, παρεμπόδισις τῶν ὑπέρβασιν ποιούντων. ‖ Ρμ. κωλύω, ἀπαγορεύω, περιορίζω, μετέρχομαι βίαν κατά τινος [αἰτ.].

زجراً A. **ζέδζρ-εν,** ἐπρ. δι' ἀπαγορεύσεως, διὰ τῆς βίας, δι' ἀγγαρείας.

زجرى A. **ζεδζρ-ί,** ἐπθ. περιοριστικός, ἀπαγορευτικός, ἐκβιαστικός: — اولمق ἐκβιαστικῶς· ‖ θ. زجريه : تدابير — μέτρα περιοριστικά, ἐκβιαστικά.

زجريه A. **ζεδζρ-ιγὲ** [θηλ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. ὁ ἀνίκων τῷ περιορισμῷ, τῇ βίᾳ· § ὄν. θ. δικαίωμα ἐπὶ τῶν οἰνοπνευμάτων.

زحاف A. **ζιχάφ,** ὄν. ἔκθλιψις ἐν τῇ ποιήσει γράμματος ἀναγκαίου, κακιζομένη· πλθ. زحافات.

زحام A. **ζιχάμ,** ὄν. πλῆθος: ناس — πλῆθος ἀνθρώπων.

زحف A. **ζάχφ,** ρ. ἀφ. τὸ ἕρπειν ὡς τὰ ἑρπετά· ‖ صبى — **ζάφχ-ι σαπ̈ί,** τὸ τεταποδίζειν τὸν παῖδα, ἀρκούδισμα βρέφους.

زحل A. **ζσχάλ,** ὄν. Κρόνος [ἀστρ.]: خاتم — δακτύλιος **[χατὲμ]** τοῦ Κρόνου, ἤτοι περὶ τὸν Κρόνον· ‖ شاطرلى — **ζσχὰλ σατηρλερί,** δορυφόροι τοῦ Κρόνου.

زحمت A. **ζαχμέτ,** ἀφ. θ. κόπος, δυσκολία, στενοχωρία, ἐνόχλησις: چكمك — ὑποφέρω, κοπιάζω, στενοχωροῦμαι, ἐνοχλοῦμαι· ‖ چكديرمك — ἢ ويرمك — προξενῶ, παρέχω κόπον, δυσκολίαν, ἐνόχλησιν [δοτ.]· ‖ ايتمك — κάμνω

κόπον, κοπιάζω· ‖ كيرمك — ἐμβαίνω εἰς κόπον, κοπιάζω· ‖ اختيار بيورمق — ἢ بيورمق — λαμβάνω τὸν κόπον· ‖ — وَ تί κόπος; διατί τόσον κοπιάζετε; στενοχωρεῖσθε; ‖ چكن راحت بولور — ὁ κοπιάζων εὑρίσκει ἄνεσιν [πρμ.]· βλ. امك.

زحمتسز T. **ζαχμετσίζ,** ἐπθ. ἄκοπος, ὁ ἄνευ κόπου, πόνου, εὔκολος: بال — μέλι ἄκοπον δὲν τρώγεται, **γενμὲζ** [πρμ.] § ἐπρ. ἀκόπως, ἀπόνως, εὐκόλως.

زحمتسزجه T. **ζαχμετσίζ-δζε,** ἐπρ. ἄνευ πολλοῦ κόπου.

زحمتلو T. ἢ زحمتلى **ζαχμετ-λί,** ἐπθ. ἐπίπονος, κοπιαστικός, δυσχερής, δύσκολος.

زحير A. **ζεχίρ,** ὄν. πόνος.

زخار A. **ζεχχὰρ** [βλ. زاخر] ἐπθ. ὑπερεκχειλίζων, πλημμυρῶν [ἐπὶ θαλάσσης]: بحر — θάλασσα πλημμυροῦσα.

زخارف A. **ζεχαρὶφ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου زخرف **ζσχρσφ** = πρᾶγμα ἐπίχρυσον, ἐπίπλαστος στολισμός, ματαιότης] ὄν. θ. ματαιότητες: دنيوى — ματαιότητες κοσμικαί.

زخم Π. **ζάχμ,** ὄν. τραῦμα, πληγή: تيغ — τραῦμα τοῦ ξίφους.

زخمخورده Π. **ζὰχμ-χορτέ,** ἐπθ. τετραυματισμένος· § πλθ. زخمخوردكان **ζὰχμχορτεγκιάν.**

زخمدار Π. **ζὰχμ-τάρ,** ἐπθ. ταὐτὸ προηγ. § πλθ. زخمداران **ζὰχμ-ταράν.**

زخمزده Π. **ζὰχμ-ζετέ,** ἐπθ. ταὐτὸ προηγ. § πλθ. زخمزدكان **ζὰχμ-ζετεγκιάν.**

زخمكار Π. **ζὰχμ-κιάρ,** ἐπθ. ὁ τραυματίζων· § ἀφ. زخمكارى τὸ τραυματίζειν.

زخمناك Π. **ζὰχμ-νάκ,** ἐπθ. ταὐτὸ زخدار βλ.

زخمه Π. **ζαχμέ,** ὄν. πλῆκτρον, τόξον τῆς λύρας, τοῦ βιολίου.

زخمه Τ. **ζαχμά,** ὄν. ἰμὰς τοῦ ἀναβολέως.

زد Π. **ζὲτ** [ἀορ. τοῦ زدن **ζετέν,** πλήττειν] ὁ πλήττων: — سامه **σαμι'ὰ-ζέτ,** ὁ πλήττων τὸ οὖς· βλ. زده.

زدوده Π. **ζιτουτὲ** [μτχ. τοῦ زدودن **ζιτουτὲν**] κεκαθαρμένος ἀπὸ τοῦ ἰοῦ, τῆς σκωρίας, ἀπεσκωριασμένος κ. ξεσκουριασμένος.

زده Π. **ζετὲ** [μτχ. τοῦ زدن **ζετὲν** = τύπτειν, πλήττειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] πεπληγμένος, πληγείς: — مصيبت **μσδιπὲτ-ζετέ,** ὁ ὑπὸ συμφορᾶς πληγείς· ‖ — حريق **χαρὶκ-ζετέ,** ὁ ὑπὸ πυρκαϊᾶς πληγείς, θῦμα τῆς πυρκαϊᾶς ‖ — قضا **καζὰ-ζετέ,** ὁ ὑπὸ δυστυχίας πληγείς, ἢ ὁ ναυαγήσας· § πλθ. زدكان **ζετεγκιάν.**

زدەلمك T. **ζετε-λεμέκ,** ρμ. μτδ. πλήττω, κτυπῶ, πληγόνω ἐλαφρῶς· μτφ. βλάπτω [αἰτ.].

زدەلنمك T. **ζετελεν-μέκ,** ρμ. οὐδ. ἢ πθ. πλήττομαι, κτυπῶμαι, πληγόνομαι ἐλαφρῶς· μτφ. βλάπτομαι.

زر Π. **ζέρ,** ὄν. χρυσός, νόμισμα χρυσοῦν: — سيم و **σίμ-ου-ζέρ,** ἄργυρος καὶ χρυσός: محبوب — **ζέρι μαχπούπ̈,** ὄνομα χρυσοῦ νομίσματος τῶν 25 γροσίων.

زر T. **ζὴρ,** μόριον παριστάνον συνεχῆ καὶ ὀχληρὰν βοήν, βόμβον· βλ. زرلامق، زرلدى، زرلاق· زرلدامق· ‖ دلى — **ζὴρ-ζελί,** θεότρελλος· ‖ زوب — **ζὴρ-ζόπ̈,** κοῦφος, ἀνόητος.

زر A. **ζέρρ,** ὄν. βλαστός, βλαστάριον· § πλθ. ازرار **ἐζρὰρ.**

زراع A. **ζερρά'** [ρζ. زرع] ὄν. γεωργός, ὁ σπείρων, ὁ καλλιεργῶν.

زراع A. **ζσρρά'** [πλθ. τοῦ زارع] ὄν. γεωργοί, οἱ σπείροντες, καλλιεργοῦντες.

زراعت A. **ζιρα'ὰτ** [ρζ. زرع] ὄν. θ. γεωργία, τὸ ἔργον τοῦ γεωργοῦ: اهل — γεωργός. ‖ Ρμ. ايتمك — καλλιεργῶ [αἰτ.].

زراعى A. **ζιρα'ῖ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. γεωργικός· § θ. زراعيه: امور — γεωργικαὶ ὑποθέσεις.

زرافه A. **ζεραφέ,** ἢ **ζουραφά,** κ. ᾳ. زرنا **ζουρναπά,** ὄν. θ. καμηλοπάρδαλις.

زراق A. **ζερρὰκ** [ρζ. زرق] ἐπθ. ὑποκριτής: زاهد — ἀσκητὴς ὑποκριτής.

زراندود Π. **ζὲρ-ενδούτ,** ἐπθ. ἐπίχρυσος [χρυσῷ ἠλειμμένος].

زراوند Π. **ζεραβέντ,** ὄν. ἀριστολοχία [γένος φυτῶν].

زراونديه A. **ζεραβεντ-ιγὲ** [βαρβ.] ἐπθ. θ. ἀριστολόχια, ἤτοι τὰ εἰς τὴν λοχείαν χρήσιμα ἰατρικά.

زرباف Π. **ζὲρ-ϯάϕ,** ἐπθ. χρυσούφαντος.

زرپ Τ.**ζὴρπ** καὶ ζιρه‌ق **ζηρπα-ϯάκ,** ἐπρ. αἴφνης, ἀπροσδοκήτως, ἀποτόμως, ἐξ ἀπροόπτου [χυδ.].

زرتار Π. **ζὲρ-ϯάρ,** ἐπθ. οὗ ὁ στήμων χρυσοῦς, χρυσούφαντος : —كيسوى κόμη χρυσῆ.

زرد Π. **ζέρϯ,** ἐπθ. κίτρινος, ὠχρός : روى —πρόσωπον ὠχρόν.

زردالو Π. **ζερϯαλῆ** [ἐκ τοῦ زرد καὶ آلو] ὄν. βερύκοκκον τὸ πικροπύρηνον· || آغاجى — βερυκοκκέα.

زرداواقلو Τ. **ζερϯαβακλῆ,** βλ. زوراقلو .

زردشت Π. **ζερϯέϯ,** ὄν. κ. Ζωροάστρης, ἤτοι ὁ ἀναμορφωτὴς τῆς θρησκείας τῶν Μήδων καὶ Περσῶν.

زردشتى Π. **ζερϯεϯί,** ἐπθ. ὁ πρεσβεύων τὴν θρησκείαν τοῦ Ζωροάστρου, Ζωροαστρικός, γουέβροι, μάγοι.

زردلى Τ. **ζὶρ-ϯελί,** ἐπθ. θεότρελλος, ὅλως διόλου παράφρων· βλ. زر **ζὶρ-**

زردوا Τ. **ζιρϯαβά,** ὄν. σαθέριον, σίμωρ, κ. σαμοῦρι [τὸ ζῶον ἢ τὸ δέρμα].

زردوز Π. **ζὲρ-ϯούζ,** ἐπθ. χρυσοκέντητος, χρυσοποίκιλτος· § ὁ κεντῶν διὰ χρυσοῦ νήματος, χρυσοκεντητής.

زرده Τ. **ζερϯέ,** ὄν. εἶδος σούπας ἐξ ὀρυζίου καὶ κρόκου.

زرده‌چاو Τ. **ζερϯὲ-ϯσάϐ,** καὶ زرده‌چال **ζερϯὲ-ϯσάλ** [κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ π. چوب زرده **ζερϯὲ-ϯσόπ**] ὄν. κρόκος τῶν Ἰνδιῶν [φτ.].

زردى Π. **ζερϯ-ί,** ὄν. ὠχρότης, κιτρινάδα.

زرزوات **ζαρζαϐάϯ,** زرزواتجى **ζαρζαϐατ-σῆ,** βλ. سبزوات ، سبزواتجى .

زرزوب Τ. **ζηρ-ζόπ,** ὄν. κοῦφος, ἀνόητος.

زرزوبلق Τ. **ζηρζοπ-λοὶκ,** ὄν. κουφότης, ἄνοια.

زرشك Π.**ζιρὶσκ,** ὄν. ὀξυάκανθα [θάμνος].

زرشكيه Α. **ζιρισκ-ιγὲ** [βαρϐ.] ἐπθ. θ. ὀξυακανθοειδῆ φυτά.

زرع Α. **ζέρ'ε** ρ. ἀφ. σπορά, καλλιέργεια: ى — تخمك σπορὰ σπόρου· || حبوبات — σπορὰ δημητριακῶν **[χουπουπάτ].** Ρμ. σπείρω, καλλιεργῶ [αἰτ.].

زرعى Α. **ζερ'-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ σπορᾷ, καλλιεργείᾳ· § θ. زرعيه: امور — τὰ ἀφορῶντα τὴν καλλιέργειαν· § πλθ. زرعيات **ζερ'ιγάϯ:** موسمى — ἐποχὴ τῆς σπορᾶς, καλλιεργείας· || — يازلق σπορὰ θερινή· || ى — توتون σπορά, καλλιέργεια καπνοῦ.

زرغنه βλ. زارغنه .

زرفشان Π **ζὲρ-ϕισάν,** ἐπθ. ὁ χρυσὸν σκορπίζων, γενναιόδωρος.

زرق Α **ζέρκ,** ρ ἀφ. λόγχευσις [βλ. مزراق]· § [ἰατρ.] ἔνεσις. Ρμ. ποιῶ ἔνεσιν [δοτ. αἰτ.]· ايكك حيواناته سروم — ποιῶ ἔνεσιν ὀρροῦ εἰς ζῶα· || اولنان دوا مريضده — φάρμακον, τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἔνεσις εἰς τὸν ἀσθενῆ.

زرق Α.**ζέρκ,** ὄν. ὑπόκρισις θεοσεβείας, δόλος, πανουργία, ἀπάτη· || و ريا — ἀπάτη καὶ ὑπόκρισις **[ριγιά]**· || فروش — **ζὲρκ-φδροὶς** ὑποκριτής.

زرقاء Α. **ζερκὰ** [θ. τοῦ ازرق **ἐζρὰκ**] ἐπθ. γλαυκῶπις γυνή· § ὄν. κυάνωσις [νοσ.].

زرقى Α. **ζερκῆ,** θ. زرقيه **ζερκηγὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. γλαυκωματώδης.

زركار Π.**ζερ-κιάρ,** ἐπθ. δεδουλευμένος διὰ χρυσοῦ, χρυσοποίκιλτος· βλ. زردوز .

زركر Π.**ζὲρ-γκέρ,** ὄν. χρυσοχόος [τ. قيوجى].

زركردان **ζὲρ-γκερϯάν,** ἀντὶ كركدان βλ.

زركرى Π. **ζὲρ-γκερί,** ὄν. χρυσοχοϊκή.

زركون Π. **ζὲρ-γκιόν,** ἐπθ. ὁ χρώματος χρυσοῦ, χρυσίζων.

زرل Τ. **ζηρὶλ** [βλ. زر] μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν ἀφθόνου ἐκροῆς : تر اقق — — ῥέει ἄφθονος ἰδρώς.

زرلاق Τ. **ζηρ-λὰκ** [ἐκ τοῦ ἐπομ.] ἐπθ. κραύγασος, θορυβοποιός· § ὄν. γρύλλος, κ. τσιρόνι· βλ. καὶ جرلاق .

زرلامق Τ.**ζηρ-λαμάκ,** [ἐκ τοῦ μορίου زر] καὶ زرلامق **ζιριλ-ϯαμάκ,** ρμ. οὐδ. θορυβοποιῶ, γρύζω κ. γρυνιάζω, ἤτοι ἀδιακόπως κλαίω ὀχληρῶς καὶ παραπονοῦμαι [ἐπὶ μικρῶν παίδων].

زرلدى Τ. **ζηρηλ-ϯὴ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. κλαυθμυρισμός, κ. γρύνα, ἤτοι τὸ ἐκ δυσαρεσκείας προερχόμενον ἀδιάκοπον καὶ ὀχληρὸν κλάψιμον τῶν παίδων, γογγυσμός, θόρυβος μάταιος καὶ ψευδής, ὑπόθεσις ἀσήμαντος.

زرن Τ. **ζερὲν** [ἐκ τοῦ π زرين βλ.] ὄν. νάρκισσος.

زرنا **ζουρνά,** βλ. زورنا .

زرنبات Π. **ζὲρ-νεϯάϯ,** ὄν. ζάδερα [φυτὸν τῶν Ἰνδιῶν].

زرنشان Π. **ζὲρ-νισάν,** ἐπθ. χρυσοκόλλητος, διάχρυσος.

زرنيخ Π. **ζηρνήχ,** ὄν. θειοῦχον ἀρσενικὸν [δηλητήριον] : احمر — θειοῦχον ἀρσενικὸν βλ. καὶ زرنيق .

زرنيخى Π. **ζηρνηχ-ῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων χρῶμα θειούχου ἀρσενικοῦ, κίτρινος.

زرنيق Α. **ζηρνὴκ** [ἐκ τοῦ π. زرنيخ] ὄν: — آق ἀρσενικόν· || — قرمزى ἐρυθρὸν ἴζημα, ὀξείδιον ὑδραργύρου· || — ويرمز γλίσχρος, φιλάργυρος.

زروا Τ. **ζιρϐά,** ὄν. φαγητὸν ἐκ ποδῶν μόσχου ἐβρασμένων μετ' ὀρύζης καὶ σκορόδου [πατσᾶς]· εἶδος ἀναμίκτου γλυκύσματος ὡς ὁ ζερδὲς [ارده], παρασκευαζομένου ἐν τοῖς φιλανθρωπικοῖς καθιδρύμασι τοῖς καλουμένοις [عمارت **ιμαρέτ**]: يه چوريمك — καθιστῶ γελοῖον· || تأويل كوتورمز — δὲν ἐπιδέχεται δικαιολογίαν [λέγεται περὶ σοφισμάτων προφανῶν].

زروالامق Τ. ἢ زيروالامق **ζιρϐα-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. σοφιστεύομαι, λέγω ψεύδη γελοῖα.

زروع Α. **ζδροῦ'** [πλθ. τοῦ زرع] ὄν. σπαρτά.

زره Π. **ζιρχ,** ὄν. θώραξ : كيمك — φορῶ θώρακα.

زره‌پوش Π. **ζιρχ-ποῦς,** ὄν. θωρακοφόρος.

زرهلى Τ. ἢ زرهلو **ζιρχ-λί,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ φέρων θώρακα, θωρακοφόρος στρατιώτης ἢ ἵππος], θωρηκτὸν [πλοῖον]· || آلايى — τάγμα τῶν θωρακοφόρων· || كى — πλοῖον θωρηκτόν· § ὄν. θωρηκτὸν [πλοῖον].

زرير Α. **ζδρεῖρ** [ὑποκ. τοῦ زر **ζὲρρ**] ὄν. βλαστάριον.

زرين Π. **ζερ-ὶν** ἢ **ζερρὶν,** ἐπθ. χρυσοῦς: —تار στήμων χρυσοῦς· || — ضياى φῶς χρυσοῦν· || — قدح ποτήριον χρυσοῦν· || — خاتم χρυσῆ σφραγίς· § ξανθὸς ὡς ὁ χρυσός: — كاكل βόστρυχος ξανθός· || قدح — **ζερρὶν-καϯάχ,** νάρκισσος, κ. **ζερνεκαϯὲς** [φυτ.]· βλ. καὶ زرن .

زشت Π.**ζιϫϯ,** ἐπθ. δυσειδής, ἄσχημος, κακός: — روى πρόσωπον δυσειδές· || — كار κακὴ πρᾶξις.

زشتى Π. **ζιϫϯ-ί,** ὄν. ἀσχημία: چهره ، — **ζιϫϯὶϊ** τδεχρέ, ἀσχημία προσώπου· || اعمال ، — **ζιϫϯὶϊ ἀμάλ,** ἀσχημία πράξεων.

زعامت Α. **ζι'αμέϯ,** ὄν. θ. τιμάριον, φέουδον [βλ. تيمار]: — صاحب καὶ ὁ πλθ. — اصحاب τιμαριοῦχοι· βλ. سپاهى .

زعفران Α.**ζαφεράν** [τουρκ. صفران **ϫαφράν**] κρόκος, κ. ϫαφράνι [φτ.]· || الحديد — **ζαφεράνου-λ-χαϯίϯ,** σκωρία σιδήρου.

زعفرانى Α.**ζαφεραν-ὶ** [τ. صفرانى **ϫαφρανὶ**] ἐπθ. ὁ ἔχων χρῶμα κρόκου [σαφρανίου], ἤτοι κίτρινον ἀνοικτόν, κροκοειδής· || — رنك χρῶμα κροκοειδές· § κρόκος [ἄνθος].

زعم Α. **ζδ'μ,** ὄν. γνώμη, ἰδέα, δοξασία [πεπλανημένη, πλημμελής]: خيه — **ζδ'μ-ινδζε,** κατὰ τὴν γνώμην του [τὴν ἐσφαλμένην]· || اوده — خيه شاعر اولمش καὶ ἐκεῖνος **[δ-ϯα]** κατὰ τὴν ἰδέαν του ἔγινε ποιητής, ἤτοι νομίζει ὅτι κτλ. || دوشمك — يه پίπτω εἰς τὴν ἰδέαν **[ζδ'μ-ινέ],** νομίζω.

زعما Α. **ζδ'αμά,** πλθ. τοῦ زعيم βλ.

زعيم Α.**ζε'ῖμ,** ὄν. τιμαριοῦχος· § πλθ. زعما **ζδ'αμά.**

زغار Τ. ἢ زاغر **ζαγάρ,** ὄν. λαγωνικόν, ἤτοι κύων κυνηγετικός.

زغارجى Τ.**ζαγαρ-δζί,** ὄν. ὑπηρέτης μεγάρου ἔχων τὴν φροντίδα τῶν κυ-

νηγετικῶν κυνῶν: باشی—ὁ ἀρχηγὸς τῶν ὑπηρετῶν τούτων ἐν μεγάρῳ.

زغاره T.**ζαγαρὰ** [κατὰ τὸ لهجه, κατά παραφθορὰν ἐκ τοῦ ἀρβ. ظهاره] ὄν. μηλωτὴ ἐν τῷ περιλαιμίῳ καὶ ἐξωτερικῶς πέριξ ἐπανωφορίου.

زغن A. **ζεγάν,** ὄν. ἰκτῖνος [τ. چاپلاق] : زاغ — و κόραξ καὶ ἰκτῖνος.

زفاف A. **ζιφάφ,** ὄν. εἴσοδος τῆς νύμφης ἢ τοῦ γαμβροῦ εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον: — اجرای رسم **ἰδζράϊ ρέσμι ζιφάφ,** τελετὴ τῆς εἰσόδου τῆς νύμφης κτλ.‖ اوطه‌سی — νυμφικὸς θάλαμος, παστάς·‖ — کیجه‌سی ἢ ليله — ἡ πρώτη νὺξ τοῦ γάμου· ‖ — کیرمك ه —ἐμβαίνω εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον, γίνομαι γαμβρός.

زفت A. **ζίφτ,** ὄν. πίσσα: — بحری ἄσφαλτος·‖ — یاغی **πισσέλαιον·**‖ — قفر الیهود **ζίφτι κάφρου-λ-γεχούτ,** πισσάσφαλτος· § πρᾶγμα πικρόν, φαρμάκι: — یسون **ζίφτ γεσίν,** ἂς φάγῃ φαρμάκι, ἂς δροσολοικώσῃ [ὕδρις]· § ἐπθ. πικρότατος, σκοτεινότατος.

زفتلمك T. ἢ زفتله‌مك **ζιφτ-λεμέκ,** ρμ.μτδ. ἀλείφω πίσσαν, πισσόω [αἰτ.].

زفتلنمك T. **ζιφτ-λενμέκ,** ρμ. πθ. ἀλείφομαι μὲ πίσσαν, πισσοῦμαι· § ρμ. οὐδ. τρώγω πικρὸν φαρμάκι, δροσολοικόνω [ὕδρις]· βλ. καὶ زهرلمك .

زفتلی T. ἢ زفتلو **ζιφτ-λί,** ἐπθ. ἠλειμμένος πίσσαν, πισσωμένος.

زفیر T. **ζεφίρ,** ὄν. ἡ ἐκ τοῦ καπνοῦ σχηματιζομένη ἐντὸς τῆς καπνοσύριγγος ἀκαθαρσία, αἰθάλη· § μτφ. πικρότατος: — دیلو πικρότατος [δριμὺς] τὴν γλῶσσαν· § σκοτεινότατος· βλ. καὶ زفیری .

زفیر A.**ζεφίρ,** ὄν. ἐκπνοὴ [ἀντίθ. شهیق **σεχίκ,** εἰσπνοή], ἀναστεναγμός.

زفیری T. **ζεφίρ-ί,** ἐπθ. σκοτεινός, ζοφερός: قراکلق بر زندان — φυλακὴ σκοτεινοτάτη· βλ. زفیر.

زقاق A. **ζσκάκ** [κ. **σοκάκ,** βλ. سوقاق] ὄν. ὁδός· § πλθ. ازقه **ἐζικκά.**

زقوم A. **ζακκοὺμ** [τ. **ζοκοὺμ**] ὄν. δένδρον φυόμενον κατὰ τὸ Κοράνιον ἐν τῷ ᾅδῃ, οὗ ὁ καρπὸς πικρότατος ὢν χρησιμεύει ὡς τροφὴ τοῖς ἁμαρτωλοῖς· τροφὴ τῶν ἐν ᾅδῃ· μτφ. φαγητὸν πικρότατον, δηλητήριον: اولدی زهر طعامز — τὸ φαγητὸν ἡμῶν ἐγένετο πικρότατον **[ζεχὶρ ζακκούμ]**·§ πικροδάφνη.

زکاء A. **ζεκιά,** ὄν. ἁγνότης, χρηστότης : — بی جمع ایدنلر دارینده مسعود ذکا اولورلر οἱ συνδυάζοντες τὸν νοῦν **[ζεκιὰ]** καὶ τὴν χρηστότητα **[ζεκιὰ]** καθίστανται εὐτυχεῖς ἐν τοῖς δυσὶ κόσμοις **[ἐαρέϊν],** ἤτοι ἐν τῷ παρόντι βίῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

زکات A. ἢ ذکوة **ζεκιάτ,** ὄν. θ. ἐλεημοσύνη ἐπιβαλλομένη τοῖς μουσουλμάνοις ὑπὸ τοῦ Κορανίου καὶ συνισταμένη εἰς τὸ τεσσαρακοστὸν τῶν εἰσοδημάτων ἑκάστου : — ایتای **ἰτάϊ ζεκιάτ,** παροχὴ ἐλεημοσύνης κατὰ τὴν ρηθεῖσαν ἀναλογίαν.

زکام A. **ζσκιάμ,** ὄν. κατάρρους, καταρροή [συνών. نزله]: اولق — καταρροΐζομαι·‖ الخنازیر — **ζσκιάμσ-λ-χαναζίρ,** μυχθισμὸς [μουσούνισμα] χοίρων.

زکاملی T. **ζσκιαμ-λί,** ἐπθ. ὁ πάσχων καταρροήν, καταρροϊσμένος.

زکاوت T. **ζεκιαβέτ,** ὄν. θ. ταὐτὸ زکا.

زکریا **ζεκεριά,** ὄν. κ. Ζαχαρίας.

زکورت **ζσγκσρτ,** βλ. زوکورت.

زکوة A. **ζεκιάτ,** βλ. زکات.

زکی A. **ζεκὶ** [ρζ. ذکاء] ἐπθ. ἁγνός, χρηστός: — ذکیّ **ζεκίϊ ζεκί,** νοήμων διακρινόμενος ἐπὶ χρηστότητι· § θ. ذکیه.

زل T. **ζίλ,** ὄν. κύμβαλον, κρόταλον : — طاقمق ἢ طاقّ φορῶ κρόταλα, κουδούνια, ἤτοι χαίρω, εὐφραίνομαι, ἀγάλλομαι: — اوینامق πηδῶ ἐκ τῆς χαρᾶς, ἢ εἶμαι ἐλαφρὸς τὸν νοῦν [κ.λ.χορεύω ἄνευ κυμβάλου, **ζιλ-σίζ**]: — طاقده اوینا βάλε κουδούνια καὶ χόρευε, ἤτοι χαίρου [ἐπὶ χαιρεκακίας]·‖ باصمق ه—κρούω [πατῶ] τὸ κρόταλον· μτφ.ἐκμαίνομαι ἐξ ὀργῆς· ‖ زورنا — **ζίλ-ζουρνά,** μεμεθυσμένος [κύμβαλον ἀλαλάζον ἐκ μέθης]·‖ کی — **ζίλ γκιπί,** ὡς κύμβαλον, ἤτοι τρέμων ἐκ τῆς πείνης, λιμοκτονῶν.

زلازل A. **ζελαζίλ** [πλθ. τοῦ زلزل] ὄν. θ. σεισμοί : — مشهوره ὀνομαστοὶ σεισμοί.

زلال A. **ζσλάλ,** ὄν. ὕδωρ καθαρόν, διαυγὲς καὶ ψυχρόν : — علم و معارف τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων·§ λευκὸν τοῦ ὠοῦ, κ. ἀσπράδι, λεύκωμα.

زلالی A. **ζσλαλ-ί,** ἐπθ. λευκωματοῦχος, λευκωματώδης·§ θ. زلالیه .

زلالیت A. **ζσλαλ-ιγέτ,** ὄν. λευκωματικός [χημ.] : — سود λευκωματικὸν νάτριον **[σοὺτ].**

زلام T. **ζσλὰμ** [πλθ. τοῦ ἀρβ. زلم] ἐπθ. ὁ ἄνευ ὁδροῦ, ἐνδεής, πένης· βλ. قوقوز καὶ زکورت .

زلاملق T. **ζσλαμ-λίκ,** ὄν. στενοχωρία χρηματική, ἔνδεια.

زلبیه **ζσλπιγέ,** βλ. زلوبیه.

زلزال A. **ζιλζάλ,** ὄν. κλονισμός, σεισμός· συνών. زلزله .

زلزله A. **ζελζελέ,** ὄν. θ. κλονισμός, σεισμός: — شدیده σφοδρὸς σεισμός·‖ — وقوعبولمق σεισμὸς συμβαίνει·‖ زلزلة الساعه **ζελζέλετου-σ-σα'ά,** ὁ σεισμὸς τῆς δευτέρας παρουσίας· § πλθ. زلازل **ζελαζίλ·**‖βλ. حرکت ارض.

زلغید T. **ζηλγήτ,** ὄν.ἀπειλή, σφοδρὰ ἐπίπληξις·‖ — ویرمك ἀπειλῶ, ἐπιπλήττω σφοδρῶς.

زلف A. **ζσλφ** κ. **ζσλσφ,** ὄν. βόστρυχος : — یار **τάμι ζσλφι γιάρ,** ἡ παγὶς τοῦ βοστρύχου [τὰ δίκτυα] τῆς ἐρωμένης·‖ — طوقمه یاره μὴ ἔγγιζε τὸν βόστρυχον τῆς φίλης, ἤτοι μὴ ἔγγιζε τὰ ἱερά· ‖ — عروس [βόστρυχος νύμφης, **ἀροὺς**] εἶδος φασήλου ἔχοντος ἄνθος ποικιλόχρουν καὶ εὐῶδες.

زلفلی T. **ζσλσφ-λί,** ὄν. ὁ ἔχων βοστρύχους· ‖ باله‌جی — τάξις ὑπηρετῶν τῶν ἀνακτόρων.

زلفه A.**ζσλφέ,** ὄν.θ.μικρὸς κροσσός: — علم κροσσὸς σημαίας **[ἀλέμ]**·‖ الف — κροσσὸς ἢ καλλιγραφικὸν σημεῖον ἐπὶ τοῦ [ا] ἐλίφ.

زلق A. **ζελάκ,** καὶ θ. زلج **ζελκά,** ὄν. ὀλίσθημα, πρόσκρουσις : — دوچار زلق τὸ προσκρούειν·§ [βοτ.] στοιβάς.

زلوبیه A. **ζελουπιγὲ** [τ. **ζσλπιγὲ**] ὄν. θ. εἶδος γλυκύσματος.

زلوه T. **ζίλβα** κ. زولو **ζίβλα,** ὄν. ἡ ἄνω τοῦ ζυγοῦ τῶν βοῶν εὐθεῖα ράβδος.

زله A. **ζελλέ,** ὄν. θ. ὀλίσθημα, πρόσκρουσις, κ. σκόνταμμα: — القدم زلة **ζέλλετσ-λ-καδέμ,** ὀλίσθημα τοῦ ποδός· μτφ. λάθος, ἁμάρτημα, παράπτωμα : — صادر بعض انبیادن اولمشدر ἐκ τινων προφητῶν συνέβη παράπτωμα, ἤτοι προφῆταί τινες ἐποίησαν παράπτωμα, ἥμαρτον· § πλθ. زلات **ζελλάτ.**

زلیخا **ζελεϊχὰ** καὶ **ζελιχά,** ὄνομα τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ἥτις κατὰ τὸ Κοράνιον ἠγάπησε τὸν Ἰωσὴφ καὶ ἥτις ἀκολούθως ἐγένετο σύζυγος αὐτοῦ.

زمام A. **ζιμάμ,** ὄν. ἡνίαι· μτφ. διεύθυνσις§ — امور **ζιμάμι σμούρ,** διεύθυνσις τῶν ὑποθέσεων·‖ اداره — **ζιμάμι ἰταρέ,** αἱ ἡνίαι τῆς διευθύνσεως· § πλθ. ازمه **ἐζιμμέ.**

زمامدار Π. **ζιμὰμ-τάρ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ κρατῶν τὰς ἡνίας, ὁ ἡνιοχῶν, ὁ διευθύνων, ταγός· § πλθ. زمامداران **ζιμαμτάράν** : — امور دولت οἱ διευθύνοντες τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους **[σμούρι τεβλὲτ]** ταγοί.

زمان A. **ζεμάν,** ὄν. χρόνος, ἐποχή, αἰών, προθεσμία: — بو ὁ παρὼν αἰών·‖ سکی — ἡ παλαιὰ ἐποχή, οἱ παλαιοὶ χρόνοι·‖ — او τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, τότε· ‖ — بر ἕνα καιρόν, ἄλλοτε, ἐπί τινα καιρόν·‖ — هر πάντοτε·‖ — — ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, κἄποτε κἄποτε·‖ سلطان — ἐν τῇ ἐποχῇ [ἐπὶ τῆς βασιλείας] τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτ· ‖ — و زمین ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος, τὸ σύμπαν·‖ — یوق ἢ آمان — ἔλεος, προθεσμία δὲν ὑπάρχει, ἤτοι αὐστηρότατα, ἀφεύκτως·‖ — اویماز ه — εἰς χρόνος δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸν ἄλλον [πρμ.]·‖ — اویماز ایسه‌سن سکا — ἐὰν ἡ ἐποχὴ δὲν συμφωνεῖ πρὸς σέ, σὺ συμμορφώθητι **[οὔτί]** πρὸς αὐτὴν [πρμ.δηλοῦσα ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέον νὰ συμμορφῶται πρὸς τὰς περιστάσεις]· § πλθ. ازمنه **ἐζμινέ**-βλ. زمین .

زماناً A. **ζεμάν-εν,** ἐπρ. κατὰ χρόνον, χρονικῶς: — و مکاناً — χρονικῶς καὶ τοπικῶς **[μεκιάνεν].**

زمانه Π.**ζεμαν-έ,** ὄν. αἰών, καιρός, ἐποχὴ [ἰδίᾳ ἐπὶ κακοῦ, ἤτοι διαφθορᾶς ἠθῶν]: — چوجغی — νέος τῆς ἐποχῆς.

زمانی A. **ζεμαν-ί,** θ. زمانیه **ζεμανιγέ,** ἐπθ. καιρικός.

زمپاره **ζσμπαρέ,** βλ. سپاره .

زمر A. **ζημέρ,** πλθ. τοῦ ەزمر **ζημρέ,** βλ.

زمرد A.**ζημορδ̈ὲ** κ. **ζημορδ̈ὲ,** ὄν. σμάραγδος.

زمردی Π. **ζημορδ̈ὲ-ὶ** καὶ زمردین **ζημορδ̈ὲ-τὶν,** ἐπθ.σμαράγδινος· μτφ. καταπράσινος : زمردین نباتات φυτὰ καταπράσινα.

زمره A. **ζημρέ,** ὄν. θ. τάξις, σωματεῖον: ـه— ἡ τάξις τῶν κληρικῶν· § [φυσ. ἱστ.] βασίλειον: حیوانات ـه— τὸ βασίλειον τῶν ζώων· § πλθ. زمر **ζημέρ.**

زمزم A. **ζεμζέμ,** ὄνομα ὕδατος φρέατος ἱεροῦ διὰ τοὺς Μουσουλμάνους, εὑρισκομένου παρὰ τὴν Μέκκαν : ـر بئر φρέαρ **[πὶ'ρ]** τοῦ Ζεμζέμ·‖ ـر آب ὕδωρ Ζεμζέμ.

زمزمه A. **ζεμζεμέ,** ὄν. θ. μελῳδία,μέλος, ἁρμονία,ψιθυρισμὸς ἁρμονικός:ـه— ἡ μελῳδία τῆς ἀηδόνος· ‖ ـه— آب روان ὁ ψιθυρισμὸς [τὸ κελάρυσμα] τοῦ ρέοντος ὕδατος· ‖کوهسار ـه— ὁ ψιθυρισμὸς τῶν ὀρέων.

زمزمه پیرا Π. **ζεμζεμὲ-πιρά,** ἐπθ. ὁ παράγων ἡδὺν καὶ ἁρμονικὸν ψιθυρισμόν, ὁ ᾄδων ἐμμελῶς, μελῳδῶν.

زمستان Π. **ζεμιστάν,** ὄν. χειμών [σπν.].

زملك T. **ζεμλὶκ,** ὄν. δωμάτιον ὑπόγειον· § ὀχύρωμα ἔχον ὁδοὺς ἀφανεῖς.

زمن A. **ζεμέν,** ἀντὶ زمان **ζεμάν,** ὄν. χρόνος [σπν.].

زمهریر A. **ζεμχερίρ,** ὄν. δριμὺ ψῦχος·ἡ ἐποχὴ τοῦ μεγαλειτέρου ψύχους τοῦ χειμῶνος, ἡ καρδία [ἀκμὴ] τοῦ χειμῶνος.

زمین Π. **ζεμίν,** ὄν. γῆ: و— آسمان ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός·‖ —روی τὸ πρόσωπον [ἡ ἐπιφάνεια] τῆς γῆς·§ ἔδαφος: خاك ـر— τὸ ἔδαφος τῆς οἰκίας·‖ قاتی — τὸ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πάτωμα οἰκίας, ἰσόγαιον· § τὸ πρώτιστον χρῶμα ὑφάσματος, εἰκόνος κτλ. ἡ γῆ, βάσις:ی آسمانی— ـر لوحه εἰκὼν **[λεβχά],** ἧς ἡ βάσις εἶναι κυανῆ **[άσμανί]**· ‖ ی مائی نقوشی صاری— طوانك τῆς ὀροφῆς ἡ μὲν βάσις κυανῆ,τὰ δὲ ποικίλματα**[νουκουδ̈ὶ]**κίτρινα·§βάσις,ὑπόθεσις,ἔννοια,στάδιον: ـه وقعه بیله‌جك ـر رومانك— اوله مکمل ـر ἐπεισόδιον δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόθεσις εἰς τὸ τελειότερον μυθιστόρημα· ‖ ـر شی یازمق— دە

γράφω τι εἰς τοιαύτην ἔννοιαν· ‖ و زمانی — دسته‌سی πριόνιον λεπτουργοῦ χρησιμεῦον ὅπως πριονίζῃ τις κυκλοτερῶς: ال ی— ἐργαλεῖον χρησιμεῦον ὅπως ἀνοίγῃ ὀπὰς ἐπὶ τῶν σανίδων, τρυπάνη·‖ βλ.قولامق .

زن Π. **ζέν,** ὄν.γυνή: خوشخوی—**ζένι χὸςχούῖ,** γυνὴ καλῶν ἠθῶν, ἰδιωμάτων·‖ مرد افکن — **ζένι μὲρτ-ἐφκέν,** γυνὴ καταβάλλουσα τοὺς ἄνδρας·‖شورش افکن — **ζένι ὸουρὶς-ἐφκέν,** γυνὴ ἐμβάλλουσα εἰς ταραχήν, ὠραιοτάτη· ‖ — پیره **πιρὲ-ζέν,** γραῖα [γυνή]· § πλθ. زنان **ζενάν·** βλ. زندوست ، مزاج زن .

زن Π. **ζὲν** [προστ. τοῦ زدن **ζετ̈έν,** πλήττειν,ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]ὁ πλήττων, κόπτων:—طبل**ταπὶλ-ζέν,**ὁ τὸ τύμπανον πλήττων, τυμπανιστής· ‖ — سکه **σικκὲ-ζέν,** νομισματοκόπος·‖—نای **νάϊ-ζέν,**ὁ τὸν αὐλὸν παίζων, αὐλητής· ‖ — لای **λαὶ̯-ζέν,** ὁ κόπτων λόγους,ψεύστης ‖— خنده **χαντ̈έ-ζέν,** ὁ γέλωτα βάλλων, γελῶν·‖ — رگ **ρὲγ̈κ-ζέν,** φλεβοτόμος.

زنا A. **ζινά,**ρ.ἀφ. μοιχεία:—ولد **βελέτι ζινά,** νόθος. ‖ Ρμ. διαπράττω μοιχείαν [ἐπὶ ἀνδρὸς ἢ γυναικός].

زنابیر A. **ζεναπὶρ,** πλθ. τοῦ زنبور **ζεναπούρ,** βλ.

زنابیل A. **ζεναπὶλ,** πλθ. τοῦ زنبیل **ζεναπὶλ̯** βλ.

زناد A. **ζινάτ̈,** πλθ. τοῦ زند **ζέντ̈,** βλ.

زنادقه A. **ζεναντ̈ικὰ** καὶ زنادیق **ζεναντ̈ὶκ,** πλθ. τοῦ زندیق **ζηντ̈ὶκ,** βλ.

زنار A. **ζουννάρ,**ὄν. ζώνη ἰδία ἡ τῶν χριστιανῶν ἢ εἰδωλολατρῶν ἱερέων·§πλθ. زنانیر **ζενανὶρ.**

زناکار Π. **ζινὰ-κ̟ὰρ,** ἐπθ. μοιχός, μοιχαλίς.

زناکارلق T. **ζινακ̟αρ-λὶκ,** ὄν. μοιχεία.

زناکاری Π. **ζινὰ-κ̟αρὶ,** ἀφ. ταὐτὸ زناکارلق .

زنان Π. **ζενὰν** [ἐκ τοῦ زن προστ. τοῦزدن **ζετ̈έν,** τύπτειν, βλ] μτχ. πλήττων, κτυπῶν [σπν.].

زنانه Π. **ζεν-ανέ,** ἐπθ. γυναικεῖος, ἀνήκων ἢ κατάλληλος διὰ γυναῖκας.

زنانیر A. **ζενανὶρ,** πλθ. τοῦ زنار **ζουννάρ,** βλ.

زنبرتی T. **ζινπιρτὶ** [ὀνοματοποιία] ἦχος μουσικῶν ὀργάνων χονδροειδῶν· βλ. طنغردی.

زنبرك Π.**ζενπερὲκ** [ἀντὶ زنبورك **ζενπουρέκ**] ὄν. ἐλατήριον, μάνδαλος : قپو ـی— μάνδαλος θύρας·‖ ـی— ساعت ἐλατήριον ὡρολογίου·§ἐπθ. —زهر **ζεχὶρ-ζενπερέκ,** πικρότατος [ἐπίπληξις κτλ].

زنبركلی T. **ζενπερεκ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐλατήριον.

زنبق A. **ζανπάκ,** ὄν. λείριον, κρίνον : —یاض κρίνον τὸ πάλλευκον·‖صاری — ξίφιον [σπαθόχορτον]·‖صوغانی—βολβὸς κρίνου·‖کبی یاض— λευκὸς ὡς τὸ κρίνον.

زنبقیه A. **ζανπακ-ηγέ,** ἐπθ. θ. κρινοειδῆ [φυτά].

زنبل **ζενπὶλ,** βλ. زنبیل.

زنبور A. **ζενπούρ,** ὄν. μέλισσα, σφήξ, κ. σφῆκα· § πλθ. زنابیر **ζεναπὶρ.**

زنبورك Π. **ζενπουρέκ,** βλ. زنبرك.

زنبه T. **ζινπά,** ὄν. ἀποκοπτήρ, ἤτοι ἐργαλεῖον δι'οὗ τρυπᾷ τις λευκοσίδηρον κτλ. ἢ ἀφαιρεῖ τεμάχιον ἐξ ὑφάσματος, δέρματος,ἢ τρυπᾷ χαρτονόμισμα πρὸς ἀκύρωσιν κτλ.

زنبه‌جی T. **ζινπα-δ̟ζὶ,** ὄν. ὁ δι' ἀποκοπτῆρος τρυπῶν ἢ ἀφαιρῶν τεμάχιον κτλ. βλ. زنبه.

زنبه‌لامق T. **ζινπα-λαμὰκ** [βλ. زنبه] ρμ. μτδ. δι' ἀποκοπτῆρος τρυπῶ, ἀφαιρῶ τεμάχιον κτλ. [αἰτ.]: — قاغدلری τρυπῶ χαρτονομίσματα πρὸς ἀκύρωσιν.

زنبیل A. **ζενπὶλ,** ὄν. σπυρίς, κ. ζεμπίλι, ἤτοι εἶδος κανίστρου ἢ σάκκου πλεκτοῦ ἐκ σχοίνων ἢ ἐξ ἰνῶν φοίνικος, χρησιμεύοντος πρὸς ἀπόθεσιν καὶ μεταφορὰν τροφίμων ἢ ἐργαλείων, ὡς τὸ ζεμπίλι τῶν ἐργαλείων

λεπτουργοῦ κτλ. : ایچنده‌کی سن بیل—τὸ ἐν τῇ σπυρίδι σὺ μόνος γίνωσκε, ἤτοι μηδενὶ λέγε τὸ μυστικόν σου [πρμ.] § πλθ.زنبیل زنبیل **ζεναπὶλ.**

زنبیلجی T. **ζενπὶλ-δ̟ζί,** ὄν. κατασκευαστὴς καὶ πωλητὴς σπυρίδων· βλ. زنبیل.

زنبیللی T. **ζενπὶλ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων, φέρων σπυρίδα· βλ. زنبیل.

زنپاره Π. **ζεν-παρὲ** κ. **ζανπαρά,** ἐπθ. καὶ ὄν. γυναικοθήρας, ὁ προσκείμενος εἰς τὰς γυναῖκας, ὁ θαμίζων παρὰ ταῖς πόρναις, ἀκόλαστος· βλ زندوست .

زنپاره‌لق T. **ζανπαρα-λὶκ,** ὄν. γυναικοθηρία, φοίτησις παρὰ ταῖς πόρναις, ἀκολασία· περιποίησις, κολακεία ἐρωτικὴ πρὸς γυναῖκα.

زنج A.**ζὲνδ̟ζ** [ἐκ τοῦ π. ζὶ̯ζ βλ.] ὄν.Αἰθίοπες, ἡ φυλὴ τῶν Αἰθιόπων : مملکتی—ἡ χώρα τῶν Αἰθιόπων, Σουδάν· βλ. زنجی .

زنجبیل A **ζενδ̟ζεπὶλ** [τ.ζὶ̯ζιβὶλ **ζενδ̟ζεφὶλ**], ὄν. γιγγίβαρι, πιπερόρριζα·§οἶνος.

زنجف T. **ζινδ̟ζὲφ̟** [ἐκ τοῦ سنجف] ὄν. παρυφὴ [γαρνιτοῦρα] ἐκ σισύρας, μεταξωτοῦ, ἢ ἄλλου ὑφάσματος, ὑπορραπτομένη ἔσωθεν πέριξ καὶ κατὰ μῆκος τοῦ ἐνδύματος πρὸς καλλωπισμόν.

زنجفره A. **ζινδ̟ζιφ̟ρέ,** ὄν. θ. κιννάβαρι.

زنجفیل **ζενδ̟ζεφὶλ,** βλ. زنجبیل.

زنجی A. **ζενδ̟ζ-ὶ,** ἐπθ. καὶ ὄν. Αἰθίοψ, ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς Αἰθίοπας : —غلام δοῦλος [παῖς] Αἰθίοψ· §θ. زنجیه : —جاریهٔ δούλη Αἰθιοπίς.

زنجیر Π.**ζενδ̟ζὶρ,**κ.**ζινδ̟ζὶρ,**ὄν. ἅλυσις, δεσμά : اورمق ـه— βάλλω εἰς ἁλύσεις, δεσμά, ἁλυσιδῶ·‖ی قوپارمق— θραύω τὴν ἅλυσιν,μαίνομαι,διαφεύγω·‖یی سوریمك—σύρει τὴν ἅλυσίν του [λέγεται ἐπὶ παραφρόνων,ἢ ἐπὶ τῶν ἀξίων ἁλύσεων καὶ φυλακῆς]·§ἅλυσις,ἤτοι σειρὰ ἀνθρώπων ἢ πραγμάτων διατεταγμένων δίκην ἁλύσεως ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον.

زنجیربند Π. **ζενδ̟ζὶρ-πέντ̟,** ἐπθ. ἁλυσίδετος.

زنجيرجى T. **ζινδζιρ-δζί,** ὄν. ὁ ἐπὶ τῶν ἀλύσεων, ἤτοι φρενοκόμος.

زنجيرلمك T. **ζινδζιρ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. βάλλω εἰς ἀλύσεις, δεσμά· διατάττω, ταξιθετῶ δίκην ἀλύσεως· σχηματίζω τὴν περιφέρειαν νομίσματος κτλ. ἐν εἴδει ἀλύσεως.

زنجيرلنمك T. **ζινδζιρ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. διατάττομαι δίκην ἀλύσεως, γίνομαι ὡς ἄλυσις, ἀλυσιδωτός, ἔρχομαι ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον.

زنجيرلى T. **ζινδζιρ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἄλυσιν, ἀλυσίδετος.

زنجيرى Π. **ζενδζιρ-ί,** ἐπθ. παράφρων, ἄξιος ἀλύσεως· § πλθ. زنجيريان .

زنخ Π. **ζενὰχ** καὶ زنخدان **ζεναχ-τάν,** ὄν. πώγων, κ. πηγοῦνι : چاه زنخدان **τσάχι ζεναχτάν,** λακκίδιον πώγωνος.

زنخ A. **ζενάχ,** ὄν. τάγγη, ταγγιασις ἐλαίου, κ. ταγγάδα.

زند A. **ζέντ,** ὄν. πυρεῖον [τουρκ. چاقماق]: — عظم κύβιτον, τὸ μακρότερον ὀστοῦν [ὠζυ] τοῦ ὠλεκράνου· § πλθ. زناد **ζινάτ.**

زند Π. **ζέντ,** ὄν. τὸ ἱερὸν βιβλίον τοῦ Ζωροάστρου, Ζενδαβέστα· § ἀρχαία περσικὴ διάλεκτος, ἐν ᾗ ἐγράφη ἡ Ζενδαβέστα.

زندان Π. **ζιντάν,** ὄν. εἱρκτή, δεσμωτήριον, φυλακή : آتمق ἢ قومق — θέτω εἰς τὴν εἱρκτήν, εἰς τὸ δεσμωτήριον, καθείργω, φυλακίζω· § μτφ. τόπος σκοτεινὸς καὶ ὀχληρός : اولق — دنیا باشه ὁ κόσμος φαίνεται ὡς φυλακὴ ἐπὶ τῆς φυλακῆς· قپوسی — ὄνομα μιᾶς τῶν πυλῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἡ πύλη τοῦ Δρουγγαρίου τὸ πάλαι.

زندان بند Π. **ζιντὰν-πέντ,** ἐπθ. δεσμώτης· [βλ. زندانى].

زندانجى T. **ζιντὰν-δζί,** ὄν. δεσμοφύλαξ.

زندانى Π. **ζιντὰν-ί,** ὄν. δεσμώτης ἢ δεσμοφύλαξ· § πλθ. زندانيان .

زندقه A. **ζεντεκά,** ὄν. θ. ἀθεΐα, τὸ ἀρνεῖσθαι τὸν Θεὸν καὶ τὸν μέλλοντα βίον.

زندكان Π. **ζιντεγκὰν,** πλθ. τοῦ زند **ζιντὲ** βλ.

زندكانى Π. **ζιντεγκὰν-ὶ** [ἐκ τοῦ زندكان] ὄν. βίος, ζωή: — مدار μέσον ζωῆς, τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

زندكى Π. **ζιντὲ-γκὶ** [ἐκ τοῦ زند] ὄν. τὸ εἶναί τινα ζῶντα, ζωηρόν, ζωή.

زندوست Π. **ζὲν-τόστ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ἀγαπῶν πολὺ τὰς γυναῖκας, γυναικάρεσκος, γυναικεραστής· βλ. زنپاره .

زندوستلق T. **ζεντοστ-λήκ,** ὄν. γυναικαρέσκεια, γυναικοθηρία.

زندوستى Π. **ζεν-τοστί,** ὄν. ταὐτὸ زندوستلق.

زنده Π. **ζιντέ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ζῶν, ζωηρός, εὔρωστος, σφριγῶν: بر دليقانلى — νέος ζωηρός, σφριγῶν· || سن انك آق صقالنه باقه سندن — δὲν μὲ βλέπεις τὴν λευκὴν αὐτοῦ γενειάδα· μᾶλλον σοῦ καὶ ἐμοῦ εἶναι σφριγῶν· || دار — ἄγρυπνος· || دل — **ζιντὲ-τίλ,** ὁ ἔχων ζῶσαν καρδίαν, εὐσεβής· || πλθ. زندكان **ζιντεγκὰν.**

زنده لشمك T. **ζιντὲ-λεσμέκ,** ρμ. οὐδ. ἀποκτῶ ἰσχύν, δυνάμεις, ζωντανεύω [ἰατρ.].

زندى A. **ζεντὲ-ί,** ἐπθ. κυβιτικός, ὁ ἀνήκων εἰς τὸ κύβιτον [ἀνατ.]: اصبعى — ء **ζεντὲϊϊ σπόσι,** κυβιτοδακτυλικός· || راحى — ء **ζεντὲϊϊ ραχί,** κυβιτοπαλαμικός· || سلامى — ء **ζεντὲϊϊ σελαμί,** κυβιτοφαλαγγίτης· || فوق السلام — ء **ζεντὲϊϊ φέβκε-σ-σελάμ,** κυβιτοεπιφαλαγγίτης· || فوق الراح — ء **ζεντὲϊϊ φέβκε-ρ-ράχ,** κυβιτοεπιπαλαμικός· § θ. زنديه .

زنديق A. **ζηντήκ,** ὄν. ἄθεος, ὁ μὴ πιστεύων εἰς Θεὸν καὶ εἰς μέλλοντα βίον· § πλθ. زنادقه **ζεναντηκὰ** καὶ زنديق **ζεναντήκ.**

زنغر T. **ζηνγκήρ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον· ταὐτὸ زانغر **ζανγκήρ,** βλ. || βλ. καὶ زنغل **ζηνγκήλ.**

زنغرداتمق T. **ζηνγκηρ-τατμάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τι νὰ τρέμῃ καὶ νὰ κροτῇ [αἰτ.]· βλ. زانغرداتمق .

زنغرداتمق T. **ζηνγκηρ-τατμάκ,** ρμ. οὐδ. τρέμω, κάμνω κρότον, παταγῶ, πλαταγῶ· βλ. زانغرداتمق .

زنغل T. **ζηνγκήλ,** μόριον ταὐτὸ زنغر **ζηνγκήρ·** || βλ. καὶ طونغل .

زنغلداتمق T. **ζηνγκηλ-τατμάκ,** ταὐτὸ زنغرداتمق .

زنغلدامق T. **ζηνγκηλ-ταμάκ,** ταὐτὸ زنغرداتمق· § βλ. καὶ بنغلدامق

زنك Π. **ζένκ,** ὄν. σκωρία· βλ. كژ· § χώρα τῶν Αἰθιόπων, Σουδάν· βλ. زنج·

زنكار **ζενκιάρ,** βλ. زنكار .

زنكبار **ζανγκιπὰρ** [ἐκ τοῦ كژ] ὄν. κ. Ζεγγιβάρη, χώρα τῆς Ἀφρικῆς.

زنكل Π. **ζενγκιὸλ,** زنكله **ζενγκιὸλὲ** καὶ زنكول **ζενγκιούλ,** ὄν. κώδων, κρόταλον.

زنكى Π. **ζενγκ-ί,** ὄν. Αἰθίοψ· ταὐτὸ زنجى βλ.

زنكين T. **ζενγκίν,** ἐπθ. πλούσιος: — آرابه‌سى طاغدن آشيرر زكورت دوز اووه‌ده يولنى شاشيرر ὁ πλούσιος τὴν ἅμαξάν του ἀπὸ τῶν ὀρέων ἀναβιβάζει· ὁ δὲ πτωχὸς ἐν τῇ ὁμαλῇ πεδιάδι τὸν δρόμον του χάνει [πρμ.]· || ايتك — καθιστῶ πλούσιον· || اولق — γίνομαι πλούσιος, πλουτῶ.

زنكينجه T. **ζενγκίν-τζε,** ἐπθ. ὀλίγῳ ἢ ἀρκετὰ πλούσιος.

زنكينلك T. **ζενγκιν-λίκ,** ὄν. πλουσιότης, πλοῦτος.

زنكينلمك T. **ζενγκιν-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. πλουτῶ.

زن مزاج Π. **ζὲν-μιζάτζ,** ἐπθ. θηλυπρεπής, θηλυδρίας, ἐκτεθηλυμένος: — شخص ἄνθρωπος ἐκτεθηλυμένος.

زن مزاجانه Π. **ζεν-μιζατζανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων θηλυπρεπεῖ, γυναικώδης: — تزيينات στολισμοὶ γυναικώδεις.

زنه Π. **ζενὲ** [ἐκ τοῦ زن **ζέν,** γυνή] ὄν. γυνή, γυναῖκες: — قسمى γυναικεῖον [ὠραῖον] ῥοῦχον· || — يه مخصوص آيلق قابلرى ὑποδήματα διὰ γυναῖκας, γυναικεῖα· || — ترزيسى ῥάπτης διὰ γυναῖκας, ἤτοι διὰ γυναικεῖα ἐνδύματα· || — لباسى ἔνδυμα γυναικεῖον· § πρόσωπον ὑποκρινόμενον τὴν γυναῖκα ἐν ταῖς θεατρικαῖς παραστάσεσι παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς λαοῖς.

زنهار Π. **ζινχάρ,** ἐπφ. πρόσεχε! προσοχή! [ت. صاقن]: — غافل اولمه سنى امتحان ايدر πρόσεχε! μὴ ἔσο ἀμέριμνος· θὰ σὲ ἐξετάσῃ.

زنه‌جى T. **ζενε-δζί,** ὄν. κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς γυναικείων πραγμάτων.

زنه‌لك T. **ζενε-λίκ,** ὄν. συμπεριφορὰ γυναικεία· § τὸ ἔργον τοῦ ἠθοποιοῦ τοῦ ὑποκρινομένου τὴν γυναῖκα ἐν ταῖς τουρκικαῖς κωμῳδίαις.

زواحف A. **ζεβαχὶφ** [πλθ. τοῦ زاحف βλ.] ὄν. ἑρπετά.

زوار A. **ζοββὰρ** [πλθ. τοῦ زائر **ζαΐρ**] ὄν. ἐπισκέπται, προσκυνηταί : بيت — ἐπισκέπται ἢ προσκυνηταὶ τοῦ ἁγίου Οἴκου, **πέϊτου-λ-μοκαττές,** ἤτοι τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ· || مريض — ἐπισκέπται ἀσθενοῦς.

زوال A. **ζεβάλ,** ὄν. παρακμή, πτῶσις, δύσις: بر محلوقك — بزمچون سن خالقك سنكچون كل ἡμεῖς εἴμεθα πλάσματα **[μαχλούκ-ουζ],** ἡ παρακμὴ δι' ἡμᾶς [εἶναι]· σὺ πλάστης εἶσαι **[χαλὶκ-σὶν],** ἡ τελειότης διὰ σέ [εἶναι]· || — ى ὁ ἄνευ παρακμῆς, μὴ παρακμάζων, αἰώνιος, ἄφθαρτος· || — وقت χρόνος τῆς μεσημβρίας, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἄρχεται ἡ πρὸς τὴν δύσιν κλίσις τοῦ ἡλίου· || — قبل الـ **κάπλε-ζ-ζεβάλ,** πρὸ μεσημβρίας· || — بعد الـ **πάτε-ζ-ζεβάλ,** μετὰ μεσημβρίαν· || — يوق ايلچى يه τῷ ἀπεσταλμένῳ **[έλτσι-γὲ]** εὐθύνη οὐδεμία, ἤτοι ὁ μεσολαβῶν ἢ προτείνων τι ἐν ὀνόματι ἄλλου δὲν ἔχει καμμίαν εὐθύνην, ἢ εἶναι συγγνωστὸς διὰ τὴν πρότασιν, ὅσον ἀπαράδεκτος καὶ βαρεῖα καὶ ἂν ἦ [πρμ.]· || — بولق εὑρίσκω παρακμήν, παρακμάζω, φθίνω· || — وير مسون الله ὁ Θεὸς νὰ μὴ δώσῃ παρακμήν, νὰ καταστήσῃ διαρκῆ, αἰώνιον.

زوالپذير Π. **ζεβὰλ-πεζίρ,** ἐπθ. ἐπιδεκτικὸς παρακμῆς, ἐπίκηρος, φθαρτός.

زوالسز T. **ζεβαλ-σὶζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων παρακμήν, ἄφθαρτος, αἰώνιος.

زوالى T. ἢ لو زوال **ζάβαλ-λη,** ἐπθ. ταλαίπωρος, δυστυχής, ὁ καϋμένος: — آدم ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος! || — واه κρῖμα **[βὰχ]** τὸν δυστυχῆ!

زوامل A. **ζεβαμὶλ,** πλθ. τοῦ حامل βλ.

زوانه T. **ζιβανὲ** [ἐκ τοῦ π. جاپ] ὄν. γομφωτήρ, σφήν, ἤτοι αἰχμὴ ξύλου ἢ μετάλλου εἰσερχομένη εἰς τὸ κοίλωμα ἄλλου πρὸς συναρμογὴν ἀμφοτέρων· § σωλὴν ὡς ὁ τῆς καπνοσύριγγος : سندن چيقمق — عقل ὁ νοῦς ἐξέρ-

χεται τῆς θέσεώς του **[ζιβανεδιντέν]**,ἤτοι παραφρονεῖ ὁ ἄνθρωπος, τρελλαίνεται.

زواهر A.ζεβαχὶρ[πλθ.τοῦ ھر زخ ζεχρὲ] ὄν. θ.ἄνθη· § πλθ. τοῦ ھر زاخ βλ. ھر زاخ.

زوايا A. **ζεβαγὶὰ** [πλθ. τοῦ ھ ياو ζ **ζαβιγὲ**] ὄν. θ. γωνίαι, μοναστήρια [δερβισῶν]· § [γεωμ.]: ی متجاوره — γωνίαι παρακείμεναι **[μϑτεδζαβιρέ]**· || ھ يابقتم ی—γωνίαι κατὰ κορυφὴν **[μϑτεκαπιλέ]**·

زوائد A. **ζεβαῖτ** [πλθ. τοῦ ھ ئاز] ὄν. θ. πράγματα περιττά.

زوائل A. **ζεβαῖλ** [πλθ. τοῦ ھ ئاز] ὄν. θ. πράγματα ἐπίκηρα, φθαρτά.

زوج A. **ζέβδζ,** ὄν. ἄρτιος :—عدد ἀριθμὸς ἄρτιος·|| و فرد —**ζέβδζ-ου-φέρτ,** ἄρτιος καὶ περιττός· § ἕκαστον τῶν μερῶν ἑνὸς ζεύγους·§ὁ σύζυγος·§ δυϊκ. زوجين **ζεβδζέϊν,**οἱ δύο σύζυγοι, ἤτοι ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή· § πλθ. ازواج **ἐζβάδζ,** οἱ σύζυγοι καὶ αἱ σύζυγοι, ἀντὶ τοῦ زوجات βλ.

زوجات A. **ζεβδζάτ,** πλθ. τοῦ زوجه βλ.

زوجتين A. **ζεβδζετέϊν,** δυϊκ. τοῦ زوجه βλέπε.

زوجلك T. **ζεβδζ - λίκ,** ἀφ. ἰδιότης τοῦ συζύγου : ك ايتل قبول ه— δέχομαί τινα ὡς σύζυγον, ἤτοι ἄνδρα **[ζεβδζλιγέ]**.

زوجه A. **ζεβδζὲ** [θ. τοῦ زوج] ὄν. ἡ σύζυγος: ه ,ناشروع —**ζεβδζέϊ νὰ μεϑρου'ά,** σύζυγος μὴ νόμιμος, παλλακίς· § δυϊκ. زوجتين **ζεβδζετέϊν**· § πλθ. زوجات **ζεβδζάτ,** αἱ σύζυγοι· βλ. καὶ زوج.

زوجه‌لك T. **ζεβδζε-λίκ,** ὄν. ἰδιότης τῆς συζύγου : ك ايتل قبول ه—δέχομαι γυναῖκα ὡς σύζυγον **[ζεβδζελιγέ]**.

زوجى A. **ζεβδζ-ί,**ἐπθ. συζυγικός·§θ.زوجيه: —وظائف καθήκοντα συζυγικά.

زوجيت A. **ζεβδζ-ιγέτ,** ὄν. θ. συζυγικότης : —مقتضاى ر ϑὲρ **μουκτεζάϊ ζεβδζιγέτ,** ἢ حسب الزوجيه **χάσϑε-ζ-ζεβδζιγέ,** ὡς ἀπαιτεῖ ἡ συζυγικότης, τὸ συζυγικὸν καθῆκον, ὡς σύζυγος.

زوجين A. **ζεβδζέϊν,** δυϊκ. τοῦ زوج βλ.

زود Π. **ζούτ,** ἐπθ. ταχύς· § ἐπρ. ταχέως [σπαν.].

زور Π. **ζόρ,** ὄν. δύναμις, ἰσχύς, ἀκμή, σφρῖγος· βία, καταναγκασμός, ἀνάγκη· δυσκολία, κόπος· πάθος, ἀσθένεια: —بازو **ζόρι ϑαζοῦ,**δύναμις βραχίονος·||—پر **πδρ ζόρ,** ἀκμαῖος, σφριγῶν·|| ايله— διὰ τῆς βίας || ی— ردد تίς ἡ ἀνάγκη του, τί τὸν βιάζει· || م — ردد **ζορούμ νέϊρ,** τίς ἡ ἀνάγκη μου; ἢ τίς με βιάζει, μὲ ἀναγκάζει ; || ويردى — ἔδωκε κόπον, δυσκολίαν·|| طايامز ه—δὲν δύναται ν' ἀνθέξῃ εἰς τὴν βίαν,τὸν κόπον·||ی — سيديك **σιτὶκ ζορού,** δυσουρία·||ى وار عقلندن — πάσχει τὰς φρένας, εἶναι φρενοβλαβής, τᾶχει χαμένα·|| ايتمك — βιάζω, ἐξαναγκάζω [δοτ.].

زور T. **ζόρ,** ἐπθ. δύσκολος, ἐπίπονος : — ايش ἐργασία ἐπίπονος·||خدمت — ἐπίπονος ὑπηρεσία·§ἐπρ. δυσκόλως, μετὰ κόπου· ||—زار **ζὰρ ζόρ,** ἑκὼν ἄκων· || ينه——**ζὸρ ζορουνὰ** διὰ τῆς βίας, ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος.

زور A. **ζούρ,** ὄν. ψεῦδος : — قول **κάβλι ζούρ,** ψευδολογία· || — شاهد ψευδομάρτυς· || — كندى شاهد اوده واحد اوده **κενὶτ ϑαχίτ, ὄτα βαχήτ,ὄτα ζούρ,** ὁ ἴδιος μάρτυς, καὶ ἐκεῖνος εἷς, καὶ ἐκεῖνος ψευδής.

زوراقى T. **ζεβρακ-λῆ,**κ. زرداوقلو **ζερτα-βακ-λῆ** [ἐκ τοῦ برق] ἐπθ. πομπώδης, λαμπρός.

زوراكى T. **ζορακὶ** [ἐκ τοῦ زور **ζὸρ**] ἐπθ. ὁ διὰ τῆς βίας γινόμενος, καταναγκαστικός· § ἐπρ. διὰ τῆς βίας, καταναγκαστικῶς.

زوربا T.ἢ زورباز **ζορπὰ** [ἐκ τοῦ زورباز] ὄν. ταραξίας,ἀποστάτης, ὁ διὰ τῆς βίας σφετεριζόμενος τὰ τῶν ἄλλων, καταπιέζων,τύραννος:لرى — يكيچرى οἱ ταραξίαι τῶν Γενιτσάρων.

زورباز Π. **ζορ-πάζ,** ὄν. ὁ παίγνια ρώμης ἐκτελῶν, ἀθλητὴς ἢ σχοινοβάτης· ρωμαλέος: —طوربه‌سى κώρυκος.

زورباق T.ἢ زورباق **ζορπα-λίκ,**ὄν. ἀποστασία, φιλοτάραχον·§ τυραννία, βία, ἀδικία γινομένη διὰ χρήσεως βίας, καταπιέσεως·

زورت T. ἢ برزوز **ζόρτ,** ὄν.φύσα, πορδή: — ويرمك ἀφίνω φύσαν, πέρδω, χλευάζω χυδαίως· βλ. καὶ جارط ، ضرط .

زورق A. **ζεβράκ,** ὄν. ἀκάτιον, λέμβος, πλοιάριον § εἶδος λαγήνου ἢ ἀγγείου πηλίνου πρὸς πόσιν· ἡ λάγηνος δι'ἧς ἐν Μέκκᾳ διανέμουσι τοῖς Μουσουλμάνοις προσκυνηταῖς ὕδωρ Ζεμζέμ [βλ. زمزم] : مكتوبى — ἐπιστολὴ διαλαμβάνουσα τὸ ποσὸν τὸ ἀποστελλόμενον λόγῳ ἀμοιβῆς τῷ ὑπαλλήλῳ τῷ διανέμοντι ἐν Μέκκᾳ τοῖς προσκυνηταῖς διὰ τῆς ὡς εἴρηται λαγήνου τὸ ὕδωρ Ζεμζέμ· § [βοτ.] τρόπις· § λαβὴ δοχείου· δοκὸς ἀκατίου, ἄλλως بودوصلامه βλ.

زورچقه Π.**ζεβρακ-τσέ,** ὄν. μικρὰ λέμβος.

زورقى A. **ζεβρεκ-ῆ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ὁ ἔχων σχῆμα τρόπιδος [βοτ.] § [ἀνατ.] σκαφοειδής: كبى ء— **ζεβρεκὶῒ κια'πί,** σκαφοειδοαστραγαλικός· § θ. زورقيه .

زوركار Π.**ζὸρ-κιάρ,** ἐπθ. βίαιος: —روزكار **ρουζγκιάρι ζορκιάρ,**ἄνεμος βίαιος.

زورلامق T. **ζορ-λαμάκ,** ρμ.μτδ. βιάζω, παραβιάζω, ἐξαναγκάζω [αἰτ.]: —قپويى παραβιάζω τὴν θύραν.

زورلق T. **ζορλούκ,** ὄν. δυσκολία,τραχύτης [χαρακτῆρος].

زورلو T. **ζορ-λοῦ,** ἐπθ. δυνατός, ρωμαλέος, εὔρωστος, ἰσχυρός.

زورلايش T. **ζορ - λαγίς,** ρ. ἀφ. παραβίασις, ἐξανάγκασις.

زورمند Π. **ζορ-μέντ,** ἐπθ. ταὐτόσημον زورلو.

زورنا T. **ζουρνὰ** [ἐκ τοῦ π. سرنا] ὄν. εἶδος αὐλοῦ ἢ σάλπιγγος ὀξυφώνου, βαρύαυλος, κ. ζουρνᾶς: — چاتلاق βαρύαυλος ραγισμένος· μτφ. λάλος,φλύαρος [λέγεται εἰρωνικῶς καὶ ی معظم— **ζουρνάῖ μϑ'αζζάμ,**ἐξοχος βαρύαυλος]· || — لز **ζιλ ζουρνά,** λίαν μεμεθυσμένος [κ. κουδοῦνι]·||ايله — طاول μετὰ τυμπάνου **[ταβοὶλ]** καὶ αὐλοῦ, ἤτοι πομπωδῶς, δημοσίᾳ, ἐπιδεικτικῶς.

زورناجى T. **ζουρνα-δζῆ,** ὄν. μουσικὸς παίζων τὸν βαρύαυλον [زورنا], βαρυαυλητής.

زوزك T. **ζεβζέκ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ἀνόητος, μωρός, ἐλαφρόνους, φλύαρος, μωρολόγος.

زوزكلك T. **ζεβζεκ-λίκ,** ὄν. ἀνοησία, μωρία, ἐλαφρόνοια, φλυαρία, μωρολογία.

زوزكلنمك T. **ζεβζεκ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. ἀνοηταίνω, ποιῶ ἢ λέγω ἀνοησίας, μωρολογῶ.

زوغان A. **ζεβεγάν,** ὄν. παράλλαξις [ἰατρ. βλ. زيغان]: ھدب—φαλάγγωσις, ἤτοι εἶδος τριχιάσεως τῶν βλεφάρων **[χϑτόπ]**.

زوفا A. **ζουφά,** ὄν. ὕσσωπον [φυτ.].

زوقاق **ζοκάκ,** ἀντὶ قاق βλ.

زوقه T. **ζόκα,** ὄν. μόλυβδος, ἐν σχήματι μικροῦ ἰχθύος,ἔχων εἰς τὸ ἄκρον ἄγκιστρον καὶ προσδεδεμένος εἰς τὴν ὁρμιάν : —يى يوتمق καταπίνω τὴν ὁρμιάν, ἤτοι ἀγρεύομαι, δελεάζομαι, ἀπατῶμαι.

زوكورت T. **ζϑγκιϑρτ,** ἢ **ζϑγιϑρτ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων χρήματα, πτωχός : —چمره **τσεχρὲ ζϑγιϑρτϑ,** δυσειδής.

زوكورتلك T. **ζϑγκιϑρτ-λϑκ,** ἢ **ζϑγιϑρτλϑκ,** ὄν. ἔνδεια χρηματική, πτωχεία.

زوكورتله‌مك T. **ζϑγκιϑρτ-λεμέκ,** ἢ **ζϑγιϑρτ-λεμέκ,**ρμ.οὐδ. πτωχεύω, δέν μοι μένουσι χρήματα, περιέρχομαι εἰς ἔνδειαν χρηματικήν.

زولوطه **ζολότα** [Σλαβ.] ὄν. ἀρχαῖον τουρκικὸν νόμισμα ἀργυροῦν, ἀξίας τριάκοντα παράδων,κοπὲν κατ'ἀπομίμησιν πολωνικοῦ νομίσματος.

زولوف **ζολϑφ,** ἀντὶ زلف βλ.

زوله **ζίβλα,** ἀντὶ زوله **ζίλβα,** βλ.

زه Π.**ζίχ,** ὄν, χορδὴ τόξου· ταινία, σειρήτιον, γραμμὴ στενὴ κεχρωματισμένη ἢ κεντημένη περὶ τὸ ἄκρον ἐνδύματος, ταινίας, σελίδος κτλ. ὡς π.χ. ἡ περὶ τὰ δύο ἄκρα πρασίνης ταινίας παρασήμου στενὴ ἐρυθρὰ παρυφή: قرمزى شريتدن ايكى — ى حاوى اولپشى عسكر پانتالونى اولدينغه دلالت ايدييوردى γραμμῶν ἐξ ἐρυθροῦ σειρητίου ἐδείκνυεν ὅτι ἦτο στρατιωτικὴ περισκελίς.

زهاد A. **ζσχχάτ,** πλθ. τοῦ زاهد βλ.

زهادت A. **ζεχατέτ,** ὄν. θ. ἀπάρνησις τῶν κοσμικῶν καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἀφοσίωσις, ὁσιότης, βίος ἀσκητικός.

زهادتلو T. **ζεχατετ-λί,** ἐπθ. ὅσιος [τίτλος μουσουλμάνων ἐρημιτῶν].

زهد A. **ζσχτ,** ταὐτὸ زهادت βλ.

زهر A. **ζέχρ,** ὄν. ἄνθος: الربيع — **ζέχρσ-ρρεπί',** ἠράνθεμον [τ. چوقه چیچکی]· || —کوکی **ζὲχρ κεβκεπί,** δαλία [τ. یلدیز چیچکی]· || —مضاعف πολυπέταλον· || النارنج — **ζέχρσ-ν-ναρένδζ,** αἰθέριον ἔλαιον ἄνθους πορτοκαλέας· § πλθ. ازهار **ἐζχάρ.**

زهر Π. **ζέχρ,** κ. **ζεχίρ,** ὄν. δηλητήριον: قاتل — **ζέχρι κατίλ,** ἢ هلاهل — **ζέχρι χελαχίλ,** δηλητήριον θανατηφόρον· || آکین — **ζέχρ-άγκιν,** δηλητηριώδης· || زنبرك — **ζεχίρ-ζενπερέκ,** πικρότατος, δριμύτατος [ἐπὶ ἐπιτιμήσεως κτλ.]

زهراء A. **ζεχρὰ** [θ. τοῦ ازهر **ἐζχὲρ**] ἐπθ. γυνὴ ἧς τὸ πρόσωπον καὶ ὡραιότατον καὶ λευκότατον· § ἐπίθετον τῆς Φατημᾶς θυγατρὸς τοῦ Μωάμεθ καλουμένης: —فاطمة ال **Φατήμετδ-ζ-ζεχρά.**

زهراب Π. **ζεχρ-άπ,** καὶ زهرابه **ζεχρ-απέ,** ὄν. ὕδωρ πικρὸν καὶ δηλητηριῶδες· μτφ. πικρία, θλῖψις.

زهرآلود Π **ζὲχρ-ἀλούτ,** ἐπθ. δηλητηρίῳ μεμιγμένος, δηλητηριώδης.

زهربار Π. **ζὲχρ-πάρ,** ἐπθ. ὁ δηλητήριον διαδίδων, δηλητηριώδης· μτφ. πικρότατος.

زهرخند Π.**ζὲχρ-χάντ,** ὄν. μειδίαμα πικρὸν [δυσπρεστημένου ἀνθρώπου].

زهردار Π. **ζὲχρ-τάρ,** ἐπθ. ὁ περιέχων δηλητήριον, δηλητηριώδης.

زهردارو Π. **ζὲχρ-τάροῦ,** ὄν. ἀντιφάρμακον.

زهرلتمك T. **ζεχιρ-λετμέκ,** ρμ. διάμ. βάλλω νὰ δηλητηριάσωσι, δηλητηριάζω διά τινος [δοτ. αἰτ.].

زهرلمك T. **ζεχιρ-λεμέκ,** ρμ. μτβ. δηλητηριάζω [κυρ. μτφ.] [αἰτ.].

زهرلنمك T. **ζεχιρ-λενμέκ,** ρμ. μσ. δηλητηριάζομαι· §δρολοικόνω, ἀντὶ τοῦ τρώγω κακῶς, τρώγω φαρμάκι [ὕδρις, κατάρα]· βλ. زقلنمك.

زهرلی T. ἢ زهرلو **ζεχιρ-λί,** ἐπθ. δηλητηριώδης.

زهرناك Π.**ζεχὶρ-νάκ,** ἐπθ.δηλητηριώδης.

زهره A. **ζεχρέ,** ὄν. θ. ἄνθος: زهرة الدنيا **ζέχρετδ-τ-τδνγιά,** ἡ καλλονὴ τοῦ κόσμου.

زهره Π **ζεχρὲ** [βλ. زهر] ὄν. χολή: چاك — اولق ἢ χολὴ ῥήγνυται, σπάνει [ἐκ φόβου]· § θάρρος, τόλμη: — صاحب θαρραλέος· || —لی δειλός, ἄνανδρος.

زهره A. **ζσχρέ,** ὄν. θ. Ἀφροδίτη [ἀστρ].

زهری A. **ζεχρ-ί,** ἐπθ. ἀνθικός.

زهکیر Π. **ζιχ-γκίρ,** ὄν. εἶδος δακτυλήθρας, ἧν ὁ παίζων τὴν λύραν θέτει εἰς τὸν δάκτυλόν του.

زهلمك T. ἢ زهلماز **ζιχ-λεμέκ,** ρμ. μτβ. περιβάλλω διὰ γραμμῆς κεχρωματισμένης ἢ διὰ κεντήματος· βλ. زهلی [αἰτ.].

زهلی T.**ζιχ-λί,** [βλ. زهلی] ἐπθ.ὁ περιβαλλόμενος ὑπὸ παρυφῆς κεχρωματισμένης ἢ κεντήματος: كوكز شريط — اطراف يشيل ταινία ἰόχρους **[γκιβδὲζ]** ἔχουσα εἰς τὰ ἄκρα παρυφὴν πρασίνην.

زهور A. **ζσχούρ,** ἀφ. λάμψις: زهره — **ζσχούρι ζσχρέ,** ἡ λάμψις τῆς Ἀφροδίτης [τοῦ ἀστέρος].

زهوق A. **ζσχούκ,** ἀφ. καταστροφή, ἀναίρεσις: باطل — ἀναίρεσις ψεύδους.

زهی Π. **ζέχι,** ἐπφ. θαυμασμοῦ σημαντικόν, ἰσοδυναμοῦν τῷ ἡμετέρῳ : ποῖος; ἢ πόσος!: سعادت — ποία εὐτυχία! || تصور باطل — ποία ἰδέα ἐσφαλμένη!

زهیر A. **ζσχεῖρ** [ὑποκ. τοῦ زهر] ὄν. ἀνθύλλιον· § ὄν. κ. ποιητοῦ ἄραβος στιχουργοῦ ἑνὸς τῶν ἑπτὰ معلقات **μσ'αλλακά,** βλ.

زی A. **ζίϊ,** ὄν. ἐξωτερικόν, μορφή, ἐνδυμασία, περιβολή : علما — περιβολὴ τῶν

Οὐλεμάδων· || مخصوص — ἰδιαιτέρα ἐνδυμασία τῶν Ἀκαδημαϊκῶν **[άκατεμὶ ερπαπι-νίν].**

زیادات A. **ζιγιατάτ** [πλθ. τοῦ زیاده] ὄν. θ. αὐξήσεις, ἐπαυξήσεις, περισσεύματα, προσθῆκαι.

زیاده A. **ζιγιατέ,** ὄν. θ. αὔξησις, ἐπαύξησις, περίσσευμα· § ἐπθ. περισσός, περιττεύων κατὰ τὸ ποσόν, τὸν ἀριθμόν : بو — در پك متاعك رواجی ἡ κατανάλωσις τοῦ ἐμπορίου τούτου εἶναι μεγίστη· || —سنی بیلمیورم οὐδὲν περισσότερον τούτου δὲν γινώσκω· §ἐπρ. πολύ, περισσότερον, πλέον : سوملك — ἀγαπῶ πολύ· || —سیله μὲ τὸ παραπάνω, σφόδρα, λίαν, κατ'ἐξοχήν· || —اکسیك ὀλιγώτερον ἢ περισσότερον, ἤτοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον. ‖ Ρμ. αὐξάνω [αἰτ.]: بايع بعدالعقد مبيعك مقدارينی — ايده بيلور μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως **[πάτε λ-ἀκτ]** δύναται νὰ αὐξήσῃ τὸ ποσὸν τοῦ πωληθέντος **[μεπι'ἴν]**· || اولق — αὐξάνομαι, περισσεύω· καθίσταμαι περιττός· §πλθ. زیادات ἐπαυξήσεις, περισσεύματα.

زیاده جه T. **ζιγιατε-δζέ,** ἐπρ. ὀλίγῳ περισσότερον, ἀρκετὰ πολύ.

زیاده لشدیرمك T. **ζιγιατε - λετιρμέκ,** ρμ. μτβ. αὐξάνω, καθιστῶ περισσότερον [αἰτ.].

زیاده لشمك T. **ζιγιατε-λεμέκ,** ρμ.οὐδ. αὐξάνομαι, καθίσταμαι περισσότερος, περισσεύω : — سس ἡ ὀμίχλη περισσεύει· || —خسته خانه ده مجانين ἐν τῷ νοσοκομείῳ αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν παραφρόνων**[μεδζανίν].**

زیاده لنمك T. **ζιγιατε-λενμέκ,** ταὐτόσ. زیاده لشمك.

زیارت A. **ζιγιαρέτ,** ἀφ. θ. ἐπίσκεψις: — اعادة **ιατέϊ ζιγιαρέτ,** ἀπόδοσις ἐπισκέψεως, ἀντεπίσκεψις· § ἐπίσκεψις ἱεροῦ τόπου, προσκύνησις: خرقة سعادت — προσκύνησις τοῦ ἱεροῦ μανδύου τοῦ Μωάμεθ· || —نه كيتمك — πορεύομαι εἰς ἐπίσκεψίν τινος **[ζιγιαρετινέ]**· || —اچمك اعادة ἐπιστρέφω ἐπίσκεψιν, ἀντεπισκέπτομαι [δοτ.]. ‖ Ρμ. ἐπισκέπτομαι [αἰτ.]: —برینی اچمك ἐπισκέπτομαι τινα.

زیارتجی T. **ζιγιαρετ-τζί,** ὄν.ἐπισκέπτης, προσκυνητής.

زیارتگاه Π. **ζιγιαρετ-γκιάχ,** ὄν. τόπος, μέρος ὅπερ ἐπισκέπτεται τις ἐξ εὐλαβείας· τάφος ἁγίου ἢ ἄλλο μνημεῖον, ὅπερ ἐπισύρει προσκυνητάς, προσκύνημα.

زیان Π. **ζιγιάν,** ὄν. ζημία, βλάβη, ἀπώλεια : ἢ چمك ἢ اچمك — ه اوغرامق ἢ — ὑφίσταμαι βλάβην, ζημίαν, ζημιοῦμαι : كورمك — προξενῶ ζημίαν, ζημιῶ [δοτ.]· || —ی بوق δὲν βλάπτει, δὲν πειράζει.

زیان Π. **ζιγιάν,** ἐπθ. ζῶν: — پير **πίρι ζιγιάν,** γέρων ζῶν.

زیانجی T. **ζιγιαν-τζί,** ὄν. ὁ προξενῶν ζημίαν, βλάβην, φθοράν, κ.ζημιάρης. §ὁ ὑποστὰς ζημίαν, ζημιωθείς.

زیانسز T. **ζιγιαν-σίζ,** ἐπθ. ἀζήμιος, ἀβλαβής· ὁ μὴ κακός, ὁ μετρίως καλός.

زیانکار Π. **ζιγιὰν-κιάρ,** ἐπθ. ὁ προξενῶν ζημίαν, βλάβην, φθοράν, κ.ζημιάρης, παράσιτος.

زیانکارلق T. **ζιγιανκιαρ-λήκ,** ὄν.τὸ εἶναί τινα ἐπιζήμιον, βλαβερόν, τὸ προξενεῖν ζημίαν, βλάβην, φθοράν.

زیانکاری Π. **ζιγιαν-κιαρ-ί,** ὄν. ταυτὸ زیانکارلق.

زیانلی T. **ζιγιαν-λή,** ἐπθ. ἐπιζήμιος· § ζημιωμένος.

زیب **ζίπ,** βλ. زب.

زیب Π. **ζίπ,** ὄν. κόσμημα, στολισμός: — زيان مخالصت نشانمز اولان دعا **ζίπι ζεπάνι μουχαλεσὲτ-νισανιμὶζ ὀλὰν τδά,** ἡ εὐχή, ἥτις εἶναι τὸ κόσμημα τῆς εἰλικρινοῦς ἡμῶν γλώσσης· || —بخشنده **ζίπ-παχσενδέ,** ὁ κόσμον διδούς, κοσμῶν· || رسان — **ζίπ-ρεσάν,** ὁ κόσμον φέρων, στολίζων· || افزا — **ζίπ-ἐφζά,** ὁ αὐξάνων τὸν κόσμον, τὸν στολισμόν· || آور — **ζίπ-ἀβέρ,** ὁ φέρων κόσμον, κοσμῶν.

زیبا Π. **ζιπά,** ἐπθ. κεκοσμημένος, ὡραῖος, λαμπρός : — روی πρόσωπον ὡραῖον, λαμπρόν· || — جامهٔ ἔνδυμα ὡραῖον· || —دیبای **ζιπάϊ ζιπά,** ὡραῖον μεταξωτὸν ὕφασμα.

زیبارمق **ζιπαρμάκ,** βλ. زبارمق.

زیبایی Π. **ζιπα-γί,** ὀν. ὡραιότης, λαμπρότης [βλ. زیبا].

زیبدی Τ. **ζιπιτί,** βλ. زیبیدی.

زیبق Α. **ζιπάκ,** ὀν. ὑδράργυρος [βλ. جیوه]: حلو — **ζιπάκι χŏλδ,** καλομέλας, πρωτοχλωριοῦχος ὑδράργυρος [τ. طاتلی سلمن].

زیبقی Α. **ζιπακ-ñ,** θ. زیبقیه **ζιπακηγέ,** ἐπθ. ὑδραργυρικός [χημ.].

زیبقیات Α. **ζιπακηγὰτ** [πλθ. τοῦ زیبقیه] ὀν. θ. ὑδραργυροῦχα [χημ.].

زیبك Τ. **ζεϊπέκ,** Ζεϊδέκος· ὄνομα τουρκικῆς φυλῆς κατοικούσης εἰς τὰ περίχωρα τῆς Σμύρνης: زیافی — **ζεϊπὲκ κηγαφετί,** ἐνδυμασία Ζεϊδέκου· § ἄλλοτε ἐκαλοῦντο οὕτως οἱ εὔζωνοι στρατιῶται.

زیبکجه Τ. **ζεϊπεκ-ǒζέ,** ἐπρ. κατὰ τὸν τρόπον τῶν Ζεϊδέκων.

زیبلامق **ζιπ-λαμὰκ** βλ. زبلامق.

زیبنده Π. **ζιπενπὲ** [μτχ. τοῦ زیبیدن **ζιπιπὲν** = κοσμεῖν] κεκοσμημένος, ὡραῖος· ταὐτὸ زیبا **ζιπά,** βλ.

زیبیدی Τ. **ζιπιτί,** ἐπθ. ἄθλιος, πτωχός, ρακένδυτος, οὐτιδανός.

زیت Α. **ζεῖτ,** ὀν. ἔλαιον: حبّ — **ζέϊτι πίχ** ἐλαϊϊκός, ἐλαιώδης ρίζα· || حجر — **ζέϊτι χαδζέρ** [τ. طاش یاغی, κ. غاز **γκὰζ**] πετρέλαιον· || حبّ الملوك — **ζέϊτι χαππŏ-λ-μŏλούκ,** κροτώνιον ἔλαιον, κίκινον ἔλαιον, ρητσινόλαδον· || مخلل — **ζέϊτι μŏχαλλέλ,** ὀξέλαιον· || — مشمع **ζέϊτι μŏσεμμά',** ἐλαιοκηρία, ἐλαιοκηρικός· || مشمع جامد — **ζέϊτι μŏσεμμάϊ ǒζαμήτ,** κηρέλαιον· || معطر — **ζέϊτι μŏ'αττάρ,** μυρέλαιον· || مخلل — **ζέϊτι νŏχάλ,** ἐλυτρέλαιον.

زیتون Α. **ζεϊτοὶν** κ. **ζεϊτίν,** ὀν. ἐλαία [ὁ καρπός]: آغاجی — ἐλαιόδενδρον· || یاغی — ἐλαιόλαδον· || یاغلی — ὁ δι' ἐλαιολάδου ἐψημένος, κ. λαδερός [φαγητόν].

زیتونجی Τ. **ζεϊτιν-ǒζί,** ὀν. πωλητὴς ἐλαιῶν.

زیتونلق Τ. **ζεϊτουν-λούκ,** ὀν. ἐλαιών.

زیتونی Α. **ζεϊτουν-ί,** ἐπθ. ἐλαιόχρους: — الشكل **ζεϊτουνγιγŏ-ŏ-ŏέκλ,** ἐλαιώδης, ὁ ἔχων σχῆμα ἐλαίας· § θ. زیتونیه.

زیتونیه Α. **ζεϊτουν-ιγὲ** [θηλ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. — فصيلة ἐλαιοειδῆ [βοτ.].

زیتی Α. **ζεϊτ-ί,** ἐπθ. ἐλαιώδης [χημ.].

زیتیت Α. **ζεϊτ-ιγέτ,** ὀν. ἐλαϊϊκός [χημ.].

زیتین **ζεϊτίν,** ἀντὶ زیتون βλ.

زیج Α. **ζίδζ,** ὀν. πίναξ ἀστρονομικός· βιβλίον περιέχον τὰς κινήσεις τῶν ἀστέρων, ἢ ἀστρονομικὸν πίνακα [βλ. زایچه]· § πλθ. ازياج **ἐζγιὰδζ** καὶ زیجات **ζιδζάτ.**

زید Α. **ζέϊτ,** ὀν. κ. ἐν χρήσει ἐν τοῖς παραδείγμασι τῆς γραμματικῆς, ὡς καὶ ἐν τοῖς ζητήμασι τοῦ ἱεροῦ δικαίου[Σερῆ شرع]· μετ' αὐτοῦ ὡς δεύτερον κύριον ὄνομα εἶναι ἐν χρήσει τὸ عمرو **ἄμρ·** ἀντιστοιχεῖ δὲ πρὸς τὰ ἡμέτερα ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος, ἢ ὁ Α. καὶ ὁ Β.

زید Α. **ζίτε,** ρμ. ἀρθ. αὐξηθεὶν· [ἐν χρήσει ἐν ἀραβικαῖς φράσεσιν ἐπεχούσαις θέσιν εὐχῆς, ἰδίᾳ ἐν βερατίοις Σουλτανικοῖς, ἀμέσως μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ πρὸς ὃν ἀπονέμεται τὸ βεράτιον]: فضله أو قدره أو علمه — **ζίτε ἴλμου-χŭ,** ἢ **κάτρου-χου** ἢ **φάζλου-χου,** αὐξηθεὶν ἡ σοφία αὐτοῦ, ἢ ἡ περιωπὴ αὐτοῦ, ἢ ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ· || βλ. ἐπόμ.

زیدت Α. **ζίτετ,** θηλ. τοῦ προηγ. ἐν χρήσει μετὰ θηλ. ὀνομάτων ἢ πλθ. ἀριθμοῦ.

زیر Α. **ζίρ,** ὀν. λεπτὴ χορδὴ μουσικῶν ὀργάνων ὡς τῆς κιθάρας.

زیر Π. **ζίρ,** πρόθ. ὑπό, ὑποκάτω: پای — **ζίρι πάϊ,** ὑπὸ τὸν πόδα· || اداره — ὑπὸ τὴν διοίκησιν, τὴν διεύθυνσιν· || زمین — ὑπὸ τὴν γῆν· || و زبر — **ζὶρ-ου-ζεπέρ,** ἄνω κάτω· || و زبر — ἄνω κάτω ποιῶ, ἀνατρέπω· || ده — **ζιρτέ,** κάτωθι, κατωτέρω: ده محرر — **ζιρτὲ μουχαρρέρ,** ὁ κάτωθι γεγραμμένος, σημειούμενος.

زیرا Π. **ζίρα,** συνδ. διότι: اوقومق — اوقو نافعدر μελέτα· διότι τὸ μελετᾶν εἶναι ὠφέλιμον.

زیردست Π. **ζὶρ-τέστ,** ὄν. ὑποχείριος [ἀντίθ. زبردست **ζεπὲρ-τέστ,** νικητής], ὑπήκοος· § πλθ. زیردستان **ζὶρ-τεστάν:** صداقت نشان — **ζιρτεστάνι σαπακὰτ-νισάν,** ὑπήκοοι πιστοί.

زیرقونیوم Λατ. **ζιρκόνιουμ,** ὄν. ζιρκώνιον [μέταλ.].

زیرك Π. **ζεϊρέκ,** ἐπθ. εὐφυής, ἀγχίνους, ἔξυπνος· § ἀφ. زیرکی **ζεϊρεκί,** εὐφυΐα.

زیرکك Τ. **ζεϊρεκ-λίκ,** ὄν. εὐφυΐα, ἀγχίνοια.

زیروا Τ. **ζιρβά,** زیروالامق **ζιρβαλαμάκ,** βλ. زروا ، زروالامق.

زیره Π. **ζιρέ,** ὄν. κύμινον [βλ. کیمون].

زیرین Π. **ζιρ-ὶν** [ἐκ τοῦ زیر] ἐπθ. ὁ ὑποκάτω: — لب **λέπι ζιρίν,** τὸ κάτω χεῖλος· ἀντίθ. زبرین **ζεπερίν.**

زیزفون Π. **ζεϊζεφόν,** ὄν. φιλύρα [τ. اخلامور چیچکی].

زیزفونیه Α. **ζεϊζεφον-ιγὲ** [βαρβ.] ἐπθ. φιλυροειδῆ.

زیغ Α. **ζέϊγ** καὶ زیغان **ζεϊγεγάν,** ὄν. κλίσις, παρέκκλισις: زیغ نکاه παρέκκλισις βλέμματος· || زیغان قلب παρέκκλισις καρδίας· || زیغان حاکم παρέκκλισις δικαστοῦ [ἀπὸ τῆς εὐθείας]· § [ἰατρ.] παράλλαξις· || βλ.. زوغان.

زیف Α. **ζεϊφ,** ἐπθ. κίβδηλος: — نقد κίβδηλον νόμισμα· § πλθ. زیوف **ζŏγιούφ.**

زیفوس **ζίφος** [ἑλλ.] ὄν. πηλὸς ἐκσφενδονιζόμενος ἐπὶ ἐνδύματος κτλ: كيچ — τρώγω ζίφον, ἤτοι ἐκσφενδονίζεται ἐπάνω μου ὑπὸ ζώου κτλ. § ἐπθ. φροῦδος, κενός, μηδέν.

زیل **ζίλ,** βλ. زل.

زیلوه **ζίλβα,** βλ. زلوه.

زیمزورت Τ. **ζιμζόρτ,** ἐπφ. χοροπήδημα ἁμαθοῦς ἱππέως, ὅστις μὴ δυνάμενος νὰ σταθῇ ἐπὶ τοῦ ζώου χοροπηδᾷ.

زین Α. **ζέϊν,** ὄν. κόσμος, κόσμημα, στολισμός· βλ. زینت.

زین Π. **ζίν,** ὄν. ἐφίππιον: زرین — **ζίνι ζερίν,** χρυσοῦν ἐφίππιον.

زینبه **ζίνπα,** βλ. زنبه.

زینت Α. **ζινέτ,** ὄν. θ. κόσμος, στολισμός: عظمی — **ζινέτι ǒζμά,** μέγας στολισμός· || ویرمك — κόσμον δίδω, κοσμῶ.

زینتبخش Π. **ζινὲτ-πάχς,** ἢ زینتبخشا **ζινὲτπαχά,** ἐπθ. ὁ κόσμον ἤτοι στολισμὸν δίδων, ὁ κοσμῶν.

زینتسز Τ. **ζινετ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ κόσμου, στολισμοῦ, ἀπέριττος.

زینتلمك Τ. **ζινετ-λεμὲκ** [συνηθέστ. تزيين **ζιτζίκ**] ρμ. μτδ. κοσμῶ, στολίζω [αἰτ.].

زینتلنمك Τ. **ζινετ-λενμέκ,** ρμ.μσ. κοσμῶμαι, στολίζομαι.

زینتلی Τ. **ζινετ-λί,** ἐπθ. κεκοσμημένος, ἐστολισμένος, πολυτελής.

زینهار Π. **ζινχάρ,** συνηθέστ. زنهار βλ.

زیوانه **ζιβανέ,** βλ. زوانه.

زیور Π. **ζιβέρ,** ὄν. κόσμος, κόσμημα, στολισμός: ذات عاليلرى اولان شيئ — **ζιβέρι ζάτι ἀλιλερὶ ὀλὰν σιμέϊ μερχαμὲτ-κιαρί,** τὸ προσὸν τῆς εὐσπλαγχνίας, ὅπερ εἶναι τὸ κόσμημα τοῦ ὑψηλοῦ Αὐτῆς ἀτόμου [δι' οὗ περικοσμεῖται κτλ.]· || لسان اولان — دعا ἡ εὐχή, ἥτις εἶναι τὸ κόσμημα τῆς γλώσσης.

زیورافزا Π. **ζιβὲρ-ἐφζά,** ὁ αὐξάνων τὸν κόσμον, περικοσμῶν: افزای — **ζιβὲρ-ἐφζάϊ χιλαφὲτ ὀλὰν πατισάχ,** ὁ ἄναξ ὅστις περικοσμεῖ τὸν θρόνον τοῦ Χαλιφάτου [Σουλτᾶνος].

زیوف Α. **ζŏγιούφ,** ὄν. κιβδηλεία· § πλθ. τοῦ زیف **ζέϊφ,** κίβδηλα νομίσματα.

زئیر Α. **ζεῖρ,** ὄν. θόρυβος, βρυχηθμός, γρυλλισμός.

ژ

ژ } **ζέ,** δέκατον τέταρτον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου προφερόμενον ὡς τὸ ἑλληνικὸν [ζ], καὶ ἀπαντῶν μόνον ἐν ταῖς ἐπομέναις λέξεσιν, ἃς ἐδανείσθη ἡ τουρκικὴ ἐκ τῆς περσικῆς καὶ τῆς γαλλικῆς.

ژا } Π. **ζά,** τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος [ژ], καλούμενον καὶ ژای فارسی **ζάϊ φαρισί,** ζά τὸ περσικόν, κατ'ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ژای عربیه **ζάϊ ἀρεπιγέ,** ζά τὸ ἀραβικόν, ἤτοι τὸ [ژ].

ژاژ } Π. **ζάζ,** ὄν. σκόλυμος, κ. γαδουράγκαθον· § ἀνοησία, μωρολογία.

ژاژخا } Π. **ζαζ-χά,** καὶ ژاژخای **ζαζ-χάϊ,** ἐπθ. μωρολόγος.

ژاله } Π. **ζαλέ,** ὄν. δρόσος τῆς νυκτός.

ژاله‌لنمك } Τ. **ζαλε-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. καλύπτομαι διὰ δρόσου : ژاله‌لنمش کل ρόδον **[γκιὸλ]** κεκαλυμμένον διὰ δρόσου.

ژرف } Π. **ζέρφ,** καὶ ژرفا **ζερφά,** ἐπθ. βαθύς : ژرف دریای βαθεῖα θάλασσα· || نهر ژرفا ποταμὸς βαθύς·§τὸ βαθὺ μέρος, τὸ βάθος : ژرفای دریا τὸ βαθὺ μέρος τῆς θαλάσσης.

ژنده } Π. **ζενδέ,** ἐπθ. ρακώδης, ἐμβαλωμένος.

ژنده‌پوش } Π. **ζενδὲ-πούζ,** ἐπθ. ρακενδύτης : — درویش δερβίσης ρακενδύτης.

ژنك } Π. **ζένκ,** ὄν. ἰός, σκωρία· § ἀντὶ τοῦ آژنك ρυτίδες προσώπου ἐκ γήρατος ἢ ὀργῆς.

ژنك‌بسته } Π. **ζενκ-πεστέ,** ἐπθ. ἐσκωριασμένος.

ژنکار } Π. **ζενκιάρ,** ὂν χαλκάνθη, ἤτοι ὀξείδιον χαλκοῦ, ἡ πρασίνη δηλητηριώδης σκωρία τῶν χαλκωμάτων.

ژنکاری } Π. **ζενκιαρ-ὶ** [κ. جنکاری **ὄζενκιαρὶ**] ὂν. πρασίνη βαφὴ ἐκ σκωρίας χαλκοῦ.

ژنکله } Π. **ζενγκελέ,** ὄν. χηλή, ἤτοι ὁ σχιστὸς ὄνυξ τῶν μηρυκαστικῶν ζώων· § ζῶον ἔχον χηλήν.

ژورنال } Γλ. **ζουρνὰλ** ἢ جورنال **ὄζουρνὰλ** [journal] ὄν.ἐφημερίς,ἔκθεσις περιέχουσα ἡμερήσιον λ]μόν· ἔκθεσις ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου περὶ οἱασδήποτε ποινικῆς πράξεως ἢ ἄλλης ἀφορώσης τὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν, ἢ πυρκαϊᾶς κτλ.:مأموری—ὑπάλληλος ἀστυνομικὸς συντάττων τοιαύτας ἐκθέσεις·|| — كتی اِ συντάττω ἔκθεσιν ἀστυνομικήν, καταγγέλλω μυστικῶς.

ژوری } Γλ. **ζορὶ** [jury] ὄν. ἔνορκος δικαστής.

ژولیده } Π. **ζουλιὲ** [μτχ. τοῦ ژولیدن **ζουλιὲν**=περιπλέκειν, περιπεπλεγμένος [ἐπὶ κόμης] : — موی **ζουλιὲ-μούϊ,** ὁ ἔχων τὴν κόμην περιπεπλεγμένην, λυσίκομος· —موی κόμη περιπεπλεγμένη.

ژیان } Π. **ζιγιάν,** ἐπθ. μανιώδης, φοβερός : —شیر λέων μανιώδης.

ژیمناستیق } Γλ.**ζιμναστὶκ** ἢ جناستیق **ὄζιμναστὶκ** [gymnastique, ἐκ τῆς ἑλλ.] ὄν. γυμναστική.

ژیوه Π. **ζιβά,** ὄν. ὑδράργυρος· βλ. جیوه.

س

س } **σίν,**δέκατον πέμπτον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου προφερόμενον ὡς τὸ [σ] τῆς ἑλληνικῆς· βλ. سین . Ἀριθμητικῶς σημαίνει 60· βλ. ابجد .

س } συντομία τῆς λέξεως سؤال **σσ'ὰλ** = ἐρώτησις· ἀντίθετον τῷ ج = جواب **ὄζεβάπ,** ἀπάντησις·||βλ. καὶ ش .

سا } Π. **σά** [προστ.τοῦ سایدن **σαϊτὲν**=τρίβειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ τρίβων: — جبهه **ὄζεπχὲ-σά,** ἡ — جبین **ὄζεπὶν-σά,** ὁ τρίβων τὸ μέτωπον, ὁ προσκυνῶν: ی — جبهه زمین صداقت و عبودیت اولق προσκυνῶ τὸ ἔδαφος τῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως,ἤτοι προσκυνῶ πρὸς ἔνδειξιν πίστεως κτλ.

ساج } A. **σάπκ-αν,** ἢ سابقاً **σάπκα,** ἐπρ. προηγουμένως,προλαβόντως,πρώην.

سابقون } A.**σαπκοὺν**[πλθ.τοῦ سابق] ταὐτὸ سابقین βλ.

سابقه } A.**σαπκὰ** [θηλ.τοῦ سابق]ἐπθ.προηγούμενος, παρελθών· §ὂν. θ. κακὸν προηγούμενον, ἤτοι πλημμέλημα ἢ ἔγκλημα παρελθόν,δι'ὃ κατεδιώχθη τις ἄλλοτε ποινικῶς καὶ ἐτιμωρήθη:سی وار — ἔχει προηγούμενα,εἶναι ἐστιγματισμένος·||ء مکرره — πλημμέλημα ἢ ἔγκλημα κατ' ἐπανάληψιν **[μὸκερρερέ]**·§ πλθ. سوابق **σεβαπὴκ** [ἐπὶ καλοῦ ἢ κακοῦ].

سابقه‌لی } A. **σαπκα-λῆ,** ἐπθ.ὁ ἔχων κακὰ προηγούμενα,ἤτοι ὁ ἕνεκα πλημμελήματος ἢ κακουργήματος καταδιωχθεὶς ἄλλοτε ποινικῶς καὶ τιμωρηθείς,ἐστιγματισμένος: طاقدن — **σαπκαλῆ τακηπτέν,** ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐχόντων κακὰ προηγούμενα, τῶν ἐστιγματισμένων.

سابقین } A. **σαπκὶν** [πλθ. τοῦ سابق] ὂν. οἱ προηγούμενοι, ἤτοι οἱ προεξέχοντες,οἱ πρόκριτοι τοῦ ἔθνους,τῆς θρησκείας.

ساتر } A. **σατὶρ** [ῥζ.ستر] ἐπθ. ὁ καλύπτων : —عیوب **σατίρι οὐγιούπ,**ὁ καλύπτων τὰ ἐλαττώματα·§θ. ساتره : —البسهٔ **ἐλπιδέ, σατιρέ,** ἐνδύματα καλύπτοντα.

ساج } T. **σάζ,** ὄν. λεπτὸν ἔλασμα ἢ πλὰξ σιδηρᾶ, κ. σκεῦος μαγειρικὸν ἐκ κοίλης σιδηρᾶς πλακός,ἐντὸς τῆς ὁποίας ψήνουσι πλακοῦντας· § ἐπθ. ὁ ἐκ λεπτῆς σιδηρᾶς πλακὸς κατεσκευασμένος : منقال یه ἢ صویه — πύραυνον ἢ θερμάστρα ἐκ τοιαύτης πλακός·||آیاق — πυροστάτης, ἢ τρίπους, κ. πυρωστιά· ||آیاق — یوروماك προχωρῶ δίκην τρίποδος, ἤτοι εἷς ἐμπρὸς καὶ δύο ὄπισθεν ἐν σχήματι τριγώνου [λέγεται ἐπὶ στρατιωτῶν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης].

ساج A. **ṣāǰ**, ὄν. σιδηρόξυλον, ἤτοι δένδρον τῶν Ἰνδιῶν ἔχον ξύλον σκληρὸν ἐν χρήσει ἐν τῇ ναυπηγίᾳ.

ساجد A. **ṣāǰiḍ** [ρζ. سجد] ἐπθ. ὁ προσκυνῶν: — عابد λάτρης προσκυνῶν· § θ. ساجده.

ساجع A. **ṣāǰi'** [ρ. سجع] ἐπθ. ὁ πάντοτε ἐμμέτρως λαλῶν· § συνών. فاصد βλ.

ساحات A. **ṣaχāt**, πλθ. τοῦ ساحه βλ.

ساحر A. **ṣaχir** [ρζ. سحر] ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ μαγεύων, μάγος, γόης: — شاعر ποιητὴς μαγεύων· § θ. ساحره: — جاذبهٔ θέλγητρον μαγεῦον· § πλθ. τοῦ ἀρσ. ساحرون **ṣaχnoiún** καὶ ساحرين **ṣaχnoíin**, τοῦ δὲ θηλ. ساحرات **ṣaχnoát**.

ساحل A. **ṣaχíl**, ὄν. παραλία, ἀκτή, ὄχθη: دريا — ἀκτὴ θαλάσσης [**ṫeoɣiá**]· || نهر — ὄχθη ποταμοῦ [**néχo**]· § πλθ. سواحل **ṣeṣaχíl** : ى — Ἀσία τὰ παράλια τῆς Ἀσίας.

ساحلى A. **ṣaχnl-í**, ἐπθ. παράλιος· § θ. ساحلیه : — بلاد **ṫilái ṣaχnliyé**, πόλεις παράλιοι.

ساحلخانه Π. **ṣaχnl-χané**, ὄν. οἰκία παράλιος, μέγαρον παράλιον.

ساحلسراى Π. **ṣaχnl-ṣeráï**, ὄν. ἀνάκτορον παράλιον.

ساحه A. **ṣaχá**, ὄν. θ. πλατεῖα· αὐλή· πεδίον, τόπος ὁμαλὸς καὶ εὐρύς: ء — سراى τὸ εὐρὺ πεδίον τῆς γῆς· || ء — هايون ἡ αὐλὴ τῶν Σουλτανικῶν ἀνακτόρων· || ء — حصوله كلمك ἔρχομαι εἰς τὸ πεδίον τῆς πραγματοποιήσεως [**χuṣuṣulé**], πραγματοποιοῦμαι· || ء — وجودنه غائب اولمق ἐκλείπω ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς ὑπάρξεως [**βṣṣζouṫ-ṫén**], ἀποθνήσκω.

ساحه آرا Π. **ṣaχà-ârá**, ἐπθ. ὁ κοσμῶν τὸ πεδίον: ء — حصول اولمق κοσμῶ τὸ πεδίον τῆς πραγματοποιήσεως [**χuṣuṣúl**], πραγματοποιοῦμαι, ἐπιτυγχάνομαι [ἐπὶ μεταρρυθμίσεων ἢ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας κτλ.]· || ى — انتشار κοσμῶ τὸ πεδίον τῆς δημοσιεύσεως [**intiṣár**], δημοσιεύομαι [ἐπὶ συγγράμματος].

ساختكى Π. **ṣaχte-gkì** [ἐκ τοῦ ساخته] ὄν. πλαστότης, κιβδηλεία: ء — اطوار **ṣaχteɣkíï átṣár**, πλαστότης τρόπου.

ساخته Π. **ṣaχtè** [μτχ. τοῦ ساخت **ṣaχtév** κατασκευάζειν] ἐπθ. πλαστός, κιβδηλος, παραπεποιημένος: وصيتنامه — **ṣaχtè ṣaiɣét-naṁé**, πλαστὴ διαθήκη· || امضا — πλαστὴ ὑπογραφή· || ماتم — πλαστὸν πένθος [**ṁatém**].

ساخته كار Π. **ṣaχte-kiár**, ὄν. πλαστογράφος, ὁ παραποιῶν, κιβδηλοποιός.

ساخته كارلق Τ. **ṣaχtekiar-lík**, ὄν. πλαστογραφία, παραποίησις, κιβδηλία, κίβδηλος συμπεριφορά, δόλος.

ساخته لك Τ. **ṣaχte-lík**, ὄν. πλαστότης, κιβδηλία· βλ. ساختكى.

ساخته وقار Π. **ṣaχtè-ṣekár**, ὄν. καὶ ἐπθ. ὁ προσποιούμενος σοβαρότητα, ἀξιοπρέπειαν, οὗ ἡ σοβαρότης προσποιητή.

ساخط A. **ṣaχiṭ** [ρζ. سخط] ἐπθ. ὁ λίαν δυσηρεστημένος καὶ ἐξωργισμένος.

ساد A. **ṣàṫ** [ρζ. سد] ἐπθ. φράττων, βύων· § ὄν. καταρράκτης ὀφθαλμοῦ [τ. صو آق καὶ ده‌رى]· § θ. ساده: مسامات — **ṣaṫéi meṣaṁṁát**, ὁ φράττων τοὺς πόρους, ἐμφρακτικός.

سادات A. **ṣaṫàt** [πλθ. τοῦ سيد **ṣeɣìṫ**] ὄν. ἀρχηγοὶ λαοῦ· § ἀπόγονοι τοῦ Μωάμεθ, ἤτοι οἱ ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ καταγόμενοι: كرام ذوى الاحترام — **ṣaṫáti kiráṁi ζébi-l-iχtiráṁ**, ἀπόγονοι [τοῦ Μωάμεθ] ἔξοχοι καὶ σεβαστοί.

سادس A. **ṣaṫís**, ἀριθ. ἕκτος: — جلد **ὄζíl-ti ṣaṫís**, τόμος ἕκτος· || — فصل κεφάλαιον ἕκτον· § عشر — **ṣáṫiṣe âṫép**, δέκατος ἕκτος· § θ. سادسه : — ليله ἡ ἕκτη νύξ.

سادساً A. **ṣáṫiṣ-en**, ἐπρ. ἕκτον.

سادكى Π. **ṣaṫe-gkì** [ἐκ τοῦ ساده] ὄν. ἁπλότης: افاده — **ṣaṫegkíï iṗaté**, ἁπλότης ἐκφράσεως.

ساده Π. **ṣaṫé**, ἐπθ. ἁπλοῦς, ἁπέριττος, ὁ ἄνευ ἐπιτηδεύσεως, ἄνευ στολισμοῦ: — البسهٔ ἐνδύματα ἁπέριττα· || — افاده ἔκφρασις ἁπλῆ· || — لسان γλῶσσα ἁπέριττος· || — فكرلى ἀφελής [τὸν νοῦν]· || — كوزل ὡραῖος ἁπέριττος, ἄνευ ἐπιτηδεύσεως· || — حروف γράμματα ἄστικτα [ἀντίθ. منقوط]· || — حقوقك جهتى τὸ ἁπλοῦν μέρος τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου· § ὁ μὴ μεμιγμένος, ἄδολος, καθαρός, μόνος: — قهوه καθαρὸς καφές, ἤτοι ὁ ἄνευ σακχάρεως· || — صويه چوربا σοῦπα νερόβραστη· || — يغ ἢ روغن **ṙouɣáni ṣaṫè**, βούτυρος· § ἀφελής, ἁπλοϊκός· § ἐπρ. μόνον, ἁπλῶς, καθαρῶς, κ.ἁπλᾶ, ὀρθὰ κοφτά: — شونى سويليه‌يم τοῦτο μόνον νὰ εἴπω.

ساده A. **ṣaṫé**, θ. τοῦ ساد **ṣáṫi**, βλ.

ساده جه Τ. **ṣaṫe-ǰé**, ἐπθ. καὶ ἐπρ. ἀρκετὰ ἁπλοῦς, ἁπλῶς.

ساده دل Π. **ṣaṫè-ṫil**, ἐπθ. καὶ ὄν. ἀφελὴς τὴν καρδίαν, ἁπλοϊκός, ὁ μὴ πανοῦργος· § πλθ. ساده دلان **ṣaṫé-ṫilán**: اهالى — οἱ ἁπλοϊκοὶ τοῦ λαοῦ· || βλ. ساده لوح.

ساده دلان Π **ṣaṫè-ṫilán**, πλθ. τοῦ ساده دل.

ساده دلانه Π. **ṣaṫè-ṫilané**, ἐπθ. ὁ ἁρμόζων ἀφελεῖ, ἁπλοϊκῷ, ἁπλοϊκός [λόγος, πρᾶξις]· § ἐπρ. ἁπλοϊκῶς.

ساده دللك Τ. **ṣaṫè-ṫillík**, ὄν. ἀφέλεια, ἁπλότης.

ساده دلى Π. **ṣaṫè-ṫilí**, ὄν. ταυτὸ ساده دللك.

ساده رو Π. **ṣaṫè-roú**, ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ἔχων τὸ πρόσωπον ἁπλοῦν, ὁ μὴ ὡραῖος.

ساده لوح Π. **ṣaṫé-léβχ**, ἐπθ. καὶ ὄν. ἀφελής, εὐήθης· § πλθ. ساده لوحان.

ساده لوحانه Π. **ṣaṫè-leβχané**, ἐπθ. ἁρμόζων, ἀνήκων εὐήθει· § ἐπρ. ὡς ἁρμόζει εὐήθει.

ساذج A. **ṣaζiǰ** [ἐκ τοῦ περ. ساده] ἐπθ. ἁπλοῦς, καθαρός· § θ. ساذجه : مسائل — **meṣaïlí ṣaζiǰé**, ζητήματα ἁπλᾶ.

سار Π. **ṣár**, ἀντὶ سر **ṣér**, βλ.

سار Π. **ṣár**, μόριον σχηματίζον ὀνόματα τοπικά: — كوه **kioìχ-ṣár**, τόπος ὀρεινός.

سار A. **ṣàrr** [ἐκ τοῦ سرور] ἐπθ. ὁ πρόξενος χαρᾶς, χαροποιός, χαρμόσυνος: — پيام **peɣiám ṣárr**, εἴδησις χαρμόσυνος· § θ. ساره : — اخبار **âχbár ṣarré**, εἰδήσεις χαρμόσυνοι.

سارا Π. **ṣará**, ἐπθ. καθαρός, ἄδολος, ἐξαίρετος: — مشك μόσχος καθαρός.

ساربان Π. **ṣarṗán**, ὄν. καμηλοκόμος [τ. دوه‌جى].

سارت Ελ. **ṣárt**, ὄν. ἐξάρτια, τὰ σχοινία τοῦ ἱστίου.

ساردله Ελ. **ṣarṫéla**, ὄν. σαρδέλλα, σάρδα, σαρδίνη [ἰχθ.].

ساردليه Ελ. **ṣarṫélia**, ὄν. γεράνιον, κ. σαρδέλλα· ἐπιστρ. ابرة الراعى **ïṗreṫð-ra'ï** [φτ.]· || βλ. καὶ ساردونيا.

ساردنيا **ṣarṫínia**, ὄν. κ. Σαρδηνία [νῆσος].

ساردونيا **ṣarṫoúnia**, ταὐτὸ ساردليه.

سارق A. **ṣarìk** [ἐκ τοῦ سرقت] ὄν. κλέπτης: اموال — κλέπτης πραγμάτων, περιουσίας· § θ. سارك· § πλθ. ἀνωμ. سراق **ṣðrràk** καὶ سرق **ṣerekà**.

سارنج **ṣarnìǰ**, ἀντὶ صارنج βλ.

سارى T. **ṣarì** [λ. ἀρχ.] πρόθ. πρός: — كيتمك πορεύομαι πρὸς τὴν πόλιν· || جنت — **ǰennèṫ ṣarì** περβάز, πτῆσις πρὸς τὸν παράδεισον.

سارى A. **ṣarì** [ἐκ τοῦ سرايت, ρζ. سرى] ἐπθ. διαδόσιμος, μεταδιδόμενος, κ. κολλητικός: خستهلك — νόσος μεταδιδομένη· § θ. ساريه : — علت ἀσθένεια μεταδιδομένη.

ساز Π. **ṣáζ** [προστ. τοῦ ساخت **ṣaχtév**, ποιεῖν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ποιῶν, διευθετῶν : — كرم **kerèṁ-ṣáζ** ἢ لطف **lðstðf-ṣáζ**, ὁ ποιῶν χάριτα, ἢ — خاطر **χatìr-ṣáζ**, φιλόφρων, περιποιητικός· || — سحر **ṣiχír-ṣáζ**, ὁ μαγείαν ποιῶν, μάγος· || — آرام **âràṁ-ṣáζ**, ὁ ἀναπαυόμενος· || — منور **ṁðnevvðr-ṣáζ**, ὁ φωτεινὸν ποιῶν, φωτίζων· || — آرايش **âraγìṣ-ṣáζ**, ὁ κοσμῶν, κλείζων [θρόνον κτλ.]· || βλ. ناساز.

ساز Π. **ṣàζ** [βλ. προηγ.] ὄν. ὄργανον μουσικόν, μουσική, ἁρμονία: — ايچه لεπτὰ μουσικὰ ὄργανα, ὡς ἡ κιθάρα, ἡ λύρα· || — قبا **kaṫà ṣáζ**, χονδρὰ μουσικὰ ὄργανα, ὡς ὁ βαρύαυλος [زورنا **ζourná**], τὸ τύμπανον [طاول **ṫaβoúl**], ὁ ἀσκὸς [غايدا **γkáïṫa**]· || — سوز **ṣàζ-ṣóζ**, μουσικὴ καὶ ἄσματα, διασκέδασις.

ساز T. **ṣáζ**, ὄν. σχοῖνος, βοῦρλον.

سازان T. **ṣaζán**, ὄν. κυπρῖνος, κ. ṣaζáni.

δαφνί-δέντρο Τ. δέντρο της **δάφνης**. βλ. δαφνιά.

δαφνί-κλάρι Π. **δαφνί-κλάδος** ή. θρησκ. κλάδος **δάφνης** ως σύμβολο νίκης. || — **δάφνη** ή. ποίημα, ύμνος προς τιμήν νικητή. § δάφνη 1.

δαφνί-κλάρος Π. **δαφνί-κλάδος**. ελλ.: **δάφνη** + **κλάρος**. — **δάφνη** [ποίημα].

δαφνί-κόκκι Τ. **δάφνης** ον. καρπός παρόμοιος σε σχήμα και χρώμα με κόκκι καφέ.

δαφνιά ή. **δάφνη** 1. || — **δαφνιές** θ. μόνο πληθ. πυκνός, σκιερός θάμνος **δάφνης**.

δαφνιάζω ρ. **δάφνη** 1. || — **δαφνιάζομαι** μ. **δάφνη** 1.

δαφνιάρης Π. **δάφνη** 1. || — **δαφνιάρικος** επ. **δάφνη** 1.

δαφνιάρικος επ. **δάφνη** 1. || — **δαφνιάρης** Π. **δάφνη** 1.

δαφνιές θ. μόνο πληθ. **δαφνιά**.

δαφνίζω ρ. **δάφνη** 1. || — **δαφνίζομαι** μ. **δάφνη** 1.

δαφνίνα ή. **δάφνη** 1. || — **δαφνίνος** επ. **δάφνη** 1.

δαφνίνος επ. **δάφνη** 1. || — **δαφνίνα** ή. **δάφνη** 1.

δαφνοβότανο Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνοβότανα** ή. **δάφνη** 1.

δαφνοβότανα ή. **δάφνη** 1. || — **δαφνοβότανο** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνοειδής επ. **δάφνη** 1. || — **δαφνοειδές** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνοειδές Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνοειδής** επ. **δάφνη** 1.

δαφνοκόκκι Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνοκόκκια** θ. **δάφνη** 1.

δαφνοκόκκια θ. **δάφνη** 1. || — **δαφνοκόκκι** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνόλαδο Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόλαδα** θ. **δάφνη** 1.

δαφνόλαδα θ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόλαδο** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνόξυλο Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόξυλα** θ. **δάφνη** 1.

δαφνόξυλα θ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόξυλο** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνόρριζα θ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόρριζο** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνόρριζο Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόρριζα** θ. **δάφνη** 1.

δαφνοστάφιδο Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνοστάφιδα** θ. **δάφνη** 1.

δαφνοστάφιδα θ. **δάφνη** 1. || — **δαφνοστάφιδο** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνόφυλλο Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόφυλλα** θ. **δάφνη** 1.

δαφνόφυλλα θ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόφυλλο** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνόχυμα θ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόχυμο** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνόχυμο Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνόχυμα** θ. **δάφνη** 1.

δαφνοχώραφο Τ. **δάφνη** 1. || — **δαφνοχώραφα** θ. **δάφνη** 1.

δαφνοχώραφα θ. **δάφνη** 1. || — **δαφνοχώραφο** Τ. **δάφνη** 1.

δαφνωτός επ. **δάφνη** 1. || — **δαφνωτή** θ. **δάφνη** 1.

δαφνωτή θ. **δάφνη** 1. || — **δαφνωτός** επ. **δάφνη** 1.

δαχτυλάκι Τ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλάκια** θ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλάκια θ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλάκι** Τ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλήθρα ή. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλήθρες** θ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλήθρες θ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλήθρα** ή. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλίδι Τ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλίδια** θ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλίδια θ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλίδι** Τ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλιέρα ή. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλιέρες** θ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλιέρες θ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλιέρα** ή. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλοθήκη ή. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλοθήκες** θ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλοθήκες θ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλοθήκη** ή. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλοκούκλα ή. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλοκούκλες** θ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλοκούκλες θ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλοκούκλα** ή. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλοπαπέτα ή. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλοπαπέτες** θ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλοπαπέτες θ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλοπαπέτα** ή. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλωτός επ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλωτή** θ. **δάχτυλο** 1.

δαχτυλωτή θ. **δάχτυλο** 1. || — **δαχτυλωτός** επ

μαι μετὰ τοῦ προηγουμένου· § θ. ساكنه· § πλθ. ساكنه **σεκενὲ** καὶ ساكن **σσκκιάν**· § δυϊκ. ساكنين **σακινέϊν**· βλ. التقاء.

سال Π. **σάλ,** ὄν. ἔτος : سابق — τὸ παρελθὸν ἔτος, πέρυσιν· || جديد — τὸ νέον ἔτος· || فرخنده فال — ἔτος εὐοίωνον **[φερχσνὲ-φὰλ].**

سالار Π. **σαλάρ,** ὄν. ἀρχηγός : قوم — ἀρχηγὸς φυλῆς· || — قافله **καφιλὲ-σαλάρ,** ἀρχηγὸς συνοδείας, ὁμίλου· || سپه — **σαλάρι σιπέχ,** καὶ — سپه **σιπὲχ-σαλάρ,** ἀρχιστράτηγος.

سالاموره Ιτ. **σαλαμοῦρα** [salamoja] ὄν. ἅλμη, ἁλμαία, κ. ἅρμη, σαλαμοῦρα· § λαχανικά, τυρός, ἰχθὺς κτλ. φυλαττόμενα ἐν ἅλμῃ· || سی — بامیه μπάμιες τῆς ἅλμης· || پاپراق — ἀμπελόφυλλα τῆς ἅλμης· || پنیری — τυρὸς τῆς ἅλμης· || بالق — ἰχθὺς τῆς ἅλμης.

سالب Τ. **σαλὲπ** [κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ سحلب ἢ ثعلب βλ.] ὄν. σαλέπιον, ἤτοι τὸ γνωστὸν ἀφέψημα τὸ πινόμενον ὡς θερμαντικὸν τὸν χειμῶνα.

سالب Α. **σαλὶπ** [ρζ. سلب] ἐπθ. ὁ ἀφαιρῶν: حضور ἢ راحت ἢ آرام — ὁ ἀφαιρῶν τὴν ἀνάπαυσιν, ἄνεσιν **[ραχάτ],** ἡσυχίαν **[χουζούρ]**· || امنيت — ὁ ἀφαιρῶν τὴν ἐμπιστοσύνην **[ἐμνιγέτ]**· § [λογ.] ἀποφατικός· § θ. سالبه : — قضيهٔ κρίσις **[καζιγὲ]** ἀποφατικὴ [ἀντίθ. موجبه].

سالبجی Τ. **σαλεπ-τσί,** ὄν. ὁ πωλητὴς σαλεπίου [βλ. سالب]· § ὑποκριτής, ραδιοῦργος.

سالته‌مارقه Ιτ. **σαλτα-μάρκα** [saltambarco] ὄν. εἶδος βραχέος ἐπανωφορίου, ὅπερ ἐφόρουν ἄλλοτε οἱ ναῦται.

سالخورده Π. **σὰλ-χορτέ,** ἐπθ. γέρων, ἐσχατόγηρος· § γηραιός: آغاج — δένδρον γηραιόν.

سالف Α. **σαλὶφ** [ρζ. سلف] ἐπθ. παρελθών, προηγούμενος : دور — ἡ παρελθοῦσα περίοδος **[τὲβρ],** ἐποχή· || الذكر — **σάλιφσ-ζ-ζίκρ,** ἡ البيان — **σάλιφσ-λ-πεγιάν,** ὁ προμνησθείς, ὁ προειρημένος [οὗ ἡ μνεία παρῆλθε]· || العرض — **σάλιφσ-λ-ἄρζ,** ὁ προϋποβληθείς, προμνησθείς· § θ. سالف: — اعصار οἱ παρελθόντες αἰῶνες· § πλθ. سوالف **σεβαλίφ.**

سالك Α. **σαλὶκ** [ἐκ τοῦ سلوك] ἐπθ. ὁ βαίνων, ἀκολουθῶν, πορευόμενος. || Ρμ. سالك **σεκενὲ** καὶ سكان **σσκκιάν**· § δυϊκ. ساكنين **σακινέϊν**· βλ. التقاء.

سال Π. **σάλ,** ὄν. ἔτος : سابق — τὸ παρελθὸν ἔτος, πέρυσιν· || جديد — τὸ νέον ἔτος· || فرخنده فال — ἔτος εὐοίωνον **[φερχσνὲ-φὰλ].**

سالار Π. **σαλάρ,** ὄν. ἀρχηγός : قوم — ἀρχηγὸς φυλῆς· || — قافله **καφιλὲ-σαλάρ,** ἀρχηγὸς συνοδείας, ὁμίλου· || سپه — **σαλάρι σιπέχ,** καὶ — سپه **σιπὲχ-σαλάρ,** ἀρχιστράτηγος.

سالاموره Ιτ. **σαλαμοῦρα** [salamoja] ὄν. ἅλμη, ἁλμαία, κ. ἅρμη, σαλαμοῦρα· § λαχανικά, τυρός, ἰχθὺς κτλ. φυλαττόμενα ἐν ἅλμῃ· || سی — بامیه μπάμιες τῆς ἅλμης· || پاپراق — ἀμπελόφυλλα τῆς ἅλμης· || پنیری — τυρὸς τῆς ἅλμης· || بالق — ἰχθὺς τῆς ἅλμης.

سالب Τ. **σαλὲπ** [κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ سحلب ἢ ثعلب βλ.] ὄν. σαλέπιον, ἤτοι τὸ γνωστὸν ἀφέψημα τὸ πινόμενον ὡς θερμαντικὸν τὸν χειμῶνα.

سالب Α. **σαλὶπ** [ρζ. سلب] ἐπθ. ὁ ἀφαιρῶν: حضور ἢ راحت ἢ آرام — ὁ ἀφαιρῶν τὴν ἀνάπαυσιν, ἄνεσιν **[ραχάτ],** ἡσυχίαν **[χουζούρ]**· || امنيت — ὁ ἀφαιρῶν τὴν ἐμπιστοσύνην **[ἐμνιγέτ]**· § [λογ.] ἀποφατικός· § θ. سالبه : — قضيهٔ κρίσις **[καζιγὲ]** ἀποφατικὴ [ἀντίθ. موجبه].

سالبجی Τ. **σαλεπ-τσί,** ὄν. ὁ πωλητὴς σαλεπίου [βλ. سالب]· § ὑποκριτής, ραδιοῦργος.

سالته‌مارقه Ιτ. **σαλτα-μάρκα** [saltambarco] ὄν. εἶδος βραχέος ἐπανωφορίου, ὅπερ ἐφόρουν ἄλλοτε οἱ ναῦται.

سالخورده Π. **σὰλ-χορτέ,** ἐπθ. γέρων, ἐσχατόγηρος· § γηραιός: آغاج — δένδρον γηραιόν.

سالف Α. **σαλὶφ** [ρζ. سلف] ἐπθ. παρελθών, προηγούμενος : دور — ἡ παρελθοῦσα περίοδος **[τὲβρ],** ἐποχή· || الذكر — **σάλιφσ-ζ-ζίκρ,** ἡ البيان — **σάλιφσ-λ-πεγιάν,** ὁ προμνησθείς, ὁ προειρημένος [οὗ ἡ μνεία παρῆλθε]· || العرض — **σάλιφσ-λ-ἄρζ,** ὁ προϋποβληθείς, προμνησθείς· § θ. سالف: — اعصار οἱ παρελθόντες αἰῶνες· § πλθ. سوالف **σεβαλίφ.**

سالك Α. **σαλὶκ** [ἐκ τοῦ سلوك] ἐπθ. ὁ βαίνων, ἀκολουθῶν, πορευόμενος. || Ρμ. سالك — βαίνω, ἀκολουθῶ, πορεύομαι [δοτ.] : مسلك صواب اولمق — **σαλίκι μεσλέκι σαβὰπ ὀλαλήφ,** ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας· || فلاسفه یه اثر **ἴσρι φελασὶφὲ σαλίκ,** ὁ βαίνων ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν φιλοσόφων· § θ. سالك· § πλθ. سالكين **σαλικίν.**

سالم Α. **σαλὶμ** [ἐκ τοῦ سلامت, ρζ. سلم] ἐπθ. ὑγιής, ὁ μὴ ἔχων ἐλάττωμα, ἔλλειψιν, ἀπηλλαγμένος, ἐλεύθερος [τῆ̃ ...دن] : — خطادن ἀπηλλαγμένος σφάλματος· || — عيبدن ἀπηλλαγμένος ἐλαττώματος **[ἀϊπ-τὲν]**· || — محذوردن ἀπηλλαγμένος κωλύματος· § [γραμ.] ρίζα ἀραβικὴ τῆς ὁποίας οὐδὲν τῶν ριζικῶν γραμμάτων εἶναι و, ا, ی, ἤτοι ρίζα ὑγιής, ὁμαλή· τοὐναντίον ἡ ἔχουσα ἓν τῶν γραμμάτων τούτων καλεῖται — غير **γάϊρι σαλίφ,** μὴ ὑγιής· § θ. سالم : — قاعده κανὼν ἢ τάξις ἢ βάσις ὑγιής.

سالماً Α. **σάλιμ-εν,** ἐπρ. ὑγιῶς, ἀσφαλῶς : حركتلرينك هفته سنده — واصل اولديلر ἔφθασαν ὑγιῶς τὴν ἑβδομάδα τῆς ἀναχωρήσεώς των· § ἄνευ ἐλαττώματος : قيمتی تقويم اولنور — ميمك ἐκτιμᾶται ἡ ἀξία τοῦ πωληθέντος **[μεπι'ἴν]** ἄνευ ἐλαττώματος, ἤτοι ἡ ἀξία ἣν ἔχει τὸ πωληθὲν ἐὰν δὲν ἔχει ἐλάττωμα· ἀντίθ. معيباً βλ.

سالمیت Α. **σαλιμ-ιγέτ,** ἀφ. θ. τὸ εἶναι ἀπηλλαγμένον, ἐλεύθερον [...دن] : — غرضدن τὸ εἶναι ἀπηλλαγμένον πάθους **[γαραζ-τάν],** ἀμεροληψία.

سالنامه Π. **σαλ-ναμέ,** ὄν. ἐπετηρίς, ἡμερολόγιον.

سالوس Π. **σαλούς,** ὑποκρισία· § ἐπθ. ὑποκριτής.

ساله Π. **σαλέ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἡλικίαν [σχηματίζει ἐπίθετα ἡλικίας δηλωτικά]: — صد **σὰτ-σαλέ,** ἑκατοντούτης.

ساله Ιτ. **σάλα** [sala] ὄν. αἴθουσα· βλ. صالون.

سالیا Ελ. ἢ صالیه **σάλια,** ὄν. σίαλος, σάλιον: آغز سی — τρέχει ὁ σίαλός του, σιαλίζει.

سالیار **σαλιάρ,** ταὐτὸ سالیا· βλ. καὶ یار.

سالیالو Τ. **σαλια-λῆ,** ἐπθ. οὖτινος τρέχει ὁ σίαλος, σαλιάρης, εὐήθης, βλάξ.

سالیانه Π. **σαλ-ιανέ,** ὄν. φόρος ἐτήσιος· φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος.

سام **σάμ,** ὄν. κ. Σὴμ [υἱὸς τοῦ Νῶε]: قوم — **κάβμι σάμ,** ὁ λαὸς τοῦ Σήμ· βλ. سامی.

سام Α. **σὰμμ** [ρζ. سمّ] ἐπθ. δηλητηριώδης· § ἄνεμος δηλητηριώδης καὶ ὀλέθριος πνέων ἐν τῇ ἐρήμῳ, Λίψ, Σαμούν· τουρκιστὶ λέγεται καὶ سام یلی **σὰμ γελί·** βλ. καὶ سموم || — اسمك πνέει ὁ δηλητηριώδης ἄνεμος τῆς ἐρήμου, ὁ Λίψ· || اورمق — ἢ چالمق — προσβάλλει ὁ δηλητηριώδης ἄνεμος, ὁ Λίψ.

سامان Π. **σαμάν,** ὄν. σκεύη, μέσα, ἀγαθά, περιουσία, τάξις, ἁρμονία, λογικόν, φρόνησις: — ثروت و πλοῦτος καὶ ἀγαθά· § ὄν. κ. ἐξ οὗ ἡ περσικὴ βασιλικὴ δυναστεία τῶν Σαμανιδῶν· βλ. سامانی.

سامان‌ربا Π. **σαμὰν-ροπά,** ἐπθ. ὁ ἁφαιρῶν τὸν νοῦν, ἐκτάκτου καλλονῆς : — سیمای πρόσωπον ἐκτάκτου καλλονῆς [γυναικός].

سامانسوز Π. **σαμὰν-σούζ,** ἐπθ. ὁ καταστρέφων τὸ λογικόν, ταράττων: — یلا ضمیرك **[πελὰ]** καταστρέφουσα τὸν νοῦν.

سامانی Α. **σαμαν-ὶ** [ἐκ τοῦ سامان βλ.] ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν δυναστείαν τῶν Σαμανιδῶν· θ. سامانيه· § ὄν. Σαμανίδης· πλθ. περσιστὶ سامانيان **σαμανιάν.**

سامح Α. **σαμὴχ** [ρζ. سمح, βλ. سماحت] ἐπθ. ἐλευθέριος, γενναιόδωρος.

سامری Α. **σαμιρί,** ὄν. Σαμαρείτης. Κατὰ τὸ Κοράνιον, τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἐνῷ ὁ Μωϋσῆς διέτριβεν ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, κατεσκεύασε τὸν χρυσοῦν μόσχον διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ παρέσυρεν αὐτοὺς εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν.

سامع Α. **σαμί'** [ρζ. سمع] ἐπθ. ὁ ἀκούων, ὁ ἀκροώμενος: — كوش **γκιούσι σαμί',** οὗς ἀκοῦον· § ὄν. ἀκροατής : صفتيله — **σαμί' σπὸατίλε,** ὡς ἀκροατής· § πλθ. سامعون **σαμι'οὶν** καὶ سامعين **σαμι'ἴν,** οἱ ἀκροαταί, τὸ ἀκροατήριον.

سامعه Α. **σαμι'ά'** [θηλ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἀκουστικός: — قوهٔ **κουββέϊ σαμι'ά,** ἡ ἀκουστικὴ δύναμις, ἤτοι ἀκοή· § ὄν. ἀκοή.

سامعه‌خراش Π. **σαμιὰ-χπράς,** ἐπθ. ὁ σπαράσσων τὸ οὖς, σπαραξικάρδιος: — صدای φωνὴ σπαραξικάρδιος.

سامه Α. **σαμμὲ** [θηλ. τοῦ سام] ἐπθ. δηλητηριώδης· § ὄν. ζῶον δηλητηριῶδες· § πλθ. سوام **σεβάμμ.**

سامی Α. **σαμὶ** [ρζ. سمو] ἐπθ. ὑψηλός· βεζυρικὸς ἤτοι τῆς Μ. Βεζυρείας: امر — ἔμρι **σαμί,** διαταγὴ βεζυρική· || — نامهٔ **ἐμιρναμέϊ σαμί,** διάταγμα βεζυρικόν· § θ. سامیه : — ذكرهٔ γράμμα **[τεζκιρὲ]** βεζυρικόν.

سامی Α. **σαμὶ** [ἐκ τοῦ سام Σὴμ] ἐπθ. Σημιτικός, ὁ ἀνήκων εἰς τὴν γενεὰν τοῦ Σήμ, υἱοῦ τοῦ Νῶε· § θ. سامیه : — امم **ὄμέμι σαμιγέ,** σημιτικοὶ λαοί.

سان Π. **σάν,** ὄν. τρόπος : — بر ین **πὲρ ἶν σάν,** ἢ — از ین **ἔζ ἶν σάν,** κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον· § κανών· § ἐπθ. ὅμοιος, ὁμοιάζων, ἀντὶ τοῦ آسا, βλ. [εὕρηται ἔν τισι συνθέτοις λέξεσι σπανίως ἐν χρήσει οὔσαις].

سانتیم Γλ. **σαντίμ** [centime] ὄν. ἑκατοστόν.

سانتیمترو Γλ. **σαντιμέτρο,** ἢ سانتیمتره **σαντιμέτρε** [centimètre] ὄν. ἑκατοστόμετρον.

سانجاق Τ. **σανδζάκ,** βλ. سنجاق.

سانجدیرمق Τ. ἢ صانجديرمق **σανδζ-τηρμάκ,** ρμ. μτδ. βάλλω τινὰ νὰ ἐμπήξῃ βελόνην, νὰ σουβλίσῃ ἢ πήξῃ κοντάριον σημαίας κτλ. εἰς τὴν γῆν [δοτ. αἰτ.].

سانجلمق Τ. ἢ صانجلمق **σανδζ-πλ-μάκ,** ρμ. πθ. ἢ οὐδ. τοῦ سانجمق βλ.

سانجمق Τ. ἢ صانجمق **σανδζ-μάκ,** ρμ. μτδ. ἐμπήγνυμι βελόνην, κοντάριον σημαίας, σουβλίζω, διαβάλλω, κατηγορῶ.

سانجی Τ. ἢ صانجی **σανδζῆ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. πόνος ὀξύς, διαπεραστικός, πόνος τῆς κοιλίας, τῶν πλευρῶν.

سانجیلا نمق Τ. ἢ صانجيلانمق **σανδζη-λαν-μάκ,** ρμ. οὐδ. αἰσθάνομαι ἢ ἔχω πόνον ὀξύν, διαπεραστικὸν εἰς τὴν κοιλίαν, εἰς τὰ πλευρά.

سانجیق } T. ñ صانجیق **σανδζη-μάκ,** ρμ. οὐδ. πονῶ [ἐπὶ μέλους τοῦ σώματος ἔνθα αἰσθάνεταί τις ὀξὺν καὶ διαπεραστικὸν πόνον].

سانح } A. **σανὶχ** [ἐκ τοῦ سنوح] ἐπθ. ἐμφανιζόμενος, ἐπερχόμενος εἰς τὸ πνεῦμα: —فکر **φίκρι σανήχ,** ἰδέα ἐπερχομένη εἰς τὸν νοῦν. ‖ Ρμ. اولق—ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν: افکار و تصورات—اولق ‖ شرف—**σερὲφ-σανὶχ ὀλμάκ,** ἐκδίδοσθαι [ἐπὶ Αὐτοκρ. διαταγμάτων]· § θ. سانح βλ.

سانحه } A. **σανηχὰ** [θ. τοῦ سانح] ἐπθ. ἐπερχόμενος· § ὄν. θ. ἰδέα, σκέψις ἢ λόγος ἐπερχόμενος εἰς τὸν νοῦν, ἔμπνευσις ποιητική: قبیلندن—εἶδος ἐμπνεύσεως· ‖ آرا—پیرا—ñ **σανηχὰ-ὰρὰ** ñ **σανηχὰ-πιρά,** ἐμπνέων [κοσμῶν τὴν ἔμπνευσιν]· ‖ آرای [ñ پیرای] صدور اولق **σανηχὰ ἀράῖ** [ñ **πιράῖ**] **σουτοὺρ ὀλμάκ,** ἐκδίδοσθαι [ἐπὶ Αὐτοκρ. διαταγμάτων]· § πλθ. سانحات **σανηχάτ,** καὶ ἀνώμ. سوانح **σεβανήχ,** ἰδέαι, σκέψεις ἢ λόγοι ἢ ἐμπνεύσεις.

سانسور } Γλ. **σανσὸρ** [censeur] ὄν. λογοκριτὴς ἐφημερίδων.

سانطراج } **σαντράζ** κοινῶς ἀντὶ سطرنج **σατρένζ,** βλέπε.

سانطور } **σαντοὺρ** [κατὰ τὸ هجه, ἐκ τῆς ἐβρ.] ὄν. εἶδος κιθάρας.

سانغی } T. **σανγῆ,** ἐπθ. ἠλίθιος, χαμένος [ταὐτὸ سرسم، شاشقین].

سانغیلامق } T. **σανγη-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι ἠλίθιος, χαμένος.

سانغیلق } T. **σανγη-λήκ,** ἀφ. ἠλιθιότης.

سانق } T. **σανήκ,** καὶ سانغی **σανκῆ,** ὄν. κόπρος τῶν πτηνῶν.

سانقلاتمق } T. **σανηκ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. ἀφίνω νηστικὸν τὸ κυνηγετικὸν πτηνόν.

ساهر } A. **σαχὶρ** [ρζ. سهر] ἐπθ. ὁ τὰς νύκτας ἀγρυπνῶν, ἄϋπνος, ὁ πάσχων ἐξ ἀϋπνίας: —پاسبان νυκτοφύλαξ ἀγρυπνῶν· ‖ —عاشق ἐραστὴς ἄϋπνος· § θ. ساهره **σαχιρέ.**

ساهره } A. **σαχιρ-ὲ** [θ. τοῦ ساهر] ἐπθ. ἄγρυπνος, ἄϋπνος· § ὄν. θ. γῆ, ἐπιφάνεια τῆς γῆς: غبرا—ἡ ξηρὰ **[γαπρὰ]** ἐπιφάνεια τῆς γῆς· ‖ خالیه—ἔρημος· § ἡ κατὰ τὴν β΄ παρουσίαν ἀνακαινισθησομένη γῆ.

ساهور } A. **σαχούρ,** ὄν. ἀγρυπνία· § φωτεινὸς κύκλος ñ στεφάνη περὶ τὴν σελήνην, ἅλως· § βλ. سحور.

ساهی } A. **σαχὶ** [ρζ. سهو] ἐπθ. ὁ ποιῶν λάθος, παράλειψιν: —محرر συντάκτης ποιῶν **[μσχαρρὶρ]** λάθος, παράλειψιν.

سای } Π. **σάῖ,** βλ. سا ὁ τρίβων.

سایبان } Π. ñ سایه‌بان **σαγε-πάν,** ὄν. σκιάς, σκηνή· ἀλεξήλιον· μτφ. προστάτης: ظل ظلیل هایونلرینی مفارق عبیدانه‌مزه—بیورسون **ζήλλι ζαλίλι χσμαγιουνλερινὶ μεφαρήκι σπεϊτανεμιζὲ σαγεπάν πουγιουρσούν,** τὴν εὔσκιον Αὐτοκρατορικὴν Αὐτοῦ σκιὰν καταστησάτω [ὁ Θεὸς] σκιάδα ἐπὶ τῶν δουλικῶν ἡμῶν κεφαλῶν, ἤτοι ὁ Ὕψιστος νὰ διατηρῇ ἡμᾶς ὑπὸ τὴν Αὐτοκρατορικὴν αἰγίδα.

سائبه } A. **σαῖπὲ** [ρζ. سیب] ὄν. θ. ζῶον ἀφεθὲν ἐλεύθερον.

سائر } A. **σάϊρ** [ρζ. سیر] ἐπθ. ἕτερος, ἄλλος: —بر ایش μία ἄλλη ὑπόθεσις· § ὀδεύων, κινούμενος: —سحاب νέφος **[σεχὰπ]** κινούμενον· ‖ فی المنام— **σαῖρ φὶ-λ-μενάμ,** ὁ περιπατῶν ἐν τῷ ὕπνῳ, νυκτοβάτης· § θ. سائره: —مواد ἄλλαι ὑποθέσεις **[μεβάπ]**· ‖ —سحابهٔ νέφος **[σεχαπὲ]** κινούμενον· § πλθ. τοῦ ἀρσ. سائرین **σαϊρίν,** ἄλλοι, ἕτεροι· βλ. καὶ سائره.

سایرو } **σαϊροῦ,** βλ. صایرو.

سائره } A. **σαϊρὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἕτερος· κινούμενος· § ὄν. καὶ οἱ λοιποὶ [ἐπὶ ἀνθρώπων] ñ καὶ τὰ λοιπὰ [ἐπὶ πραγμάτων]: —و احد محمد ὁ Ἀχμέτ, ὁ Μεχμὲτ καὶ οἱ λοιποί· ‖ —و صراحی بارداق φιάλαι **[σουραχί],** ποτήρια καὶ λοιπά: —و ادبیات حکمیات **ἐτεπιγὰτ χικεμιγὰτ βὲ σαιρέ,** φιλολογικά, φιλοσοφικὰ καὶ λοιπά.

سایس } A. **σαΐς** κ. **σεΐς** [ἐκ τοῦ سیاست] ὄν. ἱπποκόμος.

سایسخانه } Π. **σαΐς-χανὲ** κ. **σεΐσανά,** ὄν. ἵππος φορτηγὸς δι' ἀποσκευάς, ἐφ' οὗ ἐπιβαίνει ὁ ἱπποκόμος.

سایه } Π. **σαγέ,** ὄν. σκιά: سی—آغاج σκιὰ δένδρου· ‖ کشیق—ء صالمق ñ صاچمق—ρίπτω σκιάν: مهتابك صاچدیغی اهتزازلی نورانی—λ αἱ πάλλουσαι καὶ μεγαλοπρεπεῖς σκιαί, ἃς ἔρριπτε τὸ σεληνόφως· § μτφ. αἰγίς, προστασία, χάρις: ء—شاهانه‌ده ὑπὸ τὴν αὐτοκρατορικὴν αἰγίδα· ‖ کشفیات اخیره—سنده **κεσφιγμάτι ἐχιρὲ σαγεσινπέ,** χάρις εἰς τὰς τελευταίας ἀνακαλύψεις.

سایه‌انداز } Π. **σαγὲ-ἐνπάζ,** ἐπθ. ὁ ρίπτων σκιάν, σκιάζων. ‖ Ρμ. اولق—σκιάζω [δοτ.].

سایه‌بان } Π. **σαγὲ-πὰν** βλ. سایبان.

سایه‌دار } Π. **σαγὲ-τάρ,** ἐπθ. ὁ κρατῶν σκιάν, εὔσκιος: آغاج—δένδρον εὔσκιον.

سایه‌ساز } Π. **σαγὲ-σάζ,** ἐπθ. ὁ ποιῶν σκιάν, σκιάζων. ‖ Ρμ. اولق—ποιῶ σκιάν, σκιάζω: طراوت اولان بر طاقم یبانی آغاچلر—σωρὸς ἀγρίων δένδρων ποιούντων δροσερὰν σκιάν, **[σαγεσάζι ταραβέτ].**

سایه‌کستر } Π. **σαγὲ-κιστέρ,** ἐπθ. ὁ ἀναπτύσσων σκιάν, εὔσκιος· μτφ. προστάτης.

سایی } T. **σαΐ** [ἀντὶ ساعی βλ.] ὄν. ταχυδρόμος.

سب } A. **σέπ,** ρ. ἀφ. ὕβρις, βλασφημία: —شتم **σὲπ οὐ σέτμ,** ὕβρις καὶ λοιδορία. ‖ Ρμ. ὑβρίζω, βλασφημῶ [αἰτ.].

سبا } A. **σεπά,** ὄνομα πόλεως ἐν Ὑεμένῃ ἀκμαζούσης ἄλλοτε.

سباب } **σουπάπ,** βλ. سوپاپ.

سبابه } A. **σεπαπέ,** ὄν. θ. λιχανός [δάκτυλος]· βλ. کزا **γκεζά.**

سبات } A. **σσπάτ,** ὄν. ὕπνος, λήθαργος: —سرسری ὕπνος καρωτικὸς **[σεχρί]**· ‖ —عمیق ὕπνος βαθὺς **[ἀμήκ],** λήθαργος, κῶμα.

سباتی } A. **σσπατ-ί,** ἐπθ. καρωτικός.

سباح } A. **σεππὰχ** [ἐκ τοῦ سباحت, ρζ. سبح] ὄν. κολυμβητής· ‖ ظهری—**σεππάχι ζαχρί,** νωτόνηκτον [γένος ἰχθύων ñ ἐντόμων νηχομένων ἐπὶ τῶν νώτων].

سباحت A. **σεπαχὰτ** [ρζ. سبح] ὄν. θ. νῆξις, κολύμβημα : ⌐ اهل کولمبدتی. ‖ Ρμ. κολυμβῶ.

سباع A. **σιπὰ'** [πλθ. τοῦ سبع **σεπὸ'**] ὄν. ἄγρια ζῶα: جبال ⌐ τὰ ἄγρια ζῶα τῶν ὀρέων ‖ بیابان ⌐ τὰ ἄγρια ζῶα τῆς ἐρήμου **[πεγιαπάν]**.

سباعانه Π. **σιπα'-ανέ,** ἐπθ. ἴδιος ἢ ἁρμόζων ἀγρίῳ θηρίῳ, ἄγριος, αἱμοβόρος.

سباعی A. **σσπα'ῖ** [ἐκ τοῦ سبع **σὲπ'**=ἑπτὰ] ἐπθ. ἑπταμερὴς, ὁ ἐξ ἑπτὰ συγκείμενος: [βοτ.] التأنيث — **σσπα'ῖσ-ι-τε'νίς,** ἑπταγυνία [ἑπτὰ ὕπεροι]· ‖ التذكير — **σσπα'ῖσ-τ-τεζκίρ,** ἑπτανδρία [ἑπτὰ στήμονες]· ‖ الوريقات — **σσπα'ῖσ-λ-βδρεϊκάτ,** ἑπτάφυλλον·§[γραμ.] ὁ ἐξ ἑπτὰ γραμμάτων συγκείμενος, ἑπταγράμματος [λέξις].

سباق A. **σιπάκ,** ὄν. τὸ προηγεῖσθαι, τὸ ὑπερέχειν κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν περιωπήν· § τὰ προηγούμενα προτάσεως λόγου : کلام ⌐ τὰ προηγούμενα τοῦ λόγου, τὰ προειρημένα· ‖ و سیاق — **σιπὰκ οὺ σιγιάκ,** τὰ προηγούμενα καὶ τὰ ἑπόμενα προτάσεως, σειρὰ λόγου, ἡ ἔννοια ἡ ἐξαγομένη ἐκ τῶν προηγουμένων καὶ τῶν ἑπομένων τοῦ λόγου.

سباك A. **σεπὰκ** [ρζ. سبك] ὄν. ὁ ἀναλύων καὶ χύνων μέταλλα κτλ.χύτης.

سبایا A. **σεπαγιὰ** [πλθ. τοῦ سبی] ὄν. αἰχμάλωτοι.

سبائك A. **σεπαϊ̈κ,** πλθ. τοῦ سبيكه βλ.

سبب A. **σεπέπ,** ὄν. αἰτία, λόγος : ⌐ عزل αἰτία,λόγος παύσεως **[ἄζλ]**·‖ ⌐ عزيمت — αἰτία ἀναχωρήσεως·‖ ⌐ تملك — αἰτία κυριότητος **[τεμελλσ̈κ]**·‖ — حدّته τίς ἡ αἰτία τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ **[χπὲτετινὲ]**·‖ ⌐ حيات — ἡ αἰτία τῆς ζωῆς, **[χαγιάτ],** ὁ πατήρ· ‖ الاسباب — **σέπεπσ-λ-εσπάπ,** ἡ αἰτία τῶν αἰτιῶν, ἡ πρώτη αἰτία [ὁ Θεός]·‖ ⌐ اضطراری — **σεπέπι ιζτηραρή,** ἢ ⌐ مجبر — **σεπέπι μσσζπίρ,** ἀνωτέρα βία·‖ اولق — γίνομαι αἰτία, αἴτιος : اولدی — بوکا ἐγένετο αἴτιος τούτου· § πλθ. اسباب **ἐσπάπ.**

سببسز T. **σεπεπ-σίζ,** ἐπθ.ὁ ἄνευ λόγου,ἀναίτιος·§ἐπρ.ἄνευ λόγου,ἀναιτίως.

سبلمك T. **σεπεπ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. κερδαίνω τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἀποζῶ· § ἐπωφελοῦμαι.

سبلی T. **σεπεπ-λί,** ἐπθ. ὁ στηριζόμενος ἐπί τινος λόγου, αἰτίας : سببسز — μετὰ καὶ ἄνευ λόγου.

سببی A. **σεπεπ-ί,** ἐπθ.ὁ ἀνήκων εἰς λόγον, αἰτίαν,αἰτιολογικός,ἔμμεσος:⌐ وصف **βάσβι σεπεπί,** ἐπίθετον ἔμμεσον, ἤτοι προσδιορίζον οὐχὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ μέρος αὐτοῦ[ἀντίθ. وصف ذاتی]· §θ.سببيه : — صيغهٔ μετοχὴ αἰτιολογική.

سببیت A. **σεπεπ-ιγέτ,** ὄν. θ. αἰτία, ἀφορμή : ویرمك — δίδω αἰτίαν, ἀφορμὴν [δοτ.]: ویردی — بو حاله کندیسی εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ὁ ἴδιος ἔδωκεν αἰτίαν.

سبت A. **σέπτ,** ὄν. σάββατον : — یوم السبت **γέβμσ-σ-σέπτ,** ἡ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου· ‖ ⌐ اصحاب **ἀσχάπι σέπτ,** οἱ φυλάττοντες τὸ Σάββατον, Ἰουδαῖοι.

سبته **σεπτέ,** βλ. سپته بوغازی .

سبح A. **σέπχ,** ἀφ. νῆξις, κολύμβημα·βλ. سباحت .

سبحان A. **σσπχάν,** ἀφ. τὸ αἰνεῖν καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν: سبحان الله — **σσπχὰν ἀλλάχ,** δόξα σοι Κύριε! [ἐν χρήσει ἐπὶ ἀπορίας ἢ θαυμασμοῦ]·‖ حق و تعالی — **χὰκ σσπχάνε-χου βὲ τεάλια,** ὁ Θεὸς ὁ ὑπερένδοξος καὶ ὕψιστος.

سبحانی A. **σσπχανὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. θεῖος· § θ. سبحانيه : — الطاف **ἐλτάφι σσπχανιγέ,**θεῖαι χάριτες.

سبحله A. **σεπχαλὲ** [ἐκ τῆς φράσεως: سبحان الله **σσπχὰν ἀλλὰχ**= δόξα σοι Κύριε!] ρ. ἀφ. θ. τὸ λέγειν: δόξα σοι Κύριε!

سبحه A.**σσπχά,**ὄν.θ.κομβολόγιον περιέχον ἐννενήκοντα ἐννέα κόκκους·βλ.تسبيح.

سبحی A. **σσπχὶ** [ἐκ τοῦ سبحه] ἐπθ. ὁ ἔχων σχῆμα κομβολογίου, στρογγύλος· βλ. ثقل · § θ. سبحيه .

سبز Π. **σέπζ,** ἐπθ. πράσινος :⌐ برك **πέρκι σέπζ,** φύλλον πράσινον·‖ رنك — **σὲπζρένγκ,**ἢ فام — **σὲπζ-φάμ,** ἢ كون — **σὲπζ-γκσ̈ν,** πρασινόχρους, χλοερός· ‖βλ. سبزين.

سبزپوش Π. **σέπζ-πούς,**ἐπθ. κεκαλυμμένος ἢ ἐνδεδυμένος μὲ πράσινα.

سبزوات Π. **σεπζεβάτ,** κ. **ζαρζαβὰτ** [πλθ. τοῦ سبز] ὄν. λαχανικά.

سبزواتجی T. **σεπζεβατ-τσή,**κ. **ζαρζαβαττσή,** ὄν. λαχανοπώλης.

سبزواتجیلق T.**σεπζεβατ-τσηλήκ,**κ. **ζαρζαβατ-τσηλήκ,** ὄν. λαχανοπωλική, τὸ ἔργον τοῦ λαχανοπώλου.

سبزواتلی T. **σεπζεβατ-λή,** κ. **ζαρζαβατλή,** ἐπθ. λαχανοφόρος, ὁ περιέχων λαχανικά.

سبزه Π. **σεπζέ,** ὄν. χλόη, χόρτον, λαχανικόν· § πλθ. سبزوات **σεπζεβάτ.**

سبزه جی T. **σεπζε-δζί,** ὄν. λαχανοπώλης· συνηθέστ. سبزواتجی.

سبزه زار Π. **σεπζε-ζάρ,** ὄν. τόπος χλοερός, λειμών, λειβάδιον· § λαχανόκηπος.

سبزین Π. **σεπζ-ίν,** ἐπθ. χλοερός, πράσινος· βλ. سبز .

سبط A. **σιπτ,** ὄν. ἔγγονος· § ἑκάστη τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ· § πλθ. اسباط **ἐσπάτ·** § δυϊκ. سبطين **σιπτάϊν.**

سبطین A. **σιπτάϊν** [δυϊκ. τοῦ سبط] ὄν. οἱ δύο ἔγγονοι τοῦ Μωάμεθ, ἤτοι ὁ Χασὰν [حسن] καὶ ὁ Χουσεΐν [حسين].

سبع A. **σέπ',** ἀριθ. ἑπτά· βλ. سبعه .

سبع A.**σεπὸ',** ἢ **σέπ'** ὄν. ζῶον ἄγριον, σπαρακτικόν· § πλθ. سباع **σιπά'.**

سبع A. **σσπὸ',** ἢ **σὸπ',** ἀριθ. τὸ ἕβδομον : ⌐ حصه یه منصرف **σὸπ'ι χισσεγὲ μστεσαρρήφ,** κάτοχος τοῦ ἑβδόμου μεριδίου.

سبعه A. **σεπ'ά,** ἀρθ. ἑπτά:⌐ عجائب **ἀὸζαϊπι σεπ'ά,** τὰ ἑπτὰ θαύματα· ‖ ⌐ سياره **σεπ'αΐ̈ σεγιαρέ,** οἱ ἑπτὰ πλανῆται.

سبعی A. **σεπ'ί,** θ. سبعيه **σεπ'ιγὲ** [ρζ. سبع] ἐπθ.ἑπταῖος ἢ ἑβδομαῖος [πυρετός].

سبعی A. **σεπ'ῖ,** θ. سبعيه **σεπ'ϊγὲ** [ἐκ τοῦ سبع **σεπ'**] ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὰ ἄγρια θηρία, θηριώδης.

سبعین A. **σεπ'ίν,** ἢ سبعون **σεπ'ούν,** ἀρθ. ἑβδομήκοντα.

سبکمغز Π. **σεπτὸκ-μάγζ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ἐλαφρόνους· § πλθ. سبکمغزان **σεπτὸκ-μαγζάν.**

سبل A. **σεπέλ,** ὄν. λεπτὸς καταρράκτης [ἀσθένεια τῶν ὀφθαλμῶν]· § τρίχες φυόμεναι ἐντὸς τῶν βλεφάρων [ἀσθεν.].

سبل A. **σσπσὸλ** [πλθ. τοῦ سبیل] ὄν. ὁδοί : —هادی ὁ ὁδηγὸς τῶν ὁδῶν[ἐπίθετον τοῦ Μωάμεθ].

سبل A. **σσπσὸλ,** ὄν. : مذکر — **σσπσὸλι μοζεκκέρ,** ἀνθήλιον, ἤτοι ἄνθος ἔχον σχῆμα θυσάνου [βοτ.].

سبلا A. **σεπλά,** ἐπθ. ὁ ἔχων μακρὰς βλεφαρίδας [ἐπὶ ὀφθαλμοῦ]: — عین **ἄϊνι σεπλά,** ἢ — چشم **τσέσμι σεπλά,** ὀφθαλμὸς ἔχων μακρὰς βλεφαρίδας.

سبله A. **σεπελὲ** καὶ سبلت **σεπλέτ,** ὄν.θ.μύσταξ: ریش ἡ γενειὰς καὶ ὁ μύσταξ· || سبلت دراز μύσταξ μακρὸς **[τιράζ].**

سبو Π. **σεπσὺ,** ὄν. στάμνος, λάγηνος: ی— سرّ **σεπσύϊ τεχί,** στάμνος κενή· ||ی— ی **σεπσύϊ μέϊ,** στάμνος οἴνου.

سبوح A.**σεπσὶχ** [ῥζ. سبح] ἐπθ. κολυμβητής: — ملاح **μελλάχι σεπσύχ,** ναύτης κολυμβητής.

سبوح A.**σσπσὶχ** [βλ. سبحان] ἐπθ. ὁ ὑπερένδοξος καὶ ὑπερύμνητος Θεός.

سبوره A. **σεπσπουρέ,** ὄν.θ. πίναξ διὰ τοὺς παῖδας, ἐφ'οὗ γράφοντες καὶ ἀπαλείφοντες ἐξασκοῦνται ἐν τῇ γραφῇ.

سبی A.**σέπι,** ῥ.ἀφ. αἰχμαλώτισις:ی—اعدائك αἰχμαλώτισις τῶν ἐχθρῶν·||واسترقاق — τὸ ποιεῖν αἰχμάλωτον καὶ δοῦλον **[ιστιρκάκ].**

سبی A. **σεπί,** ἐπθ. αἰχμάλωτος· § πλθ. سبایا **σεπαγιά.**

سبیکه A. **σεπικέ,** ὄν. θ. βῶλος ἢ τεμάχιον μετάλλου τακὲν καὶ χυθὲν εἰς τύπον [καλοῦπι] : سی — βῶλος χρυσοῦ· § σκῆπτρον: ، زرین شاهی — σκῆπτρον χρυσοῦν **[ζερρὶν]** βασιλικόν· § πλθ. سبائك **σεπαΐκ.**

سبیل A. **σεπίλ,** ὄν. ὁδός : — ابنای **ἐπνάϊ σεπίλ,** ὁδοιπόροι·|| الله — فی **ϕὶ σεπίλι-λλάχ,** ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Κυρίου, ἤτοι δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ·§ἀγαθοεργὸν καθίδρυμα,ἔνθα κύπελλα πλήρη ὕδατος εὑρίσκονται πάντοτε ἕτοιμα διὰ τοὺς διαβάτας· ὠνομάσθη οὕτω,διότι τὸ καθίδρυμα τοῦτο εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ سبیل **σεπίλ,** ἢ διότι διανέμεται δι'ἀγάπην τοῦ Θεοῦ: فی سبیل الله· § ὕδωρ διανεμόμενον δωρεὰν ὑπό τινων μισθουμένων διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην· § πλθ. سبل **σσπσὸλ.**

سبیلجی T. **σεπιλ-τζί,** ὄν. ἄνθρωπος μισθωτός, ἔργον ἔχων νὰ διανέμῃ ὕδωρ δωρεάν· βλ. سبیل.

سبیلخانه Π. **σεπιλ-χανέ,** ὄν. ἀγαθοεργὸν καθίδρυμα,ἔνθα εὑρίσκονται κύπελλα ὕδατος διὰ τοὺς διαβάτας· βλ. سبیل.

سبیله A. **σσπσεϊλὲ** [ὑποκ. τοῦ سبیل] ὄν. θ. ἐπιστάχιον, ἤτοι μικρὸς στάχυς ἐπικείμενος εἰς τὸν μέγαν [βοτ.].

سپا Π. ἢ سپاه **σεπά,** κ. **σπά,** ὄν. τρίπους, ἤτοι ὁ γνωστὸς τρίπους σκίμπους τῶν πλανοδίων πωλητῶν, ἐφ' οὗ ἐπικάθηται τὸ στρογγύλον ἀβάκιον τὸ περιέχον τὰ πρὸς πώλησιν ἐκτιθέμενα· § κλίμαξ τρίπους, ὡς ἡ τῶν ἐκκλησιῶν διὰ τὸ ἄναμμα τῶν κανδηλῶν.

سپار Π. **σιπὰρ** [προστ. τοῦ سپردن **σσπσρτὲν** = ἐμπιστεύεσθαι, παραγγέλλειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ θυσιάζων : — جان ὁ **σζὰν-σιπάρ,** ὁ θυσιάζων τὴν ζωήν του, αὐταπαρνητής.

سپارانه Π. **σιπαρ-ανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὁ ἀνήκων τῷ θυσιάζοντι [ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: —جان **σζὰν-σιπαρανέ,** αὐταπαρνητικός, μετ' αὐταπαρνησίας.

سپارش Π. **σιπαρ-ίς,** ὄν. παραγγελία ἐμπορικὴ ἢ ἄλλη, ἐντολή: —تحویلی **σιπαρὶς ταχβιλί,** γραμμάτιον εἰς διαταγήν· § μέρος τοῦ μισθοῦ στρατιωτικοῦ ἐν ὑπηρεσίᾳ καὶ μακρὰν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ εὑρισκομένου, ὅπερ κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ δίδοται κατ'εὐθεῖαν πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. ‖ Ρμ. ποιῶ παραγγελίαν [ἐπὶ ἐμπόρων ἢ ἄλλων], ἐντέλλομαι [δοτ.αἰτ]:ایتدیکم حالده — کندوسنه بر چوق شی ایفا ایتدی هیچ برینی ἐνῷ ἐποίησα αὐτῷ πολλὰς παραγγελίας, οὐδεμίαν ἐξεπλήρωσε·§πλθ. سپارشات **σιπαρισάτ** [βαρβ.].

سپارشات **σιπαρισάτ,** πλθ. τοῦ سپارش βλ.

سپارشکار Π. **σιπαρις-κιάρ,** ὄν. παραγγελιοδόχος.

سپارنه **σιπάρνα** [ἰσπαν.] ὄν.σμίλαξ [ϕτ.].

سپاره Π. **σιπαρέ,** κ. **σουπαρὰ** [ἐκ τοῦ سی پاره=τριάκοντα τεμάχια] ὄν. τεῦχος, φυλλάδιον : سی --الف **ἐλλὶϕ σουπαρασῆ,** ἀλφαβητάριον.

سپاس Π. **σιπάς,** ὄν. αἶνος, δόξα, εὐχαριστία: قیاس بی—**σιπάσι τὶ κιγιάς,** ἄπειρος εὐχαριστία·||شمار او کردکاره سزادرک بی— **σιπάσι τὶ σσμὰρ ὃ γκιρτιγκιαρὲ σεζά τιρ κι,** αἶνος ἄπειρος ἐκείνῳ τῷ δημιουργῷ ὀφείλεται [ἄξιός ἐστιν] διότι....

سپاسدار Π. **σιπὰς-τὰρ,** ἐπθ. ἐπαινέτης.

سپاه Π. **σιπάχ,** ἢ سپه **σιπέχ,** ὄν. στρατός : ظفر پناه— **σιπάχι ζαϕὲρ-πενάχ,** στρατὸς νικηφόρος· βλ. سپهدار، سپهسالار .

سپاهی Π. **σιπαχῆ,** ὄν. στρατιώτης τοῦ ἱππικοῦ, ἱππότης τιμαριοῦχος, Σπαχῆς: اوجاغی —ἀρχαῖον τάγμα τουρκικοῦ ἱππικοῦ·§ στρατιώτης 'Ινδὸς ἢ 'Αλγερινός·§ πλθ. سپاهیان **σιπαχιάν·** || βλ. καὶ زعیم .

سپاهیلق T. **σιπαχη-λίκ,** ὄν. στρατιωτικὴ ὑπηρεσία ἐν τῷ ἀρχαίῳ τάγματι τοῦ τουρκικοῦ ἱππικοῦ· § στρατιωτικὸς τιμαριωτισμός.

سپت **σεπέτ,** ἀντὶ سپ βλ. ἐπόμ.

سپد Π.**σεπέτ,** ὄν.κάνιστρον,κόφινος: چاشیر ی—κόφινος δι' ἀσπρόρρουχα, κ. παναΐρι || ی — بالق κύρτος, ψαροκάλαθον· || — صندق κιβώτιον πλεκτὸν ὡς κόφινος καὶ ἐπικεκαλυμμένον διὰ δέρματος [κ. σεπέτι]·||ی— قالدیرمق μετακομίζομαι· || ده — τὸ ἐν τῷ κοφίνῳ μένον,τιμάριον, πρᾶγμα ἐγκαταλελειμμένον, ὅπερ νέμεταί τις δωρεάν· || ده— پنبوق γνώσεις συνειλεγμέναι [κ. λ. βάμβαξ ἐν τῷ κανίστρῳ]· || قولی—λαβὴ κανίστρου·||دکرمن— **τεγιρμὲν σεπετί,** κρησέρα μύλου κ. σῆττα,λεπτὸν κόσκινον ἀλεύρου.

سپتجك T. **σεπετ-τζὶκ** [ὑποκ. τοῦ سپت] ὄν. μικρὸν κάνιστρον.

سپتجی T. **σεπετ-τζί,** ὄν. κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς κανίστρων, κοφίνων.

سپته بوغازی **σεπτὲ πογαζί,** ὄν. κ. Γιβραλτάρ· βλ. جبل .

سپر Π. **σιπέρ,** ὄν. ἀσπίς· πᾶν ὅτι προφυλάττει ἀπὸ τὸν ἄνεμον, τὴν βροχὴν, ἀλεξήνεμον κτλ.: صاعه— **σιπέρι σα'ηκά,** ἀλεξικέραυνον·||ایتدی— الی کوزینه ἐποίησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀσπίδα εἰς τὸν ὀφθαλμόν του, ἤτοι ἐπροφύλαξε τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ διὰ τῆς χειρός του·§ἄνδηρον,ἤτοι πρόχωμα ἐν τοῖς ὀχυρώμασι προφυλάττον τὸν στρατιώτην·||الی— ἀμύνομαι προφυλαττόμενος ὄπισθεν ἀνδήρου·|| ی — قلیج ἄμυνα διὰ τοῦ ξίφους πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν προσβολῶν τοῦ ἐχθροῦ· || ی — ال τεμάχιον ἁπλοῦ χάρτου, ὅπερ ὁ καλλιγράφος θέτει ὑπὸ τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς προφύλαξιν τοῦ καλλιγραφικοῦ χάρτου· § γύρος πίλου.

سپردار Π. **σιπερ-τὰρ,** ὄν. ἀσπιδοϕόρος.

سپرده Π.**σσπσρτὲ** [μτχ. τοῦ سپردن **σσπσρτὲν** = ἐμπιστεύεσθαι] ἐμπεπιστευμένος, παρηγγελμένος [σπν.].

سپرغم Π. **σιπὲρ-γάμ,** ὄν. βασιλικὸς[ϕυτ.].

سپکن T.**σεπκὲν**[ἀντὶ سرپکن ἐκ τοῦ سرپمك] ὄν.μικρὰ χάλαζα: — صولو χιὼν ἀνάμικτος μετὰ βροχῆς, νερόχιονον.

سپلمك T. **σεπιλεμέκ,** βλ. سپیلمك .

سپلی T. **σεπιλί,** βλ. سپیلی .

سپمك T. **σεπμέκ,** ρμ.μτδ. λείχων ἢ ἀπορροϕῶν ἢ ἐκμυζῶν, ὡς τὸ ζῶον διὰ τοῦ ρύγχους, πίνω· § βλ. سرپمك .

سپنج Π. **σιπένδζ,** ὄν. ξένος: — سرای ξενοδοχεῖον, ὁ ἐπίκηρος κόσμος.

سپورکه T. **σσπσρκέ,** βλ. سوپورکه .

سپورمك T. **σσπσρμέκ,** βλ. سوپورمك .

سپه Π. **σιπέχ,** βλ. سپاه .

سپهدار Π. **σιπὲχ-τὰρ,** ὄν. ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, στρατάρχης·βλ. سپهسالار .

سپهر Π. **σιπίχρ,** ὄν. οὐρανός : نیلگون — γλαυκὸς [**νιλ-γκιοὶν**] οὐρανός· § τύχη.

سپهسالار Π. **σπὲχ-σαλάρ,** ὄν. ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, στρατάρχης· ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν.

سپهسالاری Π. **σπὲχ-σαλαρί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ στρατάρχῃ, τῷ ὑπουργῷ τῶν στρατιωτικῶν: لری — ذات عالی ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης [πρὸς ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν].

سپی Τ. **σεπὶ** [ἐκ τοῦ سپم ἢ سپك]ὄν. βυρσοδεψικὴ κόνις, ἤτοι κόνις ἐκ φλοιοῦ δρυὸς διὰ τὴν κατεργασίαν τῶν δερμάτων· βλ. سپیله‌مك.

سپید Π.**σεπὶτ** [ἀντὶ سفید βλ.] ἐπθ. λευκός.

سپیده‌دم Π. **σεπιτὲ-τέμ,** ἐπρ. τὸ πρωΐ, τὴν αὐγήν.

سپیده‌مو Π. **σεπιτὲ-μοῦ,** ἐπθ. λευκόθριξ.

سپیله‌مك Τ. **σεπι-λεμέκ,** ρμ.μτδ. κατεργάζομαι δέρματα· βλ. دباغت.

سپیلی Τ. **σεπι-λί,** ἐπθ. κατειργασμένος [ἐπὶ δερμάτων].

ست **σέτ,** βλ. سد.

ست Π. **σίττ,** ἀριθ.ἑξ· βλ. سه.

ستا Π. **σιτὰ** [προστ. τοῦ ستودن **σϑτουτὲν** = ἐπαινεῖν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ἐπαινῶν : — خود **χὸτ-σιτά,** ὁ ἐπαινῶν ἑαυτόν, περιαυτολόγος, κομπορρήμων.

ستا Π. ἢ تار **σὲ-τά,** ὄν μουσικὸν ὄργανον τρίχορδον, εἶδος κιθάρας· βλ. ستاره.

ستاد Π. **σιτὰτ** [ἀόρ. τοῦ ستادن **σιτατὲν** = λαμβάνειν] ὄν. λῆψις: — داد و **τὰτ οὐ σιτάτ,** δόσις καὶ λῆψις, δοσοληψία, ἐμπόριον· § μτφ. σχέσις ἀθέμιτος.

ستار A. **σεττὰρ** [ρζ. ستر] ἐπθ. ὁ καλύπτων ἰδίᾳ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων [ἐπίθετον τοῦ Θεοῦ] : العیوب—**σεττάρου-λ-σὺγγούπ,** ὁ καλύπτων τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων· § μτφ. ἐπανωφόριον, ὅπερ φορεῖ τις διὰ νὰ καλύψῃ τὴν ἀθλιότητα τῶν ἐσωτερικῶν ἐνδυμάτων.

ستاره A. **σιταρὲ** [ρζ. ستر] ὄν. θ. παραπέτασμα, πέπλος, κάλυμμα: ظلام ،— لیل **σιταρέϊ ζαλάμι λέϊλ,** πέπλος τοῦ σκότους τῆς νυκτός· βλ. سترہ.

ستاره Π. **σιταρέ,** ὄν. ἄστρον : رخشان ،— **σιταρέϊ ραχσάν,** ἄστρον λαμπρόν.

ستاره Τ. **σιτάρα,** ὄν. εἶδος κιθάρας τριχόρδου· § τάξις, ἁρμονία, κανών.

ستان Π. **σιτὰν** [προστ. τοῦ ستادن **σιτανὲν** = λαμβάνειν, ἁρπάζειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: — جان **δζὰν-σιτάν,** ὁ λαμβάνων τὴν ψυχήν, φονεύων· || — جهان **δζιχάν-σιτάν,** ὁ τὸν κόσμον κυριεύων, κρατῶν.

ستان Π. **ιστάν,** κατάληξις σχηματίζουσα ὀνόματα τοπικὰ καὶ περιεκτικά : ترکستان **τϑρκιστάν,** χώρα τῶν τούρκων, Τουρκεστάν· || یونانستان **γιουνανιστάν,** χώρα τῶν ἑλλήνων, Ἑλλάς· || بلغارستان **πϑλγαριστάν,** Βουλγαρία· || هندستان **χινὲιστάν,** Ἰνδοστάν· || عربستان **ἀρεπιστάν,** Ἀραβία· || کلستان **γκιϑλιστάν,** ροδών· || چنستان **τϑεμενιστάν,** λειβάδιον.

ستایش Π.**σιτα-γὶς**[ἐκ τοῦ ستا] ὄν.ἔπαινος, ἐγκώμιον :— مدح و **[μέτχ]** ἔπαινος καὶ ἐγκώμιον· || لسان— حکایه ایله **ἀφηγοῦμαί τι** μετὰ γλώσσης ἐπαίνου, ἤτοι μετ' ἐπαίνων· || — پادشاهی αἶνος τοῦ βασιλέως· || —ماده ἐγκώμιον οἴνου. ‖ Ρμ. ἐπαινῶ, ἐγκωμιάζω.

ستایشخوان Π. **σιταγὶς-χάν,** ἐπθ. καὶ ὄν. ἐπαινέτης, ἐγκωμιαστής: — ولی نعمت بی امتنان **σιταγὶς-χάνι βελιϊ νιϊμέτι πὶ ιμτινάν,** ἐπαινέτης τοῦ μεγάλου εὐεργέτου [τοῦ Σουλτάνου].

ستایشکار Π. **σιταγὶς-κιάρ,** ἐπθ.καὶ ὄν. ἐπαινέτης, ἐγκωμιαστής.

ستایشکارانه Π.**σιταγὶσκιαρ-ανέ,**ἐπθ.καὶ ἐπρ. ἐπαινετικὸς-ῶς.

ستایشگر Π. **σιταγὶς-γέρ,** ἐπθ. ἐπαινέτης.

ستبر Π. **σιτέπρ,** ἐπθ. χονδρός:—قالش **κουμάϊ σιτέπρ,** ὕφασμα χονδρόν.

ستد Π. **σιτέτ,** βλ. ستاد.

ستر A. **σέτρ,** ρ. ἀφ. κάλυψις, συγκάλυψις, ἀπόκρυψις : بدن—κάλυψις τοῦ σώματος**[πετέν]**· || حقیقت—κάλυψις τῆς ἀληθείας **[χακικάτ].** ‖ Ρμ. καλύπτω, ἀποκρύπτω [αἰτ.].

ستر A. **σίτρ,** ὄν. παραπέτασμα· § πλθ. استار **ἐστάρ.**

سترده Π. **σϑτρτὲ** [μτχ. τοῦ ستردن **σϑτρτὲν** = κείρειν]κεκαρμένος,ἐξυρισμένος: — روی πρόσωπον ἐξυρισμένον· || — موی θρὶξ κεκαρμένη.

سترك Π. **σϑτρκ,** ἐπθ. μέγας : — کرك **γκιρκι σϑτρκ,** μέγας λύκος.

ستره A. **σϑτρὲ** [ρζ. ستر] ὄν. θ. παραπέτασμα, κάλυμμα, πέπλος: خضرا ،—**σϑτρέϊ χαζρά,** πράσινος πέπλος,χλόη· || ظلام ،— **σϑτρέϊ ζαλάμ,** πέπλος σκότους· βλ. ستاره.

ستره **σέτρε** ἢ ستری **σέτρι** [κατὰ τὸ لجه καὶ τὸ قاموس فرانسوی,ἐκ τοῦ γαλ.surtout] ὄν. ἐπενδύτης, κ. σουρτοῦκο.

ستم Π. **σιτὲμ,** ὄν. ἀδικία, τυραννία, προσβολή, καταδρομή· § προσβολή, ἐπιτίμησις ἐρωτικὴ [βλ. سرزنش] : ی— طالعك καταδρομὴ τῆς τύχης· || نه— فلکك **φελεκὶν σιτεμινὲ ὀγρατὶν,** ὑπέπεσα εἰς τὴν καταδρομὴν τοῦ οὐρανοῦ, μὲ κατέτρεξεν ἡ τύχη. ‖ Ρμ. προσβάλλω, ἐπιπλήττω, ἐπιτιμῶ [δοτ.].

ستمزده Π. **σιτὲμ-ζετέ,** ἐπθ. ταὐτὸ ستمدیده βλέπε.

ستمدیده Π. **σιτὲμ-τιτέ,** ἐπθ. ἠδικημένος: روزگار ،— ἠδικημένος ὑπὸ τῆς τύχης **[ρουζγκιάρ].**

ستمکار Π. **σιτὲμ-κιάρ,** ἢ ستمگر**σιτὲμ-γκέρ,** ἐπθ. ἄδικος, τύραννος.

ستمکش Π. **σιτὲμ-κές,** ἐπθ. ὁ ὑποστὰς ἀδικίαν, τυραννίαν.

ستملی Τ. **σιτεμ-λί,**ἐπθ.ἐπιτιμητικός, προσβλητικός: نظر—βλέμμα ἐπιτιμητικόν.

ستمه Τ. **σιτμά,** βλ. صیتمه.

ستوده Π.**σϑτουτὲ** [μτχ. τοῦ ستودن **σϑτουτέν,** ἐπαινεῖν] ἐπηνεμένος, ἐπαινετός:— سیرت **σιρέτι σϑτουτέ,** διαγωγὴ ἐπαινετή· || صفات — ذات **ζάτ μ σϑτουτὲ-σηφάτ,** πρόσωπον ἐπαινετῶν προσόντων, ἤτοι πεπροικισμένον δι' ἀξιεπαίνων προσόντων.

ستور Π. **σϑτούρ,** ὄν. ζῶον πρὸς ἐπίβασιν.

ستون A. **σιττούν,** ἀριθ. ἑξήκοντα· βλ. ستین.

ستون Π. **σϑτούν,** ὄν. στύλος,κίων: —سنکین κίων λίθινος **[σενκίν]**· || بنا — στύλος οἰκοδομῆς· § στήλη ἐφημερίδος: عزیزمك برنجی — ی صحیفه‌سنك اوچنجی ἡ τρίτη στήλη τῆς πρώτης σελίδος τῆς ἐφημερίδος.

سته A.**σιττέ,**ἀριθ.ἑξ:—جهات τὰ ἓξ μέρη, αἱ ἓξ διευθύνσεις**[δζιχάτ]**· ||—رسوم οἱ ἓξ ἔμμεσοι φόροι **[ρσσούμ]**· ||عشر—**σίττε ἀσέρ,**δέκα ἓξ· || ذو ستة الوجوه **ζοῦ σίττετσ-λ-βσδζούχ,** ἑξάεδρος· §ἰδιαίτερος βαθμὸς τῶν Οὐλεμάδων[ἐξυπονοουμένης τῆς λέξεως مناصب**μενασὶπ**=ὑπουργήματα]· || نور ،— **σιττέϊ σέβρ,** ψῦχος ταύρου, ἤτοι κατὰ τὴν ἄνοιξιν ὅταν ὁ ἥλιος εὑρίσκεται ἐν τῇ τριακοστῇ μοίρᾳ τοῦ ζωδίου τοῦ Κριοῦ.

ستیر A. **σετὶρ** [ρζ. ستر] ἐπθ. κεκαλυμμένος, μυστικός: —امر ὑπόθεσις κεκαλυμμένη· § θ. ستره· || συνών. مستور.

ستیز Π. **σιτὶζ** καὶ ستیزه **σιτιζέ,** ὄν. ἔρις, μάχη, πόλεμος.

ستیزجو Π. **σιτὶζ-δζοῦ,** ἐπθ. ὁ ζητῶν τὴν ἔριδα, φίλερις.

ستیزه‌کار Π. **σιτιζε-κιάρ,** ἐπθ. φίλερις.

ستیل Τ. **σιτὶλ** [ἐκ τοῦ ἀρθ. سطل **σὰτλ** [ὄν. μέγα χάλκινον ἀγγεῖον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ποτίζουσι τοὺς ἵππους· § πρόχοος τῶν κουρέων ἀναρτώμενος καὶ χρησιμεύων πρὸς λοῦσιν τῶν ξυριζομένων· ἡμικρὸν πύραυνον ὡς τὸ ἀργυροῦν τοῦ θυμιατηρίου.

ستین A. **σιττίν,** ἀριθ. ἑξήκοντα: سنه—ἐξήκοντα ἔτη· οὐδέποτε, εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα· || سنه کلسون — οὐδέποτε ἂς ἔλθῃ· ||

سجاده A. **σεδζδζατὲ**[βλ.سجده]ὄν.θ.μικρὸς τάπης,ἰδίᾳ ὁ ἐφ'οὗ οἱ Μουσουλμᾶνοι κλίνοντες τὸ γόνυ προσεύχονται.

سجاده‌جی Τ. **σεδζδζατε-δζί,** ὄν. ὑπάλληλος τῶν ἀνακτόρων ἔχων τὴν ἐπιστασίαν τῶν διὰ τὴν προσευχὴν ἀναγκαιούντων μικρῶν ταπήτων καὶ ἄλλων: باشی—ὁ ἀρχηγὸς τῶν τοιούτων ὑπαλλήλων.

سجال A. **σιδζὰλ** [πλθ. τοῦ سجل **σὶδζλ**] ὄν. κάδοι ὕδατος πλήρεις: —الحرب **ἐλ χαρὲπ σιδζάλ,** ὁ πόλεμος κάδος, ἤτοι ἡ νίκη ἀποκλίνει ὁτὲ μὲν εἰς τὸ ἕν, ὁτὲ δὲ εἰς τὸ ἄλλο μέρος [πρμ.].

سجاوند Π. **σεδζαϑέντ,** ὄν. στιγμαὶ ἐρυθραὶ τεθειμέναι ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ Κορανίου πρὸς διάκρισιν τῶν ἐδαφίων.

سجايا } A. **σεδζαΐγὰ** [πλθ. τοῦ سجيه βλ.] ὄν. θ. ἤθη, χαρακτῆρες: — كريم ال **κεριμου-ὸ-σεδζαγιά,** γενναιόδωρος τὰ ἤθη.

سجده } A. **σεδζὲ́,** ρ. ἀφ. θ. τὸ κλίνειν τὸ γόνυ καὶ τιθέναι τὸ μέτωπον χαμαὶ κατὰ τὴν προσευχήν, ἢ πρὸς τιμὴν καὶ σεβασμόν, ὑπόκλισις κατὰ τὴν προσευχήν, προσκύνησις, λατρεία· || سهو ء — **σεδζὲ́ῖ σέχβ,** ὑπόκλισις ἐπιβαλλομένη ἐν περιπτώσει καθυστερήσεως ἢ παραλείψεως θρησκευτικοῦ καθήκοντος· || شكر ء —ὑπόκλισις πρὸς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαριστίας **[σὅκρ]** πρὸς τὸν Θεὸν ἀπέναντι χάριτος. ‖Ρμ. قيلمق ἢ ايڭ—,ἢ وارمق —يه ὑποκλίνω, προσκυνῶ, λατρεύω· § πλθ. سجدات.

سجده‌كاه } Π. **σεδζὲ́-γκιὰχ,** ὄν. τόπος ὑποκλίσεως, προσκυνήσεως, προσευχῆς, λατρείας.

سجده كذار } Π. **σεδζὲ́-γκιζάρ,** ἐπθ. ὁ τελῶν ὑπόκλισιν, ὑποκλινόμενος, προσκυνῶν, προσευχόμενος: —طاعت و عبادت اولق **σεδζὲ́-γκιζὰρ τα'ὰτ βὲ ἰπα'ὰτ ὁλμάκ,** ὑποκλίνομαι ἐν δεήσει καὶ προσευχῇ.

سجع } A. **σέδζ',** ὄν. ἆσμα λιγυρὸν ὡς τρυγόνος, περιστερᾶς: بلبل — ἆσμα ἀηδόνος· § ὁμοιοτέλευτον ἢ ὁμοιοκαταληξία ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ· || مطرف — **σέδζ'ι μὅταρρέφ,** ὁμοιοκαταληξία λέξεων μὴ ἐχουσῶν τὸν αὐτὸν γραμματικὸν τύπον· || متوازى — **σέδζ'ι μὅτεβαζί,** ὁμοιοκαταληξία λέξεων ἐχουσῶν συνάμα τὸν αὐτὸν γραμματικὸν τύπον· ||مرصع — **σέδζ'ι μουρασσά',** ὁμοιοκαταληξία καὶ ὁμοτυπία οὐ μόνον τῆς τελευταίας λέξεως δύο προτάσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸ αὐτῆς· ||دوشمك — συμπίπτει ὁμοιοκαταληξία, ἤτοι ἔρχεται φυσικὴ καὶ οὐχὶ ἐπιτετηδευμένη.

سجعاً } A. **σέδζ'αν,** ἐπρ. ὡς πρὸς τὴν ὁμοιοκαταληξίαν: و وزناً متوافق الفاظ —λέξεις σύμφωνοι ὡς πρὸς τὴν ὁμοιοκαταληξίαν καὶ τὸν γραμματικὸν τύπον **[βέζνεν].**

سجل } A. **σέδζλ,** ὄν. κάδος πλήρης ὕδατος· § πλθ. سجال **σιδζάλ,** βλ.

سجل } A. **σιδζίλλ,** ὄν. κώδιξ δικαστηρίου, ἐν ᾧ καταγράφονται αἱ ἀποφάσεις κτλ. ἀρχεῖα. [σιγίλλιον]· || نفوس — **σιδζίλλι νδὅύς,** μητρῷον ἢ ληξιαρχικὸν βιβλίον ἐν ᾧ εἶναι ἐγγεγραμμένοι ὀνομαστὶ οἱ κάτοικοι μιᾶς χώρας· || احوال —μητρῷον, ἐν ᾧ καταγράφονται ἀπ' ἀρχῆς πᾶσαι αἱ ὑπηρεσίαι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἡ πολιτεία, ὁ βαθμὸς καὶ τὰ παράσημα αὐτῶν, ὡς καὶ πᾶν ὅ,τι σχετικόν· || قيد ايڭ — καταχωρίζω **[κάϊτ]** εἰς τὸν κώδικα· § πλθ. سجلات **σιδζιλλάτ.**

سجلات } A. **σιδζιλλάτ,** πλθ. τοῦ προηγ.

سجلى } T. **σιδζιλ-λί,** ἐπθ. κατακεχωρισμένος, κατεστρωμένος ἐν τῷ κώδικι· § μτφ. ἐγκληματίας διαβόητος, ὅστις διῆλθε πολλάκις τοῦ δικαστηρίου.

سجم } T. **σιδζίμ,** βλ. سجم.

سجن } A. **σὶδζν** κ. **σιδζίν,** ὄν. εἱρκτή, φυλακή· ||مظلم —σκοτεινὴ **[μσζλὶμ]** φυλακή· ||اضطراب —φυλακὴ ἀγωνίας **[ἰζτπράπ]·** § πλθ. سجون **σσδζούν.**

سجنجل } A. **σεδζενδζέλ,** καὶ θηλ. سجنجله **σεδζενδζελέ.** ὄν. κάτοπτρον.

سجود } A. **σσδζούτ,** ρ. ἀφ. τὸ κλίνειν τὸ γόνυ καὶ τιθέναι τὸ μέτωπον χαμαὶ κατὰ τὴν προσευχὴν ἢπρὸς τιμὴν καὶ σέβας· ὑπόκλισις, προσκύνησις: اولق — سر ب **σὲρ πὲ σσδζουτ ὁλμάκ,** ἢ ايڭ —τὴν κεφαλὴν θέτω χαμαί, ὑποκλίνομαι, προσκυνῶ· § βλ. ركوع.

سجوق } T. **σουδζούκ,** βλ. صوجوق.

سجون } A. **σσδζούν,** πλθ. τοῦ سجن βλ.

سجيم } T. **σιδζίμ,** ὄν. ράμμα, σπάγγος: — كچى ياغمور χονδρὰ βροχή.

سجين } A. **σιδζὶδζὶν** [ρζ. سجن] ὄν. τὰ Τάρταρα τοῦ ᾅδου: τὸ μέρος ἔνθα κατατίθεται τὸ βιβλίον τῶν πράξεων τῶν ἁμαρτωλῶν.

سجيه } A. **σεδζιγέ,** ὄν. θ. φύσις, χαρακτήρ, ἦθος: بركزيده ء — **σεδζιγέι πὲρ γκιζζιτέ,** ἔξοχος χαρακτήρ· || مرضيه ء — χαρακτὴρ εὐάρεστος **[μερζιγὲ]**· || شعريه ء — φύσις ποιητικὴ **[σιριγὲ]** · § πλθ. سجايا **σεδζαγιά:** حسنه ى—**σεδζαγιᾶ χασενέ,** καλὰ ἤθη.

سچان } T. **σιτσάν,** βλ. صيچان.

سچديرمك } T. **σετσ-τιρ-μέκ,** ρμ. μτβ. βάλλω ἢ ἀφίνω τινὰ νὰ ἐκλέξῃ, ἢ νὰ διακρίνῃ, νὰ ἐννοήσῃ [δοτ. αἰτ.].

سچكين } T. **σετσκὶν** [ἐκ τοῦ سچمك] ἐπθ. ἐκλεκτὸς [ἐπὶ ἀνθρώπων], ἢ ὁ κατὰ τὸ κοσκίνισμα ἐπάνω ἐρχόμενος [ἐπὶ ἐκλεκτῶν ὀπωρικῶν κτλ.]: آدم —ἐκλεκτὸς ἄνθρωπος· || جوز —ἐκλεκτὸν κάρυον.

سچلمك } T. **σετσ-ιλ-μέκ,** ρμ. οὐδ. καὶ πθ. ἐκλέγομαι, διακρίνομαι.

سچليا } **σιτσέλια,** ὄν. κ. Σικελία· βλ. καὶ صيقليه.

سچلیالی } **σιτσέλια-λῆ,** ὄν. Σικελινός.

سچليتين } T. **σιτσελιγετέϊν** [δυϊκ. τοῦ سچليا] ὄν. αἱ δύο Σικελίαι, ἤτοι τὸ βασίλειον τῆς Σικελίας καὶ τῆς Νεαπόλεως.

سچمك } T. **σετσ-μέκ,** ρμ. μτβ. ἐκλέγω, διακρίνω, ἀποχωρίζω [αἰτ. دن]: ايوى كوتودن — كركدر πρέπει **[γκερέκ-τιρ]** νὰ διακρίνωμεν τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ· || چوروكى سچليده صاغلامى آيرى قويملى πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὸ σεσηπὸς καὶ νὰ θέσωμεν ἰδιαιτέρως τὸ ὑγιές· || فلان بن ءگω τὸ δεῖνα πρᾶγμα ἐξέλεξα **[σετστίμ-τε]** καὶ ἔλαβον· § διακρίνω [ἐπὶ ὀφθαλμοῦ], ἐννοῶ: كوزم اولكى سچيور ὁ ὀφθαλμός μου δὲν διακρίνει ὡς πρότερον.

سچمه } T. **σετσμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. ἐκλογή: الدم — قاريوزك هپسى ὅλους τοὺς ὑδροπέπονας ἔλαβον κατ'ἐκλογήν· § ἐπθ. ἐκλεκτός: در —بو طابورك نفراتى عموماً οἱ στρατιῶται τοῦ τάγματος τούτου ὅλοι εἶναι ἐκλεκτοί.

سچمه‌جه } T. **σετσμε-δζέ,** ἐπρ. κατ' ἐκλογήν: پازارى — συμφωνία ἀγορᾶς κατ' ἐκλογήν.

سچيجى } T. **σετσιδζὶ** [ἐκ τοῦ سچمك] ἐπθ. ὁ ἐκλέγων, ὁ διακρίνων.

سچيش } T **σετσὶς** καὶ سچم **σετσὶμ** [ἐκ τοῦ سچمك] ρ. αφ. ἐκλογή, διάκρισις: كوز سچيمى ὅσον διακρίνει [φθάνει] ὁ ὀφθαλμός.

سحاب } A. **σεχὰπ** [πλθ. τοῦ سحابه **σεχαπέ,** ἐν χρήσει ἀντὶ ἑνικοῦ] ὄν. νέφος: مطر —**σεχάπι μετάρ,** νέφος βροχῆς· § νεφέλιον, λεύκωμα κ. θαμπάδα ἢ ἀσπράδι εἰς τὸν ὀφθαλμὸν [πθ.].

سحابپاره } Π. **σεχὰπ-παρέ,** ὄν. νεφύδριον [τεμάχιον νέφους]

سحابه } A. **σεχαπέ,** ὄν. θ. νεφέλωμα, νέφος, ἓν νέφος: رقيعه ء — νέφος ὑψηλὸν **[ρεφι'ά]**·§πλθ. سحائب **σεχαΐπ:** مظلمه —**σεχαΐπι μσζλιμέ,** νέφη σκοτεινά.

سحار } A. **σεχχὰρ** [ρζ. سحر] ἐπθ. καὶ ὄν. μάγος, γόης· § θ. ساحره **σεχχαρέ:** و مكاره بر عورت — **σεχχαρὲ δὲ μεκκιαρὲ πὶρ ἀβρέτ,** γυνὴ γόησσα καὶ πανοῦργος.

سحارانه } Π. **σεχχαρ-ανέ,** ἐπθ. μαγευτικός: —افادات **ἰφα'άτι σεχχαρανέ,** λόγοι μαγευτικοί·§ ἐπρ. μαγευτικῶς.

سحاقت } A. **σεχακάτ,** ὄν. θ. κλειτορισμός [ἀσέλγεια κλειτορίδος].

سحاقه } A. **σεχχακά,** ὄν. θ. γυνὴ παραδεδομένη εἰς τὸν κλειτορισμόν· τουρκ. سويجى **σεβιδζί.**

سحايا } A. **σεχαγιά,** [πλθ. τοῦ سحا] ὄν. θ. μεμβράνα ἐγκεφαλική, μήνιγξ: التهاب —**ἰλτιχάπι σεχαγιὰ** φλόγωσις τῆς ἐγκεφαλικῆς μεμβράνης, μηνιγγῖτις.

سحائب } A. **σεχαΐπ,** πλθ. τοῦ سحابه βλ.

سحايايى } A. **σεχαγιαγί,** θ. سحايائيه **σεχαγιαϊγὲ** [ἐκ τοῦ سحايا] ἐπθ. φρενιτικός· βλ ἐπόμ.

سحائى } A. **σεχαΐ,** ταὐτὸ سحايايى βλ.

سحبان } A. **σαχπάν,** ὄνομα ἄραβος διακριθέντος ἐπὶ ἐκτάκτῳ εὐγλωττίᾳ.

سحج } A. **σάχδζ,** ὄν. ἐκδορά, ἐκδερμάτισις [ἰατρ.].

سحر } A. **σεχάρ,** ὄν. αὐγή, ὠὼς: — على ال **ἀλέ-δ-σεχάρ,** ἀπὸ πρωΐας, λίαν πρωΐ.

سحر } A. **σὶχρ** ἢ **σιχίρ,** ὄν. μαγεία, γοητεία: ايڭ — ποιῶ μαγείας, μαγεύω.

سحرآميز } Π. **σιχὶρ-ἀμίζ,** ἐπθ. ἀνάμικτος ἢ ὅμοιος μαγείᾳ, μαγικός.

سحرباز } Π. **σιχὶρ-πάζ,** ἐπθ. καὶ ὄν. μάγος, γόης.

سحربازلق Τ. **σιχιρ-ṫαζ-λήκ,** ὄν. μαγεία, γοητεία : كچّل — ποιῶ μαγείας, γοητείας.

سحربازی Π. **σιχιρ-ṫαζί,** ταὐτὸ προηγ.

سحرخیز Π. **σεχὰρ-χήζ,** ἐπθ. ὁ ἐγειρόμενος λίαν πρωΐ, ἐωθινός.

سحرکاه Π. **σεχὰρ-γκιὰχ** καὶ سحرگاه **σεχὰρ-γκέχ,** ὄν. αὐγή, πρωΐα.

سحرلەمك Τ. **σιχιρ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. μαγεύω, γοητεύω [αἰτ].

سحرلی Α. **σιχιρ-λί,** ἐπθ. μεμαγευμένος, γοητευμένος.

سحری Τ. **σεχαρ-ὶ** [ἐκ τοῦ سحر αὐγὴ] ἐπθ. πρωϊνός, ἐωθινός : — هوای αὔρα πρωϊνή· ‖ — دعای προσευχὴ ἐωθινή· ‖ — بلبل ἀηδὼν ἐωθινή· § θ. سحر.

سحری Α. **σιχρ-ί,** ἐπθ. μαγικός·§θ. سحر: تبدیل هوا بر قوهٔ — کی تأثیر ایتدی ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀέρος ἐπενήργησεν ὡς μαγικὴ δύναμις **[κουβδέϊ σιχριγέ].**

سحق Α. **σάχκ,** ρ.ἀφ. τρίψις, κοπάνισμα, ὡς καφέ, φαρμάκων κτλ. ‖ Ρμ. τρίβω, κοπανίζω [αἰτ.]: اولمش روزگار — ἀὴρ κοπανιστός, ἤτοι μηδέν.

سحلب Α. **σαχλεπ** [μᾶλλον سعلب βλ.] ὄν. ὄρχις, ἤτοι ρίζα ἐξ ἧς τὸ γνωστὸν σαλέπι.

سحلبیه Α. **σαχλεπ-ιγὲ** ἢ μᾶλλον سعلبیه [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. θ. ὀρχιδοειδῆ.

سحور Α. **σεχούρ,** κ. **σαχούρ,** ὄν. τὸ τελευταῖον φαγητὸν τῶν μουσουλμάνων τὸ παρατιθέμενον κατὰ τὸν μῆνα Ραμαζὰν ὀλίγα λεπτὰ πρὸ τῆς αὐγῆς, μεθ' ὃ οὗτοι κατακλίνονται[βλ. تجید]· §ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ τούτου·βλ. ساهور. §سحوری **σεχουρί,** ὁ κρούων τὸ τύμπανον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ سحور, ἢ ὁ κρότος τοῦ τυμπάνου τούτου.

سحیق Α. **σεχὶκ** [ρζ. سحق] ἐπθ. ἀπομεμακρυσμένος:— مکان τόπος ἀπομεμακρυσμένος· § τετριμμένος, κοπανισμένος.

سخاء Α. **σεχά,** ὄν. γενναιοδωρία, ἐλευθεριότης : — فضیلت ἀρετὴ γενναιοδωρίας· ‖ — اهل **ἔχλι σεχά,** γενναιόδωρος.

سخافت Α. **σεχαφέτ,** ὄν. θ.ἀδυναμία, κουφότης : عقل — κουφότης νοός·‖ — رأی κουφότης γνώμης.

سخانت Α. **σεχανέτ,** ὄν. θ. θερμότης, θέρμανσις, πυράκτωσις μετάλλου: — ماء θερμότης ὕδατος·‖ معدن — πυράκτωσις μετάλλου[μα'ṫέν]· βλ. سخونت.

سخاوت Α. **σεχαβέτ,** ὄν. θ. ταὐτὸ سخا βλ.

سخاوتلی Τ. **σεχαβετ-λί,** ἐπθ. ἐλευθέριος, γενναιόδωρος· βλ. سخی.

سخت Π. **σάχτ,** ἐπθ. σκληρός, τραχύς, δεινός,στιβαρός:— دل καρδία σκληρά·‖— روی πρόσωπον τραχύ·‖— بازوی βραχίων στιβαρός·‖— کی συμφορὰ δεινή.

سخت‌بازو Π. **σὰχτ-ṫαζοῦ,** ἐπθ.ὁ ἔχων ἰσχυρὸν τὸν βραχίονα,στιβαρός.

سخت‌دل Π. **σὰχτ-ṫὶλ,** ἐπθ. σκληροκάρδιος.

سخت‌رو Π. **σὰχτ-ροῦ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ πρόσωπον ὀργίλον, αὐστηρός.

سخت‌کیر Π. **σὰχτ-γκίρ,** ἐπθ. ὁ κρατῶν τι στιβαρῶς.

سخت‌لکام Π. **σὰχτ-λιγκιάμ,** ἐπθ. δυσήνιος [ἵππος].

سختی Π. **σαχτί,** ὄν. σκληρότης, τραχύτης, δεινότης, στιβαρότης.

سختیان Π. **σαχτιγὰν,**ὄν.μαροκῖνον [δέρμα]· § ἐπθ. ὁ ἐκ μαροκίνου.

سختیانجی Τ. **σαχτιγαν-δζί,** ὄν. κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς μαροκίνου.

سختیانی Π.**σαχτιγαν-ί,**ὄν.ταὐτὸ سختیانجی.

سخن Π. **σδχὰν** [ἢ **σδχοὶν** καὶ **σεχοὶν**] ὄν. λόγος, ὁμιλία.

سخن‌آرا Π. **σδχὰν-ἀρά,** ἐπθ. ὁ κοσμῶν τὸν λόγον, εὔγλωττος, ῥήτωρ.

سخن‌پرداز Π. **σδχάν-περṫάζ,** ἐπθ. ὁ τακτοποιῶν τὸν λόγον, εὔγλωττος, ῥήτωρ.

سخن‌چین Π. **σδχαν-τσίν,** ἐπθ. ὁ λόγους συλλέγων, συκοφάντης, κατήγορος.

سخن‌دان Π. **σδχαν-ṫάν,** ἐπθ. ὁ γινώσκων ὅ,τι λέγει,ῥήτωρ, εὔγλωττος.

سخنران Π. **σδχὰν-ράν,** ἐπθ. ὁ ἐλαύνων τὸν λόγον, εὔγλωττος.

سخن‌سنج Π.**σδχὰν-σένδζ,** ἐπθ. ὁ σταθμίζων τὸν λόγον, εὔγλωττος.

سخن‌شناش Π.**σδχὰν-σινάς,** ἐπθ. ὁ γινώσκων τὰς ἀρετὰς τοῦ λόγου, εὔγλωττος.

سخن‌فهم Π. **σδχὰν-φέχμ,** ἐπθ. ὁ τὸν λόγον ἐννοῶν, νοήμων, νουνεχής.

سخن‌کو Π. **σδχὰν-γκιδ,** ἐπθ ὁ λέγων ἢ ἔχων λόγον, ἤτοι εὔγλωττος.

سخنور Π. **σδχὰν-βέρ,** ἐπθ.εὔγλωττος, εὐφραδής.

سخنوری Π. **σδχὰν-βερί,** ὄν. εὐγλωττία.

سخونت Α. **σδχουνέτ,** ὄν. θ. θερμότης: آب — θερμότης ὁσχείου **[ινά]**· ‖ بیت — θερμότης οἴκου **[ṫέϊτ]**· ‖ βλ. سخانت.

سخی Α. **σεχὶ** [ρζ. سخاء] ἐπθ. γενναιόδωρος, ἐλευθέριος: — مرد **μέρṫι σεχί,** ἀνὴρ ἐλευθέριος· § θ. سخیه.

سخیف Α. **σεχίφ** [ἐκ τοῦ سخافت] ἐπθ. ἀδύνατος, κοῦφος [οὐχὶ ἐπὶ ἀνθρώπων]: — عقل νοῦς κοῦφος· § θ. سخیفه: رأی — γνῶμαι κοῦφαι.

سد Α. **σέṫṫ,** ρ. ἀφ. φράξις, κλεῖσις, στούμπωμα, ἔμφραξις : باب — φράξις θύρας·‖ میاه — φράξις ὑδάτων·‖ باب مخاصمه — κλεῖσις τῆς θύρας τῶν ἐχθροπραξιῶν, συμφιλίωσις. ‖ Ρμ. φράττω, κλείω, στουμπόνω, βύω [αἰτ.]·§φραγμός, προπύργιον, πρόσκομμα : سدید — **σέṫṫι σεṫίṫ,**ἰσχυρὸς φραγμός, προπύργιον·‖ چکمك — αἴρω φραγμόν· πρόσκομμα· § [χειρ.] πώμασις, φράξις τῶν παρὰ φύσιν ὀπῶν·§ἄνδηρον,κ.σέτι.

سداب Α. **σεṫάπ,** βλ. سذاب.

سداجت Α. **σεṫαδζέṫ** [ἐκ τοῦ ساذج βλ.] ὄν. θ. ἁπλότης, ἀφέλεια : — قلب ἀφέλεια καρδίας·‖ اداده — ἁπλότης ἐκφράσεως.

سداد Α.**σεṫάṫ,** ὄν.ὀρθότης, εὐθύτης: طریق — ὁδὸς τῆς εὐθύτητος : قول — ὀρθότης τοῦ λόγου **[κάβλ].**

سداد Α.**σεṫάṫ,** ὄν.ὁ ἐμφράττων· § [ἀνατ. χειρ.] ἐπιστόμιον, ἐπίπωμα.

سداسی Α.**σδṫασὶ** [ἐκ τοῦ سدس] ἐπθ. ἑξαμερής· § [γραμ.]ἑξαγράμματος,ρῆμα οὗ τὰ ριζικὰ γράμματα εἶναι ἓξ·§[βοτ.φυσ.ιστ.] : الارجل — **σδṫασίδ-λ-ἐρδζάλ,** ἑξάπους· ‖الازهار — **σδṫασίδ-λ-ἐζχάρ,** ἑξανθής·‖البزور — **σδṫασίδ-λ-ṫσζούρ,**ἑξάσπερμος·‖ التأنیث — **σδṫασίδ-ṫ-ṫε'νίς,** ὁ ἀνήκων εἰς ἑξαγύναιον [κλάσις φυτῶν]·‖ التذکیر — **σδṫασίδ-ṫ-ṫεζκίρ,** ὁ ἀνήκων εἰς ἑξανδρίαν[κλάσις φυτῶν]·‖الوریقات — **σδṫασίδ-λ-δδρεϊκάṫ,** ἑξάφυλλος· § [γεωμ]. — الوجوه **σδṫασίδ-λ-δδζούχ,** ἑξάεδρος· § θηλ. سداسیه.

سداسیت Α. **σδṫασιγέṫ,** ὄν. θ. ἡ κατάστασις τοῦ ἑξαμεροῦς, τοῦ ἑξαγραμμάτου κτλ. βλ. سداسی.

سدب Α.**σεṫέṫ**[κοινῶς سدف **σεṫέφ**· βλ.καὶ صدف] ὄν.ρύτη, πήγανον [φυτ.].

سدبیه Α. **σεṫεπ-ιγέ,** ἐπθ. θ. ρυτοειδῆ [φυτά].

سدره Α. **σιṫρέ,** ὄν. θ. δένδρον ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ φοίνικος τῆς Τραπεζοῦντος [طرزون خرماسی], λωτὸς:سدرة المنتهی **σίṫρετδ-λ-μδντεχά,** δένδρον ἀπαντῶν κατὰ τὴν μουσουλμανικὴν δοξασίαν ἐν τῷ ἑβδόμῳ οὐρανῷ· θέσις ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

سدس Α.**σδṫσὸς** ἢ **σδṫς,**ἀρθ.ἓν ἕκτον: مالك — نی فقرایه وصیت ایلدی **μαλινὶν σδṫσδνὸ φδσκαραγὰ βαδηγὲṫ ἐϊλεṫί,**τὸ ἕκτον τῆς περιουσίας αὐτοῦ διέθετο ὑπὲρ τῶν πτωχῶν.

سدف Α. **σεṫέφ,** βλ. سدب καὶ صدف.

سدکش Π. **σὲṫṫ-κέϛ,** ἐπθ. ὁ φραγμόν,προπύργιον αἴρων:[مانعت جیلوك ἢ] — **σέṫṫ-κέσι μουμανα'ὰṫ** [ἢχαϊλουλέṫ] **ὀλμάκ,** αἴρω φραγμὸν ἀντιστάσεως [ἢ ἐπιπροσθήσεως].

سده Α.**σδṫṫέ,** ὄν.θ. πύλη,οὐδός: — سعادت πύλη εὐδαιμονίας, ἤτοι Κων]πολις· ‖ — سنیه οὐδὸς ὑψηλός,αὐτοκρ. θρόνος [βλ.عتبه]· § ἔμφραξις: — طحالیه ἔμφραξις τῆς σπληνός.

سدید Α. **σεṫίṫ** [ἐκ τοῦ سداد] ἐπθ. ὀρθός, εὐθύς: — رأی γνώμη ὀρθή·‖ فکر — ἰδέα ὀρθή· ‖ شدید اولمیان قول سدید سدید اولمیان

قول شديدن مؤنّردر لغوس **[ἀεπὶὲ]** ὀρθὸς λόγος **[κὰβλ]**εἶναι ἀποτελεσματικώτερος**[μᾶ'εδ-ὸὶρ]** τοῦ μὴ ὀρθοῦ σφοδροῦ λόγου· § ἰσχυρός: — شد فراگیر **[ἀὲὲ]** ἰσχυρός· § θηλ. شديده.

سديد A.**ὀσὲεῖὲ**[ὑποκ. ّشد] ὄν.ἐπίπτυγμα, κάλυμμα σπόρων ὡς τοῦ ἀσπαράγου, σκέπασμα θυλακίου μνίων, βρύων [βοτ.].

سدير A. **σεὲίρ,** ὄν. μέρος ἐξέχον ὡς σοφᾶς ἀνάκλιντρον,κ. μιντέρι· βλ. مندر.

سديك Τ. **σιὲίκ,** βλ. سيديك.

سديه Ιτ.**σέὲιε** [sedia] ὄν.φορεῖον, κ σέδια.

سذاب A. **σεζάπ,** ταὐτὸ سداب **σεὲάπ,** βλ. سدب.

سر Π. **σέρ,** ὄν. κεφαλή, ἄκρα,κορυφή: تا— با **σὲρ τὰ πᾶ,** ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν· ‖زمين—**σὲρ πὲ ζεμίν,** ἡ κεφαλὴ εἰς τὴν γῆν, ἤτοι ὁ προσκυνῶν : زمين عبادت اولق — θέτω τὴν κεφαλήν εἰς τὴν γῆν ὅπως προσευχηθῶ· ‖ در هوا— **σὲρ ὲὲρ χεβά,**ἐρωτόληπτος· § [ἐν συνθέσει = ἀρχι] : طبيب — **σὲρ-ταπίπ,** ἀρχίατρος· ‖ عسكر—**σὲρ-ἀσκέρ,** ἀρχιστράτηγος· ‖ محرر — **σὲρ-μᾶχαρρίρ,** ἀρχισυντάκτης· ‖ — خدمه **σὲρ-χαὲεμέ,** ἀρχικλητήρ·§ بالين—**σέρι πα-λίν,** ἄκρα προσκεφαλαίου·‖ مو — **σέρι μοῦ,** ἡ ἄκρα τριχός, ἐλάχιστον·‖ بن—**σὲρ-ου-πᾶν,** ἡ ἄκρα καὶ ἡ ρίζα, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, ἡ βάσις ὑποθέσεως·‖ نو— **σέρι νέβ,** νέα ἀρχή· ‖ از نو **ἓζ σέρι νέβ,** ἐξ ἀρχῆς, ἐκ νέου·‖ كار— **σέρι κιάρ,** κεφαλὴ τῶν πραγμάτων,ἀρχή,διεύθυνσις: كارده بولمق— εὑρίσκομαι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων, ἤτοι διευθύνω· βλ. سركار· ‖ ويرمك سر—**σὲρ βερίρ σὶρρ βερμέζ,**τὴν κεφαλὴν παραδίδει,τὸ μυστικὸν δὲν προδίδει.

سر A. **σίρρ,** ὄν. μυστικόν, μυστήριον : — افشای διάδοσις μυστικοῦ·‖ طوتمق — ἢ صاقلامق— φυλάττω μυστικόν·‖ اچمق— ἀποκαλύπτω μυστικόν·‖ ايتمك—καθιστῶ ἄφαντον, ἐξαφανίζω·‖ اولمق—,ἢ قدم باصمق—**σιρρλερὲ κα-τὲμ πᾶσμάκ,**γίνομαι ἄφαντος, ἐξαφανίζομαι· ‖ كاتبی —ἰδιαίτερος γραμματεύς, ἐξ ἀπορρήτων· § πλθ. اسرار **ἐσρὰρ** καὶ اسارير **ἐσαρίρ.**

سراً A. **σίρρ-εν,** ἐπρ. μυστικῶς, κρυφίως.

سرا Π. **σερά,** ὄν. ἀνάκτορον, μέγαρον: دو —**τὸ σερά,** δύο κόσμοι [ὁ ἐνεστὼς καὶ ὁ μέλλων]·‖ βλ. سرای.

سرا Π. **σερὰ** [προστ. τοῦ سراييدن **σεραγι-τὲν**=ᾄδειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ᾄδων: — نغمه **ναγμὲ-σερά,** ὁ ᾄδων μέλος, μελῳδῶν·‖ — پرده **περτὲ-σερά,** ὁ ᾄδων σκοποὺς μουσικούς, μουσικός.

سراء A. **σερρά,** ὄν. εὐκολία, εὐπορία, εὐπραγία : و ضرا — **σερρὰ βὸ ζαρρά,** εὐπραγία καὶ δυσπραγία.

سراب A. **σεράπ,** ὄν. ἀντικατοπτρισμός, ἤτοι ἀντανάκλασις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τῆς ἐρήμου οὕτως ὥστε μακρόθεν νὰ νομίζῃ τις ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ ὕδωρ [τ. يوساريق ἢ ايلغيم صالغيم].

سرابيل A. **σεραπὶλ** [πλθ. τοῦ سربال] ὄν. ὑποκάμισα, χιτῶνες : — اكساى **ικσάἀ σεραπίλ,** περιβολὴ ὑποκαμίσων.

سراپا Π.**σέρ-α-πᾶ,**ἐπρ. ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου, καθ'ὁλοκληρίαν: كوزلدر—εἶναι ὡραία καθ'ὁλοκληρίαν·‖مطالعه ايلدم—τὸ βιβλίον ἀνέγνων ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου.

سراپرده Π. **σερὰ-περτέ,** ὄν. σκηνὴ βασιλική· παραπέτασμα μέγα πρὸ τῆς πύλης τοῦ παλατίου, ἢ πρὸ τοῦ γυναικωνίτου· βλ. سرادق.

سراج A. **σιράδ̃ζ,** ὄν. λυχνία, φῶς : — وهاج λυχνία φωτεινή **[βεχχάδ̃ζ].**

سراج A. **σερράδ̃ζ,** κ. **σαρὰδ̃ζ** [ῥζ. سرج] ὄν. ἐφιππιουργός, κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς ἐφιππίων, κεντητὴς ἐπὶ δερμάτων καὶ μαροκίνου.

سراجخانه Π. **σερραδ̃ζ-χανέ,** κ. **σαραδ̃ζ-χανέ,** ὄν. ἐργοστάσιον ἢ κατάστημα ἐφιππίων, κεντητῶν δερμάτων.

سراجلق Τ. **σαραδ̃ζ-λήκ,** ὄν. ἡ τέχνη τοῦ ἐφιππιουργοῦ, ἢ τοῦ κεντητοῦ ἐπὶ δερμάτων.

سراجه Π. **σιραδ̃ζέ,** ὄν. χοιράδες, κ. χελώνια [πθ.]· βλ. صراجه.

سراچه Π. **σερα-τσὲ** [ὑποκ. τοῦ سرا] ὄν. μικρὸν παλάτιον, οἰκίσκος : — دماغ **σερατσέἰ τιμάγ,** οὐρανίσκος.

سراح A. **σεράχ,** ὄν. διάζευξις.

سراحين A. **σεραχίν,** πλθ. τοῦ سرحان βλ.

سرادق A. **σῦρατὴκ** [ἐκ τοῦ سراپرده] ὄν. σκηνή, παραπέτασμα· § ὁ πλθ. سرادقات **σῦρατηκάτ.**

سراری A. **σεραρὶ** [πλθ. τοῦ سرّی **σῦρρι-γὲ**] ὄν. θ. δοῦλαι, παλλακίδες.

سراسر Π. **σέρ-α-σέρ,** ἐπρ. ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο, καθ' ὁλοκληρίαν· βλ. سرتاسر **σὲρ-τὰ-σέρ·** § εἶδος ὑφάσματος μεταξωτοῦ διαχρύσου ἢ διαργύρου.

سراسمه Π. ἢ سراسيمه **σὲρ-ἀσιμὲ** [ἐν τῇ ποιήσει سر آسيمه] ἐπθ. τεθορυβημένος, ἔκπληκτος, ἠλίθιος,κ. χαμένος·βλ.سرسم.

سرافراز Π. **σὲρ-ἐφραζ,** ἐπθ. ὁ ὑψῶν τὴν κεφαλήν, ἔξοχος, διακεκριμένος. ‖ Ρμ. اولق — ἐξέχω, διακρίνομαι· § πλθ. سر افرازان **σὲρ-ἐφραζάν·** ‖ βλ. سرفراز.

سرافرازی Π. **σὲρ-ἐφραζί,** ὄν. διάκρισις, ὑπεροχή.

سرافکنده Π. **σὲρ-ἐφκεντέ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν κεφαλὴν τεταπεινωμένην: — خجالت ὁ ἔχων τεταπεινωμένην τὴν κεφαλὴν ἐξ αἰσχύνης **[χαδ̃ζαλέτ]·** ‖ تأمل—βεβυθισμένος εἰς σκέψεις **[τε'εμμὸλ].**

سراق A. **σῦρρὰκ** [πλθ.τοῦ سارق]ὄν.κλέπται.

سرآمد Π. **σέρ-ἀμέτ,** ἐπθ. ὁ ὑπερέχων τὴν κεφαλήν, ἔξοχος, διακεκριμένος, πρόκριτος· § πλθ. سرآمدان **σὲρ ἀμετάν :** بلده— οἱ πρόκριτοι τῆς πόλεως **[πελτέ].**

سرانجام Π. **σὲρ-ἐνδ̃ζάμ,** ὄν. πάθημα ὅπερ συμβαίνει εἴς τινα καὶ χρησιμεύει εἰς παραδειγματισμόν, περιπέτεια, ἐπεισόδιον· § τέλος.

سرانداز Π. **σὲρ-ἐνταζ,** ἐπθ. ὁ ριψοκινδυνεύων, ἀτρόμητος.

سرانكشت Π.**σὲρ-ἐνγκιδ̃στ,** ὄν.ἄκρον δακτύλου.

سراويل A.**σεραβίλ,**ὄν. ἐσώβρακον· ‖ πλθ. سراويلات **σεραβιλάτ-**βλ. شلوار.

سرآهنك Π. **σὲρ-ἀχένγκ,**ὄν. ἀρχιμουσικός μουσικοῦ θιάσου.

سراى Π. **σεράϊ** κ. **σαράϊ,** ὄν. ἀνάκτορον, μέγαρον : همايون — ἀνάκτορα αὐτοκρατορικὰ [Σουλτανικά]·‖— كروان **κερβὰν-σεράϊ,** ξενών, ἐν ᾧ διαμένουσιν οἱ ὁδοιπόροι, κ. χάνιον·‖ فنا — ὁ κόσμος τῆς φθαρτότητος [φενά]·‖ بقا—ὁ κόσμος τῆς αἰωνιότητος **[πεκά].**

سرايا A. **σεραγιὰ** [πλθ. τοῦ سرّی **σεριγὲ**] ὄν. θ. στρατοί: غالبه ی— **σεραγιάϊ γαλιπέ,** στρατοὶ νικηφόροι.

سرايت A.**σιραγέτ,** ῥ.ἀφ. θ. μετάδοσις νόσου, πυρὸς κτλ. μολυσμός : كلمك ی— μετάδοσις νόσου·‖ ی — آتشك μετάδοσις πυρός·‖ی — قولرانك μετάδοσις χολέρας. ‖ Ρμ. μεταδίδομαι [δοτ.].

سرايدار Π. **σεραϊ-τάρ,**ὄν.ὑπηρέτης ὑπηρετῶν ἐν ταῖς εὐτελεστέραις τῶν ὑπηρεσιῶν μεγάλου οἴκου.

سرائر A. **σεραΐρ** [πλθ. τοῦ سريره] ὄν. θ. μυστήρια, μυστικά: قلبيه — **σεραΐρι καλπιγέ,** μυστήρια τῆς καρδίας.

سرايلى Τ. **σεραϊ-λί,** ἐπθ. αὐλικός, ὁ ἀνήκων εἰς τὸ παλάτιον·§δούλη ὑπηρετήσασα εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἀκολούθως ἀπολυθεῖσα καὶ ἐλευθέρα καταστᾶσα.

سراينده Π. **σεραγεντὲ** [μτχ. τοῦ سراييدن **σεραγιτέν,** ᾄδειν] ᾄδων, ἀοιδός.

سرباز Π.**σὲρ-πάζ,** ἐπθ. ἀτρόμητος, ἀδαής· τολμηρός:—عاشق ἐραστὴς τολμηρός.

سربازى Π. **σερ-παζί,** ὄν.τόλμη, γενναιότης.

سربال A. **σιρπάλ,** ὄν. ὑποκάμισον,χιτών· § πλθ. سرابيل **σεραπίλ.**

سربست Π. **σὲρ-πέστ,** ἐπθ. ἐλεύθερος, ὁ ἄνευ περιορισμῶν, ἀνεξάρτητος: اولمق— تجارت τὸ ἐμπόριον **[τιδ̃ζαρὲτ]**πρέπει νὰ ᾖ ἐλεύθερον· § ὁ μὴ δειλός, ὁ μετὰ παρρησίας ὁμιλῶν,θαρραλέος·‖ ἐπρ. ἐλευθέρως: اوقومق— ἀναγινώσκω ἐλευθέρως, ἀπροσκόπτως.

سربستانه Π.**σερπεστ-ανέ,**ἐπθ. θαρραλέος, ἐλεύθερος [λόγος,πρᾶξις]·§ ἐπρ. ἐλευθέρως, θαρραλέως.

سربسته Π. **σὲρ-πεστέ,** ἐπθ. οὗ ἡ κεφαλὴ δεδεμένη, κεκαλυμμένος, μυστικός: —راز μυστικὸν κεκρυμμένον.

سربستی Π. **σερ-πεστί,** ὄν. ἐλευθερία: • — تجارت ἐλευθερία ἐμπορίου.

سربسر Π. **σὲρ-πὲ-σέρ,** ἐπρ. ἀπ'ἄκρου εἰς ἄκρον[ἀντὶ τοῦ سراسر βλ.]·§ κατ' ἰδίαν.

سربلند Π. **σὲρ-πελέντ,** ἐπθ. ὑψηλός, ἔξοχος, διακεκριμένος: — درخت δένδρον [**τραχύ**] ὑψηλόν· ‖ — خطیب ῥήτωρ[**κατὰ**] ἢ ἱεροκῆρυξ ἔξοχος.

سربها Π. **σὲρ-πεχά,** ὄν. τιμὴ αἵματος, ἣν ὁ φονεὺς ἀποτίει· βλ. دیت.

سرپاش Π. **σὲρ-πάς,** ὄν. ῥόπαλον: —رستم ῥόπαλον τοῦ Ρουστέμ.

سرپدیرمك Τ. **σερπ-τιρ-μέκ,** ρμ. μτδ. ραίνω χρήματα, ραντίζω ὕδωρ κτλ. [αἰτ.].

سرپشدیرمك Τ.**σερπ-ιστιρ-μέκ,**ρμ. μτδ. ραντίζω, ψεκάζω κ. ψηχαλίζω·§ δίδω ὀλίγον κατ' ὀλίγον χρήματα ἀπέναντι τοῦ χρέους πρὸς τοὺς πιστωτὰς [αἰτ.].

سرپکین Τ. **σερπκὶν** [ἐκ τοῦ سرپمك] ὄν. χιὼν ἀνάμικτος βροχῇ· βλ. καὶ سپکن.

سرپلمك Τ. **σερπ-ιλ-μέκ,** ρμ. πθ. καὶ οὐδ. ραίνομαι, ραντίζομαι: یورکه —صو ραίνεται ὕδωρ εἰς τὴν καρδίαν [**γιὸρεγὲ**] ἀγάλλομαι, χαίρω· § ῥίπτομαι καὶ ἐξαπλοῦμαι, ὡς ὁ κεκοπιακὼς ἐπὶ ἀνακλίντρου·§αὐξάνομαι, ἀναπτύσσομαι σωματικῶς [ἐπὶ παίδων].

سرپمك Τ. **σερπ-μέκ,** ρμ. μτδ. ραίνω, ραντίζω, σκορπίζω [δοτ. αἰτ.]: یوزه —صو ραντίζω ὕδωρ εἰς τὸ πρόσωπον·‖قوشاره —ریرم ραίνω,δίδω τροφὴν[**γὲμ**]εἰς τὰ πτηνά ‖یاره —ραίνω χρήματα·‖سرپیور کوله آی ضیای حزینی ایدی ἡ σελήνη ἔρραινε τὸ πένθιμον φῶς της εἰς τὴν λίμνην·§ [οὐδ.] ραίνομαι, ραντίζομαι: —یاغمور ψεκάζω, ψηχαλίζω·‖— قیر صقاله σπείρονται λευκαὶ τρίχες εἰς τὴν γενειάδα, ἤτοι ἀρχίζει νὰ λευκαίνηται ἡ γενειάς·§ اك سرپن **ἐτὲκ σερπέν,**ὁ ἀφίνων τὰ κράσπεδά του νὰ κρέμανται, ἀκατάστατος.

سرپه Τ. **σερπ-μὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. ραντισμός·§ὄν. στίγματα, ποικίλματα, κλαδιὰ ὑφασμάτων ἐσπαρμένα τυχαίως καὶ ἄνευ τάξεως·κηλίδες ἐσπαρμέναι ὡς σταγόνες· ἐξανθήματα διεσπαρμένα.

سرپنجه Π. **σὲρ-πενζέ,** ἐπθ. ὁ ἔχων δύναμιν εἰς τὸν βραχίονα, στιβαρός, ρωμαλέος· § ἀφ. سرپنجکی **σὲρ-πενζεγκί.**

سرپندی Τ. **σερπινδὶ** [ἐκ τοῦ سرپمك] ὄν. ραντισμός· σταγόνες ὑγροῦ ραντιζόμεναι: —ی یاغمور ψεκάς, ψηχάλα·§ὑπόλοιπον πράγματός τινος συνιστάμενον ἐκ μικρῶν τεμαχίων, ψιχίων· ὑπόλοιπον ἀσήμαντον·‖ بر —سنه اوغرامق ὑφίσταμαι τὴν ζημίαν πράγματός τινος.

سرپوش Π. **σὲρ-ποῦς,** ὄν. κάλυμμα κεφαλῆς οἱονδήποτε.

سرت Τ. **σέρτ,** ἐπθ. σκληρός, τραχύς, δυνατός, σφοδρός, δριμύς, ὀρμητικός, ἀπότομος, ἄκαμπτος: —تیور σίδηρος σκληρός·‖توتون — σφοδρὸς καπνός [**σέρτικος**]·‖ دکز — ἢ روزکار —θάλασσα ἢ ἄνεμος σφοδρός·‖ سرکه —δριμὺ ὄξος·‖آت — باشی ἵππος δυσήνιος [οὗ ἡ κεφαλὴ δυνατή]·‖βλ. سرد.

سرتاپا Π. **σὲρ-τά-πᾶ,** ἐπρ. ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν· βλ. سر.

سرتاج Π. **σὲρ-τάζ,** ὄν. διάδημα κορωνίς· § πρόσωπον λίαν ἔξοχον, σεβάσμιον

سرتاسر Π. **σέρ-τὰ-σέρ,** ἐπρ. ἀπ'ἄκρου εἰς ἄκρον,καθ'ὁλοκληρίαν· βλ. سراسر.

سرتجه Τ. **σερτ-τζέ,** ἐπθ. ἀρκετὰ ἢ ὀλίγον σκληρός, τραχύς, σφοδρός, δριμύς· § ἐπρ. σκληρῶς, τραχέως κτλ.

سرتسر Π. **σὲρ-τὲ-σέρ,** ταὐτὸ سرتاسر βλ.

سرتلشدیرمك Τ. **σερτ-λεσὲτιρμέκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ σκληρόν, τραχύν, σφοδρὸν κτλ. βλ. سرت [αἰτ.].

سرتلشمك Τ **σερτ-λεσμέκ,** ρμ. οὐδ. καθίσταμαι σκληρός, τραχύς, δυνατός, σφοδρὸς κτλ. βλ. سرت.

سرتلك Τ. **σερτ-λίκ,** ὄν. σκληρότης, τραχύτης, σφοδρότης, δριμύτης κτλ. βλ. سرت.

سرتلمك Τ. **σερτ-λεμμέκ,** ρμ. οὐδ. ταὐτὸ سرتلشمك.

سرتیز Π. **σὲρ-τίζ,** ἐπθ. οὗ ἡ ἄκρα ὀξεῖα, ὀξύς, κοπτερός.

سرج Α.**σέρδζ,** ὄν. ἐφίππιον·§ —[ανατ.] ἐφίππιον, ἤτοι μέρος τοῦ σφηνοειδοῦς ὀστοῦ· § πλθ. سروج **σὸρούδζ.**

سرچشمه Π. **σὲρ-τσεσμέ,** ὄν. πηγὴ ὕδατος.

سرچه Τ. **σὸρτσέ,** ὄν. στρουθίον, κ. σπουργίτης: کبی بر داله طورماز — ὡς στρουθίον δὲν ἵσταται ἐπὶ ἑνὸς κλώνου [ἐπὶ ἀνθρώπου ἀστάτου]·‖پارمغی—ὁ μικρὸς δάκτυλος, ὠτίτης·‖βλ. طورغو.

سرچه **σιρτσέ,** βλ. صرچه.

سرحان Α. **σιρχάν,** ὄν. λύκος· § ὁ πλθ. سراحین **σεραχίν.**

سرحد Π. **σὲρ-χάτ,** ὄν. μεθόριος γραμμή, σύνορον, τὸ μέρος ἔνθα ἑνοῦνται τὰ ὅρια δύο ὁμόρων κρατῶν.

سرحددار Π. **σερχὰτ-τάρ,** ὄν. φύλαξ τῆς μεθορίου γραμμῆς· τ. سرحدلی.

سرحدلق Τ. **σερχατ-λήκ,** ὄν. ὑπόδημα ἔχον πλαγίως τὰς πόρπας.

سرحدلی Τ. **σερχατ-λῆ,** ὄν. ταὐτὸ سرحد دار βλ.

سرخ Τ. **σὸρχ,** ἐπθ. ἐρυθρός: —روی πρόσωπον ἐρυθρόν·§ ὄν. μελάνη ἐρυθρά· §—**σὸρχ-σέρ,** ταὐτὸ باش قزل **κιζὶλ-τάς,** βλ.

سرخسی Α. **σὸρχισί,** ὄν. πτέρις [φυτ.]· τ. اکرلی βλ.

سرخواب Π. **σὲρ-χάτ,** ὄν. ὁ πρῶτος μετὰ τὴν κατάκλισιν ὕπνος.

سرخوش Π. **σὲρ-χὸς** κ. **σαρχός,** ὄν. οἰνόφλυξ,μεμεθυσμένος: دن دلی— ἀπὸ τοῦ οἰνόφλυγος καὶ ὁ παράφρων بیله قورقار φοβεῖται [πρμ. δηλοῦσα ὅτι ὁ οἰνόφλυξ εἶναι χειρων καὶ τοῦ παράφρονος].

سرخوشلق Τ.**σαρχοσ-λούκ,** ὄν. οἰνοφλυγία, μέθη.

سرخی Π. **σὸρχ-ί,** ὄν. ἐρυθρότης.

سررشته Π. **σὲρ - ριστέ,** ὄν. ἄκρα νήματος, λαβή,ἀφετηρία χρησιμεύουσα πρὸς

سرخیل Π. **σὲρ - χαΐλ,** ὄν. ἀρχηγὸς ἴλης ἱππικοῦ ἢ συνοδείας: ادا — ἀρχηγὸς τῶν φιλολόγων [**ὸτεπά**].

سرد Α.**σέρτ,**ρ.ἀφ.ἔκθεσις λόγου, ἐπιχειρημάτων, ἀφήγησις τακτική: —مطالعات ἔκθεσις σκέψεων [**μὸταλα'άτ**]·‖—براهین ἔκθεσις ἀποδείξεων[**περαχίν**]·‖ —دلائل ἔκθεσις ἐπιχειρημάτων [**τελαΐλ**]·‖ —دعوی ἔκθεσις ἀγωγῆς [**τα'βά**].‖Ρμ.ἐκτίθημι[αἰτ.]: —کلام ὁμιλῶ, ἀγορεύω.

سرد Π.**σέρτ,**ἐπθ.ψυχρὸς[ἀντίθ.گرم **γκέρμ,** βλ.]:—هوای ψυχρὸς καιρός·‖—ادای **ἐτὰῖ σέρτ,** συμπεριφορὰ ἢ τρόπος ψυχρός· § σκληρός· βλ. سرت **σέρτ.**

سرداب Π. **σὲρτ-âπ** καὶ سردابه **σὲρτ-άπέ,** ὄν. ὑπόγειον, δωμάτιον ὑπὸ τὴν γῆν, δροσερόν.

سردار Π. **σὲρ-τάρ,** ὄν. ἀρχηγός, στρατηγός: —اکرم **σερτάρι ἐκρέμ,** στρατάρχης, ἀρχιστράτηγος·‖ —ی قیر **κὶρ σερτάρί,** ἀγροφύλαξ καταδιώκων τοὺς λῃστὰς ἔξω τῶν πόλεων· ἀρχηγὸς τῶν ἀγροφυλάκων.

سردارلق Τ. **σερτάρ-λήκ,** ὄν. τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατηγοῦ, στρατηγία·‖قیر —ی τὸ ἔργον τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἀγροφυλάκων.

سرداری Π. **σερτάρ-ί,** ὄν. τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατηγοῦ, στρατηγία· § ἐπθ. στρατηγικός.

سرداش Τ. **σιρτάς,** ὄν. μυστικοσύμβουλος, ἔμπιστος, ἐπιστήθιος.

سرداشلق Τ. **σιρτασ-λήκ,**ὄν. ἐμπιστοσύνη,ἐπιστηθιότης,στενὴ σχέσις.

سردفتر Π. **σὲρ-τεφτέρ,** ὄν. τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ καταστίχου ὑπάρχον· § πρωταίτιος.

سردی Π. **σερτ-ί,** ὄν. ψυχρότης· § σκληρότης.

سردیرمك Τ. **σερ-τιρ-μέκ,** ρμ, διαμ.βάλλω τινά ν' ἀπλώσῃ τι χαμαὶ ἢ ροῦχα κλπ. βλ. سرمك [δοτ. αἰτ.].

سرر Α. **σὸρρ,** πλθ. τοῦ سریر **σερίρ,** βλ.

ἀνακάλυψιν ἢ ἀπόδειξιν πράγματος, μῖτος· § ἀφορμή, πρόφασις: كرمك—وِيرمك—δίδω ἀφορμήν.

سرزده Π. **σὲρ-ζεττέ,** ἐπθ. ὁ προσβάλλων κεφαλήν, προκύπτων, συμβαίνων: ,— ظهور اولق **σερζεττέῖ ζȳχοὺρ ὀλμάκ,** συμβαίνω [ἐπὶ γεγονότων ἀπροσδοκήτων].

سرزنش Π. **σὲρ-ζενίς,** ὄν. ἐπιτίμησις, μομφή, προσβολὴ [κτύπημα κατὰ κεφαλῆς].

سرسام Π. **σὲρ-σάμ,** ὄν. ἀσθένεια τοῦ ἐγκεφάλου καθιστῶσα τὸν ἄνθρωπον ἠλίθιον· § ἠλίθιος· βλ. سرسم.

سرسری Π. **σερ-σερί,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐργασίας τῇδε κἀκεῖσε περιφερόμενος, ἀλήτης, τυχοδιώκτης, πλάνης, περιπλανώμενος: كزمك — περιφέρομαι ὡς τυχοδιώκτης, ἀλητεύω, περιπλανῶμαι· § λόγος μάταιος, ἀνωφελής.

سرسریانه Π. **σερσερι-ανέ,** ἐπθ. τυχοδιωκτικός: ـِ حیات βίος τυχοδιωκτικός· §ἐπρ. τυχοδιωκτικῶς: كزمك ἢ طولاشمق — περιφέρομαι τυχοδιωκτικῶς.

سرسریلك Τ. **σερσερι-λίκ,** ὄν. τυχοδιωκτική, ἀλητεία.

سرسم Τ. **σερσέμ**[ἐκ τοῦ سرسام]ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων τὸν νοῦν ἐν τῇ κεφαλῇ, παραζαλισμένος, τεθορυβημένος, χαμένος, μωρός.

سرسملك Τ. **σερσεμ-λίκ,** ὄν. ζάλη, παραζάλη, ταραχή, μωρία.

سرسملهمك Τ. **σερσεμ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. παραζαλίζομαι, τὰ χάνω, θορυβοῦμαι, μωραίνομαι.

سرشار Π. **σὲρ-σάρ,** ἐπθ. πλήρης μέχρι στεφάνης, ὑπερεκχειλίζων: ساغرِ **σαγὰρι σὲρ-σάρ,** ποτήριον πλῆρες μέχρι στεφάνης· ‖ — مست ـِ **μέστι σερ σάρ,** μεμεθυσμένος εἰς ἄκρον, ὑπερφίαλος· § ἀφ. سرشاری **σερσαρί.**

سرشت Π. **σιρίστ,** ὄν. φυσικόν, ἦθος, χαρακτήρ: خوبِ—**σιρίστι χόπ,** καλὸν ἦθος· ‖— خوب **χὸπ-σιρίστ,** ὁ καλῶν ἠθῶν.

سرشته Π. **σιρισ-τὲ** [μτχ. τοῦ سرشتن **σιρισ-τὲν**=ζυμῶ] ἐζυμωμένος.

سرشك Π. **σιρίσκ,** ὄν. δάκρυ.

سرطاق Π. **σερτάκ,** ὄν. ἐξώστης, ἀνώγαιον, κ. ταράτσα.

سرطان Α. **σερετάν,** ὄν. καρκίνος· §τὸ ζῴδιον τοῦ Καρκίνου [ἀστρ.]: مدار ـِ τροπικὸς **[μεσὰρ]** τοῦ καρκίνου· § καρκίνος [νόσ.]: بلغوم ـِ καρκίνος τοῦ φάρυγγος **[σελ'ούμ]**· فم ـِ καρκίνος τοῦ στόματος **[φέμμ]**· ‖ قلب ـِ καρκίνος τῆς καρδίας **[κάλπ].**

سرطانی Α. **σερεταν-ί,** θ. سرطانیه **σερετανιγὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. καρκινώδης.

سرعت Α. **σὲρ'άτ,** ὄν. θ. ταχύτης, σπουδή: له — **σὲρ'ατ-λε,** ἐν σπουδῇ, ταχέως· ‖ حرکت ـِ ταχύτης κινήσεως, ἐνεργείας· ‖ سیر ـِ ταχύτης κινήσεως **[σεῖρ]** πλοίου κτλ. ‖ انتقال ـِ ταχύτης ἀντιλήψεως **[ιντικάλ],** ἀγχίνοια· ‖ افعال ـِ τὸ εὐκόλως δυσαρεστεῖσθαι, εὐερέθιστον **[ινφὶ'αλ]**· ‖ التزام ـِ **ιλτιζάμι σὲρ'ατ ετμέκ,** ἐπιδιώκω τι μετὰ σπουδῆς, σπεύδω.

سرعتلی Τ. **σὲρ'ατ-λῆ,** ἐπθ. ταχύς, ἐσπευσμένος: آدم —βῆμα ταχύ [στρατ.].

سرعسکر Π. **σὲρ-ἀσκέρ,** ὄν. ἀρχιστράτηγος· ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν [ἐν Τουρκίᾳ]: قپوسی — ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν, Σερασκεράτον· βλ. سرعسکری.

سرعسکرلك Τ. **σερασκερ-λίκ,** ὄν. ἀρχιστρατηγία, τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν.

سرعسکری Π. **σερασκερ-ί,** ἐπθ. ἀρχιστρατηγικός, ὁ ἀνήκων τῷ ὑπουργῷ τῶν στρατιωτικῶν: باب ـِ, باب والای ἢ **—πάπι βαλάϊ σερασκερί,** ὑψηλὴ πύλη τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν, ἤτοι ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν, κ. Σερασκεράτον.

سرغوج **σοργούτς,** βλ. صورغوج.

سرف Α. **σερέφ,** ὄν. σπατάλη, διασπάθησις: خلق تلف و—دن منع ایتمك **χαλκῆ τελὲφ οὐ σερεφτὲν μὲν' ετμέκ,** ἐμποδίζω τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς σπατάλης καὶ διασπαθήσεως· ‖ — لا یحب فی السرف **λά χαῖρ φὶ-σ-σερέφ,** οὐ καλὸν ἐν τῇ σπατάλῃ.

سرفراز Π. **σὲρ-φιράζ,** ἐπθ. ἀντὶ سرافراز **σὲρ-ἐφράζ,** βλ. λ. καὶ افراز.

سرفرازی Π. **σερ-φιραζί,** ὄν. ἀντὶ سرافرازی **σὲρ-ἐφραζί,** βλ. λ. καὶ افرازی.

سرفرو Π. **σὲρ-φȳρού,** ὄν. ταπείνωσις [ἡ κεφαλὴ κάτω]· ἐν χρήσει πάντοτε ρηματικῶς, ἤτοι ὁμοῦ μετὰ τῶν ρημάτων ایتمك ἢ ایلمك ἢ قیلمق ταπεινοῦμαι, ὑποκύπτω [δοτ.]: ایتدك — ادانی یه δὲν ὑπεκύψαμεν εἰς τοὺς ταπεινοὺς **[ἐτανί]**· ‖ برده — **σερφȳρού-πȳρτέ,** ὁ κλίνων τὴν κεφαλὴν κάτω· βλ. برده.

سرفه Α. **σȳρφέ,** ὄν. θ. κάμπη [τ. طرطیل].

سرفه Π. **σȳρφέ,** ὄν. βήξ.

سرقت Α. **σιρκάτ,** ρ. ἀφ. θ. κλοπή: ـِ کتاب κλοπὴ βιβλίου ‖ نقود ـِ κλοπὴ χρημάτων. ‖ Ρμ. κλέπτω [αἰτ.]: — کلیسا اموالی ایلدی ἔκλεψε τὰ χρήματα τῆς ἐκκλησίας.

سرقه Α. **σερεκὰ** [πλθ. τοῦ سارق] ὄν. κλέπται.

سرکاتب Π. **σὶρ-κιατίπ** [ἐκ τοῦ سر **σὶρρ**] ὄν. ἰδιαίτερος γραμματεύς, ἐξ ἀπορρήτων, γραμματεὺς πρεσβείας κτλ.

سرکار Π. **σὲρ-κιάρ,** ὄν. ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων, ὁ διευθύνων· βλ. سر.

سرکذشت Π. **σὲρ-γκιȳζέστ,** ὄν. ὅ,τι ἔρχεται εἰς τὴν κεφαλήν, περιπέτεια, γεγονός: ی اوزوندر ـِ پدرکك αἱ περιπέτειαι τοῦ πατρὸς ὑμῶν εἶναι διεξοδικαί· ‖ ی سویلمك ـِ **σεργκιȳζεστιμὶ σὸϊλεμέκ,** λέγω τὰς περιπετείας μου.

سرکران Π. **σὲρ-γκιράν,** ἐπθ. ὁ ἔχων βαρεῖαν τὴν κεφαλὴν ἕνεκα μέθης ἢ ἀϋπνίας.

سرکردان Π. **σὲρ-γκερτάν,** ἐπθ. οὗ ἡ κεφαλὴ στρέφεται, ζαλισμένος, σκοτοδινιῶν, ὁ εἰς ἀμηχανίαν περιελθών.

سرکرده Π. **σὲρ-κερτέ,** ὄν. ἀρχηγὸς [ἰδίᾳ ἐπὶ ἀτάκτου στρατοῦ ἢ ληστῶν καὶ τῶν τοιούτων]: اشقیا ـِ — **σὲρ-κερτέϊ ἐσκιγιά,** λῃσταρχος· §πλθ. سرکردکان **σερκερτεγκιάν.**

سرکرم Π. **σὲρ-γκέρμ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν κεφαλὴν θερμὴν ἐξ οἰνοποσίας, ὁ ἐν καταστάσει μέθης.

سرکش Π. **σὲρ-κές,** ἐπθ. ὁ αἴρων τὴν κεφαλήν, ἤτοι ἀπειθής, σκληροτράχηλος, ἄτακτος, ἀποστάτης: اسب ـِ ἵππος **[ἔσπ]** δυσήνιος· ‖ آدم — ἄνθρωπος ἀπειθής.

سرکشانه Π. **σερκεσ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἀπειθεῖ, ἀτάκτῳ, σκληροτραχήλῳ, ἀπειθὴς [ἐπὶ πράξεων, λόγων]: حرکت ـِ κίνημα ἀπειθές· § ἐπρ. ἀπειθῶς, ἀτάκτως.

سرکشته Π. **σὲρ-γκεστέ,** ἐπθ. οὗ ἡ κεφαλὴ στρέφεται, σκοτοδινιῶν, ζαλισμένος, ὁ εἰς ἀμηχανίαν περιελθὼν [ταὐτὸ سرکردان]: عاشق ـِ ἐραστὴς **[ἀσὴκ]** εἰς ἀμηχανίαν περιελθών· ‖ کشتی ـِ πλοῖον **[κεστὶ]** κλυδωνιζόμενον· § πλθ. سرکشتکان **σὲρ-γκεσταγκιάν.**

سرکشلك Τ. **σερκεσ-λίκ,** ὄν. ἀπείθεια, ἀποστασία. ‖ Ρμ. ایتمك—ἀπειθῶ, ἀποστατῶ.

سرکشی Π. **σερκεσ-ί,** ὄν. ταὐτὸ προηγ.

سرکله Τ. **σεργκελέ,** ὄν. ψύλλιον [φυτ.].

سرکنجبین Α. **σιρκενδζȳπ-σὶν** [ἐκ τοῦ π. سرکنکبین] ὄν. ὀξύμελι, κρᾶμα ὄξους καὶ μέλιτος, εἰς ὃ οἱ Πέρσαι ἐμβάπτοντες τὰ φύλλα τοῦ θρίδακος τρώγουσι.

سرکنجبینلی Τ. **σιρκενδζȳπ-σὶν-λί,** ἐπθ. ταὐτὸ ἑπομένῳ.

سرکنجبینی Α. **σιρκενδζȳπ-σὶν-ί,** ἐπθ. ὁ περιέχων ὀξύμελι, ὁ ἐκ κράματος ὄξους καὶ μέλιτος· § θ. سرکنجبینیه.

سرکنکبین Π. **σιρκενγκιȳπ-σὶν,** ὄν. ταὐτὸ سرکنجبین.

سرکه Π. **σιρκέ,** ὄν. ὄξος: قابنه ضرر—کسکین **κεσκὶν σιρκὲ καπνὰ ζαράρ,** τὸ δριμὺ ὄξος [εἶναι] ζημία εἰς τὸ σκεῦός του [πρμ. ἐπὶ ἀνθρώπων ὀργίλων]: بالدن — بادهوا طاتلیدر τὸ δωρεὰν **[πεσαβᾶ]** ὄξος εἶναι γλυκύτερον τοῦ μέλιτος [πρμ.]· ‖ کل—سی **γκιȳλ σιρκεσί,** τριανταφυλλόξειδον, ὀξυρρόδινον· ‖ قورشون—سی ὀξικὸς μόλυβδος.

سرکه **σιρκέ,** βλ. سیرکه.

سرکه‌جی Τ. **σιρκε-ȳζί,** ὄν. ὀξοπώλης· §ὄν. συνοικίας ἐν Κων]πόλει.

سرکه‌فروش Π. **σιρκε-φȳρουσ,** ὄν. ὀξοπώλης· § σκυθρωπός.

سرکه‌فروشی Π. **σιρκε-φȳρουσί,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ ὀξοπώλου, ὀξοπωλική· § σκυθρωπότης.

سرکه‌لی Τ. **σιρκελ-ί,** ἐπθ. ὀξωτός, ὁ περιέχων ὄξος.

سرکی Τ. **σεργκὶ** [ἐκ τοῦ كەرس]ὄν.πᾶν ὅ,τι ἐκτείνεται,ἐξαπλοῦται χαμαί,ὡς τάπης,ψίαθος κτλ. § μέρος ἐργαστηρίου ἔνθα ἐκτίθενται τὰ πρὸς πώλησιν· § παράπηγμα ἐν ἀγορᾷ,ἐν πλατείᾳ, ἔνθα ἐκτίθενται πρὸς πώλησιν ὀπῶραι διάφοροι, ὡς ὑδροπέπονες κτλ.§ ἔκθεσις βιομηχανική, γεωργική κτλ. : سی — ویانه ἔκθεσις τῆς Βιέννης· § γραμμάτιον ταμιακόν, ἤτοι δημοσίου ταμείου ἐξοφλητέον.

سرکین Τ.**σεργκὶν** [ἐκ τοῦ كەرس] ἐπθ.ἐξηπλωμένος·§ ἀσθενής, κλινήρης: — ویرمك εἶμαι κλινήρης.

سرکین Π. **σεργκίν,** ὄν. κόπρος.

سرلمك Τ. **σερ-ιλ-μέκ,** ρμ. πθ. καὶ οὐδ. ἐκτείνομαι, ἐξαπλοῦμαι, στρώνομαι [δοτ.]: —یاغه ἐξαπλοῦμαι εἰς τὴν κλίνην, ἤτοι πίπτω εἰς τὴν κλίνην,ἀσθενῶ·‖یره سریلمش ἐξηπλωμένος κατὰ γῆς·§ἁπλόνομαι ἐπὶ ἀσπροροῦχων κτλ. βλ. سرمك .

سرلوحه Π. **σὲρ-λεβχά,** ὄν. τίτλος ἄρθρου ἐφημερίδος κτλ. ἐπιγραφή·§διεύθυνσις ἐν τηλεγραφήματι κτλ [γλ. آدرس adresse]:—مقاوله‌لی διεύθυνσις συνθηματική.

سرم A. **σὅρμ,** ὄν. τὸ εὐθὺ ἔντερον: التهاب — **ἰλτιχάπι σὅρμ,** φλόγωσις τοῦ εὐθέος ἐντέρου·‖— قنق κήλη τοῦ εὐθέος ἐντέρου· βλ. **μσὅτεκήμ.**

سرما Π. **σερμά,**ὄν. χειμών:—شدت **σιττέτι σερμά,**σφοδρότης τοῦ χειμῶνος.

سرمایه Π. **σερ-μαγέ,** ὄν. κεφάλαιον : — وضع — تاجر κεφάλαιον ἐμπόρου· ‖— ایکی یه καταθέτω κεφάλαιον·‖— قومق یوکلتمك τὰ φορτόνω εἰς τὴν γαλῆν [εἰς τὸν πετεινὸν],ἤτοιπτωχεύω,χάνω τὰ κεφάλαια·§ἡ ἀρχικὴ ἀξία ἐμπορεύματος,κ. κόστος· § ἀφορμή, κεφάλαιον: بحث ومقال —**σερμαγέϊ πὰχς οὐ μεκάλ,** ἀφορμὴ λόγου καὶ πραγματείας· § γνῶσις κεκτημένη, πληροφορία.

سرمایه‌دار Π. **σερμαγε-τάρ,** ἐπθ. κεφαλαιοῦχος· § πλθ. سرمایه‌داران .

سرمد A. **σερμὲτ** καὶ سرمدی **σερμετί,**ἐπθ. ἰώνιος, διαρκής: سرمدی عمر βίος [ὄμρ]αἰώνιος,ἀθανασία·§θ. سرمدیه :— حیات ζωὴ αἰωνία, ἀθανασία·‖— سعادت αἰωνία εὐτυχία.

سرمست Π.**σὲρ-μέστ,** ἐπθ. μεμεθυσμένος: عشق بادهٔ — μεμεθυσμένος ὑπὸ τοῦ οἴνου τοῦ ἔρωτος[πατέϊ ἤσκ]·‖— صفا ایتمك μεθύω τινὰ διὰ τῆς ἡδονῆς **[σαφά].**

سرمستی Π. **σερμεστ-ί,** ὄν. μέθη.

سرمشق Π. **σὲρ-μέσκ,**ὄν. ὑπόδειγμα καλλιγραφίας,πρότυπον:—بر اثر عالی ایدنمك λαμβάνω ὡς πρότυπον ἔξοχόν τι πόνημα.

سرمك Τ. **σερμέκ,** ρμ. μτδ. ἁπλόνω ἐνδύματα, ἐκτείνω, ἐξαπλῶ, στρώνω κατὰ γῆς τάπητα, ψίαθον, τραπεζομάνδηλον κτλ. [αἰτ.]: — چاشیر ἁπλόνω ἀσπρόρρουχα ὅπως ξηρανθῶσι· ‖ — خربطه‌یی ماصه اوزرینه ἐξαπλόνω τὸν χάρτην ἐπὶ τῆς τραπέζης·‖ دوکه — بر آدمك لشی δέρων πολὺ **[τόβὲ τόβὲ]** ἐξαπλῶ κατὰ γῆς τὸ πτῶμά τινος **[λεόινὶ],** φονεύω· ‖ — ایپه اون ἁπλόνω ἄλευρον **[οὕν]** εἰς τὸ σχοινί, προβάλλω ματαίας προφάσεις, δικαιολογίας.

سرمو Π. **σὲρ-μοῦ,** ὄν. ἄκρα τριχός· §ἐπρ. ἐλάχιστον, ποσῶς: انحراف ایتمك — ποσῶς δὲν παρεκκλίνω.

سرمه Τ. **σερμὲ** [ἐκ τοῦ سرمك] ὄν. ἀπαρ. ἐξάπλωσις κτλ. βλ. سرمك .

سرمه **σίρμα,** βλ. صرمه ἢ صیرمه.

سرمه Π. **σὅρμέ,** ὄν. βαφὴ τῶν βλεφαρίδων καὶ ὀφρύων, κολλύριον: — کوزدن قاپار **σὅρμεγὶ γκιόζτὲν καπάρ,**ἁρπάζει τὸ κολλύριον ἀπὸ τὸν ὀφθαλμόν,ἤτοι κλέπτης ἐπιτήδειος· βλ. καὶ سورمه.

سرمه‌دان Π. **σὅρμε-τάν,** ὄν. κυτίον περιέχον βαφὴν διὰ τὰς βλεφαρίδας καὶ τὰς ὀφρῦς.

سرمی A. **σὅρμ-ί,** ὁ ἀνήκων εἰς τὸ εὐθὺ ἔντερον.

سرن Τ. **σερὲν** [ἐκ τοῦ سرمك] ὄν. κεραία ἱστοῦ, κ. ἀντέννα.

سرنا Π. **σὅρνά,** ὄν. αὐλός· βλ. زورنا.

سرنازن Π. **σὅρνὰ-ζέν,** ὄν. αὐλητής.

سرنامه Π. **σὲρ-ναμέ,** ὄν. τίτλος, ἐπιγραφή· βλ. سرلوحه .

سرنکون Π. **σὲρ-νιγκιὅν,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, ἀνατετραμμένος, δυστυχής, ὁ ἐν παρακμῇ.

سرنوشت Π. **σὲρ-νσβίστ,**ὄν. ὅ,τι εἶναι γεγραμμένον εἰς τὴν κεφαλήν, τύχη, πεπρωμένον: ازلی قابل تغییر دکلدر — **σερνσβίστι ἐζελὶ καπίλι ταγγὶρ τεγίλτιρ,** ἀδύνατον μεταβαλεῖν τὸ προαιωνίως πεπρωμένον.

سرو Π. **σέρὅ,** ὄν. κυπάρισσος· § μτφ: — آزاده κυπάρισσος ἐλευθέρα [**ἀζατέ**], ἢ روان — κυπάρισσος περιπατοῦσα [**ρεβάν**], ἢ سرافراز — κυπάρισσος ὑψικάρηνος [**σὲρ-ἐφράζ**],ἢ سی—κυπάρισσος ἡ εὐθυτενής[**σεχί**[, ἢ ناز—κυπάρισσος κομψή[**νάζ**], ἢ اندام—**σὲρὅ-ἐντάμ,** ἀναστήματος κυπαρίσσου[ἐπὶ κόρης ἢ γυναικὸς ἐχούσης ὡραῖον καὶ ὑψηλὸν ἀνάστημα]· ‖βλ. سروی.

سروج A. **σὅροὶδζ** [πλθ. τοῦ سرج **σὲρὅζ**] ὄν. ἐφίππια.

سرود Π. **σὅρούτ,** ὄν. ᾄσμα :حزین — ᾄσμα πένθιμον [**χαζίν**]· ‖ دلسوز — ᾄσμα συγκινητικόν [**τὶλ-σοὶζ**].

سرور Π. **σερ-βέρ,** ὄν. ἀρχηγός λαοῦ, φυλῆς : کائنات — ἀρχηγὸς τοῦ παντός [**κιαϊνάτ**], ἢ انبیا — ἀρχηγὸς τῶν προφητῶν [**ἐνπιγιά**], ἤτοι ὁ Μωάμεθ·§ ὄν. κ. Σερβέρ.

سرور Τ. **σὅρούρ,** ὄν. κιννάβαρι, ὀξείδιον ὑδραργύρου : — آق φάρμακον διὰ τὴν κεφαλήν.

سرور A. **σὅρούρ,** ὄν. χαρά: و شادمانی — **σὅρούρ-ου-σατμανί,** ἢ و حبور — **σὅροὶρ-ου-χὅπούρ,** χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις·‖— حصور **σὅρούρι νὰ μαχσούρ,** ἄπειρος χαρά.

سروری Π. **σερβερ-ί,** ὄν. ἀρχηγία.

سروستان Π. **σερβ-ιστάν,** ὄν. κυπαρισσών.

سروش Π. **σὅρούζ,** ὄν. ἄγγελος : — نزول κατάβασις ἀγγέλου.

سروم Λτ. [serum] ὄν. ὀρρός γάλακτος, αἵματος κτλ. : ی — قوش پالازی **κοὶζ παλαζῆ σερουμί,** ὀρρὸς πρὸς θεραπείαν τῆς διψθερίτιδος· ‖ βλ. مصل **μάσλ.**

سروی Τ. **σέρβι** κ. **σέλβι** [ἐκ τοῦ π. سرو **σὲρβ**] κυπάρισσος : تخته‌سی — ξύλον κυπαρίσσου·‖ قوزالاغی — κυπαρισσόμηλον·‖— یولو ὁ ἔχων ἀνάστημα κυπαρίσσου,ἤτοι κομψόν.

سره Τ. **σερέ,** ὄν. μικρὰ σπιθαμή, ἤτοι τὸ μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ ἄνοιγμα ἢ ἀπόστασις· βλ. قاریش .

سره A. **σὅρρέ,** ὄν.θ ὀμφαλός[ἀνατ.]·§[βοτ.] — ἢ البزور سرة **σὅρρετσ-λ-τσζούρ,**ὀμφαλὸς σπόρου.

سرهزار Π. **σὲρ-χεζάρ,** ὄν. χιλίαρχος [τ. بیکباشی].

سرهنك Π. **σερ-χένγκ,**ὄν. κλητήρ, θυρωρός:بی فرهنك — **σερχένγκι τὶ φερχένγκ,** θυρωρὸς ἀνόητος.

سری A. **σιρρ-ί,** ἐπθ. μυστηριώδης.

سری A.**σὅρρὶ** [ἐκ τοῦ سرّ] ἐπθ. ὀμφαλικός [ἀνατ.]·§ [βοτ.] ὀμφαλοφόρος.

سریان A. **σερεγιάν,** ρ. ἀφ. εἴσδυσις,μετάδοσις, εἰσχώρησις.‖ Ρμ. εἰσδύω,μεταδίδομαι,εἰσχωρῶ[δοτ.]:بال معده‌ده اثر برافقسزین — ایدر امعا و قاوه τὸ μέλι χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἴχνος ἐν τῷ στομάχῳ εἰσδύει εἰς τὰ ἔντερα καὶ εἰς τὸ αἷμα.

سریان A. **σιργιάν,**ὄν.καὶ ἐπθ.Σῦρος, Σύριος, Συριακός.

سریانی A. **σιργιαν-ί,** ὄν. καὶ ἐπθ. Σύρος, Σύριος, Συριακός·§θ. سریانیه .

سریانیجه Τ. **σιργιανί-τζε,** ἐπθ.καὶ ἐπρ.ἐν γλώσσῃ Συριακῇ· § ὄν. ἡ Συριακὴ γλῶσσα.

سریر A. **σερίρ,**ὄν. θρόνος: شوکتمصیر — **σερίρι σεβκὲτ-μεσίρ,** θρόνος ἔνθα ἑδρεύει τὸ μεγαλεῖον, ἤτοι αὐτοκρατορικὸς [Σουλτανικός]· § ὑψηλὸν κάθισμα, κλίνη· § — الازهار **σερίρὅ-λ-ἐζχάρ,** κλινάνθη, τὸ πρὸς τὸ ἄνθος κωνοειδὲς ἄκρον μίσχων τινῶν· § πλθ. سر **σὅρὅρ** καὶ اسره **ἐσιρρέ.**

سریرآرا Π. **σερὶρ-ἀρά,** ἐπθ. ὁ τὸν θρόνον κοσμῶν: ی سلطنت اولق — κοσμῶ τὸν θρόνον τῆς βασιλείας [ἐπὶ Σουλτάνων].

سریره A. **σεριρέ,** ὄν.θ. μυστήριον,μυστικόν· § πλθ. سرائر **σεραΐρ.**

سریره‌دان Π. **σεριρὲ-τάν,** ὁ γνώστης τῶν μυστικῶν, ἐπιστήθιος : دوست ⸗ φίλος ἐπιστήθιος.

سریره A. **σσρεϊρὲ** [ὑποκ. τοῦ سره] ὄν. θ. ὀμφαλίσκος·§ μικρὸν σύμφυτον [γένος φυτῶν ἐκ τοῦ συστήματος τῶν ἀρνογλωσσοειδῶν].

سریری A.**σεριρ-ί,**τὸ θηλ. سریر **σεριριγὲ** [ἐκ τοῦ سریر] ἐπθ. κλινικός· § [ἀνατ.] κλινοειδής.

سریریات A.**σεριριγὰτ**[πλθ.τοῦ سریر]ὄν. θ. κλινική, ἤτοι μέρος τῆς ἰατρικῆς ἐξετάζον τὰς νόσους ἐπὶ τῶν πασχόντων: معلمی— καθηγητὴς **[μσ'αλλίμ]**τῆς κλινικῆς.

سریع A. **σεριʹ**[ἐκ τοῦ سرعت] ἐπθ. ταχύς: ⸗ سیر κίνησις **[σέϊρ]** ταχεῖα, βῆμα ταχύ·‖⸗ تدبیر μέτρον [τετʹπὶρ] ταχύ·‖— الاتقال **σεριʹσ-λ-ιντικάλ,** ἀγχίνους·‖— الحرکه **σεριʹσ-λ-χαρεκέ,** ταχυκίνητος, ταχύπλους [πλοῖον]·‖— الجریان **σεριʹσ-λ-σζερεγγάν,** ταχύρρους [ποταμός]·‖— التأثیر **σεριʹσ-τ-τε'σίρ,** ταχὺς τὴν ἐπίδρασιν,δραστήριον[φάρμακον]·‖— التاثر **σεριʹσ-τ-τεεσσσρ,** ὁ εὐκόλως ταραττόμενος, συγκινούμενος·‖— الرمی **σεριʹσ-ρ-ρεμί,** ταχυβόλος [τηλεβόλον]·‖— الحساب **σεριʹσ-λ-χησάπ,** ὁ ταχὺς τοὺς λ]μοὺς [Θεός]·‖— الزوال **σεριʹσ-ζ-ζεβάλ,** ὁ ταχέως ἐκλείπων, ἐφήμερος, παροδικός· § θηλ. سریعه **σεριʹά.**

سریعاً A. **σεριʹ-αν,** ἐπρ. ταχέως.

سریلی T. **σεριλὶ** [ἐκ τοῦ سرمك] ἐπθ. ἐξηπλωμένος.

سرین T. **σεριν,** ἐπθ. δροσερός: هوا—δροσερὸς καιρός· § ὄν. δροσερὸς ἀήρ.

سرینلمك T. **σεριν-λετμέκ,** ρμ. μτβ. καθιστῶ δροσερόν, δροσίζω τὸν ἀέρα, τὸ αἷμα, τὸ ὕδωρ κτλ. [αἰτ.]

سرینلشمك T. **σεριν-λεσμέκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι δροσερός [ἐπὶ ἀέρος, αἵματος, ὕδατος κτλ.] βλ. سرینلمك.

سرینلك T. **σεριν-λίκ,** ὄν. δρόσος : هوا ی—**χεβὰ σεριναγί,** δρόσος τῆς ἀτμοσφαίρας·‖ ی—اقشام δρόσος τῆς ἑσπέρας· ‖ ی—قان ψυχραιμία·‖شربتی— **σεριναλίκ ἀερπετί,** δροσιστικόν [ἰατρικόν].

سرینلمك T. **σεριν-λενμὲκ** καὶ سرینلمك **σεριν-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι δροσερός [ἐπὶ ἀέρος, ὕδατος, σώματος κτλ.] ἢ δροσίζομαι, παίρνω δρόσον [ἐπὶ ἀνθρώπων] : —کیجه‌لر αἱ νύκτες γίνονται δροσεραί·‖—وجود τὸ σῶμα γίνεται δροσερόν.

سریوم Λτ. **σέριϑμ** [cerium]ὄν. Δημήτριον [μέταλλον σπάνιον].

سریه A. **σεριγέ,** ὄν. θ. μικρὸν στρατιωτικὸν σῶμα, ἤτοι ἀπόσπασμα ἀποστελλόμενον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ·§πλθ. سرایا **σεραγγά :** غالبه ی— **σεραγγάϊ γαλιπέ,** νικηφόρα στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα.

سریه A.**σσρριγέ,** ὄν.θ. δούλη χρησιμεύουσα ὡς παλλακίς·§πλθ.سرارى **σεραρί.**

سز T. **σὶζ** [πλθ. τοῦ سن **σὲν**=σὺ] ἀντων. ὑμεῖς: سز—**σιζ-σίζ,** ἄνευ ὑμῶν·‖جه— **σίζ-δζε,** ὡς πρὸς ὑμᾶς·‖بیلورسکز—ὑμεῖς γινώσκετε· § سزلر **σιζλέρ,** δ΄ πλθ. τοῦ سز ὑμεῖς.

سز T. **σὶζ** [μετὰ λεπτοφώνων] καὶ **σὴζ** [μετὰ πλατυφώνων λέξεων] μόρ. στερητικόν, ἄνευ : — عقل **ἀκπλ-σήζ,** ἄνευ νοός, ἄνους·‖ — اجرتلی **σδζρετ-λί σδζρετ-σίζ,** μετὰ καὶ ἄνευ διδάκτρων·‖—ین **ἤεν-σίζ,** ἄνευ ἐμοῦ·‖—سز **σιζ-σὶζ,** ἄνευ ὑμῶν·‖ βλ. سزین.

سزا Π. **σεζά,** ἐπθ. ἄξιος, πρέπων, προσήκων: —جزای **δζεζάῖ σεζά,** ἡ προσήκουσα ποινή,τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας·‖ی—قبول ἄξιος παραδοχῆς [**καπούλ**]·‖ی—انتخاب ἄξιος ἐκλογῆς [**ιντιχάπ**]·‖ی—تأدیب ἄξιος τιμωρίας, σωφρονισμοῦ [**τε'ήιπ**]·‖ [δοτ]: — بو تعبیره ἄξιος τῆς ἐπωνυμίας [**ταπιρέ**] ταύτης·‖کورمك— θεωρῶ πρέπον, προσῆκον· ‖ βλ. ἐπόμ.

سزاوار Π. **σεζαβὰρ** [ταὐτὸ τῷ προηγουμένῳ, ἐν χρήσει ἐπὶ καλοῦ] ἐπθ. ἄξιος, πρέπων, προσήκων : تقدیر ⸗ **σεζαβάρι τακτίρ,** ἄξιος ἐκτιμήσεως, ἐπαίνου, ἀξιέπαινος [πρᾶξις κτλ.]·‖عنایت⸗ ἄξιος ἐλέους·‖مرحمت⸗ ἄξιος εὐσπλαγχνίας· ‖ اولق — ἀξίζω, γίνομαι ἄξιος [δοτ.]· ‖ بیورمق — ἐπιδαψιλεύω: مساعدهٔ جلیله‌لری ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ ἐπιδαψιλευθῇ ἡ ὑψηλὴ Αὐτῆς εὐδοκία, ἤτοι νὰ εὐδοκήσῃ ἡ Ὑμ. Ἐξοχότης.

سزاواری Π. **σεζαβαρ-ί,** ὄν. ἐπιδαψίλευσις : مساعدهٔ جلیله‌لری استرحام ⸗ اولنور ἐκλιπαρεῖται ἡ ἐπιδαψίλευσις τῆς ὑψηλῆς Αὐτῆς εὐδοκίας, ἤτοι ἐκλιπαρῶ τὴν Ὑμ. Ἐξοχότητα νὰ εὐδοκήσῃ κτλ.

سزدیرمك T. **σεζ-τιρ-μέκ** [ἐκ τοῦ سزمك] ρμ. μτβ. δίδω τινὶ ὀλίγον νὰ ἐννοήσῃ ἢ αἰσθανθῇ τι·βλ.سزمك [δοτ. αἰτ.].

سزکی T. **σιζιν-κὶ** [ἐκ τῆς γεν. τῆς προσ. ἀντ. سز **σὶζ** = ὑμεῖς καὶ τῆς καταληκτικῆς ἀντ. کی **κὶ**] ἀντ. ὁ ὑμέτερος-α-ον.

سزکی T. **σεζ-γκὶ** [ἐκ τοῦ سزمك] ὄν. νόησις, αἴσθησις, διάκρισις.

سزلدی **σιζιλτί,** βλ. صیزلدی.

سزلر T. **σὶζ-λέρ,** βλ. سز **σὶζ,** ὑμεῖς.

سزمك T. **σεζ-μέκ,** ρμ. μτβ. ἐννοῶ, αἰσθάνομαι, διακρίνω [αἰτ.] : او بن ایشك بویله اولمجغنی ابتداسنده سزمش ایدم ἐγὼ ἐξ ἀρχῆς εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἐκείνη ἤθελε γίνει οὕτως.

سزنمك T. **σεζ-ιν-μέκ** [ἐκ τοῦ سزمك] ρμ. οὐδ.ἐννοῶ καὶ σιωπῶ,αἰσθάνομαι, διακρίνω.

سزو T. **σιζὸ** καὶ سزی **σιζί,** ὄν. φελλός, φλοιὸς δρυός.

سزی T. **σιζὶ** [αἰτ. τῆς προσ. ἀντ. سز **σὶζ**] ὑμᾶς.

سزی T. **σηζή,** ἀντὶ صیزی βλ.

سزیش T. **σεζὶς** [ἐκ τοῦ سزمك] ὄν. νόησις, αἴσθησις, διάκρισις.

سزین T.**σιζὶν** μετὰ λεπτοφώνων, καὶ **σηζὶν** μετὰ πλατυφώνων [ἐκ τοῦ στερητικοῦ μορ. سز **σὶζ-σήζ,** καὶ τῆς καταλ. ین **ιν,** ἐν χρήσει μετ'ἀπαρεμφάτων] μόρ. στερητ. ἄνευ: اوطورمقسزین **ὀτούρμακ-σηζὶν,** χωρὶς νὰ καθήσω-ῃς-ῃ κτλ.‖کورمکسزین **γκιόρμεκ-σιζὶν,** χωρὶς νὰ ἴδω, ἴδῃς, ἴδῃ κτλ.

سزینلمك T. **σεζιν-λεμέκ,** ταὐτὸ سزمك βλέπε.

سس T. **σές,** ὄν. φωνή: ایشیتدم ⸗ ἤκουσα μίαν φωνήν· ‖ کندوسنی ⸗ ندن طانیدم ἐκ τῆς φωνῆς του **[σεσινὲν]** ἐγνώρισα αὐτόν·‖له—**σέσ-λε,** μεγαλοφώνως, φωνακτά·‖کوزل — ὡραία φωνή·‖— آجی φωνὴ ὀξεῖα, δυσάρεστος· ‖ صدا یوق — **σὲς σαὶὰ γιόκ,** φωνὴ δὲν ὑπάρχει,ἄκρα ἡσυχία ἐπικρατεῖ·§ἦχος: دودوك ی — ἦχος αὐλοῦ· ‖ ی — طاول ἦχος τυμπά-‖ی—آرابه ἦχος, κρότος ἁμάξης· ‖ ی—مقره τριγμὸς τροχαλίας, κ. μακαρᾶ· § εἴδησις: یوق — دها بر ἀκόμη καμμία εἴδησις [φωνὴ] δὲν ὑπάρχει· ‖چیقمق —φωνὴ ἐξέρχεται, ἀκούεταί τι, εἴδησις ἐξέρχεται, φθάνει·‖چیقماز ی—σιωπηλός[δὲν ἐβγαίνει ἡ φωνή του]·‖چیقارمق—φωνάζω,ἐβγάζω φωνήν, ἐνίσταμαι·‖کسمك ی— κόπτω τὴν φωνήν,σιωπῶ· ‖کسلمك—γίνεται σιωπή, κόπτεται ἡ φωνή·‖—ك پرده‌سی یوکسلتمك ὑψῶ τὸν τόνον τῆς φωνῆς **[σεσίν],** φωνάζω· ‖ویرمك — ἀπαντῶ, δίδω φωνήν· ποιῶ βοήν, θόρυβον [ἐπὶ βοῆς δένδρων, τύρβης πόλεως]·‖ه— آتش پروبولاو πρὸς τὴν φωνήν, ἤτοι πρὸς τὸ μέρος τῆς φωνῆς χωρὶς νὰ βλέπω·‖کیتمك ه— προχωρῶ πρὸς τὴν φωνὴν **[σεσέ].**

سست Π. **σσσ-τ,** ἐπθ. χαῦνος, χαλαρός, ἐκλελυμένος, νωθρός· ‖ادام— χαῦνος τὸ σῶμα [ἐκ τῆς ἡλικίας ἢ ἐξ ἀδυναμίας].

سستره **σιστρα** [κατὰ τὸ لجه, ἐκ τῆς ἑλλ.] ὄν. πτύον ἀρτοποιοῦ, φτυάρι τοῦ φουρνάρη· § ξυστήριον, ξέστρον ξυλουργοῦ.

سستی Π.**σσσ-τ-ί,** ὄν. χαυνότης, χαλαρότης, ἔκλυσις, νωθρότης.

سسسز T. **σες-σὶζ,**ἐπθ.ὁ ἄνευ φωνῆς, ἄνευ κρότου, θορύβου, ἄφωνος· § ἐπρ. ἀθορύβως: صداسز—ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου θορύβου.

سسلنمك T. **σεσ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. φωνάζω, κράζω, ἀπαντῶ εἰς φωνήν [δοτ.] : منظور اورمانده سروشك پریله سسلندیکنی طویوب تلماق اویاندیردی ὁ Μέντωρ ἀκούσας **[τουγιοὶπ]** ὅτι ἐν τῷ δάσει ἡ θεὰ **[σσροὶς]** ἔκραζε τὰς νύμφας, ἀφύπνισε τὸν Τηλέμαχον.

سسلمك T. **σεσ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. ἀκούω.

سسلی T. **σεσ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων φωνήν, ὁ ποιῶν ἦχον, θόρυβον· § ἐπρ. μεγαλοφώνως.

سطح A. **σάτχ,** ὄν. ἐπιφάνεια: زمین⸗ **σάτχι ζεμίν,** ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς·‖دریا⸗

ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης [ἠρεμιά]· || ـــ مائل ἐπιφάνεια κεκλιμμένη [μαΐλ]· || ـــ مستوی ἐπιφάνεια ἐπίπεδος [μσότεδι]· || ـــ منحنی ἐπιφάνεια καμπύλη [μσνχανί]· || ـــ افقی ἐπιφάνεια ὁριζοντία [ὀφσκῆ]· § πλθ. سطوح σστούχ.

سطحاً A. σάτχ-αν, ἐπρ. κατ' ἐπιφάνειαν.

سطحی A. σατχ-ί, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἐπιφανείᾳ· || ـــ امتداد ιμτιτάτι σατχὶ ἔκτασις ἐπιφανείας § ἐπιπόλαιος: ـــ نظر ναζάρι σατχί, ὄμμα ἐπιπόλαιον· || ـــ رأی γνώμη ἐπιπόλαιος· || ـــ بولد σατχὶ γιολτά, ἐπιπολαίως· § θ. سطحیه: — مساحة μεσαχάϊ σατχιγέ, καταμέτρησις τῆς ἐπιφανείας· || ـــ تحقیقات ἐξετάσεις ἐπιπόλαιοι.

سطحیاً A. σατχί-εν, ἐπρ. κατ'ἐπιφάνειαν, ἐπιπολαίως.

سطحیات A. σατχι-γιάτ [πλθ. τοῦ سطحیه] ὄν. θ. πράγματα ἐπιπόλαια.

سطحیجه T. σατχί-δζε, ἐπρ. κατ' ἐπιφάνειαν, ἐπιπολαίως.

سطحی نظر Π. σατχὶ-ναζάρ, ἐπθ. ὁ ἐπιπόλαιος [τὸ βλέμμα], ὁ μὴ ἐξετάζων βαθέως· § πλθ. سطحی نظران.

سطر A. σάτρ κ.σατήρ, ὄν. στίχος, σειρά, γραμμὴ ἐγγράφου ἢ ἐντύπου: — ایکی یازی یازمقدن عاجزدر ἀδυνατεῖ νὰ γράψῃ δύο γραμμάς· || باشی — ἀρχὴ τοῦ στίχου· § πλθ. سطور σστούρ.

سطرنج T.σατράνδζ, κοινῶς شطرنج σαντράδζ [ἐκ τοῦ ἀρβ. شطرنج βλ.]ὄν. ζατρίκιον· § ἐπθ. ὁ ἔχων σχήματα τετράγωνα, ὡς τὸ ἀβάκιον τοῦ ζατρικίου.

سطرنجلی Τ.σατρανδζ-λῆ, κοινῶς شطرنجلی σαντραδζ-λῆ, ἐπθ. ὁ ἔχων σχήματα τετράγωνα, ὡς τὰ τοῦ ἀβακίου τοῦ ζατρικίου: قماش — ὕφασμα ἔχον τοιαῦτα τετράγωνα σχήματα.

سطل A. σάτλ, βλ. ستیل.

سطوت A. σατβέτ, ὄν. θ. δύναμις, ἰσχύς καταθλιπτική, φοβερά, σθένος, κράτος: عسکریه — στρατιωτικὴ δύναμις, ἰσχύς· || — پادشاهانه ἰσχὺς βασιλική· || — وایه سایهٔ σαγέϊ σατβέτβαγέ, κραταιὰ αἰγίς.

سطوح A.σστοὶχ [πλθ. τοῦ سطح] ὄν. ἐπιφάνειαι: — بحار σστούχι πιχάρ, ἐπιφάνειαι τῶν θαλασσῶν· || — مستویه ἐπιφάνειαι ἐπίπεδοι [μσστεβιγέ].

سطور A. σστοὺρ [πλθ. τοῦ سطر] ὄν. στίχοι, σειραί, γραμμαί: — صحیفه σστούρι σαχιφέ, στίχοι τῆς σελίδος.

سطوع A. σστοῦ', ὄν. ἀναθυμίασις, ἀπόρροια.

سطیح A. σστεϊχ [ὑποκ. τοῦ سطح] ὄν.μικρὰ ἐπιφάνεια, μικρὰ ἕδρα, οἷα ἡ τοῦ κατειργασμένου ἀδάμαντος.

سعات A. σσ'άτ, πλθ. τοῦ ساعی βλ.

سعادت A. σε'ατέτ, ὄν. θ. εὐτυχία,εὐδαιμονία, μακαριότης: — ازلیه αἰωνία [ἐζελιγὲ] μακαριότης· || — یا رب نه قدر بیوك Θεέ! πόσον μεγάλη εὐτυχία· || — وقت ὁ καιρὸς τῆς εὐτυχίας, ἤτοι ἡ ἐποχὴ καθ'ἣν ἔζη ὁ προφήτης Μωάμεθ· || — دار سعادت τάρου-σ-σε'ατέτ, πύλη τῆς εὐδαιμονίας, ἤτοι ἡ Κων]λις·[βλ.سده] || — آستانهٔ ἡ αὐλὴ τῆς εὐτυχίας, τὰ Σουλτανικὰ ἀνάκτορα· || دار السعادة τάρου-σ-σε'ατέτ, οἶκος τῆς εὐτυχίας, ἤτοι ὁ Σουλτανικὸς γυναικωνίτης· || دار السعادة الشریفه آغاسی τάρου-σεάτετου-σ-σεριφὲ ἀγασῆ, ὁ ἀρχιευνοῦχος τοῦ Σουλτανικοῦ γυναικωνίτου.

سعادتلو T. σε'ατετ-λοῦ ἢ سعادتلی σε'ατετλῆ, ἐπθ. εὐτυχής, εὐδαίμων, μακάριος·§τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους,τοὺς ὑποναυάρχους καὶ ἀντιναυάρχους,ὡς καὶ εἰς τοὺς πολιτικοὺς ὑπαλλήλους τοὺς ἔχοντας πρῶτον βαθμὸν πρώτης ἢ δευτέρας τάξεως.

سعادتمآب Π. σε'ατετ-μεάπ, ἐπθ. εὐτυχὴς εὐδαίμων [ἐν ᾧ ἐδρεύει ἡ εὐτυχία].

سعادتمند Π. σε'ατετ-μέντ, ἐπθ. εὐτυχής, εὐδαίμων.

سعال A. σσ'άλ, ὄν. βὴξ: — مبتلای مσπτελαΐ σσάλ, ὁ πάσχων ἐκ βηχός· || دافع ταφί'σ-σ-σσ'άλ, ἢ — مضاد μσζάτι σσ'άλ, ἀντιβηχικός· || — متناوب βὴξ περιοδικὸς [μστεναβίπ] ἢ ἰδιότροπος.

سعایت A. σι'αγέτ,ρ.ἀφ.θ. διαβολή, συκοφαντία [αἰτ.]: — آدمی τὸ συκοφαντεῖν ἄνθρωπον· || — بولندی ἐσυκοφάντησε τὸν δεῖνα [σι'αγετινὲ πουλουνὲ].

سعتر A. σα'τέρ, ὄν.θύμος, θύμβρα [φυτ.]· || — بری σα'τέρι περρί, ἔρπυλλον[φυτ.].

سعد A.σά'τ, ὄν. εὐτυχία, καλὸς οἰωνός,αἰσιότης: طالع — αἰσιότης τύχης· § αἴσιος, εὐτυχής: — سال ἔτος αἴσιον || — طالع τύχη αἰσία·§ اصغر — σα'τι ἀσγάρ, Ἀφροδίτη [ἀστρ.]· || — اکبر σά'τι ἐκπέρ, Ζεὺς [ἀστρ.]·§ δυϊκ. سعدین σα'τέϊν, ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Ἀφροδίτη,ἤτοι οἱ δύο ἀστέρες οἱ θεωρούμενοι ὡς σύμβολα τῆς εὐτυχίας· § πλθ. سعود σσ'ούτ.

سعدا A.σσ'α'τὰ [πλθ. τοῦ سعید] ὄν. εὐδαίμονες,εὐτυχεῖς: — ی دوران οἱ εὐδαίμονες τῆς ἐποχῆς [τεβράν]· || — ی قوم οἱ εὐτυχεῖς τοῦ λαοῦ [κάβμ].

سعدآباد Π.σάτ-άπάτ, ὄν. τόπος εὐτυχίας, ἤτοι ὄνομα κύριον τοῦ ποταμοῦ, ὅστις χύνεται εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον τῆς Κων]λεως· συνεκδ. ἡ αὐτόθι τοποθεσία· ἀμφότερα καλοῦνται ἄλλως خاك خاغد βλ.

سعده A. σσ'τέ, ὄν. θ. κύπειρος [βοτ.].

سعدیه A. σσ'τιγέ, ἐπθ.θ.κυπειροειδῆ [φυτά].

سعر A. σι'ρ, ὄν. τρέχουσα ἢ ἀγοραία τιμὴ τροφίμων κτλ. §πλθ. اسعار ἐσ'άρ.

سعفه A. σα'φέ,ὄν.θ.κνύος, κ. κασίδα: ء — رطبه σα'φέϊ ρατπέ, ἀχώρ,πυοφύτης, ἀμπέλι [νόσος τῆς κεφαλῆς τῶν βρεφῶν].

سعفی A.σα'φί, τὸ θηλ. سعفیه σα'φιγέ,ἐπθ. κνυώδης.

سعود A. σσ'ούτ [πλθ. τοῦ سعد] ὄν. αἴσιοι ἀστέρες.

سعه A.σε'ά ἢ σι'ὰ [ἐκ τοῦ وسعت] ὄν. θ εὖρος, εὐρύτης, πλάτος, χωρητικότης: ء — مشرق σι'άϊ μαβρήκ, πλάτος ἀνατολικὸν [ἀστρ.]· || ء — مغرب σι'άϊ μαγρήπ, πλάτος δυτικὸν [ἀστρ.]· § μτφ. εὐπορία, ἄνεσις: ء — حال εὐπορία· § δύναμις, ἱκανότης.

سعی A.σά'ϊ,ρ.ἀφ. προσπάθεια, ἀγών,ἐργασία: — وغیرت ایله σά'ϊ οὐ γαϊρὲτ ιλέ, διὰ τῆς προσπαθείας καὶ τοῦ ζήλου : انسان محصول — ایله چکملی ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ συντηρῆται διὰ τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας αὐτοῦ [μαχδοὶλ σά'ϊ]. || Ρμ. προσπαθῶ, ἀγωνίζομαι [δοτ]: ایله — تحصیل علمه προσπάθησον [σά'ϊ ἐϊλὲ] ν' ἀποκτήσῃς παιδείαν, νὰ μάθῃς γράμματα· § ὁδεύω ταχέως.

سعید A. σα'ϊτ [ρζ. سعد] ἐπθ. εὐτυχής,αἴσιος: — بخت τύχη[πὰχτ]αἰσία· || — عید ἤτι σαΐτ,αἰσία ἑορτή: اولو — عیدکز ἡτηνὶζ σα'ϊτ ὀλά, ἡ ἑορτὴ ὑμῶν αἰσία ἔστω, ἤτοι εὔχομαι αἰσίαν τὴν ἑορτὴν [εὐχὴ κατὰ τὸ Βαϊράμιον κτλ.] § θ. سعیده· § πλθ. اسعد σσ'α'τά.

سعیر A. σε'ῖρ, ὄν. φλόξ, πῦρ καῖον, ᾅδης, κόλασις: — عذاب ἀζάτι σε'ῖρ, βάσανος τῆς κολάσεως.

سغری T. σαγρί, ἀντὶ صاغری βλ.

سغورطه σιγοῦρτα, βλ. سیغورطه.

سفاد A.σιφάτ, ὄν.σύζευξις, συνουσιασμὸς τῶν ζώων [φυσ. ἱστ.].

سفارت A. σεφαρέτ, ὄν. θ. πρεσβεία ἤτοι τὸ ἀξίωμα, ἡ θέσις τοῦ πρεσβευτοῦ : سنیه — σεφαρέτι σενιγέ, ὑψηλὴ [ὀθωμανικὴ] πρεσβεία· || برلین — سنیه‌سی ἡ ἐν Βερολίνῳ ὀθωμανικὴ πρεσβεία· || — کاتبی γραμματεὺς πρεσβείας· || — ترجمانی διερμηνεὺς πρεσβείας.

سفارتخانه Π.σεφαρὲτ-χανέ, ὄν. πρεσβεία, ἤτοι τὸ μέρος ἔνθα κατοικεῖ ὁ πρεσβευτής : سی — فرانسه ἡ γαλλικὴ πρεσβεία.

سفاك A. σεφφὰκ [ρζ. سفك] ἐπθ. καὶ ὄν. αἱμοβόρος, μιαιφόνος, θηριώδης.

سفال Π. σιφάλ, ὄν. ἀγγεῖον, σκεῦος πήλινον· βλ. καὶ سفاله.

سفالت A. σεφαλέτ, ὄν. θ. εὐτέλεια,ποταπότης,ἀθλιότης, δυστυχία: سفاهتك — در صوکی τὸ τέλος τῆς ἀσωτίας εἶναι δυστυχία· || — دوچار اولمق περιπίπτω εἰς ἀθλιότητα, δυστυχίαν· || — چکمك ὑποφέρω δυστυχίαν· || — ایچنده یاشامق ζῶ ἐν ἀθλιότητι, δυστυχίᾳ.

سفاله Π. σιφαλέ, ὄν. σκεῦος,ἀγγεῖον πήλινον· βλ. سفال.

سفالین Π. σιφαλ-ίν,ἐπθ. πήλινος: — کوزهٔ στάμνος [κιουζὲ] πηλίνη.

سفاهت A.σεφαχέτ, ὄν.θ. κουφότης νοός, ἄνοια,ἀσωτία,σπαταλη: انسانی —

كرفتار سفالت ايدر **σεφαχὲτ ινσανὶ γκιριφτάρι σεφαλὲτ ἐτέρ,** ἡ σπατάλη τὸν ἄνθρωπον ῥίπτει εἰς τὴν δυστυχίαν.

سفائن Α. **σεφαΐν** [πλθ. τοῦ سفينه] ὄν. θ. πλοῖα: تجارى — πλοῖα ἐμπορικά **[τιδζαριγέ]**· || بحرى — πλοῖα πολεμικὰ **[παχριγέ]**.

سفتاح Τ. **σιφτὰχ** [κατὰ παραφθ. ἐκ τοῦ استفتاح] ὄν. ἡ πρώτη ἡμερησία πώλησις, ἣν ποιεῖ ὁ πλανόδιος πωλητὴς ἢ ὁ ἐργαστηριάρχης, εὔαρχος ἐμπολή, κ.χερικόν· συνεκδ. ἔναρξις: ايلك — ποιῶ πρώτην πώλησιν, ἢ ἔναρξιν πωλήσεως, κάμνω χερικόν, ἄρχομαι, κάμνω ἀρχήν· || λέγεται καὶ سفتا **σιφτά, σεφτέ.**

سفتاحلامق Τ. **σιφταχ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ποιῶ τὴν πρώτην πώλησιν, εὔαρχον ἐμπολήν, κάμνω χερικόν· συνεκδ. κάμνω ἀρχήν, ἄρχομαι.

سفتجه Α. **σσφτεδζέ,** ὄν. θ. συναλλαγματική· βλ. پوليچه· §πλθ. سفاتج **σεφατίδζ.**

سفتنمك Τ. **σιφτενμέκ,** ρμ. μσ. ξύνομαι κατὰ τρόπον γελοῖον.

سفته Τ. **σιφτά,** βλ. سفتاح.

سفته Π. **σσφτὲ** [μτχ. τοῦ سفتن **σσφτέν,** τρυπᾶν] τετρυπημένος, διάτρητος: دره — **τὲσσρι σσφτέ,** μαργαρίτης διάτρητος, κόρη διακεκορευμένη· || — لؤ **νὰ σσφτέ,** ἄτρητος.

سفر Α. **σεφέρ,** ὄν. ταξείδιον: — سير و **σεῖρ οὐ σεφέρ,** ταξείδιον [πλοίου]· || — دە اثنای κατὰ τὸ ταξείδιον [πλοίου]· || قصير — ταξείδιον βραχύ **(κασήρ),** μικρόν· || مديد ἢ بعيد — ταξείδιον μακρὸν **[πα'ὶτ]** ἢ ἐκτεταμένον **[μετὶτ]**· || كمينك سير — τὸ νὰ περιέλθῃ τὸ πλοῖον εἰς θέσιν ὥστε νὰ μή ᾖ ἐπιδεκτικὸν ταξειδίου [νὰ μὴ δύναται νὰ κάμῃ πλοῦν]· || مدت — χρόνος **[μσττὲτ]** ἀποδημίας, ταξειδίου [νομ.]· §ἐκστρατεία: حضر و — دە ἐν εἰρήνῃ **[χαζὰρ]** καὶ ἐν ἐκστρατείᾳ **[ἐν πολέμῳ]**· || عسكرى — ἐκστρατεία. || Ρμ. ταξειδεύω, πλέω [ἐπὶ πλοίων]· ποιῶ ἐκστρατείας, ἐκστρατεύω· || چق — ἀνοίγω ἐκστρατείαν, ἐπιχειρῶ πόλεμον· § φορά: — بو ταύτην τὴν φοράν· || — چ πόσας φοράς, ποσάκις; || طاسى — σκεῦος χάλκινον ἀπαρτιζόμενον ἐκ τεσσάρων πέντε χαλκίνων τρυβλίων διὰ φαγητόν, ἐπιτιθεμένων ἀλλεπαλλήλως καὶ ἀποτελούντων συσκευὴν εὐμετακόμιστον· §πλθ. اسفار **ἐσφάρ·** || βλ. سفرى، سفرب .

سفر Α. **σίφρ,** ὄν. βιβλίον ἰδίᾳ τῆς Παλαιᾶς ἢ Καινῆς Διαθήκης: — ى توراتك برنجى τὸ α' βιβλίον τῆς Π. Διαθήκης **[τεβράτ]**· || — رابع انجيل **σίφρι ραπί'ϊ ινδζίλ,** τὸ δ' βιβλίον τοῦ Εὐαγγελίου· § πλθ. اسفار **ἐσφάρ.**

سفرا Α. **σσφερά** [πλθ. τοῦ سفير **σεφίρ**] ὄν. πρεσβευταί: — ى اجنبيه **σσφεράϊ ἐδζνεπιγέ,** ξένοι πρεσβευταί.

سفربر Π. **σεφερ-πέρ,** ἐπθ. ὁ ἐν καταστάσει ἐκστρατείας, πολέμου εὑρισκόμενος: عسكر — στρατὸς ἐν καταστάσει πολέμου.

سفربرلك Τ. **σεφερπέρ-λίκ,** ὄν. ἡ ἐμπόλεμος κατάστασις στρατοῦ ἢ κράτους· βλ. ἐπόμ.

سفربرى Π. **σεφερπέρ-ί,** ὄν. ταὐτὸ τῷ προηγ. βλ.

سفرجل Α. **σεφερδζέλ,** ὄν. κυδώνιον· [τ. آيوا].

سفرجله Α. **σεφερδζελέ,** ὄν. θ. κυδωνέα [τ. آيوا آغاجى].

سفرلك Τ. **σεφερλίκ,** ἐπθ. κατάλληλος διὰ ταξείδιον ἢ διὰ πόλεμον· §ὄν. ὁ καιρὸς τῆς ἐκστρατείας.

سفرلمك Τ. **σεφερ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. ἐκστρατεύω, μεταβαίνω εἰς πόλεμον.

سفرلى Τ. **σεφερ-λί,** ἐπθ. ὁ μεταβαίνων εἰς τὴν ἐκστρατείαν, εἰς τὸν πόλεμον.

سفره Α. **σοφρά,** ὄν. θ. τράπεζα [ἐφ' ἧς παρατίθενται φαγητά] : اوطه سى — ἐστιατόριον· || بزى — **σοφρὰ πεζί,** τραπεζομάνδηλον· || طاقمى — σκεύη τῆς τραπέζης, ἤτοι παροψίδες, τρυβλία, μαχαιροπήρουνα κτλ. || — قالديرمق صوفرە بالله، ἑτοιμάζω τράπεζαν· || — σηκόνω τὴν τράπεζαν, ἤτοι τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης σκεύη· § σάκκος δερμάτινος χρησιμεύων ἐν τῷ ταξειδίῳ ὡς τραπεζομάνδηλον.

سفره جى Τ. **σοφρα-δζῆ,** ὄν. τραπεζοκόμος, τραπεζάρης.

سفره جيلق Τ. **σοφραδζη-λίκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ τραπεζοκόμου.

سفره خانه Π. **σοφρα-χανέ,** ὄν. ἐστιατόριον.

سفرى Α. **σεφερ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀφορῶν τὸ ταξείδιον ἢ τὴν ἐκστρατείαν καὶ τὸν πόλεμον· ὁ ἐν καταστάσει πολέμου εὑρισκόμενος [ἀντίθ. حضرى **χαζαρί,** εἰρηνικός]· § θ. سفريه: — خدمت **χπτμέτι σεφεριγέ,** ὑπηρεσία στρατιωτικὴ διαρκοῦντος τοῦ πολέμου· || — هيئت **χεγιέτι σεφεριγέ,** σῶμα στρατιωτικὸν ἀποστελλόμενον πρὸς κατάκτησιν ἀποικίας.

سفسطه Α. **σαφσατὰ** [ἐκ τοῦ ἑλλ. σοφιστεία] ὄν. θ. σόφισμα, ἤτοι συλλογισμὸς ὀρθὸς μὲν κατὰ τύπον, ψευδὴς δὲ καὶ πλημμελὴς κατ' οὐσίαν.

سفسطه پرداز Π. **σαφσατὰ-περτάζ,** ὄν. σοφιστευόμενος, σοφιστής· § πλθ. سفسطه پردازان **σαφσατὰ-περταζάν.**

سفسطه جى Τ. **σαφσατα-δζῆ,** ὄν. ταὐτὸ τῷ προηγ.

سفسطه لامق Τ. **σαφσατα-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. σοφιστεύομαι, λέγω σοφίσματα.

سفسطه لى Τ. **σαφσατα-λῆ,** ἐπθ. σοφιστικός, ὁ περιέχων σόφισμα.

سفط Α. **σάφτ,** ὄν. λέπος, λέπιον [συνών. فلس καὶ خرشف].

سفطى Α. **σαφτ-ί,** θ. سفطيه **σαφτιγέ,** ἐπθ. λεπιδωτός [συνών. فلسى καὶ خرشفى].

سفك Α. **σέφκ,** ρ. ἀφ. χύσις [αἵματος] : دم ἢ دماء — αἱματοχυσία **[τέμ, τεμά].**

سفلاء Α. **σσφελά,** πλθ. τοῦ سفيل βλ.

سفله Α. **σιφλέ,** ὄν. χαμερπής, ταπεινός, ποταπός, πρόστυχος : نهاد — **σιφλενιχάτ,** ἢ طبيعت — **σιφλὲ-ταπι'άτ,** χαμερπὴς τὸ ἦθος, τὴν φύσιν· || افراد ناس ء — **σιφλέϊ ἐφράτι νάς,** ὁ εὐτελὴς ὄχλος.

سفلى Α. **σσφλί,** ἐπθ. χαμερπής, εὐτελής, ποταπός, ταπεινός [ἀντίθ. علوى **ὄλβί,** ὑψηλός]: — فكر ἰδέα [**φίκρ**] ταπεινή· || — شخص πρόσωπον ταπεινόν, εὐτελές· § [ἀστρ.] πλανήτης εὑρισκόμενος μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς· §[βτ.] συνεχόμενος [ἐπὶ ὠοθήκης συνεχομένης μετὰ τοῦ κάλυκος]· § θ. سفليه .

سفليات Α. **σσφλιγάτ** [πλθ. τοῦ سفليه] ὄν. θ. ἰδέαι ἢ ὑποθέσεις καὶ πράγματα χαμερπῆ, εὐτελῆ.

سفليت Α. **σσφλιγέτ,** ὄν. θ. χαμέρπεια, εὐτέλεια, ποταπότης, ταπεινότης.

سفن Α. **σσφόν** [πλθ. τοῦ سفينه] ὄν. θ. πλοῖα· βλ. سفائن **σεφαΐν.**

سفوف Α. **σσφούφ,** ὄν. κόνις [ἰατρικοῦ].

سفه Α. **σεφέχ,** ὄν. κουφότης, μωρία, ἀσωτία.

سفها Α. **σσφεχὰ** [πλθ. τοῦ سفيه **σεφὶχ**] ὄν. κοῦφοι, ἄσωτοι, σπάταλοι: — ى اغنيا **σσφεχάϊ ἀγνιγιά** οἱ ἄσωτοι τῶν πλουσίων.

سفيد Π. **σεφὶτ,** ἐπθ. λευκός: — ريش **ρὶσι σεφὶτ,** γενειὰς λευκή· || — بحر **πάχρι σεφὶτ** [λευκὴ θάλασσα] ἡ Μεσόγειος· || — باز ἱέραξ λευκός.

سفيداج Π. **σεφὶτάδζ,** βλ. اسفيداج.

سفيدفام Π. **σεφὶτ-φάμ,** ἐπθ. λευκόχρους.

سفيدى Π. **σεφὶτ-ί,** ὄν. λευκότης.

سفير Α. **σεφὶρ** [ρζ. سفر] ὄν. πρεσβευτής: — كبير πρεσβευτὴς πληρεξούσιος· || فوق العاده — **σεφίρι φέβκα-λ-ατέ,** ἔκτακτος πρεσβευτής· § πλθ. سفرا **σσφερά.**

سفيل Α. **σεφὶλ** [ρζ. سفل] ἐπθ. ἄθλιος, ἐλεεινός, δυστυχής· συνών. سافل· §θ. سفليه· § πλθ. سفل **σσφελά.**

سفيلانه Π. **σεφὶλ-ανέ,** ἐπθ. ἄθλιος [ὁ ἀνήκων ἀθλίῳ] ἐλεεινός: — حيات ἢ معيشت — βίος **[χαγιάτ, μα'ϊσὲτ]** ἄθλιος.

سفينه Α. **σεφινέ,** ὄν. θ. πλοῖον: — حربيه πλοῖον πολεμικόν **[χαρπιγέ]**· || — تجاريه πλοῖον ἐμπορικόν **[τιδζαριγέ]**· || — زرهلى πλοῖον θωρηκτόν **[ζιρχλί]**· || — نوح **σεφινέϊ νούχ,** ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε· μτφ. μέρος ἔνθα διάφορα πρόσωπα ἢ πράγματα εἶναι φύρδην μίγδην σεσωρευμένα· § ἀνώμ. πλθ. سفائن **σεφαΐν** καὶ سفن **σσφόν.**

سفيه Α. **σεφὶχ** [ρζ. سفه] ἐπθ. ἄφρων, ἄσωτος, ἐκδεδιητημένος: — مالدار πλούσιος ἄσωτος· § θ. سفيهه § πλθ. سفها **σσφεχά.**

سقاء Α. **σακκὰ** [ρζ. سق] ὄν. ὑδροφόρος: — ى آرتقه ὑδροφόρος μεταφέρων ὕδωρ

δι' ἀσκοῦ ἐπὶ τῆς ῥάχεως· ‖ قوشی—ἀκανθὶς, κ. καρδερίνα.

سقات A. **σϗκάτ,** πλθ. τοῦ ساق βλ.

سقاطه A. **σϗκατὰ** [ῥζ. سقط] ὄν.θ. ψιχίον: ء سفره —ψιχίον τραπέζης**[σοῤῥά]**·‖ چين—**σϗκατά-τσίν,** ὸ συλλέγων ψιχία.

سقام A. **σεκάμ,** ὄν. ἀσθένεια, νόσος: اندفاع— **ἰντιῤά'ϊ σεκάμ,** ἀποσόβησις νόσου.

سقامت A. **σεκαμέτ,** ὄν. θ. ἀσθένεια· § ἐλάττωμα, σφάλμα, τὸ μὴ ὑγιές, τὸ μὴ ὀρθόν, πλημμελές: رأی — τὸ πλημμελὲς τῆς γνώμης· ‖ الفاظ— σφάλμα λέξεων **[ἐλῤάζ]**·‖ — عباره‌ده ἐλάττωμα ἐν τῇ προτάσει **[ἰπαρέ]**·‖ — کلام— ἐλάττωμα τοῦ λόγου **[κελάμ].**

سقایه A. **σικαγέ,** ὄν. θ. δοχεῖον πρὸς πόσιν ὕδατος.

سقر A. **σεκάρ,** ὄν. ᾅδης: مقر— **σεκὰρ-μεκάρρ,** οὗ ἡ ἕδρα ὁ ᾅδης, ὁ ἐν ᾅδῃ, κολασμένος, ὁ διὰ τὸν ᾅδην προωρισμένος.

سقراط **σοκρά̄τ,** ὄν. κ. Σωκράτης [ὁ φιλόσοφος].

سقط A. **σακάτ,** ἐπθ. ὁ ἔχων σωματικήν τινα βλάβην, βεβλαμμένος, ἐλαττωματικός, ἠκρωτηριασμένος, ἀνάπηρος: ال— ἢ μένω ἠκρωτηριασμένος, ἀνάπηρος· § βεβλαμμένος [ἐπὶ οἰκοδομῆς κτλ.] § ἐλάττωμα, σφάλμα, λάθος· ‖ وار— عباره‌ده ἐν τῇ προτάσει **[ἰπαρὲ]** ὑπάρχει σφάλμα, χωλαίνει· §ἐσφαλμένος: سوز— λόγος ἐλαττωματικὸς ἢ σφαλερός, διφορούμενος· §ى—ات **ἔτ σακατῆ,** τὰ σπλάγχνα τοῦ προβάτου, ἤτοι ὁ πνεύμων, ἡ κοιλία κτλ.

سقط A. **σήκτ,** ὄν. ἔκτρωμα, ἔκτρωσις: — وقوع بولدی ἐγένετο ἔκτρωσις· ‖ — الزند **σήκτου-ζ-ζέντ,** σπινθὴρ πυρείου.

سقطات A. **σακατάτ** [πλθ. τοῦ سقط] ὄν. θ. σφάλματα, λάθη γλωσσικά: دن خالی دکل اشعاری غلطات و — **[ἐ-σ'ὰρ]** αὐτοῦ δὲν εἶναι ἁπλλαγμένα σφαλμάτων γλωσσικῶν καὶ βαρβαρισμῶν **[γαλατάτ]**·‖ اصلاح— διόρθωσις γλωσσικῶν σφαλμάτων.

سقطلامق T. **σακατ-λαμάκ,** ῥ. μτδ. ἀκρωτηριάζω, πηρῶ, κολοβῶ, κ. σακατεύω [αἰτ.].

سقطلانمق **σακατ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. καὶ πθ. ἀκρωτηριάζομαι, πηροῦμαι, κολοβοῦμαι, βλάπτομαι.

سقطلق T. **σακατ-λήκ,** ὄν. ἡ κατάστασις τοῦ βεβλαμμένου [βλ سقط], ἀκρωτηρίασις, πήρωσις, κολόβωσις, ἐλαττωματικότης, σφάλμα, ζημία, βλάβη, δυστύχημα: وابورك ظهور ایتدی — ماکنه‌سنه ἔπαθεν ἤτοι ἐβλάβη ἡ μηχανὴ τοῦ πλοίου.

سقطه A. **σακτά,** ὄν. θ. σφάλμα, λάθος· ἐν χρήσει ὁ πλθ. سقطات **σακατάτ,** βλ.

سقطی A. **σακατῆ,** ὄν. πωλητὴς ἐμπορευμάτων κακῆς ποιότητος· § συγγραφεὺς ἢ ποιητής, οὗ τὰ λάθη καὶ οἱ βαρβαρισμοὶ πολλοί· § πλθ. سقطیون **σακατηγιούν.**

سقف A. **σάκῤ,** ὄν. στέγη: ى— خانه στέγη οἰκίας· § πλθ. سقوف **σκούῤ.**

سقم A. **σεκάμ,** ὄν. ἀσθένεια, νόσος· βλ. καὶ سقام· § πλθ. اسقام **ἐσκάμ.**

سقمونیا Ελ. **σακμόνια,** ὄν. σκαμμωνία [φυτ. ἰατρ.]

سقنقور A. **σακανκούρ,** ὄν. εἶδος σαύρας τῆς ἐρήμου· § ὀθόνη ἀραιὰ ὁμοιάζουσα πρὸς τὸ δέρμα τῆς σαύρας ταύτης καὶ χρησιμεύουσα ὡς περικάλυμμα ἐπιστολῶν καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων.

سقوط A. **σκούτ,** ἀφ. πτῶσις, κατάπτωσις [ὑλική, ἠθική], κατάργησις: ى— بر چرخ سماوینك πτῶσις ἀερολίθου **[χαδζέρι σεμαβί]**·‖ ى— حق محاکمه‌نك موقتاً προσωρινὴ κατάργησις τοῦ δικαιώματος τῆς διαδικασίας· ‖ — معنوی وخیم بر مادی δεινὴ κατάπτωσις ὑλικὴ καὶ ἠθική· ‖ ى— فلانك موقع اقتداردن ἡ πτῶσις τοῦ δεῖνος ἐκ τῆς ἐξουσίας· ‖ —آلت **ἀλέτι σκούτ,** ἀλεξίπτωτον· ‖ اجفان— βλεφαρόπτωσις [νοσ.]·‖ بلغوم— φαρυγγοκήλη·‖ رحم— πρόπτωσις τῆς μήτρας· ‖ عین— πρόπτωσις ὀφθαλμοῦ, ὀφθαλμόπτωσις.

سقوئسترو **σκουέστρο,** βλ. سکوئسترو.

سقوف A. **σκούῤ,** πλθ. τοῦ سقف βλ.

سقی A. **σάκη,** ῥ. ἀφ. ἄρδευσις, πότισμα: — نباتات ἄρδευσις φυτῶν·‖ مزارع—ἄρδευσις ἀγρῶν·‖ و اروا— **σάκη βοῦ ἰρβά,** ἄρδευσις

καὶ πότισις.‖ Ρμ. ἀρδεύω, ποτίζω[αἰτ.]· § ء— معادن **σακήϊ με'α̈τίν,** στόμωσις μετάλλου.

سقيم A. **σεκὶμ** [ῥζ. سقم] ἐπθ. ἀσθενής, ἀδύνατος, νοσῶν: — طبیب ἰατρὸς νοσῶν· § μτφ. ὁ μὴ ὑγιής, ὁ μὴ ὀρθός, πλημμελής, ἐσφαλμένος: — فکر ἰδέα μὴ ὑγιής, πλημμελής·‖— قول λόγος πλημμελής· § θ. سقیمه.

سك Π. **σέγκ,** ὄν. κύων: شکاری — **σέγκι σικχαρί,** κύων κυνηγετικός·‖ بچه— **σὲγκ-πετσέ,** σκύλαξ, σκυλάκιον.

سك T. ἢ سین **σιν** [ἐγκλίνεται] δ' πρόσ. ἐνεστ. τοῦ συνδετ. εἶσαι: — زنکین **ζενγκίν-σιν,** εἶσαι πλούσιος·‖— دکل **τεγίλ-σιν,** δὲν εἶσαι· βλ. م **ἴμ,** εἶμαι.

سكا T. **σανὰ** [δοτ. τῆς προσ. ἀντων. سن **σέν,** σὺ] σοί.

سكابی Π. **σεγκιατὶ** [ἐκ τοῦ آبی سك] ὄν. κάστωρ [ζῶον].

سكاری A. **σσκιαρὰ** [πλθ. τοῦ سکران **σεκ-ρὰν**] ὄν.μέθυσοι: جعبیت— **δζεμ'ι-γέτι σσκιαρὰ,** ὁμήγυρις μεθύσων.

سكال Π. **σικιάλ,** ὄν. σκέψις, ἀνησυχία: — بد **πὲτ σικιάλ,** κακόβουλος

سكالش Π. **σικιαλ-ίς,** ὄν. σκέψις: بد— خواهانه σκέψις κακόβουλος **[πετ-χαχανέ].**

سكان A. **σσκκιὰν** [πλθ. τοῦ ساكن] ὄν. κάτοικοι: قریه— **σσκκιάνι καριγέ,** οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου.

سكان A.**σσκκιὰν** [ἐκ τοῦ προηγ.]ὄν. πηδάλιον: سفینه— τὸ πηδάλιον τοῦ πλοίου·‖ —ادارهٔ διεύθυνσις τοῦ πηδαλίου.

سكب A. **σέκπ,** ῥ. ἀφ. χύσις: ماء— χύσις ὕδατος·‖ ى— شراب χύσις οἴνου.

سكبان Π. **σεγκ-πάν,** ὄν. ὑπηρέτης φροντίζων περὶ τῶν κυνηγετικῶν κυνῶν· § στρατιώτης ἄλλοτε ἰδιαιτέρου τάγματος τῶν Γενιτσάρων· βλ. سكمن.

سكبه A. **σεκπέ,** ὄν. θ. πλεκτὸν κάλυμμα κεφαλῆς.

سكبه A. **σεκπέ,** ὄν. θ. πιτυρίασις, κ. πιτυρίδα [ἀσθένεια ἐπιδερμίδος τῆς κεφαλῆς]· § πλθ. سکبات **σεκπάτ.**

سكت A. **σέκτ,** ῥ.ἀφ.τὸ ἀναγινώσκειν πρότασίν τινα ἢ ἐδάφιον Κορανίου κτλ. ἀπνευστί: ایله— اکلوت κτλ.—ἀναγινώσκω ἀπνευστί· § ملیح— χασμῳδία ἐν τῷ ἐμμέτρῳ λόγῳ ἐκ τῆς παραλείψεως ἑνὸς **χαρεκέ** [βλ. حرکه].

سكته A. **σεκτέ,** ὄν.θ.στάσις, διακοπή, βλάβη: کاری تجارتنه— ἤλθε στάσις εἰς τὸ ἐμπόριόν του, ἤτοι ἐβλάβη κτλ.‖ ایراق— ,ἢ ویرمك — کتیرمك προξενῶ διακοπήν, στάσιν, παραβλάπτω, παραλύω·‖ اوغرامق— ὑφίσταμαι στάσιν, διακοπήν, βλάβην, παραλύομαι, παραβλάπτομαι·‖ تعطیله اوغرامق— **σεκτέϊ τα'-τιλὲ ὀγραμάκ,** διακόπτομαι [ἐπὶ ἐργασίας, συζητήσεως κτλ.]· § [ἰατρ.] ἀποπληξία: قلبیه ء— συγκοπὴ καρδίας.

سكته‌دار Π. **σεκτὲ-τάρ,** ἐπθ. ὁ παθὼν στάσιν, διακοπήν, βλάβην.‖ Ρμ. — ایقاق παραλύω, διακόπτω, νεκρῶ, παραβλάπτω [αἰτ.]·‖ اولق— παραλύομαι, διακόπτομαι, νεκροῦμαι, παραβλάπτομαι.

سكتی A. **σεκτὶ** [ἐκ τοῦ سکته] ἐπθ. ἀποπληκτικός.

سكديرمك T. **σεκ-τιρ-μέκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ τρέχῃ σκιρτῶν ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδός [δοτ.]· §ῥίπτω λίθον ἢ σφαῖραν οὕτως ὥστε προχωροῦσα νὰ ἐφάπτηται κατὰ διαλείμματα οἱονεὶ σκιρτῶσα, ἐποστρακίζω· βλ.قایدیرمق·‖ بر آن سکدیرمامك— **ἐπὶ ἂν σεκ-τίρμεμέκ,** οὐδὲ λεπτὸν χάνω.

سكديرمه T. **σεκτιρμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ. βλ.] ὄν. ἀπαρ.ἐποστρακισμός.

سكر A. **σὲκρ ἢ σεκίρ,** ὄν. μέθη: — حال κατάστασις μέθης·‖حال— μεμεθυσμένος, οἰνόφλυξ· ‖ — حد تیمωρία ἐπιβαλλομένη κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον τῇ μέθῃ.

سكر A. **σσκκέρ,** ὄν. σάκχαρις: سوس— **σσκκέρι σούς,** γλυκυρριζίτις [φτ.]·‖ هلام— **σσκκέρι χσλάμ,** γλυκόκολλα·‖βλ.شكر.

سكرات A. **σεκερά̄τ,** πλθ. τοῦ سکره βλ.

سكران A. **σεκρὰν** [ἐκ τοῦ سکر **σὲκρ**] ἐπθ. μεμεθυσμένος, μέθυσος· §πλθ.سکاری **σσκκιαρά.**

سكرتمك T. **σεγιρτμὲκ** [ἐκ τοῦ سکمك] ρμ. οὐδ. τρέχω πηδῶν ἢ ποιῶν βήματα συνεχῆ καὶ ἀλλεπάλληλα, σπεύδω.

سكردشمك } T. **σκεῦρτ-ιό-μεκ** [προηγ.]ρμ. οὐδ. τρέχω ὁμοῦ μετ' ἄλλου, ἢ τρέχουσι πολλοὶ ὁμοῦ, συσπεύδω.

سكردیم } T. **σκεγιρτ-ίμ** [ἐκ τοῦ سكرتمك] ἀφ. δρόμος ἤτοι τρέξιμον μὲ τοὺς πόδας· § διάδρομος στενὸς ἐντὸς τῶν χανίων [ξενοδοχείων] πρὸ τῶν δωματίων· § يولى—ὁδὸς ἐξησφαλισμένη ἐν ταῖς ἐπάλξεσι τῶν τειχῶν, ὀχύρωμα.

سكرك } T. ἢ سيرك **σκεῖρεκ** [ἐκ τοῦ سكرمك] ἐπθ. ἀραιός [ἀντίθ. صيق **σήκ**, πυκνός]: ديش—ὀδόντες ἀραιοί‖ديكيش—ραφὴ ἀραιά·‖صقال—γενειὰς ἀραιά·§ἐπρ. σπανίως: —كلك ἔρχομαι σπανίως.

سكرچه } T. **σκεῖρεκ-τσέ,** ἐπθ. ἀρκετὰ ἢ ὀλίγον σπάνιος· § ἐπρ. ἀρκετὰ ἢ ὀλίγον σπανίως.

سكركلشديرمك } T. **σκεῖρεκ-λεσ-τιρμέκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τι ἀραιόν, ἧττον πυκνόν, ἀραιῶ· § καθιστῶ ἧττον συχνόν, ἤτοι σπανιώτερον [αἰτ.].

سكركلشمك } T. **σκεῖρεκ-λεσμέκ,** ρμ. οὐδ. ἀραιοῦμαι, καθίσταμαι ἀραιός, ἧττον πυκνός, ἢ σπανιώτερος:—ياغمورلر αἱ βροχαὶ καθίστανται σπανιώτεραι.

سكركلك } T. **σκεῖρεκ-λίκ,** ὄν. ἀραιότης· σπανιότης.

سكرلمك } T. **σκεῖριλμέκ,** ρμ. οὐδ. ταὐτὸ سكركلشمك.

سكرمك } T. **σκεγιρμὲκ** [ἐκ τοῦ سكمك] ρμ. οὐδ. κινοῦμαι σκιρτῶν ἢ πάλλων ὀλίγον, βλεφαρίζω, κ. παίζω [λέγεται ἐπὶ τῶν ἀκουσίων κινήσεων τῶν βλεφάρων, τῶν ρωθώνων, καὶ ἐν γένει τῶν νεύρων].

سكرمك } T. **σινιρμέκ,** βλ. سيكرمك.

سكرمه } T. **σκεγιρμὲ** [ἐκ τοῦ سكرمك βλ.] ὄν. ἀπαρ. βλεφαρισμός.

سكره } A. **σκέρε,** ὄν. θ.μέθη: سودا ء—μέθη τοῦ ἔρωτος[**σκεδά**]· § ἀγωνία: سكرة الموت **σέκρετσ-λ-μέδτ,** ἢ سكرة موت ἀγωνία τοῦ θανάτου·§πλθ. سكرات **σκερά**.

سكرى } A. **σκέρε-ί,** ἐπθ. σακχάρινος· § θ. سكريه.

سكرين } Π. **σκέρε-ίν,** ἐπθ. σακχάρινος.

سكز } T. **σκεκίζ,** ἀρθ. ὀκτώ: — يكرمى εἴκοσιν ὀκτώ·‖ده بر— ἓν ὄγδοον.

سكز } T. **σινίζ** [ἐγκλίνεται] δεύτερον πρόσωπον πλθ. τοῦ συνδετικοῦ, εἶσθε: — زنكين زنگين **ζενγκίν-σινίζ,** εἶσθε πλούσιοι· ‖دكل **—τεγίλ-σινίζ,** δὲν εἶσθε· ‖ βλ. م **ἰμ,** εἶμαι.

سكزر } T. **σκεκίζ-έρ,** ἀρθ. ἀνὰ ὀκτώ: غروش— الدق ἐλάβομεν ἀνὰ ὀκτὼ γρόσια.

سكزلك } T. **σκεκίζ-λίκ,** ἐπθ. ὁ ἀξίας ὀκτὼ γροσίων κτλ.§ ὄν. ὀκτάριον:—بر ἓν ὀκτάριον, ἤτοι ὀκτὼ γρόσια.

سكزلى } T. **σκεκίζ-λί,** ἐπθ. ὁ περιέχων ὀκτώ, σύνθετος ἐξ ὀκτὼ μερῶν·§ ὄν. ὀκτάριον τοῦ χαρτοπαιγνίου.

سكزنجى } T. **σκεκίζ-ινδζί,** ἀρθ. ὄγδοος: اون —δέκατος ὄγδοος·‖ — يوز اون ἑκατοστὸς δέκατος ὄγδοος.

سكسان } T. **σεκσὲν** [ἐκ τοῦ سكز اون **σκεκίζ ὅν,** ὀκτὼ φορὰς δέκα] ἀρθ.ὀγδοήκοντα: ايكى—ὀγδοήκοντα δύο·‖ — يوز ἑκατὸν ὀγδοήκοντα·‖كرە—ὀγδοήκοντα φοράς, πολλάκις, κατ' ἐπανάληψιν [χυδ.].

سكسانر } T. **σεκσεν-έρ,** ἀρθ. ἀνὰ ὀγδοήκοντα.

سكسانلك } T. **σεκσεν-λίκ,** ἐπθ. ὁ ἀξίας ὀγδοήκοντα γροσίων κτλ.§ ὀγδοηκοντούτης.

سكسانجى } T. **σεκσεν-ινδζί,** ἐπθ. ὀγδηκοστός.

سكمك } T. **σεκμέκ,** ρμ. οὐδ. σκιρτῶ, περιπατῶ πηδῶν ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδός, ἀναπηδῶ ἐκ κουφονοίας, τρέχω ἐκ χαρᾶς· ἀναπηδῶ ὡς λίθος, σφαῖρα κτλ.ὅταν ρίπτηται: سكه قويه قدر قوشدى سكه ἔτρεξε μέχρι τῆς θύρας ἀναπηδῶν[**σεκὲ σεκέ**]·‖كى طالغه‌لرك اوزرندن سكه‌رك كبى اوچمه‌در τὸ πλοῖον οὐριοδρομεῖ οἱονεῖ ἀναπηδῶν ἐπὶ τῶν κυμάτων· βλ. سكمه.

سكمن } T. **σεκμὲν** [ἐκ τοῦ περσ. سكبان]ὄν. στρατιώτης τοῦ ἀρχαίου τουρκικοῦ στρατοῦ ἀνήκων εἰς ἰδιαίτερον σῶμα καὶ ἐκτελῶν συνάμα χρέη χωροφύλακος: باشى—ἀρχηγὸς τοῦ σώματος τούτου.

سكمه } T. **σεκμὲ** [ἐκ τοῦ سكمك] ὄν. ἀπαρ. σκίρτημα, ἀναπήδησις: سى — آت σκίρτημα τοῦ ἵππου.

سكنا } A. **σκνά,** βλ. سكنى.

سكنات } A. **σεκενὰτ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου سكنه **σεκενὲ**] ὄν.θ. στάσεις: حركات— κινήσεις καὶ στάσεις, διαγωγή, συμπεριφορά·‖ندە اعتدالدن آيرلماز حركات و **χαρεκὰτ οὐ σεκενατινὲ ιτιταλτὲν ἀϋριλμάζ,** ἐν τῇ συμπεριφορᾷ του δὲν ἀποχωρίζεται τῆς μετριοπαθείας.

سكنجبين } Π. **σικενδζσπίν,** βλ. سركنجبين.

سكنه } A. **σεκενὲ** [πλθ. τοῦ ساكن] ὄν. κάτοικοι: محل ء— **σεκενέῖ μαχαλλέ,** οἱ κάτοικοι τῆς συνοικίας·‖شهر ء— οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως [**σέχρ**].

سكنى } A. ἢ سكنا **σκνά,** ὄν. κατοικία, ἤτοι τὸ μέρος ἔνθα κατοικεῖ τις: سكناى بر عائله‌نك—سى κατοικία κατεστραμμένη·‖ἢ κατοικία μιᾶς οἰκογενείας· § τὸ κατοικεῖν, κατοίκησις: دكل — بو خانه قابل ἀϋ **ποῦ χανὲ καπίλι σκνὰ τεγίλ,** ἡ οἰκία αὕτη δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὴ κατοικήσεως, κατοικήσιμος.

سكوت } A. **σκιωύτ,** ρ. ἀφ. σιωπή, σιγή:— جاهلك دائم σιωπὴ διαρκής, αἰωνία·‖ى موسيقى يرينه چكر—ἡ σιωπὴ τοῦ ἀμαθοῦς ἐπέχει θέσιν μουσικῆς·‖اقراردن صايلور—ἡ σιωπὴ θεωρεῖται ὁμολογία, κατάφασις[**ικραρ-τέν**]·‖Ρμ. σιωπῶ, σιγῶ: ايت — σιώπα! σιωπή!

سكوت } T. **σόγιδτ,** βλ. سوكوت.

سكوتى } A.**σκιουτ-ί,**ἐπθ.σιωπηλός, ὁ πολὺ ὀλίγα λαλῶν, ὁ ἀγαπῶν τὴν σιωπήν.

سكوئسترو } Ιτ. **σικουέστρο** [sequestro] ὄν. κατάσχεσις·‖ Ρμ. ايتمك — ποιῶ κατάσχεσιν [αἰτ.]· ‖ βλ. جز.

سكون } A. **σκιούν,** ὄν. ἠρεμία, ἀκινησία, γαλήνη, ἀνάπαυσις: — حال κατάστασις ἠρεμίας, ἡσυχίας· ‖ دريا—γαλήνη τῆς θαλάσσης· § [γραμ.] τὸ ἐναντίον τοῦ حركه χαρεκέ, ἤτοι τὸ σημεῖον [◦] ὅπερ τιθέμενον ἐπί τινος γράμματος δηλοῖ ὅτι τὸ γράμμα ἐκεῖνο δὲν ἔχει ἴδιον φωνῆεν [χαρεκέν], ἀλλὰ δέον νὰ συλλαβισθῇ μετὰ τοῦ φωνήεντος τοῦ προηγουμένου γράμματος· ἡ κατάστασις τοῦ οὐτωσὶ συλλαβιζομένου γράμματος: لام ايله—[علم] اوقونور **[ἰλμ] σκιούνι λὰμ ιλὲ ὀκουνούρ,** ἡ λέξις [**ἴλμ** = ἐπιστήμη] ἀναγινώσκεται μετὰ **σκιούν** τοῦ γράμματος **λάμ,** ἤτοι τὸ **λὰμ** τῆς λέξεως ταύτης δὲν ἔχει ἴδιον φωνῆεν·βλ. جزم.

سكونت } A. **σκιουνέτ,** ὄν. θ. ἠρεμία, ἀκινησία, γαλήνη, ἀνάπαυσις: كسب ايتمك — ἀποκτῶ γαλήνην, ἢ بولق — εὑρίσκω γαλήνην, κατευνάζομαι, καταπραΰνομαι.

سكونتلى } T. **σκιουνετ-λί,** ἐπθ. ἤρεμος, ἀκίνητος, γαλήνιος· § σοβαρός, σπουδαῖος.

سكه } A. **σικκέ,** ὄν.θ.τύπος, ἤτοι τὸ ἐπὶ τοῦ νομίσματος σῆμα, συνεκδ.τὸ νόμισμα: و خطبه پادشاهك ايكى دليليدر — τὸ νόμισμα καὶ ὁ πολυχρονισμὸς [**χουτπὲ**] εἶναι δύο ἀποδείξεις τῆς βασιλείας· ‖ زر و سيم ء—νόμισμα χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν·‖—قلب κίβδηλον νόμισμα·‖ضرب—ايتمك **τάρπι σικκὲ ἐτμέκ,** ἢ كسمك—,ἢ—باصمق—κόπτω, χαράσσω νόμισμα·‖اورمق—,ἢ [χαράσσω τὸ νόμισμα ἐπὶ τοῦ μαρμάρου] ἀφίνω καλὸν ὄνομα· § εἶδος μαλλίνου ἐπιμήκους καλύμματος τῆς κεφαλῆς [κιουλαφίου كلاه] ὅπερ φοροῦσιν οἱ δερβίσαι· § ὁδός : سكة الحديد **σίκκετσ-λ-χατίτ,** σιδηρόδρομος.

سكه‌دار } Π. **σικκὲ-τάρ,** ὄν.ὁ ἔχων νόμισμα, ἤτοι βασιλεὺς ἀνεξάρτητος ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ κόπτῃ νόμισμα.

سكه‌زن } Π. **σικκὲ-ζέν,** ὄν. ὁ κόπτων νόμισμα, νομισματοκόπος.

سكه‌كن } Π. **σικκὲ-κέν,** ὄν. ὁ χαράσσων τὸν τύπον τῶν νομισμάτων, νομισματοχαράκτης· § πλθ. سكه كنان.

سكير } T. **σινίρ,** βλ. سيكير

سكير } A. **σικκὶρ** [ρζ. سكر] ἐπθ. ὁ παραδιδόμενος συνεχῶς εἰς τὴν μέθην, οἰνόφλυξ· βλ. سكران.

سكيروس } Ελ. **σεκιρός,** ὄν. σκίρρος ἤτοι πρῆσμα σκληρὸν [νοσ.]:معده—σκίρρος τοῦ στομάχου **[μι'τέ].**

سكيروسى } A. **σεκιροσ-ί,** ἐπθ. σκιρρώδης.

سكيل } T. **σιγκίλ,** βλ. سيكيل

سكين A. **σικκίν,** ὄν. μάχαιρα: سكين — σμίλη ἀνατόμου, χειρουργοῦ· § πλθ. سكاكين **σεκιακίν.**

سكينه A. **σεκινέ,** ὄν. θ. σοβαρότης, δύναμις τῆς καρδίας, σθένος, γαλήνη τῆς ψυχῆς: قايسه‌كده بزى سفينه‌مزدن كيتمز بو — سفينه‌مزدن كيتمز بو: καὶ ἂν ἁρπάσῃς **[καπσάντα]** ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πλοίου ἡμῶν, δὲν χάνεται ἡ γαλήνη αὐτη ἀπὸ τοῦ στήθους ἡμῶν **[σινεμιζτέν]**· || تابوت — δωρεὰ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας, τεθειμένη ἐντὸς θεοπήκτου κιβωτοῦ καὶ ἀγγέλλουσα αὐτοῖς τὴν νίκην καὶ ἄλλας θείας χάριτας· Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης.

سل T. **σὲλ** [ἐκ τοῦ ἀρβ. سيل] ὄν. χείμαρρος: صو — ὕδωρ χειμάρρου, πρᾶγμα παροδικόν, ἐφήμερον· || چكر قوم قالور — ὁ χείμαρρος παρέρχεται, ἡ ἄμμος μένει [Πρμ. δηλοῦσα ὅτι ὁ ἰσχυρὸς παρέρχεται καὶ ὁ ἀδύνατος μένει]· || اوكندن كوتوك قاچق — ἁρπάζω κορμὸν **[κιτσὸκ]** ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ χειμάρρου [**σὲλ ὀνσντέν**], ἤτοι ἀπληστία.

سل A. **σέλλ,** ρ. ἀφ. τὸ ἐξάγειν ἐκ τοῦ κολεοῦ : سيف ايچك — **σέλλι σέϊφ ἐτμέκ,** ἐξάγω τὸ ξίφος ἐκ τοῦ κολεοῦ, ξιφουλκῶ.

سل A. **σὶλλ,** ὄν. φθίσις: الرئه بقر — **σὶλλσ-ρριέϊ πεκάρ,** πνευμονικὴ φθίσις βοός· || الكبد — **σὶλλσ-λ-κέπτ,** φθίσις τοῦ ἥπατος [βλ. دق ، ورم].

سلا A. **σελά,** ὄν. ἄκανθα [φυσ. ἱστ.]

سلاجقه A. **σελαδζικὰ** [πλθ. τοῦ سلجوق **σελδζούκ**], ὄν. κ. Σελτζουκίδαι [δυναστεία ὀθωμανική].

سلاح A. **σιλάχ,** ὄν. ὅπλον [ξίφος, πυροβόλον κτλ.] || استعمال — χρῆσις ὅπλου· || آتمق — πυροβολῶ· καταθέτω τὰ ὅπλα· || — بوشالتمق ἐκκενῶ τὸ ὅπλον, πυροβολῶ· || ه — طاورانمق δράττομαι **[ταβρανμὰκ]** τῶν ὅπλων· || چكمك — σύρω ὅπλον· || بدست — **σιλὰχ πὲ τέστ,** τὸ ὅπλον εἰς τὴν χεῖρα, ἔνοπλος ἢ ἐνόπλως· || اوموزه — τὸ ὅπλον ἐπ'ὤμων [πρόσταγμα στρατιωτικόν]· || πλθ. اسلحه **ἐσλιχά.**

سلاح انداز Π. **σιλὰχ-ἐντάζ,** ὄν. ὁπλίτης· § πλθ. سلاح اندازان.

سلاح اندازلق T. **σιλὰχ-ἐνταζλήκ,** ὄν. τὸ εἶναί τινα ὁπλίτην, ὑπηρεσία ὁπλίτου, ὁπλιτεία.

سلاحجى T. **σιλαχ-τσί,** ὄν. ὁπλοπώλης· || دكانى — ὁπλοπωλεῖον.

سلاحخانه Π. **σιλαχ-χανέ,** ὄν. ὁπλοστάσιον, ἀποθήκη ὅπλων: عاصره — Αὐτοκρατορικὸν ὁπλοστάσιον.

سلاحدار Π. ἢ سلحدار **σιλαχ-τὰρ** κ. **σιλιχτάρ,** ὄν. ἀξιωματικὸς φυλάττων τὰ ὅπλα ἡγεμόνος κτλ. ὑπασπιστής· § τάγμα ἱππέων τοῦ ἀρχαίου ὀθωμανικοῦ στρατοῦ.

سلاحشور Π. ἢ سلحشور **σιλαχ-σόρ,** ὄν. ἔνοπλος, ὁ δυνάμενος ἐπὶ τοῦ ἵππου νὰ χειρίζηται τὸ ὅπλον, σωματοφύλαξ· § πλθ. سلحشوران .

سلاحشورلق T. ἢ سلحشورلق **σιλαχσορλούκ,** ὄν. τὸ εἶναί τινα ἔνοπλον, σωματοφύλακα.

سلاحلاندیرمق T. **σιλαχ-λαντηρμάκ,** ρμ. μτβ. ὁπλίζω τινα δι' ὅπλων κτλ. [αἰτ. ﻝﺍ].

سلاحلانمق T. **σιλαχ-λανμάκ,** ρμ. μσ. ὁπλίζομαι.

سلاحلق T. **σιλαχ-λήκ,** ὄν. εἶδος ζώνης δερματίνης, ἐντὸς τῆς ὁποίας φέρει τις ὅπλα.

سلاحلو ἢ سلحلى T. **σιλαχ-λῆ,** ἐπθ. ὡπλισμένος, ἔνοπλος : — الى οὗ ἡ χεὶρ ὡπλισμένη.

سلاخت A. **σελαχάτ,** ὄν. θ. τὸ ἀνούσιον, τὸ μωρὸν τῆς γεύσεως [ἰατρ.].

سلاست A. **σελασέτ,** ὄν. θ. εὔροια καὶ ἁρμονία λόγου, εὐφράδεια: الفاظ — εὔροια λέξεων· || كلام — εὔροια λόγου, εὐφράδεια· || بيان افاده — εὔροια ἐκφράσεως, στωμυλία.

سلاستلى T. **σελασετ-λί,** ἐπθ. εὐφραδής.

سلاسل A. **σελασὶλ** [πλθ. τοῦ سلسله **σιλσιλέ**] ὄν. θ. ἁλύσεις: — مشكين ἁλύσεις μοσχοβόλοι, ἤτοι κόμη [ἔκφρασις παλαιά].

سلاطه **σαλάτα,** βλ. صلاطه ، سليطه .

سلاطين A. **σελατὶν** [πλθ. τοῦ سلطان **σουλτὰν**] ὄν. Σουλτάνοι, αὐτοκράτορες, βασιλεῖς : عظام — **σελατίνι ἰζάμ,** οἱ μεγάλοι Σουλτάνοι· || عدل آيين — **σελατίνι ἄτλ-ἀγίν,** οἱ φιλοδίκαιοι Σουλτάνοι· || عثمانيه — οἱ Ὀθωμανοὶ Σουλτάνοι· || سالفه — οἱ προκάτοχοι Σουλτάνοι· § αἱ Σουλτάναι, ἤτοι αἱ ἀδελφαὶ καὶ αἱ θυγατέρες τῶν Σουλτάνων· § [κοιν.] μέγα τέμενος, μέγα καπηλεῖον κτλ.

سلاف A. **σὰλάφ,** καὶ θ. سلاه **σὰλαφέ,** ὄν. οἶνος : صاف سلاف οἶνος καθαρός· || سلافهٔ محبت οἶνος τῆς ἀγάπης **[μὰχαττέτ].**

سلاق A. **σελλὰκ** [ῥζ. سلق, βλ. سليقه] ἐπθ. εὔγλωττος, εὐφραδής.

سلاق A. **σὰλάκ,** ὄν. ἀγχίλωψ, ἤτοι ἀποστηματικὸν οἴδημα πλησίον τοῦ ὀφθαλμοῦ, φίστουλας.

سلاله A. **σὰλαλὲ** [ῥζ. سلّ **σὲλλ**] ὄν. θ. τέκνα, ἀπόγονοι γενεὰ [ὅ,τι ἀπορρέει ἐκ τινος]: طاهره — **σὰλαλέϊ ταχιρέ,** ἡ καθαρὰ γενεά, ἤτοι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Μωάμεθ· || پيغمبريدن — ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ προφήτου **[πεϊγαμπέρι-τέν].**

سلام A. **σελάμ,** ὄν. κατάστασις ὑγιής, ἤτοι ἀπαλλαγὴ ἀπὸ πάθους ἢ ἐλαττώματος· συνεκδ. εὐχὴ περὶ ὑγείας κτλ. ἤτοι εἰρήνη, χαιρετισμός: عليكم — **σελάμουν ἀλεΐκιζζμ,** ἢ — السلام عليكم **ἐσ-σελάμ ἀλεΐκιζζμ,** εἰρήνη ὑμῖν [χαιρετισμὸς μουσουλμάνου πρὸς μουσουλμάνον]· ἡ ἀπάντησις: — وعليكم السلام **βὲ ἀλεΐκιζμσ-σ-σελάμ,** καὶ ἐφ' ὑμᾶς ἡ εἰρήνη· || — عليه السلام **ἀλεΐχι-σ-σελάμ,** ἡ εἰρήνη ἐπ' αὐτόν [ἐν χρήσει μετὰ τὸ ὄνομα προφήτου]· || — دار السلام **τάρου-σ-σελάμ,** παράδεισος· || — مدينة السلام **μετίνετσ-σ-σελάμ.** ἡ πόλις τῆς εἰρήνης [ἐπίθετον τῆς πόλεως Βαγδάτης]· || — وير مك δίδω χαιρετισμόν, χαιρετῶ· || المق — λαμβάνω χαιρετισμὸν παρ' ἄλλου καὶ ἀνταποδίδω· || كوندرمك — στέλλω χαιρετισμούς, προσρήσεις· || ايتمك — ποιῶ προσρήσεις [δοτ.] : ايدك — **φιλανὰ σελὰμ ἔτιν,** τὰς προσρήσεις μου τῷ δεῖνι [ποιήσατε]· || طورمق — ὕσταμαι ὄρθιος **[σελαμὰ]** ὅπως δεχθῶ τὸν χαιρετισμὸν ἀνωτέρου· παρουσιάζω ὅπλα : طور — **σελὰμ τούρ,** παρουσίασον ὅπλα [ἐπιταγὴ στρατιωτική]· || — اوتى **σελὰμ ὀτοῦ,** λυγιστικόν [ψτ.].

سلام A. **σσλάμ,** ὄν. φάλαγξ, ἤτοι ὀστοῦν τῶν δακτύλων· § πλθ. سلاميات **σσλαμιγιάτ.**

سلامت A. **σελαμέτ,** ὄν. θ. ἀσφάλεια, σωτηρία, ἀπαλλαγὴ ἀπὸ δεινῶν καὶ συμφορῶν: وصول — αἰσία ἄφιξις· || انسان حفظ — سلامة الانسان فى حفظ اللسان, ἤ, لسان ايله در **σελάμετου-λ-ινσὰν φὶ χιφζι-λ-λισάν,** ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου [ἔγκειται] ἐν τῇ κρατήσει τῆς γλώσσης· || ساحل — λιμὴν σωτηρίας· || ﻝﻩ — **σελαμέτλε,** ἢ اولە — **σελαμὲτ ὀλά,** ἢ ويرسون — καλὸν κατευόδιον, ὁ Θεὸς δῴη σωτηρίαν [εὐχὴ πρὸς ἀναχωροῦντα εἰς μακρὸν ταξείδιον]· || — ياغ صاغ سن سڭ ياغ ن — آياغى ايردى ὁ ποῦς του ἔφθασεν **[ἐρτὶ]** εἰς τὴν ἀσφάλειαν, ἤτοι ἔφθασεν αἰσίως εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον· || چيقمق — καὶ بولق — ἀπαλλάττομαι, φθάνω εἰς αἴσιον τέλος, ἐπανέρχομαι ὑγιής· || ه — ايرمك **σελαμετὲ ἐρμὲκ,** σώζομαι· § [ἰατρ.] ἠπιότης [νόσου].

سلامتكارانه Π. **σελαμὲτ-κιαρανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. σωτήριος-ως.

سلاملاشمق T. **σελαμ-λασμάκ,** ρμ. ἀλλ. χαιρετῶμαι ἀμοιβαίως, ἀνταλλάσσω χαιρετισμὸν [τῇ ﻝﻩ].

سلاملامق T. **σελαμ-λαμάκ,** ρμ. μτβ. χαιρετῶ ἰδίᾳ διὰ κανονιοβολισμῶν ἢ σημαιῶν, ἐπὶ πλοίων, φρουρίων [αἰτ.].

سلاملق T. **σελαμ-λήκ,** ὄν. ἀνδρωνῖτις, ἤτοι μέρος τῆς οἰκίας τῶν μουσουλμάνων ἐξιδιασμένον διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ διὰ τοὺς ξένους τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτούς [ἀντίθ. حرملق **χαρεμλὴκ** γυναικωνῖτις]· § τελετὴ προσκυνήματος, ἤτοι πομπὴ μεταβάσεως τοῦ Σουλτάνου εἰς τὸ τέμενος χάριν προσευχῆς, γινομένη καθ' ἑκάστην παρασκευὴν ἢ ἑορτήν : آلاى — συνοδεία τοῦ Σουλτάνου ἐν τῇ ὡς εἴρηται τελετῇ· || اونيفورمه‌سى — ἐπίσημος στρατιωτικὴ στολὴ κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην.

سلاميات A. **σσλαμιγιάτ** [πλθ. τοῦ سلام **σσλὰμ** ἢ سلامى **σσλαμὶ**] ὄν. θ. φάλαγγες, ἤτοι τὰ ὀστᾶ τῶν δακτύλων.

سلب A. **σέλπ,** ῥ. ἀφ. ἀφαίρεσις, στέρησις, ἄρνησις: عقل — ἀφαίρεσις, στέρησις νοός· || راحت — στέρησις ἡσυχίας· || — ادات μόριον ἀρνητικόν [βλ. نى]. ‖ Ρμ. ἀφαιρῶ, στερῶ [αἰτ.]: ايتمك — شكيب و تحمل ἐξαντλῶ τὴν ὑπομονήν.

سلب A. **σελέπ,** ὄν. λεία, λάφυρον: قتيل — λάφυρον ἐκ φονευθέντος.

سلبی A. **σελπί,** ἐπθ. ἀρνητικός [ἀντίθ. ثبوتی **σσπουτί**] :—معنای سلبی ἔννοια ἀρνητική·§θ. سلبیه .

سلجم A. **σελδζέμ,** ὄν. γογγύλη [βλ. شلغم]: زیتی — **σελδζέμι ζεϊτί,** γογγυλέλαιον.

سلجوقی A. **σελδζουκῆ,** ἐπθ. Σελδζουκίδης, ὁ ἀνήκων εἰς τὴν δυναστείαν τῶν Σελδζουκιδῶν· § θ. سلجوقیه

سلحدار Π. **σιλαχ-τάρ,** βλ. سلاحدار

سلحشور Π. **σιλαχσόρ,** βλ. سلاحشور

سلحفی A. ἡ سلحفا **σσλχαφά,** ὄν. θ. χελώνη· § πλθ. سلاحف **σελαχήφ.**

سلحفیه A. **σσλχαφιγέ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. θ. χελωνοειδῆ.

سلخ A. **σέλχ,** ρ. ἀφ. ἐκδορά, δάρσις, κ. γδάρσιμον: مذبوح — ἐκδορὰ σφαγίου [**μεζπούχ**]·§ ἡ τελευταία ἡμέρα ἑκάστου ἀραβικοῦ μηνός: رمضان — ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ Ραμαζὰν [ἀντίθ. غره **γσρρέ,** ἡ πρώτη ἡμέρα].

سلخخانه Π. **σέλχ-χανὲ** κ. **σαλχανά,** ὄν. σφαγεῖον.

سلس A. **σέλς,** ἐπθ ταὐτὸ سلیس βλ· § — البول **σέλσσ-λ-πέβλ,** ὁ πάσχων ἐκ πολυουρίας.

سلسال A. **σελσάλ,** ὄν. ὕδωρ γλυκὺ καὶ διαυγές.

سلسبیل A. **σελσεπίλ,** ὄν. ὕδωρ γλυκύ, ἐλαφρὸν καὶ διαυγὲς [καλλίτερον τοῦ سلسال]· § ὄνομα κρήνης ἐν τῷ παραδείσῳ.

سلسله A. **σιλσιλέ,** ὄν. θ. ἅλυσις, σειρά, συνέχεια, γενεαλογία, καταγωγή, γένος, βαθμολογικὴ σειρά, ἱεραρχικὴ τάξις : — عمودیه σειρὰ γενεαλογικὴ κατιοῦσα κατὰ κάθετον γραμμὴν **[ἀμουτιγέ]**·‖ — جبال ἅλυσις ὀρέων·‖ — افاده σειρὰ λόγου·‖ — علما βαθμολογικὴ σειρὰ Οὐλεμάδων [βλ.λ.]·‖ — حکام βαθμολογικὴ σειρὰ δικαστῶν **[χσκκιάμ]**·§ — مراتب σειρὰ βαθμῶν**[μερατὶπ]** ἱεραρχικὴ τάξις·‖ — تیز οὗ ἡ γενεαλογία καθαρά·§[φυσ.] — کهربائی ἠλεκτρικὴ ἅλυσις**[κεχρσπαΐ]**·§[ἄλγ.] — متقاربه σειρὰ συγκλίνουσα **[μστεκαριπὲ]** καὶ — غیر متقاربه σειρὰ ἀποκλίνουσα **[γάϊρι μστεκαριπέ]**. § πλθ. سلاسل **σελασίλ.**

سلسله نامه Π **σιλσιλὲ-ναμέ,** ὄν. γενεαλογικὸς χάρτης ἢ πίναξ.

سلطان Π. **σουλτὰν** [ρζ. سلط] ὄν. Σουλτάνος, ἤτοι μονάρχης, αὐτοκράτωρ : پادشاهمز — عبدالحمید خان ثانی افندمز حضرتلری ὁ Αὐτοκράτωρ ἡμῶν,ὁ Σουλτὰν'Αβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ὁ Β' Αὐθέντης ἡμῶν· ‖ عبدالمجید — جنتمکان خان ثانی حضرتلری ὁ ἀοίδιμος **[δζεννὲτ-μεκὰν]**Σουλτὰν 'Αβδοὺλ Μεδζὶτ Χάν· § μήτηρ, θυγάτηρ, ἀδελφὴ Σουλτάνου [ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ὄνομα سلطان ἔπεται] : — والده βασιλομήτωρ·‖ — فاطمه ἡ Φατιμὲ Σουλτάν·‖ — مهر ماه ἡ Μίχρι Μὰχ Σουλτάν·§μτφ. الازکیا — **σουλτάνσ-λ-ἐζκιγιά,** ἡγεμὼν τῶν εὐφυῶν, εὐφυέστατος· § ἀγαπητός, κύριος, κυρία: م — **σουλτανήμ,** ἀγαπητέ μοι, κύριέ μου, ἡ κυρία μου· § βασιλικὴ δύναμις· § πλθ. سلاطین **σελατὶν** : سلطان السلاطین **σουλτάνσ-σ-σελατὶν,** Σουλτάνος τῶν Σουλτάνων.

سلطانلق T. **σουλταν-λήκ,** ὄν.βίος, ἄνεσις βίου, ἀπόλαυσις πάντων τῶν ἀγαθῶν.

سلطانی A.**σουλταν-ί,**ἐπθ.σουλτανικός,αὐτοκρατορικός: — مکتب αὐτοκρατορικὸν λύκειον· § ἔξοχος, πρώτης ποιότητος· § εἶδος σταφυλῆς ἐξαιρέτου· §θ. سلطانیه : — قلعهٔ **καλ'άϊ σσλτανιγέ,** τὸ στενὸν τῶν Δαρδανελλίων, Ἑλλήσποντος·‖ — اراضیٔ γαῖαι βασιλικαί, οὕτω καλοῦνται αἱ اراضیٔ میریه , αἱ اراضیٔ عشریه καὶ αἱ اراضیٔ خراجیه βλ. λ.

سلطنت A.**σαλτανὲτ** κ. **σαλτανάτ,** ὄν. θ. τὸ ἀξίωμα, ἡ θέσις τοῦ Σουλτάνου, μοναρχία, βασιλεία: سنیه — **σαλτανάτι σενιγέ,** ἡ Κραταιὰ Βασιλεία·‖ عثمانیه — **σαλτανάτι σσμανιγέ,** ἡ ὀθωμανικὴ βασιλεία·‖ — آرابه‌سی ἢ قایغی ὄχημα ἢ ἀκάτιον τῆς βασιλείας, ἤτοι βασιλικόν, αὐτοκρατορικόν·§μεγαλοπρέπεια,πομπή.‖Ρμ.سورمك — ایتمك βασιλεύω,ἀνάσσω,ἄρχω.

سلطانیات A. **σσλτανι-γιάτ,** ὄν.πλθ.θ. βασιλικὰ διατάγματα.

سلطنتلی T.**σαλτανατ-λή,** ἐπθ. μεγαλοπρεπής, πομπώδης.

سلطه A. **σελτά,** ὄν. θ. ἐξουσία: — تشریع **σελτάϊ τεσρί',** νομοθετικὴ ἐξουσία· καὶ — تنفیذ **σελτάϊ τενφίζ,**ἐκτελεστικὴ ἐξουσία [ὅροι τοῦ Σερῆ].

سلع A. **σέλ',** ὄν. ραγάς, κ.σκάσιμον [τῶν χειρῶν, τῶν ποδῶν κτλ.].

سلعه A. **σιλ'ά,** ὄν. θ. ἐμπόρευμα· § γάγγλιον,φῦμα:رأس — **σιλ'άϊ ρέ'ς,**στεάτωμα, φῦμα κεφαλῆς.

سلف A. **σελέφ,** ὄν. προκάτοχος, πρόγονος, προγενέστερος: علیکز — **σελέφι ἁλινίζ,** ὁ προκάτοχος ὑμῶν· ‖ اولق — خلف **χαλὲφ σελὲφ ὀλμάκ,** ἀντικαθίσταμαι ὑπό τινος ἢ ἀντικαθιστῶ τινα ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ[κ.λ.γίνομαι προκάτοχος, διάδοχος]· § ἀντὶ πληθυντικοῦ [اسلاف]: قادر جاری سلفه پرو قاعده παρὰ τοῖς προγόνοις ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἰσχύει·‖علمای سلف οἱ σοφοὶ τῶν προγόνων·§πλθ.اسلاف**σσλάφ.**

سلف A.**σιλφ,**ὄν.σύγγαμβρος· δυϊκ. سلفان **σιλφάν**·§ θ. سلفه βλ.

سلفه A. **σιλφέ,** ὄν. θ. ἑκάστη δύο γυναικῶν συζευχθεισῶν δύο ἀδελφούς,σύννυμφος, κ.συννυφάδα·§ δυϊκ. سلفتان **σιλφετάν.**

سلق A. **σήλκ,** ὄν. σεῦτλον, κ. πανδζάρι [τ. پانجار].

سلك A. **σίλκ,**ὄν. νῆμα: سبحه — νῆμα κομβολογίου [**σσπχά**]·§ σειρά, τάξις, χορεία: افاده — σειρὰ λόγου[**ἰφαπέ**] ‖ — شاگردان **σίλκι σαγκιρτάν,**τάξις ἤτοι χορεία μαθητῶν : منسلك اولدی — مکتب شاگردانی τὴν χορείαν [**σιλκινὲ μσνσελὶκ**] τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς· ‖ نظمه جکمك — **σίλκι ναζμὲ τσεκμέκ,**στιχουργῶ·βλ. کشیده ·§στάδιον: عسکری — στρατιωτικὸν στάδιον.

سلله T. **σιλλέ,** βλ. سله .

سلکمك T. **σιλκμέκ,** βλ. سیلکمك .

سلم A. **σελέμ,** ὄν. προπώλησις, ἤτοι πληρωμὴ γινομένη πρὸ τῆς παραδόσεως ἐμπορεύματος, προϊόντος: یوزکیله بغدای ایچون — ویردم **σι** δι' ἑκατὸν κοιλὰ σίτου ἔδωκα προπληρωτέα χίλια γρόσια·‖ — رب السلم **ρμπσπσ-σ-σελέμ,** προαγοραστής· βλ. سلمجی .

سلم A. **σέλλεμε** [γ! προσ.τοῦ ἀορ.ἐν χρήσει ἐπὶ εὐχῆς] ὁ Θεὸς προσαγορεῦσαι, εὐλογῆσαι: — صلی الله علیه و **σαλλά-λλαχσ ἀλέϊχι βὲ σελλέμ,** ὁ Θεὸς εὐλογῆσαι καὶ προσαγορεῦσαι αὐτὸν [εὐχὴ συνήθης μετὰ τὸ ὄνομα προφήτου]· ‖ βλ. سلام καὶ سله .

سلم A. **σίλμ** ἢ **σέλμ,** ὄν. εἰρήνη.

سلم A. **σσλλέμ,** ὄν. κλίμαξ: سلامت — **σσλλέμι σελαμὲτ-μσσελλέμ,** κλίμαξ σωτήριος· ‖ مدنیتده ارقا ایتك — ἀναβαίνω τὴν κλίμακα τοῦ πολιτισμοῦ·§ κεραία κοχλίου[συνών. جوف حلزون].§ πλθ. سلالیم **σελαλίμ.**

سلمجی T.**σελεμ-δζί,** ὄν. ὁ προπληρόνων προϊὸν ἢ ἐμπόρευμα παραδοθησόμενον ἐν τῷ μέλλοντι· βλ. سلم **σελέμ.**

سلمن T.**σσλσμέν,**ὄν.ἀρσενικὸν [μεταλ.] : — آغو — طاتلی καλομέλας·‖ — آق ἢ διχλωριοῦχος ὑδράργυρος, ἄχνη ὑδραργύρου.

سلمه A. **σελλέμε-χου** [βλ. سلم]: السلام — **σελλέμεχου-σ-σελάμ,** [κ.λ.] ὁ Θεὸς κατέστησεν αὐτὸν ἀσφαλῆ· ἐν χρήσει ἐπιρρηματικῇ, ἤτοι ἀφόβως, ἀδεῶς, ἐλευθέρως: اوطه السلام کیرمش — εἰσῆλθεν ἐλευθέρως εἰς τὸ δωμάτιον, χωρὶς νὰ ζητήσῃ ἄδειαν·‖ سائر کاتبلر کبی السلام یازی یازمش — ἔγραψεν ἐλευθέρως ὡς οἱ ἄλλοι γραμματεῖς [καίτοι χωλόχειρ κτλ.].

سلمی A. **σσλλεμ-ί,** ἐπθ.[ἀνατ.]: الشکل — **σσλλεμίσ-ὰ-σέκλ,** κεραιόμορφος.

سلوت A. **σελβέτ,** ὄν. θ. ἀνάπαυσις, γαλήνη, ἡσυχία καρδίας : صاحب ثروت نائل — اولهمز **πᾶς πλούσιος [σαχήπι σερβέτ]** δὲν ἀξιοῦται γαλήνης τῆς καρδίας **[ναΐλι σελβέτ].**

سلوك A. **σσλούκ,** ρ.ἀφ. τὸ βαίνειν ὁδόν, πορεία [δοτ.]: — طریق حق τὸ βαίνειν τὴν εὐθεῖαν ὁδόν· § τὸ εἰσέρχεσθαι ἢ ἀκολουθεῖν στάδιον: — طریق کتابت τὸ εἰσέρχεσθαι ἢ ἀκολουθεῖν τὸ στάδιον τῆς γραμματείας· ‖ — صنعت طباعت τὸ εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν τέχνην τῆς τυπογραφίας· § ملوکهم — الناس علی **ἐνὰς ἀλλὰ σσλούκι μσλούκμσχσμ,** οἱ ἄνθρωποι [βαίνουσιν] ἐπὶ τῆς πορείας τῶν βασιλέων αὐτῶν, ἤτοι φιλεῖ τὸ ὑπήκοον ἐξομοιοῦσθαι τοῖς ἄρχουσι [βλ. سیرت]· § βίος ἀσκητικός : — اهل ἀσκητὴς παραδεδομένος εἰς τὴν προσευχὴν καὶ μελέτην· ‖ — ارباب ἀσκηταὶ κτλ. ‖ Ρμ. βαίνω ὁδόν, εἰσέρχομαι εἰς στάδιον [δοτ.].

سلوی A. **σελβά,** ὄν. μέλι·§πτηνὸν ὅμοιον τῷ ὄρτυγι,ὅπερ ὁ Θεὸς ἔπεμψε μετὰ

τοῦ μάννα [من μὲνν] πρὸς τροφὴν τοῖς Ἑβραίοις πλανωμένοις ἀνὰ τὴν ἔρημον[تيه].

سلوى } **σελβί,** βλ. سروى.

سله } A. **σελλέ,** ἢ **σελέ,** ὄν. θ. κάνιστρον: باف — **σελλὲ-πάῤῥ,** ὁ πλέκων κάνιστρα· §[βτ.] καλαθίς· || ازهار — **σελλεῖ ἐζχάρ,** ἀνθοδόχη· § πλθ. سلات **σελλάτ.**

سله } T. **σιλλέ,** ὄν. κόλαφος, ῥάπισμα : فلك سى — ῥάπισμα τοῦ οὐρανοῦ [**φελεκ**], συμφορά· || آتش او اورمق — καταφέρω κόλαφον, κολαφίζω, ραπίζω· || كيمك — τρώγω κόλαφον, ραπίζομαι, ὑφίσταμαι συμφοράν.

سلى } A. **σιλλ-ί,** θ. سليه **σιλλιγέ,** ἐπθ. φθισικός.

سليب } A. **σελὶπ** [ῥζ.سلب]ἐπθ. ἀφῃρημένος τὸν νοῦν, ἐξεστηκὼς τὰς φρένας,κ. χαμένος· συνών. مسلوب βλ.

سليس } A. **σελὶς** [ἐκ τοῦ سلاست] ἐπθ. ῥέων, εὐῤῥαδὴς[ἐπὶ ὕφους, γλώσσης κτλ.]: — نظم στιχουργία[**νὰζμ**]ῥέουσα· §θ. سليسه:—عبارة πρότασις [**ἰπαρὲ**] ῥέουσα.

سليس } Γλ.**σιλὶς** [silice]καὶ سليسيت **σιλισίτ,** ὄν. πυρίτιον· βλ. صوان καὶ صوانيت.

سليط } A. **σελίτ,** ἐπθ.ὑβριστής,κακολόγος: — محرر συντάκτης[**μσχαῤῥὸρ**]ὑβριστής·§ θ. سليطه **σελιτά :** — زوجة σύζυγος [**ζεβδζὲ**] κακολόγος.

سليطه } A. **σελιτά,** ὄν. φυλλάς, ἀβυρτάκη, κ. σαλάτα. Κατὰ τὸ لغت كتابى , γελοῖον τὸ μεταχειρίζεσθαι τὴν λέξιν ταύτην ἀντὶ τῆς κοινῆς صلاطه **σαλάτα,** βλ.

سليقه } A. **σελικά,** ὄν. θ. χαρακτήρ· ἔμφυτος ἱκανότης εἰς σύνταξιν λόγου: سنجه پك بيوك تأثيرى اولمشدر — كثرت مطالعه‌ك ἡ πολλὴ ἀνάγνωσις πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἔμφυτον ἱκανότητά του πρὸς σύνταξιν [**σελικασίνδζα**]· || — اصحاب **ἀσχάπι σελικά,** οἱ ἔχοντες ἔμφυτον ἱκανότητα πρὸς σύνταξιν.

سليقى } A. **σελικῆ,** ἐπθ. ἔμφυτος, φυσικός· § θ. سليقه : — لطافت χάρις φυσική.

سليل } A. **σελίλ,** ἐπθ. νεογέννητος[ἰατρ.]· || ميت — **σελίλι μεῖτ,** θνησιγενής.

سليم } A. **σελίμ,** ἐπθ. ὑγιής, ὀρθός, καθαρός,ὁ ἁπλλαγμένος ἐλαττώματος[ἀντίθ.سقيم]:— عقل ὑγιὴς νοῦς, ὀρθὸς νοῦς· || فكر — ὑγιὴς ἰδέα· || — طبع **τάπ'ι σελίμ,** ἢ — ذوق **ζέβκι σελίμ,** καλαισθησία· § θ. سليمه **σελιμέ.**

سليمان } **σελεϊμάν,** ὄν. κ. Σολομών.

سليمانى } A. **σελεϊμαν-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ προφήτῃ Σολομῶντι, ἢ ἀντάξιος αὐτοῦ, Σολομώντιος· § θ. سليمانيه· §ὄν. ὄνυξ [λίθος πολύτιμος].

سليمه } A. **σελεϊμὲ** [ὑποκ. τοῦ سلام] ὄν. θ. φαλάγγιον, τὰ πρὸς τοὺς ὄνυχας ὀστᾶ τῶν δακτύλων.

سم } A. **σέμμ,** ὄν. δηλητήριον: قاتل — δηλητήριον θανατηφόρον [**κατίλ**]· || الفار — **σέμμσ-λ-ῥάῤ,** δηλητήριον τῶν μυῶν, ἀρσενικόν· || السمك — **σέμμσ-σ-σεμέκ,** δηλητηριώδης κόκκος Ἰνδίας,κηκίς § τρυμαλιά:الخياط — **σέμμσ-λ-χιγμάτ,** ὀπὴ βελόνης.

سم } Π. **σσμ** ἢ **σσμμ,** ὄν. ὀπλή, ἤτοι ὄνυξ ζώου: — سمند ὀπλὴ ἵππου [**σεμέντ**].

سماء } A. **σεμά',** ὄν.οὐρανός:— علائم **ἀλαῖμι σεμά,** οὐράνιον τόξον· §πλθ. سماوات **σεμαβάτ,** ἢ سموات **σεμεβάτ.**

سمات } A. **σιμὰτ** [πλθ. τοῦ ἀχρ. سمه **σιμέ,** ἐν χρήσει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν συνθέσει] ὄν. θ. σημεῖα, τύπος : — شوكت **σεβκὲτ-σιμάτ,** τύπος μεγαλείου, μεγαλειότατος [ἐπίθ. Σουλτάνων]· || — فضائل **φεζαΐλ-σιμάτ,** τύπος ἀρετῶν, πλεονεκτημάτων, ἕξοχος· || — معارف **με'ᾶρὶφ-σιμάτ,** τύπος παιδείας, φιλόμουσος.

سماجت } A. **σεμαδζέτ,** ὄν. θ. ἀσχημία [ἰδίᾳ λόγου]: ابتدا — ἀσχημία προλόγου [**ἰπτιτά**]· || كلام — ἀσχημία λόγου [**κελάμ**].

سماحت } A. **σεμαχάτ,** ὄν. θ. γενναιοδωρία, ἐλευθεριότης. Κατὰ τὸ لغت كتابى, διαφέρει τῆς جوانمردى **σεχαβέτ,** σημαινούσης ἐλευθεριότητα ἔμφυτον, ἐνῷ ἡ سماحت σημαίνει καὶ ἐλευθεριότητα οὐχὶ φυσικήν.

سماحتلو } T. ἢ سماحتلى **σεμαχατ-λῆ,** ἐπθ. γενναιόδωρος, ἐλευθέριος· § τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος εἰς τοὺς Οὐλεμάδες [علما], οἵτινες ἔχουσι τὸν ἀνώτατον βαθμὸν Καζασκέρη [βλ. قاضى],καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐκλέγεται ὁ Σέϊχου-λ-ισλάμης [شيخ الاسلام]·τῷ τελευταίῳ συναπονέμεται καὶ ὁ τίτλος دولتلو **τεβλετλοῦ,** ἤτοι سماحتلو دولتلو βλ. λ.

سماد } A. **σεμάτ,** ὄν. φυτικὴ γῆ, ἤτοι προερχομένη ἐκ σήψεως φύλλων.

سماسره } A.**σεμασιρέ** [πλθ.τοῦ سمسار **σιμσάρ**] ὄν. μεσῖται.

سماط } A. **σιμάτ** [ῥζ. سمط βλ.] ὄν. τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης παρατεθειμένα ἐδέσματα, γεῦμα,τράπεζα: خسروانه — τράπεζα βασιλικὴ [**χσόρεβανέ**]· || — ترتيب παράθεσις [**τερτὶπ**] τραπέζης.

سماع } A. **σεμά',**ὄν. ἀκοή:— عن **ἂν σεμά'ἴν** ἐξ ἀκοῆς· § χορὸς θρησκευτικὸς δερβισῶν στρεφομένων κατὰ τὴν προσευχήν.

سماعاً } A. **σεμά'-εν,** ἐπρ. ἐξ ἀκοῆς: محبت — ἀγάπη ἐξ ἀκοῆς [ἤτοι ἀγαπῶ τινα ἁπλῶς ἐκ φήμης καὶ χωρὶς νὰ τὸν γινώσκω]· || معلوم — γνωστὸς ἐξ ἀκοῆς.

سماعخانه } A. **σεμὰ'-χανέ,** ὄν στρογγύλη αἴθουσα εἰς τοὺς τεκέδες [تكيه],ἔνθα γίνεται ὁ θρησκευτικὸς χορὸς τῶν δερβισῶν.

سماعى } A. **σεμα'-ί,** ἐπθ. ἀκουστικός, ὁ ἀνήκων τῇ ἀκοῇ, ἀνώμαλος· οὕτω καλοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἐσχηματισμέναι οὐχὶ κατὰ τὸν κανόνα καὶ τὴν ἀναλογίαν[βλ.قياسى], ἀλλ' ἐξαιρετικῶς καὶ ἀνωμάλως· § θ. سماعيه· § ὄν. ἦχος βαρὺς χοροῦ.

سماق } A. **σσμάκ,** ὄν. ροῦς, χρυσόξυλον[δενδρύλλιον χρησιμεῦον εἰς τὴν βαφικήν·] βλ. صوماق.

سماق } A. **σσμακῆ,** ὄν. πορφυρίτης, γρανίτης λίθος, κ. σομακί·βλ. صوماكى.

سماك } A. **σιμὰκ** [πλθ.τοῦ سمك] ὄν. ἰχθῦς, ψάρια· βλ. راج καὶ اعزل

سمانت } A. **σεμανὲτ** [ῥζ. سمن] ὄν.θ. εὐσαρκία, πάχος: غم — εὐσαρκία προβάτου [**γανέμ**]· || لحم — πάχος κρέατος [**λάχμ**].

سمانى } A. **σεμαν-ί,** θ. سمانيه **σεμανιγέ,** ἐπθ. πιμελής, πιμελώδης.

سماوات } A. **σεμαβὰτ** [πλθ. τοῦ سماء] ὄν. οὐρανοί· βλ. سموات.

سماوى } A. **σεμαβί** [ἐκ τοῦ سماء] ἐπθ.οὐράνιος, θεῖος: — كتاب βιβλίον οὐράνιον, θεῖον· § θ. سماويه : — كتب **κιτὰπι σεμαβιγέ,** βιβλία οὐράνια,θεῖα,ὡς ἡ ἁγία Γραφὴ κτλ. || — اجرام οὐράνια σώματα [**ἐδζράμ**].

سماويات } A. **σεμαβιγιὰτ** [πλθ. τοῦ سماويه] ὄν. θ. πράγματα οὐράνια.

سمائى } A.**σεμαΐ,** θ. سمائيه **σεμαϊγὲ** [ἐκ τοῦ سماء]ἐπθ. οὐράνιος,θεῖος·§ ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, κυανοῦς.

سمپاره } Π. **σσμπαρέ,**κ **σομπαρά,** ὄν. σμύρις ἤτοι λίθος,ἡ κόνις τοῦ ὁποίου χρησιμεύει εἰς στίλβωσιν τῶν πολυτίμων λίθων, κατόπτρων κτλ.

سمت } A. **σέμτ,** ὄν. μέρος, διεύθυνσις· συνοικία: ندە اقامت ايدر — فلانος κατοικεῖ εἰς τὸ μέρος [**σεμτινὲ**] τοῦ Φατήχ,ἢ κατὰ τὸ Φατήχ·|| بزم — ك هواسى لطيفدر ὁ ἀὴρ τῆς ἡμετέρας συνοικίας[**σεμτίν**]εἶναι εὐχάριστος·|| — — εἰς τινα μέρη,οὐχὶ πανταχοῦ·|| اوغرامق — πλησιάζω, διέρχομαι διά τινος μέρους, συνοικίας· § [ἀστρ.] Ἀζιμούθ: الرأس — **σέμτσ-ρ-ρέ'ς,** τὸ Ζενίθ· || القدم — **σέμτσ-λ-κατέμ,** τὸ Ναδὶρ [βλ. نظير]·§ διαγωγή: — حسن καλὴ διαγωγή.

سمتراش } Π. **σσμ-τράς,** ὄν. κοπίς, δι'ἧς οἱ πεταλωταὶ κόπτουσι τὸν ὄνυχα τοῦ ἵππου κτλ. βλ. صونتراش.

سمج } A. **σέμζ,** ἐπθ. ἄσχημος, δυσειδής· βλ. سماجت.

سمحاق } A. **σιμχάκ,**ὄν. περιόστεον [ἀνατ.]: — جمجمه περίκρανον[**δζσμδζσμέ**].

سمر } T. **σεμέρ,**ὄν. σάγμα, κ. σαμάρι: حال — بكير σάγμα ἀχθοφόρου·||ى — σάγμα ζώου[**πεγκίρ**] || — اورمق ἐπιθέτω τὸ σάγμα, ἐπισάττω·||ى دوبرمك — ἀνατρέπω [**τεβιρμέκ**]τὸ σάγμα, κλίνω· || ى دوكمك — δέρω [**τοβμὲκ**] τὸ σάγμα, ἀδυνατῶ, δὲν φθάνει ἡ δύναμις·|| — ى طايمق δίδει ἀποτόμως τὸ σάγμα του, ἤτοι σύρει εἰς τὸν σταῦλον· βλ. آرقلج.

سمرت } A. **σσμρέτ,** ὄν. θ. τὸ μελάγχρουν, χρῶμα μελαγχροινόν: — لون τὸ μελάγχρουν τοῦ χρώματος [**λέβν**]·|| — وجه τὸ μελάγχρουν τοῦ προσώπου [**βέδζχ**]· βλ. اسمر.

سمرتمك } T. **σεμιρτμὲκ** [ἐκ τοῦ سمرمك] ρμ.μτβ. καθιστῶ τὸ ζῶον παχύ, παχύνω· λιπαίνω τὴν γῆν· ἐξογκῶ τι παραγεμίζων κάτωθεν [αἰτ.].

سمرجى } T. **σεμερ-δζί,** ὄν. σαγματοποιός, σαγματοπώλης.

سمرجيلك } T. **σεμερδζι-λὶκ,**ὄν. σαγματοποιϊα, σαγματοπωλική.

سمركنمك T. **σεμιρ-γκενμέκ,** ρμ.οὐδ. παχύνομαι· βλ. سمرمك.

سمرلى T. **σεμερ-λί,** ἐπθ. ὁ φέρων σάγμα, σαμάρι, σεσαγμένος [ἐπὶ ζώου ἢ ἀχθοφόρου]· بورون—ρὶς ἔχουσα ὕδον,καμπούραν· § μτφ. χονδροειδής.

سمرمك T. **σεμιρμέκ,** ρμ. οὐδ. παχύνομαι,καθίσταμαι εὐτραφής·λιπαίνομαι [ἐπὶ γῆς].

سمسار A. **σιμσάρ,** ὄν. μεσίτης, ἐμπορομεσίτης κτλ. || πλθ. سماسره **σεμασιρέ·** || βλ. καὶ دلال.

سمسارلق T. **σιμσαρ-λήκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ μεσίτου, μεσιτεία.

سمساريه A. **σιμσαριγέ,**ὄν.θ. μεσιτεία, ἀμοιβὴ μεσίτου, ἤτοι τὸ χρηματικὸν δικαίωμα ὅπερ λαμβάνει ὁ μεσίτης· § βλ. دلاليه.

سمسم A. **σεμσέμ,**ὄν.σήσαμον [βλ. صوسام].

سمسمى A. **σεμσεμ-ί,** ἐπθ. σησαμοειδὴς § θ. سمسميه **σεμσεμιγέ,**σησαμοειδῆ [φυτ.].

سمط A. **σίμτ,** ὄν. ὁρμαθός: لؤلؤ—ὁρμαθὸς μαργαριτῶν· || βλ. سماط.

سمع A. **σέμ',** ὄν. ἀκοή, οὖς : دقت—οὖς προσοχῆς· || اطلاعنه واصل اولدی—**σέμ'ι ιττιλα'ϊνὲ βασὴλ ὁλτοῦ,** ἐφθασεν εἰς τὸ οὖς τῆς γνώσεως αὐτοῦ, ἤτοι ἐπληροφορήθη.

سمعاً A. **σέμ'-αν,** ἐπρ. ἐξ ἀκοῆς: طاعةً و— **σέμ'αν βὲ τά'ατεν,** μετὰ μεγάλης ὑποταγῆς καὶ εὐπειθείας, λίαν προθύμως.

سمعه A. **σῆμ'ά,** ὄν. θ. πρᾶξις γινομένη πρὸς τὸ ἀκουσθῆναι, ἐπίδειξις: ايتديكی فداكارلق—δρ,εἶναι ἐπίδειξις [πρὸς τὸ θεαθῆναι].

سمعةً A. **σῆμ'ατ-εν** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπρ. πρὸς τὸ ἀκουσθῆναι : — و رياءً **ριγιάεν βὲ σῆμ'ατεν,**πρὸς τὸ θεαθῆναι καὶ πρὸς τὸ ἀκουσθῆναι.

سمعى A.**σεμ'-ί,**ἐπθ. ἀκουστικὸς [ἀνατ.].

سمك A.**σεμέκ,**ὄν.ἰχθύς: نهرى—ἰχθὺς τοῦ ποταμοῦ [**νεχρί**]· || دنيك يه سمك.

سمكه A. **σεμεκέ** [βλ. سمك] ὄν. θ. ἰχθύς: بحريه—ἰχθὺς θαλάσσιος.

سمكجه‌مك T.**σεμελδζεμέκ,**ἢ سملجيمك ρμ. οὐδ. ριπτάζομαι ἀγωνιῶν καὶ στενάζων, παραδέρω [ἐπὶ ἀσθενοῦς].

سمن A.**σέμν,** ὄν. βούτυρος·βλ. سمنت.

سمن A. **σεμέν,** ὄν. εὐσαρκία : كتورمك—παχύνομαι,γίνομαι εὔσαρκος·||كلك—ἔρχεται εὐσαρκία, παχύνομαι.

سمن Π. **σεμέν,** ὄν. ἰάσμινον [βλ. ياسمين]: —برك φύλλον [**πὲρκ**] ἰασμίνου.

سمنبر Π **σεμὲν-πέρ,**ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ στῆθος λευκὸν καὶ εὐῶδες ὡς τὸ ἰάσμινον.

سمند Π. **σεμέντ,** ὄν. κέλης, ἵππος δρομικός· § ἵππος πυρρός.

سمنزار Π. **σεμεν-ζάρ,** ὄν. μέρος κατάφυτον ἐξ ἰασμίνων.

سمو A. **σῆμόθ,** ὄν. ὕψος : يايه—ὕψος βαθμοῦ· || منزلت—ὕψος περιωπῆς.

سموات A. **σεμεβάτ,** ἢ سماوات **σεμαβάτ** [πλθ.τοῦ سماء] ὄν. οὐρανοί: فاطر السموات والارضين—**φατήρου-σ-σεμαβάτ βὲ-λ-ἐρεζίν,** ὁ δημιουργὸς τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς.

سموح A. **σεμοὶχ** [ἐκ τοῦ سماحت] ἐπθ. λίαν γενναιόδωρος, ἐλευθεριώτατος.

سمور A. ἢ Π. **σεμμούρ,** κ. **σαμούρ,** ὄν. σίμωρ, σαθέριον, κ. σαμοῦρι [ζῶον καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ γουναρικόν].

سمك T. **σῆμόκ,** βλ. سوموك.

سموم A. **σεμούμ,** ὄν. ἄνεμος καυστικὸς ὀπλητηριώδης πνέων ἐκ μεσημβρίας, λίψ[βλ. سام].

سموم A. **σῆμοὶμ** [πλθ. τοῦ سم **σὲμμ**] ὄν. ὀπλητήρια : غير مهلك—**σῆμούμι γάϊρι μὲχλικέ,** ὀπλητήρια μὴ ὀλέθρια.

— اولنجه كی **γεμὲκ γιμέκ νὲ ἐμὲκ, πὶ νεμέκ ὁλούνδζα σεμέκ,** τί σημαίνει τὸ φαγεῖν φαγητόν, ὅταν ὁ ἰχθὺς ἢ ἄνευ ἅλατος· § πλθ. اسماك **ἐσμὰκ** καὶ سماك **σιμάκ.**

سمى A. **σεμμ-ί,** θ. سميه **σεμμιγέ,** ἐπθ. ὀνομαστικός.

سمى A. **σεμί,** θ. سميه **σέμιγὲ** [ἐκ τοῦ اسم] ἐπθ. ὁμώνυμος, συνονόματος: نبی—ὁμώνυμος τῷ προφήτῃ **[νεπὶ].**

سميد T. **σιμὶτ ἢ σιμίτ,** ὄν. σιμίτι,κουλούριον, στρεπτόν: اونی—**σιμὶτ οὐνοῦ,** ἄλευρον διὰ σιμίτια, ἤτοι πρωτης ποιότητος· § ζώνη σωστικὴ ἐν σχήματι σιμιτίου, εὑρισκομένη ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις παρὰ τῷ πλοιάρχῳ, καὶ χρησιμεύουσα πρὸς σωτηρίαν τῶν πεσόντων εἰς τὴν θάλασσαν [βλ. قورتاران].

سميدجى T. **σιμιτ-τζί,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς σιμιτίων, κουλουρίων.

سميدجيلك T. **σιμιτ-τζιλίκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ سميدجى βλ.

سمير A. **σεμὶρ** [ρζ. سمر] ἐπθ. ἕκαστον τῶν μελῶν νυκτερινῆς συναναστροφῆς, σύντροφος[σχηματίζει σύνθετα ἐπίθετα]: درايت—**ἐιραγὲτ-σεμίρ,** ὁ ἔχων σύντροφον τὴν σύνεσιν, συνετός· || معالی—**με'αλὶ-σεμίρ,** ὁ ἔχων σύντροφον τὰ ὑψηλὰ προσόντα, ἐξοχος : وزير معالی سمیرم **βεζίρι με'αλὶ-σεμιρίμ,**ἐξοχέ μου Βεζύρα [τίτλος ὃν ἀπονέμει ὁ Σουλτάνος πρὸς τὸν M. Βεζύρην ἐν Αὐτοκρ. διατάγμασι].

سميركين T. **σεμιργκὶν** [ἐκ τοῦ سمرمك]ἐπθ. ὁ κοιμώμενος καὶ γινόμενος εὐτραφής· ὁ ἐκ τῆς εὐσαρκίας νυστάζων πάντοτε· ὁ πρησμένος ἀπὸ τὴν εὐσαρκίαν.

سميز T. **σεμίζ,** ἐπθ. παχύς, εὐτραφής·|| — اوت ἀνδράχνη, κ. γλυστρίδα καὶ σεμιζότι.

سميزلك T. **σεμιζ-λίκ,** ὄν. εὐσαρκία, πάχος.

سميع A. **σεμὶ'** [ρζ. سمع] ἐπθ. ὁ ἔχων ἰσχυρὰν τὴν ἀκοήν· § [ἐπίθ. τοῦ Θεοῦ]: الدعا—**σεμὶ'ὅ-τ-τὸά,**ὁ ἐπακούων τῆς δεήσεως.

سمين A. **σεμὶν** [ἐκ τοῦ سمن] ἐπθ. εὐτραφής,παχύς:—شخص ἄνθρωπος[**ἀὰχς**] εὐτραφής· ||—بازوی βραχίων εὐτραφής· || —لحم κρέας[**λὰχμ**]παχύ· § θ. سمينه.

سن T. **σέν,**ἀντ. σύ:كندك—**σὲν κενὶν,**σὺ ὁ ἴδιος· ||جه—**σένζε,**κατὰ σέ,ὡς πρὸς σέ· ||ز—**σενσίζ,**ἄνευ σοῦ· ||دم—آدم **ἄὰμ σένὶε,** δὲν βαρύνεσαι· ||اول— —**σὲν σὲν ὄλ,**ἔσο προσεκτικός.

سن A. **σίνν,** ὄν. ὀδούς: سفيد—ὀδοὺς λευκός· || فيل—ἐλεφαντόδους· || الحلم—**σίννσ-λ-χήλμ,** ὀδοὺς τῆς συνέσεως· || زائد—παραστιχόδους, ὀδοὺς φυόμενος ἔξω τῆς σειρᾶς ἢ μεταξὺ ἄλλων· § ἡλικία: شباب—ἡλικία τῆς νεότητος **[σεπάπ]**·||متجاوز—ی يمشی—ἡ ἡλικία αὐτοῦ ὑπερβαίνει τὰ ἑβδομήκοντα· § πλθ. استان **ἐσνάν·** βλ.

سناً A.**σίνν-εν** [αἰτ.τοῦ προηγ.] ἐπρ. κατὰ τὴν ἡλικίαν: بيوك—μεγαλείτερος τὴν ἡλικίαν.

سنا A.**σενά,** ὄν. λάμψις ἀστραπῆς § κολοιτέα, ἄλλως مكی سناء **σενᾶ μεκκί,** ἤτοι κολοιτέα τῆς Μέκκας, σιναμικὴ [φυτόν, οὗ ὁ καρπὸς καθαρτικός]· βλ. καὶ سنامكی.

سنابك A. **σενα-πίκ,** πλθ. τοῦ سنبك βλ.

سنابل A. **σενα-πίλ,** πλθ. τοῦ سنبل βλ.

سناج A. **σιναὸζ,** ὄν. σκωριόχρουν ἐπίχρισμα [ἰατρ.].

سناجى A. **σιναὸζ-ί,** τὸ θηλ. سناجيه **σιναὸζιγέ,** ἐπθ. σκωριόχρους [ἰατρ.].

سناريت Ελ.ἢ سناريت **σιναρίτ,** ὄν. συναγρίς [ἰχθ.].

سنامكی T. **σιναμεκὶ** [ἐκ τοῦ ἀρβ. سناءمكی βλ. سنا] ὄν. σιναμικὴ [φυτόν, οὗ ὁ καρπὸς καθαρτικός].

سنان A.**σινάν,** ὄν. αἰχμὴ λόγχης, λόγχη : —و سيف ξίφος **[σέϊὸ]** καὶ λόγχη.

سنبك A. **σδνπδκ,** ὄν. ὁπλή, ἤτοι ὄνυξ ἵππου κτλ. § πλθ. سنابك **σενα-πίκ.**

سنبكى T. **σενπεκὶ** καὶ سنبوق **σενπούκ,** ὄν.εἶδος πλοίου ἀρχαίου ἢ λέμβου· βλ. سونبكی.

سنبل A. **σδνπδλ,** ὄν. ὑάκινθος, κ. ζεμπούλι: روی—**σδνπδλι ρουμί,** νάρδος [φτ.]· || هندی—**σδνπδλι χινδί,** ἰνδονάρδος [φτ.]· ||صوغانی—κρόμμυον ὑακίνθου· ||تبر—**σδνπδλι τεπέρ,** πολυάνθεμον.

سنبلستان Π. **σδνπδλ-ισταν,** ὄν. ὑακινθών, τόπος πλήρης ὑακίνθων.

سنبله A. **σϑνϯσλέ,** ὀν.θ. στάχυς [ت.باشاق]: ‖ متفرعه ء — **σϑνϯσλέϊ μϑτεφερρ'ιά,** ἀνθήλη, σταχυώδης θύσανος ἀνθέων τινῶν· § [ἀστρ.] ἡ Παρθένος· §πλθ. سنبلات **σϑνϯσλάτ** καὶ ἀνώμ. سنابل **σεναϯίλ.**

سنبلی A. **σϑνϯσλ-ί,** ἐπθ. χρώματος ὑακίνθου, ὑακίνθινος· §νεφελώδης : هوا — καιρὸς νεφελώδης καὶ εὐχάριστος, ἄνευ βροχῆς.

سنبوق T. **σενϯούκ,** βλ. سنبكی.

سنت A **σϑννέτ,**ρ. ἀφ. θ.θεσμός, τάξις,ἔθος, συνήθεια, παράδοσις,προσευχὴ ἢ πᾶσα ἄλλη θρησκευτικὴ πρᾶξις μὴ ἐπιβαλλομένη μὲν ὑπὸ τοῦ Κορανίου ὡς καθῆκον ἀπαράβατον [βλ. فرض], ἀλλὰ τὴν ὁποίαν οἱ Μουσουλμᾶνοι οἰκειοθελῶς ἐκτελοῦσι κατὰ μίμησιν τοῦ Μωάμεθ : ⌐ اهل **ἔχλι σϑννέτ,**Σουννίτης,ἤτοι μουσουλμᾶνος ὀρθὰ δοξάζων [ἀντίθ. شیعی βλ.]: ⌐ **σϑννέτι μϑε'κκεϯέ,** πρᾶξις ἐπιβαλλομένη παντὶ μουσουλμάνῳ ὡς καθῆκον[فرض]· ‖ الله — **σϑννὲτ ὀλλάχ,** θεία διάταξις· § περιτομὴ [συνών. ختان]· ‖ دوكونی — ἑορτὴ ἐπὶ τῇ περιτομῇ παιδός. ‖ Ρμ. ايتك — περιτέμνω [αἰτ.]· § اولق — περιτέμνομαι· § πλθ. سنن **σϑνέν.**

سنتجی T. **σϑνετ-τζί,** ὀν. χειρουργὸς περιτέμνων τὰ παιδία· βλ. ختان.

سنتداش T. **σϑνετ-τάϛ,** ἐπθ. ὁ ὁμοῦ μετ' ἄλλου περιτμηθείς.

سنتسز T. **σϑνετ-σίζ,** ἐπθ. ἀπερίτμητος· ἀρδ. اقلف **ἀκλέϕ.**

سنتلی T. **σϑνετ-λί,** ἐπθ. περιτετμημένος.

سنتینه Ιτ. **σιντίνα** [sentina] ὀν. ἀντλία,τὸ μέσον τοῦ πλοίου ἔνθα συναθροίζεται ὁ ἄντλος, ἤτοι θαλάσσιον ὕδωρ ὄζον : — قوقوسی ἡ κακὴ ὀσμὴ τοῦ πυθμένος πλοίου.

سنج Π. **σὲνδζ** [προστ. τοῦ سنجیدن **σενδζιτὲν**=σταθμίζω, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ σταθμίζων: — سخن **σϑχὰν-σένδζ,**ὁ σταθμίζων τὸν λόγον,εὐγλωττος· ‖ — معانی **με'ανὶ-σένδζ,** ὁ σταθμίζων τὰς ἐννοίας· ‖ — پولاد **πουλὰτ-σένδζ,** ἱκανὸς περὶ τὴν χρῆσιν ὅπλων.

سنجاب A. **σινδζάπ,** ὀν. σκίουρος, ζῶον καὶ τὸ γουναρικόν, κ. ζινδζάπι.

سنجابی A. **σινδζαπ-ί,** ἐπθ. ὁ ἔχων χρῶμα σκιούρου, φαιός.

سنجاریه A. **σενδζαριγέ,** ἐπθ.θ. ἀρνογλωσσοειδῆ [φτ.]· συνών. تورپ.

سنجاق T. **σανδζὰκ** [ἐκ τοῦ سانجق] ὀν. σημαία, ἰδίᾳ ἡ μετὰ κονταρίου ἐμπηγνυμένου: دیکمك — πήγνυμι σημαίαν· ‖ اچق — ἀνοίγω σημαίαν· ‖ چکمك — ἀναπετάννυμι σημαίαν ‖ شریف — ἱερὰ σημαία, ἤτοι τοῦ προφήτου, ἥτις μόνον ἐν καιρῷ ἱεροῦ πολέμου ἀναπετάννυται· § ὑποδιαίρεσις νομαρχίας [ولایت **βιλαγὲτ**]ἤτοι διοίκησις,καλουμένη ἄλλως لوا **λιβά,** καὶ ὑποδιαιρουμένη εἰς ὑποδιοικήσεις [قضا **καζᾶ**]· ‖ طرفی — τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ πλοίου.

سنجاقدار T. **σανδζακ-τὰρ,** ὄν. σημαιοφόρος συνών. بایراقدار **πα϶ρακτὰρ** καὶ علمدار **ἀλὲμ-τὰρ.**

سنجان T. **σινδζάν,** ὄν. εἶδος θάμνου ἀκανθώδους.

سنجر T. **σενδζέρ,** ὄν. πρόχωμα, χαράκωμα, ὀχύρωμα.

سنجرف A. **σινδζερϕ̣,** ὄν. κινάβαρι.

سنجیده Π. **σενδζιτὲ** [μτχ. τοῦ سنجیدن **σενδζιτὲν** = σταθμίζω] ἐσταθμισμένος, καλῶς διατεταγμένος, κανονικός: سخن — λόγος [**σϑχὰν**] ἐσταθμισμένος· ‖ — فکر σκέψις ἐσταθμισμένη· ‖ — میزان انصاف ايتك σταθμίζω διὰ τῆς πλάστιγγος τῆς εὐσυνειδησίας[**μιζάνι ινσὰϕ**], σταθμίζω εὐσυνειδήτως· βλ. سنج.

سنخ A. **σίνχ,** ὄν. βοθρίον, φάτνη, ἤτοι τὸ κοίλωμα τῆς σιαγόνος,ἔνθα εἰσέρχονται οἱ ὀδόντες.

سنخی A. **σινχ-ί,** θ. سنخیه **σινχιγέ,** ἐπθ. βοθριακός.

سند A. **σενέτ,** ὄν. στήριγμα, ἀπόδειξις αὐθεντική, ἐφ'ἧς στηρίζεταί τις, ὁμόλογον, τίτλος χρέους ἢ ἰδιοκτησίας, γραμμάτιον: العاجزین اولان جناب پیغمبر — ὁ προφήτης[Μωάμεθ], ὅστις εἶναι τὸ στήριγμα τῶν ἀδυνάτων[**σενέτδ-λάδζιζίν**]· ‖ اتخاذ اولنه مز — انك سوزی ὁ λόγος αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὡς ἀπόδειξις· ‖ طوتمق — κρατῶ ἢ λαμβάνω ὡς ἀπόδειξιν, λαμβάνω ὑπὸ σημείωσιν ‖ — امر محرر γραμμάτιον εἰς διαταγήν[**ἐμρὲ μϑχαρρὲρ**=γεγραμμένον εἰς

διαταγήν]· ‖ — دین ὁμόλογον χρέους [**τὲτν**]· ‖ — مربوط مقاوله ὁ — συμφωνία γραπτή, ἔγγραφος [**σενετὲ μερπὸτ**=δεδεμένη εἰς ὁμόλογον]· § πλθ. سندات βλ.

سنداً A. **σένετ-εν,** ἐπρ. δι' ὁμολόγου.

سندات A. **σενετὰτ** [πλθ. τοῦ سند βλ.]ὄν. θ. ἔγγραφα, τίτλοι, ὁμόλογα : ⌐ رسمیه ἔγγραφα,ἤτοι συμβόλαια ἐπίσημα[**ρεσμιγέ**]· ‖ عادیه ⌐ ἔγγραφα, ἤτοι συμβόλαια ἰδιωτικά [**ἀδιγέ**]· ‖ بحریه ⌐ ἔγγραφα ναυτικὰ [**πα϶ορογέ**], ἤτοι τίτλοι ἰδιοκτησίας πλοίου.

سنداروس A. **σενταρούς,** ὄν [φαρμ.]ἐρυθρὸν σάνταλον [ξύλον].

سندروس A.**σινταρούς,**ὄν.σανδαράχη [εἶδος ρητίνης].

سندس A. **σϑνταδζ,** ὄν. λεπτὸν μεταξωτὸν ὕφασμα.

سندسی A. **σϑνταδζ-ί,** ἐπθ. μεταξωτός: بالین ⌐ προσκεφάλαιον μεταξωτόν.

سندلشمك T. **σενετ-λεσμέκ,** ρμ.ἀλλ.συμφωνῶ, συμβάλλομαι διὰ συμβολαίου, δίδω καὶ λαμβάνω ὁμόλογον [τῇ ايله].

سندلی T. **σενετ-λί,** ἐπθ. ὁ στηριζόμενος ἐπὶ ἀποδείξεων· ὁ ἔχων ὁμόλογον, τίτλον.

سندلهمك T.ἢ سندلمك **σενὲελεμέκ,**ρμ.οὐδ. κλονίζομαι, ἀμφιταλαντεύομαι ὡς ὁ μεθυσμένος, κ. κοντυλῶ.

سندیق Γλ. ἢ سندیك **σιντὶκ** [syndic καὶ τοῦτο ἐκ τῆς ἑλλ.] ὄν. σύνδικος, ἤτοι ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν πιστωτῶν πτωχεύσαντος: تعیینی — διορισμὸς συνδίκου.

سندیقه Γλ. **σιντὶκὰ** [syndicat] ὄν. συνδικάτον, ὅμιλος κεφαλαιούχων.

سنسی T. **σινσὶ** βλ. سیکسی.

سنط A. **σενάτ,** ὄν. ἀκακία [δένδρον].

سنك Π. **σένκ,**ὄν. λίθος: خارا ⌐μάρμαρον· ‖ امتحان ⌐ **σένκι ιμτιχάν,**λίθος δοκιμασίας, λυδία λίθος· ‖ ملامت ⌐ **σένκι μελαμέτ,** ἐπιτίμησις, μομφή.

سنکدل Π. **σενκ-τίλ,** ἐπθ. λιθοκάρδιος, σκληροκάρδιος.

سنکسار Π.**σενκ-σάρ,**ὄν. λιθοβόλησις· ‖ — اولق λιθοβολοῦμαι.

سنکستان Π. **σενκ-ιστάν,** ὄν. τόπος πετρώδης· βλ. καὶ سنگلاخ.

سنککی T.**σενιν-κὶ** [ἐκ τῆς γεν. τῆς προσ. ἀντων.سنك **σενίν,**σοῦ, καὶ ἐκ τῆς καταληκτικῆς ἀντων. کی **κὶ**] ἀντ. ὁ σός, ἡ σή, τὸ σόν: — بو قلم بنم هانیا οὗτος ὁ κάλαμος ἰδικός μου· ὁ ἰδικός σου ποῦ;

سنکلاخ Π. **σὲνκ-λάχ,** ὄν. ταὐτὸ سنکستان βλ.

سنکین Π. **σενκ-ὶν** [ἐκ τοῦ سنك] ἐπθ.λίθινος: ⌐ قلب καρδία [**κὰλπ**] λίθινος· ‖ ⌐ ستون κίων λίθινος.

سنمار **Σινιμμάρ,** ὄνομα ἀρχιτέκτονος διασήμου κατασκευάσαντος διά τινα βασιλέα περίπτερον στρεφόμενον ἐπὶ ἄξονος· ὁ βασιλεὺς ϕθονήσας μὴ ὁ ἀρχιτέκτων μεταδῷ καὶ ἀλλαχοῦ καὶ κτίσῃ τοιοῦτον περίπτερον, ἔβαλε νὰ ϕονεύσωσιν αὐτὸν ῥίπτοντες ἀπὸ τοῦ θόλου τοῦ περιπτέρου κάτω· ἐξ οὗ ἡ παροιμία — جزای ποινὴ [**δζεζὰ**] τοῦ Σινιμμάρ.

سنلی T. **σενλί,** βλ. بنلی καὶ بن.

سنمك T. **σινμέκ,** βλ. سیکمك **σινμέκ.**

سنن A. **σϑνέν,** πλθ. τοῦ سنت **σϑννέτ,** βλ.

سنوح A.**σϑνούχ,** ρ.ἀϕ. ἀπόρροια,ἔμπνευσις. ‖ Ρμ. τὸ ἐπέρχεσθαι εὐκόλως κατὰ νοῦν δίκην ἐμπνεύσεως[δοτ.]:— قلبمه اولمه ايتدی τοιαύτη ἔμπνευσις μοὶ ἐπῆλθεν εἰς τὴν καρδίαν[**καλπιμέ**]· ‖ ايلدی — خاطره بو معنی ἡ ἔννοια [**μ'ανὰ**] αὕτη ἐπῆλθε κατὰ νοῦν· ‖ شرف ايتمك — **σερὲϕ-σϑνοὺχ έτμέκ,** ἐκδίδοσθαι[λέγεται ἐπὶ αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων·βλ.καὶ صدور] § πλθ. سنوحات ἐμπνεύσεις.

سنور A. **σιννέβρ,** ὄν. γαλῆ: كسنور مغلوب يصول على الكلب **κὲ σιννέβρι μαγλοῦπιν γεδούλου ἀλὲ-λ-κέλπ,**ὡς γαλῆ ἀπηλπισμένη ὁρμῇ κατὰ τοῦ κυνὸς [ἐπὶ ἀδυνάτου περιελθόντος εἰς ἀπελπισίαν]· § πλθ. سنانير **σενανίρ.**

سنور Ελ. **σινόρ,** ὄν. σύνορον: كسمك — ἢ قومق κόπτω ἢ θέτω σύνορα,ὁροθετῶ.

سنوراش T. **σινορ-τάϛ,** ἐπθ. ὅμορος.

سنون A. **σινοῖν** [πλθ. τοῦ سنه **σενὲ**] ὄν. ἔτη· βλ. καὶ سنين.

سنوی A. **σενεβὶ** [ἐκ τοῦ سنه **σενὲ**] ἐπθ. ἐτήσιος: — ايراد εἰσόδημα **[ιρὰτ]** ἐτήσιον· ἐπρ. ἐτησίως· § θ. سنويه: — واردات **βαριτάτι σενεβιγέ,** εἰσοδήματα ἐτήσια.

سنه A. **σενέ,** ὄν. θ. ἔτος: سابقه — τὸ παρελθὸν ἔτος, πέρυσι· || حاضره — τὸ ἐνεστὼς ἔτος· || آتيه — τὸ ἐλευσόμενον ἔτος· || مالیه — ἔτος οἰκονομικόν, ἀρχόμενον ἀπὸ 1 Μαρτίου καὶ ἐν χρήσει διὰ τὰς πληρωμὰς μισθῶν· || هجريه — ἔτος τῆς Ἐγίρας **[χιζριγὲ]**· || ميلاديه — ἔτος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ **[μιλατιγὲ]**· || شمسيه — ἔτος ἡλιακὸν **[σεμσιγὲ]**· || قمريه — ἔτος σεληνιακὸν **[καμεριγὲ]**· § δυϊκ. سنتين **σενετέϊν,** δύο ἔτη· § πλθ. سنين **σινὶν** καὶ سنون **σινούν.**

سنه A. **σινέ,** ὄν. θ. ὕπνωσις, κάρωσις.

سنه **σὄννε,** ὄν. κ. Σουλινᾶς, πόλις καὶ λιμὴν παραδουνάβειος.

سنه‌لك T. **σενε-λίκ,** ἐπθ. ἐτήσιος· § ὄν. ἐτήσιον [ἐνοίκιον κτλ.].

سنی A. **σενὶ** [ρζ. سنا] ἐπθ. ὑψηλὸς [ἐπὶ Αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων κτλ.]: امر — **ἔμρι σενί,** ὑψηλὴ διαταγή· § θ. سنيه: ارادهٔ — **ιραδέι σενιγέ,** ὑψηλὸν διάταγμα· || سلطنت — **σαλτανάτι σενιγέ,** ὑψηλὴ βασιλεία [ἡ ὀθωμανική]· || سنت — **σὄννέτι σενιγέ,** πρᾶξις ὑψηλή, ἤτοι συνήθης παρὰ τῷ προφήτῃ Μωάμεθ.

سنی **σινί,** βλ. سينی.

سنی A. **σὄννὶ** [ἐκ τοῦ سنت] ἐπθ. Σουννίτης, ὁ πρεσβεύων ὀρθῶς τὸν Μωαμεθανισμὸν [ἀντιθ. شيعی **σιΐ,** Σιΐτης]: المذهب — **σὄννίσλ-μεζχέπ,** σουννίτης τὸ δόγμα.

سنين A. **σινὶν** [πλθ. τοῦ سنه **σενὲ**] ὄν. θ. ἔτη: سالفه — τὰ παρελθόντα ἔτη.

سنيور Ιτ. **σινιὸρ** [signore] ὄν. κύριος [λέγεται ἐπὶ Εὐρωπαίων καὶ Ἰουδαίων, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περιφρονητικῶς].

سو Π. **σοῦ** ἢ **سوی σούϊ,** ὄν. μέρος: — παντοχοῦ· || — ب — **σοῦ πὲ σοῦ,** ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, τῇδε κἀκεῖσε, πανταχοῦ.

سوء A. **σοῦ',** ὄν. κακία· § [ἀντὶ ἐπθ.] κακός: استعمال — **σούϊ ιστιμάλ,** κακὴ χρῆσις, ἤτοι κατάχρησις· || تدبير — κακὸν μέτρον **[τεπίρ],** ἤτοι ἀπερισκεψία· || حركت —, ἡ حال — κακὴ διαγωγή· || ظن — κακὴ ἰδέα [ζάνν], ἣν ἔχει τις περί τινος· || قصد — **σούϊ κάτ,** ἐπιβουλή· || معامله — κακὴ συμπεριφορά [πρός τινα]· || هضم — κακὴ χώνευσις [χάζμ], δυσπεψία· || [ἰατρ.] تشكل — **σούϊ τεσεκκιλλύλ,** κακὸς σχηματισμός, δυσμορφία· || المزاج **σούσ-λ-μιζάὄζ,** κακοχυμία || Ρμ.: استعمال ايتمك — καταχρῶμαι· || قصد ايتمك — ἐπιβουλεύομαι.

سوابق A. **σεβαπὶκ** [πλθ. τοῦ سابق βλ.] ὄν. τὰ προηγούμενα, ἐπεισόδια παρελθόντα: احوال — τὰ προηγούμενα ἀνθρώπου, ἡ προηγουμένη διαγωγὴ αὐτοῦ, ἤτοι λεπτομέρειαι περὶ τοῦ βίου τινός [ἐπὶ καλοῦ ἢ κακοῦ]· || مكرره — ἐπανειλημμένα **[μσκερρερὲ]** κακὰ προηγούμενα, ἢ ἀξιόποινοι πράξεις· § [ἰατρ.] προανακρούσματα.

سواحل A. **σεβαχὶλ** [πλθ. τοῦ ساحل] ὄν. παραλίαι, ἀκταί: عثمانيه — ὀθωμανικαὶ ἀκταί.

سواد A. **σεβάπ,** ὄν. μελανότης· § σχέδιον ἐγγράφου: خوان — **σεβὰπ-χάν,** ὁ δυνάμενος ν' ἀναγινώσκῃ χειρόγραφον : تكثير — **τεκσίρι σεβάπ,** γράφω περιττά, περιττολογία, ἔλλειψις ἀκριβολογίας ὕφους· § πόλις : اعظم — **σεβάπι άζάμ,** μεγάλη πόλις [ἡ Μέκκα]· || — البطن **σεβάπσ-λ-πάτν,** ἡ παρ· μελαγχολία· || — العين **σεβάπσ-λ-άϊν,** κόρη ὀφθαλμοῦ [μαυράδι]· || الوجه — **σεβάπσ-λ-βέζ** ζχ, αἴσχος, ἀτιμία [μελανότης προσώπου]· || حامض — μελανικὸν ὀξύ· || — داء ال **πά'σ-σ-σεβάπ,** μελαναιμία [ἰατρ.].

سوادی A. **σεβαπ-ί,** ἐπθ. [ἰατρ.] μελανικός· βλ. سواد.

سوار A. **σιβάρ,** ὄν. ψέλλιον : زرين — ψέλλιον χρυσοῦν **[ζερρίν].**

سوار Π. **σσβάρ,** ὄν. ἱππεύς, ὁ ἐπιβαίνων, ἐποχούμενος : — اشتر **σσπσρ-σσβάρ,** ὁ ἐπιβαίνων καμήλου· || — اسب **σσπ-σσβάρ,** ὁ ἐπιβαίνων ἵππου· || — كردونه **γκερπουνὲ-σσβάρ,** ὁ ἐποχούμενος ἁμάξης· || Ρμ. اولق — ἐπιβαίνω ἵππου, ἁμάξης· διοικῶ, κυβερνῶ πλοῖον [δοτ.]: اولديغی سفينه — τὸ πλοῖον, ὅπερ κυβερνᾷ ὁ δεῖνα πλοίαρχος.

سوپیه Ελ. **σουπιά,** ὄν. σηπία, κ. σουπιά.

سوپاپ Γλ. **σουπὰπ** [soupape] ὄν. γλωσσὶς ἀντλίας ἢ ἐμνευστοῦ μουσικοῦ ὀργάνου κτλ. ἐπίπωμα κωνικὸν δοχείου.

سوپورکه T. ἢ سپورك **σσπσργκὲ** [ἐκ τοῦ سپورمك] ὄν. σάρωθρον, κ. σκοῦπα: حصير — σάρωθρον ἐκ ψιάθου, ἤτοι πρὸς σάρωσιν τῶν οἰκιῶν· || چالی — σάρωθρον ἐξ ἐρείκης, ἤτοι φούντας· || ميدان — σάρωθρον ἐξ ἐρείκης πρὸς σάρωσιν τῶν πλατειῶν· || ناوان — σάρωθρον πρὸς σάρωσιν τὴς ὀροφῆς· || — σάρωθρον πρὸς σάρωσιν τὴς ἀυλῆς ἢ λαβὴ τοῦ σαρώθρου· ξύλον, δαρμός· || سوقاق — σάρωθρον τῆς ὁδοῦ· μτφ. γυνὴ κακῆς διαγωγῆς· || — ناوب ψήκτρα· βλ. فورچه.

سوپورکه‌جی T. **σσπσργκε-σζί,** ὄν. σαρωθροποιὸς ἢ σαρωθροπώλης.

سوپورلمك T. **σσπσρ-σλ-μέκ,** ρμ.πθ. σαροῦμαι, σκουπίζομαι· §[ἀπρ.]: سوپورلر ايله اولیه **σϊλὲ σσπσρσλμέζ,** οὕτω δὲν σαροῦσι, δὲν σκουπίζουσι.

سوپورمك T. **σσπσρμὲκ** [ἐκ τοῦ سپمك βλ.] ρμ. μτδ. σαρῶ, σκουπίζω διὰ σαρώθρου τὸ πάτωμα, τὰ ἔπιπλα οἰκίας, ἢ τὰ ἐνδύματα διὰ ψήκτρας· μτφ. καταβροχθίζω τὴν τροφὴν χωρὶς ν' ἀφήσω τι· κατακαίω [ἐπὶ πυρκαϊᾶς] βλ. سيلمك· καθαρίζω, ἀποσοβῶ τὰ ἐμπόδια [αἰτ.].

سوپورندی T. ἢ سوپرندی **σσπρσνπσ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. περισαρώματα, σκύβαλα, σκουπίδια· § μτφ. ἄνθρωπος οὐτιδανός, σκύβαλον.

سوپورندیجی T. ἢ سوپرندیجی **σσπρσνπσδζή,** ὄν. ὁ συλλέγων τὰ σκύβαλα τῶν οἰκιῶν καὶ μεταφέρων καὶ ῥίπτων αὐτὰ ἔξω τῶν πόλεων, καθαριστής, κ. σκουπιδᾶς.

سوپورندیلك T. ἢ سوپرندیلك **σσπρσνπσλσ́κ,** ὄν. φορυτός, κ. σκουπιδαρεῖον.

سوپوریجی T. **σσπσρσδζή** [سوپورمك] ὄν. σαρωτής.

سوپیه Γλ. **σου-πιὲ** [sous-pied] ὄν. ὑποπόδιον περισκελίδος ἐξ ὑφάσματος ἢ τελαμὼν συγκρατῶν τὰ ἄκρα αὐτῆς προσπρωμοσμένα ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος.

سواری T. **σουβαρῆ** ἢ **σηβαρῆ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἱππεύς, ἤτοι στρατιώτης τοῦ ἱππικοῦ [ἀντίθ. پیاده **πιαπὲ,** πεζός]: آلای — σύνταγμα ἱππικοῦ· || عسکری — ἱππικόν· § πλοίαρχος πλοίου ἰδίᾳ πολεμικοῦ.

سواریلق T. **σουβαρη-λήκ,** ἢ **σηβαρη-λήκ,** ὄν. ὑπηρεσία ἱππέως τοῦ ἱππικοῦ· § πλοιαρχία.

سواطع A. **σεβατῆ',** πλθ. τοῦ ساطع βλ.

سواغ A. **σεβάγ,** ὄν. εἴλημα, ὑγρὸν ἢ ἄλη οὐσία χρησιμεύουσα εἰς τὸ νὰ συνενοῖ διάφορα εἴδη ἑνὸς φαρμάκου [ἰατρ.].

سوافل A. **σεβαφίλ,** πλθ. τοῦ سافل βλ.

سواقی A. **σεβακῆ,** πλθ. τοῦ ساقيه βλ.

سؤال A. **σουάλ,** ρ.ἀφ. ἐρώτησις: مسئله ىر — ἐρώτησις περὶ ἑνὸς ζητήματος **[μεσελέ]**· § ἐπαιτεία: — ذل ىلە **ζὄλλι σουάλ,** αἰσχος ἐπαιτείας. || Ρμ. ἐρωτῶ, ἐπαιτῶ [αἰτ. دن ىر]: سزدن ايتدی شی — σᾶς ἠρώτησε κάτι τι· § πλθ. سؤالات **σουαλάτ,** καὶ ἀνώμ. اسئله **ἐσιλέ.**

سوالف A. **σεβαλίφ,** πλθ. τοῦ سالفه βλ.

سوام A. **σεβὰμμ** [πλθ. τοῦ سامه **σαμμὲ**] ὄν. ζῶα δηλητηριώδη: — دفع مضرات ἀποσόβησις τῆς λύμης τῶν δηλητηριωδῶν ζώων.

سوانح A. **σεβανίχ,** πλθ. τοῦ سانحه βλ.

سوایی T. **σεβαγί,** ὄν. ἔνδυμα ἐκ μεταξωτοῦ ὑφάσματος.

سوبسو Π. **σοῦ-πὲ-σοῦ,** βλ. سو.

سوبك T. **σσπὲκ** [ἐκ τοῦ سوبو] ὄν. οὐροδοχεῖον ἐπίμηκες προσαρτώμενον κάτωθι τῆς κοιτίδος βρέφους.

سوبو T. **σσπὸ,** ἐπθ. ἐπιμήκης, κυλινδρικός, ὁ ἔχων σχῆμα κυλίνδρου : — قاون πέπων κυλινδρικός· || يوز — πρόσωπον ἐπίμηκες.

سوبوجه T. **σσπὸ-δζέ,** ἐπθ. ἀρκετὰ ἢ ὀλίγον ἐπιμήκης, κυλινδρικός.

سوبیه T. **σσπιέ,** ὄν. σομάδα, ἤτοι ποτὸν γινόμενον ἐξ ἀμυγδάλων ἢ σπόρων πέπονος κοπανισμένων.

سوت T. **σῦτ,** ἢ **σουτ σῦτ,** ὄν. γάλα: ی—آنا **ἀνὰ σῦτ,** γάλα μητρός, μητρικόν· ‖ ی — کنك اینك γάλα δαμάλεως **[ἰνέκ]**· ‖ ی—قویون γάλα προβάτου· ‖ ی — قوش γάλα πτηνοῦ, ἤτοι πρᾶγμα σπάνιον, δυσεύρετον· ‖ی—ایجیر γάλα σύκου, ὀπός· ‖ باشی — τὸ ἄνθος τοῦ γάλακτος, ἀνθόγαλα· ‖قوزو-ی—ἀρνίον θηλάζον ἔτι καὶ εὐτραφές· ‖اوڭی—πολύγαλον [φτ.]· ‖آنا—τιθήνη, τροφός, παραμάνα· ‖بابا—πατὴρ ἐκ γάλακτος, ἤτοι σύζυγος τῆς τιθήνης, τιθηνητήρ. ‖ اوغل—υἱὸς ἐκ γάλακτος, τρόφιμος· ‖قرداش — ἢ برادر—ἀδελφὸς ἐκ γάλακτος, ὁμογάλακτος· ‖ ویرمك —γαλουχῶ, βυζάνω [δοτ.]· ‖دن کسمك — ἀπογαλακτίζω, ἀποκόπτω [αἰτ.]· ‖ صاغیلور دیو صاتلمش اولان بر اینك —دن کسلمش اولدیغی ظاهر اولور ایسه ἐὰν ἀγελάς τις, πωληθεῖσα ὡς ἀμελγομένη, ἀποδειχθῇ ὅτι ἀπεγαλάκτισε **[σῦτσυνὲν κεσιλμίς]**· ‖ صاغمق — ἀμέλγω γάλα· ‖کسلمك — τὸ γάλα κόπτει, χαλνᾷ· ‖بیاض — λευκὸς ὡς τὸ γάλα, κατάλευκος· ‖لیمان —γαλήνη ὡς τὸ γάλα, ἄκρα γαλήνη· ‖ قیری — λευκόφαιον· ‖ آغزی قوقان —οὗ τὸ στόμα μυρίζει γάλα, ἤτοι μικρὸς τὴν ἡλικίαν, νεώτατος.

سوتخانه T. **σῦτ-χανέ,** ὄν. γαλακτομεῖον· βλ. καὶ سوتلك.

سوتجی T. **σῦτ-τσῦ,** ὄν. γαλακτοπώλης.

سوتلاج T. **σῦτ-λάζ** [ἐκ τοῦ آش سوتلو] ὄν. ὀρυζόγαλα, ρυζόγαλον.

سوتلك T. **σῦτ-λοῦκ,** ὄν. γαλακτομεῖον· βλ. سوتخانه.

سوتلكن T. **σῦτ-λεγέν,** ὄν. εὐφόρβιον[φτ.]: —صاری, ی—آغاج, ی—بالق διάφορα εἴδη εὐφορβίου·

سوتلو T. ἢ سوتلی **σῦτ-λύ,** ἐπθ. ὁ περιέχων γάλα, γαλάκτινος, γαλακτερός: —آش ὀρυζόγαλα· βλ. سوتلاج.

سوتلیجه T. **σῦτλῦ-τζέ,** ὄν. τιθύμαλος [φτ].

سوجی T. **σσῦζὶ** [λ.ἀρχ. κατὰ τὸ هچل, κυρίως سوجوك **σσὺζοῦκ,** βλ. جوجوك] ὄν. οἶνος.

سوختە Π. **σουχτὲ** [μτχ. τοῦ سوخمق **σουχτὲν**=πυρπολῶ] κεκαυμένος : نان —ἄρτος κεκαυμένος· ‖دل—**σουχτε-τίλ,** ὁ διαφλεγόμενος τὴν καρδίαν· ‖βλ. صوفه.

سود Π. **σούτ,** ὄν. ὠφέλεια, κέρδος : و — زیان ἡ ὠφέλεια καὶ ἡ ζημία· ‖ — عالم **ἀλὲμ-σούτ,** κοσμωφελής: وجود عالم—هایون **βσδζοὺτι ἀλὲμ-σούτι χσμαγιούν,** ὕπαρξις κοσμωφελὴς Αὐτοκρατορικὴ [ἐπὶ Σουλτάνου]· ‖— چه **τσὶ σούτ,** τίς ἡ ὠφέλεια; τί ὠφελεῖ;

سود T. **σῦτ,** ἀντὶ سوت βλ.

سودا A. **σεβτὰ** [θ. τοῦ اسود **ἐσβὲτ**] ἐπθ. μέλας: —صحیفهٔ سلیم μέλαινα· ‖—حبهٔ **χαπτὲϊ σεβτά,** μέλας κόκκος· §ὄν. μέλαινα χολή· ‖—ه مرقم μελαγχολία, ὑποχόνδριον· § ἐπιθυμία, ἔφεσις: —سندەدر! شیخمز حالا بزی ارشاد ὁ Σεΐχης ἡμῶν εἰσέτι ἔχει ἐπιθυμίαν **[σεβτασιντάτιρ]** νὰ ποδηγετήσῃ ἡμᾶς! § ὑπερβολικὸν πάθος, ἔρως: قلب ی — **σεβτάϊ κάλπ,** ἔρως τῆς καρδίας· ‖ جاه ی — **σεβτάϊ ὄζάχ,** ἔρως ὑψηλῆς περιωπῆς, φιλοδοξία· ‖ βλ. ἑπόμενα.

سوداپرداز Π. **σεβτὰ-περτάζ,** ἐπθ. ὁ ποιῶν ἔρωτα, περιέπων γυναῖκα.

سوداپردازلق T: **σεβτὰπερτὰζ-λήκ,** ἀφ. τὸ ποιεῖν ἔρωτας, τὸ περιέπειν γυναῖκας.

سوداپرست Π. **σεβτὰ-περέστ,** ἐπθ. ἐρωτότροπος.

سوداپرستانه Π. **σεβτὰπερεστ-ανέ,** ἐπθ. ἐρωτικός: —احساسات αἰσθήματα ἐρωτικά· § ἐπρ. ἐρωτικῶς.

سوداپرور Π. **σεβτὰ-περβέρ,** ἐπθ. ὁ τρέφων ἔρωτα, ἐρῶν, ἐραστής.

سوداپرورانه Π. **σεβτὰπερβερ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων ἐραστῇ· ἐρωτικός· § ἐπρ. ἐρωτικῶς.

سودازده Π. **σεβτὰ-ζετέ,** ἐπθ. ὁ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τρωθείς, ἐρωτόληπτος· § πλθ. سودازدگان **σεβτὰζετεγκιάν.**

سوداکر Π. **σεβτὰ-γκέρ,** ἐπθ. ὁ ποιῶν ἔρωτα, ἐραστής.

سودالی T. **σεβτὰ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἔρωτα.

سودان **σουτὰν,** ὄν. κ. Σουδὰν [ἐπαρχία Ἀφρικῆς].

سودانلی T. **σουτὰν-λῆ,** ὄν. καὶ ἐπθ. Σουδανός, κάτοικος τοῦ Σουδάν, Σουδανικός.

سودانی A. **σουτὰν-ί,** θ. سودانیه **σουτάνιγιέ,** ἐπθ. ταὐτὸ سودانلی.

سوداوی A. **σεβτὰσβί,** ἐπθ. μελαγχολικός: —مزاج **σεβτὰσβὶ-μιζάζ,** μελαγχολικὸς τὴν κρᾶσιν· § θ. سوداویه.

سودمند Π. **σουτ-μέντ,** ἐπθ. ὠφέλιμος.

سوده Π. **σουτὲ** [μτχ. τοῦ سودن **σουτὲν**=τρίβω] τετριμμένος.

سوده Γλ. **σόὐτα** [soude] ὄν. ἀνθρακικὸν νάτριον, κ.σόδα.

سودیرمك T. **σεβτιρμέκ,** ρμ. μτβ. κάμνω τινὰ ν' ἀγαπήσῃ [δοτ. αἰτ.]: ایستیان چوجق —کندینی کندینی اکا سودیرەجکم‖ θὰ τὸν κάμω νὰ μὲ ἀγαπήσῃ, θὰ κατασταήσω ἐμαυτὸν ἀγαπητὸν αὐτῷ.

سودیوم Λατ. **σόὐτιδμ,** ὄν. νάτριον [μέταλλον].

سور A. **σούρ,** ὄν. τεῖχος [πόλεως] : خارج —**χαρὶδζι σούρ,** ἔξω τοῦ τείχους· § πλθ. اسوار **ἐσβάρ.**

سور Π. **σούρ,** ὄν ἑορτή, χαρά, συμπόσιον [ἐπὶ γάμῳ, γεννήσει, περιτομῇ]: —سرور **σουρι πὸρ-σὸρούρ,** ἑορτὴ γηθόσυνος[πλήρης χαρᾶς]· ‖—همایون میمنت مقرون **σουρι χσμαγιούνι μεῖμενὲτ-μακρούν,** αἰσία αὐτοκρατορικὴ ἑορτὴ[ἐπὶ περιτομῇ, ἢ γάμῳ βασιλοπαίδων].

سور A. **σσὸρ** καὶ سورات **σουράτ,** πλθ.τοῦ سوره βλ.

سوراخ Π. **σουράχ,** ὄν. ὀπή, τρύπα.

سورت A. **σσρέτ,** βλ. سوره.

سورتلمك T. **σσρτ-σλ-μέκ,** ρμ. μσ. τρίβομαι· βλ. كسرتمك.

سورتمك T. **σσρ-τ-μέκ,** ρμ. μτβ. σύρω, τρίβω κατὰ γῆς [αἰτ.] : —طاباق σύρω τὸ πέλμα τοῦ ποδός, πολὺ περιπατῶ· ‖ — بورو τρίβω τὴν ῥῖνα, καταβάλλω τὴν ὀφρῦν, τὴν ἔπαρσιν· § τρέχω ἄνω κάτω, περιφέρομαι ὡς τυχοδιώκτης· βλ. سورتوك.

سورتمك T. **σσρ-τσν-μέκ,** ρμ. μσ. σύρομαι κατὰ γῆς, ἕρπω, προστρίβομαι, ρυπαίνομαι προστριβόμενος, λερόνομαι, ζητῶ πρόφασιν: تزاع چیقارمق ایچون سورتندی طوردی ἐτρίβετο ζητῶν πρόφασιν διὰ νὰ προκαλέσῃ ἔριδα· §πρόσκειμαι, κολακεύω τινὰ ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοτελείας· § سورتنور **σσρτσνὸρ,** ἕρπων[ἐπὶ ζώων].

سورتوك T. **σσρτὸκ** [ἐκ τοῦ كسرتمك] ἐπθ. ὁ συρόμενος, ὁ περιφερόμενος ἄνω κάτω, ἄθλιος, κακοήθης· συνών. دربدر [τερπετὲρ]. § γυνὴ κακῆς διαγωγῆς καὶ ἀναίσχυντος, ἥτις περιφέρεται πανταχοῦ.

سورتوكلك T. **σσρτσκ-λὸκ,** ὄν. διαγωγὴ ἀνθρώπου περιφερομένου ἄνω κάτω, διαγωγὴ κακὴ καὶ ἄσεμνος, κακοήθεια.

سورج T. **σσρὸζ,** ὄν. πρόσκρουσις, σκόνταμμα, πταῖσμα, ἔλλειψις.

سورچدیرمك T. **σσρτσ-τσρμέκ,** ρμ.μτβ. κάμνω τι νὰ προσκόψῃ, νὰ προσκρούσῃ, νὰ σκοντάψῃ [αἰτ.].

سورچمك T. **σσρτσ-μὲκ** ρμ. οὐδ. προσκόπτω, σκοντάπτω: بر سورچن آیاك باشی کسلمز δὲν κόπτεται ἡ κεφαλὴ ἵππου ἅπαξ προσκόψαντος **[σσρτσέν].**

سوردیرمك T. **σσρ-τσρ-μέκ,** ρμ.μτβ.κάμνω τι νὰ διαρκέσῃ [αἰτ.] : — دعوایی κάμνω τὴν δίκην νὰ διαρκέσῃ, παρατείνω· § βάλλω τινὰ ν' ἀλείψῃ ἀλοιφὴν κτλ. [δοτ. αἰτ.]· ‖ ἐνεργῶ ἢ κάμνω νὰ ἐξορίσωσι· § κάμνω τινὰ νὰ διάγῃ βίον· §κάμνω τινὰ νὰ προχωρήσῃ, νὰ περιπατήσῃ, ἐλαύνω.

سورسات T.**σουρσάτ,** ὄν.φόρος ἔκτακτος, καταναγκαστικός.

سورشدیرمك T.**σσρ-σὸτσρ-μέκ,** ρμ.μτβ. τρίβω ἐλαφρῶς δύο πράγματα πρὸς ἄλληλα· § τὸ ποιεῖν αἰσχρὰν προστριβὴν τῆς σαρκός.

سورشمك T. **σσρ-σὸ-μέκ,** ρμ. ἀλλ. δύο πράγματα τρίβονται πρὸς ἄλληλα.

سورصالمق T. **σουρ-σαλμάκ,** ρμ.μτβ.ἐπιτίθεμαι, ἔφοδον ποιῶ, ῥίπτομαι μανιωδῶς· βλ. صالمق.

سورك T.**σσρὲκ** [ἐκ τοῦ كسورمك] ὄν.διάρκεια· §ἀγέλη ζώων· § ὄν. ταχυδρόμος, ὁ τρέχων.

سوركسز T. **σσρεκ-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ διαρκής.

σωρεύω ρ. μ. **-ρεύσω**, παθ. **-ρεύομαι**, αόρ. α΄ **-ρεύθην**, μτχ. **-ρευθείς**, μτγν. **-ρεύσας**, μτγν. **-ρεύσασα**, μτγν. **-ρεύσαν**, μτγν. **-ρεύσαντος**, μτγν. **-ρεύσαντες**, μτγν. **-ρεύσασαι**, μτγν. **-ρεύσασα**, μτγν. **-ρεύσασαν**, μτγν. **-ρεύσασας**, μτγν. **-ρεύσασων**, μτγν. **-ρεύσασι**, μτγν. **-ρεύσασιν**, μτγν. **-ρεύσαντα**, μτγν. **-ρεύσαντε**, μτγν. **-ρεύσαντοιν**, μτγν. **-ρεύσαντοιν**, μτγν. **-ρεύσαντοιν

σάδ, ἀδολεσχία, φλυαρία· ‖بوکا—یوق εἰς τοῦτο ἔνστασις δὲν ὑπάρχει, δὲν δύναταί τις ν' ἀντείπῃ· ‖ده—**σόζ-τέ,** δῆθεν· ‖ده—پر ἐν ἑνὶ λόγῳ· ‖باشی—κεφάλαιον, ἀρχὴ λόγου· ‖برلکی—**σόζ πιρلیγی,** συμφωνία, συνεννόησις· ‖مز بردر—ὁ λόγος ἡμῶν **[σόζ-σμ-σόζ]** εἶναι εἷς, ἤτοι εἴμεθα σύμφωνοι· ‖کلیشی ἢ کلیشی—**σόζ γκελιδί ἢ γκελιμί,** παραδείγματος χάριν, καθ' ὑπόθεσιν· ‖م بیانه—**σόζ-σμ γιαπανά,** ὁ λόγος μου εἰς τὴν ἔρημον, ἤτοι δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόσωπον ἢ πρᾶγμα [ἔκφρασις περιφρονήσεως, ἐν χρήσει ὅταν ἐκφέρῃ τις τὸ ὄνομα πράγματος ἀναξίου λόγου]· ‖ایچك—ὁμιλῶ, συμφωνῶ, κάμνω ἔνστασιν, παρατήρησιν· ‖ایچك ی پر— συμφωνῶ, συνεννοοῦμαι· ‖آچق—ρίπτω λόγους, προσβάλλω, πειράζω· ‖آچق—ἀνοίγω λόγον, κάμνω λόγον περί τινος, ἀναφέρω· ‖المق— λαμβάνω λόγον, ὑπόσχεσιν· ‖ویرمك— δίδω λόγον, ὑπόσχεσιν· ‖ندە طورمق— ἵσταται εἰς τὸν λόγον του **[σόζσνέ]**, τηρεῖ τὴν ὑπόσχεσίν του· ‖ندن دونمك στρέφει ἀπὸ τὸν λόγον του **[σόζσνέν]**, δὲν τηρεῖ τὴν ὑπόσχεσίν του· ‖آکلامق — ἐννοῶ, δέχομαι λόγον, πείθομαι : آکلار — νοήμων· ‖آکلاتمق—πείθω· ‖بنی بیلمك—γινώσκει τὸν λόγον του, τὸ τί πρέπει νὰ εἴπῃ, εἶναι νοήμων, κόσμιος· ‖ی کچمك— περνᾷ ὁ λόγος του, ἔχει ἐπιρροήν· ‖کچیرمك— κάμνω νὰ περάσῃ ὁ λόγος, νὰ γίνῃ ὅ,τι θέλω· ἐπιβάλλομαι· ‖دیکلمك—ἀκούω **[τινλεμέκ]** λόγους, συμβουλάς· ‖برینك بنی طوتمق— ἀκούω τὸν λόγον, ἢ ἀκολουθῶ τὴν συμβουλήν τινος· ‖دوشمك— πίπτει λόγος, ἔρχεται ἡ σειρά, ἢ ἔχω τὸ δικαίωμα τοῦ λόγου ἐπί τινος ὑποθέσεως· ‖دوشمز — بکا δὲν πίπτει λόγος εἰς ἐμέ, ἤτοι δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ ὁμιλῶ· ‖دوشورمك—φέρω τὸν λόγον εἴς τι θέμα· ‖آیاغه دوشمك— ὁ λόγος πίπτει εἰς τοὺς πόδας, ἤτοι ἐπικρατεῖ ἀναρχία· ‖قارشیلامق—ἀντιλέγω· ‖قالدیرمز— δὲν δέχεται [δὲν σηκόνει] λόγους.

سوز Π. **σοὺζ** [προστ. τοῦ سوخمق **σουχτὲν**=πυρπολεῖν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ φλέγων, καίων : — دل **τὶλ-σούζ,** ἢ — جكر **δζιγὲρ-σούζ,** ὁ καίων τὰς καρδίας, σπαραξικάρδιος· ‖—خانان **χανουμὰν-σούζ,** ὁ καίων, καταστρέφων οἰκογενείας, καταστρεπτικός· ‖تحمل **—τεχαμμὸλ-σούζ,** ὁ καίων τὴν ὑπομονήν, ἀνυπόφορος : —مقاومت **μουκαεμὲτ-σούζ,** ὁ εἰς ὃν δὲν δύναταί τις ν' ἀντιστῇ, ἀκάθεκτος.

سوز Π. **σοὺζ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. τὸ καίεσθαι, φλέγεσθαι. μτφ. ἡ φλὸξ ἢ τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος, πάθος, βάσανος, καῦσις: وکداز— **σοὺζ οὐ γκιδτάζ,** καῦσις καὶ τῆξις, ἤτοι θρηνῳδία ἢ παράκλησις θερμή, ἐκλιπάρησις· ‖—دل ἡ φλὸξ τῆς καρδίας, ἔρως, πάθος· ‖—پر **πὸρσούζ,** πλήρης πάθους, περιπαθής: [صدای] شعر —پر ποίησις ἢ φωνὴ περιπαθής.

سوزان Π. **σουζὰν** [μτχ. τοῦ سوخمق **σουχτὲν**=καίω] καίων, φλέγων, φλογερός: — آتش πῦρ καῖον· § καιόμενος, φλεγόμενος: — دل ἢ قلب καρδία φλεγομένη.

سوزجی T. **σόζ-δζῖ,** ὄν. ἐνιστάμενος.

سوزدیرمك T. **σδζ-τὶρ-μέκ,** ρμ. μτδ. βάλλω νὰ διϋλίσωσι, στραγσωσι [δοτ. αἰτ.].

سوزش Π. **σουζ-ὶς,** ὄν. καῦσις, φλέξις· μτφ. ἡ φλὸξ ἢ τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος, πάθος, βάσανος: پیان—πάθος λόγου· ‖دلدرون—ἡ φλὸξ τῆς καρδίας, πάθος, ἔρως.

سوزشکار Π. **σουζιὰ-κιάρ,** ἐπθ. ὁ καίων, φλέγων, φλογερός, ὁ προξενῶν πάθος, ἔρωτα.

سوزشکارانه Π. **σουζιὰκιαρ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων τῷ καίοντι, φλέγοντι, φλογερός, παθητικός, συγκινητικός, μελαγχολικός· § ἐπρ. φλογερῶς, περιπαθῶς, μελαγχολικῶς κτλ.

سوزشلی T. **σουζιὰ-λί,** ἐπθ. καίων, φλέγων· συγκινητικός, μελαγχολικός.

سوزشناك Π. **σουζιὰ-νάκ,** ἐπθ. μελαγχολικός, περιπαθής [ὕφος, λόγος κτλ.]· βλ. سوزناك.

سوزك T. **σδζὲκ,** ταὐτὸ سوزکج **σδζγκὲτς** βλέπε.

سوزکج T. **σδζγκὲτς** [ἐκ τοῦ سوزمك] ὄν. ἠθμός, στραγγιστῆρι, τρυπητόν, ὀπαὶ ἐν λιθίνῃ σκάφῃ διὰ τὴν ἔξοδον τοῦ ὕδατος· πέτρα τοῦ νεροῦ, ἤτοι πρὸς διύλισιν ὕδατος· ‖ی—چوبان ὑπερικὸν [γένος φυτῶν]· ‖βλ. ἐπόμ.

سوزکو T. ἢ سوزکی **σδζγκιὸ** [ἐκ τοῦ سوزمك] ὄν. ἠθμὸς λεπτός, λεπτὸν στραγγιστῆρι, πέτρα τοῦ νεροῦ [πρὸς διύλισιν]· βλ. سوزکج.

سوزکون T. **σδζγκιδὸν** [ἐκ τοῦ سوزمك] ἐπθ. ἀπερροφημένος, χαλασμένος, καταβεβλημένος: چهره—πρόσωπον καταβεβλημένον· § ἠμίκλειστος, ἐρωτικός, περιπαθής : نظر، باقیش — βλέμμα, ὄμμα περιπαθές.

سوزلشمك T. **σόζ-λεσμέκ,** ρμ. ἀλλ. συνεννοοῦμαι μετά τινος περί τινος πράγματος καὶ συμφωνῶ· § συζητῶ, φιλονεικῶ [τῇ αλه]

سوزلمك T. **σσζ-σλ-μὲκ** [ἐκ τοῦ سوزمك] ρμ. οὐδ καὶ πθ. διηθοῦμαι, διϋλίζομαι, στραγγίζομαι· § ὑπεκφεύγω, διολισθαίνω, γλιστρῶ ὡς τὸ πτηνὸν ὅπερ ἀθορύβως ἵπταται, ἢ ὡς ὁ ὄφις ὁ κρυφίως ἕρπων· διεισδύω: اوراق اراسندن سوزیلن شعاعات شمس αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου αἱ διεισδύουσαι διὰ τῶν φύλλων **[ἐδράκ]**· § φθίνω, ἐξαντλοῦμαι, στραγγίζω: یاناقلری سوزلمش αἱ παρειαί του ἐξηντλήθησαν, ἐρροφήθησαν· § ἠμικλείομαι [ἐπὶ ὀφθαλμῶν νυσταλέων].

سوزلی T. **σόζ-λδ,** ἐπθ. ὁ λέγων λόγον: —طوغری φιλαλήθης.

سوزمك T. **σσζ-μέκ,** ρμ. μτδ. διηθῶ, διϋλίζω, στραγγίζω ὑγρὸν κτλ. § μτφ. παρατηρῶ, ἐξετάζω ἐπισταμένως ἔγγραφα κτλ. [αἰτ.]: — كوز παρατηρῶ ἐρωτικῶς δι' ἠμικλείστου ὀφθαλμοῦ, κάμνω τὸ μάτι **[γκιόζ]**.

سوزمه T. **σσζμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. διϋλισμένος, ἐστραγγισμένος : — يوغورت ξοινόγαλα ἐστραγγισμένον.

سوزن Π. **σουζέν,** ὄν. βελόνη: — چشم ὀφθαλμὸς βελόνης· βλ. سم **σέμ.**

سوزناك Π. **σουζ-νάκ,** ἐπθ. καίων, φλογερός, μελαγχολικός· § μέλος τῆς ἀνατολικῆς μουσικῆς, φλογερός· βλ. سوزشناك.

سوزندان Π. **σουζὲν-τάν,** ὄν. βελονοθήκη.

سوزنده Π. **σουζεντὲ** [μτχ. τοῦ سوخمق **σουχτὲν**=καίειν] ὁ καίων· ταὐτὸ سوزان βλ.

سوزنی Π. **σουζεν-ί,** ἐπθ. κέντημα λεπτόν.

سوزوك T. **σσζὸκ** [ἐκ τοῦ سوزمك βλ.] ἐπθ. ἠμίκλειστος, κλαδαρός [ἐπὶ ὀφθαλμοῦ]: باقیش ἢ نظر —βλέμμα ἡμίκλειστον, περιπαθές· βλ. سوزکون

سوزوکلك T. **σσζσκ-λὸκ,** ὄν. τὸ ἡμίκλειστον τοῦ ὀφθαλμοῦ, κλαδαρότης.

سوس T. **σδς,** ὄν. κόσμημα, καλλωπισμός, ἐπίδειξις, ἦθος προσποιητόν· ‖ — كندینه ویرمك καλλωπίζω, κοσμῶ, δίδω ἦθος : ی وبردی اختیار پر ἔδωκεν εἰς ἑαυτὸν ἦθος γέροντος, ἀνέλαβεν ἦθος γέροντος· ‖ایچك—κάμνω ἐπίδειξιν, μεταχειρίζομαι προσποιητὸν ἦθος· βλ. سوسلی، سوسلمك

سوس T. **σούς,** ἀντὶ صوس βλ.

سوس A. **σούς,** ὄν. φύσις, χαρακτήρ, ρίζα.

سوس Π. **σούς,** ὄν. σής, κ. βώτριδα: — منحوس σὴς ἀπαίσιος.

سوسام **σουσάμ,** βλ. صوسام.

سوسکن T. **σσσκὲν** [ἐκ τοῦ سوسمك] ἐπθ. κερατίζων: اوکوز—βοῦς κερατίζων [ἀρθ. حطو **νατούχ**].

سوسلمك T. **σσσ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. καλλωπίζω, στολίζω, εὐτρεπίζω : —اوطه یی εὐτρεπίζω τὸ δωμάτιον.

سوسلندیرمك T. **σσσ-λεντὶρμέκ,** ρμ. μτδ. καλλωπίζω, κοσμῶ [αἰτ.].

سوسلنمك T. **σσσ-λενμέκ,** ρμ. μσ. καλλωπίζομαι, στολίζομαι.

سوسلی T. **σσσ-λδ,** ἐπθ. κεκαλλωπισμένος, ἐστολισμένος: آدم—ἄνθρωπος κεκαλλωπισμένος, καλοενδεδυμένος, κομψός.

سوسمار Π. **σουσμάρ,** ὄν. σαύρα.

سوسمك T. **σσσμέκ,** ρμ. μτδ. κερατίζω, κουτρίζω, κτυπῶ μὲ τὰ κέρατα.

سوسن Π. **σουσὲν** ἢ **σεβσέν,** ὄν ἶρις, σοῦσον, λείριον, κρίνον [φυτ.].

سوسنیه A. **σουσεν-ιγὲ** [λεξ. βαρβ.] ἐπθ. θ. ἰριδοειδῆ φυτά.

سوسیه A. **σουσιγέ,** ἐπθ. λωτοειδῆ [βοτ.].

سوش T. ἢ سویش **σεβὶς** [ἐκ τοῦ سومك] ὄν. ἀγάπη, ἔρως.

سوشمك Τ. **σεβ-ιό-μέκ,** ρμ. ἀλλ. ἀγαπᾶσθαι ἀμοιβαίως, ἀγαπᾶν ἀλλήλους.

سوط Α. **σέβτ,** ὄν. μάστιξ.

سوق Α. **σέβκ,** ἀφ. ὥθησις, ἀποστολή, ὁδηγία, φορά: عسكر — ἀποστολὴ στρατοῦ· || مطايا — ἀποστολὴ κτηνῶν **[μεταγμά]**· || امواج — φορὰ κυμάτων· || كلام — φορὰ τοῦ λόγου· || — الطبيعه **σέβκου-τ-ταπιά,** ἔνστικτον, ὁρμέμφυτον [ὥθησις τῆς φύσεως]· || الجيش — **σέβκου-λ-δζεῖς,** στρατηγική, ἤτοι ἐπιστήμη τῶν κινήσεων τοῦ στρατοῦ· || الجيش نقطه‌سي — σημεῖον στρατηγικόν· || مأمورى — ὑπάλληλος ἐπιπεφορτισμένος τὴν ἀποστολὴν ζωοτροφιῶν καὶ πολεμεφοδίων· || افلاس دعوالرينك جزا محكمه‌سنه — ى اصولى دائره‌سنده محكمهٔ تجارتدن قرار اعطاسنه متوقدر διὰ νὰ φέρῃ τις **[σεβκῆ]** τὰς περὶ πτωχεύσεως ἀγωγὰς ἐνώπιον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων, ἀπαιτεῖται **[μστεβεκκήφτηρ]** ἀπόφασις τοῦ ἐμποροδικείου. ‖ Ρμ. ὠθῶ, ἀποστέλλω [δοτ.αἰτ.]: ايتدك — شاه اوغلكى راه تὸν υἱόν σου ἀπέστειλας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς δόξης **[ράχι σανέ].**

سوق Α. **σούκ,** ὄν. ἀγορά, ἤτοι τόπος ἀγορᾶς: صحافين — ἀγορὰ τῶν βιβλιοπωλῶν **[σαχχαφίν]**· || — اهل ἔχλι **σούκ,** ἔμπορος ἀγορᾶς· § πλθ. اسواق **ἐσβάκ.**

سوقاق Τ.**σοκάκ** [ἐκ τοῦ ἀρβ. زقاق **ζοκάκ**] ὄν. ὁδός: — ايچى ἀδιέξοδος· || — لردیسى — λόγοι τοῦ δρόμου, τῶν ἀγυιῶν, τυχαῖοι· || كيتمك ἢ چيقمق — ἐξέρχομαι τῆς οἰκίας· ‖βλ. سوپرك καὶ زقاق.

سوقاقلق Τ. **σοκακ-λήκ,** ἐπθ. ὁ τῆς ὁδοῦ· § ὄν. παραπέτασμα· βλ. پاراوان.

سوقى Α.**σεβκ-ῆ** [ἐκ τοῦ سوق] ἐπθ. ὁ τῆς ἀποστολῆς, ὁ ἀνήκων τῇ ἀποστολῇ· § θηλ. سوقيه: خدمت — و نقليه **χπτμέτι σεβκηγέ βὲ νακλιγέ,** ὑπηρεσία ἀποστολῆς καὶ μεταφορᾶς [πραγμάτων, πολεμεφοδίων κτλ.].

سوقى Α. **σουκ-ῆ** [ρζ. سوق] ἐπθ. ἀγοραῖος [πρᾶγμα ἢ ἄνθρωπος].

سوقيات Α. **σεβκηγιάτ** [πλθ. τοῦ سوقى, سوقيه] ὄν.θ.ἀποστολαὶ [στρατοῦ, πολεμεφοδίων κτλ.].

سوك Π. **σόκ,** ὄν. πένθος, λύπη.

سوكدرمك **σόκ-τ-τρ-μέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ ἐξηλώσῃ, νὰ διαλύσῃ τὰς ραφάς, ν' ἀποσυνθέσῃ, νὰ χαλάσῃ, ν' ἀποσπάσῃ· κάμνω τινὰ νὰ διέλθῃ διὰ μέσου, νὰ διασχίσῃ, ἀνοίγω δίοδον· κάμνω νὰ ἐπιτύχῃ, νὰ εὐοδωθῇ· κάμνω νὰ ρεύσῃ, νὰ ἐκχυθῇ· κάμνω τινὰ ν' ἀναγνώσῃ [δοτ. αἰτ.]· βλ. سوكمك **σόκμέκ.**

سوكش Τ. **σόγιδζ** ἢ **σόδδζ** [ἐκ τοῦ سوكمك **σοϝμέκ**] ὄν. ὕβρις· || βλ. سوكوش.

سوكشمك Τ. **σόϝ-σό-μέκ** ἢ **σόδ-σό-μέκ,** ρμ.ἀλλ. ὑβρίζεσθαι ἀμοιβαίως, ὑβρίζειν ἀλλήλους.

سوكك Τ. **σόκιδζ** βλ. سوكوك.

سوكلمك Τ. **σόκ-σλ-μέκ,** ρμ. πθ. ἢ οὐδ.ἐξηλόνομαι, ἀποσυντίθεμαι, χαλνῶμαι, ἀποσπῶμαι κτλ. βλ. سوكمك **σόκμέκ.**

سوكلمك Τ· **σόϝ-ιδλ-μέκ,** ἢ **σόδ-σλ-μέκ,** ρμ. πθ. ὑβρίζομαι·§[ἀπρόσ.] اولمه سوكلز **ὅτλὲ σόϝιδλμέζ,** δὲν ὑβρίζουσιν οὕτω.

سوكلون Τ. **σσϝλόν,** ὄν. φασιανός: — التون φασιανὸς τῆς Ἰαπωνίας [χρυσοῦς]· || — كوموش φασιανὸς τῆς Ἰνδίας [ἀργυροῦς]· ‖βλ. تذرو.

سوكمك Τ.**σόκμέκ,** ρμ.μτδ.ἐξηλῶ, ξηλόνω, διαλύω τὰς ραφάς, ἀποσυνθέτω, χαλνῶ· ἀποσπῶ, ἐκριζῶ δένδρον, ὀδόντα, καρφίον· διασχίζω ρεῦμα, πλῆθος, ρυάκιον· καλλιεργῶ χέρσον γῆν, ἐκχερσῶ· ἀναγινώσκω ἰδίαν γραφὴν δύσκολον, κ. ξηλόνω· διαλύω τὴν δυσκοιλιότητα, καθαρίζω, ἐνεργῶ [ἐπὶ καθαρσίου] [αἰτ.]. ‖ Ρμ. οὐδ. — شفق ἐξημερόνει, ἀνατέλλει ἡμέρα· § ῥέω ἀφθόνως, ἐκχέομαι, συρρέει πλῆθος, φαίνομαι, παρουσιάζομαι εἰς μέσον προσέρχομαι, [ἐπὶ προσώπου ἀναμενομένου]· § πηγαίνω ἐμπρός, ἐπιτυγχάνω, εὐοδοῦμαι : يو سوكز **πού πόϊλὲ σόκμέζ,** τοῦτο οὕτως δὲν εὐοδοῦται, ἔτσι δὲν πάγει ἡ δουλειά.

سوكمك Τ. **σόϝ-μέκ,** ἢ **σόδμέκ,** ρμ. μτδ. ὑβρίζω: سوكوب صايمق **σόϝδζπ σαϊμάκ,** λοιδορῶ, ὑβρίζω βαναύσως [δοτ.].

سوكمه Τ.**σόκμέ,** ὄν. ἁπαρ. ἐξήλωμα, ἀποσύνθεσις κτλ. βλ. سوكمك **σόκμέκ.**

سوكمه Τ. **σόϝμέ,** ἡ **σόδμέ,** ὄν. ἁπαρ. ὕβρις· βλ. سوكمك **σόϝμέκ.**

سوكند Π. **σεβγκέν** ἢ **σεβκέν,** ὄν. ὅρκος: مناڤق — **σεβγκένι μσναφίκ,** ὅρκος ὑποκριτοῦ [λ. σπανία· βλ. آند ، قسم، يمين].

سوكندى Τ. **σόκιδζνδ** [ἐκ τοῦ سوكمك **σόκμέκ**] ὄν. ἐξηλωμένη ραφή, ἢ πρᾶγμα, ἐξήλωμα· § ὑλικὸν πράγματος ἀποσυντεθέντος, ἐρείπια· § ἐκροή, ἔκχυσις· § αἰφνιδία συρροὴ πλήθους: تكمك — خلق συρρέει ὁ λαός· βλ. سوكون.

سوكندرمك Τ.**σόϝ-ιδνδ-τρ-μέκ,** ἢ سوندرمك **σόνδτρμέκ,** ρμ. μτδ. σβύνω φλόγα, πῦρ, κτλ. [αἰτ.]: — آتش σβύνω τὸ πῦρ· § μτφ. σβέννυμι ἑστίαν, ἤτοι ἐξολοθρεύω, ἐξοντῶ οἰκογένειαν [ἐπὶ νόσου κτλ.].

سوكنمك Τ.**σόϝ-ιδν-μέκ,** ἢ كنمك سو **σόνμέκ,** ρμ. οὐδ. σβέννυμι [φλόξ, πῦρ]: — آتش τὸ πῦρ σβέννυται· § μτφ. ἐξολοθρεύομαι, ἐξοντοῦμαι [ἐπὶ οἰκογενειῶν κτλ.]: — يكمك τὸ ἱστίον χαλαροῦται [σβέννυται].

سوكو Τ. **σεβγκό,** βλ. سوكى.

سوكو Τ. **σόκιό,** ὄν: اوتى — **σόκιό ότοΰ,** καλία [φτ.]· βλ. سونكو.

سوكوت Τ. ἢ سوكود **σόϝιδτ,** ὄν. ἰτέα: — صالقيم ἰτέα ἡ κλαίουσα [εἶδος ἰτέας, ἧς οἱ κλάδοι κρέμανται πρὸς τὴν γῆν]· ||ى — سپنجى ἰτέα χρησιμεύουσα διὰ τοὺς κατασκευαστὰς κανίστρων **[σεπετ-τσί]** || — آق λευκὴ ἰτέα.

سوكورمك Τ. ἢ كرمك سوكر **σσνδρμέκ,** ταὐτὸ سورمك βλ.

سوكوش Τ. **σσϝδζ** [ἐκ τοῦ سوكمك **σόκμέκ**] ὄν. βραστόν: ى — پليچ βραστὸν ὀρνιθοπουλίου.

سوكوك Τ. **σόκιό** [ἐκ τοῦ سوكمك **σόκμέκ**] ἐπθ. ἐξηλωμένος [ἐπὶ ραφῆς κτλ.], ἐξήλωμα: ديكمك — ῥάπτω ἐξηλωμένον, ἐπισκευάζω· μτφ. δικαιολογῶ· ||ى — چوراب ἀλληλένδετος, ἀλλεπάλληλος [κ. λ. ἐξήλωμα περικνημῖδος.

سوكون Τ. **σόκιόν** [ἐκ τοῦ سوكمك **σόκμέκ**] ὄν.ἀπόσπασις, ἐξήλωμα· § αἰφνιδία συρροή: تكمك — غلبه‌لق συρρέει πλῆθος· βλ. سوكندى.

سوكه Τ. **σόκέ,** κ. سوه **σόδέ,** ὄν. στεφάνη, πλαίσιον παραθύρου, θύρας κτλ: قپو — ى πλαίσιον θύρας.

سوكى Τ. **σεβγκί** [ἐκ τοῦ سومك] ὄν. ἀγάπη, στοργή, ἔρως: ى — آنا بابا ἀγάπη μητρὸς καὶ πατρός, ἤτοι γονέων· ||ى — آنا μητρικὴ στοργή.

سوكيلى Τ. **σεβγκι-λί,** ἐπθ. προσφιλής, ἀγαπητός: پدرم — ἀγαπητέ μοι πάτερ! § ἐραστής, ἐρωμένη.

سولا Τ. **σουλά,** ὄν. ἀλόη [φτ.].

سولپوك Τ. **σσλπόκ** [ἐκ τοῦ ἀρχ. ρήμ. سولپيمك — **σσλπσμέκ** = χαλαροῦμαι] ἐπθ. χαλαρός, πλαδαρός, χαῦνος, κ. σαχλιασμένος: ات — κρέας χαῦνον· ||ياناق — παρειὰ χαῦνος· || كردان — χαῦνος λαιμός **[γκερτάν].**

سولفاتو Ιτ. **σουλφάτο** [sulfato] ὄν. θειϊκὴ κινίνη.

سولمك Τ. **σεβ-ιλ-μέκ** [ἐκ τοῦ سولمك] ρμ. πθ. ἀγαπῶμαι, εἶμαι ἀγαπητός.

سولنه Ελ.**σουλνά,** ἢ سولينه — **σουλίνα,** ὄν. σωλὴν ὁ θαλάσσιος, δόναξ, κ. σουληνα.

سولوك Τ. **σσλόκ,** ὄν. βδέλλα: ى — اشك **σέσέκ σσλσγί,** ἀγρία βδελλάς· || — ياپشديرمق ἢ اورمق ἐπιθέτω βδέλλας.

سولوكان Τ. ἢ سولوكن **σσλσγέν,** ὄν. ζιρκώνιον [μεταλ.]: ى — قورشون διοξείδιον μολύβδου.

سولوكجى Τ. **σσλσκ-τσί,** ὄν. βδελλοπώλης.

سولومن Τ. **σσλσμέν,** βλ. سلمن.

سولينه **σουλίνα,** βλ. سولنه.

سوم Α.**σέβμ,** ρ.ἀφ. τὸ ὀνομάζειν ἤτοι προσδιορίζειν τὴν τιμὴν ἐμπορεύματος ἢ πράγματός τινος, προσδιορισμὸς τιμῆς [νομ.]: — شرا طريقيله يعنى تسمية ثمن اولنه‌رق اشترا ايتمك اولنان مال اوزره قبض تὸ πρᾶγμα ὅπερ λαμβάνει τις ὅπως ἀγοράσῃ, ὁριζομένης τῆς τιμῆς αὐτοῦ **[σέβμι σιρά,** ἢ **τεσμιγέϊ σεμέν]·** || نظر — طريقيله يعنى كورمك ياخود كوسترمك اوزره قبض اولنان مال تὸ πρᾶγμα ὅπερ λαμβάνει τις ὅπως παρατηρήσῃ ἢ δείξῃ **[σέβμι ναζάρ]**·§βλ. سويم.

سومرمك Τ. **σσμσρμέκ,** ἢ كرمك سو **σσνδρμέκ** [ἐκ τοῦ سومك] ρμ. μτδ. συλλέγω, ἕλκω καὶ τρώγω διὰ τοῦ ῥύγ-

χους, ὡς ὁ βοῦς κτλ. μτφ. καταβροχθίζω : ير اوتورشده قوجه تجره طولوسی یحیی سومردی اوزمانی καθίσει [καθισιὰ] κατεβρόχθισε μίαν ὑπερμεγέθη χύτραν πλήρη γιαχνίου.

سومسوك T. **σῦμσῦκ** [ἐκ τοῦ سوم] ἐπθ. ἠλίθιος, ὅστις περιπατεῖ ἔχων τὴν κεφαλὴν κάτω.

سومك T. **σεβ-μέκ,** ρμ. μτβ. ἀγαπῶ, ἐρῶμαι [αἰτ.] : آنا و بابامی سون چوجق ὁ παῖς ὁ ἀγαπῶν τὴν μητέρα καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ‖الله سورسه سنی ایسه‌ك ἂν ἀγαπᾷς τὸν Θεόν, πρὸς Θεοῦ!‖اوزومارا قزی سوییور ὁ ἀγαπᾷ τὴν νέαν‖سورم ἀγαπῶ τὰς σταφυλάς· § θωπεύω διὰ τῆς χειρός: سور چوجغی θωπεύει τὸν παῖδά του.

سومكرمك T. ἢ سومكورمك **σῦμκῦρμέκ** [βλ. سوموك] ρμ.μσ. ἀπομύττομαι, ἐβγάζω **τὴν** μύξαν μου.

سومك T. **σῦμμέκ,** ρμ.οὐδ. θηλάζω κτυπῶν διὰ τοῦ ρύγχους τὸν μαστὸν [ἐπὶ ζώων]· § ὠθῶ ἀποτόμως, ἀπωθῶ, ρίπτω χαμαί.

سومنات Π. **σουμενάτ,** ὄνομα διασήμου ναοῦ εἰδωλολατρῶν ἐν Ἰνδίᾳ.

سوموك T. **σῦμῦκ,** ὄν. μύξα.

سوموكلى T. **σῦμῦκ-λῦ́,** ἐπθ. μυξώδης, μυξόρρους, κ. μυξιάρης· ||بوجك— κοχλίας [κ.λ. ἔντομον μυξῶδες].

سومه T. **σεβμὲ** [ἐκ τοῦ سوم βλ.] ὄν. ἀπαρ. ἀγάπη, ἔρως· θωπεία κτλ.

سونبكى T. **σῦνπεκί,** ὄν. εἶδος λέμβου [βλ. καὶ سنبكى]· § ὄν. κ. ἡ παρὰ τὴν Ρόδον νῆσος τῆς Σύμης.

سونپه T. **σῦνεπὲ** [ἐκ τοῦ سونمك] ἐπθ. ἄθλιος, ἀκάθαρτος, ἠλίθιος περιπατῶν βραδέως καὶ ταλαντευόμενος ὡς ἡ νῆσσα.

سونج T. **σεβινδζ** [ἐκ τοῦ سوم] ὄν. χαρά, ἀγαλλίασις : —ندن آیاقلری یره باصمیور ἐκ τῆς χαρᾶς του **[σεβινδζιντὲν]** οἱ πόδες του δὲν πατῶσι χαμαί.

سونجلى T. **σεβινδζ-λί,** ἐπθ. χαίρων, ἀγαλλόμενος.

سوندە Γλ. **σόνδα** [Sonde] ὄν. καθετήρ, ἐργαλεῖον χειρουργικόν.

سوندرمك T. **σεβιντιρμέκ,** βλ. سويندرمك

سوندرمك T. **σόντσρμέκ,** βλ. سوكندرمك

سونكر Ἑλ. **σῦνγκέρ,** ὄν. σφουγγάρι, σπόγγος: دوشمش ده قولی ایچمش — ἔπεσεν ὁ σπόγγος καὶ ἐπόνεσεν ὁ βραχίων του [εἰρωνικῶς]· || طاشی — κίσσηρις, μαλακόπετρα· || ى — παρασάρκωμα·||ى— οἴδημα.

سونكرجى T. **σῦνγκερ-δζί,** ὄν. σπογγαλιεύς, ἢ πωλητὴς σπόγγων.

سونكرجيلك T. **σῦνγκερδζι-λίκ,** ὄν. σπογγαλιεία, τὸ ἔργον τοῦ πωλητοῦ σπόγγων.

سونكو T. **σῦνγκῦ́** καὶ سونكى **σῦνγκί,** ὄν. λόγχη: سى— τσακ λόγχη εἰς τὴν ἄκραν πυροβόλου τῶν στρατιωτῶν· || — طاوراق δράττομαι τῆς λόγχης, διασταυρῶ λόγχην [ἔνταλμα στρατιωτικόν]· || سى—وجودك **βῦδζουτσὸν σῦνγκῦσῦ́,** σπόνδυλος· || سى آغير — ἄνθρωπος ἔχων τὰ ὀστᾶ μεγάλα, κοκκαλᾶς, βαρύς, δυσκίνητος· || سى دوشوك — οὖτινος ἡ σπονδυλικὴ στήλη ἔπεσε [**τσῦ́σῦ́κ**], ἐκάμφθη, ἤτοι καταβεβλημένος ἐκ θλίψεως ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς·|| اوتى — βλ. سوكو

سونكولەمك T. **σῦνγκῦδ-λεμὲκ** ἢ سونكيلەمك **σῦνγκι-λεμέκ,** ρμ. μτβ. κτυπῶ διὰ τῆς λόγχης, λογχεύω [αἰτ.].

سونمك T. **σεβινμέκ,** βλ. سوينمك .

سونمك T. **σόνμέκ,** βλ. سوكنمك .

سونمه T. **σεβινμὲ** [ἐκ τοῦ سونمك] ὄν. ἀπαρ. χαρά, ἀγαλλίασις· βλ. καὶ سونيش .

سونوك T. **σόνσῦ́κ** [ἐκ τοῦ سونمك ἢ سوكنمك] ἐπθ. ἐσβεσμένος : فنار — φανὸς ἀμυδρός·§ ἐπρ. ياغق — — καίω ἀμυδρότατα, ἀμυδρῶς, θαμβά·§ μτφ. ὁ μὴ ἀπολαύων εὐνοίας, ὁ μὴ ἀκμάζων·||βλ. καὶ صونيق .

سونوكلك T. **σόνδῦ́-λῦ́κ,** ὄν. ἀμαύρωσις, θάμβωμα· μτφ. ἔλλειψις εὐνοίας ἀκμῆς.

سونه T. **σῦνέ,** ὄν. εἶδος νήσσης ἀγρίας ἐχούσης κεφαλὴν πρασίνην· νῆσσα ἡ θαλασσία.

سونيش T. ἢ سونش **σεβινὶς** [ἐκ τοῦ سونمك] ρ. ἀφ. χαρά, ἀγαλλίασις.

سوه T. **σοβέ,** βλ. سوكه .

سوهان Π. **σουχάν,** ὄν. ρίνη, κ. ρινί.

سوى A. **σεβί,** ἐπθ. ὁμαλός, ἴσος : صراط— ὁδὸς ἴση, ὁμαλή·§θηλ. سويه : طرق— **τουρούκι σεβιγέ,** ὁδοὶ ὁμαλαί· βλ. καὶ سويه **σεβιγέ**· § على السوى **ἀλὲ-σ-σεβί,** ἢ على السويه **ἀλὲ-σ-σεβιγέ,** ἐξ ἴσου πρὸς πάντας, ἐν γένει.βλ. سويه.

سوياً A. **σεβί-γεν** ἐπρ.ἐξ ἴσου:— انى بيلرنده **تقسيم** ايتديلر διήρεσαν αὐτὸ ἐξ ἴσου μεταξὺ αὐτῶν **[πεῖνλεριντέ].**

سويتمك T. **σεβιτμέκ,** ρμ. οὐδ. βραδύνω, καθυστερῶ.

سويجى T. **σεβιδζὶ** [ἐκ τοῦ سوم] ὄν. γυνὴ παραδεδομένη εἰς τὸν κλειτορισμόν· βλ. سحاقه .

سويجيلك T. **σεβιδζι-λίκ,** ὄν. κλειτορισμός.

سويد A. **σεβίτ,** ἐπθ. μελανωτικὸς ['Ιατρ.].

سويدا A. **σῦβεϊτά,** ὄν. μέλαν σημεῖον ὑποτιθέμενον ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ κέντρῳ τῆς καρδίας καλούμενον καὶ القلب حبة **χάππετῦ-λ-κάλπ,** κόκκος τῆς καρδίας· Κατὰ τοὺς Μουσουλμάνους, ἡ βάσις τοῦ ἔρωτος εἶναι τὸ σημεῖον τοῦτο· § ἐλάττωμα· § βοτ. ἐνδόσπερμα.

سويش T. **σεβίς,** βλ. سوش .

سويش **σῦβεΐς,** ὄν. κ. Σουέζ.

سويشمك T. **σεβισμέκ,** βλ. سوشمك .

سويق A. **σεβίκ,** ὄν.εἶδος τροφῆς τῶν νομάδων ἀράβων κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν, συνισταμένης ἐκ δημητριακῶν καρπῶν πεφρυγμένων, ἠλεσμένων καὶ ἀναμεμιγμένων μετὰ γάλακτος ἢ βουτύρου καὶ πεπιεσμένων ἐντὸς τῆς ποιμενικῆς πήρας.

سويق A. **σῦβεῖκ** [ὑποκ. τοῦ ساق] ὄν.μικρὸς καυλός, καυλίον.

سويكمك T. **σόγῦνμέκ,** βλ. سوكنمك .

سويلتمك T. **σοϊλε-τ-μὲκ** [ἐκ τοῦ سويلمك] ρμ.μτβ. κάμνω, ἀναγκάζω ἢ ἀφίνω τινὰ νὰ ὁμιλήσῃ [αἰτ.] : بنى سويلتمه **πενὶ σοϊλέτμε,** μὴ μὲ ἀναγκάζῃς νὰ ὁμιλήσω·§ κάμνω τινὰ νὰ ὁμολογήσῃ, ἀποσπῶ ὁμολογίαν, λόγον, ἀνακρίνω· § — سازی παίζω καλῶς ὄργανον μουσικὸν **[σάζ].**

سويلجه T. **σιβιλδζέ,** βλ. سيويلجه .

سويلشمك T. **σοϊλε-σ-μέκ,** ρμ. ἀλλ. συνομιλῶ μετά τινος, συνεννοοῦμαι [αἰτ. ايله]: افندی ايله سويلشمش: περὶ τούτων συνεννοήθη μετὰ τοῦ κ..

سويلمك T.ἢ سويلمك **σοϊλεμέκ,** ρμ.μτβ. ὁμιλῶ, λέγω [δοτ. αἰτ.]: سكا بر شی سويليه‌يم τρκ. θὰ σοὶ εἴπω κάτι τι·|| — τρκ. ὁμιλῶ τουρκιστί, ἢ τὴν τουρκικήν·|| — آغز ὁμιλῶ βραδέως·||— يالان ὁμιλῶ μεγαλοφώνως· || — ψεῦδος λέγω, ψεύδομαι·|| — بيوك μεγαλορρημονῶ, μεγαλαυχῶ, λέγω μεγάλα λόγια·||سرت — ὁμιλῶ ἀποτόμως, τραχέως **[σέρτ]**·|| — غيبت **γιπτὲτ σοϊλεμέκ,** κακολογῶ ἀπόντα·||— گگزدن ὁμιλῶ, προφέρω μὲ τὴν ρῖνα **[γκενιζτέν]**·||مانى ἢ — شرق ἢ ترکی ἄδω, τραγουδῶ· || سويليه سويليه ديلمده دیلمده توی يتدی ἡ γλῶσσά μου ἐμάλλιασε **[τοϊϊ πιττὶ]** λέγε λέγε.

سويلنلمك T. **σοϊλε-νιλ-μέκ,** ρμ.πθ. λέγεσθαι· βλ. ἐπόμ.

سويلنمك T. **σοϊλε-ν-μέκ,** ρμ.πθ.λέγεσθαι: سويلنمك سوز اولماز δὲν ὑπάρχει λόγος ὅστις νὰ μὴ ἐλέχθη, ἢ οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον· § [ἀπροσ.]: سويلنيورکه λέγεται ὅτι, ἢ λέγουσιν ὅτι·§ μσ. λέγω κατ' ἐμαυτόν, μονολογῶ, μεμψιμοιρῶ, μουρμουρίζω.

سويليجى T. **σοϊλεγὶδζί,** ὄν. ὁ λέγων, εὔγλωττος.

سويليش T. **σοϊλεγὶς,** ρ. ἀφ. τὸ ὁμιλεῖν, τὸ λαλεῖν, τὸ λέγειν.

سويم T. **σεβὶμ** [ἐκ τοῦ سوم] ὄν. ἀγάπη, συμπάθεια, χάρις, θέλγητρον.

سويمسز T. **σεβιμ-σίζ,** ἐπθ. ἄχαρις, ἄνοστος, ὁ μὴ ἐλκύων **τὴν** ἀγάπην, τὴν συμπάθειαν: چهره—πρόσωπον ἄχαρι.

سويملى T. **σεβιμ - λί,** ἐπθ. συμπαθητικός, προσφιλής, ὁ ἐλκύων τὴν ἀγάπην,

τὴν συμπάθειαν· ‖ چوجق — او قدر او تو‌ڤوئون συμπαθητικὸν παιδίον.

سوینج T. **σεβίνζ,** βλ. سوئچ.

سویندیرمك T. **σεβ-ινδίρ-μὲκ** [ἐκ τοῦ سوئندیرمك] ρμ. μτδ. χαροποιῶ, προξενῶ χαρὰν [αἴτ.]: سزی سویندیره‌جکم θέλω χαροποιήσει ὑμᾶς.

سویندیریجی T. **σεβινδίριζὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.]ἐπθ. ὁ χαροποιός,ὁ προξενῶν χαράν.

سوینمك T. **σεβ-ιν-μέκ,** ρμ.μσ. ἀγάλλομαι [δοτ.] : سویندم بوکا زیاده‌سیله ἐχάρην πολὺ ἐπὶ τούτῳ.

سویه A.**σεβιγέ,**ὀν.θ. ἰσότης: برینك ایندیکی یه کندیمی ایندیرمك — καταβιβάζω ἐμαυτὸν εἰς τὴν γραμμήν, εἰς ἣν ἄλλος κατῆλθεν,ἤτοι κατέρχομαι, ἐξισοῦμαι, ἐξευτελίζομαι· ‖ — على ال **ἀλὲ-σ-σεβιγέ,** ἐξ ἴσου διὰ πάντας, ἐν γένει· ‖ βλ. سوی.

سه T. **σέ,** ἀντὶ ایسه βλ.

سه Π. **σέ,** ἀρθ. τρεῖς, τρία: پا—**σὲ-πᾶ,** τρίπους· βλ. سپا· § τὸ τρία ἐν τῷ παιγνίῳ τοῦ ταβλίου: — دو **τοῦ-σέ,** δὶς τρία·‖ پا دو — **σὲ πὰ τοῦ,**τρία σὺν τῷ δύο· ‖ ك — **σὲ-γιέκ,** τρία καὶ ἕν· ‖ — چهار و **τσεχὰρ οὐ σέ,** τέσσαρα καὶ τρία· ‖ βλ. سه‌شنبه، سه‌خوان.

سها A. **σῦχά,** ὄν. ὁ πολικὸς ἀστήρ.

سهام A.**σιχὰμ** [πλθ.τοῦ سهم] ὄν. βέλη: — قضا τὰ βέλη τοῦ πεπρωμένου **[καζά].**

سه‌پا Π. **σὲ-πᾶ,** βλ. سه καὶ سپا.

سه‌خوان Π.**σὲ-χάν,** ὄν.τριαδιστής,ὁ προσβεύων τὴν ἁγίαν Τριάδα.

سه‌شنبه Π. **σὲ-σεν-πὶχ,** ὄν. Τρίτη.

سهر A. **σεχέρ,** ὄν.ἀγρυπνία, ἀϋπνία: علت — νόσος ἀϋπνίας· ‖ — مبتلای **μῦπ-τελάϊ σεχέρ,** ὁ πάσχων ἐξ ἀϋπνίας·‖ ناعس — **σεχέρι ναΐς,** ἀγρυπνόκωμα, κάρωσις.

سهل A. **σέχλ,** ἐπθ. εὔκολος: — امر ὑπόθεσις εὔκολος·‖امور—صعب **σὰ'π οὐ σὲχλ οὐμούρ,**ὑποθέσεις δύσκολοι καὶ εὔκολοι· ‖الأخذ — **σέχλ-λ-με'χάζ,** εὔχρηστος [βιβλίον κτλ.]·‖الافاده—**σέχλ-λ-ιφαπέ,** οὗ τὸ λεκτικὸν εὔκολον, ἁπλοῦς [βιβλίον κτλ.]. ‖ الحصول — **σέχλδ-λ-χουδούλ,** εὐεπίτευκτος· ‖ الجریان — ὁ εὐκόλως ῥέων·‖الاجرا—**σέχλδ-λ-ιδζρά,**ὁ εὐκόλως ἐκτελούμενος· ‖ الاکتساب — **σέχλδ-λ-ικτισάπ,** εὐαπόκτητος·‖متنع — **σέχλι μὺμτενῆ',** ἔργον ἢ λόγος ὃν λίαν δυσκόλως δύναταί τις νὰ μιμηθῇ, καίπερ λίαν εὔκολος φαινόμενος, ἀμίμητος, ἀπαράμιλλος: — آثاری اکثر شیخ سعدینك متنع قیلندر τὰ πλεῖστα τῶν συγγραμμάτων τοῦ Σέχου Σαδῆ εἶναι ἀπαράμιλλα.

سهلاً A. **σέχλ-εν,**ἐπρ. εὐκόλως· βλ. اهلاً.

سهم A.**σὲχμ** ἢ **σεχίμ,**ὄν.βέλος·§ μερίδιον: تصحیح مسئله میراثلری اوتوز ایکی — دن عبارتدر ἡ ἐξακρίβωσις τοῦ κληρονομικοῦ αὐτῶν ζητήματος [ἤτοι τῆς κληρονομίας] συνίσταται ἐκ τριάκοντα δύο μεριδίων· § τόκος πληρονόμενος ὑπὸ τοῦ κυβερνητικοῦ ταμείου ἀπέναντι δανείων αὐτοῦ· ὁ τίτλος τοῦ τόκου τούτου, ἤτοι χρεώγραφον· § γεωμ. παρημίτονον· § πλθ. سهام **σιχάμ** βέλη, καὶ اسهام **ἐσχάμ** χρεώγραφα: عمومیه — **ἐσχάμι σμουμιγέ,** χρεώγραφα.

سهم Π. **σέχμ,** ὄν. φόβος, τρόμος.

سهمکین Π. **σέχμ-γκίν,** ἐπθ. φοβερός,τρομερός, ἐπικίνδυνος.

سهمناك Π. **σὲχμ-νάκ,** ἐπθ. ταὐτὸ سهمکین.

سهو A. **σέχδ,** ὄν. λάθος, παραδρομή, παράλειψις, ἀπροσεξία : قلم — λάθος τοῦ καλαμου,γραφικόν·‖بنی ه — **σεχδὲ μεπνί,**κατὰ λάθος, κατὰ παραδρομήν· ‖Ρμ. اچمك — κάμνω λάθος, παραλείπω ἐξ ἀπροσεξίας, λανθάνομαι.

سهواً A. **σέχδ-εν,** ἐπρ. κατὰ λάθος, κατὰ παράλειψιν, παραδρομήν.

سهولت A. **σῦχουλέτ,**ὄν.θ. εὐκολία: موجب — πρόξενος **[μουδζὶπ]**εὐκολίας·‖ایله ایله — μετ' εὐκολίας, εὐκόλως.

سهولتبخش Π. **σῦχουλὲτ-πάχ,** ἐπθ. ὁ χορηγῶν εὐκολίας, ὁ καθιστῶν τι εὔκολον.

سهولتلی T. **σῦχουλετ-λί,** ἐπθ. εὔκολος.

سهی Π. **σεχί,** ἐπθ. εὐθύς, εὐθυτενής, κομψὸς [ἐπὶ ὑλικῶν] : سرو — κυπάρισσος [**σέρδ**] εὐθυτενὴς·‖ قد — ἀνάστημα **[κὰπὶ]** εὐθυτενές.

سهیل A. **σῦχεΐλ,** ὄν. κάνωπος [ἀστερισμός].

سی Π. **σί,** ἀρθ. τριάκοντα: ساله — محاربهٔ **μῦχαρεπέϊ σὶ-δαλέ,**ὁ τριακονταετὴς πόλεμος·‖ روز اچون قرق سنه ثقات چکیلورمی — διὰ τριάκοντα ἡμέρας **[ροὺζ]** ὑποφέρονται βάσανοι τεσσαράκοντα ἐτῶν;

سی T. **σῆ** [μετὰ πλατυφώνων λέξεων] καὶ **σὶ** [μετὰ λεπτοφώνων] ἀντ. αὐτοῦ, ἧς: بابای **πὰπα-σῆ,** ὁ πατὴρ αὐτοῦ·‖تیزه‌سی **τεΐζε-σί,** ἡ θεία αὐτοῦ[ἐκ μητρός]· § ὅταν ἡ λέξις λήγῃ εἰς τὸ φωνῆεν و=**ου** ἢ **ὄ,** τότε προφέρεται **σου** ἢ **σὄ·:** قوقوسی **κοκου-σοῦ,** ἡ ὀσμὴ αὐτοῦ·‖سونکوسی **σὄνγκισσό,** ἡ λόγχη αὐτοῦ.

سیا Ιτ. **σίγια,** ὄν. κωπηλασία ἐπὶ πρύμναν, ἤτοι πρὸς τὰ ὀπίσω. ‖Ρμ. كیچ — κωπηλατῶ πρὸς τὰ ὀπίσω ὅπως ἀναχαιτίσω τὸ ἀκάτιον ἢ ὅπως προσορμίσω αὐτὸ μὲ τὴν πρύμναν· § [ἐπφ.] κωπηλάτησον πρὸς τὰ ὀπίσω!

سیاح A. **σεγγιὰχ**[ἐκ τοῦ سیاحت]ὄν. περιηγητής:بی قرار — περιηγητὴς μὴ ποιῶν στάσιν,ἀεικίνητος· § πλθ. سیاحین **σεγγιαχίν.**

سیاحت A. **σεγιαχάτ,** ρ. ἀφ. θ. περιήγησις:—آوروپایه περιήγησις εἰς Εὐρώπην·‖—فنیه περιήγησις ἐπιστημονικὴ **[φενγέ]**·‖—بریه περιήγησις κατὰ ξηράν [**περγέ**]· ‖ بحریه — περιήγησις θαλασσία[**πὰχριγέ**]‖ Ρμ. اچمك — περιηγοῦμαι.

سیاحتنامه Π. **σεγιαχὰτ-ναμέ,** ὄν. περιήγησις ἤτοι βιβλίον περιηγήσεως ἢ περιηγητοῦ: آفریقا—سی περιήγησις εἰς Ἀφρικὴν [βιβλίον].

سیادت A. **σιγιατέτ**[ῥζ. سید] ὄν. θ. ἀρχηγία, ἡγεμονία· § τὸ νὰ ᾖ τις Σέϊδης [سید βλ.], ἤτοι ἀπόγονος τοῦ Μωάμεθ.

سیادتلو T. **σιγιατετ-λοῦ,** ἐπθ. τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος εἰς τοὺς Σερὶφ [شریف], ἤτοι εἰς τοὺς ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Μωάμεθ καταγομένους· ‖ — دولتلو **τεβλετλοῦ σιγιατετλοῦ** ἐξοχώτατος [τίτλος ἀπονεμόμενος τῷ μεγάλῳ Σερίφῃ τῆς Μέκκας.

سیار A. **σεγγιάρ** [ἐκ τοῦ سیر] ἐπθ. ὁ ὁδεύων, περιοδεύων, ταξειδεύων, μεταβατικός, περιοδευτής: — محابر ἀνταποκριτὴς **[μουχαπὶρ]** περιοδευτής·‖قولجی—τελωνοφύλαξ περιοδεύων· ‖ — کوکب ἢ نجم **[νὲδζμ, κεβκέπ]** ἀστὴρ πλανήτης· § θ. سیاره βλ.

سیارات A. **σεγγιαρὰτ** [πλθ. τοῦ سیاره] ὄν. θ. πλανῆται : — ثوابت و **σεβαπὶτ** βὲ **σεγγιαράτ,** οἱ ἀπλανεῖς καὶ οἱ πλανῆται.

سیاره A. **σεγγιαρὲ** [θηλ. τοῦ سیار] ἐπθ. ὁ περιοδεύων, μεταβατικὸς·§ ὄν. πλανήτης [ἀστήρ]· § συνοδεία : حاج — ἡ συνοδεία τῶν προσκυνητῶν **[χσὄζὄζάδζ]**· § πλθ. سیارات **σεγγιαράτ,** πλανῆται.

سیاست A.**σιγιασέτ,** ὄν. θ. διοίκησις, διεύθυνσις τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους· § τιμωρία, θανατικὴ ποινή: عادله — ποινὴ δικαία **[ἀτιλέ]**, ἤτοι ἀνάλογος πρὸς τὸ ἔγκλημα·‖ارشاد — **σιγιασέτι ιρσὰτιγέ,** τὸ ποδηγετεῖν τὸν λαὸν εἰς ἔργα φιλειρηνικά· ‖ — زجریه **σιγιασέτι ζεδζιγέ,** τὸ ἀποτρέπειν τὸν λαὸν ἀπὸ ἔργων ταραττόντων τὴν ἡσυχίαν· ‖ — میدان τόπος ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς·§ διπλωματία, πολιτική: — علم πολιτικὴ ἐπιστήμη·‖ — ارباب **ἐρπάπ σιγιασέτ,** οἱ κάτοχοι τῆς πολιτικῆς ἤτοι διπλωμάται.

سیاسةً A. **σιγιάσετ-εν,** ἐπρ. διπλωματικῶς, διὰ πολιτικοὺς λόγους.

سیاستگاه Π. **σιγιασετ-γκιάχ,**ὄν.τόπος ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς.

سیاسی A. **σιγιασὶ** [ἐκ τοῦ سیاست] ἐπθ. διοικητικός, πολιτικός, διπλωματικός: — امر ὑπόθεσις πολιτική, διπλωματική· ‖—تاریخ πολιτικὴ ἱστορία· § θ. سیاسیه: — امور ὑποθέσεις **[ούμοὺρ]** πολιτικαί·‖—ملاحظات σκέψεις **[μουλαχαζὰτ]** πολιτικαί·‖βλ. ἑπόμ.

سیاسی A. **σιγιασὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. διπλωμάτης, πολιτικὸς ἀνήρ : — شهیر περίφημος διπλωμάτης·§ πλθ. سیاسیون **σιγιασιγιούν.**

سیاسیات A. **σιγιασιγιὰτ** [πλθ. τοῦ سیاسیه] ὄν. θ. πολιτικά, ἤτοι πολιτικαί, διπλωματικαὶ ὑποθέσεις, πολιτικὴ κατάστασις: عمومیه — γενικὴ πολιτικὴ κατάστασις.

سیاسیون A. **σιγιασιγιὸν** [πλθ. τοῦ سیاسی] ὄν. διπλωμάται, πολιτικοὶ ἄνδρες.

سياق A. **σιγιάκ,** ὄν. τρόπος, μέθοδος, τάξις, φορὰ λόγου, ἔννοια: واحد اوزره — **σιγιάκι βαχὶὲ ὄζρέ,** ἢ ده — بو κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ἀπαραλλάκτως· ‖ اشماره نظراً — **σιγιάκι ἰὸ'αρὲ ναζάρεν,** κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν γραφομένων· ‖ βλ. سباق.

سياقت A. **σιγιακάτ,** ὄν. θ. εἶδος γραφῆς ἐν χρήσει ἄλλοτε ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ κράτους καὶ ἐν λογιστικοῖς βιβλίοις.

سيال A. **σεγγιὰλ** [ἐκ τοῦ سيلان] ἐπθ. ῥέων, ῥευστός, κυματίζων: — نور φῶς κυματίζον· ‖ — ياقوت ῥουβίνιον κυματίζον· §θ. سيال.

سيالات A. **σεγγιαλάτ,** πλθ. τοῦ سيال βλ.

سياله A. **σεγγιαλὲ** [θ. τοῦ سيال] ἐπθ. ῥευστός, κυματίζων· § ὄν. ῥευστόν: — برقيه **σεγγιαλέϊ ἀαρκηγέ,** ἠλεκτρικὸν ῥευστόν· § πλθ. سيالات ῥευστά.

سيان A. **σιγιὰν** [δυϊκ. τοῦ ἀχρ. سی **σί**] ὄν. δύο ἴσα πρόσωπα ἢ πράγματα· τὸ αὐτό, ἀδιάφορον: — سنك قبول و عدم قبولك در ἡ παραδοχή σου καὶ μὴ **[καἀοὶλ βὲ ἀὲμι καἀουλοὶν]** εἶναι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, δηλ. ἀδιάφορον ἂν παραδεχθῆς ἢ οὔ· ‖ — طوغمق δὲν κάμνω διάκρισιν, θεωρῶ ἐξ ἴσου δύο πρόσωπα ἢ πράγματα.

سياناً A. **σιγιάν-εν,** ἐπρ. ἐξ ἴσου: صنوف تبعهٔ صادقهٔ هاپولری حقنده الطاف سنیه‌لرینی ارزان بیورمقده اولان پادشاهمز افندمز حضرتلری — ἡ A.A. Μεγαλειότης ὁ αὐθέντης ἡμῶν, ὅστις ἐξ ἴσου πρὸς πάντας τοὺς πιστοὺς Αὐτοκρατορικοὺς αὐτοῦ ὑπηκόους ἐπιδαψιλεύει τὰς ὑψηλὰς αὐτοῦ χάριτας.

سياه Π. **σιγιάχ,** ἐπθ. μέλας, μαῦρος: — بحر Μαύρη Θάλασσα· ‖ — خاك χοῦς μέλας, μαῦρον χῶμα· ‖ — روی πρόσωπον μέλαν, ἐξηντελισμένον· ‖ — بخت μαύρη τύχη, ἀπαισία· ‖ سيم — καταμέλας, κατάμαυρος· ‖ βλ. سيه **σιγέχ.**

سياه‌بخت Π. **σιγιαχ-ἀάχτ,** ἐπθ. οὗ ἡ τύχη μαύρη, δυστυχής.

سياه‌پوش Π **σιγιαχ-ἀούϫ,** ἐπθ. ὁ μαῦρα ἐνδεδυμένος, μελανειμονῶν.

سياه‌چرده Π. **σιγιαχ-τσερὲέ,** ἐπθ. μελανόχρους, ὑπομέλας.

سياه‌خانه Π. **σιγιαχ-χανέ,** ὄν. φυλακὴ [μέλας οἶκος],

سياه‌دل Π. **σιγιαχ-ἀίλ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν καρδίαν μέλαιναν, ὁ κακῆς διαθέσεως.

سياه‌رو Π. **σιγιαχ-ροὺ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ πρόσωπον μέλαν, ἐξηντελισμένος.

سياه‌روز Π. **σιγιαχ-ρούζ,** ἐπθ. οὗ ἡ ἡμέρα μαύρη, δυστυχής.

سياه‌فام Π. **σιγιαχ-ϕὰμ,** ἐπθ. ὁ μέλας τὸ χρῶμα.

سياه‌كار Π. **σιγιαχ-κιάρ,** ἐπθ. οὗ μαῦραι αἱ πράξεις, ἁμαρτωλός.

سياهلاتمق T. **σιγιαχ-λατμάκ,** ῥμ. μτδ. μελανῶ, μαυρίζω [αἰτ.].

سياهلانمق T. **σιγιαχ-λανμάκ,** ῥμ. μσ. μελανοῦμαι.

سياهلق T. **σιγιαχ-λήκ,** ὄν. μελανότης.

سياهلی T. **σιγιαχ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων μελαίνας κηλίδας, στίγματα, μελανίας: — بياضلی ὁ ἔχων μέλανα καὶ λευκὰ στίγματα.

سياهی Π. **σιγιαχ-ί,** ὄν. μελανότης· § ἐπθ. Αἰθίοψ: آلابی — σύνταγμα Αἰθιόπων.

سيب Π. **σίπ,** ὄν. μῆλον.

سيپسی T. **σιπσί,** ὄν. σύριγξ, συρίκτρα ναύτου.

سيتمه T. **σιτμά,** βλ. صيتمه.

سيجاق T. **σιδζάκ,** βλ. صيجاق.

سيچيليا **σιτσίλια,** βλ. سچلیا.

سيحان A. **σεϊχάν,** ὄν. κ. Κύδνος [ποταμὸς Κιλικίας.

سيحون A. **σεϊχούν,** ὄν. κ. Ἰαξάρτης [ποταμὸς τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας].

سيخ Π. **σίχ,** ὄν. ὀβελός, σοῦβλα.

سيد A. **σεγὶὲ** [βλ. سيادت] ὄν. κύριος, ἀρχηγός, δεσπότης: البشر — **σεγίὲσ-λ ἀεὲέρ,** ἢ الانام — **σεγίὲσ-λ-ἐνάμ,** δεσπότης τῶν ἀνθρώπων, καὶ الثقلين — **σεγίὲσ-σ-σεκαλέϊν,** δεσπότης τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πνευμάτων, καὶ المرسلين — **σεγίὲσ-λ-μσρσελίν,** ἀρχηγὸς τῶν προ-

φητῶν [ἐπίθετα τοῦ Μωάμεθ]· § ἀπόγονος τοῦ Μωάμεθ· § θ. سيده **σεγιὲέ·** §πλθ. سادات **σαὲάτ.**

سيدلك T. **σιὲλίκ,** ὄν. τὸ μεταξὺ τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ τῶν μαστῶν μέρος τῆς κοιλίας καμήλου.

سيديك T. **σιὲὶκ** [ἐκ τοῦ سیکمك **σιγμέκ,**] ὄν. οὖρον: قاوغی — κύστις· ‖ زوری — **σιὲὶκ ζοροῦ,** δυσουρία, ἰσχουρία· ‖ علاجی — διουρητικὸν [ἰατρικόν]· ‖ يولی — **σιὲὶκ γιολοῦ,** οὐρήθρα· ‖ شكری — **σιὲὶκ σεκερί,** διαβήτης [ἀσθ.].

سيديكلی T. **σιὲὶκ-λί,** ἐπθ. κατουρημένος· οὐρητίας, κατουρλᾶς.

سير A. **σεῖρ,** ῥ. ἀφ. κίνησις, πορεία, ταξείδιον: عادی — συνήθης πορεία· ‖ سريع ال — πορεία ταχεῖα· ‖ — سريع **σερί'ὄ-σ-σεῖρ,** ταχυκίνητος· ‖ متوسط — μέση **[μὄτεβεσσὶτ]** ταχύτης ἢ πορεία· ‖ سفر — **σεῖρ οὐ σεϕέρ,** ταξείδιον· ‖ سفائن — ταξείδια πλοίων, ναυτιλία, θαλασσοπλοΐα· ‖ فی المنام — **σέϊρι ϕὶ-λ-μενάμ,** ὑπνοβασία, νυκτοβασία· ‖ و حركتی كواكبك — ἡ κίνησις καὶ ἡ πορεία τῶν ἀστέρων· § θέα, περίπατος, διασκέδασις, ἤτοι τόπος ὅπου μεταβαίνει τις πρὸς διασκέδασιν, ἢ θέαν: — چيقمق ἐξέρχομαι εἰς περίπατον· ‖ — يری τόπος περιπάτου, θέας. ‖ Ρμ. ταξειδεύω· θεῶμαι, κινοῦμαι [ἐπὶ οὐρανίων σωμάτων] [αἰτ.]: ايتدك — دوغمايی قايقدن τὴν ϕωταψίαν ἐθεασάμεθα ἐκ τοῦ ἀκατίου· ‖ ايده‌جك — μέρος ἀξιοθέατον· ‖ ايتديرمك — κάμνω νὰ ταξειδεύσῃ [αἰτ.]· κάμνω τινὰ νὰ ἴδῃ τι περίεργον, ἐκθέτω τι περίεργον [δοτ. αἰτ.]· ‖ مكتبك — μεταβαίνω πρὸς περίπατον ἢ πρὸς διασκέδασιν, θέαν.

سير A. **σιγὲρ** [πλθ. τοῦ سیرت]· ὄν. θ. διαγωγή, ἠθικὰ προσόντα· βίος, βιογραφία: نبوی — **σιγέρι νεἀεβιγέ,** βίος τοῦ προφήτου [Μωάμεθ]· ‖ كتب — βιβλία **[κιγτὸἀ]** βιογραφικά, συναξάρια προφητῶν, ἁγίων κτλ.

سير Π. **σίρ,** ἐπθ. κεκορεσμένος: و كرسنه — **σὶρ οὐ γκιδρσινέ,** κεκορεσμένος καὶ πεινῶν: — بيلير كرسنك حالن ἢ πῶς γινώσκει τὴν κατάστασιν **[χαλὶν]** τοῦ πεινῶντος ὁ κεκορεσμένος; ‖ — دل **ἐὶλ-σίρ,** οὗ ἡ καρδία πεπληρωμένη, ὁ ἀπολαύσας· § σκόροδον: و پياز — σκόροδον καὶ κρόμμυον **[πιάζ].**

سيراب Π. **σιρ-ἀὰπ** [ἐκ τοῦ سير καὶ آب] ἐπθ. ὁ κεκορεσμένος ὕδατος, ὁ σβέσας τὴν δίψαν· § νωπός, τρυφερός, ὡραῖος: كل — ῥόδον **[γκιὸλ]** τρυφερόν, ὡραῖον· ‖ — لاج κρίνον δροσερόν.

سيران A. **σεϊρὰν** [ῥζ. سير] ὄν. περίπατος, διασκέδασις, θέα. ‖ Ρμ. περιπατῶ κτλ.

سيرانكاه Π. **σεϊραν-γκιάχ,** ὄν. τόπος περιπάτου, διασκεδάσεως.

سيرت A. **σιρέτ,** ὄν. θ. διαγωγή, συμπεριφορά, ἦθος, χαρακτήρ: — حسنه καλὴ διαγωγή, καλὸς χαρακτήρ· ‖ — و صورتی شاهانه ايدی τό τε ἦθος καὶ ἡ μορφὴ αὐτοῦ ἦσαν βασιλικά· ‖ — نه تابعدر ناس پادشاهك οἱ ἄνθρωποι ὑπόκεινται τῷ ἤθει [**σιρετινὲ**] τοῦ ἄνακτος, ἤτοι φιλεῖ τὸ ὑπήκοον ἐξομοιοῦσθαι τοῖς ἄρχουσι [βλ. καὶ سلوك]· ‖ — فاروق **ϕαροὺκ-σιρέτ,** ὁ ἔχων χαρακτῆρα Φαροὺκ [ἐπίθετον Σουλτάνων· βλ. فاروق] § πλθ. سير **σιγέρ·** βλ. صورت.

سيرتو Ἑλ. **σιρτό,** ὄν. συρτὸς χορός.

سيرجی T. **σεϊρ-ὄζί,** ὄν. θεατής· § οὐδέτερος, ὁ μὴ ἀναμιγνυόμενος.

سيرجيلك T. **σεϊρὄζί-λίκ,** ὄν. τὸ θεᾶσθαι, τὸ εἶναι θεατήν· § οὐδετερότης.

سيرك T. **σεϊρέκ,** βλ. سكرك.

سيركلشمك T. **σεϊρεκλεσμέκ,** βλ. سكركلشمك.

سيركه T. **σιρκέ,** ὄν. κόνις, κ. κόνιδα, ἤτοι τὸ σπέρμα τῶν φθειρῶν· ‖ βλ. سركه.

سيركه‌لنمك T. **σιρκε-λενμέκ,** ῥμ. οὐδ. πληροῦμαι κόνεως, κ. κονιδιάζω.

سيريم T. **σιρίμ,** βλ. صيريم.

سيس T. **σίς,** ὄν. ὀμίχλη: — قاتمه καταπίπτει ὀμίχλη· ‖ — اچلمق ἡ ὀμίχλη διαλύεται· ‖ — كثيف πυκνὴ ὀμίχλη.

سيساء A. **σισά,** ὄν. σπονδυλικὴ στήλη, ἄκανθα, κ. ραχοκόκκαλον.

سيسام **σισάμ,** ὄν. κ. ἡ νῆσος Σάμος.

سيساملی T. **σισαμ-λί,** ὄν. Σάμιος.

سيسائی A. **σισαΐ,** τὸ θηλ. سيسائيه **σισαϊγέ** [ἐκ τοῦ سيسا] ἐπθ. σπονδυλικός.

سيستم Έλ: **σιστέμ,** ὄν. σύστημα: — صوك طوب ده تيلەبۆلون تۆ تەلەوتايۆ συστήματος [**σὸν σιστεμτέ**].

سيسقه T. **σισκα,** βλ. صيسقه.

سيسكمك T. **σισκινμὲκ** [κατὰ τὸ هجه, ἀντὶ τοῦ سيركمك **σιρκινμὲκ,** ἐκ τοῦ سيركمك **σιρκμέκ,** ταὐτὸ سيلكمك **σιλκμὲκ**] ρμ. οὐδ. σκιρτῶ, τινάσσομαι καθ' ὕπνον ἐκ ταραχῆς.

سيسلمك T. **σισ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. καλύπτομαι ὑπὸ ὀμίχλης.

سيسلى T. **σισ-λί,** ἐπθ. ὀμιχλώδης: هوا — καιρὸς ὀμιχλώδης.

سيغاره Γλ. **σιγάρα** [cigarre] ὄν. σιγάρον· βλ. καὶ چيغاره.

سيغاره‌لق T. **σιγαρα-λήκ,** βλ. چيغاره‌لق.

سيغورطه Ιτ. **σιγούρτα** [sicurta] ὄν. ἀσφάλεια κατὰ πυρκαϊᾶς κτλ: — ἑταιρία ἀσφαλιστική· || اجرتی — ἀσφάλιστρα· || سندی — τίτλος ἀσφαλείας· || حیات ی — ἀσφάλεια ζωῆς· || يه‌قوتق — θέτω εἰς ἀσφάλειαν [οἰκίαν κτλ.] ἀσφαλίζω. ‖ Ρμ. كتل — ἀσφαλίζω [ἐκ μέρους ἀσφαλιστῶν] [αἰτ.]· || ايتديرمك — κάμνω τὸν ἀσφαλιστὴν ν' ἀσφαλίσῃ [δοτ. αἰτ.].

سيغورطه‌جى T. **σιγουρτα-δζῆ,** ὄν. ἀσφαλιστής.

سيغورطه‌لى T. **σιγουρτα-λῆ,** ἐπθ. ἠσφαλισμένος ὑπὸ ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας [ἐπὶ κτημάτων ἢ προσώπων].

سيف A. **σεῖφ,** ὄν. ξίφος: صارم ἢ قاطع — ξίφος κοπτερόν **[κατ' ἐ, σαρίμ]**· || — مرصع ξίφος ἀδαμαντοποίκιλτον **[μσρασσά']**· || — تعليق ἀνάρτησις ξίφους· §πλθ. سيوف **σσγιούφ** καὶ اسياف **ἐσγιάφ.**

سيفرى T. **σιφρί,** ταὐτὸ سيورى βλ.

سيفون Ἑλ. **σιφόν,** ὄν. σίφων, τυφών, ἤτοι θύελλα κατερχομένη ἐν σχήματι νεφέλης εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

سيفى A. **σεῖφι** [ρζ. سيف] ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὸ ξίφος· συνεκδ. στρατιωτικός· § θηλ. καὶ πλθ. سيفيه **σεῖφιγέ,** στρατιωτικοί· ἀντιθ. قلمه **καλεμιγέ,** οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν τάξιν τῶν γραμματέων, καὶ قلمه **μιλκιγέ,** πολιτικοὶ ὑπάλληλοι· § [βοτ.]σπαθόμορφος.

سيك T. **σίκ,** ὄν. πέος, ἀνδρικὸν μόριον.

سيك T. ἢ سين **σίν,** ὄν. λάκκος, βόθρος· βλ. سيكمك **σινμέκ,** سيكسيك سيكسى.

سيكديرمك T. ἢ سيندرمك **σιν-τιρ-μέκ,** ρμ. μτβ. χωνεύω· || سيندرمك **σινδιρμεμέκ,** δὲν ἀφίνω τινὰ νὰ χωνεύσῃ, βλάπτω τὴν χώνευσιν· μτφ. ἐνοχλῶ· || βλ. ἐπόμ.

سيكرمك T. **σινιρμέκ,** ταὐτὸ سيكديرمك **σινδιρμέκ.**

سيكريمك **σινριμέκ,** βλ. سيكرمك.

سيكسى T. **σινσὶ** [ἐκ τοῦ سيك **σὶν**] ἐπθ. ὕπουλος, κρυψίνους.

سيكسيلك T. **σινσι-λίκ,** ὄν. ὑπουλότης, κρυψίνοια.

سيكسيمك T. **σινσιμὲκ** [βλ. سيكمك **σινμέκ**] ρμ. οὐδ. ἀπορροφῶμαι ὑπὸ τῆς γῆς [ἐπὶ ὕδατος].

سيكك T. ἢ سينك **σινέκ,** ὄν. μυῖα: ى — ἀλογόμυια, οἶστρος· || — سورى κώνωψ· § σπαθὶ [χαρτοπαιγνίου].

سينكلك T. ἢ سينكلك **σινεκ-λίκ,** ὄν. μυιαστήριον.

سيككين T. **σινγκὶν** [ἐκ τοῦ سيكمك **σινμὲκ**] ἐπθ. εὔπεπτος· βλ. سيكمز.

سيكلەمك T. ἢ سينلەمك **σιν-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. ὠρύομαι ὑποκώφως, οὐρλιάζω σιγανὰ [ἐπὶ ζώων μεγάλων ἢ νεογνῶν].

سيكمز T. ἢ سينمز **σινμέζ,** ἐπθ. ἀχώνευτος, ἄπεπτος, δύσπεπτος.

سيكمك T. **σικ-μέκ,** ρμ.μτβ. συνουσιάζομαι [αἰτ.].

سيكمك T. ἢ سيك **σιγ-μέκ,** ρμ. οὐδ. κατουρῶ [ἐπὶ κυνὸς ἢ ἄλλου ζώου κατουροῦντος οὐχὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἐπὶ τοίχου, ἢ ἀλλαχοῦ]. § ὀργῶ εἰς συνουσίαν [ἐπὶ ζώων].

سيكمك T. ἢ سينمك **σιν-μὲκ** [βλ. سيك **σὶν**] ρμ. οὐδ. εἰσδύω, κρύπτομαι, ἀπορροφῶμαι: سينه سينه **σινὲ σινέ,** ἢ سينه‌جه سينه‌جه **σινεδζὲ σινεδζὲ γιαγμουρ γιαغمور ياغمور.**

γήγιορ, βρέχει ἠρέμα λεπτὴν βροχὴν ἀπορροφωμένην ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τῆς γῆς· ||βλ.καὶ سينمك.

سيكير T. **σινίρ,** ὄν. νεῦρον: خسته‌لغى — νευραλγία, νευροπάθεια· μτφ. ἀδυναμία, οἴκτος, συμπάθεια δικαστοῦ κτλ.

سيكيرلمك T. ἢ كيرلمك سيكيرلمك **σινιρ-λεμέκ,** ρμ.μτβ. χωρίζω τὰ νεῦρα ἀπὸ τοῦ κρέατος· § φονεύω ἵππον κτλ.κόπτων τὰ νεῦρα τῶν γονάτων αὐτοῦ.

سيكيرلى T. **σινιρ-λί,** ἐπθ. πλήρης νεύρων, νευρώδης· ὁ ἔχων ἰσχυρὰ τὰ νεῦρα, ἰσχυρός.

سيكيرمك T.**σινιρμὲκ** καὶ كيرمك سيكيرمك **σινριμέκ,** ρμ.οὐδ. σκιρτῶ ἐλαφρῶς.

سيكيل T. **σιγκὶλ** καὶ سيويل **σιβίλ,** ὄν.τύλος, κ. κότσι, ἀκροχορδών.

سيل A. **σεΐλ,** κ. **σὲλ** [βλ. سل]. ὄν. χείμαρρος· § πλθ. سيول **σσγιούλ.**

سيلاب Π. **σεϊλὰπ** καὶ سيلاب **σεϊλαπέ,** [ἐκ τοῦ سيل καὶ آب] ὄν. χείμαρρος: سيلاب اشك χείμαρρος δακρύων [**ἔσκ**]· || سيلابه خروشان χείμαρρος παφλάζων [**χουρουσάν**].

سيلابزده Π.**σεϊλὰπ-ζεδέ,** ἐπθ. ὁ ὑπὸ τοῦ χειμάρρου παθὼν ζημίας· §πλθ. سيلابزدكان **σεϊλὰπ-ζεδεγκιάν.**

سيلان A. **σεγελάν,** ρ.ἀφ.ροή,ἐκροή: ماء — ροὴ ὕδατος. ‖ Ρμ. ρέω· § [ιατρ.]: اذن — **σεγελάνι ὄζν,** ὠτόρροια [ἀσθένεια ὠτός]· || دم — **σεγελάνι τέμ,** αἱμόρροια, αἱμορραγία· || قيح — **σεγελάνι κήχ,** πυόρροια· ||معده — **σεγελάνι μι'τέ,** γαστρόρροια· ||منى — **σεγελάνι μενί,** σπερμόρροια· § πλθ. سيلانات **σεγελανάτ,** καταμήνια.

سيلانات A. **σεγελανάτ,** πλθ. سيلان βλ.

سيلديرمك T. **σιλ-τιρ-μέκ,** ρμ.διαμ. βάλλω ν' ἀπαλείψωσιν, ἢ νὰ τρίψωσι, νὰ καθαρίσωσι· βλ. سيلمك

سيلك T. ἢ سيلك **σιλὶκ** [ἐκ τοῦ سيلمك] ἐπθ.ἀπηλειμμένος, τετριμμένος [ἐπὶ νομισμάτων, ὧν τὰ γράμματα καὶ τὰ σημεῖα ἐξηλείφθησαν ἐκ τῆς χρήσεως]· § λεῖος,πεπλατυσμένος: كف — μαστὸς **[μεμὲ]**πεπλατυσμένος.

سيلكديرمك T. **σιλκ-τιρ-μέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω νὰ σείσωσι,νὰ τινάξωσι [δοτ. αἰτ.]·βλ. سيلكمك.

سيلكشمك T.**σιλκ-ισ-μέκ,** ρμ.ἀλλ. σείομαι, σείω τὸ σῶμα ὅπως καθαρισθῶ, τινάσσομαι [ἐπὶ πτηνῶν].

سيلكمك T.**σιλκμέκ,** ρμ.μτβ. σείω[αἰτ.]: — زيتون آغاجى — τινάσσω ἐλαίαν, σείω ἢ κτυπῶ διὰ ξύλου ὅπως πέσῃ ὁ καρπὸς πρὸς συλλογήν· || — توشى σείω,ἀνατινάσσω τουρσῶν ὅπως ὡριμάσῃ· || ياغ — τινάσσω τὸ περιλαίμιον,τὸν γιακᾶν,ῥρίττω ἐκ τῆς κακίας καὶ στρεψοδικίας τινός· || يازى —μεταφέρω γραφὴν ἢ σχέδιον κεντῶν διὰ βελόνης ἐπὶ ἄλλου χάρτου.

سيلكمه T. **σιλκμὲ** [ἐκ τοῦ سيلكمك] ὄν. ἀπαρ.σεῖσις, τιναγμός· § εἶδος φαγητοῦ μὲ μελιζάνας.

سيلكندى T. **σιλκιντὶ** [ἐκ τοῦ سيلكمك] ὄν. φρίκη, τρόμος.

سيلكنمك T. **σιλκ-ιν-μέκ,** ρμ. μσ. σείω ἐμαυτόν, σείομαι ὅπως ἀποτινάξω τι· § πθ. σείομαι, ἐκκονίζομαι.

سيلكى T. **σιλκὶ** [ἐκ τοῦ سيلكمك] ἐπθ. τρέμων ἐκ φόβου· § ὄν. τρόμος, σκίρτημα καθ' ὕπνον.

سيلكى T. **σιλ-γκὶ** [ἐκ τοῦ سيلمك] ὄν. ὕφασμα ἢ ἄλλο χρησιμεῦον πρὸς ἀπόμαξιν, μάκτρον.

سيلمك T. **σιλμέκ,** ρμ. μτβ. ἀπομάσσω, σπογγίζω τὸν ἱδρῶτα, τὸ σῶμα, κτλ. καθαρίζω ἀφαιρῶν τὸν κονιορτόν, τὴν σκωρίαν κτλ· ἀπαλείφω, σβύνω τι ἀπὸ τὸ κατάστιχον, ἀπὸ τὸν πίνακα κτλ. [αἰτ. دن]: كوزلرمدن ياشى سيلدى ἀπέμαξε τὰ δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ· ||— بوروتى ἀπομύττεται· || — تخته καθαρίζω τὸ δάπεδον **[ταχτά],** σφουγγαρίζω· || — دفترمدن ἀπαλείφω ἀπὸ τὸ κατάστιχον ||سيلوب سوبورمك **σιλὸπ σοπορμέκ,** ἀπαλείφω καὶ σκουπίζω, ἤτοι καταβροχθίζω [ἐπὶ ἀνθρώπου τρώγοντος πᾶν τὸ παρατεθέν, ἢ ἐπὶ πυρκαϊᾶς ἀποτεφρούσης πᾶν τὸ προστυχόν].

سيلمه T. **σιλμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. ἀπόμαξις, σπόγγισμα, κάθαρσις,ἀπάλειψις· § ἐπθ. καθαρισμένος, σπογγισμένος· § ὁ μὴ ὑπερεκχειλισμένος [ἐπὶ μέτρου σιτηρῶν κτλ.]ἀντίθ.قبه καὶ طوروق βλ.§τετορνευμένος.

σιδηρόδρομος Π. **-ος, -οι** [ε.κ του σιδηρ- και δρόμος] ον. κάθε μέσο μαζικής μεταφοράς που κινείται πάνω σε σιδηροτροχιές.

σιδηροδρομώ Π. **-ώ, -είς, -εί** ε.μ. (καθ.) κατασκευάζω σιδηρόδρομο.

σιδηροδρομικός Π. **-ή, -ό** [σιδηρόδρομος] επ. που ανήκει στους σιδηροδρόμους.

σιδηροδρομικώς Π. **-ά** επίρ. με τρόπο σιδηροδρομικό.

σιδηροδρομικά Π. **-ών** ουδ.πλ. τα σιδηροδρομικά υλικά.

σιδηροδρομικό Π. **-ού** ουδ. το σιδηροδρομικό όχημα.

σιδηροδρομικός Π. **-ού** αρσ. ο υπάλληλος σιδηροδρόμου.

σιδηροδρομικώς Π. **-ά** επίρ. με τρόπο σιδηροδρομικό.

σιδηροδρομικά Π. **-ών** ουδ.πλ. τα σιδηροδρομικά υλικά.

σιδηροδρομικό Π. **-ού** ουδ. το σιδηροδρομικό όχημα.

σιδηροδρομικός Π. **-ού** αρσ. ο υπάλληλος σιδηροδρόμου.

σιδηροδρομώ Π. **-ώ, -είς, -εί** ε.μ. (καθ.) κατασκευάζω σιδηρόδρομο.

σιδηρόδρομος Π. **-ος, -οι** [ε.κ του σιδηρ- και δρόμος] ον. κάθε μέσο μαζικής μεταφοράς που κινείται πάνω σε σιδηροτροχιές.

σιδηρόκαρπος Π. **-ου** [σιδηρ- + καρπός] αρ. το φρούτο του σιδηροκαρπιάς.

σιδηροκαρπιά Π. **-άς** [σιδηρόκαρπος] θ. δέντρο της οικογένειας των ροδοειδών με μικρούς καρπούς.

σιδηροκέφαλος Π. **-ου** [σιδηρ- + κεφαλή] αρ. το σκουλήκι που προσβάλλει τα φρούτα.

σιδηροκρατία Π. **-ας** [σιδηρ- + κράτος] θ. καθεστώς σιδηρής πολιτικής.

σιδηροκρατικός Π. **-ή, -ό** [σιδηροκρατία] επ. που ανήκει στη σιδηροκρατία.

σιδηροκρατικώς Π. **-ά** επίρ. με τρόπο σιδηροκρατικό.

σιδηροκρατικά Π. **-ών** ουδ.πλ. τα σιδηροκρατικά μέτρα.

σιδηροκρατικό Π. **-ού** ουδ. το σιδηροκρατικό μέτρο.

σιδηροκρατικός Π. **-ού** αρσ. ο οπαδός της σιδηροκρατίας.

σιδηροκρατώ Π. **-ώ, -είς, -εί** ε.μ. (καθ.) επιβάλλω σιδηρή πολιτική.

σιδηρόκρατος Π. **-ου** [σιδηρ- + κράτος] αρ. ο σιδηροκράτης.

σιδηροκράτης Π. **-η** [σιδηρόκρατος] αρ. ο σιδηροκράτης.

σιδηρόκρατος Π. **-ου** [σιδηρ- + κράτος] αρ. ο σιδηροκράτης.

**σιδηρόκρατ

ش

ش } **σίν,** δέκατον ἕκτον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου, προφερόμενον δασύτερον τοῦ σ, ὡς τὸ γαλλικὸν [ch]. Ἐνταῦθα ἡ προφορὰ αὐτοῦ παριστάνεται διὰ τοῦ **σ.**Ἀριθμητικῶς σημαίνει 300 [βλ.ابجد].Ἐν ταῖς χρονολογίαις εἶναι συντομία τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀραβικοῦ μηνὸς **σα'πάν,** οὗτινος ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον γράμμα·γράφεται δὲ τότε ἄστικτον ὡς س· ||βλ. شين .

ش } **ἴς,** κατάληξις τουρκικὴ τιθεμένη ἐν τέλει τῆς ρηματικῆς ρίζης πρὸς σχηματισμὸν ἀφηρημένων : آلش **γκελ-ἰς** ἔλευσις·|| **ἀλ-ήξ,** λῆψις·§κατάληξις περσικὴ τιθεμένη ὁμοίως πρὸς σχηματισμὸν ἀφηρημένων : روش **ρεβ-ἰς,** πορεία· || بخشش **παχσ-ἰς,** δωρεά.

ش } γράμμα ὅπερ παρεντιθέμενον εἰς τὰ ρήματα μεταξὺ ρίζης καὶ καταλήξεως μεταβάλλει αὐτὰ εἰς ἀλληλοπαθῆ· ὡς اورمق **βουρ-μὰκ** τύπτειν,اورشمق **βουρ-ουσ-μὰκ** τύπτειν ἀλλήλους·||يازمق **γιαζμὰκ** γράφειν,يازشمق **γιαζ-ισ-μὰκ** ἀλληλογραφεῖν· || باقمق **πακ-μὰκ** βλέπειν, باقشمق **πακ-ισ-μὰκ** βλέπειν ἀλλήλους.

شاء } A. **σά',**ρμ. ἠθέλησε· ἐν χρήσει ἐν ταῖς ἀραβ. φράσεσι : ماشاء الله **μάσα'λλαχ** καὶ انشاء الله **ἰνσαλλαχ**· βλ. ل.

شاب } T. **σάπ,** ὄν. στυπτηρία,κ. στύψις :— دكرى ἡ Ἐρυθρὰ Θάλασσα· βλ.احمر·|| علتى —νόσος τῶν βοῶν,ἥτις ῥίπτει τὰς ἰχηλάς,ἤτοι τοὺς ὄνυχας αὐτῶν·||كى طوقمق — παγόνω **[τονμὰκ]** ὡς στυπτηρία, ἢ كسلمك —κόπτομαι στυπτηρία, ἤτοι περιέρχομαι εἰς ἀμηχανίαν, τὰ χάνω, παγόνω γίνομαι ὡς ἠλίθιος, ἐκστατικός· || داق قالق ه— **σαπὰ τὰκ καλμάκ,**ἢ ه — اورتمق περιέρχομαι εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν· || صوقمق ه— **σαπὰ σοκσάν,** ἀνωφελῶς, εἰς μάτην[κ.λ.καὶ εἰς τὴν στυπτηρίαν ἂν χώσῃς].

شاب } A **σάπ** [ἐκ τοῦ شباب] ὄν. νέος : شيخ — **σάπι ἐμρέ,** νέος ἀγένειος·|| امرد — و γέρων **[σέϊχ]** καὶ νέος· § θηλ. شاب § πλθ. شبان **σσάπάν.**

شاباش } Π. **σαπάς,** ὄν. ἐπιδοκιμασία, ἔπαινος : سزاوار — ἄξιος ἐπαίνου, ἐπιδοκιμασίας· || اولق مظهر — γίνομαι ἄξιος **[μαζχὰρ]** ἐπαίνου, ἀξιοῦμαι ἐπαίνων· § ἐπφ. εὖγε! [ἀντὶ شاد باش **σὰτ πάς,** ἔσο περιχαρής].

شابان } T. **σαπάν,** ἐπθ. ἠλίθιος [σπν.].

شابشال } T. **σαπσάλ,** ἐπθ. καί ὄν. ὀκνηρός, κακοενδεδυμένος, φορῶν ἔνδυμα κρεμάμενον καὶ κακοκαμωμένον· σάψαλον.

شاپ } T.**σάπ,** μόριον παριστάνον τὸν ἦχον, ὃν παράγουσι τὰ χείλη ὅταν ἀσπάζηται τις μετὰ ζωηρότητος· συνήθως ἐπαναλαμβάνεται: اوپمك — — **σὰπ σὰπ ὀπμέκ,**ἀσπάζομαι μετὰ ζωηρότητος, καταφιλῶ·||βλ.καὶ شاپر .

شاپر } T. **σαπὴρ** [ἐκ τοῦ شاپ] μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τοῦ κρότου τοῦ παραγομένου ὅταν τρώγῃ τις ἁπλῶς, ἢ ὅταν ἀσπάζηται ζωηρῶς κτυπῶν τὰ χείλη· λέγεται καὶ شوپر — **σαπὴρ σοπούρ.**

شاپراق } T.**σαπράκ,** ὄν. ἐπισέλλιον,ἐπίβλημα· || βλ. καὶ خاشه .

شاپرتی } T. **σαπηρ-τῆ,**βλ.شاپردی .

شاپرداتمق } T. **σαπηρ-τατμάκ,**ρμ.μτβ.κτυπῶ τὰ χείλη τρώγων ἢ ἀσπαζόμενος [αἰτ.].

شاپردامق } T.**σαπηρ-τὰμάκ,** ρμ. οὐδ. κροτῶ [ἐπὶ χειλέων,ὅταν τρώγῃ τις ἢ ἀσπάζηται].

شاپردی } T. **σαπηρ-τῆ,** ὄν. ὁ κρότος,ὃν παράγουσι τὰ χείλη ὅταν τρώγῃ τις

ἁπλήστως, ἢ ἀσπάζηται ζωηρῶς, ἢ ὁ κρότος κολάφου.

شاپقه } Γλ.**σάπκα**[ἐκ τοῦ γαλ.chapeau,ἢ τοῦ οὐγγρ. chapka] ὄν. πῖλος : يى — چيقارمق ἀφαιρῶ τὸν πῖλον, ἀποκαλύπτομαι,κολακεύω·||كيمك — φορῶ πῖλον· συνεκδ. ἀλλάσσω ἐθνικότητα·||كيمك يى ترس — φορῶ τὸν πῖλον ἀντιστρόφως **[τέρς],** καὶ اورمق يره — κτυπῶ τὸν πῖλον κατὰ γῆς, ἤτοι ὀργίζομαι, παραφέρομαι·§τροχίσκος ἐν τῇ κορυφῇ ἱστοῦ·§ ἀνεμοδείκτης θερμάστρας.

شاپقه جی } T. **σαπκα-δζῆ,** ὄν. πιλοποιὸς ἢ πιλοπώλης.

شاپقه لی } T. **σαπκα-λῆ,** ἐπθ. πιλοφόρος· § ξένος, εὐρωπαῖος: —باشی ὁ φέρων πῖλον.

شاپلاتمق } T. **σαπ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τι νὰ παραγάγῃ κρότον ὅμοιον πρὸς τὸν ἐκ ζωηροῦ ἀσπασμοῦ κρότον τῶν χειλέων, ἢ πρὸς τὸν ἐκ ραπίσματος [αἰτ]: — سله καταφέρω [στράπτω] ράπισμα [**σιλέ**].

شاپلاق } T. **σαπ-λάκ,** ὄν. κόλαφος, ράπισμα.

شاپلامق } T. **σαπ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀποδίδω ἦχον ὅμοιον τῷ τῶν χειλέων κατὰ τὸν ἀσπασμόν, ἢ τῷ τοῦ ραπίσματος.

شاتم } A. **σατὶμ** [ῥζ. شتم] ἐπθ. ὑβρίζων, λοιδορῶν: نادان — ἀμαθὴς ὑβρίζων.

شاخ } Π. **σάχ,** ὄν. κλάδος : يرك و — φύλλα **[πὲρκ]** καὶ κλάδοι·||كل — κλάδος ροδῆς **[γκιόλ]**·§— — κατὰ τεμάχια·||ايلمك — — κιτακερματίζω· § κέρας : آهو — κέρας ἐλάφου· || قالقمق — ἢ قالمق ه — ὀρθοῦμαι [ἐπὶ ἵππων], ἤτοι ἐγείρομαι ἐπὶ τῶν δύο ὀπισθίων ποδῶν· βλ. καὶ شاخلامق .

شاخدار } Π. **σαχ-τάρ,** ἐπθ κλαδώδης·§κεραοφόρος.

شاحسار } Π. **σαχ-σάρ,** ὄν. τόπος σύνδενδρος· κλάδος πυκνός.

شاخص } A. **σαχὶς** [ῥζ. شخص] ὄν. στόχαστρον πυροβόλου, σκοπὸς κ. μίρα [mire.]

شاخلامق } T. **σαχ-λαμμάκ,** ρμ. οὐδ. διακλαδίζομαι·§ὀρθοῦμαι [ἐπὶ ἵππων] ἤτοι ἐγείρομαι ἐπὶ τῶν δύο ὀπισθίων ποδῶν· μτφ. ὀργίζομαι καὶ ἀπειλῶ· εἶμαι ἕτοιμος νὰ ἐρίσω.

شاخه } Π. **σαχά,** ὄν. ζυγὸς [ζώου].

شاد } Π.**σάτ,**ἐπθ.χαίρων,περιχαρής,φαιδρός, εὔθυμος,εὐτυχής· βλ. καὶ شاداب، شادان، شادكام ، ، شادمان ، شادخواب ، شادروان .

شاداب } Π. **σατ-άπ,** ἐπθ. δροσερός, τρυφερός, ὑδαρής·||Ρμ. ايلمك— δροσίζω, βρέχω [αἰτ.]: ايلمك—اشك ايله طوپراغى βρέχω τὴν γῆν διὰ τῶν δακρύων [**ἔσκ**].

شادابی } Π. **σατ-απί,** ὄν. δροσερότης, τρυφερότης, ὑδαρότης.

شادان } Π. **σατ-άν** [ταὐτὸ شاد] ἐπθ. χαίρων,περιχαρὴς κτλ:لطف ايله شهريار ὑπὸ διὰ μιᾶς χάριτος ὁ βασιλεὺς τοῦ αἰῶνος [**σεχριγιάρι τεβρὰν**], κατέστησε πάλιν τοὺς πιστοὺς περιχαρεῖς [στίχ.].

شادانه } Π. **σατ-ανέ,** ἐπθ. γηθόσυνος, φαιδρός· § ἐπρ. γηθοσύνως, φαιδρῶς.

شادخواب } Π. **σατ-χάπ,**ὄν. ὕπνος γλυκὺς, ὡς ὁ τῆς πρωίας.

شادردامق } T.**σατηρτὰμάκ,**βλ.شادرداق .

شادروان } Π. **σατ-ρεβὰν** κ. **σατηρβάν,** ὄν. πίδαξ· || βλ. فسقيه .

شادكام } Π. **σατ-κιὰμ** ἐπθ. χαίρων, περιχαρής, φαιδρός,ἀγαλλόμενος,εὐτυχής· [λέγεται μόνον ἐπὶ ἀνθρώπων· ἑπομένως دل καρδία χαίρουσα δὲν λέγεται.

شادكامی } Π. **σατ-κιαμί,**ὄν. χαρὰ, φαιδρότης, ἀγαλλίασις.

شادمان } Π. **σατμάν,** ἐπθ. ταὐτὸ شادكام .

شادمانی } Π. **σατμαν-ί,** ταὐτὸ شادی .

شادی } Π. **σατ-ί,** ὄν. χαρά, φαιδρότης, εὐθυμία, ἀγαλλίασις.

شادی } A. **σατί** [ῥζ. شدو] ὁ μέτοχος παιδείας· § ὁ ἀναγινώσκων ποίησιν ἐμμελῶς.

شادی } T. **σατί,** ὄν. ὑπάλληλος τῶν κριτῶν ἄλλοτε ἐκτελῶν χρέη κήρυκος· § εἶδος πίθηκος.

شادیردامق T. **ἀαϯηρϯαμάκ,** ρμ. οὐδ. κελαρύζω,ἀναθρώσκω,πηδῶ [ἐπὶ ὕδατος καταρράκτου ἢ πίδακος]·βλ.چاغلامق

شادیردی T. **ἀαϯηρϯῆ,** ὄν. κελαρυσμὸς [ὕδατος καταρράκτου ἢ πίδακος].

شاذ A. **ἀὰζ̌ζ̌** [ρζ. ̔شذ] ἐπθ. ὁ ἐναντίος τῷ κανόνι, ὁ κατ' ἐξαίρεσιν, ἀνώμαλος: در—بوکله ἡ λέξις αὕτη εἶναι ἀνώμαλος· || — ورلاول κατ' ἐξαίρεσιν· § θηλ. شاذه : ⸗ کلات λέξεις ἐξηρημέναι, ἀνώμαλοι·§ πλθ. شواذ **ἀεβάζ̌ζ̌.**

شاذاً A. **ἀάζ̌ζ̌-εν,** ἐπρ. κατ'ἐξαίρεσιν.

شار T. **ἀάρ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τοῦ ἤχου τοῦ παραγομένου ἐκ τοῦ ἀφθόνως ρέοντος ὕδατος ἢ ἄλλου ὑγροῦ· λέγεται καὶ λεπτότερον شر σίρ·βλ. καὶ شارل .

شار T.**ἀὰρ** [[λ.ἀρχ.κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ شهر **ἀἐχρ** πόλις] πόλις: شارکوی **ἀάρ-κιοΐ,** Περίστασις [κώμη].

شارب A. **ἀαρὶϯ** [ρζ. شرب] ἐπθ. πότης, πίνων: ⸗شراب πότης οἴνου [**ἀερά϶**], οἰνοπότης·||اللیل والنهار — **ἀαρίϯϑ-λ-λέῖλ βέ-νεχάρ,** πότης νύκτα καὶ ἡμέραν, ὁ ἀείποτε οἰνόφλυξ· || اللبن — **ἀαρίϯϑ-λ-λέϯν,** γαλακτοπότης·||الما— **ἀαρίϯϑ-λ-μά,** ὑδροπότης·§μύσταξ: ⸗دراز μύσταξ μακρός [**ϯιράζ**].

شارح A. **ἀαρὴχ** [ρζ. شرح] ἐπθ. σχολιαστὴς [βιβλίου, λόγου].

شارع A. **ἀαρῆ'** [ρζ. شرع] ἐπθ. νομοθέτης [ὁ Θεὸς ἢ ὁ Μωάμεθ]· § ὁ ἀρχόμενος, ὁ ἐπιχειρῶν [ἐκ τοῦ شروع].

شارق T. **ἀάρκ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τοῦ πατάγου σώματος πλατέος συγκρουομένου : قپولر — — اوریور αἱ θύραι συγκρούονται παταγωδῶς [ἐκ τοῦ ἀνέμου κτλ.]· βλ. شراق.

شارق A. **ἀαρὶκ** [ρζ. شرق] ἐπθ. ὁ λάμπων: ⸗نجم ἀστὴρ λάμπων· § θ. شارقه.

شارل T. **ϑαρὴλ** [λεπτότερον شریل **ϑιρὶλ-** βλ. καὶ شار] μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τοῦ ἤχου ὕδατος ἢ ὑγροῦ ῥέοντος ἀφθόνως: آقق — —ρέω ἀφθόνως.

شارلامق T. **ϑαρ-λαμάκ,** καὶ λεπτότερον شرلامق **ϑιρλαμάκ,** ταὐτὸ τῷ شارلدامق βλ.

شارلدامق T. **ϑαρηλ-ϯαμάκ,** καὶ λεπτότερον شرلدامق **ϑιρὶλ-ϯαμάκ,** ρμ. οὐδ. ῥέω ἐν ἀφθονίᾳ καὶ μετὰ κελαρυσμοῦ· βλ. شورلامق καὶ شورلدامق.

شارلدی T. **ϑαρηλ-ϯῆ,** ὄν. κελάρυσμα : ⸗صویك κελάρυσμα ὕδατος·|| βλ. شورلدی.

شارلدیلی T. **ϑαρηλϯη-λῆ,** ἐπθ. θορυβώδης [ἐπὶ χειμάρρου,ὕδατος κτλ.]: دره — ῥύαξ [**ϯερὲ**] θορυβώδης.

شاشالامق T. **ϑαϑαλαμάκ** [ἐκ τοῦ شاشمق] ρμ. οὐδ. θορυβοῦμαι, ταράττομαι, ἐκπλήττομαι, τὰ χάνω.

شاشرتمق T.**ϑαϑηρ-ϯ-μάκ,** ρμ. μτδ. θορυβῶ,ταράττω, κάμνω τινὰ νὰ τὰ χάσῃ, ἀποπλανῶ, παρεκτρέπω τῆς εὐθείας [αἰτ.]·|| — قدان μεταφυτεύω φυτόν.

شاشرتمه T. **ϑαϑηρϯμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. μεταφύτευσις· § σειρὰ δυσπροφέρτων λέξεων, ὧν ἡ προφορὰ προξενεῖ σύγχυσιν εἰς τὴν γλῶσσαν.

شاشرمق T. **ϑαϑ-ηρ-μὰκ** [ἐκ τοῦ شاشمق] ρμ. οὐδ. θορυβοῦμαι, ταράττομαι, τὰ χάνω·§[μτδ.] —یولی χάνω τὸν δρόμον, ἀποπλανῶμαι || --یوصه‌یی χάνω τὴν ναυτικὴν πυξίδα, ἤτοι εἶμαι εἰς ἀμηχανίαν, δὲν ἠξεύρω τί νὰ κάμω·||وقتی شاشرماملی کیمسه δὲν πρέπει νὰ χάνῃ τις τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ, ἤτοι πρέπει νὰ τρώγῃ εἰς τακτικὴν ὥραν.

شاشقین T. **ϑαϑ-κὴν** [ἐκ τοῦ شاشمق] ἐπθ. συγκεχυμένος, ἔκπληκτος, ἐνεός, βλάξ, κ. χαμένος, χάχας.

شاشقینلامق T. **ϑαϑκην-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. θορυβοῦμαι, ἐκπλήττομαι, τὰ χάνω.

شاشقینلق T. **ϑαϑκην-λήκ,** ὄν. σύγχυσις, ἔκπληξις, ἀνοησία, βλακεία.

شاشمق T. **ϑαϑ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἐκπλήττομαι ἀπορῶ, θαυμάζω [δοτ.] : عقلك شاشدم θαυμάζω, ἀπορῶ μὲ τὸν νοῦν σου **[ἀ-κλπνὰ],**ἤτοι τὰς ἰδέας σου τὰς ἀτόπους·||شاشه قالمق μένω ἔκπληκτος, ἐνεός, ἐμβρόντητος· || شاشه جق شی πρᾶγμα ἄξιον ν' ἀπορήσῃ τις, παράδοξον· § παρεκτρέπομαι: شاشمامق بیلدیکندن δὲν παρεκτρέπεται ἐξ ἐκείνου ὅπερ γινώσκει,ἐξακολουθεῖ, ἐμμένει εἰς ὅ,τι γινώσκει· || — آیاق ὁ ποῦς παρεκτρέπεται, σφάλλεται, παραπατῶ· || —قورشون نشاندن ἡ σφαῖρα παρεκτρέπεται τοῦ σκοποῦ, ἀστοχεῖ.

شاشمه T. **ϑαϑμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ. βλ.] ὄν. ἀπαρ. ἔκπληξις, ἀπορία κτλ.

شاشی T. **ϑαϑῆ** [ἐκ τοῦ شاشمق] ἐπθ. παραβλώψ, ἀλλοίθωρος.

شاشیلامق T. **ϑαϑη-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀλλοιθωρίζω, παραβλέπω.

شاشیلق T. **ϑαϑη-λήκ,** ὄν. στραβισμός, κ. ἀλλοιθωριά.

شاطر A. **ϑατὶρ** [ἐκ τοῦ شطارت, ρζ. شطر] ἐπθ. ζωηρός, εὔθυμος, εὐκίνητος : ⸗یرید ταχυδρόμος **[ϯερὶϯ]** εὐκίνητος· § ἕτοιμος, ἐπιτήδειος [δοτ.]: فلان آدم او ایشی کورمك—در ὁ δεῖνα εἶναι ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο τὸ ἔργον· § δορυφόρος: قرکۀ ارضك—ی در ἡ σελήνη εἶναι δορυφόρος τῆς γηΐνης σφαίρας· § ὑπηρέτης, ὅστις ἐβάδιζεν ἄλλοτε παρὰ τὸν ἵππον ἀνωτέρων τινῶν ἀξιωματικῶν τῆς συνοδείας τοῦ Σουλτάνου.

شاطن A. **ϑατὶν** [ἐκ τοῦ شیطان] ἐπθ. μοχθηρός, κακοῦργος.

شاعر A.**ϑα'ὶρ**[ρζ.شعر] ὄν.ποιητής: ⸗شهیر ποιητὴς κλεινὸς **[ϑεχίρ]**· || ⸗اتشدم ποιητὴς φλογερός **[ἀτὲχ-ϯέμ]** § [τουρκ.] μουσικὸς ὅστις ἐν καφενείῳ παίζει ὄργανόν τι ᾄδων συνάμα, ἀοιδός· § θ. شاعره· § πλθ. شعرا **ϑσ'αρά.**

شاعرلنمق T. **ϑα'ὶρ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ποιητικίζω, κάμνω τὸν ποιητήν.

شاعرلك T.**ϑα'ὶρ-λὶκ,** ὄν. τὸ εἶναί τινα ποιητὴν ἢ ἀοιδόν· βλ. شاعریت.

شاعریت A. **ϑα'ὶριγέτ,** ἀφ. τὸ ποιητικίζειν, ποιητικισμός.

شافع A. **ϑαφ'ῆ** [ἐκ τοῦ شفاعت,ρζ. شفع] ἐπθ. ὁ μεσιτεύων, μεσολαβῶν: — نبیء **νεϯὶϊ ϑαφ'ῆ** ὁ προφήτης ὁ μεσιτεύων [Μωάμεθ]· || βλ. شفیع .

شافعی A. **ϑαφ'ιῖ,** ἐπθ. καὶ ὄν. Σαφιΐτης, ὁ ἀνήκων εἰς τὸ δόγμα τοῦ 'Ιμάμου Σαφῆ, ὅπερ εἶναι ἓν τῶν τεσσάρων ὀρθοδοξούντων δογμάτων τοῦ'Ισλαμισμοῦ[βλ.حنبلی]·وقتی|| — λυκαυγές·§θ.شافیه·§πλθ.شافیون **ϑαφ'ιΐγιούν.**

شافل T. **ϑαφίλ,** ὄν. σκαφίδιον ξύλινον πρὸς ἀπόθεσιν μέλιτος.

شافی A.**ϑαφὶ** [ρζ. شفا] ἐπθ.θεραπεύων, ἰαματικός : ⸗علاج φάρμακον ἰαματικόν·|| — ،حقیق ὁ ἀληθὴς ἰατρὸς [Θεός]· § ἱκανοποιητικός,κατηγορηματικός: ⸗جواب ἀπάντησις ἱκανοποιητική· § θ. شافیه .

شاق T. **ϑάκ,** μόριον παριστάνον πάταγον, κρότον· βλ. شاقر ،شاقشاق καὶ چاق .

شاق A. **ϑὰκκ** [ρζ. ̔شق, βλ. مشقت] ἐπθ.ἐπίπονος, δύσκολος· ἐν χρήσει μᾶλλον τὸ θηλυκόν· § θ. شاقه: ⸗خدمات **χηϯεμάϯι ϑακκά,** ἢ ⸗اعمال **ἀμάλι ϑακκά,** ἐπίπονα ἔργα ἐπιβαλλόμενα τοῖς ἐπὶ κακουργήματι εἰς εἰρκτὴν καὶ εἰς ἰσόβια ἢ προσωρινὰ δεσμὰ καταδεδικασμένοις.

شاقت T. **ϑακάϯ,** ὄν. μύραινα [ἰχθ.].

شاقر T. **ϑακὶρ** [ἐκ τοῦ μορ. شاق] μόριον ἐπαναλαμβανόμενον καὶ παριστάνον τὸν κρότον βροχῆς πιπτούσης κατὰ μεγάλας σταγόνας, ἢ πράγματος λουομένου κτλ.: — — یاغمور βρέχει κατὰ μεγάλας σταγόνας·||— یقامق—λούω, πλύνω χύνων ἄφθονον ὕδωρ.

شاقراق T.**ϑακ-ρὰκ** [ἐκ τοῦ μορ. شاق]ἐπθ. ὁ ὁμιλῶν πολλὰ μετὰ πολλῆς ζωηρότητος καὶ χάριτος, ζωηρός, εὔθυμος, πολύλογος.

شاقردامق T. **ϑακηρ-ϯαμάκ,** ρμ. μτδ. πλαταγῶ,κάμνω τι νὰ κροτῇ, συγκρούω, κωδωνίζω: — کوکوم συγκρούω ἀγγεῖα τοῦ γάλακτος κτλ.**[γκϳδγϳδμ]**·||پارمی جیبنده — κωδωνίζω τὰ χρήματα ἐν τῷ θυλακίῳ.

شاقردامق T. **ϑακηρ-ϯαμάκ,** ρμ.οὐδ. παταγῶ, κροτῶ: — یاغمور ἡ βροχὴ πίπτει μετὰ κρότου· § ᾄδω: — بلبل ἡ ἀηδὼν ᾄδει· || — چنغراق ὁ κώδων [οἰκίας] ἠχεῖ.

شاقردی T. **ϑακηρ-ϯῆ,** ὄν. πάταγος, κρότος βροχῆς πιπτούσης κατὰ μεγάλας σταγόνας· § ᾆσμα ἀηδόνος κτλ.

شاقشاق T. **ϑακ-ϑακ** [βλ. μορ. شاق] ὄν.ράβδος τῶν γελωτοποιῶν ἐσχισμένη εἰς δύο ἐπίτηδες ὅπως κροτῇ, ὅταν οὗτοι τύπτωσιν ἀλλήλους, κρόταλον.

شاقلابان T. **ȧακλαπάν,** ὄν. γελωτοποιός, μῖμος, ἀγύρτης.

شاقلابانلق T. **ȧακλαπαν-λήκ,** ὄν. γελωτοποιία, ἀγυρτεία.

شاقلاتمق T. **ȧακ-λατμάκ,** ρμ.μτδ.κάμνω τι νὰ κροτῇ, πλαταγῶ· μαστίζω [αἰτ.]: قرباجی هواده شاقلاتمق μαστίζω εἰς τὸν ἀέρα τὴν μάστιγα· || βλ. چاقمق .

شاقمق T. **ȧακμάκ,** ταὐτὸ شاقلاتمق βλ.

شاقول T. **ȧακούλ,** ὄν. σχοινίον λεπτὸν ἔχον μόλυβδον ἐν τῇ ἄκρᾳ καὶ χρησιμεῦον εἰς τοὺς κτίστας πρὸς εὕρεσιν τῆς καθέτου γραμμῆς ἐν τῇ οἰκοδομῇ κτιρίων, στάθμη· || ستونك —نده وضعی ἡ κατὰ κάθετον **[ȧακουλουντὰ]** τοποθέτησις τοῦ κίονος **[ȧστούν]**· § ἐπθ. شاقولی **ȧακουλί,** κάθετος.

شاقوللامق T. **ȧακουλ-λαμάκ,** κ. شاوواللامق **ȧαουλλαμάκ,** ρμ. μτδ. μετρῶ διὰ τῆς στάθμης [βλ. شاقول]· μτφ. σταθμίζω, ὑπολογίζω.

شاقه T. ἢ ﺷﻘﻪ **ȧακά,** ὄν. ἀστειότης: —سی ال χειρονομία· || سی — اشك **ἐȧὲκ ȧακαȧῆ,** χειρονομία χονδροειδὴς [γαϊδουρινή]. || Ρμ. ایتمك — ἀστείζομαι [δοτ.].

شاقه‌جی T. ἢ ﺷﻘﺠﻰ **ȧακα-ȧζῆ,** ὄν. ἀστεῖος, φιλοσκώμμων.

شاقه‌لاشمق T. **ȧακα - λαȧμάκ,** ρμ. ἀλλ. ἀστείζομαι μετά τινος.

شاقه‌لامق T. **ȧακα-λαμάκ,** ρμ.οὐδ.ἀστείζομαι, κάμνω ἀστειότητας.

شاقيمق T. **ȧακημάκ,** ρμ.οὐδ.ρίπτω λάμψιν, φῶς, ἀκτινοβολῶ, λάμπω.

شاكر A. **ȧακὶρ** [ρζ. شكر] ἐπθ. εὐγνωμονῶν, εὐγνώμων: احسان — εὐγνώμων ἐπὶ τῇ εὐεργεσίᾳ· || نعمت — εὐγνώμων ἐπὶ τῇ χάριτι [ἀντίθ. كافر نعمت]· || الطاف الهیه — εὐγνώμων ἐπὶ ταῖς θείαις χάρισι.

شاكردان Π. **ȧαγκιρτάν,** πλθ. τοῦ ἑπομ.

شاكرد Π. **ȧαγκίρτ,** ὄν. μαθητής, σπουδαστὴς [σχολείου]· § μαθητευόμενος [παρὰ τεχνίτῃ]: اولمیان استاد اولمز — ὁ μὴ γινόμενος μαθητής, δὲν δύναται νὰ γίνῃ διδάσκαλος [πρμ.]· § πλθ. شاكردان **ȧαγκιρτάν.**

شاكردلك T. **ȧαγκιρτ-λίκ,** ὄν. ἡ κατάστασις τοῦ μαθητοῦ, τοῦ σπουδαστοῦ, μαθητεία.

شاكله A. **ȧακιλὲ** [ρζ. شكل] ὄν. θ. δοξασία, πορεία, φύσις, ψυσικόν: ،— مرضیه φύσις ἐμπαθής· § πλθ. شواكل **ȧεβακίλ.**

شاكی A. **ȧακὶ** [ρζ. شكو] ἐπθ.παραπονούμενος, ὁ ποιῶν παράπονα, διαμαρτυρίαν κατά τινος· || السلاح — **ȧακὶ-ὁ-σιλάχ,** ἄνθρωπος οὗ τὰ πολεμικὰ ὅπλα εἶναι τέλεια· § θηλ. شاكیه **ȧακιέ·** || πλθ. شكات **ȧσκιάτ.**

شال Π. **ȧάλ,** ὄν. σάλιον, βύσσος, πολύτιμον μάλλινον τῆς Ἰνδίας ἢ ἄλλων μερῶν ὕφασμα καὶ συνεκδ. τὸ ἐξ αὐτοῦ κατασκευαζόμενον περίβλημα, ὅπερ ἄλλοτε ἐφόρουν αἱ γυναῖκες ἐν Ἀνατολῇ.

شالاكی T. **ȧαλάκι,** ὄν. ὕφασμα ὁμοιάζον πρὸς σάλιον [شال], μερινόν.

شالوار **ȧαλβάρ,** βλ. شلوار .

شالوارلی **ȧαλβαρ-λῆ,** βλ. شلوارلی .

شالوپه Γλ. **ȧαλούπα** [chaloupe] ὄν. λέμβος μικρὰ τῶν πλοίων.

شالی T. **ȧαλῆ** [ἐκ τοῦ شال] ὄν.καμπλωτή, ὕφασμα ἐξ αἰγείων τριχῶν κατασκευαζόμενον ἰδίᾳ ἐν Ἀγκύρᾳ .

شام **ȧάμ,** ὄν. κ. Δαμασκός: شریف — ἡ ἱερὰ Δαμασκός· || فستقی — πιστάκιον, κ. φιστίκι· || قایسی — βερύκοκκον τῆς Δαμασκοῦ· || آلاجه‌سی — εἶδος ὑφάσματος ραβδωτοῦ τῆς Δαμασκοῦ.

شام Π. **ȧάμ,** ὄν. ἑσπέρα: سحر و — **ȧὰμ οὐ σεχάρ,** ἑσπέρα καὶ πρωΐα καὶ ἐπιρ. ἑσπέρας καὶ πρωΐαν.

شأم A. **σε'μ,** βλ. شأمت .

شام A. **ȧὰμμ** [ρζ. شمّ] ἐπθ. ὁ ὀσφραινόμενος· § θηλ. شامه : — **κουββέϊ ȧαμμέ,** ἡ ὄσφρησις.

شامامه T.**ȧαμαμὲ**[ἐκ τοῦ ἀρβ.شمامه **ȧεμμαμὲ**] ὄν. εἶδος καρποῦ εὐώδους ὁμοιάζοντος πέπονι, ἀλλὰ μικροτέρου· § παιδίον καχεκτικόν.

شامپانیه Γλ. **ȧαμπάνια** [champagne] ὄν. καμπανίτης οἶνος.

شأمت A. **ȧεαμέτ,** ὄν. θ. ἀπαιδιότης, κακὸς οἰωνός: دار — ἀπαιδιότης οἴκου· || مقدم — ἀπαιδιότης ἀφίξεως **[μακτέμ].**

شأمتلی T. **ȧεαμετ-λί,** ἐπθ. δυσοίωνος, ἀπαίσιος.

شامخ A. **ȧαμὶχ** [ρζ. شمخ] ἐπθ. ὑψηλός: جبل — ὄρος **[ὄζεπὲλ]** ὑψηλόν· § θ. شامخه .

شامدان **ȧαμτάν,** ἀντὶ شمعدان βλ.

شامل A. **ȧαμὶλ** [ἐκ τοῦ شمول] ἐπθ. περιέχων, περιλαμβάνων [αἰτ.]: شو عباره — در یو ἡ φράσις αὕτη περιέχει τὰς ἐννοίας ταύτας· || Ρμ. اولق — περιλαμβάνω, περιέχω, ἐπεκτείνομαι [αἰτ.]: اولدیغی مباحث — یو کتابك τὰ θέματα **[μεπαχὶς]** ἅτινα περιέχει τὸ βιβλίον τοῦτο· § ἐπεκτεινόμενος πανταχοῦ, γενικός, καθολικός: لطف — χάρις **[λοὺτφ]** γενική· § θ. شامله: نظارت — θέα εὐρεῖα [περιλαμβάνουσα πολλά]· || الطاف الآفاق شامله **ἐλτάφι ȧαμίλετου-λ-ȧφάκ,** χάριτες ἐπεκτεινόμεναι εἰς τοὺς ὁρίζοντας, γενικαὶ εἰς πάντας καὶ πανταχοῦ [Σουλτανικαί].

شاملی T. **ȧαμ-λῆ,** ἐπθ. καὶ ὄν. Δαμασκηνός, ὁ κάτοικος Δαμασκοῦ ἢ Συρίας.

شامه A. **ȧαμμέ,** θηλ. τοῦ شام **ȧάμμ·** βλ. λ.

شامی A. **ȧαμ-ί,** τὸ θηλ. شامیه **ȧαμιγέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ Δαμασκῷ ἢ τῇ Συρίᾳ, Δαμασκηνός, Σύρος.

شأن A. **ȧάν,** ὄν. ἐν χρήσει ὁ πλθ. شئون **ȧουούν·** βλ. λ. καὶ ἐπόμ.

شان A. **ȧάν,** ὄν.δόξα, κλέος, φήμη, τιμή, ἀξιοπρέπεια, περιωπή: علو — **ὄλȧὄȧι ȧάν,** ὕψος δόξης, κλέους, περιωπῆς, μέγα κλέος· || عالی **ȧλὶ-ȧάν,** οὗ τὸ κλέος ὑψηλόν, περικλεής· || قزانمق — ἀποκτῶ φήμην, κλέος· || ویرمك — κάμνω κρότον, ἤτοι ἀποκτῶ φήμην, ὑπόληψιν· § κατάστασις, χαρακτήρ, ἴδιον, ἰδιότης: عبودیت — لایق بر صورتده κατὰ τρόπον ἁρμόζοντα τῇ ἰδιότητι τῆς ἀφοσιώσεως **[ουπουτιγέτ],** ἤτοι θεράποντι ἀφωσιωμένῳ· || دوشمك — ندن اولق **ȧανηνὰ τȧȧμὲκ** ἢ ندن — **ȧανηνὰν ὁλμάκ,** ἁρμόζει τῇ φήμῃ, τῇ ἀξιοπρεπείᾳ, ἢ εἶναι ἴδιον, τοῦ χαρακτῆρος: جهانده هیچ بر شی تحسین ایتمك — ندن دکلدر δὲν εἶναι ἴδιον αὐτῷ **[ȧανιντὲν]** τὸ νὰ ἐπαινῇ τι ἐν τῷ κόσμῳ.

شانلی T. **ȧαν-λῆ,** ἐπθ. κλεινός, ἔνδοξος, εὐκλεής: غلبه — — νίκη λίαν ἔνδοξος.

شانه Π **ȧανέ,** ὄν. κτένιον: زلف سخندر —، **ȧανέϊ ζὄλφι ȧσχάν τιφ ιτιφὰζ** اعتراض κτένιον τοῦ βοστρύχου τοῦ λόγου εἶναι ἡ ἔνστασις, ἤτοι ἡ ἔνστασις ἐπέχει διὰ τὸν λόγον θέσιν κτενίου κτενίζοντος καὶ διορθοῦντος αὐτόν.

شانه‌زده Π. **ȧανὲ-ζετέ,** ἐπθ. ἐκτενισμένος.

شانه‌زن Π. **ȧανὲ-ζέν,** ἐπθ. κτενίζων: — زلف دلبران ὁ κτενίζων τὸν βόστρυχον τῶν ὡραίων γυναικῶν.

شاه Π. **ȧὰχ** [καὶ شه **ȧέχ**] ὄν. βασιλεύς, μονάρχης, ἄναξ: جهان — βασιλεὺς τοῦ κόσμου· § ὁ Σάχης ἤτοι βασιλεὺς τῆς Περσίας καλούμενος καὶ شاهی ایران **Ἰρὰν ȧαχὶ·** § طمار — **ȧαχ-τȧμὰρ** ἀρτηρία· § πλθ. شاهان **ȧαχάν.**

شاها Π. **ȧὰχ-a** [κλητ. τοῦ προηγ.] ὦ βασιλεῦ !

شاهانه Π. **ȧαχ-ανέ,** ἐπθ. βασιλικός, αὐτοκρατορικός: — ذات τὸ βασιλικὸν ἄτομον, ὁ Σουλτᾶνος· || — عساکر τὰ βασιλικὰ Σουλτανικὰ στρατεύματα **[ȧσακίρ]**· § μεγαλοπρεπής· §ἐπρ. βασιλικῶς, μεγαλοπρεπῶς.

شاه‌انجم Π. **ȧαχ-ένδζȧμ,** ὄν. ἥλιος [κ. λ. βασιλεὺς τῶν ἀστέρων].

شاه‌اسپرم Π. **ȧὰχ-ἐσπὲρμ** [καὶ شاهسفرم **ȧαχεσφὲρμ**] ὄν. βασιλικὸς [φυτ.]· || βλ. فسلکن .

شاهباز Π. **ȧὰχ-πάζ,** ὄν. ἱεραξ μέγας καὶ λευκός· § μαχητής, ἄνθρωπος ἐνεργητικώτατος.

شاهبال Π. **ȧαχ-πάλ,** ὄν. τὸ μεγαλείτερον πτερὸν πτέρυγος: ها — τὸ μεγαλείτερον πτερὸν τοῦ μυθικοῦ πτηνοῦ φοίνικος **[χȧμά]**· || βλ. شاهپر .

شاهبندر Π. **ȧὰχ-πεντέρ,** ὄν. βλ. شهبندر :

شاه‌بوی Π. **ȧὰχ-πούϊ,** ὄν. ἄμβρα.

شاه‌بیت Π. **ȧὰχ-πεῖτ,** ὄν. ὁ ὡραιότερος στίχος τοῦ ποιήματος· τὸ τελευταῖον δίστιχον ἔνθα φέρεται τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ.

شاهپر Π. **ἀαχ-πέρ,** ὄν. ταὐτὸ شاهبال βλ.

شاهتره Π. **ἀαχτερέ,** ὄν. καπνία [φυτ.] κ. σαχτερές.

شاهتريج Π. **ἀαχ-τεριδζ,** ὄν. ταυτὸ شاهتره.

شاهتريجيه Α. **ἀαχτεριδζιγὲ** [βαρβ.ἐκ τοῦ προηγ.]ἐπθ.θ.καπνιοειδῆ[βτ.].

شاهد Α. **ἀαχὶτ** [ἐκ τοῦ شهادت ,ρζ.شهد] ὄν. μάρτυς : عادل ـــ μάρτυς δίκαιος·‖ ـــ كندى زور **ἀαχίτι ζούρ,** ἢ — ψευδομάρτυς: يالانجى — اوده واحد اوده زور — ὁ ἴδιος μάρτυς, καὶ ἐκεῖνος [**ὅ-τα**] εἷς,καὶ ἐκεῖνος ψευδής· ‖ — شاهد اقامه ايتمك παρουσιάζω,προσάγω μάρτυρας·‖— طوتمق λαμβάνω, ἐπικαλοῦμαι ὡς μάρτυρα·‖ Ρμ.اولق — μαρτυρῶ [δοτ.]: ـــ كوردیکمزه ز μαρτυροῦμεν **[ἀαχίτιζ]** ὅ,τι εἴδομεν· § ἐρωμένος, ἐρωμένη : يازلى ـــ πόρνη τῆς ἀγορᾶς, δημοσία γυνή.

شاهدارو Π.**ἀαχ-ἰαροῦ,**ὄν.οἶνος[κ.λ.βασιλικὸν φάρμακον,διότι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπινοήσεως του ἐχρησίμευεν ὡς φάρμακον].

شاهدانه Π. **ἀἀχ-ἰανέ,** ὄν. καὶ ἐπθ. μέγας κόκκος, εὐμεγέθης [ἐπὶ μαργαριτῶν]· βλ. شاهوار .

شاهدلك Τ. **ἀαχιἰ-λίκ,** ὄν. μαρτυρία: يالان — ψευδομαρτυρία· ‖ βλ. شهادت .

شاهراه Π. **ἀαχ-ράχ,** ὄν. λεωφόρος, μεγάλη ὁδός : معرفت ـــ ἡ λεωφόρος τῆς παιδείας[**μα'ριφέτ**]·‖ ـــ شريعت ἡ λεωφόρος τοῦ Σερῆ,ἤτοι ἱεροῦ νόμου[**ἀερι'ἀτ**]·‖ ـــ مدنيت ἡ λεωφόρος τοῦ πολιτισμοῦ [**μεἰενιγέτ**].

شاهزاده Π. **ἀἀχ-ζαἰέ,** ὄν. βλ. شهزاده .

شاهسوار Π. **ἀἀχ-σουβάρ,** ἢ شهسوار **ἀεχσουβάρ,** ὄν. ἱππεὺς ἄριστος: ـــ معرفت میدان ἱππεὺς τοῦ πεδίου τῆς παιδείας, ἤτοι ἔξοχος λόγιος.

شاهق Α. **ἀαχήκ** [ρζ. شهق] ἐπθ. ὑψηλός : جبل ـــ ὄρος [**ὄζεπἐλ**] ὑψηλόν· § θ. شاهقه : جبال ـــ ὄρη [**ὄζιπἀλ**] ὑψηλά.

شاهقه Α. **ἀαχηκὰ** [θηλ. τοῦ شاهق] ἐπθ. ὑψηλός·§ὄν. ἀκρώρεια·§πλθ.شواهق **ἀεβαχήκ.**

شاهلق Τ. **ἀαχ-λήκ,** ὄν. βασιλεία, βασίλειον· βλ. شاهى .

شاه‌كردون Π. **ἀαχ-γκερἰούν,** ὄν. ὁ βασιλεὺς τῆς οὐρανίου σφαίρας, ἤτοι ὁ ἥλιος.

شاهمردان Τ. **ἀαχ-μερἰάν,** ὄν. σφῦρα μεγάλη ἰδία τῶν κατασκευαστῶν τῶν προκυμαιῶν,δι'ἧς ἐμπήγουσι πασσάλους.

شاهنامه Π. **ἀἀχ-ναμέ,** ὄν. βιβλίον ἤτοι ἱστορία τῶν βασιλέων· § ὄνομα μεγάλου ποιήματος τοῦ μεγάλου πέρσου ποιητοῦ Φιρδεβσῆ.

شاهنامه‌جى Τ. **ἀαχναμε-δζί,** ὄν. ἱστοριογράφος, συγγράφων εἰς στίχους τὰ γεγονότα κράτους.

شاهنشاه Π.**ἀαχιν-ἀάχ,**ἢ شهنشاه **ἀεχιν-ἀάχ,** ὄν. βασιλεὺς τῶν βασιλέων, μέγιστος βασιλεύς, ἀνώτατος μονάρχης [ἐπὶ Σουλτάνων]: مراحم اكتناه ـــ μονάρχης εὐσπλαγχνικώτατος [**μεραχὶμ-ικτινάχ**]·‖ انبيانك يا رسول الله ـــ **ἐνἐπιγανὶν γιὰ ρεδούλου-λλαχ ἀεχιναχίσιν,**τῶν προφητῶν,ὦ ἀπόστολε τοῦ Θεοῦ! εἶσαι ὁ ἀνώτατος μονάρχης [ἐπὶ Μωάμεθ].

شاهنشاهى Π. **ἀαχιν-ἀαχὶ** ἢ شهنشاهى **ἀεχιν-ἀαχί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων βασιλεῖ τῶν βασιλέων, ἤτοι μεγίστῳ βασιλεῖ, ἀνωτάτῳ μονάρχῃ, Σουλτάνῳ, αὐτοκρατορικός, Σουλτανικός·§ ὄν. αὐτοκρατορία.

شاهنشه Π. **ἀαχιν-ἀέχ,** ταὐτὸ شاهنشاه βλ.

شاهنشين Π. **ἀαχ-νισίν** ἢ شهنشين **ἀεχνισίν,** ὄν.ἐξώστης δωματίου πρὸς τὴν ὁδὸν [κ. λ. μέρος διὰ νὰ καθήσῃ ὁ βασιλεύς].

شاهوار Π. **ἀαχβάρ** ἢ شهوار **ἀεχ-βάρ,** ἐπθ. ἁρμόζων βασιλεῖ, βασιλικὸς [ἰδίᾳ ἐπὶ μαργαριτῶν]: ـــ در **ἐδῤῥι ἀαχβάρ,** βασιλικὸς μαργαρίτης· βλ. شاهدانه καὶ كوشوار.

شاهى Π. **ἀαχ-ί,** ἐπθ. βασιλικός, αὐτοκρατορικός· § ὁ ἀνήκων τῷ βασιλεῖ τῆς Περσίας, Σαχικός· § ὄν. βασιλεία.

شاهى Τ. **ἀαχί,**ὄν. νόμισμα περσικόν· § εἶδος μακροῦ τηλεβόλου· § εἶδος ὑφάσματος βαμβακεροῦ καλουμένου καὶ شاهى مرمر.

شاهين Π. **ἀαχίν,** ὄν. ἱέραξ : چاپكپرواز ـــ **ἀαχίνι τσαπὸκ-περβάζ,**ἱέραξ ὁ ταχυπέτης· § ـــ ترازو ἡ γλῶσσα τῆς ζυγαριᾶς [**τεραζοῦ**], κανών·‖ باقيشلو ـــ ὁ ἔχων ὄμμα [**ἀακπάλη**] διαπεραστικόν, ὀξύ.

شاهينجى Τ. **ἀαχιν-τζί,** ὄν. ἱερακόμος, ἱεροκοτρόφος : باش ـــ ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἱεροκοτρόφων τῶν 'Ανακτόρων.

شاياق Τ. **ἀαγιάκ,**ὄν. εἶδος ὑφάσματος μαλλίνου, σάγη, κ. σαγιάκι.

شاياقجى Τ. **ἀαγιακ-τσή,** ὄν. ὁ πωλητὴς σάγης, σαγιακίου· βλ. προηγ.

شايان Π. **ἀαγιάν,** ἐπθ. ἄξιος : مطالبه ـــ ἄξιος ἀναγνώσεως [**μὔταλε'ά**],ἀξιανάγνωστος·‖ عفو ـــ ἄξιος συγγνώμης [**ἄφθ**],συγγνωστός· ‖ احترام ـــ ἄξιος σεβασμοῦ[**ἰχτιράμ**], ἀξιοσέβαστος·‖Ρμ. يورمق ـــ **ἀαγιὰν ἤουγιουρμάκ,** ἐπιδαψιλεύω·‖يورلق ـــ **ἀαγιὰν ἤουγιουρουλμάκ,** ἐπιδαψιλεύομαι [ἄδεια,εὔνοια, χάρις κτλ.]·‖ βλ. شايسته ، ارزان ، رايكان.

شأبه Α. **ἀαϊπέ,** ὄν. θ. κηλίς, ἐλάττωμα· κακόν, ὑπόνοια,ἀμφιβολία: اعتقاد بى ـــ τὸ κακὸν τῆς διχονοίας **[νιφάκ]**·‖ **ἰτικάτι πὶ ἀαϊπέ,** πίστις ἄνευ ἀμφιβολίας· ‖ تغير ـــ ὑπόνοια ἀλλοιώσεως [**τεγαγγιδρ**]· ‖ تصنيع و تزوير ـــ ὑπόνοια χαλκεύσεως καὶ δολιεύσεως, ἤτοι πλαστογραφήσεως ἐγγράφου· ‖ سى كوريلمامش ـــ ἀπλάστωσε χιλὲ ἐν τῇ πτωχεύσει αὐτοῦ δὲν παρετηρήθη ὑπόνοια δόλου·‖ دن مصون ἀπηλλαγμένος [**μασοὶν**] ἐλαττώματος, ἀνεπίληπτος· § πλθ. شوائب **ἀεβαϊπ.**

شايد Π. **ἀάγεἰ,** ἐπρ. ἴσως, πιθανόν, τυχόν.

شايستكى Π. **ἀαγεὀτεγκί,** [ἐκ τοῦ شايسته]· ὄν. τὸ εἶναι ἄξιον,ἀξιότης.

شايسته Π. **ἀαγεὀτέ,** ἐπθ. ἄξιος, ὁ εἰς ὃν ἁρμόζει, ἀξίζει τι [μᾶλλον ἐπὶ καλοῦ]: لطفات سنيه ـــ ἄξιος τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐμενείας [**τελεττσφάτι σενιγέ**]·‖ βλ. شايان .

شايع Α. **ἀαϊ'** [ἐκ τοῦ شيوع] ἐπθ. διαδοθείς, διαδεδομένος [ἐπὶ εἰδήσεως, φήμης κτλ.]: قول ـــ **κάβλι ἀαϊ',** λόγος διαδεδομένος· ‖Ρμ. اولق — διαδίδομαι: اولشدر — بر روايت διεδόθη μία εἴδησις· § θηλ. شايعه : روايت ـــ εἴδησις διαδοθεῖσα·‖[νομ.]: — حصهٔ μερὶς ἐξ ἀδιανεμήτου ἢ ἰδανικὴ [ἐν κτήματι ἢ πράγματι ἐπικοίνῳ μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων ἀνθρώπων].

شايعه Α.**ἀαϊ'ὰ** [θηλ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. διαδοθείς· § ὄν. θ. φήμη,διάδοσις, εἴδησις : غريبه ـــ تكذيب διάψευσις φήμης·‖ φήμη περίεργος· § πλθ. شايعات **ἀαϊ'άτ.**

شائق Α. **ἀαΐκ** [ρζ. شوق] ἐπθ. ὁ ἔχων ἔφεσιν, ἐπιθυμίαν, ἐπιθυμῶν, ὀρεγόμενος, ἐρῶν: ـــ قلب καρδία ἐπιθυμοῦσα. ‖Ρμ. اولق — ἐπιθυμῶ [δοτ.] : بن سزك سركدشكزى ـــ دیکمك ἐπιθυμῶ[**ἀαΐκ-ιμ**] ν'ἀκούσω τὰς ὑμετέρας περιπετείας **[σὲρ-γκιδζεάτινιζὶ ἐινλεμεγέ]**· § θ. شائقه.

شائقانه Π. **ἀαϊκ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων τῷ ἔχοντι ἔφεσιν, ὀρεγομένῳ, ἐρῶντι· βλ. شائق· § ἐπρ. ὡς ἁρμόζει κτλ.

شايقه Τ. **ἀαϊκά,** ὄν. εἶδος πλοιαρίου ἐν χρήσει ἐν τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ.

شايكان Π. **ἀαϊγκιάν,** ἐπθ. πολύς, ἄφθονος: كنج ـــ **γκένδζι ἀαϊγκιάν,** θησαυρὸς ἄπειρος τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας Χοσρόου· ‖ آسمان ـــ ساحهٔ **σαχάϊ ἀαϊγκιάνι ἀσμάν,** τὸ ἀχανὲς διάστημα τοῦ οὐρανοῦ·‖— قافيهٔ **καφιγέϊ ἀαϊγκιάν,** ὁμοιοκαταληξία εἰς ιαν, ἤτοι εἰς τὴν κατάληξιν τοῦ περσικοῦ πληθυντικοῦ ἢ τοῦ ἐξωμοιωμένου ἐπιθέτου.

شب Π. **ἀέπ,** ὄν.νύξ: روز ـــ **ἀέπ-οὺ-ρούζ,** νὺξ καὶ ἡμέρα·‖ تاريك ـــ νὺξ σκοτεινὴ **[ταρίκ].** ‖ يلدا ـــ **ἀέπι γελτά,** ἡ μακροτέρα νὺξ τοῦ ἔτους· § πλθ. شبان **ἀεπάν.**

شباب Α. **ἀεπάπ,** ὄν. νεότης : عمرك بهار موسمى عهد ـــ در **ὀμρὸν πεχάρ μεβσιμὶ ἄχτι ἀεπάπτιρ,** ἡ ἐποχὴ τοῦ ἔαρος τοῦ βίου εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς νεότητος· ‖ ـــ ارباب **ἐρπάπι ἀεπάπ,** νέοι, νεολαία.

شبابت Α. **ἀεπαπέτ,** ὄν. θ. ταὐτὸ شباب .

شبابى Α. **ἀεπαπ-ί,** θ. شبابيه **ἀεπαπιγέ,** ἐπθ. νεανικός.

شباپيك Α. **ἀεπαπίκ,** πλθ. τοῦ شباك βλ.

شباط Α. **ἀσπάτ** [ἐκ τῆς συριακῆς] ὄν. ὁ μὴν Φεβρουάριος· τ. كوچك آى μικρὸς μήν:دم ـــ دهكى نو بهاره الدائه μὴ ἀπατᾶσαι εἰς τὸ ἔαρ τὸ κατὰ Φεβρουάριον **[τέμι ἀσπατάκι]**.

شباعت Α. **ἀεπα'άτ,** ὄν. θ. κόρος [σπν.]. βλ. شبعان ، شبع .

شب‌افروز Π. **σὲπ-ἐβρούζ,** ἐπθ. ὁ φωτίζων τὴν νύκτα· § ὄν. σελήνη.

شباكه Α. **σσπαkὲ** [βλ. شبك] ὄν. θ. δικτυωτόν, κ. καφάσι· δίκτυον· §πλθ. شبابيك **σεπαπίk.**

شبان Π. **σεπὰν** [πλθ. τοῦ شب] ὄν. νύκτες.

شبان Π. **σσπάν,** ὄν. ποιμήν· βλ. چوبان.

شبان Α. **σσπὰν** [πλθ. τοῦ شاب] ὄν. νέοι.

شبانكاه Π. **σεπὰν-γκιάχ,** ὄν. νύξ : ⸗ آه ἀναστεναγμὸς [ἄχ] νυκτός.

شبانه Π. **σεπ-ανέ,** ἐπθ. νυκτερινός: ضيافت ⸗ συμπόσιον νυκτερινόν.

شباويز Π. **σὲπ-άβίζ,** ὄν. πτηνὸν ὅπερ ἀναρτώμενον **[άβὶζ]** τὴν νύκτα ἀπὸ κλάδου θρηνῳδεῖ.

شباهت Α. **σεπαχέτ,** ὄν. θ. ὁμοιότης, ἀναλογία.

شبيوى Π. **σεπ-πούῖ,** ὄν. δενδρόϊον, κ. βιόλα.

شبيره Π. **σεπ-περέ,** ὄν. νυκτερίς· βλ. يراسه.

شبتاب Π. **σεπ-τάπ,** ὄν. πυγολαμπίς, κ. κολοφωτιά.

شبچراغ Π. **σεπ-τσιράγ,** ὄν. κόκκινον ρουβίνιον, λυχνίτης [λίθος].

شبح Α. **σεπάχ,** ὄν. σῶμα, ἄτομον· § πλθ. اشباح **ἐσπάχ.**

شبخون Π. **σεπ-χόν,** ὄν. νυκτερινὴ ἐπίθεσις, προσβολή.

شبخيز Π. **σεπ-χίζ,** ἐπθ. ὁ ἐγειρόμενος τὴν νύκτα, ἀγρυπνῶν : ⸗ زاهد ἀσκητὴς [ζαχὶτ] ἀγρυπνῶν.

شبديز Π. **σεπ-τίζ,** ὄν. ἵππος μέλας· §μυθικὸς ἵππος βασιλέως τῆς Περσίας.

شبر Α. **σίπρ,** ὄν. σπιθαμή.

شبرم Τ. **σεπρέμ,** ὄν. εὐφόρβιον, κ. ψώρα [φτ.].

شبرنك Π. **σεπ-ρένγκ,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τῆς νυκτός, ζοφερός, μέλας.

شبرو Π. **σεπ-ρέβ,** ἐπθ. ὁ τὴν νύκτα περιπατῶν, νυκτοπόρος: ⸗ دزد **ἐδζὶτ σεπρέβ,** κλέπτης νυκτοπόρος.

شب‌زنده‌دار Α. **σὲπ-ζεντὲ-τάρ,** ἐπθ. ὁ τὴν νύκτα μὴ κοιμώμενος· § ὁ τὴν νύκτα διερχόμενος ἐν προσευχῇ.

شبستان Π. **σεπ-ιστάν,** ὄν. γυναικωνῖτις τῶν ἀρχαίων Περσῶν· § κοιτών.

شبش Τ. **σεπέξ,** ὄν. χαλινὸς ζώου φορτηγοῦ, ρυτήρ, ἀγωγεύς, κ. καπίστρι.

شبع Α. **σέπ',** ὄν διαπότισις [φυσιολ.].

شبع Α. **σιπά',** ὄν. κόρος: ⸗ حصول **χουσούλι σιπά',** ἐπίτευξις κόρου.

شبعان Α. **σεπ'άν,** ἐπθ. κεκορεσμένος: بطن ⸗ κοιλία **[πάτν]** κεκορεσμένη· ‖ ⸗ شخص ἄνθρωπος **[σάχς]** κεκορεσμένος.

شبك Τ. **σεπέκ,** ὄν. κερκοπίθηκος, κ. σουμπέκα.

شبكون Π. **σεπ-γκιούν,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τῆς νυκτός, μέλας, ζοφερός· βλ. شبرنك.

شبكه Α. **σεπεκέ,** ὄν. θ. δίκτυον ὀρνιθοθήρου, ἁλιέως· δικτυωτόν· κιγκλίδες τάφου· § [ἀνατ.] σύμπλεγμα ἀγγείων, νεύρων κτλ. ‖ ⸗ حديد — σύμπλεγμα σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, ἤτοι σιδηροδρόμων· ‖ βλ. καὶ شبيكه.

شبكى Α. **σεπεκὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. [βτ. ἀνατ.] δικτυοειδής, ἀμφιβληστροειδής: الاعصاب — **σεπεκὶδ-λ-ά'σάπ,** δικτυόνευρον. ‖ الشكل — **σεπεκὶδ-ὸ-σέκλ,** δικτυοειδὴς §θ. شبكيه.

شبكيه Α. **σεπεκ-ιγὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἀμφιβληστροειδής· § ὄν. ἀμφιβληστροειδὴς χιτών [ὀφθαλμοῦ].

شبكير Π. **σὲπ-γκίρ,** ὄν. ὄρθρος, πρωΐα· § ὁδοιπόρος ὁδεύων κατὰ τὸ τελευταῖον τρίτον τῆς νυκτός· §ἀηδών· § ἐπθ. νυκτερινός: — بلبل ὀρνὶς νυκτερινός.

شبنم Π. **σεπ-νέμ,** ὄν. δρόσος τῆς νυκτός.

شبه Α. **σίπχ,** ὄν. ὁμοιότης· § ἐπθ. ὅμοιος: جزيره ⸗ **σίπχι δζεζιρέ,** χερσόνησος· ‖ فعل ⸗ **σίπχι φίλ,** ἐπίρρημα ἢ ἐπιφώνημα ἔχον ἔννοιαν ρηματικήν· §[γεωμ.] معين ⸗ **σίπχι μα'ῖν,**

παραλληλόγραμμον, ρομβοειδής· ‖ ⸗ منحرف **σίπχι μσνχαρίφ,** τραπέζιον· § σχηματίζει ἐπιστημονικοὺς ὅρους ἀντιστοίχους τῶν εἰς[ιδης] τῆς ἑλληνικῆς: اسطوانى ⸗ **σίπχι σστσσανί,** κυλινδροειδής· ‖ اسفنجى ⸗ **σίπχι ισφενδζί,** σπογγοειδής· ‖ درنى ⸗ **σίπχι τερνί,** ψυματοειδής· ‖ دم ⸗ **σίπχι τέμ,** αἱματοειδής· ‖ عظم ⸗ **σίπχι ἄζμ,** ὀστεοειδής· ‖ نبات ⸗ **σίπχι νεπάτ,** φυτοειδής· ‖ غده ⸗ **σίπχι γσττέ,** ἀδενοειδής· ‖ ورق ⸗ **σίπχι βεράκ,** φυλλώδης· §πλθ. اشباه **ἐσπάχ.**

شبه Α. **σσπέχ,** πλθ. τοῦ شبه **σσπχέ,** δυνάμενος κατὰ τὸ کتابی لغت νὰ χρησιμεύσῃ ἐν τῇ ποιήσει· βλ. شبه.

شبهات Α. **σσπσχάτ,** πλθ. τοῦ شبه **σσπχέ,** βλ. λ.

شبهه Α. **σσπχέ,** ὄν. θ. ἀμφιβολία, ὑπόνοια: — قالق ὑπολείπεται ἀμφιβολία ‖ — اولمادن ἀναμφιβόλως [τίς ἡ ἀμφιβολία] οὕτως ἔχει· ‖ يوق — δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ἀναμφιβόλως· ‖ برافق — ἀφίνω εἰς ἀμφιβολίαν· ‖ به — دوشمك πίπτω εἰς ὑπόνοιαν, ὑποπτεύω· ‖ [δοτ. ἢ دە]: يوقدر — δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ ἐπιτύχωμεν **[μσβεφφὰκ ὁλαδζαγημζά].** ‖ Ρμ. ايچك — ἀμφιβάλλω, ὑποπτεύω [τῇ دن]: ايديمور — τίνα ὑποπτεύει; ‖ رفع ايچك ⸗ **ρεφ'ι σσπχὲ ετμέκ,** αἴρω, διασκεδάζω ὑπονοίας· §πλθ. شبهات **σσπσχὰτ** καὶ شبه **σσπέχ.**

شبهه‌سز Τ. **σσπχε-σίζ,** ἐπθ ἀναμφίβολος· § ἐπρ. ἀναμφιβόλως.

شبهه‌لندرمك Τ. **σσπχε-λεντιρμέκ,** ρμ. μτβ. ἐμβάλλω εἰς ὑπόνοιαν [αἰτ.].

شبهه‌لنمك Τ. **σσπχε-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. ὑποπτεύω [دن]: زوجه‌كردن شبهه‌لنمكز μὴ ὑποπτεύετε τὴν σύζυγον ὑμῶν.

شبهه‌لى Τ. **σσπχε-λί,** ἐπθ. ἀμφίβολος, ὕποπτος, ἤτοι ὁ περὶ οὗ ὑπάρχει ἀμφιβολία κτλ. § ὁ ὑποπτεύων, ὕποπτος, ἐνδοιάζων.

شبيكه Α. **σεπικέ,** ταὐτὸ شبكه βλ.

شبيه Α. **σεπίχ** [ρζ. شبه **σὶπχ**] ἐπθ. ὅμοιος [δοτ.] : در — مانند ὁ δεῖνα εἶναι ὅμοιος τῷ δεῖνι· ‖ در — او شبيه τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶναι ὅμοιον ἐκείνῳ ‖ βλ. تقدس· § πλθ. اشباه **ἐσπάχ.**

شپشپ Τ. **σιπσίπ,** ὄν. εἶδος σφυρτῆς ἐμβάδος, σφυρτὸν παποῦτσι· βλ. فلار.

شپير Τ. **σιπίρ,** βλ. شاپر.

شت Τ. **σέτ,** ἀντὶ شد βλ.

شتاء Α. **σιτά,** ὄν. χειμών: ⸗ موسم ἐποχὴ **[μεβσὶμ]** τοῦ χειμῶνος· ‖ صيف قيلار و خزانى بهار ايدر — τὸ θέρος **[σαΐφ]** ποιεῖ ὁ χειμὼν καὶ τὸ φθινόπωρον **[χαζὰν]** τὸ ἔαρ.

شتاب Π. **σιτὰπ** [προστ. τοῦ شتاقتن **σιταφτὲν** = σπεύδειν] ὄν. σπουδή. ‖ Ρμ. ايڭك — σπεύδω.

شتابان Π. **σιταπὰν** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. σπεύδων: عمر ⸗ βίος σπεύδων, ἐφήμερος. ‖ Ρμ. اولق — σπεύδω.

شتائى Α. **σιτα-ΐ,** τὸ θηλ. شتائيه **σιταΐγὲ** [ρζ. شتاء] ἐπθ. χειμερινός· βλ. شتوى.

شتائيه Α **σιταΐγὲ** [θηλ. τοῦ شتائى] ἐπθ. χειμερινός· § ὄν. χειμερινὴ κατοικία, ἀντίθ. صيفه **σαΐφιγέ,** θερινὴ κατοικία.

شتر Α. **σέτρ,** ὄν. خارجى ⸗ **σὲτρι χαριδζί,** ἐκτρόπιον· ἀντιθ. داخلى ⸗ **σέτρι ταχηλί,** ἐντρόπιον [πάθος τῶν βλεφάρων].

شتر Π. **σστσρ** [ἐκ τοῦ شتر **σστσρ**] ὄν. κάμηλος.

شتربان Π. **σστσρ-πάν,** ὄν. καμηλοκόμος.

شتردل Π. **σστσρ-τίλ,** ἐπθ. δειλός· § μνησίκακος· τ. دوه كينلو **τεβὲ κινλοῦ.**

شتركاو Π. **σστσρ-γκιάβ** καὶ شتركاو پلنك **σστσρ-γκιάβ πελένκ,** ὄν. καμηλοπάρδαλις.

شتركربه Π. **σστσρ-γκιρπέ,** ἐπθ. ἀλλοπρόσαλλος : ⸗ اوضاع συμπεριφορὰ ἀνάρμοστος, ἀλλοπρόσαλλος, ὑποταγὴ ἀκουσία.

شترمرغ Π. **σστσρ-μὸργ,** ὄν. στρουθοκάμηλος.

شتم Α. **σέτμ,** ρ. ἀφ. ὕβρις: — و سب **σεππ-οὺσέτμ,** λοιδορία καὶ ὕβρις· ‖ Ρμ. ايڭك — ὑβρίζω [αἰτ.]· §πλθ. شتوم **σστούμ:** غليظه ⸗ **σστούμι γαλιζά:** ὕβρεις βάναυσοι.

شتوم Α. **σστούμ,** πλθ. τοῦ شتم βλ.

σκέπτομαι ρ. Μ. **σκέφτηκα**, Παθ. **σκέφτηκε** κ. **σκεφτόμαστε**, Μτχ. Ε. **σκεφτόμενος**, Υποτ. **να σκεφτώ**, Προστ. **σκέψου**, Παρατ. **σκεφτόμουν**, Υπερσ. **είχα σκεφτεί**, Συντ. Μ. **θα σκεφτώ**, Συντ. Ε. **θα σκεφτόμουν**, Υπερσυντ. Ε. **θα είχα σκεφτεί** [ske'ftome] **1.** (*νοείν*) σκέπτομαι, νοώ, λογίζομαι, συλλογίζομαι, διανοούμαι, ενθυμούμαι, αναλογίζομαι, συνειδητοποιώ, συνειδητοποιούμαι, συλλαμβάνω, αντιλαμβάνομαι, κατανοώ, εννοώ, αντιλαμβάνομαι, κατανοώ, εννοώ, αναλογίζομαι, συνειδητοποιώ, συνειδητοποιούμαι, συλλαμβάνω, διανοούμαι, ενθυμούμαι, λογίζομαι, συλλογίζομαι, σκέπτομαι. **2.** (*φαντάζομαι*) φαντάζομαι, νομίζω, πιστεύω, θεωρώ, υποθέτω, εικάζω, φαντάζομαι, νομίζω, πιστεύω, θεωρώ, υποθέτω, εικάζω. **3.** (*αποφασίζω*) αποφασίζω, σκοπεύω, αποφασίζω, σκοπεύω. **4.** (*ανησυχώ*) ανησυχώ, στενοχωριέμαι, ανησυχώ, στενοχωριέμαι. **5.** (*θυμάμαι*) θυμάμαι, ανακαλώ στη μνήμη μου, θυμάμαι, ανακαλώ στη μνήμη μου. **6.** (*μαντεύω*) μαντεύω, προβλέπω, μαντεύω, προβλέπω. **7.** (*ονειρεύομαι*) ονειρεύομαι, ονειρεύομαι. **8.** (*μετανιώνω*) μετανιώνω, μετανιώνω. **9.** (*αμφιβάλλω*) αμφιβάλλω, αμφιβάλλω. **10.** (*προσέχω*) προσέχω, προσέχω. **11.** (*συμβουλεύομαι*) συμβουλεύομαι, συμβουλεύομαι. **12.** (*προσπαθώ*) προσπαθώ, προσπαθώ. **13.** (*αποφασίζω*) αποφασίζω, σκοπεύω, αποφασίζω, σκοπεύω. **14.** (*ανησυχώ*) ανησυχώ, στενοχωριέμαι, ανησυχώ, στενοχωριέμαι. **15.** (*θυμάμαι*) θυμάμαι, ανακαλώ στη μνήμη μου, θυμάμαι, ανακαλώ στη μνήμη μου. **16.** (*μαντεύω*) μαντεύω, προβλέπω, μαντεύω, προβλέπω. **17.** (*ονειρεύομαι*) ονειρεύομαι, ονειρεύομαι. **18.** (*μετανιώνω*) μετανιώνω, μετανιώνω. **19.** (*αμφιβάλλω*) αμφιβάλλω, αμφιβάλλω. **20.** (*προσέχω*) προσέχω, προσέχω. **21.** (*συμβουλεύομαι*) συμβουλεύομαι, συμβουλεύομαι. **22.** (*προσπαθώ*) προσπαθώ, προσπαθώ.

σκέπτομαι ρ. Μ. **σκέφτηκα**, Παθ. **σκέφτηκε** κ. **σκεφτόμαστε**, Μτχ. Ε. **σκεφτόμενος**, Υποτ. **να σκεφτώ**, Προστ. **σκέψου**, Παρατ. **σκεφτόμουν**, Υπερσ. **είχα σκεφτεί**, Συντ. Μ. **θα σκεφτώ**, Συντ. Ε. **θα σκεφτόμουν**, Υπερσυντ. Ε. **θα είχα σκεφτεί** [ske'ftome] **1.** (*νοείν*) σκέπτομαι, νοώ, λογίζομαι, συλλογίζομαι, διανοούμαι, ενθυμούμαι, αναλογίζομαι, συνειδητοποιώ, συνειδητοποιούμαι, συλλαμβάνω, αντιλαμβάνομαι, κατανοώ, εννοώ, αναλογίζομαι, συνειδητοποιώ, συνειδητοποιούμαι, συλλαμβάνω, διανοούμαι, ενθυμούμαι, λογίζομαι, συλλογίζομαι, σκέπτομαι. **2.** (*φαντάζομαι*) φαντάζομαι, νομίζω, πιστεύω, θεωρώ, υποθέτω, εικάζω, φαντάζομαι, νομίζω, πιστεύω, θεωρώ, υποθέτω, εικάζω. **3.** (*αποφασίζω*) αποφασίζω, σκοπεύω, αποφασίζω, σκοπεύω. **4.** (*ανησυχώ*) ανησυχώ, στενοχωριέμαι, ανησυχώ, στενοχωριέμαι. **5.** (*θυμάμαι*) θυμάμαι, ανακαλώ στη μνήμη μου, θυμάμαι, ανακαλώ στη μνήμη μου. **6.** (*μαντεύω*) μαντεύω, προβλέπω, μαντεύω, προβλέπω. **7.** (*ονειρεύομαι*) ονειρεύομαι, ονειρεύομαι. **8.** (*μετανιώνω*) μετανιώνω, μετανιώνω. **9.** (*αμφιβάλλω*) αμφιβάλλω, αμφιβάλλω. **10.** (*προσέχω*) προσέχω, προσέχω. **11.** (*συμβουλεύομαι*) συμβουλεύομαι, συμβουλεύομαι. **12.** (*προσπαθώ*) προσπαθώ, προσπαθώ.

σκεπτικισμός Ε. **σκεπτικισμοί**, Γεν. Ε. **σκεπτικισμών** ουσ. αρ. [skeptiki'zmos] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικισμός, σκεπτικισμός. **2.** (*γενικά*) σκεπτικισμός, σκεπτικισμός.

σκεπτικισμός Ε. **σκεπτικισμοί**, Γεν. Ε. **σκεπτικισμών** ουσ. αρ. [skeptiki'zmos] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικισμός, σκεπτικισμός. **2.** (*γενικά*) σκεπτικισμός, σκεπτικισμός.

σκεπτικιστής Ε. **σκεπτικιστές**, Γεν. Ε. **σκεπτικιστών** ουσ. αρ. [skeptiki'stis] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικιστής, σκεπτικιστής. **2.** (*γενικά*) σκεπτικιστής, σκεπτικιστής.

σκεπτικιστής Ε. **σκεπτικιστές**, Γεν. Ε. **σκεπτικιστών** ουσ. αρ. [skeptiki'stis] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικιστής, σκεπτικιστής. **2.** (*γενικά*) σκεπτικιστής, σκεπτικιστής.

σκεπτικός Ε. **σκεπτικοί**, Γεν. Ε. **σκεπτικών** επίθ. [skepti'kos] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικός, σκεπτικός. **2.** (*γενικά*) σκεπτικός, σκεπτικός.

σκεπτικός Ε. **σκεπτικοί**, Γεν. Ε. **σκεπτικών** επίθ. [skepti'kos] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικός, σκεπτικός. **2.** (*γενικά*) σκεπτικός, σκεπτικός.

σκεπτικότητα Ε. **σκεπτικότητες**, Γεν. Ε. **σκεπτικοτήτων** ουσ. θηλ. [skeptikotita] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικότητα, σκεπτικότητα. **2.** (*γενικά*) σκεπτικότητα, σκεπτικότητα.

σκεπτικότητα Ε. **σκεπτικότητες**, Γεν. Ε. **σκεπτικοτήτων** ουσ. θηλ. [skeptikotita] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικότητα, σκεπτικότητα. **2.** (*γενικά*) σκεπτικότητα, σκεπτικότητα.

σκεπτικώς επίρρ. [skeptikos] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικώς, σκεπτικώς. **2.** (*γενικά*) σκεπτικώς, σκεπτικώς.

σκεπτικώς επίρρ. [skeptikos] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτικώς, σκεπτικώς. **2.** (*γενικά*) σκεπτικώς, σκεπτικώς.

σκεπτόμενος Μτχ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptomenos] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτόμενος, σκεπτόμενος. **2.** (*γενικά*) σκεπτόμενος, σκεπτόμενος.

σκεπτόμενος Μτχ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptomenos] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτόμενος, σκεπτόμενος. **2.** (*γενικά*) σκεπτόμενος, σκεπτόμενος.

σκεπτόμουν Παρατ. Α. του **σκέπτομαι**. [skeptomun] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτόμουν, σκεπτόμουν. **2.** (*γενικά*) σκεπτόμουν, σκεπτόμουν.

σκεπτόμουν Παρατ. Α. του **σκέπτομαι**. [skeptomun] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτόμουν, σκεπτόμουν. **2.** (*γενικά*) σκεπτόμουν, σκεπτόμουν.

σκεπτόμουν Παρατ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptomun] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτόμουν, σκεπτόμουν. **2.** (*γενικά*) σκεπτόμουν, σκεπτόμουν.

σκεπτόμουν Παρατ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptomun] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτόμουν, σκεπτόμουν. **2.** (*γενικά*) σκεπτόμουν, σκεπτόμουν.

σκεπτούμε Προστ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptume] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτούμε, σκεπτούμε. **2.** (*γενικά*) σκεπτούμε, σκεπτούμε.

σκεπτούμε Προστ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptume] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτούμε, σκεπτούμε. **2.** (*γενικά*) σκεπτούμε, σκεπτούμε.

σκεπτώ Συντ. Μ. του **σκέπτομαι**. [skepto] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώ, σκεπτώ. **2.** (*γενικά*) σκεπτώ, σκεπτώ.

σκεπτώ Συντ. Μ. του **σκέπτομαι**. [skepto] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώ, σκεπτώ. **2.** (*γενικά*) σκεπτώ, σκεπτώ.

σκεπτώμαστε Συντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptomaste] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώμαστε, σκεπτώμαστε. **2.** (*γενικά*) σκεπτώμαστε, σκεπτώμαστε.

σκεπτώμαστε Συντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptomaste] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώμαστε, σκεπτώμαστε. **2.** (*γενικά*) σκεπτώμαστε, σκεπτώμαστε.

σκεπτώμουν Συντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptomun] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώμουν, σκεπτώμουν. **2.** (*γενικά*) σκεπτώμουν, σκεπτώμουν.

σκεπτώμουν Συντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptomun] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώμουν, σκεπτώμουν. **2.** (*γενικά*) σκεπτώμουν, σκεπτώμουν.

σκεπτώντας Μτχ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptontas] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώντας, σκεπτώντας. **2.** (*γενικά*) σκεπτώντας, σκεπτώντας.

σκεπτώντας Μτχ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptontas] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώντας, σκεπτώντας. **2.** (*γενικά*) σκεπτώντας, σκεπτώντας.

σκεπτώντουσαν Υπερσυντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptontusan] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώντουσαν, σκεπτώντουσαν. **2.** (*γενικά*) σκεπτώντουσαν, σκεπτώντουσαν.

σκεπτώντουσαν Υπερσυντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptontusan] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώντουσαν, σκεπτώντουσαν. **2.** (*γενικά*) σκεπτώντουσαν, σκεπτώντουσαν.

σκεπτώσαστε Υπερσυντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptosaste] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώσαστε, σκεπτώσαστε. **2.** (*γενικά*) σκεπτώσαστε, σκεπτώσαστε.

σκεπτώσαστε Υπερσυντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptosaste] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώσαστε, σκεπτώσαστε. **2.** (*γενικά*) σκεπτώσαστε, σκεπτώσαστε.

σκεπτώσουν Υπερσυντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptosun] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώσουν, σκεπτώσουν. **2.** (*γενικά*) σκεπτώσουν, σκεπτώσουν.

σκεπτώσουν Υπερσυντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptosun] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώσουν, σκεπτώσουν. **2.** (*γενικά*) σκεπτώσουν, σκεπτώσουν.

σκεπτώσω Υπερσυντ. Μ. του **σκέπτομαι**. [skeptoso] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώσω, σκεπτώσω. **2.** (*γενικά*) σκεπτώσω, σκεπτώσω.

σκεπτώσω Υπερσυντ. Μ. του **σκέπτομαι**. [skeptoso] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώσω, σκεπτώσω. **2.** (*γενικά*) σκεπτώσω, σκεπτώσω.

σκεπτώσω Υπερσυντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptoso] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώσω, σκεπτώσω. **2.** (*γενικά*) σκεπτώσω, σκεπτώσω.

σκεπτώσω Υπερσυντ. Ε. του **σκέπτομαι**. [skeptoso] **1.** (*φιλοσοφία*) σκεπτώσω, σκεπτώσω. **2.** (*γενικά*) σκεπτώσω, σκεπτώσω

شرابدار Π. **ἀεραπ-τάρ,** ὄν. ἀρχιοινοχόος· βλ. ساقی.

شرابه A. **ἀεραπέ,** ὄν. θ. λόφος [πτηνῶν].

شرابی Π. **ἀεραπ-ί,** ἐπθ. ὁ ἔχων χρῶμα οἴνου, οἰνόχρους: اطلس — **ἀτλάζιον οἰνόχρουν** βαθύ.

شراح A. **ἀδρράχ,** πλθ. τοῦ شارح βλ.

شرار A. **ἀιρᾶρ** καὶ θ. شراره **ἀιραρέ,** ὄν. σπινθήρ: ادنا بر شراره ایله قوجه بر مملکت اولور **[μὰχῃ ὀλοίῳ]** μία μεγάλη χώρα· § βλ. καὶ شرر.

شراع A. **ἀιρά',** ὄν. ἱστίον: ⸗ فتح ἀναπέτασις τοῦ ἱστίου.

شرافت A. **ἀεραφέτ,** ὄν. θ. μεγαλεῖον, δόξα: علما ⸗ δόξα τῶν σοφῶν· § εὐγένεια καταγωγῆς· καταγωγὴ ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Μωάμεθ: مکه ⸗ τὸ ἀξίωμα τοῦ μεγάλου Σερίφη τῆς Μέκκας **[μεκκέ]**· βλ. شریف.

شراق T. **ἀράκ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τοῦ ἐκ τῆς συγκρούσεως πλατέος σώματος παραγομένου πατάγου: طوقلادی — — **ἀράκ ἀράκ τοκατλατῆ,** ἐρράπισε σφοδρῶς· § βλ. καὶ شارق.

شرانپول Οὐγ. **ἀρανπόλ** καὶ شرانپوی **ἀρανπόϊ,** ὄν. ὀχύρωμα ἐκ πασσάλων, χάραξ.

شرائر A. **ἀερα'ῖρ** [πλθ. τοῦ شریره] ὄν. θ. διενέξεις, ταραχαί.

شرائط A. **ἀεραῖτ** [πλθ. τοῦ شریط] ὄν. θ. ὅροι, συμφωνίαι: مقرره ⸗ὅροι συμπεφωνημένοι **[μουκαρρερέ]**· هر دولو — ایله بیکس **ἄπορος [ἀπ-κὲς]** καθ' ὅλην τὴν ἐντέλειαν.

شرایع A. **ἀερα'ῖ** [πλθ. τοῦ شریعت **ἀερι'ὰτ**] ὄν. θ. νόμοι θρησκευτικοί, θρησκεῖαι: — کافه ادیان و **ὅλαι αἱ θρησκεῖαι [ἐθγὰν]** καὶ οἱ θρησκευτικοὶ νόμοι.

شرائن A. **ἡ** شریان **ἀεραῖν** [πλθ. τοῦ شریان **ἀιργὰν**] ὄν. ἀρτηρίαι.

شرب A. **ἀδρπ,** ρ.ἀφ. πόσις: شراب ⸗**ἀδρπι ἀεράπ,** πόσις οἴνου· ماء ⸗ πόσις ὕδατος· || ادوا — **ἀδρπ-ι-τεβά,** φαρμακοποσία· § [νομ.] δουλεία ὑδρεύσεως, ἤτοι τὸ δικαίωμα τοῦ πίνειν καὶ μεταχειρίζεσθαι ὕδωρ ἐκ ποταμοῦ, ρύακος κτλ: خاص ⸗ **ὀδρπι χάσ,** εἰδικὴ δουλεία ὑδρεύσεως. ‖ Ρμ. ایچمك — πίνω [αἰτ.].

شربت A. **ἀερπέτ,** ὄν. θ. ποτόν, μελίκρατον, ποτὸν γλυκύ, δροσιστικόν, ὡς λεμονάδα κτλ. κ. σερμπέτι: ی — پورتقال **πορτοκὰλ ἀερπετί,** πορτοκαλάδα· || پارمی — δῶρον μικρὸν §καθάρσιον: الق — λαμβάνω καθάρσιον.

شربتجی T. **ἀερπετ-τζί,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς καὶ πωλητὴς μελικράτων ἢ ποτῶν δροσιστικῶν, ὡς λεμονάδων, πορτοκαλάδων κτλ. || اوتی — **ἀερπὲτ ὀτοῦ,** βρυωνία [φυτ.].

شربتجیلك T. **ἀερπετ-τζιλίκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ شربتجی, βλ.

شربتخانه Π. **ἀερπετ-χανέ,** ὄν. οἰνοπωλεῖον, καπηλεῖον.

شربتلك T. **ἀερπετ-λίκ,** ἐπθ. κατάλληλος πρὸς κατασκευὴν μελικράτου, σιροπίου, σερμπετίου.

شرپ T. **ἀιρπ,** μόριον παριστάνον τὸν ἦχον τοῦ διὰ τοῦ ψαλιδίου κοπτομένου πράγματος.

شرپه‌داق T. **ἀιρπαὶάκ,** ἐπρ. τὸ εὐκόλως, ταχέως κόπτειν· αἰφνιδίως.

شرت A. **ἀιρρέτ,** ὄν. θ. κακία, κακεντρέχεια: ⸗ ارباب **ἐρπάπι ἀιρρέτ,** κακεντρεχεῖς· || βλ. ἐπόμ.

شرت T. **ἀιρὲτ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. κακοήθης, διεστραμμένος, στρεψοδίκης: قاری ⸗ γυνὴ διεστραμμένη.

شرتلك T. **ἀιρετ-λίκ,** ὄν. κακοήθεια, στρεψοδικία· || ایچمك — στρεψοδικῶ.

شرج A. **ἀέρδζ,** ὄν. σχίσμα, ῥῆγμα· §ἀνατ. δακτύλιος πρωκτοῦ: ⸗ الثهاب **ἰλτιχάπι ἀέρδζ,** περιπρωκτῖτις [νόσ.].

شرجی A. **ἀερδζ-ί,** θ. شرجیه **ἀερδζιγέ,** ἐπθ. δακτυλικός, περιπρωκτικὸς [ἀνατ.].

شرح A. **ἀέρχ,** ρ.ἀφ. σχολίασις, ἀνάλυσις, ἑρμηνεία, ἐξήγησις, σχόλιον· § ἀνατομὴ σώματος κτλ: ی — کتابك ⸗ σχολίασις ἢ σχόλια βιβλίου. ‖ Ρμ. σχολιάζω, ἐξηγῶ, ἑρμηνεύω· ἀνατέμνω [αἰτ.]: ایچمك — کتابی σχολιάζω βιβλίον· || ویرمك — δίδω ὑποσημείωσιν εἴς τι ἐγγραφον, ὑποσημειῶ τι πρὸς ἐπεξήγησιν· § πλθ. شروح **ἀδρούχ:** شافیه ⸗ σχόλια ἱκανοποιητικά.

شرحاً A. **ἀέρχ-αν,** ἐπρ. διὰ σχολίων, ὡς πρὸς τὰ σχόλια· ἀντίθ. متنه **μέτνεν** εἰς τὸ κείμενον βιβλίου, ἐγγράφου κτλ.

شرحه A **ἀερχά,** ὄν. θ. τομή, τραῦμα, κοψιματιά, σχίσμα: سینه ء ⸗ τραῦμα στήθους· || ایر ء ⸗ τραῦμα ἀρτηρίας [ἐπχέρ]· § τμῆμα, τεμάχιον, φελί, φέτα: طوغرامق — — κόπτω εἰς τεμάχια, φελιὰ φελιά, κερματίζω.

شرذمه A. **ἀιρζιμέ,** ὄν. θ. ὀμὰς ὀλίγων ἀνθρώπων: ی ⸗ یهود ὀμὰς Ἰουδαίων **[γεχούτ]**· || قلیله ء — **ἀιρζιμέϊ καλιλέ,** μικρὰ ὀμάς· § πλθ. شراذم **ἀεραζίμ.**

شرر A. **ἀερέρ,** ὄν. σπινθήρ· βλ. شرار καὶ شراره.

شرسوف A. **ἀερσούφ,** ὄν. ἐπιγάστριον [ἀνατ.].

شرسوفی A. **ἀερσουφ-ί,** θ. شرسوفیه **ἀερσουφιγέ,** ἐπθ. ἐπιγαστρικός.

شرط A. **ἀάρτ,** ὄν. ὅρος, συνθήκη, συμφωνία, διάταξις συμβάσεως: واقف ⸗ὅρος ἀφιερωτοῦ **[βακήφ]**· || بولنمیجه مشروط **μοῦτε'αρήφ,** αἵρεσις σύμφωνος τῷ ἐθίμῳ [νομ.]. ‖ Ρμ. ایچمك —, ἢ ایچمك آلماق — **ἀάρτ ἰττιχὰζ ἐτμέκ,** τίθημι ὅρον, ποιῶ συμφωνίαν· || شو ء ⸗ ἐπὶ τῷ ἑξῆς ὅρῳ, ἵνα· || تأدیه ایله کی — ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ πληρώσῃ **[τε'ὶγὲ ἐτμέκ]**· || قومق — τίθημι ὅρον· §ὅρκος, οὗ ἡ ἀθέτησις συνεπάγει διαζύγιον· § [συντακτ.] ὑποθετικὴ πρότασις, ἧς ἡ ἀπόδοσις καλεῖται ایزه **ὄζεζά**· §πλθ. شروط **ὁουρούτ.**

شرطلاشمق T. **ἀαρτ-λαϑμάκ,** ρμ. ἀλλ. κλείω συμφωνίαν μετά τινος, συμβάλλομαι, συμφωνῶ.

شرطلی T. **ἀαρτ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ὑπὸ ὅρους, ὑπὸ συνθήκας, συμφωνίας· §ὁ ποιήσας τὸν ὅρκον τὸν λεγόμενον شرط· βλ. λ.

شرطنامه Π. **ἀαρτ-ναμέ,** ὄν. συγγραφή, ἤτοι τὸ συμβόλαιον ἑταιρίας τὸ περιέχον τοὺς ὅρους, τὰς συμφωνίας.

شرطه Π. **ἀδρτά,** ὄν. οὔριος [ἄνεμος].

شرطی A. **ἀαρτῆ** [ρζ. شرط] ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς ὅρον, συμφωνίαν· ὑποθετικός· § θ. شرطیه: — **ὄζεμλέϊ ἀαρτιγέ,** πρότασις ὑποθετικὴ· ἡ περιέχουσα τὴν ἀπόδοσιν τῆς ὑποθέσεως καλεῖται: جزائیه **ὄζεμλέϊ ὄζεζαϊγέ.**

شرع A. **ἀέρ',** ὄν. νόμος [ὁ θεῖος]: ⸗ شریف **ἀέρ'ι ἀερίφ,** ὁ ἱερὸς νόμος, ἤτοι ὁ μουσουλμανικὸς, τὸ Σερῆ· καλεῖται καὶ ⸗ محمدی **ἀέρ'ι μὄχαμμεδί,** ἱερὸς νόμος τοῦ Μωάμεθ· || — حاکم ال **χακίμου-ὰ-ἀέρ',** δικαστὴς κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον, ἤτοι Καδῆς [βλ. قاضی]· || آجباز، نائب [παθ.]· کسدیکی پارماق شرعك δὲν πονεῖ ὁ δάκτυλος, ὃν κόπτει ὁ ἱερὸς νόμος [στίχ.]· || βλ. καὶ شریعت.

شرعاً A. **ἀέρ'-αν,** ἐπρ. κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον, κατὰ τὸ Σερῆ [ἀντιθ. نظاماً **νιζάμεν,** κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον]: کوریله جکدر — بو ایش ἡ ὑπόθεσις αὕτη θέλει θεωρηθῆ κατὰ τὸ Σερῆ.

شرعی A. **ἀερ'-ὶ** [ρζ. شرع] ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὸ ἱερὸν δίκαιον, ἱερονομικός, ἱεροδικαστικός [ἀντιθ. نظامی **νιζαμί,** ὁ τοῦ πολιτικοῦ νόμου ἢ δικαστηρίου]: ⸗ اعلام ἀπόφασις **[ιλλᾶμ]** ἱεροδικαστική· § θ. شرعیه: ⸗ محاکم **μεχακίμι ἀερ'ιγέ,** δικαστήρια τοῦ Σερῆ, ἱεροδικεῖα· || احکام ⸗ διατάξεις **[ἀχκιὰμ]** ἱερονομικαί· || ⸗ امور ἱερονομικαὶ ὑποθέσεις **[οὐμούρ].**

شرف A. **ἀερέφ,** ὄν. τιμή, δόξα, μεγαλεῖον: کسب — ایچمك ⸗ **κέσπι ἀερὲφ ἐτμέκ,** ἀποκτῶ, λαμβάνω τιμήν· || اسلام ایله تشرف ایچمك ⸗ **ἀερέφι ἰσλὰμ ἰλὲ τεάερρόφ ἐτμέκ,** τιμῶμαι διὰ τῆς τιμῆς τοῦ Ἰσλαμισμοῦ [ἐπὶ τῶν ξένων τῶν ἀσπαζομένων τὸν Ἰσλαμισμόν]· || عالیسی احراز ایچمك ⸗ λαμβάνω **[ἰχράζ ἐτμὲκ]** τὴν ὑψηλὴν τιμήν· || ویرمك — δίδω τιμήν, ἀξίαν, ὑπόληψιν [εἰς πρόσωπον ἢ πρᾶγμα] || بولمق — εὑρίσκω τιμήν, ἀξίαν, ὑπόληψιν· || ذاتی ⸗ **ἀερέφι ζατί,** τιμὴ προσωπικὴ [ἤτοι ἡ ἐκ τῆς εὐγενοῦς καταγωγῆς καὶ τῆς παιδείας]· || عارضی ἢ اضافی ⸗ **ἀερέφι ἰζαφί,** ἢ **ἀρπζῆ,** τιμὴ κατὰ σύμπτωσιν, σχετική, ἤτοι ἡ ἐκ τοῦ πολιτικοῦ βαθμοῦ κτλ. || المکان بالمکین — **ἀερέφσ-λ-μεκὰν πί-λ-μεκίν,** ἡ τιμὴ τῆς θέσεως [προέρχεται] ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ εὑρισκομένου, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος τιμᾷ τὴν θέσιν· || — ال بالادب لا بالنسب **ἐά-ἀερὲφ πί-λ-ἐτὲπ λὰ πί-ν-νεσέπ,** ἡ τιμὴ προέρχεται ἐκ τοῦ ἤθους, οὐχὶ ἐκ τοῦ γένους· || βλ. افرا شرف، شرفبخش، شرفعلق، شرفپاب، شرفورود، شرفصدور، شرفصادر، شرفسنوح.

شرفا A. **ἀδρεφὰ** [πλθ. τοῦ شریف βλ.] ὄν. ἀπόγονοι τοῦ Μωάμεθ: ⸗ کبار οἱ μεγάλοι [κιπὰρ] τῶν ἀπογόνων τοῦ Μωάμεθ.

شرف‌افزا Π. **ἀερὲῤ-ἐῤζά,** ἐπθ. ὁ αὐξάνων τὴν τιμήν.

شرفات A. **ἀῤρῤῤάτ,** πλθ. τοῦ شرف **ἀῤρῤέ,** βλ.

شرفبخش Π. **ἀερὲῤ-π̈άχ̣ς,** ἐπθ. ὁ περιποιῶν τιμήν.

شرفتعلق Π. **ἀερὲῤ-τε'αλλούκ,** ρ. ἀφ. βλ. شرفصدور.

شرفخلول Π. **ἀερέῤ-χουλούλ,** ρ. ἀφ. εἴσοδος μετὰ τιμῆς[ἑορτῆς]: عيدسعيدك — ی εἴσοδος τῆς αἰσίας ἑορτῆς **[ἤπι-σαῖπ̈].** ‖ Ρμ. — كلمك εἰσέρχομαι μετὰ τιμῆς· βλ. حلول.

شرفرسان Π. **ἀερὲῤ-ρεσάν,** ἐπθ. ὁ φέρων τιμήν.

شرفسانح Π. **ἀερὲῤ-σανήχ̣,** ἐπθ. βλ. شرفصادر.

شرفسنوح Π. **ἀερὲῤ-σῤνούχ̣,** βλ. شرفصدور.

شرفصادر Π. **ἀερὲῤ-σαπ̈ήρ,** ἐπθ. ὁ ἐκδιδόμενος μετὰ τιμῆς, μεγαλείου [ἐπὶ Σουλτανικῶν διαταγμάτων]· ‖ Ρμ. اولمق — ἐκδίδομαι μετὰ τιμῆς[δοτ.]: [δοτ. ἢ] خصوصنه شرفصادر اولان ارادهٔ سنیه **ἀερέῤ-σατὴρ [ἢ ἀερέῤ-σανὴχ̣] ὁλὰν ἰραπ̈έϊ σενιγέ,** τὸ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα τὸ ἐκδοθὲν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως· βλ. شرفصدور.

شرفصدور Π. **ἀερὲῤ-σουπ̈ούρ,** ρ. ἀφ. τὸ ἐκδίδοσθαι μετὰ τιμῆς, μεγαλείου [ἐπὶ Σουλτανικῶν διαταγμάτων]· ‖ Ρμ. كلمك εἰσέρχομαι — ἐκδίδοσθαι κτλ. [δοτ.]: — خصوصنه ارادهٔ سنیه شرفصدور اولان ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως . . . ἐξεδόθη Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα· ‖ λέγεται καὶ شرفتعلق كلمك **ἀερὲῤ-τε'αλλοὶκ ἐτμέκ,** καὶ شرفسنوح كلمك **ἀερὲῤ-σῤνοὶχ̣ ἐτμὲκ** [δοτ.]

شرفلمك T. **ἀερεῤ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. ἀποκτῶ τιμήν, ἀξίαν, ὑπόληψιν.

شرفلی T. **ἀερεῤ-λί,** ἐπθ, ἔντιμος, ὁ ἔχων τιμήν, ἀξίαν, ὑπόληψιν.

شرفمتعلق Π. **ἀερὲῤ-μῤτε'-αλλήκ,** ἐπθ. ταὐτὸ شرفصادر βλ.

شرفنتی T. **ἀιρῤίντί,** ὄν. περίτριμμα: قاری — γυνὴ κακῆς διαγωγῆς.

شرفورود Π. **ἀερὲῤ-βῤρούπ̈,** ρ. ἀφ. ἄφιξις μετὰ τιμῆς [ἐπὶ διατάγματος ὑψηλοῦ ἢ γράμματος ἐκ μέρους ἀνωτέρου]· ‖ Ρμ. كلمك — φθάνω μετὰ τιμῆς: ايدن تذكرهٔ عاليه — τὸ φθὰν ὑψηλὸν γράμμα· ‖ βλ. ἐπόμ.

شرفوارد Π. **ἀερὲῤ-βαρίπ̈,** ἐπθ. ὁ φθὰς μετὰ τιμῆς [ἐπὶ ὑψηλῶν διαταγμάτων ἢ γραμμάτων ἐκ μέρους ἀνωτέρου]. ‖ Ρμ. اولمق — φθάνω μετὰ τιμῆς· βλ προηγ.

شرفه A. **ἀῤρῤέ,** κ. **ἀερεῤέ,** ὄν. θ. ἐξώστης κυκλικὸς τοῦ μιναρὲ[منار] τεμένους, ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ μουεζίνης [مؤذن] καλεῖ τοὺς πιστοὺς εἰς προσευχήν· § πλθ. شرفات **ἀῤρῤέάτ.**

شرفه‌لی T. **ἀῤρέ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐξώστας κυκλικοὺς [ἐπὶ μιναρέδων τεμενῶν]: مناره — اوچ مینارهٔ ἔχον τρεῖς κυκλικοὺς ἐξώστας.

شرفیاب Π. **ἀερὲῤ-γιάπ̈,** ἐπθ. ὁ εὑρών, ἐπιτυχὼν τιμῆς· ‖ Ρμ. اولمق — λαμβάνω τὴν τιμήν: دخول اولدی — ἠξιώθη τῆς τιμῆς εἰσόδου[ἐνώπιον Σουλτάνου ἢ ἄλλου ὑπεροχικοῦ προσώπου].

شرفیه A. **ἀερεῤιγέ,** ὄν. θ. ἀποζημίωσις χρηματική, ἥν ἀποτείει ὁ ἰδιοκτήτης κτήματός τινος τῷ ἀπέναντι αὐτοῦ ἰδιοκτήτῃ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ, ἣν ὁ τελευταῖος ὑπέστη παραχωρήσας μόνος ἐκ τοῦ γηπέδου αὐτοῦ τὸν πρὸς εὕρυνσιν τῆς ὁδοῦ ἀναγκαιοῦντα τόπον.

شرق A. **ἀάρκ,** ὄν. ἀνατολή: غرب — ἀνατολὴ καὶ δύσις [**γάρπ̈**].

شرقاً A. **ἀάρκ-αν,** ἐπρ. ἀνατολικῶς, πρὸς ἀνατολάς.

شرقاده T. **ἀαρκαπ̈ά,** ὄν. εὐήθης, κοῦφος, κ. χαμένος [σπν.].

شرقلی T. **ἀαρκ-λῆ,** ὄν. 'Ανατολίτης, κάτοικος τῆς 'Ανατολῆς· ἀντιθ. غربلی **γαρπλῆ,** κάτοικος τῆς Δύσεως, Εὐρωπαῖος.

شرقی A. **ἀαρκ-ῆ,** ἐπθ. ἀνατολικός: — شمال **ἀιμάλι-ἀαρκῆ,** βορειοανατολικός· ‖ جنوب — **ὄζενοῦπ̈ι ἀαρκῆ,** μεσημβρινοανατολικός· § θ. شرقیه: — السنهٔ **ἐλἀινέϊ ἀαρκηγέ,** ἀνατολικαὶ γλῶσσαι· ‖ — ایالات ἀνατολικαὶ ἐπαρχίαι **[ἐγιαλάτ]·** § πλθ. شرقیون **ἀαρκηγιούν,** βλ. λ.

شرق T. **ἀαρκῆ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἆσμα, τραγοῦδι: سويلمك — ᾄδω, τραγουδῶ.

شرقیجی T. **ἀαρκη-ὄζῆ,** ὄν. θ. ᾀδων, τραγουδῶν.

شرقیون A. **ἀαρκηγιοὺν** [πλθ. τοῦ شرق]· ὄν. οἱ ἀνατολικοί, ἤτοι οἱ ἄνθρωποι τῆς 'Ανατολῆς, οἱ 'Ανατολῖται· ἀντιθ. غربیون **γαρπ̈ηγιὸν,** οἱ δυτικοί, οἱ Εὐρωπαῖοι.

شرقیلی T. **ἀαρκη-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἆσμα: قهوه — καφφεῖον ἔχον ἀοιδούς, καφφοδεῖον.

شرك A. **ἀιρὸ̈,** ὄν. πολυθεΐα, τὸ ἀποδιδόναι τῷ Θεῷ κοινωνούς, εἰδωλολατρεία: خدای بی انباز — ی ὁ εἷς καὶ μόνος Θεὸς **[χῤπ̈άϊ π̈ὶ ἐνπ̈ὰζ]** δὲν συγχωρεῖ τὴν πολυθεΐαν **[ἀιρκί]·** ‖ — اهل ἔχλι **ἀιρὸ̈,** πολυθεϊστής, εἰδωλολάτρης.

شركاء A. **ἀῤρεκιὰ** [πλθ. τοῦ شریك] ὄν. συνέταιροι, σύντροφοι: سندن آیرلمش — ی درس ἀπεχωρίσθη ἀπὸ τῶν συνεταίρων αὐτοῦ **[ἀῤρεκιαδινπ̈έν]·** ‖ — **ἀῤρεκιάϊ τέρς,** συμμαθηταί· ‖ [ἐμπορ.]: سی — و بك اعد 'Αχμὲτ βέης καὶ συντροφία.

شركت A. **ἀιρκέτ,** ὄν. θ. κοινωνία, ἑταιρία: — عقد συγκρότησις **[ἄκπ̈]** ἑταιρίας· ‖ — فسخ διάλυσις **[φὲσχ̣]** ἑταιρίας· ‖ [ἀστ. κώδ.]: — ملك κοινωνία ἐκ κτήσεως **[μιλκ̈]·** ‖ — عقد κοινωνία ἐκ συμβάσεως **[ἄκπ̈],** ἑταιρία· ‖ — مفاوضه ἑταιρία ἰσόμοιρος **[μῤφαβεζά]·** ‖ — عنان ἑταιρία ἀνισόμοιρος **[ἰνάν]·** ‖ — ابدان ἑταιρία σωματικὴ **[ἐπ̈π̈άν]** ἢ اعمال — ἑταιρία ἐργολαβικὴ **[ἀμάλ]·** ‖ — اموال ἑταιρία χρηματικὴ **[ἐμβάλ]·** ‖ — وجوه ἑταιρία πιστωτικὴ **[βσδζούχ̣]·** ‖ — مضاربه ἑταιρία περιαγωγικὴ **[μσπ̈αρεπ̈έ]·** ‖ [ἐμπορ.]: قوللكتیف — ی ἑταιρία ὁμόρρυθμος **[κολλεκτὶφ]·** ‖ قومانديت — ی ἑταιρία ἑτερόρρυθμος **[κομαντίτ]·** ‖ آنونیم — ی ἑταιρία ἀνώνυμος **[ἀνονίμ]·** ‖ — حصه‌لو ἑταιρία μετοχικὴ **[χπσδελί]·** ‖ — خیریه ἑταιρία τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Βοσπόρου καλουμένη Χαϊριγὲ = ἀγαθοεργός.

شركيل T. **ἀεργκὶλ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ شركير] ἐπθ. ἐξεγερθείς, ὑποκινηθείς, ἀποστατήσας. ‖ Ρμ. اولمق — ὑποκινοῦμαι, ἐπανίσταμαι, ἀποστατῶ.

شركيللك T. **ἀεργκιλ-λὶκ** [λ ἀρχ.] ὄν. ἐξέγερσις, ὑποκίνησις, ἀποστασία. ‖ Ρμ. كلمك — ἀποστατῶ.

شرلاغان T. **ἀιρλαγὰν** [ἐκ τοῦ شرلامق] ὄν. ἀσθένεια ὀφθαλμῶν, ὀφθαλμία.

شرلاغانلو T. **ἀιρλαγαν-λῆ,** ἐπθ. ὀφθαλμιῶν, πάσχων ὀφθαλμίαν.

شرلامق T. **ἀιρ-λαμὰκ** [βλ. شارلامق] ρμ. οὐδ. ῥέω ἀφθόνως, βρέχει ἄσχημα· ‖ — هوا ἔρχεται ἄφθονος βροχή.

شرلدامق T. **ἀιριλπ̈αμάκ,** βλ. شارلدامق.

شرلدی T. **ἀιριλπ̈ί,** βλ. شارلدی.

شرلوب T. **ἀιρ-λόπ̈,** ὄν. ὠὰ ἐψημένα μετὰ ὀξυγάλακτος.

شرلی T. **ἀερ-λί,** ἐπθ. ὁ περιέχων κακίαν, μοχθηρίαν, κακός, μοχθηρός, κακεντρεχής· φιλόνεικος.

شرم Π. **ἀέρμ,** ὄν. αἰδώς, αἰσχύνη: — موجب πρόξενος αἰδοῦς· ‖ — جبلی αἰδὼς φυσικὴ **[δζιπ̈ιλί]·** ‖ — جعلی αἰδὼς προσποιητή **[δζ'αλὶ]·** ‖ — بی **π̈ὶ-ἀέρμ,** ἀναιδής.

شرمت T. **ἀερεμὲτ** [παραφθ. ἐκ τοῦ شرمرد] ἐπθ. ἵππος βαδίζων πέδην λίαν ταχέως· μτφ. ἀτίθασσος, σφριγῶν, ζωηρός, σερπετός, ἀναιδής: بر دلی قاتلی — νέος ζωηρός.

شرمسار Π. **ἀερμ-σάρ,** ἐπθ. αἰδήμων: — احسان αἰδήμων ἐπὶ τῇ εὐεργεσίᾳ **[ιχ̣σάν].** ‖ Ρμ. اولمق — αἰδοῦμαι, ἐντρέπομαι.

شرمكين Π. **ἀὲρμ-γκίν,** ἐπθ. αἰδήμων, ἐντροπαλός: — دختر κόρη αἰδήμων.

شرمناك Π. **ἀὲρμ-νάκ,** ταὐτὸ شرمسار.

شرمنده Π. **ἀερμενπ̈έ,** ταὐτὸ شرمسار.

شرنغه **ἀιρίνγα,** βλ. شرینغه.

شروانی T. **ἀιρβανί,** ὄν. ὑπερῷον, δωμάτιον ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας.

شروب T. **ἀουροὺπ̈** [ἐκ τοῦ ἀρβ. شرب] ὄν. σιρόπιον, σίραιον.

شروح T. **ἀῤροὺχ̣** [πλθ. τοῦ شرح] σχόλια: — و متون **ἀῤροὺχ̣ βὲ μῤτοὺν,** τὰ σχόλια καὶ τὰ κείμενα.

شرور A. **ἀσροὺρ** [πλθ. τοῦ شر] ὄν. κακά: — ـون اهلl τὸ προτιμότερον τῶν κακῶν.

شروط A. **ἀσροὺτ** [πλθ. τοῦ شرط] ὄν. ὅροι, συμφωνίαι: ـطات مقاول — ὅροι συμβολαίου [**μουκαβελέ**]· ‖ ـعيه مر — ὅροι ἰσχύοντες, τηρητέοι [**μερ'ιγέ**].

شروع A. **ἀσροὔ'**,ρ ἀφ. ἔναρξις, ἀρχή, ἐπιχείρησις [δοτ] : — ـصده مقصد ἔναρξις τοῦ σκοπουμένου· ‖ Ρμ. ἄρχομαι, ἐπιλαμβάνομαι, προβαίνω [δοτ.]: ـك اچ — ـصده مقصد ἐπιλαμβάνομαι τοῦ σκοποῦ·‖ ـك اچ — ـله ايله بسمله ἄρχομαι ἔργου διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ [**πεσμελέ**].

شره A. **ἀερέχ,** ὄν. ἀπληστία, τὸ ἀπλήστως ἐφίεσθαι : — ـحاب اصحاب شر و **ἀσχάτι ἀερ οὐ ἀερέχ,** οἱ φαῦλοι καὶ ἄπληστοι.

شرى A. **ἀερρί,** θ. ـريه شر **ἀερριγὲ** [ρζ. شر] ἐπθ. κακός, κακεντρεχής [πρᾶξις, λόγος].

شرهان A. **ἀερχὰν** [ρζ. شره] ἐπθ. λίαν ἄπληστος, ὁ ἀπλήστως ἐφιέμενος : — ـريز شريز φαῦλος ἀπλήστως ἐφιέμενος.

شريان A. **ἀιργιάν, ἢ ἀεργιάν,** ὄν. ἀρτηρία: ـصغير — μικρὰ ἀρτηρία [βλ. شرين **ἀσρεῖν**]· § πλθ. شرائن ἢ شرائش **ἀεραῖν.**

شريانى A. **ἀιργιαν-ί, ἢ ἀεργιανί,** θ. ـيه شريانى **ἀιργιανιγὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἀρτηριακός.

شريت T. **ἀερίτ,** ἢ ـيد شريد **ἀεριὲ** [ἀρβ. شريط **ἀεριτ**] ὄν. σειράδιον, κ. σειρῆτι, ταινία, κορδέλλα: — ـير صيرمه χρυσοῦν σειρήτιον· ‖ — ـك ابيك σειρήτιον μεταξωτόν· ‖ — ـى مساحه ταινία καταμετρήσεως [κορδέλλα γεωμέτρου].

شريتلمك T. ἢ ـمك شريدلمك **ἀεριτ-λεμέκ,** ρμ. μτβ. περικοσμῶ διὰ ταινίας, περιῤῥάπτω ταινίαν, κορδέλλαν [αἰτ.].

شريتلى T. **ἀεριτ-λί,** ἐπθ. περικεκοσμημένος διὰ ταινίας, ὁ ἔχων περιερραμένην ταινίαν.

شريحه A. **ἀεριχά,** ὄν. θ. τιμῆμα, τεμάχιον, φελλί· βλ. شرحه.

شريد **ἀερίτ,** βλ. شريت.

شرير A. **ἀερὶρ** [ρζ. ـشر] ἐπθ. καὶ ὄν. κακός, πονηρός, κακοῦργος : — قاتل μιαιφόνος· § πλθ. اشرا **ἐάιρρά,** καὶ اشرار **ἐάρ.**

شريط A. **ἀερίτ,** ὄν. σειράδιον, σειρῆτι, ταινία· βλ. ـشريت· § ταινία[πάθος]· βλ. دود.

شريطه A. **ἀεριτά,** ὄν. θ. ὅρος, ἰδιαιτέρα διάταξις συμφωνίας· § πλθ. شرائط **ἀεραῖτ.**

شريطى A. **ἀεριτί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ταινίᾳ [πάθος]: — دود **τοῦτι ἀεριτί,** σκώληξ ταινίας, ἤτοι ταινία [πάθος].

شريعت A. **ἀεριάτ,** ὄν. θ. νόμος θρησκευτικός : ـغرا — ὁ λαμπρὸς [**γαῤῥά**] νόμος, ἢ ـاسلاميه — ὁ Ἰσλαμικὸς [**ἰσλαμιγὲ**] νόμος, ἢ ـمحمديه — ὁ Μωαμεθανικὸς [**μθχαμμεδιγὲ**] νόμος, ἤτοι ὁ θρησκευτικὸς τῶν Μουσουλμάνων νόμος· ‖ — اهل **ἔχλι ἀεριάτ,** ὁ κάτοχος τοῦ θρησκευτικοῦ νόμου, τοῦ Σερῆ· ἱερονομομαθής· § πλθ. شرايع **ἀεραῖ·** ‖ βλ. عرف.

شريعتجى T. **ἀεριατ-τζῆ,** ὄν. γραμματεὺς ἱεροδικείου προεδρευομένου ὑπὸ Καζασκέρη.

شريف A. **ἀερὶφ** [ρζ. شرف] ἐπθ. ἔντιμος, ἔξοχος, διακεκριμένος, ὁ ἀπολαύων τιμῆς καὶ ὑπολήψεως : — ذات **ζάτι ἀερίφ,** τὸ ἔξοχον ἄτομον· § ἱερός, ἅγιος: — جامع ἱερὸν τέμενος·‖ — قدس **κοῦτζι ἀερίφ,** Ἱερουσαλήμ· § ὁ ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Μωάμεθ καταγόμενος, ἀπόγονος τοῦ Μωάμεθ: — مكه ὁ μέγας Σερίφης, ἤτοι ὁ διοικητὴς τῆς Μέκκας **[μεκκέ]**· § θ. شريفه **ἀεριφέ**·πλθ. شرفاء **ἀσρεφά,** καὶ اشراف **ἐάρά.**

شريك A. **ἀεριὶκ** [ἐκ τοῦ شركت] ἐπθ. συνέταιρος, σύντροφος, συγκοινωνός: — منفعت συγκοινωνὸς ὠφελείας **[μενφα'άτ]**·‖ — تجارت συνέταιρος[ἐμπορίου, **τιδζαρέτ]**·‖ — جرم **ἀεριὶκι δζῦρμ,** συνένοχος· ‖ — درس ـى συμμαθητής· § θ. شريكه **ἀεριὶκέ**· § πλθ. شركاء **ἀσρεκά.**

شريكلك T. **ἀεριὶκ-λίκ,** ὄν. συνεταιρισμός, συντροφία, συμμαθητεία.

شريل T. **ἀιριλ,** βλ. شارل.

شريلدامق T. **ἀιριλτα μάκ,** βλ. شارلدامق.

شرين A. **ἀερρέϊν,** δυϊκ. τοῦ ـشر **ἀέρρ,** βλ.

شرين A. **ἀσρεῖν** [ὑποκ. τοῦ شريان] ὄν. μικρὰ ἀρτηρία.

شرينغه Ελ. **ἀιρίνγα,** ὄν. σύριγξ, σίφων, κλυστήριον, κλύσμα, ἔνεσις·‖ — اچمك ποιῶ ἔνεσιν, εἰσάγω διὰ σίφωνος.

شست Π. **ἀέσ',** ὄν. δακτυλήθρα, ἣν οἱ παίζοντες βιολὶ περῶσιν εἰς τὸν ἀντίχειρα [βλ. زهكير]· § ὁρμιά· § βλ. شصت.

شست Π. **ἀσσ'** [γ' πρόσ. ἀορ. τοῦ شستن] **ἀσσ'τὲν**] πλύσις· ἐν χρήσει μετὰ τοῦ συνωνύμου شو **ἀοῦ**: ـماه جامه — و شوی **ἀσσ' ὃ ἀοῦϊ ὄζαμέ,** πλύσις ἐνδυμάτων·‖ — بدن شوی — و **ἀσσ' ὃ ἀοῦϊ πετέν,** πλύσις σώματος.

شسته Π. **ἀσσ'τὲ** [μτχ. τοῦ προηγ.] πεπλυμένος: — جامهٔ ἔνδυμα πεπλυμένον·‖ روی — **ῥοὺϊ νὰ ἀσσ'τέ,** πρόσωπον μὴ πεπλυμένον, ῥυπαρόν.

شش Π. **ἀέζ,** ἀριθ. ἕξ [ἐν χρήσει ἐν τῷ ταβλίῳ]: — دو **τὸ ἀέζ,** δὶς ἕξ· ‖ چهار — ἕξ καὶ τέσσαρα·‖ بش — **ἀὲζ-πέζ,** ἕξ καὶ πέντε·‖ يك — **ἀὲζ-γέκ,** ἕξ καὶ ἕν·‖ سه — **ἀὲζ-σέ,** ἕξ καὶ τρία·‖ جهات — **ἀὲζ ὄζιχάτ,** τὰ ἕξ μέρη ἢ αἱ ἕξ διευθύνσεις σώματος·‖ كوزل — **γκιόζλὲρ ἀεάί,** μέθη ἥτις κάμνει τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ βλέπωσι σῶμά τι ἐξαπλοῦν· ‖ بش كورمك — ἐκ μέθης τὸ ἕξ βλέπω πέντε, τυφλὸς ἐκ μέθης· ‖ بانو — **ἀὲζ πανοῦ,** ἢ خانون — **ἀὲζ χατούν,** ἢ — عروس **ἀὲζ ἀρούς,** κ. λ. αἱ ἕξ κυρίαι, ἤτοι ἡ Σελήνη, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἄρης, ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Κρόνος [ἀστρ.].

ششپا Π. **ἀεά-πᾶ,** ἐπθ. ἐξάπους [ζῶον].

ششپر Π. **ἀεά-πέρ,** ὄν. εἶδος ροπάλου μὲ ἕξ κεφαλάς.

ششخانه Π. **ἀεά-χανέ,** ὄν. ὠλὴν πυροβόλου ἢ καὶ τηλεβόλου οὐχὶ κυκλοτερῆς ἀλλ'ἐξάγωνος, ραβδωτός, καραβίνα: آلتی — قوال اوستی **ἀλτῆ καβὰλ ὅστὸ ἀεάχανέ,** τὸ κάτω αὐλός, τὸ ἐπάνω καραβίνα, ἤτοι πρᾶγμα ἀσύμμετρον, ἀκανόνιστον.

ششخانه جى T. **ἀεάχανε-ὄζί,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς πυροβόλων ραβδωτῶν, ἤτοι καραβινῶν· καραβινοφόρος.

ششخانه لى T. **ἀεάχανε-λί,** ἐπθ. ἐξάγωνος, ραβδωτός [ἐπὶ πυροβόλου, καραβίνας] § καραβινοφόρος.

شصت Π. **ἀάσ',** ἀριθ. ἑξήκοντα· § ἀντὶ شست, βλ.

شط A. **ἀάττ,** ὄν. κ. ὁ ποταμὸς ὁ ἐκ τῆς ἑνώσεως τοῦ Τίγρεως καὶ τοῦ Εὐφράτου σχηματιζόμενος ἐν Μεσοποταμίᾳ· καλεῖται καὶ العرب — **ἀάττ-λ-ἀρέπ·**§ὄχθη ποταμοῦ: — كخط البط ق ال **κὲ χάττι-λ-πάττι ὀι-ὰ-ἀάττ,** ὡς γραφὴ χηνὸς ἐν τῇ ὄχθῃ ποταμοῦ, ἤτοι κακογραφία.

شطارت A. **ἀεταρέτ,** ὄν. θ. φαιδρότης, εὐθυμία, ζωηρότης: — صاحب εὔθυμος, ζωηρός.

شطارتلى T. **ἀεταρετ-λί,** ἐπθ. φαιδρός, εὔθυμος, ζωηρός.

شطحات A. **ἀατχάτ,** καὶ شطحيات **ἀατχηγιάτ,** ὄν. θ. ἀστειότητες μετὰ πολλῆς οἰκειότητος : شطحيات يزدات مائل ἄνθρωπος κλίνων εἰς ἀστεϊσμοὺς λίαν οἰκείους.

شطرنج A. **ἀατράνδζ,** ὄν. ζατρίκιον : — تخته سى ἀδάκιον ζατρικίου· ‖ — اوينامق پايڤ ζατρίκιον·‖βλ. ـشطرنج.

شطف T. **ἀατάφ,** ὄν. κολακεία, ἐπιδοκιμασία πρὸς κολακείαν: — ويرمك κολακεύω, ἐπιδοκιμάζω πρὸς κολακείαν.

شطفجى T. **ἀαταφ-ὄζί,** ὄν. κόλαξ.

شعار A. **ἀι'άρ,** ὄν. σημεῖον, σύμβολον, τύπος, χαρακτήρ, ἴδιον : — عفت σύμβολον σωφροσύνης [**ἰφφέτ**]·‖ — انسانپروری ἴδιον φιλανθρωπίας **[ἰνσανιγὲτ-περβερί]**· § ἑπόμενον σχηματίζει ἐπίθετα: — صداقت **σαδακάτ-ἀι'άρ,** πίστεως τύπος, πιστός·‖ — شهرت **ἀοχρὲτ-ἀι'άρ,** φήμης σύμβολον, πεφημισμένος, ἔξοχος·‖ — كرم **κερὲμ-ἀι'άρ,** ἐλευθεριότητος τύπος, ἐλευθέριος·‖ — ظفر **ζαφὲρ-ἀι'άρ,** θριάμβου σύμβολον, θριαμβευτής.

شعاع A. **ἀσ'ά',** ὄν. ἀκτίς: شمس — **ἀσ'άϊ ἀέμς,** ἀκτὶς ἡλίου· § πλθ. شعاعات **ἀσα'άτ,** شعاع **ἀι'ά',** καὶ اشعه **ἐάι'ά.**

شعاعات A. **ἀσα'άτ,** πλθ. τοῦ προηγ.

شعائر A. **ἀε'αῖρ** [πλθ. τοῦ شعيره] ὄν. θ. σημεῖα, σύμβολα, τύποι, τελεταί, διατυπώ-

σεις : إسلام—σύμβολα ἢ τύποι τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· ‖ إنسانيت— σημεῖα φιλανθρωπίας **[ἰνσανιγέτ]**, ἀγαθότητος· [ὁ ἐνικὸς τῆς λέξεως ἄχρηστος ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ].

شعب Α. **σὶπ** [λ.σπν.] ὄν.ἀτραπός,τρίβος·§ ὁμὰς ἀνθρώπων·§πλθ. شعوب **σθού'π.**

شعبات Α. **σθ'θπάτ,** πλθ. τοῦ شعب, βλ.

شعبان Α. **σα'πάν,** ὄν. κ. Σαμπάγ, ἤτοι ὁ ὄγδοος μὴν τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους· ἐν τῇ χρονολογίᾳ παριστάνεται καὶ διὰ μόνου τοῦ πρώτου γράμματος ἄνευ στιγμῶν, ἤτοι δι' ἁπλοῦ س· § [ἐπθ.] ἐπιθυμῶν.

شعبده Π. **σθ'πεβέ,** ὄν. ταχυδακτυλουργία.

شعبده‌باز Π. **σθ'πεβε-πάζ,** ὄν. ταχυδακτυλουργός.

شعبده‌بازی Π. **σθ'πεβεπαζ-ί,** ὄν. ταχυδακτυλουργική.

شعبه Α. **σθ'πέ,** ὄν, θ. κλών, κλάδος διακλάδωσις, διαμέρισμα, μέρος κεχωρισμένον· γραφεῖον τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν· ὑποκατάστημα τραπέζης κτλ: ادارهٔ— κλάδος διοικήσεως· ‖ دمیر یولی— διακλάδωσις σιδηροδρόμου· ‖ نهرك— διακλάδωσις ποταμοῦ· ‖ مسئلهٔ— διακλάδωσις ζητήματος· ‖ قوم— κλάδος φυλῆς· ‖ تجارتکاهٔ— ὑποκατάστημα ἐμπορικοῦ οἴκου· § πλθ. شعبات **σθ'θπάτ.**

شعر Α. **σά'ρ,** ὄν. θρίξ: شارب— θρὶξ μύστακος **[σαρίπ]**· § πλθ. اشعار **ἐσ'άρ.**

شعر Α. **σί'ρ,** ὄν. ποίησις, ποίημα,στίχος: بلیغ— ποίησις εὔγλωττος **[πελίγ]**· ‖ سویلمك— στιχουργῶ· ‖ اوقومق— ἀπαγγέλλω ποίημα· § πλθ. اشعار **ἐσ'άρ.**

شعراً Α.**σί'ρ-εν,** ἐπρ. εἰς στίχους, κατὰ τὴν ποίησιν.

شعرا Α. **σθ'αρὰ** [πλθ. τοῦ شاعر] ὄν.ποιηταί: عرب ی—οἱ ποιηταὶ τῶν Ἀράβων **[ἀρέπ]**·‖ زمان ی—οἱ ποιηταὶ τῆς ἐποχῆς.

شعره Α. **σα'ρ-έ,** ὄν. θ. μία θρίξ· § πλθ. شعرات **σα'ράτ.**

شعری Α.**σα'ρί',**ἐπθ.τριχώδης[ἀνατ.βοτ.]: الشکل—**σα'ρίσ-σ-σέκλ.,** τριχοειδής· § θ. شعریه.

شعری Α.**σι'ρ-ί,** ἐπθ. ποιητικός:§θ. شعر: طبیعت ـی— **ταπι'άτι σι'ριγέ,** φύσις ποιητική, ἤτοι τὸ ποιητικὸν τάλαντον.

شعریت Α. **σα'ριγέτ,** ὄν. θ. τρίχωσις, τὸ τριχοειδὲς [ἀνατ. βοτ.].

شعریه Α. **σα'ριγὲ** [θηλ. τοῦ شعری **σα'ρί**]: فصیلهٔ— τριχοειδῆ [φυτ.].

شعریه Α. **σα'ριγέ,** κοινῶς **σεχριγὲ** [شهریه] ὄν. θ. πολῴός, κ. φιδές: تل— **τὲλ σαριγέ,** ἢ ایچه— λεπτὸς φιδές· ‖ آریی— سی φιδὲς κριθαράκι· ‖ یلدیز— سی φιδὲς ἀστράκι.

شعشعه Α. **σα'σα'ά,** ὄν. θ. λάμψις: کونشك ضیاء— سی— ἡ λάμψις τοῦ ἡλίου· ‖ ماهتابك— ἡ λάμψις τοῦ φωτός·§ πομπή, μεγαλοπρέπεια· ‖ پاش— ὁ διαχέων λάμψιν, ὁ λάμπων, καταυγάζων· ‖ دار— ὁ ἔχων λάμψιν, λαμπρός.

شعشعه‌لندیرمق Τ. **σα'σα'α-λαντηρμάκ,** ρμ. μτβ. δίδω λάμψιν· καθιστῶ τι πομπῶδες, μεγαλοπρεπὲς [αἰτ.].

شعشعه‌لی Τ. **σα'σα'α-λῆ,** ἐπθ. λαμπρός, πομπώδης, μεγαλοπρεπής : سوز— λόγος πομπώδης.

شعله Α. **σθ'λέ,** ὄν. θ. φλόξ: آتش— φλὸξ πυρός, λάμψις ‖ جواله— φλὸξ κινουμένη πολύ, ζωηρὰ **[δζεββαλέ].**

شعله‌خیز Π. **σθ'λε-χήζ,**ἐπθ. ὁ ἔχων φλόγα. ἀνημμένος,φλογερός, θερμός,λάμπων: آه— ἀναστεναγμὸς [ἄχ] φλογερός· βλ. καὶ شعله‌کیر καὶ شعله‌دار.

شعله‌دار Π. **σθ'λε-τάρ,** ἐπθ. ἀνημμένος : فانوس— φανὸς ἀνημμένος.

شعله‌ریز Π.**σθ'λὲ-ρίζ,** ἐπθ.ὁ διαχέων φλόγα, λάμψιν.

شعله‌کیر Π.**σθ'λε-γκίρ,** ἐπθ.ταὐτὸ شعله‌خیز.

شعله‌لندیرمك Τ. **σθ'λε-λεντιρμέκ,** ρμ. μτβ. ἀνάπτω, φλέγω, κάμνω νὰ λάμψῃ [αἰτ.].

شعله‌لنمك Τ. **σθ'λε-λενμέκ,** ρμ.οὐδ. ἀνάπτω, φλέγομαι, λάμπω.

شعله‌لی Τ. **σθ'λε-λί,**ἐπθ. ἀνημμένος· § λάμπων.

شعوب Τ. **σθ'ούπ,** πλθ. τοῦ شعب βλ.

شعور Α. **σθ'ούρ,** ὄν.πνεῦμα, νοῦς,φρένες, νόησις : ی یوق— δὲν ἔχει νοῦν· ‖ نقصان— ἔλλειψις νοός, φρενῶν· ‖ اختلال— διατάραξις φρενῶν,φρενοβλάβεια· ‖ تامالـ**τάμμου-σ-σθ'ούρ,** ὁ ἔχων τὰς φρένας σώας· ‖ تام ی— کدر اقل φρένες του δὲν εἶναι σῶαι· ‖ مختل اقل— **μουχτέλλθ-σ-σθ'ούρ,** ὁ ἔχων τὸν νοῦν βεβλαμμένον, παράφρων· ‖ پی— **πὶ-σθ'ούρ,** ἄφρων· ‖ خلل کلك— παραφρονεῖ, ἐπέρχεται διατάραξις **[χαλὲλ]** εἰς τὰς φρένας του **[σθ'ουρινέ].**

شعیب Α. **σθαΐπ,** ὄν. κ. ὄνομα τοῦ πενθεροῦ τοῦ Μωϋσέως, ἤτοι ὁ Ἰοθόρ.

شعیر Α. **σε'ΐρ,** ὄν. κριθὴ [τ. آریه] : خبز— ἄρτος [χοὺπζ] κριθῆς, κρίθινος· ‖ علف و— χόρτος [ἀλὲφ] καὶ κριθή.

شعیره Α. **σε'ϊρέ,** ὄν. θ. κόκκος κριθῆς· § κριθίασις, κριθάρι ὀφθαλμοῦ [τ. آریه‌جق]· § πλθ. شعائر **σεα'ΐρ,** βλ.

شغال Π. **σαγάλ,** ὄν. θὼς [βλ. چقال].

شغاف Α.**σιγάφ,** ὄν. περικάρδιον: داخلی— **σιγάφι ταχηλί,** ἐνδοκάρδιον·‖ التهاب— **ἰλτιχάπι σιγάφ,** περικαρδῖτις.

شغافی Α. **σιγαφί,**θηλ. شغافیه **σιγαφιγέ,**ἐπθ. περικαρδικός.

شغل Α. **σάγλ,** ὄν. ἐνασχόλησις, ἔργον: ـه فائدهٔ بی— ἐνασχόλησις ἀνωφελὴς **[πὶ φαϊδέ]**·§ πλθ. اشغال **ἐσάγάλ.**

شغف Α.**σεγάφ,** ὄν. ἔρως ὑπερβολικός,μανιώδης:— مبتلای **μσπτελάϊ σεγάφ,** ὁ ὑποκείμενος εἰς ὑπερβολικὸν ἔρωτα.

شفاء Α. **σιφά,** ρ.ἀφ. ἴασις, θεραπεία· ‖ بولق— εὑρίσκω θεραπείαν, θεραπεύομαι: بولدی— بوعلاج ایله **μὲ ταῖς ὑγιείαις σας** [εὐχὴ πρός τινα πιόντα ποτὸν ἢ ἰατρικόν]· ‖ الله ویرسون— ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ ἴασιν, περαστικὰ [εὐχὴ πρὸς ἀσθενῆ]· ‖ اوزرکزه— ὑγιεία ἐφ'ὑμᾶς [εὐχὴ ὅταν γίνηται λόγος περὶ πάσχοντος]·‖ خسته‌لغی ویرن الله— **σοῦ δίδει τὴν ἀσθένειαν,** δημιουργεῖ [χὰλκ ἐτὲρ] καὶ τὴν θεραπείαν αὐτῆς [πρμ.]·‖ دار ال— **τάρου-σ-σιφά,**φρενοκομεῖον·‖ صدره ویرمه— جواب ἢ نتیجه ῥ. ἀποτέλεσμα ἢ ἀπάντησις ἱκανοποιητική, ἐπαναπαυτικὴ [θεραπεύουσα τὸ στῆθος, **σάπ**ρ]· βλ. تشفی.

شفابخش Π. **σιφὰ-πάχ,** ἐπθ. ἰαματικός, θεραπευτικός· βλ. ἐπόμ.

شفابخشا Π. **σιφὰ-πάχά,** ἐπθ. θεραπεύων, ἰώμενος : عالم ی— جناب ὁ Θεὸς ὁ ἰώμενος τὸν κόσμον **[ἁλέμ]** ὁ πάντων ἰατρός.

شفاپذیر Π. **σιφὰ-πεζίρ,** ἐπθ. ἰάσιμος, ἐπιδεκτικὸς θεραπείας.

شفاساز Π. **σιφὰ-σάζ,** ἐπθ. ὁ προξενῶν θεραπείαν ἰαματικός, θεραπευτικός.

شفاعت Α. **σεφά'άτ,**ρ.ἀφ.θ.μεσιτεία ὑπὲρ ἁμαρτωλοῦ· ‖Ρμ. μεσιτεύω [δοτ.]: اولدجق ایدر— ایله قارشی سکا الله ἐκεῖνος εἶναι [ἤτοι ὁ προφήτης Μωάμεθ] ὅστις θὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ σοῦ [σανὰ] πρὸς τὸν Θεόν.

شفاف Α. **σεφφάφ** [ρζ. ـّشف] ἐπθ. διαφανής,διαυγής : جسم— σῶμα διαφανές· § θ.شفافه : اجسام— σώματα διαφανῆ· ‖ بلور در— ὁ κρύσταλλος εἶναι διαφανής.

شفافت Α. **σεφαφέτ,**ὄν.θ. διαφάνεια, διαύγεια.

شفافلق Τ.**σεφφαφ-λήκ,**ὄν. ταὐτὸ προηγ.

شفاه Α. **σιφάχ,** πλθ. τοῦ شفا **σεφέ,** βλ.

شفاهاً Α. **σιφάχ-εν,** ἐπρ. προφορικῶς, διὰ ζώσης φωνῆς· ἀντιθ. تحریراً **ταχρίρεν,** γραπτῶς.

شفاهی Α. **σιφαχ-ί,** ἐπθ. προφορικός : امر— διαταγὴ προφορική· § θ. شفاهیه: افادهٔ شفاهیه— δήλωσις **[ἰφαὲ]** προφορική.

شفاهیات Α. **σιφαχιγιὰτ** [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. προφορικά, ἤτοι δηλώσεις προφορικαί.

شفایاب Π. **σιφα-γιάπ,** ἐπθ. ὁ εὑρὼν θεραπείαν, θεραπευθείς·‖Ρμ.اولق— θεραπεύομαι.

شفائی Α. **σιφά-ί,** ἐπθ. ἰαματικός,θεραπευτικός: § θηλ. شفائیه : خاصهٔ— **χαδάϊ σιφαϊγέ,** ἰαματικὴ ἰδιότης [ὕδατος, φυτοῦ κτλ.]·‖ تأثیرات— ἐπενέργειαι ἰαματικαί.

شفتالو Π. **σεφταλή** κ. **σεφτελή,** [βλ. آلو] ὄν.ροδάκινον: سی— یارمه ροδάκινον σχιζόμενον **[γιαρμά],**ἤτοι οὗ ὁ πυρὴν ἀποχωρίζεται εὐκόλως τοῦ καρποῦ·‖ ات— ροδάκινον, οὗ ὁ πυρὴν δὲν ἀποχωρίζεται τῆς σαρ-

κὸς [ἔτ] τοῦ καρποῦ· || آغاجی —ροδακινέα· || εἴδη ροδακίνων: پاپا صاری **σαρῆ παπᾶ**، قیز مه‌سی **κὴζ μεμεσῆ**· βλ. καὶ دراق. § φίλημα: ویرمك — δίδω φίλημα,φιλῶ· || صوقاغی —ὀδὸς ἀπόκεντρος.

شفتان A. **ἀεϕετὰν** καὶ شفتين **ἀεϕετέϊν** [δυϊκ. τοῦ ϕὶ **ἀεϕὲ**] ὄν. θ. χείλη: — التفاح χείλων, ἤτοι πρῆσμα τῶν χειλέων.

شفره Γλ. ἢ شيفره **ἀϊϕρα** ἢ **ἀϊϕρὲ** [Chiffre] ὄν. κρυπτογραφία, ἤτοι γραφὴ συμβολικὴ ||βλ. جفره.

شفره‌لی T. ἢ شيفره‌لی **ἀϊϕρα-λῆ** ἢ **ἀϊϕρε-λί**, ἐπθ. κρυπτογραφικός, ὁ διὰ συμβολικῶν γραμμάτων γεγραμμένος: تلغرافنامه — τηλεγράφημα κρυπτογραφικόν· ||βλ. جفره‌لی.

شفعاء A. **ὀσϕὲ'ὰ** [πλθ. τοῦ شفيع] ἐπθ. οἱ μεσιτεύοντες,μεσῖται[ὑπὲρ ἁμαρτωλοῦ ἢ πταίστου]: — كثيرال **κεσίρσ-ὰ-ὀσϕὲ'ά**، οὗ οἱ μεσῖται πολλοί· || سی سایه‌سنده مظهر عفو — **ταϑνί'ϊ ἀεϕέ**، χειλοπλαστία· || هوام — μάσταξ, τὸ ἀνώτερον χεῖλος τῶν ἐντόμων [**χεϐϐάμ**]· || [νομ.] — حق **χάκκι ἀεϕέ**، δουλεία πόσεως ἐξ ὕδατος ποταμοῦ, λίμνης κτλ. : محرز اولیان صوده — سی واردر حق انسان و حیوانلرك جمله **ἄπαντες** οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα ἔχουσι δικαίωμα πόσεως ἐπὶ τοῦ μὴ κατειλημμένου [**μσχρὲζ ὄλμαγιαν**] ὕδατος· § δυϊκ. شفتان **ἀεϕετὰν** καὶ شفتين **ἀεϕετέϊν**، βλ.§πλθ. ὁμαλ. شفوات **ἀεϕεϐὰτ** καὶ ἀνώμ. شفاه **ἀϊϕάχ**.

شفيع A. **ἀεϕὶ'** [ἐκ τοῦ شفاعت] ἐπθ. μεσίτης, ὁ μεσιτεύων ὑπέρ τινος, ἰδίᾳ ἁμαρτωλοῦ: روز جزا — **ἀεϕί'ϊ ροϊ̈ζι ὄζεζά**، ὁ μεσίτης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως [ὁ Μωάμεθ]· § [νομ.] προτιμητέος, ὁ ἔχων δικαίωμα προτιμήσεως ἐπὶ κτήματος κοινοῦ ἢ γειτονικοῦ πωλουμένου· βλ. شفعه.

شفيق A. **ἀεϕὶκ** [ἐκ τοῦ شفقت] ἐπθ. φιλόστοργος,συμπαθής,οἰκτίρμων: رفيق —σύντροφος [**ρεϕὶκ**] συμπαθής· || — مادر μήτηρ [**μαϯὲρ**] φιλόστοργος· § θ. شفيقه **ἀεϕικά**· § πλθ. شفقا **ὀσϕέκά**.

شق A. **ὰάκκ**،ρ ἀϕ.σχίσις, διάσχισις, διάρρηξις, ρῆγμα : سند — **ὰάκκι ϑενέϯ**، σχίσις τοῦ ὁμολόγου· || اوراق — διάσχισις ἐγγράφων [**ἐϐράκ**]·||ديوار—ρῆγμα τοίχου·§[ἰατρ.] ραγάς, κάταγμα, τομή : تحت الجلد — **ὰάκκι τάχτε-λ-ὄζίλϯ**، ὑποδόριος τομή.‖Ρμ. σχίζω, διαρρηγνύω [αἰτ.]· § πλθ. شقوق **ὀσκούκ**.

[τίτλος ὃν μεταχειρίζεται ὁ υἱὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφων πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ].

شفقلی T. **ὰαϕκ-λῆ**، βλ. شوقلی.

شفوات A. **ἀεϕεϐὰτ** [πλθ. τοῦ ϕὶ] ὄν. θ. χείλη.

شفوی A. **ἀεϕεϐὶ** [ἐκ τοῦ ϕὶ] ἐπθ. χειλικός, χειλεόφωνος, χειλεοπρόφερτος: — حرف γράμμα [**χὰρϕ**] χειλεόφωνον· § θηλ. شفويه: — حروف **χουροῦϕι ἀεϕεϐιγέ**،γράμματα χειλεόφωνα· §— فصيله χειλανθῆ [βοτ.].

شفه A. **ἀεϕέ**، ὄν. θ. χεῖλος: — تك **πίντι ἀεϕὲ** καὶ—ذات **ζάτι ἀεϕέ**، ἡ κόρη τοῦ χείλους, ἤτοι λόγος·||قك — شق **ὰάκκι ἀεϕὲ ἐτμέκ**، ἀνοίγω τὰ χείλη, ἤτοι ὁμιλῶ, λέγω μίαν λέξιν· || — حروف γράμματα [**χουροὺϕ**] χειλεόφωνα· || — المم **ἐλέμι ἀεϕέ**، χειλαλγία· || — تصنع **ταϑνί'ϊ ἀεϕέ**، χειλοπλαστία·||هوام — μάσταξ, τὸ ἀνώτερον χεῖλος τῶν ἐντόμων [**χεϐϐάμ**]· || [νομ.] — حق **χάκκι ἀεϕέ**، δουλεία πόσεως ἐξ ὕδατος ποταμοῦ, λίμνης κτλ. : محرز اولیان صوده — سی واردر حق انسان و حیوانلرك جمله **ἄπαντες** οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα ἔχουσι δικαίωμα πόσεως ἐπὶ τοῦ μὴ κατειλημμένου [**μσχρὲζ ὄλμαγιαν**] ὕδατος· § δυϊκ. شفتان **ἀεϕετὰν** καὶ شفتين **ἀεϕετέϊν**، βλ.§πλθ. ὁμαλ. شفوات **ἀεϕεϐὰτ** καὶ ἀνώμ. شفاه **ἀϊϕάχ**.

شفيع A. **ἀεϕὶ'** [ἐκ τοῦ شفاعت] ἐπθ. μεσίτης, ὁ μεσιτεύων ὑπέρ τινος, ἰδίᾳ ἁμαρτωλοῦ: روز جزا — **ἀεϕί'ϊ ροϊ̈ζι ὄζεζά**، ὁ μεσίτης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως [ὁ Μωάμεθ]· § [νομ.] προτιμητέος, ὁ ἔχων δικαίωμα προτιμήσεως ἐπὶ κτήματος κοινοῦ ἢ γειτονικοῦ πωλουμένου· βλ. شفعه.

شفيق A. **ἀεϕὶκ** [ἐκ τοῦ شفقت] ἐπθ. φιλόστοργος,συμπαθής,οἰκτίρμων: رفيق —σύντροφος [**ρεϕὶκ**] συμπαθής· || — مادر μήτηρ [**μαϯὲρ**] φιλόστοργος· § θ. شفيقه **ἀεϕικά**· § πλθ. شفقا **ὀσϕέκά**.

شق A. **ὰάκκ**،ρ ἀϕ.σχίσις, διάσχισις, διάρρηξις, ρῆγμα : سند — **ὰάκκι ϑενέϯ**، σχίσις τοῦ ὁμολόγου· || اوراق — διάσχισις ἐγγράφων [**ἐϐράκ**]·||ديوار—ρῆγμα τοίχου·§[ἰατρ.] ραγάς, κάταγμα, τομή : تحت الجلد — **ὰάκκι τάχτε-λ-ὄζίλϯ**، ὑποδόριος τομή.‖Ρμ. σχίζω, διαρρηγνύω [αἰτ.]· § πλθ. شقوق **ὀσκούκ**.

شق A. **ὀήκκ**، ὄν. περίπτωσις [ζητήματος]: اول—πρώτη [**ἐϐϐὲλ**] περίπτωσις· || — ثانی δευτέρα περίπτωσις·|| — دن برینی ترجیح ایکی ایتمك προτιμῶ τὴν μίαν ἐκ τῶν δύο περιπτώσεων· § δυϊκ. شقين **ὀηκκέϊν**.

شقا T. **ὰακά**، βλ. شاقه.

شقاء A.**ἀεκά**، ὄν. δυστυχία,κακοδαιμονία, ἀθλιότης,κακία: — اصحاب ἄθλιοι, κακοδαίμονες,κακοί· βλ. شقاوت ، شق.

شقاجی T. **ὰακα-ὄζῆ**، βλ. شاقه‌جی.

شقاق T. **ὰακάκ**، ὄν. κρόταφος: اوكوز—ی τὸ ὑπὸ τὸν λαιμὸν τοῦ βοὸς κρεμάμενον χαῦνον δέρμα, λωγάνιον.

شقاق A. **ὀηκάκ**، ὄν. διαίρεσις, διχόνοια: — نفاق و **νιϕὰκ οὐ ὀηκάκ**، διχόνοια καὶ διαίρεσις.

شقاوت A. **ἀεκαϐὲτ** [ρζ. شقاء، βλ.] ὄν. θ. ἀθλιότης,κακοδαιμονία·§ληστεία: — مألوف μετερχόμενος [**με'λοὺϕ**] τὴν ληστείαν·||— طريق ληστρικὸς βίος, στάδιον [**ταρήκ**]·||—مستمره—ληστεία ἐξ ἐπαγγέλματος [**μσὸτεμιρρέ**].

شقاوتكارانه Π. **ἀεκαϐέτ-κ̔αρανέ**، ἐπθ. ληστρικός : — افعال πράξεις ληστρικαί, ληστοπραξίαι.

شقايق A. **ἀεκαΐκ**،ὄν. θ. παιωνία, ἀνεμώνη [ϕυτ.]· λέγεται καὶ نعمانيه — **ἀεκαΐκι νὸ'μανιγέ**.

شقراق T. **ὰακράκ**، βλ. شاقراق.

شقشاق T. **ὰακὰάκ**، βλ. شاقشاق.

شقشقه A. **ὰακὰακά**،ὄν.θ. κελάδημα ἱέρακος καὶ στρουθίου.

شقشقه A.**ὰηκάηκά**، ὄν.θ. σαρκίδιον σπογγῶδες ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ στόματος τῆς καμήλου κατὰ τὸν ὀργασμόν· § μτφ. κραυγή: زن—**ὰηκάηκὰ.ζέν**، ὁ κραυγάζων·||ذو — **ζοῦ ὰηκάηκά**، ῥήτωρ ὁμιλῶν μεγαλοφώνως καὶ μετὰ ζέσεως.

شقوق A.**ὀσκοὶκ** [πλθ. τοῦ شق **ὰάκκ**]ὄν. ῥήγματα: — جدار ῥήγματα τοίχου **[ὄζιϯάρ]**.

شقه A. **ὀηκκὰ** [ρζ. شق]ὄν. θ. ὁλκός, χαραγματιά· § μικρὰ κοιλότης ὀστοῦ.

شقه A. **ὀσκκὰ** [ρζ. شق] ὄν. θ. τεμάχιον μικρὸν ὑφάσματος,ἰδίᾳ χάρτου·§ ἐπιστολή, γράμμα: — تحرير γραφὴ ἐπιστολῆς.

شقی A. **ἀεκῆ** [ρζ. شقا] ἐπθ. ἄθλιος, δυστυχής: — سعيد و εὐτυχὴς **[ἀεϊ̈ϯ]** καὶ δυστυχής·§ ληστής, κακοῦργος: مشهور ء—ληστὴς διαβόητος [**μεὸχοὺρ**]· § θ. شقيه· § πλθ. اشقيا **ἐὸκπγά**.

شقيق A. **ἀεκήκ**،ὄν. ἑκάτερον τῶν δύο τεμαχίων πράγματος διῃρημένου εἰς δύο· § ἀδελφὸς ἀμφιθαλής· βλ. شقيقه.

شقيق A. **ὀσκαΐκ** [ὑποκ. τοῦ شق **ὰάκκ**] ὄν. τομή, χαραγή, χάραγμα[ἰατρ.].

شقيقه A. **ἀεκηκὰ** [θ. τοῦ شقيق **ἀεκήκ**،βλ.] ὄν.θ.ἡμικρανία·§ἀδελφὴ ἀμφιθαλής.

شقيقيه A. **ἀεκηκπγέ**، ἐπθ. θ. [βοτ.]: فصيله — βατραχοειδῆ φυτά.

شقين A. **ὀηκκέϊν** [δυϊκ. τοῦ شق **ὀηκκ**] ὄν. δύο περιπτώσεις : دن هانكيسی — ἐκ τῶν δύο περιπτώσεων ἥϑελεν ἐκλέξει.

شك A. **ὀέκ̔ὰ**، ὄν. ἀμφιϐολία, ὑπόνοια: — ويقين ἀμφιϐολία καὶ ϐεϐαιότης [**γεκήν**]·||يله — διὰ τῆς ὑπονοίας δὲν αἴρεται ἡ ϐεϐαιότης·||— ازاله ἐξάλειψις ὑπονοίας· || — بی ἄνευ ἀμφιϐολίας, ϐέϐαιος, ϐεϐαίως. ‖ Ρμ. ἀμφιϐάλλω, ὑποπτεύω· § πλθ. شكوك **ὀσκιούκ**: — ارباب οἱ ἔχοντες ὑπονοίας.

شكات A. **ὀσκιὰϯ** [πλθ. τοῦ شاكی] ὄν. οἱ παραπονούμενοι: — اهل درد—οἱ παραπονούμενοι ἐκ τῶν ἐχόντων πόνον, θλίψιν [**ἔχλι ϯέρϯ**].

شكار Π. **ὀικιὰρ** [προστ.τοῦ شكردن **ὀικερϯέν**، ἀγρεύειν] ὄν. κυνήγιον, θήρα : — شير صيد و ἄγρα [**σαΐϯ**] καὶ κυνήγιον· || — حوس ἔφεσις [**χεϐὲς**]θήρας· §λεία, λάφυρον,πολύτιμον: — بر شی دكل—δὲν εἶναι λεία, ἤτοι πολύτιμόν τι. ‖ Ρμ. κυνηγῶ, θηρεύω, ἁρπάζω [αἰτ.]· § [ἐν συνθέσει] ὁ ἀγρεύων:—دل **ϯὶλ ὀικιάρ**، ὁ ἀγρεύων τὴν καρδίαν, ὁ μαγεύων· βλ. καὶ شكر **ὀικέρ**.

شكاركاه Π. **ὀικιαρ-γκιάχ**، ὄν. τόπος κυνηγίου, θήρας.

شكارى Π. **σικιαρ-ί** ἐπθ. ὁ τοῦ κυνηγίου, κυνηγετικός: — كبـ كύων [**κὲλπ**] κυνηγετικός.

شكاف Τ. **σικιαὲ** [προστ. τοῦ شكاتن **σικιαὲτέν,** σχίζειν]ὄν. ῥῆγμα, σχίσμα: ديوار — ῥῆγματοίχου· ‖ جامه — σχίσμα ἐνδύματος· §ἐπθ.[ἐνσυνθέσει]ὁ σχίζων:—صدف **σαὲὲ-σικιαέ,** ὁ σχίζων τὰς τάξεις[στρατοῦ]· ‖— زره **ζίρχ-σικιαέ,** ὁ σχίζων τὸν σιδηροῦν θώρακα· ‖— مو **μοῦ-σικιαέ,** ὁ σχίζων τὴν τρίχα, ἤτοι ἐπιτηδειότατος, λεπτότατος· ‖— آفاق **αὲὰκ-σικιαέ,** ὁ διασχίζων τοὺς ὁρίζοντας· ‖ — فضا **ὲεζὰ-σικιαέ,** ὁ διασχίζων τὸ ἄπειρον διάστημα τοῦ οὐρανοῦ.

شكال Π. **σικιάλ,** ὄν. πέδη, πέδικλον ἵππου· ‖ βλ. پابند.

شكايت Α.**σικιαγέτ,**[βλ. شكوا]ῥ. ἀφ.θ. παράπονον·§[νομ.] ἔγκλησις [دن]: ر — آمدن παράπονον κατά τινος· ‖— طالعدن παράπονον κατὰ τῆς τύχης· ‖ — حالدن παράπονον κατὰ τῆς καταστάσεως· ‖— اجابدن παράπονον κατὰ τῶν φίλων. ‖Ρμ.παραπονοῦμαι [δοτ. دن]: ايدمم — كيمدن كيمه κατά τίνος πρὸς τίνα νὰ παραπονεθῶ; § πλθ. شكايات **σικιαγιάτ.**

شكايتجى Τ. **σικιαγετ-δζί,** ὄν. ὁ παραπονούμενος, ἐγκαλῶν· βλ.شكوا جى.

شكايتنامه Π. **σικιαγετ-ναμέ,**ὄν. ἔγκλησις γραπτή, καταμήνυσις[νομ.].

شكر Π. **σεκὲρ** [ἐν τῇ ποιήσει καὶ **σεκκὲρ**] ὄν. σάκχαρ, ζάχαρις: قامشى — **σεκὲρ καμισί,** σακχαροκάλαμος· ‖ ى — نبات ζάχαρις κρυσταλλωτή **[νεπάτ],**κάντιον· ‖— كل ب **γκιὸλ πὲ σεκέρ,** ροδοζάχαρις· ‖ ايشى — **σεκὲρ ἰσί,**σακχαρωτά·‖كله‌سى—**σεκὲρ κελλεσί,**κεφαλὴ ζαχάρεως·‖على—**σεκὲρ ἰλλετί,**μελιτουρία[παθ.] βλ.بول.‖ رنك — **σεκερ-ρένγκ,** χρώματος ζαχάρεως, λευκόφαιος·μτφ. οὐχὶ φιλικός, ψυχρὸς [ἐπὶ σχέσεων χαλασμένων]· λέγεται καὶ آب —**σεκὲρ-ὰπ** [ζάχαρις ὕδωρ]:آبدر — پنبرى αἱ σχέσεις των [**πεϊνλερὶ**] εἶναι χαλασμέναι, εὑρίσκονται εἰς διάστασιν· ‖كسدرمك — καθαρίζω ζάχαριν· μτφ. παίρνω ἕνα γλυκὺν ὕπνον·‖ βλ. سكر.

شكر Π.**σικέρ,** ὄν. θήραμα, ἄγρα· βλ. شكار καὶ جان شكر.

شكر Α. **σὸκρ ἢσὸσκιδὸρ,**ῥ.ἀφ.εὐχαριστία,εὐγνωμοσύνη, δόξα [δοτ.]: — **ἀλλαχὰ σὸκιδὸρ,**ἢ اولسون — **σὸκιδρλὲρ ὁλσούν,** ἢ ἁπλῶς شكر **σὸκιδὸρ,** δόξα τῷ Θεῷ! [ἐπφ.]· ‖ Ρμ.εὐχαριστῶ, εὐγνωμονῶ, δοξάζω [δοτ.].

شكران Α.**σὸκρὰν** [ῥζ. شكر] ὄν. εὐγνωμοσύνη, εὐχαριστία [ἀντίθ.كفران **κιδὸρὰν,** ἀγνωμοσύνη]: — عرض **ἄρζι σὸκρὰν,** ὑποβάλλω εὐγνωμοσύνην· ‖ اعلان — ἐκδήλωσις **[ἰλὰν]**εὐγνωμοσύνης· ‖— باعث τὸ αἴτιον[**πα'ῖς**] τῆς εὐγνωμοσύνης· ‖ نعمت — εὐγνωμοσύνη ἐπὶ εὐεργεσίᾳ **[νι'ἰμέτ].**

شكرانه Π· **σὸκρανέ,** ὄν. ἔνδειξις, σημεῖον εὐγνωμοσύνης.

شكرانيت **σὸκρανιγέτ,** ὄν. θ. ὀρθότερον شكران βλ.

شكربار Π. **σεκὲρ-πάρ,** ἐπθ. ὁ βρέχων ζάχαριν, γλυκύτατος, εὐάρεστος.

شكرجى Τ. **σεκερ-δζί,** ὄν. ὁ ζαχαροπλάστης, ἢ ὁ πωλητὴς ζαχαρωτῶν· ὁ πωλητὴς ζαχάρεως·‖ دكانى—ζαχαροπωλεῖον, ζαχαροπλαστεῖον.

شكرجيلك Τ. **σεκερδζι-λίκ,** ὄν. ζαχαροπωλική, ζαχαροπλαστική.

شكرخند Π. **σεκὲρ-χάντ,**ὄν.μειδίαμα γλυκὺ [ἐρωμένης].

شكرريز Π. **σεκὲρ-ρίζ,**ἐπθ. ὁ διαχέων ζάχαριν, μελισταγὴς [λόγος].

شكرسز Τ. **σεκερ-σίζ,** ἐπθ.ὁ ἄνευ σακχάρεως· ἀντίθ. شكرلى.

شكرقند Π. **σεκὲρ-κάντ,** ὄν. ζάχαρις κρυσταλλωτή, κ. κάντιον.

شكركذار Π. **σὸκιδὸρ-γκιδζάρ,** ἐπθ. ὁ εὐγνωμονῶν, ὁ ὑποβάλλων εὐχαριστίας, εὐγνωμοσύνην.

شكركذارى Π. **σὸκιδὸρ-γκιδζαρί,** ὄν. ἔκφρασις εὐγνωμοσύνης, εὐχαριστιῶν.

شكركفتار Π. **σεκὲρ-γκιδὸτάρ,**ἐπθ. οὗ ὁ λόγος γλυκύς, μελίρρυτος, ἡδυεπής.

شكرلب Π. **σεκὲρ-λέπ,** ἐπθ. οὗ τὸ χεῖλος γλυκὺ ὡς ἡ ζάχαρις.

شكرلمك Τ. **σεκερ-λεμέκ,** ρμ.μτδ. σακχαρόω,βάλλω εἰς τὴν ζάχαριν, καθιστῶ τι σακχαρωτὸν [αἰτ.].

شكرله Τ. **σεκερλεμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. σακχαρωτόν, ζαχαρωτόν.

شكرلمك Τ. **σεκερ-λεμέκ,** ρμ.οὐδ. σακχαροῦμαι,γίνομαι σακχαρωτός.

شكرلى Τ. **σεκερ-λί,** ἐπθ. ὁ περιέχων ζάχαριν,ὁ ἐψημένος μετὰ σακχάρεως· σακχαρωτός: قهوه — ἀφέψημα καφὲ παρεσκευασμένον μετὰ ζαχάρεως.

شكره Τ. **σεκρὲ** [ἐκ τοῦ π. شكار] πτηνὸν χρησιμεῦον εἰς ἄγραν· ἱέραξ,κίρκος.

شكست Π. **σικέστ** [ἀορ. τοῦ شكستن **σικεστέν,**συντρίβειν] ῥ.ἀφ. σύντριψις, θραῦσις, καταστροφή: ريزه — σύντριψις φιάλης **[πιαλέ]**· ‖ خاطر — σύντριψις τῆς καρδίας,δυσαρέσκεια. ‖Ρμ.θραύω,συντρίβω [αἰτ.]:ايتمك — قيرى θραύω τὴν θύραν·‖اولمق — συντρίβομαι, θραύομαι: اولدى — بورادن تلغراف تللرى **[πόρα-τὰν]**ἐθραύσθησαν τὰ σύρματα τοῦ τηλεγράφου **[τελεγρὰὲ τελλερί].**

شكستكى Π. **σικεστε-γκὶ** [βλ. شكسته]ἀφ.τὸ εἶναι τεθραυσμένον : خاطر ء — δυσαρέσκεια.

شكسته Π. **σικεστὲ** [μτχ τοῦ شكستن **σικεστέν,** συντρίβειν] τεθραυσμένος, συντετριμμένος, κατεστραμμένος, τεθλιμμένος, δυσηρεστημένος: — ساغر **σαγάρι σικεστέ,** ποτήριον συντετριμμένον·‖خاطر καρδία συντετριμμένη,δυσηρεστημένη·‖حال — **σικεστὲ-χάλ,** δυστυχής,ἄθλιος·‖بال — **σικεστὲ-πάλ,**οὗ ἡ πτέρυξ τεθραυσμένη, τεθλιμμένος, τετραυματισμένος τὴν καρδίαν·‖بسته — **σικεστὲ-πεστέ,** τεθραυσμένα κἀι σῶα· καλὰ καὶ κακὰ ὁμοῦ· στραβὰ κουτσά : مقاله بسته — διατριβὴ μετριώτατα συντεταγμένη·§ ὄν. εἶδος γραφῆς περσικῆς.

شكفته Π. **σὸκιδὸτὲ** [μτχ. τοῦ شكفتن **σὸκιδὸτέν,** ἀνθεῖν] ἠνθηκώς, ἠνεῳγμένος, ἠνεῳγμένος ὡς ἄνθος : گل ῥόδον ἠνθηκός·‖— **νὲὸ-σὸκιδὸτέ,** νεωστὶ ἠνθηκώς.

شكل Α. **σὲκὶλ** ἢ **σεκίλ,** ὄν. σχῆμα, μορφή, τύπος, φάσις : قومق ه — بر δίδω ἕν σχῆμα, μίαν μορφήν·‖ كيرمك ه — بر ἢ المق — **σεκὶλινὶ ἀλμάκ,** λαμβάνω σχῆμα, μορφήν, φάσιν·§[γεωμ.]:مستطيل — σχῆμα παραλληλόγραμμον **[μσστετίλ]**·‖كثير الاضلاع — **σέκὶλι κεσίρουλ-ὰτλά',** σχῆμα πολύγωνον·‖ منتظم — **σέκὶλι μουνταζάμ,** σχῆμα κανονικόν· §[ἀνατ.]:قلب — منكس **σέκὶλι κάλπι μὸν'ακίς,** ὑπτιόκαρδος,ὁ ἔχων σχῆμα καρδίας ἀνεστραμμένης· §[λογ.] σχῆμα συλλογισμοῦ·§πλθ. اشكال **ἐσκιάλ,** βλ.

شكلاً Α. **σέκὶλ-εν,** ἐπρ. κατὰ τὸ σχῆμα,κατὰ τὴν μορφήν.

شكلى Α. **σεκὶλ-ί,** θ. شكيله **σεκλιγέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὸ σχῆμα, εἰς τὴν μορφήν, εἰς τὸν τύπον.

شكم Π. **σικέμ,**ὄν. κοιλία, γαστήρ:مادر — κοιλία μητρός· ‖ پرور — **σικὲμ-περβέρ,** ἢ پنده — **σικὲμ-πενὲέ,** ἢ پرست — **σικὲμ περέστ,** κοιλ ὁδουλος, Λούκουλος.

شكمبه Π. **σικεμπέ,** ὄν.κοιλία· βλ. اشكمبه.

شكمبينى Π. **σικεμ-πινί,** ὄν. ἐξέτασις τῆς κοιλίας [ἰατρ.].

شكمپرورانه Π. **σικεμ-περβερανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων κοιλιοδούλῳ, Λουκούλειος.

شكن Π. **σικὲν** [προστ. τοῦ شكستن **σικεστέν,** συντρίβειν] ὁ συντρίβων, ἀθετῶν : — دل **τιλ-σικέν,** ὁ συντρίβων τὴν καρδίαν, δυσαρεστῶν·‖— صف **σαὲὲ-σικέν,** ὁ τὰς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ συντρίβων,ἥρως·‖—عهدشكن **ἀχτ-σικέν,** ὁ συντρίβων, ἀθετῶν τὰς συνθήκας, παραβάσπονδῶν·‖—قانون **κανοὶν-σικέν,**ὁ τὸν νόμον ἀθετῶν, παρανομῶν· § ὄν. βόστρυχος,ἕλιξ.

شكنانه Π. **σικεν-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων ἀνήκων τῷ συντρίβοντι, τῷ ἀθετοῦντι· [σχηματίζει σύνθετα ἐπίθετα ὡς τὰ τῆς ἑλληνικῆς διὰ τῆς παρά, ἢ τῆς ἀντί]: —قانون **κανοῦν-σικενανέ,** παράνομος,ἀντικανονικός· ‖—اصول **οὐσοὶλ-σικενανέ,**παράτυπος·‖—دين **τίν-σικενανέ,** ἀντιθρησκευτικός.

شكنج Π. **σικένδζ,** ὄν. βόστρυχος, ἕλιξ.

شكنجه Π. **σικενδζέ,** ὄν. βλ. اشكنجه.

شكوا Α. ἢ شكوى **σεκδά,** ὄν. θ. παράπονον: — بث **πέσσι σεκδά,** ποιῶ παράπονον·‖Ρμ. παραπονοῦμαι [δοτ. دن] : كيمدن كيمه — ايدمم بن دخى شاشدم κατὰ τίνος πρὸς τίνα νὰ παραπονεθῶ καὶ ἐγὼ ὑπόρησα· βλ. شكايت.

شكواجى Τ. ὄν. **σεκδα-δζί,** ὁ παραπονούμενος· βλ. شكايتجى.

شکور Α. **σεκιούρ,** ἐπθ. ὁ συνειθίζων νὰ εὐγνωμονῇ, νὰ δοξάζῃ [τὸν Θεόν]: — عبد δοῦλος **[ἄπτ]** λίαν εὐγνώμων.

شکوفه Π. **σκιουφέ,** ὄν. ἄνθος: — كون **σκιουφέϊ γκιὸνά-γκιὸν,** ἄνθη ποικίλα· || — لطافتی **σκιουφέϊ λεταφέτ-νὸμά,** ἄνθος τερπνόν.

شکوك Α. **σκιούκ,** πλθ. τοῦ شك βλ.

شکوه Α. **σεκέ,** ὄν. θ. παράπονον· βλ. شکوا.

شکوه Π. **σκιούχ,** ὄν. μεγαλεῖον, μεγαλοπρέπεια, δόξα: — شان و κλέος καὶ μεγαλεῖον· § δέος, φόβος, τρόμος.

شکوی Α. **σεκβά,** βλ. شکوا.

شکیب Π. **σικίπ,** κ. **σεκίπ,** ὄν. ὑπομονή, ἀνοχή: — ترك τὸ ἀφίνειν τὴν ὑπομονήν· || — نا **νὰ σικίπ,** ἀνυπόμονος.

شکیبا Π. **σικιπά,** ἐπθ. ἀνεκτικός.

شکیبنده Π. **σικιπενφέ,** ἐπθ. ταυτὸ شکیبا.

شکیمه Α. **σεκιμέ,** ὄν. θ. τὸ μὴ ἀνέχεσθαι τὴν βίαν, τὸν δεσποτισμόν, τὴν προσβολήν, τὴν ἀδικίαν, ἀλλ' ἀποκρούειν καὶ ἀντεπεξέρχεσθαι· § κημός, χαλινός· § αὐστηρότης: — شدید ال **σεπίτὸ-ὸ-σεκιμέ,** αὐστηρὸς τὰ ἤθη, ἐγκρατής, ἀξιοπρεπής, ὁ μὴ ὑποκύπτων καὶ μὴ ταπεινούμενος ἀπέναντί τινος· || حکومت —ال **καβίγιὸ-ὸ-σεκιμέτι** κυβέρνησις κραταιά.

شلا Α. **σελά,** ἐπθ. [ἰατρ.]: — يد **χεὶρ[γάπ]** χωλή [τ. چولاق].

شلالات Α. **σελαλάτ,** πλθ. τοῦ شلال, βλ.

شلاله Α. **σελαλέ,** ὄν. θ. καταρράκτης· § πλθ. شلالات : نیل — οἱ καταρράκται τοῦ Νείλου **[νίλ].**

شلتاق Τ. ἢ شلطاق **σιλτάκ,** ἐπθ. φιλόνεικος, μικρολόγος.

شلته Τ. **σιλτέ,** ὄν. τύλη, ραπτόν, ἤτοι ἐπίστρωμα ἐκ βάμβακος τιθέμενον ἐπὶ τοῦ στρώματος ἢ ἐπὶ τοῦ μιντερίου, κ. σιλτές: — یتاق ἐπίστρωμα κλίνης· || آتمق — τινάζω τὸ ἐπίστρωμα, ἤτοι ξαίνων καθιστῶ αὐτὸ ἁπαλόν.

شلجم Α. **σελὸζέμ,** ὄν. γογγύλη· βλ. شلغم.

شلجمی Α. **σελὸζεμί,** θ. شلجمیه **σελὸζεμιγέ,** ἐπθ. γογγυλιοειδῆ [φτ.].

شلغم Π. **σαλγάμ,** ὄν. γογγύλη: خواجه — **σαλγὰμ χὸὸζα,** ἄνθρωπος οὗ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς μέγα, καὶ ὁ ἴδιος μικρός· || βλ. شلجم.

شلل Α. **σελέλ,** ὄν. κηλίς, σπίλος τοῦ δέρματος [ἰατρ.]: رحم — κηλὶς μήτρας· § πλθ. شلات : كبد — **σελελάτι κεπτιγέ,** κηλίδες τοῦ ἥπατος.

شللات Α. **σελελάτ,** βλ. προηγ.

شلاق Τ. **σαλλάκ,** ἐπθ. γυμνός, ἀναιδής· λέγεται καὶ شلاق شلاق **σαλλὰκ-μαλλάκ.**

شلنك Τ. **σελλενκ** [ἐκ τοῦ π. شلنك] ἐπθ. ζωηρός, ἄσεμνος, κακῶν ἠθῶν [ἀνὴρ ἢ γυνή].

شلنك Π. **σελένκ,** ὄν. κυβίστησις γελωτοποιοῦ.

شلوار Π. **σελβάρ,** κ. شالوار **σαλβάρ,** ὄν. ἀναξυρίς, ἤτοι εἶδος περισκελίδος πλατείας, ἣν φοροῦσιν ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ἐν Ἀνατολῇ· βλ. سراویل.

شلوارلی Τ. ἢ شالوارلی **σαλβαρ-λῆ,** ἐπθ. ὁ φορῶν ἀναξυρίδα· βλ. προηγ.

شم Α. **σέμ,** ρ.ἀφ. τὸ ὀσφραίνεσθαι, ὄσφρησις: ی — كك τὸ ὀσφραίνεσθαι ρόδον. || ریحان — τὸ ὀσφραίνεσθαι βασιλικὸν **[ρεϊχάν].** Ρμ. ايتمك — ὀσφραίνομαι [αἰτ.].

شماتت Α. **σεματέτ,** ὄν. θ. χαιρεκακία: — اعدا χαιρεκακία ἐχθρῶν **[ἀπά].**

شماته Τ. **σαματᾶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. θόρυβος, ταραχή, φωναί, κραυγαί: — ی دنیانی طوتدی αἱ φωναί του κατέλαβον τὸν κόσμον· || تلی — **σαματὰ τελί,** λεπτὰ ἐλάσματα ὀρειχάλκου ἀναρτώμενα πρὸς στολισμὸν καὶ ἄτινα κινούμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου παράγουσι θόρυβον· χρυσήλατον, τρᾶ.

شماته‌جی Τ. **σαματα-ὸζῆ,** ὄν. ὁ ἀγαπῶν νὰ ποιῇ θόρυβον, ταραχήν, νὰ κραυγάζῃ, θορυβοποιός, φίλερις.

شمار Τ. **σαμάρ,** ὄν. κόλαφος, ράπισμα: — آتمق ἢ اورمق — κολαφίζω, ραπίζω [δοτ.]· || يمك — κολαφίζομαι, ραπίζομαι.

شمار Π. **σμὰρ** [προστ. τοῦ شمردن **σμὸρτὲν**=μετρᾶν, ἐν συνθέσει] ὁ μετρῶν: خطوه — **χατβέ-σμάρ,** ὁ μετρῶν τὰ βήματα, ὁ βαίνων μετ' ἐπιφυλάξεως· || — انجم **ἐνδζὸμ-σμάρ,** ὁ μετρῶν τοὺς ἀστέρας· § μέτρησις, ὑπολόγισις: — اعداد μέτρησις τῶν ἀριθμῶν [ἀπά], ἀρίθμησις. || Ρμ. μετρῶ, ἀριθμῶ [αἰτ.]: كذران اولان — ايدر سنين عمرکی μετρᾶ τὰ παρελθόντα **[γκιὸζερὰν ὸλὰν]** ἔτη τοῦ βίου σου **[σινίνι ὸμρὸνὸ]**· § ἀριθμός: — بی **πὶ σμάρ,** ἀναρίθμητος.

شمار تمق Τ. **σμαρ-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τινα αὐθάδη καὶ θρασὺν κολακεύων, ἢ δεικνύων μεγάλην ἀνεκτικότητα· θρασύνω [αἰτ.]: — چوجق καθιστῶ τὸν παῖδα αὐθάδη διὰ τῶν πολλῶν θωπειῶν.

شمارمق Τ. **σμαρ-μάκ,** ρμ. οὐδ. θρασύνομαι, καθίσταμαι αὐθάδης καὶ θρασὺς ἕνεκα θωπειῶν, ἢ μεγάλης ἀνοχῆς: چوجق —ὁ παῖς θρασύνεται ἐκ τῶν πολλῶν θωπειῶν.

شمارنده Π. **σμαρενφὲ** [μτχ. τοῦ شماردن **σμαριτὲν**=μετρᾶν] ὁ μετρῶν: — اموات ὁ μετρῶν τὰς ἡμέρας **[ἐγιάμ].**

شماریق Τ. **σμαρίκ,** ἐπθ. αὐθάδης, θρασὺς ἐκ τῶν πολλῶν θωπειῶν, ἢ ἐκ τῆς μεγάλης ἀνοχῆς, κ. χαδεμένος: چوجق — παῖς αὐθάδης.

شماس Α. **σεμμάς,** ὄν. διάκονος τῆς Ἐκκλησίας· § πλθ. شمامسه **σεμαμισέ.**

شماطه **σαματά,** ἀντὶ شماته βλ.

شمال Α. **σιμάλ,** ὄν. τὸ ἀριστερὸν μέρος: || — يمين τὸ δεξιὸν **[γεμὶν]** καὶ τὸ ἀριστερόν· § βορρᾶς, ἄρκτος: — و جنوب ὁ βορρᾶς καὶ ἡ μεσημβρία **[ὸζενούπ]**· || شرق — **σιμάλι σαρκῆ,** βορειοανατολικός· || — غربی **σιμάλι γαρπί,** βορειοδυτικός· βλ. شمائل.

شمالاً Α. **σιμάλ-εν,** ἐπρ. βορείως, πρὸς βορρᾶν.

شمالی Α. **σιμαλί,** ἐπθ. βόρειος, ἀρκτικός: — قطبی **φέὸζρι σιμαλί,** βόρειον σέλας· § θ. شمالیه : دول — **σπέλι σιμαλιγέ,** τὰ βόρεια κράτη.

شمامه Α. **σεμμαμέ,** βλ. شامامه.

شماندره Ελ. **σαμάντρα,** βλ. ἐπόμ.

شماندوره Ελ. **σαμαντούρα,** ὄν. σημαντήρ, κ. σαμαντοῦρα, ἤτοι βυτίον σιδηροῦν ἐπιπλέον τῆς θαλάσσης, κάτωθι τοῦ ὁποίου δι' ἁλύσεως εἶναι προσηρτημένη ἄγκυρα, καὶ χρησιμεῦον ὅπως προσδένωσι τὸν κάλω τὰ προσορμιζόμενα πλοῖα· § σύρμα ἐπιπλέον λυχνίας, εἰς ὃ ἀναρτᾶται ἡ θρυαλλίς.

شمائل Α. **σεμαὶλ** [πλθ. τοῦ شمال ἀχρήστου ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ] ὄν. θ. ἤθη, προσόντα, χαρακτῆρες, χαρακτηριστικά: — كريم εὐγενῆ ἤθη· || — حسنه χρηστὰ **[χασενὲ]** ἤθη.

شمائم Α. **σεμαῖμ,** πλθ. τοῦ شميمه βλ.

شمدن Τ. **σιμτὲν** [ἀντὶ شمديدن **σιμτι-τὲν**] ἐπρ. ἀπὸ τοῦδε: صكره — **σιμτὲν-σόνρα,** ἢ كيرو — **σιμτὲν-γκερί,** ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς.

شمدی Τ. **σίμτι** [κατὰ τὸ اهچه, ἐκ τοῦ شو امدی] ἐπρ. τώρα: كلور — τώρα ἔρχεται· || دكين ἢ قدر — يه **σιμτιγὲ κατὰρ** ἢ **σιμτιγὲ τεγίν,** μέχρι τοῦδε· || دن — **σιμτι-τὲν** [ἢ شمدن βλ.] ἀπὸ τοῦδε· || لرده — **σιμτιλερτέ,** κατ' αὐτάς· || — هان **χέμαν σίμτι,** πάραυτα.

شمدیجك Τ. **σιμτι-ὸζίκ,** ἐπρ. αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμήν, νυνί.

شمدیکی Τ. **σιμτι-κί,** ἐπθ. ὁ παρών, ὁ ἐνεστώς, τωρινός: زمان — ὁ παρὼν καιρός· || آدملر — οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ταύτης, οἱ τωρινοί.

شمدیلك Τ. **σιμτι-λίκ,** ἐπρ. ἐπὶ τοῦ παρόντος.

شمراخ Α. **σιμράχ,** ὄν. βότρυς σταφυλῆς ἢ ἄλλου καρποῦ· § πλθ. شماريخ **σεμαρίχ.**

شمس Α. **σέμς,** ὄν. ἥλιος: — منير ἥλιος φωτίζων, φωτεινὸς **[μονίρ]**· || — كل **κέὸ-σέμς,** ὡς ὁ ἥλιος: عيان اولق كل — εἶναι ἐναργὲς **[ἀγιὰν]** ὡς ὁ ἥλιος· || — سير **σέμσι-σιπέρ,** ὁ γύρος τοῦ πίλου· || — بيوت **πὸγιοῦτς σέμς,** τὰ σημεῖα τοῦ ζωδιακοῦ· § πλθ· شموس **σσμούς.**

شمسه Α. **σεμσέ,** ὄν. θ. κέντημα ἢ εἰκὼν ἐν σχήματι ἡλίου· ἥλιος παρασήμου,

ἤτοι παράσημον μικρὸν συνοδεῦον τὸ παράσημον Μεδζιδιὲ καὶ'Οσμανιὲ τοῦ α' καὶ β' βαθμοῦ.

شمسی A. **ἀεμσὶ** [ἐκ τοῦ شمس] ἐπθ. ἡλιακός· § θ. شمسیه : — سنهٔ ἔτος ἡλιακόν·‖ — حروف **χουρούφι ἀεμσιγέ,** γράμματα ἡλιακά, πρὸ τῶν ὁποίων τὸ ل τοῦ ἀραβικοῦ ἄρθρου ال δὲν προφέρεται ὡς λ, ἀλλ'ἀφομοιοῦται, ἤτοι προφέρεται ὡς τὸ ἡλιακόν· εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἑξῆς δεκατέσσαρα: ث ت د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن· τὰ λοιπὰ καλοῦνται حروف قمريه **χουρούφι καμεριγέ,** γράμματα σεληνιακά· π. χ. النار **ἐν-νὰρ** τὸ πῦρ, ἀντὶ **ἐλ-νάρ.**

شمسیه A. **ἀεμσιγὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. θ. ἀλεξήλιον, ἀλεξιβρόχιον· § φυτά, ὧν τὸ ἄνθος ὁμοιάζει ἀλεξηλίῳ.

شمسیه‌جی T.**ἀεμσιγε-ὄζί,**ὄν.ὁ κατασκευατὴς ἢ πωλητὴς ἀλεξηλίων.

شمشاد Π. **σιμσάτ,**ὄν. πύξος [βλ. τ. شمشیر]· § ἀνάστημα ὡραῖον, ραδινὸν [παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς].

شمشك T. **σιμσέκ,** ὄν. ἀστραπή: — چاقق ἀστράπτω·§ آغاجی — εἶδος σπάρτου, οὗ τὸ ἄνθος μέγα.

شمشیر Π. **ἀεμσὶρ** ἢ **σιμσίρ,** ὄν. ξίφος,ρομφαία: — تیز — ξίφος ὀξὺ [**τίζ**]·‖ — زبان ξίφος γλώσσης [**ζεπάν**], ἤτοι γλῶσσα αὐστηρά, ἐπιτιμητική.

شمشیر T. **σιμσίρ,** ὄν. πύξος· βλ. چشیر .

شمع A. **σέ'μ',** ὄν. κηρίον: — پفکرده **σέμ'ι πσῷ-κερτέ,** κηρίον ἐσβεσμένον· ‖ — العسل **σέμ'σ-λ-ασέλ,** κηρὸς μελίσσειος, καθαρός, ἀγιοκέρι [τ. بال موی]· § πλθ. شموع **σμοῦ.**

شمعدان Π. **σεμ'τάν,** κ. **σαντάν,** ὄν. κηροπήγιον.

شمعدانجی T. **σανταν-ὄζῆ,** ὄν. ὑπηρέτης μεγάρου φροντίζων διὰ τὰ κηρία καὶ τὰ κηροπήγια,ὁ ἐπὶ τῶν κηροπηγίων: باشی — ἀρχηγὸς τῶν τοιούτων ὑπηρετῶν ἐν τοῖς Σουλτανικοῖς ἀνακτόροις· βλ. ἐπόμ.

شمعدانی Π. **σεμ'τανί,** ὄν. ταὐτὸ شمعدانجی : حضرت شهریاری — سر **σὲρ-σεμ'-τανίῖ χαζρέτι σεχριγιαρί,** ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπὶ τῶν κηροπηγίων ὑπαλλήλων τῶν Σουλτανικῶν ἀνακτόρων.

شمعه A. **σεμ'ά,** κ. **σαμά,** ὄν. θρυαλλὶς ἠλειμμένη κηρῷ, κηρίον.

شمعه‌لی T. ἢ شمعه‌لو **σαμα-λῆ,** ἐπθ. κήρινος: کبریت — φωσφόρον κήρινον.

شمندوفر Γλ.**σεμὲν-τὸ-φὲρ**[chemin de fer] ὄν. σιδηρόδρομος· βλ. یول تیمور.

شمنی **σούμνου** κ. **σούμλα,** ὄν. κ. Σοῦμλα [πόλις τῆς Βουλγαρίας].

شموس A. **σθμοὺς** [πλθ. τοῦ شمس **σὲμς**] ὄν. ἥλιοι: — فضا ده کی οἱ ἐν τῷ ἀπείρῳ διαστήματι τοῦ οὐρανοῦ [**φεζα-τακὶ**] ἥλιοι.

شموع A.**σθμού'** [πλθ.τοῦ شمع] ὄν. κηρία: موقده — **σθμούϊ μουκατέ,** κηρία ἀνημμένα·‖ — پفکرده **σθμούϊ πσῷ-κερτέ,** κηρία ἐσβεσμένα.

شمول A. **σθμούλ,**ρ.ἀφ.τὸ περιλαμβάνειν, περιέχειν, ἀφορᾶν,ἐπεκτείνεσθαι[ἐπὶ ἠθικῶν] [δοτ.]: اکا — ی یوقدر سوزك [ἢ **σουζὶκ μπογαδὲκ**] ὁ κανὼν οὗτος [ἢ ὁ λόγος οὗτος] δὲν περιλαμβάνει ἢ δὲν ἀφορᾷ ἐκεῖνο, δὲν ἐπεκτείνεται εἰς ἐκεῖνο **[σθμουλὶ γχόκτουρ]**·‖ — عالم **ἀλὲμ-σθμούλ,** ὁ περιλαμβάνων τὸν κόσμον,παγκόσμιος· ‖ — اصول محاسن **σθοῦλ μεχασὶν-σθμούλ,** σύστημα περιέχον καλά, καλόν.

شمولندیرمك T. **σθμουλ-λεντιρμέκ,**ρμ. μτδ. ἐπεκτείνω, εὐρύνω, καθιστῶ περιεκτικὸν [δοτ. αἰτ.]

شمولی T. **σθμουλ-λῆ,** ἐπθ. περιεκτικός, ὁ περιέχων πολλά.

شمه A. **σεμμέ,** ὄν. θ. ὀσμή· συνέκδ. ἐλαχίστη δόσις,μόριον: حقیقت ء —ἐλαχίστη δόσις ἢ μόριον ἀληθείας [**χακικάτ**]·‖ حیث ء — ἐλαχίστη δόσις φιλοτιμίας **[χαμιγέτ].**

شمی A. **σεμμί,** θ. شمیه **σεμμιγὲ** [ρζ. شمّ] ἐπθ. ὀσφρητικός.

شمیم A. **σεμίμ,** ὄν. εὐωδία : زلف — εὐωδία βοστρύχου [**ζὸλφ**]·‖ — صبا عنبر — εὐωδία ζεφύρου [**σαπά**]·‖ — **ἀνπέρ-σεμίμ,** ὁ ἔχων εὐωδίαν ἀμβάρεως.

شمیمه A. **σεμιμέ,** ὄν. θ. ταὐτὸ شمیم·§ πλθ. شمائم **σεμαΐμ.**

شن T. **σέν,** ἐπθ. φωτεινός, καλλιεργημένος, κατῳκημένος, ἀκμάζων,εὐτυχής, φαιδρός,εὔθυμος: — بر آدمدر — ك εἶναι ἄνθρωπος

λίαν εὔθυμος·‖ — اولسون خانه‌سی ἡ οἰκία του εὐχὴς ἔστω·‖βλ. شنلیرمك، شنلمك، شنلك .

شنا Π. **σινά,** ἀντὶ شاه βλ.

شنار Π. **σενάρ,** ὄν. αἶσχος, ὄνειδος.

شنار Π. **σινάρ,** ὄν.κολυμβητής·βλ. شناور .

شناس Π. **σινὰς** [προστ. τοῦ شناختن **σιναχτέν,** γινώσκειν· ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ εἰδήμων, ὁ γινώσκων: — تاریخ **ταρίχ-σινάς,**ὁ εἰδήμων τῆς ἱστορίας, ἱστορικός·‖ — خاطر **χατὶρ-σινάς,** φιλοφρονητικός, περιποιητικός· ‖ — وظیفه **βαζιφὲ-σινάς,** ὁ γνώστης τοῦ καθήκοντος, ὁ ἀκριβὴς εἰς τὸ καθῆκόν του·‖ — قیمت **κπϊμὲτ-σινάς,** ὁ εἰδὼς τὴν ἀξίαν, ὁ ἐκτιμῶν·‖ — حق **χὰκκ-σινάς,** εἰδήμων τοῦ δικαίου, δίκαιος, εὐθύς·‖ — قانون **κανοὺν-σινάς,** νομομαθής·‖ — مهام **μεχὰμμ-σινάς,** ὁ εἰδὼς τὰς σπουδαίας ὑποθέσεις, ἐμβριθής· § πλθ. شناسان : معنی — قرآن **μανὰ-σινασάνι κουρ'άν,** οἱ εἰδήμονες τῶν ἐννοιῶν τοῦ Κορανίου.

شناعت A. **σενάατ,** ὄν. θ. ἀσχημία, ἀχρειότης, αἰσχρότης, κακὴ καὶ αἰσχρὰ πρᾶξις, αἰσχρουργία : قالدی — ارتکاب ایتدیکی δὲν ὑπελείφθη αἰσχρουργία τὴν ὁποίαν νὰ μὴ διέπραξε **[ιρτικιὰπ ἔτμετιγι].**

شناور Π. **σιναβέρ,** ὄν. κολυμβητής : ماهر — κολυμβητὴς ἱκανός, δεινός.

شناه Π. **σινάχ,** ὄν.κολύμβημα, νῆξις·‖Ρμ. ایتمك — κολυμβῶ· ‖ βλ. شنا .

شنائت A. **σεναέτ,** ὄν. θ. ἀπέχθεια, ἀποστροφή, σφοδρὸν μῖσος.

شنایع A.**σενα'ῖ** [πλθ. τοῦ شنیعه] ὄν. θ. αἰσχρουργίαι:— ارتکاب διάπραξις [**ιρτικιὰπ**]αἰσχρουργιῶν.

شنبه Π. **σενπίχ,** ὄν. σάββατον· § ἡμέρα.

شنتره A. **σθντσρέ,** ὄν. θ. δάκτυλος·§πλθ. شناتر **σενατίρ.**

شنجار A. **σενδζάρ,** ὄν. βούγλωσσον [φυτ].

شندره T. **σεντερέ,** ὄν. εἶδος ἐρυθρίνου [ἰχθύς].

شنلك T. **σεν-λίκ,** ὄν. κατάστασις τόπου κατῳκημένου, καλλιεργημένου,θάλλοντος· ἀκμή·§ πανήγυρις, ἑορτὴ δημοσία, φωταψία·§εὐθυμία, χαρά, φαιδρότης.

شنلکلی T. **σενλικ-λί,** ἐπθ. κατῳκημένος, καλλιεργημένος,θάλλων, ὁ ἐν καλῇ καταστάσει, εὐάρεστος.

شنلکسز T.**σενλικ-σίζ,**ἐπθ. ἀκατοίκητος, ἀκαλλιέργητος, ἔρημος [τόπος].

شنلندیرمك **σεν-λεντιρμέκ,** ρμ. μτδ.καλλιεργῶ, κατοικίζω τόπον, κάμνω νὰ θάλλῃ, ν' ἀκμάζῃ·§καθιστῶ φαιδρόν,εὔθυμον [αἰτ.]

شنلمك T. **σεν-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. κατοικοῦμαι, καλλιεργοῦμαι, θάλλω, ἀκμάζω· § καθίσταμαι φαιδρός, ζωηρός.

شنو Π. **σινὲβ** [προστ. τοῦ شنفتن **σθνβφτέν,** ἀκούειν, ἐν συνθέσει] ὁ ἀκούων : دور — **τοὺρ-σινέβ,** τηλέφωνον.

شنیده Π. **σινιτὲ** [μτχ. τοῦ شنیدن **σινιτέν,** ἀκούειν] ἀκουσθείς : —نا **νὰ-σινιτέ,** ὁ μὴ ἀκουσθείς·‖ — نو **νὲβ-σινιτέ,** νεωστὶ ἀκουσθείς, πρωτάκουστος.

شنیطه A. **σθνεϊτά,** ὄν. θ. ῥόδαξ.

شنیع A.**σενί'** [βλ. شناعت] ἐπθ. ἀχρεῖος, αἰσχρός: — فعل αἰσχρὰ πρᾶξις,αἰσχρουργία, ἀρσενοκοιτία, παραβίασις· § θ. شنیعه : افعال — **ἐφὰ'λι σενι'ά,** αἰσχραὶ πράξεις·βλ.καὶ شنیعه.

شنیعانه Π.**σενι'-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων αἰσχρῷ, ἤτοι αἰσχρὸς [πρᾶξις ἢ λόγος] — اسناد κατηγορία αἰσχρά·§ἐπρ. αἰσχρῶς.

شنیعه A. **σενι'ὰ** [θηλ. τοῦ شنیع] ἐπθ. αἰσχρός· § ὄν. αἰσχρουργία : ده — بویله بر δὲν ἠλπίζετο νὰ διαπράξῃ τοιαύτην αἰσχρουργίαν·§πλθ. شنایع **σενατί'.**

شو T. **σοῦ,** ἀντ. δεικτ.οὗτος, αὕτη τοῦτο· [δεικνύει πρόσωπα ἢ πράγματα οὔτε πολὺ πλησίον,ὡς ἡ بو **πσοῦ,** οὔτε πολὺ μακρὰν, ὡς ἡ او ὃ ἐκεῖνος]:آدم — ὁ ἄνθρωπος οὗτος·‖ او — ἡ οἰκία[**ἐ6**]αὕτη·§ὁ ἑξῆς [ἐπὶ τῶν ἀμέσως ἑπομένων ἐν λόγῳ]:در — ماده τὸ πρᾶγμα εἶναι τὸ ἑξῆς·‖بو — **σοῦ πσοῦ,**ὁ μὲν καὶ ὁ δέ· ‖ندن — بودن **σουντὰν πσουντάν,** ἔνθεν κακεῖθεν, παρὰ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ·‖قدر — **σοῦ καπάρ,** τοσοῦτος η, ον·‖ قدرك — **σοῦ καπάρ κι,**μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι· ‖ βλ. شول .

شو Π. **ἀοῦ,** ἢ شوی **ἀούϊ** [προστ.τοῦ شستن **ἀσάστέν,** πλύνειν] ἐν χρήσει μετὰ τοῦ شست **ἀσάστ,** ἀορ. τοῦ αὐτοῦ ρημ. ἤτοι: شو و شست **ἀσάστ οὐ ἀοῦ,** τὸ πλύνειν·§[ἐν συνθέσει] ὁ πλύνων: مرده شو **μῦρτὲ-ἀοῦ,** ὁ πλύνων νεκρούς·‖ دست شو **τὲὸτ ἀοῦ,** ὁ πλύνων χεῖρας.

شو **ἀϊό,** βλ. شیو.

شواذ A. **ἀεβάζζ** [πλθ. τοῦ شاذ] ὄν. ἐξαιρέσεις [γραμ.]

شواغل A. **ἀεβαγὶλ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου شاغل **ἀαγιλὲ**] ὄν. θ. ἀσχολίαι.

شواكل A. **ἀεβακίλ,** πλθ τοῦ شاكل βλ.

شوال A. **ἀεββάλ,** ὄν. Σεββάλ, ἤτοι ὁ δέκατος μὴν τοῦ ἀραβικοῦ σεληνιακοῦ ἔτους[τ. بیرام آیی ὁ μὴν τοῦ βαϊραμίου]· ἐν ταῖς χρονολογίαις γράφεται διὰ μόνου τοῦ τελικοῦ γράμματος τῆς λέξεως ταύτης, ἤτοι δι' ἁπλοῦ ل.

شوالیه T. **ἀαβάλια,** ὄν. κόφινος πλατὺς καὶ χαμηλός.

شوامخ A. **ἀεβαμὶχ** [πλθ. τοῦ شامخ] ὄν. θ. ὑψώματα.

شواهد A. **ἀεβαχὶτ** [πλθ. τοῦ شاهد καὶ شاهده] ὄν. θ. ἀποδείξεις, μαρτυρίαι ἐκ συγγραμμάτων δοκίμων συγγραφέων πρὸς ἀπόδειξιν γλωσσικοῦ ζητήματος.

شواهق A. **ἀεβαχὶκ** [πλθ. τοῦ شاهق] ὄν. θ. κορυφαί, ἀκρώρειαι: جبال—κορυφαὶ ὀρέων [**ὄζιτάλ**[.

شوائب A. **ἀεβαῖτ,** πλθ. τοῦ شائبه βλ.

شوباره **ἀουτἀρὰ** [κατὰ τὸ لهجه, λ. πολωνικὴ] ὄν. εἶδος στρογγύλου καλύμματος τῆς κεφαλῆς ἐξ ἐριούχου, ἰδίᾳ ἱππέως.

شوپر T. **ἀουπούρ,** βλ. شاپر.

شوخ Π. **ἀούχ,** ἐπθ. ζωηρός, εὔθυμος· § ἐλευθεριάζων, ἄσεμνος: چشم— **ἀοὶχ-τσέσμ,** ὁ ἔχων ζωηροὺς ὀφθαλμούς· ‖ مشرب— **ἀοὶχ-μεόρέτ,** ἐλευθεριάζων τὴν διαγωγήν.

شوخانه Π. **ἀουχ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων ἐλευθεριάζοντι, ἄσεμνος: قهقهه بر— καγχασμὸς [**καχκαχὰ**] ἄσεμνος.

شوخلق T. **ἀουχ-λούκ,** ὄν. ζωηρότης, εὐθυμία·§ τὸ ἐλευθεριάζον, τὸ ἄσεμνον τῆς διαγωγῆς.

شوخی Π. **ἀουχ-ὶ,** ὄν. ταὐτὸ شوخلق.

شور Π. **ἀούρ,** ἐπθ. ἁλμυρός, ὑφάλμυρος: آب بر— ὕδωρ ὑφάλμυρον·‖کلی سور اکلت—**λεζζέτι ἀοὺρ ἀνὰ ἀοὺρ γκελτὶ,** ἡ γλυκύτης τοῦ γάμου τῷ ἀπέβη πικρά· §ὄν. ταραχή, θόρυβος: دریا بر—ταραχὴ τῆς θαλάσσης [**τὲργιά**]· ‖ βλ. شور.

شور Π. **ἀοὺρ** [προστ. τοῦ شوریدن **ἀουριτὲν**=πλύνειν] ὁ πλύνων.

شورا T. **ἀούρα** [ἐκ τοῦ شو καὶ ارا] ὄν. τοῦτο τὸ μέρος [λέγεται ἐπὶ μέρους οὔτε πολὺ πλησίον, οὔτε πολὺ μακράν] : سی— τοῦτο τὸ μέρος, ἢ τὸ ἐξῆς μέρος [αὐτοῦ]· ‖ لری—ταῦτα τὰ μέρη, ἢ τὰ ἐξῆς μέρη [αὐτῶν]· ‖م—**ἀούραμ,** τοῦτο τὸ μέρος μου, ἤτοι τὸ μέρος τοῦ σώματός μου· ‖ده— ἐνταῦθα·‖لرده—εἰς ταῦτα τὰ μέρη[ἐπὶ στάσεως]·‖دن— ἐντεῦθεν·‖به بورایه— ἐδῶ καὶ ἐκεῖ·‖دن— کورمینجه به—ἐὰν δὲν ἴδω, ἀπ'ἐδῶ ἕως ἐκεῖ δὲν πηγαίνω, ἤτοι βῆμα δὲν κάμνω.

شورا A. ἢ شوری **ἀουρά,** ὄν. θ. συμβούλιον: دولت ی—**ἀουράϊ τὲβλέτ,** συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας·‖امت ی—**ἀουράϊ ὄμμέτ,** βουλὴ [συνηθέστ. مجلس مبعوثان **μεζλίσι μετ'ουσάν**]·‖ دار—**τἀρι ἀουρά,** ἄλλοτε συμβούλιον ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν στρατιωτικῶν·‖اهل عسکر—**ἔχλι ἀουρά,** σύμβουλοι·‖مملکت ی— Σαμιακὴ βουλὴ [κ. λ. βουλὴ τῆς χώρας].

شوراجق T. **ἀουρα-ζὶκ** [ὑποκ.]ὄν. τοῦτο τὸ μικρὸν μέρος.

شوراق T. **ἀοράκ,** ἐπθ. βλ. چوراق.

شورالی T. **ἀουρα-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἐκ τοῦ μέρους τούτου καταγόμενος, ἢ ὁ κάτοικος τούτου τοῦ τόπου· βλ. اورانی، بورالی.

شوربا Π. **ἀορτά,** ὄν. ζωμός, κ. σοῦπα· βλ. چوربا.

شورش Π. **ἀουρὶς,** ὄν. ταραχή, ἀταξία, ἀνησυχία: سبب بر— αἰτία ταραχῆς· ‖تسکین کردن[**τεσκὶν**]ταραχῆς·‖شورش—**ἀουρὶς-μουρὶς,** συγκεχυμένος.

شورلامق T. **ἀουρ-λαμάκ,**ταὐτὸ شارلامق.

شورلدامق T. **ἀουρπλταμάκ,** ταὐτὸ τῷ شارلدامق βλ.

شورلدی T. **ἀουρπλ-τῆ,** ταὐτὸ شارلدی βλ.

شورولوب T. **ἀορολόπ,** μόριον παριστάνον καταβρόχθισιν ταχεῖαν καὶ ἄπληστον.

شوره Π. **ἀουρέ,** ὄν. νίτρον· βλ. ἐπόμ.

شوره‌زار Π. **ἀουρε-ζάρ,** ὄν. γῆ χέρσος, τόπος ἀκατάλληλος εἰς καλλιέργειαν.

شوری A. **ἀουρά,** ὄν. θ. βλ. شورا.

شوریده Π. **ἀουριτὲ** [μτχ. τοῦ شوریدن **ἀουριτὲν**=συγχέειν] συγκεχυμένος, τεταραγμένος·§ἐρωτόληπτος : دل بر— καρδία [**τὲλ**] ἐρωτόληπτος.

شوسه Γλ. **ἀοσέ** [chaussée]ὄν. ὁδὸς ἐστρωμένη, κτιστή, λεωφόρος·§ [ἐπθ.] λιθόστρωτος: قالدیرم— ὁδὸς λιθόστρωτος.

شوشه A. **ἀουσέ,** ὄν. θ. ὄγκος χρυσοῦ ἢ ἀργύρου· § λόφος ἄμμου· § πάππος ἢ ταράξακον, κ. μαντατοῦρα.

شوط A. **ἀάτ,** ὄν. διατύπωσις προσκυνήσεως τοῦ τεμένους τῆς Μέκκας [کعبه **κιαπέ**],καθ'ἣν οἱ Μουσουλμᾶνοι προσκυνηταὶ στρέφονται περὶ τὸ τέμενος τοῦτο ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ μέλανος λίθου [حجر الاسود **χαδζέρῦ-λ-ἐσβέτ,** βλ.] καὶ ἐπιστρέφοντες πάλιν εἰς αὐτόν· βλ. καὶ طواف.

شوق A. **ἀέβκ,** ὄν. ἐπιθυμία, ἔφεσις, ζῆλος: غیرت و— ζῆλος καὶ προθυμία· § χαρά, ζωηρότης, ἐνθουσιασμός : سرور و— **ἀὲβκ οὐ σσρούρ,**ἐνθουσιασμὸς καὶ χαρά·‖کلمک ه—ἔρχομαι εἰς ἐνθουσιασμὸν **[ἀεβκά],** ἐνθουσιῶ, ἐπιθυμῶ διακαῶς·‖ایله آلقشلامق—ζητωκραυγάζω ζωηρότατα·‖شوقاشوق**ἀέβκ-α-ἀέβκ,** ζωηρότατος.

شوق T. **ἀὰβκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. φῶς, κηρίον: کبریمك—φέρω φῶς, φέγγω· ‖یاقمق—ἀνάπτω φῶς.

شوق آمیز Π. **ἀὲβκ-ἀμὶζ,** ἐπθ. ἀνάμικτος ἐνθουσιασμῷ, ἐνθουσιώδης: — آلقش ζητωκραυγὴ **[ἀλκὶς]** ἐνθουσιώδης.

شوق انگیز Π. **ἀὲβκ-ἐνγκὶζ,** ἐπθ. ὁ διεγείρων τὸν ἐνθουσιασμόν, ἐνθουσιαστικός.

شوق آور Π.**ἀὲβκ-ἀβέρ,** ἐπθ. ὁ φέρων ἐνθουσιασμόν,ἐνθουσιαστικός: — قلوب اولمق ἐνθουσιάζω τὰς καρδίας [**κουλούπ**]· ‖بر صورتده— κατὰ τρόπον ἐνθουσιαστικόν, ἐνθουσιωδῶς.

شوقلی T. **ἀεβκ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ζῆλον, ἐπιθυμίαν, προθυμίαν· § **ἀαβκλῆ,** φωτεινός.

شوك A.**ἀέβκ,** ὄν. ἄκανθα: الظهر— **ἀέβκὸζ-ζάχρ,** νωτιαῖα ἄκανθα, σπονδυλικὴ στήλη.

شوکت A. **ἀεβκέτ,** ὄν. θ. μεγαλεῖον, μεγαλειότης, μεγαλοπρέπεια Σουλτανική: دعای دوام عمر و— و اجلال پادشاهی **τὲβάμι ὄμρ οὐ ἀεβκὲτ βέ ἰὸζλάλι πατὶσαχί,**εὐχὴ ὑπὲρ διαρκείας τοῦ βίου,τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς εὐημερίας τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος.

شوکتپناه Π. **ἀεβκὲτ-πενάχ,** ἐπθ. Μεγαλειότατος, ἡ Α.Μεγαλειότης[τίτλος ἀπονεμόμενος Σουλτάνῳ].

شوکتپناهی Π. **ἀεβκὲτ-πεναχὶ,** ἐπθ.αὐτοκρατορικὸς [ἐπὶ Σουλτάνων]: ذات عالیء —لری **ζάτι ἀλιῖ ἀεβκὲτ-πεναχιλερί,** ἡ Ὑμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης.

شوکتسمات Π. **ἀεβκὲτ-σιμάτ,** ἐπθ. Μεγαλειότατος, ἡ Α. Μεγαλειότης [τίτλος Σουλτάνου]: حضرت پادشاهی ذات—ر ἡ Α. Α. Μεγαλειότης.

شوکتلو T. ἢ شوکتلی **ἀεβκετ-λί,** ἐπθ. Μεγαλειότατος, ἡ Α. Μεγαλειότης [τίτλος Σουλτάνου]: پادشاهمز افندمز حضرتلری — ὁ Μεγαλειότατος ἡμῶν Ἄναξ καὶ Αὐθέντης.

شوکتمآب Π.**ἀεβκὲτ-μεάπ,** ἐπθ. Μεγαλειότατος, ἡ Α.Μεγαλειότης [τίτλος Σουλτάνου] : افندمز — ὁ Μεγαλειότατος ἡμῶν Αὐθέντης.

شوکران Π. **ἀουκράν,** ὄν. κώνειον [φυτ.]: صغیر— **ἀουκράνι ἀαγήρ,**αἴθουσα [φυτ.]·‖ماء— οἰνάνθη [φυτ.].

شوکه Α.**ἀεβκέ,** ὄν.θ. βλ. شوکت·§ βοτ. σκόλυμος, κ. γαδουράγκαθον: مبارکه ه—

شه Π. **ἀέχ,** ὄν. ταὐτὸ شاه βλ.

شهاب A. **ἰιχάπ,** ὄν. ἀστὴρ διάττων· λέγεται καὶ شهاب ثاقب **ἰιχάπι ϑακήπ-**§μτφ. τολμηρός, κατορθωματικός·§ πλθ. شهب **ὀϑχόπ.**

شهادات A. **ἀεχαπάπ,** πλθ. τοῦ ἑπομ. βλ.

شهادت A. **ἀεχαπέπ,** ῥ ἀφ. θ. μαρτυρία, κατάθεσις μάρτυρος: صادق — ἀληθὴς **[ϑαπκὰ]**μαρτυρία· ‖ كاذب — ψευδὴς **[κιαζιπὲ]** μαρτυρία·‖— ایفای ادای **ἰιφάϊ ἀεχαπέτ,** ἢ **ἰιφάϊ ἀεχαπέτ,** κατάθεσις μαρτυρίας·‖[δοτ]: دوستك دوست — δεκτὴ εἶναι **[μακπὸὺλ-τουρ]** ἡ μαρτυρία φίλου ὑπὲρ φίλου·‖ كلك — μεταβαίνω πρὸς μαρτυρίαν [εἰς δικαστήριον]· ‖Ρμ.μαρτυρῶ[δοτ.]: ایدرم بوكا — μαρτυρῶ τοῦτο·‖ اثری فضلك — ایدر — τὸ σύγγραμμά του **[ἐσερὶ]** μαρτυρεῖ ἢ ἀποδεικνύει τὴν παιδείαν του **[ϕαζλινέ]**· § ὁμολογία, ἤτοι σύμβολον τῆς μουσουλμανικῆς πίστεως· § μαρτυρικὸς θάνατος, ἤτοι ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἐν πολέμῳ: نائل اولمق — مرتبهٔ ἀξιοῦμαι μαρτυρικοῦ θανάτου **[μερτεπέϊ ἀεχαπετέ]**· § τὰ ὁρατά, κόσμος : عالم — ὁ ὁρατὸς κόσμος **[ἀλέμ]**· ‖ جناب حق عالم الغيب و الشهاده در ὁ Θεὸς εἶναι γνώστης τῶν ἀοράτων καὶ τῶν ὁρατῶν **[ἀλίμου-λ-γαΐπ, βὲ ὁ-ἀεχαπέ]**· § پارمغی — δείκτης, λιχανὸς [δάκτυλος]· § πλθ. شهادات · § δυϊκ. شهادتين **ἀεχαπετέϊν.**

شهادتين A. **ἀεχαπετέϊν** [δυϊκ. τοῦ προηγ.] ὄν.θηλ.αἱ δύο ὁμολογίαι τῶν Μουσουλμάνων, ἤτοι ἡ τοῦ ἑνιαίου τοῦ Θεοῦ,καὶ ἡ τοῦ ἑνιαίου τοῦ προφήτου.

شهامت A. **ἀεχαμέτ,**ὄν. θ.μεγάλη περίνοια συνδυαζομένη μετὰ γενναιότητος καὶ μεγαλείου· § ἐξουσία, ἀρχή.

شهامتلو T. **ἀεχαμετ-λί,**ἐπθ. περινούστατος καὶ γενναῖος ἅμα καὶ μέγας· § τίτλος ἀπονεμόμενος τῷ Σάχῃ τῆς Περσίας καὶ ἰσοδυναμῶν τῷ τίτλῳ Μεγαλειότατος,ἡ A. Μεγαλειότης : ایران شاهی حضرتلری — ὁ Μεγαλειότατος Σάχης τῆς Περσίας.

شهباز Π. **ἀεχπάζ,** ταὐτὸ شاهباز βλ.

شهبال Π. **ἀεχπάλ,** ταὐτὸ شاهبال βλ.

شهبيت Π. **ἀεχ-πεῖτ,** ταὐτὸ شاه بيت βλ.

شهبندر Π. **ἀεχ-πενπέρ,** ὄν. πρόξενος [τῆς Τουρκίας]· ἐμπορικὸς πράκτωρ : — باش **πὰς ἀεχπενπέρ,** γενικὸς πρόξενος· ‖ — وكيلی **ἀεχπενπὲρ βεκιλί,** ὑποπρόξενος.

شهبندرخانه Π. **ἀεχπενπερ-χανέ,** ὄν. προξενεῖον· πρακτορεῖον ἐμπορικοῦ πράκτορος.

شهبندرلك T.**ἀεχπενπερ-λίκ,** ὄν. τὸ ἀξίωμα τοῦ προξένου ἢ τοῦ ἐμπορικοῦ πράκτορος.

شهپر Π. **ἀεχ-πέρ,** ταὐτὸ شاهپر βλ.

شهد A. **ἀέχπ,**ὄν.μέλι: سوزلی — οὗ οἱ λόγοι γλυκεῖς ὡς τὸ μέλι.

شهدا A. **ἀϑχεπά,** πλθ. τοῦ شهيد βλ.

شهداب Π. **ἀεχπ-άπ** καὶ شهداب **ἀεχπ-απέ,** ὄν. μελίκρατον.

شهدانه Π. **ἀεχ-πανέ,** ταὐτὸ شاهدانه βλ.

شهديه T. **ἀεχπιγέ,** ὄν. εἶδος πλοιαρίου ὡς ἡ ἀλαμάνα [ϕιλάγα]· πλοιάριον διὰ ξυλείαν ἐν σχήματι βρικίου [بريق] .

شهر A. **ἀέχρ,** ὄν.μὴν [τὸ ἀπὸ τῆς νουμηνίας μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς σελήνης χρονικὸν διάστημα] : شوال — ὁ μὴν Σεβδάλ·‖ صيام — ὁ μὴν τῆς νηστείας **[σηγάμ],** ἤτοι ὁ μὴν Ραμαζὰν[رمضان]·§πλθ. شهور **ὀϑχούρ.**

شهر Π. **ἀὲχρ** ἢ **ἀεχίρ,** ὄν. πόλις: بغداد — ἡ πόλις Βαγδάτης·‖ شهر — **ἀέχρι ἀεχίρ,** κλεινὴ πόλις,πρωτεύουσα, Κωνσταντινούπολις ‖ اماسی — **ἀέχρ ἐμανετί,** νομαρχία πρωτευούσης, ἤτοι Κων]πόλεως· ‖ امينی — **ἀὲχρ ἐμινί,** νομάρχης πρωτευούσης· ‖آيين — **ἀὲχρ-ἀγίν,** φωταψία, στολισμὸς πόλεως.

شهراه Π. **ἀεχ-ράχ,** ταὐτὸ شاهراه βλ.

شهرت A. **ἀὸχρέτ,** ὄν.θ.φήμη,ὑπόληψις,ὄνομα: — شان و كلهء — φήμη τελεία·‖كاذبه — φήμη ψευδής, ἤτοι ἧς δὲν εἶναί τις ἄξιος·‖ بولق —, ἡ ايتك پيدا — φημίζομαι [ϕιλά] : بولدی فضل ايله — ἐφημίσθη ἐπὶ παιδείᾳ [ϕὰζλ ιλέ]·‖ قزانمق — ἀποκτῶ φήμην· — περιποιῶ φήμην,καθιστῶ περίφημον.‖ ويرمك

شهرتپرست Π. **ἀοχρέτ-περέστ,** ἐπθ.φιλόδοξος· § πλθ. شهرتپرستان .

شهرتشعار Π. **ἀὸχρέτ-ϑι'άρ,** ἐπθ. κλεινός, περιώνυμος· βλ. شهرتكير

شهرتكير Π.**ἀὸχρέτ-γκίρ,** ἐπθ. περίφημος, περιώνυμος, ὀνομαστός: آفاق — οὗ ἡ φήμη κατέλαβεν ὅλον τὸν κόσμον [ἀφάκ, τοὺς ὁρίζοντας], ἤτοι περιώνυμος, περικλεής.

شهرتلندیرمك T. **ἀὸχρετ-λενπιρμέκ,** ρμ. μτδ.περιποιῶ φήμην, καθιστῶ περίφημον [αἰτ. ϕλή].

شهرتلنمك T. **ἀὸχρετ-λενμέκ,** ρμ.μτδ. φημίζομαι, ἀποκτῶ φήμην, ὑπόληψιν [ϕλή].

شهرتلی T. **ἀὸχρετ-λί,** ἐπθ. περίφημος,περιώνυμος·§ὡραῖος τὴν μορφὴν καὶ ἐπιβάλλων τὸ ἦθος.

شهرتياب Π. **ἀὸχρετ-γιάπ,** ἐπθ. ἀποκτήσας φήμην, φημισθείς.

شهرلی T. **ἀεχιρ-λί,** ἐπθ. καὶ ὄν. πολίτης, ἀστός, κάτοικος τῆς πόλεως[ἀντίθ. كويلو **κιοϊλώ,** χωρικός].

شهرود Π. **ἀεχ-ρούπ,** ὄν. μέγας ποταμός· § ὄνομα μουσικοῦ τόνου.

شهری A.**ἀεχρ-ί,** θ. شهر **ἀεχριγὲ** [ρζ. شهر μὴν] ἐπθ. μηνιαῖος· § [ἐπρ.] κατὰ μῆνα: ايكی يوز غروش — διακόσια γρόσια κατὰ μῆνα.

شهری Π. **ἀεχρ-ὶ** [ρζ. شهر πόλις] ἐπθ. ἀστός, πολίτης: — هم **χὲμ-ἀεχρί,**κ. **χεμιάεχρί,** συμπατριώτης, συμπολίτης.

شهريار Π. **ἀεχριγάρ,**ὄν. μέγας ἤτοι κραταιὸς βασιλεύς, αὐτοκράτωρ, μονάρχης, Σουλτᾶνος : بلند اقتدار — **ἀεχριγάρι πϑλὲνπ-ικτιπάρ,** Σουλτᾶνος, οὗ ἡ δύναμις μεγάλη, κραταιότατος.

شهريارانه Π. **ἀεχριγαρ-ανέ,**ἐπθ. ὁ ἁρμόζων μεγάλῳ, ἤτοι κραταιῷ βασιλεῖ,βασιλικός, αὐτοκρατορικός, Σουλτανικός: — الطاف خاريتس **[ἐλτὰϕ]** βασιλικαί·§ ἐπρ. βασιλικῶς, Σουλτανικῶς.

شهریاری Π. **ἀεχριγαρ-ί,** ἐπθ. βασιλικός, αὐτοκρατορικός, Σουλτανικός : — ذات حضرت **ζάτ χαζρέτ ἀεχριγαρί,** ἡ A.

شوكة اليهود ἀεβκεῖ μϑπαρεκέ,ἀτρακτυλὶς[ϕυτ.]·‖ **ἀέβκετϑ-λ-γεχούπ,** ἄκανθα τοῦ 'Ιούδα [ϕυτ.].

شوكی A. **ἀεβκί,** τὸ θηλ. شوكی **ἀεβκιγὲ**[ρζ. شوك] ἐπθ. ἀκανθικός, ὁ ἀνήκων τῇ ἀκάνθῃ τῆς ράχεως, νωτιαῖος [ἀνατ.].

شول T. **ὀόλ,** ἀντ. δεικτ. οὗτος, τοιοῦτος· ‖قدر — τοσοῦτον·‖συνηθ. شو **ὀοΰ,**βλ.

شوم A.**ὀούμ,** ἐπθ. ἀπαίσιος:— طالع **ταλήϊ ὀούμ,** τύχη ἀπαισία· ‖— قدم **καπέμι ὀούμ,** ποῦς ἀπαίσιος,ἄφιξις ἀπαισία.

شئون A. **ὀϑ'οὶν** [πλθ. τοῦ شأن] ὄν. καταστάσεις, πράγματα, νέα, χρονικά : — يومیه **ὀϑ'ούνι γεϑμιγέ,**ἡμερήσια νέα· ‖β'.πλθ. شئونات **ὀϑ'ουνάτ,**χρονικά,διάφορα[ἐφημερίδων].

شئونات A. **ὀϑ'ουνάτ,** βλ. λ. προηγ.

شوهر Π. **ἀεβχέρ,** ὄν. ὁ σύζυγος : — زن و **ἀεβχὲρ οὐ ζέν,** ὁ σύζυγος καὶ ἡ γυνή.

شوی Π. **ὀούϊ,** τὸ πλύνειν·βλ. شو .

شوی Π. **ὀούϊ,** ὄν. ὁ σύζυγος :— و زن **ζὲν οὐ ὀούϊ,** ἡ γυνὴ καὶ ὁ σύζυγος·‖ بی وفا —ἄπιστος **[πὶ βεϕὰ]** σύζυγος.

شويعر A. **ὀϑβε'ῖρ** [ὑποκ. τοῦ شاعر] ὄν. ποιητίσκος, μικρὸς ποιητής.

شويكه A. **ὀϑβεϊκὲ** [ὑποκ. τοῦ شوك] ὄν. θ. μικρὰ ἄκανθα.

شويكی A. **ὀϑβεϊκὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἀκανθοσκεπής[βοτ.]·§θ. شويكيه .

شويله T. **ὀοϊλὲ** [ἐκ τοῦ شو καὶ ايله] ἀντ. δεικτ. τοιοῦτος, η, ο, ὡς ἐξῆς : — جواب بر توتاوتη[ἢ ὡς ἐξῆς] ἀπάντησις·§ ἐπρ. τοιουτοτρόπως, ὡς ἐξῆς: كی — **ὀοϊλέκι,** ὡς ἐξῆς, ὡς ἔπεται, δηλαδή· ‖ طورسون— κατὰ μέρος ἔστω **[τουρσούν],** ἀϕῶμεν κατὰ μέρος, οὐ μόνον [ἀλλὰ καί]·‖جه —**ὀοϊλέδζε,** μὲ τὸν ἐξῆς ἁπλούστατον τρόπον, ἐπιτηδείως,ἠρέμα, ἐπιπολαίως, μετρίως· ‖ يوله — ἔτσι κι' ἔτσι, μετρίως· ‖ بر كرمك — ὀλίγον τι [ἔτσι μιὰ] περιπατῶ· ‖ بر يوله آدم — ἄνθρωπος τυχαῖος.

شويلهلك T. **ὀοϊλε-λίκ,** ὄν. τοιοῦτος τρόπος: له— **ὀοϊλελίκ-λε,**μὲ τοιοῦτον τρόπον·‖βλ. يولهلك.

Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης [ὁ Σουλτᾶνος]· § ὄν. βασιλεία, αὐτοκρατορία.

شهريه Α.**ἀεχριγὲ** [θηλ. τοῦ شهرى μηνιαῖος] ἐπθ. μηνιαῖος· § ὄν. μηνιαῖον.

شهريه **ἀεχριγέ,** ἀντὶ شهريه βλ.

شهزادكان Π. **ἀεχ-ζαὲεγκιὰν** [πλθ. τοῦ شهزاده] ὄν. βασιλόπαιδες, αὐτοκρατορικοὶ πρίγκηπες [Σουλτανικοί] : جوان— **ἀεχζαὲεγκιάνι ὄζσβὰν-πἀχτάν χαζερατί,** αἱ Α. Υ. οἱ εὐτυχεῖς αὐτοκρατορικοὶ πρίγκηπες.

شهزاده Π. **ἀεχ-ζαὲὲ** [ἐκ τοῦ شاه ἢ شه, καὶ زاده] ὄν. βασιλόπαις, αὐτοκρατορικὸς πρίγκηψ [Σουλτανικός]: جوانجخت ء— **ἀὲχζαὲέϊ ὄζσβὰν-πάχτ,** εὐτυχὴς βασιλόπαις· [βλ. نجابتلو]· § πλθ. شهزادكان **ἀεχζάὲεγκιάν.**

شهسوار Π. **ἀεχ-ὰσβάρ,** ὄν. ταὐτὸ شاهسوار βλέπε.

شهلاء Α. **ἀεχλὰ** [θ. τοῦ اشهل] ἐπθ. γλαυκός:— چشم ὀφθαλμὸς [**τὰὲὸμ**] γλαυκός· §γλαυκὸς καὶ ὀλίγον παραβλώψ: كوزلى — ὁ ὀλίγον παραβλώψ [τοὺς ὀφθαλμούς].

شهنامه Π. **ἀεχναμέ,** βλ. شاهنامه.

شهنشاه Π. **ἀεχιν-ὰάχ,** ὄν. ταὐτὸ شاهنشاه.

شهنشاهى Π. **ἀεχιν-ὰαχί,** ἐπθ. ταὐτὸ τῷ شاهنشاهى βλ.

شهنشين Π. **ἀεχ-νιὰίν,** βλ. شاهنشين.

شهوات Α. **ἀεχεβάτ,** πλθ τοῦ شهوت, βλ.

شهوار Π. **ἀεχβάρ,** ἐπθ. ταὐτὸ شاهوار, βλ.

شهوانى Α. **ἀεχβανὶ** [ἐκ τοῦ شهوت] ἐπθ. σαρκικός: —آرزوى ἐπιθυμία σαρκικὴ·||—عشق ἔρως σαρκικός·§θ. شهوانيه: هوسات —**χεβεδάτι ἀεχβανιγέ,** ἐπιθυμίαι,πάθη σαρκικά· §γένος ζωοφύτων, πολυποδίων τῆς Νέας Ὀλλανδίας, πολύπους ὁ σαλακίας· φυτὸν ὁμώνυμον.

شهوانيت Α. **ἀεχβανιγέτ,** ὄν. θ. ἀφροδισιασμός.

شهوت Α. **ἀεχβέτ,** ὄν. θ. σαρκικὴ ἡδονή : كلك ه— κυριεύομαι ὑπὸ σαρκικῆς ἡδονῆς· § πλθ. شهوات **ἀεχεβάτ.**

شهوت انكيز Π. **ἀεχβὲτ-ἐνγκίζ,** ἐπθ. ὁ διεγείρων τὴν σαρκικὴν ὄρεξιν.

شهوت پرست Π. **ἀεχβὲτ-περέστ,** ἐπθ. ὁ παραδεδομένος εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονάς, λάτρης ἢ δοῦλος τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν, ἀσελγής.

شهوتلو Τ. ἢ شهوتلى **ἀεχβετ-λί,** ἐπθ. φίλος τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν,φιλήδονος.

شهود Α. **ἀσχοὶὲ** [πλθ. τοῦ شاهد **ἀαχὶὲ**] ὄν. μάρτυρες, ἤτοι οἱ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ καταθέτοντες ὅ,τι γινώσκουσι περὶ τῆς δικαζομένης ὑποθέσεως : عادله— μάρτυρες δίκαιοι **[ἀὲιλέ]**·||الحال—**ἀσχούὲου-λ-χάλ,** μάρτυρες τῆς ὑποθέσεως, τοῦ γεγονότος, ἤτοι οἱ παρόντες καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν μαρτυροῦντες ὅτι ἔλαβε χώραν τὸ ἐν τῷ ἐγγράφῳ διαλαμβανόμενον·||—اقامة **ikaμέϊ ἀσχούὲ,**προσαγωγὴ μαρτύρων.

شهود Α. **ἀσχούὲ,** ὄν. ὕπαρξις, παρουσία· τὸ εἶναι ὁρατόν : عالم— ὁ ὁρατὸς κόσμος **[ἀλέμ]**:— مهد κοιτὶς **[μὲχὲ]** ὑπάρξεως, κόσμος·§τὸ βλέπειν, τὸ θεωρεῖν:— اصحاب **ἀσχάπὶ ἀσχούὲ,** οἱ ἰδόντες.

شهور Α. **ἀσχοὶρ** [πλθ. τοῦ شهر **ἀὲχρ** = μὴν] ὄν. μῆνες: اثنى عشر— οἱ δώδεκα **[ἴὰνα ἀὰὲρ]** μῆνες· || عربيه— οἱ ἀραβικοὶ **[ἀρεπὶγὲ]** μῆνες·||ترسى— οἱ τρεῖς **[ὰελαὰὲ]** μῆνες, ἤτοι ὁ Ρεδζέπ, ὁ Σιμπὰν καὶ ὁ Ραμαζάν· ||شمسيه— οἱ ἡλιακοὶ **[ὰεμὰιγὲ]** μῆνες·||قمريه— οἱ σεληνιακοὶ **[καμεριγὲ]** μῆνες.

شهى Α.**ἀεχὶ** [ῥζ. شهو, βλ.شهوت] ἐπθ. ὀρεκτικός, ἐξαίρετος·§ θ. شهيه : —اطعمة **ἀτ'ιμέϊ ἀεχιγέ,** φαγητὰ ὀρεκτικά.

شهيد Α. **ἀεχὶὲ** [ἐκ τοῦ شهادت] ἐπθ καὶ ὄν. μάρτυς, ἤτοι ὁ ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἀποθνήσκων: سعيد— μάρτυς εὐτυχὴς **[ὰε'ἴὲ]**·|| كربلا— **ἀεχίὲι κερπελᾶ,**ἢ ἁπλῶς **ἀεχίὲ,** ὁ μάρτυς τοῦ Κερβελᾶ,ἤτοι ὁ Χουσεὶν υἱὸς τοῦ Ἀλῆ καὶ ἔγγονος τοῦ Μωάμεθ, φονευθεὶς ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κερβελᾶ· || اولق — γίνομαι μάρτυς, ἢ — كيتمك πηγαίνω μάρτυς, ἤτοι ἀποθνήσκω μάρτυς·||ايلمك—ὑποβάλλω εἰς μαρτυρικὸν θάνατον· § πλθ. شهداء **ἀσχεὲά.**

شهيدلك Τ. **ἀεχιὲ-λίκ,** ὄν. μαρτύριον ὑπὲρ τῆς θρησκείας· βλ. شهادت.

شهيده Α. **ἀεχιὲέ,** θ. τοῦ شهيد, βλ.

شهير Α. **ἀεχὶρ** [ἐκ τοῦ شهرت] ἐπθ. περίφημος, κλεινός: — شهر **ἀέχρι ἀεχίρ,** πόλις κλεινή· || — شاعر **ὰα'ἴρι ἀεχίρ,** ποιητὴς κλεινός.

شهيق Α. **ἀεχίκ,** ὄν. λυγμός, φωνὴ ὁμοία λυγμῷ : حمار— ὀγκηθμὸς ὄνου **[χημάρ],** κ. γκάρυσμα.

شهيم Α. **ἀεχίμ,** ἐπθ. περινούστατος καὶ ἀνδρεῖος· § Μεγαλειότατος:— شاه ὁ Μεγαλειότατος Σάχης·|| βλ. شهامتلو .

شئ Α. **ἀέϊ,**ὄν. πρᾶγμα:واحد شئ **ἀέϊ βαχήὲ,** ἓν πρᾶγμα·||— ير κάτι τι, πρᾶγμα τι· ||— ير هيچ ἢ — ير οὐδέν·||دكل— ير δὲν εἶναι τίποτε·||— ير **πὶρ ἀεγὶ γιόκ,**δὲν ἔχει τίποτε· ||— ير-ديه دكل **πὶρ ἀέϊ τεμὲ τεγίλ,** δὲν σημαίνει τίποτε, δὲν θὰ πῇ τίποτε·||— ير—مى بوده **πούὲα πὶρ ἀέῖμις** καὶ τοῦτο εἶναι κανὲν [μεγάλο]πρᾶγμα;||—هر πᾶν πρᾶγμα·||—چوق πολὺ πρᾶγμα! περίεργον ! παράδοξον ! §πλθ. اشياء **ἐσγιά,** βλ.

شياط Α. **ἀιγιάτ,** ὄν. ἐμπύρευμα [χημ.].

شياطى Α. **ἀιγιατ-ί,** θ. شياطيه **ἀιγιατιγέ,** ἐπθ. ἐμπυρευματικός [χημ.].

شياطين Α. **ἀεγιατὶν** [πλθ. τοῦ شيطان] ὄν. δαίμονες: بد آيين— **ἀεγιατίνι πὲὲ-ἀγίν,** δαίμονες κακότροποι.

شياق Τ. **ἀαγιάκ,** βλ. شايق.

شيب Α. **ἀέῖπ,** ὄν. πολιότης, γῆρας: موسم— ἐποχὴ **[μεβὸὶμ]** τοῦ γήρατος· || و شباب **—ἀεῖπ οὐ ἀεπάπ,** τὸ γῆρας καὶ ἡ νεότης·§ [βοτ.] λειχήν: صبغى—**ἀεῖπι ὰαπγῆ,** ρόκελλον [εἶδος λειχῆνος.

شيپشيپ Τ. **ἀιπὰὶπ,** βλ. شپش.

شيخ Α.**ἀεῖχ,**ὄν.γέρων· πρόσωπον ἡλικιωμένον καὶ σεβάσμιον· σοφὸς πρεσβύτης·Σέχης,ἀρχηγὸς δερβισῶν,ἢ μουσουλμάνων μοναχῶν· ἀρχηγὸς φυλῆς ἀραβικῆς : الاسلام— **ἀέϊχ-λ-ισλάμ,** Σεϊσλάμης, ἤτοι ὁ μετὰ τὸν Σουλτάνον ὡς Καλίφην πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μουσουλμάνων, ὅστις εἶναι καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων τῶν μουσουλμάνων καὶ τῆς θρησκευτικῆς παιδεύσεως αὐτῶν·||الحرم —**ἀέϊχ-λ-χαρέμ,** διοικητὴς τῆς Μεδινᾶς·||الوزرا— **ἀέϊχ-λ-βὸζερά,** ὁ ἀρχαιότερος τῶν βεζυρῶν·||الطباعين — **ἀέϊχ-τ-ταππαΐν,** ὁ ἀρχαιότερος, ὁ πρῶτος τῶν τυπογράφων· § πλθ. شيوخ **ἀσγιούχ,** καὶ συνηθέστ. مشايخ **μεαΐχ**· § δυϊκ. شيخين **ἀεϊχάϊν**· βλ.

شيخوخت Α. **ἀεϊχουχάτ,** ὄν. θ. γῆρας : هنكام— **[χενγκιὰμ]** ἐποχὴ τοῦ γήρατος· ||—كال βαθὺ **[κεμὰλ]** γῆρας.

شيخين Α. **ἀεϊχάϊν** [δυϊκ. τοῦ شيخ] ὄν. οἱ δύο γέροντες ἢ σεβάσμιοι διάδοχοι τοῦ Μωάμεθ,ἤτοι ὁ Ἀβουδὲκρ καὶ ὁ Ὀμέρ.

شيد Π. **ἀιτ,** ὄν. ἥλιος [βλ. خورشيد]· § ἐπθ. λαμπρός.

شيدا Π. **ἀεϊτά,** ἐπθ. παράφρων· ἐρωτόληπτος:—دل καρδία ἐρωτόληπτος.

شيدالق Τ. **ἀεϊτά-λίκ,** ὄν. ταὐτὸ شيدايى .

شيدايى Π. **ἀεϊτα-γί,** ὄν. παραφροσύνη, ἐρωτοληψία.

شير Π. **ἀίρ,** ὄν. λέων : مرد— **ἀίρ μὲρὲ,** ἀνὴρ λέων, ἀνδρεῖος· || خدا— λέων τοῦ Θεοῦ [ἐπίθετον τοῦ Ἀλῆ, γαμβροῦ τοῦ Μωάμεθ]·||و خورشيد—**ἀίρ οὐ χουρόϊὲ,** ὁ λέων καὶ ὁ ἥλιος [παράσημον τῆς Περσίας].

شير Π. **ἀίρ,** ὄν. γάλα : مادر—γάλα τῆς μητρός·||و شكر— γάλα καὶ ζάχαρι [μέλι καὶ γάλα], ἤτοι τελεία ἁρμονία,καλλίστη σχέσις·||مرغ—γάλα πτηνοῦ, πρᾶγμα δυσεύρετον.

شيراز Π. **ἀιραζ,** ὄν. κ. Σιράζη [πόλις τῆς Περσίας].

شيرازه Π. **ἀιραζέ,** ὄν. ῥάψιμον φύλλων βιβλίου, ἤτοι δέσιμον, συνοχή, δεσμός,συνάφεια· ἁρμονία, καλὴ τάξις, διοργανισμός: انتظام ء— δεσμὸς τάξεως, ἁρμονίας.

شيرازه بند Π. **ἀιραζὲ-πέν,** ἐπθ. ὁ τακτοποιῶν, διοργανίζων.

شيرازى Π. **ἀιραζί,** ἐπθ. ὁ ἐκ τῆς πόλεως Σιράζης.

شيرانه Π. **ἀιρ-ανέ,** ἐπθ. λεόντειος, ἁρμόζων λέοντι, γενναῖος·§ ἐπρ. λεοντικῶς, γενναίως.

شیرپنجه Π. **σιρ-πεντσέ,** ὄν. ἄνθραξ [πάθος· κ. λ. λέοντος ὄνυξ].

شیرخوار Π. **σιρ-χόρ,** ἐπθ. ὁ γάλα τρώγων, θηλάζων : — طفل παῖς θηλάζων.

شیردان Π. **σιρ-τάν** [κ. شیردن **σιρτέν**] ὄν. κοιλία ἢ στόμαχος ἀρνίου, μόσχου κτλ. κ. σερδένι.

شیردل Π. **σιρ-τίλ,** ἐπθ. λεοντόθυμος, γενναῖος.

شیردن **σιρτέν,** βλ. شیردان .

شیرلاغان Τ. **σιρλαγάν,** βλ. شرلاغان .

شیره Π. **σιρέ,** κ. **σιρά,** ὄν. γλεῦκος.

شیرین Π. **σιρίν,** ἐπθ. γλυκύς: — آب ὕδωρ γλυκύ· || — خواب **χάπι σιρίν,** ὕπνος γλυκύς· || — کفتار **γκιδόπάρι σιρίν,** λόγος γλυκύς· §συμπαθητικός, προσφιλής: قز — γλυκεῖα, συμπαθητικὴ κόρη· || — چوره لی — ὁ ἔχων τὸ πρόσωπον [**τσεχρελί**] συμπαθητικόν· || — کورمك **φαίνομαι εὐάρεστος**· || βλ. مذاق .

شیرین زبان Π. **σιρίν-ζεπάν,** ἐπθ. γλυκὺς τὴν γλῶσσαν, οὗ ἡ γλῶσσα μελισταγής, μελίρρυτος, εὔγλωττος.

شیرینلك Τ. **σιριν-λίκ,** ὄν. γλυκύτης, προσήνεια.

شیزماتیق Ἑλ. **σιζματίκ,** ἐπθ σχισματικὸς[ἐπὶ χριστιανῶν].

شیش Τ. **σίς,** ὄν. ὀβελός, σοῦβλα : کباب ی — ὀβελὸς ψητοῦ [**κεπάπ**]· || — یانسون نه کباب — οὔτε ὁ ὀβελὸς νὰ καῇ, οὔτε τὸ ψητὸν [Πρμ.]· § ξίφος στενὸν καὶ αἰχμηρόν· || — تعلیم ی — ξίφος ξιφασκίας [**τα'λίμ**]· || — چوراب βελόνη διὰ πλέξιμον περιποδίων [**τσοράπ**]· || — کیرمك ه — περνῶ εἰς τὴν σούβλαν [**σισέ**], περιπείρω.

شیش Τ. **σίς,** ὄν. οἴδημα, πρήξιμον: آرتمق — τὸ οἴδημα αὐξάνει· || — ایتمك — τὸ οἴδημα καταβαίνει, ἐλαττοῦται· § ἐπθ. πρησμένος, ἐξωδηκώς: — یوز — πρόσωπον ἐξωδηκός.

شیشرمك Τ. **σισ-ιρμέκ,** ρμ. μτδ. ἐξοιδαίνω, ἐξογκῶ, πρήσκω, φουσκόνω· φουσκόνω τὸ ἐσφαγμένον πρόβατον κτλ. ὅπως ἐκδάρω· || [αἰτ.] : — یلکنلری **γελκενλερὶ σιρμέκ,** ἐξογκῶ τὰ ἱστία [ὁ ἄνεμος]· || آورت — ἐξογκῶ τὰς γνάθους [**άβούρτ**], ἀλαζονεύομαι, ἐπαίρομαι· §κάμνω τὸ ὕδωρ νὰ ὑψωθῇ, νὰ ἐκχειλίσῃ φράττων τὸν δρόμον του.

شیشقو Τ. **σισκο,** ἐπθ. ὑπερτραφής.

شیشك Τ. **σισέκ,** ὄν. ἀρνίον διετές.

شیشکین Τ. **σισκίν** [ἐκ τοῦ شیشمك]· ἐπθ. ἐξωγκωμένος, φουσκωμένος, πρησμένος· § μτφ. ἀλαζών, ἐπηρμένος.

شیشکینلك Τ. **σισκιν-λίκ,** ὄν. ἐξόγκωμα, πρήξιμον, φούσκωμα: معده ی — **μι'τέ σισκινλιγί,** πρήξιμον τοῦ στομάχου.

شیشلك Τ. **σισ-λίκ,** ὄν. ἐξόγκωμα, πρήξιμον.

شیشلمك ἢ شیشمك Τ. **σισ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. σουβλίζω, περιπείρω· διαπερῶ διὰ ξίφους αἰχμηροῦ.

شیشمان Τ. **σισμάν,** ἐπθ. παχύς, πολύσαρκος.

شیشمانلانمق Τ. **σισμαν-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. καθίσταμαι πολύσαρκος, παχύνομαι.

شیشمانلق Τ. **σισμαν-λήκ,** ὄν. πολυσαρκία.

شیشمك Τ. **σισμέκ** [ρζ. شیش] ρμ. οὐδ. ἐξοιδαίνομαι, ἐξογκοῦμαι, πρήσκομαι: الم شیشدی ἡ χειρ μου ἐπρήσθη· || آلقشلامه دن شیشدی ἐκ τῆς χειροκροτήσεως ἐπρήσθη ἡ παλάμη [**άβούδζ**]· || قارنم شیشدی ἡ κοιλία μου ἐπρήσθη[ἐκ τῆς πολυφαγίας]· || — صولر τὰ ὕδατα ἐκχειλίζουσι· || چایلر شیشوب طاشمق οἱ ποταμοὶ ὑπερεκχειλίζουσι καὶ πλημμυροῦσι· § παχύνομαι.

شیشه Τ. **σισέ,** ὄν. βαύκαλις, κ. μπουκάλι, φιάλη : ی — شراب **βαύκαλις οἴνου**· || ی — علاج φιάλη ἰατρικοῦ· || ی — جامت σικύα, κ. βεντοῦζα [**χαδζαμέτ**]· § ἐπθ. ὑέλινος: — شمعدان κηροπήγιον ὑέλινον· || — بورو σωλὴν ὑέλινος.

شیشه Τ. **σισέ,** ὄν. λεπτὴ καὶ στενὴ λωρὶς σανίδος καρφουμένη πέριξ τοῦ τάπητος ἢ τῆς ψιάθου ὅπως συγκρατῇ αὐτά, κ. τσίτα· βλ. چیت.

شیشه‌جك Τ. **σισε-τζίκ** [ὑποκ.] ὄν. φιαλίδιον, μπουκαλάκι.

شیشه‌جی Τ. **σισε-τζί,** ὄν. πωλητὴς φιαλῶν, ὑελοπώλης.

شیشه‌خانه Τ. **σισε-χανέ,** ὄν. ὑελουργεῖον.

شیطان Α. **σεϊτάν,** ὄν. Σατάν, διάβολος, δαίμων [βλ. رجیم]· § πανοῦργος, εὐφυής· § طرناغی — παρωνυχίς· || بوق — **σεϊτὰν πόκοῦ,** σκωρία σιδήρου· σίλφιον [φαρμ.]· || آرابه سی — **σεϊτὰν άραπασῆ,** σπόρος ἀκανθῶν, κ. μαντατοῦρα [κ. λ. ἄμαξα τοῦ διαβόλου]· || آفندیسی — **σεϊτὰν άκηντησῆ,** δίνη· || بزی — **σεϊτὰν πεζί,** εἶδος ὑφάσματος· || توپی — **σεϊτὰν τουγί,** πτερὸν τοῦ διαβόλου, θέλγητρον· || ی — دکرمن μηχανὴ τοῦ μύλου ἀναβιβάζουσα τὸν σῖτον ἐντὸς ὀχετοῦ· || چارشوسی — ایچی ἡ καρδία του [εἶναι] ἀγορὰ τοῦ διαβόλου, ἤτοι ὑποκριτής, ἰσχυρογνώμων· || — قره — آق [λευκὸς καὶ μέλας διάβολος] πάντα λίθον κινῶν· || آیاقلاقچی — لری — διεγείρω τοὺς δαίμονας, ταράττω τὸ πᾶν, κάμνω τρέλλας· || قورشون — قولاغنه — μολύβι εἰς τὸ αὐτὶ τοῦ διαβόλου, ἤτοι νὰ στουμπώσωσι τὰ ὦτα τοῦ διαβόλου, νὰ μὴ τὸ ἀκούσῃ [λέγεται ὅταν ὁμιλῇ τις περὶ ἀγαθοῦ, ὅπερ φοβεῖται νὰ μὴ χάσῃ] [πρμ.]· || یاقیشور — بنلك ὁ ἐγωϊσμὸς [**πενλίκ**] ἀρμόζει τῷ διαβόλῳ [πρμ.]· || چاریغی — ترس کیدیرر κάμνει τὸν διάβολον νὰ φορέσῃ [**γκιϊτιρὶρ**] τὸ ὑπόδημα [τσαροῦχι, **τσαρηγῆ**] ἀνάποδα, ἤτοι ἄνθρωπος λίαν πονηρὸς καὶ πανοῦργος [πρμ.]· § πλθ. شیاطین **σεγιατήν.**

شیطانلق Τ. **σεϊταν-λήκ,** ὄν. πονηρία, διαβολιά· εὐφυΐα· κακεντρέχεια: — کیمسه عقل ایردیره مز οὐδεὶς δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὰς πονηρίας του [**σεϊτανλιγνά**].

شیطانی Α. **σεϊτανί,** ἐπθ. Σατανικός, διαβολικός: — عقل **άκλι σεϊτανί,** νοῦς διαβολικός· || θ. شیطانیه : — وسوسهٔ **βεσβεδεῖ σεϊτανιγέ,** ὑποκίνησις διαβολική.

شیطنت Α. **σεϊτανέτ,** ὄν. θ. διαβολιά, πονηρία, εὐφυΐα.

شیطنتکارانه Π. **σεϊτανέτ-κιαρανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. διαβολικὸς-κῶς.

شیعه Α. **σι'ά,** ὄν. θ. ὀπαδοί, θιασῶται· § αἵρεσις· ἡ αἵρεσις τῶν Σιϊτῶν, ἤτοι τῶν θεωρούντων ὡς διάδοχον τοῦ Μωάμεθ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Ἀλῆ.

شیعی Α. **σι'ῖ,** θ. شیعیه **σι'ϊγέ,** ἐπθ. Σιΐτης, ἤτοι ὀπαδὸς τῆς αἱρέσεως τῶν θεωρούντων ὡς διάδοχον τοῦ Μωάμεθ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Ἀλῆ.

شیفتکی Π. **σιφτε-γκί,** [ἐκ τοῦ شیفته]ὄν. παραζάλη, ταραχὴ φρενῶν, παραφροσύνη.

شیفته Π. **σιφτέ**[μτχ. τοῦ شیفتك **σιφτέν,** παραφρονεῖν]τεταραγμένος τὰς φρένας, παράφρων, ὁ μὴ γινώσκων τί πράττει· ἐρωτομανής, ἐρωτόληπτος.

شیفره Γλ., **σιφρέ,** βλ. شفره .

شیق Τ. **σήκ,** μόριον βλ. شاق .

شیق Γλ. **σὴκ**[chic]ἐπθ. κομψός, ὡραῖος: — ك βέης κομψευόμενος.

شیقر Τ. **σηκήρ,** βλ. شاقر .

شیقردامق Τ. **σηκηρ-τσαμάκ,** βλ. شاقردامق.

شیقلق Τ. **σηκ-λήκ,** ὄν. κομψότης, ὡραιότης, καλλωπισμός.

شیللق Τ. **σηλ-λήκ,** ὄν. ἄνθρωπος πάσχων ἐξ ὀφθαλμίας· § γυνὴ κακῆς διαγωγῆς, ἄσεμνος.

شیله Τ. **σιλέ,** ὄν. εἶδος χόρτου εὐώδους.

شیلین Αγ. **σιλίν** [schelling] ὄν. σελίνιον, ἤτοι νόμισμα ἀγγλικὸν ἀργυροῦν, τὸ εἰκοστὸν τῆς ἀγγλικῆς λίρας.

شیم Α. **σιγέμ** [πλθ. τοῦ شیمه **σιμέ**] ὄν. θ. ἤθη, χαρακτῆρες, ἕξεις, ἰδιότητες: کریم ال — **κερίμ-ὰ-σιγέμ,** εὐγενὴς τὰ ἤθη· || — جمیدال **χαμίτ-ὰ-σιγέμ,** χρηστὸς τὰ ἤθη, ἀξιεπαίνων ἠθῶν.

شیمال Τ. **σιμάλ,** ὄν. δυνατὸς βλαστός, θαλλός, κλών· βλαστὸς συκαμινέας.

شیمشك Τ. **σιμσέκ,** βλ. شمشك .

شیمه Α. **σιμέ,** ὄν. θ. ἦθος, χαρακτήρ, ἕξις, προσόν, ἰδιότης: مروت ه — προσὸν φι-

λανθρωπίας, γενναιοδωρίας **[μδρσδδέτ]**· ‖ ء— **ᾱιμέϊ μιχμάν-νδδαζί,** προσὸν φιλοξενίας· ‖ ءكريم— **ᾱιμέῖ κεριμέ,** εὐγενὲς προσόν.

شین A. **ᾱέϊν,** ὄν. αἶσχος, αἰσχύνη, ἔλλειψις: ‖ ءموجب— **μουδζίπι ᾱεῖν,** πρόξενος αἰσχύνης.

شین A. **ᾱίν,** ὄν. θ. τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ش.

شینل T. **ᾱινέλ,** ὄν. μανδύας ἄνευ χειρίδων καὶ μετὰ περιλαιμίου ἐκ σισύρας.

شینیك T. **ᾱινὶκ** [ἐκ τοῦ ἑλλ. χοῖνιξ]· ὄν. μέτρον διὰ τὰ σιτηρά, τὸ ὄγδοον τοῦ κοιλοῦ.

شیو T. **ᾱὶδ** κ. **ᾱὲδ** [ἐκ τοῦ π. شیب **ᾱίπ,** βλ. καὶ نشیب]· ὄν. κλιτύς, κατωφέρεια· § ἐπθ. κατωφερής, ἐπικλινής, πρανής: ‖ ءیر— τόπος ἐπικλινής, κατωφερής· ‖ ءدیوار— τοῖχος ἐπικλινής· § κλιτὺς τεχνητὴ κατασκευαζομένη ἔξωθι τείχους: ی — صحرا **ᾱαχρὰ ᾱεδί,** τὸ πρανὲς μέρος τῶν ὀχυρωμάτων, κεκλιμένον πρὸς τὴν πεδιάδα· ‖ ءینه— **ᾱεδινέ,** ἐπικλινῶς, κατωφερῶς.

شیوخ A. **ᾱᾱγιοὶχ** [πλθ. τοῦ شیخ βλ.] ὄν. Σέχαι, πρεσβῦται, γέροντες, ἀρχηγοί: ‖ ءقبائل— οἱ ἀρχηγοὶ τῶν φυλῶν **[καπαῖλ]**· ‖ συνηθ. مشایخ **μεᾱαῖχ,** βλ. λ.

شیوع A. **ᾱᾱγιοῦ'**, ρ. ἀφ. διάδοσις [λόγου, εἰδήσεως]: ‖ ءكيفيت— **ᾱᾱγιούῖ κεῖῤιγέτ,** διάδοσις ὑποθέσεως· ‖ ءبولق— **ᾱᾱγιοῦ'-πουλμάκ,** διαδίδομαι [λόγος, εἴδησις, πρᾶγμα].

شیوغار T. **ᾱιβγάρ,** ὄν. ξύλον τιθέμενον ἔμπροσθεν τοῦ ρυμοῦ τοῦ ὑποστάτου τοῦ τηλεβόλου.

شیولمك T. **ᾱιβ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι κατωφερής, ἐπικλινής, πρανής· § εἶμαι πλατὺς κάτω καὶ στενὸς ἐπάνω ὡς ὁ τοῖχος.

شیولی T. **ᾱιβ-λί,** ἐπθ. κατωφερής, ἐπικλινής, πρανής.

شیون Π. **ᾱιβέν,** ὄν. πένθος, θρῆνος, στεναγμός.

شیوه Π. **ᾱιβέ,** ὄν. ἀκκισμός, ἐρωτοτροπία, χάρις: — ناز و **νὰζ οὐ ᾱιβέ,** ἀκκισμὸς καὶ ἐρωτοτροπία· § ἰδίωμα, ὕφος γλώσσης, ἰδιωτισμός, τρόπος τοῦ ἐκφράζεσθαι: ‖ ءلسان— ἰδίωμα γλώσσης [**λιᾱάν**]· ‖ ءتكلم— τρόπος τοῦ ὁμιλεῖν **[τεκελλδμ]**· ‖ ءافاده— τρόπος τοῦ ἐκφράζεσθαι **[ἰῤαπέ]**.

شیوه‌باز Π. **ᾱιβὲ-πάζ,** ταὐτὸ کار‌شیوه.

شیوه‌کار Π. **ᾱιβὲ-κιάρ,** βλ. ἐπόμ.

شیوه‌کر Π. **ᾱιβε-γκέρ,** ἐπθ. ἀκκιζόμενος, θρυπτόμενος, φιλάρεσκος, ἐρωτότροπος, χαρίεις, εὔχαρις.

شیوه‌لندیرمك T. **ᾱιβε-λενπιρμέκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τι εὔχαρι, θελκτικόν [αἰτ.].

شیوه‌لی T. **ᾱιβε-λί,** ἐπθ. ταὐτὸ کار‌شیوه, βλέπε.

ص

ص **ᾱάπ, ἢ ᾱάτ,** δέκατον ἕβδομον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου, προφερόμενον ἀραβιστὶ μὲν τραχύτερον τοῦ س, τουρκιστὶ δὲ ὡς τὸ γράμμα τοῦτο, ἤτοι ὡς τὸ ἑλληνικὸν σ [βλ. صاد]. Ἀριθμητικῶς ἰσοδυναμεῖ τῷ 90 [βλ. ابجد]. Ἐν ταῖς χρονολογίαις ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων δηλοῖ κατὰ συγκοπὴν τὸ ὄνομα τοῦ μηνὸς Σαφὲρ [صفر], οὗτινος τυγχάνει τὸ πρῶτον γράμμα.

صاب T. **ᾱάπ,** μόριον ἐπιτατικόν· βλ. صاپ.

صابان T. **ᾱαπάν,** βλ. صبان.

صابر A. **ᾱαπὶρ** [ῤζ. صبر] ἐπθ. ὑπομονητικός, ἀνεκτικός: — ایوب **ἐγιούπι ᾱαπίρ,** Ἰὼβ ὁ ἀνεκτικός· § θ. صابره· § πλθ. صابرون καὶ صابرین.

صابوره Ιτ. **ᾱαπούρα** [savora] ὄν. ἕρμα, κ. ᾱαβοῦρα.

صابوق T. **ᾱαπὸὺκ** [ἐκ τοῦ صاپمق] ἐπθ. παράλογος, ἀνόητος [κυρίως ὁ ἐκτὸς τῆς εὐθείας]· ‖ βλ. آبوق.

صابون Ελ. **ᾱαπούν,** ὄν. σάπων: ی— قندیه **κάνῤια ᾱαπουνοῦ,** σάπων τοῦ Ἡρακλείου [τῆς Κρήτης]· ‖ قالی— **ᾱαποὶν καλπᾱή,** πλὰξ σάπωνος.

صابونجی T. **ᾱαπουν-δζοῦ,** ὄν. σαπωνοποιὸς καὶ σαπωνοπώλης.

صابونجیلق T. **ᾱαπουνδζου-λούκ,** ὄν. σαπωνοποιία, σαπωνοπωλική.

صابونخانه T **ᾱαπουν-χανέ,** ὄν. σαπωνοποιεῖον.

صابونلانمق T. **ᾱαπουν-λανμάκ,** ρμ. μσ. σαπωνίζομαι, πλύνομαι διὰ σάπωνος.

صابونلامق T. **ᾱαπουν-λαμάκ,** ρμ. μτδ. σαπωνίζω, πλύνω διὰ σάπωνος [αἰτ.].

صابونلامه T. **ᾱαπουν-λαμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. σαπώνισμα.

صابونلو T. ἢ لی صابون **ᾱαπουν-λῆ,** ἐπθ. σαπωνώδης, περιέχων σάπωνα.

صابونی A. **ᾱαπουν-ί,** θ. صابونیه **ᾱαπουνιγέ,** ἐπθ. σαπωνώδης· ὄν. § σαπωνοποιός, σαπωνοπώλης.

صابونیه A. **ᾱαπούν-ιγὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. σαπωνώδης· § ὄν. εἶδος γλυκύσματος ἢ χαλβᾶ ἐξ ἀμύλου, ἀμυγδάλων, μέλιτος καὶ σησαμελαίου.

صابی A. **ᾱαπί,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ἐκ τῆς πόλεως Σαβὰ τῆς Ἀραβίας· Σαβαϊστής, ὀπαδὸς τοῦ Σαβαϊσμοῦ, ἀστρολάτρης· § θ. صابیه § πλθ. صابیون **ᾱαπιγούν.**

صابیه A. **ᾱαπιγέ,** ἐπθ. θ. τοῦ صابی βλ. § ὄν. σαβαϊσμός, ἀστρολατρεία.

صاپ T. **ᾱάπ,** ἢ صاب **ᾱάπ,** καὶ صاپه **ᾱαπά,** μόριον προταττόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ ص καὶ ἐπιτεῖνον τὴν ἔννοιαν αὐτῶν· ὡς صاری صاپ **ᾱὰπ-ᾱαρῆ,** κατακίτρινος· ‖ صاغلام صاپه **ᾱαπὰ-ᾱαγλάμ,** ὅλως διόλου εὔρωστος, ὁλόγερος.

صاپ T. **ᾱάπ,** ὄν. λαβή, χειρὶς ἐργαλείου, χεροῦλι, μανίκι· μίσχος, καυλός, τσουνί: ی— بالطه ἡ λαβὴ ἢ τὸ ξύλον τοῦ πελέκεως. ‖ ی— سپورکه ἡ λαβὴ ἢ τὸ ξύλον τοῦ σαρώθρου· ‖ ی— قلیچ ἡ λαβὴ τοῦ ξίφους· ‖ ی — قلم کندولوفور ‖ ی— آرمود ὁ μίσχος τοῦ ἀπίου· ‖ یوب صان صاورمق— λέγω ἀνοησίας, μωρολογῶ [κ.λ. τρώγω μίσχους καὶ λικμίζω ἄχυρα].

صاپارطه It. **σαπάρτα** [sabordo]ὄν. ταυτόχρονος πυροβόλησις τηλεβολοστοιχίας· § μτφ. ἐπίπληξις σφοδρά: كيچي — τρώγω ἐπίπληξιν, ἐπιπλήττομαι.

صاپارنه **σαπάρνα,** βλ. سپارنه.

صاپان T. **σαπάν,** βλ. صپان.

صاپتمق T. **σαπτημάκ** [ἐκ τοῦ صاپتی]· ρμ. μτδ. παρεκτρέπω τῆς εὐθείας ὁδοῦ, δίδω ἄλλην διεύθυνσιν, παρεκκλίνω, ἀποπλανῶ· ἀπομακρύνω τὸ πλοῖον[αἰτ.]: —سوزی λέγω ἀνοησίας, ἀσυναρτήτους λόγους·‖— یولی ἀλλάσσω τὴν ὁδόν, τὴν διεύθυνσιν, παρεκτρέπομαι τῆς εὐθείας, πλανῶμαι· § ρμ. οὐδ. παραφρονῶ.

صاپدیرمق T. **σαπτηρμάκ** [ἐκ τοῦ صاپتی] ρμ. μτδ. ταὐτὸ صاپتمق.

صاپر T. **σαπήρ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον, ἤτοι صاپر صاپر ἢ صاپرصوپر **σαπὴρ σουπούρ,** πρὸς παράστασιν κρότου παραγομένου ἐκ τῆς πτώσεως πράγματός τινος εἰς τὴν γῆν: صاپر صوپر دوکیلور τὰ μᾶλα πίπτουσιν ἢ χύνονται [**τὸκιζλὸρ**] μετὰ κρότου·‖ صاپر صاپر سریلوب اولور خستهلر οἱ ἀσθενεῖς πίπτουσιν ἐκτάδην [**σεριλοὶπ**] καὶ ἀποθνήσκουσι.

صاپسز T. **σαπ-σήζ**,ἐπθ.ὁ ἄνευ λαβῆς, χειρίδος:بالطه— πέλεκυς ἄνευ λαβῆς· ‖ βλ. ایپسز.

صاپغین T. **σαπ-γὶν** [ἐκ τοῦ صاپتی] ἐπθ. ὁ παρεκκλίνας τῆς εὐθείας, ὁ ἐν τῇ πλάνῃ.

صاپلامق T. **σαπ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. ἐμπήγω,διαπερῶ [δοτ.αἰτ.] : آپ شیشی —ἐμπήγω τὸν ὀβελὸν εἰς τὸ κρέας**[ἐτέ],**διαπερῶ εἰς τὸν ὀβελόν·‖—ایکنه ایمپήγω βελόνην·‖ —ایکنه‌یی اول کندیکه چیقاق ἐμπήγω μάχαιραν·‖ صاپلا صکره چوالدیزی اله **ἰγνεῖ ἐββὲλ κενὶνὲ σαπλά, σόνρα τσουβαλὶηζὶη ἐλέ,** πέρασε πρῶτον τὴν βελόνην εἰς σεαυτὸν καὶ ὕστερον τὴν σακορράφην εἰς τοὺς ἄλλους,ἤτοι ὃ σὺ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς [πρμ.].

صاپلانمق T.**σαπ-λανμάκ,**ρμ. οὐδ. ἐμπήγομαι, βυθίζομαι [δοτ.] : چامور — βυθίζομαι εἰς τὸν βόρβορον·‖—خنجر ἐμπήγεται τὸ ἐγχειρίδιον·‖— ذهن خولیایه ἡ διάνοια βυθίζεται εἰς ὀνειροπολήσεις.

صاپلمق T. **σαπ-πλ-μάκ** [ἐκ τοῦ صاپتی] ρμ.ἀπρ. ἀλλάσσει τις διεύθυνσιν, δρόμον, στρέφει : صاپیلور اوردن ἐκεῖθεν στρέφει τις, ἀλλάσσει δρόμον.

صاپلی T. **σαπ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων λαβήν, χειρίδα: چاق سیاه—μάχαιρα ἔχουσα λαβὴν μέλαιναν, μαχαῖρι μαυρομάνικο· § [ἐκ τοῦ صاپلامق]ἐμπεπηγμένος.

صاپمق T. **σαπμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀλλάσσω δρόμον, διεύθυνσιν· στρέφω, παρεκκλίνω τῆς εὐθείας ὁδοῦ, παρεκτρέπομαι, καταφεύγω: —تزویره,ی‌واد تزویراته,ه παρεκτρέπομαι εἰς τὴν ὁδὸν τῆς στρεψοδικίας **[βαὶϊ τεζβιρὲ]** καταφεύγω εἰς στρεψοδικίας·‖—چیقمزه τρέπομαι εἰς ἀδιέξοδον **[τσηκμαζά],** ἤτοι παρεκτρέπομαι τῆς εὐθείας ὁδοῦ·‖ صاپه‌جق یر **σαπαδζὰκ γὲρ,** μέρος εἰς τὸ ὁποῖον δύναταί τις νὰ στραφῇ, ν' ἀλλάξῃ δρόμον, διέξοδος.

صاپنتی T. **σαπντῆ** [ἐκ τοῦ صاپتی] ὄν. μέρος πλάγιον, ἀπόκεντρον, παράμερον, χωστόν.

صاپه T. **σαπὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. πλάγιος,ἤτοι ὁ μὴ ἐπὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἢ ὁ εἰς ὃν δὲν δύναταί τις νὰ μεταβῇ ἄλλως ἢ κάμπτων, ἀπομεμακρυσμένος, ἀπόκεντρος: —یول ὁδὸς πλαγία, κάμπτουσα· § ἐπρ. πλαγίως, ἀποκέντρως, μακράν: دوشمك—πίπτω πλαγίως, μακρὰν τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἢ τοῦ κέντρου, ἤτοι εὑρίσκομαι μακράν, εἰς ἀπόκεντρόν τι μέρος.

صاتاشمق T.**σατασμὰκ**[κατὰ τὸ لهجه καὶ τὸ لغت ابو الضیا, ἐκ τοῦ ἀρχ. τουρ. چاتاشمق **τσατασμὰκ**] ρμ. οὐδ. ἐπεμβαίνω·§ ζητῶ ἔριδα, ἐνοχλῶ, πειράζω τινὰ πρὸς διασκέδασιν· § ὑπόκειμαι [δοτ.].

صاتدیرمق T. **σατ-τηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. ἀναγκάζω τινὰ νὰ πωλήσῃ, ἐκθέτω τι διὰ τῆς ἀρχῆς ἢ διὰ τοῦ ἐκτελεστικοῦ τμήματος εἰς πώλησιν [δοτ. αἰτ.].

صاتش T. **σατήζ,** βλ. صاتیش.

صاتلمق T. **σατ-πλ-μάκ,** ρμ. πθ. πωλεῖσθαι: اوجوز صاتلدی او ἡ οἰκία ἐπωλήθη εὐθηνά· ‖ صاتیلور **σατηλήρ,**πωλεῖται, ἔχει πέρασιν κατανάλωσιν· § μτφ. ἀπατῶμαι.

صاتلیجان T. **σατλητζὰν** [κατὰ παραφθ. ἐκ τοῦ ذات الجنب ζάτδ-λ-ζὲνὶτ] ὄν. πλευρῖτις.

صاتمق T. **σατ-μάκ,** ρμ. μτδ. πωλῶ [αἰτ.]: — الوب ἀγοράζω καὶ πωλῶ, ἐμπορεύομαι·‖—طوپدن پارچه پارچه پارچه πωλῶ λιανικῶς·‖ —مزایده πωλῶ ἐπὶ δημοπρασίᾳ **[μεζατά],** δημοπρατῶ· § μτφ: — معلومات πωλῶ γνώσεις, κάμνω τὸν σοφόν·‖—اوستهلق جسارت κάμνω τὸν γενναῖον·‖—کندینی اوستهلق صاتیور ἐπαινεῖ ἑαυτόν, καυχᾶται, περιαυτολογεῖ [βλ. درهم]·‖الان صاتان ὁ ἀγοράζων καὶ πωλῶν, ὁ φροντίζων· § ἀπατῶ.

صاتون T. **σατὶν** [ἐκ τοῦ صاتمق] ὄν. ἀγορά· ἐν χρήσει πάντοτε ὁμοῦ μετὰ τοῦ الق **ἀλμάκ,** ἤτοι الق — λαμβάνω ἐξ ἀγορᾶς, ἀγοράζω: الق—او یر ἀγοράζω μίαν οἰκίαν·‖ الدی—عرضی ἐξηγόρασε τὴν τιμήν του.

صاتی T. **σατῆ** [ἐκ τοῦ صاتمق] ὄν. πώλησις : یه—چیقارمق ἐκθέτω εἰς πώλησιν·‖پازاری—ها— τιμὴ εὐτελής, εὐθηνά.

صاتیجی T. **σατηδζῆ** [ἐκ τοῦ صاتمق] ὄν. πωλητής·§ πωλητὴς πλανόδιος, ἤτοι πωλητὴς, ὅστις περιέρχεται τὰς ὁδοὺς κηρύττων μεγαλοφώνως ὅ,τι πωλεῖ.

صاتیجیلق T. **σατηδζη-λήκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ πωλητοῦ· βλ. προηγ.

صاتیش T.**σατὶζ**[ἐκ τοῦ صاتمق]ρ.ἀφ.πώλησις: —آلش ἀγορὰ [**ἀλὶζ**] καὶ πώλησις, ἀγοραπωλησία, δοσοληψία·‖—پیش πώλησις τοῖς μετρητοῖς [**πεσὶν**]·‖ —ویرەسیه πώλησις ἐπὶ πιστώσει [**βερεσὶ-γέ**].

صاتیلق T. **σατη-λήκ,** ἐπθ. ὁ εἰς πώλησιν ἐκτεθειμένος, προωρισμένος : او یر —در ἡ οἰκία αὕτη εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς πώλησιν, πωλεῖται.

صاتیم T. **σατὶμ** [ἐκ τοῦ صاتمق]ρ.ἀφ.πώλησις: — آلیم ἀγορὰ καὶ πώλησις, ἀγοραπωλησία, δοσοληψία.

صاتین T. **σατήν,** βλ. صاتون.

صاج T. **σάδζ,** βλ. ساج.

صاچ T. **σάτς,** ὄν. κόμη, τὰ μαλλιὰ τῆς κεφαλῆς:—سپاه ἢ قره κόμη μέλαινα· ‖—قیر φαιὰ κόμη·‖—صیرمه χρυσῆ ἢ ξανθὴ κόμη·‖ ی — آلین βόστρυχος [κόμη μετώπου]·‖ ی—دیه λόφος [κόμη κορυφῆς]·‖ ی — شقاق βόστρυχος[κόμη κροτάφου, **σακάκ**]·‖تلی—μακρὰ θρίξ [βλ. چنکاله]·‖ باغی — δεσμὸς κόμης, ψευδὴς πλόκαμος·‖ طرانتیسی — **σὰτς ταραντησῆ,** ἀποκτενίδια, τρίχες τῆς κεφαλῆς πίπτουσαι κατὰ τὸ κτένισμα ‖باشی—ἢ طاقیه‌سی —φενάκη,κ. περοῦκα[βλ.پروقه]·‖سقال— ὥριμος ἡλικία[κόμη καὶ γενειάς]·‖اوزاتمق — μακραίνω, τρέφω κόμην, ἀφίνω νὰ μεγαλώσῃ·‖اوزادان— **σὰτς οὐζατὰν** [ὁ αὐξάνων τὴν κόμην] χρυσόκομμι·‖— قیران **σὰτς-κηράν,** ἀσθένεια καθ' ἣν πίπτουσιν αἱ τρίχες τὰς κεφαλῆς, φαλάκρα· ‖ ی—عرب **ἀρὲπ σατσῆ,** κόμη ἄραβος, ἤτοι οὐλη·μτφ. ὑπόθεσις περίπλοκος καὶ συγκεχυμένη·‖ آغارمق— ἡ κόμη λευκαίνεται, γηράσκω· ‖ اوزون ی— عقلی قیصه ἧς ἡ κόμη μακρὰ καὶ ὁ νοῦς κοντός, ἤτοι γυνὴ· βλ. καὶ اکسیك·‖ قرقق— κουρεύω **[κηρκμάκ]**·‖ کسمك — κόπτω κόμην.

صاچاق T. **σατσάκ,** βλ. چاق.

صاچشدیرمق T. **σατσ-πὸτηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. διαχέω, διασκορπίζω, ραίνω, διασπείρω ὀλίγον κατ' ὀλίγον [αἰτ.].

صاچلمق T. **σατσ-πλ-μάκ,** ρμ. οὐδ. καὶ πθ. διαχέομαι, διασκορπίζομαι, διασπείρομαι [δοτ.]: — اطرافه آتشلر εἰς τὰ πέριξ πῦρ διασπείρεται [ἐκ πυρκαϊᾶς κτλ.]· ‖ —دوکیلوب **τὸκιζλὸτ σατσπλμάκ,** κάμνω πολλὰς δαπάνας, ἐπιδαψιλεύω εὐεργεσίας, ἀγαθά.

صاچلو T. ἢ صاچلی **σατσ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων κόμην : صقاللی— ὁ ἔχων κόμην καὶ γένειον, **ὡρίμου ἡλικίας·‖یلدیز—κομήτης [ἀστ].**

صاچمق T. **σατσμάκ,** ρμ. μτδ. διαχέω, διασπείρω, ραίνω, διασκορπίζω, ἐκσφενδονίζω [αἰτ.]: —آچمق ραίνω χρήματα·‖تخم — σπείρω σπόρον **[τοχούμ]**·‖— آتش διαχέω πῦρ, ἤτοι ἐκσφενδονίζω σφαίρας διὰ πυροβόλου, τηλεβόλου, πυροβολῶ, κανονιοβολῶ· μτφ. πῦρ πνέω,πνέω τὰ μένεα·‖ — نور διαχέω φῶς **[νούρ],** ἀκτινοβολῶ· ‖ — التماع **ἰλτιμὰ' σατσμάκ,** ἀκτινοβολῶ, ἀπαστράπτω, λαμποκοπῶ· ‖ —آغزندن کوپوك ἐκσφενδονίζει ἀφροὺς [**κοπὸκ**] ἀπὸ τοῦ στόματός του·‖—دومان ἐκσφενδονίζω καπνούς [ἡ καπνοδόχη πλοίου, σιδη-

ροδρόμου κτλ.]·||—ياش δάκρυα χύνω, ραίνω·|| — زوز ياره ἐπιπάσσω ἄλας εἰς τὴν πληγήν.

صاچمه T. **σατσ-μὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. πᾶν ὅ,τι σπείρεται, σκορπίζεται· σφαιρίδιον κυνηγετικοῦ πυροβόλου [σκάγι]· εἶδος δικτύου στρογγύλου ἔχοντος εἰς τὰ ἄκρα μολυβδίνους σφαίρας, ὑποχή [πόχη]·λόγος ἀνόητος, ἀσυνάρτητος : صپان—λόγοι ἀσυνάρτητοι.

صاچمه‌لامق T. **σατσμα-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. λέγω ἀνοησίας.

صاچندی T. **σατσην-τσή** [ἐκ τοῦ صاچق]ὄν. μικροὶ σπόροι, κόκκοι, ἢ μικρὰ πράγματα διασπειρόμενα, διαχεόμενα.

صاچو T. **σατσοῦ** ἢ صاچی **σατσή,** ὄν. μικρὰ νομίσματα κτλ ραινόμενα κατὰ τὸν γάμον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς νεονύμφου, ἢ δῶρον διδόμενον κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν.

صاچیق T.**σατσήκ,**ἐπθ. διεσπαρμένος,διεσκορπισμένος, διακεχυμένος: آچیق — ἀνοικτὸς καὶ διακεχυμένος, ἤτοι μὴ κεκαλυμμένος, ἡμίγυμνος.

صاحب A. **σαχήτ,** ἐπθ. καὶ ὄν. κάτοχος, κύριος·προστάτης: تختگاه سلطنت— ὁ κάτοχος τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας [Σουλτᾶνος]·|| خانه—او—ی **σαχήτι χανέ,** ἢ ی—او—ی **σαχήτι,** κύριος τοῦ οἴκου, οἰκοδεσπότης· || قلم— κάτοχος καλάμου, λόγιος·|| رأی—ὁ ἔχων γνώμην, ψῆφον· || ناموس—τίμιος·|| اعتبار—εὐυπόληπτος·||انسانیت—φιλάνθρωπος·||رتبه—βαθμοῦχος **[ρὸτσέ]**·||ی—مال ὁ κύριος τοῦ πράγματος, ἰδιοκτήτης· πλούσιος· || ی — سوز ὁ ἔχων τὸν λόγον, ὁ ὁμιλῶν ἐν συζητήσει κτλ. εὔγλωττος· || ی — دیرلك **τιρλὶκ σαχήτι,** ὁ ἔχων τὰ πρὸς τὸ ζῆν μέσα· || امتیاز— προνομιοῦχος·||سکه و خطبه— **σαχήτι σικκὲ βὲ χουτσέ,** κύριος νομίσματος καὶ εὐχῆς [βλ. خطبه], ἤτοι ἡγεμὼν μουσουλμᾶνος· || الخیرات— **σαχήτσ-λ-χαϊράτ,** ἱδρυτὴς ἀγαθοεργῶν καθιδρυμάτων·||جیقمق—παρουσιάζομαι ὡς κύριος, κάτοχος, ἢ ὡς προστάτης, διεκδικῶ, προστατεύω, ὑπερασπίζομαι [δοτ.]· || اولق — γίνομαι κύριος [δοτ.]·§ὁ συναναστρεφόμενος, συνδιαλεγόμενος, σύντροφος [σπν.]·§ θ. صاحبه : صاحبة البيت **σαχήτετου-λ-πεΐτ,** οἰκοδέσποινα· §πλθ.τοῦ ἀρσ.اصحاب **ἀσχάτ,**καὶصحاب **σαχατέ,**καὶ τρῦ θηλ. صاحبات **σαχητάτ.**['Η λέξις صاحب κατὰ τὴν περσικὴν σύνταξιν πολλάκις εἶναι ἐν χρήσει ἄνευ τοῦ χαρεκὲ κεσρέ· ὡς خان— **σαχὴτ χανέ,** ἀντὶ **σαχήτι χανέ**].

صاحبات A. **σαχητάτ** [πλθ. τοῦ صاحبه θ· τοῦصاحب]ὄν.αἱ κάτοχοι:معارف— λόγιοι,πεπαιδευμέναι γυναῖκες ||یوسف— οὕτω καλοῦνται κατὰ τὴν Μουσουλμανικὴν παράδοσιν αἱ γυναῖκες αἵτινες ἰδοῦσαι τὸ κάλλος τοῦ Ἰωσὴφ **[Γιουσοὺφ]** ἀπέκοψαν ἐκ θαυμασμοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν.

صاحبسز T **σαχητ-σήζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ κυρίου, κατόχου, ἀδέσποτος : — تخته‌ی ایل آلور ایل || اراضی γαῖαι ἀδέσποτοι — آلماز ایسه یل آلور τὴν ἀδέσποτον σανίδα λαμβάνει ὁ ξένος **[ἔλ]**· ἐὰν δὲν λάβῃ ὁ ξένος λαμβάνει ὁ ἄνεμος **[γέλ]**· § ὁ ἄνευ προστάτου, ἐγκαταλελειμμένος, ὀρφανός.

صاحبقران Π. **σαχητ-κηράν,**ὄν. βασιλεὺς γεννηθεὶς ὑπὸ ἀστερισμὸν εὐτυχῆ [βλ. قران], εὐνοούμενος ὑπὸ τῆς τύχης, εὐδαίμων, ἀήττητος [τίτλος ἀπονεμηθεὶς τῷ Ταμερλάνῳ καὶ τοῖς πρώτοις ὀθωμανοῖς Σουλτάνοις].

صاحبلك T. **σαχητ-λὶκ,** ὄν. προστασία : ایتمك — προστατεύω.

صاد A.**σὰτ** ἢ **σάτ,**ὄν. θ. ὄνομα τοῦ γράμματος [ص]· καλεῖται καὶ مهمله— **σὰτι μὄχμελέ,**σὰτ τὸ ἄστικτον, κατ'ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ض **τάτ,** καλούμενον معجمه— **σάτι μὄ'ὄζεμέ,** σὰτ τὸ ἔνστικτον.

صادر A. **σατὶρ** [ρζ. صدر] ἐπθ. ἐξερχόμενος,πηγάζων, ἐκδιδόμενος [ἐπὶ διατάγματος Αὐτοκρατορικοῦ]. || Ρμ. اولق —ἐξέρχομαι,πηγάζω, ἐκδίδομαι [τῆ دن]: — لسانندن اولان کلمات ἢ λέξεις αἱ ἐξελθοῦσαι ἐκ τοῦ στόματος [τῆς γλώσσης] αὐτοῦ·|| اولدی — سنیه ارادهٔ ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὸν διάταγμα [βλ.شرفصادر]·|| اولور —فعل اهلندن [νομ.] ἡ πρᾶξις ἀπορρέει ἐκ τοῦ ἔχοντος τὴν πρὸς τοῦτο νομικὴν ἱκανότητα· § θ. صادره **σατηρέ.**

صادق A. **σατὶκ** [ρζ. صدق] ἐπθ. ἀληθής, πιστός,εἰλικρινής, ἀφωσιωμένος: — دوست φίλος πιστός,ἀληθής·||—قول λόγος[κὰθλ.] ἀληθής· § θ. صادقه :— تبعهٔ **τεπαάϊ σατηκά,**πιστοὶ ὑπήκοοι· || — قضایای **καζαγιάϊ σατηκά,** προτάσεις ἢ κρίσεις ἀληθεῖς[λογ.]·§πλθ. صادقین **σατηκὶν** καὶ صادقون **σατηκούν.**

صادقانه Π.**σατηκ-ανέ,**ἐπθ.ὁ ἀνήκων ἢ ἀρμόζων πιστῷ,εἰλικρινεῖ, ἀφωσιωμένῳ: —خدمات **σατηκανέ,** ὑπηρεσίαι πισταί· § ἐπρ. πιστῶς, εἰλικρινῶς.

صادقلق T. **σατηκ-λήκ,** ὄν. πίστις, ἀφοσίωσις, εἰλικρίνεια.

صارارتمق T.**σαραρτμὰκ**[ἐκ τοῦ صرارمق] ρμ.μτδ. καθιστῶ τι ἢ τινα κίτρινον, ὠχρὸν [αἰτ]: اوچو اوچو انی صرارتدی ὁ πολὺς ὕπνος κατέστησεν αὐτὸν ὠχρόν.

صرارمق T.**σαραρμὰκ**[ἐκ τοῦ صارى] ρμ. οὐδ.καθίσταμαι κίτρινος,ὠχρός, κιτρινίζω, ὠχριῶ: — پراقلر τὰ φύλλα κιτρινίζουσι·||— اکینلر τὰ σπαρτὰ κιτρινίζουσι·|| نیه صرارديکز διὰ τί **[νεγὲ]** ὠχριάσατε;

صاراق T.**σαρὰκ** [ἐκ τοῦ صارمق] ὄν. στροφεῖον,κύφων,ἤτοι μηχανὴ τιμωρητικὴ ἐν χρήσει ἄλλοτε στρεφομένη περὶ ἄξονα καὶ συμπεριστρέφουσα τοὺς καταδίκους·§ειρωνεία,χλευασμός: ه المق— **σαραγὰ ἀλμάκ,**τιμωρῶ διὰ τοῦ κύφωνος·χλευάζω,σκώπτω·||آغاجی—τόπος ἐκθέσεως· || λέγεται καὶ صاراق **σαρακά.**

صارب ἢ صاپ T. **σάρπ,** ἐπθ. δύσκολος, δυσχερής, δύσβατος, ἀπρόσιτος, ἀπότομος, στρυφνός: طاغ—ὄρος δύσβατον·||— قلعه τεῖχος ἀπρόσιτον·||یوقوش—ἀνήφορος ἀπότομος·||عباره—φράσις στρυφνή·||آدم— ἄνθρωπος ἀπότομος·|| صارمق— καθίσταμαι δύσκολος, δυσχερής, δυσεκτέλεστος, ἀκατόρθωτος : ایش ه صاروجق— ἡ ὑπόθεσις θὰ καταστῇ δύσκολος.

صارپلاشمق T. **σαρπ-λασμάκ,** ρμ.οὐδ. καθίσταμαι δύσκολος, δυσχερής, δύσβατος, ἀπρόσιτος, ἀπότομος, στρυφνός.

صارپون T. **σαρπούν,** ὄν. σιρός,ἤτοι λάκκος χρησιμεύων ὡς ἀποθήκη σιτηρῶν· § πινακωτή.

صارپه It. **σαρπὰ** [sarpa] ὄν. εἶδος κυπρίνου [ἰχθ.].

صارت **σάρτ,** βλ. تار.

صاردیرمق T. **σαρ-τηρ-μάκ,** ρμ.διάμ. βάλλω νὰ τυλίξωσι, νὰ περιβάλωσι, νὰ περικαλύψωσι κτλ. βλ. صارمق [αἰτ.] : صاردیغی بر ماده اولدیغی فکر صاردیرمش وقتیله ζήτημα τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ὁ ἄνθρωπος περιέβαλε διὰ σκέψεως, ἤτοι ὅπερ ἐμελέτησε.

صاردلیه **σαρτὲλια,** βλ. ساردلیه.

صارصاق T. ἢ صارساق **σαρσὰκ** [ἐκ τοῦ صارصمق] ἐπθ.ὁ κλονιζόμενος,σαλευόμενος ἐξ ἀδυναμίας, ἀσθενείας.

صارصمق T. ἢ صارسمق **σαρσ-πτ-μὰκ** [ἐκ τοῦ صارصمق] ρμ. μτδ. κλονίζω, σαλεύω, σείω [αἰτ.].

صارصلمق T.ἢ صارسلمق **σαρσ-πλ-μὰκ**[ἐκ τοῦ صارصمق] ρμ. οὐδ. κλονίζομαι, σαλεύομαι, σείομαι : —پجره‌لر τὰ παράθυρα σείονται·§ κλονίζομαι ἐξ ἀσθενείας·§ κλονίζομαι, ὑφίσταμαι ζημίας, ἀπωλείας·||صارصلمز **σαρσπλμάζ,** ἀκλόνητος.

صارصلمه T. ἢ صارسلمه **σαρσπλμά,** ὄν. ἀπαρ. τοῦ صارصلمق· βλ. ἐπομ.

صارصلیش T. ἢ صارسلیش **σαρσπλὶς** [ἐκ τοῦ صارصلمق] ρ. ἀφ. τὸ κλονίζεσθαι τὸ σείεσθαι, ἤτοι κλονισμός, σεῖσις, δόνησις.

صارصمق T. ἢ صارسمق **σαρσμάκ,** ρμ.μτδ. κλονίζω,σείω, δονῶ [κυριολ. καὶ μτφ. ἐπὶ νόσου, ζημίας κτλ.] [αἰτ.].

صارصمه T. ἢ صارسمه **σαρσμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. τὸ κλονίζειν, σείειν, ἤτοι κλονισμός, σεῖσις, δόνησις.

صارصیق T. ἢ صارسیق **σαρσὶκ** [ἐκ τοῦ صارصمق] ἐπθ. ὁ κλονιζόμενος ὅταν περιπατῇ.

صارصینتی T. **σαρσηντῆ**[ἐκ τοῦ صارصمق] ὄν. κλονισμὸς ἀμάξης κτλ. δόνησις ἐκ σεισμοῦ κτλ.

صارغی T. **σαργῆ** [ἐκ τοῦ صارمق] ὄν. ἐπίδεσμος, πᾶν ὅ,τι χρησιμεύει ὅπως περιτυλίξῃ τις τὴν κεφαλήν, τὸν λαιμὸν κτλ: ی—باش κεφαλόδεσμος, κρήδεμνον·||ی—باره ἐπίδεσμος πληγῆς·||ی—بویون λαιμοδέτης.

صارف A. **σαρὶφ** [ρζ. صرف] ἐπθ. ὁ ἀλλάσσων, δαπανῶν, ἄσωτος· § [ιατ.] ἀντιληπτικός, θρεπτικός, τονωτικός· ἀποσπαστικός διαλυτικός· § θ. صارف.

صارق T. **σαρὴκ,** βλ. صاریق.

صارقمق T. **σαρκητμὰκ** [ἐκ τοῦ صارقمق] ρμ. μτδ. ἀφίνω τι ἐκ τῶν ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω νὰ κρέμαται, κρεμῶ, ἀναρτῶ, καταβιβάζω [δοτ. αἰτ.] : — قویونی قویونه καταβιβάζω, κρεμῶ τὸν κάδον εἰς τὸ φρέαρ· || — آدم قویونه καταβιβάζω ἄνθρωπον εἰς τὸ φρέαρ· || — بورونی ἢ دوداقلری κρεμῶ τὰ χείλη ἢ τὴν ρῖνα, σκυθρωπάζω· || صارقمش کندیسنی پنجره‌دن ἐκρεμάσθη [ἔκυψε] ἀπὸ τὸ παράθυρον διὰ νὰ ἴδῃ· || — سلام στέλλω χαιρετισμόν.

صارقلمق T. **σαρκ-πλ-μὰκ** [ἐκ τοῦ صارقمق] ρμ. πθ. ἀναρτῶμαι.

صارقمق T. **σαρκμάκ,** ρμ. οὐδ. κρέμαμαι: صاچلری شاپقه‌ك کناردن صارقیور ἡ κόμη του κρέμαται ἐκ τοῦ γύρου τοῦ πίλου· § κρέμαμαι, χαλαροῦμαι, χαυνοῦμαι, γίνομαι πλαδαρός : چکسی صارقمش ἡ σιαγών του **[τσενεδί]** ἐκρεμάσθη, ἐχαυνώθη [ἐπὶ γερόντων]· || حسابدن صارقان **χπσαπτὰν σαρκάν,** τὸ ὑπόλοιπον λογαριασμοῦ, ψεῦδος.

صارقندی T. **σαρκπντη-λήκ,** ὀν. προσβολή, ἐπίθεσις, βιαιοπραγία.

صارقندیلق T. **σαρκπντη-λήκ,** ὀν. εἰσβολή, ἐπιδρομή, κλοπή, ἐπίθεσις κατὰ τῆς τιμῆς.

صارقمق T. **σαρκ-πν-μὰκ** [ἐκ τοῦ صارقمق] ρμ.μσ. κλίνω· § προσβάλλω, πειράζω, ἐνοχλῶ.

صارقیق T. **σαρκὴκ** [ἐκ τοῦ صارقمق] ἐπθ. ὁ κρεμάμενος, ἀνηρτημένος, χαῦνος, πλαδαρός: طوداق— χεῖλος κρεμάμενον ἔξωθεν, μέγα· || طوداقلو—οὗ τὰ χείλη κρέμανται, χειλῶν· || — اتلری οὗ αἱ σάρκες εἶναι χαῦνοι.

صارلمق T. **σαρ-πλ-μὰκ** [ἐκ τοῦ صارمق] ρμ. οὐδ. ἢ πθ. τυλίσσομαι, περιπτύσσομαι, ἀγκαλιάζω: آیاغنه اتکنه ἢ بر کیمسه‌نك بر کیمسه‌نك دیزلرینه ἢ — τυλίσσομαι [ῥίπτομαι] εἰς τὰ κράσπεδα **[ἐτεγίνέ],** εἰς τοὺς πόδας **[ἀγιαγηνά],** εἰς τὰ γόνατά τινος **[ἐιζλερινὲ]** ὅπως παρακαλέσω· || — یونه τυλίσσομαι εἰς τὸν λαιμόν τινος **[ἐογουνουνά],** περιτυλίσσομαι, ἐναγκαλίζομαι· || — یاکه ἐναγκαλίζομαι ὄφιν· || — سلاحه δράττομαι τῶν ὅπλων· || — ایکی الله δράττομαι διὰ τῶν δύο χειρῶν, ἀναλαμβάνω μετὰ ζήλου·

صارم A. **σαρὴμ** [ῥζ. صرم] ἐπθ. κοπτερός, ὀξύς : — سیف **σέϊφι σαρήμ,** ξίφος ὀξύ· § θ. صارمه: — سیف **σϑγλούφι σαρημέ,** ξίφη ὀξέα.

صارماش T. **σαρμὰς** [ἐκ τοῦ صارمق] ἐπρ. ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: — طولاش اولق **σαρμὰς ὁολὰς ὀλμάκ,** περιπτύσσεσθαι, ἐναγκαλίζεσθαι ἀλλήλους σφιγκτῶς, περιελίσσεσθαι ἀμοιβαίως.

صارماشمق T. **σαρμαὸ-μὰκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. ἀλλ. ἐναγκαλίζεσθαι ἀλλήλους, περιπλέκεσθαι, περιελίσσεσθαι ἀμοιβαίως.

صارماشیق T. **σαρμαὸὴκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. κισσός [κ. λ : περιελισσόμενος.

صارمساق T. **σαρμουσὰκ** [ἐκ τοῦ صارمق] ὄν. σκόροδον : اوتی — **σαρμουσὰκ ὀτοῦ,** τεύκριον, σκόρδιον [φτ.]· || — معجونی **σαρμουσὰκ μα'ὸζουνοῦ,** τὸ διὰ σκορόδου ἰατρικόν· || — ی کلین ایتشلر قرق کون قوقوسی چیقمامش τὸ σκόροδον ἔκαμαν νύμφην· τεσσαράκοντα ἡμέρας ἡ ὀσμή του δὲν παρῆλθε [παροιμία ἀντιστοιχοῦσα τῇ ἡμετέρᾳ: ὁ λύκος ἂν ἐγήρασε κι' ἄλλαξε τὸ πετσί του, οὔτε τὴν γνῶσιν ἄλλαξεν οὔτε τὴν κεφαλήν του.

صارمساقلو T. صارمساقلی **σαρμουσακ-λῆ,** ἐπθ. ὁ περιέχων σκόροδον, ὁ διὰ σκορόδου ἠρτυμένος [φαγητόν].

صارمق T. **σαρ-μάκ,** ρμ. μτδ. περιτυλίσσω, περιβάλλω, περικαλύπτω· ἐναγκαλίζω, περιπτύσσω· πολιορκῶ· τυλίσσω κάταγμα, ἐπίδεσμον πληγῆς ἢ κίδαριν κτλ. ἀναρριχῶμαι, περιτυλίσσομαι [ἐπὶ φυτῶν, κλήματος κτλ.] [δοτ. αἰτ.]: — ایپلکی یوماغه τυλίσσω κλωστὴν εἰς τὸ κουβάρι· || — باشه صاریق τυλίσσω κίδαριν εἰς τὴν κεφαλήν· || — یشیلك دیواره ἡ χλόη περιτυλίσσεται, ἀναρριχᾶται ἐπὶ τοῦ τοίχου· || — اطرافنی پریکیکلو· || — آتش صچاغه τὸ πῦρ περιβάλλει τὸ γείσωμα· || بنی بر مراق صاردی μὲ κατέλαβε περιέργεια, ἀνησυχία· || — سینه‌یه παραδέχομαι [χυδ.] || βλ. صاردیرمق καὶ صارپ.

صارمه T. **σαρμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. τὸ περιτυλίσσειν, περιβάλλειν κτλ. § ὅ,τι χρησιμεύει πρὸς περιτύλιξιν, ὡς ὁ μετ' ἐλαιοκονίας [لوکون **λόκιζὸν**] ἐπίδεσμος τῶν σωλήνων τῶν ὑδραγωγείων· § πρᾶγμα περιτετυλιγμένον κτλ. § εἶδος φαγητοῦ,

συνισταμένου ἐκ κρέατος κοπανιστοῦ περιτετυλιγμένου εἰς φύλλα ἀμπέλου καὶ σχήματος μικροτέρου τοῦ δολμᾶ [βλ. طولمه]· || — ی توزی φαγητὸν κατασκευαζόμενον ἐκ τῶν ἐντέρων τοῦ ἀρνίου περιτετυλιγμένων ὡς πλόκαμος· || — سیغاره ποῦρον [σηγάρον].

صارنمق T. **σαρ-πν-μὰκ** [ἐκ τοῦ صارمق] ρμ.μσ. περιτυλίσσομαι, περιβάλλομαι, περικαλύπτομαι: —باشی صاریق περιτυλίσσομαι τὴν κεφαλὴν διὰ κιδάρεως.

صارنیج T. **σαρνὶὸζ** [κατὰ παραφθ. ἐκ τοῦ صهریج **σαχρὶνὸζ**] ὄν. στέρνα, κινστέρνα: صویی — ὕδωρ τῆς στέρνας.

صاری T. **σαρῆ** [καὶ صارو] ἐπθ. κίτρινος, ξανθός, ὠχρός, καθαρός, στιλπνός: کاغد — χάρτης κίτρινος· || یوغ — βαφὴ κιτρίνη· || یاسمین — ἰάσμινον κίτρινον· || کل — ρόδον κίτρινον· || قرمزی — ξανθοκόκκινος· || التون — χρυσὸς καθαρὸς ἢ λίρα στιλπνή· || باقر — ὀρείχαλκος· || منغال — πύραυνον ὀρειχάλκινον· || — یاقوت ζάπφειρος· || یاغ — βούτυρος καθαρός· || آصمه — σφῆξ, σφῆκα· || هلیله — **σαρῆ χελιλέ,** μυροβάλανος [φυτ.]· || صبر — **σαρῆ σαπίρ,** ἀλόη, δένδρον καὶ τὸ ἀπὸ τῶν φύλλων αὐτοῦ ῥέον πικρότατον κόμμι· || میشه — δρῦς κιτρίνη [εἶδος δρυός]· || چیزمه‌لی محمد آغا — Μεχμὲτ ἀγᾶς φορῶν ὑποδήματα κίτρινα **[σαρῆ τσιζμελί],** ἤτοι πρόσωπον ἄγνωστον, περὶ οὗ δὲν δύναταί τις νὰ δώσῃ ἀποχρώσας πληροφορίας· § ὀν. مورطه‌لی سی — τὸ κιτρινάδι, ἤτοι ὁ κρόκος τοῦ ὠοῦ· || — سی قناریه χρῶμα ἀνοικτὸν κίτρινον, ὡς τὸ τοῦ καναρίου· || — قیلدن خیر کلز ἀπὸ ξανθὴν τρίχα [ἄνθρωπον ξανθὸν] ἀγαθὸν δὲν ἔρχεται· || — صاچه — قپوکده ایسه طوتمه — **ἄλμα σαρῆ, σάτμα σαρῆ, καπουντὰ ισὲ τούτμα σαρῆ,** μὴ ἀγόραζε κίτρινον, μὴ πώλει κίτρινον· ἐὰν ᾖ ἐν τῇ θύρᾳ σου, μὴ κράτει κίτρινον [πρμ.].

صاریجه T. **σαρη-ὸζὲ** [ὑποκ.] ἐπθ. ὑπόξανθος, ὑποκίτρινος· § ἀκανθίς [εἶδος πτηνοῦ]· § ἄτακτον στρατιωτικὸν σῶμα εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους.

صاریشین T. **σαρη-σήν,** ἐπθ. ξανθὸς [ἐπὶ ὡραίων ξανθοχρόων].

صاریق T. **σαρὴκ** [ἐκ τοῦ صارمق] ὄν. κίδαρις: صارمق — τυλίσσω ἢ φέρω κίδαριν· || صارمق باشه — περιβάλλομαι κίδαριν εἰς τὴν κεφαλήν· || بورمه ی — **σαρηγῆ πουρμά,** εἶδος πλακοῦντος βλ. καὶ صامسه.

صاریقجی T. **σαρηκ-τσῆ,** ὀν. ὁ κατασκευαστής, ἢ πωλητὴς κιδάρεων.

صاریقلی T. **σαρηκ-λῆ,** ἐπθ. κιδαροφόρος· § ὁ ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν τῶν Οὐλεμάδων.

صاریلانمق T. **σαρη-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. κιτρινίζω, ὠχριῶ.

صاریلق T. **σαρη-λήκ,** ὀν. χρῶμα κίτρινον· ὠχρότης, κιτρινάδα ἢ ἴκτερος [παθ.]· βλ. καὶ یرقان.

صاریلی T. **σαρηλῆ** [ἐκ τοῦ صارلق] ἐπθ. τετυλιγμένος: — باشنده صاریق εἰς τὴν κεφαλήν του ὑπάρχει τετυλιγμένη κίδαρις, κιδαροφόρος· || [δοτ.]: — کاغده ر τετυλιγμένος εἰς χαρτίον.

صاریمتراق T. **σαρη-μτράκ,** ἐπθ. ὑποκίτρινος.

صاز T. **σάζ,** βλ. ساز.

صازلق T. **σαζ-λήκ,** βλ. سازلق.

صازان T. **σαζ-άν,** βλ. سازان.

صاسی T. **σασῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὀσμὴν εὐρῶτος, ἤτοι μούχλας, εὐρωτιῶν: — — قوقق **σασῆ σασῆ κοκμάκ,** ὄζω εὐρῶτα, ἤτοι δίδω ὀσμὴν εὐρῶτος, μυρίζω μουχλίλα, σαπίλα.

صاعد A. **σα'ιὲ** [ἐκ τοῦ صعود] ἐπθ. ἀνερχόμενος, ἀνυψούμενος : — دود καπنὸς **[τὸιὲ]** ἀνυψούμενος· § θ. صاعده.

صاعقه A. **σα'ικά,** ὀν. θ. κεραυνός: — نزول ἐνσκηψις **[νσζοὶλ]** κεραυνοῦ· || اصابت — προσβολὴ **[ισαπὲτ]** κεραυνοῦ· || — سپر **σιπέρι σα'ικά,** ἀλεξικέραυνον· § πλθ. صواعق **σαβα'ὴκ.**

صاعقی A. **σα'ικῆ,** θ. صاعقه **σα'ικηγὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. κεραυνοβόλος.

صاغ T. **σάγ,** ἐπθ. δεξιός: ال — δεξιὰ χείρ· || — آیاق قول — δεξιὸς βραχίων **[κόλ]**· || — آیاق قابی دکلدر — δὲν εἶναι τίμιος ἄνθρωπος [τὸ ἡμέτερον : παστρικὸν μανδῆλι]·

|| آدم صولی یوق—ἄνθρωπος αὐστηρός, τραχὺς [ὅστις δὲν ἔχει δεξιὸν καὶ ἀριστερόν]·||ه— صوله باقمق κυττάζω δεξιὰ καὶ ἀριστερά, προσέχω,προφυλάττομαι·||ه صوله باقامق— δὲν προσέχω δεξιᾷ ἀριστερᾷ, δὲν φιλοπροσωπῶ·||مسئله‌ك ني صولی دوشونمیور — δὲν σκέπτεται τὸ δεξιὸν [**σαγηνὴ**] τὸ ἀριστερὸν μέρος [**σολουνοῦ**]τῆς ὑποθέσεως, ἤτοι βαθέως·||ه راست كلك— συμπίπτω εἰς τὰ δεξιά, ἤτοι εἰς καλὴν ὥραν·§ὑγιής, εὔρωστος : — صاپ πλήρης ὑγιείας, ὁλόγερος· || سالم — σῶος καὶ ἀβλαβής· || سلامت — σώως καὶ ἀβλαβῶς· || آجه — χρήματα γερά, ἤτοι εἰς χρυσὸν ἢ εἰς ἄργυρον· || اولق — ζῶ, διατελῶ ἐν τῇ ζωῇ: اولمسكز—ἢ اولك — νὔσθε [**ὅλοτν**] καλά, εὐχαριστῶ·||اولسون— νἄναι καλά·||اولسون—باشكز ὑμεῖς νὰ ζῆτε, ζωὴ εἰς τὴν εὐγενίαν σας [παρηγορία πρός τινα, οὗ οἰκεῖος ἀπεβίωσε]·||اولسونه كيتمك— **ταὴὴ σὰγ ὁλσουνὰ γκιτμέκ,** μεταβαίνω ὅπως συλλυπηθῶ τινα· || قورتلمق — σώζομαι ὑγιής, ἀβλαβής.

صاغالمق } T. **σαγ-αλμάκ,** ρμ. οὐδ. θεραπεύομαι, ἀναλαμβάνω ἐξ ἀσθενείας· § ἐπαληθεύω.

صاغديج } T. **σαγ-ιὴδζ,** ὄν. παράνυμφος, κ. κουμπάρος [ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου δεξιᾷ τοῦ γαμβροῦ πορευόμενος]· ἀνάδοχος παιδὸς μουσουλμάνου κατὰ τὴν περιτομήν, ἢ χριστιανοῦ κατὰ τὸ βάπτισμα: — قادين παράνυμφος, ἢ ἀνάδοχος [γυνή],ἢ σύζυγος ἀδελφοῦ ἢ θείου [βλ. ينكه].

صاغديرمق } T. **σαγ-ιὴρ-μάκ,** ρμ. διάμ. βάλλω ν'ἀμέλξωσι [δοτ. αἰτ.]· § ἀποσπῶ παρά τινος ἐπιτηδείως χρήματα, ἀμέλγω χρηματικῶς [αἰτ.].

صاغر } Π. **σαγάρ,** βλ. ساغر.

صاغر } T. ἢ صاغير **σαγήρ,** ἐπθ. κωφός: ير — ايشيتمز اويدير **σαγὴρ ἰσιτμὲζ οὔἰὴουρούρ,** ὁ κωφὸς δὲν ἀκούει, τὰ ταιριάζει· || — ديلسز **ἰιλσὶζ σαγήρ,** κωφάλαλος. ‖ Ρμ. ايڭ — κωφαίνω [αἰτ.]·||اولق — κωφαίνομαι·||كاف —**σαγὴρ κιάφ,** τὸ ὡς [ν] προφερόμενον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου [ك]· || هم —صيغير هم καὶ κωφὸς καὶ βοῦς [**σηγὴρ**], ἄνους, βλάξ· § πρᾶγμα πλῆρες, ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν δύναταί τις νὰ ἴδῃ ἐντός, ἢ τὸ ὁποῖον δὲν ἀντηχεῖ· ὡς جام— ﻫﻨﺠﺮﻩ ، اوطه ، قپو— κωφὸν δωμάτιον ἢ παράθυρον ἢ ὕελος ἢ θύρα·|| تخره— χύτρα χονδρὴ μὴ θερμαινομένη εὐκόλως·§ يلان — ἀσπὶς [ὄφις θανατηφόρος].

صاغرلق } T. **σαγηρ-λήκ,** ὄν. κώφωσις.

صاغرى } T. **σαγρῆ,** ὄν. τὰ ὀπίσθια ζώου, οἱ γλουτοί·§τὸ ἐκ τῶν μερῶν τούτων κατασκευαζόμενον δέρμα, κ. σαγγρί.

صاغلام } T. **σαγ-λάμ,** ἐπθ. εὔρωστος : — آدم ἄνθρωπος εὔρωστος ἢ τίμιος·|| سوز — λόγος ἀσφαλής, βέβαιος, εἰς ὃν δύναταί τις νὰ βασισθῇ·||هوا— ἀὴρ ὑγιεινός·||خبر— εἴδησις ἀληθής·||ه باغلامق—ἐξασφαλίζω [δένω εἰς τὰ γερά].

صاغلامق } T. **σαγ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. ἐξασφαλίζω, ἐνισχύω, στερεῶ [αἰτ.].

صاغلاملق } T. **σαγλαμ-λήκ,** ὄν. ὑγιεία, εὐρωστία· § ἀσφάλεια.

صاغلق } T. **σαγ-λήκ,** ὄν. ὑγιεία, ζωή: باش — وارلقدن يكدر ی— ζωή, ὑγιεία·||ἡ ὑγιεία εἶναι προτιμοτέρα [**γέκ-ὶιρ**] τῆς περιουσίας [**βαρληκτάν**]· || اولسون — ὑγιεία νὰ ἦ [παρηγορία εἰς ἄνθρωπον ὑποστάντα ὑλικὴν ἀπώλειαν]· || ه— **σαγληγηνά,** εἰς ὑγείαν αὐτοῦ, ἢ كره — **σαγληγηνηζά,** εἰς ὑγείαν σας [πίνομεν]·||ه يوز طوتمق— **σαγληγὰ γιὺζ τουτμάκ,** ἀναλαμβάνω, εἰσέρχομαι εἰς ἀνάρρωσιν·|| — اولمه **ὅὅτσμὲ ἐγιλὶκ σαγλήκ,** καλὸν καὶ ὑγιεία νὰ ἦ ἐπ'ἐμὲ [νὰ ἔχω], εἰς καλὸν νά μοι ἀποβῇ·||— الكه يزيا ς'τὰ χέρια σου! [**ἐλινέ**]· || — الكه كوزيكه يزيا ς' τὰ χέρια σου, ς' τὰ μάτια σου! ἤτοι εὖγε!|| وار ه— **σαγλήκλε βάρ,** ὑγίαινε! χαῖρε!|| يتشمسون ه— **σαγλήκλε γετίσμεσουν,** νὰ μὴ φθάσῃ μὲ ὑγιείαν! νὰ μὴ φθάσῃ μὲ τὸ καλόν! [ἀπευχή]·|| وليه ايدى ه— νὰ μὴ ἐγένετο μὲ τὸ καλόν! ἤτοι ἐπεθύμουν νὰ μὴ γίνῃ τὸ πρᾶγμα·|| نده — **σαγληγηνὲά,** ἐν τῇ ζωῇ του, ἐνῷ ἔζη, ζῶν·§ἀληθὴς εἴδησις· ||ويرمك — δίδω εἴδησιν, δηλῶ [δοτ. αἰτ.]: اكا ويرمش — ἐδήλωσεν αὐτῷ τὴν κατοικίαν του.

صاغلقلو } T. ἢ صاغلقلی **σαγληκ-λῆ,** ἐπθ. ὑγιαίνων, ἐν καλῇ καταστάσει.

صاغلمق } T. **σαγ-πλ-μάκ** [ἐκ τοῦ صاغمق] ρμ. πθ. ἀμέλγομαι·§μτφ. ἀπα-

τῶμαι ὑπό τινος ἀποσπῶντος ἐπιτηδείως λόγους, μυστικὸν ἢ χρήματα.

صاغلو } T. ἢ صاغلی **σαγ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων δεξιὸν μέρος: صوللو — ὁ ἔχων δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν μέρος [**σολλοῦ**], ὁ δυνάμενος νὰ ἐργασθῇ καὶ διὰ τῶν δύο χειρῶν, ἀμφοτεροδέξιος.

صاغليجق } T. **σαγ-ληδζάκ,** ὄν. ὑγιεία, ζωή: ل—**σαγληδζάκλε,** ἐν ὑγιείᾳ, μὲ ὑγιείαν, εἰς τὸ καλόν, ὑγιαίνετε.

صاغمال } T. **σαγ-μὰλ** [ἐκ τοῦ صاغمق] ἐπθ. ὁ ἀμελγόμενος, ὁ δίδων γάλα[πρόβατον κτλ.]· βλ. صاغيلو.

صاغمق } T. **σαγμὰκ** [ἐκ τοῦ صاغمق] ρμ. μτδ. ἀμέλγω [αἰτ.]: — سوت ἀμέλγω γάλα·§ἀποσπῶ λόγους, μυστικόν, χρήματα· ἀπογυμνῶ,ἐξαπατῶ·§ βρέχει βροχὴν صاغمق βλ.

صاغمق } T. **σαγαμὰκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ صاغو] ρμ. οὐδ. ὀλοφύρομαι, μυρολογῶ, κλαίω νεκρὸν ἀπαριθμῶν τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ.

صاغمه } T. **σαγμὰ** [ἐκ τοῦ صاغمق] ἐπθ. ἠμελγμένος· § βλ. الكيم.

صاغناق } T. **σαγανάκ,** ὄν. βροχὴ ραγδαία καὶ διαβατική: بولو — **σαγανὰκ πουλουτοῦ,**νέφος τοιαύτης βροχῆς [βλ. بوغناق]· § ζημία μεγάλη.

صاغناقلى } T. **σαγανακ-λῆ,** ἐπθ. ραγδαία καὶ διαβατική [βροχή] : ياغمور— تيز گچر ἡ ραγδαία βροχὴ ταχέως [**τὲζ**] παρέρχεται [πρμ.].

صاغنامق } T. **σαγναμὰκ** [ἐκ τοῦ صاغلی] ρμ. οὐδ. ἀποπατῶ, κατατιλῶ, κ. κουτσουλῶ [ἐπὶ πτηνῶν].

صاغو } T. **σαγοῦ** ἢ صاغی **σαγῆ,** ὄν. ὀλοφυρμός, κ. μυρολόγι νεκροῦ.

صاغى } T. **σαγῆ,** ὄν. κόπρος, ἀποπάτημα, κ. κουτσουλιὰ [πτηνοῦ].

صاغوجى } T. **σαγου-δζοῦ,**ὄν.ἀνὴρ ἢ γυνή, ἥτις παρά τισι λαοῖς θρηνεῖ τὸν νεκρὸν ἀπαριθμῶσα τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ, κ. μυρολογήτρια·§ὁ ἀμέλγων [ἐκ τοῦ صاغمق **σαγμάκ**].

صاغيلو } T. ἢ صاغيلی **σαγηλ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἀμελγόμενος, ὁ δίδων γάλα [πρόβατον, δάμαλις κτλ.]· βλ. صاغمال.

صاف } A.**σὰφ** [ἐκ τοῦ صفوت ,ἀντὶ صاف βλ.] ἐπθ.καθαρός, ἄδολος, ἀμιγής, διαυγής, ἁπλοῦς: — آب **ἄπι σάφ,** ὕδωρ καθαρόν, διαυγές·|| — قلب **κάλπι σάφ,** καρδία καθαρά.

صافدرون } II.**σαφ-ὶερούν,** ἐπθ. ἁπλοϊκός, ἀφελής,εὐήθης [ὁ καθαρὸς τὴν καρδίαν].

صافدرونلق } T. **σαφ-ὶερουνλούκ,** ὄν. ἁπλοϊκότης, ἀφέλεια,εὐήθεια.

صافلق } T. **σαφ-λήκ,**ὄν. καθαρότης,ἁπλοϊκότης.

صافى } A.**σαφὶ** [ἐκ τοῦ صفوت, βλ. صاف]ἐπθ. καθαρός, ἀμιγής, ἄδολος, ἀγνός· § τὸ καθαρὸν βάρος τοῦ περιεχομένου οἱουδήποτε δοχείου, μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ ἰδιαιτέρου βάρους τοῦ δοχείου τούτου[βλ.ه طارا**ὶάρα**], ἢ τὸ καθαρὸν κέρδος μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐξόδων·§θ.صافيه:—قلوب **κουλούπι σαφιγέ,** καρδίαι καθαραί, ἀγναί. || — واردات **βαριὶάτι σαφιγέ,** εἰσοδήματα καθαρά.

صاقار } T. ἢ صقار **σακάρ,** ὄν. λευκὴ κηλὶς ἢ στίγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἵππου· βλ. آقتمه ، صباح الخير καὶ غره·§ ἀπαίσιος [ἵππος]· λέγεται καὶ صاقارلى.

صاقارلى } T. ἢ صقارلى **σακαρ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων λευκὴν κηλῖδα ἢ στίγμα[ἐπὶ τοῦ μετώπου [ἵππος]·βλ. καὶ صقار.

صاقاغى } T. **σακαγῆ,** ὄν μύξα, βλέννα τῶν ἵππων.

صاقر } T. **σακήρ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν σφοδροῦ ρίγους: دترمه — —**σακὴρ σακὴρ ὶιτρεμέ,**τρέμω ἐκ τοῦ ψύχους ἢ ἐξ ἄλλης αἰτίας.

صاقردامق } T. **σακηρ-ὶαμάκ,**ρμ.οὐδ. τρέμω σφοδρῶς ἐκ φόβου ἢ ἄλλης αἰτίας.

صاقرغه } T. **σακηργά,** ὄν. κρότων, κ. τσιμοῦρι· || βλ. كنه.

صاقسى } T. **σακσή,** βλ. ساقسى.

صاقلامق } T.**σακλαμάκ,** ρμ.μτδ. κρύπτω, φυλάττω,φυλάττω μυστικόν,ἀρνοῦμαι· προφυλάττω, ἐπιφυλάττω [δοτ. αἰτ.]: — كندمكى شيى φυλάττω ὅ,τι ἔχω εἰς χεῖρας,ὅ,τι κρατῶ·|| — قباحتى κρύπτω, ἀρνοῦμαι τὸ πταῖ-

σμα· || — برنی κρύπτω τινά· || ون اله صاقلاسون ὁ Θεὸς φυλάττοι [ἡμᾶς]· || اشتهاسنی صوکه صاقلادی ἐπεφύλαξε τὴν ὀρεξίν του εἰς τὸ τέλος.

صاقلانباج } T. **σακλαν-πὰδζ** [ἐκ τοῦ صاقلامق] ὄν. κρυπτόν, κρυπτίνδα, ἤτοι παιδιὰ συνισταμένη εἰς τὸ νὰ κρύπτωνται οἱ παῖδες ὅπως ἀνακαλυφθῶσιν ὑπὸ τοῦ συναδέλφου αὐτῶν τοῦ ὑποχρεουμένου εἰς τοῦτο.

صاقلاندی } T. **σακλαντῆ** [ἐκ τοῦ صاقلامق] ὄν. κρύπτη, κευθμών, κ. κρυψιῶνα.

صاقلانلمق } T. **σακλα-νηλ-μάκ**, ρμ. πθ. κρύπτεσθαι, διατηρεῖσθαι μυστικόν: صاقلانلماز بر شوی **σακλανηλμάζ**, τοῦτο δὲν δύναταί τις νὰ τὸ κρύψῃ, νὰ τὸ διατηρήσῃ μυστικόν.

صاقلانمق } T. **σακλαν-μάκ**, ρμ. μσ. κρύπτω ἐμαυτόν, καλύπτομαι, προφυλάττομαι, κρύπτομαι [ἐπὶ παίδων παιζόντων κρυπτόν].

صاقلایش } T. **σακλα-γίς**, ρ. ἀφ. τὸ κρύπτειν, τὸ φυλάττειν, ἤτοι κρύψις, φύλαξις· βλ. صاقلامق.

صاقلایجی } T. **σακλαγι-δζὶ** [ἐκ τοῦ صاقلامق] ἐπθ. ὁ κρύπτων, ὁ φυλάττων, ὁ προφυλάττων, ὑπερασπίζων.

صاقلو } T. **σακλοῦ**, ἢ صاقلی **σακ-λῆ**, ἐπθ. κεκρυμμένος, πεφυλαγμένος, κρυπτός, μυστικός: — کیزلی κρυπτὸς καὶ μυστικός, λαθραῖος· § ἐπρ. اولاق — κρυφίως.

صاقن } T. ἢ صاقین **σακὶν** [προστ. τοῦ صاقنمق = **σακνμάκ** = προφυλάττομαι] ἐπφ. πρόσεχε! προσοχή! : بونی ویرمیه سك — **σακὶν πουνοῦ βέρμεγεθιν**, πρόσεχε, μὴ τὸ δώσῃς!

صاقنغان } T. **σακν-γάν**, ἐπθ. ἐπιφυλακτικός, προσεκτικός, ἀπέχων.

صاقنلمق } T. **σακν-πλ-μάκ**, ρμ. πθ. προφυλάττεσθαι: صاقنلان کوزه چوپ دوشر **σπκνπλὰν γκιόζὲ τσὸπ τσάερ**, εἰς τὸν προφυλαττόμενον ὀφθαλμὸν πίπτει κάρφος [πρμ. ὅ,τι ἀγαπᾷ τις καὶ προσέχει περισσότερον, ἐκεῖνο διατρέχει πάντοτε κίνδυνον.].

صاقنمق } T. **σακν-μὰκ** [ἐκ τοῦ ἀχρήστου صاقن ἢ ساقن **σακμὰκ**] ρμ. μσ. προφυλάττομαι, προσέχω, ἀποφεύγω, ἀπέχω, εἶμαι προφυλακτικός, προσεκτικός [دن] : یالان — سویلمکدن ἀποφεύγω ἀπὸ τοῦ ψευδολογεῖν || — وبالدن ἀπέχω τῆς εὐθύνης [**βεπαλ-τέν**], δὲν παίρνω τὴν ἁμαρτίαν· || صاقنمیه ورق **σακήνμαγιαρακ**, μὴ προφυλαττόμενος, ἀπροφυλάκτως.

صاقنیش } T. **σακην-νὶς** [ἐκ τοῦ صاقنمق] ρ. ἀφ. τὸ προφυλάττεσθαι, προφύλαξις, ἀποχή.

صاقو } Ελ. **σάκο**, ὄν. σάκκος, ἤτοι ἐπανωφόριον.

صاك } T. **σάκ**, ὄν. ἀσθένεια τῶν σπαρτῶν τοῦ σίτου, ἥτις καθιστᾷ αὐτὰ κίτρινα· εἶδος αἴρας· βλ. دلیجه.

صال } T. **σάλ**, ὄν. σχεδία, ἤτοι ἄθροισμα σανίδων συνδεδεμένων χρησιμεῦον ὡς πλοῖον πρὸς διαπόρθμευσιν ἐν τοῖς ποταμοῖς: ی — کراسته δέσμη ξυλείας [**κερεστὲ**] μεταφερομένη ἐπὶ ποταμοῦ ἢ θαλάσσης δίκην σχεδίας.

صالاپوریه } **σαλαπούρια**, βλ. صلاپوریه.

صالاج } T. **σαλάδζ**, βλ. صلاش.

صالاجق } T. **σαλαδζάκ**, ὄν. τράπεζα χαμηλή, ἐφ' ἧς πλύνουσιν οἱ μουσουλμᾶνοι τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ πρὸ τῆς ἐνταφιάσεως· βλ. تشیر.

صالاش } T. **σαλάς**, ὄν. προσωρινὸν παράπηγμα πρὸς πώλησιν ὀπωρικῶν ἢ καὶ δι' ἄλλην ἐργασίαν: ی — بوستان παράπηγμα πρὸς πώλησιν ὑδροπεπόνων, πεπόνων.

صالپه } T. **σάλπα**, ἐπθ. μαλακός, χαῦνος· § ἀκάθαρτος.

صالت } T. **σάλτ**, ἐπθ. μόνος· § ἐπρ. μόνον: سزی — **σάλτ σίζμι**, ὑμεῖς μόνον; || بز سوزی — بز سویلمیورز τὸν λόγον σοῦτον μόνον ἡμεῖς δὲν λέγομεν.

صالچه } Ιτ. **σάλτσα** ἢ صالسه **σάλσα** [salsa] ὄν. καρύκευμα.

صالح } A. **σαλὴχ** [ἐκ τοῦ صلاح] ἐπθ. ἐνάρετος, εὐσεβής, χρηστός : رجل — **ρεδζὸλι σαλήχ**, ἀνὴρ ἐνάρετος, χρηστός· § κατάλληλος : کیمسه — بر قپودان اولمغه ἄνθρωπος κατάλληλος ὅπως γένηται πλοίαρχος· || — سیر سفائنه **σέϊρι σεφαϊνὲ σαλήχ**, κατάλληλος πρὸς ἀτμοπλοΐαν, πλωτός [ποταμὸς κτλ]· || کراسته اعمالنه

آغاج — δένδρον κατάλληλον πρὸς κατασκευὴν ξυλείας· § ὄν. κ. προφήτου ἀναφερομένου ἐν τῷ Κορανίῳ· § θ. صالحه: بر قادین — γυνὴ ἐνάρετος, εὐσεβής· || اعمال صالحه **ἁμάλι σαληχά**, πράξεις ἐνάρετοι· § πλθ. τοῦ ἀρσ. صالحون **σαληχούν**, καὶ صالحین **σαληχήν**, καὶ ἀνώμ. صلحا **σουλεχά**· τοῦ δὲ θηλ. صالحات **σαληχάτ**.

صالحات } A. **σαληχὰτ** [πλθ. τοῦ صالحه **σαληχά**, θ. τοῦ صالح **σαλὴχ**] ἐπθ. καὶ ὄν. θ. ἐνάρετοι, εὐσεβεῖς γυναῖκες· § πράξεις ἐνάρετοι, σύμφωνοι τῇ θείᾳ ἐντολῇ.

صالخانه } **σαλχανά**, ἀντὶ سلخخانه βλ.

صالدیر } T. ἢ صالدر **σαλτὶρ** [προστ. τοῦ صالدیرمق ἐν χρήσει κατ' ἐπανάληψιν]: اوقومق — — ἀναγινώσκω ταχέως [τρεχατά].

صالدیرمق } T. **σαλ-τὶρ-μάκ**, ρμ. οὐδ. ἐφορμῶ, ρίπτομαι, πίπτω ἐπί τινος [δοτ]: — ایت ایته ὁ κύων [**ἰτ**] ὁρμᾷ κατὰ τοῦ κυνός [**ἰτέ**]· || — حیوان انسانه τὸ ζῶον ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου· § μτδ. ρίπτω [δοτ. αἰτ.]: — اطرافه نظر ρίπτω βλέμμα εἰς τὰ πέριξ· || برینه καταφέρω ἐναντίον τινὸς τὴν ῥάβδον.

صالسه } Ιτ. **σάλσα**, βλ. صالچه.

صالطه } Ιτ. **σάλτα** [salto] ὄν στάσις κυνὸς ἑτοίμου διὰ νὰ κάμῃ ἅλμα· § صالطه مارقه **σάλτα μάρκα**, βλ. سالته مارقه.

صالغین } T. **σαλγὶν** [ἐκ τοῦ صالق] ἐπθ. ὁ ἐφορμῶν, ἐπιτιθέμενος κατὰ τῶν ἀνθρώπων, ἄγριος: کوپك — κύων ἄγριος· § μεταδοτικός, ἐπιδημικός: خسته‌لق — νόσος μεταδοτικὴ· § ὄν: φόρος ἐτήσιος· βλ. سالیانه.

صالق } T. **σαλκὴ**, ἐπθ. μαλακός, χαῦνος, ἐλαττωματικός: آدم بر یالی — ἄνθρωπος, οὗ τὸ ἓν μέρος ἐλαττωματικόν· || بولوط — νέφος πεπληρωμένον βροχῆς.

صالقیم } T. **σαλκήμ**, ὄν. βότρυς: ی — اوزوم βότρυς σταφυλῆς· || ی — خرما βότρυς φοίνικος· § [ἐπθ.] βοτρυοειδής, κρεμάμενος ἐν εἴδει βότρυος· || صچاق — **σαλκὴμ σατσάκ**, θύσανος ἐν εἴδει βότρυος· || سوکوت — **σαλκὴμ σὸγὸτ**, ἰτέα ἡ κλαίουσα· || آغاجی — ἀκακία [δένδ.]· || — صاری κιτρίνη ἀκακία· § μύδρος, μυδροβόλος: آتمق — μυδροβολῶ· § παντοῖα παλαιὰ σίδηρα καὶ παλαιόκαρφα, ἐξ ὧν τὸ πάλαι ἐπλήρουν τὰ τηλεβόλα· βολίδες, σφαῖραι τηλεβόλων.

صالقیق } T. **σαλκη-μάκ**, ρμ. οὐδ. χαυνοῦμαι καὶ κρέμαμαι, σαψαλιάζω [ἐπὶ σαρκός].

صالقین } T. **σαλκήν**, ἐπθ. ψυχρά, δροσερά [ἡμέρα].

صاللا } T. **σαλλά**, μόριον ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: صرت ایکی — **σαλλα-σήρτ ἐτμέκ**, λαμβάνω ἀποτόμως ἐπὶ τῆς ράχεως, φορτόνομαι, τινάζω εἰς τὴν ράχιν.

صاللاپاتی } T. **σαλλαπατῆ**, ἐπθ. ἀπερίσκεπτος, ἀπρόσεκτος· § ἐπρ. ἀπερισκέπτως, ἀπροσέκτως.

صاللاصرت } T. **σαλλα-σήρτ**, βλ. صاللا.

صاللامامق } T. **σαλλά-μα-μακ**, ρμ. οὐδ. δὲν δίδω προσοχήν, δὲν φροντίζω, κ. δὲν τὸ κουνῶ.

صاللامق } T. **σαλλα-μάκ**, ρμ. μτδ. σείω, κινῶ [αἰτ.] : — ال σείω, κινῶ τὴν χεῖρα, προσκαλῶ διὰ τῆς χειρός· || — منديل σείω τὸ μανδήλιον [ἀποχαιρετῶ]· || — باش σείω τὴν κεφαλήν, ἐπικυρῶ τὰ λεγόμενα χωρὶς νὰ ἐννοήσω, ἢ χωρὶς νὰ πεισθῶ· || — بشیك κινῶ τὸ λίκνον, τὴν κούνιαν [**πεσίκ**], λικνίζω· || — قاوق ἐπιδοκιμάζω τὰ πάντα ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐνστάσεως [κινῶ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς]· || قیروق — σαίνω τὴν οὐρὰν [**κουϊροὺκ**], κολακεύω· || — چاق ἐπισείω τὴν μάχαιραν, καταφέρω, ἤτοι κτυπῶ διὰ μαχαίρας· || — اوراق πάλλω, ἢ σείω τὸ δρέπανον [**δράκ**], θερίζω.

صاللاندیرمق } T. **σαλλαν-τὶρ-μὰκ** [ἐκ τοῦ صاللامق] ρμ. μτδ. ἀναβάλλω, δίδω διαδοχικῶς ἀναβολήν· κάμνω τινὰ νὰ περιμένῃ βαυκαλίζων διὰ ψευδῶν ὑποσχέσεων [αἰτ.].

صاللانمق } T. **σαλλα-ν-μὰκ** ρμ. οὐδ. σείομαι, κινοῦμαι, αἰωροῦμαι, κ. κουνοῦμαι, κλονίζομαι, εἶμαι ἕτοιμος νὰ πέσω [ἐπὶ μεθύσου, ἀδυνάτου, ὀδόντος, ἑτοιμορρόπου οἰκοδομῆς κτλ.]: — واپور τὸ πλοῖον κινεῖται [ἐκ τῆς τρικυμίας].

صاللانمه } T. **σαλλανμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. τὸ σείεσθαι, κινεῖσθαι, κλονίζεσθαι [ἐκ μέθης, ἀδυναμίας κτλ.].

صاللو T. ἢ صالی **σαλ-λῆ,** ἐπθ. πλατὺς καὶ κινητὸς ὡς σχεδία : بنا — πλατεῖα καὶ κινουμένη οἰκοδομή **[πινά].**

صالمق T. **σαλ-μὰκ** [ἐκ τοῦ صال] ρμ. μτδ. ἐκτείνω, ἁπλόνω, ἀφίνω, θέτω, ρίπτω, ἐκπέμπω, ἐκβάλλω, ρίπτω τὸ πλοῖον εἰς τὸ πέλαγος,θέτω ἢ ρίπτω τὸ ὕφασμα εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ τὸν ἄρτον εἰς τὸν κλίβανον, ρίπτω φόρον, ρίπτω τὸν βραχίονα εἰς τὸν λαιμόν τινος [αἰτ.]: —آتی ἐλαύνω τὸν ἵππον·‖—نظر ρίπτω βλέμμα **[ναζάρ]·**‖—صاچلری ἀφίνω,ἀπολύω τὴν κόμην· ‖ — فتیل θέτω μοτὸν [ξαντὸν] εἰς τὴν πληγήν·‖—پرتو ἐκπέμπω ἀκτῖνας **[περτέβ],** ἀκτινοβολῶ·‖—شوق ἐκπέμπω φῶς **[σάβκ],** φωτοβολῶ·‖— بخار ἐκβάλλω ἀτμόν **[πουχάρ],** ἐξατμίζω· § ἀποστέλλω εἴδησιν, ἄνθρωπον, ἀπολύω ἄτακτον στρατὸν πρὸς λεηλασίαν κτλ. § ἐκτείνω κλῶνας καὶ κλάδους [τὸ δένδρον]· § ἀναβάλλω ὑπόθεσιν, παραμελῶ· § [οὐδ.] ἐφορμῶ, ἐπιτίθεμαι, προσβάλλω [ἐπὶ κυνὸς ἢ ἀγρίου ζώου κτλ.]: —كوپك قورده ὁ κύων ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ λύκου·‖ βλ. سورصالمق.

صالمه T. **σαλμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. τὸ ἐκτείνειν, ἁπλόνειν κτλ. βλ. صالمق· §ἐπθ. ἐλεύθερος, λελυμένος : حیوان — ζῶον οἰκιακόν, ἐλεύθερον νὰ περιφέρηται, μὴ περιωρισμένον·‖صو — πηγὴ ὕδατος ἐλευθέρα, ἤτοι ἀδιακόπως ῥέουσα·‖قره قولقجی— **σαλμὰ καρὰκουλλουκτσοῦ,** περιπολία νυκτερινή [εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους]· ‖ طومروغی — **σαλμὰ τουρουγοῦ,**φυλακὴ ἔνθα ἐπεριώριζον ἄλλοτε τοὺς ὑπὸ τῆς νυκτερινῆς περιπολίας συλλαμβανομένους· ὄνομα συνοικίας ἐν Κων]πόλει.

صالنتی T. **σαλντῆ,** βλ. صالندی.

صالنجاق T. **σαλνὸζάκ,** ὄν. αἰώρα, κ. κούνια· § ἱκρίον, κ. σκαλωσιὰ τῶν βαφέων τῶν οἰκοδομῶν, ἢ τῶν κατασκευαστῶν μιναρέδων τεμενῶν·βλ.اسکله καὶ بشیك.

صالندی T. **σαλντῆ** [ἐκ τοῦ صالمق] ὄν. κίνησις, κούνημα, σάλος θαλάσσης, ἤτοι ἡ μετὰ τὴν τρικυμίαν ὑπολειπομένη κυμάτωσις, κλονισμός : بشیك — سی κίνησις λίκνου **[πεσίκ]**·‖سی — کمی σάλος πλοίου **[γκεμί],** παρακύλισμα· § μτφ. دە — ὁ ἐν ἐκκρεμότητι βιοτελῶν, μετέωρος.

صالندیلو T. ἢ صالندیلی **σαλντη-λῆ,** ἐπθ· κλονιζόμενος : بنا — οἰκοδομὴ κλονιζομένη, μὴ στερεά.

صالمق T. **σαλ-ντ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ταλαντεύομαι, περιπατῶ ταλαντευόμενος, κλίνων ἐπὶ θάτερα : صاله یورومك صاله **σαλντά σαλντὰ γιὸρσμέκ,** ἢ صالنوب یولاق **σαλντοὺπ πουλαντμάκ,** περιπατῶ βρεντθυόμενος, σεινάμενος κουνάμενος.

صالنیش T. **σαλντὶς** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρ. ἀφ. ταλάντευσις, ἡ ἐπὶ θάτερα κλίσις, τὸ περιπατεῖν μετὰ ταλαντεύσεως.

صالون Γλ. **σαλὸν** [salon] ὄν. αἴθουσα.

صاله Ιτ. **σάλα,** βλ. سالە.

صالی T. **σαλῆ,** ὄν. Τρίτη: کونی — ἡ ἡμέρα τῆς Τρίτης.

صالیا **σάλια,** βλ. سالیا.

صالیار **σαλιάρ,** βλ. سالیار.

صالیالو **σαλιαλοῦ,** βλ. سالیالو.

صالیانغوز Ελ. **σαλιανγκόζ,** ὄν. κοχλίας, κ. σάλιαγκος.

صالیو یرمك T. **σαλη-βερμέκ,** ρμ. μτδ. ἀφίνω, ἀπολύω, ἀφίνω ἐλεύθερον νὰ φύγῃ [αἰτ.]: —صقال ἀφίνω τὴν γενειάδα ὅπως αὐξηθῇ· ‖ — اتکلری καταβιβάζω τὰ κράσπεδα·‖— قهقهه لری ἐκρύγνυμαι εἰς γέλωτας **[καχκαχαλαρῆ],** καγχάζω·‖—قوشی ἀπολύω τὸ πτηνόν.

صامت A. **σαμὶτ** [ῥζ. صمت] ἐπθ. σιωπηλός, ἄφωνος· § ἄψυχος [ἐπὶ περιουσίας ὑλικῆς]: و ناطقدن اموال عظیمه جمع ایتمك — **σαμὶτ οὐ νατικτὰν ἐμβὰλ ἀζιμὲ δζὲμ'ἐτμέκ,** συναθροίζω μεγάλην περιουσίαν ἀψύχων [ἤτοι κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων] καὶ λογικῶν [ἤτοι θεραπόντων, θεραπαινίδων]§ [νλγ.] σύμφωνον[γράμμα]· ἀντίθετον صائت **σαΐτ,** φωνῆεν.

صامصون **σαμσούν,** ὄν. κ. Σαμψοῦς ἢ Ἀμισός [πόλις ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου]·‖ βλ. صکسون.

صامصونجی T.**σαμσουν-δζοῦ,**βλ. صکسونجی.

صامسه T. **σαμσά,** ὄν. εἶδος πλακοῦντος.

صان T. **σάν,** ὄν. ὑπόληψις, φήμη, ἀξιοπρέπεια [βλ. شان] : ی وار — آدی ἔχει ὄνομα καὶ ὑπόληψιν· ‖ له — آدله **ἄτ-λε,σάν-λε,** πασίγνωστος·§τεμάχιον, τμῆμα: طوغرامق — — κερματίζω· ‖ βλ. صانو.

صانامق T. **σαναμὰκ** [ἐκ τοῦ صان] ρμ.μτδ. ὑπολήπτομαι, τιμῶ, σέβομαι· § περιπαίζω τινὰ ὑπὸ τὸ πρόσχημα σεβασμοῦ·§ § ἐξετάζω· βλ. صینامق.

صانجمق T. **σανδζμάκ,** βλ. سانجمق.

صانجی T. **σανδζῆ,** βλ. سانجی.

صانجیلامق T. **σανδζη-λαμάκ,** ταὐτὸ τῷ سانجیلامق βλ.

صانسار T. **σανσάρ,** βλ. صکسار.

صانع A. **σανῆ'**[ῥζ. صنع] ἐπθ. κατασκευαστής, τεχνίτης· ὁ κατασκευάζων τι: عالم — **σανή'ϊ ἀλέμ,** ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου, ὁ Θεός·§ θ. صانعه **σανη'ά.**

صانکه T. **σάν-κὶ** [ἐκ τοῦ صان, προστ. τοῦ صانمق καὶ τοῦ συνδέσμου کە, ἤτοι ὑπόθες ὅτι] ἐπρ. ὡσανεί, τάχα, δῆθεν : بیوك — طاغلری او یارامش ὡς ἐὰν ἐκεῖνος εἶχε δημιουργήσει τὰ μεγάλα ὄρη· ‖ قیامت قوپمش — ὡς ἐὰν εἶχε χαλάσει ὁ κόσμος.

صانلی T.**σαν-λῆ,**ἐπθ.περίφημος, γνωστός, ὀνομαστός.

صانمق T. **σαν-μὰκ** [ῥζ. صان καὶ صانو] ρμ. μτδ. νομίζω, πιστεύω, ἐκλαμβάνω, ὑποθέτω [αἰτ.]: —خیر **χαΐρ σανμάκ,** θέλω τὸ καλόν [τινος]· ‖ — کم **κὲμ σανμάκ,** θέλω τὸ κακόν [τινός]·‖ نورم صانو حقکزده خیرلو یونی νομίζω τοῦτο καλὸν δι' ὑμᾶς[**χακκπνηζτά].**

صانو T. **σανοῦ,** καὶ صانی **σανῆ** [βλ. صان] ὄν. ἰδέα, σκέψις, ὑπόθεσις, ὑπόνοια.

صانیجی T. **σανη-δζῆ,** ἐπθ. ὁ σκεπτόμενος, ὁ θέλων : — خیر ὁ θέλων τὸ καλόν [**χαΐρ**],καλοθελητής, εὔνους·‖— کم ὁ θέλων τὸ κακόν [**κέμ**], δύσνους.

صاوات T. **σαβὰτ** [ἐκ τοῦ سواد] ὄν. μίλτος, ἤτοι μέλανα ποικίλματα κατεργαζόμενα ἐπὶ τοῦ ἀργύρου·‖ βλ. صوات

صاواتلی T. **σαβατ-λῆ,** ἐπθ. μεμιλτωμένος, ἤτοι ὁ ἔχων μέλανα ποικίλματα [ἐπὶ δοχείων ἢ σκευῶν ἀργυρῶν].

صاواش T. **σαβὰς** [ἐκ τοῦ صاومق] ὄν. πάλη, μάχη, πόλεμος, ἔρις· προσπάθεια, ἀγών.

صاواشمق T. **σαβαὰ-μὰκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. ἀλλ. ἢ οὐδ. παλαίω, μάχομαι, ἐρίζω· προσπαθῶ, καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν, καταγίνομαι.

صاواق T. **σαβάκ,** βλ. صواق .

صاودیرمق T. **σαβ-τηρ-μάκ,** ρμ.μτδ. κάμνω τι νὰ παρέλθῃ, νὰ παύσῃ, θεραπεύω [ἐπὶ πόνου, ἀσθενείας]·‖ κάμνω ν' ἀποβάλλωσι, ν'ἀποπέμψωσί τινα [αἰτ.]· βλ. καὶ صاومق.

صاورلمق T. **σαουρ-ουλ-μάκ,**ρμ.πθ.λικμίζομαι [ἀλώνιον κτλ.]· ἐγείρομαι εἰς τὸν αἰθέρα [φύλλα, κονιορτὸς] τινάσσομαι, ἐκσφενδονίζομαι,διασκορπίζομαι·βλ.صاورمق.

صاورمق T. **σαουρμὰκ**[ἐκ τοῦ صاومق]ρμ. μτδ. λικμίζω ἀλώνιον κτλ. ἐγείρω εἰς τὸν αἰθέρα,τινάσσω,ἐκσφενδονίζω[αἰτ.]: —ترشی μεταγγίζω τουρσῶν·‖ —قلیچ πάλλω τὸ ξίφος·‖— کولی λικμίζω τὴν κόνιν τινὸς **[κιϑλσνὸ],** ἤτοι ἐκδικοῦμαι, καταστρέφω· § οὐδ. — اسوب **ἐσοὺπ σαβουρμάκ,** κάμνω ἄνω κάτω, φωνάζω, ὀργίζομαι· ‖ — آتوب **ἀτοὺπ σαβουρμάκ,** πνέω μεθ' ὁρμῆς καὶ ἀνακυκῶ,[ἐπὶ ἀνέμου ἐγείροντος εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν κονιορτὸν φύλλα καὶ ἄλλα, καὶ ἀνατρέποντος τὸ πᾶν]μτφ: καυχησιολογῶ, ἐπαίρομαι·‖ آ آ بر قاچ صاوردی ἔδαλε μερικὰ ἄ ἄ [φωνὰς ἐκπλήξεως]· ‖ بر آقشام خیر اولسون صاوردی ἐτίναξε μίαν καλὴν ἑσπέραν, ἤτοι ἐχαιρέτησε·‖— تنا τινάσσω χαιρετισμόν, χαιρετῶ.

صاوروق T. ἢ صاورق **σαουροὺκ** [ἐκ τοῦ προηγ.]ἐπθ.προπετής,αὐθάδης.

صاوشدیرمق T.**σαουσ-τουρ-μάκ,**ρμ.μτδ. κάμνω νὰ παρέλθῃ,νὰ παύσῃ, ἀπομακρύνω, ἀποσοβῶ· διαφεύγω κίνδυνον, νόσον, ἀπαλλάττομαι, θεραπεύομαι [αἰτ.].

صاوشمق T. **σαουσμὰκ** [ἐκ τοῦ صاوشمق]ρμ. οὐδ. παρέρχομαι, παύω, περνῶ [ἐπὶ πόνου, νόσου]: —آغريسى باش پارەرچەتاى ἡ κεφαλαλγία·‖ صاوشمز خستەلق **σαουσμὰζ χαστάλικ,** νόσος ἀνίατος· § φεύγω κρυφίως, ὑπεκφεύγω : صاوشوب كيتمك ἢ صاوشوب سيوشمك φεύγω κρυφίως καὶ ἀπέρχομαι,διολισθαίνω,γλιστρῶ καὶ φεύγω **[σαβουσούτ σιβισμέκ].**

صاول T. **σαουλ** [προστ. τοῦ صاولمق]ἐπφ. προσοχή! παραμέρισον! κάμε τόπον!

صاولتمق T. **σαουλ-τ-μὰκ** ρμ.μτδ. κάμνω νὰ παραμερίσωσι,φωνάζω:προσοχή ! ἢ παραμερίσατε! βλ. صاولمق .

صاولمق T. **σαουλμὰκ** [ἐκ τοῦ صاومق] ρμ. οὐδ.παραμερίζω, ἀποσύρομαι,μεθίσταμαι, κάμνω τόπον.

صاومق T. **σαβμάκ,** ρμ. μτδ. ἀποπέμπω, ἀπολύω τῆς ὑπηρεσίας, ἀπομακρύνω, διαφεύγω[αἰτ.]: —خدمتكارلرى ἀποπέμπω τῆς ὑπηρεσίας τοὺς ὑπηρέτας· ‖ غلبه‌لكى —ἀπομακρύνω τὸ πλῆθος·‖ — بلايى διαφεύγω τὸν κίνδυνον·‖—صاتوب πωλῶ καὶ ἐκποιῶ ὅ,τι ἔχω, κ. ξεκάμνω· ‖ — باشدن **πασταν σαβμὰκ** ἢ — سفر **σεβὲρ σαβμάκ,**ἀπαλλάττομαι ἀπό τινος ὀχληροῦ,κ. ξεφορτόνομαί τινα·§οὐδ. παρέρχομαι [νόσος, ἐποχή,πλῆθος],ἐπουλοῦμαι [πληγή]· §صاومش παρελθών, περασμένος, παρηκμακώς §صاوان παρερχόμενος,προσωρινός,μάταιος.

صاومه T. **σαβμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. τὸ ἀποπέμπειν,ἀπολύειν κτλ. βλ. προηγ.‖ — باشدن ἐπιπολαίως.

صاوه T. **σαβά,** ὄν. μικρὸς ἄκμων· ἄκμων ἀκόνης· βλ. اورس.

صاوه T. **σαβὰ** [λ. ἀρχ.] ὄν. ἀγγελία, εἴδησις.

صاوه‌جى T. **σαβα-τζῆ** [λ. ἀρχ.] ὄν. ἀγγελιαφόρος καλῆς εἰδήσεως ἢ τῆς ἀφίξεώς τινος.

صاهل A. **σαχὶλ** [ρζ. صهل] ἐπθ. χρεμετίζων [ἵππος].

صايا T. **σαγιά,** ὄν. εἰσπράκτωρ τοῦ φόρου τῶν προβάτων: —چوقه‌سى εἶδος ἐριούχου χονδροῦ ὡς τὸ σαγιάκι [βλ. شايق].

صائب A.**σαΐπ** [ρζ. صوب] ἐπθ.ὀρθός, ὁ μὴ λελανθασμένος, εὔστοχος : — رأى γνώμη ὀρθή, εὔστοχος·‖—سهم βέλος **[σέχμ]**εὔστοχον·§ θ. صائب : —افكار σκέψεις ὀρθαί.

صائت A.**σαΐτ** [ρζ. صوت] ἐπθ.[νλγ.]ὁ δίδων φωνὴν,φωνῆεν[γραμ.]βλ. صامت، صوتى.

صايدرمق T.**σαϊ-τηρ-μάκ,** ρμ.διαμ. βάλλω τινὰ ν' ἀριθμήσῃ, νὰ μετρήσῃ, νὰ ὑπολογίσῃ [δοτ. αἰτ.] βλ. صايق καὶ صقال .

صايرو T. **σαϊρού** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. ἀσθενής, ἀδιάθετος.

صايرولق T. **σαϊρου-λοὶκ** [λ. ἀρχ.] ὄν. ἀσθένεια, ἀδιαθεσία.

صايش T. **σαγὶς** [ἐκ τοῦ صايق] ρ. ἀφ. ἀπαρίθμησις.

صايشمق T. **σαγισμὰκ** [ἐκ τοῦ صايق] ρμ. μτδ. συμψηφίζω, περνῶ εἰς τὸν τρεχούμενον λογαριασμόν·§[ἀλλ.]: — سوكشوب **σόγξοσπ σαγισμάκ,**ὑβρίζεσθαι ἀμοιβαίως.

صايغى T. **σαΐγκὴ** [ἐκ τοῦ صايق] ὄν. ὑπολογισμός· πρόβλεψις,πρόνοια· ὑπόληψις, σέβας: صايق — ὑπολήπτομαι, σέβομαι.

صايغيسز T. **σαΐγκη-σὴζ,** ἐπθ.ἀδιάκριτος, ἀπερίσκεπτος, κ. ἀστόχαστος, ὁ μὴ σεβόμενος,ὁ μὴ τιμῶν τοὺς ἀνωτέρους του, ὅστις κανένα δὲν γράφει, δὲν τιμᾷ.

صايغيسزلق T. **σαΐγκη-σηζλὶκ,** ὄν.ἀδιακρισία καὶ ἀπερισκεψία.

صايغيلى T. **σαΐγκη-λῆ,** ἐπθ. διακριτικός, στοχαστικός, ὁ σεβόμενος, ὁ τιμῶν τοὺς ἀνωτέρους του, περιεσκεμμένος.

صايقلامق T. **σαϊκλαμάκ,** ρμ.οὐδ. παραληρῶ, παραλαλῶ [ἐπὶ ἀσθενοῦς], παραλογίζομαι·§ ὀνειροπολῶ, γλίχομαι· ταυτὸ بوكامق بولوبده βλ. بوكامق .

صايقلامه T. **σαϊκλαμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. παραλήρημα, παραλαλητὸν ἀσθενοῦς, παραλογισμός.

صائل A.**σαΐλ** [ρζ. صول, βλ. صولت] ἐπθ. ὁ ἐφορμῶν, ἐπιτιθέμενος: —دفع ἀπόκρουσις[τέθ']τοῦ ἐπιτιθεμένου· ‖—جاهل ἀμαθὴς ἐπιτιθέμενος· § θ. صائل .

صايلماز T. ἢ صايلمز **σαϊλμὰζ** [ἐκ τοῦ ἀποφ. τοῦ صايلمق]μτχ.ἢ ἐπθ. ἀναρίθμητος.

صايلمق T. **σα-λμὰκ** [ἐκ τοῦ صايق] ρμ. πθ. καὶ οὐδ. ἀριθμοῦμαι, μετροῦμαι· θεωροῦμαι,κατατάσσομαι εἰς τὴν κατηγορίαν :— خاطرى λαμβάνομαι ὑπ' ὄψει,ἐκτιμῶμαι,δὲν εἶμαι καταπεφρονημένος·‖ايلر خاطرى σπουδαῖος, μέγας, εὐμεγέθης.

صائم A. **σαΐμ** [ρζ. صوم] ἐπθ. νηστεύων, ὁ τηρῶν τὴν νηστείαν τοῦ Ραμαζανίου: —رجل **ρεδζὸλι σαΐμ,** ἀνὴρ νηστευων· § θ. صائمه :—صالحه εὐσεβὴς γυνὴ νηστεύουσα.

صايمازلق T. **σαϊμαμαζ-λὶκ** [ἐκ τοῦ صايمق]· ὄν. περιφρόνησις, καταφρόνησις.

صايمامق T. **σάϊ-μα-μακ,** ρμ. μτδ. δὲν μετρῶ, δὲν λογαριάζω, δὲν ἔχω εἰς ὑπόληψιν,ἤτοι περιφρονῶ, καταφρονῶ [αἰτ.].

صايمق T. **σαΐμὰκ** [βλ. صايى]· ρμ. μτδ. ἀριθμῶ, μετρῶ, λογίζομαι, λογαριάζω,ὑπολογίζω, λαμβάνω ὑπ' ὄψει, ἐκτιμῶ,ἔχω εἰς ὑπόληψιν [αἰτ.] :—خاطر σέβομαι,τιμῶ τινα, ἔχω περὶ πολλοῦ·‖—اوكى آردينجه **χόνσνδ ἀρὲπνὶ σαΐμάκ,** μετρᾷ τὸ πρὸ αὐτοῦ καὶ τὸ κατόπιν του, ἤτοι εἶναι ἐπιφυλακτικός, ἐπιφυλάττεται· ‖—چوق μετρῶ πολύ, εἶμαι πολὺ προσεκτικός, περιεσκεμμένος· ‖ —هيچه لογίζομαι εἰς οὐδὲν [χιτσέ],περιφρονῶ·‖—سوكوب **σόγξοπ σαΐμάκ,** ὑβρίζω καὶ λοιδορῶ, ἐξυβρίζω.

صاين T. **σαΐν** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ صايق] ἐπθ. ὁ ἔχων ὑπόληψιν, σεβαστός,ἔξοχος.

صائن A. **σαΐν** [ρζ. صون] ἐπθ. ὁ προφυλάττων·βλ. مصون .

صاينمق T. **σαϊνμὰκ** [ἐκ τοῦ صايق]ρμ.οὐδ. μετρῶ, σκέπτομαι,εἶμαι ἐπιφυλακτικός.

صايوان T. **σαϊβὰν** [ἐκ τοῦ περσ. سايبان]· ὄν. ἐξάρτημα ὡς ὁ κροσσός, ἡ στεφάνη, τὰ κράσπεδα, αἱ πτυχαὶ κ. ποδιαὶ ἐπίπλου ἢ ἐνδύματος· βλ. καὶ صيوان .

صايوانلو T. **σαϊβαν-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐξαρτήματα ὡς κροσσούς, στεφάνην, πτυχὰς κτλ: دره‌لى— παραπέτασμα κροσσωτόν.

صايى T. **σαγί,** ὄν. ἀριθμός· ἀρίθμησις προβάτων· βλ. صايا .

صايىجى T. **σαΐδζὶ** [ἐκ τοῦ صايق]· ὄν. ὁ ἀριθμῶν· ὑπάλληλος μετρῶν τὰ πρόβατα καὶ λαμβάνων τὸν προβατικὸν φόρον· βλ. καὶ صايا .

صايىسز T. **σαγι-σίζ,** ἐπθ. ἀναρίθμητος.

صايىلو T. ἢ صايىلى **σαγι-λί,** ἐπθ. μεμετρημένος, ἠριθμημένος : كون — ἡμέραι μεμετρημέναι.

صب A. **σάπ,** ρ. ἀφ. τὸ χύνειν, τὸ κενοῦν, ἢ χύσις, κένωσις· βλ. انصباب .

صبا A. **σαπά,** ὄν. αὔρα, ἄνεμος βορειοανατολικὸς δροσερὸς καὶ εὐχάριστος,ζέφυρος· λέγεται καὶ —بادِ **πάτι σαπά,** ἄνεμος ζέφυρος·‖—هبوب **χσπούτι σαπά,**πνοὴ αὔρας ζεφύρου.

صبابت A. **σαπαπὲτ** [ρζ. صبّ]· ὄν. θ. ἐρωτολησία : —نوع صباوت **σαπαπὲτ πὶρ νέβι' σαπαβέτ,**ἡ ἐρωτολησία εἶναι εἶδός τι παιδικότητος.

صباح A. **σαπάχ,** ὄν. αὐγή, πρωΐα : —خير اولسون **σαπάχ χαΐρ ὀλσούν,** ἢ —لر خير اولسون **σαπάχ σεριὸλερινιζ χαΐρ ὀλσούν,** καλὴ ἡμέρα σας·‖—قارشو ه **σαπαχὰ καρσού,** ἢ — على ال **ἀλὲ-σ-σαπάχ,** περὶ τὴν πρωΐαν, τὰ χαράγματα·‖ —چين **τσὶν-σαπάχ,** λίαν πρωί, πρωϊαίτατα· ‖ اولق— γίνεται πρωΐα, ἐξημερόνει·‖چيقمق ه—, ἢ ايتمك— ἐξημερόνομαι, φθάνω τὴν πρωΐαν, ζῶ μέχρι τῆς πρωΐας [ἐπὶ ἀσθενοῦς]· ‖ غازى— ἡ πρωϊνὴ προσευχὴ [τῶν Μουσουλμάνων].‖ الخير — **σαπάχου-λ-χαΐρ,** λευκὴ κηλὶς ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἵππου·βλ.ه غرّه· § ἐπρ. πρωΐ: آخشام — πρωΐ βράδυ, πρωΐ καὶ ἑσπέρας· ‖ لرى— τὰς πρωΐας, καθ' ἑκάστην πρωΐαν·‖كشرى آخشامك خيرندن يكدر —τὸ κακὸν [δὲρρ] τῆς πρωΐας εἶναι προτιμότερον **[γέκ-τιρ]** τοῦ καλοῦ[χαΐρ] τῆς ἑσπέρας [πρμ.τῆς νύχτας τὴν δου-λειὰ τὴν βλέπ' ἡ 'μέρα καὶ γελᾷ].

صباحت A. **σαπαχάτ,** ὄν. θ. ὡραιότης,καλλονή: —سى— καλλονὴ προσώπου.

صباحلاتمق T. **σαπαχ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν' ἀγρυπνήσῃ μέχρι τῆς πρωΐας, νὰ ξημερωθῇ [αἰτ.].

صباحلامق T. **σαπαχ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀγρυπνῶ, ξημερόνομαι, διατηροῦμαι μέχρι πρωΐας· § γίνεται πρωΐ.

صباحلين T. **σαπάχ-λαΐν,** ἐπρ. ἀπὸ πρωίας, ἐνωρίς.

صبار A. **σαππάρ** [ρζ. صبر] ἐπθ. ὁ λίαν ὑπομονητικός:—مبتلای πάσχων ὅστις ἔχει μεγάλην ὑπομονήν· §ὄν. κάκτος.

صباريه A. **σαππαριγέ,** ὄν. θ. κακτοειδῆ [φυτά].

صباغ A. **σαππάγ** [ρζ. صبغ] ἐπθ. βαφεύς.

صباغ A. **σπάγ,** ὄν. βαφή, χρῶμα·§[ἀνατ.] χρωστικὴ οὐσία·χροιὰ τοῦ δέρματος ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ γινομένης ὕλης· ἡ ἐσωτερικὴ μέλαινα βαφὴ τοῦ ραγοειδοῦς χιτῶνος τοῦ βολβοῦ τῶν ὀφθαλμῶν· βλ. صبغه، صبغ.

صباغی A. **σπαγ-ῆ,** ἐπθ. χρωστικός, δερματοχροϊκός·ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ἐσωτερικὴν μέλαιναν βαφὴν τοῦ ραγοειδοῦς χιτῶνος τοῦ βολβοῦ τῶν ὀφθαλμῶν·§ θ. صباغیه.

صبان T. ἢ صابان **σαπάν** [ἐκ τοῦ صاپ] ὄν. ἄροτρον: دمیری—ὕννις·||آغاجی— ἢ قولی—ὁ στειλεός, ἤτοι τὸ ξύλον, ἡ λαβὴ τοῦ ἀρότρου· || سورمك—, ἢ چاپا — ἀροτριῶ, καλλιεργῶ διὰ τοῦ ἀρότρου.

صباوت A. **σαπαβέτ,** ὄν. θ. παιδικότης, παιδικὴ ἡλικία: سن — ἡλικία [σὶνν] παιδική· || ایام — αἱ ἡμέραι [ἐγγὰμ] τῆς παιδικῆς ἡλικίας· || حال — ἡ κατάστασις τῆς παιδικῆς ἡλικίας, παιδικότης·|| ایدی ممکن اولمه—ه عودت ایدردم νὰ ἤτο δυνατόν, ἐπανηρχόμην εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν.

صبایا A. **σαπαγιά,** πλθ. τοῦ صبیه βλ.

صبح A. **σούπχ,** ὄν. πρωΐα, αὐγή: صادق — ἀληθὴς αὐγή· || کاذب — ψευδὴς αὐγή, ἤτοι τὸ φῶς τὸ προηγούμενον τῆς αὐγῆς, λυκόφως.

صبر A. **σὰπρ** ἢ **σαπίρ,** ὄν. ὑπομονή: و تحمل **σὰπρ οὐ τεχαμμὸλ,** ὑπομονὴ καὶ ἀνοχή· ||و قرار — ὑπομονὴ καὶ ἡσυχία[καράρ]· || ایله— **σὰπρ ιλέ,** μεθ' ὑπομονῆς·||ترکندی— ἐξηντλήθη ἡ ὑπομονή μου [**σαπρήμ**], ἢ ی — توکندم ἐξήντλησα [**τουκεττὴμ**] τὴν ὑπομονήν· || جناب حق اجر جزیل و جمیل احسان بیورسون **δζενάπι χὰκκ ἔδζρι δζεζὶλ βὲ σάπρι δζεμὶλ ιχσὰν πουγιουρσούν,** ὁ ὕψιστος χαριζέτω μεγάλην ἀξιομισθίαν καὶ καλὴν ὑπομονὴν [παρηγορία πρὸς τεθλιμμένον ἐπὶ θανάτῳ συγγενοῦς]· || صوکی سلامتدر —ك **σαπρὴν δονοῦ σελαμέτ-τιρ,** τὸ τέλος τῆς ὑπομονῆς εἶναι σωτηρία, ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται [πρμ.] || حلوا اولور برك —ایله تازه قوروق **ταζὲ κουροὺκ σὰπρ ἰλὲ χαλδὰ ὁλούρ, πέρκι τιρὰχτ ἀτλὰς βὲ τιπὰ ὁλούρ,** ἡ ἀγουρίδα μὲ τὴν ὑπομονὴν γίνεται χαλδᾶς[μέλι]· τὸ φύλλον τοῦ δένδρου γίνεται ἀτλάζι καὶ μεταξωτόν·||مفتاح الفرج—الله **σὰπρου μιφτάχου-λ-φερέδζ,** ἡ ὑπομονὴ κλεὶς τῆς χαρᾶς·||Ρμ.كيك—ὑπομένω, ἔχω ὑπομονὴν [δοτ.].

صبر A. **σάπρ,** ὄν. λέγεται καὶ صبر صاری **σαρὴ σαπίρ,** ἀλόη, φυτὸν τῆς Ἀραβίας, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξάγεται πικρότατος ὁπὸς χρήσιμος εἰς τὴν ἰατρικήν·||کبدی— **σάπρι κεπάτί,** ἡπατικόν [ἄνθος].

صبر A. **σάπερε** [γ'. πρόσ. ἀορ.]ρμ. ὑπομένει: ظفر من— **μὲν σάπερε ζάφερε,** ὅστις ὑπομένει θριαμβεύει.

صبرسز T. **σαπηρ-σήζ,** ἐπθ. ἀνυπόμονος.

صبرسزلق T. **σαπηρσηζ-λήκ,** ὄν. ἀνυπομονησία: لك — **σαπηρσηζ-λήκλε,** μετ' ἀνυπομονησίας, ἀνυπομόνως.

صبرلی T. **σαπηρ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ὑπομένων, ὑπομονητικός: قولنی الله سور — ὁ θεὸς ἀγαπᾶ τὸν ὑπομονητικὸν δοῦλον του.

صبری A. **σαπρ-ί,** ὄν. κ. Σαμπρῆ.

صبری A. **σαπρ-ί,** θ. صبر **σαπριγέ,** ἐπθ. ἀλοοῦχος, ἀλοποειδής.

صبغ A **σάπγ,** ρ.ἀφ. τὸ βάφειν ἢ βάφεσθαι: البسه — τὸ βάφειν τὰ ἐνδύματα [**ἐλπισέ**].

صبغ A. **σήπγ,** ὄν. βαφή: شیب — **σήπγη σεῖπ,** ἢ شبی — **σήπγη σεϊπί,** βαφὴ κατασκευζομένη ἐκ λειχῆνος· || عباد الشمس — **σήπγη ιπάτσ-σ-σέμς,** ἢ ی — آی چیچکی ἡλιοτρόπιον [φτ.]· § βάπτισμα χριστιανῶν.

صبغه A. **σηπγά,** ὄν .θ. βαφή: حسنه—καλὴ βαφή· || صبغة الله **σήπγατσ-λλὰχ** ταὐτὸ τῷ الله فطرة **φίτρετσ-λλάχ,** τὸ εἶναι φύσει ἤτοι ἐκ γενετῆς Μαυσουλμᾶνον.

صبوح A. **σαποὺχ** [ρζ. صبح] ὄν. οἶνος ἢ ἄλλο ποτὸν πινόμενον κατὰ τὴν πρωΐαν [ποιητ.].

صبور A. **σαπούρ** [ρζ. صبر] ἐπθ. λίαν ὑπομονητικός, ἀνεξίκακος [ἐπὶ ἀνθρώπων ἢ καὶ τοῦ Θεοῦ].

صبی A. **σαπί,** ὄν. παῖς ἄρρην: ذکی —، εὐφυὴς παῖς·§ πλθ. صبیان **σπιγάν**·§ θ. صبیه **σαπιγέ,** κοράσιον· βλ. λ.

صبیان A. **σπιγὰν** [πλθ. τοῦ صبی] ὄν. παῖδες ἄρρενες: محله — οἱ παῖδες τῆς συνοικίας[**μαχαλλέ**]·||مکتبی—προκαταρκτικὸν ἢ δημοτικὸν σχολεῖον.

صبیح A. **σαπὶχ** [ἐκ τοῦ صباحت] ἐπθ. ὡραῖος: طفل — παῖς ὡραῖος·||وجه— **βέδζχι σαπίχ,** πρόσωπον ὡραῖον· § θ. صبیحه: — صبیۀ **σαπιγέϊ σαπιχά,** κοράσιον ὡραῖον.

صبیه A. **σαπιγὲ** [θηλ. τοῦ صبی] ὄν. θ. κοράσιον: باکیه، — **σαπιγέϊ πακιγέ,** κοράσιον κλαῖον·§πλθ. صبایا **σαπαγιά.**

صپا T. **σπά,** ὄν. πῶλος ὄνου·§—صیغیر ὅλοι ὁμοῦ [κ.λ. βοῦς, πῶλος]·§ βλ. سپا.

صپا T. **σαπά,** βλ. صاپ، صاپه.

صپارنائیه A. **σαπαρνα-ϊγὲ** [βαρβ.] ἐπθ. θ. σμιλακώδη [φυτά].

صپارنه Ἰσπ. **σαπάρνα,** ὄν. σμίλαξ [φυτ.]· βλ. سپارنه.

صپان T. ἢ صاپان **σαπάν,** ὄν. σφενδόνη:—ایله آتمق ρίπτω διὰ σφενδόνης, σφενδονίζω·||بالغی— εἶδος μεγάλου καρχαρίου· || βλ. صاچه.

صچاق T.ἢ صاچاق **σατσὰκ**[ἐκ τοῦ صاچ]ὄν. προτέγισμα, γείσωμα στέγης· κροσσὸς ὑφάσματος, ἢ ἐνδύματος, κόσυμβος, κ. σαδζάκι: صارمق — ὁ آتش τὸ πῦρ περιβάλλει τὸ γείσωμα, κτυπᾷ ἔξω· κυρ. καὶ μτφ. ἡ ὑπόθεσις λαμβάνει κακὴν πορείαν.

صچاقلامق T. **σατσακ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. περιβάλλω διὰ προτεγίσματος, γεισώματος, διὰ κροσσοῦ, κοσύμβου[αἰτ.]· βλ. صچاق.

صچاقلو T. ἢ صاچاقلی **σατσακ-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων προτέγισμα, γείσωμα, κροσσωτός.

صچان T. **σπτσάν,** βλ. صیچان.

صچراتمق T. **σπτσρα-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ πηδήσῃ, νὰ σκιρτήσῃ, χορεύω καὶ διασκεδάζω τὸ βρέφος ἢ τὸν μικρὸν παῖδα[αἰτ.]·§— لکه προσάπτω κηλίδα [**λεκέ**], κατηγορίαν· § χαλνῶ τὰ ἄκρα τοῦ δοχείου, ἤτοι κάμνω ν' ἀποκτήσωσιν ἐγκοπάς, νὰ γίνωσι δόντια δόντια.

صچرامق T. **σπτσραμάκ,** ρμ. οὐδ. πηδῶ, σκιρτῶ, χοροπηδῶ, ὁρμῶ, ἐπιτίθεμαι, τινάσσομαι, πηδῶ ἐπὶ τοῦ ἵππου ἢ ἀπὸ τοῦ ἵππου κάτω· πηδῶ, διασκελίζω ρύακα κτλ: — قیغلجم σπινθὴρ [**κηγηλτσὴμ**] τινάσσεται· || —حیوانك آیاغندن چامور σπηλὸς τινάσσεται ἐκ τοῦ ποδὸς τοῦ ζώου [ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος]·||—قان باشه ἀναβαίνει τὸ αἷμα εἰς τὴν κεφαλήν· § χαλνῶ τὸ ἄκρον τοῦ δοχείου, ἤτοι ἀποκτῶ ἐντομάς, γίνεται δόντια δόντια· βλ. چنتلمك καὶ زب.

صچراندی T. **σπτσραντῆ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. κόκκοι στάχεων κεχυμένοι, ἐσπαρμένοι.

صچرایش T. **σπτσραγὶς** [ἐκ τοῦ صچرامق] ρ. ἀφ. πήδημα, ἅλμα, σκίρτημα.

صچرایجی T. **σπτσραγὶδζὶ**[ἐκ τοῦ صچرامق] ἐπθ. ὁ πηδῶν, σκιρτῶν.

صح A. **σὰχχ** [ρῆμα]εἶναι γνήσιον, αὐθεντικόν·λέξις σημειουμένη ἵνα ὑπὸ ὑπουργοῦ ἢ διευθυντοῦ γραφείου πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς αὐθεντικότητος ἐγγράφου, ἰσοδυναμοῦσα τῷ ἡμετέρῳ [ἐθεωρήθη] καὶ ἐπέχουσα θέσιν ὑπογραφῆς ἤτοι μονογραφίας ἔν τισι διατάγμασι: چكمك — σημειῶ τὴν λέξιν صح **σάχχ,** ἤτοι τὸ ἐθεωρήθη, ἐπικυρῶ τὴν αὐθεντικότητα ἐγγράφου, μονογραφῶ· Ζον ἐπὶ στίχου λέξεων διαγεγραμμένων ὅπως δείξῃ τις ὅτι αὗται κακῶς διεγράφησαν καὶ ὅτι δέον νὰ μένωσι.

صحابت A. **σαχαπέτ,** ρ.ἀφ. θ.προστασία, ὑπεράσπισις: صحبه— ἀληθὴς προστασία·||[δοτ.] — بر بچاره προστασία πρὸς δυστυχῆ· ‖ Ρμ. προστατεύω, ὑπερασπίζω [δοτ.].

صحابه A. **σαχαπὲ** [πλθ. τοῦ صاحب] ὄν. οἱ σύντροφοι τοῦ Μωάμεθ· βλ. اصحاب.

صحابی A. **σαχαπί,** ὄν. ἕκαστος τῶν συντρόφων [اصحاب **ασχὰπ**] τοῦ Μωάμεθ.

صحاره T. **σαχαρά,** ὄν. κιδώτιον ὀδοιπορικὸν κεκαλυμμένον διὰ δέρματος ἢ ἄλλου οὕτως ὥστε νὰ ἢ ἀδιάβροχον.

صحارى A.**σαχαρὰ** καὶ συνηθ.**σαχαρὶ**[πλθ. τοῦ صحرا] ὄν. πεδιάδες, ἔρημοι: صحارى خاليه **σαχαράϊ χαλιγέ,**πεδιάδες ἔρημοι· صحارئ بى آب **σαχαρίϊ πὶ ἄπ,**ἔρημοι ἄνυδροι.

صحاف A. **σαχχὰφ** [ρζ. صحف] ὄν. βιβλιοπώλης: صحاف بى انصاف —**σαχχάφι πὶ ινσάφ,** βιβλιοπώλης ἀσυνείδητος· || دكانى — βιβλιοπωλεῖον·||ل چارشيسى—ἀγορὰ βιβλιοπωλῶν· § πλθ. صحافين **σαχχαφίν.**

صحافى A. **σαχχαφ-ί,**ἐπθ. βιβλιοπωλικός· § θ. صحافيه : شركت — βιβλιοπωλικὴ ἑταιρία.

صحان T.**σαχὰν** [ἐκ τοῦ ἀρβ. صحن] ὄν. τρυβλίον χάλκινον, κ. σαχάνι: چك — ἓν τρυβλίον φαγητοῦ· || كولباصديسى — **σαχὰν κιφλάπασπσῆ,** μπριζόλες τοῦ σαχανίου.

صحانجى T. **σαχαν-ζῆ,**ὄν.στρατιώτης δεδιδαγμένος,ὅστις ἄλλοτε στρέφων ἐπὶ ράβδου ἔρριπτε τρυβλίον, οὗ ἡ περιφέρεια ἦν ὀξεῖα.

صحانلق T. **σαχαν-λήκ,**ὄν καταπακτὴ ἐπὶ τοῦ ἄνω ἄκρου τῆς κλίμακος, κ. κλαβανή·§ἐπθ.ὁ συνιστάμενος ἐξ ὡρισμένου ἀριθμοῦ τρυβλίων φαγητῶν: چك — βῆμα φαγητὸν ἐκ πέντε τρυβλίων, ἤτοι πέντε εἰδῶν.

صحائف A. **σαχαῖφ** [πλθ. τοῦ صحيفه] ὄν. θ. σελίδες:مطبوعه — σελίδες ἔντυποι· || تواريخ — **σαχαῖφι τεβαρίχ,** σελίδες τῆς ἱστορίας·||βλ. καὶ صحف **σουχούφ.**

صحبت A. **σοχπέτ,** ὄν. θ. συνδιάλεξις, συνομιλία, συναναστροφή : مديده — μακρὰ[**μετιτὲ**]συνομιλία·|| آداب — κανόνες τῆς συνδιαλέξεως. ‖ Ρμ. συνομιλῶ, συνδιαλέγομαι, συναναστρέφομαι [τῇ ἐμὶ]· || βλ. حلوا .

صحت A.**σηχχάτ,** ὄν. θ. ἀλήθεια, ἀκρίβεια: ماده — ἀλήθεια τοῦ πράγματος· || چك تحقيق — ἐξετάζω τὴν ἀλήθειαν [**σηχχατηνὴ**] τοῦ πράγματος, ἐξακριβῶ· || اوزره —ἐπακριβῶς·||امل — **σηχχάτι ιμλά,** ὀρθογραφία· § ὑγεία: كامل ἢ تامه — **σηχχάτι ταμμὲ** ἢ **κιαμιλέ,** πλήρης ὑγεία·||وجود ἢ بدن —ὑγεία τοῦ σώματος[**βσδζοὺτ** ἢ **πετέν**]·||حفظ الصحه ἢ حفظ صحه —**σὰχβ ου ἰφακάτ,** θεραπεία, ἴασις [παράφρονος, ἀσθενοῦς].

صحى A.**σηχχῆ**[ἐκ τοῦ صحت] ἐπθ. ὑγιεινός: — تدابير μέτρον [**τετὰπὶρ**] ὑγιεινόν·§ θ. صحيه : — تدابير **τετὰπίρι σηχχηγέ,** μέτρα ὑγιεινά·||— احوال κατάστασις ὑγιεινή·||— داؤه **ταϊρέϊ σηχχηγέ,**ἡ ἁπλῶς صحيه **σηχχηγέ,**ὑγιεινομεῖον·§πλθ.τοῦ ἀρσ. صحيون **σηχχηγούν,** βλ.

صحيح A.**σαχὶχ** [ἐκ τοῦ صحت, ρζ. صح]ἐπθ. ἀληθής, ἀκριβής, ὑγιής, ἔγκυρος, ἀκέραιος:— فكر ἰδέα[**φὶκρ**]ἀληθής, ἀκριβής·|| خبر —εἴδησις[**χαπὲρ**]ἀκριβής· || — بيع πώλησις[**πέϊ'**] ἔγκυρος·|| — وجود ἀληθὴς ὕπαρξις[**βσδζούτ**]·|| — عدد ἀριθμὸς[**ἀτὲτ**]ἀκέραιος·||ى — **σαχήχ-μη,** εἶναι ἀληθές;|| دكه — **σαχήχ-πρ-κι,**εἶναι ἀληθὲς ὅτι·§ἐπρ.τῇ ἀληθείᾳ,ἀληθῶς: اونو دم —ها! [**χᾶ**] τῇ ἀληθείᾳ ἐλησμόνησα·§θ. صحيحه:— هبهٔ **χιπέϊ σαχηχά,**δωρεὰ ἔγκυρος·||— منافع ἀληθῆ συμφέροντα[**μεναφί'**], τὰ καλῶς ἐννοούμενα συμφέροντα.

صحيحاً A. **σαχήχ-αν,** ἐπρ. τῇ ἀληθείᾳ, ἀληθῶς : قباحت در —τῇ ἀληθείᾳ εἶναι πταῖσμα.

صحيحلشديرمك T. **σαχηχ-λεσὶτιμέκ,**ρμ. μτδ. βεβαιῶ, κάμνω τι νὰ ἐπαληθεύσῃ, ἐκτελῶ σχέδιον [αἰτ.].

صحيحلشمك T. **σαχηχ-λεσμέκ,** ρμ. οὐδ. βεβαιοῦμαι, ἐπαληθεύω.

صحيفه A. **σαχιφέ,** ὄν. θ. σελίς : خالیه — κενὴ σελίς·||ثانيه — δευτέρα σελίς· § πλθ. صحائف **σαχαῖφ,**καὶ صحف **σουχούφ,** βλ.

صحيفه پيرا Π. **σαχιφε-πιρά,** ἐπθ. ὁ κοσμῶν τὴν σελίδα[ἐπὶΣουλτανικοῦ διατάγματος]:— سنوح و صدور بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى **σαχιφὲ-πιράϊ σσνοὶχ βὲ σουτοὶρ πουγιουρουλὰν ιρατέϊ σενιγέϊ χαζρέτι πατισαχί,** τὸ ἐκδοθὲν ὑψηλὸν Αὐτ. διάταγμα [κ.λ. τὸ κοσμοῦν τὴν σελίδα τῆς ἐκδόσεως].

صحيه A. **σηχχηγὲ** [θ. τοῦ صحى **σηχχῆ**] ἐπθ. ὑγιεινός·§ ὄν. ὑγιεινομεῖον· βλ. صحى.

صحيون A. **σηχχηγιὸν**[πλθ. τοῦ صحى] ὄν. ὀπαδοὶ τῆς ὑγιεινῆς, ὑγιεινολόγοι.

صخره A. **σαχρέ,** ὄν. θ.βράχος μέγας: صخرة الله **σάχρετσ-λλαχ,** βράχος τοῦ Θεοῦ, ἤτοι μέγας λίθος ἐν τῷ ναῷ τοῦ Σολομῶντος ἐν Ἱερουσαλήμ· § πλθ. صخور **σουχούρ.**

صخرى A.**σαχρὶ**[ἐκ τοῦ προηγ.]ἐπθ.πετρώδης[ἀνατ.]: لهاى —،**σαχρίϊ λεχατί,** πετροσταφυλίτης, ἤτοι μῦς περισταφυλίτης ἐσωτερικός·||نفيرئ بلعومى —،**σαχρίϊ νεφιρίϊ πελ' ουμί,** πετροσαλπιγγοφαρυγγῶδες, ἤτοι σαρκώδες δέσμα ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ σφηνοειδοῦς τῆς ἀποφύσεως καὶ τῆς ἀντλίας τοῦ Εὐσταθίου μέχρι τοῦ ἀνωτέρου μέρους τοῦ φάρυγγος·§ θ.صخرى.

صد Π. **σάτ,** ἀριθ. ἑκατόν : هزار —**σὰτ χεζάρ,** ἑκατὸν χιλιάδες· ||بار —**σὰτ πάρ,** ἑκατὸν φοράς, ἑκατοντάκις·||پاره — **σὰτ παρέ,** τεθραυσμένος εἰς ἑκατὸν τεμάχια.

صدا A. **σατά,** ὄν. φωνή, ἦχος, ἠχώ: ى — مؤثر **σατάϊ μσ'εσδίρ,** φωνὴ συγκινητική·||ى مؤذن —**σατάϊ μσ'εζζίν,** ἡ φωνὴ τοῦ μουεζζίνη, ἤτοι τοῦ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ τεμένους [مناره] καλοῦντος τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν προσευχήν·|| — خوش ὡραία φωνή· || — طاتلى γλυκεῖα φωνή·||ويرمك —δίδω φωνήν, ἀντηχῶ·|| حروف — **χουρούφι σατά,** φωνήεντα [τῆς ἑλληνικῆς ἢ ἄλλης εὐρωπαϊκῆς γλώσσης]·||ى — موهوم φωνὴ ἢ βοὴ ἣν νομίζει τις ὅτι ἀκούει [**μεβχὸμ**], ἄκουσμα.

صدارت A.**σαταρὲτ**[ρζ.صدر]ὄν.θ. Βεζυρεία, τὸ ἀξίωμα τσῦ Μεγάλου Βεζύρου· καλεῖται καὶ عظمى — **σαταρέτι ούζμά,**ἡ Μεγάλη Βεζυρεία· § τὸ ἀξίωμα τοῦ Καζασκέρη Ρούμελης ἢ Ἀνατολῆς·§τὸ εὐρίσκεσθαι ἐν ἀρχῇ, ἤτοι πρῶτον,τὸ προηγεῖσθαι,προήγησις, πρώτη θέσις: ى — جلوه بركلك ἡ προήγησις λέξεως ἐν τῇ προτάσει [**δζσμλέ**]· || βλ. صدر .

صدارتپناه Π. **σαταρὲτ-πενάχ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὅστις εἶναι τὸ ἄσυλον ἢ τὸ στήριγμα τῆς Μεγάλης Βεζυρείας, ἤτοι ὁ Μέγας Βεζύρης.

صدارتپناهى Π. **σαταρὲτ-πεναχί,** ἐπθ. Βεζυρικός, ὁ ἀνήκων τῇ Μ. Βεζυρείᾳ : — ذات عالى ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ Μ. Βεζύρης·||لرينه —حضور عالى πρὸς τὴν Α.Υ. τὸν Μ. Βεζύρην [κ.λ: ἐνώπιον τῆς Α. Υ. κτλ.].

صداع A. **σσὶτά',** ὄν. κεφαλαλγία, ἐνόχλησις : — دفع ἀποσόβησις [**τὲφ**] κεφαλαλγίας ἢ ἐνοχλήσεως·||ويرمك —،ى موجب — κεφαλαλγία ἐπίμονος [**μσ'νὶτ**]·|| — تقريسى —**σσὶτά'ῖ νηκρησῆ,** κεφαλάγρα.

صداق } A. **σᾰτ-άκ,** ὄν. ποσὸν ὅπερ κατὰ τὴν συγκρότησιν συνοικεσίου ὁρίζεται [βλ. مهر], καὶ ὅπερ ὁ σύζυγος ὀφείλει ν' ἀποτίσῃ τῇ συζύγῳ αὐτοῦ κατὰ τὴν διάλυσιν τοῦ γάμου.

صداقت } A. **σαṫακάṫ,** ὄν. θ. πίστις, ἀφοσίωσις, εἰλικρίνεια: ـــ مجربه ἀφοσίωσις δεδοκιμασμένη [**μσδζερρεπṫέ**]· ‖ ـــ صاحب πιστός, ἀφωσιωμένος· ‖ ـــ ارباب ἀφοσιωμένοι βλ. عبوديت.

صداقتسز } T. **σαṫακαṫ-σήζ,** ἐπθ. ὁ μὴ εἰλικρινής, ὁ μὴ ἀφωσιωμένος.

صداقتسزلق } T. **σαṫακαṫ-σηζλήκ,** ὄν. ἀπιστία, ἔλλειψις εἰλικρινείας, ἀφοσιώσεως.

صداقتشعار } Π. **σαṫακὰṫ-σι'άρ,** ἐπθ. πιστός, ἀφωσιωμένος.

صداقتشعارانه } Π. **σαṫακὰṫ-σι'αρανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων πιστῷ, ἀφωσιωμένῳ, πιστός : ـــ خدمات ὑπηρεσίαι πισταί.

صداقتشعاری } Π. **σαṫακὰṫ-σι'αρί,** ἀφ. ἴδιον πιστοῦ, ἀφωσιωμένου, πίστις, ἀφοσίωσις.

صداقتکار } Π. **σαṫακὰṫ-κ̔ιάρ,** ἐπθ. πιστός, ἀφωσιωμένος.

صداقتکارانه } Π. **σαṫακὰṫ-κ̔ιαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων πιστῷ, ἤτοι ἀφωσιωμένος, πιστός [ἐπὶ λόγου, πράξεως].

صداقتکستر } Π. **σαṫακὰṫ-κ̔σσṫέρ,** ἐπθ. ταὐτὸ صداقتکار.

صداقتکسترانه } Π. **σαṫακὰṫ-κ̔σσṫερανέ,** ἐπθ. ταὐτὸ صداقتکارانه.

صداقتکستری } Π. **σαṫακὰṫ-κ̔σσṫερί,** ὄν. πίστις, ἀφοσίωσις.

صداقتلی } T. **σαṫακαṫ-λῆ,** ἐπθ. πιστός, ἀφωσιωμένος.

صدائی } A. **σαṫa'ῖ,** ἐπθ. φωνητικός· § θ. صدائیه :ـــ اشارات σημεῖα φωνητικά, φωνόσημα· ‖ هیروغلیفك حروفی اشارات معنویه یه ـــ و اشارات منقسمه **χιερογλιφῖν χσρουφοῦ ισαράτι μα'νεβιγεγὲ βὲ ισαράτι σαṫαϊγεγὲ μσνκασὶμ-ṫιρ,** τὰ ἱερογλυφικὰ γράμματα διαιροῦνται εἰς ἰδεόσημα καὶ εἰς φωνόσημα.

صدبرك } Π. **σαṫ-ṫέρκ,** ὄν. ἑκατοντάφυλλον [δένδρον].

صدپا } Π. **σαṫ-πά,** ὄν. μυριόποδα [ἔντομα].

صدد } A. **σαṫέṫ,** ὄν. προκείμενον, σκοπός, πρόθεσις: بحث ـــ **σαṫέṫι ṫάχς,** ὁ σκοπὸς τοῦ λόγου, τὸ προκείμενον· ‖ دن جیقمق ـــ ἢ آیرلق ἐξέρχομαι, ἀπομακρύνομαι τοῦ προκειμένου· ‖ دن خارج ـــ ἐκτὸς τοῦ προκειμένου· ‖ ندەدر یاپمق ـــ ἔχει τὴν πρόθεσιν **[σαṫεṫινṫὲ-ṫιρ]** τοῦ νὰ κάμῃ.

صدر } A. **σάṫρ,** ὄν. στῆθος, θώραξ: واسع ـــ στῆθος εὐρύ· ‖ علی ـــ ἀσθένεια τοῦ στήθους, φθίσις· § πρώτη θέσις, πρωτοκαθεδρία : مجلس ـــ πρωτοκαθεδρία ἐν τῷ συμβουλίῳ· ‖ ـــ کلام ἡ πρώτη θέσις ἐν τῷ λόγῳ· ‖ اعظم ـــ **σάṫρι ἀλί,** ἢ **σάṫρι ἀζάμ,** Μέγας Βεζύρης· ‖ علی ـــ πρώτη τιμητικὴ θέσις, πρωτοκαθεδρία· § ἡ θέσις τοῦ Καζασκέρη Ρούμελης ἢ Ἀνατολῆς· § δυϊκ. صدرين **σαṫρέῖν,** βλ.

صدرنج } Π. **σὰṫρ-ρένδζ,** ὄν. ζατρίκιον· βλ. شطرنج.

صدرنشین } Π. **σὰṫρ-νισίν,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ καθήμενος ἐν τῇ πρώτῃ θέσει, προκαθήμενος, ὁ ἔχων τὴν πρωτοκαθεδρίαν.

صدری } A. **σαṫρ-ί,** ἐπθ. στηθικός, θωρακικός· § θ. صدريه: ـــ علل **ιλέλι σαṫρι'έ,** ἀσθένειαι στηθικαί.

صدرین } A. **σαṫρέῖν** [δυϊκ. τοῦ صدر] ὄν. οἱ δύο Καζασκέραι, ἤτοι ὁ τῆς Ρούμελης [روم ایلی قاضیعسکری **ρσ̔μελι Καζασκερί**], καὶ ὁ τῆς Ἀνατολῆς [اناطولی قاضیعسکری **ἀναṫολοῦ καζασκερί**]· βλ. قاضیعسکر.

صدغ } A. **σούṫγ,** ὄν. κρόταφος [τ. شقاق].

صدغی } A. **σουṫγ-ῆ,** ἐπθ. κροταφικός: ـــ فکی **σουṫγή̔ι φεκκί,** κροταφοσιαγωνικός· § θ. صدغيه.

صدف } A. **σαṫέφ,** ὄν. ὀστρακόδερμον, ὄστρακον, κόγχη, κόχλος ἰδίᾳ ἡ μαργαροφόρος, μάργαρος, κ. σιδέφι· ‖ اوی ـــ **σαṫὲφ ὀṫοῦ,** πήγανον, ρύτη [φυτ.]· § ἐπθ. ὁ ἐκ μαργάρου κατεσκευασμένος ἢ μαργαροποίκιλτος : ـــ اسکمله σκίμπους πεπoικιλμένος διὰ μαργάρων· § πλθ. اصداف **ασṫάφ.**

صدفکاری } Π. **σαṫεφ-κ̔ιαρί,** ἐπθ. δεδουλευμένος μετὰ μαργάρου [σιδέφιου], μαργαροποίκιλτος.

صدفلی } T. **σαṫεφ-λί,** ἐπθ. κατεσκευασμένος ἢ πεποικιλμένος διὰ μαργάρου.

صدفه } A. **σαṫέφέ,** ὄν. θ. κόγχη: صدفة الاذن **σαṫέφεṫσ-λ-σζν,** κόγχη τοῦ ὠτός.

صدفی } A. **σαṫεφ-ί,** ἐπθ. ὀστρακόδερμος· § θ. صدفيه.

صدق } A. **σήṫκ,** ὄν. ἀλήθεια, εἰλικρίνεια: افاده ـــ **σήṫκη ἰφαṫέ,** ἀλήθεια τῶν λόγων· ‖ مدعا ـــ **σήṫκη μσṫṫε'ά,** ἀλήθεια τοῦ διϊσχυρισμοῦ· ‖ نیت ـــ **σήṫκη νιγέṫ,** εἰλικρινὴς πρόθεσις, σκοπός· ‖ خلوص ایله ـــ و **σήṫκ οὐ χσλοὺς ιλέ,** εἰλικρινῶς· § πλθ. اصداق **ασṫάκ.**

صدق } A. **σαṫάκ,** ῥῆμα ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει ماصدق **μὰ σαṫάκ,** βλ.

صدقاً } A. **σήṫκ-αν,** ἐπρ. ὡς πρὸς τὴν ἀλήθειαν· § [λογ.] καταφατικῶς· ἀντιθ. كذباً.

صدقات } A. **σαṫεκάṫ,** πλθ. τοῦ صدق βλ.

صدقه } A. **σαṫακά,** ὄν. θ. ἐλεημοσύνη: ـــ نقديه ἐλεημοσύνη χρηματική [**νακι-γέ**]· ‖ ـــ جزئيه μικρὰ [**ὄζσζι γὲ**] ἐλεημοσύνη· ‖ ـــ ويرمك δίδω ἐλεημοσύνην· ‖ ـــ ايستمك ζητῶ ἐλεημοσύνην· ‖ ـــ يه محتاج اولق εἰμαι ἐνδεὴς [**μσχṫάδζ**] ἐλεημοσύνης, περιέρχομαι εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν· § πλθ. صدقات.

صدمات } A. **σαṫεμάṫ,** πλθ. τοῦ صدمه βλ.

صدمه } A. **σαṫμέ,** ὄν. θ. σύγκρουσις, κτύπημα, τραῦμα· μτφ. καταδρομή, προσβολὴ ἠθική: شديده ـــ — δεινὸν τραῦμα· ‖ ـــ اوغرامق فلاكته ὑφίσταμαι τραῦμα συμφορᾶς, πλήττομαι ὑπὸ συμφορᾶς· ‖ ـــ ادباره اوغرامق ὑφίσταμαι καταδρομὴν τύχης **[σαṫμέῖ ιṫπάρ]**· § χημ. ἐκπυρσοκρότησις, ἡ μετ' ἐκρήξεως ἀνάφλεξις· § ἀντιτυπία [ἐν τῇ μαιευτικῇ]· ‖ مقابله ـــ **σαṫμέῖ μσκαπιλέ,** ἢ منعكسه ـــ ἢ **σαṫμέῖ μσν'ακισέ,** ἀντίδρασις [ἰατρ.].

صدور } A. **σουṫούρ,** ῥ. ἀφ. ἀπόρροια, ἐκπήγασις. ‖ Ρμ. ἀπορρέω, ἐκπορεύομαι, προέρχομαι, ἐξέρχομαι, ἐκδίδομαι [ṫῇ دن آغزدن]: ايتمك ـــ ἐξέρχονται λόγοι ἐκ τοῦ στόματος· ‖ ـــ كيمسه دن بر فعل ايتمك ἀπορρέει ἢ προέρχεται ἔκ τινος πρᾶξίς τις· ‖ ـــ بندن بر قصور ـــ ی τὸ νὰ προέλθῃ ἐξ ἐμοῦ σφάλμα τι· ‖ βλ. καὶ شرفصدور.

صدور } A. **σουṫούρ** [πλθ. τοῦ صدر] ὄν. στήθη : العلم فی ال ـــ لا فی السطور **ἔλ ἤλμου φί-σ-σουṫούρ λὰ φί-σ-σουṫούρ,** ἡ παιδεία ἐν τοῖς στήθεσιν, οὐχὶ ἐν τοῖς στίχοις, ἤτοι ἡ παιδεία ἔγκειται οὐχὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν βιβλίων πολλῶν, ἀλλ' εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐκμάθησιν τούτων· § οἱ ἀνώτατοι ἱεροδικασταὶ οἱ ἄλλως λεγόμενοι Καζασκέραι [βλ. قاضیعسکر]: روم ایلی و اناطولی ـــ ی Καζασκέραι τῆς Ρούμελης καὶ τῆς Ἀνατολῆς.

صدید } A. **σαṫίṫ,** ὄν. ἰχώρ, ἤτοι ὀρρώδης καὶ διεφθαρμένη ὕλη τῶν πληγῶν, ἔμπυον.

صدیدی } A. **σαṫiṫ-ί,** ἐπθ. ἰχωροειδής· § θ. صديديه.

صدیق } A. **σαṫήκ** [ῥζ. صدق] ὄν. φίλος εἰλικρινής, πιστός: شفيق ـــ φίλος συμπαθής· ‖ العين ـــ **σαṫήκου-λ-άῖν,** φίλος κατὰ τὸ φαινόμενον [διὰ τὰ μάτια]· § ἐπθ. φιλαλήθης: رفيق ـــ σύντροφος φιλαλήθης· § πλθ. اصدقا **ασṫηκά,** βλ.

صدیق } A. **σηṫṫήκ,** ἐπθ. πιστότατος, εἰλικρινέστατος : ـــ ابو بكر ὁ πιστότατος Ἄβου-δέκρ [πενθερὸς καὶ διάδοχος τοῦ Μωάμεθ]· § θ. صديقه : عايشهٔ ἡ πιστοτάτη Ἀϊσὲ [σύζυγος τοῦ Μωάμεθ καὶ θυγάτηρ Ἄβου-δέκρ].

صر } βλ. صير **σήρ.**

صر } T. **σήρ,** μόριον προταττόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ ص καὶ ἐπιτεῖνον τὴν ἔννοιαν αὐτῶν : صيقلام **—σὴρ-σικλάμ,** καταβεβρεγμένος.

صراجه } T. **σηραδζά,** ὄν. χοιράδες, κ. χελώνια· νόσος καλουμένη ἐπιστημονικῶς: داء الخنازير **ṫάου-λ-χναζίρ** βλ. داء اوی ‖ **σηραδζὰ ὀṫοῦ,** χοιράδιον [γένος φυτῶν].

صراجه‌لی } T. **σηραδζα-λῆ,** ἐπθ. χοιρα-δικός, κ. χελωνιάρης, ἤτοι ὁ πάσχων χοιράδας.

صراحت } A. **σαραχάṫ,** ὄν. θ. τὸ ῥητῶς λέγεσθαί τι, ἔκφρασις ῥητή, σαφήνεια : كامله ـــ τελεία σαφήνεια· ‖ ـــ افاده التزام τὸ ἐπιδιώκειν ἐν τῷ λόγῳ τὴν σαφήνειαν· ‖ قانونده ـــ واردر ἐν τῷ νόμῳ ὑπάρχει σαφήνεια, ἤτοι ὁ νόμος ῥητῶς διαγορεύει.

صراحة A. **ddǫǫqyae-ev** ənq.pntɑʃ,dɑɸɑʃ, ɨnɨqɸɑuɨɑɸɑʃ,ɖɑɸɨpɑuɨɑɸɖɖɑ, ʁɑɒɑʊ ɨnɨqɸɑʏ ɨnɨɖɑɒ

صريتغان T. **σηρητγάν,** βλ. صيريتغان .

صريتمق T. **σηρητμάκ,** βλ. صيريتمق .

صريح A. **σαρηχ** [ἐκ τοῦ صراحت] ἐπθ. σαφής, ἐναργής, ρητός: ═ قول λόγος [κάθλ] ρητός· || ═ حق ἐναργὲς δίκαιον, ἀλήθεια· § θ. صريحه : ═ حقوق **χουκούκη σαρηχά,** δίκαια ἐναργῆ.

صريحاً A. **σαρήχ-αν,** ἐπρ. ἐναργῶς, σαφῶς, ρητῶς.

صرير A. **σαρήρ,** ὄν. τριγμὸς θύρας, καλάμου : خامه ═ τριγμὸς καλάμου.

صريق T. **σηρήκ,** βλ. صيريق .

صزلامق T. **σηζλαμάκ,** βλ. صيزلامق .

صزلدى T. **σηζηλτή,** βλ. صيزلدى .

صزمق T. **σηζμάκ,** βλ. صيزمق .

صزى T. **σηζή,** βλ. صيزى .

صعب A. **σά'πτ,** ἐπθ. δύσκολος, δυσχερὴς [ἀντιθ. τῷ سهل **σέχλ,** εὔκολος] : كار ═ ἔργον δυσχερές· || الحصول — **σά'πτου-λ-χουσούλ,** οὗ δυσχερὴς ἡ ἐπίτευξις, δυσεπίτευκτος· || المرور — **σά'πτου-λ-μσρούρ,** δύσβατος· § θ. صعب: امور ═ **σμούρι σα'πτέ,** ὑποθέσεις δυσχερεῖς.

صعقه A. **σα'κᾶ,** ὄν .θ. λιποθυμία : • — شديد σφοδρὰ λιποθυμία.

صعوبت A. **σου'ουπτέτ,** ὄν. θ. δυσκολία, δυσχέρεια, στενοχωρία : تحصيل ═ δυσχέρεια σπουδῆς· || تنفس — δυσκολία ἀναπνοῆς **[τενεφφῆς]**· || چكمك — ὑποφέρω δυσκολίαν, δυσχέρειαν· || مدفوعه ═ δυσχέρεια ἀποσοβηθεῖσα **[μσντεφι'ά].**

صعوبتلى T. **σου'ουπετ-λί,** ἐπθ. δύσκολος, δυσχερής: ايش — ἔργον δυσχερές.

صعود A. **σου'ούτ,** ρ.ἀφ. ἀνάβασις, ὕψωσις: بخار ═ ἀνάβασις ἀτμοῦ **[πουχάρ]**· || ى — بالون ὕψωσις ἀεροστάτου **[πολόν].** ‖ Ρμ. — چقمك ἀναβαίνω, ὑψοῦμαι· § [ἰατρ.] خط ═ ἀναδρομή, ἤτοι μεταφορὰ χυμοῦ **[χάλτ]** ἐκ τῶν κάτω εἰς τὰ ἄνω.

صعوه A. **σα'βέ,** ὄν. θ. σειποπυγίς, κ. σουσουράδα [πτηνόν].

صغار A. **σηγὰρ** [πλθ. τοῦ صغير] ὄν. μικροί, ἀνήλικοι : ═ اولاد τέκνα ἀνήλικα [ἀντίθ. كبار]·§ἀσήμαντοι, λαός: و كبار — **σηγὰρ οὐ κιπάρ,** μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἡ ὑψηλὴ κοινωνία καὶ ὁ λαός.

صغائر A. **σαγαΐρ** [πλθ. τοῦ صغيره **σαγηρὲ**] ὄν. θ. ἁμαρτίαι μικραί·ἀντίθ. كبائر **κεπαΐρ,** ἁμαρτίαι μεγάλαι.

صغر T. **σαγήρ,** βλ. صاغر.

صغر A. **σηγάρ,** ὄν. σμικρότης : سن ═ σμικρότης ἡλικίας **[σίνν],** παιδικὴ ἡλικία· || جرم ═ σμικρότης ἐγκλήματος **[δζδρμ].**

صغر T. **σηγήρ,** βλ. صيغير.

صغرتماج T. **σηγηρτμάδζ,** βλ صيغيرتماج.

صغرا A. ἡ صغرى **σουγρὰ** [θηλ.τοῦ اصغر **άσγὰρ**] ἐπθ. μικρά : ═ زينب **ζεινέπι σουγρά,** ἡ μικρὰ Ζινὲπ[ὄνομα γυναικὸς]·§[λογ.] ἡ ἐλάσσων πρότασις· ἀντίθετον اكبرا **κιδπρά.**

صغرى T. **σαγρή,** βλ. صاغرى .

صغرى A. **σουγρά,** βλ. صغرا .

صغناق T. **σαγανάκ,** βλ. صاغناق.

صغوق T. **σογούκ,** βλ صوغوق .

صغير A. **σαγὶρ** [ρζ. صغر] ἐπθ. μικρός, ἀνήλικος· ἀσήμαντος : و كبير — μικρὸς καὶ μέγας**[κεπίρ]**·§ميز ═ ἀνήλικος ἔχων τὴν κρίσιν ἀνεπτυγμένην**[μσμεγίζ]**· § θ. صغيره: قزى — ἡ μικρὰ κόρη αὐτοῦ.‖═ اجسام **ἐδζσάμι σαγηρέ,** σώματα μικρά.

صغير T. **σηγήρ,** βλ. صيغير .

صغيره A. **σαγηρὲ** [θηλ. τοῦ صغير] ἐπθ. μικρὸς· § ὄν. ἁμαρτία μικρά· πλθ. صغائر **σαγαΐρ,** ἀντίθ. كبائر βλ.

صف A. **σάφφ,** ὄν. γραμμή, σειρά, στοῖχος, τάξις,παράταξις: ═ عسكر — τάξις, στοῖχος στρατοῦ· || حرب ═ παράταξις μάχης [χάρπ]·||نعال ═ σειρὰ πεδίλων [νι'άλ], ἤτοι τὸ παρὰ τὴν θύραν μέρος,ἔνθα ἐκδάλλουσι τὰ πέδιλα [τ. پابوچلق]· μτφ. ἡ κατωτάτη θέσις·|| — **σάφφ σάφφ,** κατὰ στοίχους, στοιχηδόν, κατὰ τάξεις·|| باغلامق — παρατάττομαι·||ديزمك — ἢ چكمك ترتيب ايتمك παρατάττω, βάλλω ἢ ἀραδιάζω κατὰ τάξεις·§ πλθ. صفوف **σουφοὶφ** καὶ اصفاف **άσφάφ**· || βλ. صفشكن ، صفدر ، صفيسته .

صفاء A. **σαφά,** ὄν. καθαρότης, διαύγεια, τὸ ἄδολον, εἰλικρίνεια· διασκέδασις, τέρψις, ἡδονή: خاطر ى — γαλήνη, ἄνεσις, ἡσυχία τοῦ πνεύματος, τῆς ψυχῆς· || ═ اهل ἄνθρωπος τῶν διασκεδάσεων, τῶν ἡδονῶν, εὐθυμος·||سورمك — ζῶ ἐν διασκεδάσεσι καὶ ἀπολαύσεσι, διασκεδάζω· || كديكز — **σαφὰ γκελτινίζ,** καλῶς ὁρίσατε [φιλοφρόνησις πρὸς ἐπισκέπτην]·|| بولدق — **σαφὰ πουλτούκ,** καλῶς σᾶς εὕρομεν [ἀπάντησις] βλ. خوش ·|| — كيجه **γκεδζὲ σαφά,** ἴον φιλέσπερον, ἤτοι φυτὸν οὗ τὰ ἄνθη ἀνοίγουσι περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.

صفابخش Π. **σαφὰ-πάχς,** ἐπθ. ὁ χορηγῶν τέρψιν, ἡδονήν, τερπνός, ἡδονικός.

صفات A. **σηφὰτ** [πλθ. τοῦ صفت] ὄν. θ. ἐπίθετα, προσόντα, ἰδιότητες : ═ عارضده ἐν ταῖς ἐπικτήτοις ἰδιότησιν ἀρχικὴ κατάστασις εἶναι ἡ ἀνυπαρξία [νομ.]·||— ذات ستوده **ζάτι σστουτέ-σηφάτ,** πρόσωπον ἐπαινετῶν προσόντων [κάτοχον]· || تزيين ذات و — ايتمك **τεζγίνι ζάτου-σ-σηφὰτ ετμέκ,** περικοσμεῖσθαι [κοσμεῖν ἑαυτὸν καὶ τὰ προσόντα]: حلية استقامت و شعار صداقت ايله ἡ ἐμὸς κοσμήματος τῆς τιμιότητος **[χιλγέϊ ισ̈τικαμὲτ]** καὶ τοῦ ἐμβλήματος τῆς ἀφοσιώσεως**[σι'άρι σατακάτ]**·||ايتمك — اعلى ذات و **ιλλάϊ ζάτ ού σηφὰτ ἔϊλεμέκ,** ἀναδείκνυσθαι [ἀνυψοῦν ἑαυτὸν καὶ τὰ προσόντα].

صفائح A. **σαφαΐχ,** πλθ. τοῦ صفيحه βλ.

صفيسته Π. **σαφφ-πεστέ,** ἐπθ. παρατεταγμένος, ὁ ἐν γραμμῇ παρατάξεως· ‖ Ρμ. اولق — سلام و احترام •— **σαφφ-πεστϊϊ σελὰμ βὲ ιχτιρὰμ όλμάκ,** παρατάσσομαι ἐπὶ χαιρετισμῷ καὶ σεβασμῷ,ἤτοι ὅπως χαιρετήσω τινὰ καὶ ἀπονείμω τιμάς.

صفت A. **σηφέτ,** κ. **σηφά̈τ,** ὄν. θ. ἰδιότης, προσόν, κατηγόρημα: مدوحه ═ προσὸν ἐπαινετόν **[μεμτουχά]**· || — حيدر **χαϊτὰρσηφέτ,** λεοντόθυμος· || الكلام صفة **ἐλ κελάμ σηφετσ-λ-μστεκελλίμ,** ὁ λόγος εἶναι χαρακτηριστικὸν τοῦ λαλοῦντος, ἤτοι ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ κρίνεται ὁ λαλῶν· § [γραμ.] ἐπίθετον: مطلقه ═ ἐπίθετον θετικόν **[μουτλακά]**· || تفضيليه ═ ἐπίθετον συγκριτικόν **[τεφτιλιγέ]**· || افراطيه ═ ἐπίθετον ὑπερθετικόν **[ιφφρατιγέ]**· مشبهه ═ ἐπίθετον ἐξωμοιωμένον **[μσπεπτεχέ]**·§ ἰδιότης, τίτλος: رسميه ═ ἰδιότης ἐπίσημος **[ρεσμιγέ]**·||مدعى — يه **μσπτεῖ σηφατϊϊλε,** ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ἐνάγοντος·||تابعيت ═ ἰδιότης ὑπηκοότητος ἢ ὑπηκόου **[ταπιϊγέτ]**:يه — تابعيت عثمانيه ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ὀθωμανικῆς ὑπηκοότητος, ἤτοι ὀθωμανοῦ ὑπηκόου·|| مأموريت ═ ἰδιότης ὑπαλλήλου·||روحانيه ═ ἰδιότης προσώπου κληρικοῦ ὡς μητροπολίτου κτλ. § κ. πρόσωπον, μορφή : اورمق •— κτυπῶ εἰς τὸ πρόσωπον, ὀνειδίζω· § πλθ. صفات βλ.

صفتلامق T. **σηφατ-λαμάκ,** ἢ صفتلمق **σηφετ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. χαρακτηρίζω [αἰτ.].

صفتلانمق T. **σηφατ-λανμάκ,** ἢ صفتلنمق **σηφετ-λενμέκ,** ρμ. μσ. ἢ πθ. χαρακτηρίζομαι, λαμβάνω ἓν ἐπίθετον, ἓν προσόν, ἐπωνυμοῦμαι [τῇ يه].

صفتلو T. **σηφατ-λού,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἰδιότητα, προσόν· § ὁ ἔχων πρόσωπον, μορφήν: —نامدار ὁ ἔχων μορφὴν γλίσχρου,ἀχαρίστου, ἀφιλοτίμου [χυδ.].

صفح A.**σάφχ,**ρ.ἀφ.στροφὴ τοῦ προσώπου, παράβλεψις,συγχώρησις.‖Ρμ.—عفو ايتمك **ἄφ' ού σάφχ ετμέκ,** συγχωρῶ καὶ παραβλέπω [αἰτ.].

صفحات A. **σαφεχάτ,** πλθ. τοῦ صفحه βλ.

صفحه A. **σαφεχά,** ὄν. θ. ἐπιφάνεια, πλατεῖα ὄψις πράγματός τινος, πρόσωπον, φάσις, σελίς, πλάξ : سنه •— ἡ ἐπιφάνεια τοῦ στήθους **[σινέ]**·||واسعه •— ἐπιφάνεια πλατεῖα **[βασι'ά]**·§ πλθ. صفحات **σαφεχάτ:** قره ═ αἱ φάσεις τῆς σελήνης **[καμέρ].**

صفدر Π. **σαφφ-τὲρ,** ἐπθ. ὁ διαρρηγνύων τὰς τάξεις τῶν πολεμίων, ἥρως :

—دلاور ‡ιλαβέρι σαφφ‡έρ, ἥρως διαρρηγνύων κτλ· βλ. صفشكن، صفزن .

صفدرانه Π. **σαφφ-‡ερανέ,** ἐπθ. ὁ ἀρμόζων τῷ διαρρηγνύοντι τὰς τάξεις τῶν πολεμίων, ἡρωϊκός· § ἐπρ. ἡρωϊκῶς.

صفر A. **σαφέρ,** ὄνομα τοῦ δεκάτου ἀραβικοῦ μηνὸς τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους· ἐπονομάζεται: الخير — **σαφέρσ-λ-χαΐρ,** Σαφὲρ ὁ αἴσιος, ἢ ظفر **μσζαφέρ,** ὁ νικηφόρος.

صفر A. **σήφρ** ἢ **σηφήρ,** ὄν. μηδέν [ἀριθ.]· § κενός: اليد—**σήφρσ-λ-γέ‡,** οὗ αἱ χεῖρες κεναί, πτωχός, ἄνευ ὀδολοῦ· || اليد قالى — μένω ἄνευ ὀβολοῦ·||βλ. توكسنك.

صفراء A. **σαφρά** [θ. τοῦ اصفر **άσφέρ**] ἐπθ. κίτρινος·§ὄν.χολή [τ.اود]:باصدیرمق—κατευνάζω τὴν χολήν, ἤτοι τρώγω ὀλίγον,τόσον ὥστε νὰ κατευνάσω τὴν χολήν.

صفرالى T. **σαφρα-λή,** ἐπθ. χολερικός.

صفران **σαφράν,** βλ. زعفران.

صفراوى A. **σαφρα-βί** [ἐκ τοῦ اصفر] ἐπθ. χολερικός, χολώδης·§θ. صفراويه.

صفرائى A. **σαφραΐ,** θ. صفرائيه **σαφραϊγέ,** ἐπθ. χολικός.

صفرائيت A. **σαφρα-ϊγέτ,** ὄν. θ. χολεῖνη.

صفرت A. **σαφρέτ,** ὄν. θ. κίτρινον χρῶμα· κιτρινάδα, ὠχρότης, ἴκτερος.

صفروى **σαφρεβί,** βλ. صفراوى.

صفره **σαφρά,** βλ. صابوره.

صفزن Π. **σάφφ-ζέν,** ἐπθ. ταὐτὸ صفشكن.

صفشكن Π. **σάφφ-σικέν,** ἐπθ. ὁ διαρρηγνύων τὰς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ, ἥρως· βλ. καὶ صفدر.

صفصاف A. **σαφσάφ,** ὄν. ἰτέα [τ. سوكوت].

صفصافيه A. **σαφσαφ-ιγέ,** ἐπθ. ἰτεοειδῆ [φυτά].

صفقه A. **σαφκά,** ὄν. θ. συμφωνία : —صفقه واحده **σαφκάϊ βαχπ‡έ,** μία συμφωνία περὶ πολλῶν πραγμάτων πωλουμένων ἀθρόων·||—πωλῶ ἐν ὁμάδι,ἤτοι πολλὰ πράγματα συλλήβδην· || —بى تفريق ايتمك χωρίζω τὴν ὁμάδα πολλῶν πραγμάτων ὁμοῦ πωλουμένων.

صفن A.**σάφν,**ὄν.ὀσχεός,ἢ ὄσχεον [ἀνατ.].

صفنى A. **σαφνί,** ἐπθ. ὀσχικός· § θ. صفنيه.

صفوت A. **σαφβέτ,** ὄν. θ. καθαρότης, ἀγνότης, διαύγεια, εἰλικρίνεια, τὸ ἄδολον : —قلب ἀγνότης καρδίας **[κάλπ]**· || —سما διαύγεια οὐρανοῦ **[σεμά]**· || —كامل τελεία εἰλικρίνεια.

صفوح A. **σαφοΐχ** [ρζ. صفح] ἐπθ. ὁ συγχωρῶν ἁμαρτίας, ἐπιεικής.

صفوف A. **σουφούφ,** πλθ. τοῦ صف **σάφφ,** βλ.

صفه A. **σοφφά,** ὄν. θ. ὑψηλὸν κάθισμα : —چمن κάθισμα ἐκ χλόης**[τσεμέν]**·§εἶδος ἀνακλίντρου σταθεροῦ καὶ ἀκινήτου ἐν τῇ προσόψει τοῦ δωματίου ἢ αἰθούσης, κ. σοφᾶς· συνεκδ. αἴθουσα [βλ. صوفا] .

صفى A. **σαφΐ** [ἐκ τοῦ صفوت] ἐπθ. καθαρός, ἀγνός, ἄδολος : —قلبى καρδία **[κάλπ]** καθαρά· || القلب — **σαφΐγγσ-λ-κάλπ,** ἀγνὸς τὴν καρδίαν·||سو—**σαφΐγγσλλάχ,**ὁ ἀγνὸς τοῦ Θεοῦ, ἐπίθετον τοῦ'Αδάμ·§θ.صفيه§ πλθ. اصفيا **άσφΐγγά.**

صفيح A. **σαφΐχ** [ρζ. صفح] ἐπθ. πλατύς·§θ. صفيحه **σαφιχά.**

صفيحه A. **σαφιχά** [θηλ. τοῦ صفيح] ἐπθ. πλατὺς καὶ ὁμαλός §ὄν. ἐπιφάνεια πλακὸς κτλ. πρόσωπον, φύλλον μετάλλου,ἤτοι ἔλασμα ἢ πέταλον, πλὰξ μεταλλικὴ·§ξίφος πλατύ· § [βοτ.] تويجيه ، — **σαφιχάϊ τσβεϊδζιγέ,** παραπέταλον· § πλθ. صفائح **σαφαΐχ.**

صفيحى A. **σαφιχΐ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ὁ συγκείμενος ἀπὸ πέταλα, ἐλάσματα, ἐλασματώδης, πεταλωτὸς [ἀνατ. βοτ.]: — الشكل **σαφιχΐγγσ-ό-σέκλ,** ἐλασματόμορφος· § θ. صفيحيه **σαφιχιγέ.**

صفير A. **σαφΐρ,** ὄν. συριγμός, ὀξεῖα φωνὴ πτηνῶν,λεπτὴ καὶ ὡραία φωνή: —بلبل ὡραία φωνὴ ἀηδόνος **[‡σλ‡σλ]**· § συριστικὸν [γράμμα].

صفيرى A. **σαφιρί,** τὸ θηλ. صفير **σαφιριγέ,** ἐπθ. συρίττων [ἦχος].

صفيق A. **σαφήκ,** ἐπθ. ἀναιδής, ἀναίσχυντος.

صق T. **σήκ,** βλ. صيق .

صقال T. **σακάλ,** ὄν. γενειάς, πώγων : آق —λευκὴ γενειάς, ὁ ἔχων τὴν γενειάδα λευκήν, γέρων· ||—قره—آق λευκοπώγωνες, μαυρογένειοι, ἤτοι γέροντες καὶ νέοι, μικροὶ μεγάλοι·|| —قبا γενειὰς πυκνὴ **[κα‡ά]**·||—طوپ ὁ ἔχων γενειάδα στρογγύλην**[τὸπ]**καὶ πυκνήν·|| — كوسه σπανός, λειογένειος, λιπόθριξ·||—تخته πλατεῖα **[ταχτὰ]** γενειάς· || جوجوكى — **σακάλ δζσδζσγόσ,** ὑπογένειον [βλ. بام]·|| آغارمق — ἡ γενειὰς λευκαίνεται, γηράσκω·|| قويويرمك ἢ براقق — **σακάλ ‡ρακμάκ ἢ κοϊβερμέκ,**ἀφίνω τρέφω πώγωνα· || كولك ه— περιγελῶ, ἀπατῶ· || الى —ى δίδω τὴν γενειάδα εἰς χεῖρας, ἄγομαι καὶ φέρομαι·||صايديرمق —ى ἀφίνω τινὰ νὰ μετρήσῃ τὴν γενειάδα, δίδω θάρρος ὑπερβολικόν, ἀφίνω ν' αὐθαδιάζῃ, νὰ πράττῃ ἄτοπα, ἀφίνω νὰ μάθῃ ὅλα τὰ μυστικά·||طاغيتمق —باشى ὀργίζομαι,παραφέρομαι·||يتمك —ى ايشك παλαιοῦμαι,γηράσκω,παρακμάζω·||آغارتمق —ى دكرمنده λευκαίνω τὴν γενειάδα εἰς τὸν μύλον, ἤτοι παρέρχεται ἡ ἡλικία χωρὶς νὰ διδαχθῶ τι ἐκ τῆς πείρας·||βλ. صوغان καὶ چيوادره.

صقال A.**σηκάλ,**ρ.ἀφ. στίλβωσις· βλ.صقل.

صقالبه A. **σακαλι‡έ** [πλθ. τοῦ صقلاب **σακλάβ‡**] ὄν. Σκῦθαι, Σλαῦοι.

صقالسز T. **σακαλ-σήζ,** ἐπθ. ἀγένειος.

صقاللنمق T. **σακαλ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀποκτῶ γενειάδα, γίνομαι πωγωνοφόρος.

صقاللو T. ἢ صقاللى **σακαλ-λή,** ἐπθ. πωγωνοφόρος : —آق ὁ ἔχων λευκὸν τὸν πώγωνα· || —قير ὁ ἔχων φαιὸν τὸν πώγωνα·|| — كچى λειογένειος, ὁ ἔχων περὶ τὸν πώγωνα ὀλίγας τρίχας ὡς ἡ αἴξ **[κετσί]**·

صقسى T. **σακσή,** βλ. ساقسى ἢ ساقى.

صقصغان T. ἢ شاغان صقساغان **σακσαγάν,**ὄν. κίσσα, κορακάξα: اشتباسى —**σακσαγὰν ἰότμχασή,** κίσσα,κ.κακοψύχια, ἤτοι ἀλλόκοτος δρεξις ἐγκυμονουσῶν γυναικῶν·βλ.وحام .

صقل A. **σάκλ,** ρ. ἀφ. στίλβωσις·βλ صقال .

صقلاب A. **σακλά‡,** ὄν. Σκύθης, Σλαῦος· § πλθ. صقالبه **σακαλι‡έ.**

صقلمق T. **σηκπλμάκ,** βλ. صيقلمق .

صقندى T. **σηκπντή,** βλ. صيقندى .

صق T. **σηκή,** βλ. صيق .

صك A. **σάκ,** ὄν. πρᾶξις,ἀπόφασις,ἢ ἔγγραφον ἱεροδικαστικόν· τύπος ἱεροδικαστικῶν πράξεων, ἀποφάσεων, ἐγγράφων: علم ا—اصولى ἐπιστήμη ἢ ὁ τρόπος τῆς συντάξεως τῶν ἱεροδικαστικῶν ἐγγράφων : —سبك **σάκ ὅ σέ‡κ,** ὁ τύπος καὶ τὸ ὕφος τῶν δικαστικῶν ἐγγράφων·§πλθ. صكاك **σηκιάκ** καὶ صكوك **σδκιδόκ:** صكوك شرعيه و قانونيه τύποι δικαστικῶν ἐγγράφων τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ νόμου.

صكاك A. **σακκιάκ,** ὄν. γραμματεὺς ἱεροδικαστηρίου συντάττων διάφορα ἱεροδικαστικὰ ἔγγραφα.

صكاك A. **σηκιάκ,** πλθ. τοῦ صك βλ.

صكره T.**σόνρα**[ἐκ τοῦ صوك βλ.صوكره]ἐπρ. ἔπειτα, κατόπιν, ὕστερον, τέλος : —سى **σονραδή** καὶ —لرى **σονραλαρή,** ἡ συνέχεια, ἡ συνέπεια, τὸ τέλος ὑποθέσεώς τινος· ||—يه قومق ἢ براقق **σονραγιά,** ἀναβάλλω,ἀφίνω εἰς τὸ ἔπειτα·||—دوشونمك σκέπτομαι τὸ τέλος,τὴν συνέπειαν·||—دن ἔπειτα, ἀκολούθως, τελευταίως, νεωστί·||—دن يتيشمه **σονραὰν γετισμέ,**ἢ—دن كورمه **σονραὰν γκιορμέ,** ὀψίπλουτος·||—اولو ὁ, ἡ, τὸ ἀκολούθως γενόμενον [ὁλμά], ὁ μὴ ἀνέκαθεν ὑπάρχων·||—بولنان ‡ουντὰν **σόνρα** καὶ —شمدن **σιμ‡έν σόνρα,** ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς·||—كلدكدن **γκελτικτὲν σόνρα,** ἀφοῦ ἦλθε, ἢ ἔλθῃ·||—كيتدكدن **γκιττικτὲν σόνρα,** ἀφοῦ μετέβη ἢ μεταβῇ·||—بر آز ὀλίγον ἔπειτα·|| —كلدكدن ايكى ساعت ἀφοῦ ἦλθε δύο ὥρας ἔπειτα, ἤτοι δύο ὥρας μετὰ τὴν ἄφιξίν του·||ايش

μελισσουργός βλ. **μελίσσα**.

μελίσσα Τ. **μέλισσα**, βλ. επίσης **μελισσουργός**.

μελίσσι Τ. **μέλισσα - πούλι**, θν. εἶδος τῆς μέλισσας· ἀπὸ τὸ χρῶμα τοῦ τελείου πτηνοῦ [μέλισσα] καὶ τὸ ὑποκορ. κατάλ. **-ούλι**.

μελίσσι Τ. **μέλισσα**, βλ. επίσης **μελισσουργός**.

μελίσσιος Α. **μέλισσα**, θν. μελισσιάτικος, βλ. τὸν τύπο καὶ τὴν παραγωγὴ μὲ τὸ ἐπίθ. κατάλ. **-ιος**.

μελίσσι-πούλι Τ. **μέλισσα - πούλι**, θν. εἶδος τῆς μέλισσας· ἀπὸ τὸ χρῶμα τοῦ τελείου πτηνοῦ [μέλισσα] καὶ τὸ ὑποκορ. κατάλ. **-ούλι**.

μελίσσιος Α. **μέλισσα**, θν. μελισσιάτικος, βλ. τὸν τύπο καὶ τὴν παραγωγὴ μὲ τὸ ἐπίθ. κατάλ. **-ιος**.

μελίσσι-πούλι Τ. **μέλισσα - πούλι**, θν. εἶδος τῆς μέλισσας· ἀπὸ τὸ χρῶμα τοῦ τελείου πτηνοῦ [μέλισσα] καὶ τὸ ὑποκορ. κατάλ. **-ούλι**.

μελίσσουλα Τ. **μέλισσα**, βλ. επίσης **μελισσουργός**.

μελίσσω Α. **μέλισσα**, θν. μελισσιάτικος, βλ. τὸν τύπο καὶ τὴν παραγωγὴ μὲ τὸ ἐπίθ. κατάλ. **-ιος**.

μελίσσωμα Τ. **μέλισσα**, βλ. επίσης **μελισσουργός

μολυβι Α. **μόλυβδος** [μτγν. θ.ᾱ.ωσις.§μτφ. ἐπιτάκεψις ἀπόφεψις, ἐπιδοσις, πρᾶξις τοῦ οἰκεῖους, ἐπιδοσις πρᾶξις τὴν παρεμβα-βα.||ΛΞΣ: ἐπιπλεπτομαι τοῦς οἰκεῖους, ἐπιπροξέβω εἰς τὴν παρεμβα. § γραμ. προπαπὸς ἀρχαιότ. —ἐπιπλεπτομαι ἀπὸ ἀναβαφορικὴς ἀτωπυμίας: —ἐπιπλεπτομαι ἀπὸ ἀναβαφορικὴς ἀτωπυμίας μετοχῆ, ἀπὸ ἀναβαφορικὴς ἀτωπυμίας ἀπὸ τὸ ἀχυρον ἐπιπλεπτομαι

صندالیه‌جی } T. **σανϯαλιγ̑ε-δζῆ,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς ἢ ἐπιδιορθωτὴς καθεδρῶν.

صندق } **σανϯήκ,** βλ. صندوق .

صندل } A. **σανϯέλ,** ὄν. σάνταλον, ἐρυθρὸν ξύλον.

صندلی } A. **σανϯαλί,** ὄν. θρόνος βασιλέως τῆς Εὐρώπης: قرالی ء — θρόνος βασιλικὸς [**κηραλί**]· || ایمپراطوری ء — θρόνος αὐτοκρατορικὸς [**ιμπερατορί**]· || βλ. تخت .

صندوق } A. **σανϯοὺκ** κ. **σανϯήκ,** ὄν. κιβώτιον, ταμεῖον : ی — مال κυβερνητικὸν ταμεῖον τῶν δημοσίων προσόδων || امینی — ταμίας· || اوطه‌سی — ταμεῖον, ἤτοι τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ εὑρίσκεται τὸ ταμεῖον, ἢ ἐδρεύει ὁ ταμίας· δωμάτιον μικρὸν διὰ κιβώτια καὶ ἀποσκευάς· || امنیت ی — ἀποταμιευτήριον· || ی طلومبه — τὸ κιβώτιον τῆς ἀντλίας, τὸ πληρούμενον ὕδατος : محله طلومبه‌لرینك حدودی خارجنه — چیقارملری ممنوعدر ἀπαγορεύεται αἱ ἀντλίαι τῶν συνοικιῶν νὰ ἐξάγωσι τὸ κιβώτιον ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς συνοικίας, ἤτοι νὰ μεταβαίνωσιν εἰς πυρκαϊὰς ἐκτὸς τῆς συνοικίας· || سپت — **σανϯὴκ σεπέτ,** ἀποσκευαί· §πλθ. صناديق **σαναϯήκ.**

صندوچه } Π. **σανϯούκ-τσέ,** ὄν. μικρὸν κιβώτιον.

صندوقجی } T. **σανϯηκ-τσῆ,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ ὁ πωλητὴς κιβωτίων, κιβωτοποιός, κιβωτοπώλης.

صندوقکار } Π. **σανϯηκ-κιάρ,** ὄν. ταμίας ἐμπόρου, τραπεζίτου κτλ.

صندوقه } A. **σανϯουκά,** ὄν. θ. νεκροκράβδατον μαρμάρινον ἢ ξύλινον κεκαλυμμένον δι' ἐριούχου ἢ σαλίου καὶ τιθέμενον ἐπὶ τοῦ τάφου βασιλέων, βασιλοπαίδων, ἢ ἁγίων Μουσουλμάνων, σορός: مزینه ء — **σανϯουκάϊ μουζεγ̑γενέ,** σορὸς ἐστολισμένη, κομψή.

صندی } T. **σηνϯῆ,** βλ. صيندى .

صندید } A. **σηνϯήϯ,** ὄν. ἀρχηγός, ταγός· § πλθ. صناديد **σαναϯήϯ·** βλ. λ.

صنع } A. **σούν',** ὄν. ἔργον, τεχνούργημα, πρᾶξις : یاری — ἔργον τοῦ δημιουργοῦ· ||βλ. تعدی .

صنعت } A. **σαν'άτ,** κ.ζαναάτ, ὄν.θ. τέχνη, ἐπάγγελμα : ی — مدر τί εἶναι τὸ ἐπάγγελμά του ; || مقبوله — τέχνη καλή, εὐάρεστος·||— اهل τεχνίτης·§ικανότης, ἐπιτηδειότης: — کتابت ἡ τέχνη, ἡ ἱκανότης τοῦ γράφειν, συντάττειν·§τέχνη λόγου, σχῆμα ρητορικόν: — طباق σχῆμα ἀντιθέσεως, ὀξύμορον [**τηπτάκ**]· || — ناریه πυροτέχνημα·||— چیقارمق ἐπινοῶ τέχνην· || — صاتمق πωλῶ τέχνην, ἀγυρτεύομαι ἐπιδεικνύων τέχνην, ἱκανότητα·§ πλθ. صنايع **σανάϊ',** βλ. λ.

صنعتکار } Π. **σαν'ατ-κιάρ,** ὄν. τεχνίτης, βιομήχανος· § πλθ. صنعتكاران .

صنعتلو } T. ἢ صنعتلی **σαναατ-λῆ,** ἐπθ. ἔντεχνος, τεχνικός, ὁ μετὰ τέχνης, ἐπιτηδειότητος κατεσκευασμένος : بر تدبير — μέτρον [**τεϯτίρ**] ἔντεχνον.

صنعی } A. **σουν'-ί,** ἐπθ. τεχνητός : چیچك — ἄνθος τεχνητόν· || آیاق — ποῦς τεχνητός· § θ. صنعيه · || βλ. صناعی .

صنغین } T. **σηνγήν,** βλ. صينغين .

صنف } A. **σήνφ̑ ἢ σηνήφ̑,** ὄν. τάξις, κατηγορία, εἶδος : ی — مكتبك برنجی ἡ πρώτη τάξις τῆς σχολῆς·||— ثانی δευτέρα τάξις· || — دعوی وكيللرندن ἐκ τῶν δικηγόρων πρώτης τάξεως·||— زرهليلردن ἐκ τῶν δευτέρας τάξεως θωρηκτῶν·||— آرقداشی **σηνὴφ̑ άρκαταάϊ,** ἡ — همشی **χεμσηνήφ̑,** συνταξιώτης·|| — ترفیع **τερφ̑ίϊ σηνὴφ̑ ἐτμέκ,** προβιβάζομαι [τὴν τάξιν, ἐπὶ μαθητοῦ κτλ.]· § πλθ. اصناف **ἐσνάφ̑,** συντεχνίαι, καὶ صنوف **σουνούφ̑,** τάξεις· βλ. λ

صنم } A. **σανέμ,** ὄν. εἴδωλον· § ἐρωμένη· § πλθ. اصنام **ἀσνάμ.**

صنم پرست } Π. **σανέμ-περέστ,** ὄν. εἰδωλολάτρης.

صنمق } T. **σηνμάκ,** βλ. صينمق .

صنو } A. **σήνϐ,** ὄν. βλαστὸς ἐκ τοῦ αὐτοῦ στελέχους· μτφ. ἀδελφός· § πλθ. καὶ δυϊκ. صنوان **σηνϐάν.**

صنوبر } A. **σανεϐπέρ,** ὄν. πίτυς, πεύκη, στρόβιλος πεύκης : — قد ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ κομψὸν [ὡραίας].

صنوبری } A. **σανεϐπερί,** ἐπθ. πιτυοειδής, κωνοειδής.

صنوبریه } A. **σανεϐπερϊγέ,** ἐπθ. θ. πιτυοειδῆ [βοτ.].

صنور } **σηνόρ,** βλ. سنور .

صنوف } A. **σουνοὺφ̑** [πλθ. τοῦ صنف **σήνφ̑**] ὄν. τάξεις, κατηγορίαι, εἴδη : — تبه αἱ τάξεις τῶν ὑπηκόων [**τεϯα'ά**]· || عالیه — αἱ ὑψηλαὶ ἢ ἀνώτεραι τάξεις.

صنیع } A. **σανί'** [ρζ. صنع] ὄν. ἔργον, πρᾶξις: — شنیع πρᾶξις αἰσχρὰ [**σενί'**].

صنیعه } A. **σανι'ὰ** [θηλ. τοῦ προηγ.] ὄν. τέχνασμα, σκευωρία, δόλος: استعمال — μεταχειρίζομαι τέχνασμα, τεχνάζομαι.

صو } T. **σοῦ** [κυρίως صوی **σουΐ**] ὄν. ὕδωρ· χυμός· ποταμός· στιλπνότης: — یغمور ὕδωρ τῆς βροχῆς· || — دکز ὕδωρ τῆς θαλάσσης· || — قویو ὕδωρ τοῦ φρέατος [**κουγιοῦ**]· || — ایچه‌جك ὕδωρ πόσιμον· || — طاتلو ὕδωρ γλυκύ· || — آجی ὕδωρ πικρόν· || — آغیر ὕδωρ βαρύ· || — خفیف ὕδωρ ἐλαφρόν· || — آری τὴν ὕδωρ διαυγὲς, καθαρόν· || — آقار ὕδωρ ῥέον, ῥύαξ· || — قره ποταμὸς βαθύς, ῥέων βραδέως [μέλαν ὕδωρ]· ἀμαύρωσις [ἀσθένεια ὀφθαλμοῦ]· || — آق ῥύαξ ἀφρώδης· καταῤῥάκτης [ἀσθένεια ὀφθαλμοῦ]· || — باشی πηγὴ ὕδατος [βλ. καὶ صوباشی]|| — یولی ὑδραγωγεῖον· || — چیچك **γκιὸλ σουγιοῦ,** ροδόσταγμα· || — کل — ἀνθόνερον· || — اوزوم γλεῦκος· || — آرپه ζῦθος· || — آغاجلرك — آغیز σίελος· || — ات ζωμός· || — ی ὁ χυμὸς τῶν δένδρων· || — کرویزی ὑδροσέλινον· || — ترمسی κάρδαμον τὸ ἄγριον· || — صیغیری βούβαλος· || — تیورك ἢ ایخونك ἢ الماسك ἡ στιλπνότης [τὰ νερὰ] τοῦ ἀδάμαντος, τοῦ μαργαρίτου, τοῦ σιδήρου κτλ.|| — سرت — ὀργίλος, θυμώδης· || — یوز ἀξιοπρέπεια, ὑπόληψις[βλ. دوکمك καὶ آبرو]· || — دن شی πρᾶγμα ἐξ ὕδατος, ἤτοι μάταιον, ψευδές, μηδαμινόν· || — کی — **σοῦ γκιϯί,** ὡς ὕδωρ, ἤτοι τρέχων, διὰ μιᾶς, εὐχερέστατα: — کی قونوشیور εὐχερῶς· || — لنده **σουλαρηντά,** περί : ساعت — لنده περὶ τὴν πέμπτην ὥραν·|| — لنده بش ساعت — لنده در εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκεται ; τί κάμνει; [κ.λ. εἰς ποῖα νερά]·||— باصمق τὸ ὕδωρ κατακλύζει[γαῖας, οἰκίας κτλ.]·||— یی آقمق — آغیزك τρέχει ὁ σίελος, ἐπιθυμῶ· || — لطورور — آقان τὰ τρέχοντα ὕδατα ἵστανται, ἤτοι ὁ νοῦς σταματᾷ [ἐπὶ ὑποθέσεως προξενούσης ἔκπληξιν]·||— ایتمك — κάμνει νερὸν[ἐπὶ πλοίων]·||— ایتمك — πάσχω ὀφθαλμίαν[ἐπὶ ἀνθρώπου], ἢ πάσχει ὁ ὄνυξ τοῦ ἵππου· || — یه ایرمك — آیاق ὁ ποῦς φθάνει εἰς τὸ ὕδωρ, ἤτοι συνέρχομαι, ἔρχεται ὁ νοῦς εἰς τὴν κεφαλήν·|| — دوکمك **σοῦ τοκμέκ,** οὐρῶ·|| — یه صاپوله طوقمامق — δὲν ἐγγίζω εἰς τὸ ὕδωρ, εἰς τὸν σάπωνα, ἤτοι ἐπιφυλάττομαι νὰ ὁμιλήσω ἢ νὰ πράξω τι κατά τινος·|| — ویرمك δίδω ὕδωρ, ἤτοι βρέχω χάρτην, καπνὸν κτλ.|| — چیچکیتمك **σουγιούνδζα γκιτμέκ,** πηγαίνω κατὰ τὰ νερά τινος, ἀκολουθῶ τὰς ἰδιοτροπίας του·|| — اویور دشمن اویومز τὸ ὕδωρ κοιμᾶται, ὁ ἐχθρὸς δὲν κοιμᾶται [πρμ.].

صوا } T. **σηϐά,** صوامق **σηϐαμάκ,** βλ. صیوا، صیوامق κτλ.

صواب } A. **σαϐάϯ,** ὄν. ὀρθὸν [ἀντιθ. خطا **χατά,** ἐσφαλμένον]: — جدولی ἐσφαλμένων καὶ τῶν ὀρθῶν, ἤτοι πίναξ ἡμαρτημένων ἢ παραραμάτων ἐν τέλει βιβλίου· § κρίσις ὀρθή· § ἐπθ. ὀρθός: — قول **κάϐλι σαϐάϯ,** ὀρθὸς λόγος·|| — جواب ἀπάντησις ὀρθή· || — طریق ὁδὸς ὀρθή, εὐθεῖα.

صوات } T. **σαϐάτ,** ὄν. μέρος ῥύακος ἢ ποταμοῦ, ἔνθα ποτίζουσι τὰ ζῶα, ποτίστρα·||βλ. صولاق καὶ صواوات .

صواتلامق } T. **σαϐατλαμάκ,** ρμ. μτϐ. τρέφω τὰ ζῶα ἐν λειϐαδίῳ[αἰτ.].

صواتمق } T. **σαϐατ-μάκ,** ρμ. μτϐ. ταὐτὸ صواتلامق βλ.

صوارم } A. **σαϐαρὴμ** [πλθ. τοῦ صارم] ὄν. ξίφη κοπτερά: لامعه — ξίφη λάμποντα.

صوارمق } T. **σου-ϐαρμάκ,** ρμ. μτϐ. ποτίζω τὰ ζῶα, τὰ σπαρτά·§στομόνω τὸν σίδηρον[αἰτ.].

صواریم } T. **σουϐαρὴμ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἄρδευσις, πότισμα· ποσὸν ὕδατος ἱκανὸν διὰ μίαν ἄρδευσιν.

صواش } T. **σαϐάϸ,** صواشمق **σαϐαϸμάκ,** βλ. صواشمق ، صواش .

صواعق } A. **σαϐα'ὴκ,** πλθ. τοῦ صاعقه βλ.

صواغ } A. **σαϐϐὰγ** [ρζ. صوغ] ὄν. χρυσοχόος· § βλ. καὶ صياغ .

صواق } T. ἢ صاواق **σαϐὰκ** [ἐκ τοῦ صو] ὄν. δεξαμενὴ ἔνθα γίνεται ἡ διανομὴ τοῦ ὕ-

δατος εἰς διαφόρους ὀχετούς· κλεῖθρον ὕδατος εἰς τὰς διώρυγας.

صوامع A. **σαβαμῆ'**, πλθ. τοῦ صومعه βλ.

صوان A. **σαβάν,** ὄν. πυρίτης λίθος [χημ.] βλ. سليس· § κιβώτιον πρὸς φύλαξιν ἐνδυμάτων· § πλθ. صوان **σάβνέ.**

صوانی A. **σαβαν-ί,** τὸ θηλ. صوانيه **σαβανιγέ,** ἐπθ. πυριτοειδὴς [χημ.].

صوب A. **σάβ-π,** ὄν. μέρος, διεύθυνσις: — صوب **σάβπι μακδούπ,** ὁ πρὸς ὃν ὄρος, τὸ μέρος τὸ σκοπούμενον· || — والالرينه **ἢ** اليلرينه **σάβπι βαλαλαρηνὰ ἢ ἀλιλερινέ,** πρὸς τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ μέρος, ἤτοι πρὸς τὸν κύριον... [διεύθυνσις ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν ἐπιστολῶν].

صوب T. **σόπ,** ὄν. ἐν χρήσει πάντοτε ὁμοῦ μετὰ τῆς λέξεως صوی **σόϊ** γένος, ὡς συνώνυμον αὐτῆς: صوب صوی **σόϊ-σόπ,** γενεά, συγγενεῖς, καταγωγή.

صوبا T. **ἢ** صوبه **σόπα,** ὄν. θερμάστρα: چچك — **τσιτσὲκ σοπαδῆ,** θερμάστρα κήπου, θερμοκήπιον.

صوباجی T. **ἢ** صوبه جی **σοπα-δζῆ,** ὄν. ὁ κατασκευαστής, πωλητὴς ἢ ἐπιδιορθωτὴς θερμαστρῶν, θερμαστρουργός.

صوباشی T. **σοῦ-παῆ** [ἐκ τοῦ باش سُ] ὄν. ἐπιστάτης ἐπαύλεως· § ἀρχιαστυνόμος κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους.

صوبالو T. **ἢ** صوبه لو **σοπα-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ἔχων θερμάστραν: اوطه — δωμάτιον ἔχον θερμάστραν.

صوپره T. **σουπαρά,** ὄν. βιβλιάριον διὰ τὰ μικρὰ παιδία· τετράδιον· βλ. سپاره.

صوپا T. **ἢ** صوپه **σόπα,** ὄν. ῥόπαλον· μτφ. ξύλισμα, ξυλοκόπημα, ραβδισμός: — باصمق — **ἢ** آتمق ξυλίζω, μαστιγῶ, ξυλοκοπῶ.

صوپاپ Γλ. **σουπάπ,** βλ. سوپاپ.

صوت A **σάβτ,** ὄν. φωνή, ἦχος: — رفع ὕψωσις φωνῆς, ὑψῶ φωνήν [κατὰ ἀδικίας κτλ.]· || — بلبل φωνὴ ἀηδόνος **[πσλπόλ]**· || — شديد φωνὴ σφοδρά· || — خفی **σάβτι χαφί,** μικροφωνία· || — ردی **σάβτι ρετί,** παραφωνία.

صوتاً A. **σάβτ-εν,** ἐπρ. φωνητικῶς.

صوتی A. **σαβτ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ φωνῇ, τῷ ἦχῳ, φωνητικός· § θ. صوتيه **σαβτιγέ:** حروف صوتيه **χουρούφι σαβτιγέ,** γράμματα φωνητικά, ἤτοι φωνήεντα τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν· διὰ τὴν τουρκικήν, βλ. حرکه.

صوج T. **σοὶδζ** [κατὰ τὸ جهل, ἐκ τοῦ جرج, سورمك] ὄν. πταῖσμα, παράπτωμα, ἁμάρτημα: ايتك — ποιῶ πταῖσμα, παράπτωμα, ἁμαρτάνω· || آتمق — κατηγορῶ, συκοφαντῶ [δοτ.]· || دن چمك — συγχωρῶ [αἰτ.].

صوجسز T. **σουδζ-σούζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ πταίσματος, ἀθῶος, μὴ πταίστης.

صوجسزلق T. **σουδζ-σουζλούκ,** ὄν. τὸ μὴ εἶναι πταίστην, ἀθωότης.

صوجلو T. **ἢ** صوجلی **σουδζ-λοῦ,** ἐπθ. πταίστης, ἔνοχος, ἁμαρτωλός· || — طورمق ἴσταμαι ὡς πταίστης, ἔνοχος, ἔχω τὸ ἦθος πταίστου: طورمق — سودی دوكن كدی كبی ἔχω τὸ ἦθος πταίστου ὡς γαλῆ, ἥτις ἔχυσε τὸ γάλα **[σδ-τὸ τὸκέν].**

صوجوق T. **σουδζοὶκ** [κατὰ τὸ جهل, κυρίως سوجوك، جوجوك] ὄν. ἀλλάς, ἤτοι λουκάνικον, κ. σουδζοῦκι· § διάφορα εἴδη γλυκυσμάτων ἐν εἴδει ἀλλάντων, ὡς — شيرلی ἀλλάς ἐκ γλεύκους **[σιραλῆ],** κ. γλυκοσούτζουκον· || — چيقارمق — دوكمه دوكمه κτύπα κτύπα **[τόβὲ τόβὲ]** βγάζω σουτζοῦκι, ἤτοι δέρω πολύ· || — اولق γίνομαι σουτζοῦκι, ἤτοι μουσχεύω ἐκ τοῦ ἱδρῶτος ἢ ἐκ τῆς βροχῆς.

صوچ T. **σούτς,** ἀντὶ صوج, βλ.

صوده Γλ. **σόπα,** βλ. سوده.

صودیوم Λτ. **σόπιουμ,** βλ. سوديوم.

صور A. **σούρ,** ὄν. σάλπιγξ, ἣν θέλει σαλπίσει ὁ ἀρχάγγελος Σεραφεὶμ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δ'. παρουσίας, καλουμένη καὶ اسرافيل — **σούρι ισραφίλ,** σάλπιγξ τοῦ Σεραφείμ, ἢ قيامت — **σούρι κηγιαμέτ,** σάλπιγξ τῆς δ' παρουσίας [βλ. راجفه]· || — نفخ τὸ σάλπισμα **[νὰφχ]** τῆς σάλπιγγος ταύτης· § [ἰατρ.] سمی — **σούρι σεμ'ί,** σάλπιγξ ἀκουστική [ὄργανον χρήσιμον διὰ τοὺς κωφούς].

صور **σούρ,** ὄν. κ. Τύρος [πόλις παραθαλασσία τῆς Φοινίκης].

صور A. **σουδὲρ** [πλθ. τοῦ صورت βλ.] ὄν. θ. μορφαί, ὄψεις, τρόποι: مختلف — διάφοροι **[μδχτελιφὲ]** τρόποι, μορφαί· || عديده — πολλοὶ **[ἀτιτὲ]** τρόποι· || اجرا — τρόποι ἐκτελέσεως ἀποφάσεως κτλ.

صوراق T. **σορὰκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ صورمق] ὄν. εἴδησις, πληροφορία· βλ. صوروق.

صورت A. **σουρέτ,** ὄν. θ. μορφή, ὄψις, εἰκών, ἐξωτερικόν, σχῆμα, τύπος, ἄγαλμα· § τρόπος· ἀντίγραφον· περίπτωσις· § [ἀριθμ.] ἀριθμητής· § [γραμ.] πρόσωπον: — حسن **σουρέτι χαδενέ,** ὡραῖος τρόπος || — نوع **ποῦ σουρέτ-λε,** μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, τοιουτοτρόπως· || — حسن خط **χὔδνι σουρέτ-λε,** μὲ καλὸν τρόπον, καλῷ τῷ τρόπῳ, εὐσχήμως· || — عادة τρόπος τοῦ λέγειν, τὰ λεγόμενα· || — اشعار τρόπος τοῦ γράφειν, τὰ γραφόμενα· || — تسويه τρόπος ἐξομαλίσεως, λύσεως διαφορᾶς, συμβιβασμός **[τεδβιγέ]**· || — محاكمه τρόπος διαδικασίας **[μουχακεμέ]**· || — سند ἀντίγραφον ἐγγράφου, ἢ τίτλου ἰδιοκτησίας· || — اعلام ἀντίγραφον δικαστικῆς ἀποφάσεως· || — اصليه τὸ πρωτότυπον· || فاسد من حيث الصوره **μὶν χαΐδι-σ-σουρὲ σαδίτ,** κατὰ τύπον πλημμελής· || — بو ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπομένως· || — عكسی ἐν ἐναντίᾳ **[ἀκδὶ]** περιπτώσει· || — عموميه ἐν γένει· || — نده **σουρετινὲ τελεκκῆ ἐτμέκ,** ἐκλαμβάνω ὡς· || — چيقارمق — ἐξάγω ἀντίγραφον, ἀντιγράφω· || — المق — λαμβάνω ἀντίγραφον· λαμβάνω εἰκόνα· ζωγραφῶ· λαμβάνω μορφήν, ὄψιν· || — ويرمك δίδω ἀντίγραφον ἐγγράφου· δίδω μορφήν, τύπον, σχῆμα, ἤτοι διευθετῶ, σχηματίζω: حسن — ويرمك, ἢ قومق حسن — διευθετῶ καλῶς, ἐξομαλίζω· || — بولق — λαμβάνω μορφήν, ἐκτελοῦμαι· || — كيرمك اظهار ايتك προσποιοῦμαι· || — كيرمك — λαμβάνω μορφήν· || — دكشديرمك — ἀλλάσσω μορφήν· § κοινῶς προφέρεται **σουράτ,** καὶ σημαίνει πρόσωπον, κατήφεια, κ. μοῦτρα: يوزی ἢ ايتك — κάμνω μοῦτρα, δεικνύω δυσαρέσκειαν· || — آصمق — καταβάζω τὰ μοῦτρα **[σουρατηνή]**, σκυθρωπάζω, δεικνύω δυσαρέσκειαν· || — سيرتی اكثر كشينك — τὸ ἦθος τῶν περισσοτέρων ἀνθρώπων **[σιρετί]** δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν μορφήν **[σουρετινέ],** ἤτοι ἄλλη ἡ μορφὴ καὶ ἄλλη ἡ ψυχή· λέγεται καὶ بشقه سيرتی صورتی بشقه.

صورتا A. **σούρετ-α** [κυρίως صورتاً **σούρετεν**] ἐπρ. κατὰ τὸ φαινόμενον, κατ' ἐπιφάνειαν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα.

صورت بخش Π **σουρὲτ-πάχς,** ἐπθ. ὁ παρέχων εἰκόνα, ὄψιν, ὁ ὑποτυπῶν.

صورت پذیر Π. **σουρὲτ-πεζίρ,** ἐπθ. ὁ λαβὼν μορφήν, πραγματοποιηθείς, τετελεσμένος.

صورتسز T. **σουρὰτ-σίζ,** ἐπθ. ἄσχημος, δυσειδής.

صورتمك Π. **σουρὲτ-νσμὰ** ταὐτὸ صورتياب.

صورتیاب Π. **σουρὲτ-γιάπ,** ἐπθ. ὁ λαβὼν μορφήν, ὕπαρξιν, ὑπόστασιν, ὁ ἀρχόμενος νὰ φαίνηται, νὰ ὑφίσταται.

صوردیرمق T. **σορ-τουρ-μάκ,** ρμ. διαμ. βάλλω νὰ ἐρωτήσωσι, νὰ ἐξετάσωσι, ἐρωτῶ, ἐξετάζω διά τινος [δοτ. αἰτ.].

صورش T. **σοροὶς** [ἐκ τοῦ صورمق] ρ. ἀφ. ἐρώτησις, ἐξέτασις.

صورشدیرمق T. **σορ-ουσὲτουρ-μάκ,** ρμ. μτδ. ἐξετάζω ἐρωτῶν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ἤτοι διερωτῶ, βάλλω νὰ ἐρωτήσωσι [αἰτ.]: — صوروب **σοροὶς σοροσὲτουρμάκ,** ἐρωτῶ καὶ ἐξετάζω.

صورشمق T. **σορ-ουσὲ-μάκ,** ρμ. ἀλλ. ἐρωτᾷ ὁ εἷς τὸν ἄλλον περί τινος, δύο ἢ περισσότεροι διαπυνθάνονται ἀλλήλους [αἰτ.]: احمد و محمد بوئی صوريشورلر ὁ Ἀχμὲτ καὶ ὁ Μεχμὲτ τοῦτο διαπυνθάνονται ἀλλήλους.

صورغوج T. **σοργούδζ,** ὄν. λόφος πτηνῶν, θύσανος, κ. σερβοῦτσι, στλεγγὶς νύμφης.

صورغون T. **σοργούν,** ἢ صورقون **σορκούν,** ὄν. εἶδος αἰγείρου.

صورلمق T. **σορ-ουλ-μάκ,** ρμ. πθ. ἐρωτῶμαι· ἀνακρίνομαι· εἶμαι ὑπεύθυνος: بو سندن صوراز οὗτος ἀπὸ σὲ δὲν ἐρωτᾶται, ἢ δὲν εἶσαι σὺ ὑπεύθυνος διὰ τοῦτο.

صورمق T. **σορ-μάκ,** ρμ. μτδ. ἐρωτῶ, διαπυνθάνομαι, ἀνακρίνω [δοτ. αἰτ. ἢ αἰτ. دن]: سزدن بر شی صورهجم θὰ σᾶς ρωτήσω κάτι τι· || احمد سزی صوريور ὁ Ἀχμὲτ ἐρωτᾷ ἢ διαπυνθάνεται περὶ ὑμῶν· || — خاطر ايچون περὶ τῆς ὑγείας τινὸς ἐπισκεπτόμενος ἢ πέμπων ἐπὶ τούτῳ ἀπεσταλμένον· || — بول ἐρωτῶ περὶ τῆς ὁδοῦ [πρὸς ὁδηγίαν]· || صوره صوره بغداد بولنور διὰ τῆς ἐρωτήσεως **[σορὰ σορά,** ἐρώ-

τα ἐρώτα] καὶ ἡ Βαγδάτη αὐτὴ εὑρίσκεται· ‖ صورمه بإغى اوزوى يه صورمه كبر **σόρμα γκίρ,** μὴ ἐρώτα εἴσελθε, ἤτοι καταγώγιον, πορνεῖον.

صورمق } T. **σορ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἐκμυζῶ, ροφῶ ἐκτείνων τὰ χείλη [αἰτ.].

صورتمق } T. βλ. صورغمق **σορπτμάκ.**

صورتغان } T. βλ. صورپغان **σορπτγάν.**

صوروق } T. **σοροὶκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ صورمق] ὄν. ἐρώτησις, ἀνάκρισις: كونى — ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως, ἤτοι τῆς δευτέρας παρουσίας· ‖ βλ. صوراق.

صورى } A. **σουρί** [ἐκ τοῦ صورت] ἐπθ. ἐξωτερικός, φαινομενικός, τυπικός: علم — μεγαλεῖον [**δλσδδ**] φαινομενικόν· ‖ آشنا — φίλος φαινομενικός· § θ. صوريه: — **μεϵαῖχι σουριγέ,** ἔπαινοι φαινομενικοί, τυπικοί.

صورى } A. **σουρί,** τὸ θηλ. صورى **σουριγὲ** [ἐκ τοῦ صور] ἐπθ. χωνοειδὴς [βοτ.].

صورتمق } T. **σορ-πτ-μάκ** [κατὰ τὸ لهجه, ἐκ τοῦ صورمق ἐκτείνω χείλη] ρμ. οὐδ. κάμνω μοῦτρα, σκυθρωπάζω, δεικνύω δυσαρέσκειαν, κατήφειαν [βλ. καὶ صورمق، صورتمق].

صورپتغان } T. **σορπτγὰν** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. σκυθρωπός, κατηφής.

صوس } T. ἢ صوص **σούς,** ἐπθ. σιγῶν, σιωπηλός. ‖ Ρμ. اولق — σιγῶ, σιωπῶ: اول — σιώπα, σίγα· § ἐπφ. σιωπή! σιγή!

صوساتمق } T. **σου-σατμάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω ἢ ἀφίνω τινὰ ἢ τι νὰ διψήσῃ, προξενῶ δίψαν [αἰτ.].

صوساق } T. **σουσὰκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. διψῶν, διψαλέος· § ἀντλητήρ, κάδος· § κοχλιάριον μαγείρου.

صوسام } Ελ. **σουσάμ,** ὄν. σήσαμον, κ. σουσάμι [βλ. سمسم] · اطه-سى — **σουσὰμ ἀϯασῆ,** Σάμος· βλ. سيسام.

صوسامق } T. **σου-σαμάκ,** ρμ. οὐδ. διψῶ [δοτ.]: — جانينه ἢ اولومنه **χόλσμσνὲ** ἢ **ὄζανηνὰ σουσαμάκ,** διψῶ, ἤτοι ἐπιθυμῶ, ζητῶ ἁπλήστως τὸν θάνατόν τινος.

صوسديرمق } T. ἢ صوصديرمق **σουσ-τουρμάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω, ἀναγκάζω τινὰ νὰ σιωπήσῃ, νὰ σιγήσῃ, καταστιγάζω, ἐπιβάλλω σιωπήν, φιμῶ [αἰτ.].

صوسز } T. **σου-σούζ,** ἐπθ. ἄνυδρος· αὐχμηρός, ἀπότιστος· διψαλέος.

صوسزلق } T. **σου-σουζλούκ,** ὄν. δίψα· ἔλλειψις ὕδατος, ἀνυδρία.

صوسمق } T. ἢ صوصمق **σουσ-μὰκ** [ἐκ τοῦ صوس] ρμ. οὐδ. σιωπῶ, σιγῶ: صوسوب طورمق **σουσοὶπ τουρμάκ,** μένω ἄναυδος, τηρῶ σιγήν.

صوص } T. **σούς,** βλ. صوس.

صوصامق } T. **σουσαμάκ,** βλ. صوسامق.

صوصمق } T. **σουσμάκ,** βλ. صوسمق.

صوغان } T. **σογὰν** [κατὰ τὸ لهجه, ἐκ τοῦ صوڤق μτχ. صوڤان ἢ صوغان] ὄν. κρόμμυον, βολβός, ἤτοι ρίζα φυτοῦ ἐν σχήματι κρομμύου: — آق لبوكبن κρόμμυον· ‖ ى — آرپه جق εἶδος κρομμύου μικροῦ καὶ ἐπιμήκους· ‖ ى — بولا βολβὸς κρίνου· ‖ — باش ر. ἓν κρόμμυον· ‖ — قبا εἶδος κρομμύου μτφ. ἄνθρωπος χαῦνος, ἐξηντλημένος· ‖ — طوغرامق صقاله κολακεύω, ἀπατῶ διὰ ψευδοῦς φιλίας· ‖ دوندرمك — صويوب λησταύω [γυμνόνω καὶ μεταβάλλω εἰς κρόμμυον].

صوغانجى } T. **σογαν-δζῆ,** ὄν. κρομμυοπώλης.

صوغانلق } T. **σογαν-λήκ,** ὄν. κρομμυών, τόπος πεφυτευμένος κρόμμυα.

صوغانلو } T. ἢ صوغانلى **σογαν-λῆ,** ἐπθ. ἠρτυμένος ἢ κεκαρυκευμένος διὰ κρομμύου, ὁ περιέχων κρόμμυον [φαγητὸν κτλ.].

صوغلجان } T. **σογουλ-δζὰν** [ἐκ τοῦ صوقلمق] ὄν. σκώληξ, ἕλμινς: ى — ر. σκώληξ τῆς γῆς· εἶδος ῥίζης· ‖ ى — معده σκώληξ τῆς κοιλίας [**μι'ὲὲ**], ἕλμινς· ‖ ى — چوجق ἕλμινθες τῆς κοιλίας μικροῦ παιδός· ‖ — شريت ταινία, κ. κορδέλλα [παθ. βλ. دود]· ‖ اوتى — ἐλμινθοβότανον ἤτοι ἀνθελμιντικὸν ἰατρικόν· § μτφ. ἄνθρωπος πανοῦργος, δόλιος.

صوغشمق } T. **σογουσμὰκ** [κατὰ τὸ لهجه, ἐκ τοῦ صوڤق, βλ. καὶ صوغوم] ρμ. οὐδ. εἰσδύω εἰς τὴν γῆν [ἐπὶ ὕδατος], χορταίνω ὕδωρ, ποτίζομαι ἀφθόνως [γῆ].

صوغوتمق } T. **σογου-τ-μὰκ** ἢ **σοουτμὰκ** [βλ. صوغوق] ρμ. μτδ. ψυχραίνω, καθιστῶ ψυχρόν, ἀφίνω νὰ κρυώσῃ· μτφ. ψυχραίνω, κάμνω νὰ χάσῃ τὴν συμπάθειαν [αἰτ.]: دشمنلرم سنى بندن ايچون ايشى بشقه درلو اكلاتمشلر οἱ ἐχθροί μου διὰ νὰ σὲ ψυχράνωσι κατ' ἐμοῦ παρέστησαν ἄλλως τὰ πράγματα.

صوغوجق } T. **σογουδζὰκ** [ὑποκ. τοῦ صوغوق] ἐπθ. ὑπόψυχρος, δροσερὸς [κυρ. μτφ.]: ادا ر. — ἦθος [**ἐὶὰ**] ἀρκετὰ ψυχρόν.

صوغوق } T. **σογοὶκ** ἢ **σοοὶκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ صاوق، صاوق **σαοὶκ**] ἐπθ. ψυχρός· μτφ. ἀντιπαθητικὸς [ἄνθρωπος]: صو — ὕδωρ ψυχρόν· ‖ هوا — ψυχρὸς καιρός· ‖ چهره — ψυχρὸν ἤτοι ἀντιπαθητικὸν πρόσωπον· ‖ — معامله ψυχρὰ ὑποδοχή, συμπεριφορά [**μου'αμελέ**]· ‖ سوز — ψυχρὸς λόγος· ‖ ر. — εἶδος λινοῦ ὑφάσματος [**ϯέζ**]· § ὄν. ψῦχος, κρύον: قوجه قارى ى — ψῦχος τοῦ Μαρτίου [τῆς γραίας]· ‖ الق — κρυόνω, κρυολογῶ· ‖ اكك — κάμνει ψῦχος· ‖ — اولق γίνεται ψῦχος· ‖ باصمق — πατᾷ τὸ κρύον, καταλαμβάνει διὰ μιᾶς τὸ ψῦχος· ‖ اورمق — προσβάλλει τὸ ψῦχος, παγόνει [φυτά]· § ἐπρ. ψυχρῶς: باقمق — παρατηρῶ ψυχρῶς· ‖ طاوراتمق — φέρομαι ψυχρῶς· ‖ دوشمك — εἶναι ψυχρόν, ἄνοστον· § πλθ. صوغولر τὰ ψύχη, ὁ χειμών.

صوغوجه } T. **σογουκ-τσὰ** ἢ **σοουκ-τσὰ** [ὑποκ. τοῦ صوغوق] ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὀλίγον ἢ ἱκανῶς ψυχρός, ὑπόψυχρος.

صوغولامق } T. **σογουκ-λαμὰκ** ἢ **σοουκ-λαμὰκ** [ἐκ τοῦ صوغوق] ρμ. οὐδ. κρυολογῶ, κρυόνω.

صوغوقلق } T. **σογουκ-λοὶκ** ἢ **σοουκ-λοὶκ,** ὄν. ψυχρότης, ψυχρὰ συμπεριφορά· § γλύκυσμα ψυχρόν, ἐπιδόρπιον, ὡς χοσάφι [βλ. خوشاب], ὀπωρικὰ κτλ. · ‖ ى — حمام τὸ δροσερὸν μέρος τοῦ βαλανείου· ‖ ى — بل **ϯὲὲ σοουκλουγοῦ,** βλεννορραγία [πθ.].

صوغوم } T. **σογοὺμ** [λ. ἀρχ.] ὄν. κόρος, χορτασμός, αὐτάρκεια· συνών. قناعت ‖ βλ. καὶ صوغشمق.

صوغومسزلق } T. **σογουμ-σουζλοὶκ** [λ. ἀρχ.] ὄν. ἀπληστία.

صوغومق } T. **σογουμάκ,** ἢ **σοουμάκ** [βλ. صوغوق] ρμ. οὐδ. ψυχραίνομαι: — صو τὸ ὕδωρ ψυχραίνεται· ‖ — هوا ὁ καιρὸς ψυχραίνεται· ‖ — وجودى τὸ σῶμά του [ἐπὶ νεκροῦ κτλ.]· § μτφ. ψυχραίνεται ὁ ζῆλος, ἡ συμπάθεια, αἱ σχέσεις: — ايشدن ψυχραίνομαι ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν, τὴν ἐργασίαν, ἀπογοητεύομαι· ‖ — يورك ψυχραίνεται ἡ καρδία [**γὶϖδρέκ**], ἡ συμπάθεια· ‖ — آرامى λησμονεῖταί τι μὲ τὸν καιρόν [ψυχραίνεται τὸ μεταξύ του].

صوف } A. **σόφ,** ὄν. ἔριον· ἐριοῦχον [ὕφασμα], κ. σόφι: ى — انقره εἶδος ὑφάσματος τῆς Ἀγκύρας [**ἄνκαρα**] ἐξ αἰγείων τριχῶν.

صوفا } T. **σοφᾶ** [ἐκ τοῦ ἀρ. صفه] ὄν. αἴθουσα [βλ. ديوانخانه، صالون]· § ὕψωμα, ἤτοι τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς αἰθούσης, ὅπερ χρησιμεύει ὡς κάθισμα, κ. σοφᾶς· § ἐδώλιον λίθινον.

صوفه لو } T. **σοφα-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὕψωμα, κ. σοφᾶς: چشمه — κρήνη ἔχουσα ἑκατέρωθεν μαρμάρινον ἢ λίθινον βάθρον· βλ. صوفا.

صوفته } T. **σοφτᾶ** [ἐκ τοῦ π. سوخته **σοϊχτὲ**] ὄν. ἱεροσπουδαστὴς κατοικῶν ἐντὸς δωματίων τεμένους [βλ. مدرسه] καὶ παρακολουθῶν δημόσια μαθήματα τῆς θεολογίας, τῆς ἀραβικῆς γραμματικῆς, τῆς λογικῆς καὶ τοῦ ἱεροῦ δικαίου [Σερῆ عرش], διδασκόμενα ἐντὸς τῶν μεγάλων τεμενῶν, κ. σοφτᾶς: بوزمه سى — ἄνθρωπος ἄλλοτε μὲν χρηματίσας ἱεροσπουδαστής, ἤδη δὲ ἀποβαλὼν τὴν κίδαριν καὶ ἐνδυθεὶς τὴν τῶν κοινῶν πολιτῶν ἐνδυμασίαν.

صوفره } **σοφρά,** ἀντὶ سفره, βλ.

صوفى } A. **σοφῆ,** κ. **σοφοῦ** [ἐκ τοῦ ἀρ. صوفت — صوف, βλ. تصوف, ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ ἑλλ. σοφία] ἐπθ. καὶ ὄν. φιλόσοφος μυστικιστής, πανθεϊστής· § εὐλαβής, ἀσκητής, φανατικός, θρησκομανής: تيره دل ء — φανατικός, οὗ ἡ καρδία μαύρη· ‖ در صوغان يز — بولسه قبوغى قويماز κρόμμυον· ἂν ὅμως τὸ εὖρῃ, δὲν ἀφίνει καὶ τὸν φλοιόν του [πρμ. ἐπὶ ψευδευλαβῶν]· § θ. صوفيه **σοφιγὲ·** § πλθ. ἀρδ. صوفيون **σοφιγιούν,** καὶ περ. صوفيان **σοφιάν.**

صوفيلق } T. **σοφου-λούκ,** ὄν. εὐλάβεια ὑπερβολική, θρησκομανία, φανατισμός: صاتان — ὁ ὑποκρινόμενος [πωλῶν] εὐλάβειαν, ψευδευλαβής.

صوفيون A. **σοφιγγούν,** πλθ. τοῦ صوف βλ.

صوفيه **σόφια,** ὄν. κ. Σοφία, ἤτοι ἡ πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας·§— آيا **άγια σόφια,** ἡ Ἁγία Σοφία [ναός].

صوقاق **σοκάκ,** ἀντὶ سوقاق, βλ.

صوقديرمق T. **σοκ-τουρ-μάκ,** ρμ. διάμ. κάμνω ἢ βάλλω τινὰ νὰ βάλῃ,νὰ χώσῃ,νὰ βυθίσῃ [δοτ. αἰτ.]· § δάκνω ὡς ὁ ὄφις ἢ κεντῶ ὡς τὰ ἔντομα.

صوقرانمق T. **σοκρανμάκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. μεμψιμοιρῶ, γογγύζω.

صوقشديرمق T. **σοκ-ουτουρ-μάκ,** ρμ. μτδ. συνωθῶν παρεισάγω πρᾶγμά τι μεταξὺ ἄλλων, ἢ εἰς θέσιν στενήν· κάμνω νὰ εἰσδύσῃ, νὰ εἰσχωρήσῃ, διολισθήσῃ, χώνω· βάλλω κρυφίως χρήματα εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ἐπαίτου [δοτ. αἰτ.].

صوقشمق T. **σοκ-ουσ-μάκ,**ρμ. οὐδ. συνωθῶν παρεισάγομαι ἐν τῷ μέσῳ ἄλλων ἢ εἰς θέσιν στενήν, χώνομαι, παρεισδύω, διολισθαίνω, εἰσχωρῶ.

صوقلغان T. **σοκουλ-γὰν** [ἐκ τοῦ صوقلمق] ἐπθ. ὁ εἰσδύων πανταχοῦ, εἰσχωρῶν, ὁ γινώσκων τὴν τέχνην τοῦ νὰ ἀποκτᾷ τὴν εὔνοιαν τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ, κόλαξ.

صوقلمق T. **σοκ-ουλ-μάκ,** ρμ. οὐδ. χώνομαι, εἰσδύω, εἰσχωρῶ εἰς τὸ πλῆθος ἢ κρυφίως, ἀναμιγνύομαι·§ πθ. εἰσάγομαι, βυθίζομαι [δοτ.]: جانه صوقيلمجق قدر سويملى προσφιλὴς **[σεβιμλὶ]** τόσον ὥστε νὰ εἰσαχθῇ [χωθῇ] εἰς τὴν καρδίαν [παΐς κτλ.].

صوقمان T.**σοκμὰν** [λ. ἀρχ.] ὄν. εἶδος ὑποδημάτων μακρῶν.

صوقمق T. **σοκμάκ,** ρμ. μτδ. εἰσάγω, χώνω, παρενείρω, ἐμπήγω βελόνην ἢ ἄλλο αἰχμηρόν, κεντῶ [ἐπὶ μελίσσης κτλ.], δάκνω [ἐπὶ ὄφεως κτλ.],βλάπτω, προξενῶ κακόν, διαβάλλω, ἀπατῶ ἐν τῇ ληψοδοσίᾳ κτλ. [δοτ. αἰτ.] : — جيبه الى εἰσάγω [χώνω] τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιον· صوقار اوجكزينه ايشى εἰσέρχεται ἢ καταφεύγει εἰς τὸ πτωχικόν του, χώνει τὴν κεφαλήν του εἰς τὸ σπιτάκι του **[έδδιζιγεζινέ]**· يورون صوقار χώνει τὴν μύτην του,ἀναμιγνύεται εἴς τι· ايشه يارمق صوقار χώνει τὸν δάκτυλόν του εἰς τὴν ὑπόθεσιν,ραδιουργεῖ,ἀναμιγνύεται· صوقارم كوزينه χώνω εἰς τὰ μάτια τινός, καταδεικνύω τι εἴς τινα ἀρνούμενον· اتكنى صوقار σκαλόνει τὴν ποδιά του **[έτεγὶνί]**, ἀνασκουμβόνεται,ἑτοιμάζεται· ||—جانه ايصاغو[χώνω]τι ἐκ τῆς πολλῆς ἀγάπης εἰς τὴν καρδίαν μου·|| حالا — δίδω μορφήν, ὄψιν·|| — يكيه تهلكه ἐμβάλλω εἰς κίνδυνον·||—آرى كنڈى ايله مى آتشه βάλλω εἰς τὸ πῦρ, καταισχύνω.

صوقور T. **σοκούρ,** ὄν. τυφλοπόντικος, ἀσπάλαξ· § ἐπθ. كوز — ὀφθαλμὸς βεβυθισμένος, βουλημένος, κεκλεισμένος· || — آدم μονόφθαλμος.

صوقوم T. **σοκούμ** [ἐκ τοῦ صوقمق] ὄν. χῶσιμον, ἔμπηξις, εἰσαγωγή· ποσὸν ἀρκοῦν ὅπως εἰσάξῃ τις ἅπαξ· μέρος ὅπου εἰσέρχεταί τι· κόκκυξ,ἡ ἄκρα τῆς σπονδυλικῆς στήλης λεγομένη καὶ قويرق صوقومى .

صوك T. **σόν,** ὄν. ἄκρον, τέλος· ὕστερον, ἤτοι ἡ μεμβράνα ἡ περιέχουσα τὸ ἔμβρυον : ى — آيك τὸ τέλος τοῦ μηνός·||ايشك ى—**ισὶν σονοῦ,** ἡ ἔκβασις, τὸ τέλος τῆς ὑποθέσεως·||نى دوشونمك — σκέπτομαι τὸ τέλος του **[σονουνοῦ]**· || باقمق يه— κυττάζω τὸ τέλος [**σονουνά**], εἶμαι ἐπιφυλακτικός·||ندە—**σονουντά,** ἢ ندە — — **σὸν σονουντά,** ἢ ندە — الك **ἔν σονουντά,** ἐπὶ τέλους·||اولمق ى وخيم — ἔχει κακὰς συνεπείας, τὸ τέλος του εἶναι κακόν·|| قالان ه— طوكه قالور **σονὰ καλὰν τονὰ καλήρ,** ὁ μένων εἰς τὸ τέλος μένει εἰς τὸν πάγον[εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ], ἤτοι ἀποτυγχάνει·|| اولكى دن — **σοντὰν έδδελκί,** προτεραῖος· βλ. الك · § ἐπθ. τελευταῖος: بهار—τελευταῖον ἔαρ, ἤτοι φθινόπωρον·|| نفس— ἡ τελευταία πνοή **[νεφές]**·|| دفعه — ἡ τελευταία φορά,καὶ ἐπρ. διὰ τελευταίαν φοράν·||درجه—ὁ τελευταῖος ἢ ὁ ἔσχατος βαθμός.

صوكره T. **σόνρα,** βλ. صكره.

صوكسز T. **σον-σούζ,**ἐπθ. ὁ ἄνευ τέλους, ἀτελεύτητος, αἰώνιος.

صول T.**σόλ,** ἐπθ. ἀριστερός: آياق — ἡ ال — ἡ قول—ἀριστερὰ χείρ, ἡ ποῦς, ἢ βραχίων [**κόλ**]· || دن كيرو — **σολτὰν γκερί,** στρέψατε πρὸς τὰ δεξιά [διάταγμα στρατιωτικόν]· βλ. قولكول·||ه—صاغه **σαγὰ σολά,**δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, τῇδε κἀκεῖσε.

صولغونلق T. **σολγουν-λούκ,** ὄν. ὠχρότης, μάρανσις, ἐξάλειψις χρώματος.

صولفاتو Ιτ. **σολφάτο** [solfato] ὄν. θειϊκὴ κινίνη.

صولق T. **σολούκ,** βλ. صولوق .

صولق T. **σουλούκ,** ὄν. ἡ περὶ τὴν σιαγόνα ἄλυσις τοῦ χαλινοῦ.

صوللو T.**σολ-λοῦ,**ἐπθ. ὁ ἔχων ἀριστερόν: عسكر — صاغلو στρατὸς ἑκατέρωθεν παρατεταγμένος· § βλ. καὶ صاغلو .

صولمق T. **σολμάκ,**ρμ. οὐδ. μαραίνομαι, γίνομαι ὠχρός· ξεθωρίζω, ἐξαλείφομαι, γίνομαι ἐξίτηλος [ἐπὶ χρωμ.]: —چيچكلر τὰ ἄνθη μαραίνονται· || — يكزى ἡ ὄψις του [**πενζὶ**] γίνεται ὠχρά, ὠχριᾷ·|| —خسته لكدن ὠχριῶ ἐκ νόσου.

صولو T. ἢ صولى **σουλοῦ,** ἐπθ.ὁ περιέχων ὕδωρ, νερουλός, ὑδατώδης, ὑδαρής, ζωμερός, πολύχυμος: ليمون — λεμόνιον πολύχυμον, ζωμερόν·||سيكن — **σουλοῦ σεπκέν,** νερόχιονον, βροχὴ χιονώδης.

صولوجه T. **σουλου-τζὲ** [ὑποκ.] ἐπθ. ὁ περιέχων ὀλίγον ἢ ἱκανὸν ὕδωρ· ὀλίγον νερουλός, ὑδαρής, ἢ πολύχυμος.

صولوتمق T. **σολου-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν'ἀσθμαίνῃ,πνευστιᾷ, κουράζω ὑπερβολικῶς [αἰτ.]

صولوغان T. **σολουγὰν** [ἐκ τοῦ صولومق] ὄν. ἄσθμα, δύσπνοια·|| دكر—ى **τενὶζ σολουγανῆ,** κύματα ἀδύνατα, ἄτινα μετὰ τὴν τρικυμίαν κυλιόμενα φέρονται πρὸς τὴν ἀκτήν, ξεθυμάσματα·§ ἐπθ. آدم —ἀσθματικός.

صولوق T. **σολοὶκ** [ἐκ τοῦ صولومق] ὄν. ἀναπνοή: انق—ἀναπνέω·||ه—ى— **σολουγοῦ σολουγουνά,** ἐν σπουδῇ,ἐν βίᾳ,ἀσθμαίνων·||كلك——**σολοὶκ σολουγὰ γκελμὲκ,** ἔρχομαι ἐν μεγάλῃ σπουδῇ, ἀσθμαίνων·|| ى— **σολουγοῦ σολουγουνοῦ τα'κὶπ έτμέκ,** ἡ ἀναπνοή του διαδέχεται τὴν ἀναπνοήν του, ἤτοι ἀσθμαίνει· || كلمك سويلمك — ده — ير λέγω ἐν μιᾷ ἀναπνοῇ, ἀπνευστί· || الديرمامق — δὲν ἀφίνω νὰ πάρῃ ἀναπνοήν : الديرمزدن

صويسز T. **δοϊ-δούζ,** ἐπθ. ὁ ἐκ κακῆς καταγωγῆς, εὐτελής, ἀγενής, πρόστυχος· ἀντίθ. صويلو.

صويسزلق T. **δοϊ-δουζλούκ,** ὄν. ἀγένεια, εὐτέλεια.

صويش T. **δογχούζ** [ἐκ τοῦ صوىمق] ὄν. ἀποφλοίωσις, κ. ξεφλούδισμα, ἀπέκδυσις, ἀπογύμνωσις, λῄστευσις.

صويغون T. **δοϊγοὺν** [ἐκ τοῦ صوىمق] ὄν. ἁρπαγή, σύλησις, ἀπογύμνωσις: ويرمك — — λῃστεύομαι, ἀπογυμνοῦμαι ὑπὸ τῶν λῃστῶν· §ἐπθ. ἐκδεδυμένος τὰ ἐνδύματα: دوكون — ὑπηρέτης ἐν τῷ γάμῳ [**ἀσγχῦν**] ἀπεκδυθεὶς τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ δι' ὑπηρεσίαν.

صويغونلق T. **δοϊγουν-λούκ,** ὄν. ἀπέκδυσις ἐνδυμάτων, γυμνότης· ἀπέκδυσις ὑπηρέτου κατὰ τοὺς γάμους κτλ.

صويلمق T. **δογχουλμὰκ** [ἐκ τοῦ صوىمق] ρμ. πθ. ἢ οὐδ. ἐκφλοιοῦμαι, ξεφλουδίζομαι· § λῃστεύομαι.

صويلو T. ἢ صويلى **δοϊ-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ἐκ καλῆς καταγωγῆς ἢ οἰκογενείας.

صويماندى T. **δοϊμαντῆ** [ἐκ τοῦ صوىمق] ὄν. καρπὸς ὅστις τρώγεται ἀφοῦ καθαρισθῇ καὶ ἀποφλοιωθῇ ὡς ὁ σικυὸς κτλ.§ ἐξώφλοιον, κ. τσώφλοιον· § χονδρὸν ρόπαλον.

صويمق T. **δοϊμάκ,** ρμ. μτδ. ἐκφλοιῶ, κ. ξεφλουδίζω, καθαρίζω καρπόν, φλοιὸν δένδρου, ὠὸν κτλ. [αἰτ.]: — دريسى **τεριδινὶ δοϊμάκ,** ἐκδέρω· §ἀπεκδύω, λῃστεύω· βλ. صوغان.

صويموق T. **δοϊμοὺκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἐσωτερικὸς φλοιὸς τῆς πεύκης τρωγόμενος.

صويندى T. **δογχουντοῦ** [ἐκ τοῦ صوىمق] ὄν. φλοιός· § λεία.

صوينمق T. **δογχουνμὰκ** [ἐκ τοῦ صوىمق]ρμ. μσ. ἀπεκδύομαι τὰ ἐνδύματα, κ. ξεγδύνομαι ὅπως κατακλιθῶ ἢ ἀναπαυθῶ ἢ ὅπως ἐργασθῶ [δοτ.]: — خدمته ἐκδύομαι ὅπως ἐργασθῶ.

صويجى T. **δογχουδζοῦ** [ἐκ τοῦ صوىمق] ὄν. ὁ ἀπογυμνῶν, λῃστής.

صهبا A. **σαχπά,** ὄν. οἶνος [ποιητ.] § ἐπθ. ἐρυθρὸς [οἶνος].

δολοὺκ ἀλπήρμαζπαν, χωρὶς νὰ τὸν ἀφήσω, νὰ πάρῃ ἀναπνοήν, ἐν τῷ ἅμα· || ى — παίρνω στενὰ τὴν ἀναπνοήν, μόλις φεύγω καὶ σώζομαι· || بغداده ى — τὴν ἀναπνοὴν λαμβάνω ἐν Βαγδάτῃ, φεύγω ἐν σπουδῇ.

صولوق T. **δολούκ,** βλ. صولىق.

صولوق T. **δουλούκ,** ὄν. ἐξανθήματα τῆς κεφαλῆς τῶν νηπίων, ἀχώρ, κ. ἀμπέλι, πυοφύτης· § λόφος πτηνῶν.

صولوقلانمق T. **δολουκ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀναπνέω, ἀναπαύομαι, λαμβάνω τὴν ἀναπνοήν.

صولومق T. **δολουμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀναπνέω μετὰ δυσκολίας, ἀσθμαίνω, πνευστιῶ.

صوليق T. **δολὶκ** [ἐκ τοῦ صولق] ἐπθ. ὠχρός, μεμαραμμένος: بكز — **δολὶκ πένζ,** ὄψις ὠχρὰ [προσώπου]· || βλ. صولغون.

صوم A. **σὰβμ** [βλ. صيام] ὄν. νηστεία: — تطوع νηστεύω· || و صلات — **σὰβμ οὐ δαλάτ,** νηστεία καὶ προσευχή.

صوم T. **δόμ,** ἐπθ. ὁ ἐσωτερικῶς οὐχὶ κενός, ἤτοι πάγιος, στερεός, ὁ ὁλοσχερῶς ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης κατεσκευασμένος καὶ μὴ μόνον ἐπικεκαλυμμένος: كوموش — ὅλως ἀργυροῦς, πανάργυρος· || التون — πάγχρυσος· || ابنوس — ὅλως ἔβενος [**ἐπένός**]· § بالغى — ἀττακεύς, κ. σαλομός [ἰχθ. βλ. صلامون].

صومار T. **δουμάρ,** ὄν. μέτρον σίτου ἰσοδυναμοῦν πρὸς δώδεκα κοιλά.

صوماط T. **δουμὰτ** [ἐκ τοῦ ἀρβ. سماط **διμὰτ**] ὄν. τράπεζα, ἐφ' ἧς εἶναι παρατεθειμένα ἐδέσματα: چكمك — παραθέτω γεῦμα.

صوماق T. **δουμὰκ** [ἐκ τοῦ ἀρβ. سماق] ὄν. ροῦς ἢ ἐρυθρός, ἤτοι δενδρύλλιον χρήσιμον εἰς τὴν βαφικήν.

صوماكى T. **δομακί,** ὄν. εἶδος μαρμάρου πολυχρόου, ὡς ὁ ἴασπις [τὸ γαλάζιον], ὁ πορφυρίτης [τὸ κόκκινον], κ. σομακί· || ى — پاپوجى τεμάχιον γρανίτου λίθου, ἐφ' οὗ οἱ ὑποδηματοποιοὶ κατεργάζονται τὸ δέρμα τῶν ὑποδημάτων· || اريكى — **δομακὶ ἐριγί,** εἶδος μικροῦ μαύρου δαμασκήνου.

صومرتغان T. **δομουρτ-γὰν** [βλ. صومرتغان] ἐπθ. κατηφής, σκυθρωπός.

صومرتغانلق T. **δομουρτγαν-λὶκ,** ἀφ. κατήφεια, σκυθρωπότης.

صومرتمق T. **δομουρ-τ-μάκ,** ρμ. οὐδ. κρεμῶ τὰ χείλη, σκυθρωπάζω, κάμνω μοῦτρα· βλ. صورتمق.

صومردانمق T. **δομουρ-δαν-μάκ,** ρμ. οὐδ. μεμψιμοιρῶ, μουρμουρίζω, γρύζω, ὑποτονθορύζω.

صومرمق T. **δομουρμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐξογκοῦται τὸ πρόσωπον ἐκ τοῦ θυμοῦ, σκυθρωπάζω, κάμνω μοῦτρα.

صومعه A. **σαβμεὰ,** ὄν. θ. μοναστήριον [μουσουλμανικὸν ἢ χριστιανικόν]: — خالى μοναστήριον κενόν.

صومعه نشين Π. **σαβμεὰ-νισίν,** ἐπθ. ἢ ὄν. μοναχός, ὁ ἐν μοναστηρίῳ οἰκῶν.

صومون T. **δομοὺν** [ἐκ τοῦ صوم] ὄν. σφαῖρα σιδήρου: ى — قپو τεμάχιον σιδήρου, ἐφ' οὗ ἐπικάθηται ἡ θύρα· || اختارى — κλειδίον ὡς ἐκεῖνο, δι' οὗ προσαρμόζουσι τὰ σίδηρα καργιόλας κτλ. § εἶδος ἄρτου στρογγύλου καὶ μέλανος, ἀκρωδελίας, κ. καρβέλι: — كى شيشمك ἐξοιδαίνομαι, πρήσκομαι ὡς ἄρτος [ἐπὶ ὑδρωπικοῦ].

صومه T. **δόμα** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. μάταιος, ἀνωφελής: حيوان — ζῶον ἀνωφελές· ταὐτὸ مانفا βλ. || چالشمق به — ἐργάζομαι ἐπὶ ματαίῳ, ἀνωφελῶς.

صون A. **σάβν,** ὄν. προφύλαξις, προφυλακή, σκέπη, προστασία: صمدانى — **σάβνι σαμεδανί,** θεία σκέπη· || βλ. صيانت.

صونتراش T. **δοντρὰς** [ἐκ τοῦ π. سمتراش] ὄν. κοπὶς ἢ ἐργαλεῖον, δι' οὗ οἱ πεταλωταὶ κόπτουσι τοὺς ὄνυχας τῶν ἵππων.

صوندرمق T. **δον-δουρ-μὰκ** ρμ. μτδ. ἐκτείνω, μηκύνω [αἰτ.].

صوندرمه T. **δονδουρμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἀφ. τὸ ἐκτείνειν, μηκύνειν· § ὄν. προτέγισμα, ἤτοι στέγασμα κεκλιμένον ἄνωθεν τῆς θύρας οἰκιῶν ἢ ἐργαστηρίων πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς βροχῆς· § παράπτυγμα ἢ ἀποθήκη ἐν εἴδει προτεγίσματος, ἤτοι ἀνοικτὴ πανταχόθεν καὶ μόνον ἐστεγασμένη.

صونطراج T. **δοντρὰζ** ταὐτὸ صونتراش βλ.

صونطور T. **δοντόρ,** ἀντὶ سانطور βλ. § θόρυβος, φωναὶ χαρᾶς, εὐθυμίας, πομπή, μεγαλοπρέπεια, ἐπίδειξις.

صونطورلو T. **δοντορ-λοῦ,** ἐπθ. πομπώδης, ἐπιδεικτικός, μεγαλοπρεπής: دوكون — ἐπιδεικτικὸς γάμος [**ἀσγχῦν**].

صونغور T. **δονγούρ,** ὄν. εἶδος λευκοῦ ἱέρακος: — آق كركى, γυποϊέραξ, — قره ἀστερίας [θηρευτικὰ πτηνά, ὡς ὁ ἱέραξ].

صونمق T. **δονμάκ,** ρμ. μτδ. δίδω, προσφέρω, τείνω, ἐκτείνω ὅπως δώσω [δοτ. αἰτ.]: — عرضحال ἐπιδίδω ἢ ὑποβάλλω ἀναφοράν· || — ى προσφέρω οἶνον [**μέϊ**]· || صوسادم ἐπειδὴ ἐκ τῆς θερμότητος ἐδίψησα πολύ, προσέφερον [ἐμοὶ] ἐν ποτήριον πλῆρες μελικράτου· || — ال τείνω τὴν χεῖρα.

صونمق T. **δονμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀμαυροῦμαι, καθίσταμαι ἀμαυρός, ἀμυδρός, θαμβός, χάνω τὴν λάμψιν [βλ. كسنمك].

صونيق T. **δονὶκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. θαμβός, ἀμυδρός, ἀμαυρός, ὁ μὴ λάμπων· βλ. سونوك.

صونيقلق T. **δονικ-λὶκ,** ὄν. ἀμυδρότης, ἀμαυρότης.

صوى T. **δόϊ,** ὄν. γένος, καταγωγή, οἰκογένεια: ى — جنس ὁ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀβυσσηνῶν [**χαπές**], δοῦλος· || صوب — **δόϊ-δόπ,** οἰκεῖοι, συγγενεῖς· || چكر — ه — **δόϊ δογὰ τδεκέρ,** τὸ γένος κλίνει πρὸς τὸ γένος [πρμ. ἐπὶ κακοήθων ὁμοιαζόντων τοὺς οἰκείους· τὸ ἡμέτερον: ἔχει καὶ μοιάζει]· || — آشاغى πρόστυχος, κοινός· § ἐπθ. ὁ ἐκ καλῆς καταγωγῆς: — آت ἵππος καλῆς καταγωγῆς.

صويتارى T. **δοϊταρὶ** [κατὰ τὸ عجله, ἐκ τοῦ ἀρβ. سعترى] ὄν. γελωτοποιός, μῖμος.

صويتاريلق T. **δοϊταρι-λὶκ,** ὄν. γελωτοποιΐα, βωμολοχία.

صويدرمق T. **δοϊ-δουρ-μάκ,** ρμ. διάμ. βάλλω τινὰ νὰ ἐκφλοιώσῃ [ξεφλουδίσῃ], ἢ νὰ ἐκδύσῃ, ν' ἀπογυμνώσῃ, νὰ λῃστεύσῃ [δοτ. αἰτ.].

Πανεπιστήμιο Χριστιανικής Θεολογίας Αθηνών

μεταλλο- Πρώτο συνθετικό λέξεων που δηλώνουν μεταβολή ή μετάβαση.

μεταλλοφορία ή **μεταλλοφορία** θ. Γεωλ. η ύπαρξη μεταλλευμάτων σε ένα πέτρωμα ή σε μια περιοχή.

μεταλλοφόρος ή **μεταλλοφόρος** -α -ο Γεωλ. που περιέχει μέταλλα ή μεταλλεύματα.

μεταλλόφωνο ουδ. Μουσ. κρουστό μουσικό όργανο με μεταλλικές πλάκες.

μεταλλωρυχείο ουδ. Ορυχείο από το οποίο εξορύσσονται μέταλλα.

μεταλλωρύχος ο Ορυχείο που εργάζεται σε μεταλλωρυχείο.

μεταμόρφωση θ. **1.** Γεωλ. η μεταβολή της μορφής και της δομής των πετρωμάτων υπό την επίδραση υψηλών θερμοκρασιών και πιέσεων. **2.** Βιολ. η μεταβολή της μορφής και της δομής ορισμένων ζώων κατά την ανάπτυξή τους. **3.** Θρησκ. η μεταβολή της μορφής του Ιησού κατά την οποία οι μαθητές του είδαν τη θεία δόξα του στο όρος Θαβώρ.

μεταμορφώνω ρ. μτβ. **1.** Γεωλ. προκαλώ μεταμόρφωση. **2.** Βιολ. προκαλώ μεταμόρφωση. **3.** Θρησκ. μεταβάλλω τη μορφή του Ιησού κατά την οποία οι μαθητές του είδαν τη θεία δόξα του στο όρος Θαβώρ.

μεταμορφωτής ο Αυτός που μεταμορφώνει.

μεταμορφωτικός -ή -ό Αυτός που μεταμορφώνει.

μεταμόσχευση θ. Ιατρ. η μεταφορά ενός μοσχεύματος από ένα σημείο του σώματος σε άλλο.

μεταμοσχεύω ρ. μτβ. Ιατρ. κάνω μεταμόσχευση.

μεταμόσχευμα ουδ. Ιατρ. το μόσχευμα που μεταμοσχεύεται.

μεταμοσχευτικός -ή -ό Ιατρ. που αναφέρεται στη μεταμόσχευση.

μεταναστεύω ρ. αμτβ. **1.** μετακινούμαι από τόπο σε τόπο αναζητώντας καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. **2.** μεταναστεύω σε μια χώρα.

μεταναστευτικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μετανάστευση.

μεταναστεύω ρ. αμτβ. **1.** μετακινούμαι από τόπο σε τόπο αναζητώντας καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. **2.** μεταναστεύω σε μια χώρα.

μεταναστευτικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μετανάστευση.

μετανάστης ο Αυτός που μεταναστεύει.

μεταναστρέφω ρ. μτβ. Γεωλ. μεταβάλλω τη θέση των στρωμάτων ενός πετρώματος.

μεταναστροφή θ. Γεωλ. η μεταβολή της θέσης των στρωμάτων ενός πετρώματος.

μεταξένιος -α -ο Που είναι από μετάξι.

μεταξοβιομηχανία θ. Η βιομηχανία που ασχολείται με την παραγωγή μεταξιού.

μεταξοβιομήχανος ο Αυτός που ασχολείται με τη μεταξοβιομηχανία.

μεταξοβιομηχανικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μεταξοβιομηχανία.

μεταξοβιοτεχνία θ. Η βιοτεχνία που ασχολείται με την παραγωγή μεταξιού.

μεταξοβιοτέχνης ο Αυτός που ασχολείται με τη μεταξοβιοτεχνία.

μεταξοβιοτεχνικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μεταξοβιοτεχνία.

μεταξοβίωση θ. Η ανάπτυξη της μεταξοβιομηχανίας.

μεταξοβίωσης ο Αυτός που ασχολείται με τη μεταξοβίωση.

μεταξοβιωσητικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μεταξοβίωση.

μεταξοβιωτεχνία θ. Η μεταξοβιοτεχνία.

μεταξοβιωτέχνης ο Αυτός που ασχολείται με τη μεταξοβιωτεχνία.

μεταξοβιωτεχνικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μεταξοβιωτεχνία.

μεταξοβιωτεχνίτης ο Αυτός που ασχολείται με τη μεταξοβιωτεχνία.

μεταξοβιωτεχνίτικος -η -ο Που αναφέρεται στη μεταξοβιωτεχνία.

μεταξοβιωτεχνίτισσα θ. Η γυναίκα που ασχολείται με τη μεταξοβιωτεχνία.

μεταξοβιωτεχνίτισσικος -η -ο Που αναφέρεται στη μεταξοβιωτεχνίτισσα.

μεταξοβιωτεχνίτισσικότητα θ. Η ιδιότητα του μεταξοβιωτεχνίτισσικου.

μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μεταξοβιωτεχνίτισσικότητα.

μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικότητα θ. Η ιδιότητα του μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικού.

μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικότητα.

μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικότητα θ. Η ιδιότητα του μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικού.

μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικοτικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικότητα.

μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικοτικότητα θ. Η ιδιότητα του μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικοτικού.

μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικοτικοτικός -ή -ό Που αναφέρεται στη μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικοτικότητα.

μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικοτικοτικότητα θ. Η ιδιότητα του μεταξοβιωτεχνίτισσικοτικοτικοτικού.

**μεταξοβιωτεχνίτισσικοτ

صیرندی T. **σπρντῆ** [ἐκ τοῦ صیرمق] ὄν. ἀκαθαρσία δοχείου· § ἀπόξεσμα ἢ ξέγδαρμα.

صیرورت A. **σαϊρουρέτ,** ὄν. θ. ὕπαρξις, ὑπόστασις.

صیریتغان T. **σπρητγὰν** [ἐκ τοῦ صیریتق] ἐπθ. ὁ γελῶν πάντοτε, ὁ ἔχων τὸ στόμα ἀνοικτὸν οὕτως ὥστε νὰ φαίνωνται οἱ ὀδόντες.

صیریتمق T. **σπρητμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀνοίγω τὰ χείλη, γελῶ οὕτως ὥστε νὰ φαίνωνται οἱ ὀδόντες· § ἀποθνήσκω : صیریلدی قالمق **σοουκτάν σπρητὰ καλμάκ,** ἐκ τοῦ ψύχους ἀποθνήσκω, κακκαρόνω· § φαίνομαι ἄσχημος [ἐπὶ ραφῆς ἐνδύματος γενομένης διὰ νήματος ἀναρμόστου, ἢ ἐπὶ ἐλαττώματος καὶ χάσματος]· ‖ βλ. καὶ صیرتق **σπῖρτμάκ.**

صیریتمه T. **σπρητμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. περίγελως, μυκτηρισμός.

صیریق T. **σπρὴκ**[ἐκ τοῦ صیرمق] ἐπθ. ἐκδεδαρμένος, κ. ξεγδαρμένος· § ἀναιδής, ἀναίσχυντος : — یاشمغی ر ده سی ἢ γυνὴ ἧς ὁ πέπλος [**γιασμάκ, περιτὲ**] ἀνοικτός,ἤτοι γυνὴ ἄσεμνος.

صیریق T.ἢ صریق **σπρὴκ**[ἐκ τοῦ προηγ.] § ὄν. κοντάριον·‖ ی — چاشیر κοντάριον διὰ τὸ ἅπλωμα τῶν ἀσπροροῦχων· ‖ ی — فصولیه κοντάριον πρὸς ὑποστήριξιν φασηόλων ἢ ἄλλων φυτῶν·‖ ی — حال κοντάριον μακρὸν τῶν ἀχθοφόρων [**χαμμάλ**]διὰ μεγάλα βάρη· ‖ کی — **σπρὴκ γκιπί,** ὡς κοντάριον,ἤτοι ὁ ἔχων ἀνάστημα λίαν ὑψηλὸν καὶ ἄχαρι.

صیریم T. **σπρὴμ** [ἐκ τοῦ صیرمق] ὄν. λωρίον δέρματος: اورکوسی — **σπρὴμ χόργκισσός,** μάστιξ ἐκ λωρίων·‖ آرابه سی — ἅμαξα φορτηγὸς ἔχουσα ἐπικάλυμμα ἐκ δέρματος.

صیزاق T. **σπζὰκ** [ἐκ τοῦ صیزمق] ὄν. μέρος ἐξ οὗ ἐκρέει, ἀποστάζει ὕδωρ.

صیزدیرمق T. **σπζ-τπρ-μάκ,** ρμ μτδ. κάμνω τι νὰ στάξῃ, νὰ πέσῃ κατὰ σταγόνας, στραγγίζω [αἰτ.]: — ه ره پاره ἀποσπῶ ἀπό τινος χρήματα·‖ دایسینی صیزدیردی ἀπέσπασε χρήματα ἀπὸ τὸν θεῖον του [**τἀϊσινί**]·§προξενῶ μέθην καὶ κάρωσιν.

صیزیرمق T. **σπζπρμάκ,** ταὐτὸ صیزدیرمق βλέπε.

صیزلاتمق T. **σπζλα-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω νὰ πονῇ, προξενῶ πόνον [αἰτ.].

صیزلامق T. **σπζ-λα-μὰκ** [ἐκ τοῦ صیزی] ρμ. οὐδ. πονῶ, αἰσθάνομαι πόνον [ἐπὶ νεύρων, μυώνων κτλ.] : — طابانلر πονοῦν τὰ πέλματα [**ταπανλὰρ**] τοῦ ποδὸς ἐκ τοῦ πολλοῦ δρόμου·§ παραπονοῦμαι πικρῶς· § τὰ ζῶα ὠρύονται ἐκ πόνου.

صیزلانمق T.**σπζλα-ν-μὰκ** [ἐκ τοῦ προηγ] ρμ. οὐδ. παραπονοῦμαι, διεκτραγῳδῶ τὴν κατάστασίν μου·§τὰ ζῶα ὠρύονται ἐκ πόνου, οὐρλιάζουν.

صیزلدی T. **σπζηλτῆ** [ἐκ τοῦ صیزلامق] ὄν. παράπονον, δυσαρέσκεια, θόρυβος, ταραχή.

صیزلدیسز T. **σπζηλτη-σὴζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ θορύβου,παραπόνων,ταραχῆς· § ἐπρ. جه — ἄνευ θορύβου κτλ.

صیزمق T. **σπζμάκ,** ρμ. οὐδ. στάζω, πίπτω κατὰ σταγόνας, ἐφιδρόνω, κ. νοτίζω [ἐπὶ ἀγγείων,ἐκ τῶν πόρων τῶν ὁποίων ἐκρέει κατ' ὀλίγον τὸ περιεχόμενον ὑγρόν] : ارالرندن صو صیزمز ἐκ τῶν πόρων τοῦ ὁποίου δὲν ἐκρέει τὸ ὕδωρ,ἤτοι πυκνός, στεγανός·§καροῦμαι [ἐπὶ μεθύσου ἀποκοιμωμένου].

صیزندی T. **σπζνητῆ** [ἐκ τοῦ صیزمق] ὄν. ἐφίδρωσις, νότισμα, ὕδωρ ὅπερ ὀλίγον κατ'ὀλίγον στάζει, ἀπόσταγμα, ἀπόστα-ξις ἀγγείου κτλ βλ. صیزمق.

صیزی T. **σπζῆ,** ὄν. πόνος τῶν νεύρων, μυώνων κτλ. νευραλγία, ρευματισμός· βλ. آغری.

صیسقه T. **σπσκα** [ἐκ τοῦ ἀρβ. استسقا] ἐπθ. ὑδρωπικός,ὁ πάσχων ὕδρωπα· [ἐπιστημ. مستسق βλ. § μτφ. καχεκτικός, ραχιτικός.

صیسقه‌لق T. **σπσκα-λήκ,** ὄν. ὕδρωψ· ἐπιστημ. استسقا βλ. § καχεξία, ραχῖτις: ی — چوجقلرك ραχῖτις παίδων.

صیغ T. **σπγ,** ἐπθ. ἀβαθής, ρηχός [ὕδωρ, θάλασσα κτλ]· § ὄν. ρηχά, τέναγος: اوطورمق ه — κάθημαι εἰς τὰ ρηχά **[σπγά],** ἐξοκέλλω [ἐπὶ πλοίου].

صیغ A. **σπάγ,** πλθ. τοῦ صیغه βλ.

صیغامق T. **σπγαμάκ,** ἢ **σπβαμάκ,** ρμ. μτδ. ἀνακομβῶ, κ. ἀνασκουμπώνω, ἀνασύρω τὰς χειρίδας, τὰ ἐνδύματα πρὸς ἐργασίαν [αἰτ.] : — اتکلری ἢ پاچه‌لری ἀνασύρω τοὺς ποδεῶνας [βρακοπόδια], ἢ τὰ κράσπεδα·§ τρίβω τι διὰ τῆς χειρός, θωπεύω τὴν ράχιν [αἰτ.]·βλ. صیوامق.

صیغانمق T. **σπγα-ν-μάκ,** ἢ **σπβανμὰκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. μσ. ἀνακομβοῦμαι, κ. ξεσκουμπώνομαι, ἑτοιμάζομαι εἰς ἐργασίαν [δοτ.].

صیغدیرلمق T.**σπγ-τπρπλ-μάκ,**ρμ.πθ.ἀναγκάζομαι νὰ χωρήσω που, νὰ περιληφθῶ, πληροῦμαι [δοτ.] : شو مندره شو صیغدیرلدی مقدار پامق εἰς τὸ ἀνάκλιντρον [μιντέριον] τοῦτο ἐπληρώθη τοσοῦτος βάμβαξ.

صیغدیرمق T.**σπγ-τπρ-μάκ,** ρμ.μτδ.κάμνω τι νὰ χωρήσῃ μετὰ δυσκολίας ἐντὸς μέρους ὅπου μόλις χωρεῖ[δοτ.αἰτ.]:بونی عقلمه حوصله‌مه صیغدیره‌میورم δὲν δύναμαι νὰ τὸ χωρήσω εἰς τὸν νοῦν μου **[ἀκλημά],** εἰς τὴν ἀντίληψίν μου **[χαβσαλεμέ]**· ‖ ذلك بو درجه‌سی عاریه ژیللرتین πوῦ τερεδζεσινی ἀρνὰ σπγτπράμαγγορ ἠτή,δὲν ἠδύνατο νὰ χωρήσῃ εἰς τὴν αἰδὼ αὐτοῦ τοσοῦτον ἐξευτελισμόν, ἤτοι ν' ἀνεχθῇ κτλ.

صیغزه T. **σπγζά,** ὄν. τεμάχια ὑφάσματος τιθέμενα πρὸς πλάτυνσιν εἴς τινα μέρη τοῦ ἐνδύματος,ὡς π χ. εἰς τὴν μασχάλην ὑποκαμίσου κτλ.

صیغشدیرمق T.**σπγ-πσὲτπρ-μάκ,** ρμ.μτδ. ταὐτὸ صیغدیرمق βλ.

صیغشمق T. **σπγ-πσ-μάκ,** ρμ. οὐδ. δύο ἢ περισσότεροι ἄνθρωποι ἢ πράγματα χωροῦσιν ἔν τινι μέρει ἰδίᾳ στενῷ.

صیغلاشمق T. **σπγ-λασ-μάκ,**ρμ. οὐδ. καθίσταμαι ἀβαθής [ἐπὶ στομίου λιμένος κτλ.].

صیغلق T. **σπγ-λήκ,** ὄν. τόπος ἀβαθής, ἀμμώδης, ρηχά.

صیغمق T.**σπγμάκ,** ρμ. οὐδ. χωρῶ, περιλαμβάνομαι [δοτ.] : بو شراب بو شیشه‌یه صیغارمی ὁ οἶνος οὗτος χωρεῖ εἰς τὴν φιάλην ταύτην;‖ دكل صیغار شی عقله δὲν εἶναι πρᾶγμα χωροῦν εἰς τὸν νοῦν, ἤτοι πιθανόν·§ἀποφ. صیغامق **σπγμαμακ,**δὲν χωρῶ:صیغامق یاپه‌مدیم δὲν χωρεῖ εἰς τὸ δοχεῖον**[καπά],**ἢ— ایچی‌ایچنه ἡ καρδία του δὲν χωρεῖ ἐντὸς αὐτοῦ, εἶναι ἀνυπόμονος·‖ صیغامق آوجه δὲν χωρεῖ εἰς τὴν χεῖρα,εἰς τὴν παλάμην**[ἀβουδζά],**ἤτοι εἶναι ἀτίθασσος,ἄτακτος, σερπετός·‖ صیغماز چواله مزراق ἢ λόγχη**[μιζρὰκ]** δὲν χωρεῖ εἰς τὸν σάκκον,ἤτοι εἶναι ὑπόθεσις ἥτις δὲν κρύπτεται·‖ صیغماز عقله δὲν χωρεῖ εἰς τὸν νοῦν, ἤτοι ἀπίθανον· § [ἀριθμ.] χωρῶ [ὁ διαιρέτης εἰς τὸν διαιρετέον].

صیغنش T.**σπγην-πὶς** [ἐκ τοῦ ἐπομ.]ρ.ἀφ. καταφυγή.

صیغنمق T. **σπγ-ην-μὰκ** [ἐκ τοῦ صیغنق] ρμ. οὐδ. καταφεύγω, ζητῶ ἄσυλον[δοτ.]: صیغندق الله **ἀλλαχὰ σπγηνπὴκ,**καταφύγομεν εἰς τὸν Θεόν·[ἐπφ.]ὁ Θεὸς φυλάττοι! ‖ صیغنه‌جق یر **σπγηναδζὰκ γέρ,**μέρος εἰς ὃ καταφεύγει τις, καταφύγιον.

صیغه A.**σπγά,** ὄν.θ.[γραμ.]τύπος,ἔγκλισις, χρόνος, πρόσωπον, διάθεσις, φωνή, ἀριθμὸς τοῦ ρήματος ἢ ὀνόματος : سی — امر **ἐμὶρ σπγασθ,** ἔγκλισις προστακτική· ‖ مستقبل سی — **μουστακπὲλ σπγασθ,** χρόνος μέλλων· ‖ مخاطب سی — **μουχατὰπ σπγασθ,** δ' πρόσωπον· ‖ معلوم سی — **μα'λὸμ σπγασθ,**φωνὴ ἐνεργητική·‖ مثنیه — سنده جمع **τεθνιγὲ σπγασπτά,** ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ,δυϊκοῦ·§πλθ. صیغ **σπάγ.**

صیغیر T. **σπγήρ,** ὄν. βοῦς· συνεκδ. ζῶα τοῦ εἴδους τούτου, ἤτοι δάμαλις, μόσχος: اتی — βόειον κρέας·‖ دیلی — βοεία γλῶσσα· βούγλωσσον [φυτ.]· ‖ سوریسی — ἀγέλη **[σσρσ̃]** βοῶν, βουκόλιον· ‖ شقاق — τὸ ὑπὸ τὸν λαιμὸν τοῦ βοὸς κρεμάμενον δέρμα **[σακάκ]**·‖ صو سی — βούβαλος·‖ کوزی — **σπγήρ γκιοζὸ,**χαμαίμηλον, ἀνθεμίς·‖ قویروغی — λεόντουρον[φυτ.]·‖βλ. صپا.

صیغیرتماج T.**σπγηρ-τμάδζ,** ὄν. βουκόλος.

صیغیرجق T. **σπγηρ-δζήκ,** ὄν. ψάρ, κ. ψαρῶνι [πτν.].

صیغیرلق T. **σπγηρ-λήκ,** ὄν. βλακεία.

صیغین T. **σπγήν,** ὄν. ἀλκή, πτῶξ ἢ ζορκάδι ἔχον τοὺς πόδας στικτούς.

صیف A. **σαῖφ,** ὄν. θέρος: — موسم ἐποχὴ θέρους· § πλθ. اصياف **ἀσγιάφ,** καὶ صیوف **σουγιούφ.**

صيفى A. **σαϊῳ-ί,** θ. صيفيه **σαϊῳιγέ,** ἐπθ. θερινός· ἀντίθ. شتائى **σιταῖ,** χειμερινός.

صيفيه A. **σαϊῳιγέ** [θ. τοῦ صيفى] ἐπθ. θερινός· §ὄν. θερινὴ κατοικία· ἀντιθ. شتائيه **σιταϊγέ,** χειμερινὴ κατοικία.

صيق T. **σήκ,** ἐπθ. στενός, στενόχωρος, σφιγκτός, πυκνός [ἀντίθ. سيرك **σεϊρέκ,** ἀραιός]: بز — ὕφασμα **[ǂèζ]** πυκνόν· || دالو آغاج — δένδρον οὗ οἱ κλάδοι **[ǂαλλή]** πυκνοί, φουντωτόν· || صقال — γενειὰς πυκνή· § συχνός, καὶ ἐπρ. συχνάκις : كلك — — ἔρχομαι συχνὰ πυκνά· || بوغاز ايتمك — σφίγγω τὸν λαιμόν, στραγγαλίζω ὅπως λιποθυμήσω· πιέζω τινὰ ὅπως δεχθῇ τι διὰ τῆς βίας.

صيقالمق T. **σηκ-αλμάκ,** ρμ. οὐδ. πυκνοῦμαι, συμπυκνοῦμαι.

صيقجه T. **σηκ-τσὲ** [ὑποκ. τοῦ صيق] ἐπθ. καὶ ἐπρ. ἀρκετὰ πυκνὸς ἢ συχνός, ἢ ἀρκετὰ συχνά.

صيقشديرمق T. **σηκ-πὲτηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. σφίγγω, χώνω τι διὰ τῆς βίας εἴς τι στενὸν μέρος· στενοχωρῶ, πιέζω, ἀναγκάζω, ἐπισπεύδω· χώνω ἐλεημοσύνην ἢ κάτι τι εἰς τὴν χεῖρα τινός· γεμίζω σφιγκτὰ τὸ πυροβόλον [δοτ. αἰτ.].

صيقشمق T. **σηκ-πὸ-μάκ,** ρμ. οὐδ. σφίγγομαι, στενοχωροῦμαι, πιέζομαι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης: — كوكس τὸ στῆθος πιέζεται, ὑποφέρω ἐξ ἄσθματος· || — باشى ἡ κεφαλή του στενοχωρεῖται, ἤτοι περιέρχεται εἰς ἀμηχανίαν, εἰς τὰ στενά [βλ. صيقلمق]· § συσσωρεύεται τὸ πλῆθος, συμπυκνοῦται, συνθλίβεται.

صيقشيق T. **σηκπὸήκ,** صيقشيقلق **σηκπὸηκ-λήκ,** βλ. صيقيشيق، صيقيشيقلق.

صيقغين T. **σηκ-γὴν** [ἐκ τοῦ صيقمق] ἐπθ. ἐστενοχωρημένος, τεθλιμμένος : — جانى غايت οὗ ἡ ψυχὴ εἶναι λίαν ἐστενοχωρημένη, λίαν προσοχθίσας.

صيقل A. **σαϊκὰλ** [ρζ. صقل] ὄν. στιλβωτής· στιλβωτρον.

صيقلاشديرمق T. **σηκ-λαὰτηρμάκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τι συχνόν, ἢ πυκνόν, ἀνανεῶ συνεχῶς, ταχύνω [αἰτ.]: — آدم تαχύνω τὸ βῆμα.

صيقلاشمق T. **σηκ-λαὰμάκ,** ρμ. οὐδ. καθιστῶμαι συχνός, ἤτοι τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνέβαινε σπανίως, ἤδη συμβαίνει συχνότερον· πυκνοῦμαι, γίνομαι πυκνός: — هوا ὁ ἀὴρ πυκνοῦται· || آغاچلرك صيقلاشديغى بر يرده ἓν τινι μέρει, ἔνθα τὰ δένδρα πυκνοῦνται.

صيقلام T. **σηκλάμ,** ἐπθ. βεβρεγμένος, μουσχευμένος: — صر **σὴρ-σηκλάμ,** καταβεβρεγμένος.

صيقلامق T. **σηκ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. κλαίω σφιγγόμενος, κλαίω καὶ στενάζω : صيقلايوب فيقلامق **σηκλαγιοὺπ ϕηκλαμάκ,** συρίζω· || βλ. καὶ صيقيلامق **σηκπλαμάκ.**

صيقلانمق T. **σηκ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ταὐτὸ صيقلاشمق βλ.

صيقلق T. **σηκ-λήκ,** ἐπθ. πυκνὸς [δάσος κτλ.] § ἐπρ. συχνῶς.

صيقلمق T. **σηκπλ-μάκ,** ρμ. οὐδ. σφίγγομαι, στενοχωροῦμαι· θλίβομαι, ἐντρέπομαι, βαρύνομαι, ἄχθομαι [δοτ.] : بوكا جانم صيقلدى ἐστενοχωρήθη ἡ ψυχή μου ἐπὶ τούτῳ, προσώχθισα· || ديكه صيقيليور στενοχωρεῖται νὰ εἴπῃ· || باشى صيقلدقجه ὁσάκις στενοχωρηθῇ [ἡ κεφαλή του], βιασθῇ, ἔλθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην.

صيقليق T. **σηκ-λήκ,** ὄν. συριγμός· βλ. καὶ اصليق.

صيقمق T. **σηκ-μάκ,** ρμ. μτδ. σφίγγω, πιέζω, θλίβω, στενοχωρῶ· θλίβω πρὸς ἐξαγωγὴν τοῦ χυμοῦ, τοῦ ὁποῦ· πυροβολῶ [αἰτ.]: قويو صويى فاصوليەيى صيقار τὸ ὕδωρ τοῦ φρέατος σφίγγει τοὺς φασήλους· || صيقدى الى ἔθλιψε τὴν χεῖρά μου [ὅπως χαιρετήσῃ]· || — جان στενοχωρῶ, προξενῶ ἀνίαν· || — دشى σφίγγω τοὺς ὀδόντας, ὑπομένω· || — سونكر ἢ ليمون θλίβω λεμόνιον, σπόγγον κτλ. || — طباجه پروبولاو· || — عباره يى συνοψίζω· || — بوغاز σφίγγω τὸν λαιμόν τινος, στραγγαλίζω, φονεύω· βλ. صيق.

صيقمه T. **σηκμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἅπαρ. σφίγξις, πίεσις κτλ. §ὄν. εἶδος περισκελίδος σφιγγομένης περὶ τὴν κνήμην.

صيقندى T. **σηκνητῆ** [ἐκ τοῦ صيقمق] ὄν. στενοχωρία ἠθικὴ ἢ χρηματική, ἀνία : جان — سى στενοχωρία, ἀνία τῆς ψυχῆς· || — ويرمك προξενῶ στενοχωρίαν, ἀνίαν· || — دەاولمق εὑρίσκομαι εἰς στενοχωρίαν· || — چكمك ὑποφέρω στενοχωρίαν· || — باصدى ايچنه τὸν κατέλαβε στενοχωρία ἐσωτερική· § χυμός· § ὑπόλοιπον ὀπωρικοῦ ἢ ἄλλου, οὗ ὁ χυμὸς ἐξήχθη, ἐκπίεσμα, στέμφυλον, ἀποστραγγίδι.

صيقنديلى T. **σηκνητη-λῆ,** ἐπθ. ὁ προξενῶν στενοχωρίαν, ἀνίαν· § ἐστενοχωρημένος : بر آدم — ἄνθρωπος μὴ δυνάμενος ν' ἀνθέξῃ εἰς τὴν στενοχωρίαν, κ. στενόχωρος.

صيقنمق T. **σηκ-ην-μάκ** [ἐκ τοῦ صيقمق] ρμ. μσ. σφίγγομαι ὡς ἐν τῇ ἀφοδεύσει βλ. ايقنمق· § ἀγωνίζομαι, καταβάλλω πολὺν κόπον.

صيقى T. **σηκῆ,** ἐπθ. σφιγκτός, αὐστηρός, σφοδρός, κατεπείγων, στενός : ات — κρέας σφιγκτόν, τραχύ· || — اتنه εἰς τὸ κρέας του [ἐτινὲ] σφιγκτός, ἤτοι οὔτινος ἡ σὰρξ δὲν εἶναι χαῦνος· || — ايش ὑπόθεσις κατεπείγουσα· || — سطر στενὸς στίχος [σατὶρ] ἢ σειρὰ ἐγγράφου· || — الى τὸ χέρι του σφιγκτόν, ἤτοι φιλάργυρος· § ὄν. στενοχωρία: — سى جان στενοχωρία τῆς ψυχῆς, ἀγωνία· || — يه كلك ἔρχομαι εἰς στενοχωρίαν, στὰ στενά, ἀναγκάζομαι· || — يه قومق θέτω εἰς τὰ στενά, στενοχωρῶ, ἀναγκάζω· || — يى كورمك βλέπω τὰ στενά, ἀναγκάζομαι· || — يى يمك ἐπιτιμῶμαι· § βύσμα, ἤτοι τὸ ἐπὶ τῆς πυρίτιδος τιθέμενον στουπίον εἰς τὰ πυροβόλα τοῦ ἀρχαίου συστήματος ὅπως κρατῇ τὴν πυρίτιδα· || — قورو پوريتيدوبولى πυριτιδοβολὴ ἄνευ σφαίρας· § ἐπρ. σφιγκτῶς, αὐστηρῶς, σφοδρῶς, στενῶς, ἐπανειλημμένως: طوتمق — κρατῶ σφιγκτῶς· μτφ. ἐπιτηρῶ αὐστηρῶς· || — باغلامق δένω σφιγκτῶς· || — اسمك πνέω σφοδρῶς· || — — σφιγκτότατα· || — يه باغلامق — — **σηκῆ σηκηγὰ παγλαμάκ,** δένω σφιγκτότατα· || — فيق **σηκῆ ϕηκῆ,** συχνὰ πυκνά, συχνότατα· || — فيق الفت στενὴ σχέσις· || βλ. καὶ صم.

صيقيجى T. **σηκηδζῆ** [ἐκ τοῦ صيقمق] ὄν. ὁ πιέζων, στενοχωρῶν : — جان ὀχληρός.

صيقيشيق T. **σηκηὸήκ** [ἐκ τοῦ صيقشمق] ἐπθ. πεπιεσμένος, ἐστενοχωρημένος.

صيقيشيقلق T. **σηκηὸήκ-λήκ,** ὄν. πίεσις, στενοχωρία : صدرنده بر تنفسنده ηὶσθάνθη [χὶσὸς ἐὶλεὲὶ] πίεσιν εἰς τὸ στῆθός του [σατρινὲὲ] καὶ στενοχωρίαν ἐν τῇ ἀναπνοῇ του [τενεϕϕσσσνὲὲ].

صيقيلامق T. **σηκη-λαμάκ,** ρμ. μτδ. πληρῶ τὸ πυροβόλον· σφίγγω, στενεύω [αἰτ.].

صيم T. **σήμ,** μόριον προταξόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ ص καὶ ἐπιτεῖνον τὴν ἔννοιαν αὐτῶν: صيق — **σὴμ σηκῆ,** σφιγκτότατος ἢ σφιγκτότατα.

صيمزمق T. **σημηζμὰκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. συντρίβω· βλ. صيندرمق، صيمق.

صيمق T. **σημὰκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. θραύω, συντρίβω, χαλνῶ· φονεύω, καταστρέφω, νικῶ· βλ. صيندرمق.

صين A. **σήν,** ὄν. κ. Σινική· βλ. چين.

صينى A. **σην-ί,** ἐπθ. Σινικός· § θ. صينيه : — اوانئ صينيه σινικὰ σκεύη· || βλ. چينى.

صينار T. **σηνὰρ** [ἐκ τοῦ ἑπομ.] ἐπθ. ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους, τῆς αὐτῆς καταγωγῆς, ὁμογενής, ὁμοειδής : — يه چكمك ἔλκει, ἤτοι ὁμοιάζει πρὸς τοὺς ὁμοειδεῖς του.

صينامق T. **σηναμάκ,** ρμ. μτδ. ὀσφραίνομαι ὅπως ἀναγνωρίσω· § δοκιμάζω [αἰτ.].

صينانمق T. **σηνα-ν-μάκ,** ρμ. οὐδ. καί πθ. δοκιμάζομαι.

صيندى T. **σηνὲῆ,** ὄν. μέγα ψαλίδιον ὡς τοῦ ῥάπτου.

صيندير غى T. **σηνὲηργῆ,** ἢ صيندیغى **σηνὲηγῆ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ صينمق] ὄν. πεδίον μάχης, ἥττης, σφαγῆς.

صيندير مق T. **σην-ὲηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. θραύω, συντρίβω, νικῶ [αἰτ.].

صينغين T. **σην-γὴν** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ صينمق] ἐπθ. τεθραυσμένος· διεσκορπισμένος· § اطلر — ἀρχιπέλαγος.

صينمق T. **ση-ν-μὰκ** [ἐκ τοῦ صيمق] ρμ. οὐδ. καὶ πθ. συντρίβομαι, θραύομαι· καταστρέφομαι, ἡττῶμαι.

صينيق T. **σηνὶκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. τεθραυσμένος, συντετριμμένος.

صيوا T. **σηβά,** ὄν. κονίαμα, ἤτοι ἄλειμμα τοίχου δι' ἀσβέστου ἀναμεμιγμένης μετ' ἄμμου κτλ. ἐφ' οὗ κατόπιν γίνεται τὸ ἄσπρισμα, ἤτοι بادانا **παὲανά,** βλ. λ. || — دوكلمك πίπτει **[ǂὸκχσὸλμὲὶκ]** τὸ κονίαμα.

صيواجى T. **σηβα-δζῆ,** ὄν. κονιατής, ὁ ἀλείφων τοὺς τοίχους διὰ κονιάματος, κ. σουβαδζῆς.

صیواسز T. **σπβα-σήζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ κονιάματος : اوطه — δωμάτιον, οὗ οἱ τοῖχοι δὲν ἔχουσι κονίαμα.

صیواشمق T. **σπβα-σ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἀλείφομαι κονίαμα, μολύνομαι, λερόνομαι, καθίσταμαι γλοιώδης.

صیوالی T. **σπβα-λῆ,** ἐπθ. κεκονιαμένος, ἠλειμμένος κονίαμα.

صیوالی T. **σπβαλῆ** [ἐκ τοῦ صیغامق] ἐπθ. ἀνακεκομβωμένος,κ.ἀνασκουμπωμένος : قوللری پاچه‌لری — **κολλαρῆ πατσαλαρῆ σπβαλῆ,** ὁ ἔχων τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς πόδας ἀνακεκομβωμένους πρὸς ἐργασίαν κτλ.

صیوامق T. **σπβα-μάκ** [ἐκ τοῦ صیوا] ρμ. μτδ. ἀλείφω κονίαμα, χρίω, κονιῶ· μολύνω, λερόνω [αἰτ. ایله]: ایکی ال ایله جامور —ἀλείφω πηλὸν διὰ τῶν δύο χειρῶν, ἤ کونشی —ایله جامور ἀλείφω διὰ πηλοῦ τὸν ἥλιον, ἤτοι κατηγορῶ, διαβάλλω, συκοφαντῶ.

صیوامه T. **σπβαμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. ἀπαρ. κονίασις, χρίσις· μόλυνσις· § ἐπθ. κεκονιαμένος, λίαν πυκνός, συμπαγής: التون — χρύσωσις· συνών. یالدیز .

صیوان A. **σαϊβὰν** [ἐκ τοῦ π. سایبان] ὄν. πέτασος, σκιάς, ἤτοι σχῆμα ἀνθέων ὁμοιάζον πρὸς ἀλεξίβροχον: صغیر— **σαϊβάνι σαγήρ,** σκιάδιον· الاذن — **σαϊβάνσ-λ-σζν,** [ἀνατ.] ὠτικὸς χόνδρος συγκείμενος ἐκ τῆς ἕλικος, τῆς ἀνθέλικος, τοῦ τράγου, τοῦ ἀντιτράγου, τοῦ λοβοῦ καὶ τῆς σκάφης·‖βλ. صایوان.

صیوانی A. **σαϊβαν-i,** καὶ θ. صیوانیه **σαϊβανιγέ,** ἐπθ. σκιαδανθῆ· βλ. صیوان.

صیوانمق T. **σπβα-ν-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἀλείφομαι μὲ κονίαμα,χρίομαι,μολύνομαι ὡς πρόσωπον παιδὸς κτλ. [δοτ.].

صیوشیق T. **σπβσὶκ** [ἐκ τοῦ صیواشمق] ἐπθ. γλοιώδης, ἰξώδης: جامور — βόρβορος ἰξώδης· § μτφ. ὀχληρός [ἄνθρωπος].

صیویق T.**σπβὶκ**[ἐκ τοῦصیوامق] ἐπθ. γλοιώδης· μεμολυσμένος, λερωμένος.

ض

ص ṫὰṫ ἢ ṫάṫ, δέκατον ὄγδοον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου, προφερόμενον ἀραβιστὶ μὲν ὡς τὸ [nt]τῆς ἑλληνικῆς,ἢ ὡς τὸ d τῆς γαλλικῆς τραχύτερον, τουρκιστὶ δὲ ὡς [ζ],ἢ ὡς τὸ γαλλικὸν [d].'Απαντᾷ μόνον ἐν ταῖς ἀραβικαῖς λέξεσι ταῖς ἐν χρήσει ἐν τῇ τουρκικῇ [βλ. ضاد].'Αριθμητικῶς σημαίνει 800 [βλ. ابجد].

ضابط A. **ζαπτὶ** [ῥζ. ضبط] ὄν. ὁ φυλάττων τὴν τάξιν, πειθαρχίαν, ὁ διοικῶν,ἄρχων, ἀρχηγός: الكل—**ζαπτὶσ-λ-κιλλ,** ὁ κατέχων τὰ πάντα,ἤτοι ὁ Θεός·§ἀξιωματικὸς [στρατιωτικός,ἢ τῆς ἀστυνομίας]·‖—بیوك ἀνώτερος ἀξιωματικός·‖— کوچك κατώτερος ἀξιωματικός·§ ἐπθ: آدم — αὐστηρός, ὁ δυνάμενος νὰ κρατῇ τὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν, ἤτοι νὰ διοικῇ·‖چهره‌لی —αὐστηρὸς τὸ πρόσωπον·‖— کولکن ایصریر **ζαπὶτ γκιλέρκεν ισηρήρ,** ὁ ἀρχων ἐνῷ γελᾷ δάκνει [πρμ.]· § πλθ. ἀρθ. ضباط **ζουπτάτ,** καὶ συνηθ. περ. ضابطان **ζαπτάν:** ضابطان اقلام οἱ ἀρχηγοὶ τῶν γραφείων· ‖ ضابطان عسکری στρατιωτικοὶ ἀξιωματικοί.

ضابطلق T. **ζαπτ-λίκ,** ἢ ضابطلك **ζαπτλίκ,**ὄν.ἡ θέσις,ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιωματικοῦ· αὐστηρότης, ἱκανότης εἰς τὸ κρατεῖν τὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν,ἤτοι εἰς τὸ διοικεῖν.

ضابطه A. **ζαπτὰ** [θ. τοῦ ضابط] ὄν. τάξις, εὐταξία, διατήρησις τῆς τάξεως : اثنای محاکمه‌ده محکمه‌نك امورنده رئیس بولنان ذاته حولدر ἡ εὐταξία τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὴν διαδικασίαν εἶναι ἀνατεθειμένη[**μθχαββέλ-ṫιρ**] τῷ παρέδρῳ·§ἀστυνομία : مدیری — διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας·‖مأموری — ὑπάλληλος τῆς ἀστυνομίας·‖عدلیه — δικαστικὴ[**ἀṫλιγὲ**] ἀστυνομία· § κανών [γραμματικός, συντακτικός]· § πλθ. ضوابط **ζαβαπτὶτ**· βλ. λ.

ضابطه‌سز T. **ζαπτα-σήζ,** ἐπθ. ἀσυνάρτητος, ὁ παρὰ τὸν κανόνα.

ضاحك A. **ṫαχὶκ** [ῥζ. ضحك] ἐπθ. ὁ γελῶν : بر حیواندر — εἶναι ζῶον ὁμιλοῦν καὶ γελῶν·§θ. ضاحکه **ṫαχικέ.**

ضاد A. **ṫάṫ,** ὄν. θ. τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ض καλουμένου καὶ ضاد معجمه **ṫάṫ μθ'δζεμέ,** ἤτοι δὰτ τὸ ἔνστικτον,κατ'ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ص καλούμενον : صاد مهمله **σάṫ μθχμελέ,** ἤτοι σὰτ τὸ ἄστικτον.

ضار A **ṫὰρ** [ῥζ. ضرر] ἐπθ. ἐπιβλαβής, ἐπιζήμιος· § θ. ضاره **ṫαρρέ.**

ضارب A. **ṫαρὶπ** [ῥζ. ضرب] ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ δέρων ἢ ὁ δείρας, τύψας : شخص —ὁ ἄνθρωπος ὁ δείρας·§[ἀριθ.] مشترك—**ṫαρίπι μθṫτερέκ,** λόγος [ἀριθμητικός]· ‖ مشترك — اصغر **ṫαρίπι μθṫτερέκι ἀσγάρ,** ἐλάχιστον κοινὸν πολλαπλάσιον·‖ βλ. مضروب.

ضاعف A. **ṫά'αφε** [γ' προσ. τοῦ ἀορ.ἀντὶ εὐκτικῆς] διπλασιάζοι : الله — اقداره **ṫα'αφά-λλαχου ικτιṫάρουχου,** ὁ Θεὸς διπλασιάζοι [αὐξάνοι] τὴν δύναμιν αὐτοῦ.

ضاغط A.**ζαγὴṫ** [ῥζ. ضغط] ἐπθ. πίεστρον, συμπιεστὴς [ἰατρ.]·§θ. ضاغطه .

ضاغن A. **ζαγὴν** [ῥζ. ضغن] ἐπθ. ἀφηνιαστής, δυσάγωγος [ἐπὶ ἵππου], ἐπίμονος, ἰσχυρογνώμων.

ضاغوط A. **ζαγούτ,** ὄν. ἐφιάλτης,κ. βραχνᾶς.

ضال A. **ṫὰλλ** [ἐκ τοῦ ضلالت, ῥζ. ضل] ἐπθ. πεπλανημένος, ὁ ἐκτραπεὶς τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἀπολωλώς : هم مضل — هم **χὲμ ṫὰλλ χὲμ μθṫίλλ,** καὶ πεπλανημένος καὶ πλανῶν· § θ. ضاله : — فرق **φιράκι ṫαλλέ,** ὄμιλοι πεπλανημένοι, αἱρέσεις σχισματικαί.

ضام A. **ζὰμμ** [ῥζ. ضم]ἐπθ.συγκολλητικὸς, συναπτικός, ἤτοι ὄργανον συγκολλοῦν τὰ δύο ἄκρα τραύματος, ὡς αἱ ταινίαι ἐμπλάστρου κτλ. [χειρ]. § θ. ضامه .

ضامن A. **ζαμὶν** [ἐκ τοῦ ضمان, ῥζ. ضمن] ἐπθ. ἐγγυητής, πληρωτής. ‖Ρμ.— اولق ἐγγυῶμαι, ἀποτίω, ἀποζημιῶ, εὐθύνομαι [αἰτ.] : اولق—ضررى πληρόνω τὴν ζημίαν, ἀποζημιῶ· ‖ اولق — قیمتی ἀποζημιῶ τὴν τιμὴν ἢ τὴν ἀξίαν [πράγματος]·‖ [δοτ.]: عقد معاوضه ضمننده بر کیمسه برینی الدیگمش اولسه ضررینه—اولور ἐάν τις ἀπατήσῃ τινὰ ἐν συμβάσει συναλλαγῆς **[ἄκṫι μθ'αβεζά],** ἀποζημιοῖ τὴν ζημίαν.

ضایع A.**ζαῖ'** [ἐκ τοῦ ضیاع, ῥζ. ضیع]ἐπθ. ἀπολεσθείς: —متاع **μεṫάϊ ζαῖ,** ἐμπόρευμα, ἢ πρᾶγμα ἀπολεσθέν. ‖ Ρμ. χάνω, ἀπόλλυμι [αἰτ.]: ایتمك—سندی χάνω τὸν τίτλον [**σενεṫί**], τὸ ὁμόλογον·‖اولمق— χάνομαι, ἀπόλλυμαι· ‖ اولان قویونك قویروغی بیوك اولور — τοῦ ἀπολεσθέντος προβάτου ἡ οὐρὰ γίνεται μεγάλη, ἤτοι μεγαλοποιεῖ τις τὸ ἀπολεσθὲν ἀγαθόν [πρμ.].§θ. ضایعه **ζαϊ'ά,** ἐπθ. ἀπολεσθεὶς,καὶ ὄν. ἀπώλεια.

ضایعات A. **ζαϊ'ὰṫ** [πλθ. τοῦ ضایعه] ὄν. θ. ἀπώλειαι· ζημίαι· νεκροὶ ἐν μάχῃ : ویرمك—ὑφίστασθαι ἀπωλείας ἢ ἀφίνω νεκροὺς ἐν μάχῃ.

ضب A. **ζάππ,** ὄν. σαῦρα·§πλθ. ضباب **ζππάπ,** καὶ اضب **ἀζούππ.**

ضبابت A. **ζαπαπέṫ,** ὄν. θ. عین — **ζαπαπέṫι ἄϊν,** ἴλιγγος, θάμβωσις τῶν ὀφθαλμῶν [ἰατρ.].

ضبابیه A. **ζαπαπιγέ,** ἐπθ. θ. σαυροειδῆ : — حیوانات ζῶα σαυροειδῆ.

ضباط A. **ζουππάṫ** [πλθ. τοῦ ضابط βλ.]ὄν. ἀξιωματικοί.

ضبط A. **ζάπṫ,** ρ.ἀφ. κράτησις,συγκράτησις,περιστολή, διατήρησις· κατοχή, καθυπόταξις, δάμασις, κυρίευσις, ἄλωσις, σφετερισμός· ἀπομνημόνευσις, διατήρησις ἐν τῇ μνήμῃ· σημείωσις, καταχώρισις ἐν πρακτικῷ, ἐγγράφῳ κτλ: ربط — و **ζάπṫ οὐ ράπṫ,** διατήρησις τῆς τάξεως, πειθαρχία· ‖ حیوانك سركش — δάμασις ζώου ἀτιθάσου [**σερκές**]·‖ مملكتك — κυρίευσις χωρῶν[**μεμαλίκ**]·‖نفس — τὸ κρατεῖν ἑαυτὸν [**νὲφς**] ἤτοι τὰ ἴδια πάθη, ἐγκράτεια· ‖ حدت — συγκράτησις ὀργῆς [**χπṫέṫ**]· ‖ — افاده **ζάπτι ἰφαṫέ,**σημείωσις καταθέσεως [μάρτυρος, κατηγορουμένου κτλ.] ‖ دعوی — **ζάπτι ṫαβά,**σημείωσις τῆς ἀγωγῆς,ἤτοι σύνταξις πρα-

κτικοῦ τῆς ἀγωγῆς, τῆς δίκης· ‖ جريده‌سى — **ζάπτ δζεριτεδί,** βιβλίον πρακτικῶν δικαστηρίου· ‖ ورقه‌سى — **ζὰπτ βερακασδῆ,** πρακτικὸν συντατόμενον ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως περὶ ἐγκλήματος ἐπ'αὐτοφώρῳ· ‖ كاتبى — **ζὰπτ κιατιπί,** δικαστικὸς γραμματεὺς κρατῶν τὰ πρακτικά· ‖ ق ‌ه ‌ى — **ζαπτηνὰ ἀλμάκ,** λαμβάνω ὑπὸ κατοχήν, καταλαμβάνω, σφετερίζομαι [αἰτ.]. ‖ Ρμ. δαμάζω, ὑποτάσσω, κυριεύω, σφετερίζομαι, ἁρπάζω· διατηρῶ ἐν τῇ μνήμῃ· ἀπομνημονεύω, σημειῶ, κρατῶ σημειώσεις, πρακτικὰ κτλ. συγκρατῶ τινα· συμμαζεύω, περιμαζεύω, περιστέλλω, περιορίζω [αἰτ.]: ايتمك — كندينى افاده‌سنى σημειῶ τὴν κατάθεσίν τινος· ‖ ايتمك — κρατεῖν ἑαυτόν, συγκρατεῖσθαι· ‖ ايت — چوجغى پرستيله‌سى περίστειλον τὸν παῖδά σου [**τσοδζουγουνού**]· ‖ و تحرير — قيودلى καταγράφω· ‖ ايتمك — ميرى‌يه καταλαμβάνω τι διὰ τὸ δημόσιον [**μιριγέ**], δημεύω.

ضبطنامه Π. **ζαπτ - ναμέ,** ὄν. πρακτικὸν [δικαστικόν].

ضبطى A. **ζαπτ-ί,** ἐπθ. ἀστυνομικός· § θ. ضبطيه : ‌ه ‌ر ‌و ‌م — **οὐμοῦρι ζαπτιγέ,** αἱ ἀστυνομικαὶ ὑποθέσεις· ‖ βλ. ἐπόμ.

ضبطيه A. **ζαπτιγέ,** ὄν. θ. [κυρίως θηλ. τοῦ προηγ.] ἀστυνομία: نظارتى — **ζαπτιγὲ ναζαρετί,** ὑπουργεῖον τῆς ἀστυνομίας· ‖ ناظرى — ὑπουργὸς τῆς ἀστυνομίας· ‖ نظارتى — **ζαπτιγὲ βουλουνδὰ** διατελεῖν ὑπὸ [**ἀλτηντὰ**] ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν· § ὄν. ἀστυνόμος, χωροφύλαξ.

ضبع A. **ζάπ',** ὄν. βραχίων· μασχάλη· § πλθ. ضباع **ζαπά'.**

ضجرت A. **τοδζρέτ,** ὄν. θ. στενοχωρία τῆς ψυχῆς, λύπη, ἀμηχανία· § [ἰατρ.] ἀγωνία.

ضحاك A. **ταχχὰκ** [ῥζ. ضحك] ἐπθ. ὁ λίαν γελῶν, κωμικός.

ضحك A. **τίχκ,** ῥ.ἀφ. γέλως: ضرورى — γέλως βεβιασμένος [**ζαρουρί**]· ‖ مديد — γέλως παρατεταμένος [**μετίτ**]. ‖ Ρμ. γελῶ, περιπαίζω.

ضحى A. **τουχά,** ὄν. πρωΐα, ὁ πρὸ μεσημβρίας χρόνος: — صلات προσευχὴ τῆς πρωΐας· ‖ — نور φῶς τῆς πρωΐας

ضحيه A. **ταχιγέ,** ὄν. θ. θῦμα, σφάγιον· § πλθ. ضحايا **ταχαγιά.**

ضخامت A. **ταχαμὲτ** [ῥζ. ضخم] ὄν. θ. ὄγκος, ὑπεραύξησις, μέγεθος, πάχος, ὑπερσαρκία: عظام — ὑπεραύξησις ὀστῶν [**ιζάμ**]· ‖ اشعار — ὑπεραύξησις τριχῶν [**ἐὸ'άρ**]· ‖ اظفار — ὑπεραύξησις ὀνύχων [**ἀζβάρ**]· ‖ جفن — πάχυνσις βλεφάρων [**δζέβν**].

ضخم A. **ζάχμ,** ἐπθ. χονδρός, παχύς: — **ζάχμσ-λ-ιζάμ,** ὁ χονδρὸς κατὰ τὰ ὀστᾶ, κ.κοκκαλᾶς, ὁ ἔχων ἀνεπτυγμένα τὰ ὀστᾶ.

ضخيم A. **ζαχίμ** [ἐκ τοῦ ضخامت] ἐπθ. χονδρός, παχὺς [φυσ. ἱστ.]: الجلد — **ζαχίμσ-λ-δζίλτ,** παχύδερμος· ‖ الاوراق — **ζαχίμσ-λ-έβράκ,** παχύφυλλος· § θ. ضخيمه .

ضد A. **ζήτ,** ὄν. τὸ ἐναντίον, ἀντίθετον πράγματός τινος: — سموم **ζήτι σεμοὶμ** ἀλεξιτήριον, ἀντιφάρμακον [βλ. پادزهر]· ‖ ينه — **ζηττινέ,** εἰς τὸ πεῖσμά του: ينه كيتمك — ἀντιφέρομαι, ἀντιπράττω· ‖ كوتمك — **ζὴτ γκιζτμέκ,** ἀντιφέρομαι, ἀντιπράττω· § ἐπθ. ἐναντίος, ἀντίθετος, ἀντιπαθητικός, ἀποτρόπαιος: اكبرمدر — **ζήτι ἐκπερίμτιρ,** ὁ μέγας ἀντιπαθητικός μου, ἤτοι πρὸς ὃν ἔχω μεγάλην ἀντιπάθειαν, τὸν ἀποστρέφομαι μεγάλως· ‖ تام — ὅλως διόλου ἀντίθετος [δοτ.]: يكديكره — تام اولارق برر رأيده بولنمشلردر ἦσαν ἕκαστος γνώμης ὅλως διόλου ἀντιθέτου πρὸς τὴν ἄλλην· § πλθ. اضداد **ἀζτάτ·** §δυϊκ. ضدان **ζητάν :** ضدان لايجتمعان **ζητάνι λὰ γιδδζτεμι'άν,** δύο πράγματα ἀντίθετα, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ συνέλθωσι, νὰ συμβιβασθῶσι.

ضديت A. **ζητιγέτ,** ὄν. θ. ἀντίθεσις, ἐναντιότης· ἀντιπάθεια, ἀντίπραξις: حكمفرما اولمزنده بيوك بر — **μεταξὺ αὐτῶν ἐπικρατεῖ [χδκδμ-φερμὰ]** μεγάλη ἀντιπάθεια.

ضدجى T. **ζητ-δζῆ,** ὄν. ὁ εἰς τὸ πεῖσμα τῶν ἄλλων πράττων τι [χυδ.]· συνών. نسبتجى .

ضر A. **ζὰρρ** [ταὐτὸ ضرر] ὄν. ζημία: — نفع و **νεφ' οὐ ζάρρ,** ὠφέλεια καὶ ζημία.

ضرا A. **ζαρρά,** ὄν. δυστύχημα, κακόν, συμφορά: — اصابت **ισαπέτι ζαρρά,** προσβολὴ δυστυχήματος.

ضراعت A. **ταρα'ὰτ ἢ ζαρα'άτ,** ὄν. θ. ταπείνωσις, ὑποταγή: مآل — عرضحال **ἀρζιχάλι ταραὰτ-μεάλ,** ἀναφορὰ ταπεινή.

μα, προσβολὴν ὑπὸ τοῦ πολεμίου, ἢ νόσου κτλ. § πλθ. ضربات **ταρπάτ.**

ضرر A. **ζαράρ,** ἀφ. ζημία, βλάβη: — وار **ζαραρὴμ βάρ,** ἔχω ζημίαν, ζημιοῦμαι· ‖ يوق — **ζαραρὴ γιόκ,** τοῦτο δὲν βλάπτει· ‖ وار — ἢ τίς ἡ ζημία τούτου, ἢ τοῦτο τί βλάπτει; ‖ وزيان — **ζαρὰρ οὐ ζιγιάν,** ζημίαι, ἀποζημιώσεις· ‖ وزيان دعواسى — ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεων· ‖ اشد اخف ايله ازاله اولنور — ἢ βαρυτέρα ζημία [**ζαράρι ἐὸὲττ**] ἐξαλείφεται διὰ τῆς ἐλαφροτέρας [**ζαράρι ἐχὰββ**] [νομ.]. ‖ Ρμ. ايتمك — ζημιῶ, βλάπτω· ἢ βλάπτομαι, ζημιοῦμαι : ايتمز — **ζαρὰρ ἐτμέζ,** δὲν βλάπτει· ‖ ايتدى — **ζαρὰρ** βὶκ λιρا ἐζημιώθη χιλίας λίρας· ‖ — كورمك ὑφίσταμαι ζημίας, ζημιοῦμαι· ‖ — طوقونمق ἐγγίζει ἡ ζημία του, προξενεῖ ζημίαν· ‖ ديده — **ζαράρ-τιτέ,** ὁ ἰδών, ὑποστὰς ζημίας, ζημιωθείς· ‖ — وركان بازركان نه كار **κορκὰκ πάζιργκιὰν νὲ κιὰρ νὲ ζαράρ,** ὁ δειλὸς ἔμπορος οὔτε κέρδος, οὔτε ζημίαν [κάμνει] πρμ. ‖ قرداشيدر فائده‌سى — ἡ ζημία εἶναι ἀδελφὴ τοῦ κέρδους [πρμ.].

ضررسز T. **ζαραρ-σήζ,** ἐπθ. ἀβλαβής, ὁ μὴ προξενῶν βλάβην, κακόν· ὁ μὴ κακός, ὁ μετρίως καλός.

ضردلو T. ἢ ضررلى **ζαραρ-λῆ,** ἐπθ. βλαβερός, ἐπιβλαβής.

ضرس A. **τίρς,** ὄν. ὀδούς, μυλόδους· § πλθ. ضروس **τουρσὶς** καὶ اضراس **τὲράς.**

ضرسى A. **τιρσί-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων μυλόδοντι: بلعومى ‌ء — **τιρσίῖ πελ'σμί,** μυλοφαρυγγικός [μῦς]· ‖ لسانى ‌ء — μυλόγλωσσος [μῦς]· § θ. ضرسيه .

ضرطه A. **ζαρτά,** ὄν. θ. πορδή: چكمك — πέρδω· § βλ. زورت καὶ جارطه .

ضرع A. **ζάρ',** ὄν. μαστὸς δαμάλεως κτλ. § πλθ. ضروع **ζουρού.**

ضرغام A. καὶ ضرغم **ζηργάμ,** ὄν. λέων μέγας καὶ φοβερός.

ضروب A. **τουρσὶτ** [πλθ. τοῦ ضرب βλ.] ὄν : امثال — **τουρσίτι ἐμσάλ,** παροιμίαι· τ. βλ. آتا

ضرورت A. **ζαρουρέτ,** ὄν. θ. ἀνάγκη, ἔνδεια, στενοχωρία: شديده — σφοδρὰ [**ὲὲτι-τὲ**] ἀνάγκη, μεγάλη ἔνδεια· ‖ مضايقه — ἔνδεια

ضرب A. **ζὰρπ** ἢ **τὰρπ,** ῥ.ἀφ. τὸ τύπτειν, δέρειν, δαρμός, κτύπημα· τὸ κόπτειν ἢ χαράσσειν νόμισμα· δύναμις, ἰσχύς, πολλαπλασιασμός: — حرب و **χὰρπ οὐ τάρπ,** πόλεμος· ‖ دعواسى — ἀγωγὴ [**τασὰ**] περὶ δαρμοῦ· ‖ سكه — **τάρπι σικκέ,** κόψιμον νομίσματος, νομισματοκοπία· ‖ بر عددك بر عدده — ى πολλαπλασιασμὸς ἀριθμοῦ [**ὰτὲὲτ**] ἐπὶ ἄλλον ἀριθμόν· ‖ حاصل — τὸ γινόμενον [**χασὶλ**] τοῦ πολλαπλασιασμοῦ· ‖ اشارتى — τὸ σημεῖον [**ἰσαρὲτ**] τοῦ πολλαπλασιασμοῦ [ἤτοι ×]· ‖ دست — δύναμις τῆς χειρὸς [**τέέστ**]· ‖ نطق — δύναμις τοῦ λόγου [**νούτκ**]· ‖ طبل — τυμπανοκρουσία [**τάπλ**]· ‖ مثل — **τάρπι μεσέλ,** παροιμία· ‖ برد — **τάρπι πατίτ,** ψυχρολασία, σφυρηλασία μετάλλου ψυχροῦ· ‖ Ρμ. τύπτω, δέρω, κόπτω [νόμισμα], πολλαπλασιάζω [αἰτ.]· § πλθ. ضروب **τουρούπ,** βλ. λ.

ضرب T. **ζὰρπ** ἢ **τὰρπ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. σφοδρότης, ταχύτης, ὁρμή: آغرينك — ى σφοδρότης τοῦ πόνου· ‖ ى — صويدرمه‌سى ὁρμὴ τοῦ ὕδατος· ‖ لوله‌سى — μέγας ἐκπωστὴρ διὰ τοὺς σωλῆνας τοῦ ὕδατος.

ضرب A. **τούριπε** [γ'. προσ. ἀορ.] ἐκόπη, ἐχαράχθη [νόμισμα] : قسطنطنيه — **τούριπε φὶ κοσταντινιγέ,** ἐκόπη ἐν Κων]πόλει [φράσις σημειουμένη ἐπὶ νομισμάτων].

ضرباً A. **τάρπ-εν, ἢ ζάρπ-εν,** ἐπρ. δέρων τύπτων, κτυπῶν, διὰ δαρμοῦ, μὲ τὸ ξύλον.

ضربات A. **ταρπάτ,** πλθ. τοῦ ضرب βλ.

ضربان A. **ταρπάν,** ὄν. κτύπημα, κτύπος, παλμός : ى — نبض κτύπημα τοῦ σφυγμοῦ· ‖ شديد — σφοδρὸν κτύπημα· ‖ قلب — παλμὸς καρδίας· σφυγμός ‖ Ρμ. πάλλω, σφύζω : قلب دقيقه‌ده يتمش دفعه — ἡ καρδία ἑβδομήκοντα φορὰς πάλλει τὸ λεπτόν.

ضربخانه Π. **ζαρπ-χανέ,** ὄν. νομισματοκοπεῖον: عامره ‌ء — **ζαρπχανέϊ ἀμιρέ,** αὐτοκρατορικὸν νομισματοκοπεῖον.

ضربزن Π. **ταρπ-ζὲν** [λ. ἀρχ.] ὄν. τηλεβόλον πολιορκίας.

ضربه A. **ταρπέ,** ὄν. θ. κτύπημα, τραῦμα, προσβολή : شديده ‌ء — δεινὸν τραῦμα· ‖ اورمق — κτυπῶ, ἢ καταφέρω τραῦμα, προσβάλλω καιρίως· ‖ ايمك — ὑφίσταμαι τραῦ-

καὶ στενοχωρία **[μσζαγεκά]**·‖حال ⟵ ἡ ἀνάγκη τῆς περιστάσεως, ἡ ἀπαίτησις τῶν πραγμάτων· ‖وزن ⟵ ἀνάγκη τοῦ μέτρου **[βέζν]**, ποιητικὴ ἄδεια· ‖ بالضروره **ἐκ-ζ-ζαρουρέ,** ἐξ ἀνάγκης· § πλθ. ضرورات **ζαρουράτ.**

ضروری A. **ζαρουρ-ί,** ἐπθ. ὁ ἐξ ἀνάγκης, ἀναγκαῖος, ἐπείγων, ἀπαραίτητος, ἀναπόφευκτος· ἀκούσιος, βεβιασμένος: قبول ⟵παραδοχὴ ἐξ ἀνάγκης, βεβιασμένη· § ضروریات: ⟵ تمایلات **τεμαγ̔ζσλάτι ζαρουριγ̔έ,** κλίσεις βεβιασμέναι.

ضروریات A. **ζαρουριγ̔άτ** [πλθ. τοῦ ضروری] ὄν. θ. τὰ ἀναγκαιότερα, τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα τῶν πραγμάτων.

ضره A. **ζαρρέ,** ὄν. θ. ἑκάστη δύο ἢ περισσοτέρων συζύγων ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός: ضریره ⟵ σύζυγος μοχθηρά.

ضریح A. **ζαρίχ,** ὄν. τάφος.

ضریر A. **ζαρίρ,** ἐπθ. τυφλὸς ἐκ γενετῆς· § ἀδύνατος, φιλάσθενος.

ضعف A. **ζά'ᾁ,** ὄν. ἀδυναμία, ἐξασθένησις: ⟵ἀδυναμία βραχιόνων **[πα-ζοῦ]**· ‖ادراك ⟵ἀδυναμία νοήσεως **[ἰ-ραήκ]**· ‖ بصر ⟵ ἀδυναμία ὁράσεως **[πασάρ],** δυσωπία, ἀμβλυωπία· ‖سمع ⟵ἀδυναμία ἀκοῆς **[σέμ'],** δυσηκοΐα, βαρυκοΐα· ‖ معده ⟵ ἀδυναμία στομάχου **[μι'τέ]**· ‖حافظه قوهٔ ⟵**ζά'ᾁι κουββέϊ χαᾁηζά,** ἀδυναμία μνήμης· ‖ حس ⟵ἀδυναμία αἰσθήσεως **[χίσ],** ἀδυναμία ἢ ὑπερβολικὴ ἀγάπη πρός τινα: حسه دوشمك ⟵ قارشی برینه ἔχω ἢ αἰσθάνομαι ἀδυναμίαν πρός τινα.

ضعف A. **ζή'ᾁ,** ὄν. τὸ διπλάσιον πράγματός τινος· § πλθ. اضعاف **ἀζ'άᾁ,** βλ. § δνϊκ. ضعفین **ζη'ᾁΐν.**

ضعفا A. **ζου'αᾁά** [πλθ. τοῦ ضعیف **ζα'ῖᾁ**] ἐπθ. οἱ ἀδύνατοι, οἱ μὴ ἰσχυροί: ⟵ οἱ ἀδύνατοι καὶ οἱ ἰσχυροί **[άκβιγμά]**· ‖ حمایت ⟵προστασία **[χιμαγ̔έτ]** τῶν ἀδυνάτων· ‖ امی ⟵ οἱ ἀδύνατοι τοῦ λαοῦ **[δμμέτ].**

ضعفی A. **ζα'ᾁ-ί,** θ. ضعیفه **ζα'ᾁγ̔έ,** ἐπθ. ἄτονος, ὁ εἰς κατάστασιν ἀτονίας.

ضعفیت A. **ζα'ᾁιγ̔έτ** [ὀρθότ. ضعف] ὄν. θ. ἀτονία.

ضعیف A. **ζα'ῖᾁ** [ρζ. ضعف] ἐπθ. ἀδύνατος, ἀνίσχυρος, ἄτονος· § φιλάσθενος: ⟵ جسم σῶμα ἀδύνατον· ‖⟵ قول λόγος ἀσθενής· § θ. ضعیف **ζα'ῖᾁέ·** §πλθ. ضعفا **ζου'αᾁά.**

ضعیفلاتمق T. **ζα'ῖᾁ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ ἀδύνατον, φιλάσθενον, ἐξασθενίζω· κυρ. μτφ. [αἰτ.].

ضعیفلامق T. **ζα'ῖᾁ-λαμάκ,** καὶ ضعیفلاتمق **ζα'ῖᾁ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐξασθενῶ, γίνομαι ἀδύνατος [κυρ. μτφ.].

ضعیفلق T. **ζα'ῖᾁ-λίκ,** ἢ ضعیفلك **ζα'ῖᾁ-λίκ,** ὄν. ἀδυναμία, ἐξασθένησις, ἰσχνότης, λίγνευμα.

ضغث A. **ζήγς,** ὄν. δέσμη, φάκελλος, ἀγκαλιὰ χόρτου· μίγμα, σωρός· § πλθ. اضغاث **ἀζγάς·** βλ.λ.

ضغط A. **ζάγτ,** ὄν. συμπίεσις, θλῖψις [ἰατρ].

ضفدع A. **ζηᾁτά',** ὄν. βάτραχος [τ. قوربغا]: ⟵صوت φωνὴ [**σάϐτ**] βατράχου· βλ. واقواقلامق § πλθ. ضفادع **ζαᾁα'ί:** — ولولو θόρυβος [βελβελὲ] ἢ τοι φωναὶ τῶν βατράχων.

ضفدعیه A. **ζηᾁτα'-ϊγ̔έ,** ἐπθ. θ. βατραχοειδῆ: ⟵ حیوانات ζῶα βατραχοειδῆ.

ضفیدع A. **ζσᾁειτά'** [ὑποκ.τοῦ ضفدع] ὄν. βατράχιον· § βάτραχος ὑπογλώττιος, ὑπογλωττίς, κ. βαθρακάκι.

ضفیره A. **ζαᾁιρέ,** ὄν. θ. βόστρυχος·§πλθ. ضفائر **ζαᾁαΐρ.**

ضلال A. **ταλάλ,** καὶ θ. ضلالت **ταλαλέτ,** ὄν. ἀποπλάνησις, παρέκκλισις ἐκ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, πλάνη θρησκευτική: ضلال کامل **ταλάλι κμαμίλ,** τελεία πλάνη· ‖ ارباب ضلالت οἱ ἐν τῇ πλάνῃ, πεπλανημένοι· βλ. ضال .

ضلع A. **ζίλ',** ἢ **τίλ',** ὄν. πλευρόν: ⟵ایسر **ζίλι ἐϊσέρ,** τὸ ἀριστερὸν πλευρόν· ‖⟵کاذب νόθος πλευρά, ψευδοπλευρά· § [γεωμ.] πλευρὰ τριγώνου κτλ. § πλθ. اضلاع **ἀζλά'** ἢ **ἀτλά'.**

ضلعی A. **ζιλ'-ί,** ἢ **τιλ'-ί,** ἐπθ. [ἀνατ.] ὁ ἀνήκων εἰς τὰς πλευράς, πλευρικός: ⟵بطنی **ζιλ'ίϊ πατνί,** πλευροκοιλιακός· ‖ ⟵ترقوی **ζιλ'ίϊ τερκουβί,** πλευροκλειδιακός· ‖⟵صدری **ζιλ'ίϊ σατρί,** πλευροθωρακικός· ‖ ⟵فقاری **ζιλ'ίϊ φεκαρί,** πλευροσπονδυλιακός· § θ. ضلعیه .

ضم A. **ζάμμ,** ρ.ἀφ. προσθήκη, αὔξησις: ⟵ معاش προσθήκη, αὔξησις μισθοῦ·§προ-

φορὰ συμφώνου τινὸς μετὰ **χαρεκὲ ζαμμέ** [ضمه]ἢ **ὁτσρσ̀**[او توری],ἤτοι μιᾶς ἐκ τῶν φωνῶν **ου,σ**[γλ. u], **ο, ὸ** [γλ. eu]·‖ضاد ⟵ **ζάμμι τάτ,** προφορὰ τοῦ γράμματος **τὰτ** μετὰ τῆς φωνῆς **ο, ου** κτλ.§ [χειρ.]προσέγγισις τῶν χειλέων τραύματος,συγκόλλησις. ‖Ρμ. كتل — προστίθημι, αὐξάνω [δοτ. αἰτ.].

ضماد A. **ζημάτ,** ὄν. κατάπλασμα [τ.ᾁY]: ⟵ خردل **ζημάτι χαρτάλ,** σιναπισμός· § πλθ. ضمائد **ζαμαΐτ.**

ضمان A. **ζαμάν,** ὄν. ἐγγύησις, ἐχέγγυον, εὐθύνη: ⟵قوی ἢ متین ἐγγύησις ἰσχυρὰ[δοτ.]:متین ⟵ وام آشتی به ἰσχυρὸν ἐχέγγυον ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης· ‖ لازم — مشتری به ⟵ کلز δὲν ἐπιβάλλεται τῷ ἀγοραστῇ ἀποζημίωσις صاغ وسالم تسلیم ایدنجیه دك حیوان مستأجرك ⟵ندهدر ‖ τὸ ζῶον εἶναι ὑπ' εὐθύνην **[ζαμανντά]** τοῦ ἐνοικιαστοῦ**[μστε'δζιγ̔ίν]**μέχρις οὗ παραδώσῃ αὐτὸ σῶον καὶ ἀβλαβές, ἤτοι εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν κτλ.§ πλθ. ضمانات **ζαμανάτ.**

ضمائر A. **ζαμαΐρ** [πλθ. τοῦ ضمیر **ζαμίρ**] ὄν. σκέψεις, διανοήματα : ⟵ واقف γνώστης διανοημάτων·§[γραμ.] ἀντωνυμίαι:⟵ شخصیه **ζαμαΐρι σαχσιγ̔έ,**ἀντωνυμίαι προσωπικαί ‖ استفهام⟵**ζαμαΐρι ιστιφχάμ,** ἀντωνυμίαι ἐρωτηματικαί.

ضمائم A. **ζαμαΐμ** [πλθ. τοῦ ضمیمه] ὄν. θ. προσθῆκαι, αὐξήσεις, παραρτήματα, συμπληρώματα: عشر به⟵προσθῆκαι ἐπὶ τῆς δεκάτης [**δ̀σριγ̔έ**].

ضمن A. **ζήμν,** ὄν. τὸ ἐντός,τὸ ἐσωτερικόν· ἔννοια ὑπολανθάνουσα ἢ ἐξυπονοουμένη λέξεως, φράσεως· σκοπός : ⟵ نده **ζημνντά,** ἐντὸς αὐτοῦ· ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ἐπὶ τῷ τέλει, πρός· ‖ ⟵ ندهٔ بر مقصد سیاحت مذکوره‌نك راردر ἐντὸς τῆς περιηγήσεως**[σεγιαχάτ]**ταύτης ὑπάρχει σκοπός **[μακσάτ]**·‖ خسته‌خانه ایچون اعانه جمع ⟵ ندهٔ ἐπὶ τῷ σκοπῷ εἰσπράξεως[πρὸς εἴσπραξιν] συνδρομῶν ὑπὲρ τοῦ νοσοκομείου· ‖ بر ایش ⟵ندهٔ ἕνεκα ὑποθέσεώς τινος.

ضمناً A.**ζήμν-εν,**ἐπρ. ἐξυπονοουμένως [ἀντίθ. صراحةً **σαράχατεν**=ρητῶς, ἐκπεφασμένως] : اکلاشلمق—ἐξυπονοοῦμαι.

ضمنی A. **ζημν-ί,** θ. ضمنیه **ζημνιγ̔έ,**ἐπθ.ὑπονοούμενος [ἀντίθ. صریح **σαρίχ,** ρητός, ἐκπεφασμένος] : — و امر صریح διαταγὴ ρητὴ καὶ μή.

ضمور A. **ζσμούρ,** ὄν. ἀτροφία· σύμπτωσις ἤτοι συστολὴ τῶν ἀγγείων : ⟵ اطفار ἀτροφία ὀνύχων **[άζφάρ]**·‖جلد ⟵ ἀτροφία δέρματος **[σζιλά̇τ]**·‖عضله⟵ἀτροφία τῆς κύστεως **[μεσανέ]**·‖نخاع⟵ἀτροφία μυελοῦ [**νσχά'**].

ضمه A.**ζαμμέ,**ὄν.θ.τὸ σημεῖον[̓] καλούμενον τουρκιστὶ**ὁτσρσ̀**[βλ.او توری]καὶ δεικνύον τέσσαρας φωνάς,ἤτοι **ο,ου,ὸ**[γλ.eu],**σ** [γλ. u]: ضمه ثقیله مبسوطهٔ ء — **ζαμμέϊ μεπσουτάϊ σακπλέ,** ζαμμὲ ἀνοικτὸν χονδρόν, ἤτοι ἡ φωνὴ **ο.** ‖ ضمه خفیفه مبسوطهٔ ء⟵ **ζαμμέϊ μεπσουτάϊ χαφιφέ,** ζαμμὲ ἀνοικτὸν λεπτόν, ἤτοι ἡ φωνὴ **ὸ** [γλ. eu]·‖ضمه ثقیله مقبوضهٔ ء — **ζαμμέϊ μακπουζάϊ σακπλέ,** ζαμμὲ κλειστὸν χονδρόν, ἤτοι ἡ φωνὴ **ου**·‖ضمه خفیفه مقبوضهٔ ء⟵ **ζάμμέϊ μακπουζάϊ χαφιφέ,** ζαμμὲ κλειστὸν λεπτόν,ἤτοι ἡ φωνὴ **σ** [γλ. u].

ضمیر A. **ζαμίρ,** ὄν. νοῦς, διάνοια, καρδία, συνείδησις [βλ. وجدان], τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ μυστικόν· § [γραμ.] ἀντωνυμία :⟵ منیر διάνοια πεφωτισμένη **[μσνίρ]**· ‖ الهام ⟵ سمیر **ζαμίρι ιλχαμ-σεμίρ,** διάνοια ἐμπεπνευσμένη·‖—ما فی ال **μὰ φί-ζ-ζαμίρ,** τὸ ἐν τῷ νῷ [ὑπάρχον], σκέψις·‖ ⟵ کشف **κέσφι ζαμίρ,** ἀνακάλυψις τοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ μυστικοῦ· ‖ ⟵ شخصی ἀντωνυμία προσωπική **[σαχσί]**·‖متکلم ⟵ ἀντωνυμία τοῦ α' προσώπου **[μστεκελλίμ]**· ‖ مخاطب ⟵ ἀντωνυμία τοῦ δ' προσώπου **[μσχατά̇τ]**· ‖ غائب ⟵ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου [γαϊ̇τ]· § πλθ. ضمائر **ζαμαΐρ.**

ضمیران A. **ζαμιρὰν** κ. **τα̇ΐμουράν,** ὄν.βασιλικὸς ὁ πλατύφυλλος· βλ. ریحان.

ضمیم A. **ζαμίμ** [ρζ. ضمّ] ἐπθ. πρόσθετος, παρεπόμενος· § θ. ضمیمه βλ.

ضمیمه A. **ζαμιμέ** [θ. τοῦ ضمیم] ὄν. προσθήκη, παράρτημα : جدیده ء — νέα προσθήκη·‖اولاق—**ζαμιμὲ ὀλαράκ,** ἐν προσθήκῃ, προσθετικῶς, πρός: الطاف و عنایات جلیله به اولاق—ὡς προσθήκη εἰς τὰς ὑψηλὰς χάριτας καὶ εὐεργεσίας, ἢ πρὸς ταῖς γενομέναις ὑψηλαῖς χάρισι καὶ εὐεργεσίαις· ‖ ممالك ایلمك ء — **ζαμιμέϊ μεμαλίκ ἐϊλεμέκ,** προσθέτω ἤτοι προσαρτῶ εἰς τὴν ἐπικράτειαν· § πλθ. ضمائم **ζαμαΐμ.**

ضمين A. **ζαμίν,** ἐπθ. καὶ ὄν. ἐγγυητής· συνηθ. ضامن βλ.

ضوء A. **ζάϐ,** ὄν. φῶς: شمس ⁓ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου [**ἀέμς**]· § πλθ. اضوا **ἀζϐά·** || βλ. καὶ ضياء.

ضوابط A. **ζαϐα҃ὶ҃ς** [πλθ τοῦ ضابط] ὄν. θ. κανόνες, ἀρχαί, διατάξεις: ⁓ نحويه κανόνες συντακτικοί [**ναχϐιγέ**]· ||⁓ عموميه γενικαὶ διατάξεις.

ضياء A. **ζιγϧά,** ὄν. φῶς, λάμψις: ى — شمس τὸ φῶς τοῦ ἡλίου [**ἀέμς**]· || — **ζιγϧὰ ϐερμέκ,** δίδω φῶς, λάμψιν. ويرمك

ضياپاش Π. **ζιγϧα-҃πάς,** ἐπθ. ὁ διαχέων φῶς, φωτεινός, λαμπρός.

ضيادار Π. **ζιγϧα,҃τάρ,** ἐπθ. ὁ ἔχων φῶς, φωτεινός, λαμπρός.

ضيافشان Π. **ζιγϧά-φεσάν,** ἐπθ. φωταυγής: ⁓ كوكب ἀστὴρ φωταυγής.

ضياع A. **ζιγϧά',** ὄν. ἀπώλεια: كلى ⁓ **ζιγϧάϊ κϐλλί,** μεγάλη ἀπώλεια· || ⁓ سرمايه ἀπώλεια κεφαλαίου· || شعور ⁓ ἀπώλεια φρενῶν [**σθ'ούρ**]· || ابدى ⁓ **ζιγϧά'ϊ ἐ҃πε҃τί,** ἀπώλεια αἰωνία, θάνατος.

ضيافت A. **ζιγϧαφέτ,** ὄν. θ. γεῦμα, δεῖπνον, συμπόσιον, τράπεζα εἰς τιμήν τινος: سنيه ⁓ **ζιγϧαφέτι σενιγέ,** γεῦμα αὐτοκρατορικόν· || مكمل ⁓ **ζιγϧαφέτι μσκεμμελέ,** γεῦμα ἐντελέστατον· || كشيده ⁓ چكمك ⁓ ويرمك — ἐ҃τ҃ك δίδω, προσφέρω, παρατίθημι γεῦμα· || ⁓ ἐ҃τ҃ك دعوت προσκαλῶ εἰς γεῦμα· || ἐ҃τ҃ك — εὐωχοῦμαι, ποιῶ συμπόσιον.

ضيالو T. ⁓ ضيالى **ζιγϧα-λί,** ἐπθ. φωτεινός, ὁ ἔχων φῶς.

ضيع A. **ζαῖ',** ὄν. ἀπώλεια.

ضيف A. **ζαῖφ,** ὄν. ξένος, ἤτοι ὁ φιλοξενούμενος: مكرم ⁓ **ζαῖφι μσκερρέμ,** ξένος τετιμημένος, σεβαστός· § πλθ. ضيوف، ضيفان.

ضيفان A. **ζιφὰν** [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. ξένοι, ἤτοι οἱ φιλοξενούμενοι: محترمه ⁓ **ζιφάνι μσχτερεμέ,** σεβαστοὶ ξένοι· || βλ. ضيوف.

ضيق A. **ζαγγίκ,** ἐπθ. λίαν στενός: ⁓ مكان τόπος λίαν στενός.

ضيق A. **ζήκ,** ὄν. μέρος στενόν, στενότης, ἀγωνία, στενοχωρία: نفس ⁓ **ζήκι νεφές,** στενοχωρία ἀναπνοῆς, δύσπνοια, ἄσθμα [βλ. طيق]· || معاش ⁓ **ζήκι μα'άς,** στενοχωρία μισθοῦ, μικρὸς μισθός· § ἐπθ. στενός: ⁓ ىر στενὸς τόπος [**γέρ**]· || βλ. متسع.

ضيوف A. **ζουγιοὺφ** [πλθ. τοῦ ضيف] ὄν. ξένοι, ἤτοι οἱ φιλοξενούμενοι: اكرام ⁓ **ικράμι ζουγιούφ,** περιποίησις πρὸς τοὺς ξένους.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α'. ΤΟΜΟΥ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ

Σελ.	3	ἐν λέξει		στίχος	1	ὀρθὸν			
			بزل	ἐσφαλμένον			بذل	ابدال	
»	5	»	ابد	»	7	»	ابدال—	»	— كوكندن
»	7	»	ابرو	»	4	»	⁓ كندن		
»	19	»	آتمق	»	30	»	نعره		
»	»	»	»	»	31	»	درتلرى		
»	»	»	اتمك	»	8	»	پينير	»	پينير
»	21	»	اثوار	»	1	»	اثوار	»	ثوار
»	36	»	احمال	»	1	»	**ἀχμάλ**	»	**ἀχχμάλ**
»	45	»	اداره	»	1	»	**ἰ҃ταρέ**	»	**ἰ҃ταρέ**
»	48	»	ادقاق	»	1	»	**ἰ҃κάκ**	»	**ἰ҃κάκ**
»	54	»	آرامكزين	»	3	»	زير	»	زر
»	56	»	ارتجاء	»	3	»	التجا		
»	71	»	آزشمق	»	5	»	آزشمغه	»	آرشمغه
»	73	»	اژدر	»	11	»	بريده	»	بريره
»	98	»	استيعاب	»	10	»	يرك	»	برك
»	101	»	اسطوانه	»	6	»	اساطين	»	اساتين
»	103	»	اسقاط	»	6	»	شخصى	»	شحصى
»	107	»	اسوه	»	6	»	اسوة	»	غشوة
»	128	»	اطباق	»	2	»	جهنم	»	
»	137	»	اعصاب	»	3	»	امراض	»	امراص
»	»	»	اعصار	»	4	»	عصرمز	»	غصرمز
»	146	»	اغنى	»	2	»	—الاغنيا	»	— الاغينا
»	154	»	افصح	»	7	»	**κουρεῖς**	»	**κουφεῖς**
»	171	»	اكسيكاك	»	4	»	**ἐκσικλιγινί**	»	**ἐκσιγινί**
»	177	»	الا	»	1	»	**ἀνοικτὸς κυανοῦς**	»	**ἀνοικτός**
»	179	»	البت	»	3	»	ظلمت	»	طلمت
»	196	»	امانةً	»	5	»	احالةً	»	حالة
»	197	»	متالاً	»	1	»	امتالاً	»	متالاً
»	213	»	انجا	»	1	»	نجات	»	نجات
»	227	»	انكشت	»	1	»	Π.	»	T.
»	229	»	انهماك	»	3	»	τὸ εἶναί τινα	»	τὸ εἶναί τι
»	272	»	اوياندير مق	»	5	»	همتيله	»	همتله
»	301	»	ايماء	»	1	»	A.	»	T.
»	308	»	باب	»	26	»	ابوبه	»	ابوابه
»	319	»	باصره	»	3	»	— سى	»	— ى
»	331	»	بايلمق	»	4	»	يورغونلقدن	»	
»	333	»	بجرتمك	»	3	»	**κατορθώση**	»	κατορθώ-

Σελ.	363	ἐν λέξει	بل	στίχος	9	ὀρθὸν	بوكك	ἐσφαλμένον	بوكك
»	366	»	بلند	»	4-5	»	στοαί	»	στολαὶ
»	368	»	بناء	»	5	»	على	»	عله
»	397	»	بيچلمك	»	5	»	قفتان	»	فقتان
»	399	»	بيشه	»	1	»	بيشه	»	بيشته
»	418	»	پالوده	»	3	»	پالوزه	»	بالوزه
»	420	»	پت	»	4	»	پتر	»	بتر
»	433	»	پنجه	»	12	»	پناقلر	»	ينافلر
»	454	»	تاوان	»	5	»	باشه	»	ياشه
»	459	»	تبعيت	»	5	»	اثرينه	»	اثريته
»	460	»	تبنى	»	1	»	ابن	»	اين
»	468	»	تحاشى	»	1	»	تحاشى	»	تجاشى
»	477	»	تخسير	»	4	»	تاجرك	»	تاحرك
»	488	»	ترجمان	»	13	»	خالصيتنى	»	جالصيتنى
»	507	»	تشبك	»	7	»	اشجار	»	اشخار
»	519	»	تطرف	»	1	»	تطرف	»	تطريف
»	525—6	»	تعطيل	»	13	»	مجبور	»	محبور
»	533	»	تفأل	»	7	»	قدومكز	»	قدوفكز
»	537	»	تفصيل	»	10	»	فاصله	»	قاصله
»	549	»	تكفل	»	5	»	ايتدى	»	يتدى
»	564	»	تمويل	»	3	»	تاجرك	»	تاحرك
»	599	»	ثلثان	»	4	»	جزائيه	»	حزائيه
»	613	»	جرار	»	7	»	فرقهٔ	»	قرقهٔ
»	621	»	جلب	»	6	»	ἐναγομένου	»	εἰρημένου
»	679	»	حاد	»	4	»	رائحهٔ	»	راحهٔ
»	681	»	حاضرلوب	»	1	»	حاضرلوبﷺ	»	حاصرلوب
»	699	»	حصان	»	1	»	βαρβάτον	»	βαρ-
»	710—1	»	حما	»	7	»	— ى ربع	»	ى — ربع
»	729	»	خدا	»	4	»	— ى خانه	»	— ى حانه
»	751	»	خليفه	»	2	»	χαρακτὴρ	»	χαρακτὴ
»	799	»	دوشتمك	»	4	»	مرمر	»	مرمره
»	809—10	»	ديت	»	11	»	من عليه ال—	»	من عليه ل—
»	823	»	ذوق	»	5	»	پينير	»	ٹينير
»	841	»	رشيد	»	1	»	ρεδίϛ	»	ρεδίρ
»	851	»	ريشى	»	7	»	—المشقوق مضاعف	»	
»	869	»	زمان	»	2	»	اسكى	»	سكى
»	879	»	زيركك	»	1	»	زيركك	»	زيركك
»	885	»	ساق	»	6	»	πρέμνον	»	πρέμιον
»	909	»	سس	»	8	»	τυμπάνου	»	τυμπά-
»	921	»	سلمه	»	6	»	كاتبلر	»	كاتلر
»	972	»	شلا	»	1	»	γέϛ	»	γάϛ
»	987		ἀριθμὸς σελίδος			»	977	»	987

3 6216